

حدیث از

صلی الله علیه و آله

حضرت رسول خدا

مرکز تحقیقات رایانه ای فاطمیه اصفهان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۴۹۰۴ حدیث از حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله

نویسنده:

واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر چاپی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	..... فهرست
۲۱۱	..... ۴۹۰۴ حدیث از حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله
۲۱۱	..... مشخصات کتاب
۲۱۱	..... از ۲۰۰ تا ۲۰۰
۲۱۱	..... حدیث ۱
۲۱۱	..... حدیث ۲
۲۱۱	..... حدیث ۳
۲۱۲	..... حدیث ۴
۲۱۲	..... حدیث ۵
۲۱۲	..... حدیث ۶
۲۱۲	..... حدیث ۷
۲۱۲	..... حدیث ۸
۲۱۳	..... حدیث ۹
۲۱۳	..... حدیث ۱۰
۲۱۳	..... حدیث ۱۱
۲۱۳	..... حدیث ۱۲
۲۱۳	..... حدیث ۱۳
۲۱۴	..... حدیث ۱۴
۲۱۴	..... حدیث ۱۵
۲۱۴	..... حدیث ۱۶
۲۱۴	..... حدیث ۱۷
۲۱۴	..... حدیث ۱۸
۲۱۴	..... حدیث ۱۹

۲۱۵	.....	حدیث ۲۰
۲۱۵	.....	حدیث ۲۱
۲۱۵	.....	حدیث ۲۲
۲۱۵	.....	حدیث ۲۳
۲۱۵	.....	حدیث ۲۴
۲۱۶	.....	حدیث ۲۵
۲۱۶	.....	حدیث ۲۶
۲۱۶	.....	حدیث ۲۷
۲۱۶	.....	حدیث ۲۸
۲۱۶	.....	حدیث ۲۹
۲۱۷	.....	حدیث ۳۰
۲۱۷	.....	حدیث ۳۱
۲۱۷	.....	حدیث ۳۲
۲۱۷	.....	حدیث ۳۳
۲۱۷	.....	حدیث ۳۴
۲۱۷	.....	حدیث ۳۵
۲۱۸	.....	حدیث ۳۶
۲۱۸	.....	حدیث ۳۷
۲۱۸	.....	حدیث ۳۸
۲۱۸	.....	حدیث ۳۹
۲۱۸	.....	حدیث ۴۰
۲۱۹	.....	حدیث ۴۱
۲۱۹	.....	حدیث ۴۲
۲۱۹	.....	حدیث ۴۳

۲۱۹	حدیث ۴۴
۲۱۹	حدیث ۴۵
۲۲۰	حدیث ۴۶
۲۲۰	حدیث ۴۷
۲۲۰	حدیث ۴۸
۲۲۰	حدیث ۴۹
۲۲۰	حدیث ۵۰
۲۲۱	حدیث ۵۱
۲۲۱	حدیث ۵۲
۲۲۱	حدیث ۵۳
۲۲۱	حدیث ۵۴
۲۲۱	حدیث ۵۵
۲۲۱	حدیث ۵۶
۲۲۲	حدیث ۵۷
۲۲۲	حدیث ۵۸
۲۲۲	حدیث ۵۹
۲۲۲	حدیث ۶۰
۲۲۲	حدیث ۶۱
۲۲۳	حدیث ۶۲
۲۲۳	حدیث ۶۳
۲۲۳	حدیث ۶۴
۲۲۳	حدیث ۶۵
۲۲۳	حدیث ۶۶
۲۲۴	حدیث ۶۷

۲۲۴	حدیث ۶۸
۲۲۴	حدیث ۶۹
۲۲۴	حدیث ۷۰
۲۲۴	حدیث ۷۱
۲۲۵	حدیث ۷۲
۲۲۵	حدیث ۷۳
۲۲۵	حدیث ۷۴
۲۲۵	حدیث ۷۵
۲۲۵	حدیث ۷۶
۲۲۶	حدیث ۷۷
۲۲۶	حدیث ۷۸
۲۲۶	حدیث ۷۹
۲۲۶	حدیث ۸۰
۲۲۶	حدیث ۸۱
۲۲۷	حدیث ۸۲
۲۲۷	حدیث ۸۳
۲۲۷	حدیث ۸۴
۲۲۷	حدیث ۸۵
۲۲۷	حدیث ۸۶
۲۲۸	حدیث ۸۷
۲۲۸	حدیث ۸۸
۲۲۸	حدیث ۸۹
۲۲۸	حدیث ۹۰
۲۲۸	حدیث ۹۱

۲۲۸	حدیث ۹۲
۲۲۹	حدیث ۹۳
۲۲۹	حدیث ۹۴
۲۲۹	حدیث ۹۵
۲۲۹	حدیث ۹۶
۲۲۹	حدیث ۹۷
۲۳۰	حدیث ۹۸
۲۳۰	حدیث ۹۹
۲۳۰	حدیث ۱۰۰
۲۳۰	حدیث ۱۰۱
۲۳۰	حدیث ۱۰۲
۲۳۱	حدیث ۱۰۳
۲۳۱	حدیث ۱۰۴
۲۳۱	حدیث ۱۰۵
۲۳۱	حدیث ۱۰۶
۲۳۱	حدیث ۱۰۷
۲۳۲	حدیث ۱۰۸
۲۳۲	حدیث ۱۰۹
۲۳۲	حدیث ۱۱۰
۲۳۲	حدیث ۱۱۱
۲۳۲	حدیث ۱۱۲
۲۳۳	حدیث ۱۱۳
۲۳۳	حدیث ۱۱۴
۲۳۳	حدیث ۱۱۵

۲۳۳	حدیث ۱۱۶
۲۳۳	حدیث ۱۱۷
۲۳۴	حدیث ۱۱۸
۲۳۴	حدیث ۱۱۹
۲۳۴	حدیث ۱۲۰
۲۳۴	حدیث ۱۲۱
۲۳۴	حدیث ۱۲۲
۲۳۴	حدیث ۱۲۳
۲۳۵	حدیث ۱۲۴
۲۳۵	حدیث ۱۲۵
۲۳۵	حدیث ۱۲۶
۲۳۵	حدیث ۱۲۷
۲۳۵	حدیث ۱۲۸
۲۳۶	حدیث ۱۲۹
۲۳۶	حدیث ۱۳۰
۲۳۶	حدیث ۱۳۱
۲۳۶	حدیث ۱۳۲
۲۳۶	حدیث ۱۳۳
۲۳۶	حدیث ۱۳۴
۲۳۷	حدیث ۱۳۵
۲۳۷	حدیث ۱۳۶
۲۳۷	حدیث ۱۳۷
۲۳۷	حدیث ۱۳۸
۲۳۷	حدیث ۱۳۹

۲۳۸	حدیث ۱۴۰
۲۳۸	حدیث ۱۴۱
۲۳۸	حدیث ۱۴۲
۲۳۸	حدیث ۱۴۳
۲۳۸	حدیث ۱۴۴
۲۳۹	حدیث ۱۴۵
۲۳۹	حدیث ۱۴۶
۲۳۹	حدیث ۱۴۷
۲۳۹	حدیث ۱۴۸
۲۳۹	حدیث ۱۴۹
۲۴۰	حدیث ۱۵۰
۲۴۰	حدیث ۱۵۱
۲۴۰	حدیث ۱۵۲
۲۴۰	حدیث ۱۵۳
۲۴۰	حدیث ۱۵۴
۲۴۰	حدیث ۱۵۵
۲۴۱	حدیث ۱۵۶
۲۴۱	حدیث ۱۵۷
۲۴۱	حدیث ۱۵۸
۲۴۱	حدیث ۱۵۹
۲۴۱	حدیث ۱۶۰
۲۴۲	حدیث ۱۶۱
۲۴۲	حدیث ۱۶۲
۲۴۲	حدیث ۱۶۳

۲۴۲	حدیث ۱۶۴
۲۴۲	حدیث ۱۶۵
۲۴۳	حدیث ۱۶۶
۲۴۳	حدیث ۱۶۷
۲۴۳	حدیث ۱۶۸
۲۴۳	حدیث ۱۶۹
۲۴۳	حدیث ۱۷۰
۲۴۴	حدیث ۱۷۱
۲۴۴	حدیث ۱۷۲
۲۴۴	حدیث ۱۷۳
۲۴۴	حدیث ۱۷۴
۲۴۴	حدیث ۱۷۵
۲۴۵	حدیث ۱۷۶
۲۴۵	حدیث ۱۷۷
۲۴۵	حدیث ۱۷۸
۲۴۵	حدیث ۱۷۹
۲۴۵	حدیث ۱۸۰
۲۴۵	حدیث ۱۸۱
۲۴۶	حدیث ۱۸۲
۲۴۶	حدیث ۱۸۳
۲۴۶	حدیث ۱۸۴
۲۴۶	حدیث ۱۸۵
۲۴۶	حدیث ۱۸۶
۲۴۷	حدیث ۱۸۷

۲۴۷	حدیث ۱۸۸
۲۴۷	حدیث ۱۸۹
۲۴۷	حدیث ۱۹۰
۲۴۷	حدیث ۱۹۱
۲۴۸	حدیث ۱۹۲
۲۴۸	حدیث ۱۹۳
۲۴۸	حدیث ۱۹۴
۲۴۸	حدیث ۱۹۵
۲۴۸	حدیث ۱۹۶
۲۴۹	حدیث ۱۹۷
۲۴۹	حدیث ۱۹۸
۲۴۹	حدیث ۱۹۹
۲۴۹	حدیث ۲۰۰
۲۴۹	از ۲۰۱ تا ۴۰۰
۲۴۹	حدیث ۲۰۱
۲۵۰	حدیث ۲۰۲
۲۵۰	حدیث ۲۰۳
۲۵۰	حدیث ۲۰۴
۲۵۰	حدیث ۲۰۵
۲۵۰	حدیث ۲۰۶
۲۵۰	حدیث ۲۰۷
۲۵۱	حدیث ۲۰۸
۲۵۱	حدیث ۲۰۹
۲۵۱	حدیث ۲۱۰

۲۵۱	حدیث ۲۱۱
۲۵۱	حدیث ۲۱۲
۲۵۲	حدیث ۲۱۳
۲۵۲	حدیث ۲۱۴
۲۵۲	حدیث ۲۱۵
۲۵۲	حدیث ۲۱۶
۲۵۲	حدیث ۲۱۷
۲۵۳	حدیث ۲۱۸
۲۵۳	حدیث ۲۱۹
۲۵۳	حدیث ۲۲۰
۲۵۳	حدیث ۲۲۱
۲۵۳	حدیث ۲۲۲
۲۵۳	حدیث ۲۲۳
۲۵۴	حدیث ۲۲۴
۲۵۴	حدیث ۲۲۵
۲۵۴	حدیث ۲۲۶
۲۵۴	حدیث ۲۲۷
۲۵۴	حدیث ۲۲۸
۲۵۵	حدیث ۲۲۹
۲۵۵	حدیث ۲۳۰
۲۵۵	حدیث ۲۳۱
۲۵۵	حدیث ۲۳۲
۲۵۵	حدیث ۲۳۳
۲۵۶	حدیث ۲۳۴

۲۵۶	حدیث ۲۳۵
۲۵۶	حدیث ۲۳۶
۲۵۶	حدیث ۲۳۷
۲۵۶	حدیث ۲۳۸
۲۵۷	حدیث ۲۳۹
۲۵۷	حدیث ۲۴۰
۲۵۷	حدیث ۲۴۱
۲۵۷	حدیث ۲۴۲
۲۵۷	حدیث ۲۴۳
۲۵۸	حدیث ۲۴۴
۲۵۸	حدیث ۲۴۵
۲۵۸	حدیث ۲۴۶
۲۵۸	حدیث ۲۴۷
۲۵۸	حدیث ۲۴۸
۲۵۹	حدیث ۲۴۹
۲۵۹	حدیث ۲۵۰
۲۵۹	حدیث ۲۵۱
۲۵۹	حدیث ۲۵۲
۲۵۹	حدیث ۲۵۳
۲۵۹	حدیث ۲۵۴
۲۶۰	حدیث ۲۵۵
۲۶۰	حدیث ۲۵۶
۲۶۰	حدیث ۲۵۷
۲۶۰	حدیث ۲۵۸

۲۶۰	حدیث ۲۵۹
۲۶۱	حدیث ۲۶۰
۲۶۱	حدیث ۲۶۱
۲۶۱	حدیث ۲۶۲
۲۶۱	حدیث ۲۶۳
۲۶۱	حدیث ۲۶۴
۲۶۲	حدیث ۲۶۵
۲۶۲	حدیث ۲۶۶
۲۶۲	حدیث ۲۶۷
۲۶۲	حدیث ۲۶۸
۲۶۳	حدیث ۲۶۹
۲۶۳	حدیث ۲۷۰
۲۶۳	حدیث ۲۷۱
۲۶۳	حدیث ۲۷۲
۲۶۳	حدیث ۲۷۳
۲۶۳	حدیث ۲۷۴
۲۶۴	حدیث ۲۷۵
۲۶۴	حدیث ۲۷۶
۲۶۴	حدیث ۲۷۷
۲۶۴	حدیث ۲۷۸
۲۶۴	حدیث ۲۷۹
۲۶۵	حدیث ۲۸۰
۲۶۵	حدیث ۲۸۱
۲۶۵	حدیث ۲۸۲

۲۶۵	حدیث ۲۸۳
۲۶۵	حدیث ۲۸۴
۲۶۶	حدیث ۲۸۵
۲۶۶	حدیث ۲۸۶
۲۶۶	حدیث ۲۸۷
۲۶۶	حدیث ۲۸۸
۲۶۶	حدیث ۲۸۹
۲۶۷	حدیث ۲۹۰
۲۶۷	حدیث ۲۹۱
۲۶۷	حدیث ۲۹۲
۲۶۷	حدیث ۲۹۳
۲۶۷	حدیث ۲۹۴
۲۶۸	حدیث ۲۹۵
۲۶۸	حدیث ۲۹۶
۲۶۸	حدیث ۲۹۷
۲۶۸	حدیث ۲۹۸
۲۶۸	حدیث ۲۹۹
۲۶۹	حدیث ۳۰۰
۲۶۹	حدیث ۳۰۱
۲۶۹	حدیث ۳۰۲
۲۶۹	حدیث ۳۰۳
۲۶۹	حدیث ۳۰۴
۲۷۰	حدیث ۳۰۵
۲۷۰	حدیث ۳۰۶

۲۷۰	حدیث ۳۰۷
۲۷۰	حدیث ۳۰۸
۲۷۱	حدیث ۳۰۹
۲۷۱	حدیث ۳۱۰
۲۷۱	حدیث ۳۱۱
۲۷۱	حدیث ۳۱۲
۲۷۲	حدیث ۳۱۳
۲۷۲	حدیث ۳۱۴
۲۷۲	حدیث ۳۱۵
۲۷۲	حدیث ۳۱۶
۲۷۲	حدیث ۳۱۷
۲۷۳	حدیث ۳۱۸
۲۷۳	حدیث ۳۱۹
۲۷۳	حدیث ۳۲۰
۲۷۳	حدیث ۳۲۱
۲۷۴	حدیث ۳۲۲
۲۷۴	حدیث ۳۲۳
۲۷۴	حدیث ۳۲۴
۲۷۴	حدیث ۳۲۵
۲۷۵	حدیث ۳۲۶
۲۷۵	حدیث ۳۲۷
۲۷۵	حدیث ۳۲۸
۲۷۵	حدیث ۳۲۹
۲۷۵	حدیث ۳۳۰

۲۷۶	حدیث ۳۳۱
۲۷۶	حدیث ۳۳۲
۲۷۶	حدیث ۳۳۳
۲۷۶	حدیث ۳۳۴
۲۷۷	حدیث ۳۳۵
۲۷۷	حدیث ۳۳۶
۲۷۷	حدیث ۳۳۷
۲۷۷	حدیث ۳۳۸
۲۷۸	حدیث ۳۳۹
۲۷۸	حدیث ۳۴۰
۲۷۸	حدیث ۳۴۱
۲۷۸	حدیث ۳۴۲
۲۷۹	حدیث ۳۴۳
۲۷۹	حدیث ۳۴۴
۲۷۹	حدیث ۳۴۵
۲۷۹	حدیث ۳۴۶
۲۸۰	حدیث ۳۴۷
۲۸۰	حدیث ۳۴۸
۲۸۰	حدیث ۳۴۹
۲۸۰	حدیث ۳۵۰
۲۸۱	حدیث ۳۵۱
۲۸۱	حدیث ۳۵۲
۲۸۱	حدیث ۳۵۳
۲۸۲	حدیث ۳۵۴

۲۸۲	حدیث ۳۵۵
۲۸۲	حدیث ۳۵۶
۲۸۲	حدیث ۳۵۷
۲۸۳	حدیث ۳۵۸
۲۸۳	حدیث ۳۵۹
۲۸۳	حدیث ۳۶۰
۲۸۳	حدیث ۳۶۱
۲۸۳	حدیث ۳۶۲
۲۸۴	حدیث ۳۶۳
۲۸۴	حدیث ۳۶۴
۲۸۴	حدیث ۳۶۵
۲۸۴	حدیث ۳۶۶
۲۸۵	حدیث ۳۶۷
۲۸۵	حدیث ۳۶۸
۲۸۵	حدیث ۳۶۹
۲۸۵	حدیث ۳۷۰
۲۸۶	حدیث ۳۷۱
۲۸۶	حدیث ۳۷۲
۲۸۶	حدیث ۳۷۳
۲۸۶	حدیث ۳۷۴
۲۸۷	حدیث ۳۷۵
۲۸۷	حدیث ۳۷۶
۲۸۷	حدیث ۳۷۷
۲۸۷	حدیث ۳۷۸

۲۸۸	حدیث ۳۷۹
۲۸۸	حدیث ۳۸۰
۲۸۸	حدیث ۳۸۱
۲۸۸	حدیث ۳۸۲
۲۸۸	حدیث ۳۸۳
۲۸۹	حدیث ۳۸۴
۲۸۹	حدیث ۳۸۵
۲۸۹	حدیث ۳۸۶
۲۹۰	حدیث ۳۸۷
۲۹۰	حدیث ۳۸۸
۲۹۰	حدیث ۳۸۹
۲۹۰	حدیث ۳۹۰
۲۹۰	حدیث ۳۹۱
۲۹۱	حدیث ۳۹۲
۲۹۱	حدیث ۳۹۳
۲۹۱	حدیث ۳۹۴
۲۹۱	حدیث ۳۹۵
۲۹۲	حدیث ۳۹۶
۲۹۲	حدیث ۳۹۷
۲۹۲	حدیث ۳۹۸
۲۹۲	حدیث ۳۹۹
۲۹۳	حدیث ۴۰۰
۲۹۳	از ۴۰۱ تا ۶۰۰
۲۹۳	حدیث ۴۰۱

۲۹۳	حدیث ۴۰۲
۲۹۳	حدیث ۴۰۳
۲۹۴	حدیث ۴۰۴
۲۹۴	حدیث ۴۰۵
۲۹۴	حدیث ۴۰۶
۲۹۴	حدیث ۴۰۷
۲۹۵	حدیث ۴۰۸
۲۹۵	حدیث ۴۰۹
۲۹۵	حدیث ۴۱۰
۲۹۵	حدیث ۴۱۱
۲۹۵	حدیث ۴۱۲
۲۹۶	حدیث ۴۱۳
۲۹۶	حدیث ۴۱۴
۲۹۶	حدیث ۴۱۵
۲۹۷	حدیث ۴۱۶
۲۹۷	حدیث ۴۱۷
۲۹۷	حدیث ۴۱۸
۲۹۷	حدیث ۴۱۹
۲۹۷	حدیث ۴۲۰
۲۹۸	حدیث ۴۲۱
۲۹۸	حدیث ۴۲۲
۲۹۸	حدیث ۴۲۳
۲۹۹	حدیث ۴۲۴
۲۹۹	حدیث ۴۲۵

۲۹۹	حدیث ۴۲۶
۲۹۹	حدیث ۴۲۷
۳۰۰	حدیث ۴۲۸
۳۰۰	حدیث ۴۲۹
۳۰۰	حدیث ۴۳۰
۳۰۱	حدیث ۴۳۱
۳۰۱	حدیث ۴۳۲
۳۰۱	حدیث ۴۳۳
۳۰۱	حدیث ۴۳۴
۳۰۱	حدیث ۴۳۵
۳۰۲	حدیث ۴۳۶
۳۰۲	حدیث ۴۳۷
۳۰۲	حدیث ۴۳۸
۳۰۳	حدیث ۴۳۹
۳۰۳	حدیث ۴۴۰
۳۰۳	حدیث ۴۴۱
۳۰۳	حدیث ۴۴۲
۳۰۴	حدیث ۴۴۳
۳۰۴	حدیث ۴۴۴
۳۰۴	حدیث ۴۴۵
۳۰۵	حدیث ۴۴۶
۳۰۵	حدیث ۴۴۷
۳۰۵	حدیث ۴۴۸
۳۰۶	حدیث ۴۴۹

۳۰۶	حدیث ۴۵۰
۳۰۶	حدیث ۴۵۱
۳۰۷	حدیث ۴۵۲
۳۰۷	حدیث ۴۵۳
۳۰۷	حدیث ۴۵۴
۳۰۸	حدیث ۴۵۵
۳۰۸	حدیث ۴۵۶
۳۰۸	حدیث ۴۵۷
۳۰۸	حدیث ۴۵۸
۳۰۹	حدیث ۴۵۹
۳۰۹	حدیث ۴۶۰
۳۰۹	حدیث ۴۶۱
۳۱۰	حدیث ۴۶۲
۳۱۰	حدیث ۴۶۳
۳۱۰	حدیث ۴۶۴
۳۱۰	حدیث ۴۶۵
۳۱۰	حدیث ۴۶۶
۳۱۱	حدیث ۴۶۷
۳۱۱	حدیث ۴۶۸
۳۱۱	حدیث ۴۶۹
۳۱۱	حدیث ۴۷۰
۳۱۲	حدیث ۴۷۱
۳۱۲	حدیث ۴۷۲
۳۱۲	حدیث ۴۷۳

۳۱۲	حدیث ۴۷۴
۳۱۲	حدیث ۴۷۵
۳۱۳	حدیث ۴۷۶
۳۱۳	حدیث ۴۷۷
۳۱۳	حدیث ۴۷۸
۳۱۳	حدیث ۴۷۹
۳۱۴	حدیث ۴۸۰
۳۱۴	حدیث ۴۸۱
۳۱۴	حدیث ۴۸۲
۳۱۴	حدیث ۴۸۳
۳۱۴	حدیث ۴۸۴
۳۱۵	حدیث ۴۸۵
۳۱۵	حدیث ۴۸۶
۳۱۵	حدیث ۴۸۷
۳۱۶	حدیث ۴۸۸
۳۱۶	حدیث ۴۸۹
۳۱۶	حدیث ۴۹۰
۳۱۶	حدیث ۴۹۱
۳۱۶	حدیث ۴۹۲
۳۱۷	حدیث ۴۹۳
۳۱۷	حدیث ۴۹۴
۳۱۷	حدیث ۴۹۵
۳۱۷	حدیث ۴۹۶
۳۱۸	حدیث ۴۹۷

۳۱۸	حدیث ۴۹۸
۳۱۸	حدیث ۴۹۹
۳۱۸	حدیث ۵۰۰
۳۱۸	حدیث ۵۰۱
۳۱۹	حدیث ۵۰۲
۳۱۹	حدیث ۵۰۳
۳۱۹	حدیث ۵۰۴
۳۱۹	حدیث ۵۰۵
۳۲۰	حدیث ۵۰۶
۳۲۰	حدیث ۵۰۷
۳۲۰	حدیث ۵۰۸
۳۲۰	حدیث ۵۰۹
۳۲۰	حدیث ۵۱۰
۳۲۱	حدیث ۵۱۱
۳۲۱	حدیث ۵۱۲
۳۲۱	حدیث ۵۱۳
۳۲۱	حدیث ۵۱۴
۳۲۲	حدیث ۵۱۵
۳۲۲	حدیث ۵۱۶
۳۲۲	حدیث ۵۱۷
۳۲۲	حدیث ۵۱۸
۳۲۳	حدیث ۵۱۹
۳۲۳	حدیث ۵۲۰
۳۲۳	حدیث ۵۲۱

۳۲۳	حدیث ۵۲۲
۳۲۴	حدیث ۵۲۳
۳۲۴	حدیث ۵۲۴
۳۲۴	حدیث ۵۲۵
۳۲۴	حدیث ۵۲۶
۳۲۵	حدیث ۵۲۷
۳۲۵	حدیث ۵۲۸
۳۲۵	حدیث ۵۲۹
۳۲۶	حدیث ۵۳۰
۳۲۶	حدیث ۵۳۱
۳۲۶	حدیث ۵۳۲
۳۲۶	حدیث ۵۳۳
۳۲۶	حدیث ۵۳۴
۳۲۷	حدیث ۵۳۵
۳۲۷	حدیث ۵۳۶
۳۲۷	حدیث ۵۳۷
۳۲۷	حدیث ۵۳۸
۳۲۸	حدیث ۵۳۹
۳۲۸	حدیث ۵۴۰
۳۲۸	حدیث ۵۴۱
۳۲۸	حدیث ۵۴۲
۳۲۸	حدیث ۵۴۳
۳۲۹	حدیث ۵۴۴
۳۲۹	حدیث ۵۴۵

۳۲۹	حدیث ۵۴۶
۳۲۹	حدیث ۵۴۷
۳۳۰	حدیث ۵۴۸
۳۳۰	حدیث ۵۴۹
۳۳۰	حدیث ۵۵۰
۳۳۰	حدیث ۵۵۱
۳۳۱	حدیث ۵۵۲
۳۳۱	حدیث ۵۵۳
۳۳۱	حدیث ۵۵۴
۳۳۱	حدیث ۵۵۵
۳۳۱	حدیث ۵۵۶
۳۳۲	حدیث ۵۵۷
۳۳۲	حدیث ۵۵۸
۳۳۲	حدیث ۵۵۹
۳۳۲	حدیث ۵۶۰
۳۳۳	حدیث ۵۶۱
۳۳۳	حدیث ۵۶۲
۳۳۳	حدیث ۵۶۳
۳۳۳	حدیث ۵۶۴
۳۳۴	حدیث ۵۶۵
۳۳۴	حدیث ۵۶۶
۳۳۴	حدیث ۵۶۷
۳۳۴	حدیث ۵۶۸
۳۳۵	حدیث ۵۶۹

۳۳۵	حدیث ۵۷۰
۳۳۵	حدیث ۵۷۱
۳۳۵	حدیث ۵۷۲
۳۳۶	حدیث ۵۷۳
۳۳۶	حدیث ۵۷۴
۳۳۶	حدیث ۵۷۵
۳۳۶	حدیث ۵۷۶
۳۳۷	حدیث ۵۷۷
۳۳۷	حدیث ۵۷۸
۳۳۷	حدیث ۵۷۹
۳۳۷	حدیث ۵۸۰
۳۳۸	حدیث ۵۸۱
۳۳۸	حدیث ۵۸۲
۳۳۸	حدیث ۵۸۳
۳۳۸	حدیث ۵۸۴
۳۳۹	حدیث ۵۸۵
۳۳۹	حدیث ۵۸۶
۳۳۹	حدیث ۵۸۷
۳۴۰	حدیث ۵۸۸
۳۴۰	حدیث ۵۸۹
۳۴۰	حدیث ۵۹۰
۳۴۰	حدیث ۵۹۱
۳۴۱	حدیث ۵۹۲
۳۴۱	حدیث ۵۹۳

۳۴۱	حدیث ۵۹۴
۳۴۱	حدیث ۵۹۵
۳۴۲	حدیث ۵۹۶
۳۴۲	حدیث ۵۹۷
۳۴۲	حدیث ۵۹۸
۳۴۲	حدیث ۵۹۹
۳۴۳	حدیث ۶۰۰
۳۴۳	از ۱ تا ۸۰۰
۳۴۳	حدیث ۶۰۱
۳۴۳	حدیث ۶۰۲
۳۴۳	حدیث ۶۰۳
۳۴۴	حدیث ۶۰۴
۳۴۴	حدیث ۶۰۵
۳۴۴	حدیث ۶۰۶
۳۴۴	حدیث ۶۰۷
۳۴۴	حدیث ۶۰۸
۳۴۵	حدیث ۶۰۹
۳۴۵	حدیث ۶۱۰
۳۴۵	حدیث ۶۱۱
۳۴۵	حدیث ۶۱۲
۳۴۶	حدیث ۶۱۳
۳۴۶	حدیث ۶۱۴
۳۴۶	حدیث ۶۱۵
۳۴۶	حدیث ۶۱۶

۳۴۷	حدیث ۶۱۷
۳۴۷	حدیث ۶۱۸
۳۴۷	حدیث ۶۱۹
۳۴۷	حدیث ۶۲۰
۳۴۸	حدیث ۶۲۱
۳۴۸	حدیث ۶۲۲
۳۴۸	حدیث ۶۲۳
۳۴۸	حدیث ۶۲۴
۳۴۹	حدیث ۶۲۵
۳۴۹	حدیث ۶۲۶
۳۴۹	حدیث ۶۲۷
۳۴۹	حدیث ۶۲۸
۳۵۰	حدیث ۶۲۹
۳۵۰	حدیث ۶۳۰
۳۵۰	حدیث ۶۳۱
۳۵۱	حدیث ۶۳۲
۳۵۱	حدیث ۶۳۳
۳۵۱	حدیث ۶۳۴
۳۵۱	حدیث ۶۳۵
۳۵۱	حدیث ۶۳۶
۳۵۲	حدیث ۶۳۷
۳۵۲	حدیث ۶۳۸
۳۵۲	حدیث ۶۳۹
۳۵۲	حدیث ۶۴۰

۳۵۳	حدیث ۶۴۱
۳۵۳	حدیث ۶۴۲
۳۵۳	حدیث ۶۴۳
۳۵۳	حدیث ۶۴۴
۳۵۴	حدیث ۶۴۵
۳۵۴	حدیث ۶۴۶
۳۵۴	حدیث ۶۴۷
۳۵۴	حدیث ۶۴۸
۳۵۵	حدیث ۶۴۹
۳۵۵	حدیث ۶۵۰
۳۵۵	حدیث ۶۵۱
۳۵۵	حدیث ۶۵۲
۳۵۶	حدیث ۶۵۳
۳۵۶	حدیث ۶۵۴
۳۵۶	حدیث ۶۵۵
۳۵۶	حدیث ۶۵۶
۳۵۶	حدیث ۶۵۷
۳۵۷	حدیث ۶۵۸
۳۵۷	حدیث ۶۵۹
۳۵۷	حدیث ۶۶۰
۳۵۸	حدیث ۶۶۱
۳۵۸	حدیث ۶۶۲
۳۵۸	حدیث ۶۶۳
۳۵۸	حدیث ۶۶۴

۳۵۹	حدیث ۶۶۵
۳۵۹	حدیث ۶۶۶
۳۵۹	حدیث ۶۶۷
۳۵۹	حدیث ۶۶۸
۳۶۰	حدیث ۶۶۹
۳۶۰	حدیث ۶۷۰
۳۶۰	حدیث ۶۷۱
۳۶۰	حدیث ۶۷۲
۳۶۱	حدیث ۶۷۳
۳۶۱	حدیث ۶۷۴
۳۶۱	حدیث ۶۷۵
۳۶۱	حدیث ۶۷۶
۳۶۲	حدیث ۶۷۷
۳۶۲	حدیث ۶۷۸
۳۶۲	حدیث ۶۷۹
۳۶۲	حدیث ۶۸۰
۳۶۲	حدیث ۶۸۱
۳۶۳	حدیث ۶۸۲
۳۶۳	حدیث ۶۸۳
۳۶۳	حدیث ۶۸۴
۳۶۳	حدیث ۶۸۵
۳۶۴	حدیث ۶۸۶
۳۶۴	حدیث ۶۸۷
۳۶۴	حدیث ۶۸۸

۳۶۴	حدیث ۶۸۹
۳۶۴	حدیث ۶۹۰
۳۶۵	حدیث ۶۹۱
۳۶۵	حدیث ۶۹۲
۳۶۵	حدیث ۶۹۳
۳۶۵	حدیث ۶۹۴
۳۶۶	حدیث ۶۹۵
۳۶۶	حدیث ۶۹۶
۳۶۶	حدیث ۶۹۷
۳۶۶	حدیث ۶۹۸
۳۶۷	حدیث ۶۹۹
۳۶۷	حدیث ۷۰۰
۳۶۷	حدیث ۷۰۱
۳۶۷	حدیث ۷۰۲
۳۶۷	حدیث ۷۰۳
۳۶۸	حدیث ۷۰۴
۳۶۸	حدیث ۷۰۵
۳۶۸	حدیث ۷۰۶
۳۶۸	حدیث ۷۰۷
۳۶۹	حدیث ۷۰۸
۳۶۹	حدیث ۷۰۹
۳۶۹	حدیث ۷۱۰
۳۶۹	حدیث ۷۱۱
۳۷۰	حدیث ۷۱۲

۳۷۰	حدیث ۷۱۳
۳۷۰	حدیث ۷۱۴
۳۷۰	حدیث ۷۱۵
۳۷۱	حدیث ۷۱۶
۳۷۱	حدیث ۷۱۷
۳۷۱	حدیث ۷۱۸
۳۷۱	حدیث ۷۱۹
۳۷۲	حدیث ۷۲۰
۳۷۲	حدیث ۷۲۱
۳۷۳	حدیث ۷۲۲
۳۷۳	حدیث ۷۲۳
۳۷۳	حدیث ۷۲۴
۳۷۳	حدیث ۷۲۵
۳۷۴	حدیث ۷۲۶
۳۷۴	حدیث ۷۲۷
۳۷۴	حدیث ۷۲۸
۳۷۴	حدیث ۷۲۹
۳۷۵	حدیث ۷۳۰
۳۷۵	حدیث ۷۳۱
۳۷۵	حدیث ۷۳۲
۳۷۵	حدیث ۷۳۳
۳۷۶	حدیث ۷۳۴
۳۷۶	حدیث ۷۳۵
۳۷۶	حدیث ۷۳۶

۳۷۶	حدیث ۷۳۷
۳۷۷	حدیث ۷۳۸
۳۷۷	حدیث ۷۳۹
۳۷۷	حدیث ۷۴۰
۳۷۷	حدیث ۷۴۱
۳۷۷	حدیث ۷۴۲
۳۷۸	حدیث ۷۴۳
۳۷۸	حدیث ۷۴۴
۳۷۸	حدیث ۷۴۵
۳۷۸	حدیث ۷۴۶
۳۷۹	حدیث ۷۴۷
۳۷۹	حدیث ۷۴۸
۳۷۹	حدیث ۷۴۹
۳۷۹	حدیث ۷۵۰
۳۸۰	حدیث ۷۵۱
۳۸۰	حدیث ۷۵۲
۳۸۰	حدیث ۷۵۳
۳۸۰	حدیث ۷۵۴
۳۸۱	حدیث ۷۵۵
۳۸۱	حدیث ۷۵۶
۳۸۱	حدیث ۷۵۷
۳۸۱	حدیث ۷۵۸
۳۸۲	حدیث ۷۵۹
۳۸۲	حدیث ۷۶۰

۳۸۲	حدیث ۷۶۱
۳۸۲	حدیث ۷۶۲
۳۸۲	حدیث ۷۶۳
۳۸۳	حدیث ۷۶۴
۳۸۳	حدیث ۷۶۵
۳۸۳	حدیث ۷۶۶
۳۸۳	حدیث ۷۶۷
۳۸۴	حدیث ۷۶۸
۳۸۴	حدیث ۷۶۹
۳۸۴	حدیث ۷۷۰
۳۸۴	حدیث ۷۷۱
۳۸۵	حدیث ۷۷۲
۳۸۵	حدیث ۷۷۳
۳۸۵	حدیث ۷۷۴
۳۸۵	حدیث ۷۷۵
۳۸۶	حدیث ۷۷۶
۳۸۶	حدیث ۷۷۷
۳۸۶	حدیث ۷۷۸
۳۸۶	حدیث ۷۷۹
۳۸۶	حدیث ۷۸۰
۳۸۷	حدیث ۷۸۱
۳۸۷	حدیث ۷۸۲
۳۸۷	حدیث ۷۸۳
۳۸۷	حدیث ۷۸۴

۳۸۸	حدیث ۷۸۵
۳۸۸	حدیث ۷۸۶
۳۸۸	حدیث ۷۸۷
۳۸۸	حدیث ۷۸۸
۳۸۸	حدیث ۷۸۹
۳۸۹	حدیث ۷۹۰
۳۸۹	حدیث ۷۹۱
۳۸۹	حدیث ۷۹۲
۳۸۹	حدیث ۷۹۳
۳۹۰	حدیث ۷۹۴
۳۹۰	حدیث ۷۹۵
۳۹۰	حدیث ۷۹۶
۳۹۱	حدیث ۷۹۷
۳۹۱	حدیث ۷۹۸
۳۹۱	حدیث ۷۹۹
۳۹۱	حدیث ۸۰۰
۳۹۱	از ۱ تا ۸۰۰
۳۹۲	حدیث ۸۰۱
۳۹۲	حدیث ۸۰۲
۳۹۲	حدیث ۸۰۳
۳۹۲	حدیث ۸۰۴
۳۹۲	حدیث ۸۰۵
۳۹۳	حدیث ۸۰۶
۳۹۳	حدیث ۸۰۷

۳۹۳	حدیث ۸۰۸
۳۹۳	حدیث ۸۰۹
۳۹۴	حدیث ۸۱۰
۳۹۴	حدیث ۸۱۱
۳۹۴	حدیث ۸۱۲
۳۹۴	حدیث ۸۱۳
۳۹۵	حدیث ۸۱۴
۳۹۵	حدیث ۸۱۵
۳۹۵	حدیث ۸۱۶
۳۹۵	حدیث ۸۱۷
۳۹۶	حدیث ۸۱۸
۳۹۶	حدیث ۸۱۹
۳۹۶	حدیث ۸۲۰
۳۹۶	حدیث ۸۲۱
۳۹۶	حدیث ۸۲۲
۳۹۷	حدیث ۸۲۳
۳۹۷	حدیث ۸۲۴
۳۹۷	حدیث ۸۲۵
۳۹۷	حدیث ۸۲۶
۳۹۸	حدیث ۸۲۷
۳۹۸	حدیث ۸۲۸
۳۹۸	حدیث ۸۲۹
۳۹۹	حدیث ۸۳۰
۳۹۹	حدیث ۸۳۱

۳۹۹	حدیث ۸۳۲
۳۹۹	حدیث ۸۳۳
۴۰۰	حدیث ۸۳۴
۴۰۰	حدیث ۸۳۵
۴۰۰	حدیث ۸۳۶
۴۰۱	حدیث ۸۳۷
۴۰۱	حدیث ۸۳۸
۴۰۱	حدیث ۸۳۹
۴۰۱	حدیث ۸۴۰
۴۰۱	حدیث ۸۴۱
۴۰۲	حدیث ۸۴۲
۴۰۲	حدیث ۸۴۳
۴۰۲	حدیث ۸۴۴
۴۰۲	حدیث ۸۴۵
۴۰۳	حدیث ۸۴۶
۴۰۳	حدیث ۸۴۷
۴۰۳	حدیث ۸۴۸
۴۰۳	حدیث ۸۴۹
۴۰۴	حدیث ۸۵۰
۴۰۴	حدیث ۸۵۱
۴۰۴	حدیث ۸۵۲
۴۰۴	حدیث ۸۵۳
۴۰۵	حدیث ۸۵۴
۴۰۵	حدیث ۸۵۵

۴۰۵	حدیث ۸۵۶
۴۰۵	حدیث ۸۵۷
۴۰۶	حدیث ۸۵۸
۴۰۶	حدیث ۸۵۹
۴۰۶	حدیث ۸۶۰
۴۰۶	حدیث ۸۶۱
۴۰۷	حدیث ۸۶۲
۴۰۷	حدیث ۸۶۳
۴۰۷	حدیث ۸۶۴
۴۰۷	حدیث ۸۶۵
۴۰۸	حدیث ۸۶۶
۴۰۸	حدیث ۸۶۷
۴۰۸	حدیث ۸۶۸
۴۰۸	حدیث ۸۶۹
۴۰۹	حدیث ۸۷۰
۴۰۹	حدیث ۸۷۱
۴۰۹	حدیث ۸۷۲
۴۰۹	حدیث ۸۷۳
۴۱۰	حدیث ۸۷۴
۴۱۰	حدیث ۸۷۵
۴۱۰	حدیث ۸۷۶
۴۱۰	حدیث ۸۷۷
۴۱۱	حدیث ۸۷۸
۴۱۱	حدیث ۸۷۹

۴۱۱	حدیث ۸۸۰
۴۱۱	حدیث ۸۸۱
۴۱۲	حدیث ۸۸۲
۴۱۲	حدیث ۸۸۳
۴۱۲	حدیث ۸۸۴
۴۱۳	حدیث ۸۸۵
۴۱۳	حدیث ۸۸۶
۴۱۳	حدیث ۸۸۷
۴۱۳	حدیث ۸۸۸
۴۱۴	حدیث ۸۸۹
۴۱۴	حدیث ۸۹۰
۴۱۴	حدیث ۸۹۱
۴۱۴	حدیث ۸۹۲
۴۱۵	حدیث ۸۹۳
۴۱۵	حدیث ۸۹۴
۴۱۵	حدیث ۸۹۵
۴۱۵	حدیث ۸۹۶
۴۱۶	حدیث ۸۹۷
۴۱۶	حدیث ۸۹۸
۴۱۶	حدیث ۸۹۹
۴۱۶	حدیث ۹۰۰
۴۱۶	حدیث ۹۰۱
۴۱۷	حدیث ۹۰۲
۴۱۷	حدیث ۹۰۳

۴۱۷	حدیث ۹۰۴
۴۱۷	حدیث ۹۰۵
۴۱۸	حدیث ۹۰۶
۴۱۸	حدیث ۹۰۷
۴۱۸	حدیث ۹۰۸
۴۱۸	حدیث ۹۰۹
۴۱۸	حدیث ۹۱۰
۴۱۹	حدیث ۹۱۱
۴۱۹	حدیث ۹۱۲
۴۱۹	حدیث ۹۱۳
۴۱۹	حدیث ۹۱۴
۴۲۰	حدیث ۹۱۵
۴۲۰	حدیث ۹۱۶
۴۲۰	حدیث ۹۱۷
۴۲۰	حدیث ۹۱۸
۴۲۱	حدیث ۹۱۹
۴۲۱	حدیث ۹۲۰
۴۲۱	حدیث ۹۲۱
۴۲۱	حدیث ۹۲۲
۴۲۲	حدیث ۹۲۳
۴۲۲	حدیث ۹۲۴
۴۲۲	حدیث ۹۲۵
۴۲۲	حدیث ۹۲۶
۴۲۳	حدیث ۹۲۷

۴۲۳	حدیث ۹۲۸
۴۲۳	حدیث ۹۲۹
۴۲۳	حدیث ۹۳۰
۴۲۳	حدیث ۹۳۱
۴۲۴	حدیث ۹۳۲
۴۲۴	حدیث ۹۳۳
۴۲۴	حدیث ۹۳۴
۴۲۴	حدیث ۹۳۵
۴۲۴	حدیث ۹۳۶
۴۲۵	حدیث ۹۳۷
۴۲۵	حدیث ۹۳۸
۴۲۵	حدیث ۹۳۹
۴۲۵	حدیث ۹۴۰
۴۲۵	حدیث ۹۴۱
۴۲۵	حدیث ۹۴۲
۴۲۶	حدیث ۹۴۳
۴۲۶	حدیث ۹۴۴
۴۲۶	حدیث ۹۴۵
۴۲۶	حدیث ۹۴۶
۴۲۶	حدیث ۹۴۷
۴۲۷	حدیث ۹۴۸
۴۲۷	حدیث ۹۴۹
۴۲۷	حدیث ۹۵۰
۴۲۷	حدیث ۹۵۱

۴۲۷	حدیث ۹۵۲
۴۲۸	حدیث ۹۵۳
۴۲۸	حدیث ۹۵۴
۴۲۸	حدیث ۹۵۵
۴۲۸	حدیث ۹۵۶
۴۲۸	حدیث ۹۵۷
۴۲۹	حدیث ۹۵۸
۴۲۹	حدیث ۹۵۹
۴۲۹	حدیث ۹۶۰
۴۲۹	حدیث ۹۶۱
۴۲۹	حدیث ۹۶۲
۴۲۹	حدیث ۹۶۳
۴۳۰	حدیث ۹۶۴
۴۳۰	حدیث ۹۶۵
۴۳۰	حدیث ۹۶۶
۴۳۰	حدیث ۹۶۷
۴۳۰	حدیث ۹۶۸
۴۳۱	حدیث ۹۶۹
۴۳۱	حدیث ۹۷۰
۴۳۱	حدیث ۹۷۱
۴۳۱	حدیث ۹۷۲
۴۳۱	حدیث ۹۷۳
۴۳۲	حدیث ۹۷۴
۴۳۲	حدیث ۹۷۵

۴۳۲	حدیث ۹۷۶
۴۳۲	حدیث ۹۷۷
۴۳۲	حدیث ۹۷۸
۴۳۳	حدیث ۹۷۹
۴۳۳	حدیث ۹۸۰
۴۳۳	حدیث ۹۸۱
۴۳۳	حدیث ۹۸۲
۴۳۳	حدیث ۹۸۳
۴۳۴	حدیث ۹۸۴
۴۳۴	حدیث ۹۸۵
۴۳۴	حدیث ۹۸۶
۴۳۴	حدیث ۹۸۷
۴۳۴	حدیث ۹۸۸
۴۳۵	حدیث ۹۸۹
۴۳۵	حدیث ۹۹۰
۴۳۵	حدیث ۹۹۱
۴۳۵	حدیث ۹۹۲
۴۳۵	حدیث ۹۹۳
۴۳۶	حدیث ۹۹۴
۴۳۶	حدیث ۹۹۵
۴۳۶	حدیث ۹۹۶
۴۳۶	حدیث ۹۹۷
۴۳۶	حدیث ۹۹۸
۴۳۶	حدیث ۹۹۹

۴۳۷	حدیث ۱۰۰۰
۴۳۷	از ۱۰۰۱ تا ۱۲۰۰
۴۳۷	حدیث ۱۰۰۱
۴۳۷	حدیث ۱۰۰۲
۴۳۷	حدیث ۱۰۰۳
۴۳۷	حدیث ۱۰۰۴
۴۳۸	حدیث ۱۰۰۵
۴۳۸	حدیث ۱۰۰۶
۴۳۸	حدیث ۱۰۰۷
۴۳۸	حدیث ۱۰۰۸
۴۳۸	حدیث ۱۰۰۹
۴۳۹	حدیث ۱۰۱۰
۴۳۹	حدیث ۱۰۱۱
۴۳۹	حدیث ۱۰۱۲
۴۳۹	حدیث ۱۰۱۳
۴۳۹	حدیث ۱۰۱۴
۴۴۰	حدیث ۱۰۱۵
۴۴۰	حدیث ۱۰۱۶
۴۴۰	حدیث ۱۰۱۷
۴۴۰	حدیث ۱۰۱۸
۴۴۰	حدیث ۱۰۱۹
۴۴۱	حدیث ۱۰۲۰
۴۴۱	حدیث ۱۰۲۱
۴۴۱	حدیث ۱۰۲۲

۴۴۱	حدیث ۱۰۲۳
۴۴۱	حدیث ۱۰۲۴
۴۴۲	حدیث ۱۰۲۵
۴۴۲	حدیث ۱۰۲۶
۴۴۲	حدیث ۱۰۲۷
۴۴۲	حدیث ۱۰۲۸
۴۴۲	حدیث ۱۰۲۹
۴۴۳	حدیث ۱۰۳۰
۴۴۳	حدیث ۱۰۳۱
۴۴۳	حدیث ۱۰۳۲
۴۴۳	حدیث ۱۰۳۳
۴۴۳	حدیث ۱۰۳۴
۴۴۳	حدیث ۱۰۳۵
۴۴۴	حدیث ۱۰۳۶
۴۴۴	حدیث ۱۰۳۷
۴۴۴	حدیث ۱۰۳۸
۴۴۴	حدیث ۱۰۳۹
۴۴۴	حدیث ۱۰۴۰
۴۴۵	حدیث ۱۰۴۱
۴۴۵	حدیث ۱۰۴۲
۴۴۵	حدیث ۱۰۴۳
۴۴۵	حدیث ۱۰۴۴
۴۴۵	حدیث ۱۰۴۵
۴۴۵	حدیث ۱۰۴۶

۴۴۶	حدیث ۱۰۴۷
۴۴۶	حدیث ۱۰۴۸
۴۴۶	حدیث ۱۰۴۹
۴۴۶	حدیث ۱۰۵۰
۴۴۶	حدیث ۱۰۵۱
۴۴۷	حدیث ۱۰۵۲
۴۴۷	حدیث ۱۰۵۳
۴۴۷	حدیث ۱۰۵۴
۴۴۷	حدیث ۱۰۵۵
۴۴۷	حدیث ۱۰۵۶
۴۴۸	حدیث ۱۰۵۷
۴۴۸	حدیث ۱۰۵۸
۴۴۸	حدیث ۱۰۵۹
۴۴۸	حدیث ۱۰۶۰
۴۴۸	حدیث ۱۰۶۱
۴۴۸	حدیث ۱۰۶۲
۴۴۹	حدیث ۱۰۶۳
۴۴۹	حدیث ۱۰۶۴
۴۴۹	حدیث ۱۰۶۵
۴۴۹	حدیث ۱۰۶۶
۴۴۹	حدیث ۱۰۶۷
۴۵۰	حدیث ۱۰۶۸
۴۵۰	حدیث ۱۰۶۹
۴۵۰	حدیث ۱۰۷۰

۴۵۰	حدیث ۱۰۷۱
۴۵۰	حدیث ۱۰۷۲
۴۵۱	حدیث ۱۰۷۳
۴۵۱	حدیث ۱۰۷۴
۴۵۱	حدیث ۱۰۷۵
۴۵۱	حدیث ۱۰۷۶
۴۵۱	حدیث ۱۰۷۷
۴۵۱	حدیث ۱۰۷۸
۴۵۲	حدیث ۱۰۷۹
۴۵۲	حدیث ۱۰۸۰
۴۵۲	حدیث ۱۰۸۱
۴۵۲	حدیث ۱۰۸۲
۴۵۲	حدیث ۱۰۸۳
۴۵۳	حدیث ۱۰۸۴
۴۵۳	حدیث ۱۰۸۵
۴۵۳	حدیث ۱۰۸۶
۴۵۳	حدیث ۱۰۸۷
۴۵۳	حدیث ۱۰۸۸
۴۵۴	حدیث ۱۰۸۹
۴۵۴	حدیث ۱۰۹۰
۴۵۴	حدیث ۱۰۹۱
۴۵۴	حدیث ۱۰۹۲
۴۵۴	حدیث ۱۰۹۳
۴۵۴	حدیث ۱۰۹۴

۴۵۵	حدیث ۱۰۹۵
۴۵۵	حدیث ۱۰۹۶
۴۵۵	حدیث ۱۰۹۷
۴۵۵	حدیث ۱۰۹۸
۴۵۵	حدیث ۱۰۹۹
۴۵۶	حدیث ۱۱۰۰
۴۵۶	حدیث ۱۱۰۱
۴۵۶	حدیث ۱۱۰۲
۴۵۶	حدیث ۱۱۰۳
۴۵۶	حدیث ۱۱۰۴
۴۵۷	حدیث ۱۱۰۵
۴۵۷	حدیث ۱۱۰۶
۴۵۷	حدیث ۱۱۰۷
۴۵۷	حدیث ۱۱۰۸
۴۵۷	حدیث ۱۱۰۹
۴۵۷	حدیث ۱۱۱۰
۴۵۸	حدیث ۱۱۱۱
۴۵۸	حدیث ۱۱۱۲
۴۵۸	حدیث ۱۱۱۳
۴۵۸	حدیث ۱۱۱۴
۴۵۸	حدیث ۱۱۱۵
۴۵۹	حدیث ۱۱۱۶
۴۵۹	حدیث ۱۱۱۷
۴۵۹	حدیث ۱۱۱۸

۴۵۹	حدیث ۱۱۱۹
۴۵۹	حدیث ۱۱۲۰
۴۶۰	حدیث ۱۱۲۱
۴۶۰	حدیث ۱۱۲۲
۴۶۰	حدیث ۱۱۲۳
۴۶۰	حدیث ۱۱۲۴
۴۶۰	حدیث ۱۱۲۵
۴۶۱	حدیث ۱۱۲۶
۴۶۱	حدیث ۱۱۲۷
۴۶۱	حدیث ۱۱۲۸
۴۶۱	حدیث ۱۱۲۹
۴۶۱	حدیث ۱۱۳۰
۴۶۱	حدیث ۱۱۳۱
۴۶۲	حدیث ۱۱۳۲
۴۶۲	حدیث ۱۱۳۳
۴۶۲	حدیث ۱۱۳۴
۴۶۲	حدیث ۱۱۳۵
۴۶۲	حدیث ۱۱۳۶
۴۶۳	حدیث ۱۱۳۷
۴۶۳	حدیث ۱۱۳۸
۴۶۳	حدیث ۱۱۳۹
۴۶۳	حدیث ۱۱۴۰
۴۶۳	حدیث ۱۱۴۱
۴۶۴	حدیث ۱۱۴۲

۴۶۴	حدیث ۱۱۴۳
۴۶۴	حدیث ۱۱۴۴
۴۶۴	حدیث ۱۱۴۵
۴۶۵	حدیث ۱۱۴۶
۴۶۵	حدیث ۱۱۴۷
۴۶۵	حدیث ۱۱۴۸
۴۶۵	حدیث ۱۱۴۹
۴۶۵	حدیث ۱۱۵۰
۴۶۶	حدیث ۱۱۵۱
۴۶۶	حدیث ۱۱۵۲
۴۶۶	حدیث ۱۱۵۳
۴۶۶	حدیث ۱۱۵۴
۴۶۶	حدیث ۱۱۵۵
۴۶۷	حدیث ۱۱۵۶
۴۶۷	حدیث ۱۱۵۷
۴۶۷	حدیث ۱۱۵۸
۴۶۷	حدیث ۱۱۵۹
۴۶۷	حدیث ۱۱۶۰
۴۶۸	حدیث ۱۱۶۱
۴۶۸	حدیث ۱۱۶۲
۴۶۸	حدیث ۱۱۶۳
۴۶۸	حدیث ۱۱۶۴
۴۶۸	حدیث ۱۱۶۵
۴۶۹	حدیث ۱۱۶۶

۴۶۹	حدیث ۱۱۶۷
۴۶۹	حدیث ۱۱۶۸
۴۶۹	حدیث ۱۱۶۹
۴۶۹	حدیث ۱۱۷۰
۴۷۰	حدیث ۱۱۷۱
۴۷۰	حدیث ۱۱۷۲
۴۷۰	حدیث ۱۱۷۳
۴۷۰	حدیث ۱۱۷۴
۴۷۰	حدیث ۱۱۷۵
۴۷۱	حدیث ۱۱۷۶
۴۷۱	حدیث ۱۱۷۷
۴۷۱	حدیث ۱۱۷۸
۴۷۱	حدیث ۱۱۷۹
۴۷۱	حدیث ۱۱۸۰
۴۷۲	حدیث ۱۱۸۱
۴۷۲	حدیث ۱۱۸۲
۴۷۲	حدیث ۱۱۸۳
۴۷۲	حدیث ۱۱۸۴
۴۷۲	حدیث ۱۱۸۵
۴۷۳	حدیث ۱۱۸۶
۴۷۳	حدیث ۱۱۸۷
۴۷۳	حدیث ۱۱۸۸
۴۷۳	حدیث ۱۱۸۹
۴۷۳	حدیث ۱۱۹۰

۴۷۳	حدیث ۱۱۹۱
۴۷۴	حدیث ۱۱۹۲
۴۷۴	حدیث ۱۱۹۳
۴۷۴	حدیث ۱۱۹۴
۴۷۴	حدیث ۱۱۹۵
۴۷۴	حدیث ۱۱۹۶
۴۷۵	حدیث ۱۱۹۷
۴۷۵	حدیث ۱۱۹۸
۴۷۵	حدیث ۱۱۹۹
۴۷۵	حدیث ۱۲۰۰
۴۷۵	از ۱۲۰۱ تا ۱۴۰۰
۴۷۵	حدیث ۱۲۰۱
۴۷۶	حدیث ۱۲۰۲
۴۷۶	حدیث ۱۲۰۳
۴۷۶	حدیث ۱۲۰۴
۴۷۶	حدیث ۱۲۰۵
۴۷۶	حدیث ۱۲۰۶
۴۷۷	حدیث ۱۲۰۷
۴۷۷	حدیث ۱۲۰۸
۴۷۷	حدیث ۱۲۰۹
۴۷۷	حدیث ۱۲۱۰
۴۷۷	حدیث ۱۲۱۱
۴۷۸	حدیث ۱۲۱۲
۴۷۸	حدیث ۱۲۱۳

۴۷۸	حدیث ۱۲۱۴
۴۷۸	حدیث ۱۲۱۵
۴۷۸	حدیث ۱۲۱۶
۴۷۸	حدیث ۱۲۱۷
۴۷۹	حدیث ۱۲۱۸
۴۷۹	حدیث ۱۲۱۹
۴۷۹	حدیث ۱۲۲۰
۴۷۹	حدیث ۱۲۲۱
۴۷۹	حدیث ۱۲۲۲
۴۷۹	حدیث ۱۲۲۳
۴۸۰	حدیث ۱۲۲۴
۴۸۰	حدیث ۱۲۲۵
۴۸۰	حدیث ۱۲۲۶
۴۸۰	حدیث ۱۲۲۷
۴۸۰	حدیث ۱۲۲۸
۴۸۰	حدیث ۱۲۲۹
۴۸۱	حدیث ۱۲۳۰
۴۸۱	حدیث ۱۲۳۱
۴۸۱	حدیث ۱۲۳۲
۴۸۱	حدیث ۱۲۳۳
۴۸۱	حدیث ۱۲۳۴
۴۸۱	حدیث ۱۲۳۵
۴۸۲	حدیث ۱۲۳۶
۴۸۲	حدیث ۱۲۳۷

۴۸۲	حدیث ۱۲۳۸
۴۸۲	حدیث ۱۲۳۹
۴۸۲	حدیث ۱۲۴۰
۴۸۲	حدیث ۱۲۴۱
۴۸۳	حدیث ۱۲۴۲
۴۸۳	حدیث ۱۲۴۳
۴۸۳	حدیث ۱۲۴۴
۴۸۳	حدیث ۱۲۴۵
۴۸۳	حدیث ۱۲۴۶
۴۸۳	حدیث ۱۲۴۷
۴۸۴	حدیث ۱۲۴۸
۴۸۴	حدیث ۱۲۴۹
۴۸۴	حدیث ۱۲۵۰
۴۸۵	حدیث ۱۲۵۱
۴۸۵	حدیث ۱۲۵۲
۴۸۵	حدیث ۱۲۵۳
۴۸۶	حدیث ۱۲۵۴
۴۸۶	حدیث ۱۲۵۵
۴۸۷	حدیث ۱۲۵۶
۴۸۷	حدیث ۱۲۵۷
۴۸۷	حدیث ۱۲۵۸
۴۸۷	حدیث ۱۲۵۹
۴۸۸	حدیث ۱۲۶۰
۴۸۸	حدیث ۱۲۶۱

۴۸۹	حدیث ۱۲۶۲
۴۸۹	حدیث ۱۲۶۳
۴۸۹	حدیث ۱۲۶۴
۴۹۰	حدیث ۱۲۶۵
۴۹۰	حدیث ۱۲۶۶
۴۹۰	حدیث ۱۲۶۷
۴۹۰	حدیث ۱۲۶۸
۴۹۱	حدیث ۱۲۶۹
۴۹۱	حدیث ۱۲۷۰
۴۹۱	حدیث ۱۲۷۱
۴۹۱	حدیث ۱۲۷۲
۴۹۲	حدیث ۱۲۷۳
۴۹۲	حدیث ۱۲۷۴
۴۹۳	حدیث ۱۲۷۵
۴۹۳	حدیث ۱۲۷۶
۴۹۳	حدیث ۱۲۷۷
۴۹۳	حدیث ۱۲۷۸
۴۹۳	حدیث ۱۲۷۹
۴۹۴	حدیث ۱۲۸۰
۴۹۴	حدیث ۱۲۸۱
۴۹۴	حدیث ۱۲۸۲
۴۹۴	حدیث ۱۲۸۳
۴۹۵	حدیث ۱۲۸۴
۴۹۵	حدیث ۱۲۸۵

۴۹۵	حدیث ۱۲۸۶
۴۹۵	حدیث ۱۲۸۷
۴۹۶	حدیث ۱۲۸۸
۴۹۶	حدیث ۱۲۸۹
۴۹۶	حدیث ۱۲۹۰
۴۹۷	حدیث ۱۲۹۱
۴۹۷	حدیث ۱۲۹۲
۴۹۷	حدیث ۱۲۹۳
۴۹۷	حدیث ۱۲۹۴
۴۹۸	حدیث ۱۲۹۵
۴۹۸	حدیث ۱۲۹۶
۴۹۸	حدیث ۱۲۹۷
۴۹۹	حدیث ۱۲۹۸
۴۹۹	حدیث ۱۲۹۹
۴۹۹	حدیث ۱۳۰۰
۴۹۹	حدیث ۱۳۰۱
۴۹۹	حدیث ۱۳۰۲
۵۰۰	حدیث ۱۳۰۳
۵۰۱	حدیث ۱۳۰۴
۵۰۱	حدیث ۱۳۰۵
۵۰۱	حدیث ۱۳۰۶
۵۰۲	حدیث ۱۳۰۷
۵۰۲	حدیث ۱۳۰۸
۵۰۲	حدیث ۱۳۰۹

۵۰۲	حدیث ۱۳۱۰
۵۰۳	حدیث ۱۳۱۱
۵۰۳	حدیث ۱۳۱۲
۵۰۳	حدیث ۱۳۱۳
۵۰۳	حدیث ۱۳۱۴
۵۰۴	حدیث ۱۳۱۵
۵۰۴	حدیث ۱۳۱۶
۵۰۴	حدیث ۱۳۱۷
۵۰۵	حدیث ۱۳۱۸
۵۰۵	حدیث ۱۳۱۹
۵۰۵	حدیث ۱۳۲۰
۵۰۵	حدیث ۱۳۲۱
۵۰۵	حدیث ۱۳۲۲
۵۰۶	حدیث ۱۳۲۳
۵۰۶	حدیث ۱۳۲۴
۵۰۶	حدیث ۱۳۲۵
۵۰۶	حدیث ۱۳۲۶
۵۰۷	حدیث ۱۳۲۷
۵۰۷	حدیث ۱۳۲۸
۵۰۷	حدیث ۱۳۲۹
۵۰۸	حدیث ۱۳۳۰
۵۰۸	حدیث ۱۳۳۱
۵۰۸	حدیث ۱۳۳۲
۵۰۸	حدیث ۱۳۳۳

۵۰۹	حدیث ۱۳۳۴
۵۰۹	حدیث ۱۳۳۵
۵۰۹	حدیث ۱۳۳۶
۵۰۹	حدیث ۱۳۳۷
۵۱۰	حدیث ۱۳۳۸
۵۱۰	حدیث ۱۳۳۹
۵۱۰	حدیث ۱۳۴۰
۵۱۰	حدیث ۱۳۴۱
۵۱۰	حدیث ۱۳۴۲
۵۱۱	حدیث ۱۳۴۳
۵۱۱	حدیث ۱۳۴۴
۵۱۲	حدیث ۱۳۴۵
۵۱۲	حدیث ۱۳۴۶
۵۱۲	حدیث ۱۳۴۷
۵۱۲	حدیث ۱۳۴۸
۵۱۳	حدیث ۱۳۴۹
۵۱۳	حدیث ۱۳۵۰
۵۱۳	حدیث ۱۳۵۱
۵۱۳	حدیث ۱۳۵۲
۵۱۳	حدیث ۱۳۵۳
۵۱۴	حدیث ۱۳۵۴
۵۱۴	حدیث ۱۳۵۵
۵۱۴	حدیث ۱۳۵۶
۵۱۴	حدیث ۱۳۵۷

۵۱۴	حدیث ۱۳۵۸
۵۱۵	حدیث ۱۳۵۹
۵۱۵	حدیث ۱۳۶۰
۵۱۵	حدیث ۱۳۶۱
۵۱۵	حدیث ۱۳۶۲
۵۱۶	حدیث ۱۳۶۳
۵۱۶	حدیث ۱۳۶۴
۵۱۶	حدیث ۱۳۶۵
۵۱۶	حدیث ۱۳۶۶
۵۱۷	حدیث ۱۳۶۷
۵۱۷	حدیث ۱۳۶۸
۵۱۷	حدیث ۱۳۶۹
۵۱۸	حدیث ۱۳۷۰
۵۱۸	حدیث ۱۳۷۱
۵۱۸	حدیث ۱۳۷۲
۵۱۹	حدیث ۱۳۷۳
۵۱۹	حدیث ۱۳۷۴
۵۱۹	حدیث ۱۳۷۵
۵۲۰	حدیث ۱۳۷۶
۵۲۰	حدیث ۱۳۷۷
۵۲۰	حدیث ۱۳۷۸
۵۲۰	حدیث ۱۳۷۹
۵۲۱	حدیث ۱۳۸۰
۵۲۱	حدیث ۱۳۸۱

۵۲۱	حدیث ۱۳۸۲
۵۲۲	حدیث ۱۳۸۳
۵۲۲	حدیث ۱۳۸۴
۵۲۲	حدیث ۱۳۸۵
۵۲۲	حدیث ۱۳۸۶
۵۲۳	حدیث ۱۳۸۷
۵۲۳	حدیث ۱۳۸۸
۵۲۳	حدیث ۱۳۸۹
۵۲۴	حدیث ۱۳۹۰
۵۲۴	حدیث ۱۳۹۱
۵۲۴	حدیث ۱۳۹۲
۵۲۵	حدیث ۱۳۹۳
۵۲۵	حدیث ۱۳۹۴
۵۲۵	حدیث ۱۳۹۵
۵۲۶	حدیث ۱۳۹۶
۵۲۶	حدیث ۱۳۹۷
۵۲۶	حدیث ۱۳۹۸
۵۲۶	حدیث ۱۳۹۹
۵۲۷	حدیث ۱۴۰۰
۵۲۷	از ۱۴۰۱ تا ۱۶۰۰
۵۲۷	حدیث ۱۴۰۱
۵۲۷	حدیث ۱۴۰۲
۵۲۷	حدیث ۱۴۰۳
۵۲۸	حدیث ۱۴۰۴

۵۲۸	حدیث ۱۴۰۵
۵۲۹	حدیث ۱۴۰۶
۵۲۹	حدیث ۱۴۰۷
۵۳۰	حدیث ۱۴۰۸
۵۳۰	حدیث ۱۴۰۹
۵۳۰	حدیث ۱۴۱۰
۵۳۱	حدیث ۱۴۱۱
۵۳۱	حدیث ۱۴۱۲
۵۳۱	حدیث ۱۴۱۳
۵۳۱	حدیث ۱۴۱۴
۵۳۲	حدیث ۱۴۱۵
۵۳۲	حدیث ۱۴۱۶
۵۳۲	حدیث ۱۴۱۷
۵۳۲	حدیث ۱۴۱۸
۵۳۳	حدیث ۱۴۱۹
۵۳۳	حدیث ۱۴۲۰
۵۳۳	حدیث ۱۴۲۱
۵۳۳	حدیث ۱۴۲۲
۵۳۴	حدیث ۱۴۲۳
۵۳۴	حدیث ۱۴۲۴
۵۳۴	حدیث ۱۴۲۵
۵۳۴	حدیث ۱۴۲۶
۵۳۵	حدیث ۱۴۲۷
۵۳۵	حدیث ۱۴۲۸

۵۳۵	حدیث ۱۴۲۹
۵۳۵	حدیث ۱۴۳۰
۵۳۶	حدیث ۱۴۳۱
۵۳۷	حدیث ۱۴۳۲
۵۳۷	حدیث ۱۴۳۳
۵۳۸	حدیث ۱۴۳۴
۵۳۸	حدیث ۱۴۳۵
۵۳۸	حدیث ۱۴۳۶
۵۳۸	حدیث ۱۴۳۷
۵۳۹	حدیث ۱۴۳۸
۵۳۹	حدیث ۱۴۳۹
۵۳۹	حدیث ۱۴۴۰
۵۴۰	حدیث ۱۴۴۱
۵۴۰	حدیث ۱۴۴۲
۵۴۰	حدیث ۱۴۴۳
۵۴۰	حدیث ۱۴۴۴
۵۴۱	حدیث ۱۴۴۵
۵۴۱	حدیث ۱۴۴۶
۵۴۱	حدیث ۱۴۴۷
۵۴۱	حدیث ۱۴۴۸
۵۴۲	حدیث ۱۴۴۹
۵۴۲	حدیث ۱۴۵۰
۵۴۲	حدیث ۱۴۵۱
۵۴۲	حدیث ۱۴۵۲

۵۴۳	حدیث ۱۴۵۳
۵۴۳	حدیث ۱۴۵۴
۵۴۳	حدیث ۱۴۵۵
۵۴۳	حدیث ۱۴۵۶
۵۴۴	حدیث ۱۴۵۷
۵۴۴	حدیث ۱۴۵۸
۵۴۴	حدیث ۱۴۵۹
۵۴۴	حدیث ۱۴۶۰
۵۴۵	حدیث ۱۴۶۱
۵۴۵	حدیث ۱۴۶۲
۵۴۵	حدیث ۱۴۶۳
۵۴۵	حدیث ۱۴۶۴
۵۴۶	حدیث ۱۴۶۵
۵۴۶	حدیث ۱۴۶۶
۵۴۶	حدیث ۱۴۶۷
۵۴۶	حدیث ۱۴۶۸
۵۴۷	حدیث ۱۴۶۹
۵۴۷	حدیث ۱۴۷۰
۵۴۷	حدیث ۱۴۷۱
۵۴۸	حدیث ۱۴۷۲
۵۴۸	حدیث ۱۴۷۳
۵۴۸	حدیث ۱۴۷۴
۵۴۸	حدیث ۱۴۷۵
۵۴۹	حدیث ۱۴۷۶

۵۴۹	حدیث ۱۴۷۷
۵۴۹	حدیث ۱۴۷۸
۵۵۰	حدیث ۱۴۷۹
۵۵۰	حدیث ۱۴۸۰
۵۵۰	حدیث ۱۴۸۱
۵۵۰	حدیث ۱۴۸۲
۵۵۱	حدیث ۱۴۸۳
۵۵۱	حدیث ۱۴۸۴
۵۵۱	حدیث ۱۴۸۵
۵۵۱	حدیث ۱۴۸۶
۵۵۱	حدیث ۱۴۸۷
۵۵۲	حدیث ۱۴۸۸
۵۵۲	حدیث ۱۴۸۹
۵۵۲	حدیث ۱۴۹۰
۵۵۳	حدیث ۱۴۹۱
۵۵۳	حدیث ۱۴۹۲
۵۵۳	حدیث ۱۴۹۳
۵۵۳	حدیث ۱۴۹۴
۵۵۳	حدیث ۱۴۹۵
۵۵۴	حدیث ۱۴۹۶
۵۵۴	حدیث ۱۴۹۷
۵۵۴	حدیث ۱۴۹۸
۵۵۴	حدیث ۱۴۹۹
۵۵۵	حدیث ۱۵۰۰

۵۵۵	حدیث ۱۵۰۱
۵۵۵	حدیث ۱۵۰۲
۵۵۵	حدیث ۱۵۰۳
۵۵۶	حدیث ۱۵۰۴
۵۵۶	حدیث ۱۵۰۵
۵۵۶	حدیث ۱۵۰۶
۵۵۶	حدیث ۱۵۰۷
۵۵۶	حدیث ۱۵۰۸
۵۵۷	حدیث ۱۵۰۹
۵۵۷	حدیث ۱۵۱۰
۵۵۷	حدیث ۱۵۱۱
۵۵۷	حدیث ۱۵۱۲
۵۵۸	حدیث ۱۵۱۳
۵۵۸	حدیث ۱۵۱۴
۵۵۸	حدیث ۱۵۱۵
۵۵۸	حدیث ۱۵۱۶
۵۵۸	حدیث ۱۵۱۷
۵۵۹	حدیث ۱۵۱۸
۵۵۹	حدیث ۱۵۱۹
۵۵۹	حدیث ۱۵۲۰
۵۵۹	حدیث ۱۵۲۱
۵۶۰	حدیث ۱۵۲۲
۵۶۰	حدیث ۱۵۲۳
۵۶۰	حدیث ۱۵۲۴

۵۶۰	حدیث ۱۵۲۵
۵۶۱	حدیث ۱۵۲۶
۵۶۱	حدیث ۱۵۲۷
۵۶۱	حدیث ۱۵۲۸
۵۶۱	حدیث ۱۵۲۹
۵۶۲	حدیث ۱۵۳۰
۵۶۲	حدیث ۱۵۳۱
۵۶۲	حدیث ۱۵۳۲
۵۶۲	حدیث ۱۵۳۳
۵۶۳	حدیث ۱۵۳۴
۵۶۳	حدیث ۱۵۳۵
۵۶۳	حدیث ۱۵۳۶
۵۶۳	حدیث ۱۵۳۷
۵۶۴	حدیث ۱۵۳۸
۵۶۴	حدیث ۱۵۳۹
۵۶۴	حدیث ۱۵۴۰
۵۶۴	حدیث ۱۵۴۱
۵۶۵	حدیث ۱۵۴۲
۵۶۵	حدیث ۱۵۴۳
۵۶۵	حدیث ۱۵۴۴
۵۶۶	حدیث ۱۵۴۵
۵۶۶	حدیث ۱۵۴۶
۵۶۶	حدیث ۱۵۴۷
۵۶۶	حدیث ۱۵۴۸

۵۶۷	حدیث ۱۵۴۹
۵۶۷	حدیث ۱۵۵۰
۵۶۷	حدیث ۱۵۵۱
۵۶۷	حدیث ۱۵۵۲
۵۶۸	حدیث ۱۵۵۳
۵۶۸	حدیث ۱۵۵۴
۵۶۸	حدیث ۱۵۵۵
۵۶۸	حدیث ۱۵۵۶
۵۶۹	حدیث ۱۵۵۷
۵۶۹	حدیث ۱۵۵۸
۵۶۹	حدیث ۱۵۵۹
۵۷۰	حدیث ۱۵۶۰
۵۷۰	حدیث ۱۵۶۱
۵۷۰	حدیث ۱۵۶۲
۵۷۰	حدیث ۱۵۶۳
۵۷۱	حدیث ۱۵۶۴
۵۷۱	حدیث ۱۵۶۵
۵۷۱	حدیث ۱۵۶۶
۵۷۲	حدیث ۱۵۶۷
۵۷۲	حدیث ۱۵۶۸
۵۷۲	حدیث ۱۵۶۹
۵۷۲	حدیث ۱۵۷۰
۵۷۲	حدیث ۱۵۷۱
۵۷۳	حدیث ۱۵۷۲

۵۷۳	حدیث ۱۵۷۳
۵۷۳	حدیث ۱۵۷۴
۵۷۴	حدیث ۱۵۷۵
۵۷۴	حدیث ۱۵۷۶
۵۷۴	حدیث ۱۵۷۷
۵۷۴	حدیث ۱۵۷۸
۵۷۵	حدیث ۱۵۷۹
۵۷۵	حدیث ۱۵۸۰
۵۷۵	حدیث ۱۵۸۱
۵۷۵	حدیث ۱۵۸۲
۵۷۶	حدیث ۱۵۸۳
۵۷۶	حدیث ۱۵۸۴
۵۷۶	حدیث ۱۵۸۵
۵۷۶	حدیث ۱۵۸۶
۵۷۶	حدیث ۱۵۸۷
۵۷۷	حدیث ۱۵۸۸
۵۷۷	حدیث ۱۵۸۹
۵۷۷	حدیث ۱۵۹۰
۵۷۸	حدیث ۱۵۹۱
۵۷۸	حدیث ۱۵۹۲
۵۷۸	حدیث ۱۵۹۳
۵۷۸	حدیث ۱۵۹۴
۵۷۸	حدیث ۱۵۹۵
۵۷۹	حدیث ۱۵۹۶

۵۷۹	حدیث ۱۵۹۷
۵۷۹	حدیث ۱۵۹۸
۵۷۹	حدیث ۱۵۹۹
۵۸۰	حدیث ۱۶۰۰
۵۸۰	از ۱ تا ۱۶۰
۵۸۰	حدیث ۱۶۰۱
۵۸۱	حدیث ۱۶۰۲
۵۸۱	حدیث ۱۶۰۳
۵۸۱	حدیث ۱۶۰۴
۵۸۲	حدیث ۱۶۰۵
۵۸۲	حدیث ۱۶۰۶
۵۸۲	حدیث ۱۶۰۷
۵۸۲	حدیث ۱۶۰۸
۵۸۲	حدیث ۱۶۰۹
۵۸۳	حدیث ۱۶۱۰
۵۸۳	حدیث ۱۶۱۱
۵۸۳	حدیث ۱۶۱۲
۵۸۳	حدیث ۱۶۱۳
۵۸۴	حدیث ۱۶۱۴
۵۸۴	حدیث ۱۶۱۵
۵۸۴	حدیث ۱۶۱۶
۵۸۴	حدیث ۱۶۱۷
۵۸۵	حدیث ۱۶۱۸
۵۸۵	حدیث ۱۶۱۹

۵۸۵	حدیث ۱۶۲۰
۵۸۶	حدیث ۱۶۲۱
۵۸۶	حدیث ۱۶۲۲
۵۸۶	حدیث ۱۶۲۳
۵۸۶	حدیث ۱۶۲۴
۵۸۷	حدیث ۱۶۲۵
۵۸۷	حدیث ۱۶۲۶
۵۸۷	حدیث ۱۶۲۷
۵۸۷	حدیث ۱۶۲۸
۵۸۸	حدیث ۱۶۲۹
۵۸۸	حدیث ۱۶۳۰
۵۸۸	حدیث ۱۶۳۱
۵۸۸	حدیث ۱۶۳۲
۵۸۹	حدیث ۱۶۳۳
۵۸۹	حدیث ۱۶۳۴
۵۸۹	حدیث ۱۶۳۵
۵۸۹	حدیث ۱۶۳۶
۵۹۰	حدیث ۱۶۳۷
۵۹۰	حدیث ۱۶۳۸
۵۹۰	حدیث ۱۶۳۹
۵۹۱	حدیث ۱۶۴۰
۵۹۱	حدیث ۱۶۴۱
۵۹۱	حدیث ۱۶۴۲
۵۹۱	حدیث ۱۶۴۳

۵۹۱	حدیث ۱۶۴۴
۵۹۲	حدیث ۱۶۴۵
۵۹۲	حدیث ۱۶۴۶
۵۹۲	حدیث ۱۶۴۷
۵۹۲	حدیث ۱۶۴۸
۵۹۳	حدیث ۱۶۴۹
۵۹۳	حدیث ۱۶۵۰
۵۹۳	حدیث ۱۶۵۱
۵۹۳	حدیث ۱۶۵۲
۵۹۳	حدیث ۱۶۵۳
۵۹۴	حدیث ۱۶۵۴
۵۹۴	حدیث ۱۶۵۵
۵۹۴	حدیث ۱۶۵۶
۵۹۴	حدیث ۱۶۵۷
۵۹۵	حدیث ۱۶۵۸
۵۹۵	حدیث ۱۶۵۹
۵۹۵	حدیث ۱۶۶۰
۵۹۶	حدیث ۱۶۶۱
۵۹۶	حدیث ۱۶۶۲
۵۹۶	حدیث ۱۶۶۳
۵۹۶	حدیث ۱۶۶۴
۵۹۶	حدیث ۱۶۶۵
۵۹۷	حدیث ۱۶۶۶
۵۹۷	حدیث ۱۶۶۷

۵۹۷	حدیث ۱۶۶۸
۵۹۸	حدیث ۱۶۶۹
۵۹۸	حدیث ۱۶۷۰
۵۹۸	حدیث ۱۶۷۱
۵۹۸	حدیث ۱۶۷۲
۵۹۹	حدیث ۱۶۷۳
۵۹۹	حدیث ۱۶۷۴
۵۹۹	حدیث ۱۶۷۵
۵۹۹	حدیث ۱۶۷۶
۶۰۰	حدیث ۱۶۷۷
۶۰۰	حدیث ۱۶۷۸
۶۰۰	حدیث ۱۶۷۹
۶۰۰	حدیث ۱۶۸۰
۶۰۱	حدیث ۱۶۸۱
۶۰۱	حدیث ۱۶۸۲
۶۰۱	حدیث ۱۶۸۳
۶۰۱	حدیث ۱۶۸۴
۶۰۲	حدیث ۱۶۸۵
۶۰۲	حدیث ۱۶۸۶
۶۰۲	حدیث ۱۶۸۷
۶۰۲	حدیث ۱۶۸۸
۶۰۲	حدیث ۱۶۸۹
۶۰۳	حدیث ۱۶۹۰
۶۰۳	حدیث ۱۶۹۱

۶۰۳	حدیث ۱۶۹۲
۶۰۳	حدیث ۱۶۹۳
۶۰۴	حدیث ۱۶۹۴
۶۰۴	حدیث ۱۶۹۵
۶۰۴	حدیث ۱۶۹۶
۶۰۴	حدیث ۱۶۹۷
۶۰۴	حدیث ۱۶۹۸
۶۰۵	حدیث ۱۶۹۹
۶۰۵	حدیث ۱۷۰۰
۶۰۵	حدیث ۱۷۰۱
۶۰۶	حدیث ۱۷۰۲
۶۰۶	حدیث ۱۷۰۳
۶۰۷	حدیث ۱۷۰۴
۶۰۷	حدیث ۱۷۰۵
۶۰۷	حدیث ۱۷۰۶
۶۰۷	حدیث ۱۷۰۷
۶۰۸	حدیث ۱۷۰۸
۶۰۸	حدیث ۱۷۰۹
۶۰۸	حدیث ۱۷۱۰
۶۰۸	حدیث ۱۷۱۱
۶۰۹	حدیث ۱۷۱۲
۶۰۹	حدیث ۱۷۱۳
۶۰۹	حدیث ۱۷۱۴
۶۰۹	حدیث ۱۷۱۵

۶۰۹	حدیث ۱۷۱۶
۶۱۰	حدیث ۱۷۱۷
۶۱۰	حدیث ۱۷۱۸
۶۱۰	حدیث ۱۷۱۹
۶۱۰	حدیث ۱۷۲۰
۶۱۱	حدیث ۱۷۲۱
۶۱۱	حدیث ۱۷۲۲
۶۱۱	حدیث ۱۷۲۳
۶۱۱	حدیث ۱۷۲۴
۶۱۱	حدیث ۱۷۲۵
۶۱۲	حدیث ۱۷۲۶
۶۱۲	حدیث ۱۷۲۷
۶۱۲	حدیث ۱۷۲۸
۶۱۳	حدیث ۱۷۲۹
۶۱۳	حدیث ۱۷۳۰
۶۱۳	حدیث ۱۷۳۱
۶۱۳	حدیث ۱۷۳۲
۶۱۴	حدیث ۱۷۳۳
۶۱۴	حدیث ۱۷۳۴
۶۱۴	حدیث ۱۷۳۵
۶۱۴	حدیث ۱۷۳۶
۶۱۵	حدیث ۱۷۳۷
۶۱۵	حدیث ۱۷۳۸
۶۱۵	حدیث ۱۷۳۹

۶۱۵	حدیث ۱۷۴۰
۶۱۶	حدیث ۱۷۴۱
۶۱۶	حدیث ۱۷۴۲
۶۱۶	حدیث ۱۷۴۳
۶۱۶	حدیث ۱۷۴۴
۶۱۷	حدیث ۱۷۴۵
۶۱۷	حدیث ۱۷۴۶
۶۱۷	حدیث ۱۷۴۷
۶۱۸	حدیث ۱۷۴۸
۶۱۸	حدیث ۱۷۴۹
۶۱۸	حدیث ۱۷۵۰
۶۱۸	حدیث ۱۷۵۱
۶۱۹	حدیث ۱۷۵۲
۶۱۹	حدیث ۱۷۵۳
۶۱۹	حدیث ۱۷۵۴
۶۱۹	حدیث ۱۷۵۵
۶۱۹	حدیث ۱۷۵۶
۶۲۰	حدیث ۱۷۵۷
۶۲۰	حدیث ۱۷۵۸
۶۲۰	حدیث ۱۷۵۹
۶۲۰	حدیث ۱۷۶۰
۶۲۱	حدیث ۱۷۶۱
۶۲۱	حدیث ۱۷۶۲
۶۲۱	حدیث ۱۷۶۳

۶۲۱	حدیث ۱۷۶۴
۶۲۲	حدیث ۱۷۶۵
۶۲۲	حدیث ۱۷۶۶
۶۲۲	حدیث ۱۷۶۷
۶۲۲	حدیث ۱۷۶۸
۶۲۳	حدیث ۱۷۶۹
۶۲۳	حدیث ۱۷۷۰
۶۲۳	حدیث ۱۷۷۱
۶۲۳	حدیث ۱۷۷۲
۶۲۴	حدیث ۱۷۷۳
۶۲۴	حدیث ۱۷۷۴
۶۲۴	حدیث ۱۷۷۵
۶۲۴	حدیث ۱۷۷۶
۶۲۵	حدیث ۱۷۷۷
۶۲۵	حدیث ۱۷۷۸
۶۲۵	حدیث ۱۷۷۹
۶۲۶	حدیث ۱۷۸۰
۶۲۶	حدیث ۱۷۸۱
۶۲۶	حدیث ۱۷۸۲
۶۲۶	حدیث ۱۷۸۳
۶۲۶	حدیث ۱۷۸۴
۶۲۷	حدیث ۱۷۸۵
۶۲۷	حدیث ۱۷۸۶
۶۲۷	حدیث ۱۷۸۷

۶۲۸	حدیث ۱۷۸۸
۶۲۸	حدیث ۱۷۸۹
۶۲۸	حدیث ۱۷۹۰
۶۲۸	حدیث ۱۷۹۱
۶۲۹	حدیث ۱۷۹۲
۶۲۹	حدیث ۱۷۹۳
۶۲۹	حدیث ۱۷۹۴
۶۲۹	حدیث ۱۷۹۵
۶۳۰	حدیث ۱۷۹۶
۶۳۰	حدیث ۱۷۹۷
۶۳۰	حدیث ۱۷۹۸
۶۳۰	حدیث ۱۷۹۹
۶۳۱	حدیث ۱۸۰۰
۶۳۱	از ۱۸۰۱ تا ۲۰۰۰
۶۳۱	حدیث ۱۸۰۱
۶۳۱	حدیث ۱۸۰۲
۶۳۲	حدیث ۱۸۰۳
۶۳۲	حدیث ۱۸۰۴
۶۳۲	حدیث ۱۸۰۵
۶۳۳	حدیث ۱۸۰۶
۶۳۳	حدیث ۱۸۰۷
۶۳۳	حدیث ۱۸۰۸
۶۳۳	حدیث ۱۸۰۹
۶۳۴	حدیث ۱۸۱۰

۶۳۴	حدیث ۱۸۱۱
۶۳۴	حدیث ۱۸۱۲
۶۳۴	حدیث ۱۸۱۳
۶۳۵	حدیث ۱۸۱۴
۶۳۵	حدیث ۱۸۱۵
۶۳۵	حدیث ۱۸۱۶
۶۳۶	حدیث ۱۸۱۷
۶۳۶	حدیث ۱۸۱۸
۶۳۶	حدیث ۱۸۱۹
۶۳۷	حدیث ۱۸۲۰
۶۳۷	حدیث ۱۸۲۱
۶۳۸	حدیث ۱۸۲۲
۶۳۸	حدیث ۱۸۲۳
۶۳۸	حدیث ۱۸۲۴
۶۳۸	حدیث ۱۸۲۵
۶۳۸	حدیث ۱۸۲۶
۶۳۹	حدیث ۱۸۲۷
۶۳۹	حدیث ۱۸۲۸
۶۳۹	حدیث ۱۸۲۹
۶۳۹	حدیث ۱۸۳۰
۶۴۰	حدیث ۱۸۳۱
۶۴۰	حدیث ۱۸۳۲
۶۴۱	حدیث ۱۸۳۳
۶۴۱	حدیث ۱۸۳۴

۶۴۱	حدیث ۱۸۳۵
۶۴۱	حدیث ۱۸۳۶
۶۴۲	حدیث ۱۸۳۷
۶۴۲	حدیث ۱۸۳۸
۶۴۲	حدیث ۱۸۳۹
۶۴۲	حدیث ۱۸۴۰
۶۴۳	حدیث ۱۸۴۱
۶۴۳	حدیث ۱۸۴۲
۶۴۳	حدیث ۱۸۴۳
۶۴۳	حدیث ۱۸۴۴
۶۴۴	حدیث ۱۸۴۵
۶۴۴	حدیث ۱۸۴۶
۶۴۴	حدیث ۱۸۴۷
۶۴۴	حدیث ۱۸۴۸
۶۴۵	حدیث ۱۸۴۹
۶۴۵	حدیث ۱۸۵۰
۶۴۵	حدیث ۱۸۵۱
۶۴۵	حدیث ۱۸۵۲
۶۴۶	حدیث ۱۸۵۳
۶۴۶	حدیث ۱۸۵۴
۶۴۶	حدیث ۱۸۵۵
۶۴۶	حدیث ۱۸۵۶
۶۴۶	حدیث ۱۸۵۷
۶۴۷	حدیث ۱۸۵۸

۶۴۷	حدیث ۱۸۵۹
۶۴۷	حدیث ۱۸۶۰
۶۴۷	حدیث ۱۸۶۱
۶۴۸	حدیث ۱۸۶۲
۶۴۸	حدیث ۱۸۶۳
۶۴۸	حدیث ۱۸۶۴
۶۴۸	حدیث ۱۸۶۵
۶۴۹	حدیث ۱۸۶۶
۶۴۹	حدیث ۱۸۶۷
۶۴۹	حدیث ۱۸۶۸
۶۵۰	حدیث ۱۸۶۹
۶۵۰	حدیث ۱۸۷۰
۶۵۰	حدیث ۱۸۷۱
۶۵۰	حدیث ۱۸۷۲
۶۵۱	حدیث ۱۸۷۳
۶۵۱	حدیث ۱۸۷۴
۶۵۱	حدیث ۱۸۷۵
۶۵۱	حدیث ۱۸۷۶
۶۵۲	حدیث ۱۸۷۷
۶۵۲	حدیث ۱۸۷۸
۶۵۲	حدیث ۱۸۷۹
۶۵۳	حدیث ۱۸۸۰
۶۵۳	حدیث ۱۸۸۱
۶۵۳	حدیث ۱۸۸۲

۶۵۴	حدیث ۱۸۸۳
۶۵۴	حدیث ۱۸۸۴
۶۵۵	حدیث ۱۸۸۵
۶۵۵	حدیث ۱۸۸۶
۶۵۵	حدیث ۱۸۸۷
۶۵۵	حدیث ۱۸۸۸
۶۵۶	حدیث ۱۸۸۹
۶۵۶	حدیث ۱۸۹۰
۶۵۶	حدیث ۱۸۹۱
۶۵۶	حدیث ۱۸۹۲
۶۵۶	حدیث ۱۸۹۳
۶۵۷	حدیث ۱۸۹۴
۶۵۷	حدیث ۱۸۹۵
۶۵۷	حدیث ۱۸۹۶
۶۵۷	حدیث ۱۸۹۷
۶۵۸	حدیث ۱۸۹۸
۶۵۸	حدیث ۱۸۹۹
۶۵۸	حدیث ۱۹۰۰
۶۵۸	حدیث ۱۹۰۱
۶۵۸	حدیث ۱۹۰۲
۶۵۹	حدیث ۱۹۰۳
۶۵۹	حدیث ۱۹۰۴
۶۵۹	حدیث ۱۹۰۵
۶۵۹	حدیث ۱۹۰۶

۶۶۰	حدیث ۱۹۰۷
۶۶۰	حدیث ۱۹۰۸
۶۶۰	حدیث ۱۹۰۹
۶۶۰	حدیث ۱۹۱۰
۶۶۰	حدیث ۱۹۱۱
۶۶۱	حدیث ۱۹۱۲
۶۶۱	حدیث ۱۹۱۳
۶۶۱	حدیث ۱۹۱۴
۶۶۲	حدیث ۱۹۱۵
۶۶۲	حدیث ۱۹۱۶
۶۶۲	حدیث ۱۹۱۷
۶۶۲	حدیث ۱۹۱۸
۶۶۳	حدیث ۱۹۱۹
۶۶۳	حدیث ۱۹۲۰
۶۶۳	حدیث ۱۹۲۱
۶۶۳	حدیث ۱۹۲۲
۶۶۳	حدیث ۱۹۲۳
۶۶۴	حدیث ۱۹۲۴
۶۶۴	حدیث ۱۹۲۵
۶۶۴	حدیث ۱۹۲۶
۶۶۴	حدیث ۱۹۲۷
۶۶۵	حدیث ۱۹۲۸
۶۶۵	حدیث ۱۹۲۹
۶۶۵	حدیث ۱۹۳۰

۶۶۵	حدیث ۱۹۳۱
۶۶۵	حدیث ۱۹۳۲
۶۶۶	حدیث ۱۹۳۳
۶۶۶	حدیث ۱۹۳۴
۶۶۶	حدیث ۱۹۳۵
۶۶۶	حدیث ۱۹۳۶
۶۶۷	حدیث ۱۹۳۷
۶۶۷	حدیث ۱۹۳۸
۶۶۷	حدیث ۱۹۳۹
۶۶۷	حدیث ۱۹۴۰
۶۶۸	حدیث ۱۹۴۱
۶۶۸	حدیث ۱۹۴۲
۶۶۸	حدیث ۱۹۴۳
۶۶۸	حدیث ۱۹۴۴
۶۶۸	حدیث ۱۹۴۵
۶۶۹	حدیث ۱۹۴۶
۶۶۹	حدیث ۱۹۴۷
۶۶۹	حدیث ۱۹۴۸
۶۶۹	حدیث ۱۹۴۹
۶۷۰	حدیث ۱۹۵۰
۶۷۰	حدیث ۱۹۵۱
۶۷۰	حدیث ۱۹۵۲
۶۷۰	حدیث ۱۹۵۳
۶۷۱	حدیث ۱۹۵۴

۶۷۱	حدیث ۱۹۵۵
۶۷۱	حدیث ۱۹۵۶
۶۷۲	حدیث ۱۹۵۷
۶۷۲	حدیث ۱۹۵۸
۶۷۲	حدیث ۱۹۵۹
۶۷۲	حدیث ۱۹۶۰
۶۷۲	حدیث ۱۹۶۱
۶۷۳	حدیث ۱۹۶۲
۶۷۳	حدیث ۱۹۶۳
۶۷۳	حدیث ۱۹۶۴
۶۷۳	حدیث ۱۹۶۵
۶۷۴	حدیث ۱۹۶۶
۶۷۴	حدیث ۱۹۶۷
۶۷۴	حدیث ۱۹۶۸
۶۷۴	حدیث ۱۹۶۹
۶۷۵	حدیث ۱۹۷۰
۶۷۵	حدیث ۱۹۷۱
۶۷۵	حدیث ۱۹۷۲
۶۷۵	حدیث ۱۹۷۳
۶۷۶	حدیث ۱۹۷۴
۶۷۶	حدیث ۱۹۷۵
۶۷۶	حدیث ۱۹۷۶
۶۷۶	حدیث ۱۹۷۷
۶۷۷	حدیث ۱۹۷۸

۶۷۷	حدیث ۱۹۷۹
۶۷۷	حدیث ۱۹۸۰
۶۷۷	حدیث ۱۹۸۱
۶۷۷	حدیث ۱۹۸۲
۶۷۸	حدیث ۱۹۸۳
۶۷۸	حدیث ۱۹۸۴
۶۷۸	حدیث ۱۹۸۵
۶۷۸	حدیث ۱۹۸۶
۶۷۹	حدیث ۱۹۸۷
۶۷۹	حدیث ۱۹۸۸
۶۷۹	حدیث ۱۹۸۹
۶۷۹	حدیث ۱۹۹۰
۶۸۰	حدیث ۱۹۹۱
۶۸۰	حدیث ۱۹۹۲
۶۸۰	حدیث ۱۹۹۳
۶۸۰	حدیث ۱۹۹۴
۶۸۱	حدیث ۱۹۹۵
۶۸۱	حدیث ۱۹۹۶
۶۸۱	حدیث ۱۹۹۷
۶۸۱	حدیث ۱۹۹۸
۶۸۲	حدیث ۱۹۹۹
۶۸۲	حدیث ۲۰۰۰
۶۸۲	از ۲۰۰۱ تا ۲۲۰۰
۶۸۲	حدیث ۲۰۰۱

۶۸۲	حدیث ۲۰۰۲
۶۸۲	حدیث ۲۰۰۳
۶۸۳	حدیث ۲۰۰۴
۶۸۳	حدیث ۲۰۰۵
۶۸۳	حدیث ۲۰۰۶
۶۸۳	حدیث ۲۰۰۷
۶۸۴	حدیث ۲۰۰۸
۶۸۴	حدیث ۲۰۰۹
۶۸۴	حدیث ۲۰۱۰
۶۸۴	حدیث ۲۰۱۱
۶۸۵	حدیث ۲۰۱۲
۶۸۵	حدیث ۲۰۱۳
۶۸۵	حدیث ۲۰۱۴
۶۸۵	حدیث ۲۰۱۵
۶۸۶	حدیث ۲۰۱۶
۶۸۶	حدیث ۲۰۱۷
۶۸۶	حدیث ۲۰۱۸
۶۸۶	حدیث ۲۰۱۹
۶۸۶	حدیث ۲۰۲۰
۶۸۷	حدیث ۲۰۲۱
۶۸۷	حدیث ۲۰۲۲
۶۸۷	حدیث ۲۰۲۳
۶۸۷	حدیث ۲۰۲۴
۶۸۸	حدیث ۲۰۲۵

۶۸۸	حدیث ۲۰۲۶
۶۸۸	حدیث ۲۰۲۷
۶۸۸	حدیث ۲۰۲۸
۶۸۹	حدیث ۲۰۲۹
۶۸۹	حدیث ۲۰۳۰
۶۹۰	حدیث ۲۰۳۱
۶۹۰	حدیث ۲۰۳۲
۶۹۰	حدیث ۲۰۳۳
۶۹۰	حدیث ۲۰۳۴
۶۹۰	حدیث ۲۰۳۵
۶۹۱	حدیث ۲۰۳۶
۶۹۱	حدیث ۲۰۳۷
۶۹۱	حدیث ۲۰۳۸
۶۹۲	حدیث ۲۰۳۹
۶۹۲	حدیث ۲۰۴۰
۶۹۲	حدیث ۲۰۴۱
۶۹۳	حدیث ۲۰۴۲
۶۹۳	حدیث ۲۰۴۳
۶۹۳	حدیث ۲۰۴۴
۶۹۳	حدیث ۲۰۴۵
۶۹۳	حدیث ۲۰۴۶
۶۹۴	حدیث ۲۰۴۷
۶۹۴	حدیث ۲۰۴۸
۶۹۵	حدیث ۲۰۴۹

۶۹۵	حدیث ۲۰۵۰
۶۹۵	حدیث ۲۰۵۱
۶۹۵	حدیث ۲۰۵۲
۶۹۶	حدیث ۲۰۵۳
۶۹۶	حدیث ۲۰۵۴
۶۹۶	حدیث ۲۰۵۵
۶۹۷	حدیث ۲۰۵۶
۶۹۷	حدیث ۲۰۵۷
۶۹۷	حدیث ۲۰۵۸
۶۹۷	حدیث ۲۰۵۹
۶۹۸	حدیث ۲۰۶۰
۶۹۸	حدیث ۲۰۶۱
۶۹۸	حدیث ۲۰۶۲
۶۹۹	حدیث ۲۰۶۳
۶۹۹	حدیث ۲۰۶۴
۶۹۹	حدیث ۲۰۶۵
۶۹۹	حدیث ۲۰۶۶
۷۰۰	حدیث ۲۰۶۷
۷۰۰	حدیث ۲۰۶۸
۷۰۰	حدیث ۲۰۶۹
۷۰۰	حدیث ۲۰۷۰
۷۰۱	حدیث ۲۰۷۱
۷۰۱	حدیث ۲۰۷۲
۷۰۱	حدیث ۲۰۷۳

۷۰۲	حدیث ۲۰۷۴
۷۰۲	حدیث ۲۰۷۵
۷۰۲	حدیث ۲۰۷۶
۷۰۲	حدیث ۲۰۷۷
۷۰۳	حدیث ۲۰۷۸
۷۰۳	حدیث ۲۰۷۹
۷۰۳	حدیث ۲۰۸۰
۷۰۳	حدیث ۲۰۸۱
۷۰۴	حدیث ۲۰۸۲
۷۰۴	حدیث ۲۰۸۳
۷۰۴	حدیث ۲۰۸۴
۷۰۴	حدیث ۲۰۸۵
۷۰۴	حدیث ۲۰۸۶
۷۰۵	حدیث ۲۰۸۷
۷۰۵	حدیث ۲۰۸۸
۷۰۵	حدیث ۲۰۸۹
۷۰۵	حدیث ۲۰۹۰
۷۰۶	حدیث ۲۰۹۱
۷۰۶	حدیث ۲۰۹۲
۷۰۶	حدیث ۲۰۹۳
۷۰۶	حدیث ۲۰۹۴
۷۰۷	حدیث ۲۰۹۵
۷۰۷	حدیث ۲۰۹۶
۷۰۷	حدیث ۲۰۹۷

۷۰۷	حدیث ۲۰۹۸
۷۰۷	حدیث ۲۰۹۹
۷۰۸	حدیث ۲۱۰۰
۷۰۸	حدیث ۲۱۰۱
۷۰۸	حدیث ۲۱۰۲
۷۰۸	حدیث ۲۱۰۳
۷۰۹	حدیث ۲۱۰۴
۷۰۹	حدیث ۲۱۰۵
۷۰۹	حدیث ۲۱۰۶
۷۰۹	حدیث ۲۱۰۷
۷۰۹	حدیث ۲۱۰۸
۷۱۰	حدیث ۲۱۰۹
۷۱۰	حدیث ۲۱۱۰
۷۱۰	حدیث ۲۱۱۱
۷۱۰	حدیث ۲۱۱۲
۷۱۱	حدیث ۲۱۱۳
۷۱۱	حدیث ۲۱۱۴
۷۱۱	حدیث ۲۱۱۵
۷۱۱	حدیث ۲۱۱۶
۷۱۲	حدیث ۲۱۱۷
۷۱۲	حدیث ۲۱۱۸
۷۱۲	حدیث ۲۱۱۹
۷۱۲	حدیث ۲۱۲۰
۷۱۲	حدیث ۲۱۲۱

۷۱۳	حدیث ۲۱۲۲
۷۱۳	حدیث ۲۱۲۳
۷۱۳	حدیث ۲۱۲۴
۷۱۳	حدیث ۲۱۲۵
۷۱۴	حدیث ۲۱۲۶
۷۱۴	حدیث ۲۱۲۷
۷۱۴	حدیث ۲۱۲۸
۷۱۵	حدیث ۲۱۲۹
۷۱۵	حدیث ۲۱۳۰
۷۱۵	حدیث ۲۱۳۱
۷۱۵	حدیث ۲۱۳۲
۷۱۶	حدیث ۲۱۳۳
۷۱۶	حدیث ۲۱۳۴
۷۱۶	حدیث ۲۱۳۵
۷۱۶	حدیث ۲۱۳۶
۷۱۷	حدیث ۲۱۳۷
۷۱۷	حدیث ۲۱۳۸
۷۱۷	حدیث ۲۱۳۹
۷۱۷	حدیث ۲۱۴۰
۷۱۸	حدیث ۲۱۴۱
۷۱۸	حدیث ۲۱۴۲
۷۱۸	حدیث ۲۱۴۳
۷۱۸	حدیث ۲۱۴۴
۷۱۸	حدیث ۲۱۴۵

۷۱۹	حدیث ۲۱۴۶
۷۱۹	حدیث ۲۱۴۷
۷۱۹	حدیث ۲۱۴۸
۷۲۰	حدیث ۲۱۴۹
۷۲۰	حدیث ۲۱۵۰
۷۲۰	حدیث ۲۱۵۱
۷۲۰	حدیث ۲۱۵۲
۷۲۱	حدیث ۲۱۵۳
۷۲۱	حدیث ۲۱۵۴
۷۲۱	حدیث ۲۱۵۵
۷۲۱	حدیث ۲۱۵۶
۷۲۱	حدیث ۲۱۵۷
۷۲۲	حدیث ۲۱۵۸
۷۲۲	حدیث ۲۱۵۹
۷۲۲	حدیث ۲۱۶۰
۷۲۲	حدیث ۲۱۶۱
۷۲۳	حدیث ۲۱۶۲
۷۲۳	حدیث ۲۱۶۳
۷۲۳	حدیث ۲۱۶۴
۷۲۳	حدیث ۲۱۶۵
۷۲۴	حدیث ۲۱۶۶
۷۲۴	حدیث ۲۱۶۷
۷۲۴	حدیث ۲۱۶۸
۷۲۴	حدیث ۲۱۶۹

۷۲۵	حدیث ۲۱۷۰
۷۲۵	حدیث ۲۱۷۱
۷۲۵	حدیث ۲۱۷۲
۷۲۵	حدیث ۲۱۷۳
۷۲۶	حدیث ۲۱۷۴
۷۲۶	حدیث ۲۱۷۵
۷۲۶	حدیث ۲۱۷۶
۷۲۶	حدیث ۲۱۷۷
۷۲۷	حدیث ۲۱۷۸
۷۲۷	حدیث ۲۱۷۹
۷۲۷	حدیث ۲۱۸۰
۷۲۷	حدیث ۲۱۸۱
۷۲۸	حدیث ۲۱۸۲
۷۲۸	حدیث ۲۱۸۳
۷۲۸	حدیث ۲۱۸۴
۷۲۸	حدیث ۲۱۸۵
۷۲۸	حدیث ۲۱۸۶
۷۲۹	حدیث ۲۱۸۷
۷۲۹	حدیث ۲۱۸۸
۷۲۹	حدیث ۲۱۸۹
۷۲۹	حدیث ۲۱۹۰
۷۳۰	حدیث ۲۱۹۱
۷۳۰	حدیث ۲۱۹۲
۷۳۰	حدیث ۲۱۹۳

۷۳۰	حدیث ۲۱۹۴
۷۳۱	حدیث ۲۱۹۵
۷۳۱	حدیث ۲۱۹۶
۷۳۱	حدیث ۲۱۹۷
۷۳۱	حدیث ۲۱۹۸
۷۳۲	حدیث ۲۱۹۹
۷۳۲	حدیث ۲۲۰۰
۷۳۲	از ۲۲۰۱ تا ۲۴۰۰
۷۳۲	حدیث ۲۲۰۱
۷۳۲	حدیث ۲۲۰۲
۷۳۳	حدیث ۲۲۰۳
۷۳۳	حدیث ۲۲۰۴
۷۳۳	حدیث ۲۲۰۵
۷۳۳	حدیث ۲۲۰۶
۷۳۴	حدیث ۲۲۰۷
۷۳۴	حدیث ۲۲۰۸
۷۳۴	حدیث ۲۲۰۹
۷۳۵	حدیث ۲۲۱۰
۷۳۵	حدیث ۲۲۱۱
۷۳۵	حدیث ۲۲۱۲
۷۳۵	حدیث ۲۲۱۳
۷۳۶	حدیث ۲۲۱۴
۷۳۶	حدیث ۲۲۱۵
۷۳۶	حدیث ۲۲۱۶

۷۳۷	حدیث ۲۲۱۷
۷۳۷	حدیث ۲۲۱۸
۷۳۷	حدیث ۲۲۱۹
۷۳۷	حدیث ۲۲۲۰
۷۳۸	حدیث ۲۲۲۱
۷۳۸	حدیث ۲۲۲۲
۷۳۸	حدیث ۲۲۲۳
۷۳۸	حدیث ۲۲۲۴
۷۳۹	حدیث ۲۲۲۵
۷۳۹	حدیث ۲۲۲۶
۷۳۹	حدیث ۲۲۲۷
۷۳۹	حدیث ۲۲۲۸
۷۴۰	حدیث ۲۲۲۹
۷۴۰	حدیث ۲۲۳۰
۷۴۰	حدیث ۲۲۳۱
۷۴۰	حدیث ۲۲۳۲
۷۴۱	حدیث ۲۲۳۳
۷۴۱	حدیث ۲۲۳۴
۷۴۱	حدیث ۲۲۳۵
۷۴۱	حدیث ۲۲۳۶
۷۴۲	حدیث ۲۲۳۷
۷۴۲	حدیث ۲۲۳۸
۷۴۲	حدیث ۲۲۳۹
۷۴۳	حدیث ۲۲۴۰

۷۴۳	حدیث ۲۲۴۱
۷۴۳	حدیث ۲۲۴۲
۷۴۳	حدیث ۲۲۴۳
۷۴۴	حدیث ۲۲۴۴
۷۴۴	حدیث ۲۲۴۵
۷۴۴	حدیث ۲۲۴۶
۷۴۴	حدیث ۲۲۴۷
۷۴۵	حدیث ۲۲۴۸
۷۴۵	حدیث ۲۲۴۹
۷۴۵	حدیث ۲۲۵۰
۷۴۶	حدیث ۲۲۵۱
۷۴۶	حدیث ۲۲۵۲
۷۴۶	حدیث ۲۲۵۳
۷۴۷	حدیث ۲۲۵۴
۷۴۷	حدیث ۲۲۵۵
۷۴۷	حدیث ۲۲۵۶
۷۴۸	حدیث ۲۲۵۷
۷۴۸	حدیث ۲۲۵۸
۷۴۸	حدیث ۲۲۵۹
۷۴۸	حدیث ۲۲۶۰
۷۴۹	حدیث ۲۲۶۱
۷۴۹	حدیث ۲۲۶۲
۷۴۹	حدیث ۲۲۶۳
۷۵۰	حدیث ۲۲۶۴

۷۵۰	حدیث ۲۲۶۵
۷۵۰	حدیث ۲۲۶۶
۷۵۰	حدیث ۲۲۶۷
۷۵۱	حدیث ۲۲۶۸
۷۵۱	حدیث ۲۲۶۹
۷۵۱	حدیث ۲۲۷۰
۷۵۱	حدیث ۲۲۷۱
۷۵۲	حدیث ۲۲۷۲
۷۵۲	حدیث ۲۲۷۳
۷۵۲	حدیث ۲۲۷۴
۷۵۲	حدیث ۲۲۷۵
۷۵۲	حدیث ۲۲۷۶
۷۵۳	حدیث ۲۲۷۷
۷۵۳	حدیث ۲۲۷۸
۷۵۳	حدیث ۲۲۷۹
۷۵۴	حدیث ۲۲۸۰
۷۵۴	حدیث ۲۲۸۱
۷۵۴	حدیث ۲۲۸۲
۷۵۴	حدیث ۲۲۸۳
۷۵۵	حدیث ۲۲۸۴
۷۵۵	حدیث ۲۲۸۵
۷۵۵	حدیث ۲۲۸۶
۷۵۵	حدیث ۲۲۸۷
۷۵۶	حدیث ۲۲۸۸

۷۵۶	حدیث ۲۲۸۹
۷۵۶	حدیث ۲۲۹۰
۷۵۶	حدیث ۲۲۹۱
۷۵۷	حدیث ۲۲۹۲
۷۵۷	حدیث ۲۲۹۳
۷۵۷	حدیث ۲۲۹۴
۷۵۷	حدیث ۲۲۹۵
۷۵۷	حدیث ۲۲۹۶
۷۵۸	حدیث ۲۲۹۷
۷۵۸	حدیث ۲۲۹۸
۷۵۸	حدیث ۲۲۹۹
۷۵۸	حدیث ۲۳۰۰
۷۵۸	حدیث ۲۳۰۱
۷۵۹	حدیث ۲۳۰۲
۷۵۹	حدیث ۲۳۰۳
۷۵۹	حدیث ۲۳۰۴
۷۵۹	حدیث ۲۳۰۵
۷۵۹	حدیث ۲۳۰۶
۷۶۰	حدیث ۲۳۰۷
۷۶۰	حدیث ۲۳۰۸
۷۶۰	حدیث ۲۳۰۹
۷۶۰	حدیث ۲۳۱۰
۷۶۰	حدیث ۲۳۱۱
۷۶۱	حدیث ۲۳۱۲

۷۶۱	حدیث ۲۳۱۳
۷۶۱	حدیث ۲۳۱۴
۷۶۱	حدیث ۲۳۱۵
۷۶۱	حدیث ۲۳۱۶
۷۶۲	حدیث ۲۳۱۷
۷۶۲	حدیث ۲۳۱۸
۷۶۲	حدیث ۲۳۱۹
۷۶۲	حدیث ۲۳۲۰
۷۶۲	حدیث ۲۳۲۱
۷۶۳	حدیث ۲۳۲۲
۷۶۳	حدیث ۲۳۲۳
۷۶۳	حدیث ۲۳۲۴
۷۶۳	حدیث ۲۳۲۵
۷۶۳	حدیث ۲۳۲۶
۷۶۴	حدیث ۲۳۲۷
۷۶۴	حدیث ۲۳۲۸
۷۶۴	حدیث ۲۳۲۹
۷۶۴	حدیث ۲۳۳۰
۷۶۴	حدیث ۲۳۳۱
۷۶۵	حدیث ۲۳۳۲
۷۶۵	حدیث ۲۳۳۳
۷۶۵	حدیث ۲۳۳۴
۷۶۵	حدیث ۲۳۳۵
۷۶۶	حدیث ۲۳۳۶

۷۶۶	حدیث ۲۳۳۷
۷۶۶	حدیث ۲۳۳۸
۷۶۶	حدیث ۲۳۳۹
۷۶۶	حدیث ۲۳۴۰
۷۶۶	حدیث ۲۳۴۱
۷۶۷	حدیث ۲۳۴۲
۷۶۷	حدیث ۲۳۴۳
۷۶۷	حدیث ۲۳۴۴
۷۶۷	حدیث ۲۳۴۵
۷۶۷	حدیث ۲۳۴۶
۷۶۸	حدیث ۲۳۴۷
۷۶۸	حدیث ۲۳۴۸
۷۶۸	حدیث ۲۳۴۹
۷۶۸	حدیث ۲۳۵۰
۷۶۸	حدیث ۲۳۵۱
۷۶۹	حدیث ۲۳۵۲
۷۶۹	حدیث ۲۳۵۳
۷۶۹	حدیث ۲۳۵۴
۷۶۹	حدیث ۲۳۵۵
۷۷۰	حدیث ۲۳۵۶
۷۷۰	حدیث ۲۳۵۷
۷۷۰	حدیث ۲۳۵۸
۷۷۰	حدیث ۲۳۵۹
۷۷۰	حدیث ۲۳۶۰

۷۷۱	حدیث ۲۳۶۱
۷۷۱	حدیث ۲۳۶۲
۷۷۱	حدیث ۲۳۶۳
۷۷۱	حدیث ۲۳۶۴
۷۷۱	حدیث ۲۳۶۵
۷۷۲	حدیث ۲۳۶۶
۷۷۲	حدیث ۲۳۶۷
۷۷۲	حدیث ۲۳۶۸
۷۷۲	حدیث ۲۳۶۹
۷۷۲	حدیث ۲۳۷۰
۷۷۳	حدیث ۲۳۷۱
۷۷۳	حدیث ۲۳۷۲
۷۷۳	حدیث ۲۳۷۳
۷۷۳	حدیث ۲۳۷۴
۷۷۴	حدیث ۲۳۷۵
۷۷۴	حدیث ۲۳۷۶
۷۷۴	حدیث ۲۳۷۷
۷۷۴	حدیث ۲۳۷۸
۷۷۵	حدیث ۲۳۷۹
۷۷۵	حدیث ۲۳۸۰
۷۷۵	حدیث ۲۳۸۱
۷۷۵	حدیث ۲۳۸۲
۷۷۵	حدیث ۲۳۸۳
۷۷۵	حدیث ۲۳۸۴

۷۷۶	حدیث ۲۳۸۵
۷۷۶	حدیث ۲۳۸۶
۷۷۶	حدیث ۲۳۸۷
۷۷۶	حدیث ۲۳۸۸
۷۷۶	حدیث ۲۳۸۹
۷۷۷	حدیث ۲۳۹۰
۷۷۷	حدیث ۲۳۹۱
۷۷۷	حدیث ۲۳۹۲
۷۷۷	حدیث ۲۳۹۳
۷۷۸	حدیث ۲۳۹۴
۷۷۸	حدیث ۲۳۹۵
۷۷۸	حدیث ۲۳۹۶
۷۷۸	حدیث ۲۳۹۷
۷۷۸	حدیث ۲۳۹۸
۷۷۸	حدیث ۲۳۹۹
۷۷۹	حدیث ۲۴۰۰
۷۷۹	از ۱ تا ۲۴۰ تا ۲۶۰
۷۷۹	حدیث ۲۴۰۱
۷۷۹	حدیث ۲۴۰۲
۷۷۹	حدیث ۲۴۰۳
۷۸۰	حدیث ۲۴۰۴
۷۸۰	حدیث ۲۴۰۵
۷۸۰	حدیث ۲۴۰۶
۷۸۰	حدیث ۲۴۰۷

۷۸۱	حدیث ۲۴۰۸
۷۸۱	حدیث ۲۴۰۹
۷۸۱	حدیث ۲۴۱۰
۷۸۱	حدیث ۲۴۱۱
۷۸۱	حدیث ۲۴۱۲
۷۸۲	حدیث ۲۴۱۳
۷۸۲	حدیث ۲۴۱۴
۷۸۲	حدیث ۲۴۱۵
۷۸۲	حدیث ۲۴۱۶
۷۸۲	حدیث ۲۴۱۷
۷۸۳	حدیث ۲۴۱۸
۷۸۳	حدیث ۲۴۱۹
۷۸۳	حدیث ۲۴۲۰
۷۸۳	حدیث ۲۴۲۱
۷۸۳	حدیث ۲۴۲۲
۷۸۴	حدیث ۲۴۲۳
۷۸۴	حدیث ۲۴۲۴
۷۸۴	حدیث ۲۴۲۵
۷۸۴	حدیث ۲۴۲۶
۷۸۴	حدیث ۲۴۲۷
۷۸۵	حدیث ۲۴۲۸
۷۸۵	حدیث ۲۴۲۹
۷۸۵	حدیث ۲۴۳۰
۷۸۵	حدیث ۲۴۳۱

۷۸۵	حدیث ۲۴۳۲
۷۸۶	حدیث ۲۴۳۳
۷۸۶	حدیث ۲۴۳۴
۷۸۶	حدیث ۲۴۳۵
۷۸۶	حدیث ۲۴۳۶
۷۸۶	حدیث ۲۴۳۷
۷۸۷	حدیث ۲۴۳۸
۷۸۷	حدیث ۲۴۳۹
۷۸۷	حدیث ۲۴۴۰
۷۸۷	حدیث ۲۴۴۱
۷۸۸	حدیث ۲۴۴۲
۷۸۸	حدیث ۲۴۴۳
۷۸۸	حدیث ۲۴۴۴
۷۸۸	حدیث ۲۴۴۵
۷۸۸	حدیث ۲۴۴۶
۷۸۹	حدیث ۲۴۴۷
۷۸۹	حدیث ۲۴۴۸
۷۸۹	حدیث ۲۴۴۹
۷۸۹	حدیث ۲۴۵۰
۷۸۹	حدیث ۲۴۵۱
۷۹۰	حدیث ۲۴۵۲
۷۹۰	حدیث ۲۴۵۳
۷۹۰	حدیث ۲۴۵۴
۷۹۰	حدیث ۲۴۵۵

۷۹۱	حدیث ۲۴۵۶
۷۹۱	حدیث ۲۴۵۷
۷۹۱	حدیث ۲۴۵۸
۷۹۱	حدیث ۲۴۵۹
۷۹۱	حدیث ۲۴۶۰
۷۹۲	حدیث ۲۴۶۱
۷۹۲	حدیث ۲۴۶۲
۷۹۲	حدیث ۲۴۶۳
۷۹۲	حدیث ۲۴۶۴
۷۹۳	حدیث ۲۴۶۵
۷۹۳	حدیث ۲۴۶۶
۷۹۳	حدیث ۲۴۶۷
۷۹۳	حدیث ۲۴۶۸
۷۹۳	حدیث ۲۴۶۹
۷۹۴	حدیث ۲۴۷۰
۷۹۴	حدیث ۲۴۷۱
۷۹۴	حدیث ۲۴۷۲
۷۹۴	حدیث ۲۴۷۳
۷۹۴	حدیث ۲۴۷۴
۷۹۵	حدیث ۲۴۷۵
۷۹۵	حدیث ۲۴۷۶
۷۹۵	حدیث ۲۴۷۷
۷۹۵	حدیث ۲۴۷۸
۷۹۵	حدیث ۲۴۷۹

۷۹۶	حدیث ۲۴۸۰
۷۹۶	حدیث ۲۴۸۱
۷۹۶	حدیث ۲۴۸۲
۷۹۶	حدیث ۲۴۸۳
۷۹۷	حدیث ۲۴۸۴
۷۹۷	حدیث ۲۴۸۵
۷۹۷	حدیث ۲۴۸۶
۷۹۷	حدیث ۲۴۸۷
۷۹۷	حدیث ۲۴۸۸
۷۹۸	حدیث ۲۴۸۹
۷۹۸	حدیث ۲۴۹۰
۷۹۸	حدیث ۲۴۹۱
۷۹۸	حدیث ۲۴۹۲
۷۹۸	حدیث ۲۴۹۳
۷۹۹	حدیث ۲۴۹۴
۷۹۹	حدیث ۲۴۹۵
۷۹۹	حدیث ۲۴۹۶
۷۹۹	حدیث ۲۴۹۷
۷۹۹	حدیث ۲۴۹۸
۸۰۰	حدیث ۲۴۹۹
۸۰۰	حدیث ۲۵۰۰
۸۰۰	حدیث ۲۵۰۱
۸۰۰	حدیث ۲۵۰۲
۸۰۱	حدیث ۲۵۰۳

۸۰۱	حدیث ۲۵۰۴
۸۰۱	حدیث ۲۵۰۵
۸۰۱	حدیث ۲۵۰۶
۸۰۱	حدیث ۲۵۰۷
۸۰۲	حدیث ۲۵۰۸
۸۰۲	حدیث ۲۵۰۹
۸۰۲	حدیث ۲۵۱۰
۸۰۲	حدیث ۲۵۱۱
۸۰۲	حدیث ۲۵۱۲
۸۰۲	حدیث ۲۵۱۳
۸۰۳	حدیث ۲۵۱۴
۸۰۳	حدیث ۲۵۱۵
۸۰۳	حدیث ۲۵۱۶
۸۰۳	حدیث ۲۵۱۷
۸۰۳	حدیث ۲۵۱۸
۸۰۴	حدیث ۲۵۱۹
۸۰۴	حدیث ۲۵۲۰
۸۰۴	حدیث ۲۵۲۱
۸۰۴	حدیث ۲۵۲۲
۸۰۴	حدیث ۲۵۲۳
۸۰۵	حدیث ۲۵۲۴
۸۰۵	حدیث ۲۵۲۵
۸۰۵	حدیث ۲۵۲۶
۸۰۵	حدیث ۲۵۲۷

۸۰۵	حدیث ۲۵۲۸
۸۰۶	حدیث ۲۵۲۹
۸۰۶	حدیث ۲۵۳۰
۸۰۶	حدیث ۲۵۳۱
۸۰۶	حدیث ۲۵۳۲
۸۰۶	حدیث ۲۵۳۳
۸۰۷	حدیث ۲۵۳۴
۸۰۷	حدیث ۲۵۳۵
۸۰۷	حدیث ۲۵۳۶
۸۰۷	حدیث ۲۵۳۷
۸۰۸	حدیث ۲۵۳۸
۸۰۸	حدیث ۲۵۳۹
۸۰۸	حدیث ۲۵۴۰
۸۰۸	حدیث ۲۵۴۱
۸۰۸	حدیث ۲۵۴۲
۸۰۹	حدیث ۲۵۴۳
۸۰۹	حدیث ۲۵۴۴
۸۰۹	حدیث ۲۵۴۵
۸۰۹	حدیث ۲۵۴۶
۸۰۹	حدیث ۲۵۴۷
۸۱۰	حدیث ۲۵۴۸
۸۱۰	حدیث ۲۵۴۹
۸۱۰	حدیث ۲۵۵۰
۸۱۰	حدیث ۲۵۵۱

۸۱۰	حدیث ۲۵۵۲
۸۱۱	حدیث ۲۵۵۳
۸۱۱	حدیث ۲۵۵۴
۸۱۱	حدیث ۲۵۵۵
۸۱۱	حدیث ۲۵۵۶
۸۱۱	حدیث ۲۵۵۷
۸۱۲	حدیث ۲۵۵۸
۸۱۲	حدیث ۲۵۵۹
۸۱۲	حدیث ۲۵۶۰
۸۱۲	حدیث ۲۵۶۱
۸۱۲	حدیث ۲۵۶۲
۸۱۳	حدیث ۲۵۶۳
۸۱۳	حدیث ۲۵۶۴
۸۱۳	حدیث ۲۵۶۵
۸۱۳	حدیث ۲۵۶۶
۸۱۳	حدیث ۲۵۶۷
۸۱۴	حدیث ۲۵۶۸
۸۱۴	حدیث ۲۵۶۹
۸۱۴	حدیث ۲۵۷۰
۸۱۴	حدیث ۲۵۷۱
۸۱۴	حدیث ۲۵۷۲
۸۱۵	حدیث ۲۵۷۳
۸۱۵	حدیث ۲۵۷۴
۸۱۵	حدیث ۲۵۷۵

۸۱۵	حدیث ۲۵۷۶
۸۱۶	حدیث ۲۵۷۷
۸۱۶	حدیث ۲۵۷۸
۸۱۶	حدیث ۲۵۷۹
۸۱۶	حدیث ۲۵۸۰
۸۱۶	حدیث ۲۵۸۱
۸۱۷	حدیث ۲۵۸۲
۸۱۷	حدیث ۲۵۸۳
۸۱۷	حدیث ۲۵۸۴
۸۱۷	حدیث ۲۵۸۵
۸۱۷	حدیث ۲۵۸۶
۸۱۸	حدیث ۲۵۸۷
۸۱۸	حدیث ۲۵۸۸
۸۱۸	حدیث ۲۵۸۹
۸۱۸	حدیث ۲۵۹۰
۸۱۸	حدیث ۲۵۹۱
۸۱۹	حدیث ۲۵۹۲
۸۱۹	حدیث ۲۵۹۳
۸۱۹	حدیث ۲۵۹۴
۸۱۹	حدیث ۲۵۹۵
۸۱۹	حدیث ۲۵۹۶
۸۲۰	حدیث ۲۵۹۷
۸۲۰	حدیث ۲۵۹۸
۸۲۰	حدیث ۲۵۹۹

۸۲۰	حدیث ۲۶۰۰
۸۲۰	از ۲۶۰۱ تا ۲۸۰۰
۸۲۰	حدیث ۲۶۰۱
۸۲۱	حدیث ۲۶۰۲
۸۲۱	حدیث ۲۶۰۳
۸۲۱	حدیث ۲۶۰۴
۸۲۱	حدیث ۲۶۰۵
۸۲۱	حدیث ۲۶۰۶
۸۲۲	حدیث ۲۶۰۷
۸۲۲	حدیث ۲۶۰۸
۸۲۲	حدیث ۲۶۰۹
۸۲۲	حدیث ۲۶۱۰
۸۲۲	حدیث ۲۶۱۱
۸۲۳	حدیث ۲۶۱۲
۸۲۳	حدیث ۲۶۱۳
۸۲۳	حدیث ۲۶۱۴
۸۲۳	حدیث ۲۶۱۵
۸۲۳	حدیث ۲۶۱۶
۸۲۴	حدیث ۲۶۱۷
۸۲۴	حدیث ۲۶۱۸
۸۲۴	حدیث ۲۶۱۹
۸۲۴	حدیث ۲۶۲۰
۸۲۴	حدیث ۲۶۲۱
۸۲۵	حدیث ۲۶۲۲

۸۲۵	حدیث ۲۶۲۳
۸۲۵	حدیث ۲۶۲۴
۸۲۵	حدیث ۲۶۲۵
۸۲۵	حدیث ۲۶۲۶
۸۲۶	حدیث ۲۶۲۷
۸۲۶	حدیث ۲۶۲۸
۸۲۶	حدیث ۲۶۲۹
۸۲۶	حدیث ۲۶۳۰
۸۲۶	حدیث ۲۶۳۱
۸۲۷	حدیث ۲۶۳۲
۸۲۷	حدیث ۲۶۳۳
۸۲۷	حدیث ۲۶۳۴
۸۲۷	حدیث ۲۶۳۵
۸۲۸	حدیث ۲۶۳۶
۸۲۸	حدیث ۲۶۳۷
۸۲۸	حدیث ۲۶۳۸
۸۲۸	حدیث ۲۶۳۹
۸۲۸	حدیث ۲۶۴۰
۸۲۹	حدیث ۲۶۴۱
۸۲۹	حدیث ۲۶۴۲
۸۲۹	حدیث ۲۶۴۳
۸۲۹	حدیث ۲۶۴۴
۸۲۹	حدیث ۲۶۴۵
۸۳۰	حدیث ۲۶۴۶

۸۳۰	حدیث ۲۶۴۷
۸۳۰	حدیث ۲۶۴۸
۸۳۰	حدیث ۲۶۴۹
۸۳۰	حدیث ۲۶۵۰
۸۳۱	حدیث ۲۶۵۱
۸۳۱	حدیث ۲۶۵۲
۸۳۱	حدیث ۲۶۵۳
۸۳۱	حدیث ۲۶۵۴
۸۳۱	حدیث ۲۶۵۵
۸۳۲	حدیث ۲۶۵۶
۸۳۲	حدیث ۲۶۵۷
۸۳۲	حدیث ۲۶۵۸
۸۳۲	حدیث ۲۶۵۹
۸۳۳	حدیث ۲۶۶۰
۸۳۳	حدیث ۲۶۶۱
۸۳۳	حدیث ۲۶۶۲
۸۳۳	حدیث ۲۶۶۳
۸۳۳	حدیث ۲۶۶۴
۸۳۴	حدیث ۲۶۶۵
۸۳۴	حدیث ۲۶۶۶
۸۳۴	حدیث ۲۶۶۷
۸۳۴	حدیث ۲۶۶۸
۸۳۴	حدیث ۲۶۶۹
۸۳۵	حدیث ۲۶۷۰

۸۳۵	حدیث ۲۶۷۱
۸۳۵	حدیث ۲۶۷۲
۸۳۵	حدیث ۲۶۷۳
۸۳۵	حدیث ۲۶۷۴
۸۳۶	حدیث ۲۶۷۵
۸۳۶	حدیث ۲۶۷۶
۸۳۶	حدیث ۲۶۷۷
۸۳۶	حدیث ۲۶۷۸
۸۳۶	حدیث ۲۶۷۹
۸۳۷	حدیث ۲۶۸۰
۸۳۷	حدیث ۲۶۸۱
۸۳۷	حدیث ۲۶۸۲
۸۳۷	حدیث ۲۶۸۳
۸۳۸	حدیث ۲۶۸۴
۸۳۸	حدیث ۲۶۸۵
۸۳۸	حدیث ۲۶۸۶
۸۳۸	حدیث ۲۶۸۷
۸۳۸	حدیث ۲۶۸۸
۸۳۹	حدیث ۲۶۸۹
۸۳۹	حدیث ۲۶۹۰
۸۳۹	حدیث ۲۶۹۱
۸۳۹	حدیث ۲۶۹۲
۸۳۹	حدیث ۲۶۹۳
۸۴۰	حدیث ۲۶۹۴

۸۴۰	حدیث ۲۶۹۵
۸۴۰	حدیث ۲۶۹۶
۸۴۰	حدیث ۲۶۹۷
۸۴۱	حدیث ۲۶۹۸
۸۴۱	حدیث ۲۶۹۹
۸۴۱	حدیث ۲۷۰۰
۸۴۱	حدیث ۲۷۰۱
۸۴۱	حدیث ۲۷۰۲
۸۴۲	حدیث ۲۷۰۳
۸۴۲	حدیث ۲۷۰۴
۸۴۲	حدیث ۲۷۰۵
۸۴۲	حدیث ۲۷۰۶
۸۴۲	حدیث ۲۷۰۷
۸۴۲	حدیث ۲۷۰۸
۸۴۳	حدیث ۲۷۰۹
۸۴۳	حدیث ۲۷۱۰
۸۴۳	حدیث ۲۷۱۱
۸۴۳	حدیث ۲۷۱۲
۸۴۳	حدیث ۲۷۱۳
۸۴۴	حدیث ۲۷۱۴
۸۴۴	حدیث ۲۷۱۵
۸۴۴	حدیث ۲۷۱۶
۸۴۴	حدیث ۲۷۱۷
۸۴۴	حدیث ۲۷۱۸

۸۴۵	حدیث ۲۷۱۹
۸۴۵	حدیث ۲۷۲۰
۸۴۵	حدیث ۲۷۲۱
۸۴۵	حدیث ۲۷۲۲
۸۴۵	حدیث ۲۷۲۳
۸۴۶	حدیث ۲۷۲۴
۸۴۶	حدیث ۲۷۲۵
۸۴۶	حدیث ۲۷۲۶
۸۴۶	حدیث ۲۷۲۷
۸۴۶	حدیث ۲۷۲۸
۸۴۷	حدیث ۲۷۲۹
۸۴۷	حدیث ۲۷۳۰
۸۴۷	حدیث ۲۷۳۱
۸۴۷	حدیث ۲۷۳۲
۸۴۷	حدیث ۲۷۳۳
۸۴۸	حدیث ۲۷۳۴
۸۴۸	حدیث ۲۷۳۵
۸۴۸	حدیث ۲۷۳۶
۸۴۸	حدیث ۲۷۳۷
۸۴۸	حدیث ۲۷۳۸
۸۴۹	حدیث ۲۷۳۹
۸۴۹	حدیث ۲۷۴۰
۸۴۹	حدیث ۲۷۴۱
۸۴۹	حدیث ۲۷۴۲

۸۴۹	حدیث ۲۷۴۳
۸۵۰	حدیث ۲۷۴۴
۸۵۰	حدیث ۲۷۴۵
۸۵۰	حدیث ۲۷۴۶
۸۵۰	حدیث ۲۷۴۷
۸۵۰	حدیث ۲۷۴۸
۸۵۱	حدیث ۲۷۴۹
۸۵۱	حدیث ۲۷۵۰
۸۵۱	حدیث ۲۷۵۱
۸۵۱	حدیث ۲۷۵۲
۸۵۱	حدیث ۲۷۵۳
۸۵۲	حدیث ۲۷۵۴
۸۵۲	حدیث ۲۷۵۵
۸۵۲	حدیث ۲۷۵۶
۸۵۲	حدیث ۲۷۵۷
۸۵۲	حدیث ۲۷۵۸
۸۵۳	حدیث ۲۷۵۹
۸۵۳	حدیث ۲۷۶۰
۸۵۳	حدیث ۲۷۶۱
۸۵۳	حدیث ۲۷۶۲
۸۵۴	حدیث ۲۷۶۳
۸۵۴	حدیث ۲۷۶۴
۸۵۴	حدیث ۲۷۶۵
۸۵۴	حدیث ۲۷۶۶

۸۵۴	حدیث ۲۷۶۷
۸۵۵	حدیث ۲۷۶۸
۸۵۵	حدیث ۲۷۶۹
۸۵۵	حدیث ۲۷۷۰
۸۵۵	حدیث ۲۷۷۱
۸۵۶	حدیث ۲۷۷۲
۸۵۶	حدیث ۲۷۷۳
۸۵۶	حدیث ۲۷۷۴
۸۵۶	حدیث ۲۷۷۵
۸۵۶	حدیث ۲۷۷۶
۸۵۷	حدیث ۲۷۷۷
۸۵۷	حدیث ۲۷۷۸
۸۵۷	حدیث ۲۷۷۹
۸۵۷	حدیث ۲۷۸۰
۸۵۸	حدیث ۲۷۸۱
۸۵۸	حدیث ۲۷۸۲
۸۵۸	حدیث ۲۷۸۳
۸۵۸	حدیث ۲۷۸۴
۸۵۹	حدیث ۲۷۸۵
۸۵۹	حدیث ۲۷۸۶
۸۵۹	حدیث ۲۷۸۷
۸۵۹	حدیث ۲۷۸۸
۸۵۹	حدیث ۲۷۸۹
۸۶۰	حدیث ۲۷۹۰

۸۶۰	حدیث ۲۷۹۱
۸۶۰	حدیث ۲۷۹۲
۸۶۰	حدیث ۲۷۹۳
۸۶۰	حدیث ۲۷۹۴
۸۶۱	حدیث ۲۷۹۵
۸۶۱	حدیث ۲۷۹۶
۸۶۱	حدیث ۲۷۹۷
۸۶۱	حدیث ۲۷۹۸
۸۶۲	حدیث ۲۷۹۹
۸۶۲	حدیث ۲۸۰۰
۸۶۲	از ۲۸۰۱ تا ۳۰۰۰
۸۶۲	حدیث ۲۸۰۱
۸۶۲	حدیث ۲۸۰۲
۸۶۲	حدیث ۲۸۰۳
۸۶۳	حدیث ۲۸۰۴
۸۶۳	حدیث ۲۸۰۵
۸۶۳	حدیث ۲۸۰۶
۸۶۳	حدیث ۲۸۰۷
۸۶۳	حدیث ۲۸۰۸
۸۶۴	حدیث ۲۸۰۹
۸۶۴	حدیث ۲۸۱۰
۸۶۴	حدیث ۲۸۱۱
۸۶۴	حدیث ۲۸۱۲
۸۶۴	حدیث ۲۸۱۳

۸۶۵	حدیث ۲۸۱۴
۸۶۵	حدیث ۲۸۱۵
۸۶۵	حدیث ۲۸۱۶
۸۶۵	حدیث ۲۸۱۷
۸۶۵	حدیث ۲۸۱۸
۸۶۶	حدیث ۲۸۱۹
۸۶۶	حدیث ۲۸۲۰
۸۶۶	حدیث ۲۸۲۱
۸۶۶	حدیث ۲۸۲۲
۸۶۷	حدیث ۲۸۲۳
۸۶۷	حدیث ۲۸۲۴
۸۶۷	حدیث ۲۸۲۵
۸۶۷	حدیث ۲۸۲۶
۸۶۷	حدیث ۲۸۲۷
۸۶۸	حدیث ۲۸۲۸
۸۶۸	حدیث ۲۸۲۹
۸۶۸	حدیث ۲۸۳۰
۸۶۸	حدیث ۲۸۳۱
۸۶۸	حدیث ۲۸۳۲
۸۶۹	حدیث ۲۸۳۳
۸۶۹	حدیث ۲۸۳۴
۸۶۹	حدیث ۲۸۳۵
۸۶۹	حدیث ۲۸۳۶
۸۶۹	حدیث ۲۸۳۷

۸۷۰	حدیث ۲۸۳۸
۸۷۰	حدیث ۲۸۳۹
۸۷۰	حدیث ۲۸۴۰
۸۷۰	حدیث ۲۸۴۱
۸۷۰	حدیث ۲۸۴۲
۸۷۱	حدیث ۲۸۴۳
۸۷۱	حدیث ۲۸۴۴
۸۷۱	حدیث ۲۸۴۵
۸۷۱	حدیث ۲۸۴۶
۸۷۱	حدیث ۲۸۴۷
۸۷۲	حدیث ۲۸۴۸
۸۷۲	حدیث ۲۸۴۹
۸۷۲	حدیث ۲۸۵۰
۸۷۲	حدیث ۲۸۵۱
۸۷۲	حدیث ۲۸۵۲
۸۷۳	حدیث ۲۸۵۳
۸۷۳	حدیث ۲۸۵۴
۸۷۳	حدیث ۲۸۵۵
۸۷۳	حدیث ۲۸۵۶
۸۷۳	حدیث ۲۸۵۷
۸۷۴	حدیث ۲۸۵۸
۸۷۴	حدیث ۲۸۵۹
۸۷۴	حدیث ۲۸۶۰
۸۷۴	حدیث ۲۸۶۱

۸۷۴	حدیث ۲۸۶۲
۸۷۵	حدیث ۲۸۶۳
۸۷۵	حدیث ۲۸۶۴
۸۷۵	حدیث ۲۸۶۵
۸۷۵	حدیث ۲۸۶۶
۸۷۶	حدیث ۲۸۶۷
۸۷۶	حدیث ۲۸۶۸
۸۷۶	حدیث ۲۸۶۹
۸۷۶	حدیث ۲۸۷۰
۸۷۷	حدیث ۲۸۷۱
۸۷۷	حدیث ۲۸۷۲
۸۷۷	حدیث ۲۸۷۳
۸۷۷	حدیث ۲۸۷۴
۸۷۷	حدیث ۲۸۷۵
۸۷۸	حدیث ۲۸۷۶
۸۷۸	حدیث ۲۸۷۷
۸۷۸	حدیث ۲۸۷۸
۸۷۸	حدیث ۲۸۷۹
۸۷۸	حدیث ۲۸۸۰
۸۷۸	حدیث ۲۸۸۱
۸۷۹	حدیث ۲۸۸۲
۸۷۹	حدیث ۲۸۸۳
۸۷۹	حدیث ۲۸۸۴
۸۷۹	حدیث ۲۸۸۵

۸۷۹	حدیث ۲۸۸۶
۸۸۰	حدیث ۲۸۸۷
۸۸۰	حدیث ۲۸۸۸
۸۸۰	حدیث ۲۸۸۹
۸۸۰	حدیث ۲۸۹۰
۸۸۰	حدیث ۲۸۹۱
۸۸۱	حدیث ۲۸۹۲
۸۸۱	حدیث ۲۸۹۳
۸۸۱	حدیث ۲۸۹۴
۸۸۱	حدیث ۲۸۹۵
۸۸۲	حدیث ۲۸۹۶
۸۸۲	حدیث ۲۸۹۷
۸۸۲	حدیث ۲۸۹۸
۸۸۲	حدیث ۲۸۹۹
۸۸۲	حدیث ۲۹۰۰
۸۸۳	حدیث ۲۹۰۱
۸۸۳	حدیث ۲۹۰۲
۸۸۳	حدیث ۲۹۰۳
۸۸۳	حدیث ۲۹۰۴
۸۸۳	حدیث ۲۹۰۵
۸۸۴	حدیث ۲۹۰۶
۸۸۴	حدیث ۲۹۰۷
۸۸۴	حدیث ۲۹۰۸
۸۸۴	حدیث ۲۹۰۹

۸۸۴	حدیث ۲۹۱۰
۸۸۵	حدیث ۲۹۱۱
۸۸۵	حدیث ۲۹۱۲
۸۸۵	حدیث ۲۹۱۳
۸۸۵	حدیث ۲۹۱۴
۸۸۵	حدیث ۲۹۱۵
۸۸۶	حدیث ۲۹۱۶
۸۸۶	حدیث ۲۹۱۷
۸۸۶	حدیث ۲۹۱۸
۸۸۶	حدیث ۲۹۱۹
۸۸۷	حدیث ۲۹۲۰
۸۸۷	حدیث ۲۹۲۱
۸۸۷	حدیث ۲۹۲۲
۸۸۷	حدیث ۲۹۲۳
۸۸۷	حدیث ۲۹۲۴
۸۸۸	حدیث ۲۹۲۵
۸۸۸	حدیث ۲۹۲۶
۸۸۸	حدیث ۲۹۲۷
۸۸۸	حدیث ۲۹۲۸
۸۸۹	حدیث ۲۹۲۹
۸۸۹	حدیث ۲۹۳۰
۸۸۹	حدیث ۲۹۳۱
۸۸۹	حدیث ۲۹۳۲
۸۸۹	حدیث ۲۹۳۳

۸۹۰	حدیث ۲۹۳۴
۸۹۰	حدیث ۲۹۳۵
۸۹۰	حدیث ۲۹۳۶
۸۹۰	حدیث ۲۹۳۷
۸۹۰	حدیث ۲۹۳۸
۸۹۱	حدیث ۲۹۳۹
۸۹۱	حدیث ۲۹۴۰
۸۹۱	حدیث ۲۹۴۱
۸۹۱	حدیث ۲۹۴۲
۸۹۱	حدیث ۲۹۴۳
۸۹۲	حدیث ۲۹۴۴
۸۹۲	حدیث ۲۹۴۵
۸۹۲	حدیث ۲۹۴۶
۸۹۲	حدیث ۲۹۴۷
۸۹۳	حدیث ۲۹۴۸
۸۹۳	حدیث ۲۹۴۹
۸۹۳	حدیث ۲۹۵۰
۸۹۳	حدیث ۲۹۵۱
۸۹۳	حدیث ۲۹۵۲
۸۹۳	حدیث ۲۹۵۳
۸۹۴	حدیث ۲۹۵۴
۸۹۴	حدیث ۲۹۵۵
۸۹۴	حدیث ۲۹۵۶
۸۹۴	حدیث ۲۹۵۷

۸۹۵	حدیث ۲۹۵۸
۸۹۵	حدیث ۲۹۵۹
۸۹۵	حدیث ۲۹۶۰
۸۹۵	حدیث ۲۹۶۱
۸۹۵	حدیث ۲۹۶۲
۸۹۵	حدیث ۲۹۶۳
۸۹۶	حدیث ۲۹۶۴
۸۹۶	حدیث ۲۹۶۵
۸۹۶	حدیث ۲۹۶۶
۸۹۶	حدیث ۲۹۶۷
۸۹۶	حدیث ۲۹۶۸
۸۹۷	حدیث ۲۹۶۹
۸۹۷	حدیث ۲۹۷۰
۸۹۷	حدیث ۲۹۷۱
۸۹۷	حدیث ۲۹۷۲
۸۹۷	حدیث ۲۹۷۳
۸۹۸	حدیث ۲۹۷۴
۸۹۸	حدیث ۲۹۷۵
۸۹۸	حدیث ۲۹۷۶
۸۹۸	حدیث ۲۹۷۷
۸۹۸	حدیث ۲۹۷۸
۸۹۹	حدیث ۲۹۷۹
۸۹۹	حدیث ۲۹۸۰
۸۹۹	حدیث ۲۹۸۱

۸۹۹	حدیث ۲۹۸۲
۸۹۹	حدیث ۲۹۸۳
۹۰۰	حدیث ۲۹۸۴
۹۰۰	حدیث ۲۹۸۵
۹۰۰	حدیث ۲۹۸۶
۹۰۰	حدیث ۲۹۸۷
۹۰۰	حدیث ۲۹۸۸
۹۰۱	حدیث ۲۹۸۹
۹۰۱	حدیث ۲۹۹۰
۹۰۱	حدیث ۲۹۹۱
۹۰۱	حدیث ۲۹۹۲
۹۰۲	حدیث ۲۹۹۳
۹۰۲	حدیث ۲۹۹۴
۹۰۲	حدیث ۲۹۹۵
۹۰۲	حدیث ۲۹۹۶
۹۰۲	حدیث ۲۹۹۷
۹۰۳	حدیث ۲۹۹۸
۹۰۳	حدیث ۲۹۹۹
۹۰۳	حدیث ۳۰۰۰
۹۰۳	از ۳۰۰۱ تا ۳۲۰۰
۹۰۳	حدیث ۳۰۰۱
۹۰۳	حدیث ۳۰۰۲
۹۰۴	حدیث ۳۰۰۳
۹۰۴	حدیث ۳۰۰۴

۹۰۴	حدیث ۳۰۰۵
۹۰۴	حدیث ۳۰۰۶
۹۰۴	حدیث ۳۰۰۷
۹۰۵	حدیث ۳۰۰۸
۹۰۵	حدیث ۳۰۰۹
۹۰۵	حدیث ۳۰۱۰
۹۰۵	حدیث ۳۰۱۱
۹۰۵	حدیث ۳۰۱۲
۹۰۶	حدیث ۳۰۱۳
۹۰۶	حدیث ۳۰۱۴
۹۰۶	حدیث ۳۰۱۵
۹۰۶	حدیث ۳۰۱۶
۹۰۶	حدیث ۳۰۱۷
۹۰۷	حدیث ۳۰۱۸
۹۰۷	حدیث ۳۰۱۹
۹۰۷	حدیث ۳۰۲۰
۹۰۷	حدیث ۳۰۲۱
۹۰۷	حدیث ۳۰۲۲
۹۰۸	حدیث ۳۰۲۳
۹۰۸	حدیث ۳۰۲۴
۹۰۸	حدیث ۳۰۲۵
۹۰۸	حدیث ۳۰۲۶
۹۰۸	حدیث ۳۰۲۷
۹۰۹	حدیث ۳۰۲۸

۹۰۹	حدیث ۳۰۲۹
۹۰۹	حدیث ۳۰۳۰
۹۰۹	حدیث ۳۰۳۱
۹۰۹	حدیث ۳۰۳۲
۹۰۹	حدیث ۳۰۳۳
۹۱۰	حدیث ۳۰۳۴
۹۱۰	حدیث ۳۰۳۵
۹۱۰	حدیث ۳۰۳۶
۹۱۰	حدیث ۳۰۳۷
۹۱۰	حدیث ۳۰۳۸
۹۱۱	حدیث ۳۰۳۹
۹۱۱	حدیث ۳۰۴۰
۹۱۱	حدیث ۳۰۴۱
۹۱۱	حدیث ۳۰۴۲
۹۱۱	حدیث ۳۰۴۳
۹۱۲	حدیث ۳۰۴۴
۹۱۲	حدیث ۳۰۴۵
۹۱۲	حدیث ۳۰۴۶
۹۱۲	حدیث ۳۰۴۷
۹۱۲	حدیث ۳۰۴۸
۹۱۳	حدیث ۳۰۴۹
۹۱۳	حدیث ۳۰۵۰
۹۱۳	حدیث ۳۰۵۱
۹۱۳	حدیث ۳۰۵۲

۹۱۳	حدیث ۳۰۵۳
۹۱۴	حدیث ۳۰۵۴
۹۱۴	حدیث ۳۰۵۵
۹۱۴	حدیث ۳۰۵۶
۹۱۴	حدیث ۳۰۵۷
۹۱۴	حدیث ۳۰۵۸
۹۱۵	حدیث ۳۰۵۹
۹۱۵	حدیث ۳۰۶۰
۹۱۵	حدیث ۳۰۶۱
۹۱۵	حدیث ۳۰۶۲
۹۱۵	حدیث ۳۰۶۳
۹۱۶	حدیث ۳۰۶۴
۹۱۶	حدیث ۳۰۶۵
۹۱۶	حدیث ۳۰۶۶
۹۱۶	حدیث ۳۰۶۷
۹۱۶	حدیث ۳۰۶۸
۹۱۷	حدیث ۳۰۶۹
۹۱۷	حدیث ۳۰۷۰
۹۱۷	حدیث ۳۰۷۱
۹۱۷	حدیث ۳۰۷۲
۹۱۸	حدیث ۳۰۷۳
۹۱۸	حدیث ۳۰۷۴
۹۱۸	حدیث ۳۰۷۵
۹۱۸	حدیث ۳۰۷۶

۹۱۸	حدیث ۳۰۷۷
۹۱۹	حدیث ۳۰۷۸
۹۱۹	حدیث ۳۰۷۹
۹۱۹	حدیث ۳۰۸۰
۹۱۹	حدیث ۳۰۸۱
۹۱۹	حدیث ۳۰۸۲
۹۲۰	حدیث ۳۰۸۳
۹۲۰	حدیث ۳۰۸۴
۹۲۰	حدیث ۳۰۸۵
۹۲۰	حدیث ۳۰۸۶
۹۲۰	حدیث ۳۰۸۷
۹۲۱	حدیث ۳۰۸۸
۹۲۱	حدیث ۳۰۸۹
۹۲۱	حدیث ۳۰۹۰
۹۲۱	حدیث ۳۰۹۱
۹۲۱	حدیث ۳۰۹۲
۹۲۲	حدیث ۳۰۹۳
۹۲۲	حدیث ۳۰۹۴
۹۲۲	حدیث ۳۰۹۵
۹۲۲	حدیث ۳۰۹۶
۹۲۳	حدیث ۳۰۹۷
۹۲۳	حدیث ۳۰۹۸
۹۲۳	حدیث ۳۰۹۹
۹۲۳	حدیث ۳۱۰۰

۹۲۳	حدیث ۳۱۰۱
۹۲۳	حدیث ۳۱۰۲
۹۲۴	حدیث ۳۱۰۳
۹۲۴	حدیث ۳۱۰۴
۹۲۴	حدیث ۳۱۰۵
۹۲۴	حدیث ۳۱۰۶
۹۲۴	حدیث ۳۱۰۷
۹۲۵	حدیث ۳۱۰۸
۹۲۵	حدیث ۳۱۰۹
۹۲۵	حدیث ۳۱۱۰
۹۲۵	حدیث ۳۱۱۱
۹۲۵	حدیث ۳۱۱۲
۹۲۶	حدیث ۳۱۱۳
۹۲۶	حدیث ۳۱۱۴
۹۲۶	حدیث ۳۱۱۵
۹۲۶	حدیث ۳۱۱۶
۹۲۷	حدیث ۳۱۱۷
۹۲۷	حدیث ۳۱۱۸
۹۲۷	حدیث ۳۱۱۹
۹۲۷	حدیث ۳۱۲۰
۹۲۷	حدیث ۳۱۲۱
۹۲۷	حدیث ۳۱۲۲
۹۲۸	حدیث ۳۱۲۳
۹۲۸	حدیث ۳۱۲۴

۹۲۸	حدیث ۳۱۲۵
۹۲۸	حدیث ۳۱۲۶
۹۲۸	حدیث ۳۱۲۷
۹۲۹	حدیث ۳۱۲۸
۹۲۹	حدیث ۳۱۲۹
۹۲۹	حدیث ۳۱۳۰
۹۲۹	حدیث ۳۱۳۱
۹۲۹	حدیث ۳۱۳۲
۹۳۰	حدیث ۳۱۳۳
۹۳۰	حدیث ۳۱۳۴
۹۳۰	حدیث ۳۱۳۵
۹۳۰	حدیث ۳۱۳۶
۹۳۰	حدیث ۳۱۳۷
۹۳۱	حدیث ۳۱۳۸
۹۳۱	حدیث ۳۱۳۹
۹۳۱	حدیث ۳۱۴۰
۹۳۱	حدیث ۳۱۴۱
۹۳۲	حدیث ۳۱۴۲
۹۳۲	حدیث ۳۱۴۳
۹۳۲	حدیث ۳۱۴۴
۹۳۲	حدیث ۳۱۴۵
۹۳۲	حدیث ۳۱۴۶
۹۳۳	حدیث ۳۱۴۷
۹۳۳	حدیث ۳۱۴۸

۹۳۳	حدیث ۳۱۴۹
۹۳۳	حدیث ۳۱۵۰
۹۳۳	حدیث ۳۱۵۱
۹۳۴	حدیث ۳۱۵۲
۹۳۴	حدیث ۳۱۵۳
۹۳۴	حدیث ۳۱۵۴
۹۳۴	حدیث ۳۱۵۵
۹۳۴	حدیث ۳۱۵۶
۹۳۵	حدیث ۳۱۵۷
۹۳۵	حدیث ۳۱۵۸
۹۳۵	حدیث ۳۱۵۹
۹۳۵	حدیث ۳۱۶۰
۹۳۵	حدیث ۳۱۶۱
۹۳۶	حدیث ۳۱۶۲
۹۳۶	حدیث ۳۱۶۳
۹۳۶	حدیث ۳۱۶۴
۹۳۶	حدیث ۳۱۶۵
۹۳۷	حدیث ۳۱۶۶
۹۳۷	حدیث ۳۱۶۷
۹۳۷	حدیث ۳۱۶۸
۹۳۷	حدیث ۳۱۶۹
۹۳۷	حدیث ۳۱۷۰
۹۳۷	حدیث ۳۱۷۱
۹۳۸	حدیث ۳۱۷۲

۹۳۸	حدیث ۳۱۷۳
۹۳۸	حدیث ۳۱۷۴
۹۳۸	حدیث ۳۱۷۵
۹۳۸	حدیث ۳۱۷۶
۹۳۹	حدیث ۳۱۷۷
۹۳۹	حدیث ۳۱۷۸
۹۳۹	حدیث ۳۱۷۹
۹۳۹	حدیث ۳۱۸۰
۹۳۹	حدیث ۳۱۸۱
۹۴۰	حدیث ۳۱۸۲
۹۴۰	حدیث ۳۱۸۳
۹۴۰	حدیث ۳۱۸۴
۹۴۰	حدیث ۳۱۸۵
۹۴۰	حدیث ۳۱۸۶
۹۴۱	حدیث ۳۱۸۷
۹۴۱	حدیث ۳۱۸۸
۹۴۱	حدیث ۳۱۸۹
۹۴۱	حدیث ۳۱۹۰
۹۴۲	حدیث ۳۱۹۱
۹۴۲	حدیث ۳۱۹۲
۹۴۲	حدیث ۳۱۹۳
۹۴۲	حدیث ۳۱۹۴
۹۴۲	حدیث ۳۱۹۵
۹۴۳	حدیث ۳۱۹۶

۹۴۳	حدیث ۳۱۹۷
۹۴۳	حدیث ۳۱۹۸
۹۴۳	حدیث ۳۱۹۹
۹۴۴	حدیث ۳۲۰۰
۹۴۴	از ۳۲۰۱ تا ۳۴۰۰
۹۴۴	حدیث ۳۲۰۱
۹۴۴	حدیث ۳۲۰۲
۹۴۴	حدیث ۳۲۰۳
۹۴۴	حدیث ۳۲۰۴
۹۴۵	حدیث ۳۲۰۵
۹۴۵	حدیث ۳۲۰۶
۹۴۵	حدیث ۳۲۰۷
۹۴۵	حدیث ۳۲۰۸
۹۴۵	حدیث ۳۲۰۹
۹۴۶	حدیث ۳۲۱۰
۹۴۶	حدیث ۳۲۱۱
۹۴۶	حدیث ۳۲۱۲
۹۴۶	حدیث ۳۲۱۳
۹۴۶	حدیث ۳۲۱۴
۹۴۷	حدیث ۳۲۱۵
۹۴۷	حدیث ۳۲۱۶
۹۴۷	حدیث ۳۲۱۷
۹۴۷	حدیث ۳۲۱۸
۹۴۷	حدیث ۳۲۱۹

۹۴۸	حدیث ۳۲۲۰
۹۴۸	حدیث ۳۲۲۱
۹۴۸	حدیث ۳۲۲۲
۹۴۸	حدیث ۳۲۲۳
۹۴۹	حدیث ۳۲۲۴
۹۴۹	حدیث ۳۲۲۵
۹۴۹	حدیث ۳۲۲۶
۹۴۹	حدیث ۳۲۲۷
۹۴۹	حدیث ۳۲۲۸
۹۵۰	حدیث ۳۲۲۹
۹۵۰	حدیث ۳۲۳۰
۹۵۰	حدیث ۳۲۳۱
۹۵۰	حدیث ۳۲۳۲
۹۵۰	حدیث ۳۲۳۳
۹۵۱	حدیث ۳۲۳۴
۹۵۱	حدیث ۳۲۳۵
۹۵۱	حدیث ۳۲۳۶
۹۵۱	حدیث ۳۲۳۷
۹۵۱	حدیث ۳۲۳۸
۹۵۲	حدیث ۳۲۳۹
۹۵۲	حدیث ۳۲۴۰
۹۵۲	حدیث ۳۲۴۱
۹۵۲	حدیث ۳۲۴۲
۹۵۲	حدیث ۳۲۴۳

۹۵۲	حدیث ۳۲۴۴
۹۵۳	حدیث ۳۲۴۵
۹۵۳	حدیث ۳۲۴۶
۹۵۳	حدیث ۳۲۴۷
۹۵۳	حدیث ۳۲۴۸
۹۵۳	حدیث ۳۲۴۹
۹۵۴	حدیث ۳۲۵۰
۹۵۴	حدیث ۳۲۵۱
۹۵۴	حدیث ۳۲۵۲
۹۵۴	حدیث ۳۲۵۳
۹۵۵	حدیث ۳۲۵۴
۹۵۵	حدیث ۳۲۵۵
۹۵۵	حدیث ۳۲۵۶
۹۵۵	حدیث ۳۲۵۷
۹۵۵	حدیث ۳۲۵۸
۹۵۶	حدیث ۳۲۵۹
۹۵۶	حدیث ۳۲۶۰
۹۵۶	حدیث ۳۲۶۱
۹۵۶	حدیث ۳۲۶۲
۹۵۶	حدیث ۳۲۶۳
۹۵۷	حدیث ۳۲۶۴
۹۵۷	حدیث ۳۲۶۵
۹۵۷	حدیث ۳۲۶۶
۹۵۷	حدیث ۳۲۶۷

۹۵۷	حدیث ۳۲۶۸
۹۵۸	حدیث ۳۲۶۹
۹۵۸	حدیث ۳۲۷۰
۹۵۸	حدیث ۳۲۷۱
۹۵۸	حدیث ۳۲۷۲
۹۵۸	حدیث ۳۲۷۳
۹۵۹	حدیث ۳۲۷۴
۹۵۹	حدیث ۳۲۷۵
۹۵۹	حدیث ۳۲۷۶
۹۵۹	حدیث ۳۲۷۷
۹۵۹	حدیث ۳۲۷۸
۹۶۰	حدیث ۳۲۷۹
۹۶۰	حدیث ۳۲۸۰
۹۶۰	حدیث ۳۲۸۱
۹۶۰	حدیث ۳۲۸۲
۹۶۰	حدیث ۳۲۸۳
۹۶۰	حدیث ۳۲۸۴
۹۶۱	حدیث ۳۲۸۵
۹۶۱	حدیث ۳۲۸۶
۹۶۱	حدیث ۳۲۸۷
۹۶۱	حدیث ۳۲۸۸
۹۶۲	حدیث ۳۲۸۹
۹۶۲	حدیث ۳۲۹۰
۹۶۲	حدیث ۳۲۹۱

۹۶۲	حدیث ۳۲۹۲
۹۶۲	حدیث ۳۲۹۳
۹۶۳	حدیث ۳۲۹۴
۹۶۳	حدیث ۳۲۹۵
۹۶۳	حدیث ۳۲۹۶
۹۶۳	حدیث ۳۲۹۷
۹۶۳	حدیث ۳۲۹۸
۹۶۴	حدیث ۳۲۹۹
۹۶۴	حدیث ۳۳۰۰
۹۶۴	حدیث ۳۳۰۱
۹۶۴	حدیث ۳۳۰۲
۹۶۴	حدیث ۳۳۰۳
۹۶۵	حدیث ۳۳۰۴
۹۶۵	حدیث ۳۳۰۵
۹۶۵	حدیث ۳۳۰۶
۹۶۵	حدیث ۳۳۰۷
۹۶۶	حدیث ۳۳۰۸
۹۶۶	حدیث ۳۳۰۹
۹۶۶	حدیث ۳۳۱۰
۹۶۶	حدیث ۳۳۱۱
۹۶۶	حدیث ۳۳۱۲
۹۶۷	حدیث ۳۳۱۳
۹۶۷	حدیث ۳۳۱۴
۹۶۷	حدیث ۳۳۱۵

۹۶۷	حدیث ۳۳۱۶
۹۶۸	حدیث ۳۳۱۷
۹۶۸	حدیث ۳۳۱۸
۹۶۸	حدیث ۳۳۱۹
۹۶۸	حدیث ۳۳۲۰
۹۶۸	حدیث ۳۳۲۱
۹۶۹	حدیث ۳۳۲۲
۹۶۹	حدیث ۳۳۲۳
۹۶۹	حدیث ۳۳۲۴
۹۶۹	حدیث ۳۳۲۵
۹۶۹	حدیث ۳۳۲۶
۹۷۰	حدیث ۳۳۲۷
۹۷۰	حدیث ۳۳۲۸
۹۷۰	حدیث ۳۳۲۹
۹۷۰	حدیث ۳۳۳۰
۹۷۰	حدیث ۳۳۳۱
۹۷۰	حدیث ۳۳۳۲
۹۷۱	حدیث ۳۳۳۳
۹۷۱	حدیث ۳۳۳۴
۹۷۱	حدیث ۳۳۳۵
۹۷۱	حدیث ۳۳۳۶
۹۷۲	حدیث ۳۳۳۷
۹۷۲	حدیث ۳۳۳۸
۹۷۲	حدیث ۳۳۳۹

۹۷۲	حدیث ۳۳۴۰
۹۷۲	حدیث ۳۳۴۱
۹۷۳	حدیث ۳۳۴۲
۹۷۳	حدیث ۳۳۴۳
۹۷۳	حدیث ۳۳۴۴
۹۷۳	حدیث ۳۳۴۵
۹۷۳	حدیث ۳۳۴۶
۹۷۴	حدیث ۳۳۴۷
۹۷۴	حدیث ۳۳۴۸
۹۷۴	حدیث ۳۳۴۹
۹۷۴	حدیث ۳۳۵۰
۹۷۴	حدیث ۳۳۵۱
۹۷۵	حدیث ۳۳۵۲
۹۷۵	حدیث ۳۳۵۳
۹۷۵	حدیث ۳۳۵۴
۹۷۵	حدیث ۳۳۵۵
۹۷۵	حدیث ۳۳۵۶
۹۷۶	حدیث ۳۳۵۷
۹۷۶	حدیث ۳۳۵۸
۹۷۶	حدیث ۳۳۵۹
۹۷۶	حدیث ۳۳۶۰
۹۷۶	حدیث ۳۳۶۱
۹۷۷	حدیث ۳۳۶۲
۹۷۷	حدیث ۳۳۶۳

۹۷۷	حدیث ۳۳۶۴
۹۷۷	حدیث ۳۳۶۵
۹۷۷	حدیث ۳۳۶۶
۹۷۸	حدیث ۳۳۶۷
۹۷۸	حدیث ۳۳۶۸
۹۷۸	حدیث ۳۳۶۹
۹۷۸	حدیث ۳۳۷۰
۹۷۸	حدیث ۳۳۷۱
۹۷۹	حدیث ۳۳۷۲
۹۷۹	حدیث ۳۳۷۳
۹۷۹	حدیث ۳۳۷۴
۹۷۹	حدیث ۳۳۷۵
۹۷۹	حدیث ۳۳۷۶
۹۸۰	حدیث ۳۳۷۷
۹۸۰	حدیث ۳۳۷۸
۹۸۰	حدیث ۳۳۷۹
۹۸۰	حدیث ۳۳۸۰
۹۸۱	حدیث ۳۳۸۱
۹۸۱	حدیث ۳۳۸۲
۹۸۱	حدیث ۳۳۸۳
۹۸۱	حدیث ۳۳۸۴
۹۸۱	حدیث ۳۳۸۵
۹۸۲	حدیث ۳۳۸۶
۹۸۲	حدیث ۳۳۸۷

۹۸۲	حدیث ۳۳۸۸
۹۸۲	حدیث ۳۳۸۹
۹۸۲	حدیث ۳۳۹۰
۹۸۳	حدیث ۳۳۹۱
۹۸۳	حدیث ۳۳۹۲
۹۸۳	حدیث ۳۳۹۳
۹۸۳	حدیث ۳۳۹۴
۹۸۳	حدیث ۳۳۹۵
۹۸۳	حدیث ۳۳۹۶
۹۸۴	حدیث ۳۳۹۷
۹۸۴	حدیث ۳۳۹۸
۹۸۴	حدیث ۳۳۹۹
۹۸۴	حدیث ۳۴۰۰
۹۸۴	از ۳۴۰۰ تا ۳۴۰۱
۹۸۴	حدیث ۳۴۰۱
۹۸۵	حدیث ۳۴۰۲
۹۸۵	حدیث ۳۴۰۳
۹۸۵	حدیث ۳۴۰۴
۹۸۵	حدیث ۳۴۰۵
۹۸۵	حدیث ۳۴۰۶
۹۸۶	حدیث ۳۴۰۷
۹۸۶	حدیث ۳۴۰۸
۹۸۶	حدیث ۳۴۰۹
۹۸۶	حدیث ۳۴۱۰

۹۸۶	حدیث ۳۴۱۱
۹۸۷	حدیث ۳۴۱۲
۹۸۷	حدیث ۳۴۱۳
۹۸۷	حدیث ۳۴۱۴
۹۸۷	حدیث ۳۴۱۵
۹۸۸	حدیث ۳۴۱۶
۹۸۸	حدیث ۳۴۱۷
۹۸۸	حدیث ۳۴۱۸
۹۸۸	حدیث ۳۴۱۹
۹۸۸	حدیث ۳۴۲۰
۹۸۹	حدیث ۳۴۲۱
۹۸۹	حدیث ۳۴۲۲
۹۸۹	حدیث ۳۴۲۳
۹۸۹	حدیث ۳۴۲۴
۹۸۹	حدیث ۳۴۲۵
۹۹۰	حدیث ۳۴۲۶
۹۹۰	حدیث ۳۴۲۷
۹۹۰	حدیث ۳۴۲۸
۹۹۰	حدیث ۳۴۲۹
۹۹۱	حدیث ۳۴۳۰
۹۹۱	حدیث ۳۴۳۱
۹۹۱	حدیث ۳۴۳۲
۹۹۱	حدیث ۳۴۳۳
۹۹۱	حدیث ۳۴۳۴

۹۹۲	حدیث ۳۴۳۵
۹۹۲	حدیث ۳۴۳۶
۹۹۲	حدیث ۳۴۳۷
۹۹۲	حدیث ۳۴۳۸
۹۹۲	حدیث ۳۴۳۹
۹۹۳	حدیث ۳۴۴۰
۹۹۳	حدیث ۳۴۴۱
۹۹۳	حدیث ۳۴۴۲
۹۹۳	حدیث ۳۴۴۳
۹۹۳	حدیث ۳۴۴۴
۹۹۴	حدیث ۳۴۴۵
۹۹۴	حدیث ۳۴۴۶
۹۹۴	حدیث ۳۴۴۷
۹۹۴	حدیث ۳۴۴۸
۹۹۴	حدیث ۳۴۴۹
۹۹۵	حدیث ۳۴۵۰
۹۹۵	حدیث ۳۴۵۱
۹۹۵	حدیث ۳۴۵۲
۹۹۵	حدیث ۳۴۵۳
۹۹۵	حدیث ۳۴۵۴
۹۹۶	حدیث ۳۴۵۵
۹۹۶	حدیث ۳۴۵۶
۹۹۶	حدیث ۳۴۵۷
۹۹۶	حدیث ۳۴۵۸

۹۹۶	حدیث ۳۴۵۹
۹۹۷	حدیث ۳۴۶۰
۹۹۷	حدیث ۳۴۶۱
۹۹۷	حدیث ۳۴۶۲
۹۹۷	حدیث ۳۴۶۳
۹۹۸	حدیث ۳۴۶۴
۹۹۸	حدیث ۳۴۶۵
۹۹۸	حدیث ۳۴۶۶
۹۹۸	حدیث ۳۴۶۷
۹۹۸	حدیث ۳۴۶۸
۹۹۹	حدیث ۳۴۶۹
۹۹۹	حدیث ۳۴۷۰
۹۹۹	حدیث ۳۴۷۱
۹۹۹	حدیث ۳۴۷۲
۹۹۹	حدیث ۳۴۷۳
۱۰۰۰	حدیث ۳۴۷۴
۱۰۰۰	حدیث ۳۴۷۵
۱۰۰۰	حدیث ۳۴۷۶
۱۰۰۰	حدیث ۳۴۷۷
۱۰۰۰	حدیث ۳۴۷۸
۱۰۰۱	حدیث ۳۴۷۹
۱۰۰۱	حدیث ۳۴۸۰
۱۰۰۱	حدیث ۳۴۸۱
۱۰۰۱	حدیث ۳۴۸۲

۱۰۰۱	حدیث ۳۴۸۳
۱۰۰۲	حدیث ۳۴۸۴
۱۰۰۲	حدیث ۳۴۸۵
۱۰۰۲	حدیث ۳۴۸۶
۱۰۰۲	حدیث ۳۴۸۷
۱۰۰۲	حدیث ۳۴۸۸
۱۰۰۳	حدیث ۳۴۸۹
۱۰۰۳	حدیث ۳۴۹۰
۱۰۰۳	حدیث ۳۴۹۱
۱۰۰۳	حدیث ۳۴۹۲
۱۰۰۳	حدیث ۳۴۹۳
۱۰۰۴	حدیث ۳۴۹۴
۱۰۰۴	حدیث ۳۴۹۵
۱۰۰۴	حدیث ۳۴۹۶
۱۰۰۴	حدیث ۳۴۹۷
۱۰۰۴	حدیث ۳۴۹۸
۱۰۰۵	حدیث ۳۴۹۹
۱۰۰۵	حدیث ۳۵۰۰
۱۰۰۵	حدیث ۳۵۰۱
۱۰۰۵	حدیث ۳۵۰۲
۱۰۰۶	حدیث ۳۵۰۳
۱۰۰۶	حدیث ۳۵۰۴
۱۰۰۶	حدیث ۳۵۰۵
۱۰۰۶	حدیث ۳۵۰۶

۱۰۰۶	حدیث ۳۵۰۷
۱۰۰۶	حدیث ۳۵۰۸
۱۰۰۷	حدیث ۳۵۰۹
۱۰۰۷	حدیث ۳۵۱۰
۱۰۰۷	حدیث ۳۵۱۱
۱۰۰۷	حدیث ۳۵۱۲
۱۰۰۷	حدیث ۳۵۱۳
۱۰۰۸	حدیث ۳۵۱۴
۱۰۰۸	حدیث ۳۵۱۵
۱۰۰۸	حدیث ۳۵۱۶
۱۰۰۸	حدیث ۳۵۱۷
۱۰۰۹	حدیث ۳۵۱۸
۱۰۰۹	حدیث ۳۵۱۹
۱۰۰۹	حدیث ۳۵۲۰
۱۰۰۹	حدیث ۳۵۲۱
۱۰۰۹	حدیث ۳۵۲۲
۱۰۱۰	حدیث ۳۵۲۳
۱۰۱۰	حدیث ۳۵۲۴
۱۰۱۰	حدیث ۳۵۲۵
۱۰۱۰	حدیث ۳۵۲۶
۱۰۱۰	حدیث ۳۵۲۷
۱۰۱۱	حدیث ۳۵۲۸
۱۰۱۱	حدیث ۳۵۲۹
۱۰۱۱	حدیث ۳۵۳۰

۱۰۱۱	حدیث ۳۵۳۱
۱۰۱۱	حدیث ۳۵۳۲
۱۰۱۲	حدیث ۳۵۳۳
۱۰۱۲	حدیث ۳۵۳۴
۱۰۱۲	حدیث ۳۵۳۵
۱۰۱۲	حدیث ۳۵۳۶
۱۰۱۲	حدیث ۳۵۳۷
۱۰۱۲	حدیث ۳۵۳۸
۱۰۱۳	حدیث ۳۵۳۹
۱۰۱۳	حدیث ۳۵۴۰
۱۰۱۳	حدیث ۳۵۴۱
۱۰۱۳	حدیث ۳۵۴۲
۱۰۱۴	حدیث ۳۵۴۳
۱۰۱۴	حدیث ۳۵۴۴
۱۰۱۴	حدیث ۳۵۴۵
۱۰۱۴	حدیث ۳۵۴۶
۱۰۱۴	حدیث ۳۵۴۷
۱۰۱۵	حدیث ۳۵۴۸
۱۰۱۵	حدیث ۳۵۴۹
۱۰۱۵	حدیث ۳۵۵۰
۱۰۱۵	حدیث ۳۵۵۱
۱۰۱۵	حدیث ۳۵۵۲
۱۰۱۶	حدیث ۳۵۵۳
۱۰۱۶	حدیث ۳۵۵۴

۱۰۱۶	حدیث ۳۵۵۵
۱۰۱۶	حدیث ۳۵۵۶
۱۰۱۶	حدیث ۳۵۵۷
۱۰۱۷	حدیث ۳۵۵۸
۱۰۱۷	حدیث ۳۵۵۹
۱۰۱۷	حدیث ۳۵۶۰
۱۰۱۷	حدیث ۳۵۶۱
۱۰۱۷	حدیث ۳۵۶۲
۱۰۱۸	حدیث ۳۵۶۳
۱۰۱۸	حدیث ۳۵۶۴
۱۰۱۸	حدیث ۳۵۶۵
۱۰۱۸	حدیث ۳۵۶۶
۱۰۱۸	حدیث ۳۵۶۷
۱۰۱۹	حدیث ۳۵۶۸
۱۰۱۹	حدیث ۳۵۶۹
۱۰۱۹	حدیث ۳۵۷۰
۱۰۱۹	حدیث ۳۵۷۱
۱۰۱۹	حدیث ۳۵۷۲
۱۰۲۰	حدیث ۳۵۷۳
۱۰۲۰	حدیث ۳۵۷۴
۱۰۲۰	حدیث ۳۵۷۵
۱۰۲۰	حدیث ۳۵۷۶
۱۰۲۰	حدیث ۳۵۷۷
۱۰۲۱	حدیث ۳۵۷۸

۱۰۲۱	حدیث ۳۵۷۹
۱۰۲۱	حدیث ۳۵۸۰
۱۰۲۱	حدیث ۳۵۸۱
۱۰۲۱	حدیث ۳۵۸۲
۱۰۲۲	حدیث ۳۵۸۳
۱۰۲۲	حدیث ۳۵۸۴
۱۰۲۲	حدیث ۳۵۸۵
۱۰۲۲	حدیث ۳۵۸۶
۱۰۲۲	حدیث ۳۵۸۷
۱۰۲۳	حدیث ۳۵۸۸
۱۰۲۳	حدیث ۳۵۸۹
۱۰۲۳	حدیث ۳۵۹۰
۱۰۲۳	حدیث ۳۵۹۱
۱۰۲۳	حدیث ۳۵۹۲
۱۰۲۴	حدیث ۳۵۹۳
۱۰۲۴	حدیث ۳۵۹۴
۱۰۲۴	حدیث ۳۵۹۵
۱۰۲۴	حدیث ۳۵۹۶
۱۰۲۴	حدیث ۳۵۹۷
۱۰۲۵	حدیث ۳۵۹۸
۱۰۲۵	حدیث ۳۵۹۹
۱۰۲۵	حدیث ۳۶۰۰
۱۰۲۵	از ۳۶۰۱ تا ۳۸۰۰
۱۰۲۵	حدیث ۳۶۰۱

۱۰۲۵	حدیث ۳۶۰۲
۱۰۲۶	حدیث ۳۶۰۳
۱۰۲۶	حدیث ۳۶۰۴
۱۰۲۶	حدیث ۳۶۰۵
۱۰۲۶	حدیث ۳۶۰۶
۱۰۲۷	حدیث ۳۶۰۷
۱۰۲۷	حدیث ۳۶۰۸
۱۰۲۷	حدیث ۳۶۰۹
۱۰۲۷	حدیث ۳۶۱۰
۱۰۲۷	حدیث ۳۶۱۱
۱۰۲۸	حدیث ۳۶۱۲
۱۰۲۸	حدیث ۳۶۱۳
۱۰۲۸	حدیث ۳۶۱۴
۱۰۲۸	حدیث ۳۶۱۵
۱۰۲۸	حدیث ۳۶۱۶
۱۰۲۹	حدیث ۳۶۱۷
۱۰۲۹	حدیث ۳۶۱۸
۱۰۲۹	حدیث ۳۶۱۹
۱۰۲۹	حدیث ۳۶۲۰
۱۰۳۰	حدیث ۳۶۲۱
۱۰۳۰	حدیث ۳۶۲۲
۱۰۳۰	حدیث ۳۶۲۳
۱۰۳۰	حدیث ۳۶۲۴
۱۰۳۰	حدیث ۳۶۲۵

۱۰۳۱	حدیث ۳۶۲۶
۱۰۳۱	حدیث ۳۶۲۷
۱۰۳۱	حدیث ۳۶۲۸
۱۰۳۱	حدیث ۳۶۲۹
۱۰۳۱	حدیث ۳۶۳۰
۱۰۳۲	حدیث ۳۶۳۱
۱۰۳۲	حدیث ۳۶۳۲
۱۰۳۲	حدیث ۳۶۳۳
۱۰۳۲	حدیث ۳۶۳۴
۱۰۳۲	حدیث ۳۶۳۵
۱۰۳۲	حدیث ۳۶۳۶
۱۰۳۳	حدیث ۳۶۳۷
۱۰۳۳	حدیث ۳۶۳۸
۱۰۳۳	حدیث ۳۶۳۹
۱۰۳۳	حدیث ۳۶۴۰
۱۰۳۳	حدیث ۳۶۴۱
۱۰۳۴	حدیث ۳۶۴۲
۱۰۳۴	حدیث ۳۶۴۳
۱۰۳۴	حدیث ۳۶۴۴
۱۰۳۴	حدیث ۳۶۴۵
۱۰۳۵	حدیث ۳۶۴۶
۱۰۳۵	حدیث ۳۶۴۷
۱۰۳۵	حدیث ۳۶۴۸
۱۰۳۵	حدیث ۳۶۴۹

۱۰۳۵	حدیث ۳۶۵۰
۱۰۳۶	حدیث ۳۶۵۱
۱۰۳۶	حدیث ۳۶۵۲
۱۰۳۶	حدیث ۳۶۵۳
۱۰۳۶	حدیث ۳۶۵۴
۱۰۳۶	حدیث ۳۶۵۵
۱۰۳۷	حدیث ۳۶۵۶
۱۰۳۷	حدیث ۳۶۵۷
۱۰۳۷	حدیث ۳۶۵۸
۱۰۳۷	حدیث ۳۶۵۹
۱۰۳۷	حدیث ۳۶۶۰
۱۰۳۸	حدیث ۳۶۶۱
۱۰۳۸	حدیث ۳۶۶۲
۱۰۳۸	حدیث ۳۶۶۳
۱۰۳۸	حدیث ۳۶۶۴
۱۰۳۸	حدیث ۳۶۶۵
۱۰۳۹	حدیث ۳۶۶۶
۱۰۳۹	حدیث ۳۶۶۷
۱۰۳۹	حدیث ۳۶۶۸
۱۰۳۹	حدیث ۳۶۶۹
۱۰۳۹	حدیث ۳۶۷۰
۱۰۴۰	حدیث ۳۶۷۱
۱۰۴۰	حدیث ۳۶۷۲
۱۰۴۰	حدیث ۳۶۷۳

۱۰۴۰	حدیث ۳۶۷۴
۱۰۴۰	حدیث ۳۶۷۵
۱۰۴۱	حدیث ۳۶۷۶
۱۰۴۱	حدیث ۳۶۷۷
۱۰۴۱	حدیث ۳۶۷۸
۱۰۴۱	حدیث ۳۶۷۹
۱۰۴۱	حدیث ۳۶۸۰
۱۰۴۲	حدیث ۳۶۸۱
۱۰۴۲	حدیث ۳۶۸۲
۱۰۴۲	حدیث ۳۶۸۳
۱۰۴۲	حدیث ۳۶۸۴
۱۰۴۲	حدیث ۳۶۸۵
۱۰۴۳	حدیث ۳۶۸۶
۱۰۴۳	حدیث ۳۶۸۷
۱۰۴۳	حدیث ۳۶۸۸
۱۰۴۳	حدیث ۳۶۸۹
۱۰۴۴	حدیث ۳۶۹۰
۱۰۴۴	حدیث ۳۶۹۱
۱۰۴۴	حدیث ۳۶۹۲
۱۰۴۴	حدیث ۳۶۹۳
۱۰۴۴	حدیث ۳۶۹۴
۱۰۴۵	حدیث ۳۶۹۵
۱۰۴۵	حدیث ۳۶۹۶
۱۰۴۵	حدیث ۳۶۹۷

۱۰۴۵	حدیث ۳۶۹۸
۱۰۴۵	حدیث ۳۶۹۹
۱۰۴۶	حدیث ۳۷۰۰
۱۰۴۶	حدیث ۳۷۰۱
۱۰۴۶	حدیث ۳۷۰۲
۱۰۴۶	حدیث ۳۷۰۳
۱۰۴۶	حدیث ۳۷۰۴
۱۰۴۷	حدیث ۳۷۰۵
۱۰۴۷	حدیث ۳۷۰۶
۱۰۴۷	حدیث ۳۷۰۷
۱۰۴۷	حدیث ۳۷۰۸
۱۰۴۷	حدیث ۳۷۰۹
۱۰۴۸	حدیث ۳۷۱۰
۱۰۴۸	حدیث ۳۷۱۱
۱۰۴۸	حدیث ۳۷۱۲
۱۰۴۸	حدیث ۳۷۱۳
۱۰۴۹	حدیث ۳۷۱۴
۱۰۴۹	حدیث ۳۷۱۵
۱۰۴۹	حدیث ۳۷۱۶
۱۰۴۹	حدیث ۳۷۱۷
۱۰۵۰	حدیث ۳۷۱۸
۱۰۵۰	حدیث ۳۷۱۹
۱۰۵۰	حدیث ۳۷۲۰
۱۰۵۰	حدیث ۳۷۲۱

۱۰۵۰	حدیث ۳۷۲۲
۱۰۵۱	حدیث ۳۷۲۳
۱۰۵۱	حدیث ۳۷۲۴
۱۰۵۱	حدیث ۳۷۲۵
۱۰۵۱	حدیث ۳۷۲۶
۱۰۵۱	حدیث ۳۷۲۷
۱۰۵۲	حدیث ۳۷۲۸
۱۰۵۲	حدیث ۳۷۲۹
۱۰۵۲	حدیث ۳۷۳۰
۱۰۵۲	حدیث ۳۷۳۱
۱۰۵۲	حدیث ۳۷۳۲
۱۰۵۳	حدیث ۳۷۳۳
۱۰۵۳	حدیث ۳۷۳۴
۱۰۵۳	حدیث ۳۷۳۵
۱۰۵۳	حدیث ۳۷۳۶
۱۰۵۳	حدیث ۳۷۳۷
۱۰۵۴	حدیث ۳۷۳۸
۱۰۵۴	حدیث ۳۷۳۹
۱۰۵۴	حدیث ۳۷۴۰
۱۰۵۴	حدیث ۳۷۴۱
۱۰۵۴	حدیث ۳۷۴۲
۱۰۵۵	حدیث ۳۷۴۳
۱۰۵۵	حدیث ۳۷۴۴
۱۰۵۵	حدیث ۳۷۴۵

۱۰۵۵	حدیث ۳۷۴۶
۱۰۵۵	حدیث ۳۷۴۷
۱۰۵۶	حدیث ۳۷۴۸
۱۰۵۶	حدیث ۳۷۴۹
۱۰۵۶	حدیث ۳۷۵۰
۱۰۵۶	حدیث ۳۷۵۱
۱۰۵۶	حدیث ۳۷۵۲
۱۰۵۷	حدیث ۳۷۵۳
۱۰۵۷	حدیث ۳۷۵۴
۱۰۵۷	حدیث ۳۷۵۵
۱۰۵۷	حدیث ۳۷۵۶
۱۰۵۷	حدیث ۳۷۵۷
۱۰۵۸	حدیث ۳۷۵۸
۱۰۵۸	حدیث ۳۷۵۹
۱۰۵۸	حدیث ۳۷۶۰
۱۰۵۸	حدیث ۳۷۶۱
۱۰۵۹	حدیث ۳۷۶۲
۱۰۵۹	حدیث ۳۷۶۳
۱۰۵۹	حدیث ۳۷۶۴
۱۰۵۹	حدیث ۳۷۶۵
۱۰۵۹	حدیث ۳۷۶۶
۱۰۶۰	حدیث ۳۷۶۷
۱۰۶۰	حدیث ۳۷۶۸
۱۰۶۰	حدیث ۳۷۶۹

حدیث ۳۷۷۰	.....	۱۰۶۰
حدیث ۳۷۷۱	.....	۱۰۶۰
حدیث ۳۷۷۲	.....	۱۰۶۱
حدیث ۳۷۷۳	.....	۱۰۶۱
حدیث ۳۷۷۴	.....	۱۰۶۱
حدیث ۳۷۷۵	.....	۱۰۶۱
حدیث ۳۷۷۶	.....	۱۰۶۱
حدیث ۳۷۷۷	.....	۱۰۶۲
حدیث ۳۷۷۸	.....	۱۰۶۲
حدیث ۳۷۷۹	.....	۱۰۶۲
حدیث ۳۷۸۰	.....	۱۰۶۲
حدیث ۳۷۸۱	.....	۱۰۶۲
حدیث ۳۷۸۲	.....	۱۰۶۳
حدیث ۳۷۸۳	.....	۱۰۶۳
حدیث ۳۷۸۴	.....	۱۰۶۳
حدیث ۳۷۸۵	.....	۱۰۶۳
حدیث ۳۷۸۶	.....	۱۰۶۳
حدیث ۳۷۸۷	.....	۱۰۶۴
حدیث ۳۷۸۸	.....	۱۰۶۴
حدیث ۳۷۸۹	.....	۱۰۶۴
حدیث ۳۷۹۰	.....	۱۰۶۴
حدیث ۳۷۹۱	.....	۱۰۶۴
حدیث ۳۷۹۲	.....	۱۰۶۵
حدیث ۳۷۹۳	.....	۱۰۶۵

۱۰۶۵	حدیث ۳۷۹۴
۱۰۶۵	حدیث ۳۷۹۵
۱۰۶۶	حدیث ۳۷۹۶
۱۰۶۶	حدیث ۳۷۹۷
۱۰۶۶	حدیث ۳۷۹۸
۱۰۶۶	حدیث ۳۷۹۹
۱۰۶۶	حدیث ۳۸۰۰
۱۰۶۶	از ۱ تا ۳۸۰ تا ۴۰۰
۱۰۶۷	حدیث ۳۸۰۱
۱۰۶۷	حدیث ۳۸۰۲
۱۰۶۷	حدیث ۳۸۰۳
۱۰۶۷	حدیث ۳۸۰۴
۱۰۶۷	حدیث ۳۸۰۵
۱۰۶۸	حدیث ۳۸۰۶
۱۰۶۸	حدیث ۳۸۰۷
۱۰۶۸	حدیث ۳۸۰۸
۱۰۶۸	حدیث ۳۸۰۹
۱۰۶۸	حدیث ۳۸۱۰
۱۰۶۹	حدیث ۳۸۱۱
۱۰۶۹	حدیث ۳۸۱۲
۱۰۶۹	حدیث ۳۸۱۳
۱۰۶۹	حدیث ۳۸۱۴
۱۰۶۹	حدیث ۳۸۱۵
۱۰۷۰	حدیث ۳۸۱۶

۱۰۷۰	حدیث ۳۸۱۷
۱۰۷۰	حدیث ۳۸۱۸
۱۰۷۰	حدیث ۳۸۱۹
۱۰۷۰	حدیث ۳۸۲۰
۱۰۷۰	حدیث ۳۸۲۱
۱۰۷۱	حدیث ۳۸۲۲
۱۰۷۱	حدیث ۳۸۲۳
۱۰۷۱	حدیث ۳۸۲۴
۱۰۷۱	حدیث ۳۸۲۵
۱۰۷۲	حدیث ۳۸۲۶
۱۰۷۲	حدیث ۳۸۲۷
۱۰۷۲	حدیث ۳۸۲۸
۱۰۷۲	حدیث ۳۸۲۹
۱۰۷۲	حدیث ۳۸۳۰
۱۰۷۳	حدیث ۳۸۳۱
۱۰۷۳	حدیث ۳۸۳۲
۱۰۷۳	حدیث ۳۸۳۳
۱۰۷۳	حدیث ۳۸۳۴
۱۰۷۳	حدیث ۳۸۳۵
۱۰۷۳	حدیث ۳۸۳۶
۱۰۷۴	حدیث ۳۸۳۷
۱۰۷۴	حدیث ۳۸۳۸
۱۰۷۴	حدیث ۳۸۳۹
۱۰۷۴	حدیث ۳۸۴۰

۱۰۷۵	حدیث ۳۸۴۱
۱۰۷۵	حدیث ۳۸۴۲
۱۰۷۵	حدیث ۳۸۴۳
۱۰۷۵	حدیث ۳۸۴۴
۱۰۷۵	حدیث ۳۸۴۵
۱۰۷۶	حدیث ۳۸۴۶
۱۰۷۶	حدیث ۳۸۴۷
۱۰۷۶	حدیث ۳۸۴۸
۱۰۷۶	حدیث ۳۸۴۹
۱۰۷۶	حدیث ۳۸۵۰
۱۰۷۷	حدیث ۳۸۵۱
۱۰۷۷	حدیث ۳۸۵۲
۱۰۷۷	حدیث ۳۸۵۳
۱۰۷۷	حدیث ۳۸۵۴
۱۰۷۷	حدیث ۳۸۵۵
۱۰۷۸	حدیث ۳۸۵۶
۱۰۷۸	حدیث ۳۸۵۷
۱۰۷۸	حدیث ۳۸۵۸
۱۰۷۸	حدیث ۳۸۵۹
۱۰۷۸	حدیث ۳۸۶۰
۱۰۷۹	حدیث ۳۸۶۱
۱۰۷۹	حدیث ۳۸۶۲
۱۰۷۹	حدیث ۳۸۶۳
۱۰۷۹	حدیث ۳۸۶۴

۱۰۸۰	حدیث ۳۸۶۵
۱۰۸۰	حدیث ۳۸۶۶
۱۰۸۰	حدیث ۳۸۶۷
۱۰۸۰	حدیث ۳۸۶۸
۱۰۸۰	حدیث ۳۸۶۹
۱۰۸۰	حدیث ۳۸۷۰
۱۰۸۱	حدیث ۳۸۷۱
۱۰۸۱	حدیث ۳۸۷۲
۱۰۸۱	حدیث ۳۸۷۳
۱۰۸۱	حدیث ۳۸۷۴
۱۰۸۲	حدیث ۳۸۷۵
۱۰۸۲	حدیث ۳۸۷۶
۱۰۸۲	حدیث ۳۸۷۷
۱۰۸۲	حدیث ۳۸۷۸
۱۰۸۲	حدیث ۳۸۷۹
۱۰۸۲	حدیث ۳۸۸۰
۱۰۸۳	حدیث ۳۸۸۱
۱۰۸۳	حدیث ۳۸۸۲
۱۰۸۳	حدیث ۳۸۸۳
۱۰۸۳	حدیث ۳۸۸۴
۱۰۸۴	حدیث ۳۸۸۵
۱۰۸۴	حدیث ۳۸۸۶
۱۰۸۴	حدیث ۳۸۸۷
۱۰۸۴	حدیث ۳۸۸۸

۱۰۸۴	حدیث ۳۸۸۹
۱۰۸۴	حدیث ۳۸۹۰
۱۰۸۵	حدیث ۳۸۹۱
۱۰۸۵	حدیث ۳۸۹۲
۱۰۸۵	حدیث ۳۸۹۳
۱۰۸۵	حدیث ۳۸۹۴
۱۰۸۶	حدیث ۳۸۹۵
۱۰۸۶	حدیث ۳۸۹۶
۱۰۸۶	حدیث ۳۸۹۷
۱۰۸۶	حدیث ۳۸۹۸
۱۰۸۷	حدیث ۳۸۹۹
۱۰۸۷	حدیث ۳۹۰۰
۱۰۸۷	حدیث ۳۹۰۱
۱۰۸۷	حدیث ۳۹۰۲
۱۰۸۷	حدیث ۳۹۰۳
۱۰۸۸	حدیث ۳۹۰۴
۱۰۸۸	حدیث ۳۹۰۵
۱۰۸۸	حدیث ۳۹۰۶
۱۰۸۸	حدیث ۳۹۰۷
۱۰۸۸	حدیث ۳۹۰۸
۱۰۸۸	حدیث ۳۹۰۹
۱۰۸۹	حدیث ۳۹۱۰
۱۰۸۹	حدیث ۳۹۱۱
۱۰۸۹	حدیث ۳۹۱۲

۱۰۸۹	حدیث ۳۹۱۳
۱۰۹۰	حدیث ۳۹۱۴
۱۰۹۰	حدیث ۳۹۱۵
۱۰۹۰	حدیث ۳۹۱۶
۱۰۹۰	حدیث ۳۹۱۷
۱۰۹۰	حدیث ۳۹۱۸
۱۰۹۱	حدیث ۳۹۱۹
۱۰۹۱	حدیث ۳۹۲۰
۱۰۹۱	حدیث ۳۹۲۱
۱۰۹۱	حدیث ۳۹۲۲
۱۰۹۲	حدیث ۳۹۲۳
۱۰۹۲	حدیث ۳۹۲۴
۱۰۹۲	حدیث ۳۹۲۵
۱۰۹۲	حدیث ۳۹۲۶
۱۰۹۲	حدیث ۳۹۲۷
۱۰۹۳	حدیث ۳۹۲۸
۱۰۹۳	حدیث ۳۹۲۹
۱۰۹۳	حدیث ۳۹۳۰
۱۰۹۳	حدیث ۳۹۳۱
۱۰۹۳	حدیث ۳۹۳۲
۱۰۹۴	حدیث ۳۹۳۳
۱۰۹۴	حدیث ۳۹۳۴
۱۰۹۴	حدیث ۳۹۳۵
۱۰۹۴	حدیث ۳۹۳۶

۱۰۹۴	حدیث ۳۹۳۷
۱۰۹۵	حدیث ۳۹۳۸
۱۰۹۵	حدیث ۳۹۳۹
۱۰۹۵	حدیث ۳۹۴۰
۱۰۹۵	حدیث ۳۹۴۱
۱۰۹۶	حدیث ۳۹۴۲
۱۰۹۶	حدیث ۳۹۴۳
۱۰۹۶	حدیث ۳۹۴۴
۱۰۹۶	حدیث ۳۹۴۵
۱۰۹۶	حدیث ۳۹۴۶
۱۰۹۷	حدیث ۳۹۴۷
۱۰۹۷	حدیث ۳۹۴۸
۱۰۹۷	حدیث ۳۹۴۹
۱۰۹۷	حدیث ۳۹۵۰
۱۰۹۸	حدیث ۳۹۵۱
۱۰۹۸	حدیث ۳۹۵۲
۱۰۹۸	حدیث ۳۹۵۳
۱۰۹۸	حدیث ۳۹۵۴
۱۰۹۸	حدیث ۳۹۵۵
۱۰۹۸	حدیث ۳۹۵۶
۱۰۹۹	حدیث ۳۹۵۷
۱۰۹۹	حدیث ۳۹۵۸
۱۰۹۹	حدیث ۳۹۵۹
۱۰۹۹	حدیث ۳۹۶۰

۱۰۹۹	حدیث ۳۹۶۱
۱۱۰۰	حدیث ۳۹۶۲
۱۱۰۰	حدیث ۳۹۶۳
۱۱۰۰	حدیث ۳۹۶۴
۱۱۰۰	حدیث ۳۹۶۵
۱۱۰۰	حدیث ۳۹۶۶
۱۱۰۱	حدیث ۳۹۶۷
۱۱۰۱	حدیث ۳۹۶۸
۱۱۰۱	حدیث ۳۹۶۹
۱۱۰۱	حدیث ۳۹۷۰
۱۱۰۱	حدیث ۳۹۷۱
۱۱۰۲	حدیث ۳۹۷۲
۱۱۰۲	حدیث ۳۹۷۳
۱۱۰۲	حدیث ۳۹۷۴
۱۱۰۲	حدیث ۳۹۷۵
۱۱۰۲	حدیث ۳۹۷۶
۱۱۰۳	حدیث ۳۹۷۷
۱۱۰۳	حدیث ۳۹۷۸
۱۱۰۳	حدیث ۳۹۷۹
۱۱۰۳	حدیث ۳۹۸۰
۱۱۰۳	حدیث ۳۹۸۱
۱۱۰۴	حدیث ۳۹۸۲
۱۱۰۴	حدیث ۳۹۸۳
۱۱۰۴	حدیث ۳۹۸۴

۱۱۰۴	حدیث ۳۹۸۵
۱۱۰۴	حدیث ۳۹۸۶
۱۱۰۵	حدیث ۳۹۸۷
۱۱۰۵	حدیث ۳۹۸۸
۱۱۰۵	حدیث ۳۹۸۹
۱۱۰۵	حدیث ۳۹۹۰
۱۱۰۶	حدیث ۳۹۹۱
۱۱۰۶	حدیث ۳۹۹۲
۱۱۰۶	حدیث ۳۹۹۳
۱۱۰۶	حدیث ۳۹۹۴
۱۱۰۶	حدیث ۳۹۹۵
۱۱۰۷	حدیث ۳۹۹۶
۱۱۰۷	حدیث ۳۹۹۷
۱۱۰۷	حدیث ۳۹۹۸
۱۱۰۷	حدیث ۳۹۹۹
۱۱۰۷	حدیث ۴۰۰۰
۱۱۰۸	از ۴۰۰ تا ۴۲۰
۱۱۰۸	حدیث ۴۰۰۱
۱۱۰۸	حدیث ۴۰۰۲
۱۱۰۸	حدیث ۴۰۰۳
۱۱۰۸	حدیث ۴۰۰۴
۱۱۰۸	حدیث ۴۰۰۵
۱۱۰۹	حدیث ۴۰۰۶
۱۱۰۹	حدیث ۴۰۰۷

۱۱۰۹	حدیث ۴۰۰۸
۱۱۰۹	حدیث ۴۰۰۹
۱۱۱۰	حدیث ۴۰۱۰
۱۱۱۰	حدیث ۴۰۱۱
۱۱۱۰	حدیث ۴۰۱۲
۱۱۱۰	حدیث ۴۰۱۳
۱۱۱۰	حدیث ۴۰۱۴
۱۱۱۱	حدیث ۴۰۱۵
۱۱۱۱	حدیث ۴۰۱۶
۱۱۱۱	حدیث ۴۰۱۷
۱۱۱۱	حدیث ۴۰۱۸
۱۱۱۱	حدیث ۴۰۱۹
۱۱۱۲	حدیث ۴۰۲۰
۱۱۱۲	حدیث ۴۰۲۱
۱۱۱۲	حدیث ۴۰۲۲
۱۱۱۲	حدیث ۴۰۲۳
۱۱۱۲	حدیث ۴۰۲۴
۱۱۱۳	حدیث ۴۰۲۵
۱۱۱۳	حدیث ۴۰۲۶
۱۱۱۳	حدیث ۴۰۲۷
۱۱۱۳	حدیث ۴۰۲۸
۱۱۱۳	حدیث ۴۰۲۹
۱۱۱۴	حدیث ۴۰۳۰
۱۱۱۴	حدیث ۴۰۳۱

۱۱۱۴	حدیث ۴۰۳۲
۱۱۱۴	حدیث ۴۰۳۳
۱۱۱۴	حدیث ۴۰۳۴
۱۱۱۵	حدیث ۴۰۳۵
۱۱۱۵	حدیث ۴۰۳۶
۱۱۱۵	حدیث ۴۰۳۷
۱۱۱۵	حدیث ۴۰۳۸
۱۱۱۵	حدیث ۴۰۳۹
۱۱۱۶	حدیث ۴۰۴۰
۱۱۱۶	حدیث ۴۰۴۱
۱۱۱۶	حدیث ۴۰۴۲
۱۱۱۶	حدیث ۴۰۴۳
۱۱۱۶	حدیث ۴۰۴۴
۱۱۱۷	حدیث ۴۰۴۵
۱۱۱۷	حدیث ۴۰۴۶
۱۱۱۷	حدیث ۴۰۴۷
۱۱۱۷	حدیث ۴۰۴۸
۱۱۱۷	حدیث ۴۰۴۹
۱۱۱۸	حدیث ۴۰۵۰
۱۱۱۸	حدیث ۴۰۵۱
۱۱۱۸	حدیث ۴۰۵۲
۱۱۱۸	حدیث ۴۰۵۳
۱۱۱۸	حدیث ۴۰۵۴
۱۱۱۹	حدیث ۴۰۵۵

۱۱۱۹	حدیث ۴۰۵۶
۱۱۱۹	حدیث ۴۰۵۷
۱۱۱۹	حدیث ۴۰۵۸
۱۱۱۹	حدیث ۴۰۵۹
۱۱۲۰	حدیث ۴۰۶۰
۱۱۲۰	حدیث ۴۰۶۱
۱۱۲۰	حدیث ۴۰۶۲
۱۱۲۰	حدیث ۴۰۶۳
۱۱۲۱	حدیث ۴۰۶۴
۱۱۲۱	حدیث ۴۰۶۵
۱۱۲۱	حدیث ۴۰۶۶
۱۱۲۱	حدیث ۴۰۶۷
۱۱۲۱	حدیث ۴۰۶۸
۱۱۲۱	حدیث ۴۰۶۹
۱۱۲۲	حدیث ۴۰۷۰
۱۱۲۲	حدیث ۴۰۷۱
۱۱۲۲	حدیث ۴۰۷۲
۱۱۲۲	حدیث ۴۰۷۳
۱۱۲۲	حدیث ۴۰۷۴
۱۱۲۳	حدیث ۴۰۷۵
۱۱۲۳	حدیث ۴۰۷۶
۱۱۲۳	حدیث ۴۰۷۷
۱۱۲۳	حدیث ۴۰۷۸
۱۱۲۳	حدیث ۴۰۷۹

۱۱۲۴	حدیث ۴۰۸۰
۱۱۲۴	حدیث ۴۰۸۱
۱۱۲۴	حدیث ۴۰۸۲
۱۱۲۴	حدیث ۴۰۸۳
۱۱۲۴	حدیث ۴۰۸۴
۱۱۲۵	حدیث ۴۰۸۵
۱۱۲۵	حدیث ۴۰۸۶
۱۱۲۵	حدیث ۴۰۸۷
۱۱۲۵	حدیث ۴۰۸۸
۱۱۲۵	حدیث ۴۰۸۹
۱۱۲۶	حدیث ۴۰۹۰
۱۱۲۶	حدیث ۴۰۹۱
۱۱۲۶	حدیث ۴۰۹۲
۱۱۲۶	حدیث ۴۰۹۳
۱۱۲۶	حدیث ۴۰۹۴
۱۱۲۷	حدیث ۴۰۹۵
۱۱۲۷	حدیث ۴۰۹۶
۱۱۲۷	حدیث ۴۰۹۷
۱۱۲۷	حدیث ۴۰۹۸
۱۱۲۸	حدیث ۴۰۹۹
۱۱۲۸	حدیث ۴۱۰۰
۱۱۲۸	حدیث ۴۱۰۱
۱۱۲۸	حدیث ۴۱۰۲
۱۱۲۸	حدیث ۴۱۰۳

۱۱۲۹	حدیث ۴۱۰۴
۱۱۲۹	حدیث ۴۱۰۵
۱۱۲۹	حدیث ۴۱۰۶
۱۱۲۹	حدیث ۴۱۰۷
۱۱۲۹	حدیث ۴۱۰۸
۱۱۳۰	حدیث ۴۱۰۹
۱۱۳۰	حدیث ۴۱۱۰
۱۱۳۰	حدیث ۴۱۱۱
۱۱۳۰	حدیث ۴۱۱۲
۱۱۳۱	حدیث ۴۱۱۳
۱۱۳۱	حدیث ۴۱۱۴
۱۱۳۱	حدیث ۴۱۱۵
۱۱۳۱	حدیث ۴۱۱۶
۱۱۳۱	حدیث ۴۱۱۷
۱۱۳۲	حدیث ۴۱۱۸
۱۱۳۲	حدیث ۴۱۱۹
۱۱۳۲	حدیث ۴۱۲۰
۱۱۳۲	حدیث ۴۱۲۱
۱۱۳۳	حدیث ۴۱۲۲
۱۱۳۳	حدیث ۴۱۲۳
۱۱۳۳	حدیث ۴۱۲۴
۱۱۳۳	حدیث ۴۱۲۵
۱۱۳۳	حدیث ۴۱۲۶
۱۱۳۴	حدیث ۴۱۲۷

۱۱۳۴	حدیث ۴۱۲۸
۱۱۳۴	حدیث ۴۱۲۹
۱۱۳۵	حدیث ۴۱۳۰
۱۱۳۵	حدیث ۴۱۳۱
۱۱۳۶	حدیث ۴۱۳۲
۱۱۳۶	حدیث ۴۱۳۳
۱۱۳۶	حدیث ۴۱۳۴
۱۱۳۶	حدیث ۴۱۳۵
۱۱۳۷	حدیث ۴۱۳۶
۱۱۳۷	حدیث ۴۱۳۷
۱۱۳۷	حدیث ۴۱۳۸
۱۱۳۷	حدیث ۴۱۳۹
۱۱۳۷	حدیث ۴۱۴۰
۱۱۳۸	حدیث ۴۱۴۱
۱۱۳۸	حدیث ۴۱۴۲
۱۱۳۸	حدیث ۴۱۴۳
۱۱۳۸	حدیث ۴۱۴۴
۱۱۳۹	حدیث ۴۱۴۵
۱۱۳۹	حدیث ۴۱۴۶
۱۱۳۹	حدیث ۴۱۴۷
۱۱۳۹	حدیث ۴۱۴۸
۱۱۳۹	حدیث ۴۱۴۹
۱۱۴۰	حدیث ۴۱۵۰
۱۱۴۰	حدیث ۴۱۵۱

۱۱۴۰	حدیث ۴۱۵۲
۱۱۴۰	حدیث ۴۱۵۳
۱۱۴۱	حدیث ۴۱۵۴
۱۱۴۱	حدیث ۴۱۵۵
۱۱۴۱	حدیث ۴۱۵۶
۱۱۴۱	حدیث ۴۱۵۷
۱۱۴۱	حدیث ۴۱۵۸
۱۱۴۲	حدیث ۴۱۵۹
۱۱۴۲	حدیث ۴۱۶۰
۱۱۴۲	حدیث ۴۱۶۱
۱۱۴۲	حدیث ۴۱۶۲
۱۱۴۳	حدیث ۴۱۶۳
۱۱۴۳	حدیث ۴۱۶۴
۱۱۴۳	حدیث ۴۱۶۵
۱۱۴۳	حدیث ۴۱۶۶
۱۱۴۴	حدیث ۴۱۶۷
۱۱۴۴	حدیث ۴۱۶۸
۱۱۴۴	حدیث ۴۱۶۹
۱۱۴۴	حدیث ۴۱۷۰
۱۱۴۴	حدیث ۴۱۷۱
۱۱۴۵	حدیث ۴۱۷۲
۱۱۴۵	حدیث ۴۱۷۳
۱۱۴۵	حدیث ۴۱۷۴
۱۱۴۵	حدیث ۴۱۷۵

۱۱۴۶	حدیث ۴۱۷۶
۱۱۴۶	حدیث ۴۱۷۷
۱۱۴۶	حدیث ۴۱۷۸
۱۱۴۶	حدیث ۴۱۷۹
۱۱۴۶	حدیث ۴۱۸۰
۱۱۴۷	حدیث ۴۱۸۱
۱۱۴۷	حدیث ۴۱۸۲
۱۱۴۷	حدیث ۴۱۸۳
۱۱۴۷	حدیث ۴۱۸۴
۱۱۴۸	حدیث ۴۱۸۵
۱۱۴۸	حدیث ۴۱۸۶
۱۱۴۸	حدیث ۴۱۸۷
۱۱۴۸	حدیث ۴۱۸۸
۱۱۴۹	حدیث ۴۱۸۹
۱۱۴۹	حدیث ۴۱۹۰
۱۱۴۹	حدیث ۴۱۹۱
۱۱۴۹	حدیث ۴۱۹۲
۱۱۴۹	حدیث ۴۱۹۳
۱۱۵۰	حدیث ۴۱۹۴
۱۱۵۰	حدیث ۴۱۹۵
۱۱۵۰	حدیث ۴۱۹۶
۱۱۵۰	حدیث ۴۱۹۷
۱۱۵۰	حدیث ۴۱۹۸
۱۱۵۱	حدیث ۴۱۹۹

۱۱۵۱	حدیث ۴۲۰۰
۱۱۵۱	از ۴۲۰۱ تا ۴۴۰۰
۱۱۵۱	حدیث ۴۲۰۱
۱۱۵۱	حدیث ۴۲۰۲
۱۱۵۲	حدیث ۴۲۰۳
۱۱۵۲	حدیث ۴۲۰۴
۱۱۵۲	حدیث ۴۲۰۵
۱۱۵۲	حدیث ۴۲۰۶
۱۱۵۲	حدیث ۴۲۰۷
۱۱۵۳	حدیث ۴۲۰۸
۱۱۵۳	حدیث ۴۲۰۹
۱۱۵۳	حدیث ۴۲۱۰
۱۱۵۳	حدیث ۴۲۱۱
۱۱۵۴	حدیث ۴۲۱۲
۱۱۵۴	حدیث ۴۲۱۳
۱۱۵۴	حدیث ۴۲۱۴
۱۱۵۴	حدیث ۴۲۱۵
۱۱۵۵	حدیث ۴۲۱۶
۱۱۵۵	حدیث ۴۲۱۷
۱۱۵۵	حدیث ۴۲۱۸
۱۱۵۵	حدیث ۴۲۱۹
۱۱۵۵	حدیث ۴۲۲۰
۱۱۵۶	حدیث ۴۲۲۱
۱۱۵۶	حدیث ۴۲۲۲

۱۱۵۶	حدیث ۴۲۲۳
۱۱۵۷	حدیث ۴۲۲۴
۱۱۵۷	حدیث ۴۲۲۵
۱۱۵۷	حدیث ۴۲۲۶
۱۱۵۷	حدیث ۴۲۲۷
۱۱۵۷	حدیث ۴۲۲۸
۱۱۵۸	حدیث ۴۲۲۹
۱۱۵۸	حدیث ۴۲۳۰
۱۱۵۸	حدیث ۴۲۳۱
۱۱۵۸	حدیث ۴۲۳۲
۱۱۵۸	حدیث ۴۲۳۳
۱۱۵۹	حدیث ۴۲۳۴
۱۱۵۹	حدیث ۴۲۳۵
۱۱۵۹	حدیث ۴۲۳۶
۱۱۵۹	حدیث ۴۲۳۷
۱۱۵۹	حدیث ۴۲۳۸
۱۱۶۰	حدیث ۴۲۳۹
۱۱۶۰	حدیث ۴۲۴۰
۱۱۶۰	حدیث ۴۲۴۱
۱۱۶۰	حدیث ۴۲۴۲
۱۱۶۱	حدیث ۴۲۴۳
۱۱۶۱	حدیث ۴۲۴۴
۱۱۶۱	حدیث ۴۲۴۵
۱۱۶۱	حدیث ۴۲۴۶

۱۱۶۲	حدیث ۴۲۴۷
۱۱۶۲	حدیث ۴۲۴۸
۱۱۶۲	حدیث ۴۲۴۹
۱۱۶۲	حدیث ۴۲۵۰
۱۱۶۲	حدیث ۴۲۵۱
۱۱۶۳	حدیث ۴۲۵۲
۱۱۶۳	حدیث ۴۲۵۳
۱۱۶۳	حدیث ۴۲۵۴
۱۱۶۴	حدیث ۴۲۵۵
۱۱۶۴	حدیث ۴۲۵۶
۱۱۶۴	حدیث ۴۲۵۷
۱۱۶۴	حدیث ۴۲۵۸
۱۱۶۵	حدیث ۴۲۵۹
۱۱۶۵	حدیث ۴۲۶۰
۱۱۶۵	حدیث ۴۲۶۱
۱۱۶۵	حدیث ۴۲۶۲
۱۱۶۶	حدیث ۴۲۶۳
۱۱۶۶	حدیث ۴۲۶۴
۱۱۶۶	حدیث ۴۲۶۵
۱۱۶۶	حدیث ۴۲۶۶
۱۱۶۷	حدیث ۴۲۶۷
۱۱۶۷	حدیث ۴۲۶۸
۱۱۶۷	حدیث ۴۲۶۹
۱۱۶۷	حدیث ۴۲۷۰

۱۱۶۷	حدیث ۴۲۷۱
۱۱۶۸	حدیث ۴۲۷۲
۱۱۶۸	حدیث ۴۲۷۳
۱۱۶۸	حدیث ۴۲۷۴
۱۱۶۸	حدیث ۴۲۷۵
۱۱۶۸	حدیث ۴۲۷۶
۱۱۶۹	حدیث ۴۲۷۷
۱۱۶۹	حدیث ۴۲۷۸
۱۱۶۹	حدیث ۴۲۷۹
۱۱۶۹	حدیث ۴۲۸۰
۱۱۷۰	حدیث ۴۲۸۱
۱۱۷۰	حدیث ۴۲۸۲
۱۱۷۰	حدیث ۴۲۸۳
۱۱۷۰	حدیث ۴۲۸۴
۱۱۷۰	حدیث ۴۲۸۵
۱۱۷۱	حدیث ۴۲۸۶
۱۱۷۱	حدیث ۴۲۸۷
۱۱۷۱	حدیث ۴۲۸۸
۱۱۷۱	حدیث ۴۲۸۹
۱۱۷۲	حدیث ۴۲۹۰
۱۱۷۲	حدیث ۴۲۹۱
۱۱۷۲	حدیث ۴۲۹۲
۱۱۷۲	حدیث ۴۲۹۳
۱۱۷۳	حدیث ۴۲۹۴

۱۱۷۳	حدیث ۴۲۹۵
۱۱۷۳	حدیث ۴۲۹۶
۱۱۷۳	حدیث ۴۲۹۷
۱۱۷۳	حدیث ۴۲۹۸
۱۱۷۴	حدیث ۴۲۹۹
۱۱۷۴	حدیث ۴۳۰۰
۱۱۷۴	حدیث ۴۳۰۱
۱۱۷۴	حدیث ۴۳۰۲
۱۱۷۵	حدیث ۴۳۰۳
۱۱۷۵	حدیث ۴۳۰۴
۱۱۷۵	حدیث ۴۳۰۵
۱۱۷۵	حدیث ۴۳۰۶
۱۱۷۵	حدیث ۴۳۰۷
۱۱۷۶	حدیث ۴۳۰۸
۱۱۷۶	حدیث ۴۳۰۹
۱۱۷۶	حدیث ۴۳۱۰
۱۱۷۶	حدیث ۴۳۱۱
۱۱۷۷	حدیث ۴۳۱۲
۱۱۷۷	حدیث ۴۳۱۳
۱۱۷۷	حدیث ۴۳۱۴
۱۱۷۷	حدیث ۴۳۱۵
۱۱۷۸	حدیث ۴۳۱۶
۱۱۷۸	حدیث ۴۳۱۷
۱۱۷۸	حدیث ۴۳۱۸

۱۱۷۸	حدیث ۴۳۱۹
۱۱۷۹	حدیث ۴۳۲۰
۱۱۷۹	حدیث ۴۳۲۱
۱۱۷۹	حدیث ۴۳۲۲
۱۱۷۹	حدیث ۴۳۲۳
۱۱۸۰	حدیث ۴۳۲۴
۱۱۸۰	حدیث ۴۳۲۵
۱۱۸۰	حدیث ۴۳۲۶
۱۱۸۰	حدیث ۴۳۲۷
۱۱۸۱	حدیث ۴۳۲۸
۱۱۸۱	حدیث ۴۳۲۹
۱۱۸۱	حدیث ۴۳۳۰
۱۱۸۱	حدیث ۴۳۳۱
۱۱۸۱	حدیث ۴۳۳۲
۱۱۸۲	حدیث ۴۳۳۳
۱۱۸۲	حدیث ۴۳۳۴
۱۱۸۲	حدیث ۴۳۳۵
۱۱۸۲	حدیث ۴۳۳۶
۱۱۸۲	حدیث ۴۳۳۷
۱۱۸۳	حدیث ۴۳۳۸
۱۱۸۳	حدیث ۴۳۳۹
۱۱۸۳	حدیث ۴۳۴۰
۱۱۸۳	حدیث ۴۳۴۱
۱۱۸۴	حدیث ۴۳۴۲

۱۱۸۴	حدیث ۴۳۴۳
۱۱۸۴	حدیث ۴۳۴۴
۱۱۸۴	حدیث ۴۳۴۵
۱۱۸۴	حدیث ۴۳۴۶
۱۱۸۴	حدیث ۴۳۴۷
۱۱۸۵	حدیث ۴۳۴۸
۱۱۸۵	حدیث ۴۳۴۹
۱۱۸۵	حدیث ۴۳۵۰
۱۱۸۵	حدیث ۴۳۵۱
۱۱۸۶	حدیث ۴۳۵۲
۱۱۸۶	حدیث ۴۳۵۳
۱۱۸۶	حدیث ۴۳۵۴
۱۱۸۶	حدیث ۴۳۵۵
۱۱۸۶	حدیث ۴۳۵۶
۱۱۸۷	حدیث ۴۳۵۷
۱۱۸۷	حدیث ۴۳۵۸
۱۱۸۷	حدیث ۴۳۵۹
۱۱۸۷	حدیث ۴۳۶۰
۱۱۸۷	حدیث ۴۳۶۱
۱۱۸۸	حدیث ۴۳۶۲
۱۱۸۸	حدیث ۴۳۶۳
۱۱۸۸	حدیث ۴۳۶۴
۱۱۸۸	حدیث ۴۳۶۵
۱۱۸۸	حدیث ۴۳۶۶

۱۱۸۹	حدیث ۴۳۶۷
۱۱۸۹	حدیث ۴۳۶۸
۱۱۸۹	حدیث ۴۳۶۹
۱۱۸۹	حدیث ۴۳۷۰
۱۱۹۰	حدیث ۴۳۷۱
۱۱۹۰	حدیث ۴۳۷۲
۱۱۹۰	حدیث ۴۳۷۳
۱۱۹۰	حدیث ۴۳۷۴
۱۱۹۰	حدیث ۴۳۷۵
۱۱۹۱	حدیث ۴۳۷۶
۱۱۹۱	حدیث ۴۳۷۷
۱۱۹۱	حدیث ۴۳۷۸
۱۱۹۱	حدیث ۴۳۷۹
۱۱۹۱	حدیث ۴۳۸۰
۱۱۹۲	حدیث ۴۳۸۱
۱۱۹۲	حدیث ۴۳۸۲
۱۱۹۳	حدیث ۴۳۸۳
۱۱۹۳	حدیث ۴۳۸۴
۱۱۹۳	حدیث ۴۳۸۵
۱۱۹۳	حدیث ۴۳۸۶
۱۱۹۳	حدیث ۴۳۸۷
۱۱۹۴	حدیث ۴۳۸۸
۱۱۹۴	حدیث ۴۳۸۹
۱۱۹۴	حدیث ۴۳۹۰

۱۱۹۴	حدیث ۴۳۹۱
۱۱۹۴	حدیث ۴۳۹۲
۱۱۹۴	حدیث ۴۳۹۳
۱۱۹۵	حدیث ۴۳۹۴
۱۱۹۵	حدیث ۴۳۹۵
۱۱۹۵	حدیث ۴۳۹۶
۱۱۹۵	حدیث ۴۳۹۷
۱۱۹۶	حدیث ۴۳۹۸
۱۱۹۶	حدیث ۴۳۹۹
۱۱۹۶	حدیث ۴۴۰۰
۱۱۹۶	از ۴۴۰۱ تا ۴۶۰۰
۱۱۹۶	حدیث ۴۴۰۱
۱۱۹۶	حدیث ۴۴۰۲
۱۱۹۷	حدیث ۴۴۰۳
۱۱۹۷	حدیث ۴۴۰۴
۱۱۹۷	حدیث ۴۴۰۵
۱۱۹۷	حدیث ۴۴۰۶
۱۱۹۷	حدیث ۴۴۰۷
۱۱۹۸	حدیث ۴۴۰۸
۱۱۹۸	حدیث ۴۴۰۹
۱۱۹۸	حدیث ۴۴۱۰
۱۱۹۸	حدیث ۴۴۱۱
۱۱۹۸	حدیث ۴۴۱۲
۱۱۹۹	حدیث ۴۴۱۳

۱۱۹۹	حدیث ۴۴۱۴
۱۱۹۹	حدیث ۴۴۱۵
۱۱۹۹	حدیث ۴۴۱۶
۱۲۰۰	حدیث ۴۴۱۷
۱۲۰۰	حدیث ۴۴۱۸
۱۲۰۰	حدیث ۴۴۱۹
۱۲۰۰	حدیث ۴۴۲۰
۱۲۰۰	حدیث ۴۴۲۱
۱۲۰۱	حدیث ۴۴۲۲
۱۲۰۱	حدیث ۴۴۲۳
۱۲۰۱	حدیث ۴۴۲۴
۱۲۰۱	حدیث ۴۴۲۵
۱۲۰۱	حدیث ۴۴۲۶
۱۲۰۲	حدیث ۴۴۲۷
۱۲۰۲	حدیث ۴۴۲۸
۱۲۰۲	حدیث ۴۴۲۹
۱۲۰۳	حدیث ۴۴۳۰
۱۲۰۳	حدیث ۴۴۳۱
۱۲۰۳	حدیث ۴۴۳۲
۱۲۰۳	حدیث ۴۴۳۳
۱۲۰۴	حدیث ۴۴۳۴
۱۲۰۴	حدیث ۴۴۳۵
۱۲۰۴	حدیث ۴۴۳۶
۱۲۰۴	حدیث ۴۴۳۷

۱۲۰۴	حدیث ۴۴۳۸
۱۲۰۵	حدیث ۴۴۳۹
۱۲۰۵	حدیث ۴۴۴۰
۱۲۰۵	حدیث ۴۴۴۱
۱۲۰۵	حدیث ۴۴۴۲
۱۲۰۶	حدیث ۴۴۴۳
۱۲۰۶	حدیث ۴۴۴۴
۱۲۰۶	حدیث ۴۴۴۵
۱۲۰۶	حدیث ۴۴۴۶
۱۲۰۶	حدیث ۴۴۴۷
۱۲۰۷	حدیث ۴۴۴۸
۱۲۰۷	حدیث ۴۴۴۹
۱۲۰۷	حدیث ۴۴۵۰
۱۲۰۷	حدیث ۴۴۵۱
۱۲۰۷	حدیث ۴۴۵۲
۱۲۰۸	حدیث ۴۴۵۳
۱۲۰۸	حدیث ۴۴۵۴
۱۲۰۸	حدیث ۴۴۵۵
۱۲۰۸	حدیث ۴۴۵۶
۱۲۰۹	حدیث ۴۴۵۷
۱۲۰۹	حدیث ۴۴۵۸
۱۲۰۹	حدیث ۴۴۵۹
۱۲۰۹	حدیث ۴۴۶۰
۱۲۰۹	حدیث ۴۴۶۱

۱۲۱۰	حدیث ۴۴۶۲
۱۲۱۰	حدیث ۴۴۶۳
۱۲۱۰	حدیث ۴۴۶۴
۱۲۱۰	حدیث ۴۴۶۵
۱۲۱۱	حدیث ۴۴۶۶
۱۲۱۱	حدیث ۴۴۶۷
۱۲۱۱	حدیث ۴۴۶۸
۱۲۱۱	حدیث ۴۴۶۹
۱۲۱۲	حدیث ۴۴۷۰
۱۲۱۲	حدیث ۴۴۷۱
۱۲۱۲	حدیث ۴۴۷۲
۱۲۱۲	حدیث ۴۴۷۳
۱۲۱۲	حدیث ۴۴۷۴
۱۲۱۳	حدیث ۴۴۷۵
۱۲۱۳	حدیث ۴۴۷۶
۱۲۱۳	حدیث ۴۴۷۷
۱۲۱۳	حدیث ۴۴۷۸
۱۲۱۴	حدیث ۴۴۷۹
۱۲۱۴	حدیث ۴۴۸۰
۱۲۱۴	حدیث ۴۴۸۱
۱۲۱۴	حدیث ۴۴۸۲
۱۲۱۴	حدیث ۴۴۸۳
۱۲۱۵	حدیث ۴۴۸۴
۱۲۱۵	حدیث ۴۴۸۵

۱۲۱۵	حدیث ۴۴۸۶
۱۲۱۵	حدیث ۴۴۸۷
۱۲۱۵	حدیث ۴۴۸۸
۱۲۱۶	حدیث ۴۴۸۹
۱۲۱۶	حدیث ۴۴۹۰
۱۲۱۶	حدیث ۴۴۹۱
۱۲۱۶	حدیث ۴۴۹۲
۱۲۱۷	حدیث ۴۴۹۳
۱۲۱۷	حدیث ۴۴۹۴
۱۲۱۷	حدیث ۴۴۹۵
۱۲۱۷	حدیث ۴۴۹۶
۱۲۱۷	حدیث ۴۴۹۷
۱۲۱۸	حدیث ۴۴۹۸
۱۲۱۸	حدیث ۴۴۹۹
۱۲۱۸	حدیث ۴۵۰۰
۱۲۱۸	حدیث ۴۵۰۱
۱۲۱۹	حدیث ۴۵۰۲
۱۲۱۹	حدیث ۴۵۰۳
۱۲۱۹	حدیث ۴۵۰۴
۱۲۱۹	حدیث ۴۵۰۵
۱۲۲۰	حدیث ۴۵۰۶
۱۲۲۰	حدیث ۴۵۰۷
۱۲۲۰	حدیث ۴۵۰۸
۱۲۲۰	حدیث ۴۵۰۹

۱۲۲۰	حدیث ۴۵۱۰
۱۲۲۱	حدیث ۴۵۱۱
۱۲۲۱	حدیث ۴۵۱۲
۱۲۲۱	حدیث ۴۵۱۳
۱۲۲۱	حدیث ۴۵۱۴
۱۲۲۱	حدیث ۴۵۱۵
۱۲۲۲	حدیث ۴۵۱۶
۱۲۲۲	حدیث ۴۵۱۷
۱۲۲۲	حدیث ۴۵۱۸
۱۲۲۲	حدیث ۴۵۱۹
۱۲۲۲	حدیث ۴۵۲۰
۱۲۲۳	حدیث ۴۵۲۱
۱۲۲۳	حدیث ۴۵۲۲
۱۲۲۳	حدیث ۴۵۲۳
۱۲۲۳	حدیث ۴۵۲۴
۱۲۲۴	حدیث ۴۵۲۵
۱۲۲۴	حدیث ۴۵۲۶
۱۲۲۴	حدیث ۴۵۲۷
۱۲۲۴	حدیث ۴۵۲۸
۱۲۲۵	حدیث ۴۵۲۹
۱۲۲۵	حدیث ۴۵۳۰
۱۲۲۵	حدیث ۴۵۳۱
۱۲۲۵	حدیث ۴۵۳۲
۱۲۲۵	حدیث ۴۵۳۳

۱۲۲۶	حدیث ۴۵۳۴
۱۲۲۶	حدیث ۴۵۳۵
۱۲۲۶	حدیث ۴۵۳۶
۱۲۲۷	حدیث ۴۵۳۷
۱۲۲۷	حدیث ۴۵۳۸
۱۲۲۷	حدیث ۴۵۳۹
۱۲۲۷	حدیث ۴۵۴۰
۱۲۲۸	حدیث ۴۵۴۱
۱۲۲۸	حدیث ۴۵۴۲
۱۲۲۸	حدیث ۴۵۴۳
۱۲۲۸	حدیث ۴۵۴۴
۱۲۲۹	حدیث ۴۵۴۵
۱۲۲۹	حدیث ۴۵۴۶
۱۲۲۹	حدیث ۴۵۴۷
۱۲۲۹	حدیث ۴۵۴۸
۱۲۲۹	حدیث ۴۵۴۹
۱۲۳۰	حدیث ۴۵۵۰
۱۲۳۰	حدیث ۴۵۵۱
۱۲۳۰	حدیث ۴۵۵۲
۱۲۳۰	حدیث ۴۵۵۳
۱۲۳۰	حدیث ۴۵۵۴
۱۲۳۱	حدیث ۴۵۵۵
۱۲۳۱	حدیث ۴۵۵۶
۱۲۳۱	حدیث ۴۵۵۷

۱۲۳۱	حدیث ۴۵۵۸
۱۲۳۲	حدیث ۴۵۵۹
۱۲۳۲	حدیث ۴۵۶۰
۱۲۳۲	حدیث ۴۵۶۱
۱۲۳۲	حدیث ۴۵۶۲
۱۲۳۳	حدیث ۴۵۶۳
۱۲۳۳	حدیث ۴۵۶۴
۱۲۳۳	حدیث ۴۵۶۵
۱۲۳۳	حدیث ۴۵۶۶
۱۲۳۳	حدیث ۴۵۶۷
۱۲۳۳	حدیث ۴۵۶۸
۱۲۳۴	حدیث ۴۵۶۹
۱۲۳۴	حدیث ۴۵۷۰
۱۲۳۴	حدیث ۴۵۷۱
۱۲۳۴	حدیث ۴۵۷۲
۱۲۳۵	حدیث ۴۵۷۳
۱۲۳۵	حدیث ۴۵۷۴
۱۲۳۵	حدیث ۴۵۷۵
۱۲۳۵	حدیث ۴۵۷۶
۱۲۳۶	حدیث ۴۵۷۷
۱۲۳۶	حدیث ۴۵۷۸
۱۲۳۶	حدیث ۴۵۷۹
۱۲۳۶	حدیث ۴۵۸۰
۱۲۳۶	حدیث ۴۵۸۱

۱۲۳۶	حدیث ۴۵۸۲
۱۲۳۷	حدیث ۴۵۸۳
۱۲۳۷	حدیث ۴۵۸۴
۱۲۳۸	حدیث ۴۵۸۵
۱۲۳۸	حدیث ۴۵۸۶
۱۲۳۸	حدیث ۴۵۸۷
۱۲۳۸	حدیث ۴۵۸۸
۱۲۳۹	حدیث ۴۵۸۹
۱۲۳۹	حدیث ۴۵۹۰
۱۲۴۰	حدیث ۴۵۹۱
۱۲۴۰	حدیث ۴۵۹۲
۱۲۴۰	حدیث ۴۵۹۳
۱۲۴۰	حدیث ۴۵۹۴
۱۲۴۱	حدیث ۴۵۹۵
۱۲۴۱	حدیث ۴۵۹۶
۱۲۴۱	حدیث ۴۵۹۷
۱۲۴۱	حدیث ۴۵۹۸
۱۲۴۱	حدیث ۴۵۹۹
۱۲۴۲	حدیث ۴۶۰۰
۱۲۴۲	از ۴۶۰ تا ۴۸۰
۱۲۴۲	حدیث ۴۶۰۱
۱۲۴۲	حدیث ۴۶۰۲
۱۲۴۲	حدیث ۴۶۰۳
۱۲۴۲	حدیث ۴۶۰۴

۱۲۴۳	حدیث ۴۶۰۵
۱۲۴۳	حدیث ۴۶۰۶
۱۲۴۳	حدیث ۴۶۰۷
۱۲۴۳	حدیث ۴۶۰۸
۱۲۴۳	حدیث ۴۶۰۹
۱۲۴۴	حدیث ۴۶۱۰
۱۲۴۴	حدیث ۴۶۱۱
۱۲۴۴	حدیث ۴۶۱۲
۱۲۴۴	حدیث ۴۶۱۳
۱۲۴۵	حدیث ۴۶۱۴
۱۲۴۵	حدیث ۴۶۱۵
۱۲۴۵	حدیث ۴۶۱۶
۱۲۴۵	حدیث ۴۶۱۷
۱۲۴۵	حدیث ۴۶۱۸
۱۲۴۶	حدیث ۴۶۱۹
۱۲۴۶	حدیث ۴۶۲۰
۱۲۴۶	حدیث ۴۶۲۱
۱۲۴۶	حدیث ۴۶۲۲
۱۲۴۶	حدیث ۴۶۲۳
۱۲۴۷	حدیث ۴۶۲۴
۱۲۴۷	حدیث ۴۶۲۵
۱۲۴۷	حدیث ۴۶۲۶
۱۲۴۷	حدیث ۴۶۲۷
۱۲۴۷	حدیث ۴۶۲۸

۱۲۴۸	حدیث ۴۶۲۹
۱۲۴۸	حدیث ۴۶۳۰
۱۲۴۸	حدیث ۴۶۳۱
۱۲۴۸	حدیث ۴۶۳۲
۱۲۴۸	حدیث ۴۶۳۳
۱۲۴۹	حدیث ۴۶۳۴
۱۲۴۹	حدیث ۴۶۳۵
۱۲۴۹	حدیث ۴۶۳۶
۱۲۴۹	حدیث ۴۶۳۷
۱۲۴۹	حدیث ۴۶۳۸
۱۲۵۰	حدیث ۴۶۳۹
۱۲۵۰	حدیث ۴۶۴۰
۱۲۵۰	حدیث ۴۶۴۱
۱۲۵۰	حدیث ۴۶۴۲
۱۲۵۰	حدیث ۴۶۴۳
۱۲۵۱	حدیث ۴۶۴۴
۱۲۵۱	حدیث ۴۶۴۵
۱۲۵۱	حدیث ۴۶۴۶
۱۲۵۱	حدیث ۴۶۴۷
۱۲۵۲	حدیث ۴۶۴۸
۱۲۵۲	حدیث ۴۶۴۹
۱۲۵۲	حدیث ۴۶۵۰
۱۲۵۲	حدیث ۴۶۵۱
۱۲۵۲	حدیث ۴۶۵۲

۱۲۵۳	حدیث ۴۶۵۳
۱۲۵۳	حدیث ۴۶۵۴
۱۲۵۳	حدیث ۴۶۵۵
۱۲۵۳	حدیث ۴۶۵۶
۱۲۵۴	حدیث ۴۶۵۷
۱۲۵۴	حدیث ۴۶۵۸
۱۲۵۴	حدیث ۴۶۵۹
۱۲۵۴	حدیث ۴۶۶۰
۱۲۵۴	حدیث ۴۶۶۱
۱۲۵۵	حدیث ۴۶۶۲
۱۲۵۵	حدیث ۴۶۶۳
۱۲۵۵	حدیث ۴۶۶۴
۱۲۵۵	حدیث ۴۶۶۵
۱۲۵۵	حدیث ۴۶۶۶
۱۲۵۶	حدیث ۴۶۶۷
۱۲۵۶	حدیث ۴۶۶۸
۱۲۵۶	حدیث ۴۶۶۹
۱۲۵۶	حدیث ۴۶۷۰
۱۲۵۶	حدیث ۴۶۷۱
۱۲۵۷	حدیث ۴۶۷۲
۱۲۵۷	حدیث ۴۶۷۳
۱۲۵۷	حدیث ۴۶۷۴
۱۲۵۷	حدیث ۴۶۷۵
۱۲۵۷	حدیث ۴۶۷۶

۱۲۵۸	حدیث ۴۶۷۷
۱۲۵۸	حدیث ۴۶۷۸
۱۲۵۸	حدیث ۴۶۷۹
۱۲۵۹	حدیث ۴۶۸۰
۱۲۵۹	حدیث ۴۶۸۱
۱۲۵۹	حدیث ۴۶۸۲
۱۲۵۹	حدیث ۴۶۸۳
۱۲۵۹	حدیث ۴۶۸۴
۱۲۶۰	حدیث ۴۶۸۵
۱۲۶۰	حدیث ۴۶۸۶
۱۲۶۰	حدیث ۴۶۸۷
۱۲۶۰	حدیث ۴۶۸۸
۱۲۶۰	حدیث ۴۶۸۹
۱۲۶۱	حدیث ۴۶۹۰
۱۲۶۱	حدیث ۴۶۹۱
۱۲۶۱	حدیث ۴۶۹۲
۱۲۶۱	حدیث ۴۶۹۳
۱۲۶۱	حدیث ۴۶۹۴
۱۲۶۲	حدیث ۴۶۹۵
۱۲۶۲	حدیث ۴۶۹۶
۱۲۶۲	حدیث ۴۶۹۷
۱۲۶۲	حدیث ۴۶۹۸
۱۲۶۲	حدیث ۴۶۹۹
۱۲۶۳	حدیث ۴۷۰۰

۱۲۶۳	حدیث ۴۷۰۱
۱۲۶۳	حدیث ۴۷۰۲
۱۲۶۳	حدیث ۴۷۰۳
۱۲۶۴	حدیث ۴۷۰۴
۱۲۶۴	حدیث ۴۷۰۵
۱۲۶۴	حدیث ۴۷۰۶
۱۲۶۴	حدیث ۴۷۰۷
۱۲۶۵	حدیث ۴۷۰۸
۱۲۶۵	حدیث ۴۷۰۹
۱۲۶۵	حدیث ۴۷۱۰
۱۲۶۵	حدیث ۴۷۱۱
۱۲۶۵	حدیث ۴۷۱۲
۱۲۶۶	حدیث ۴۷۱۳
۱۲۶۶	حدیث ۴۷۱۴
۱۲۶۶	حدیث ۴۷۱۵
۱۲۶۶	حدیث ۴۷۱۶
۱۲۶۶	حدیث ۴۷۱۷
۱۲۶۷	حدیث ۴۷۱۸
۱۲۶۷	حدیث ۴۷۱۹
۱۲۶۷	حدیث ۴۷۲۰
۱۲۶۷	حدیث ۴۷۲۱
۱۲۶۸	حدیث ۴۷۲۲
۱۲۶۸	حدیث ۴۷۲۳
۱۲۶۸	حدیث ۴۷۲۴

۱۲۶۸	حدیث ۴۷۲۵
۱۲۶۸	حدیث ۴۷۲۶
۱۲۶۹	حدیث ۴۷۲۷
۱۲۶۹	حدیث ۴۷۲۸
۱۲۶۹	حدیث ۴۷۲۹
۱۲۷۰	حدیث ۴۷۳۰
۱۲۷۰	حدیث ۴۷۳۱
۱۲۷۰	حدیث ۴۷۳۲
۱۲۷۰	حدیث ۴۷۳۳
۱۲۷۱	حدیث ۴۷۳۴
۱۲۷۱	حدیث ۴۷۳۵
۱۲۷۱	حدیث ۴۷۳۶
۱۲۷۱	حدیث ۴۷۳۷
۱۲۷۱	حدیث ۴۷۳۸
۱۲۷۲	حدیث ۴۷۳۹
۱۲۷۲	حدیث ۴۷۴۰
۱۲۷۲	حدیث ۴۷۴۱
۱۲۷۲	حدیث ۴۷۴۲
۱۲۷۲	حدیث ۴۷۴۳
۱۲۷۳	حدیث ۴۷۴۴
۱۲۷۳	حدیث ۴۷۴۵
۱۲۷۳	حدیث ۴۷۴۶
۱۲۷۳	حدیث ۴۷۴۷
۱۲۷۳	حدیث ۴۷۴۸

۱۲۷۴	حدیث ۴۷۴۹
۱۲۷۴	حدیث ۴۷۵۰
۱۲۷۴	حدیث ۴۷۵۱
۱۲۷۴	حدیث ۴۷۵۲
۱۲۷۵	حدیث ۴۷۵۳
۱۲۷۵	حدیث ۴۷۵۴
۱۲۷۵	حدیث ۴۷۵۵
۱۲۷۵	حدیث ۴۷۵۶
۱۲۷۵	حدیث ۴۷۵۷
۱۲۷۵	حدیث ۴۷۵۸
۱۲۷۶	حدیث ۴۷۵۹
۱۲۷۶	حدیث ۴۷۶۰
۱۲۷۶	حدیث ۴۷۶۱
۱۲۷۶	حدیث ۴۷۶۲
۱۲۷۷	حدیث ۴۷۶۳
۱۲۷۷	حدیث ۴۷۶۴
۱۲۷۷	حدیث ۴۷۶۵
۱۲۷۷	حدیث ۴۷۶۶
۱۲۷۸	حدیث ۴۷۶۷
۱۲۷۸	حدیث ۴۷۶۸
۱۲۷۸	حدیث ۴۷۶۹
۱۲۷۸	حدیث ۴۷۷۰
۱۲۷۸	حدیث ۴۷۷۱
۱۲۷۹	حدیث ۴۷۷۲

۱۲۷۹	حدیث ۴۷۷۳
۱۲۷۹	حدیث ۴۷۷۴
۱۲۷۹	حدیث ۴۷۷۵
۱۲۷۹	حدیث ۴۷۷۶
۱۲۸۰	حدیث ۴۷۷۷
۱۲۸۰	حدیث ۴۷۷۸
۱۲۸۰	حدیث ۴۷۷۹
۱۲۸۰	حدیث ۴۷۸۰
۱۲۸۰	حدیث ۴۷۸۱
۱۲۸۱	حدیث ۴۷۸۲
۱۲۸۱	حدیث ۴۷۸۳
۱۲۸۱	حدیث ۴۷۸۴
۱۲۸۱	حدیث ۴۷۸۵
۱۲۸۱	حدیث ۴۷۸۶
۱۲۸۲	حدیث ۴۷۸۷
۱۲۸۲	حدیث ۴۷۸۸
۱۲۸۲	حدیث ۴۷۸۹
۱۲۸۲	حدیث ۴۷۹۰
۱۲۸۳	حدیث ۴۷۹۱
۱۲۸۳	حدیث ۴۷۹۲
۱۲۸۳	حدیث ۴۷۹۳
۱۲۸۳	حدیث ۴۷۹۴
۱۲۸۴	حدیث ۴۷۹۵
۱۲۸۴	حدیث ۴۷۹۶

۱۲۸۴	حدیث ۴۷۹۷
۱۲۸۴	حدیث ۴۷۹۸
۱۲۸۴	حدیث ۴۷۹۹
۱۲۸۵	حدیث ۴۸۰۰
۱۲۸۵	از ۱ تا ۴۸۰۴ تا ۴۹۰
۱۲۸۵	حدیث ۴۸۰۱
۱۲۸۵	حدیث ۴۸۰۲
۱۲۸۵	حدیث ۴۸۰۳
۱۲۸۶	حدیث ۴۸۰۴
۱۲۸۶	حدیث ۴۸۰۵
۱۲۸۶	حدیث ۴۸۰۶
۱۲۸۶	حدیث ۴۸۰۷
۱۲۸۶	حدیث ۴۸۰۸
۱۲۸۷	حدیث ۴۸۰۹
۱۲۸۷	حدیث ۴۸۱۰
۱۲۸۷	حدیث ۴۸۱۱
۱۲۸۷	حدیث ۴۸۱۲
۱۲۸۷	حدیث ۴۸۱۳
۱۲۸۷	حدیث ۴۸۱۴
۱۲۸۸	حدیث ۴۸۱۵
۱۲۸۸	حدیث ۴۸۱۶
۱۲۸۸	حدیث ۴۸۱۷
۱۲۸۸	حدیث ۴۸۱۸
۱۲۸۸	حدیث ۴۸۱۹

۱۲۸۹	حدیث ۴۸۲۰
۱۲۸۹	حدیث ۴۸۲۱
۱۲۸۹	حدیث ۴۸۲۲
۱۲۸۹	حدیث ۴۸۲۳
۱۲۸۹	حدیث ۴۸۲۴
۱۲۹۰	حدیث ۴۸۲۵
۱۲۹۰	حدیث ۴۸۲۶
۱۲۹۰	حدیث ۴۸۲۷
۱۲۹۰	حدیث ۴۸۲۸
۱۲۹۱	حدیث ۴۸۲۹
۱۲۹۱	حدیث ۴۸۳۰
۱۲۹۱	حدیث ۴۸۳۱
۱۲۹۱	حدیث ۴۸۳۲
۱۲۹۱	حدیث ۴۸۳۳
۱۲۹۲	حدیث ۴۸۳۴
۱۲۹۲	حدیث ۴۸۳۵
۱۲۹۲	حدیث ۴۸۳۶
۱۲۹۲	حدیث ۴۸۳۷
۱۲۹۳	حدیث ۴۸۳۸
۱۲۹۳	حدیث ۴۸۳۹
۱۲۹۳	حدیث ۴۸۴۰
۱۲۹۳	حدیث ۴۸۴۱
۱۲۹۳	حدیث ۴۸۴۲
۱۲۹۴	حدیث ۴۸۴۳

۱۲۹۴	حدیث ۴۸۴۴
۱۲۹۴	حدیث ۴۸۴۵
۱۲۹۴	حدیث ۴۸۴۶
۱۲۹۴	حدیث ۴۸۴۷
۱۲۹۵	حدیث ۴۸۴۸
۱۲۹۵	حدیث ۴۸۴۹
۱۲۹۵	حدیث ۴۸۵۰
۱۲۹۵	حدیث ۴۸۵۱
۱۲۹۶	حدیث ۴۸۵۲
۱۲۹۶	حدیث ۴۸۵۳
۱۲۹۶	حدیث ۴۸۵۴
۱۲۹۶	حدیث ۴۸۵۵
۱۲۹۶	حدیث ۴۸۵۶
۱۲۹۷	حدیث ۴۸۵۷
۱۲۹۷	حدیث ۴۸۵۸
۱۲۹۷	حدیث ۴۸۵۹
۱۲۹۷	حدیث ۴۸۶۰
۱۲۹۷	حدیث ۴۸۶۱
۱۲۹۸	حدیث ۴۸۶۲
۱۲۹۸	حدیث ۴۸۶۳
۱۲۹۸	حدیث ۴۸۶۴
۱۲۹۹	حدیث ۴۸۶۵
۱۳۰۰	حدیث ۴۸۶۶
۱۳۰۰	حدیث ۴۸۶۷

۱۳۰۰	حدیث ۴۸۶۸
۱۳۰۱	حدیث ۴۸۶۹
۱۳۰۱	حدیث ۴۸۷۰
۱۳۰۱	حدیث ۴۸۷۱
۱۳۰۲	حدیث ۴۸۷۲
۱۳۰۲	حدیث ۴۸۷۳
۱۳۰۳	حدیث ۴۸۷۴
۱۳۰۳	حدیث ۴۸۷۵
۱۳۰۴	حدیث ۴۸۷۶
۱۳۰۴	حدیث ۴۸۷۷
۱۳۰۴	حدیث ۴۸۷۸
۱۳۰۵	حدیث ۴۸۷۹
۱۳۰۵	حدیث ۴۸۸۰
۱۳۰۵	حدیث ۴۸۸۱
۱۳۰۶	حدیث ۴۸۸۲
۱۳۰۶	حدیث ۴۸۸۳
۱۳۰۷	حدیث ۴۸۸۴
۱۳۰۷	حدیث ۴۸۸۵
۱۳۰۷	حدیث ۴۸۸۶
۱۳۰۸	حدیث ۴۸۸۷
۱۳۰۸	حدیث ۴۸۸۸
۱۳۰۸	حدیث ۴۸۸۹
۱۳۰۹	حدیث ۴۸۹۰
۱۳۰۹	حدیث ۴۸۹۱

۱۳۰۹	حدیث ۴۸۹۲
۱۳۱۰	حدیث ۴۸۹۳
۱۳۱۰	حدیث ۴۸۹۴
۱۳۱۰	حدیث ۴۸۹۵
۱۳۱۱	حدیث ۴۸۹۶
۱۳۱۱	حدیث ۴۸۹۷
۱۳۱۲	حدیث ۴۸۹۸
۱۳۱۲	حدیث ۴۸۹۹
۱۳۱۲	حدیث ۴۹۰۰
۱۳۱۳	حدیث ۴۹۰۱
۱۳۱۳	حدیث ۴۹۰۲
۱۳۱۳	حدیث ۴۹۰۳
۱۳۱۴	حدیث ۴۹۰۴
۱۳۱۴	درباره مرکز

۴۹۰۴ حدیث از حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله

مشخصات کتاب

سرشناسه: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، ۱۳۹۳

عنوان و نام پدیدآور: ۴۹۰۴ حدیث از حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله / واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان.

مشخصات نشر دیجیتالی: اصفهان: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: نرم افزار تلفن همراه ، رایانه و کتاب

موضوع: احادیث شیعه — قرن ۱۳ ق. ، خاندان نبوت — احادیث ، خاندان نبوت — فضایل

از آنا ۲۰۰

حدیث ۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لُقْمَانَ قَالَ لِابْنِهِ : يَا بُنَيَّ ، عَلَيْكَ بِمَجَالِسِ الْعُلَمَاءِ ، وَاسْتَمِعْ كَلَامَ الْحُكَمَاءِ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْقَلْبَ الْمَيِّتَ بِنُورِ الْحِكْمَةِ كَمَا يُحْيِي الْأَرْضَ الْمَيِّتَةَ بِوَابِلِ الْمَطَرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لقمان به پسرش گفت: «ای پسر! در مجالس دانشمندان حضور داشته باش، و سخنان حکیمان را بشنو؛ زیرا خداوند دل مرده را با نور حکمت، زنده می کند؛ چنان که زمین مرده را با آب باران حیات می بخشد».

المعجم الكبير: ج ۸ ص ۱۹۹ ح ۷۸۱۰، كنز العمال: ج ۱۰ ص ۱۷۰ ح ۲۸۸۱.

حدیث ۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لُقْمَانَ الْحَكِيمَ قَالَ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ : يَا بُنَيَّ ، مَنْ ذَا الَّذِي ابْتَغَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فَلَمْ يَجِدْهُ ، وَمَنْ ذَا الَّذِي لَجَأَ إِلَى اللَّهِ فَلَمْ يُدَافِعْ عَنْهُ ، أَمْ مَنْ ذَا الَّذِي تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ فَلَمْ يَكْفِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لقمان حکیم، هنگامی که پسرش را موعظه می کرد، به او گفت: «ای پسر! کیست که از خداوند عز و جل سراغ گرفت، ولی او را نیافت؟ و کیست که به خدا پناه بُرد، ولی خدا از او دفاع نکرد؟ یا کیست که به خدا توکل کرد، ولی خدا او را کفایت ننمود؟»

كنز الفوائد: ج ۲ ص ۶۸، بحار الأنوار: ج ۲۷ ص ۱۱۲ ح ۸۷.

حدیث ۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لُقْمَانَ الْحَكِيمَ كَانَ يَقُولُ : إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا اسْتَوْدَعَ شَيْئًا حَفِظَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لقمان حکیم، پیوسته می گفت: «هر گاه چیزی در نزد خداوند عز و جل به امانت گذاشته شود،

حفظش می کند» .

مسند ابن حنبل: ج ۲ ص ۳۹۳ ح ۵۶۰۹، کنز العمال: ج ۶ ص ۷۰۲ ح ۱۷۴۷۵ .

حدیث ۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِقْمَانَ الْحَكِيمِ كَانَ يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا اسْتَوْدَعَ شَيْئًا حَفِظَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :لقمان حکیم ، پیوسته می گفت: «هر گاه چیزی در نزد خداوند عز و جل به امانت گذارده شود ، حفظش می کند» .

مسند ابن حنبل: ج ۲ ص ۳۹۳ ح ۵۶۰۹، الدر المنثور: ج ۶ ص ۵۱۲ .

حدیث ۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَنِيرُوا إِنْ قَدَرْتُمْ كُلَّ يَوْمٍ يَعْنِي تَهَادُوا وَ تَوَاصَلُوا فِي اللَّهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :اگر می توانید هر روز را نوروز کنید ؛ یعنی در راه خدا به یکدیگر هدیه بدهید و با یکدیگر پیوند داشته باشید .

دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۳۲۶ .

حدیث ۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ شَرَابٍ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ الْمَاءُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین نوشیدنی در دنیا و آخرت آب است .
جامع الصغير، ج ۱، ص ۶۱۹ .

حدیث ۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَيِّدُ شَرَابِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ الْمَاءُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : سرآمد نوشیدنی های دنیا و آخرت آب است .
بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۵۶ .

حدیث ۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُسْلِمُونَ شُرَكَاءُ فِي ثَلَاثَ: فِي الْمَاءِ وَالْكَلَاءِ وَالنَّارِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : مسلمانان در سه چیز شریک اند : آب ، مرتع ، آتش (مواد سوختی) .

میزان الحکمه ، ۹۶۳۴ .

حدیث ۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 فِي الْوُضوءِ إِسْرَافٌ وَ فِي كُلِّ شَيْءٍ إِسْرَافٌ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : در وضو نیز اسراف هست ؛ در هر چیزی اسراف وجود دارد .
 میزان الحکمه ، ح ۸۴۹۷ .

حدیث ۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْوُضوءُ بِمُدٍّ وَ الْغُسْلُ بِصَاعٍ وَ سَيَأْتِي أَقْوَامٌ بَعْدِي يَسْتَقِلُّونَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ عَلَيَّ خِلَافٍ سُنَّتِي ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : برای وضوء یک مُد (۷۵۰ گرم) و برای غسل یک صاع (۳ کیلو) آب بس است . پس از من گروهی می
 آیند که این مقدار را کافی نمی دانند ؛ آنها برخلاف سنت من هستند .
 الأشعثيات ، ص ۱۶ .

حدیث ۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 سَتَكُونُ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ قَوْمٌ يَعْتَدُونَ فِي الطَّهْرِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : به زودی در این امت گروهی پدید خواهند آمد که در استفاده از پاک کننده ها زیاده روی می کنند .
 سنن أبي داود ، ج ۱ ، ص ۲۹ .

حدیث ۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 النَّظَرُ فِي ثَلَاثَةِ أَشْيَاءٍ عِبَادَةً : النَّظَرُ فِي وَجْهِ الْوَالِدَيْنِ وَ فِي الْمُصْحَفِ وَ فِي الْبَحْرِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : نگاه کردن به سه چیز عبادت است : به صورت پدر و مادر ، به قرآن و به دریا .
 بحار الأنوار ، ج ۱۰ ، ص ۳۶۸ .

حدیث ۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تُحْرِقُوا النَّخْلَ وَ لَا تُغْرِقُوهُ بِالْمَاءِ وَ لَا تَقْطَعُوا شَجَرَةً مُشْمِرَةً وَ لَا تُحْرِقُوا زَرْعاً لِأَنَّكُمْ لَا تَدْرُونَ لَعَلَّكُمْ تَحْتَاجُونَ إِلَيْهِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : نخل را نسوزانید و آن را در آب غرق نکنید . درخت بارور را قطع نکنید و زراعت را به آتش نکشید ؛
 زیرا شما نمی دانید ، شاید در آینده به آن نیازمند شوید .
 الکافی ، ج ۵ ، ص ۲۹ .

حدیث ۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ يُحِبُّ الطَّيِّبَ ، نَظِيفٌ يُحِبُّ النَّظَافَةَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند پاک است و پاکی را دوست دارد ؛ پاکیزه است و پاکیزگی را دوست دارد .
 میزان الحکمه ، ح ۲۰۳۱۴ .

حدیث ۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُلُّ وَ أَنْتَ تَشْتَهِي وَ أَمْسِكْ وَ أَنْتَ تَشْتَهِي ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : غذا را با اشتها بخور و در حالی که هنوز اشتها داری ، دست از غذا بکش .
 بحار الأنوار ، ج ۶۲ ، ص ۲۹۰ .

حدیث ۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ قَلَّ طَعْمُهُ صَحَّ بَطْنُهُ وَ صَفَا قَلْبُهُ وَ مَنْ كَثُرَ طَعْمُهُ سَقَمَ بَدْنُهُ وَ قَسَا قَلْبُهُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس کم بخورد ، بدنش سالم می ماند و صفای دل می یابد ، و هر که پرخوری کند ، بدنش بیمار و قلبش سخت می شود .
 میزان الحکمه ، ح ۵۷۹ .

حدیث ۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْبَسُوا مِنْ ثِيَابِكُمُ الْبِياضَ ، فَإِنَّهَا مِنْ خَيْرِ ثِيَابِكُمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : لباس های سفید بر تن کنید که از بهترین جامه های شما است .
 میزان الحکمه ، ح ۱۸۰۶۱ .

حدیث ۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ اتَّخَذَ ثَوْبًا فَلْيَنْظِفْهُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که جامه ای می پوشد ، باید پاکیزه اش نگه دارد .
 الکافی ، ج ۶ ، ص ۴۴۱ .

حدیث ۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الشَّعْرُ الْحَسَنُ مِنْ كِسْوَةِ اللَّهِ فَأَكْرَمُوهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : موی نیکو از پوشش های خدادادی است ؛ آن را گرامی بدارید .

وسائل الشیعه ، ج ۲ ، ص ۱۲۹ .

حدیث ۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اتَّخَذَ شَعْرًا فَلْيُحْسِنْ وَلَا يَتَّهْ أَوْ لِيَجْزُهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس موی سر را بلند کند، یا باید به آن خوب رسیدگی کند یا کوتاهش کند .

همان ، ص ۱۲۹ .

حدیث ۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُبَيِّتُوا الْقَمَامَةَ فِي بُيُوتِكُمْ وَأَخْرِجُوهَا نَهَارًا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : خاکروبه را شب در خانه نگذارید و آن را در روز از خانه خارج کنید .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۵ .

حدیث ۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِحَسَنِ الْخَطِّ فَإِنَّهُ مِنْ مَفَاتِيحِ الرِّزْقِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : بر شما باد به زیبایی خط که از کلیدهای روزی است .

الرواشح السماویة ، ص ۲۰۲ .

حدیث ۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْخَطُّ الْحَسَنُ يَزِيدُ الْحَقَّ وَضَحًا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : خط زیبا حق را بیشتر آشکار می کند .

کنز العمال ، ح ۲۹۳۰۴ .

حدیث ۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنَ الشَّعْرِ لِحِكْمَةً ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: برخی از شعرها حکمت است.

کتاب من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۷۹.

حدیث ۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ مِنَ الشُّعْرِ لِحِكْمًا وَإِنَّ مِنَ الْبَيَانِ لَسِحْرًا؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: همانا پاره ای از شعرها حکمت، و برخی از بیانها سحرآمیز است.

الأمالی، صدوق، ص ۴۹۵.

حدیث ۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ الْمُؤْمِنَ مُجَاهِدٌ بِسَيْفِهِ وَ لِسَانِهِ؛

از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله سؤال شد: «درباره شاعران چه می فرمایید؟» حضرت فرمودند: «مؤمن با شمشیر و زبانش جهاد می

کند».

تفسیر نورالثقلین، ج ۴، ص ۷۰.

حدیث ۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

حَسَّنُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ فَإِنَّ الصَّوْتَ الْحَسَنَ يَزِيدُ الْقُرْآنَ حُسْنًا؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: قرآن را با صدای خوش بخوانید که صدای زیبا، بر زیبایی قرآن می افزاید.

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۷۴.

حدیث ۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ حُسْنَ الصَّوْتِ زِينَةٌ لِلْقُرْآنِ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: صدای خوش، زیور قرآن است.

میزان الحکمه، ح ۱۶۵۰۷.

حدیث ۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

نَعَمَتِ النَّعْمَةُ الصَّوْتُ الْحَسَنُ لِلْمَرْءِ الْمُسْلِمِ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: چه نیک نغمه ای است آواز خوش برای مسلمان.

جامع الأحادیث، ص ۱۲۴.

حدیث ۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ مِنْ أَجْمَلِ الْجَمَالِ . . . نِعْمَةُ الصَّوْتِ الْحَسَنِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : از زیباترین زیبایی ها نغمه آواز خوش است .
 الکافی ، ج ۲ ، ص ۶۱۵ .

حدیث ۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 طَهَّرُوا أَفْوَاهَكُمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : دهان خویش را پاکیزه کنید .
 مکارم الأخلاق ، ص ۵۱ .

حدیث ۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَوْلَا أَنْ أَشَقَّ عَلَيَّ أُمَّتِي لِأَمْرَتُهُمْ بِالسُّوَاكِ مَعَ كُلِّ صَلَاةٍ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : اگر بر امت من دشوار نبود ، هر آینه به آنها فرمان می دادم که با هر نماز مسواک بزنند .
 میزان الحکمه ، ح ۹۰۴۹ .

حدیث ۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَيْكُمْ بِالسُّوَاكِ فَنِعَمَ الشَّيْءِ السُّوَاكِ يَشُدُّ اللَّثَّةَ وَيَذْهَبُ بِالْبَخْرِ وَيُصْلِحُ الْمِعْدَةَ وَيَزِيدُ فِي دَرَجَاتِ الْجَنَّةِ وَيُسَخِّطُ الشَّيْطَانَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : بر شما باد به مسواک کردن ! مسواک کردن چه کار خوبی است ؛ لثه را محکم می کند ، بوی ناخوشایند دهان را می زداید ، معده را اصلاح می کند ، بر درجات بهشتی می افزاید و شیطان را به خشم می آورد .
 نهج الفصاحه ، ح ۱۹۷۵ .

حدیث ۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اسْتَاكُوا عَرَضًا وَلَا تَسْتَاكُوا طَوْلًا ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : دندان هایتان را از عرض (عمودی) مسواک بزنید نه از طول (افقی) .
 الدعوات ، ص ۱۶۱ .

حدیث ۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَالِي أَرَاكُمْ قَلِحًا ، مَا لَكُمْ لَا تَسْتَاكُونَ ؟ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : چرا شما را با دندان های زرد می بینم ؟ چرا مسواک نمی زنید ؟
الکافی ، ج ۶ ، ص ۴۹۶ .

حدیث ۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَخَلَّلُوا عَلَى إِثْرِ الطَّعَامِ فَإِنَّهُ مَصِحَّةٌ لِلْفَمِ وَ النَّوَاجِدِ وَ يَجْلِبُ الرِّزْقَ عَلَى الْعَبْدِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : پس از خوردن غذا خلال کنید که مایه سلامتی دهان و دندان های آسیا است و روزی را بر بنده فرو می ریزد .

مکارم الأخلاق ، ص ۱۵۳ .

حدیث ۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَخَلَّلُوا عَلَى إِثْرِ الطَّعَامِ وَ تَمَضَّضُوا فَإِنَّهُمَا مَصِحَّةُ النَّابِ وَ النَّوَاجِدِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : پس از خوردن غذا دندان هایتان را خلال کنید و آب در دهان بگردانید که این دو کار مایه سلامتی دندان های نیش و آسیا است .

بحار الأنوار ، ج ۶۲ ، ص ۲۹۱ .

حدیث ۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَخَلَّلُوا فَإِنَّهُ مِنَ التَّنَظَافَةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : (دندان هایتان را) خلال کنید که بخشی از پاکیزگی است .

بحار الأنوار ، ج ۶۲ ، ص ۲۹۱ .

حدیث ۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَعَزْوَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَرْبَعِينَ حَجَّةً ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : یک بار پیکار در راه خدا ، نزد من محبوب تر از به جا آوردن چهل حج است .

کنز العمال ، ح ۱۰۶۹۴ .

حدیث ۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قُوَادُ أَهْلِ الْجَنَّةِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : رزمندگان در راه خدا ، راهبران اهل بهشت اند .
 بحار الأنوار ، ج ۸ ، ص ۱۹۹ .

حدیث ۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يُبَاهِي اللَّهُ تَعَالَى الْمَلَائِكَةَ بِالْمُجَاهِدِينَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند بزرگ با مجاهدان بر فرشتگان می بالد .
 جامع الأخبار ، ص ۹۳ .

حدیث ۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَقْرَبُ النَّاسِ مِنْ دَرَجَةِ النَّبُوَّةِ أَهْلُ الْجِهَادِ وَأَهْلُ الْعِلْمِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : نزدیک ترین مردم به مقام نبوت، اهل جهاد و دانش اند .
 كنز العمال ، ح ۱۰۶۴۷ .

حدیث ۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الشَّابَّ الَّذِي يُفْنِي شَبَابَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند دوستدار جوانی است که جوانی اش را به اطاعت خداوند می گذراند .
 میزان الحکمه ، ح ۹۰۹۷ .

حدیث ۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمَشَاوِرَةُ حِصْنٌ مِنَ الدَّامَةِ وَأَمْنٌ مِنَ الْمَلَامَةِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : مشورت دژی در مقابل [هجوم] پشیمانی و مایه ایمنی از سرزنش است .
 نثر الدر ، ج ۱ ، ص ۱۸۳ .

حدیث ۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا عَلِيُّ لِأَتَشَاوِرَ جَبَانًا فَإِنَّهُ يُصَيِّقُ عَلَيْكَ الْمَخْرَجَ وَلَا تَشَاوِرِ الْبَخِيلَ فَإِنَّهُ يَقْضِرُ بِكَ عَنْ غَايَتِكَ وَلَا تَشَاوِرِ حَرِيصًا فَإِنَّهُ يُزَيِّنُ لَكَ شَرَّهَا ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : ای علی! با ترسو مشورت مکن ؛ زیرا راه حل مشکل را بر تو تنگ می کند ، و با بخیل مشورت مکن ؛

زیرا تو را از هدف باز می‌دارد، و با حریص مشورت مکن؛ زیرا آزمندی را در نظرت زینت می‌دهد.
 علل الشرائع، ص ۵۵۹.

حدیث ۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يَرَى عَبْدَهُ تَعَبًا فِي طَلَبِ الْحَلَالِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند دوست دارد که بنده اش را در جست و جوی روزیِ حلال خسته ببیند .
 کنز العمال ، ح ۹۲۰۰ .

حدیث ۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 بَاكِرُوا فِي طَلَبِ الرِّزْقِ وَالْحَوَائِجِ فَإِنَّ الْغُدُوَّ بَرَكَهٌ وَنَجَاحٌ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : صبح گاهان در جست و جوی روزی و در پی تأمین نیازهای زندگی باشید؛ زیرا برکت و توفیق در صبح
 گاه نهفته است .
 همان ، ح ۹۴۴۵ .

حدیث ۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ سَعَى عَلَى عِيَالِهِ فِي طَلَبِ الْحَلَالِ فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که برای کسب روزیِ حلال برای خانواده خود بکوشد، [تلاش] او در راه خداست .
 روضة الواعظین ، ص ۵۰۱ .

حدیث ۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ظَلَمَ الْأَجِيرَ أَجْرَهُ مِنَ الْكِبَائِرِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : ظلم در پرداخت مزد کارگر، از گناهان بزرگ است .
 بحار الأنوار ، ج ۱۰۳ ص ۱۷۰ .

حدیث ۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّمَا بُعِثْتُ مُعَلِّمًا ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : من معلم برانگیخته شدم . .
 کنز العمال ، ح ۲۸۸۷۳ .

حدیث ۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَجْوَدُكُمْ مِنْ بَعْدِي رَجُلٌ عَلِمَ عِلْمًا فَنَشَرَ عِلْمَهُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله :بخشنده ترین شما پس از من ، کسی است که دانشی بیاموزد ، آن گاه دانش خود را بپراکند .
 میزان الحکمه ، ح ۱۳۸۲۵

حدیث ۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ تَعَلَّمَتْ مِنْهُ حَرْفًا صِرَتْ لَهُ عَبْدًا ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله :از هر کس که حرفی آموختی ، بنده او شده ای .
 عوالی اللآلی ، ج ۱ ، ص ۲۹۲ .

حدیث ۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمَعْلَمِينَ وَ أَطِلْ أَعْمَارَهُمْ وَ بَارِكْ لَهُمْ فِي كَسْبِهِمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله :خدایا ! آموزگاران را بیامرز ؛ عمرشان را دراز و کسبشان را با برکت کن .
 تاریخ بغداد ، ج ۳ ، ص ۶۴ .

حدیث ۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ كَانَ كَفَّارَةً لِمَا مَضَى ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله :کسی که در پی تحصیل علم رود ، این عمل کفاره گناهان گذشته او است .
 میزان الحکمه ، ح ۱۷۷۴۲ .

حدیث ۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ : إِلَّا مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله :با مرگ انسان ، رشته عملش قطع می شود ، مگر از سه چیز : صدقه جاری (وماندگار) ، دانشی که مردم از آن بهره مند شوند ، و فرزند نیکوکاری که برایش دعا کند .
 میزان الحکمه ، ح ۱۴۲۸۷ .

حدیث ۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعُلَمَاءُ أَمَنَاءُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : عالمان ، امینان خدا بر آفریده های اویند .

میزان الحکمه ، ص ۱۳۹۲۱ .

حدیث ۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِدَادَ الْعُلَمَاءِ فِي الْمِيزَانِ أَثْقَلُ مِنْ دَمِ الشُّهَدَاءِ وَأَكْثَرُ ثَوَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : در روز قیامت، مداد عالمان در ترازو از خون شهیدان سنگین تر ، و پاداشش بیشتر است .

الفردوس ، ج ۵ ، ص ۴۸۶ .

حدیث ۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّنَظُّرُ فِي وَجْهِ الْعَالِمِ حُبًّا لَهُ عِبَادَةً ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : نگریستن به چهره عالم ، از سر مهر ، عبادت است .

النوادر ، ص ۱۱۰ .

حدیث ۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَمَاطَ عَنِ طَرِيقِ الْمُسْلِمِينَ مَأْثُودِيهِمْ ، كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَجْرَ قِرَاءَةِ أَرْبَعِمِائَةِ آيَةٍ كُلُّ حَرْفٍ مِنْهَا بِعَشْرِ حَسَنَاتٍ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس چیز آزار دهنده ای را از راه مسلمانان بردارد ، خداوند پاداش قرائت چهارصد آیه را ، که برای

هر آیه ده حسنه است ، در نامه اعمال او می نویسد .

بحار الأنوار ، ج ۷۵ ، ص ۵۰ .

حدیث ۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ غَرَسَ شَجْرًا أَوْ حَفَرَ وادِيًا بَدَأَ لَمْ يَسْبِقْهُ إِلَيْهِ أَحَدٌ أَوْ أَحْيَا أَرْضًا مَيْتَةً فَهِيَ لَهُ قِضَاءٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که درختی بکارد و یا آبراهی حفر کند که کسی در آن بر او پیشی نگرفته باشد و یا زمین مرده ای را

آباد کند ، آن زمین ، به حکم خدا و رسولش ، از آن او است .

تهذیب الأحکام ، ج ۷ ، ص ۱۵۱ .

حدیث ۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : زیان رساندن به خود و به دیگران ممنوع است .

الکافی ، ج ۵ ، ص ۲۹۲ .

حدیث ۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَيَأْتِي زَمَانٌ عَلَى أُمَّتِي يَأْكُلُونَ شَيْئًا اسْمُهُ الْبَنْجُ ، أَنَا بَرِيٌّ مِنْهُمْ وَهُمْ بَرِيثُونَ مِنِّي ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : زمانی فرا می رسد که امت من چیزی به نام «بنگ» استفاده می کنند . من از این گروه بیزارم و آنان از من دورند .

مستدرک الوسائل ، ج ۱۷ ، ص ۸۵ .

حدیث ۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ احْتَقَرَ ذَنْبَ الْبَنْجِ فَقَدْ كَفَرَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : کسی که گناه کشیدن بنگ را ناچیز بشمرد ، کافر است .

همان ، ص ۸۶ .

حدیث ۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الْقَاضِي مَالَمَ يَحْفَ عَمْدًا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند با قاضی است تا آن گاه که ، به عمد ، ستم نکند .

میزان الحکمه ، ح ۱۶۸۶۳ .

حدیث ۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَامَلَ النَّاسَ فَلَمْ يَظْلِمْهُمْ وَحَدَّثَهُمْ فَلَمْ يَكْذِبْهُمْ وَوَعَدَهُمْ فَلَمْ يُخْلِفْهُمْ فَهُوَ مِمَّنْ كَمَلَتْ مُرُوَّتُهُ وَطَهَّرَتْ عَدَالَتُهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که در رفتار خود با مردم به ایشان ستم نکند و به گناه سخن ، دروغ نگوید و در وعده خود خلاف نیاورد ، مردانگی اش کامل و عدالتش آشکار است .

الخصال ، ص ۲۰۸ .

حدیث ۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا كَرِهَتْهُ لِنَفْسِكَ فَكَرِهَ لِغَيْرِكَ وَ مَا أَحَبَّتْهُ لِنَفْسِكَ فَأَحَبَّتْهُ لِأَخِيكَ تَكُنْ عَادِلًا فِي حُكْمِكَ مُقْسِطًا فِي عَدْلِكَ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : آنچه را که برای خود نمی پسندی برای دیگری نیز می پسند ، و آن چه برای خود دوست داری برای برادرت هم دوست بدار تا در قضاوت عادل باشی و در عدالت داد گر .
تحف العقول ، ص ۱۴ .

حدیث ۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِذَا عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلًا أَنْ يُتَّقِنَهُ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند دوست دارد هر گاه یکی از شما کاری انجام می دهد ، آن را درست و استوار انجام دهد .
میزان الحکمه ، ح ۱۴۳۷۱ .

حدیث ۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
وَيْلٌ لِّصُنَاعِ أُمَّتِي مِنَ الْيَوْمِ وَغَدَا ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : وای به حال صنعت گران امت من ، از این که در کار مردم امروز و فردا کنند .
وسائل الشیعه ، ح ۱۲ ، ص ۳۱۰ .

حدیث ۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
نِعْمَتَانِ مَكْفُورَتَانِ : الْأَمْنُ وَالْعَافِيَةُ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : دو نعمت است که شکر آنها گزارده نمی شود : امنیت و سلامتی .
الخصال ، ص ۳۴ .

حدیث ۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَا عَلِيُّ! لَا خَيْرَ فِي... الْوَطَنِ إِلَّا مَعَ الْأَمْنِ وَالسُّرُورِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : ای علی! خیری نیست در ... وطن مگر با امنیت و دل خوشی .
کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۳۶۹ .

حدیث ۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ الْمَعْصِيَةَ إِذَا عَمِلَ بِهَا الْعَبْدُ سِرًّا لَمْ تَضُرَّ إِلَّا عَامِلَهَا وَ إِذَا عَمِلَ بِهَا عَلَانِيَةً وَ لَمْ يُعَيَّرْ عَلَيْهِ أَضْرَّتْ بِالْعَامَّةِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : هر گاه بنده ، پنهانی گناه کند ، تنها به خود زیان می رساند ، و هر گاه آشکارا گناه کند و بر این کار

غیرت نوزد، آن گناه به همه مردم آسیب خواهد رساند .
بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۷۴.

حدیث ۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَيْسَ لِلصَّبِيِّ لَبَنٌ خَيْرٌ مِنْ لَبَنِ أُمِّهِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : برای کودک ، شیری بهتر از شیر مادرش نیست .
عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۱ ، ص ۸ .

حدیث ۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
العِلْمُ عِلْمَانِ : عِلْمُ الْأَدْيَانِ وَ عِلْمُ الْأَبْدَانِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : علم دو گونه است : علم دین و علم بدن (پزشکی) .
کنز الفوائد ، ج ۱ ، ص ۱۰۷ .

حدیث ۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ تَطَبَّبَ فَهُوَ لَا يَعْلَمُ مِنْهُ طَبٌّ قَبْلَ ذَلِكَ فَهُوَ ضَامِنٌ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : کسی که بدون پیشینه پزشکی طبابت کند ، ضامن است .
میزان الحکمه ، ح ۱۱۱۴۷ .

حدیث ۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اللَّهُ الطَّيِّبُ ، بَلْ أَنْتَ رَجُلٌ رَفِيقٌ ، طَيِّبُهَا الَّذِي خَلَقَهَا ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله به پزشکی فرمودند : خدا طیب است و تو یاور می‌باشی . طیب درد کسی است که آن را آفریده
است .
کنز العمال ، ح ۲۸۱۰۲ .

حدیث ۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ وَلَّى مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا فَوَلَّى رَجُلًا وَ هُوَ يَجِدُ مَنْ هُوَ أَصْلَحُ لِلْمُسْلِمِينَ مِنْهُ فَقَدْ خَانَ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : کسی که عهده دار یکی از امور مسلمانان شود و فردی را سرپرست کاری کند ، با این که می‌تواند

کسی را که برای مسلمانان بهتر از او باشد بیابد ، به خدا و رسولش خیانت کرده است .
سنن بیهقی ، ج ۱۰ ، ص ۱۱ .

حدیث ۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِذَا عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلًا أَنْ يُتَقَنَّهُ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله خداوند دوست دارد که هر گاه یکی از شما کاری انجام می دهد آن را استوار و درست به سامان رساند .
کنز العمال ، ح ۹۱۲۸ .

حدیث ۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ مِنَ الْعَامِلِ إِذَا عَمِلَ أَنْ يُحْسِنَ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : خدای تعالی دوست دارد وقتی کسی کاری می کند آن را به خوبی انجام دهد .
میزان الحکمه ، ح ۱۴۳۷۱ .

حدیث ۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ عَمِلَ عَلَى غَيْرِ عِلْمٍ ، مَا يُفْسِدُ أَكْثَرَ مِمَّا يُصْلِحُ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله هر کس کاری را بدون شناخت انجام دهد ، تباہ کاری او بیشتر است از آنچه سامان می دهد .
تحف العقول ، ص ۴۷ .

حدیث ۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
قُلِ الْحَقُّ وَ لَا تَأْخُذْكَ فِي اللَّهِ لَوْمَةٌ لَائِمٌ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : حق را بگو و در راه خدا از ملامت هیچ ملامت گری نهراس .
کنز العمال ، ح ۴۳۵۵۵ .

حدیث ۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ قَضَى لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ حَاجَةً كَانَ كَمَنْ عَبَدَ اللَّهَ دَهْرَهُ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : کسی که حاجت برادر مؤمن خود را برآورده سازد ، مانند کسی است که عمر خود را به عبادت گذرانده
باشد .
الأمالی ، طوسی ، ص ۴۸۱ .

حدیث ۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُفِئ إِذَا وَعَدَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله هر که به خدا و روز معاد ایمان دارد باید به وعده خود عمل کند .
 الکافی ، ج ۲ ، ص ۳۶۴ .

حدیث ۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا أَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ تَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَ التَّقْوَى ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : مردم همیشه در خیر خواهند بود تا وقتی که امر به معروف و نهی از منکر می کنند ، و در نیکی و
 پرهیزکاری یکدیگر را یاری می رسانند .
 تهذیب الأحکام ، ج ۶ ، ص ۱۸۱ .

حدیث ۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ شَهِيدٌ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : نخستین کسی که وارد بهشت می شود شهید است .
 میزان الحکمه ، ح ۲۶۳۵ .

حدیث ۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَشْرَفُ الْمَوْتِ قَتْلُ الشَّهَادَةِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : شرافت مندانه ترین مرگ ، شهادت است .
 بحار الأنوار ، ج ۱۰۰ ، ص ۸ .

حدیث ۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الشَّهَادَةَ بِصِدْقٍ بَلَّغَهُ اللَّهُ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ وَ إِنْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس صادقانه از خداوند شهادت بخواهد ، خداوند او را به مقام شهیدان می رساند ، هر چند در بستر
 بمیرد .
 میزان الحکمه ، ح ۹۷۸۸ .

حدیث ۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ رَجُلًا يَدْخُلُ عَلَيْهِ فِي بَيْتِهِ وَ لَا يُقَاتِلُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند دشمن می دارد مردی را که در خانه اش بر او حمله کنند و او نجنگد .
 عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۲ ، ص ۲۸ .

حدیث ۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که در راه [حفظ] مالش کشته شود ، شهید است .
 دعائم الاسلام ، ج ۱ ، ص ۳۹۸ .

حدیث ۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَانَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ كَانَتْ الْجَنَّةُ فِي طَلْبِهِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس در پی آموختن دانش باشد ، بهشت در پی او است .
 میزان الحکمه ، ح ۱۳۷۸۴ .

حدیث ۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 طَالِبُ الْعِلْمِ ، مَحْفُوفٌ بِعِنَايَةِ اللَّهِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : جوینده دانش ، در پناه عنایت خداوند است .
 عوالی الآلای ، ج ۱ ، ص ۲۹۲ .

حدیث ۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ انْتَقَلَ لِیَتَعَلَّمَ عِلْمًا غُفِرَ لَهُ قَبْلَ أَنْ يَخْطُوَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : آن که در پی آموختن دانش به راه افتد ، پیش از آن که گام بردارد ، آمرزیده می شود .
 الجامع الصغیر ، ج ۲ ، ص ۵۸۲ .

حدیث ۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَدَّ عَنْ قَوْمٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ عَادِيَّةَ مَاءٍ أَوْ نَارٍ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : کسی که دسته ای از مسلمانان را از خطر سیل یا آتش سوزی نجات دهد ، بهشت بر او واجب می شود .
الکافی ، ج ۵ ، ص ۵۵ .

حدیث ۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمِطِ الْأَذَى عَنِ طَرِيقِ الْمُسْلِمِينَ فَهُوَ لَكَ صَدَقَةٌ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : آنچه را که موجب آزار می شود از سر راه مسلمانان دور کن ، که این کار برای تو صدقه است .
مسند أحمد ، ج ۴ ، ص ۴۲۳ .

حدیث ۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَخَلَ عَبْدُ الْجَنَّةِ بِغَضَنِ شَوْكٍ كَانَ عَلَى طَرِيقِ الْمُسْلِمِينَ فَأَمَاطَهُ عَنْهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : بنده ای به سبب برداشتن شاخه خاری از سر راه مسلمانان به بهشت رفت .
میزان الحکمه ، ح ۱۲۶۷۶ .

حدیث ۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَافِرُوا تَصِحُّوا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : سفر کنید تا سالم باشید .
بحار الأنوار ، ج ۷۶ ، ص ۲۲۱ .

حدیث ۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَافِرُوا فَإِنَّكُمْ إِنْ لَمْ تَعْنَمُوا مَالًا أُفِدْتُمْ عَقْلًا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : سفر کنید ، که اگر در سفر مالی به چنگ نیاورید ، عقل [تجربی] شما فزونی خواهد یافت .
مکارم الأخلاق ، ص ۲۴۰ .

حدیث ۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ رَحْمَةَ اللَّهِ لِلْمَسَافِرِ لَأَصْبَحَ عَلَى ظَهْرِ سَفَرٍ ، إِنَّ اللَّهَ بِالْمَسَافِرِ رَحِيمٌ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : اگر مردم از رحمت خدا به مسافر آگاه بودند ، همگی بار سفر می بستند . همانا خداوند با مسافر ، مهربان است .

تنبيه الخواطر ، ج ۱ ، ص ۴۱ .

حدیث ۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنْ إِجْلَالِ اللَّهِ إِجْلَالُ ذِي الشَّيْبَةِ الْمُسْلِمِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : از جمله تجلیل خدا ، بزرگداشت مسلمان سپیدموی است .
 . الکافی ، ج ۲ ، ص ۱۶۵ .

حدیث ۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ مِنْ إِجْلَالِي تَوْقِيرَ الشَّيْخِ مِنْ أُمَّتِي ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : احترام به فرد سال خورده از امت من ، احترام به من است .
 میزان الحکمه ، ح ۹۹۲۷ .

حدیث ۱۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْبِرْكَةُ مَعَ أَكْبَرِكُمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : برکت با سال مندان شما قرین است .
 . بحار الأنوار ، ج ۷۵ ، ص ۱۳۷ .

حدیث ۱۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْمَعِيشَةَ جَعَلَ الْبَرَكَاتِ فِي الْحَرْثِ وَالْغَنَمِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : چون خداوند اسباب زندگی را آفرید ، برکت را در کشاورزی و دام قرار داد .
 . كنز العمال ، ح ۹۳۵۴ .

حدیث ۱۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَرَأَيْتُ صَاحِبَ الْكَلْبِ [الَّذِي] أَرَوَاهُ مِنَ الْمَاءِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : [در شب معراج] به بهشت وارد شدم و دیدم که صاحب سگی که آن را سیراب کرده بود [به پاداش این
 عمل] در بهشت جای دارد .
 بحار الأنوار ، ج ۶۲ ، ص ۶۵ .

حدیث ۱۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِلدَّابَّةِ عَلَى صَاحِبِهَا سِتُّ خِصَالٍ : يَعْلَفُهَا إِذَا نَزَلَ وَ يَعْزِضُ عَلَيْهَا الْمَاءَ إِذَا مَرَّ بِهِ وَ لَا يَضْرِبُهَا إِلَّا - عَلَى حَقٍّ وَلَا - يُحْمَلُهَا مَالًا - تُطِيقُ وَ لَا تَكْلِفُهَا مِنَ السَّيْرِ إِلَّا طَاقَتَهَا وَ لَا تَقِفُ عَلَيْهَا فَوْاقًا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : حیوان شش حق بر صاحب خود دارد : هر گاه از آن پیاده شد علفش دهد ؛ هر گاه از آبی گذشت ، او را از آن بنوشاند ؛ بی دلیل او را نزند ؛ بیشتر از قدرتش بر او بار نکند ؛ بیشتر از توانش آن را راه نبرد و در فاصله میان دو دوشیدن در یک نوبت ، بر او سوار نشود .

. مستدرک الوسائل ، ج ۸ ، ص ۲۵۸ .

حدیث ۱۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِكُلِّ شَجَرَةٍ ثَمْرَةً وَ ثَمْرَةُ الْقَلْبِ الْوَلَدُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر درختی میوه ای دارد و میوه دل ، فرزند است .

میزان الحکمه ، ح ۲۲۶۰۸ .

حدیث ۱۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْوَلَدَ الصَّالِحَ رِيحَانَةٌ مِنْ رِيَّاحِينَ الْجَنَّةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : فرزند صالح ، گلی از گل های بهشت است .

. الکافی ، ج ۶ ، ص ۳ .

حدیث ۱۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقُّ الْوَلَدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُحَسِّنَ اسْمَهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : حق فرزند بر پدرش این است که برایش نام نیکو انتخاب کند .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۳۷۲ .

حدیث ۱۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَوَّلَ مَا يَنْحَلُّ أَحَدُكُمْ وَ لَدَهُ الْإِسْمَ الْحَسَنَ فَلْيُحَسِّنْ أَحَدُكُمْ اسْمَ وَلَدِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : نخستین چیزی که هر یک از شما به فرزندش می بخشد ، نام نیکو است ؛ پس هر یک از شما نامی نیک

بر فرزندش نهد .

مستدرک الوسائل ، ج ۱۵ ، ص ۱۲۷ .

حدیث ۱۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مُرُّوا صِبْيَانَكُمْ بِالصَّلَاةِ إِذَا بَلَغُوا سَبْعَ سِنِينَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : کودکان خود را ، وقتی به هفت سالگی رسیدند ، به خواندن نماز امر کنید .
 مستدرک الوسائل ، ج ۱۴ ، ص ۲۲۸ .

حدیث ۱۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَقُّ الْوَلَدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُعَلِّمَهُ الْكِتَابَةَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : حق فرزند بر پدرش این است که به او نوشتن بیاموزد .
 . کنز العمال ، ح ۴۵۳۴۰ .

حدیث ۱۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلِّمُوا أَوْلَادَكُمْ السَّبَاحَةَ وَالرَّمَايَةَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : به کودکان خود شنا و تیراندازی بیاموزید .
 . میزان الحکمه ، ح ۲۲۷۵۵ .

حدیث ۱۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ وَأَحْسِنُوا آدَابَهُمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : به فرزندان خود احترام بگذارید و آنها را نیکو تربیت کنید .
 . میزان الحکمه ، ح ۲۲۷۴۷ .

حدیث ۱۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 وَإِذَا وَعَدْتُمُوهُمْ شَيْئًا فَفُوا لَهُمْ فَإِنَّهُمْ لَا يَرُونَ إِلَّا أَنْكُمْ تَرَزُقُونَهُمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هنگامی که به کودکان قولی می دهید ، به آن عمل کنید ؛ زیرا آنان می پندارند شما روزیشان می دهید .
 . وسائل الشیعه ، ج ۲۱ ، ص ۴۸۳ .

حدیث ۱۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اِعْدِلُوا بَيْنَ اَوْلَادِكُمْ كَمَا تُحِبُّونَ اَنْ يَّعْدِلُوْا بَيْنَكُمْ فِى الْبِرِّ وَاللُّطْفِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : میان فرزندان خود به عدالت رفتار کنید ، همان گونه که دوست دارید آنان در نیکی و مهربانی با شما به
 عدالت رفتار کنند .
 . بحار الأنوار ، ج ۱۰۴ ، ص ۹۲ .

حدیث ۱۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اِتَّقُوا اللّٰهَ وَاَعْدِلُوا فِى اَوْلَادِكُمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : از خدا بترسید و میان فرزندانتان به عدالت رفتار کنید .
 . میزان الحکمه ، ح ۲۲۶۵۹ .

حدیث ۱۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اَحْبِبُوا الصِّبْيَانَ وَاَرْحَمُوْهُمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : کودکان را دوست بدارید و با آنان مهربان باشید .
 . الکافی ، ج ۶ ، ص ۴۹ .

حدیث ۱۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رَحِمَ اللّٰهُ مَنْ اَعَانَ وَلَدَهُ عَلٰى بِرِّهِ وَهُوَ يَعْفُو عَنْ سَيِّئِهِ وَيَدْعُوْهُ فِىمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللّٰهِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خدا رحمت کند کسی را که فرزندش را به نیکی کردن بر خود یاری رساند ، بدین گونه که از گناه و
 خطای او درگذرد و در درگاه خدا برایش دعا کند .
 . بحار الأنوار ، ج ۱۰۴ ، ص ۹۸ .

حدیث ۱۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اِنَّهُ مَنْ يُّرْضِى صَبِيًّا لَهُ صَغِيْرًا مِنْ نَسْلِهِ حَتَّى يَرْضٰى ، تَرْضَاهُ اللّٰهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يَرْضٰى ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هرکس کودک خردسالی از نسل خود را راضی کند تا خوشنود شود ، خداوند در روز قیامت در پی
 خوشنودی او باشد تا آن گاه که خوشنود شود .
 . میزان الحکمه ، ح ۲۲۶۲۲ .

حدیث ۱۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَانَ عِنْدَهُ صَبِيٌّ فَلْيَتَصَابَّ لَهُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس کودک کی دارد ، باید با او کودکانه رفتار کند .
 . کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۳ ، ص ۴۸۲ .

حدیث ۱۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رُدُّ جَوَابِ الْكِتَابِ حَقُّ كَرَدِّ السَّلَامِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : پاسخ دادن به نامه ، همانند پاسخ سلام ، از حقوق [صاحب نامه] است .
 . کنز العمال ، ح ۲۹۲۹۴ .

حدیث ۱۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَوَاصَلُوا بِالْكِتَابِ وَ إِن شَطَطَ الدِّيَارُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : با نامه خود را به یکدیگر پیوند دهید ، اگر چه شهرها از هم دور باشند .
 . الفردوس ، ج ۲ ، ص ۵۶ .

حدیث ۱۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ نَظَرَ فِي كِتَابِ أَخِيهِ بِغَيْرِ إِذْنِهِ فَكَأَنَّمَا يَنْظُرُ فِي النَّارِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که بدون اجازه به نوشته برادرش نگاه کند ، گویی به آتش نگاه می کند .
 . عوالی اللالی ، ج ۱ ، ص ۱۸۱ .

حدیث ۱۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ طَعَامِكُمُ الْخُبْزُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین غذای شما نان است .
 . مستدرک الوسائل ، ج ۱۶ ، ص ۳۹۳ .

حدیث ۱۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَطْيَبَ طَعَامِكُمْ مَا مَسَّتْهُ النَّارُ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: بهترین و پاکیزه ترین خوراک شما غذایی است که با آتش پخته شود.
مسند أحمد، ج ۶، ص ۲۸۳.

حدیث ۱۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

طَهَّرُوا الطَّعَامَ يَزِيدُ فِي الطَّعَامِ وَالِدَيْنِ وَالرِّزْقِ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: پاک کردن خوراک بر خوراک، دین و روزی می افزاید.
کنز العمال، ح ۴۰۷۶۴.

حدیث ۱۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مَنْ أَرَادَ الْبَقَاءَ وَالْإِبْقَاءَ فَلْيَبْكِرِ الْعَدَاءَ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: هر که خواستار بقا است - و [کسی را] بقا نباشد - پیش از طلوع خورشید صبحانه بخورد.
وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۶۱.

حدیث ۱۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

الْهُوَا وَالْعُبُوءَا فَإِنِّي أَكْرَهُ أَنْ يُرَى فِي دِينِكُمْ غِلْظَةٌ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: به سرگرمی و بازی پردازید؛ زیرا دوست ندارم در دین شما سخت گیری دیده شود.
میزان الحکمه، ح ۱۸۳۷۱.

حدیث ۱۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: مؤمن نیرومند نزد خداوند بهتر و محبوب تر است از مؤمن ضعیف.
صحیح مسلم، ج ۸، ص ۵۶.

حدیث ۱۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

عَلَّمُوا بَنِيكُمْ الرَّمِي فَإِنَّهُ نِكَايَةُ الْعَدُوِّ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: تیراندازی را به پسرانتان بیاموزید، که موجب شکست دشمن است.
کنز العمال، ح ۴۵۳۴۱.

حدیث ۱۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَيَّكُمْ بِالرَّمِي فَإِنَّهُ مِنْ خَيْرِ لَهْوِكُمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : به تیر اندازی روی آورید ، که یکی از بهترین سرگرمی های شما است .
 . میزان الحکمه ، ح ۷۴۶۵ .

حدیث ۱۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُلُّ لَهْوِ الْمُؤْمِنِ بَاطِلٌ إِلَّا فِي ثَلَاثٍ : فِي تَأْدِيَةِ الْفَرَسِ . . . ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : همه سرگرمی های مؤمن جز در سه چیز باطل است : یکی آموزش دادن اسب . . . .
 وسائل الشیعه ، ج ۱۵ ، ص ۱۴۰ .

حدیث ۱۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَحَبُّ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ إِجْرَاءُ الْحَيْلِ وَالرَّمِي ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین سرگرمی در نزد خدا ، اسب دوانی و تیراندازی است .
 . کنز العمال ، ح ۱۰۸۱۲ .

حدیث ۱۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَّمُوا أَوْلَادَكُمْ السَّبَاحَةَ وَالرَّمَايَةَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : به فرزندانان شما کردن و تیراندازی بیاموزید .
 الکافی ، ج ۶ ، ص ۷ .

حدیث ۱۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرٌ لَّهُوَ الْمُؤْمِنِ السَّبَاحَةُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین سرگرمی مؤمن شما است .
 . کنز العمال ، ح ۴۰۶۱۱ .

حدیث ۱۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقُّ الْوَالِدِ عَلَى وَالِدِهِ . . . أَنْ يُعَلِّمَهُ السَّبَاحَةَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : حقّ فرزند بر پدرش این است که . . . به او شنا کردن بیاموزد .

. میزان الحکمه ، ح ۲۴۳۴ .

حدیث ۱۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَحَبَّ الْخَلَائِقِ إِلَى اللَّهِ شَابٌّ حَدَثَ السِّنِّ فِي صُورَةٍ حَسَنَةٍ جَعَلَ شَبَابَهُ وَجَمَالَهَ لِلَّهِ وَفِي طَاعَتِهِ ذَلِكَ الَّذِي يُبَاهِي بِهِ الرَّحْمَنُ مَلَائِكَتَهُ يَقُولُ : هَذَا عَبْدِي حَقًّا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : محبوب ترین خلایق نزد خدا نوجوان خوش سیمایی است که جوانی و زیبایی خود را برای خدا و در راه طاعت او بگذارد . خداوند رحمان به وجود چنین نوجوانی بفرشتگان می بالد و می فرماید : «این است بنده راستین من!» .

. میزان الحکمه ، ح ۹۰۹۶ .

حدیث ۱۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَاتَ وَ مِيرَاثُهُ الدَّفَاتِرُ وَ المَحَابِرُ وَ وَجِبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که بمیرد و میراث او دفتر و مداد باشد ، بهشت بر او واجب می شود .

. إرشاد القلوب ، ص ۱۷۶ .

حدیث ۱۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَرَسَ لَيْلَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ أَفْضَلُ مِنْ صِيَامِ رَجُلٍ وَ قِيَامِهِ فِي أَهْلِهِ أَلْفَ سَنَةٍ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : یک شب نگهبانی در راه خدا بر کرانه دریا ، بهتر از هزار سال نماز و روزه مرد در میان خانواده اش است .

. كنز العمال ، ح ۱۰۵۷۲ .

حدیث ۱۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَهِيدُ الْبَحْرِ يُغْفَرُ لَهُ كُلُّ ذَنْبٍ وَ الدَّيْنُ وَ الأَمَانَةُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : همه گناهان شهید دریا آمرزیده می شود ، حتی بدهی و امانتش .

. جامع الصغير ، ج ۲ ، ص ۸۰ .

حدیث ۱۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 غَزْوَةٌ فِي الْبَحْرِ مِثْلُ عَشْرِ غَزَوَاتٍ فِي الْبَرِّ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : یک بار جنگیدن در دریا مانند ده بار جنگیدن در خشکی است .
 سنن ابن ماجه ، ج ۲ ، ص ۹۲۸ .

حدیث ۱۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 شَهِيدُ الْبَحْرِ مِثْلُ شَهِيدِي الْبَرِّ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : [یک] شهید در دریا مانند دو شهید در خشکی است .
 همان ، ص ۹۲۸ .

حدیث ۱۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 النَّاسُ رَجُلَانِ : عَالِمٌ وَ مُتَعَلِّمٌ وَ لِأَخِيرٍ فِيمَا سِوَاهُمَا ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : مردم دو گونه اند : دانشمند و دانشجو ، و در جز این دو دسته خیری نیست .
 المعجم الكبير ، ج ۱۰ ، ص ۲۰۱ .

حدیث ۱۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ خَرَجَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ كَانَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى يَرْجِعَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : آن که در جست و جوی دانش بیرون رود ، در راه خدا است ، تا آن گاه که باز گردد .
 المحجّجۃ البيضاء ، ج ۱ ، ص ۱۹ .

حدیث ۱۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 طَالِبُ الْعِلْمِ لَا يَمُوتُ أَوْ يَمُتُّ جَدَّهُ بِقَدْرِ كَدِّهِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : جوینده دانش نمی میرد تا آن گاه ، که به اندازه زحمتش ، از خوش بختی بهره برد .
 عوالی اللآلی ، ج ۱ ، ص ۲۹۲ .

حدیث ۱۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ : تَذَاكُرُ الْعِلْمِ بَيْنَ عِبَادِي مِمَّا تَحْيِي عَلَيْهِ الْقُلُوبَ الْمَيِّتَةَ ، إِذَا هُمْ أَنْتَهَوْا فِيهِ إِلَى أَمْرِي ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند می فرماید : بحث علمی میان بندگانم ، چون به من بینجامد ، دل های مرده با آن زنده می شود .

. عوالی اللآلی ، ج ۴ ، ص ۷۸ .

حدیث ۱۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
صَاحِبُ النَّاقَةِ أَحَقُّ بِالْجَادَّةِ مِنَ الرَّاجِلِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :سواره به راه سزاوارتر است تا پیاده .
مستدرک الوسائل ، ج ۱۷ ، ص ۱۲۱ .

حدیث ۱۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَغْرِسُ غَرْسًا أَوْ يَزْرَعُ زَرْعًا ، فَيَأْكُلُ مِنْهُ إِنْسَانٌ أَوْ طَيْرٌ أَوْ بَهِيمَةٌ إِلَّا كَانَتْ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :هر مسلمانی درختی بنشانند یا کشته ای بکارد و انسان یا پرنده یا چارپایی از آن بخورد ، برای او صدقه محسوب می شود .
مستدرک الوسائل ، ج ۱۳ ، ص ۴۶۰ .

حدیث ۱۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَطْلُبُوا الرِّزْقَ فِي حَبَايَا الْأَرْضِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :روزی را از آنچه در زمین پنهان است ، بجوید .
کنز العمال ، ح ۹۳۰۲ .

حدیث ۱۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ لَمْ يَصْبِرْ عَلَى ذُلِّ التَّعَلُّمِ سَاعَةً بَقِيَ فِي ذُلِّ الْجَهْلِ أَبَدًا ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :آن که ساعتی ، خواری فراگرفتن علم را تحمل نکند ، برای همیشه در خواری نادانی خواهد ماند .
بحار الأنوار ، ج ۱ ، ص ۷۷ .

حدیث ۱۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مِنْ حَقِّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَالِدِ . . . أَنْ يُعَلِّمَهُ الْكِتَابَةَ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :از حقوق فرزند بر پدرش این است که او را نوشتن بیاموزد .
مستدرک الوسائل ، ج ۱۵ ، ص ۱۶۹ .

حدیث ۱۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قَيِّدُوا الْعِلْمَ بِالْكِتَابِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : علم را با نوشتن در بند کشید .
 . میزان الحکمه ، ح ۱۷۳۲۴ .

حدیث ۱۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَسْعَدُ الْعَجَمِ بِالْإِسْلَامِ أَهْلُ فَارِسَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خوشبخت ترین ملت غیر عرب به واسطه اسلام ، ایرانیان اند .
 میزان الحکمه ، ح ۱۵۷۵۶ .

حدیث ۱۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَخْرُجُ نَاسٌ مِنَ الْمَشْرِقِ فَيَوَطُّونَ لِلْمَهْدِيِّ سُلْطَانَهُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : مردمی از مشرق قیام می کنند و زمینه حکومت مهدی را فراهم می آورند .
 . کنز العمال ، ح ۳۸۶۵۷ .

حدیث ۱۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَوْ كَانَ الدِّينُ مُعَلَّقًا بِالثَّرِيَا لَتَنَاوَلَهُ أَنَاسٌ مِنْ أَبْنَاءِ فَارِسَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : اگر دین به ستاره ثریا آویزان باشد ، مردمانی از ایرانیان آن را به زیر خواهند کشید .
 همان ، ح ۳۴۱۳۰ .

حدیث ۱۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الظَّفَرُ بِالْحِزْمِ وَالْحِزْمُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : پیروزی ، در گرو اراده قاطع و دوراندیشی است .
 . بحار الأنوار ، ج ۷۷ ، ص ۱۶۵ .

حدیث ۱۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَخْرُجُ نَاسٌ مِنَ الْمَشْرِقِ فَيُوطِنُونَ لِلْمَهْدِيِّ سُلْطَانَهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : مردمی از مشرق قیام می کنند و زمینه حکومت مهدی را فراهم می آورند .
کنز العمال ، ح ۳۸۶۵۷ .

حدیث ۱۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْرَمُوا أَوْلَادَكُمْ وَأَحْسِنُوا آدَابَهُمْ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : به فرزندان خود احترام بگذارید و آنها را نیکو تربیت کنید .
میزان الحکمه ، ح ۲۲۷۴۷ .

حدیث ۱۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَدَّبُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ : حُبِّ نَبِيِّكُمْ ، حُبِّ أَهْلِ بَيْتِهِ وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : فرزندان خود را بر سه ویژگی تربیت کنید : دوست داشتن پیامبرتان ، دوست داشتن اهل بیت او ، و خواندن قرآن .
کنز العمال ، ح ۴۵۴۰۹ .

حدیث ۱۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا فَضْلَ لِعَرَبِيٍّ عَلَى عَجَمِيٍّ وَلَا عَجَمِيٍّ عَلَى عَرَبِيٍّ وَلَا أَحْمَرَ عَلَى أَسْوَدَ وَلَا أَسْوَدَ عَلَى أَحْمَرَ إِلَّا بِالتَّقْوَى ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هیچ عرب را بر عجم ، و هیچ عجم را بر عرب و هیچ سفید را بر سیاه و هیچ سیاه را بر سفید برتری نیست مگر به تقوا .
میزان الحکمه ، ح ۲۲۳۹۶ .

حدیث ۱۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّكُمْ مِنْ آدَمَ وَ آدَمُ مِنْ تُرَابٍ وَ أَكْرَمُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : همه شما از نسل آدم هستید و آدم از خاک است و ارجمندترین شما نزد خدا پرهیزکارترین شما است .
تفسیر القمی ، ج ۲ ، ص ۳۲۲ .

حدیث ۱۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَاللَّهُ يُحِبُّ إِغَاثَةَ اللَّهْفَانِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند کمک به اندوهگین و یاری خواه را دوست دارد .
الکافی ، ج ۴ ، ص ۲۷ .

حدیث ۱۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ عَالَ يَتِيمًا حَتَّى يَسْتَعْنِيَ أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ بِذَلِكَ الْجَنَّةَ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس یتیمی را سرپرستی کند تا بی نیاز شود ، خداوند ، در برابر ، بهشت را بر او واجب می کند .
بحار الأنوار ، ج ۴۲ ، ص ۲۴۸ .

حدیث ۱۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ نَصَبَ شَجْرَةً وَ صَبَرَ عَلَى حِفْظِهَا وَالْقِيَامِ عَلَيْهَا حَتَّى تُثْمَرَ كَانَ لَهُ فِي كُلِّ شَيْءٍ يُصَابُ مِنْ ثَمَرِهَا صَدَقَةٌ عِنْدَ اللَّهِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس درختی بکارد و در نگهداری آن بکوشد تا میوه دهد ، در برابر هرچه از آن میوه به دست آید ، پاداشی نزد خدا خواهد داشت .
میزان الحکمه ، ح ۹۱۴۳ .

حدیث ۱۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنْ قَامَتِ السَّاعَةُ وَ فِي يَدِ أَحَدِكُمْ فَسِيلَةٌ ، فَإِنْ اسْتَطَاعَ أَنْ لَا يَقُومَ حَتَّى يَغْرِسَهَا ، فَلْيَغْرِسْهَا ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : اگر قیامت فرا رسد و در دست یکی از شما نهالی باشد ، چنانچه بتواند برنخیزد تا آن را بکارد ، باید آن را بکارد .
کنز العمال ، ح ۹۰۵۶ .

حدیث ۱۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا مِنْ رَجُلٍ يَغْرِسُ غَرْسًا إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ قَدْرَ مَا يَخْرُجُ مِنْ ذَلِكَ الْغَرْسِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که نهالی بکارد ، خداوند به مقدار میوه ای که از آن درخت به دست می آید ، در نامه اعمال او پاداش می نویسد .
همان ، ح ۹۰۵۷ .

حدیث ۱۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَمَرَ بِمَعْرُوفٍ أَوْ نَهَى عَنِ مُنْكَرٍ أَوْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ أَوْ أَشَارَ بِهِ فَهُوَ شَرِيكٌ وَ مَنْ أَمَرَ بِسُوءٍ أَوْ دَلَّ عَلَيْهِ أَوْ أَشَارَ بِهِ فَهُوَ شَرِيكٌ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: هر کسی که به کاری نیک امر کند یا از کاری زشت باز دارد، یا به کاری خیر راهنمایی کند یا حتی به آن اشاره کند، [در ثواب آن عمل] شریک است. هر کس به بدی امر کند یا به آن دلالت یا اشاره کند، او نیز [در گناه عمل] شریک است.

. وسائل الشیعه، ج ۱۶، ص ۱۲۴.

حدیث ۱۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

نَصْرُ الْمَظْلُومِ وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ جِهَادٌ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: یاری رساندن به ستم دیده و امر به معروف و نهی از منکر جهاد در راه خدا است. جامع الأحادیث، ص ۱۲۵.

حدیث ۱۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مَنْ أَمَرَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَى عَنِ الْمُنْكَرِ هُوَ خَلِيفَةُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: هر کس امر به معروف و نهی از منکر کند، جانشین خدا در زمین است. کنز العمال، ح ۵۵۶۴.

حدیث ۱۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ لِقَاتِلِ الْحُسَيْنِ حَرَارَةً فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لَا تَبْرُدُ أَبَدًا؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: مرگ حسین علیه السلام آتشی در دل مؤمنان در انداخته است که هرگز سرد نخواهد شد. مستدرک الوسائل، ج ۱۰، ص ۳۱۸.

حدیث ۱۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

يَا فَاطِمَةُ! كُلُّ عَيْنٍ بَاكِئَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا عَيْنَ بَكْتِ عَلِيِّ مُصَابِ الْحُسَيْنِ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: ای فاطمه! همه چشم‌ها در روز قیامت گریان است جز چشمی که بر مصیبت‌های حسین بگرید. بحار الأنوار، ج ۴۴، ص ۲۹۳.

حدیث ۱۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

أَلَا وَإِنَّ الْإِجَابَةَ تَحْتَ قُبَّتِهِ وَالشَّفَاءَ فِي تَرْبَتِهِ؛

پیامبر علیه السلام: بدانید که اجابت دعا در زیر گنبد حرم او و شفا در تربت او است .
مستدرک الوسائل ، ج ۱۰ ، ص ۳۳۵ .

حدیث ۱۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ أَحَبَّ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَطْوَعُهُمْ لَهُ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : محبوب ترین آدمیان نزد خداوند در روز قیامت فرمان بردارترین آنها از او است .
الکافی ، ج ۵ ، ص ۳۴۰ .

حدیث ۱۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَعْظَمُ النَّاسِ قَدْرًا مَنْ تَرَكَ مَا لَا يَعْنِيهِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : ارجمندترین مردم کسی است که آنچه را که برایش سودی ندارد رها کند .
الأمالی ، صدوق ، ص ۷۳ .

حدیث ۱۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَتَقَى النَّاسَ مَنْ قَالَ الْحَقَّ فِيمَا لَهُ وَعَلَيْهِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : پرهیزگارترین مردم کسی است که حق بگوید ، چه به سودش باشد چه به زیانش .
میزان الحکمه ، ح ۲۲۴۸۳ .

حدیث ۱۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا يَقْبَلُ اللَّهُ صَلَاةَ عَبْدٍ لَا يَحْضُرُ قَلْبُهُ مَعَ بَدْنِهِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند نماز بنده ای را که [در نماز] دلش با بدنش همراه نیست نمی پذیرد .
المحاسن ، ج ۱ ، ص ۴۰۶ .

حدیث ۱۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَفْضَلُ الْجِهَادِ مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهُمُّ بِظُلْمِ أَحَدٍ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : برترین جهاد آن است که آدمی صبح کند و در اندیشه ستم به کسی نباشد .
کتاب من لا یحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۳۵۳ .

حدیث ۱۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ عَرَضَ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ الْمُتَكَلِّمِ فِي حَدِيثِهِ فَكَأَنَّمَا حَدَثَ وَجْهَهُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که در میان سخن برادر مسلمانش بدود ، چنان است که چهره او را بخراشد .
 . الکافی ، ج ۲ ، ص ۶۶۰ .

حدیث ۱۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ شَيْعَتَنَا مَنْ شَيَّعَنَا وَاتَّبَعَ آثَارَنَا وَاقْتَدَى بِأَعْمَالِنَا ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : شیعه ما کسی است که از ما پیروی کند و پا جای پای ما بگذارد و به کردار ما اقتدا کند .
 بحار الأنوار ، ج ۶۸ ، ص ۱۵۴ .

حدیث ۱۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِفْشَاءُ سِرِّ أَخِيكَ خِيَانَةٌ فَاجْتَنِبْ ذَلِكَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : فاش کردن راز برادرت خیانت است ؛ پس از این کار دوری کن .
 همان ، ج ۷۷ ، ص ۹۱ .

حدیث ۱۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَعْمَلْ شَيْئًا مِنَ الْخَيْرِ رِيَاءً وَلَا تَدْعُهُ حِيَاءً ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هیچ کار خیری را ریاکارانه انجام نده و آن را از روی حیا ترک مکن .
 همان ، ص ۱۶۳ .

حدیث ۱۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَيْكُنْ لَكَ فِي كُلِّ شَيْءٍ نِيَّةٌ صَالِحَةٌ حَتَّى النَّوْمِ وَالْأَكْلِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : در هر چیز باید نیتی نیک داشته باشی ، حتی در خوردن و خواب .
 . مکارم الأخلاق ، ج ۲ ، ص ۳۷۰ .

حدیث ۱۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَتَاكَ زَائِرًا بَعْدَ مَوْتِكَ فَلَهُ الْجَنَّةُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : پاداش کسی که پس از مرگت به زیارت تو آید، بهشت است .
تهذیب الأحکام ، ج ۶ ، ص ۲۰ .

حدیث ۱۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ ضَاحِكًا مُسْتَبْشِرًا فَلْيَتَوَلَّ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : کسی که دوست دارد خندان و با روی گشاده خداوند را دیدار کند ، باید از محبت و ولایت علی بن موسی الرضا علیه السلام بهره مند باشد .
بحار الأنوار ، ج ۳۶ ، ص ۲۹۶ .

حدیث ۱۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ، هَاجِرُوا وَ تَمَسَّكُوا بِالْإِسْلَامِ ؛ فَإِنَّ الْهِجْرَةَ لَا تَنْقَطِعُ مَا دَامَ الْجِهَادُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : ای مردم ! مهاجرت کنید و به اسلام چنگ زنید ؛ زیرا تا آن گاه که جهاد باشد، هجرت فروگذارده نمی شود .
میزان الحکمه ، ح ۲۱۰۵۲ .

حدیث ۱۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الْهِجْرَةِ أَنْ تَهْجَرَ مَا كَرِهَ اللَّهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : برترین هجرت ، هجرت از چیزی است که خدا آن را خوش ندارد .
کنز العمال ، ح ۴۶۲۶۳ .

حدیث ۱۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْهِجْرَةُ هِجْرَتَانِ : إِحْدَاهُمَا أَنْ تَهْجَرَ السَّيِّئَاتِ وَالْأُخْرَى أَنْ تَهَاجِرَ إِلَى اللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ لَا تَنْقَطِعُ الْهِجْرَةُ مَا تُقْبَلُ التَّوْبَةُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هجرت دو گونه است: هجرت و دوری کردن از گناهان، و دیگری آن است که به سوی خدا و رسول او هجرت کنی، و تا زمانی که توبه پذیرفته می شود، هجرت قطع نمی شود.
همان ، ح ۴۶۲۶۲ .

حدیث ۱۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ فَرَّ بِدِينِهِ مِنْ أَرْضٍ إِلَى أَرْضٍ وَإِنْ كَانَ شِيراً مِنَ الْأَرْضِ ، اسْتَوْجَبَ الْجَنَّةَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: هر کس با دین داری از سرزمینی به سرزمین دیگر، اگر چه به اندازه یک وجب، هجرت کند، سزاوار بهشت است.

. بحار الأنوار، ج ۱۹، ص ۳۱.

حدیث ۱۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مَا بُيِّنِيَ فِي الْإِسْلَامِ بِنَاءً أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ وَأَعَزُّ مِنَ التَّرْوِيجِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: در اسلام هیچ بنایی نزد خدا محبوب تر و ارجمندتر از ازدواج نیست.

. بحار الأنوار، ج ۱۰۳، ص ۲۲۲.

حدیث ۱۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

اتَّخِذُوا الْأَهْلَ فَإِنَّهُ أَرْزَقُ لَكُمْ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: اهل و عیال اختیار کنید، که این کار بر روزی شما می افزاید.

. همان، ص ۲۲۲.

حدیث ۱۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِذَا تَزَوَّجَ الْعَبْدُ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ نِصْفَ الدِّينِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ فِي النِّصْفِ الْبَاقِي ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: هر گاه کسی ازدواج کند، نیمی از دین خود را کامل کرده است و برای [حفظ] نیم دیگر باید تقوای الهی پیشه کند.

. کنز العمال، ح ۴۴۴۰۳.

حدیث ۱۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

أَيُّهَا النَّاسُ! عَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ وَإِيَّاكُمْ وَالْفُرْقَةَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: ای مردم! بر شما باد به جماعت و پرهیزید از جدایی.

. میزان الحکمه، ح ۲۴۳۴.

حدیث ۱۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

الْجَمَاعَةُ رَحْمَةٌ وَالْفُرْقَةُ عَذَابٌ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :وحدت مایه رحمت ، و تفرقه موجب عذاب است .
کنز العمال ، ح ۲۰۲۴۲ .

حدیث ۱۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يُدَاللَّهُ عَلَى الْجَمَاعَةِ وَالشَّيْطَانُ مَعَ مَنْ خَالَفَ الْجَمَاعَةَ يَرْكُضُ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :دست خدا بر سر جماعت است و شیطان با کسی همراه است که با جماعت ناسازگاری کند .
همان ، ح ۱۰۳۱ .

حدیث ۱۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلَيْكَ بِالْجَمَاعَةِ ؛ فَإِنَّمَا يَأْكُلُ الذُّبُّ الْقَاصِيَةَ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :با جماعت همراه شو ؛ زیرا گرگ ، گوسفند دورمانده را می خورد .
مسند أحمد ، ج ۶ ، ص ۴۴۶ .

حدیث ۱۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ بَنَى مَسْجِدًا وَ لَوْ كَمَفْحَصِ قَطَاةٍ بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که مسجدی ، هر چند به اندازه لانه یک پرنده ، بنا کند ، خداوند برای او در بهشت خانه ای بسازد .
بحار الأنوار ، ج ۶۵ ، ص ۴۶ .

حدیث ۱۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْجُلُوسُ فِي الْمَسْجِدِ لِإِنْتِظَارِ الصَّلَاةِ عِبَادَةٌ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :نشستن در مسجد به انتظار نماز ، عبادت است .
میزان الحکمه ، ح ۸۳۰۴ .

حدیث ۱۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كُلُّ جُلُوسٍ فِي الْمَسْجِدِ لَعَوٍّ إِلَّا ثَلَاثَةً : قِرَاءَةُ مُصَلٍّ أَوْ ذِكْرُ اللَّهِ أَوْ سَائِلٌ عَنِ عِلْمٍ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :هر نشستن در مسجد بیهوده است مگر نشستن سه کس : نمازگزاری که [قرآن] قرائت کند کسی که
ذکر خدا بگوید و کسی که به جست و جوی دانش باشد .

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۸۸.

حدیث ۱۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ رَأَيْتُمُوهُ يُصَلِّي فِي الْمَسْجِدِ جَمَاعَةً فَظَنُّوا بِهِ كُلَّ خَيْرٍ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر گاه دیدید کسی در مسجد نماز به جماعت می گزارد ، در هر کار خیری به او خوش گمان باشید .
 . عوالی اللآلی ، ج ۱ ، ص ۳۴۱ .

حدیث ۱۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَنَسَ الْمَسْجِدَ يَوْمَ الْخَمِيسِ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ فَأَخْرَجَ مِنْهُ التُّرَابَ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس در روز پنج شنبه برای شب جمعه ، مسجد را جاروب کند و خاک آن را بیرون برد ، خداوند او را می آمرزد .
 ثواب الأعمال ، ص ۵۱ .

حدیث ۱۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَكَلَ هَذِهِ الْبَقْلَةَ الْمُتْنِنَةَ [الثُّومَ] فَلَا يَقْرُبَ مَسْجِدَنَا ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که این گیاه بدبو [سیر] را خورده است ، به مسجد ما نزدیک نشود .
 میزان الحکمه ، ح ۸۳۱۲ .

حدیث ۲۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَعَاهَدُوا نِعَالَكُمْ عِنْدَ أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : پیش در مسجد ، کفش هایتان را بررسی کنید [تا آلودگی در آن نباشد] .
 وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۲۳۰ .

از ۲۰۱ تا ۴۰۰

حدیث ۲۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَغْفَلُ النَّاسِ مَنْ لَمْ يَتَّعِظْ بِتَغْيِيرِ الدُّنْيَا مِنْ حَالٍ إِلَى حَالٍ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : غافل ترین مردم کسی است که از دگرگونی دنیا از حالی به حال دیگر پند نگیرد .

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۱۴.

حدیث ۲۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّكُمْ لَنْ تَسْعُوا النَّاسَ بِأَمْوَالِكُمْ فَسَعَوْهُمْ بِأَخْلَاقِكُمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : با دارایی خود نمی توانید دل مردم را به دست آورید ، پس دلشان را با اخلاق [نیک] به دست آورید .
 نثر الدرّ، ج ۱، ص ۱۲۳ .

حدیث ۲۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ النَّاسِ مَنْ انْتَفَعَ بِهِ النَّاسُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین مردم کسی است که مردم از او بهره مند شوند .
 بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۳ .

حدیث ۲۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ صَاحَبَ النَّاسَ بِالَّذِي يُحِبُّ أَنْ يُصَاحَبُ بِهِ كَانَ عَدْلًا ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که با مردم چنان رفتار کند که دوست دارد آنها با او آن گونه رفتار کنند ، عادل است .
 کنز الفوائد، ج ۱، ص ۱۶۲ .

حدیث ۲۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْبَادِيءُ بِالسَّلَامِ بَرِيءٌ مِنَ الْكِبْرِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : آغاز کننده سلام از تکبر برکنار است .
 میزان الحکمه، ح ۸۸۴۸ .

حدیث ۲۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : آن که امانت دار نیست ، ایمان ندارد .
 بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۱۹۸ .

حدیث ۲۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَمَامُ الْبِرِّ أَنْ تَعْمَلَ فِي السِّرِّ عَمَلَ الْعَلَانِيَةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : نیکوکاری کامل آن است که در نهان همان کنی که در آشکارا می کنی .
. کنز العمال ، ح ۵۲۶۵ .

حدیث ۲۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْجَلِيسُ الصَّالِحُ خَيْرٌ مِنَ الْوَحْدَةِ وَالْوَحْدَةُ خَيْرٌ مِنَ جَلِيسِ السُّوِّءِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : همنشین خوب بهتر از تنهایی است و تنهایی بهتر از همنشین بد .
الأمالی ، طوسی ، ص ۵۳۶ .

حدیث ۲۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَهَادَوْا فَإِنَّهَا تَذْهَبُ بِالضَّغَائِنِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : به یکدیگر هدیه بدهید که کینه ها را از بین می برد .
الکافی ، ج ۵ ، ص ۱۴۴ .

حدیث ۲۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَتَى غَنِيًّا فَتَضَعَّعَ لَهُ ذَهَبَ ثَلَاثًا دِينِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که نزد ثروتمندی برود و (به خاطر ثروتش) برای او فروتنی کند ، دو سوم دینش بر باد رفته است .
تحف العقول ، ص ۸ .

حدیث ۲۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحْسِنِ مُجَاوِرَةَ مَنْ جَاوَرَكَ تَكُنْ مُؤْمِنًا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : حق همسایگی همسایه ات را خوب به جای آور ، تا مؤمن باشی .
بحار الأنوار ، ج ۶۹ ، ص ۳۶۸ .

حدیث ۲۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ إِمَامَانِ قَامَا أَوْ قَعَدَا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : حسن و حسین دو امامند ؛ چه قیام کنند، و چه قیام نکنند .
مناقب آل ابی طالب ، ج ۲ ، ص ۱۳۸ .

حدیث ۲۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ سَعَى لِمَرِيضٍ فِي حَاجَةٍ قَضَاهَا أَوْلَمَ يَقْضِيهَا خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس برای بر آوردن نیاز بیماری بکوشد ، چه آن را بر آورده سازد و چه نسازد ، مانند روزی که از مادرش زاده شد ، از گناهانش پاک می شود .
. کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۱۶ .

حدیث ۲۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ قَامَ عَلَى مَرِيضٍ يَوْمًا وَلَيْلَةً بَعَثَهُ اللَّهُ مَعَ إِبْرَاهِيمَ الْخَلِيلِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس یک شبانه روز از بیماری پرستاری کند ، خداوند او را با ابراهیم خلیل محشور می کند .
ثواب الأعمال ، ص ۳۴۱ .

حدیث ۲۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَطْعَمَ مَرِيضًا شَهْوَتَهُ أَطْعَمَهُ اللَّهُ مِنْ ثَمَارِ الْجَنَّةِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس غذای بیمار را به او بخوراند ، خداوند از میوه های بهشتی به او بخوراند .
الدعوات ، ص ۲۳۰ .

حدیث ۲۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ يَغْضَبُ لِعُضْبِ فَاطِمَةَ وَيَرْضَى لِرِضَاهَا ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : به یقین خداوند با خشم فاطمه به خشم می آید و با خشنودی او خشنود می شود .
بحار الأنوار ، ج ۴۳ ، ص ۳۲۰ .

حدیث ۲۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ فَاطِمَةَ بَضْعَةٌ مِنِّي وَ هِيَ نُورٌ عَيْنِي وَ ثَمَرَةٌ فُؤَادِي ؛ يَسُوؤُنِي مَا سَاءَهَا وَ يَسُرُّنِي مَا سَرَّهَا وَ إِنَّهَا أَوَّلُ مَنْ يَلْحَقُنِي مِنْ أَهْلِ بَيْتِي ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : فاطمه پاره تن من و روشنی دیده و میوه دل من است . آنچه او را ناراحت کند مرا ناراحت می کند و آنچه شادش کند ، مرا شاد می کند ؛ او نخستین کس از اهل بیت من است که به من می پیوندد .

الأمالی ، صدوق ، ص ۵۷۵ .

حدیث ۲۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَاطِمَةُ أَعَزُّ النَّاسِ عَلَيَّ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :فاطمه عزیزترین مردم نزد من است .

بشارة المصطفى ، ص ۷۰ .

حدیث ۲۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ فَاطِمَةَ ابْنَتِي فَهُوَ فِي الْجَنَّةِ مَعِي ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کس دخترم فاطمه را دوست داشته باشد ، در بهشت با من همراه خواهد بود .

. بحار الأنوار ، ج ۲۷ ، ص ۱۱۶ .

حدیث ۲۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ الْأُمَّهَاتِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :بهشت زیر قدم های مادران است .

. میزان الحکمه ، ح ۲۲۶۹۱ .

حدیث ۲۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُمَدَّ لَهُ فِي عُمُرِهِ وَيُزَادَ فِي رِزْقِهِ فَلْيَبِرْ وَالِدَيْهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که خوش دارد عمرش دراز و روزی اش بسیار شود ، به پدر و مادرش نیکی کند .

. همان ، ح ۲۲۶۷۱ .

حدیث ۲۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اتَّخَذَ زَوْجَةً فَلْيُكْرِمِهَا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که همسری اختیار کند ، باید او را گرامی بدارد .

. مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۴۱۲ .

حدیث ۲۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ حَمْسَهَا وَصَامَتْ شَهْرَهَا وَأَحْصَتْ فَرَجَهَا وَأَطَاعَتْ بَعْلَهَا فَلْتَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ شَاءَتْ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هرگاه زنی نمازهای پنج‌گانه اش را به جای آورد ، و ماه رمضان را روزه بگیرد ، و دامنش را پاک نگه دارد ، و از شوهرش فرمان ببرد ، از هر دری که بخواهد وارد بهشت می شود .

کتاب من لا یحضره الفقیه ، ج ۳ ، ص ۴۴۱ .

حدیث ۲۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَجَبُ شَهْرُ اللَّهِ الْأَصْبُّ يَصُبُّ اللَّهُ فِيهِ الرَّحْمَةَ عَلَى عِبَادِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : رجب ماه بارش رحمت الهی است . خداوند در این ماه رحمت خود را بر بندگانش فرو می ریزد .
عیون اخبار الرضا علیه السلام ، ج ۲ ، ص ۷۱ .

حدیث ۲۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ قَصْرًا لَا يَدْخُلُهُ إِلَّا صَوَامُ رَجَبٍ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : در بهشت قصری است که جز روزه داران ماه رجب وارد آن نمی شوند .
بحار الأنوار ، ج ۹۷ ، ص ۴۷ .

حدیث ۲۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا جَابِرُ! فَإِذَا لَقَيْتَهُ [الْإِمَامَ الْبَاقِرَ عَلَيْهِ السَّلَامُ] أَفَاقِرْتُهُ مِنِّي السَّلَامَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : ای جابر! هر گاه او [امام باقر علیه السلام] را دیدار کردی ، سلام مرا به او برسان .
بحار الأنوار ، ج ۴۶ ، ص ۲۲۳ .

حدیث ۲۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

و يَخْرُجُ مِنْ صُلْبِ عَلِيٍّ (الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ) ابْنُهُ مُحَمَّدٌ الْمَحْمُودُ أَطَهَّرَ النَّاسَ خَلْقًا وَ أَحْسَنَهُمْ خُلُقًا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : از نسل امام رضا علیه السلام فرزندش محمد پدید می آید که فرزندی است پسندیده ، و در آفرینش از همه مردم پاک تر و در اخلاق از همه نیکوتر است .

. کفایه الأثر ، ص ۸۴ .

حدیث ۲۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ السَّعِيدَ كُلَّ السَّعِيدِ حَقَّ السَّعِيدِ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا فِي حَيَاتِهِ وَ بَعْدَ مَوْتِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : سعادت‌مند حقیقی کسی است که علی را در حیات او و پس از رحلتش دوست بدارد .
الأمالی ، صدوق ، ص ۲۴۹ .

حدیث ۲۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اعْتَكَفَ إِيمَانًا وَ احْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : همه گناهان گذشته کسی که از روی ایمان و برای رسیدن به ثواب الهی معتکف شود ، آمرزیده می شود .

. کنز العمال ، ح ۲۴۰۰۷ .

حدیث ۲۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُعْتَكِفُ يَعْكَفُ الذُّنُوبَ وَيُجْرَى لَهُ مِنَ الْأَجْرِ كَأَجْرِ عَامِلِ الْحَسَنَاتِ كُلِّهَا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : معتکف همه گناهان را در بند می کند و مانند کسی که همه خوبی ها را انجام داده است ، به او پاداش داده می شود .

. همان ، ح ۲۴۰۱۲ .

حدیث ۲۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ بَكَى عَلَى مُصَابِ هَذِهِ الْبِنْتِ (زَيْنَبِ بِنْتِ عَلِيٍّ عَلَيْهَا السَّلَامُ) كَانَ كَمَنْ بَكَى عَلَى أَخَوَيْهَا الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس بر مصیبت های این دختر (زینب علیها السلام) بگرید ، همانند کسی است که بر برادرانش ، حسن و حسین علیهما السلام ، گریسته باشد .

. وفيات الأئمة ، ص ۴۳۱ .

حدیث ۲۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : من مبعوث شدم تا بزرگواری های اخلاقی را کامل کنم .

. بحار الأنوار ، ج ۱۶ ، ص ۲۱۰ .

حدیث ۲۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بُعِثْتُ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ وَ مَحَاسِنِهَا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : من برای [احیای] مکارم و نیکی های اخلاقی مبعوث شدم .
همان ، ص ۲۸۷ .

حدیث ۲۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَعْبَانُ شَهْرِي وَ رَمَضَانُ شَهْرُ اللَّهِ فَمَنْ صَامَ شَهْرِي كُنْتُ لَهُ شَفِيعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : شعبان ، ماه من و رمضان ماه خداوند است . هر که ماه مرا روزه بدارد ، در روز قیامت شفیع او خواهم
بود .

. بحار الأنوار ، ج ۹۷ ، ص ۸۳ .

حدیث ۲۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا سُمِّيَ شَعْبَانُ لِأَنَّهُ يَتَشَعَّبُ فِيهِ أَرْزَاقُ الْمُؤْمِنِينَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : ماه شعبان ، «شعبان» نامیده شد؛ زیرا روزی های مؤمنان در این ماه قسمت می شود .
. ثواب الأعمال ، ص ۶۲ .

حدیث ۲۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّ إِلَيَّ مَنْ أَحَبَّ حُسَيْنًا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که حسین را دوست بدارد ، خداوند دوستدار او است .
. بحار الأنوار ، ج ۴۳ ، ص ۲۶۱ .

حدیث ۲۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِسْتَقْبِلْ هَذَا الشُّعْبَ حَتَّى تَكُونَ فِي أَعْلَاهُ وَ لَا تُغْرَنَّ مِنْ قَبْلِكَ اللَّيْلَةَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله به انس بن مرثدی غنوی ، که نگهبان شب بود ، فرمودند: بالای این دره برو تا در بالاترین نقطه آن باشی و
مبادا امشب از محل نگهبانی تو غافلگیر شویم .
میزان الحکمه ، ح ۳۵۴۷ .

حدیث ۲۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رِبَاطُ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ قِيَامِ شَهْرٍ وَ صِيَامِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : یک روز مرزبانی در راه خدا از یک ماه شب زنده داری و روزه داری بهتر است .
عوالی اللالی ، ج ۱ ، ص ۸۷ .

حدیث ۲۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَيْنَانِ لَا تَمْسُهُمَا النَّارُ: عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَ عَيْنٌ بَاتَتْ تَحْرُسُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : دو چشمند که آتش به آنها نمی رسد: چشمی که از ترس خدا بگرید و چشمی که شب ها در راه خدا نگهبانی دهد .

سنن الترمذی ، ج ۳ ، ص ۹۶ .

حدیث ۲۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ جُرِحَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رِيحُهُ كَرِيحِ الْمَسْكِ . . . عَلَيْهِ طَائِعُ الشُّهَدَاءِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس در راه خداوند مجروح شود ، در حالی وارد قیامت می شود که بویش چون بوی مشک است . .
. و نشان شهیدان را دارد .

میزان الحکمه ، ح ۹۸۱۴ .

حدیث ۲۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَهْدِيُّ رَجُلٌ مِنْ وُلْدِي وَجْهُهُ كَالْكَوْكَبِ الدُّرِّيِّ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : مهدی مردی است از فرزندان من که چهره اش چون اختر تابناک است .
میزان الحکمه ، ح ۱۱۶۴ .

حدیث ۲۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَهْدِيُّ طَاوُوسٌ أَهْلِ الْجَنَّةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : مهدی طاووس بهشتیان است .

. بحار الأنوار ، ج ۵۱ ، ص ۹۱ .

حدیث ۲۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ أَعْمَالِ أُمَّتِي إِنْتِظَارُ الْفَرَجِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : برترین اعمال امت من انتظار فرج است .
کمال الدین ، ص ۶۴۴ .

حدیث ۲۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْوَابَ السَّمَاءِ تُفْتَحُ فِي أَوَّلِ لَيْلِهِ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ لَا تُغْلَقُ إِلَى آخِرِ لَيْلِهِ مِنْهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : درهای آسمان در شب اول ماه رمضان گشوده می شود و تا آخرین شب این ماه بسته نمی شود .
بحار الأنوار ، ج ۹۶ ، ص ۳۴۴ .

حدیث ۲۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الشَّقِيَّ حَتَّى الشَّقِيَّ مَنْ خَرَجَ مِنْهُ هَذَا الشَّهْرُ وَ لَمْ يُغْفَرْ ذُنُوبُهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : بدبخت واقعی کسی است که این ماه را پشت سر گذارد و گناهایش آمرزیده نشود .
میزان الحکمه ، ح ۷۴۵۸ .

حدیث ۲۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا سُمِّيَ الرَّمَضَانُ لِأَنَّهُ يُرْمَضُ الذُّنُوبَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : رمضان ، رمضان نامیده شد؛ زیرا گناهان را می سوزاند .
همان ، ح ۷۴۴۱ .

حدیث ۲۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّوْمُ جُنَّةٌ مِنَ النَّارِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : روزه سپری است در برابر آتش .
بحار الأنوار ، ج ۴ ، ص ۶۲ .

حدیث ۲۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ شَيْءٍ زَكَاةٌ وَ زَكَاةُ الْأَبْدَانِ الصِّيَامُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : برای هر چیزی زکاتی است و زکات بدن ها روزه داری است .
الکافی ، ج ۴ ، ص ۶۲ .

حدیث ۲۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صُومُوا تَصِحُّوا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : روزه بگیرید تا تن درست باشید .

. الدعوات ، ص ۷۶ .

حدیث ۲۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْثَرُوا فِيهِ (شَهْرِ رَمَضَانَ) مِنْ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : در ماه رمضان ، قرآن بسیار تلاوت کنید .

فضائل الأشهر الثلاثة ، ص ۹۵ .

حدیث ۲۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَنْ يُحَدِّثَ رَبَّهُ فَلْيَقْرَأِ الْقُرْآنَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هرگاه فردی از شما دوست داشته باشد که با پروردگارش سخن بگوید ، قرآن بخواند .

. میزان الحکمه ، ح ۱۶۴۹۷ .

حدیث ۲۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَغْفُلْ عَنِ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ ، فَإِنَّ الْقُرْآنَ يُحْيِي الْقَلْبَ وَيُنْهِي عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : از خواندن قرآن غافل مشو ؛ زیرا قرآن دل را زنده می کند و از فحشا و زشت کاری و ستم باز می دارد .

. همان ، ح ۱۶۵۰۳ .

حدیث ۲۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّائِمُ لَا تَرُدُّ دَعْوَتَهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : دعای روزه دار رد نمی شود .

. مسند أحمد ، ج ۲ ، ص ۷ .

حدیث ۲۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ كُلَّ لَيْلَةٍ مِنْ هَذَا الشَّهْرِ : وَ عَزَّتِي وَ جَلَالِي لَقَدْ أَمَرْتُ مَلَائِكَتِي بِفَتْحِ أَبْوَابِ سَمَاوَاتِ لِلدَّاعِينَ مِنْ عِبَادِي وَ إِمَائِي ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند در هر شب ماه رمضان می گوید : «به عزت و جلالم سوگند ، به فرشتگان فرمان داده ام درهای آسمان ها را بر روی بندگان دعا کننده من بگشایند» .
فضائل الأشهر الثلاثة ، ص ۹۹ .

حدیث ۲۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

هُوَ شَهْرُ الْإِسْتِغْفَارِ وَ هُوَ شَهْرُ الصَّيَامِ وَ هُوَ شَهْرُ الدُّعَاءِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : ماه رمضان ماه استغفار، ماه روزه و ماه دعا است .
همان ، ص ۱۱۷ .

حدیث ۲۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

... أَقْبَلَ إِلَيْكُمْ شَهْرُ اللَّهِ ... إِنَّ أَنْفُسَكُمْ مَرْهُونَةٌ بِأَعْمَالِكُمْ فَفُكُّوْهَا بِاسْتِغْفَارِكُمْ ... ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : ماه خدا به سوی شما روی آورده است ... جان شما در گرو اعمال شما است ؛ پس آن را با استغفار آزاد کنید .
عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۲ ، ص ۲۶۵ .

حدیث ۲۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَ دُعَاؤُكُمْ فِيهِ مُسْتَجَابٌ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : دعای شما در این ماه به اجابت می رسد .
الأمالی ، صدوق ، ص ۱۵۴ .

حدیث ۲۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَسَنٌ مِنِّي وَ أَنَا مِنْهُ أَحَبُّ اللَّهِ مَنْ أَحَبَّهُ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : حسن از من است و من از اویم ؛ هر که دوستش بدارد ، خداوند دوستدار او است .
بحار الأنوار ، ج ۴۳ ، ص ۳۰۶ .

حدیث ۲۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحْيَى لَيْلَةَ الْقَدْرِ حُوِّلَ عَنْهُ الْعَذَابُ إِلَى السَّنَةِ الْقَابِلَةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس شب قدر را احیا بدارد ، تا سال آینده عذاب از او بر داشته می شود .
اقبال الأعمال ، ج ۱ ، ص ۳۴۵ .

حدیث ۲۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا ، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که از روی ایمان و برای رسیدن به ثواب الهی ، شب قدر را به عبادت بگذراند ، گناهان گذشته اش آمرزیده می شود .

فضائل الأشهر الثلاثة ، ص ۱۳۶ .

حدیث ۲۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: مَنْ زَارَنِي فِي بَيْتِي أَوْ مَسَجِدِ رَسُولِي أَوْ فِي بَيْتِ الْمَقْدِسِ فَمَاتَ ، مَاتَ شَهِيدًا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند [در حدیث قدسی] می فرماید : هر کس مرا در خانه ام (مسجد الحرام) یا در مسجد پیامبرم (مسجد النبی) یا در بیت المقدس زیارت کند و بمیرد ، شهید جان سپرده است .

کنز العمال ، ح ۳۵۰۰۴ .

حدیث ۲۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَزَالُ عَصَائِبُ مِنْ أُمَّتِي يُقَاتِلُونَ عَلَى أَبْوَابِ دِمَشْقَ وَمَا حَوْلَهُ وَعَلَى أَبْوَابِ بَيْتِ الْمَقْدِسِ وَمَا حَوْلَهُ لَا يَضُرُّهُمْ خِذْلَانٌ مِنْ خِذْلِهِمْ ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : پیوسته گروهی از امت من بر دروازه های دمشق و پیرامونش و بیت المقدس و پیرامون آن مبارزه می کنند و یاری نکردن آنان ، زبانی به آنها نمی رساند . آنان تا روز قیامت پشتیبان حق اند .

مسند ابی یعلی ، ج ۱۱ ، ص ۳۰۲ .

حدیث ۲۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْتُمْ (اليهود) أَغْشَى الْخَلْقِ لِلْمُسْلِمِينَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : به درستی که یهود ناسره ترین مردم نسبت به مسلمانان ، است .

میزان الحکمه ، ح ۱۴۹۶۲ .

حدیث ۲۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَدَّى إِلَى أُمَّتِي حَدِيثًا يُقَامُ بِهِ سُنَّةٌ أَوْ يُنَلَّمُ بِهِ بِدْعَةٌ فَلَهُ الْجَنَّةُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس به ائمت من حدیثی برساند که به سبب آن سنتی برپا شود یا بدعتی آسیب بیند ، پاداشش بهشت است .

بحار الأنوار ، ج ۲ ، ص ۱۵۲ .

حدیث ۲۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَعَلَّمَ حَدِيثَيْنِ اثْنَيْنِ يَنْفَعُ بِهِمَا نَفْسُهُ وَيُعَلِّمُهُمَا غَيْرَهُ فَيَنْتَفِعُ بِهِمَا كَانَ خَيْرًا مِنْ عِبَادَةِ سِتِّينَ سَنَةً ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس دو حدیث بیاموزد که هم خود از آنها بهره برد و هم به دیگری آموزش دهد که او نیز از آنها سود برد ، عمل او از شصت سال عبادت بهتر است .

همان ، ص ۱۵۲ .

حدیث ۲۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَوْجُوا أَيَامَكُمْ ، فَإِنَّ اللَّهَ يَحْسِنُ لَهُمْ فِي أَخْلَاقِهِمْ وَيُوسِّعُ لَهُمْ فِي أَرْزَاقِهِمْ وَيَزِيدُهُمْ فِي مُرَوَاتِهِمْ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : بی همسران خود را همسر دهید ؛ که خداوند اخلاق آنان را نیکو و روزیشان را فراخ می کند و بر جوانمردی آنها می افزاید .

بحار الأنوار ، ج ۱۰۳ ، ص ۲۲۲ .

حدیث ۲۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ يَوْمٍ أَكْثَرَ أَنْ يُعْتَقَ اللَّهُ فِيهِ عَبْدًا مِنَ النَّارِ مِنْ يَوْمِ عَرَفَةَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند در هیچ روزی به اندازه روز عرفه ، بندگان را از آتش دوزخ نمی رهااند .

صحیح مسلم ، ج ۴ ، ص ۱۰۷ .

حدیث ۲۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُبَاهِي مَلَائِكَتَهُ عَشِيَّةَ عَرَفَةَ بِأَهْلِ عَرَفَةَ فَيَقُولُ : أَنْظَرُوا إِلَى عِبَادِي أَتَوْنِي شُعْتًا غُبْرًا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند در غروب عرفه نزد فرشتگانش به اهل عرفه می بالد و می گوید: «بندگانم را بنگرید! ژولیده و

غبار آلود ، نزد من آمده اند .»

مسند أحمد ، ج ۲ ، ص ۲۲۴ .

حدیث ۲۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَعْظَمُ أَهْلِ عَرَافَاتٍ جُرْمًا مَنِ انصَرَفَ وَ هُوَ يَظُنُّ أَنَّهُ لَنْ يُغْفَرَ لَهُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : گناه کارترین فرد در عرفات کسی است که از آن جا باز گردد در حالی که گمان می برد آمرزیده نخواهد شد .
 . بحار الأنوار ، ج ۹۹ ، ص ۲۴۸ .

حدیث ۲۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ اَحَبَّ الْاَشْيَاءِ اِلَيَّ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خدایا! دوستی ات را محبوب ترین چیزها نزد من گردان .
 . بحار الأنوار ، ج ۹۱ ، ص ۷۰ .

حدیث ۲۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يُغْفَرُ لِصَاحِبِ الْأَضْحِيِّ عِنْدَ أَوَّلِ قَطْرَةٍ تَقْطُرُ مِنْ دَمِهَا ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : با ریختن اولین قطره خون قربانی [به زمین] ، صاحب قربانی آمرزیده می شود .
 . کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۲ ، ص ۲۱۴ .

حدیث ۲۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّمَا جَعَلَ اللَّهُ الْأَضْحَى لِيَسْبَحَ مَسَاكِينُكُمْ مِنَ اللَّحْمِ فَأَطِعْمُوهُمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند عید قربان را برنهاد تا مستمندان از گوشت سیر شوند ؛ پس از گوشت قربانی به ایشان بخورانید .
 . ثواب الأعمال ، ص ۵۹ .

حدیث ۲۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ صَدَقَتْ نَيْتُهُ ، كَانَتْ أَوَّلُ قَطْرَةٍ لَهُ كَفَّارَةً لِكُلِّ ذَنْبٍ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس نیتش صادق باشد ، اولین قطره از خون قربانی اش ، کفاره همه گناهان او است .
 . دعائم الاسلام ، ج ۱ ، ص ۱۴۸ .

حدیث ۲۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا علی! لَوْلَا أَنْتَ وَ شِيعَتُكَ مَا قَامَ لِلَّهِ دِينٌ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : ای علی ! اگر تو و شیعیانت نبودید ، دینی برای خدا پا برجا نمی ماند .

. بحار الأنوار ، ج ۳۹ ، ص ۳۰۷ .

حدیث ۲۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا علی! أَنْتَ الْعَلَمُ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ مِنْ أَحَبِّكَ فَازَ وَ مَنْ أَبْغَضَكَ هَلَكَكَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : ای علی ! تو نشان هدایت این امتی ؛ هر که تو را دوست بدارد ، رستگار شود و هر که تو را دشمن بدارد ، به هلاک افتد .

. بشاره المصطفی ، ص ۱۸۰ .

حدیث ۲۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَلَايَةُ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَ لَايَةُ اللَّهِ وَ حُبُّهُ عِبَادَةُ اللَّهِ وَ اتِّبَاعُهُ فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : ولایت علی بن ابی طالب علیه السلام ولایت خدا ، و محبت او عبادت خدا و پیروی از او فریضه ای از جانب خدا است .

. همان ، ص ۱۶ .

حدیث ۲۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلِيٌّ مَوْلَاهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که من مولای اویم پس علی مولای او است .

. الغدير ، ج ۱ ، ص ۱۹۶ .

حدیث ۲۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَوْمَ غَدِيرِ حَمٍّ أَفْضَلُ أَعْيَادِ أُمَّتِي ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : روز غدیر خم برترین عید امت من است .

. بحار الأنوار ، ج ۹۷ ، ص ۱۱۰ .

حدیث ۲۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحْسَنُ النَّاسِ إِيْمَانًا أَحْسَنَهُمْ خُلُقًا وَ أَلْطَفُهُمْ بِأَهْلِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : با ایمان ترین مردم ، خوش اخلاق ترین آنها و مهرورزترین شان با خانواده خود است .
بحار الأنوار ، ج ۷۱ ، ص ۳۸۷ .

حدیث ۲۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللَّهُ وَالِدًا أَعَانَ وَلَدَهُ عَلَى بَرِّهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند رحمت کند پدری را که فرزندش را بر نیکی کردن بر خود کمک کند .
میزان الحکمه ، ح ۲۲۷۴۴ .

حدیث ۲۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جُلُوسُ الْمَرْءِ عِنْدَ عِيَالِهِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ اعْتِكَافٍ فِي مَسْجِدِي هَذَا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : نشستن مرد پیش زن و فرزندانش نزد خداوند محبوب تر است از اعتکاف در این مسجد من .
تنبيه الخواطر ، ج ۲ ، ص ۱۲۲ .

حدیث ۲۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ حَتَّى فِي الْقَبْلِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند دوست دارد که میان فرزندانان عادلانه رفتار کنید . حتی در بوسیدن آنها .
میزان الحکمه ، ح ۲۲۶۶۵ .

حدیث ۲۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ أَمَرْتُ أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لِأَحَدٍ لَأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : اگر قرار بود دستور دهم کسی در برابر کسی سجده کند ، به زن دستور می دادم تا شوهرش را سجده کند .

بحار الأنوار ، ج ۱۰۳ ، ص ۲۴۶ .

حدیث ۲۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ امْرَأَةٍ رَفَعَتْ مِنْ بَيْتِ زَوْجِهَا شَيْئًا مِنْ مَوْضِعٍ إِلَى مَوْضِعٍ تُرِيدُ بِهِ صَلَاحًا إِلَّا نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهَا وَ مَنْ نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهِ لَمْ يُعَذِّبْهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر زنی که در خانه شوهر خود به قصد سامان دادن کارهای خانه چیزی را جابه جا کند خداوند به او نظر

می کند و هر که خداوند به او نظر کند عذابش نمی دهد .

. همان ، ص ۲۵۳ .

حدیث ۲۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّمَا امْرَأَةٍ حَمَلْتُهُ عَلَيَّ مَا لَا يَقْدِرُ عَلَيْهِ وَمَا لَا يُطِيقُ لَمْ تَقْبَلِ مِنْهَا حَسَنَةً؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : زنی که شوهر خود را بر انجام دادن کارهایی وادار کند که او توانایی انجام دادن آنها را ندارد، هیچ یک از کارهای نیک او پذیرفته نخواهد شد.

مکارم الأخلاق، ص ۲۱۵.

حدیث ۲۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ بَرَّ وَالِدَيْهِ طُوبَى لَهُ زَادَ اللَّهُ فِي عُمَرِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : خوشا به حال کسی که به پدر و مادرش نیکی کند ، خداوند عمرش را زیاد می کند .

. کنز العمال ، ح ۴۵۴۸۳ .

حدیث ۲۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَوْمَ الْجُمُعَةِ سَيِّدُ الْأَيَّامِ وَأَعْظَمُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ يَوْمِ الْأَضْحَى وَيَوْمِ الْفِطْرِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : روز جمعه مهتر روزها است و نزد خداوند از روز عید قربان و عید فطر ارجمندتر است .

. بحار الأنوار ، ج ۸۹ ، ص ۲۶۷ .

حدیث ۲۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَطْرَفُوا أَهْلِيكُمْ كُلَّ يَوْمٍ جُمُعَةٍ بِشَيْءٍ مِنَ الْفَاكِهَةِ وَاللَّحْمِ حَتَّى يَفْرَحُوا بِالْجُمُعَةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر جمعه مقداری میوه و گوشت به خانواده خود تحفه دهید تا از (آمدن) جمعه شاد شوند .

. کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، ص ۴۲۳ .

حدیث ۲۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَتَى الْجُمُعَةَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا ، اسْتَأْنَفَ الْعَمَلَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس از سیر ایمان و برای رسیدن به ثواب الهی به نماز جمعه برود ، اعمال خود را از سرگیرد [یعنی

تمام گناهانش آمرزیده شده است].

. کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، ص ۴۲۷ .

حدیث ۲۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْجُمُعَةُ حَجُّ الْمَسَاكِينِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : نماز جمعه حج مستمندان است .

. الدعوات ، ص ۳۷ .

حدیث ۲۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَرَكَ ثَلَاثَ جُمُعٍ تَهَاوُنًا بِهَا طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس سه نماز جمعه را ، از روی اهمّیت ندادن به آن ترک کند ، خداوند بر دل او مهر می زند .

. وسائل الشیعه ، ج ۷ ، ص ۳۰۱ .

حدیث ۲۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِرَجُلٍ شَكَا جِرْمَانَهُ الْحَجَّ : عَلَيْكَ بِالْجُمُعَةِ فَإِنَّهَا حَجُّ الْمَسَاكِينِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : پیامبر به مردی که از محرومیت خود از حج شکایت کرد ، فرمود : بر تو باد به نماز جمعه که حج

مستمندان است .

. میزان الحکمه ، ح ۱۰۷۸۲ .

حدیث ۲۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَاغْتَسِلْ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ وَ لَوْ أَنَّكَ تَشْتَرِي الْمَاءَ بِقَوْتِ يَوْمِكَ وَ تَطْوِيهِ فَإِنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ مِنَ التَّطَوُّعِ أَعْظَمَ مِنْهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر جمعه غسل کن ، حتّی اگر لازم شود برای تهیه آب آن ، خوراک روزانه ات را بفروشی و گرسنه

بمانی ؛ زیرا هیچ امر مستحبّی بالاتر از غسل جمعه نیست .

. بحار الأنوار ، ج ۸۱ ، ص ۱۲۹ .

حدیث ۲۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّلَاةُ عَلَيَّ نُورٌ عَلَي الصِّرَاطِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : درود فرستادن بر من ، مانند نوری است بر روی [تیرگی های] صراط .

. میزان الحکمه ، ح ۱۰۷۹۳ .

حدیث ۲۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ بُغَاةَ الْعِلْمِ ؛
 خداوند جویندگان دانش را دوست دارد.

کافی، ج ۱، ص ۳۰، ح ۱

حدیث ۲۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْحَيَّيَّ الْحَلِيمَ الْعَفِيفَ الْمُتَعَفِّفَ ؛
 خداوند انسان با حیای بردبار با عفتی را که پاکدامنی می ورزد، دوست دارد.

کافی، ج ۲، ص ۱۱۲، ح ۸

حدیث ۲۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَنْ الْخَيْرِ مَا يُعَجِّلُ ؛
 خداوند کار خیری را که به آن شتاب شود دوست دارد.

کافی، ج ۲، ص ۱۴۲، ح ۴

حدیث ۲۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرَّفْقَ وَيُعِينُ عَلَيْهِ ؛
 خداوند مدارا کردن را دوست دارد و بر آن یاری می دهد.

کافی، ج ۲، ص ۱۲۰، ح ۱۲

حدیث ۲۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِغَاثَةَ اللَّهْفَانِ ؛

خداوند فریاد رسیِ دلسوختگان و درماندگان را دوست دارد.

نهج الفصاحه، ح ۷۵۶

حدیث ۳۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَنْ عِبَادِهِ الْغُيُورَ؛

خداوند بندگان غیرتمند خود را دوست دارد.

نهج الفصاحه، ح ۷۵۲

حدیث ۳۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَعَالِيَ الْأُمُورِ وَأَشْرَافَهَا وَيَكْرَهُ سَفْسَافَهَا؛

خداوند کارهای والا و شرافتمند را دوست دارد و از کارهای پست و ناچیز بیزار است.

نهج الفصاحه، ح ۸۰۴

حدیث ۳۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُنْ بِشَاشَا فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْبِشَّاشِينَ وَيُغْضُ الْعَبُوسَ كَرِيهَ الْوَجْهِ؛

گشاده رو باش که خداوند انسان‌های گشاده رو را دوست دارد و با اخموی ترش رودشمن است.

الشهاب فی الحکم والآداب، ص ۳۸

حدیث ۳۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ حَتَّى فِي الْقَبْلِ؛

خداوند دوست دارد که بین فرزندان‌تان به عدالت رفتار کنید حتی در بوسیدن‌شان.

نهج الفصاحه، ح ۷۵۴

حدیث ۳۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الشَّابَّ الَّذِي يُفْنِي شِبَابَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ ؛
 خداوند جوانی که جوانیش را در اطاعت از او بگذراند دوست دارد.

نهج الفصاحه، ح ۸۰۰

حدیث ۳۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِذَا عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلًا أَنْ يُتَّقَنَهُ؛
 خداوند دوست دارد که وقتی یکی از شما کاری انجام می دهد در آن محکم کاری کند.

نهج الفصاحه، ح ۷۲۶

حدیث ۳۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ السَّهْلَ الطَّلِيقَ؛
 خداوند انسان آسان گیر گشاده رو را دوست دارد.

نهج الفصاحه، ح ۷۴۸

حدیث ۳۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْإِنْفَاقَ وَيَبْغِضُ الْإِقْتَارَ، فَانْفِقْ وَأَطِعْ وَلَا تُصْرِصِرْ فَيَعْسِرَ عَلَيْكَ الطَّلَبُ؛
 خداوند خرج کردن را دوست دارد و با سخت خرج کردن دشمن است پس انفاق و اطعام کن و به ثروت اندوزی مپرداز که کسب ثروت تو را به سختی می اندازد.

بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۲۸۲، ح ۴۳

حدیث ۳۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُلْحِينَ فِي الدُّعَاءِ؛
 خداوند اصرار کنندگان در دعا را دوست دارد.

بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۳۷۸

حدیث ۳۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرَّجُلَ الْقَوِيَّ الْمُبْدِيَّ الْمُعِيدَ عَلَى الْفَرَسِ الْمُبْدِيَّ الْمُعِيدَ؛
 خداوند مرد نیرومندی را که همیشه برای جهاد پا به رکاب است دوست دارد.

بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۱۸۴، ح ۴۰

حدیث ۳۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الْأَثْقِيَاءَ الْأَبْرَارَ الْأَخْفِيَاءَ الَّذِينَ إِذَا حَضَرُوا لَمْ يُعْرَفُوا وَإِذَا غَابُوا لَمْ يُفْتَقَدُوا، قُلُوبُهُمْ مَصَابِيحُ الْهُدَى يَنْجُونَ مِنْ كُلِّ غَبْرَاءٍ مُظْلِمَةٍ؛

خداوند تعالی بندگان پرهیزگار نیکوکار گمنام را دوست دارد، کسانی که چون حاضرند، شناخته نمی شوند و آنگاه که غایب اند سراغشان را نمی گیرند، قلب هایشان چراغ های هدایت است و از هر تیرگی و تاریکی نجات می یابند.

نثر الدر، ج ۱، ص ۱۵۶

حدیث ۳۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ لَ يُحِبُّ الْبَصِيرَ النَّافِذَ عِنْدَ مَجِيئِ الشَّهَوَاتِ، وَالْعَقْلَ الْكَامِلَ عِنْدَ نُزُولِ الشُّبُهَاتِ وَ يُحِبُّ السَّمَاخَةَ وَ لَوْ عَلَى تَمْرَاتٍ وَ يُحِبُّ الشَّجَاعَةَ وَ لَوْ عَلَى قَتْلِ حَيَّةٍ؛

خداوند چشم تیز بین هنگام روی آوردن هوا و هوس ها، و عقل کامل هنگام آمدن شبهه ها را دوست دارد و بخشندگی را هر چند به دانه های خرما، دوست دارد و شجاعت را اگر چه به کشتن یک مار دوست دارد.

مسند الشهاب، ج ۲، ص ۱۵۲، ح ۱۰۸۰

حدیث ۳۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الْمُدَاوِمَةَ عَلَى الْإِخَاءِ الْقَدِيمِ فَدَاوِمُوا؛

خداوند مداوم دوستی دیرینه را دوست دارد، پس در دوستی مداوم تورزید.

نهج الفصاحه، ح ۷۵۱

حدیث ۳۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَا دَامَ مِنْ عَمَلٍ صَالِحٍ وَإِنْ كَانَ يَسِيرًا؛
 خداوند عمل صالح مداوم را هر چند اندک باشد، دوست دارد.

کنز العمال، ح ۵۳۴۸

حدیث ۳۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَعَالِيَ الْأَخْلَاقِ وَيَكْرَهُ سَفْسَافَهَا؛
 خداوند خصلت های والای اخلاقی را دوست دارد و از خصلت های پستیزار است.

کنز العمال، ح ۵۱۸۰

حدیث ۳۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ أَنْ يَكُونَ سَهْلَ الْبَيْعِ وَ سَهْلَ الشِّرَاءِ وَ سَهْلَ الْقَضَاءِ وَ سَهْلَ الْإِقْتِضَاءِ؛
 خداوند بنده ای را که در خرید و فروش و قضاوت و پذیرش قضاوت آسان گیر باشد دوست دارد.

دعائم الاسلام، ج ۱، ص ۱۷

حدیث ۳۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْفَالَ الْحَسَنَ؛
 خداوند فال نیک زدن را دوست دارد.

عوالی اللالی، ج ۱، ص ۲۹۱، ح ۱۵۵

حدیث ۳۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فِي الصَّلَاةِ مَا يُحِبُّ فِي الْقِتَالِ: «صَفَا كَأَنَّهُمْ بُنِيَتْ مَرُصُوصٌ»؛
 خداوند آنچه را که در جنگ دوست دارد، در نماز هم دوست دارد و آن صفی (متحد و منظم) همچون بنیانی پولادین و محکم

است.

الدرالمنثور، ج ۶، ص ۲۱۳

حدیث ۳۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يُؤْخَذَ بِرُخْصِهِ كَمَا يُحِبُّ أَنْ يُؤْخَذَ بِعَزَائِمِهِ؛

خداوند دوست دارد از امور مجاز نیز استفاده شود چنانکه دوست دارد به تکالیف عمل شود.

وسائل الشیعه، ج ۱، ص ۸۱، ح ۱

حدیث ۳۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِذَا أَنْعَمَ عَلَى عَبْدٍ أَنْ يُرَى أَنْتَرُ نِعْمَتِهِ عَلَيْهِ وَيُبْغِضُ الْبُؤْسَ وَالْتِبُّوسَ؛

خداوند دوست دارد وقتی به بنده ای نعمت داد اثرش در او دیده شود و فقر و تظاهر به فقر را دشمن می دارد.

تحف العقول، ص ۵۶

حدیث ۳۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ؛

من تنها برانگیخته شده ام تا اخلاق بزرگوارانه را به کمال رسانم.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۸۲

حدیث ۳۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا- أَخْبِرُكُمْ بِأَشْبَهِكُمْ بِي؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ . قَالَ: أَحْسَنُكُمْ خُلُقًا وَالْيَنُكُمُ كَنَفًا وَأَبْرُكُمْ بِقَرَابَتِهِ وَأَشَدُّكُمْ حُبًّا لِأَخْوَانِهِ فِي دِينِهِ وَ أَصْبَرُكُمْ عَلَى الْحَقِّ وَأَكْظَمُكُمْ لِلْغَيْظِ وَأَحْسَنُكُمْ عَفْوًا وَ

آیا شما را از شبیه ترینتان به خودم با خبر نسازم؟ گفتند: آری ای رسول خدا! فرمودند: هر کس خوش اخلاق تر، نرم خوتر، به خویشانش نیکوکارتر، نسبت به برادراندینی اش دوست دارتر، بر حق شکیباتر، خشم را فروخورنده تر و با گذشت تر و درخرسندی و خشم با انصاف تر باشد.

کافی، ج ۲، ص ۲۴۰، ح ۳۵

حدیث ۳۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَبْعِدِكُمْ مِنِّي شَبَّهًا؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ . قَالَ: أَلْفَاحِشُ الْمُتَفَحِّشُ الْبَيْدِيُّ، أَلْبَخِيلُ، أَلْمُخْتَالُ، أَلْحَقُودُ، أَلْحَسُودُ، أَلْقَاسِي الْقَلْبِ، أَلْبُعِيدُ مِنْ كُلِّ خَيْرٍ يُرْجَى، غَيْرُ الْمَا
 آیا شما را از کم شباهت ترینتان به خودم آگاه نسازم؟ عرض کردند: چرا، ای رسول خدا! فرمودند: زشتگوی بی آبروی بی شرم، بخیل، متکبر، کینه توز، حسود، سنگدل، کسی که هیچ امیدی به خیرش و امانی از شرش نیست.

کافی، ج ۲، ص ۲۹۱، ح ۹

حدیث ۳۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّا أُمْرُنَا مَعَاشِرَ الْأَنْبِيَاءِ بِمُدَارَاةِ النَّاسِ، كَمَا أُمْرُنَا بِإِقَامَةِ الْفَرَائِضِ؛
 ما پیامبران، همان گونه که به برپا داشتن واجبات مأمور شده ایم، به مدارا کردن با مردم نیز مأمور شده ایم.

امالی طوسی، ص ۵۲۱

حدیث ۳۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْصَانِي رَبِّي بِسَبْعٍ: أَوْصَانِي بِالْإِخْلَاصِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ وَأَنَاغُفُو عَمَّنْ ظَلَمَنِي وَأَعْطَى مَنْ حَرَمَنِي وَأَصَلَّ مَنْ قَطَعَنِي وَأَنْ يَكُونَ صَمْتِي فِكْرًا وَنَظْرِي عِبْرًا؛
 پروردگارم هفت چیز را به من سفارش فرمود: اخلاص در نهان و آشکار، گذشت از کسی که به من ظلم نموده، بخشش به کسی که مرا محروم کرده، رابطه با کسی که با منقطع رابطه کرده، و سکوتم همراه با تفکر و نگاهم برای عبرت باشد.

کنزالفوائد، ص ۱۸۴

حدیث ۳۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَقْرَبُكُمْ عَدَا مِنِّي فِي الْمَوْقِفِ أَصْدَقُكُمْ لِلْحَدِيثِ وَأَدَاكُمْ لِلْإِمَانَةِ وَأَوْفَاكُمْ بِالْعَهْدِ وَأَحْسَنُكُمْ خُلُقًا وَأَقْرَبُكُمْ مِنَ النَّاسِ؛
 نزدیک ترین شما به من در قیامت: راستگوترین، امانتدارترین، وفادارترین به عهد و پیمان، خوش اخلاق ترین و نزدیک ترین شما به مردم است.

امالی طوسی، ص ۲۲۹

حدیث ۳۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَمْسٌ مِنْ سُنَنِ الْمُرْسَلِينَ: الْحَيَاءُ وَالْحِلْمُ وَالْحِجَامَةُ وَالسُّوَاكُ وَالْتَعَطُّ؛

پنج چیز از سنت پیغمبران است: حیا، بردباری، حجامت کردن، و مسواک و عطر زدن.

نهج الفصاحه، ح ۱۴۶۳

حدیث ۳۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْرَمُ أَخْلَاقِ النَّبِيِّينَ وَالصُّدَّيْقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ التَّرَاوُرُ فِي اللَّهِ؛

بزرگوارانه ترین اخلاق پیامبران، صدیقین (انسان های راستین) شهدا و صالحین، دیدار یکدیگر برای خداست.

دعائم الاسلام، ج ۲، ص ۱۰۶

حدیث ۳۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُبَلِّغُنِي أَحَدٌ مِنْكُمْ عَنْ أَحَدٍ مِنْ أَصْحَابِي شَيْئًا، فَإِنِّي أُحِبُّ أَنْ أَخْرُجَ إِلَيْكُمْ وَأَنَا سَلِيمٌ الصَّدْرِ؛

کسی از شما حق ندارد از هیچ یک از یارانم چیزی به من بگوید؛ زیرا دوست دارم درحالی که چیزی از شما در دلم نیست به سویتان بیایم.

مکارم الاخلاق، ص ۱۷

حدیث ۳۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمِوتُ أَنْ أَخْذَ الصَّدَقَةَ مِنْ أَغْنِيَاءِكُمْ فَأَرَدَّهَا فِي فُقَرَاءِكُمْ؛

من مأمورم که صدقه (و زکات) را از ثروتمندان بگیرم و به فقرا بدهم.

مستدرک الوسائل، ج ۷، ص ۱۰۵

حدیث ۳۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَرَنِي رَبِّي بِسَبْعِ خِصَالٍ: حُبِّ الْمَسَاكِينِ وَالِدُّنُوِّ مِنْهُمْ وَ أَنْ أَكْثَرَ مِنْ «لَا- حَوْلَ وَلَا- قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» وَ أَنْ أَصِلَ بِرَحْمِي وَ أَنْ قَطَعَنِي وَ أَنْ أَنْظُرَ إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلُ مِنِّي وَ لَا أَنْظُرَ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقِي وَ أَنْ لَا يَأْخُذَنِي فِي اللَّهِ لَوْمَةٌ لَائِمٌ وَ أَنْ أَقُولَ الْحَقَّ وَ أَنْ كَانُ مُرًّا وَ أَنْ لَا أَسْأَلَ أَحَدًا شَيْئًا؛

پروردگارم مرا به هفت خصلت امر نموده است: دوست داشتن بینوایان و نزدیکشدن به آنها، ذکر لا حول و لا قوة الا بالله را بسیار گفتن، با خویشاوندان رابطه برقرار کردن؛ هر چند آنان قطع رابطه کنند، [و در مسائل مادی]، به پایین تر از خود نگاه کنم نه به بالاتر، در راه خدا سرزنش ملامتگران را به خود نگیرم، حق را بگویم اگر چه تلخ باشد و از کسی چیزی نخواهم.

الاصول الستة عشر، ص ۷۵

حدیث ۳۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنْ قَدَرْتَ أَنْ تُصَيِّبَ وَ تُمَسِّي وَ لَيْسَ فِي قَلْبِكَ عَشُّ لِأَحَدٍ فَافْعَلْ وَ ذَلِكَ مِنْ سُنَّتِي وَ مَنْ أَحْيَى سُنَّتِي فَقَدْ أَحْيَانِي وَ مَنْ أَحْيَانِي كَانَ مَعِيَ فِي الْجَنَّةِ؛

تا می توانی بکوش که صبح و شب در قلبت (حتی) قصد فریب و نیرنگ کسی نباشد؛ چرا که این از سنت های من است و کسی که سنتم را زنده کند، مرا زنده کرده است و کسی که مرا زنده کند، در بهشت با من خواهد بود.

سنن ترمذی، ج ۴، ص ۱۵۱

حدیث ۳۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَحْنُ قَوْمٌ لَا نَأْكُلُ حَتَّى نَجُوعَ وَ إِذَا أَكَلْنَا لَا نَسْبَعُ؛

ما قومی هستیم که تا گرسنه نشویم غذا نمی خوریم و تا سیر نشده ایم دست از غذا می کشیم.

سنن النبی، ص ۲۲۶

حدیث ۳۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِنِسَائِهِ وَ أَنَا خَيْرُكُمْ لِنِسَائِي؛

بهترین شما کسی است که برای زنان خود بهتر باشد و من بهترین شما برای زن خود هستم.

من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۴۴۳

حدیث ۳۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلْبُرُّ مَا سَكَنْتَ إِلَيْهِ النَّفْسُ وَ أطمَانَ إِلَيْهِ الْقَلْبُ، وَ الْإِثْمُ مَا لَمْ تَسْكُنْ إِلَيْهَا النَّفْسُ وَ لَمْ يَطْمَئِنَّ إِلَيْهِ الْقَلْبُ وَ إِنْ أفتَاكَ الْمُفتُونَ ؛
نیکی آن است که جان و دل انسان با آن آرامش پیدا کند و گناه آن است که جان و دل انسان با آن آرام نگیرد، هر چند فتوا دهندگان (خلاف آن را) به توفتوا دهند.

کنز العمال، ح ۷۲۷۸

حدیث ۳۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَيَتَدَارَسُونَ هَبْنَهُمْ إِلَّا نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ وَ غَشِيَتْهُمْ الرَّحْمَةُ وَ حَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ وَ ذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ؛

هیچ جلسه قرآنی برای تلاوت و درس در خانه ای از خانه های خدا برقرار نشد، مگر این که آرامش بر آنان نازل شد و رحمت در برشان گرفت و فرشتگان در اطراف آنان حلقه زدند و خداوند در میان کسانی که در نزدش هستند، از آنان یاد کرد.

کنز العمال، ح ۲۳۲۰

حدیث ۳۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصُّدُقُ طُمَأْنِينَةٌ وَ الْكَذِبُ رَيْبَةٌ؛

راستگویی مایه آرامش و دروغگویی مایه تشویش است.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۶۴

حدیث ۳۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الزَّاهِدَ فِي الدُّنْيَا يَزْتَجِي وَ يُرِيحُ قَلْبَهُ وَ بَدَنَهُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ الرَّاعِبِ فِيهَا يُتَعَبُ قَلْبُهُ وَ بَدَنُهُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ؛

هر کس به دنیا بی رغبت است، امیدوار است و تن و جانش را در دنیا و آخرت آسوده می گذارد و هر کس دل به دنیا ببندد، تن و جان خود را در دو دنیا به زحمتی اندازد.

اعلام الدین، ص ۳۴۳

حدیث ۳۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَعْرَضَ عَنِ مُحَرَّمٍ أَبَدَلَهُ اللَّهُ بِهِ عِبَادَةً تَسْرُهُ؛

هر کس از حرام دوری کند، خداوند به جای آن عبادتی که او را شاد کند نصیبش می‌گرداند.

بحارالأنوار، ج ۷۷، ص ۱۲۱، ح ۲۰

حدیث ۳۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالزَّبِيبِ فَإِنَّهُ يَكْشِفُ الْمِرَّةَ وَيَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ وَيَشُدُّ الْعَصَبَ وَيَذْهَبُ بِالْإِغْيَاءِ وَيُحَسِّنُ الْخُلُقَ وَيُطَيِّبُ النَّفْسَ وَيَذْهَبُ بِالْغَمِّ؛

شما را سفارش می‌کنم به خوردن مویز، زیرا صفرا را برطرف می‌کند، بلغم را از بینمی‌برد، اعصاب را قوی، خستگی را دور، و اخلاق را خوب می‌کند، و به روح آرامش می‌بخشد و غم را می‌برد.

خصال، ص ۳۴۴

حدیث ۳۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تُفْتِكَ نَفْسِكَ، ضَعَّ يَدَكَ عَلَى صِدْرِكَ، فَإِنَّهُ يَشُدُّ كُنُفَ الْحَلَالِ وَيَضْطَرِبُ مِنَ الْحَرَامِ دَعَا مَا يُرِيْبُكَ إِلَى مَا لَا يُرِيْبُكَ، وَإِنْ أَفْتَاكَ الْمُفْتُونَ، إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَذُرُّ الصَّغِيرَ مَخَافَةَ أَنْ يَقَعَ فِي الْكَبِيرِ؛

قلبت (وجدانت)، حقیقت را برای تو می‌گویند. دست را بر روی سینه ات بگذار، زیرا قلبت از حلال، آرامش و از حرام تشویش پیدا می‌کند. آنچه تو را به تردید می‌اندازد - هرچند که صاحبان فتوا، فتوا دهند - رها کن و به سراغ چیزی برو که تو را به تردید نمی‌اندازد. مؤمن از ترس گناه بزرگ، گناه کوچک را هم رها می‌کند.

کنز العمال، ح ۷۳۰۶

حدیث ۳۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ مَنْ بَدَأَ بِالسَّلَامِ؛

نزدیک ترین مردم به خدا و رسول او کسی است که آغازگر سلام باشد.

بحارالأنوار، ج ۷۶، ص ۱۲، ح ۵۰

حدیث ۳۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا وَقَفَ الْعِبَادُ نَادِي مُنَادٍ لِيُقِمَ مَنْ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَلِيَدْخُلَ الْجَنَّةَ قِيلَ: مَنْ ذَا الَّذِي أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ؟ قَالَ: الْعَافُونَ عَنِ النَّاسِ؛

هنگامی که بندگان در پیشگاه خدا می ایستند، آواز دهنده ای ندا دهد: آن کس کهمزدش با خداست برخیزد و به بهشت رود. گفته می شود: چه کسی مزدش با خداست؟ می گوید: گذشت کنندگان از مردم.

کنز العمال، ح ۷۰۰۹

حدیث ۳۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُرْوَى عَنِ رَبِّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى - حَقَّتْ مَحَبَّتِي عَلَى الْمِتْرَاوِرِينَ فَيَوْحَقَّتْ مَحَبَّتِي عَلَى الْمُتَبَاذِلِينَ فَيَّ وَهُمْ عَلَى مَنَابِرَ مَن نُّورٍ يَغْبِطُهُمُ النَّبِيُّ نَوَالِ الصِّدِّيقُونَ بِمَكَانِهِمْ؛

خداوند متعال می فرماید: بر خود واجب کرده ام دوست داشتن کسانی را که به خاطر من به دیدار یکدیگر می روند و کسانی که در راه من به یکدیگر بخشش می نمایند، چنین کسانی (روز قیامت) بر منابری از نورند به گونه ای که پیامبران و صدیقین به جایگاه آنان غبطه می خورند.

صحیح ابن حبان، ج ۲، ص ۳۳۸

حدیث ۳۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَرَنِي رَبِّي بِمُدَارَاةِ النَّاسِ كَمَا أَمَرَنِي بِإِدَاءِ الْفَرَائِضِ؛

پروردگارم، همان گونه که مرا به انجام واجبات فرمان داده، به مدارا کردن با مردم نیز فرمان داده است.

کافی، ج ۲، ص ۱۱۷، ح ۴

حدیث ۳۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّخِيُّ قَرِيبٌ مِنَ اللَّهِ، قَرِيبٌ مِنَ النَّاسِ، قَرِيبٌ مِنَ الْجَنَّةِ؛

سخاوتمند به خدا، مردم و بهشت نزدیک است.

بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۳۰۸، ح ۳۷

حدیث ۳۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنْ أَحْبَبْتُمْ أَنْ يُحِبَّكُمْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَأَدُّوا إِذَا اتَّيَمْتُمْ وَاصْدُقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ وَأَحْسِنُوا جِوَارَ مَنْ جَاوَرَكُمْ؛

اگر می خواهید که خدا و پیغمبر شما را دوست بدارند وقتی امانتی به شما سپردند به سلامت برگردانید و چون سخن گوید راست

گویید و با همسایگان خود به نیکی رفتار نمایید.

نهج الفصاحه، ح ۵۵۴

حدیث ۳۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا الْحَيَاءُ فَيَتَشَعَّبُ مِنْهُ اللَّيْنُ ، وَالزَّأْفَةُ ، وَالْمُرَاقَبَةُ لِلَّهِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ ، وَالسَّلَامَةُ ، وَاجْتِنَابُ الشَّرِّ ، وَالْبِشَاشَةُ ، وَالسَّمَاخَةُ ، وَالظَّفَرُ ، وَحُسْنُ الثَّنَاءِ عَلَى الْمَرْءِ فِي النَّاسِ ، فَهَذَا مَا أَصَابَ الْعَاقِلَ بِالْحَيَاءِ ، فَطُوبَى لِمَنْ قَبْلَ نَصِيحَةِ اللَّهِ وَخَافَفَ نَصِيحَتَهُ ؛

اما شاخه های حیا عبارتند از: نرمش، مهربانی، در نظر داشتن خدا در آشکار و نهان، سلامت، دوری از بدی، خوشرویی، گذشت، بخشندگی، پیروزی و خوشنامی در میان مردم، اینها فوایدی است که خردمند از حیا می برد. خوشا به حال کسی که نصیحت خدا را بپذیرد و از رسوایی خودش بترسد.

تحف العقول، ص ۱۷

حدیث ۳۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْصِفِ النَّاسَ مِنْ نَفْسِكَ وَأَنْصَحِ الْأُمَّةَ وَارْحَمْهُمْ فَإِذَا كُنْتَ كَذَلِكَ وَعَضَبَ اللَّهُ عَلَى أَهْلِ بَلَدِهِ أَنْتَ فِيهَا وَأَرَادَ أَنْ يُنَزِلَ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ نَظَرَ إِلَيْكَ فَارْحَمْهُمْ بِكَ، يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: (وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقَرْيَةَ بِظُلْمٍ وَأَهْلِهَا مُصْلِحُونَ)؛

با مردم منصفانه رفتار کن و نسبت به آنان خیرخواه و مهربان باش، زیرا اگر چنین بودی و خداوند بر مردم آبادی که تو در آن به سر میبری خشم گرفت و خواست بر آنان عذاب فرو فرستد، به تو نگاه می کند و به خاطر تو به آن مردم رحم می کند. خدای متعالی فرماید «و پروردگار تو (هرگز) بر آن نبوده است که شهرهایی را که مردمش درستکارند، به ستمی هلاک کند».

مکارم الاخلاق، ص ۴۵۷

حدیث ۳۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا رَزَقَهُ اللَّهُ خَلِيلًا صَالِحًا؛

هر کس که خداوند برای او خیر بخواهد، دوستی شایسته نصیب وی خواهد نمود.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۶۴

حدیث ۳۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مُشَاوَرَةُ الْعَاقِلِ النَّاصِحِ رُشْدٌ وَيُؤْمَنُ وَتَوْفِيقٌ مِنَ اللَّهِ فَإِذَا أَسَارَ عَلَيْكَ النَّاصِحُ الْعَاقِلُ فَإِيَّاكَ وَالْخِلَافَ فَإِنَّ فِي ذَلِكَ الْعَطَبَ؛ مشورت کردن با عاقل خیرخواه مایه هدایت و میمنت است و توفیقی است از جانب خداوند، پس هرگاه خیرخواه عاقل تو را راهنمایی کرد، مبادا مخالفت کنی که موجبنابودی می شود.

محاسن، ج ۲، ص ۶۰۲، ح ۲۵

حدیث ۳۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَعْظَمَ النَّاسِ مَنْزِلَةً عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْشَاهُمْ فِي أَرْضِهِ بِالنَّصِيحَةِ لِخَلْقِهِ؛

بلند مرتبه ترین مردم نزد خداوند در روز قیامت کسی است که در روی زمین بیشتر در خیرخواهی و ارشاد مردم قدم بردارد.

کافی، ج ۲، ص ۲۰۸، ح ۵

حدیث ۳۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَأَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ رَجُلًا عِنْدَ الْعَرْشِ فَعَبَّطَهُ بِمَكَانِهِ فَسَأَلَ عَنْهُ فَقَالَ: كَانَلَا يَحْسُدُ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ؛

حضرت موسی علیه السلام مردی را نزد عرش دید و به جایگاه او غبطه خورد و در مورد او سؤال کرد. به او گفته شد که او به آنچه خداوند از فضل خود به مردم داده است حسد نمی برد.

روضه الواعظین، ص ۴۲۴

حدیث ۳۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُؤْتِي بِأَحَدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَوْقِفُ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَيُدْفَعُ إِلَيْهِ كِتَابُهُ فَلَا يَرِيحَسَ نَاتِهِ فَيَقُولُ: إِلَهِي، لَيْسَ هَذَا كِتَابِي فَإِنِّي لَا أَرَى فِيهَا طَاعَتِي؟! فَيَقَالُ لَهُ: إِنَّ رَبَّكَ لَا يَضِلُّ وَلَا يَنْسِي ذَهَبَ عَمَلِكَ بِاِغْتِيَابِ النَّاسِ ثُمَّ يُؤْتِي بِآخَرَ وَيُدْفَعُ إِلَيْهِ كِتَابُهُ فَيَرِيهِ طَاعَاتٍ كَثِيرَةً فَيَقُولُ: إِلَهِي مَا هَذَا كِتَابِي فَإِنِّي مَا عَمَلْتُ هَذِهِ الطَّاعَاتِ فَيَقَالُ: لِأَنفَلْنَا اِغْتَابَكَ فَدَفَعْتُ حَسَنَاتَهُ إِلَيْكَ؛

روز قیامت فردی را می آورند و او را در پیشگاه خدا نگه می دارند و کارنامه اش را به او می دهند، اما حسنت خود را در آن نمی بیند. عرض می کند: الهی! این کارنامه من نیست! زیرا من در آن طاعات خود را نمی بینم! به او گفته می شود: پروردگار تو نه خطامی کند و نه فراموش. عمل تو به سبب غیبت کردن از مردم بر باد رفت. سپس مرد دیگری را می آورند و کارنامه اش را به او می دهند. در آن طاعت بسیاری را مشاهده می کند. عرض می کند: الهی! این کارنامه من نیست! زیرا من این طاعات را بجا نیاورده ام! گفته می شود: فلانی از تو غیبت کرد و من حسنت او را به تو دادم.

جامع الأخبار، ص ۴۱۲

حدیث ۳۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَالَ يَتِيمًا حَتَّى يَسْتَغْنَى عَنْهُ أَوْجَبَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ بِذَلِكَ الْجَنَّةَ كَمَا أَوْجَبَ اللَّهُ لِأَكْلِ مَالِ الْيَتِيمِ النَّارَ؛

هر کس یتیمی را سرپرستی کند تا آن که بی نیاز گردد، خداوند به سبب این کار بهشت را بر او واجب سازد، همچنان که آتش دوزخ را بر خورنده مال یتیم واجب ساخته است.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۴، ح ۸

حدیث ۳۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا كَثُرَ الرِّزْقُ بَعْدَى كَثُرِ مَوْتِ الْفَجَاءِ وَإِذَا طُفِّفَ الْمِكْيَالُ أَخَذَهُمُ اللَّهُ بِالسِّنِينَ وَالنَّقْصِ وَإِذَا مَنَعُوا الزَّكَاةَ مَنَعَتِ الْأَرْضُ بَرَكَاتِهَا مِنَ الزَّرْعِ وَالثَّمَارِ وَالْمَعَادِنِ وَإِذَا جَارُوا فِي الْحُكْمِ تَعَاوَنُوا عَلَى الظُّلْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِذَا نَقَضُوا الْعُهُودَ سَلَّطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ عَدُوَّهُمْ...؛

چون پس از من زنا زیاد شود، مرگ ناگهانی زیاد می شود و چون کم فروشی کنند، خداوند آنان را به قحطی و کمبود مبتلا می گرداند و چون زکات ندهند، زمین برکات خود مانند غلات و میوه ها و معادن را از آنان دریغ می دارد و چون در قضاوت ستممایند، بر ظلم و تجاوز یکدیگر را یاری کنند و چون عهد و پیمان ها را بشکنند، خداوند دشمنشان را بر آنان مسلط کند... .

تحف العقول، ص ۵۱

حدیث ۳۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَائِدُ الْمَرِيضِ فِي مَحْرَفَةِ الْجَنَّةِ، فَإِذَا جَلَسَ عِنْدَهُ عَمَرَتْهُ الرَّحْمَةُ؛

عیادت کننده از بیمار، در نخلستان بهشت میوه می چیند و هر گاه نزد بیمار بنشیند، رحمت خدا او را فرا می گیرد.

کنز العمال، ح ۲۵۱۲۷

حدیث ۳۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ مَنْ أَطْعَمَ مِنْ جُوعٍ أَوْ دَفَعَ عَنْهُ مَغْرَمًا أَوْ كَشَفَعَنَّهُ كَرْبًا؛

محبوب ترین کارها نزد خدا، سیر کردن گرسنه یا پرداختن بدهی یا برطرف کردن گرفتاری اوست.

نهج الفصاحه، ح ۷۶

حدیث ۳۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ لَا يَرْحَمِ النَّاسَ لَا يَرْحَمُهُ اللَّهُ؛
 هر کس به مردم رحم نکند، خداوند به او رحم نمی کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۸۹۹

حدیث ۳۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ الْأَصْحَابِ صَاحِبٌ إِذَا ذَكَرْتَ اللَّهَ أَعَانَكَ وَإِذَا نَسِيتَ ذَكَرَكَ؛
 بهترین دوستان کسی است که هرگاه خدا را یاد نمودی تو را یاری کند و چون خدا را فراموش نمودی به یادت آورد.

نهج الفصاحه، ح ۱۴۷۹

حدیث ۳۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا حَكَمْتُمْ فَأَعْدِلُوا وَإِذَا قُلْتُمْ فَأَحْسِنُوا فَإِنَّ اللَّهَ مُحْسِنٌ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ؛
 هرگاه قضاوت می کنید، عادلانه قضاوت کنید و هرگاه سخن می گوید، نیکو بگویید، زیرا خداوند نیکوکار است و نیکوکاران را دوست دارد.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۰

حدیث ۳۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الْإِخْتِلَافَ وَالْتِنَازُعَ وَالتَّشْبِطَ مِنْ أَمْرِ الْعَجْزِ وَالضَّعْفِ وَهُوَ مِمَّا لَا يُحِبُّهُ اللَّهُ وَلَا يُعْطَى عَلَيْهِ النَّصْرَ وَالظَّفَرَ؛
 اختلاف و کشمکش و پشت هم اندازی، از ناتوانی و سستی است و خداوند نه آن را دوست دارد و نه با آن یاری و پیروزی می دهد.

بحار الأنوار، ج ۲۰، ص ۱۲۶

حدیث ۳۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِنْ مُسْلِمٍ يَنْظُرُ امْرَأَةً أَوْ لَ رَمَقَهُ ثُمَّ يَغْضُ بَصَرَهُ إِلَّا أَحَدَّثَ اللَّهُ تَعَالَى عِبَادَهُ يَجِدُ حَلَاوَتَهَا فِي قَلْبِهِ؛

هیچ مرد مسلمانی نیست که نگاهش به زنی بیفتد و چشم خود را پایین بیندازد مگر این که خدای متعال به او توفیق عبادتی دهد که شیرینی آن را در دل خویش بیابد.

کنز العمال، ح ۱۳۰۵۹

حدیث ۳۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَفَرَّغُوا مِنْ هُمُومِ الدُّنْيَا مَا سِي تَطَعْتُمْ فَإِنَّهُ مَنْ أَقْبَلَ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى بِقَلْبِهِ جَعَلَ اللَّهُ قُلُوبَ الْعِبَادِ مُنْقَادَةً إِلَيْهِ بِالْوُدِّ وَالرَّحْمَةِ وَكَانَ اللَّهُ إِلَيْهِ بِكُلِّ خَيْرٍ أَسْرَعًا؛

تا می توانید خود را از هم و غم دنیا فارغ سازید؛ زیرا هر کس با دل خویش به جانب خدا روی آورد، خداوند دل های بندگان را از سر مهر و محبت مطیع او می کند و هر خیری را به او زودتر می رساند.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۶۶، ح ۳

حدیث ۳۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا وَكَلَّ ابْنُ آدَمَ إِلَّا إِلَى مَنْ رَجَأَ وَلَوْ أَنَّ ابْنَ آدَمَ لَمْ يَرْجُ إِلَّا اللَّهَ مَا وَكَلَّ إِلَى غَيْرِهِ؛

انسان به همان کسی واگذار می شود که به او امید بسته است و اگر انسان جز به خدا امید نبندد به غیر خدا واگذار نمی شود.

کنز العمال، ح ۵۹۰۹

حدیث ۳۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الَّتَسْمِيَةُ مِفْتَاحُ الْوُضُوءِ وَ مِفْتَاحُ كُلِّ شَيْءٍ؛

بسم الله الرحمن الرحيم، کلید وضو و کلید هر چیزی است.

مستدرک الوسائل، ج ۱، ص ۳۲۳

حدیث ۳۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُرَدُّ دُعَاءُ أَوْلَىٰ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ؛

دعایی که با بسم الله الرحمن الرحيم شروع شود، رد نمی شود.

الدعوات، ص ۵۲

حدیث ۳۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَرَأَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مُوقِنًا سَبَّحَتْ مَعَهُ الْجِبَالُ إِلَّا أَنَّهُ لَا يَسْمَعُ ذَلِكَ مِنْهَا؛

هر کس با یقین بسم الله الرحمن الرحيم را قرائت کند، کوه ها به همراه او تسبیحی گویند، هر چند او تسبیح آنها را نمی شنود.

الدرالمنثور، ج ۱، ص ۲۶

حدیث ۳۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَفَعَ قِرطاسًا مِنَ الْأَرْضِ مَكْتُوبًا عَلَيْهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ جَلالًا لِلَّهِ وَلَا شَيْءَ مِنْهُ عَنْ أَنْ يُداسَّ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الصَّادِقِينَ وَخُفِّفَ عَنْ وَالِدَيْهِ وَإِن كَانَ مُشْرِكِينَ؛

هر کس کاغذی را که روی آن بسم الله الرحمن الرحيم نوشته شده است از روی زمین بردارد و این کار برای بزرگداشت خداوند و جلوگیری از اهانت به نام او باشد، نزد خداوند از صدیقینبه شمار می رود و از بار گناه پدر و مادرش برداشته خواهد شد، حتی اگر مشرک باشند.

تنبيه الخواطر و نزهة النواظر، ج ۱، ص ۳۲

حدیث ۳۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا قَالَ الْعَبْدُ عِنْدَ مَنْامِهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ يَقُولُ اللَّهُ: مَلَأْتُكَنِي! أَكْتُبُوا بِالْحَسَنَاتِ نَفْسَهُ إِلَى الصَّبَاحِ؛

هر گاه بنده ای هنگام خوابش، بسم الله الرحمن الرحيم بگوید، خداوند به فرشتگانمی گوید: به تعداد نفس هایش تا صبح برایش حسنه بنویسید.

جامع الأخبار، ص ۴۲

حدیث ۳۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعَبْدُ... إِنْ قَالَ فِي أَوَّلِ وَضُوئِهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ طَهَّرَتْ أَعْضَاؤُهُ كُلُّهَا مِنَ الذُّنُوبِ؛

اگر بنده ای... در ابتدای وضویش، بسم الله الرحمن الرحيم بگوید همه اعضایش از گناهان پاک می شود.

تفسیر الإمام العسکری علیه السلام، ص ۵۲۱

حدیث ۳۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 زَيْنُوا مَوَائِدَكُمْ بِالْبُقُلِ؛ فَإِنَّهَا مَطْرَدَةٌ لِلشَّيَاطِينِ مَعَ التَّسْمِيَةِ؛
 سفره هایتان را با سبزی، زینت دهید؛ زیرا سبزی با بسم الله الرحمن الرحيم، شیطان را طرد می کند.

مکارم الأخلاق، ص ۱۷۶

حدیث ۳۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ قَرَأَ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ كَتَبَ اللّٰهُ لَهُ بِكُلِّ حَرْفٍ اَرْبَعَةَ اَلْفِ اِحْسٰنٍ وَّ مَحَا عَنْهُ اَرْبَعَةَ اَلْفِ سَيِّئَةٍ وَّ رَفَعَ لَهُ اَرْبَعَةَ اَلْفِ دَرَجَةٍ؛
 هر کس بسم الله الرحمن الرحيم را قرائت کند خداوند به ازای هر حرف آن چهار هزار حسنه برایش می نویسد و چهار هزار گناه از او پاک می کند و چهار هزار درجه او را بالا می برد.

بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۲۵۸

حدیث ۳۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَنَّهُ إِذَا قَالَ الْمُعَلَّمُ لِلصَّبِيِّ قُلْ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ فَقَالَ الصَّبِيُّ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ كَتَبَ اللّٰهُ بَرَاءَةً لِلصَّبِيِّ وَّ بَرَاءَةً لِأَبَوَيْهِ وَّ بَرَاءَةً لِلْمُعَلَّمِ؛
 وقتی معلم به کودک بگوید: بگو بسم الله الرحمن الرحيم و کودک آن را تکرار کند خداوند برای کودک و پدر و مادرش و معلم، برائت از آتش در نظر خواهد گرفت.

مجمع البيان، ج ۱، ص ۵۰

حدیث ۳۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَتَبَ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ فَجَوَّدَهُ تَعْظِیْمًا لِلّٰهِ غَفَرَ اللّٰهُ لَهُ؛
 هر کس بسم الله الرحمن الرحيم را برای بزرگداشت خداوند زیبا بنویسد، خداوند او را می بخشد.

بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۳۵

حدیث ۳۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَنِ اللَّهِ جَلَّ وَ عَزَّ أَنَّهُ قَالَ: كُلُّ أَمْرٍ ذِي بَالٍ لَمْ يُدَكَّرْ فِيهِ بِسْمِ اللَّهِ فَهُوَ أَتْبَرُ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله از خداوند عزیز و جلیل نقل کرده است که فرمود: هر کار ارزشمندی که در آن بسم الله ذکر نشود ناقص است.

بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۳۰۵

حدیث ۳۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ حَزَنَهُ أَمْرٌ تَعَاوَاهُ فَقَالَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ هُوَ مُخْلِصٌ لِلْهَبِطَةِ إِلَيْهِ لَمْ يَنْفَكْ مِنْ إِحْدَى اثْنَتَيْنِ إِمَّا بُلُوغُ حَاجَتِهِ فِي الدُّنْيَا وَ إِمَّا يَعْدِلُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَ يَدْخِرُ لَدَيْهِ وَ أَبْقَى لِلْمُؤْمِنِينَ؛

هر کس کاری او را اندوهگین و به خود مشغول کند و او با اخلاص برای خدا بسم الله الرحمن الرحيم بگوید و با قلبش به سوی او رو کند، یکی از این دو برای او خواهد بود: یادر دنیا به حاجتش می رسد و یا حاجتش نزد پروردگار بوده و برای او ذخیره می شود و آن برای مؤمنان ماندگارتر است.

التوحيد، ص ۲۳۲

حدیث ۳۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ أَنْ يُنَجِّهَهُ اللَّهُ مِنَ الزَّبَانِيَةِ التَّسْعَةَ عَشَرَ فَلْيَقْرَأْ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَإِنَّهَا تِسْعَةَ عَشَرَ حَرْفًا لِيَجْعَلَ اللَّهُ كُلَّ حَرْفٍ مِنْهَا جُزْئًا مِنْوَاحِدٍ مِنْهُمْ؛

هر کس می خواهد خداوند او را از زبانیه (فرشتگان عذاب) نوزده گانه برهاند، بسم الله الرحمن الرحيم را قرائت کند زیرا آن نوزده حرف است. تا خداوند هر حرف آن را سپریدر مقابل یکی از آن فرشتگان قرار دهد.

بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۲۵۸

حدیث ۳۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا مَرَّ الْمُؤْمِنُ عَلَى الصَّرَاطِ فَيَقُولُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ طَفِئَتْ لَهُبُ النَّيِّرَانِ وَ تَقُولُ: جُزْ يَا مُؤْمِنُ فَإِنَّ نَوْرَكَ قَدْ أَطْفَأَ لَهْبِي؛

هنگامی که مؤمن بر صراط می گذرد، و می گوید: بسم الله الرحمن الرحيم. ناگه زبانه های آتش خاموش می شود و می گوید: ای مؤمن عبور کن زیرا نور تو آتش مرا خاموش کرد.

جامع الأخبار، ص ۱۲۰

حدیث ۳۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَوْ قَرَأْتَ بِسْمِ اللَّهِ تَحْفَظُكَ الْمَلَائِكَةُ إِلَى الْجَنَّةِ وَهُوَ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ؛
 اگر بسم الله را قرائت کنی، فرشتگان، تا بهشت تو را حفظ می کنند و آن شفای هر دردی است.

فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۴۲

حدیث ۳۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا قَالَ الْعَبْدُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ: بَدَأَ عَبْدِي بِاسْمِي وَحَقُّ عَلَيَّ أَنْ أُتَمِّمَ لَهُ أُمُورَهُ وَأُبَارِكَ لَهُ فِي أحوَالِهِ؛
 هر گاه بنده ای بسم الله الرحمن الرحيم بگوید خداوند می فرماید: بنده ام کارش را با نام من آغاز کرد، بر من است تا کارش را به پایان برسانم و برای او در کارهایش برکت قرار دهم.

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۶۹

حدیث ۳۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَانَ جِبْرِئِيلُ إِذَا جَاءَنِي بِالْوَحْيِ أَوَّلُ مَا يُلْقَى عَلَيَّ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ؛
 وقتی جبرئیل با وحی به نزد من می آمد، نخستین چیزی که به من القا می کرد، بسم الله الرحمن الرحيم بود.

سنن الدارقطنی، ج ۱، ص ۳۰۴

حدیث ۳۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ قَرَأَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بَنَى اللَّهُ لَهُ فِي الْجَنَّةِ سَبْعَةَ أَلْفٍ قَصْرٍ مِنْ ياقوتَةٍ حُمْرَاءٍ؛
 هر کس بسم الله الرحمن الرحيم را قرائت کند خداوند در بهشت هفتاد هزار قصر از یاقوت سرخ برای او بنا کند.

مدینه المعاجز، ج ۲، ص ۳۶۶

حدیث ۳۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِفْتَاحُ كُلِّ كِتَابٍ؛
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، کلید هر نوشته ای است.

الجامع الصغير، ج ۱، ص ۴۸۱

حدیث ۳۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُمَّتِي يَأْتُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ هُمْ يَقُولُونَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَتُقْلَحَسِنَاتُهُمْ فِي الْمِيزَانِ فَيُقَالُ: أَلَا مَا أُرَاجِحَ مَوَازِينَ أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ: فَتَقُولُ الْأَنْبِيَاءُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ إِنَّا نَبِّدَاءُ كَلَامِهِمْ ثَلَاثَةٌ أَسْمَاءٍ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ لَوْ وُضِعَتْ فِي كَفِّهِ الْمِيزَانِ وَ وُضِعَتْ سِنِّيَاتُ الْخَلْقِ فِي كَفِّهِ أُخْرَى لَرَجَحَتْ حَسَنَاتُهُمْ؛

امت من در روز قیامت می آیند در حالی که بسم الله الرحمن الرحيم می گویند. آنگاه اعمال نیک آنها در ترازوی اعمال، سنگین می شود. گفته می شود: چه چیزی باعث شده که ترازوی اعمال امت محمد سنگین شود. پیامبران جواب می دهند: چون سخن ایشان سه نام از نام های پروردگار شروع می شود که اگر در یک کفه ترازو قرار گیرد و گناهان مردم در کفه دیگر گزارده شود، حسنت آنها برتری می یابد.

تنبيه الخواطر و نزهة النواظر، ج ۱، ص ۳۲

حدیث ۳۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي مَا أَكْرَمَ النِّسَاءَ إِلَّا كَرِيمٌ وَلَا أَهَانَهُنَّ إِلَّا لَيْئِمٌ؛

بهترین شما کسی است که برای خانواده خود بهتر باشد و من از همه شما برای خانواده ام بهترم، زنان را گرامی نمی دارد، مگر انسان بزرگوار و به آنان اهانت نمی کند، مگر شخص پست و بی مقدار.

نهج الفصاحة، ح ۱۵۲۰

حدیث ۳۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَرُّ النَّاسِ الضُّيُوقُ عَلَى أَهْلِهِ، قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ كَيْفَ يَكُونُ ضَيِّقًا عَلَى أَهْلِهِ قَالَ: الرَّجُلُ إِذَا دَخَلَ بَيْتَهُ خَشَعَتِ امْرَأَتُهُ وَ هَرَبَ وَلَدُهُ وَ فَرَّ فَإِذَا خَرَجَتْ امْرَأَتُهُ وَ اسْتَأْنَسَ أَهْلُ بَيْتِهِ؛

بدترین مردم کسی است که بر خانواده اش سخت گیر باشد. گفتند ای رسول خدا! سخت گیری بر خانواده چگونه است؟ فرمودند: مرد وقتی وارد خانه شود، همسرش از اوهراسان و فرزندان از او گریزان شده، فرار کنند و چون بیرون رود همسرش شاد گردد و خانواده اش با یکدیگر انس گیرند.

مجمع الزوائد و منبع الفوائد، ج ۸، ص ۲۵

حدیث ۳۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُكُمْ مَنْ يُرْجَى خَيْرُهُ وَ يُؤْمَنُ شَرُّهُ؛
 بهترین شما کسی است که به خیرش امیدوار و از شرش در امان باشند.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۲۶

حدیث ۳۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 شَرُّكُمْ مَنْ لَا يُرْجَى خَيْرُهُ وَلَا يُؤْمَنُ شَرُّهُ؛
 بدترین شما کسی است که به خیرش امیدی نیست و از شرش امانی نباشد.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۲۶

حدیث ۳۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ إِخْوَانِكُمْ مَنْ أَهْدَى إِلَيْكُمْ غُيُوبَكُمْ؛
 بهترین برادران شما کسی است که عیب هایتان را به شما هدیه کند.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۰۹

حدیث ۳۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُكُمْ أَحْسَنُكُمْ قَضَاءً لِلدَّيْنِ؛
 بهترین شما کسانی هستند که قرض خود را بهتر ادا کنند.

نهج الفصاحه، ح ۱۴۷۴

حدیث ۳۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ مَنْ لَمْ يَشْرِكْ آخِرَتَهُ لِدُنْيَاهُ وَلَا دُنْيَاهُ لِآخِرَتِهِ وَلَمْ يَكُنْ كَالْعَلَى النَّاسِ؛
بهترین شما کسی است که آخرت خود را برای دنیا و دنیای خود را برای آخرت رها نکند و سربار مردم نباشد.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۲۵

حدیث ۳۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ، شَرُّ النَّاسِ مَنْ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَاهُ وَ شَرُّ مَنْ ذَلِكُ مَنْ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ؛
ای علی، بدترین مردم کسی است که آخرت خود را به دنیای خود بفروشد و بدتر از او کسی است که آخرت خود را به دنیای دیگری بفروشد.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۴۶، ح ۳

حدیث ۳۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خيارُ أمتي مَنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَ حَبَّبَ عِبَادَةَ إِلَيْهِ؛
بهترین امت من کسانی هستند که مردم را به سوی خدا دعوت و بندگانش را محبوبا و کنند (با اطاعت از امر و نهی خداوند محبت او بدست می آید).

نهج الفصاحه، ح ۱۴۷۱

حدیث ۳۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ شَرُّ النَّاسِ مَنْ اتَّهَمَ اللَّهَ فِي قَضَائِهِ؛
ای علی، بدترین مردم کسانی هستند که خداوند را در قضا و قدرش (به بی عدالتی) متهم کنند.

الفرقیه، ج ۴، ص ۳۶۳، ح ۳

حدیث ۳۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الرِّجَالِ مِنْ أُمَّتِي الَّذِينَ لَا يَتَطَاوَلُونَ عَلَى أَهْلِيهِمْ وَ يَحْتُونَ عَلَيْهِمْ وَ لَا يَظْلِمُونَهُمْ؛
بهترین مردان امت من کسانی هستند که نسبت به خانواده خود خشن نباشند، اهانت نکنند، دلسوزشان باشند و به آنان ظلم نکنند.

مکارم الاخلاق، ص ۲۱۶

حدیث ۳۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 شَرُّ النَّاسِ مَنْ أَكْرَمَهُ النَّاسُ اتِّقَاءَ شَرِّهِ؛
 بدترین مردم کسی است که دیگران از ترس شرش به او احترام بگذارند.

مکارم الاخلاق، ص ۴۳۳

حدیث ۳۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ؛
 بهترین شما کسی است که قرآن بیاموزد و آموزش دهد.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۲۴

حدیث ۳۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ مِنْ خَيْرِ نِسَائِكُمُ الْوُلُودَ الْوَدُودَ السَّتِيرَةَ الْعَفِيفَةَ الْعَزِيزَةَ فِي أَهْلِهَا الدَّلِيلَةَ مَعَ بَعْلِهَا الْمُتَبَرِّجَةَ مَعَ زَوْجِهَا الْحِصَانَ مَعَ غَيْرِهِ الَّتِي تَسْمَعُ قَوْلَهُ
 وَتُطِيعُ أَمْرَهُوَ إِذَا خَلَا بِهَا بَدَلَتْ لَهُ مَا أَرَادَ مِنْهَا؛
 بهترین زنان شما، زنی است زایا، بسیار مهربان، باحجاب، پاکدامن، در میانخویشاوندان خود عزیز و در برابر شوهرش متواضع باشد،
 خودش را برای شوهرش بیارید و از دیگران حفظ کند، از شوهرش حرف شنوی داشته باشد و امر او را اطاعت نماید و در خلوت
 خواسته شوهرش را برآورده نماید.

من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۳۸۹، ح ۴۳۷۶

حدیث ۳۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنْ شَرِّ نِسَائِكُمْ؛ الدَّلِيلَةُ فِي أَهْلِهَا، الْعَزِيزَةُ مَعَ بَعْلِهَا، الْعَقِيمُ الْحَقُودُ الَّتِي لَا تَتَوَرَّعُ عَنْ قَبِيحِ، الْمُتَبَرِّجَةُ إِذَا غَابَ عَنْهَا زَوْجُهَا، الْحِصَانُ مَعَهُ
 إِذَا حَضَرَ، الَّتِي لَا تَسْمَعُ قَوْلَهُ، وَلَا تُطِيعُ أَمْرَهُ، فَإِذَا خَلَا بِهَا تَمَنَّعَتْ تَمَنُّعَ الصَّعْبَةِ عِنْدَ رُكُوبِهَا، وَلَا تَقْبَلُ لَهُ عُذْرًا وَلَا تَغْفِرُ لَهُ ذَنْبًا؛
 از بدترین زنان شما، زنی است که در میان خویشاوندان خود، خوار و در برابر شوهر خود سرسخت باشد، نازا و کینه توز بوده، از
 زشتی ها دوری نکند، در غیاب شوهرش زینت خود را نمایش دهد ولی در حضور او از این کار خودداری کند، از شوهرش حرف
 شنوی نداشته باشد و امر او را اطاعت نکند، در خلوت با او چون شتری سرکشبهره ندهد و هیچ عذری را از شوهرش نپذیرد و هیچ

خطایی را از او نبخشد.

من لا یحضره الفقیه، ج ۳، ص ۳۹۱، ح ۴۳۷۶

حدیث ۴۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنْ خَيْرِ رِجَالِكُمُ التَّقِيُّ النَّقِيُّ السَّمِيعُ الْكَفَّيْنِ الطَّرْفَيْنِ الْبُرْبُورَيْنِ وَلَا يُلْجِيءُ عِيَالَهُ إِلَى غَيْرِهِ؛

به درستی که از بهترین مردان شما کسی است که با تقوا، پاک، با سخاوت، حلال زاده، حلال خور، پاکدامن، پرهیزگار از ناسزاگویی باشد و به پدر و مادر خود نیکی کند و خانواده خود را به پناه دیگری نفرستد.

کافی، ج ۲، ص ۵۷، ح ۷

از ۴۰۱ تا ۶۰۰

حدیث ۴۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ النَّاسِ الظَّانُونَ وَ شَرُّ الظَّانِينَ الْمُتَجَسِّسُونَ وَ شَرُّ الْمُتَجَسِّسِينَ الْقَوَالُونَ وَ شَرُّ الْقَوَالِينَ الْهَتَّاكُونَ؛

بدترین مردم، بدگمانانند و بدترین بدگمانان تجسس کنندگانند و بدترین تجسسکنندگان بازگو کنندگانند و بدترین بازگو کنندگان پرده درانند.

مستدرک الوسائل، ج ۹، ص ۱۴۷، ح ۱۵

حدیث ۴۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ مَنْ أَطَابَ الْكَلَامَ وَأَطَعَمَ الطَّعَامَ وَ صَلَّى بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ؛

بهترین شما کسی است که خوش زبان باشد، به دیگران طعام بدهد و هنگامی که مردم در خوابند نماز (شب) بخواند.

عیون اخبار الرضا، ج ۱، ص ۷۱

حدیث ۴۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ أَهْلِ الدُّنْيَا وَ أَهْلِ الْآخِرَةِ أَخْلَاقًا مَنْ يَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَهُ وَ مَنْ يُعْطِي مَنْ حَرَمَهُ وَ مَنْ يَصِلُ مَنْ قَطَعَهُ مِنْ ذَوَى أَرْحَامِهِ وَ أَهْلِ وِلايَتِهِ؛

بهترین اهل دنیا و آخرت از نظر اخلاق کسی است که اگر کسی به او ستم کرده، عفویش نماید و به کسی که محرومش نموده عطا

کند و با خویشاوندان و دوستانش که باوی قطع رابطه کرده اند، رابطه برقرار کند.

مستدرک الوسائل، ج ۹، ص ۱۰، ح ۱۰۰۵۲

حدیث ۴۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ شَرَّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَالِمٌ لَا يَنْتَفِعُ بِعِلْمِهِ؛

بدترین مردم نزد خداوند در روز قیامت عالمی است که از علم خود بهره نگیرد.

امالی، الطوسی، ص ۵۲۷

حدیث ۴۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ النَّاسِ مَنْ نَفَعَ وَوَصَلَ وَاعَانَ؛

بهترین مردم کسی است که مفید باشد، رابطه برقرار کند و یاری دهد.

مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۳۹۰، ح ۱۴۳۷۶

حدیث ۴۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ؛

همه شما سرپرست و مسئول هستید و درباره زیردستانتان بازخواست می شوید.

جامع الاخبار، ص ۱۱۹

حدیث ۴۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِنْفَانِ مِنْ أُمَّتِي إِذَا صَلَحَا صَلَحَتْ أُمَّتِي وَإِذَا فَسَدَا، فَسَدَتْ أُمَّتِي، قِيلَا رَسُولَ اللَّهِ وَ مَنْ هُمَا؟ قَالَ: أَلْفُقَهَاءُ وَ الْأُمَرَاءُ؛

دو گروه از امت من اگر صالح شوند، امتم صالح می شوند و اگر فاسد شوند، امتم فاسد می شوند. عرض شد ای رسول خدا آن دو گروه کدامند؟ فرمودند: عالمان و حاکمان.

خصال، ص ۳۷

حدیث ۴۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَمَالُكُمْ أَعْمَالُكُمْ، كَمَا تَكُونُونَ، يُوَلَّى عَلَيْكُمْ؛

کارگزاران شما [نتیجه] اعمال شما هستید، همان گونه که هستید، بر شما حکومت می شود.

شرح شهاب الاخبار، ص ۲۶۰

حدیث ۴۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهْتَمُّ بِأَمْرِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ مِنْهُمْ وَمَنْ سَمِعَ رَجُلًا يُنَادِيَا لِلْمُسْلِمِينَ فَلَمْ يُجِبْهُ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ؛

هر کس صبح کند و به امور مسلمانان همت نرزد، از آنان نیست و هر کس فریاد کمک خواهی کسی را بشنود و به کمکش نشتابد، مسلمان نیست.

کافی، ج ۲، ص ۱۶۴، ح ۵

حدیث ۴۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَنْ تُقَدَّسَ أُمَّةٌ لَا يُؤْخَذُ لِلضَّعِيفِ فِيهَا حَقُّهُ مِنَ الْقَوَىٰ غَيْرَ مُتَعَبٍ؛

ملت‌ی که نتوان در میان آنان بدون دلهره، حق ضعیف را از قوی گرفت، هرگز قابلستایش نیست.

تحف العقول، ص ۱۴۲

حدیث ۴۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ: كِتَابَ اللَّهِ وَعِترَتِي أَهْلَ بَيْتِي لَنْ تَضِلُّوا مَا انْتَمَسَكْتُمْ بِهِمَا وَلَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّىٰ يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ؛

من دو چیز ارزشمند در میان شما می گذارم: کتاب خدا و عترت و اهل بیتم، اگر به آنها چنگ بزنید، هرگز گمراه نمی شوید.

شرح احقاق الحق، ج ۵، ص ۲۸

حدیث ۴۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِقْبَلِ الْحَقَّ مِمَّنْ آتَاكَ بِهِ صَغِيرٌ أَوْ كَبِيرٌ وَإِنْ كَانَ حَبِيبًا؛

حق را از هر کس که برایت آورد، کوچک باشد یا بزرگ، بپذیر، هر چند دشمنت باشد و باطل را، کوچک یا بزرگ، هر کس گوید به خودش برگردان، هر چند دوستت باشد.

کنز العمال، ح ۴۳۱۵۲

حدیث ۴۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرَّاشِي وَالْمُرْتَشِي فِي النَّارِ؛

رشوه دهنده و رشوه گیرنده در آتشند.

کنز العمال، ح ۱۵۰۷۷

حدیث ۴۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ لِمَكَ الْحَمْدُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ قُلْتَ فِي كِتَابِكَ «ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَى قَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ» فَبِكَ آمَنْتُ وَ صَدَّقْتُ فَمَنْ ذَا الَّذِي يَحْفَظُ مَا بِنَفْسِهِ وَيَمْنَعُ مِنَ التَّغْيِيرِ بِحَوْلِهِ وَقُوَّتِهِ إِنْ أَنْتَ لَمْ تَعْصِمَهُ فَصَلِّ حَبْلَ عَضِي مَتَى بِكَرَمِكَ حَتَّى لَا أُغَيَّرَ مَا بِنَفْسِي مِنْ طَاعَتِكَ فَتَغَيَّرَ مَا بِي مِنْ نِعْمَتِكَ فَلِكَا الْحَمْدُ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ؛

خدایا حمد و ستایش مخصوص توست، معبودی جز تو نیست. در کتابت (قرآن) فرمودی «خداوند نعمتی را که به ملتی داده است، تغییر نمی دهد مگر این که خودشان تغییر روش دهند» پس من به تو ایمان آوردم و تو را تصدیق نمودم، خدایا اگر تو کسی را حفظ نکنی، چه کسی توان آن دارد که با نیرو و توان خود نعمت های در اختیار خود را حفظ نماید و از تغییر یافتن آن جلوگیری کند. پس خداوند با کرمت رشته در اماناندن مرا برقرار کن تا من زمینه اطاعتی را که در وجودم از تو دارم، تغییر ندهم، و گرنه هر چه نعمت در پیش من داری، تغییر خواهد یافت. پس حمد و ستایش مخصوص توست ای خدایی که همیشه زنده و پایداری.

جمال الاسبوع، ص ۷۳

حدیث ۴۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْأَخْتِلَافَ وَ التَّنَازُعَ وَ الشُّبْطَ مِنْ أَمْرِ الْعَجْزِ وَ الضَّعْفِ وَ هُوَ مِمَّا لَا يُجِبُّهُ اللَّهُ وَ لَا يُعْطَى عَلَيْهِ النَّصْرَ وَ الظَّفَرَ؛

اختلاف و کشمکش و پشت هم اندازی، از ناتوانی و سستی است و خداوند نه آن را دوست دارد و نه با آن یاری و پیروزی می دهد.

بحار الأنوار، ج ۲۰، ص ۱۲۶، ح ۵۰

حدیث ۴۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتْرَعُونَ عَنْ ذِكْرِ الْفَاجِرِ حَتَّى يَعْرِفَهُ النَّاسُ؟! فَادْكُرُوا الْفَاجِرَ بِمَا فِيهِ يَحْذَرُهُ النَّاسُ؛

آیا از بردن نام بدکار، برای این که مردم او را بشناسند، خودداری می کنید؟ بدکار را با اعمال و کردارش معرفی کنید، تا مردم از او برحذر باشند.

کنز العمال، ح ۸۰۷۰

حدیث ۴۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ عَشَّ مُسْلِمًا أَوْ ضَرَّهُ أَوْ مَأْكْرَهُ؛

از ما نیست کسی که با مسلمانی تقلب کند، یا به او ضرر رساند و یا با وی حيله نماید.

نهج الفصاحه، ح ۲۴۱۴

حدیث ۴۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ وَاللِّصَالِحِ ثَلَاثُ عَلَامَاتٍ: يُصْلِحُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ تَعَالَى بِالْعَمَلِ الصَّالِحِ وَ يُصْلِحُ دِينَهُ بِالْعِلْمِ وَيَرْضَى لِلنَّاسِ مَا يَرْضَى لِنَفْسِهِ؛

ای علی! انسان صالح سه نشانه دارد: با عمل صالح، میان خود و خداوند را اصلاح می کند، با علم، دینش را اصلاح می نماید و برای مردم، همانی را می پسندد که برای خود می پسندد.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۳۵، ح ۱۲۲

حدیث ۴۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الشَّرِيفُ تَرَكَوهُ وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ؛

نابودی مردمان پیش تر از شما از آنجا بود که اگر سرشناسی دزدی می کرد، رهایشمی ساختند و چون ناتوانی دزدی می نمود، مجازاتش می کردند.

نهج الفصاحه، ح ۹۴۳

حدیث ۴۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِذَا أَرَادَ بِقَوْمٍ بَقَاءً أَوْ نَمَاءً رَزَقَهُمُ الْقُصْدَ وَالْعَفَافَ وَإِذَا أَرَادَ بِقَوْمٍ اِقْتِطَاعًا فَتَحَ لَهُمْ أَوْ فَتَحَ عَلَيْهِمْ بَابَ خِيَانَةٍ؛ هرگاه خداوند تبارک و تعالی ماندگاری، یا رشد ملتی را بخواهد، میانه روی و پاکدامنی را روزیشان می کند و هرگاه نابودی آنان را بخواهد، در خیانتکاری را به سود ویا به ضررشان، به رویشان می گشاید.

الدررالمشور، ج ۳، ص ۱۲۰

حدیث ۴۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ لَيْسَ لِأَحَدٍ مِنَ النَّاسِ فِيهِنَّ رُحْمَةٌ: بَرُّ الْوَالِدَيْنِ مُسْلِمًا كَانَ أَوْ كَافِرًا وَالْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ لِمُسْلِمٍ كَانَ أَوْ كَافِرٍ وَأَدَاءُ الْأَمَانَةِ إِلَى مُسْلِمٍ كَانَ أَوْ كَافِرٍ؛

سه چیز است که ترک آن برای هیچ کس جایز نیست: نیکی به پدر و مادر؛ مسلمانباشند یا کافر، وفای به عهد؛ با مسلمان یا کافر و ادای امانت؛ به مسلمان یا کافر.

جامع الصغیر، ج ۲، ص ۷۱۶، ح ۳۴۶۹

حدیث ۴۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْصِفِ النَّاسَ مِنْ نَفْسِكَ وَأَنْصِحِ الْأُمَّةَ وَأَرْحَمْهُمْ فَإِذَا كُنْتَ كَذَلِكَ وَعَظَبَ اللَّهُ عَلَى أَهْلِ بَلَدِهِ أَنْتَ فِيهَا وَأَرَادَ أَنْ يُنْزَلَ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ نَظَرَ إِلَيْكَ فَرَحِمَهُمْ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: «وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقَرْيَةَ بِظُلْمٍ وَأَهْلِهَا مُصْلِحُونَ»؛

با مردم منصفانه رفتار کن و خیرخواه و مهربان آنان باش؛ زیرا اگر چنین بودی و خداوند بر مردم آبادی که تو در آن به سر میبری خشم گرفت و خواست بر آنان عذاب فرو فرستد، به تو نگاه می کند و به خاطر تو به آنان رحم می کند. خدای متعال می فرماید «و پروردگارتو هرگز بر آن نبوده که شهرهایی را که مردمش درستکارند، به ستمی هلاک کند».

مکارم الاخلاق، ص ۴۵۷

حدیث ۴۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَخْتَلَفُوا، فَإِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ اخْتَلَفُوا فَهَلَكُوا؛

باهم اختلاف نکنید، که پیشینیان شما دچار اختلاف شدند و نابود گشتند.

کنز العمال، ح ۸۹۴

حدیث ۴۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا كَثُرَ الزَّانَا بَعِيدِي كَثُرَ مَوْتُ الْفَجِيأَةِ وَإِذَا طُفِّفَ الْمِكْيَالُ أَخَذَهُمُ اللَّهُ بِالسِّنِينَ وَالنَّقْصِ وَإِذَا مَنَعُوا الزَّكَاةَ مَنَعَتِ الْأَرْضُ بَرَكَاتِهَا مِنَ الزَّرْعِ وَالشَّمَارِ وَالْمَعَادِنِ وَإِذَا جَارُوا فِي الْحُكْمِ تَعَاوَنُوا عَلَى الظُّلْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِذَا نَقَضُوا الْعَهْدَ سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ عَيْدُوهُمْ وَإِذَا قَطَعُوا الْأَرْحَامَ جَعَلَتِ الْأَمْوَالُ فِي أَيْدِي الْأَشْرَارِ وَإِذَا لَمِيأُمُرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَلَمْ يَنْهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَلَمْ يَتَّبِعُوا الْأَخْيَارَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ أَشْرَارُهُمْ فَيَدْعُو عِنْدَ ذَلِكَ خِيَارَهُمْ فَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ ؛

چون پس از من زنا رایج شود، مرگ ناگهانی زیاد می شود و چون کم فروشی کنند، خداوند آنان را به قحطی و کمبود مبتلا می گرداند و چون زکات ندهند، زمین برکات خود، مانند غلات و میوه ها و معادن را از آنان دریغ می دارد و چون در قضاوت ستممایند، بر ظلم و تجاوز یکدیگر را یاری کنند و چون عهدها را بشکنند، خداوند دشمنشان را بر آنان مسلط کند و چون قطع رحم کنند، ثروت در دست اشرار افتد و هنگامی که امر به معروف و نهی از منکر نمایند و از نیکان از اهل بیت من پیروی نکنند، خداوند اشرارشان را بر آنان مسلط کند و نیکانشان دعا کنند ولی مستجاب نشوند .

تحف العقول، ص ۵۱

حدیث ۴۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالشَّحَّ فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِالشَّحِّ أَمَرَهُمْ بِالْبُخْلِ فَبُخِلُوا وَأَمَرَهُمْ بِالْقَطِيعَةِ فَقَطَعُوا وَأَمَرَهُمْ بِالْفُجُورِ فَفَجَرُوا؛

از حرص بپرهیزید، زیرا که پیشینیان شما در نتیجه حرص نابود شدند، حرص آنها رابه بخل وادار کرد پس بخل ورزیدند. به قطع رحم وادار کرد پس با خویشاوندان قطع رابطه کردند. به بدی وادارشان کرد پس بدکار شدند.

نهج الفصاحه ، ح ۹۹۲

حدیث ۴۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا كَانَ أَمْرًاؤُكُمْ خِيَارُكُمْ وَأَغْنِيَاؤُكُمْ سِيمَحَاءُكُمْ وَأَمْرُكُمْ شُورِيَّتِيْنُكُمْ فَظَهَرُ الْأَرْضِ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ بَطْنِهَا وَإِذَا كَانَ أَمْرًاؤُكُمْ شِرَارُكُمْ وَأَغْنِيَاؤُكُمْ مَبْخَلَاءُكُمْ وَأَمُورُكُمْ إِلَى نِسَاءِكُمْ فَبَطْنُ الْأَرْضِ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ ظَهْرِهَا؛

هرگاه حاکمانتان نیکان شما باشند و ثروتمندانان بخشندگان شما و کارها میان شما با مشورت باشد، روی زمین از درون آن برای شما بهتر است و هرگاه حاکمانتان اشرار شما و ثروتمندان شما بخیلان باشند و کارهای شما به دست زنان افتد، درون زمین برای شما بهتر از روی زمین است.

تحف العقول، ص ۳۶

حدیث ۴۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا رَحِيمًا قَالُوا: كُنَّا رَحِيمًا. قَالَ: لَا حَتَّى تَرْحَمَ الْعَامَّةَ؛

سوگند به آن کس که جانم در دست اوست، کسی جز اهل ترحم به بهشت نمی رود. عرض کردند: «همه ما دل رحم و مهربانیم»، فرمودند: نه، مگر آن گاه که به عموم مردم رحم کنید.

کنز العمال، ح ۵۹۸۹

حدیث ۴۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ اسْتِخَارَةُ اللَّهِ وَرِضَاهُ بِمَا قَضَى اللَّهُ وَمِنْ شِقْوَةِ ابْنِ آدَمَ تَرْكُهُ اسْتِخَارَةَ اللَّهِ وَسَخَطُهُ بِمَا قَضَى اللَّهُ؛

از خوشبختی انسان درخواست خیر از خداوند و خشنودی به خواست اوست از بدبختی انسان است که از خدا درخواست خیر نکند و به خواست او ناخشنود باشد.

تحف العقول، ص ۵۵

حدیث ۴۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ السَّعِيدَ كُلَّ السَّعِيدِ حَقَّ السَّعِيدِ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا فِي حَيَاتِهِ وَبَعْدَ مَوْتِهِ إِنَّ الشَّقِيَّ كُلَّ الشَّقِيَّ حَقَّ الشَّقِيَّ مَنْ أَبْغَضَ عَلِيًّا فِي حَيَاتِهِ وَبَعْدَ وَفَاتِهِ؛

خوشبخت کامل و واقعی کسی است که علی را در زندگی و بعد از مرگش دوست بدارد و بدبخت کامل و واقعی کسی است که دشمن علی در زندگی و بعد از مرگش باشد.

الأمالی، صدوق، ص ۲۴۹، ح ۸

حدیث ۴۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعٌ مِنَ السَّعَادَةِ وَأَرْبَعٌ مِنَ الشَّقَاوَةِ، فَالْأَرْبَعُ الَّتِي مِنَ السَّعَادَةِ: الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ وَالْمَسْكَنُ الْوَاسِعُ وَالْجَارُ الصَّالِحُ وَالْمَرْكَبُ الْبَهِيُّ وَالْأَرْبَعُ الَّتِي مِنَ الشَّقَاوَةِ: الْجَارُ السُّوِّءُ وَالْمَرْأَةُ السُّوِّءُ وَالْمَسْكَنُ الضَّيِّقُ وَالْمَرْكَبُ السُّوِّءُ؛

چهار چیز از خوشبختی و چهار چیز از بدبختی است: چهار چیز خوشبختی: همسر خوب، خانه بزرگ، همسایه خوب و سواری نیکو است و چهار چیز بدبختی: همسایه بد، همسر بد، خانه کوچک و سواری بد است.

مکارم الأخلاق، ص ۱۲۶

حدیث ۴۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا اسْتُحِقَّتْ وَلَايَةُ اللَّهِ وَالسَّعَادَةُ جَاءَ الْأَجَلَ بَيْنَ الْعَيْنَيْنِ وَ ذَهَبَ الْأَمْوَاءَ الظَّهْرِ وَإِذَا اسْتُحِقَّتْ وَلَايَةُ الشَّيْطَانِ وَالشَّقَاوَةُ جَاءَ الْأَمْلُ بَيْنَ الْعَيْنَيْنِ وَ ذَهَبَ الْأَجَلَ وَرَاءَ الظَّهْرِ؟

هرگاه کسی مستحق دوستی خداوند و خوشبختی باشد، مرگ در برابر چشمان او می آید و آرزو پشت سرش می رود و هرگاه مستحق دوستی شیطان و بدبختی باشد، آرزو پیش چشم او، و مرگ پشت سرش قرار می گیرد.

الکافی، ج ۳، ص ۲۵۸، ح ۲۷

حدیث ۴۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ حَسُنَ الْخُلُقِ وَ مِنْ شَقَاوَةِ ابْنِ آدَمَ سُوءُ الْخُلُقِ؛

از خوشبختی انسان خوش اخلاقی و از بدبختی انسان بد اخلاقی است.

کنز العمال، ح ۵۲۴۳

حدیث ۴۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلْعِلْمُ إِمَامَ الْعَمَلِ وَالْعَمَلُ تَابِعُهُ يُلْهَمُ بِهِ السُّعْدَاءُ وَيُحْرِمُهُ الْأَشْقِيَاءُ؛

دانش پیشوای عمل و عمل پیرو آن است. به خوشبختان دانش الهام می شود و بدبختان از آن محرومند.

الأمالی، طوسی، ص ۴۸۸، ح ۳۸

حدیث ۴۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَشَقَى النَّاسِ الْمُلُوكُ... وَ أَسْعَدُ النَّاسِ مَنْ خَالَطَ كِرَامَ النَّاسِ؛

بدبخت ترین مردم پادشاهانند و خوشبخت ترین مردم کسی است که با مردم بزرگوار معاشرت کند.

الأمالی، صدوق، ص ۷۳، ح ۴۱

حدیث ۴۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّعِيدُ مَنْ اخْتَارَ بَاقِيَةَ يَدَوْمٍ نَعِيمُهَا عَلَى فَانِيَةٍ لَا يَنْفَدُ عَذَابُهَا وَقَدَّمَ لِمَا يَقْدِمُ عَلَيْهِ مِمَّا هُوَ فِي يَدَيْهِ قَبْلَ أَنْ يُخَلِّفَهُ لِمَنْ يَسْعُدُ بِانْفَاقِهِ وَقَد شَقِيَ هُوَ بِجَمْعِهِ؛

خوشبخت کسی است که سرای باقی را که نعمتش پایدار است بر سرای فانی کهعذابش بی پایان است برگزیند و از آنچه در اختیار دارد برای سرایی که به آنجا می رود پیش فرستد قبل از آن که آنها را برای کسی بگذارد که او با انفاق آن خوشبخت می شودولی خودش با گردآوری آن (دارایی ها) بدبخت شده است.

اعلام الدین، ص ۳۴۵

حدیث ۴۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَعْزِضُ عَلَى عَبْدِهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ نَصِيحَةً فَإِنْ هُوَ قَبِلَهَا سَعِدَ وَإِنْ تَرَكَهَا شَقِيَ؛

خداوند متعال، به بنده اش در هر روز نصیحتی عرضه می کند، که اگر بپذیرد، خوشبخت و اگر نپذیرد، بدبخت می شود.

کنز العمال، ح ۱۰۲۵۰

حدیث ۴۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِي أَنْدَرْتُمْ وَبِعَلَى بْنِ أَبِي طَالِبٍ اهْتَدَيْتُمْ... وَبِالْحَسَنِ أُغْطِيَتْهُمُ الْإِحْسَانُ وَبِالْحُسَيْنِ تَسْعَدُونَ وَبِهِ تَشْقُونَ أَلَا وَإِنَّ الْحُسَيْنَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ مَنْ عَادَهُ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ رِيحَ الْجَنَّةِ؛

به وسیله من هشدار داده شدید و به وسیله علی علیه السلام هدایت می یابید و به وسیله حسن احسان می شوید و به وسیله حسین خوشبخت می گردید و بدون او بدبخت. بدانید که حسین دری از درهای بهشت است، هر کس با او دشمنی کند، خداوند بویبهشت را بر او حرام می کند.

مأه منقبه، ص ۲۲

حدیث ۴۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا دَارُ بَلَاءٍ وَمَنْزِلُ بُلْعَةٍ وَعَنَاةٍ قَدْ نَزَعَتْ عَنْهَا نُفُوسُ السُّعَدَاءِ وَانْتَزَعَتْ بِالْكَرِهِ مِنْ أَيْدِي الْأَشْقِيَاءِ فَاسْعُدُ النَّاسَ بِهَا أَرْغَبُهُمْ عَنْهَا وَأَشْقَاهُمْ بِهَا أَرْغَبُهُمْ فِيهَا؛

دنیا سرای بلا و گرفتاری و محل گذران زندگی و زحمت است خوشبختان از آن دلکنده اند و از دست بدبختان به زور گرفته می شود پس خوشبخت ترین مردم، بی میل ترین آنان به دنیا و بدبخت ترین مردم، مایل ترین آنان به دنیا است.

اعلام الدین، ص ۳۴۲

حدیث ۴۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ ضَمِنَ وَصِيَّةَ الْمَيِّتِ مِنْ أَمْرِ الْحَجِّ فَلَا يَعْجُزَنَّ فِيهَا فَإِنَّ عُقُوبَتَهَا شَدِيدَةٌ وَ نَدَامَتَهَا طَوِيلَةٌ، لَا يَعْجُزُ عَنْ وَصِيَّةِ الْمَيِّتِ إِلَّا شَقِيٌّ وَلَا يَقُومُ بِهَا إِلَّا سَعِيدٌ؛

هر کس وصیت میت را در کار حج بر عهده بگیرد، نباید در آن کوتاهی کند، زیرا عقوبت آن سخت و پشیمانی اش طولانی است. از وصیت میت جز بدبخت کوتاهی نکنند و به آن جز خوشبخت عمل ننمایند.

جامع الأخبار، ص ۱۵۹

حدیث ۴۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِيمَا رَوَى عَنِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى - : يَا عِبَادِي ! إِنِّي حَرَمْتُ الظُّلْمَ عَلَيْنَفْسِي وَ جَعَلْتُهُ بَيْنَكُمْ مُحَرَّمًا ، فَلَا تَظَالَمُوا ؛

در آنچه از خداوند تبارک و تعالی روایت شده است: ای بندگان من! همانا ظلم را بر خود حرام کردم و آن را در میان شما نیز حرام کردم. پس بر یکدیگر ظلم نکنید.

صحیح مسلم ، ج ۴ ، ص ۱۹۹۴ ، ح ۵۵

حدیث ۴۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِالْعَدْلِ قَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ ؛

آسمان ها و زمین، با عدالت، پا برجا می مانند.

عوالی اللآلی ، ج ۴ ، ص ۱۰۳

حدیث ۴۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقْسِطُهُ وَ عَدْلُهُ جَعَلَ الرُّوحَ وَ الْفَرَحَ فِي الرِّضَا وَ الْيَقِينِ وَ جَعَلَ الْهَمَّ وَ الْحُزْنَ فِي السَّخَطِ ؛

در حقیقت، خداوند متعال، به خاطر انصاف و عدالتش، آسایش و شادیرا در خشنودی (به خواست خودش) و یقین قرار داد و نگرانی و اندوه را درخشم خودش.

المعجم الكبير، ج ۱۰، ص ۲۱۶، ح ۱۰۵۱۴

حدیث ۴۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَلَمَّا رَأَى يُونُسَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ قَوْمَهُ لَا- يُجِيبُونَهُ وَلَا- يُؤْمِنُونَ ، ضَجِرَ وَ عَرَفَ مِنْنَفْسِهِ قِلَّةَ الصَّبْرِ ، فَشَكَى ذَلِكَ إِلَى رَبِّهِ ، وَ كَانَ فِيهَا يَشْكِي أَنْ قَالَ : يَا رَبِّ ! إِنَّكَ بَعَثْتَنِي إِلَى قَوْمِي ، وَ لِي ثَلَاثُونَ سَنَةً ، فَلَبِثْتُ فِيهِمْ أَدْعُوهُمْ إِلَى الْإِيمَانِ بِكَ وَالتَّصَدِيقِ بِرِسَالَاتِي وَ أَخَوْفُهُمْ عَذَابَكَ وَ نَقَمَتَكَ ثَلَاثًا وَ ثَلَاثِينَ سَنَةً ، فَكَذَّبُونِي وَ لَمْ يُؤْمِنُوا بِي ، وَ جَحَدُوا ثُبُوتِي وَ اسْتَخَفُّوا بِرِسَالَاتِي ، وَ قَدْ تَوَاعَدُونِي وَ خِفْتُ أَنْ يَقْتُلُونِي ، فَانزِلْ عَلَيْهِمْ عَذَابَكَ ، فَإِنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ . قَالَ : فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى يُونُسَ : أَنْ فِيهِمُ الْحَمَلُ وَالْجَنِينُ وَالطُّفْلُ ، وَ الشَّيْخُ الْكَبِيرُ ، وَ الْمَرَأَةُ الضَّعِيفَةُ ، وَ الْمُسْتَضْعَفُ مَعْفُ الْمُهِينِ ، وَ أَنْالْحَكْمُ الْعَدْلُ ، سَبَقَتْ رَحْمَتِي غَضَبِي ، لَا أُعَذِّبُ الصَّغَارَ بِذُنُوبِ الْكِبَارِ مِنْ قَوْمِكَ ، وَ هُمَا يُونُسُ عِبَادِي وَ خَلْقِي ، وَ بَرِيَّتِي فِي بِلَادِي ، وَ فِي عَيْلَتِي ، أُحِبُّ أَنْ أَتَانَاهُمْ ، وَ أَرْفُقِبِهِمْ ، وَ أَنْتَظِرُ تَوْبَتَهُمْ ؛

یونس علیه السلام زمانی دید قومش دعوت او را نمی پذیرند و به او ایمان نمی آورند، آزرده شد و احساس بی تابی کرد. از این رو، به پروردگارش شکوه نمود. در بخشی از شکوه های او چنین بود: ای پروردگار من! تو مرا در سی سالگی به سوی قوممبعوث فرمودی و من، سی و سه سال در میانشان ماندم و آنان را به ایمان آوردن به تو و تصدیق رسالتم دعوت نمودم و از عذاب و محروم کردن تو بیمشان دادم؛ امّا آنان تکذیب کردند و به من ایمان نیاوردند و نبوتم را انکار نمودند و رسالت مرا سبک شمردند و مرا تهدید نمودند و ترسیدم که مرا بکشند. پس، عذابت را بر آنان فرود آور، زیرا آنان قومی هستند که ایمان نمی آورند. آن گاه خداوند به یونس علیه السلام فرمود: «در میان آنان، زن باردار و جنین و کودک خردسال و پیر و زن ناتوانو مستضعف خوار وجود دارد، در حالی که من، داور عادل هستم که رحمتم بر خشممیشی گرفته است. من خردسالان قوم تو را به گناهان بزرگ سالانیشان کیفر نمی دهمو - ای یونس - آنان بندگان و آفریدگان و مردمان من در سرزمین های من و در زیر پوشش من اند. دوست دارم درباره آنان حوصله کنم و با ایشان مدارا نمایم و توبه شان را انتظار می کشم».

تفسیر عیاشی ، ج ۲ ، ص ۱۲۹ ، ح ۴۴

حدیث ۴۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْعَدْلَ مِيزَانُ اللَّهِ تَعَالَى فِي الْأَرْضِ ، فَمَنْ أَخَذَهُ قَادَهُ إِلَى الْجَنَّةِ وَ مَتْرَكَهُ سَاقَهُ إِلَى النَّارِ ؛

عدالت، ترازوی خدای متعال در زمین است. هر کس آن را به کار گیرد، به خاطر آن، به بهشت می رود و هر کس آن را رها کند، به جهنم رانده می شود.

مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۳۱۷، ح ۱۳۱۴۵

حدیث ۴۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصَابَ فِي الدُّنْيَا ذَنْبًا فَعُوقِبَ بِهِ ، فَاللَّهُ أَعْدِلُ مِنْ أَنْ يُثَنِّي عُقُوبَتَهُ عَلَى عَجْدِهِ ، وَ مَنْ أَدْنَبَ ذَنْبًا فِي الدُّنْيَا فَسَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ ، فَاللَّهُ أَكْرَمُ مِنْ أَنْ يَعُودَ فِي شَيْءٍ قَدْ عَفَا عَنْهُ ؛

هر کس در دنیا به گناهی گرفتار شود و به خاطر آن، مجازات گردد، خداوند، عادل تراز آن است که [در قیامت] مجازات آن گناه را بر بنده اش تکرار نماید و هر کس در دنیا گناهی مرتکب شود و خداوند، آن را ببوشاند (ببخشد)، خدا بزرگوارتر از آن است که عفو خود را باز پس گیرد.

سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۸۶۸، ح ۲۶۰۴

حدیث ۴۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمَعُونَةَ تَأْتِي مِنَ اللَّهِ عَلَى قَدْرِ الْمُؤْنَةِ وَإِنَّ الصَّبْرَ يَأْتِي مِنَ اللَّهِ عَلَى قَدْرِ الْمُصِيبَةِ؛

به راستی که کمک از جانب خداوند به اندازه هزینه می رسد و صبر از جانب خداوند به اندازه گرفتاری می آید.

کنز العمال، ح ۱۵۹۹۳

حدیث ۴۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي التَّخْوِيفِ مِنَ الْقِيَامَةِ وَالْحِسَابِ : اذْكُرُوا وَقُوفَكُمْ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ ؛ فَإِنَّهُ الْحَكَمُ الْعَدْلُ ، وَاسْتَعِدُّوا لِجَوَابِهِ إِذَا سَأَلَكُمْ ؛

درباره ترس از قیامت و حساب: لحظه ایستادن در پیشگاه خداوند - جل جلاله - را به یاد آورید، چرا که او حاکم عادل است و خودتان را برای پاسخگویی آماده سازید که از شما می پرسد.

امالی صدوق، ص ۳۵۴، ح ۴۳۲

حدیث ۴۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عن جبرئيل عليه السلام : عن الله عز وجل ، قال: قال الله تبارك وتعالى : ... إِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ يُرِيدُ الْبَابَ مِنَ الْعِبَادَةِ فَأَكْفُهُ عَنْهُ ، لِئَلَّا يَدْخُلَهُ جَبُّ فَيْفَسِدَهُ ذَلِكَ ، وَإِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ لَا يَصْلُحُ إِيْمَانُهُ إِلَّا بِالْفَقْرِ وَ لَوْ أَعْنَيْتُهُ لَأَفْسَدَهُ ذَلِكَ ، وَإِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ لَا يَصْلُحُ إِيْمَانُهُ إِلَّا بِالْغِنَاءِ وَ لَوْ أَفْقَرْتُهُ لَأَفْسَدَهُ ذَلِكَ ، وَإِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ لَا يَصْلُحُ إِيْمَانُهُ إِلَّا بِالسُّقْمِ وَ لَوْ صَحَّحْتُ جِسْمَهُ لَأَفْسَدَهُ ذَلِكَ ، وَإِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ لَا يَصْلُحُ إِيْمَانُهُ إِلَّا بِالصَّحَّةِ وَ لَوْ أَسْقَمْتُهُ لَأَفْسَدَهُ ذَلِكَ ، إِنِّي أُدَبِّرُ عِبَادِي لِعِلْمِي بِقُلُوبِهِمْ ، فَأَيُّعَلِيمٌ خَبِيرٌ ؛

به نقل از جبرئیل: خداوند تبارک و تعالی فرمود: ... بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که می خواهند از راه عبادت، به درگاه من وارد شوند، ولی من مانعی شوم، به خاطر این که غرور در آنان به وجود نیاید تا فاسدشان کند. و بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با فقر، درست نمی شود، که اگر بی نیازشان کنم، بی نیازی فاسدشان می کند. و بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با ثروت، درست نمی شود که اگر نیازمندشان کنم، نیازمندی فاسدشان می کند. و بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با بیماری، درست نمی شود، که اگر به آنان تن درستی ببخشم، تن درستی

فاسدشان می‌کند. و بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با تن درستی، درست نمی‌شود که اگر بیمارشان کنم، بیماری فاسدشان می‌کند. در حقیقت، من، بندگانم را با آگاهی ای که ازدل هایشان دارم اداره می‌کنم؛ چراکه من دانای آگاهم».

توحید، ص ۳۹۹، ح ۱

حدیث ۴۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ حَيَّلَ تَنَاوُهُ يَقُولُ : وَعِزَّتِي وَجَلَالِي ، مَا خَلَقْتُ مِنْ خَلْقِي خَلْقًا أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ وَإِتْدَلِكَ سَمِيئَةَ بِاسْمِي مُؤْمِنًا ، لِأَحْرَمُهُ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَهِيَ خَيْرَةٌ لَهُ مِنِّي وَإِنِّي لَأُمْلِكُهُ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَهِيَ خَيْرَةٌ لَهْمَنِي ، فَلْيَرْضَ بِقَضَائِي ، وَ لِيَصْبِرْ عَلَى بِلَائِي وَ لِيَشْكُرْ نِعْمَائِي ، أَكْتُبُهُ يَا مُحَمَّدُ مِنَ الصَّادِقِينَ عِنْدِي ؛

خداوند - که نام او بلند باد - می‌فرماید: «به عزت و جلالم سوگند، از میان آفریدگانم آفریده ای که نزد من محبوب تر از بنده مؤمنم باشد، نیافریدم و بدین جهت، او را به اسمخودم، مؤمن، نام نهادم. البته [گاه] او را از آنچه میان مشرق و مغرب است، محرومی سازم و این انتخاب من برای اوست و [گاه] او را از آنچه میان مشرق و مغرب است، بهره مند می‌سازم و آن، انتخاب من برای او است. پس باید به خواست من، خشنود باشد و بر بلای من، صبر کند و نعمت های مرا شکر نماید. ای محمد! او را در شمار صدیقین (بندگان راستین) خود می‌نویسم».

مشکاة الأنوار، ص ۷۳، ح ۱۳۶

حدیث ۴۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُصِيبُ عَبْدًا نَكْبَةً فَمَا فَوْقَهَا أَوْ دُونَهَا إِلَّا بِذَنْبٍ ، وَ مَا يَغْفُو اللَّهُ عَنْهُ أَكْثَرُ ؛

هیچ بنده ای به بدبختی و بالاتر و پایین تر از آن نمی‌رسد، مگر به خاطر گناهی. البته آنچه خدا از آن در می‌گذرد، بسیار بیشتر است.

سنن الترمذی، ج ۵، ص ۳۷۸، ح ۳۲۵۲

حدیث ۴۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَكَى نَبِيٌّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ إِلَى رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَقَالَ : يَا رَبِّ يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ عِبِيدِكَ يُؤْمِنُ بِكَ وَ يَعْمَلُ بِطَاعَتِكَ ، فَتَرَوَى عَنْهُ الدُّنْيَا ، وَ تَعْرِضُ لَهَا الْبَلَاءَ ، وَ يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ عِبِيدِكَ يَكْفُرُ بِكَ وَ يَعْمَلُ بِمَعَاصِيكَ ، فَتَرَوَى عَنْهَا الْبَلَاءَ وَ تَعْرِضُ لَهُ الدُّنْيَا . فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ ؛ أَنَّ الْبِلَادَ وَالْعِبَادَ لِي ، وَ أَنْ نَهْلَيْسَ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُنِي وَ يُهَلِّلُنِي ، وَ يُكَبِّرُنِي ، وَ أَمَّا عَبْدِي الْمُؤْمِنُ فَلَهْ سَيِّئَاتٌ فَارَوَى عَنْهُ الدُّنْيَا ، وَ أَعْرِضُ لَهُ الْبَلَاءَ حَتَّى يَأْتِيَنِي فَأَجْزِيَهُ بِحَسَنَاتِهِ ، وَ أَمَّا عَبْدِي الْكَافِرُ فَلَهُ حَسَنَاتٌ فَارَوَى عَنْهُ الْبَلَاءَ ، وَ أَعْرِضُ لَهُ الدُّنْيَا حَتَّى يَأْتِيَنِي فَأَجْزِيَهُ

بَسِيئَاتِهِ ؛

یکی از پیامبران به پروردگارش شکوه نمود و گفت: پروردگارا! بنده ای از بندگانت بهتو ایمان می آورد و طبق فرمان تو عمل می کند و تو، دنیا را از او باز می داری (او را از دنیا محروم می کنی) و در معرض بلا قرارش می دهی. و بنده ای از بندگانت به تو کفر می ورزد و تو را نافرمانی می کند و تو، بلا را از او باز می داری و دنیا را به او ارزانی می کنی! خداوند عزّ و جلّ به او وحی فرمود: «سرزمین ها و بندگان، از آن من اند و هیچ چیزی نیست، جز این که مرا منزّه و یگانه و بزرگ می داند. اما بنده مؤمنم، گناهی ندارد و من دنیا را از او بازمی دارم و او را در معرض بلا-قرار می دهم تا این که [در قیامت] نزد من بیاید و پاداش خوبی هایش را بدهم. و امّا بنده کافر، خوبی هایی دارد، و من بلا-را از او باز می دارم و دنیا را به او عرضه می کنم تا نزد من بیاید و کیفر گناهانش را بدهم».

المعجم الكبير، ج ۱۲، ص ۱۱۷، ح ۱۲۷۳۵

حدیث ۴۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الرَّجُلَ لَتَكُونَ لَهُ دَرَجَةٌ رَفِيعَةٌ مِنَ الْجَنَّةِ لَا يَنَالُهَا إِلَّا بِشَيْءٍ مِنَ الْبَلَايَا تُصِيبُهُ ، حَتَّى يَنْزِلَ بِهِ الْمَوْتُ وَ مَا بَلَغَ تِلْكَ الدَّرَجَةَ ، فَيُشَدِّدُ عَلَيْهَا حَتَّى يَبْلُغَهَا ؛

انسان، گاهی درجه عالی ای در بهشت دارد که جز در سایه برخی گرفتاری ها به آن نمی رسد و چنانچه مرگش فرا رسد و او به آن درجه نرسیده باشد، هنگام مرگش، چنانبر او سخت گرفته می شود که به آن درجه دست یابد.

مسند زید ، ص ۴۱۰

حدیث ۴۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِلشَّيْطَانِ لَمَّةً بِابْنِ آدَمَ وَ لِلْمَلَكِ لَمَّةً ، فَأَمَّا لَمَّةُ الشَّيْطَانِ فَاِبْعَادُ بِالشَّرِّ وَ تَكْذِيبُ بِالحَقِّ ، وَ أَمَّا لَمَّةُ الْمَلَكِ فَاِبْعَادُ بِالخَيْرِ وَ تَصْدِيقُ بِالحَقِّ ، فَمَنْ وَجَدَ ذَلِكَ فَلْيَعْلَمْ أَنَّهُ مِنَ اللَّهِ فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ ، وَ مَنْ وَجَدَ الْآخِرَى فَلْيَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ؛

شیطان القائاتی به فرزند آدم دارد و فرشته نیز الهاماتی دارد: القای شیطان، به بدی وعده دادن و حق را تکذیب نمودن و الهام فرشته، به خوبی وعده دادن و حق را تصدیق کردن است. پس هرکس الهام به خوبی را در دل خود یافت، بداند که از جانب خداوند است و بدین خاطر، خدا را ستایش نماید و هرکس چیزی غیر از این یافت، از شیطانرانده شده، به خدا پناه ببرد.

سنن الترمذی ، ج ۵، ص ۲۱۹، ح ۲۹۸۸

حدیث ۴۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ : إِنِّي إِذَا ابْتَلَيْتُ عَبْدًا مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنًا فَحَمِدَنِي عَلَيَّ مَا ابْتَلَيْتُهُ ، فَإِنَّهُ يَقُومُ مِنْ مَضْجَعِهِ ذَلِكَ كَيَوْمَ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ مِنْ

الْخَطَايَا . وَيَقُولُ الرَّبُّعَزَّ وَجَلَّ : اَنَا قَيْدُتُ عَبْدِي وَابْتَلَيْتُهُ ، وَاجْرُوا لَهُ كَمَا كُنْتُمْ تُجْرُونَ لَهُ وَهُوَ صَحِيحٌ ؛ خداوند عز و جل می فرماید: «هرگاه من یکی از بندگان مؤمنم را گرفتار ساختم و بهخاطر آن گرفتاری، ستایشم نمود، بی گمان از بسترش همانند روزی که از مادر متولدشده، بدون گناه بر می خیزد» و می فرماید: «من بنده ام را گرفتار و مبتلا ساختم. شما، پاداش او را همانند زمان سلامتیش به او بدهید.

مسند ابن حنبل ، ج ۶ ، ص ۷۷ ، ح ۱۷۱۱۸

حدیث ۴۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا يُصِيبُ الْمُسْلِمَ ، مِنْ نَصَبٍ وَلَا وَصَبٍ ، وَلَا هَمٍّ وَلَا حَزَنٍ وَلَا أَدَىٍّ وَلَا غَمٍّ ، حَتَّى الشُّوْكَهَ يُشَاكُهَا ، إِلَّا كَفَرَ اللَّهُ بِهَا مِنْ خَطَايَاهُ ؛ به مسلمان، رنج و درد طولانی و غم و اندوه و آزار و غصه ای نمی رسد، حتی خاری بهتنش فرو نمی رود، مگر این که خداوند به خاطر آن ها، گناهان او را پاک می کند.

صحیح البخاری ، ج ۵ ، ص ۲۱۳۷ ، ح ۵۳۱۸

حدیث ۴۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ رَجُلًا أَتَى سَيِّدَنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلَّمَنِي خُلُقًا يَجْمَعُ لِي خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: لَا تَكْذِبْ؛

مردی به رسول خدا صلی الله علیه و آله عرض کرد: به من اخلاقی بیاموزید که خیر دنیا و آخرت در آن جمع باشد، حضرت فرمودند: دروغ نگو.

بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۲۶۲، ح ۴۳

حدیث ۴۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ اَصْدِقْ وَإِنْ ضَرَّكَ فِي الْعَاجِلِ فَإِنَّهُ يَنْفَعُكَ فِي الْآجِلِ وَلَا تَكْذِبْ وَإِنْ يَنْفَعُكَ فِي الْعَاجِلِ فَإِنَّهُ يَضُرُّكَ فِي الْآجِلِ؛ ای علی راست بگو اگر چه در حال حاضر به ضرر تو باشد ولی در آینده به نفع توست و دروغ نگو اگر چه در حال حاضر به نفع تو باشد ولی در آینده به ضرر توست.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۲۷، ح ۶۵

حدیث ۴۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا زَعِيمٌ بِبَيْتِ فِي رَبِصِ الْجَنَّةِ ، وَبَيْتِ فِي وَسَطِ الْجَنَّةِ ، وَبَيْتِ فِي أَعْلَى الْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا ، وَلِمَنْ تَرَكَ الْكُذِبَ وَإِنْ كَانَ هَازِلًا ، وَلِمَنْ حَسَّنَ خُلُقَهُ؛

من بر کسی که مجادله را رها کند، هر چند حق با او باشد و کسی که دروغ نگوید، هر چند به شوخی باشد و کسی که اخلاقش را نیکو گرداند، خانه ای در حومه بهشت و خانه ای در مرکز بهشت و خانه ای در بالای بهشت ضمانت می کنم.

خصال، ص ۱۴۴

حدیث ۴۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْكَذِبُ يَنْقُصُ الرِّزْقَ؛

دروغ، روزی را کم می کند.

الترغیب والترهیب، ج ۳، ص ۵۹۶، ح ۲۹

حدیث ۴۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا رَأَيْتَ مِنْ أَخِيكَ ثَلَاثَ خِصَالٍ فَارْجُهُ: الْحَيَاءُ وَالْأَمَانَةُ وَالصِّدْقُ؛

هر گاه در برادر (دینی) خود سه صفت دیدی به او امیدوار باش: حیا، امانتداری و راستگویی.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۵

حدیث ۴۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَبْدُ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ: دَعَنِي أُمِّي يَوْمًا وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَاعِدٌ فِي بَيْتِنَا، فَقَالَتْ: هَا تَعَالَ أُعْطِكَ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَا أَرَدْتَ أَنْ تُعْطِيَهُ؟ قَالَتْ: أَرَدْتُ أَنْ أُعْطِيَهُ تَمْرًا، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَمَا إِنَّكَ لَوْ لَمْ تُعْطِهِ شَيْئًا كُتِبَتْ عَلَيْكَ كَذْبَةٌ؛

عبدالله بن عامر: روزی رسول خدا صلی الله علیه و آله در خانه ما نشسته بودند. مادرم مرا صدا زد و گفت: بیا به تو (چیزی) بدهم. رسول خدا صلی الله علیه و آله به او فرمودند: می خواهی چه به او بدهی؟ عرض کرد: می خواهم خرمایی به او بدهم. رسول خدا صلی الله علیه و آله به مادرم فرمودند: بدان که اگر چیزی به او ندهی، دروغ برایت نوشته می شود.

الترغیب والترهیب، ج ۳، ص ۵۹۷، ح ۳۲

حدیث ۴۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَحَبُّ الْكُذِبِ فِي الصَّلَاحِ وَأَبْغَضُ الصُّدْقِ فِي الْفُسَادِ؛

خداوند عزوجل، دروغی را که باعث صلح و آشتی شود دوست دارد و از راستی که باعث فتنه شود بیزار است.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۵۳، ح ۵۷۶۲

حدیث ۴۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَنْظُرُوا إِلَى كَثْرَةِ صَلَاتِهِمْ وَصَوْمِهِمْ وَكَثْرَةِ الْحَجِّ وَالْمَعْرُوفِ وَطَنَطْنَتِهِمْ بِاللَّيْلِ، وَلَكِنْ انظُرُوا إِلَى صِدْقِ الْحَدِيثِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ؛
به زیادی نماز و روزه و حج و نیکی و ورد و ذکر شبانه مردم نگاه نکنید، بلکه به راستگویی و امانتداری آنان توجه نمایید.

عیون اخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۵۶، ح ۱۹۷

حدیث ۴۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصُّدْقُ طُمَأْنِينَةٌ وَالْكَذِبُ رِيئَةٌ؛

راستگویی مایه آرامش و دروغگویی مایه تشویش است.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۶۴

حدیث ۴۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ يَقْبَحُ فِيهِنَّ الصُّدْقُ: النَّمِيمَةُ، وَإِخْبَارُكَ الرَّجُلَ عَنْ أَهْلِهِ بِمَا يَكْرَهُهُ، وَتَكْذِيبُكَ الرَّجُلَ عَنِ الْخَبَرِ؛

در سه چیز راستگویی زشت است: سخن چینی، خبر ناخوشایند دادن به مردیدر باره زن و فرزندش و تکذیب کردن خبر کسی.

خصال، ص ۸۷، ح ۲۰

حدیث ۴۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ تَصْدِيقًا لِلنَّاسِ أَصْدَقُهُمْ حَدِيثًا وَإِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ تَكْذِيبًا كَذَبُهُمْ حَدِيثًا؛

هر کس راستگوتر است سخن مردم را بیشتر باور می کند و هر کس دروغگوتر است مردم را بیشتر دروغگو می داند.

نهج الفصاحه، ح ۵۹۱

حدیث ۴۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالصُّدْقِ فَإِنَّهُ مَعَ الْبِرِّ وَهُمَا فِي الْجَنَّةِ وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ فَإِنَّهُ مَعَالِفُجُورٍ وَهُمَا فِي النَّارِ؛

شما را سفارش می‌کنم به راستگویی، که راستگویی با نیکی همراه است و هر دو در بهشت اند و از دروغگویی پرهیزید که دروغگویی همراه با بدکاری است و هر دو در جهنم اند.

نهج الفصاحه، ح ۱۹۷۶

حدیث ۴۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَهُوَ مُنَافِقٌ وَإِنْ صَامَ وَصَلَّى وَحَجَّ وَاعْتَمَرَ وَقَالَ «أَنْتِ مُسْلِمَةٌ» مَنْ إِذَا حَدَّثَ كَذِبًا وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا اتَّيَمَّنَ خَانَ؛

سه چیز است که در هر کس باشد منافق است اگر چه روزه دارد و نماز بخواند و حج و عمره کند و بگوید من مسلمانم، کسی که هنگام سخن گفتن دروغ بگوید و وقتی که وعده دهد تخلف نماید و چون امانت بگیرد، خیانت نماید.

نهج الفصاحه، ح ۱۲۸۰

حدیث ۴۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِلَّا أَنْ خَيْرَ الرِّجَالِ مَنْ كَانَ بَطِيءَ الْعَضْبِ سَرِيعَ الرِّضَا؛

بدانید که بهترین انسان‌ها کسانی هستند که دیر به خشم آیند و زود راضی شوند.

نهج الفصاحه، ح ۴۶۹

حدیث ۴۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا تَجَرَّعَ عَبْدٌ جُرْعَةً أَفْضَلَ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ جُرْعَةٍ غَيْظٍ كَظَمَهَا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ؛

انسان هیچ جرعه ای ننوشید که نزد خدا از جرعه خشمی که برای رضای خدا فروخورد بهتر باشد.

نهج الفصاحه، ح ۲۶۲۸

حدیث ۴۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْغَضَبَ مِنَ الشَّيْطَانِ وَإِنَّ الشَّيْطَانَ خُلِقَ مِنَ النَّارِ وَإِنَّمَا تُطْفَأُ النَّارُ بِالْمَاءِ فَإِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَتَوَضَّأْ؛

خشم از شیطان و شیطان از آتش آفریده شده است و آتش با آب خاموش می شود، پس هرگاه یکی از شما به خشم آمد، وضو بگیرد.

نهج الفصاحه، ح ۶۶۰

حدیث ۴۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَأَدَّ الْحَلِيمُ أَنْ يَكُونَ نَبِيًّا؛

آدم بردبار به پیامبری نزدیک است.

بحار الأنوار، ج ۴۳، ص ۷۰، ح ۶۱

حدیث ۴۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَظَمَ غَيْظًا وَهُوَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْفِذَهُ مَلَأَهُ اللَّهُ أَيْمَانًا؛

هر کس در حالی که می تواند خشم خود را عملی کند، آن را فرو برد، خداوند او را سرشار از آرامش و ایمان می کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۷۸

حدیث ۴۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ بِحَلِيمٍ مَنْ لَمْ يُعَاشِرْ بِالْمَعْرُوفِ مَنْ لَا بُدَّ لَهُ مِنْ مُعَاشَرَتِهِ حَتَّىٰ يَجْعَلَ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ مَخْرَجًا؛

بردبار نیست آن که با کسی که چاره ای جز معاشرت با او ندارد به نیکیمعاشرت نکند تا این که خداوند برای او راه نجاتی از معاشرت با وی فراهم آورد.

کنز العمال، ج ۳، ص ۱۳۰، ح ۵۸۱۵

حدیث ۴۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْصَّرْعَةُ كُلُّ الصَّرْعَةِ الَّتِي يَغْضَبُ فَيَشْتَدُّ غَضَبُهُ وَيَحْمَرُّ وَجْهُهُ وَيَقْشَعُرُ شَعْرُهُ فَيَصْرَعُ غَضَبُهُ؛

کمال دلیری آن است که کسی خشمگین شود و خشمش شدت گیرد و چهره اش سرخ شود و موهایش بلرزد، اما بر خشم خود چیره گردد.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۷۲

حدیث ۴۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَفَّ غَضَبَهُ كَفَّ اللَّهُ عَنْهُ عَذَابَهُ؛

هر کس خشم خود را نگه دارد خداوند عذابش را از او باز می دارد.

بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۲۶۳، ح ۷

حدیث ۴۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَأَمَّا الْجِلْمُ فَمَنْهُ رُكُوبُ الْجَمِيلِ، وَصِدْقُهُ الْأَبْرَارِ وَرَفْعُ مِنَ الضَّعِيفِ وَرَفْعُ مِنَ الْخَسَاسَةِ وَتَشَهِّي الْخَيْرِ وَتَقَرُّبُ صَاحِبِهِ مِنْ مَعَالَى الدَّرَجَاتِ وَالْعَفْوُ وَالْمَهْلُ وَالْمَعْرُوفُ وَالصَّمْتُ فَهَذَا مَا يَتَشَعَّبُ لِلْعَاقِلِ بِجِلْمِهِ؛

حاصل بردباری: آراسته شدن به خوبیها، هم نشینی با نیکان، ارجمند شدن، عزیز گشتن، رغبت به نیکی، نزدیک شدن بردبار به درجات عالی، گذشت، آرامش و ثانی، احسان و خاموشی. اینها ثمره بردباری عاقل است.

تحف العقول، ص ۱۶

حدیث ۴۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ مِنْ مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ أَنْ تَغْفُوَ عَمَّنْ ظَلَمَكَ وَنَصَلَ مِنْ قَطْعِكَ وَ تَحْلُمَ عَمَّنْ جَهِلَ عَلَيْكَ؛

سه چیز در دنیا و آخرت از مکارم اخلاق است: از کسی که به تو ظلم کرده درگذری، با کسی که با تو قطع رابطه کرده، رابطه برقرار کنی و با کسی که با تو سبکسری می کند بردباری نمایی.

نهج الفصاحه، ح ۱۲۸۸

حدیث ۴۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَبِّدَا الْمُتَخَلِّلُ مِنْ أُمَّتِي؛

آفرین بر خلال کنندگان امت من.

مکارم الاخلاق، ص ۱۵۳

حدیث ۴۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلَيْكُمْ بِالْبَطِيخِ، فَإِنَّ فِيهِ عَشْرَ خِصَالٍ: ... وَرِيحَانٌ؛
خریزه بخورید، چرا که ده خاصیت دارد... از جمله این که خوشبو (کننده) است.

طب النبی صلی الله علیه و آله، ص ۸

حدیث ۴۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلَاثٌ حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ: الْغُسْلُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَالسَّوَاكُ وَالطُّيْبُ؛
سه چیز بر هر مسلمانی لازم است: غسل جمعه، مسواک زدن و عطر.

نهج الفصاحه، ح ۱۲۵۶

حدیث ۴۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
نِعْمَ الطَّعَامُ الرَّيْبُ... وَيُطَيَّبُ النَّكْهَةُ؛
چه خوب خوراکی است مویز؛ ... و دهان را خوشبو می کند.

اختصاص، ص ۱۲۴

حدیث ۴۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
السَّوَاكُ يَزِيدُ الرَّجُلَ فَصَاحَةً؛
مسواک بر شیوایی سخن انسان می افزاید.

مکارم الاخلاق، ص ۴۸

حدیث ۴۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

... أَنْ فِي تَمَرَاتِكُمْ هَذِهِ (الْبُرْنِي) تَسْمَعُ خِصَالٍ ... وَ تَطَيَّبُ النَّكْهَةَ؛

در این خرمای شما (برنی) نه ویژگی است... از جمله آن که دهان را خوشبو می نماید. (برنی، نوعی از خرماست که گِرد و به رنگ سرخ مایل به زرد است).

محاسن، ج ۱، ص ۷۷، ح ۳۷؛ المعجم الوسيط، ج ۱، ص ۵۲

حدیث ۴۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَازَالَ جَبْرِئِيلُ يُوصِينِي بِالسُّوَاكِ حَتَّى خِفْتُ أَنْ أُخْفِيَ أَوْ أُدْرِدَ؛

جبرئیل پیوسته مرا به مسواک سفارش می کرد تا جایی که ترسیدم در مسواک زدنی زده روی کنم و یا دندان هایم را از بین ببرم.

وسائل الشیعه، ج ۱، ص ۳۴۶، ح ۱

حدیث ۴۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا جَاءَنِي جَبْرِئِيلُ إِلَّا أَوْصَانِي بِالسُّوَاكِ، حَتَّى لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ يُفْرَضَ عَلَيَّ وَعَلَى أُمَّتِي؛

جبرئیل هیچ گاه نزد من نیامد، مگر آن که مرا به مسواک زدن سفارش کرد تا جاییکه نگران شدم این کار بر من و امتم واجب گردد.

کنز العمال، ح ۲۶۱۷۴

حدیث ۴۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اسْتَاكَ كُلَّ يَوْمٍ مَرَّتَيْنِ فَقَدْ أَدَامَ سُنَّةَ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ، وَ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ صَلَاةٍ يُصَلِّيهَا ثَوَابَ مِائَةِ رَكْعَةٍ، وَ اسْتَغْنَى عَنِ الْفَقْرِ، وَ تَطَيَّبُ نَكْهَتَهُ، وَ يَزِيدُ فِي حِفْظِهِ، وَ يَسْتَدُّ لَهُ فَهْمُهُ، وَ يَمْرَأُ طَعَامُهُ، وَ يَذْهَبُ أَوْجَاعُ أَضْرَاسِهِ، وَ يُدْفَعُ عَنْهُ الشُّقْمُ، وَ تُصَافِحُهُ الْمَلَائِكَةُ لِمَا يَزُونَ عَلَيْهِ مِنَ النُّورِ، وَ يَنْقَى أَسْنَانُهُ؛

هر کس هر روز دو بار مسواک بزند: سنت پیامبران را ادامه داده است و برای هر نمازی که بخواند خداوند پاداش صد رکعت برایش می نویسد و از فقر نجات می یابد و دهانش خوشبو، حافظه اش تقویت، فهمش زیاد، غذایش گوارا و درد دندان و بیماری اش برطرف می شود و فرشتگان به خاطر نوری که در او مشاهده می کنند، با او دست می دهند و دندان هایش تمیز می شود.

جامع الأخبار، ص ۱۵۱، ح ۳۴۰

حدیث ۴۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَحَلَّلُوا فَإِنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ أَتْبَعُضَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ مِنْ أَنْ يُرَوْا فِي أَشْنَانِ الْعَبْدِ طَعَامًا؛

خلال کنید که بدترین چیز نزد فرشتگان این است که لای دندان های بنده، مانده غذا ببینند.

مکارم الاخلاق، ص ۱۵۳

حدیث ۴۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَهَّرُوا أَفْوَاهَكُمْ فَإِنَّهَا مَسَالِكُ التَّسْبِيحِ؛

دهان های خود را پاکیزه کنید که راه های تسبیح خداوند است.

مکارم الاخلاق، ص ۵۱

حدیث ۴۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالسُّوَاكِ فَنِعَمَ الشَّيْءِ السُّوَاكُ يَشُدُّ اللَّثَّةَ وَيَذْهَبُ بِالْبَخْرِ وَيُصْلِحُ الْمِعْدَةَ وَيَزِيدُ فِي دَرَجَاتِ الْجَنَّةِ وَيَسْخِطُ الشَّيْطَانَ؛

مسواک بزنید؛ چرا که مسواک چیز خوبی است؛ لثه را محکم می کند، بوی دهان را می برد، معده را اصلاح می کند، بر درجات انسان در بهشت می افزاید و شیطان را ناخرسند می نماید.

نهج الفصاحه، ح ۱۹۷۵

حدیث ۴۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

... إِنَّ فِيهِ (الْخِضَابِ) أَرْبَعٌ عَشْرَةَ خِصْلَةً... وَيَطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَيَشُدُّ اللَّثَّةَ...؛

در خضاب کردن (رنگ موی طبیعی) چهارده خاصیت است: ... از جمله این که دهانرا خوشبو و لثه را محکم می کند.

کافی، ج ۶، ص ۴۸۲، ح ۱۲

حدیث ۴۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللَّهُ الْمَتَخَلِّينَ مِنْ أُمَّتِي فِي الْوُضُوءِ وَالطَّعَامِ؛

خداوند رحمت کند خلال کنندگان اتم را در هنگام وضو گرفتن و بعد از غذا خوردن.

مکارم الاخلاق، ص ۱۵۳

حدیث ۴۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا عَمِلَ ابْنُ آدَمَ شَيْئًا أَفْضَلَ مِنَ الصَّلَاةِ وَصَلَاةِ ذَاتِ الْبَيْنِ وَخُلِقَ حَسَنًا؛
انسان هیچ کاری بهتر از نماز، اصلاح میان مردم و خوش اخلاقی نکرده است.

نهج الفصاحه، ح ۲۶۵۱

حدیث ۴۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّعَاءُ مِفْتَاحُ الرَّحْمَةِ، وَالْوُضُوءُ مِفْتَاحُ الصَّلَاةِ، وَالصَّلَاةُ مِفْتَاحُ الْجَنَّةِ؛
دعا کلید رحمت، وضو کلید نماز و نماز کلید بهشت است.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۸۸

حدیث ۴۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَزَالُ أُمَّتِي بِخَيْرٍ مَا تَحَابَبُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَقْرَبُوا الصَّيْفَ، فَإِنْ لَمْ يَفْعَلُوا ابْتَلُوا بِالسِّنِينَ وَالْجَدَبِ؛
اتم همواره در خیر و خوبی اند تا وقتی که یکدیگر را دوست بدارند، نماز برپا دارند، زکات بدهند و میهمان را گرامی بدارند، پس اگر چنین نکنند به قحطی و خشکسالی گرفتار می شوند.

امالی طوسی، ص ۶۴۷، ح ۱۳۴۰

حدیث ۴۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ الصَّلَاةُ لَوْفِيهَا، ثُمَّ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ، ثُمَّ الْجِهَادُ فَيَسْبِيلُ اللَّهِ؛
دوست داشتنی ترین کارها نزد خداوند: نماز اول وقت، سپس نیکی به پدر و مادر و سپس جهاد در راه خداست.

نهج الفصاحه، ح ۷۰

حدیث ۴۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اسْتَوُوا تَسْتَوِ قُلُوبُكُمْ وَ تَمَسُّوا تَرَاحِمُوا؛

[در نماز جماعت] صف ها را هماهنگ و منظم نمایید تا دل هایتان هماهنگ شود و به یکدیگر (شانه به شانه) متصل گردید تا با هم مهربان شوید.

کنز العمال، ح ۲۰۵۷۵

حدیث ۴۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاةِ الْفَرْدِ بِخَمْسٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً؛

فضیلت نماز جماعت بیست و پنج برابر نماز فرادا است.

خصال، ص ۵۲۱، ح ۹

حدیث ۴۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ الْوَقْتِ رِضْوَانُ اللَّهِ وَ وَسَطُ الْوَقْتِ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ آخِرُ الْوَقْتِ عَفْوُ اللَّهِ؛

[نماز] اول وقت مایه خشنودی خداوند، میان وقت دربردارنده رحمت خداوند و پایان وقت، موجب عفو خداوند است.

سنن الدار قطنی، ج ۱، ص ۲۵۹

حدیث ۵۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرَّكَعَتَانِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا؛

دو رکعت نماز در دل شب، نزد خدا از دنیا و آنچه در آن است، محبوب تر است.

بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۴۸، ح ۲۳

حدیث ۵۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّلَاةُ الْخَمْسُ وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ كَفَّارَاتٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ مَا لَمْ تَغْشَ الْكَبَائِرُ؛

نمازهای پنجگانه و نماز جمعه تا نماز جمعه بعد، کفار گناهان میان آنهاست، تا وقتی که گناهان کبیره ای در میان نیاید.

سنن الترمذی، ج ۱، ص ۱۳۸، ح ۲۱۴

حدیث ۵۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّهَا النَّاسُ، إِنْ الْمُصَلِّي إِذَا صَلَّى فَإِنَّهُ يُنَاجِي رَبَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى، فَلْيَعْلَمْ بِمَا يُنَاجِيهِ؛
ای مردم! نماز گزار هنگام نماز با پروردگار بلند مرتبه اش مناجات می کند، پس باید بداند چه می گوید.

مسند احمد، ج ۲، ص ۱۲۹

حدیث ۵۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَكَعَتَيْنِ بِسِوَاكَ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مِنْ سَبْعِينَ رَكَعَةً بِغَيْرِ سِوَاكَ؛
دو رکعت نماز با مسواک، نزد خداوند عزوجل محبوب تر از هفتاد رکعت نماز بدون مسواک است.

خصال، ص ۴۸۱، ح ۵۲

حدیث ۵۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ يَتَّبِعِي أَنْ يَكُونَ فِي الْبَيْتِ شَيْءٌ يُشْغَلُ الْمُصَلِّيُّ؛
شایسته نیست در اطاق چیزی باشد، که نماز گزار را مشغول سازد.

سنن ابی داود، ج ۱، ص ۴۵۱، ح ۲۰۳۰

حدیث ۵۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ كَانَ عَلَى بَابِ دَارِ أَحَدِكُمْ نَهْرٌ فَأَغْتَسَلَ فِي كُلِّ يَوْمٍ مِنْهُ خَمْسَ مَرَّاتٍ كَانَ يَتَّقِي فِي جَسَدِهِ مِنَ الدَّرَنِ شَيْءٌ؟ قُلْنَا: لَا. قَالَ: فَإِنَّ مَثَلَ
الصَّلَاةِ كَمَثَلِ النَّهْرِ الْجَارِي، كُلَّمَا صَلَّى صَلَاةً كَفَّرَتْ مَا بَيْنَهُمَا مِنَ الدُّنُوبِ؛

اگر بر در خانه یکی از شما جویی بود و هر روز پنج بار خود را در آن می شست، آیا در بدن وی چرکی باقی می ماند؟ گفتیم: نه. فرمودند: پس براستی نماز، مانند همان جویروان است که هر گاه به جا آورده شود، گناهان میان دو نماز را پاک می کند.

تهذیب الأحکام، ج ۲، ص ۲۳۷، ح ۹۳۸

حدیث ۵۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
رَكَعَتَانِ مِنْ رَجُلٍ وَرِعٍ أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ رَكَعَةٍ مِنْ مُحَلِّطٍ؛
دو رکعت نماز انسان با تقوا، بهتر از هزار رکعت نماز لایابالی است.

نهج الفصاحه، ح ۱۶۷۲

حدیث ۵۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ اغْتَابَ مُسْلِمًا أَوْ مُسْلِمَةً لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ تَعَالَى صَلَاتَهُ وَلَا صِيَامَهُارَبَعِينَ يَوْمًا وَلَيْلَةً إِلَّا أَنْ يَعْفِرَ لَهُ صَاحِبُهُ؛
خداوند متعال تا چهل شبانه روز نماز و روزه غیبت کننده مرد و زن مسلمان را نمی پذیرد، مگر این که غیبت شونده او را ببخشد.

جامع الأخبار، ص ۴۱۲، ح ۱۱۴۱

حدیث ۵۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا اتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا إِلَّا لِإِطْعَامِهِ الطَّعَامَ وَصَلَاتِهِ بِاللَّيْلِ النَّاسُ نِيَامٌ؛
خداوند متعال، حضرت ابراهیم را جز به خاطر غذا دادن (به مردم) و نماز شب خواندنش هنگامی که مردم در خواب بودند، خلیل و دوست خودانتخاب نکرد.

علل الشرایع، ج ۱، ص ۳۵، ح ۴

حدیث ۵۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ تَرَكَ الصَّلَاةَ مُتَعَمِّدًا فَقَدْ كَفَرَ جِهَارًا؛
هر کس نماز را عمدا ترک کند، آشکارا کفر ورزیده است.

المعجم الاوسط، ج ۳، ص ۳۴۳

حدیث ۵۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا قَامَ الْعَبْدُ إِلَى صَلَاتِهِ وَكَانَ هَوَاهُ وَقَلْبُهُ إِلَى اللَّهِ انْصَرَفَ كَيَوْمَ وُلِدَتْهُ أُمُّهُ؛

هر گاه بنده به نماز بایستد و گرایش و دلش به سوی خدا باشد، از نماز فارغ می شود همانند روزی که از مادر زاده شد.

جامع السعادات، ج ۳، ص ۲۷۵

حدیث ۵۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الصَّلَاةُ تُسَوِّدُ وَجْهَ الشَّيْطَانِ؛
نماز چهره شیطان را سیاه می کند.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۷۷

حدیث ۵۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا يَزَالُ الْعَبْدُ فِي صَلَاةٍ مَا انْتَهَرَ الصَّلَاةَ؛
انسان تا وقتی که منتظر نماز است، در حال نماز است.

نهج الفصاحه، ح ۲۵۳۸

حدیث ۵۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَدْخُلُ الْجَنَّةَ رَجُلَانِ كَانَا يَعْمَلَانِ عَمَلًا وَاحِدًا ، فَيَرَى أَحَدُهُمَا صَاحِبَ هَفَوفَةٍ ، فَيَقُولُ : يَا رَبِّ ، بِمَا أُعْطِيْتَهُ وَكَانَ عَمَلُنَا وَاحِدًا؟ فَيَقُولُ اللَّهُ
تَبَارَكَ وَتَعَالَى : سَأَلْنِي وَلَمْ تَسْأَلْنِي ؛
دو نفر که هر دو یکسان عمل کرده اند ، وارد بهشت می شوند ، اما یکی از آن دو ، دیگری را برتر از خود می بیند . می گوید :
پروردگارا ! چرا او را برتری دادی ، در حالی که عمل هر دوی ما یکسان بوده است؟ خداوند - تبارک و تعالی - می فرماید : او از
مندرجواست می کرد و تو درخواست نمی کردی.

عدّة الداعي ، ص ۳۶

حدیث ۵۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَرَادَ أَنْ تُسْتَجَابَ دَعْوَتُهُ وَأَنْ تُكْشَفَ كُرْبَتُهُ ، فَلْيَفْرَجْ عَنْ مُعْسِرٍ ؛
هر کس می خواهد دعایش مستجاب و غمش از بین برود، باید گره از کار گرفتاری باز کند.

مسند ابن حنبل، ج ۲، ص ۲۴۸، ح ۴۷۴۹

حدیث ۵۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذَا ارَادَ صَاحِبُكُمْ اَنْ لَا يَسْأَلَ رَبَّهُ اِلَّا اَعْطَاهُ ، فَلْيَيَّاسِ مِنَ النَّاسِ كُلِّهِمْ ، وَلَا يَكُونَنَّ لَهُ رَجَاءٌ عِنْدَ غَيْرِ اللّٰهِ فَاِذَا عَلِمَ اللّٰهُ ذَالِكَ مِنْ قَلْبِهِ لَمْ يَسْأَلْهُ شَيْئًا اِلَّا اَعْطَاهُ ؛

هر گاه یکی از شما خواست که آنچه را از پروردگارش درخواست می کند ، به او بدهد ، باید از همه مردم چشم امید برکند و به غیر خدا هرگز امیدی نداشته باشد . پس هر گاه این از قلب او بر خدا عیان شد ، هر چه را از وی بخواهد ، به او می دهد .

تیسیر المطالب ، ص ۲۳۵

حدیث ۵۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَتَى رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَهُوَ قَاعِدٌ فِي ظِلِّ الْحَاطِمِ بِمَكَّةَ ، فَقِيلَ : يَا رَسُولَ اللّٰهِ اُنْبِ عَلَيَّ مَالِ أَبِي فَلَانٍ بِسَيْفِ الْبَحْرِ فَذَهَبَ . فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَا تَلَفَ مَالٌ فِي بَرٍّ وَلَا بَحْرٍ اِلَّا بِمَنْعِ الزَّكَاةِ فَحَرِّزُوا اَمْوَالَكُمْ بِالزَّكَاةِ ، وَدَاوُوا مَرْضَاكُمْ بِالصَّدَقَةِ وَادْفَعُوا عَنْكُمْ طَوَارِقَ الْبَلَاءِ بِالْدُّعَاءِ فَاِنَّ الدُّعَاءَ يَنْفَعُ مِمَّا نَزَلَ وَمِمَّا لَمْ يَنْزَلْ مَا نَزَلَ يَكْشِفُهُ وَ مَا لَمْ يَنْزَلْ يَحْبِسُهُ ؛

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ، در سایه حطیم در مکه نشسته بودند که شخصی آمد و گفت : ای پیامبر خدا ! اموال فلانی در ساحل دریا ، دچار حادثه شد و از بین رفت . پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمودند : هیچ مالی در خشکی و دریا تلف نشد ، مگر به سبب ندادن زکات . پس ، اموال خود را با دادن زکات ، حفظ نمایید و بیماران را با صدقه دادن درمان و مصیبت های بلا را با دعا کردن از خود رفع کنید ، که دعا برای آنچه نازل شده و نازل نشده ، سودمند است : آنچه نازل شده ، برطرف می کند و از آنچه نازل نشده ، جلوگیری می نماید .

الدعاء للطبرانی ، ص ۳۱ ، ح ۳۴

حدیث ۵۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذَا ارَدْتَ اَنْ تَدْعُوَ اللّٰهَ فَاقْدِمِ صَلَاةً اَوْ صَدَقَةً اَوْ خَيْرًا اَوْ ذِكْرًا ؛

هر گاه خواستی دعا کنی ، پیش از آن ، نمازی بخوان یا صدقه ای بده یا کار خیر بکن یا ذکر بگو .

عوالی اللالی ، ج ۱ ، ص ۱۱۰ ، ح ۱۶

حدیث ۵۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دُعَاءُ السَّرِّ يَزِيدُ عَلَى الْجَهْرِ سَبْعِينَ ضِعْفًا وَأَثْنَى اللَّهُ سُبْحَانَهُ عَلَيَّ كَرِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامِ قَوْلُهُ : «إِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا» ؛
دعای پنهانی ، هفتاد برابر دعای آشکار ، ارزش دارد . خداوند متعال زکریا علیه السلام را چنین ستایش کرده است : «آن گاه که
پنهانی با پروردگارش سخن گفت».

ارشاد القلوب ، ص ۱۵۴

حدیث ۵۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ لَيَمْسِكُ الْخَيْرَ الْكَثِيرَ عَنْ عَبْدِهِ فَيَقُولُ : لَا أُعْطِيهِ حَتَّى يَسْأَلَنِي ؛
خداوند ، بسیاری از خوبی ها را به بنده اش نمی دهد و می فرماید : «به او نمی دهم تا از من بخواهد».

مستدرک الوسائل ، ج ۵ ، ص ۱۷۵ ، ح ۵۶۰۳

حدیث ۵۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا دَعَا أَحَدُكُمْ فَلْيُعَمِّمْ فَإِنَّهُ أَوْجِبُ لِلدُّعَاءِ ؛
هر گاه یکی از شما دعا کرد ، برای همه دعا کند ؛ زیرا این ، دعا را به اجابت نزدیک تر می کند.

کافی ، ج ۲ ، ص ۴۸۷ ، ح ۱

حدیث ۵۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَا فَاطِمَةُ مَنْ تَهَاوَنَ بِصَلَاتِهِ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ ابْتِلَاةُ اللَّهِ بِخَمْسَعَشْرَةَ خَصْلَةً : سِتُّ مِنْهَا فِي دَارِ الدُّنْيَا ... فَأَمَّا اللَّوَاتِي تُصِيبُهُ فِي دَارِ
الدُّنْيَا ... وَلَا يَرْتَفِعُ دُعَاؤُهُ إِلَى السَّمَاءِ وَالسَّادِسَةُ لَيْسَ لَهُ حَظٌّ فِي دُعَاءِ الصَّالِحِينَ ؛
ای فاطمه! هر کس ، از مرد و زن نمازش را سبک بشمارد ، خداوند او را به پانزده چیز مبتلا می کند : شش تای آنها در سرای
دنیاست ... و آن شش چیزی که در سرای دنیا بهاو می رسد ، این است که : ... و [پنجم] دعایش به سوی آسمان نمی رود ، و ششم
، اوسهمی از دعای نیکان ندارد .

فلاح السائل ، ص ۶۱ ، ح ۱

حدیث ۵۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَا أَيُّهَا النَّاسُ ! إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ : مُرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْهُوا عَنِ الْمُنْكَرِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَدْعُونِي فَلَا أُجِيبُكُمْ وَتَسْأَلُونِي فَلَا أُعْطِيكُمْ وَ

تَشْتَصِرُونِي فَلَا أَنْصُرَكُمْ ؛

ای مردم! خداوند عزوجل می فرماید: امر به معروف و نهی از منکر کنید، پیش از آن که مرا بخوانید و پاسختان ندهم، یا از من بخواهید و عطایتان نکنم، یا از من یاریطلبید و یاریتان نرسانم.

مسند ابن حنبل، ج ۹، ص ۵۰۴، ح ۲۵۳۱۰

حدیث ۵۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ فَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ ؛

نزدیک ترین حالت بنده به پروردگارش زمانی است که در سجده است. پس [در اینحالت،] بسیار دعا کنید.

صحیح مسلم، ج ۱، ص ۳۵۰، ح ۲۱۵

حدیث ۵۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ : ... وَ لَوْ أَنَّ قُلُوبَ عِبَادِي اجْتَمَعَتْ عَلَى قَلْبِ أَسَدٍ عَبْدٍ لِي مَازَادَ ذَلِكَ [فِي سُلْطَانِي جَنَاحَ بَعُوضَةٍ وَ لَوْ أَنِّي أُعْطِيتُ كُلَّ عَبْدٍ مَا سَأَلَنِي مَا كَانَ ذَلِكَ إِلَّا مِثْلَ إِبْرَةٍ جَاءَهَا عَبْدٌ مِنْ عِبَادِي فَغَمَسَهَا فِي الْبَحْرِ وَ ذَلِكَ أَنَّ عَطَائِي كَلَامٌ وَ عِدَّتِي كَلَامٌ وَ إِنَّمَا أَقُولُ لَشَيْءٍ : كُنْ فَيَكُونُ ؛

خداوند می فرماید: «... اگر دل های بندگانم، همه یک جا در دل خوش بخت ترین بنده ام جمع شوند این، به مقدار بال پشه ای بر سلطنت من نمی افزاید و اگر به هر بنده ای آنچه بخواهد، عطا کنم، این نباشد، مگر همانند سوزنی که بنده ای از بندگانم بردارد و در دریایی فرو برد؛ زیرا عطای من به گفتاری است و وعده ام نیز به گفتاری. به چیزی می گویم: هست شو، پس هست می شود.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۳۶، ح ۴۸

حدیث ۵۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَتَمَتَّعَنَّ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ إِذَا مُحْسِنًا فَلَعَلَّهُ أَنْ يَزِدَادَ خَيْرًا وَإِنَّمَا مُسِينًا فَلَعَلَّهُ أَنْ يَسْتَعْتَبَ ؛

هیچ یک از شما نباید آرزوی مرگ کند؛ زیرا اگر نیکوکار است، شاید که با ماندن، بیشتر نیکی کند و اگر بدکار است، شاید که با ماندن، از بدی دست بشوید.

صحیح بخاری، ج ۵، ص ۲۱۴۷، ح ۵۳۴۹

حدیث ۵۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ سَيِّدُ الْأَيَّامِ يُضَاعَفُ اللَّهُ فِيهِ الْحَسَنَاتِ وَيَمْحُو فِيهَا السَّيِّئَاتِ وَيَرْفَعُ فِيهِ الدَّرَجَاتِ وَيَسْتَجِيبُ فِيهِ الدَّعَوَاتِ وَيَكْشِفُ فِيهِ الْكُرْبَاتِ وَيَقْضِي فِيهِ الْحَوَائِجَ الْعِظَامَ وَهُوَ يَوْمُ الْمَزِيدِ ، اللَّهُ فِيهِ عِتْقَاءٌ وَطُلُقَاءٌ مِنَ النَّارِ مَا دَعَا بِهِ أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ وَقَدْ عَرَفَ حَقَّهُ وَحُرْمَتَهُ إِلَّا كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَنْ يَجْعَلَهُ مِنْ عِتْقَائِهِمْ طُلُقَائِهِ مِنَ النَّارِ ؛

روز جمعه ، سرور روزهاست . در این روز خداوند ، خوبی ها را چند برابر می کند و بدی ها و گناهان را پاک می کند و درجات را افزایش می دهد و دعاها را مستجاب می نماید و رنج و اندوه ها را برطرف می سازد و حاجت های بزرگ را برآورده می کند، روز افزونی و فراوانی است . در این روز ، خداوند بسیاری را از آتش می رهاند و آزاد می کند . آحدی از مردم در این روز دعا نکند ، به شرط آن که حق و حرمت آن را بشناسد ، مگر آن که بر عهده خداوند عزوجل است که او را از رها و آزادشدگاناز آتش ، قرار دهد.

کافی ، ج ۳ ، ص ۴۱۴ ، ح ۵

حدیث ۵۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَكْفِي مِنَ الدُّعَاءِ مَعَ الْبُرِّ مَا يَكْفِي الطَّعَامَ مِنَ الْمِلْحِ ؛
دعا همراه با کار خیر ، به اندازه نمک برای غذا کافی است.

امالی طوسی ، ص ۵۳۴ ، ح ۱۱۶۲

حدیث ۵۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَطِيعَةُ الرَّحِمِ تَحْجِبُ الدُّعَاءَ ؛
قطع رابطه با خویشاوندان ، مانع اجابت دعا می شود.

نزهة الناظر ، ص ۳۷ ، ح ۱۱۵

حدیث ۵۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ يَضْمَنُ لِي بَرِّ الْوَالِدَيْنِ وَصِلَةَ الرَّحِمِ أَضْمَنَ لَهُ كَثْرَةَ الْمَالِ وَزِيَادَةَ الْعُمُرِ وَالْمَحَبَّةَ فِي الْعَشِيرَةِ ؛
هر کس نیکی به پدر و مادر و صله رحم را برایم ضمانت کند، من نیز زیادی ثروت، طول عمر و محبت او را در دل خویشاوندان ضمانت می نمایم.

مستدرک الوسائل، ج ۱۵، ص ۱۷۶، ح ۱۲

حدیث ۵۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَلْعِبَادَةُ عَشْرَةُ أَجْزَاءٍ تَشَعُّهُ أَجْزَاءٌ فِي طَلَبِ الْحَلَالِ؛
 عبادت ده جزء دارد، که نه جزء آن، طلب روزی حلال است.

بحار الأنوار، ج ۱۰۳، ص ۹، ح ۳۷

حدیث ۵۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 طَلَبُ الْحَلَالِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَ مُسْلِمَةٍ؛
 کسب درآمد حلال، بر هر مرد و زن مسلمانی واجب است.

جامع الأخبار، ص ۳۸۹، ح ۱۰۷۹

حدیث ۵۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَرْبَعٌ تَزِيدُ الرَّزْقَ: حُسْنُ الْخُلُقِ وَ حُسْنُ الْجَوَارِ وَ كَفُّ الْأَذَى وَ قِلَّةُ الضَّجْرِ؛
 چهار چیز روزی را زیاد می کند: خوش اخلاقی، خوش رفتاری با همسایه، اذیت نکردن و کم کردن بی تابی.

معدن الجواهر، ص ۳۹

حدیث ۵۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَكَلَ مِنْ كَدِّ يَدِهِ حَلَالًا فَتِيحَ لَهُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ يَدْخُلُ مِنْ أَيِّهَا شَاءَ؛
 هر کس از دسترنج حلال خود روزی بخورد، درهای بهشت به روی او باز می شود تا از هر کدام که بخواهد، وارد شود.

جامع الأخبار، ص ۳۹۰، ح ۱۰۸۶

حدیث ۵۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِسْتَنْزِلُوا الرَّزْقَ بِالصَّدَقَةِ وَ الْبُكُورِ مُبَارَكٌ يَزِيدُ فِي جَمِيعِ النَّعْمِ خُصُوصًا فِي الرَّزْقِ وَ حُسْنُ الْخَطِّ مِنْ مَفَاتِيحِ الرَّزْقِ وَ طَيْبُ الْكَلَامِ يَزِيدُ فِي الرَّزْقِ؛

با صدقه دادن روزی را فرود آورید، سحرخیزی با برکت است و همه نعمت‌ها، مخصوصاً روزی را زیاد می‌کند، خط زیبا از کلیدهای روزی است و خوش‌زبانی [هم] روزی را زیاد می‌کند.

بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۳۱۸

حدیث ۵۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الضَّيْفُ يَنْزِلُ بِرِزْقِهِ وَيَزْتَجِلُ بِذُنُوبِ أَهْلِ الْبَيْتِ؛

میهمان، روزی خود را می‌آورد و گناهان اهل خانه را می‌برد.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۴۶۱، ح ۱۴

حدیث ۵۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَتَشَاغَلْ عَمَّا فَرَضَ عَلَيْكَ بِمَا قَدْ ضَمِنَ لَكَ فَإِنَّهُ لَيْسَ بِفَائِتِكَ مَا قَدَّقَسَّمْ لَكَ وَ لَسْتَ بِلَاحِقٍ مَا قَدْ زُوِيَ عَنْكَ؛

مبادا با پرداختن به کسب روزی تضمین شده، از آنچه بر تو واجب شده است، بازمانی؛ زیرا قسمت تو از روزی می‌رسد و آنچه قسمت تو نباشد، به آن دست نمی‌یابی.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۸۷

حدیث ۵۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَضِيَ بِمَا رَزَقَهُ اللَّهُ قَرَّتْ عَيْنُهُ؛

هر که به آنچه خداوند روزیش کرده راضی باشد، خوش و خرم بماند.

امالی طوسی، ص ۲۲۵، ح ۳۹۳

حدیث ۵۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ كَفَاهُ مُؤْنَتَهُ وَ رِزْقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ؛

هر کس به خدا توکل کند، خداوند هزینه زندگی اش را کفایت کند و از جایی که گمان نمی‌برد، به او روزی می‌دهد.

کنز العمال، ح ۵۶۹۳

حدیث ۵۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ لَيَبْتَلِي الْعَبْدَ بِالرِّزْقِ لِيَنْظُرَ كَيْفَ يَعْمَلُ فَإِنْ رَضِيَ بِوَرَكٍ لَهُ وَانْلَمَ يَرْضَ لَمْ يُبَارَكْ لَهُ؛

خداوند انسان را با روزی آزمایش می کند، تا ببیند چگونه عمل می کند؛ اگر راضی شود، برکت داده می شود و اگر راضی نشود، برکت داده نمی شود.

کنز العمال، ح ۷۱۲۱

حدیث ۵۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا قِيلَ لَهُ: أَحِبُّ أَنْ يُوسَعَ عَلَيَّ فِي الرِّزْقِ؟ -: دُمَّ عَلَى الطَّهَارَةِ يُوسَعُ عَلَيْكَ فِي الرِّزْقِ؛

به رسول خدا صلی الله علیه و آله عرض شد: دوست دارم روزیم زیاد شود. فرمودند: پیوسته با وضو باش تا روزیت فراوان شود.

کنز العمال، ح ۴۴۱۵۴

حدیث ۵۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ حَبَسَ عَنْ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ شَيْئًا مِنْ حَقِّ حَرَمٍ اللَّهُ عَلَيْهِ بَرَكَهَ الرِّزْقِ إِلَّا أَنْ يَتُوبَ؛

هر کس حقی از حقوق برادر مسلمان خود را پایمان کند، خداوند برکت روزی را بر او حرام گرداند، مگر آن که توبه (جبران) کند.

امالی صدوق، ص ۳۵۰، ح ۱

حدیث ۵۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْثَرُوا مِنَ الصَّدَقَةِ تُرْزَقُوا؛

صدقه زیاد بدهید، تا خداوند به شما روزی بدهد.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۷۶، ح ۱۰

حدیث ۵۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا اَبَادِرِّ اِنِّیْ قَدْ دَعَوْتُ اللّٰهَ جَلَّ ثَنَاؤُهُ اَنْ یَّجْعَلَ رِزْقَ مَنْ یُّحِبُّنِیْ کَفَافًا وَّ اَنْ یُعْطِیَ مَنْ یُّبْغِضُنِیْ کَثْرَةَ المَالِ وَ الوَلَدِ؛
ای اباذر! من دعا کردم که خداوند ارجمند ستوده، روزی دوستدار مرا به قدر کفایه بدهد و به دشمن من، مال و فرزند زیاد دهد.

مکارم الأخلاق، ص ۴۶۳

حدیث ۵۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ تَدَاوَى بِحَرَامٍ، لَمْ یَجْعَلِ اللّٰهُ فِیْهِ شِفَاءً؛
هر کس با حرام به مداوا پردازد خداوند در آن شفا قرار نمی دهد.

کنز العمال، ح ۲۸۳۱۸

حدیث ۵۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كُلُّ طَعَامٍ لَا یُذْكَرُ اسْمُ اللّٰهِ عَلَیْهِ، فَانَّمَا هُوَ دَاءٌ وَّ لَا بَرَكَهَ فِیْهِ وَ كَفَّارَةٌ ذَلِكُمْ اِنْ كَانَتْ المَائِدَةُ مَوْضوعَةً اَنْ تُسَمَّیَ وَ تُعَیَّدَ یَدُكَ وَّ اِنْ
كَانَتْ قَدْ رُفِعَتْ اَنْ تُسَمَّیَ لِلّٰهِ وَ تَلْعَقَ اَصَابِعُكَ؛
هر غذایی که بر آن نام خدا برده نشود، درد است و هیچ برکتی در آن نیست و کفارهنبردن نام خدا این است که چنانچه سفره پهن
است، نام خدا را ببری و به خوردن غذا ادامه دهی و اگر سفره جمع شده نام خدا را ببر و انگشتان خود را بلیس.

تاریخ دمشق، ج ۶۰، ص ۳۲۵

حدیث ۵۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ اسْتَقْلَلَ بِدَائِهِ فَلَا یَتَدَاوَى فَاِنَّهُ رَبَّ دَوَاءٍ یُورِثُ الدَّاءَ؛
هر کس می تواند با بیماری خود، سر کند، از درمان بپرهیزد، زیرا بسا دارویی کهخود، بیماری زاست.

نثر الدر، ج ۱، ص ۱۸۱

حدیث ۵۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
سَافِرُوا تَصِحُّوْا وَ تُرْزَقُوا؛
مسافرت بروید، تا سالم بمانید و روزی کسب کنید.

نهج الفصاحه، ح ۱۷۲۶

حدیث ۵۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا تُدَاوِ أَحَدًا حَتَّى تَعْرِفَ دَاءَهُ؛
هیچ کس را درمان مکن، مگر آن گاه که بیماری او را بشناسی.

الاصابه، ج ۳، ص ۲۸۹

حدیث ۵۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
صوموا تَصِحُّوا؛
روزه بگیرید تا تن درست بمانید.

دعائم الاسلام، ج ۱، ص ۳۴۲

حدیث ۵۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ سَعَى لِمَرِيضٍ فِي حَاجَةٍ قَضَاهَا أَوْ لَمْ يَقْضِهَا، خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمٍ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ. فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ: يَا أَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَإِنْ كَانَ الْمَرِيضُ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ، أَوْ لَيْسَ ذَلِكَ أَكْبَرَ إِجْرًا إِذَا سَعَى فِي حَاجَةِ أَهْلِ بَيْتِهِ؟ قَالَ: نَعَمْ؛
«هر کس در برآوردن نیاز بیماری بکوشد، خواه موفق بشود یا نشود گناهانش پاکمی شود، به سان آن روز که از مادر متولد شده است». مردی از انصار گفت: ای پیامبر خدا، پدر و مادرم به فدایت! اگر بیمار از خانواده شخص باشد، این کار پاداش بیشتری ندارد؟ فرمودند: «چرا».

من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۱۶، ح ۴۹۶۸

حدیث ۵۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلَيْكُمْ بِالْأَهْلِ لِيَلْجِ الْأَسْوَدَ فَإِنَّهُ مِنْ شَجَرَةِ الْجَنَّةِ وَ طَعْمُهُ مُرٌّ وَ فِيهِ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ؛
هلیله سیاه بخورید، که از درختان بهشت است. مزه آن تلخ است ولی شفای هر دردی است.

طب النبی، ص ۳۱

حدیث ۵۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ اسْتَعْمَلَ الْخَشَبَيْنِ أَمِنَ مِنْ عَذَابِ الْكَلْبَيْنِ؛
 هر کس خلال و مسواک کند، از عذاب و درد انبر دندان کشی محفوظ می ماند.

طب النبوی، ص ۲۱

حدیث ۵۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا دَخَلْتُمْ بَلَدًا فَكُلُوا مِنْ بَقْلِهِ وَبَصَلِهِ يَطْرُدُ عَنْكُمْ دَاءَهُ وَيَذْهَبِ النَّصَبُ وَيَشُدُّ الْعَصَبَ وَيَزِيدُ فِي الْبَاهِ وَيَذْهَبُ بِالْحُمَى؛
 به هر جایی (شهری و روستایی) وارد شدید، از سبزی و پیاز آنجا بخورید که مرض آنجا را از شما دور می کند و خستگی را می برد، اعصاب را قوی می کند، نیروی جنسی را می افزایش دهد و تب را می برد.

طب النبوی، ص ۱۱

حدیث ۵۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَائِدُ الْمَرِيضِ فِي مَخْرَفَةِ الْجَنَّةِ، فَإِذَا جَلَسَ عِنْدَهُ غَمَرَتْهُ الرَّحْمَةُ؛
 عیادت کننده بیمار، در نخلستان بهشت میوه می چیند و هرگاه نزد بیمار بنشیند، رحمت خدا او را فرا می گیرد.

کنز العمال، ح ۲۵۱۲۷

حدیث ۵۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اِغْتَنِمُوا بَرْدَ الرَّيِّعِ فَإِنَّهُ يَفْعَلُ بِأَبْدَانِكُمْ مَا يَفْعَلُ بِأَشْجَارِكُمْ؛
 غنیمت بدانید هوای بهار را، زیرا که با بدن های شما همان می کند که با درختان را از هوای پائیز بپوشاند که با شما همان می کند که با درختان می کند.

بحار الأنوار، ج ۵۹، ص ۲۷۱، ح ۶۹

حدیث ۵۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ طَاهِرًا مُطَهَّرًا فَلْيَلْقَهُ بِرَوْحِهِ؛

هر کس دوست دارد خداوند را پاک و پاکیزه دیدار کند، باید ازدواج نماید.

وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۸، ح ۲۴۹۱۲

حدیث ۵۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ النِّكَاحِ اَيْسَرُهُ؛

بهترین ازدواج آسان ترین آن است.

نهج الفصاحه ، ح ۱۵۰۷

حدیث ۵۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ زَوَّجَ كَرِيمَتَهُ مِنْ فَاسِقٍ فَقَدْ قَطَعَ رَحِمَهُ؛

هر کس دختر گرامیش را به ازدواج مردی گنه کار درآورد، در حقیقت نسل خود را ضایع کرده است.

مکارم الاخلاق، ص ۲۰۴

حدیث ۵۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَيَاكُمْ وَ خَضْرَاءِ الدَّمَنِ، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ مَا خَضْرَاءُ الدَّمَنِ؟ قَالَ: الْمَرْأَةُ الْحَشَنَاءُ فِي مَثَبِ السَّوِّءِ؛

از سبزه در زباله دانی دوری کنید! گفتند: ای رسول خدا سبزه در زباله دانی چیست؟ فرمودند: زن زیبا در خانواده بد.

کافی، ج ۵، ص ۳۳۲، ح ۴

حدیث ۵۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَ هُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ وَ الْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِهَا وَ وُلْدِهِ وَ هِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ؛

مرد، سرپرست خانواده است و درباره آنان از او سؤال می شود و زن، سرپرست خانه شوهرش و فرزندان اوست و درباره آنان از وی سؤال می شود.

صحیح بخاری، ج ۳، ص ۱۲۵

حدیث ۵۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا؛

یکدیگر را به رفتار نیک با زنان سفارش کنید.

بحار الأنوار، ج ۳۳، ص ۶۲۸، ح ۷۴۴

حدیث ۵۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّمَا امْرَأَةٍ مَاتَتْ وَ زَوْجُهَا عَنْهَا رَاضٍ دَخَلَتْ الْجَنَّةَ؛

هر زنی، از دنیا برود و شوهرش از او راضی باشد، به بهشت می رود.

نهج الفصاحه، ح ۱۰۲۲

حدیث ۵۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُؤْمِنَ وَيُحِبُّ أَهْلَهُ وَوَلَدَهُ وَ أَحَبُّ شَيْءٍ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى أَنْ يَرَى الرَّجُلَ مَعَ امْرَأَتِهِ وَ وُلْدِهِ عَلَى مَائِدَةٍ يَأْكُلُونَ فَإِذَا اجْتَمَعُوا عَلَيْهَا نَظَرَ إِلَيْهِمُ بِالرَّحْمَةِ لَهُمْ فَيَغْفِرُ لَهُمْ قَبْلَ أَنْ يَتَفَرَّقُوا مِنْ مَوَاضِعِهِمْ ؛

خداوند، مؤمن و خانواده و فرزندانش را دوست دارد. محبوب ترین چیز نزد خداوند آن است که مرد را با زن و فرزندانش بر سفره ای ببیند که از آن غذا می خورند. پس در آن هنگام که بر سفره گرد آیند، به آنها نگاهی مهربانانه می کند و آنها را پیش از آن که از جای خود متفرق شوند، می آمرزد.

تنبيه الغافلین ، ص ۳۴۳، ح ۴۹۸

حدیث ۵۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَجِبُ عَلَى الرَّجُلِ لِامْرَأَتِهِ مَا يَجِبُ لَهُ عَلَيْهَا، أَنْ يَتَرَيَنَّ لَهَا كَمَا تَتَرَيَنَّ لَهَا غَيْرَ مَا تَمَّ ؛

همان حقوقی که لازم است مرد در رابطه با همسر خود رعایت کند، بر زن نیز لازم است این که شوهر، خود را برای همسر خویش آراسته کند؛ همان گونه که زن، خود را در غیر گناه برای همسر خویش آراسته می کند.

الفردوس، ج ۵، ص ۵۲۱، ح ۸۹۵۳

حدیث ۵۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أُعْطِيَ لَهُ خَمْسًا لَمْ يَكُنْ لَهُ عَيْدٌ فِي تَرْكِ عَمَلِ الْآخِرَةِ: زَوْجَةٌ صَالِحَةٌ تُعِينُهُ عَلَىٰ أَمْرِ دُنْيَاهُ وَ آخِرَتِهِ وَ بَنُونَ أَبْرَارٌ وَ مَعِيشَةٌ فِي بَلَدِهِ وَ حُسْنُ خُلُقِيْدَارِي بِهِ النَّاسَ وَ حُبُّ أَهْلِ بَيْتِي؛

به هر کس پنج چیز داده شد، بهانه ای در ترک کار آخرت ندارد: زنی شایسته که او را در امور دنیا و آخرتش یاری کند، فرزندان خوبی، امکاناتی در شهر خود و اخلاقی خوب که با آن، با مردم مدارا کند و دوستی خاندان من.

الدعوات ، ص ۴۰، ح ۹۷

حدیث ۵۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَجِلُّ لِامْرَأَةٍ أَنْ تَنَامَ حَيْثُ تَعْرِضُ نَفْسَهَا عَلَىٰ زَوْجِهَا تَخْلَعُثِيَابَهَا وَ تَدْخُلُ مَعَهُ فِي لِحَافِهِ فَتُلْزِقُ جِلْدَهَا بِجِلْدِهِ، فَإِذَا فَعَلَتْ ذَلِكَ فَقَدَعَرَضَتْ نَفْسَهَا؛

هیچ زنی پیش از آن که خود را در اختیار شوهرش قرار دهد، یعنی لباسش را در آورد و با او به بستر برود و خود را به او بچسباند، حق ندارد بخوابد، وقتی چنین کرد در واقع خود را در اختیار شوهرش قرار داده است.

مکارم الاخلاق، ص ۲۳۸

حدیث ۵۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِلَّا إِنْ خَيْرَ الرَّجَالِ مَنْ كَانَ بَطِيءَ الْغَضَبِ سَرِيعَ الرِّضَا وَ شَرَّ الرَّجَالِ مَنْ كَانَ سَرِيعَ الْغَضَبِ بَطِيءَ الرِّضَا؛

بدانید که بهترین انسان ها کسانی هستند که دیر به خشم آیند و زود راضی شوند و بدترین انسان ها کسانی هستند که زود به خشم آیند و دیر راضی شوند.

نهج الفصاحه ، ح ۴۶۹

حدیث ۵۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِأَهْلِ بَيْتٍ خَيْرًا فَفَقَّهُهُمْ فِي الدِّينِ وَ وَقَّرَ صَغِيرَهُمْ كَبِيرَهُمْ وَ رَزَقَهُمُ الرِّفْقَ فِي مَعِيشَتِهِمْ وَ الْقَصْدَ فِي نَفَقَاتِهِمْ وَ بَصَّرَهُمْ عُيُوبَهُمْ فَتَوَبُّوا مِنْهَا وَإِذَا أَرَادَ بِهِمْ غَيْرَ ذَلِكَ تَرَكَهُمْ هَمَلًا؛

هرگاه خداوند برای خانواده ای خیر بخواهد، آنان را در دین دانا می کند، کوچک ترها بزرگ ترهایشان را احترام می نمایند، مدارا در زندگی و میانه روی در خرج کردن را روزیشان می نماید و به عیوبشان آگاهشان می سازد، تا آنها را برطرف کنند و اگر

برای آنان جز این بخواهد، به خودشان واگذارشان می نماید.

نهج الفصاحه، ح ۱۴۷

حدیث ۵۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ لَهُ امْرَأَةٌ تُوْذِيهِ لَمْ يَقْبَلِ اللهُ صَلَاتَهَا وَلَا حَسَنَةً مِنْ عَمَلِهَا حَتَّى تَعِينَهُ وَ تُرْضِيَهُ وَ اِنْ صَامَتِ الدَّهْرَ وَ قَامَتِ اللَّيْلَ وَ اَعْتَقَتِ الرِّقَابَ وَ اَنْفَقَتِ الْاَمْوَالَ فِيسَبِيلِ اللهِ وَ كَانَتْ اَوَّلَ مَنْ يَرِدُ النَّارَ ثُمَّ قَالَ وَ عَلَى الرَّجُلِ مِثْلُ ذَلِكَ الْوِزْرِ وَ الْعَذَابِ اِذَا كَانَ لَهَا مُؤْذِيًا ظَالِمًا ؛
هر زنی، که شوهرش را آزار دهد، اگر تمام عمرش را روزه بگیرد و شب ها عبادت کند و بنده ها آزاد نماید و مال ها در راه خدا انفاق کند، خداوند هیچ نماز و کار نیکی را از او نمی پذیرد، تا آن گاه که به شوهرش کمک کند و او را از خود راضی نماید و گرنه آن زناولین کسی است که به جهنم می رود. سپس فرمودند: مرد، هم اگر همسر خود را اذیت کند یا به او ظلم نماید، چنین گناه و عذابی خواهد داشت.

ثواب الاعمال، ص ۳۳۵، ح ۱

حدیث ۵۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ خَيْرَ نِسَائِكُمُ الْوَلُوْدُ الْوَدُوْدُ الْعَفِيْفَةُ، الْعَزِيْزَةُ فِيْ اَهْلِهَا، الدَّلِيْلَةُ مَعْبُوْلَهَا، الْمُتَبَرِّجَةُ مَعَ زَوْجِهَا، الْحِصَانُ عَلٰى غَيْرِهِ الَّتِي تَسْمَعُ قَوْلَهُ وَ تُطِيعُ اَمْرَهُ وَ اِذَا خَلَا بِهَا بَدَلَتْ لَهُ مَا يُرِيْدُ مِنْهَا ؛
بهترین زنانان، زن زایا، بسیار مهربان و پاکدامن است که نزد خویشاوندان خود عزیز باشد و در برابر شوهرش فروتن و مطیع، خود را برای شوهرش بیاراید و از غیر او پوشاند، سخن شوهرش را بشنود و فرمان او را اطاعت نماید و چون شوهرش با او خلوت کند، خود را در اختیار او قرار دهد.

کافی، ج ۵، ص ۳۲۴، ح ۱

حدیث ۵۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ الزَّوْجَةُ الصَّالِحَةُ وَ الْمَسْكَنُ الْوَاسِعُ وَ الْمَرْكَبُ الْبَهِيُّ وَ الْوَلَدُ الصَّالِحُ؛
از خوشبختی مرد مسلمان، داشتن همسری شایسته، خانه ای بزرگ، وسیله ایراحت برای سواری و فرزند خوب است.

بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۱۵۵، ح ۳۵

حدیث ۵۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 نَظَرُ الْوَالِدِ إِلَى وَالِدَيْهِ حُبًّا لَّهُمَا عِبَادَةٌ ؛
 نگاه محبت آمیز فرزند به پدر و مادرش، عبادت است.

تحف العقول ، ص ۴۶

حدیث ۵۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 دُعَاءُ الْوَالِدِ لَوْلَدِهِ كَدُعَاءِ النَّبِيِّ لِأُمَّتِهِ ، دُعَاءُ الْوَالِدَةِ يُفْضَى إِلَى الْحِجَابِ ؛
 دعای پدر برای فرزندش، همانند دعای پیامبر برای امتش است. دعای مادر از موانع اجابت دعا، می گذرد.

مشکاة الانوار، ص ۲۸۲؛ ربع الابرار، ج ۲، ص ۲۲۵

حدیث ۵۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 وَ نِسَاءٌ كَاسِيَاتٌ عَارِيَاتٌ مُمِيلَاتٌ مَائِلَاتٌ رُؤُوسُهُنَّ كَأَسْنِمَةِ الْبُخْتَالِمَائِلَةِ لَا يَدْخُلْنَ الْجَنَّةَ وَلَا يَجِدْنَ رِيحَهَا وَإِنَّ رِيحَهَا لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةٍ
 كَذَا وَكَذَا ؛
 (در آینده) زنانی پیدا می شوند که در عین پوشیدگی برهنه اند (لباس های بدن نما و جوراب های نازک می پوشند) هوسباز و
 دلفریب می باشند، موهای خود را طوری آرایش می کنند که مانند کوهان شتر جلوه می کند. اینان داخل بهشت نمی شوند و حتی
 بوی آن را استشمام نمی کنند، با این که بوی بهشت از راه بسیار دور استشمام می شود.

صحیح مسلم، ج ۳، ص ۱۶۸۰، ح ۲۱۲۸

حدیث ۵۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ بِشَهْوَةِ أَهْلِهِ، الْمُنَافِقُ يَأْكُلُ أَهْلَهُ بِشَهْوَتِهِ ؛
 انسان با ایمان به میل و رغبت خانواده اش غذا می خورد، ولی منافق میل و رغبت خود را به خانواده اش تحمیل می کند.

کافی، ج ۴، ص ۱۲، ح ۶

حدیث ۵۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا عَلِيُّ الْعَقْلُ مَا اكْتَسَبَتْ بِهِ الْجَنَّةَ وَ طَلَبَ بِهِ رِضَى الرَّحْمَنِ ؛

ای علی! عقل چیزی است که با آن، بهشت و خشنودی خداوند مهربان به دست می آید.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۶۹، ح ۵۷۶۲

حدیث ۵۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ الْعَقْلِ فِي الْقَلْبِ كَمَثَلِ السَّرَاجِ فِي وَسْطِ الْبَيْتِ؛
عقل در دل، همانند چراغ در میان خانه است.

علل الشرایع، ص ۹۸، ح ۱

حدیث ۵۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ خِيَارَكُمْ أُولُوا النُّهْيِ، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَنْ أُولُوا النُّهْيِ؟ قَالَ: هُمَا أُولُوا الْأَخْلَاقِ الْحَسَنَةِ وَالْأَحْلَامِ الرَّزِينَةِ وَصِلَةِ الْأَرْحَامِ وَالْبِرَّةِ
بِالْأُمَّهَاتِ وَالْأَبَاءِ وَالْمُتَعَاهِدِينَ لِلْفُقَرَاءِ وَالْجِيرَانَ وَالنِّتَامِيَّ وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ وَيُقَشِّوْنَ السَّلَامَ فِي الْعَالَمِ وَيُصَلُّونَ وَالنَّاسُ نِيَامٌ غَافِلُونَ؛
«بهترین شما صاحبان عقل هستند». گفته شد: «ای رسول خدا! صاحبان عقل، چه کسانی اند؟». فرمودند: آنان که دارای اخلاق
خوب اند، بردبار و باوقارند، صله رحمی نمایند، به پدران و مادران نیکی می کنند، به فقرا، همسایگان و یتیمان رسیدگی می
نمایند، اطعام می کنند، آشکارا به همه سلام می کنند و هنگامی که مردم در خواب و غافلند، نماز (نماز شب) می گذارند.

کافی، ج ۲، ص ۲۴۰، ح ۳۲

حدیث ۵۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعَةٌ تَلْزَمُ كُلَّ ذِي حِجْبٍ وَعَقْلٍ مِنْ أُمَّتِي، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا هُنَّ؟ قَالَ: اسْتِمَاعُ الْعِلْمِ، وَحِفْظُهُ، وَنَشْرُهُ وَالْعَمَلُ بِهِ؛
چهار چیز بر هر عاقل و خردمندی از امت من واجب است. گفته شد: «ای پیامبر خدا! آنچه چهار چیز کدام اند؟». فرمودند: «گوش
فرا دادن به دانش، نگهداری، نشر و عمل به آن».

تحف العقول، ص ۵۷

حدیث ۵۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَأْسُ الْعَقْلِ بَعْدَ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ مُدَارَاةُ النَّاسِ فِي غَيْرِ تَرْكِ حَقٍّ؛

کمال عقل پس از ایمان به خدا، مدارا کردن با مردم است به شرط آن که حق، ترک نشود.

تحف العقول، ص ۴۲

حدیث ۵۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا يُدْرِكُ الْخَيْرُ كُلَّهُ بِالْعَقْلِ، وَلَا دِينَ لِمَنْ لَا عَقْلَ لَهُ؛

همه خوبی ها با عقل شناخته می شوند و کسی که عقل ندارد، دین ندارد.

تحف العقول، ص ۵۴

حدیث ۵۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا وَإِنَّ أَعْقَلَ النَّاسِ عَبْدٌ عَرَفَ رَبَّهُ فَطَاعَهُ وَعَرَفَ عَدُوَّهُ فَعَصَاهُ وَعَرَفَ دَارَ إِقَامَتِهِ فَاصْلَحَهَا وَعَرَفَ سُرْعَةَ رَحِيلِهِ فَتَزَوَّدَ لَهَا؛
 بدانید که عاقل ترین مردم کسی است که پروردگارش را بشناسد و از او پیروی کند، دشمنان خدا را بشناسد و از آنان نافرمانی
 کند، جایگاه ابدی خود را بشناسد و آن را آباد کند و بدانند به زودی به آنجا سفر خواهد کرد و برای آن، توشه بردارد.

اعلام الدین، ص ۳۳۷، ح ۱۵

حدیث ۵۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الطَّابِعُ مُعَلَّقٌ بِقَائِمَةِ الْعَرْشِ، فَإِذَا انْتَهَكَتِ الْحُرْمَةُ وَعَمِلَ بِالْمَعَاصِي وَاجْتَرَى عَلَى اللَّهِ بَعَثَ اللَّهُ الطَّابِعَ فَيَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ فَلَا يَعْقِلُ بَعْدَ
 ذَلِكَ شَيْئًا؛

مهر بر پایه عرش آویزان است. هنگامی که حریم ها شکسته و گناه شود و بی پروا نسبت به خداوند انجام گیرد، خداوند مهر را می
 فرستد و بر قلب تبه‌کار می زند و از آنپس، دیگر عقل او چیزی درک نمی کند.

کنز العمال، ح ۱۰۲۱۳

حدیث ۵۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتْنِي قَوْمٌ بِحَضْرَتِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَلَى رَجُلٍ حَيْتِي ذَكَرُوا جَمِيعَ خِصَالِ الْخَيْرِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: كَيْفَ عَقْلُ
 الرَّجُلِ؟ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ نُخْبِرُكَ عَنْهُ بِاجْتِهَادِهِ فِي الْعِبَادَةِ وَأَصْنَانِهِ الْخَيْرِ تَسْأَلُنَا عَنْ عَقْلِهِ؟! فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: إِنَّ الْأَحْمَقَ
 يُصِيبُ بِحُفْمِهِ أَكْثَمَ مِنْ فُجُورِ الْفَاجِرِ، وَإِنَّمَا يَزْتَفِعُ الْعِبَادُ غَدَا فِي الدَّرَجَاتِ وَيُنَالُونَ الزُّلْفَى مِنْ رَبِّهِمْ عَلَى قَدْرِ عَقُولِهِمْ؛

گروهی در حضور پیامبر اسلام، مردی را ستایش کردند و همه ویژگی های خوب را برایش بر شمردند. رسول خدا صلی الله علیه و

آله فرمودند: «عقل او چگونه است؟». گفتند: «ای رسول خدا! ما از جدیت او در عبادت و دیگر خوبی‌ها سخن می‌گوییم و شما از عقل او می‌پرسید؟». فرمودند: نادان از روی نادانی به زشتی‌هایی بزرگ‌تر از زشتی‌های انسان‌گنه‌کار دست می‌زند. همانا بندگان به میزان عقلشان در روز قیامت به درجه بالاتر نائل و به پروردگارشان نزدیک می‌شوند.

تحف العقول، ص ۵۴

حدیث ۵۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَنْ قَوْلِهِ: «أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا» فَقَالَ: أَيْكُمْ أَحْسَنُ عَقْلًا، ثُمَّ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: أَتُمُّكُمْ عَقْلًا وَ أَشَدُّكُمْ لِلَّهِ خَوْفًا وَ أَحْسَنُكُمْ فِيمَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ وَ نَهَيْعَنَّهُ نَظْرًا وَ أَنْ كَانَ أَقْلَكُمْ تَطَوُّعًا؛

از پیامبر صلی الله علیه و آله از معنی آیه «[تا بیازماید] کدامیک عملتان بهتر است» پرسیدند. فرمودند: یعنی کدامیک عاقل‌ترید. سپس فرمودند: مقصود، کسی است که عقلش کامل‌تر، از خدا بیمناک‌تر و در امر و نهی خداوند دقیق‌تر است؛ هر چند مستحباتش کمتر باشد.

بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۲۳۳

حدیث ۵۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا رَسُولَ اللَّهِ، الرَّجُلُ يَكُونُ حَسَنَ الْعَقْلِ كَثِيرَ الدُّنُوبِ؟ قَالَ: مَا مِنْ آدَمِيٍّ إِلَّا وَ لَهُ ذُنُوبٌ وَ خَطَايَا يَقْتَرِفُهَا، فَمَنْ كَانَتْ سَجِيئَتُهُ الْعَقْلَ وَ غَرِيْبَتُهُ الْيَقِيْنَ لَمْ تَضُرَّهُ ذُنُوبُهُ. قِيلَ: كَيْفَ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: لِأَنَّهُ كُلَّمَا أَخْطَأَ لَمْ يَلْبَثْ أَنْتَدَارَكَ ذَلِكَ بِتَوْبَةٍ وَ نَدَامَةٍ عَلَى مَا كَانَ مِنْهُ فَيَمْحُو ذُنُوبَهُ وَ يَبْقَى لَهُ فَضْلٌ يَدْخُلُ بِهِ الْجَنَّةَ؛

انس گوید: سؤال شد: «ای رسول خدا! ممکن است کسی از عقل نیکو برخوردار باشد و گناهان بسیار داشته باشد؟». پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: هیچ انسانی نیست، مگر این که گناهان و خطاهایی مرتکب می‌شود، ولی هر کس سرشتش عقل و نهادش یقین باشد، گناهانش به او آسیب نمی‌رساند». گفته شد: «ای رسول خدا! چگونه است این؟». فرمودند: «زیرا عاقل هرگاه مرتکب خطایی گردد، بی‌درنگ آن را با توبه و پشیمانی جبران کند و با این کار، گناهانش را پاک می‌گرداند و خوبی‌هایی برایش باقی می‌ماند که با آن، وارد بهشت می‌گردد».

ربيع الأبرار، ج ۳، ص ۱۳۷

حدیث ۵۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِفَةُ الْعَاقِلِ أَنْ يَحْلُمَ عَمَّنْ جَهَلَ عَلَيْهِ وَ يَتَجَاوَزَ عَمَّنْ ظَلَمَهُ وَ يَتَوَاضَعَ لِمَنْ هُوَ دُونَهُ وَ يُسَابِقَ مَنْ فَوْقَهُ فِي طَلَبِ الْبِرِّ وَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَتَكَلَّمَ تَدَبَّرَ فَإِنْ كَانَ خَيْرًا تَكَلَّمَ فَغَنِمَ وَ إِنْ كَانَ شَرًّا سَكَتَ فَسَلِمَ وَ إِذَا عَرَضَتْ لَهُ فِتْنَةٌ اسْتَعَصَمَ بِاللَّهِ وَ أَمْسَكَ يَدَهُ وَ لِسَانَهُ وَ إِذَا رَأَى فَضِيلَةً انْتَهَزَ

بها، لا يُفَارِقُهُ الْحَيَاءُ وَلَا يَبْدُو مِنْهُ الْجِرْصُ فَتَلْكَعَشْرُ خِصَالٍ يُعْرِفُ بِهَا الْعَاقِلُ؛

ویژگی عاقل، آن است که در برابر نادان بردباری کند، از آن کس که به او ظلم کرده‌بگذرد، نسبت به زیردستان متواضع باشد، با بالادستان در خوبی‌ها رقابت کند، هر گاهخواست سخن بگوید، بیندیشد، اگر خوب بود بگوید و بهره‌برد و اگر بد بود، سکوت کند و سالم بماند، اگر بلا و امتحانی برایش پیش آمد به خدا پناه برد و دست و زبان خود رانگه دارد، اگر فضیلتی دید، به سرعت از آن بهره‌گیرد، حیا از او جدا نگردد و حرص از او سر نزنند، اینها خصلت‌های دهگانه‌ای است که عاقل با آنها شناخته می‌شود.

تحف العقول، ص ۲۸

حدیث ۵۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلْعَلَمُ رَأْسُ الْخَيْرِ كُلُّهُ، وَالْجَهْلُ رَأْسُ الشَّرِّ كُلُّهُ؛

دانایی سرآمد همه خوبی‌ها و نادانی سرآمد همه بدی‌هاست.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۷۵، ح ۹

حدیث ۵۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَكَلَّفُوا فِعْلَ الْخَيْرِ وَ جَاهِدُوا نَفْسَكُمْ عَلَيْهِ، فَإِنَّ الشَّرَّ مَطْبُوعٌ عَلَيْهِ الْإِنْسَانُ؛

در کار خیر، خود را به زحمت اندازید و در این راه با هوا و هوس خود مبارزه کنید، زیرا طبیعت انسان به بدی تمایل دارد.

تنبيه الخواطر، ج ۲، ص ۱۲۰

حدیث ۵۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا ضَرَرَ وَلَا إِضْرَارَ فِي الْإِسْلَامِ، فَالْإِسْلَامُ يَزِيدُ الْمُسْلِمَ خَيْرًا وَلَا يَزِيدُهُ شَرًّا؛

در اسلام هیچ ضرری نیست و ضرر زدن به دیگران نیز ممنوع است، پس اسلام بهمسلمان خیر می‌رساند و شر نمی‌رساند.

الفقيه، ج ۴، ص ۳۳۴، ح ۵۷۱۸

حدیث ۵۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِفَةُ الْعَاقِلِ أَنْ يَحْلُمَ عَمَّنْ جَهِلَ عَلَيْهِ وَيَتَجَاوَزَ عَمَّنْ ظَلَمَهُ وَيَتَوَاضَعَ عِلْمَنْ هُوَ دُونَهُ وَيُسَاقِبَ مَنْ فَوْقَهُ فِي طَلَبِ الْبِرِّ وَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَتَكَلَّمَ تَدَبَّرَ فَإِنْ كَانَ خَيْرَاتِكَلَّمَ فَعَنِمَ وَإِنْ كَانَ شَرًّا سَكَتَ فَسَلِمَ وَإِذَا عَرَضَتْ لَهُ فِتْنَةٌ اسْتَعَصَمَ بِاللَّهِ وَ أَمْسَكَ يَدَهُ وَ لِسَانَهُ وَ إِذَا رَأَى فَضِيلَةً انْتَهَرَ

بِهَا لَا يُفَارِقُهُ الْحَيَاءُ وَلَا يَبْدُو مِنْهُ الْحِزْصُ فَيَلْكَعَشْرُ خِصَالٍ يُعْرِفُ بِهَا الْعَاقِلُ؛

ویژگی عاقل این است که در برابر رفتار جاهلانه بردباری کند، از کسی که به او ظلم کرده درگذرد، در برابر زیر دست خود متواضع باشد، با بالا دست خود در طلب نیکی رقابت کند، هر گاه بخواهد سخن بگوید بیندیشد، اگر خوب بود بگوید و سود برد و اگر بد بود سکوت کند و سالم ماند، هر گاه با فتنه ای روبه رو شود به خدا پناه برد، دست و زبان خود را نگاه دارد، هر گاه فضیلتی ببیند آن را غنیمت شمارد، شرم و حیا از او جدا نشود و حریص نباشد، اینها ده خصلت اند که عاقل با آنها شناخته می شود.

تحف العقول، ص ۲۸

حدیث ۵۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا بَلَغَ الرَّجُلُ أَرْبَعِينَ سَنَةً وَ لَمْ يَغْلِبْ خَيْرُهُ شَرَّهُ قَبِلَ الشَّيْطَانُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ وَ قَالَ: هَذَا وَجْهٌ لَا يُفْلِحُ؛

هر گاه انسان چهل ساله شود و خوبیش بیشتر از بدیش نشود، شیطان بر پیشانی او بوسه می زند و می گوید: این چهره ای است که روی رستگاری را نمی بیند.

مشکاة الأنوار، ص ۲۹۵

حدیث ۵۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْخَيْرُ عَادَةٌ وَ الشَّرُّ لَجَاجَةٌ؛

خوبی عادت است و بدی لجاجت.

سنن ابن ماجه، ج ۱، ص ۸۰، ح ۲۲۱

حدیث ۵۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِلَّا إِنْ شَرَّ الشَّرُّ شَرَّاَ الْعُلَمَاءِ وَ إِنْ خَيْرَ الْخَيْرِ خَيْرُ الْعُلَمَاءِ؛

بدانید که بدترین بدها، علمای بدند و بهترین خوبان علمای خوبند.

منیة المرید، ص ۱۳۷

حدیث ۵۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَ خَيْرَ الْهُدَى هُدَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِوَ شَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا؛

بهترین سخن، کتاب خدا و بهترین روش، روش پیامبر صلی الله علیه و آله و بدترین امور بدعت هاست (پدیده های مخالف دین).

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۲۲، ح ۲۳

حدیث ۵۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَالَ: اِنِّي خَيْرُ النَّاسِ فَهُوَ مِنْ شَرِّ النَّاسِ وَمَنْ قَالَ: اِنِّي فِي الْجَنَّةِ فَهُوَ فِي النَّارِ؛

هر کس بگوید: من از همه مردم بهترم، او بدترین مردم است و هر کس بگوید: من بهشتی هستم، او جهنمی است.

النوادر للراوندي، ص ۱۰۷

حدیث ۵۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ فَقَدْ قَامَتْ قِيَامَتُهُ، يَرَى مَا لَهُ مِنْ خَيْرٍ وَ شَرٍّ؛

هر گاه یکی از شما بمیرد، قیامتش برپا می شود و خوبی ها و بدی های خود را می بیند.

کنز العمال، ح ۴۲۱۲۳

حدیث ۵۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الْقُلُوبِ أَوْعَاها لِلْخَيْرِ وَ شَرُّ الْقُلُوبِ أَوْعَاها لِلشَّرِّ، فَأَعْلَى الْقَلْبِ الَّذِي يَعِي الْخَيْرَ مَمْلُوءٌ مِنَ الْخَيْرِ اِنْ نَطَقَ نَطَقَ مَأْجُورًا و اِنْ أَنْصَتَ أَنْصَتَ مَأْجُورًا؛

بهترین قلب ها، قلبی است که ظرفیت بیشتری برای خوبی دارد و بدترین قلب ها، قلبی است که ظرفیت بیشتری برای بدی دارد، پس عالی ترین قلب، قلبی است که خوبی را در خود دارد و لبریز از خوبی است. اگر سخن بگوید، سخنش در خور پاداش است و اگر سکوت کند، سکوتش در خور پاداش است.

جعفریات، ص ۱۶۸

حدیث ۵۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرٌ مَا أُعْطِيَ الرَّجُلُ الْمُؤْمِنُ خُلُقٌ حَسَنٌ وَ شَرٌّ مَا أُعْطِيَ الرَّجُلُ قَلْبُسُوءٌ فِي صُورَةٍ حَسَنَةٍ؛

بهترین چیزی که به مؤمن داده شده خوش اخلاقی و بدترین چیزی که به انسان داده شده دلی بد در چهره ای زیباست.

کنز العمال، ح ۵۱۷۰

حدیث ۶۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا إِنَّ خَيْرَ عِبَادِ اللَّهِ التَّقِيُّ الْخَفِيُّ وَإِنَّ شَرَّ عِبَادِ اللَّهِ الْمُشَارُ إِلَيْهِ بِالْأَصَابِعِ؛

آگاه باشید، بدترستی که بهترین بندگان خدا کسی است که با تقوا، پاک و گمنام باشد و بدترین بندگان خدا کسی است که انگشت نما باشد.

بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۱۱۱، ح ۱۲

از ۶۰۱ تا ۸۰۰**حدیث ۶۰۱**

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا أَسْرَّ عَبْدٌ سِرِّيَةً إِلَّا أَلْبَسَهُ اللَّهُ رِدَاءَهَا أَنْ خَيْرًا فَخَيْرٌ وَإِنْ شَرًّا فَشَرٌّ؛

هیچ کس نیتی را در دل پنهان نمی کند، مگر اینکه خداوند آن نیت را (در رفتار و کردار او) همانند لباس ظاهر می کند، با نیت خوب ظاهر خوب و با نیت بد ظاهر بد خواهد داشت.

کنز العمال، ح ۵۲۷۵

حدیث ۶۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَعْ مَا يُرِيْبُكَ إِلَى مَا لَا يُرِيْبُكَ، فَإِنَّ الْخَيْرَ طَمَأْنِينَةٌ وَالشَّرُّ رِيْبَةٌ؛

آنچه تو را به شک و تردید می اندازد رها کن و به سراغ آنچه تو را به شک و تردید نمی اندازد برو؛ زیرا خوبی مایه آرامش و بدی مایه تشویش و دودلی است.

کنز العمال، ح ۷۳۰۸

حدیث ۶۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَيْتُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِنْ عَمَلِهِ وَنَيْتُ الْكَافِرِ شَرٌّ مِنْ عَمَلِهِ وَكُلُّ عَامِلٍ يَعْمَلُ عَلَى نَيْتِهِ؛

نیت مؤمن بهتر از عمل او، و نیت کافر بدتر از عمل اوست و هر کس مطابق نیت خود عمل می کند.

کافی، ج ۲، ص ۸۴، ح ۲

حدیث ۶۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَسْرَعَ الْخَيْرِ ثَوَابُ الْبِرِّ وَإِنَّ أَسْرَعَ الشَّرِّ عِقَابُ الْبَغْيِ؛

پاداش نیکوکاری زودتر از هر کار خوب دیگری می رسد و کیفر ستم و تجاوز زودتر از هر کار بد دیگری گریبان می گیرد.

خصال، ص ۱۱۰، ح ۸۱

حدیث ۶۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُحْسَنُ إِلَيْهِ وَ شَرُّ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُسَاءُ إِلَيْهِ أَنَا وَ كَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا؛

بهترین خانه های مسلمانان، خانه ای است که در آن یتیمی باشد که به او نیکیمی شود و بدترین خانه های مسلمانان خانه ای است که در آن یتیمی باشد که با او بدیمی شود، من و سرپرست یتیم در بهشت مانند دو انگشت همراهیم.

نهج الفصاحه، ص ۱۵۱۰

حدیث ۶۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ شَبَابِكُمْ مَنْ تَشَبَهَ بِكُهُولِكُمْ وَ شَرُّ كُهُولِكُمْ مَنْ تَشَبَهَ بِشَبَابِكُمْ؛

بهترین جوانان شما، جوانی است که خود را شبیه میانسالان کند و بدترین میانسالان شما، کسی است که خود را شبیه جوانان کند.

مشکاة الأنوار، ص ۲۹۷

حدیث ۶۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَيْتٌ لَا صَبِيَّانَ فِيهِ لَا بَرَكَهَ فِيهِ؛

خانه ای که کودک در آن نباشد، برکت ندارد.

کنز العمال، ح ۴۴۴۲۵

حدیث ۶۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْوَلَدَ الصَّالِحَ رِيحَانُهُ مِنْ رِيَّاحِينَ الْجَنَّةِ؛
فرزند شایسته، گلی از گل‌های بهشت است.

کافی، ج ۶، ص ۳، ح ۱۰

حدیث ۶۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَدَّبُوا أَوْلَادَكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِهِمْ. قِيلَ: وَكَيْفَ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ: بِإِطْعَامِهِمُ الْحَلَالَ؛

فرزندانتان را در رحم مادرانشان تربیت کنید. سؤال شد: این چطور ممکن است، ای رسول خدا؟ فرمودند: با خوراندن غذای حلال (به مادرانشان).

جنگ مهدوی، ص

حدیث ۶۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْبَنَاتُ هُنَّ الْمُسْفِقَاتُ الْمُجَهَّزَاتُ الْمُبَارَكَاتُ، مَنْ كَانَتْ لَهُ ابْنَةٌ وَاحِدَةٌ جَعَلَهَا اللَّهُ لَهُ سِتْرًا مِنَ النَّارِ، وَمَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ ابْنَتَانِ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ بِهِمَا، وَمَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ ثَلَاثُ بَنَاتٍ أَوْ مِثْلَهُنَّ مِنَ الْأَخَوَاتِ وَضِعَ عَنْهُ الْجِهَادُ وَالصَّدَقَةُ؛

دختران، دلسوز، مددکار و بابرکت اند. هر کس یک دختر داشته باشد، خداوند، او را پوششی از دوزخ قرار می دهد و هر کس دو دختر داشته باشد، به خاطر آن وارد بهشت می شود و هر کس سه دختر یا مانند آن خواهر داشته باشد، جهاد و صدقه از او برداشته می شود.

کنز العمال، ح ۴۵۳۹۹

حدیث ۶۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ أَهْلُهُ فَلْيَسْتَبِرْ، فَإِنَّهُ إِذَا لَمْ يَسْتَبِرْ اسْتَحْيَتِ الْمَلَائِكَةُ وَخَرَجَتْ، وَحَضَرَتِ الشَّيَاطِينُ؛

هرگاه کسی از شما خواست با همسرش آمیزش کند، باید خود را بپوشاند، چرا که اگر نپوشاند، فرشتگان حیا می کنند و خارج می شوند و شیطان حاضر می شود.

کنز العمال، ح ۴۴۸۳۵

حدیث ۶۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ رَجُلًا غَشِيَ امْرَأَتَهُ وَفِي الْبَيْتِ صَبِيٌّ مُسْتَيْقِظٌ رَاهُمَا وَيَسْمَعُ كَلَامَهُمَا وَنَفْسُهُمَا مَا أَفْلَحَ أَبَدًا ؛ إِذَا كَانَ غُلَامًا كَانَ زَانِيًا أَوْ جَارِيَةً كَانَتْ زَانِيَةً؛

سوگند به کسی که جانم به دست اوست ، اگر کسی با همسرش در آمیزد و در اتاق ، کودکی بیدار باشد که آنان را ببیند و سخن گفتن و صدای نفس آنان را بشنود ، هرگز دستگاری نمی شود . اگر پسر باشد ، مردی زناکار و اگر دختر باشد ، زنی زناکار می گردد .

کافی، ج ۵، ص ۵۰۰، ح ۲

حدیث ۶۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ امْرَأَةٍ حَامِلَةٍ أَكَلَتْ الْبَطِيخَ إِلَّا يَكُونُ مَوْلُودُهَا حَسَنَ الْوَجْهِ وَالْخُلُقِ ؛
هیچ زن بارداری نیست که خربزه بخورد ، مگر این که فرزندش زیبا و خوش اخلاقی گردد .

طب النبی صلی الله علیه و آله ، ص ۱۰

حدیث ۶۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَطْعِمُوا الْمَرْأَةَ فِي شَهْرِهَا الَّذِي تَلِدُ فِيهِ التَّمْرَ فَإِنَّ وَلَدَهَا يَكُونُ حَلِيمًا نَقِيًّا ؛
به زن ، در ماهی که زایمان کرده ، خرما بدهید ، چرا که فرزند او بردبار و پاکمی شود .

مکارم الأخلاق ، ص ۱۶۹

حدیث ۶۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ وُلِدَ لَهُ مَوْلُودٌ فَلْيُؤَدِّنْ فِي أُذُنِهِ الْيَمْنَى بِإِذَانِ الصَّلَاةِ وَلْيَقِمِ فِي الْيَسْرَى فَإِنَّهَا عِصْمَةٌ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ؛
به هر کس فرزندی داده شود ، باید در گوش راست او اذان نماز و در گوش چپ او اقامه بگوید ؛ چرا که مایه ایمنی از شیطان رانده شده است .

کافی ، ج ۶ ، ص ۲۴ ، ح ۶

حدیث ۶۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ لِلصَّبِيِّ لَبَنٌ خَيْرٌ مِنْ لَبَنِ أُمِّهِ ؛

برای کودک ، هیچ شیری بهتر از شیر مادرش نیست .

عیون اخبار الرضا ، ج ۱ ، ص ۳۸ ، ح ۶۹

حدیث ۶۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا حَمَلَتِ الْمَرْأَةُ كَانَتْ بِمَنْزِلَةِ الصَّيَّائِمِ الْقَائِمِ الْمُجَاهِدِ بِنَفْسِهِ وَ مَالِهِ فَيَسْبِيلُ اللَّهُ ، فَإِذَا وَضَعَتْ كَانَ لَهَا مِنَ الْأَجْرِ مَا لَا تَدْرِي مَا هُوَ لِعِظَمِهِ ، فَإِذَا أَرْضَعَتْ كَانَتْ بِكُلِّ مَصَّةٍ كَعَدَلِ عُنُقِ مُحَرَّرٍ مِنْ وُلْدِ إِسْمَاعِيلَ ، فَإِذَا فَرَعَتْ مِنْ رِضَاعِهِ ضَرَبَ مَلَكٌ عَلَى جَنْبِهَا وَقَالَ : إِسْتَأْنَفِي الْعَمَلَ ، فَقَدْ غُفِرَ لَكَ ؛

هنگامی که زن باردار می شود ، همانند روزه دار شب زنده دار و مجاهدی است که باجان و مالش در راه خدا جهاد می کند و هنگامی که فارق شود ، پاداشی دارد که نمی دانی عظمت آن چه قدر است و هنگامی که شیر بدهد ، در هر بار مکیدن ، پاداش آزاد کردن یکبار فرزندان اسماعیل علیه السلام برای اوست و آن گاه که شیردادن تمام شود ، فرشته ای بر پهلو یاو می زند و می گوید : «عمل را از نو آغاز کن که بی تردید ، آمرزیده شدی» .

امالی صدوق ، ص ۴۹۶ ، ح ۶۷۸

حدیث ۶۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَهَّرُوا أَوْلَادَكُمْ يَوْمَ السَّابِعِ فَإِنَّهُ أَطْيَبُ وَأَطْهَرُ وَأَشْرَعُ لِنَبَاتِ اللَّحْمِ ، وَإِنَّ الْأَرْضَ تَنْجُسُ مِنْ بَوْلِ الْأَغْلَفِ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا ؛
روز هفتم [تولد] ، فرزندان را [با ختنه] پاک کنید ، چرا که مایه تمیزی و پاکیزگی بیشتر و رویش شتابنده تر گوشت است و زمین ، چهل روز از بول شخص ختنه نشده ، آلوده می ماند .

کافی ، ج ۶ ، ص ۳۵ ، ح ۲

حدیث ۶۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ عِنْدَهُ صَبِيٌّ فَلْيَتَّصَبْ لَهُ ؛
هر کس با کودک سروکار دارد ، با او کودکانه رفتار کند .

من لا يحضره الفقيه ، ج ۳ ، ص ۴۸۳ ، ح ۴۷۰۷

حدیث ۶۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقُّ الْوَلَدِ عَلَى الْوَالِدِ... أَنْ يَسْتَفْرِهَ أُمُّهُ ؛

حق فرزند بر پدر این است که مادر او را گرامی بدارد.

کافی ، ج ۶ ، ص ۴۸ ، ح ۶

حدیث ۶۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ بَكَى بَكِيًّا لَهُ فَارْضَاهُ حَتَّى يُسَكِّنَهُ ، أَعْطَاهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مِنَ الْجَنَّةِ حَتَّى يَرْضَى ؛

هر کس کودک گریان خود را راضی کند تا آرام شود ، خداوند از بهشت آن قدر به او می دهد تا راضی شود .

الفردوس ، ج ۳ ، ص ۵۴۹ ، ح ۵۷۱۵

حدیث ۶۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا أَصْبَحَ مَسَحَ عَلَى رُؤُوسِ وُلْدِهِ وَوُلْدِ وُلْدِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله هر روز صبح بر سر فرزندان و نوه هایشان دست [نوازش] می کشیدند.

بحار الأنوار، ج ۱۰۴ ، ص ۹۹ ، ح ۷۵

حدیث ۶۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلْوَلَدُ سَبْعَ سِنِينَ ، وَعَبْدٌ سَبْعَ سِنِينَ ، وَوَزِيرٌ سَبْعَ سِنِينَ ؛

فرزند هفت سال سرور، هفت فرمانبردار، و هفت سال وزیر است .

مکارم الاخلاق، ص ۲۲۲

حدیث ۶۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَجِبُوا الصَّيَّانَ وَارْحَمُوهُمْ ، وَإِذَا وَعَدْتُمُوهُمْ شَيْئًا فَفُوا لَهُمْ ، فَإِنَّهُمْ لَا يَدْرُونَ إِلَّا أَنَّكُمْ تَرُزِقُونَهُمْ ؛

کودکان را دوست بدارید و با آنان مهربان باشید و هرگاه به آنان وعده دادید ، به آن وفا کنید ، زیرا آنان ، روزی دهنده خود را کسی غیر از شما نمی دانند .

کافی ، ج ۶ ، ص ۴۹ ، ح ۳

حدیث ۶۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَجْبُ الصَّيَّانَ لِخَمْسٍ : الْأَوَّلُ : أَنَّهُمْ هُمُ الْبُكَاءُونَ ، وَالثَّانِي : يَتَمَرَّغُونَ بِالْتُّرَابِ وَالثَّلَاثُ : يَخْتَصِمُونَ مِنْ غَيْرِ حَقْدٍ وَالرَّابِعُ : لَا يَدَّخِرُونَ لِعَدِّ شَيْئًا وَالْخَامِسُ : يُعْمَرُونَ ثُمَّ يُخَرَّبُونَ ؛

کودکان را به خاطر پنج چیز دوست می دارم : اول آن که بسیار می گریند ، دوم آن که با خاک بازی می کنند، سوم آن که دعوا کردن آنان همراه با کینه نیست؛ چهارم آن که چیزی برای فردا ذخیره نمی کنند، پنجم آن که می سازند و سپس، خراب می کنند(دل بستگی ندارند) .

مواعظ العددیه ، ص ۲۵۹

حدیث ۶۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ التُّرَابَ رَبِيعَ الصَّيَّانِ ؛
خاک، بهار (تفریحگاه) کودکان است .

معجم الکبیر ، ج ۶، ص ۱۴۰، ح ۵۷۷۵

حدیث ۶۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَبَّلَ وَلَدَهُ كَتَبَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ حَسَنَةً وَمَنْ فَرَّحَهُ فَرَّحَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ عَلَّمَهُ الْقُرْآنَ دُعِيَ بِالْأَبْوَيْنِ فَيَكْسِيَانِ حُلَّتَيْنِ يُضِيءُ مِنْ نَوْرِهِمَا وُجُوهَ أَهْلِ الْجَنَّةِ ؛

هر کس فرزندش را ببوسد ، خداوند عزوجل برای او ثواب می نویسد و هر کسی که او را شاد کند ، خداوند روز قیامت او را شاد خواهد کرد و هر کس قرآن به او بیاموزد ، پدر و مادرش دعوت می شوند و دو لباس بر آنان پوشیده می شود که از نور آنها ، چهره های بهشتیان نورانی می گردد .

کافی ، ج ۶، ص ۴۹، ح ۱

حدیث ۶۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا بَلَغَ أَوْلَادُكُمْ سِنِينَ فَفَرِّقُوا بَيْنَ فُرْشِهِمْ ؛

هرگاه کودکانتان به هفت سالگی رسیدند، رخت خواب هایشان را جدا کنید.

مستدرک علی الصحیحین، ج ۱، ص ۳۱۷، ح ۷۲۱

حدیث ۶۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِذْ كَانَ الْغَالِبُ عَلَى الْعَبْدِ الْإِسْتِغَالُ بِي، جَعَلْتُ بُعَيْتَهُمْ لَدَّتَّهُ فِي ذِكْرِي فَإِذَا جَعَلْتُ بُعَيْتَهُ وَلَدَّتَّهُ فِي ذِكْرِي عَشَقْتَنِي وَعَشَقْتُهُ فَإِذَا عَشَقْنِي وَعَشَقْتُهُ رَفَعْتُ الْحِجَابَ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَهُ وَصَيَّرْتُ ذَلِكَ تَغَالِبًا عَلَيْهِ لَا يَسْهُو إِذَا سَهَا النَّاسُ أَوْلِيكَ كَلَامُهُمْ كَلَامَ الْأَنْبِيَاءِ أَوْلِيكَ الْأَبْطَالُ حَقًّا؛

خدای عزوجل می فرماید: هرگاه یاد من بر بنده ام غالب شود، خواهش و خوشی او رادر یاد خود قرار دهم و چون خواهش و خوشی او را در یاد خود قرار دهم عاشق من شود و من نیز عاشق او گردم و چون عاشق یکدیگر شدیم حجاب میان خود و او را بردارم و عشق خود را بر جان او چیره گردانم، چندان که مانند مردم دچار سهو و غفلت نمی شود، سخن اینان سخن پیامبران است، اینان برستی قهرمانند.

کنز العمال، ح ۱۸۷۲

حدیث ۶۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنْ عَبْدٍ يُظُنُّ بِاللَّهِ خَيْرًا إِلَّا كَانَ عِنْدَ ظَنِّهِ بِهِ؛

بنده ای نیست که به خداوند خوش گمان باشد مگر آن که خداوند نیز طبق همانگمان با او رفتار کند.

بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۳۸۴، ح ۴۲

حدیث ۶۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُحَدِّثُكُمْ عَنْ أَقْوَامٍ لَيْسُوا بِأَنْبِيَاءَ وَلَا شُهَدَاءَ يَعْطِبُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْأَنْبِيَاءُ وَالشُّهَدَاءُ بِمَنَازِلِهِمْ مِنَ اللَّهِ عَلَى مَنَابِرٍ مِنْ نُورٍ. قِيلَ: مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: هُمُ الَّذِينَ يُحِبُّونَ عِبَادَةَ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ وَيُحِبُّونَ اللَّهَ إِلَى عِبَادِهِ، قُلْنَا: هَذَا حَبَّبُوا اللَّهَ إِلَيْعِبَادِهِ، فَكَيْفَ يُحِبُّونَ عِبَادَةَ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ؟ قَالَ: يَأْمُرُونَهُمْ بِمَا يُحِبُّ اللَّهُ وَيَنْهَوْنَهُمْ عَمَّا يَكْرَهُ اللَّهُ، فَإِذَا أَطَاعُوهُمْ أَحَبَّهُمُ اللَّهُ؛

آیا آگاه کنم شما را از گروهی که نه از انبیا هستند و نه از شهدا، ولی انبیا و شهدا در روز قیامت به مقام و منزلت آنان غبطه می خورند، و آنها بر منبرهایی از نور نشسته اند؟ سؤال شد ای رسول خدا! آنان کیانند؟ فرمودند: آنان کسانی هستند که بندگان خدا را نزد خدا و خدا را نزد بندگانش محبوب می گردانند. عرض کردیم: ایجاد محبت خدا در دلها معلوم است، ولی چگونه بندگان را نزد خدا محبوب می گردانند؟ فرمودند: آنان را فرمان می دهند به آنچه خدا دوست می دارد و باز می دارند از آنچه خدا دوست نمی دارد، پس اگر آنان را اطاعت کنند، خداوند دوستشان می دارد.

مشکاه الأنوار، ص ۱۳۶

مَنْ أَصْلَحَ سَرِيرَتَهُ أَصْلَحَ اللَّهُ عَلاَنِيَتَهُ؛

هر کس باطن خود را اصلاح نماید، خداوند ظاهر او را اصلاح می کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۷۶

حدیث ۶۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَأَمْرُكُمْ أَنْ تَذْكُرُوا اللَّهَ فَإِنَّ مَثَلَ ذَلِكَ كَمَثَلِ جِيلٍ خَرَجَ الْعِدُوُّ فِي آثَرِهِ سِرَاعًا حَتَّى إِذَا أَتَى عَلَى حِصْنٍ حَصِينٍ فَأَحْرَزَ نَفْسَهُ مِنْهُمْ، كَذَلِكَ الْعَبْدُ لَا يُحْرِزُ نَفْسَهُ مِنَ الشَّيْطَانِ إِلَّا بِذِكْرِ اللَّهِ؛

حضرت یحیی علیه السلام از جانب خداوند فرمان یافت که بگوید: شما را فرمان می دهم که خدا را یاد کنید؛ زیرا یاد کننده خدا مانند مردی است که دشمن به سرعت در تعقیب اوست و او به قلعه نفوذناپذیری رسیده و خود را از آزار او محفوظ داشته است، بنده نیز با یاد خدا خود را از گزند شیطان نمی رهاند.

سنن ترمذی، ج ۵، ص ۱۴۸

حدیث ۶۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ إِذَا أَرَدْتَ أَمْرًا فَاسْتَخِرْ رَبَّكَ ثُمَّ ارْضَ بِمَا يَخِيرُ لَكَ تَسَعُدْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

ای علی! هرگاه خواستی کاری را انجام دهی از پروردگارت خیر بخواه و آنگاه به آنچه او خواست خشنود باش تا در دنیا و آخرت سعادت مند گردی.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۳۳، ح ۱۱۳

حدیث ۶۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمُسْلِمَ إِذَا غَلَبَهُ ضَعْفُ الْكَبِيرِ أَمَرَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ الْمَلِكَ أَنْ يَكْتُبَ لَهُ فِيحَالِهِ تِلْكَ مِثْلَ مَا كَانَ يَعْمَلُ وَهُوَ شَابٌّ نَشِيطٌ صَحِيحٌ؛

مسلمان هنگامی که ضعف پیری بر او غلبه کند خداوند به فرشته ای دستور می دهد که در این حال اعمال (نیکی) را که او در جوانی و شادابی و سلامت انجام می داد، برایش بنویسد.

کافی، ج ۳، ص ۱۱۳

حدیث ۶۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَخْلَصَ لِلَّهِ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا ظَهَرَتْ يَنَابِيعُ الْحِكْمَةِ مِنْ قَلْبِهِ عَلَى لِسَانِهِ؛

هر کس چهل روز خود را برای خدا خالص کند چشمه های حکمت از قلب وی برزبانش جاری می شود.

نهج الفصاحه، ح ۲۸۳۶

حدیث ۶۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ كَفَاهُ مَوْتَهُ وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ؛

هر کس به خدا توکل کند، خداوند هزینه او را کفایت می کند و از جایی که گمان نمی برد به او روزی می دهد.

کنز العمال، ح ۵۶۹۳

حدیث ۶۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْتَجِيبَ اللَّهُ لَهُ عِنْدَ الشَّدَائِدِ وَالْكَرْبِ فَلْيَكْثِرِ الدُّعَاءَ فِيالزَّخَاءِ؛

هر کس دوست دارد خداوند هنگام سختی ها و گرفتاری ها دعای او را اجابت کند، در هنگام آسایش، دعا بسیار کند.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۲۳

حدیث ۶۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ مَنْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَشَكَرَ وَإِذَا ابْتُلِيَ فَصَبَرَ وَإِذَا أَسَاءَ اسْتَغْفَرَ دَخَلَ الْجَنَّةَ مِنْ أَيِّ بَابٍ شَاءَ؛

ای علی هر کس شکر گزار نعمت خدا باشد و چون گرفتار شد صبر نماید و اگر مرتکب گناهی شد توبه کند، از هر دری که بخواهد وارد بهشت می شود.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۳۱، ح ۹۹

حدیث ۶۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ أَعْنَى النَّاسِ فَلْيُكُنْ بِمَا فِي يَدِ اللَّهِ أَوْ تَقِ مِنْهُ بِمَا فِي يَدِهِ؛

هر کس دوست دارد بی نیازترین مردم باشد، باید به آنچه در دست خداست مطمئن تر باشد تا آنچه به دست خودش دارد.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۹۸

حدیث ۶۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

... وَ مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تُحِبَّ أَنْ تَعِيشَ حَمِيدًا وَ تَمُوتَ سَعِيدًا وَ إِنَّمَا بُعِثْتُ عَلَى تَمَامِ مَحَاسِنِ الْأَخْلَاقِ؛

چه چیزی مانع توست که زندگی پسندیده و مرگ با سعادت را داشته باشی، چرا که من برای کامل نمودن اخلاق زیبا مبعوث شده‌ام.

مجمع الزوائد، ج ۸، ص ۲۳

حدیث ۶۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحْبَبُكُمْ إِلَيَّ اللَّهُ أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا؛

محبوب ترین شما در نزد خدا، خوش اخلاق ترین شماست.

مجمع البيان، ج ۱۰، ص ۸۷

حدیث ۶۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أَنْبِئُكُمْ بِخِيَارِكُمْ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ . قَالَ أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا لَمْ يُؤْطَوْنَ أَكْنَفًا، الَّذِينَ يَأْلِفُونَ وَيُؤْلَفُونَ ؛

آیا شما را از بهترین افرادتان خبر ندهم؟ عرض کردند: چرا، ای رسول خدا. حضرت فرمودند: خوش اخلاق ترین شما، آنان که نرمخو و بی آزارند، با دیگران انس می گیرند و از دیگران انس و الفت می پذیرند.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۹۶، ح ۷۶

حدیث ۶۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ مَنْ لَمْ تَكُنْ فِيهِ فَلَيْسَ مِنِّي وَلَا مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ . قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا هُنَّ؟ قَالَ: حِلْمٌ يَرُدُّ بِهِ جَهْلُ الْجَاهِلِ وَ حُسْنُ خُلُقٍ يَعْيشُ بِهِ فِي النَّاسِ وَ وَرَعِيحُ جُزْءِهِ عَنِ مَعَاصِي اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ؛

سه چیز است که هر کس نداشته باشد نه از من است و نه از خدای عزوجل. عرض شد: ای رسول خدا! آنها کدامند؟ فرمودند: بردباری که به وسیله آن جهالت نادان را دفع کند، اخلاق خوش که با آن در میان مردم زندگی کند و پارسایی که او را از نافرمانی خدا باز دارد.

خصال، ص ۱۴۵، ح ۱۷۲

حدیث ۶۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَبَى اللَّهُ لِصَاحِبِ الْخُلُقِ السَّيِّئِ بِالتَّوْبَةِ. فَقِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَكَيْفَ ذَلِكُ؟ قَالَ: لِأَنَّهُ إِذَا تَابَ مِنْ ذَنْبٍ وَقَعَ فِي أَعْظَمِ مِنَ الذَّنْبِ الَّذِي تَابَ مِنْهُ؛

خداوند از آدم بد اخلاق توبه نمی پذیرد. عرض شد: ای رسول خدا، چرا؟ فرمودند: چون هرگاه از گناهی توبه کند در ورطه گناهی بدتر از آن که توبه کرده است می افتد.

بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۲۹۹، ح ۱۲

حدیث ۶۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَكُنْ عَيَابًا وَلَا مَدَاحًا وَلَا طَعَانًا وَلَا مُمَارِيًا؛

نه عیب جو باش و نه ثناگو، نه زخم زبان زن و نه مجادله گر.

مکارم الاخلاق، ص ۴۶۷

حدیث ۶۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعَدْلُ حَسَنٌ وَلَكِنْ فِي الْأُمَرَاءِ أَحْسَنُ، وَالسَّخَاءُ حَسَنٌ وَلَكِنْ فِي الْأَغْنِيَاءِ أَحْسَنُ، الْوَرَعُ حَسَنٌ وَلَكِنْ فِي الْعُلَمَاءِ أَحْسَنُ، الصَّبْرُ حَسَنٌ وَلَكِنْ فِي الْفُقَرَاءِ أَحْسَنُ، التَّوْبَةُ حَسَنٌ وَلَكِنْ فِي الشَّبَابِ أَحْسَنُ، الْحَيَاءُ حَسَنٌ وَلَكِنْ فِي النِّسَاءِ أَحْسَنُ؛

عدالت نیکو است اما از دولتمردان نیکوتر، سخاوت نیکو است اما از ثروتمندان نیکوتر؛ تقوا نیکو است اما از علما نیکوتر؛ صبر نیکو است اما از فقرا نیکوتر، توبه نیکو است اما از جوانان نیکوتر و حیا نیکو است اما از زنان نیکوتر.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۰۶

حدیث ۶۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا تَفْسِيرُ حُسْنِ الْخُلُقِ: مَا أَصَابَ الدُّنْيَا يَرْضَى وَإِنْ لَمْ يُصِبْهُ لَمْ يَسْخَطْ؛

تفسیر خوش اخلاقی این است که اگر دنیا به انسان رو کرد، راضی و خشنود باشد و اگر رو نکرد خشمگین و ناراحت نشود.

کنز العمال، ح ۵۲۲۹

حدیث ۶۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَوَّلُ مَا يَوْضَعُ فِي مِيزَانِ الْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حُسْنُ خُلُقِهِ؛
 نخستین چیزی که روز قیامت در ترازوی اعمال بنده گذاشته می شود، اخلاق خوب اوست.

قرب الإسناد، ص ۴۶، ح ۱۴۹

حدیث ۶۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَعَ الْعِلْمِ وَ شَرُّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَعَ الْجَهْلِ ؛
 خیر دنیا و آخرت با دانش و شرّ دنیا و آخرت با نادانی است.

بحار الأنوار، ج ۱، ص ۲۰۴، ح ۲۳

حدیث ۶۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ رُزِقَ تَقَى فَقَدْ رُزِقَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛
 هر کس تقوا روزی اش شود، خیر دنیا و آخرت روزی او شده است.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۱۵

حدیث ۶۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أُعْطِيَ أَرْبَعَ خِصَالٍ فِي الدُّنْيَا فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَفَازَ بِحَظِّهِ مِنْهُمَا؛ وَرَعَ يَعْصِمُهُ عَنِ مَحَارِمِ اللَّهِ وَحُسْنُ خُلُقِهِ يَعْيشُ بِهِ
 فِيالنَّاسِ وَحِلْمٌ يَدْفَعُ بِهِ جَهْلَ الْجَاهِلِ وَزَوْجَةٌ صَالِحَةٌ تُعِينُهُ عَلَى أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛
 به هر کس در دنیا چهار خصلت داده شود، خیر دنیا و آخرت به او داده شده و بهره خویش را از آن دو بر گرفته است: تقوایی که
 او را از حرام های خدا باز دارد، اخلاق خوشیکه با آن در میان مردم زندگی کند، حلمی که با آن جهالت نادان را از خود دور
 سازد و زنی شایسته که در کار دنیا و آخرت او را یاری رساند.

بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۴۰۴، ح ۱۰۶

حدیث ۶۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ جَمَعَ اللَّهُ لَهُ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ: الرِّضَا بِالْقَضَاءِ وَالصَّبْرُ عِنْدَ الْبَلَاءِ وَالِدُّعَاءُ عِنْدَ الشَّدَّةِ وَالرَّخَاءِ؛

کسی که سه خصلت در او باشد، خداوند خیر دنیا و آخرت را برای او فراهم می کند: خوشنودی به مقدرات، صبر در بلا و دعا در سختی و راحتی.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۵۶، ح ۷۱

حدیث ۶۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ مَا أُعْطِيَ مُؤْمِنٌ قَطُّ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا بِحُسْنِظَنِّهِ بِاللَّهِ وَرَجَائِهِ لَهُ وَحُسْنِ خُلُقِهِ وَالْكَفِّ عَنِ اغْتِيَابِ الْمُؤْمِنِينَ؛

به آن که جز او خدایی نیست سوگند، خیر دنیا و آخرت به مؤمنی داده نشد، مگر بهسبب خوش گمانی و امیدواری او به خدا و خوش اخلاقی و خودداری از غیبت مؤمنان.

کافی، ج ۲، ص ۷۲

حدیث ۶۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا وُضِعَ الرَّفْقُ عَلَى شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ وَلَا وُضِعَ الْخُرْقُ عَلَى شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ؛ فَمَنْ أُعْطِيَ الرَّفْقَ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَمَنْ حُرِمَهُ حُرِمَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

هر چیزی که با مدارا همراه شد، زیبا گردید و هر چیزی که با ناسازگاری همراه شد، زشت گردید. پس هر کس اهل مدارا شد، از خیر دنیا و آخرت برخوردار گردید و هر کساز مدارا محروم ماند، از خیر دنیا و آخرت بی بهره مانده است.

بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۵۵، ح ۱۹

حدیث ۶۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِذَا أَرَدْتُ أَنْ أَجْمَعَ لِلْمُسْلِمِ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ جَعَلْتُ لَهُ قَلْبًا خَاشِعًا وَ لِسَانًا ذَاكِرًا وَ جَسَدًا عَلِيَّ الْبَلَاءِ صَابِرًا وَ زَوْجَةً مُؤْمِنَةً تَسْرُهُ إِذَا نَظَرَ إِلَيْهَا وَ تَحْفَظُهُ إِذَا غَابَ عَنْهَا فِي نَفْسِهَا وَ مَالِهَا؛

خداوند می فرماید: هر گاه بخواهم، خیر دنیا و آخرت را نصیب مسلمانی کنم برای او قلبی خاشع، زبانی ذاکر و بدنی صبور در برابر بلا قرار می دهم و به او زنی مؤمنی دهم که هر گاه به او نظر کند، شادش نماید و هر گاه غایب گردد حافظ ناموس و مال او باشد.

کافی، ج ۵، ص ۳۲۷، ح ۲

حدیث ۶۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَصَلَتَانِ مِنْ رَزَقَهُمَا قَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَنْ إِذَا ابْتُلِيَ صَبَرُوا إِذَا أُعْطِيَ شَكَرَ؛

دو خصلت است که به هر کس داده شد، خیر دنیا و آخرت به او داده شده است: هر گاه گرفتار شد صبر نماید و هر گاه به او عطا شد شکرگزاری کند.

مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۴۷

حدیث ۶۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ جِبْرَائِيلَ الرُّوحَ الْأَمِينَ نَزَلَ عَلَيَّ مِنْ عِنْدِ رَبِّ الْعَالَمِينَ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ: عَلَيْكَ بِحُسْنِ الْخُلُقِ فَإِنَّ سُوءَ الْخُلُقِ يَذْهَبُ بِخَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ أَلَا وَإِنَّ أَشْبَهَكُمْ بِيَا حَسُنُكُمْ خُلُقًا؛

رسول خدا فرمود: همانا جبرائیل روح الامین از طرف پروردگار عالمیان بر من نازل شد و گفت ای محمد: تو را به خوش اخلاقی سفارش می کنم، به درستی که بد اخلاقی خیر دنیا و آخرت را از بین می برد، آگاه باش! به راستی که شبیه ترین شما به من، خوشاخلاق ترین شماست.

امالی صدوق، ص ۳۴۴، ح ۴۱۵

حدیث ۶۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى خَيْرِ أَخْلَاقِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؟ تَصِلُ مَنْ قَطَعَكَ وَتُعْطَى مَنْ حَرَمَكَ وَتَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَكَ؛

آیا شما را به بهترین اخلاق دنیا و آخرت راهنمایی نکنم؟ رابطه با کسی است که با توطع رابطه کرده، بخشش به کسی که از تو دریغ نموده و عفو کسی که به تو ظلم کرده است.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۷

حدیث ۶۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ أَخْلَاقِ أَهْلِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. فَقَالَ إِفْشَاءَ السَّلَامِ فِي الْعَالَمِ؛

آیا شما را از بهترین اخلاق اهل دنیا و آخرت خبر ندهم؟ عرض کردند: چرا؟ ایرسول خدا! حضرت فرمودند: آشکارا سلام کردن به همگان.

بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۱۲، ح ۵۰

حدیث ۶۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ لَا يَخْدُمُ الْعِيَالُ إِلَّا صِدِّيقٌ أَوْ شَهِيدٌ أَوْ رَجُلٌ يُرِيدُ اللَّهُ بِهِ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

ای علی! به خانواده خود خدمت نمی کند، مگر مرد بسیار راستگو یا شهید یا مردیکه خداوند خیر دنیا و آخرت را برای او می خواهد.

مستدرک الوسائل، ج ۱۳، ص ۴۹

حدیث ۶۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَطِيعِي زَوْجَكَ يَكْفِكَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَبِرِّي وَالِدَيْكَ يَكْتُرُ خَيْرَ بَيْتِكَ؛

شوهرت را اطاعت کن تا خیر دنیا و آخرت تو را کفایت کند و به پدر و مادرت نیکی کن تا خیر خانه ات زیاد شود.

کنز العمال، ح ۴۳۳۸۸

حدیث ۶۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْثَرُوا مِنْ قَوْلٍ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ فَإِنَّهَا مِلْكُ الْجَنَّةِ وَمَنْ أَكْثَرَ مِنْهَا نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهِ وَمَنْ نَظَرَ إِلَيْهِ فَقَدْ أَصَابَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

ذکر «لا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ» را بسیار بگویند: زیرا که آن، داراییهست است و هر کس آن را بسیار بگوید خداوند به او می نگرد و هر کس خدا به او بنگرد به خیر دنیا و آخرت دست یافته است.

بحار الأنوار، ج ۳۸، ص ۱۶۱، ح ۸۳

حدیث ۶۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِلَّا- أَخْبِرْكُمْ بِمَا يَكُونُ بِهِ خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَإِذَا كُرِبْتُمْ وَاعْتَمَمْتُمْ دَعَوْتُمْ اللَّهَ فَفَرَّجَ عَنْكُمْ؟ قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: قُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّنَا لَا نُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا ثُمَّ ادْعُوا بِمَا بَدَلَكُمْ؛

آیا شما را از چیزی با خبر سازم که در آن خیر دنیا و آخرت است و آنگاه که دچار غم و اندوه شدید با آن خدا را بخوانید و او شما را نجات بخشد؟ گفتند: آری ای رسول خدا! حضرت فرمودند: بگویند «لا- اله الا- الله ربنا لا نشرك به شيئا» سپس هر چه در نظر داشتید از خدا بخوانید.

بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۳۱۱، ح ۱۴

حدیث ۶۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ فَتَحَ بَابَ مَسْأَلَةٍ فَتَحَ اللَّهُ لَهُ بَابَ فَقْرٍ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَنْ فَتَحَ بَابَ عَطِيَّةٍ ابْتِغَاءً لَوَجْهِ اللَّهِ أَعْطَاهُ اللَّهُ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛
هر کس در درخواستی از مردم را به روی خود باز کند، خداوند برای او در فقری را در دنیا و آخرت باز می کند و هر کس در بخششی را برای مردم به خاطر خدا باز کند، خداوند او را خیر دنیا و آخرت عطا می فرماید.

کنز العمال، ح ۱۶۷۴۵

حدیث ۶۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ طَاهِرًا يَذْكُرُ اللَّهَ تَعَالَى حَتَّى يُدْرِكَهُ النُّعَاسُ لَمَيَّتْ لَبَّ سَاعَةً مِنَ اللَّيْلِ يَسْأَلُ اللَّهَ شَيْئًا مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ آيَةً؛

هر کس با وضو و با یاد خدا به رخت خواب برود و خوابش ببرد، در هر ساعتی از شب که بیدار گردد و از خدا چیزی از خیر دنیا و آخرت بخواهد، خداوند آن را به او عطا فرماید.

کنز العمال، ح ۴۱۲۷۴

حدیث ۶۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سُورَةُ يَسٍ تَدْعَى فِي التَّوْرَةِ الْمُعَمَّمَةَ تَعْمُّ صَاحِبَهَا بِخَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَتُكَابِدُ عَنْهُ بَلْوَى الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَتَدْفَعُ عَنْهُ أَهْوِيلَ الْآخِرَةِ؛
سوره یس در تورات «مُعَمَّمَه» خوانده می شود که برای صاحب خود خیر دنیا و آخرت را جمع می کند و از او بلای دنیا و آخرت را دور می کند و وحشت های آخرت را دفع می کند.

بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۲۹۱، ح ۶

حدیث ۶۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ عَبْدٍ يَخَافُ زَوَالَ نِعْمَةٍ أَوْ فَجَاءَهُ نِقْمَةٌ أَوْ تَغَيَّرَ عَافِيَتُهُ وَيَقُولُ: يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ يَا وَاحِدُ يَا مَجِيدُ يَا بَرُّ يَا كَرِيمُ يَا رَحِيمُ يَا غَنِيُّ تَمَّمَ عَلَيْنَا نِعْمَتَكَ وَهَبَلْنَا كَرَامَتَكَ وَالْبِسْنَا عَافِيَتَكَ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ تَعَالَى خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

قطعا هر کس به خاطر ترس از دست دادن نعمتی یا گرفتار شدن به بلایی ناگهانیو یا از دست دادن سلامتی بگوید: «ای زنده، ای

پابرجا، ای یکتا، ای بزرگ، ای نیکوکار، ای بزرگوار، ای مهربان، ای بی نیاز! نعمت را بر ما کامل کن و بخشش را ارزانی ما کن و لباس عافیت را بر تن ما بپوشان» خداوند، خیر دنیا و آخرت به او عطا می فرماید.

بحار الأنوار، ج ۹۵، ص ۱۹۴، ح ۲۷

حدیث ۶۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رُزِقَ حُسْنَ صُورَةٍ وَ حُسْنَ خُلُقٍ وَ زَوْجَةً صَالِحَةً وَ سَخَاءً فَقَدْ أُعْطِيَ مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ؛
به هر کس صورت زیبا، خوش اخلاقی، زنی شایسته و سخاوت روزی شود، از خیر دنیا و آخرت داده شده است.

کنز العمال، ح ۳۰۷۸۳

حدیث ۶۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَزَقَهُ اللَّهُ حُبَّ الْأَيْمَةِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي فَقَدْ أَصَابَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ، فَلَا يُشَكَّنُ أَحَدٌ أَنَّهُ فِي الْجَنَّةِ فَإِنَّ فِي حُبِّ أَهْلِ بَيْتِي عَشْرِينَ خَصْلَةً عَشْرَةٌ مِنْهَا فِي الدُّنْيَا وَ عَشْرَةٌ مِنْهَا فِي الْآخِرَةِ؛

هر کس که خداوند محبت امامان از اهل بیت مرا نصیب او کرده بی گمان به خیر دنیا و آخرت دست یافته و بدون شک در بهشت خواهد بود، پس هیچ یک (از شیعیان) نباید در این که اهل بهشت است شک کند؛ زیرا در دوستی اهل بیت من بیست ویژگی است که در دنیا و ده مورد آن در آخرت است.

بحار الأنوار، ج ۲۷، ص ۷۸، ح ۱۲

حدیث ۶۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْصَّدَقَةُ عَلَى وَجْهِهَا وَاصْطِنَاعُ الْمَعْرُوفِ وَ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ وَصِلَةُ الرَّحِمِ تُحَوِّلُ الشَّقَاءَ سَعَادَةً وَ تَزِيدُ فِي الْعُمْرِ وَ تَقِي مَصَارِعَ الشُّوْءِ؛
صدقه بجا، نیکوکاری، نیکی به پدر و مادر و صله رحم، بدبختی را به خوش بختی تبدیل و عمر را زیاد و از پيشامدهای بد جلوگیری می کند.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۶۹

حدیث ۶۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ؛

هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد، باید میهمانش را گرامی دارد.

کافی، ج ۶، ص ۲۸۵، ح ۱

حدیث ۶۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّدَقَةُ بِعَشْرَةٍ وَالْقَرْضُ بِثَمَانِيَةِ عَشْرٍ وَصَلَةُ الْإِخْوَانِ بِعِشْرِينَ وَصَلَةُ الرَّحِمِ بِأَرْبَعَةٍ وَعِشْرِينَ؛

صدقه دادن، ده حسنه، قرض دادن، هجده حسنه، رابطه با برادران [دینی]، بیستحسنه و صله رحم، بیست و چهار حسنه دارد.

کافی، ج ۴، ص ۱۰، ح ۳

حدیث ۶۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الضَّيْفُ يَنْزِلُ بِرِزْقِهِ وَيَزْتَجِلُ بِذُنُوبِ أَهْلِ الْبَيْتِ؛

میهمان، روزی خود را می آورد و گناهان اهل خانه را می برد.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۴۶۱، ح ۱۴

حدیث ۶۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ بَيْتٍ لَا يَدْخُلُ فِيهِ الضَّيْفُ لَا تَدْخُلُهُ الْمَلَائِكَةُ؛

هر خانه ای که میهمان بر آن وارد نشود، فرشتگان واردش نمی شوند.

جامع الأخبار، ص ۳۷۸

حدیث ۶۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَتَكَلَّفَنَّ أَحَدٌ لِضَيْفِهِ مَا لَا يَقْدِرُ؛

هیچ کس نباید بیش از توانش خود را برای میهمان به زحمت اندازد.

کنز العمال، ح ۲۵۸۷۶

حدیث ۶۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يَسْتَقِلَّ مَا يُقَرَّبُ إِلَى إِخْوَانِهِ وَ كَفَى بِالْقَوْمِ إِثْمًا أَنْ يَسْتَقِيلُوا مَا يُقَرَّبُ بِهِ إِلَيْهِمْ أَخُوهُمْ؛

انسان را همین گناه بس، که آنچه را که تقدیم برادران میهمان خود می کند کم شمارد و میهمان را همین گناه بس، که آنچه را که میزبانان برای آنها فراهم می کند کم شمارد.

محاسن، ج ۲، ص ۴۱۴، ح ۱۶۵

حدیث ۶۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الضَّيْفُ يُلْطَفُ لِثَلَاثِينَ فَإِذَا كَانَتْ لَيْلَةُ الثَّلَاثَةِ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ يَأْكُلُ مَا أُدْرِكُ؛

میهمان تا دو شب پذیرایی می شود، از شب سوم از اهل خانه به شمار می آید و هرچه رسید بخورد.

کافی، ج ۶، ص ۲۸۳، ح ۱

حدیث ۶۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَأْكُلْ طَعَامَ الْفَاسِقِينَ؛

غذای مردم فاسق را نخور.

امالی طوسی، ص ۵۳۵

حدیث ۶۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَلَةُ الرَّحِمِ وَ حُسْنُ الْخُلُقِ وَ حُسْنُ الْجَوَارِ يَعْمُرَانِ الدِّيَارَ وَ يَزِيدَانِي الْأَعْمَارَ؛

صله رحم، خوش اخلاقی و خوش همسایگی، شهرها را آباد و عمرها را زیاد می کند.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۳۹

حدیث ۶۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَشَى إِلَى ذِي قَرَابَةٍ بِنَفْسِهِ وَ مَالِهِ لِيَصِلَ رَحِمَهُ أَعْطَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ جَرَّ مَاءٍ شَهِيدٍ؛

هر کس با جان و مال خود در راه صله رحم کوشش کند، خداوند عزوجل پاداشیکصد شهید به او می دهد.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۱۶

حدیث ۶۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
طَعَامُ السَّخِيِّ دَوَاءٌ وَ طَعَامُ الشَّحِيحِ دَاءٌ؛
غذای سخاوتمند، داروست و غذای بخیل، درد.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۵۷، ح ۲۲

حدیث ۶۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْوَلِيمَةُ أَوَّلُ يَوْمٍ حَقٌّ وَ الثَّانِي مَعْرُوفٌ وَ مَا زَادَ رِيَاءً وَ سَمِعَةً؛
ولیمه (سور) دادن، روز اول حق است و روز دوم احسان، از دو روز که گذشت، خودنمایی و شهرت طلبی است.

کافی، ج ۵، ص ۳۶۸، ح ۴

حدیث ۶۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَوْصَى الشَّاهِدَ مِنْ أُمَّتِي وَ الْغَائِبَ أَنْ يُجِيبَ دَعْوَةَ الْمُسْلِمِ - وَ لَوْ عَلِيْخَمْسَةَ أَمْيَالٍ - ، فَإِنَّ ذَلِكَ مِنَ الدِّينِ؛
به حاضران و غایبان امت خود سفارش می کنم که دعوت مسلمان را، گرچه از فاصله پنج میل (حدود ۱۰ کیلومتر)، بپذیرید، زیرا این کار جزو دین است.

محاسن، ج ۲، ص ۴۱۱، ح ۱۴۲

حدیث ۶۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُحِبَّهُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ فَلْيَأْكُلْ مَعَ ضَيْفِهِ؛
هر کس دوست دارد که خدا و رسولش او را دوست داشته باشند، با میهمان خود غذا بخورد.

تنبيه الخواطر، ج ۲، ص ۱۱۶

حدیث ۶۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْضِّيَافَةُ أَوَّلَ يَوْمٍ وَ الثَّانِي وَ الثَّلَاثُ وَ مَا بَعْدَ ذَلِكَ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ تُصَدَّقُ بِهَا عَلَيْهِ؛
میهمانی یک روز و دو روز و سه روز است، بعد از آن هر چه به او دهی صدقه محسوب می شود.

کافی، ج ۶، ص ۲۸۳، ح ۲

حدیث ۶۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ رَبَّكُمْ وَاحِدٌ وَ إِنَّ أَبَاكُمْ وَاحِدٌ وَ دِينُكُمْ وَاحِدٌ وَ نَبِيُّكُمْ وَاحِدٌ وَ لَأَفْضَلُ لِعَرَبِيٍّ عَلَى عَجَمِيٍّ وَ لَا عَجَمِيٍّ عَلَى عَرَبِيٍّ وَ لَا أَحْمَرَ عَلَى
أَسْوَدَ وَ لَا أَسْوَدَ عَلَى أَحْمَرَ إِلَّا بِالتَّقْوَى ؛

پروردگار، پدر، دین و پیامبر شما یکی است، هیچ عربی بر غیر عرب و هیچ غیر عربی بر عرب و هیچ سرخ پوستی بر سیاه پوست و هیچ سیاه پوستی بر سرخ پوست برتر ندارد، جز به تقوا.

کنز العمال، ح ۵۶۵۵

حدیث ۶۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْمَلْ بِفِرَائِضِ اللَّهِ تَكُنْ أَتَقَى النَّاسِ؛

به واجبات خدا عمل کن، تا با تقواترین مردم باشی.

کافی، ج ۲، ص ۸۲، ح ۴

حدیث ۶۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جَمَاعُ التَّقْوَى فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَ الْإِحْسَانِ»؛

عصاره تقوا در این گفته خداوند آمده است: خداوند به عدالت و نیکی فرمان می دهد.

مشکاه الأنوار، ص ۹۵

حدیث ۶۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَمَامُ التَّقْوَى أَنْ تَتَعَلَّمَ مَا جَهِلْتَ وَ تَعْمَلَ بِمَا عَلِمْتَ؛

تمام تقوا این است که آنچه را نمی دانی بیاموزی و بدانچه می دانی عمل کنی.

تنبيه الخواطر، ج ۲، ص ۱۲۰

حدیث ۶۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَتَقَى النَّاسَ مَنْ قَالَ الْحَقَّ فِيمَا لَهُ وَعَلَيْهِ؛
 با تقواترین مردم، کسی است که حق را بگوید؛ به سودش باشد یا به ضررش.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۹۵، ح ۵۸۴۰

حدیث ۶۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: مَنْ أَتَقَى النَّاسَ؟ قَالَ: أَمَرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَوْصَلُهُمْ لِلرَّحِمِ؛
 از رسول خدا صلی الله علیه و آله سؤال شد: با تقواترین مردم کیست؟ فرمودند: کسی که بیشتر امر بهمعروف و نهی از منکر و صله
 رحم نماید.

کنز العمال، ح ۸۴۷۴

حدیث ۶۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ أَتَقَى النَّاسَ فَلْيَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ؛
 هر کس دوست دارد با تقواترین مردم باشد، باید به خدا توکل کند.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۴۰۰، ح ۵۸۵۸

حدیث ۶۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يَكُونُ الرَّجُلُ مِنَ الْمُتَّقِينَ حَتَّى يُحَاسِبَ نَفْسَهُ أَشَدَّ مِنْ مُحَاسَبَةِ الشَّرِيكِ شَرِيكُهُ فَيَعْلَمُ مِنْ أَيْنَ مَطْعَمُهُ وَمِنْ أَيْنَ مَشْرَبُهُ وَمِنْ أَيْنَ مَلْبَسُهُ
 أَمِنْ جِلِّ أَمِينٍ حَرَامٍ؛
 از تقوا پیشگان نیست مگر کسی که از خود سخت تر از حسابرسی شریک از شریک، حسابکشی کند و بداند که خوراک،
 آشامیدنی و لباسش از کجا آمده، آیا از حلال است یا حرام؟

مکارم الاخلاق، ص ۴۶۸

حدیث ۶۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَرَادَ أَنْ يَكُونَ أَعَزَّ النَّاسِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ؛
 هر کس می خواهد عزیزترین مردم باشد، باید تقوای الهی پیشه کند.

کنزالفوائد، ص ۱۶۴

حدیث ۷۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 النَّاسُ رَجُلَانِ: عَالِمٌ وَ مُتَعَلِّمٌ وَلَا خَيْرَ فِيمَا سِوَاهُمَا؛
 مردم، دو گروهند: دانشمند و دانش اندوز و در غیر این دو، خیری نیست.

نهج الفصاحه، ح ۳۱۴۵

حدیث ۷۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اخْتَبِرُوا النَّاسَ بِاِخْتِدَانِهِمْ فَإِنَّ الرَّجُلَ يُخَادِنُ مَنْ يُعْجِبُهُ؛
 مردم را از دوستانشان بشناسید، زیرا انسان با کسی رفاقت می کند که او را می پسندد.

نهج الفصاحه، ح ۱۰۶

حدیث ۷۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 النَّاسُ يَعْمَلُونَ بِالْخَيْرِ وَإِنَّمَا يُعْطُونَ أَجْرَهُمْ عَلَى قَدْرِ عُقُولِهِمْ؛
 مردم، کارهای خیر می کنند، ولی پاداش آنان تنها به اندازه عقلشان عطا می شود.

کنزالعمال، ح ۷۰۵۲

حدیث ۷۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 النَّاسُ مَعَادِنٌ وَالْعِرْقُ دَسَاسٌ وَ آدَبُ الشُّوءِ كَعِرْقِ الشُّوءِ؛
 مردم، همانند معدن ها مختلف اند و اصل و نسب در انسان بسیار مؤثر است و تربیت بد، همانند اصل و نسب بد است.

نهج الفصاحه، ح ۳۱۴۶

حدیث ۷۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ ابْنَ آدَمَ لَحَرِيصٌ عَلَى مَا مَنَعَهُ؛
 آدمی زاده به آنچه که از آن منع می شود، حریص است.

کنز العمال، ح ۴۴۰۹۵

حدیث ۷۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ مِنَ النَّاسِ نَاسًا مَفَاتِيحُ لِلْخَيْرِ مَغَالِقُ لِلشَّرِّ وَإِنَّ مِنَ النَّاسِ نَاسًا مَفَاتِيحُ لِلشَّرِّ مَغَالِقُ لِلْخَيْرِ فَطُوبَى لِمَنْ جَعَلَ اللَّهُ مَفَاتِيحَ الْخَيْرِ عَلَى يَدَيْهِ
 وَوَيْلٌ لِمَنْ جَعَلَ اللَّهُ مَفَاتِيحَ الشَّرِّ عَلَى يَدَيْهِ؛
 برخی از مردم کلید خیر و قفل شرند و برخی کلید شر و قفل خیرند، پس خوشا به سعادت کسی که خداوند کلیدهای خیر را در دست او قرار داده و بدا به حال کسی که خداوند کلیدهای شر را به دست او سپرده است.

نهج الفصاحه، ح ۹۲۰

حدیث ۷۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَبْغُونِي الضُّعْفَاءَ فَإِنَّمَا تُرْزَقُونَ وَتُنصَرُونَ بِضُعْفَائِكُمْ؛
 ناتوانان را برای من بیابید؛ زیرا شما به برکت ناتوانان خود روزی داده و یاری می شوید.

نهج الفصاحه، ح ۲۰

حدیث ۷۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَلْعِلْمُ حَيَاةُ الْإِسْلَامِ وَ عِمَادُ الْإِيمَانِ وَ مَنْ عِلِمَ عِلْمًا آتَمَّ اللَّهُ لَهُ أَجْرَهُ وَ مَنْ تَعَلَّمَ فَعَمِلَ عِلْمَهُ اللَّهُ مَا لَمْ يَعْلَمْ ؛
 علم، حیات اسلام و تکیه گاه ایمان است و هر کس علمی بیاموزد، خداوند پاداش او را تمام گرداند و هر کس بیاموزد و عمل کند، خداوند، تعلیم دهد به او آنچه را که نمی داند.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۱۹

حدیث ۷۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَلْبٌ لَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ مِّنَ الْحِكْمَةِ كَبِيتِ حَرْبٍ ، فَتَعَلَّمُوا وَعَلَّمُوا ، وَتَفَقَّهُوا وَلَا تَمُوتُوا جُهَالًا ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَا يَعْدِرُ عَلَى الْجَهْلِ ؛
دلی که در آن حکمت نیست ، همچون خانه ای ویران است . پس بیاموزید و آموزش دهید، بفهمید و نادان نمیرید که خدای عز و
جلّ، بهانه ای را برای نادانی نمی پذیرد .

الفردوس ، ح ۴۵۹۰

حدیث ۷۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَتَى عَلَيَّ يَوْمٌ لَا أَزْدَادُ فِيهِ عِلْمًا ، فَلَا بَوْرِكَ فِي طُلُوعِ شَمْسِذِكَ الْيَوْمِ ؛
هرگاه روزی بیاید که در آن بر دانشم نیفزایم، پس طلوع خورشید آن روز بر من مبارک مباد.

المعجم الأوسط ، ج ۶ ص ۳۶۷ ح ۶۶۳۶

حدیث ۷۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ ، فَاطْلُبُوا الْعِلْمَ مِنْ مَظَانِّهِ ، وَاقْتَسِبُوا مِنْ أَهْلِهِ ؛
در پی دانش بودن ، بر هر مسلمانی واجب است ، پس دانش را از جایی که احتمال بودنش هست ، بجویید و آن را از اهلهش
فراگیرید .

امالی طوسی، ص ۵۶۹، ح ۱۱۷۶

حدیث ۷۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا الْعِلْمُ ، فَيَتَشَعَّبُ مِنْهُ الْغِنَى وَانِ كَانَتْ فَقِيرًا ، وَالْجُودُ وَانِ كَانَتْ بَخِيلًا وَالْمَهَابَةُ وَانِ كَانَتْ هَيِّنًا ، وَالسَّلَامَةُ وَانِ كَانَتْ سَيِّئًا ، وَالْقُرْبُ
وَانِ كَانَتْ قَصِيًا وَالْحَيَاءُ وَانِ كَانَتْ صَلِيفًا ، وَالرَّفْعَةُ وَانِ كَانَتْ وَضِيعًا وَالشَّرْفُ وَانِ كَانَتْ رَذْلًا وَالْحِكْمَةُ وَالْحُطُوءُ فَهَذَا مَا يَتَشَعَّبُ لِلْعَاقِلِ
بِعِلْمِهِ فَطُوبَى لِمَنْ عَقَلَ وَعَلِمَ ؛

اما علم: اگر انسان فقیر باشد ، از آن بی نیازی حاصل می شود، اگر بخیل باشد ، سخاوت ، اگر خوار باشد ، عزت ، اگر بیمار باشد ،
سلامتی ، اگر دور باشد ، نزدیکی شود ، اگر هرزه باشد ، حیا ، اگر پست باشد ، والایی ، اگر حقیر باشد ، شرافت و حکمتو مقام .
پس اینها چیزهایی هستند که از دانش خردمند به دست می آید . پس خوشا به حال آن کس که عاقل بود و دانست .

تحف العقول ، ص ۱۶

حدیث ۷۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لُقْمَانَ قَالَ لِابْنِهِ: يَا بُنَيَّ عَلَيْكَ بِمَجَالِسِ الْعُلَمَاءِ وَاسْتَمِعْ كَلَامَ الْحُكَمَاءِ فَإِنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْقُلُوبَ الْمَيِّتَةَ بِنُورِ الْحِكْمَةِ كَمَا يُحْيِي الْأَرْضَ الْمَيِّتَةَ بِوَابِلِ الْمَطَرِ؛

لقمان به پسرش گفت: فرزندم! همواره در مجلس دانشمندان باش و سخنان حکیمان را بشنو، که خداوند، دل مرده را به نور حکمت زنده می کند؛ همان گونه که زمین مرده را با باران سیل آسا، زنده می گرداند.

معجم الکبیر، ج ۸، ص ۱۹۹، ح ۷۸۱۰

حدیث ۷۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ جَاءَهُ الْمَوْتُ وَهُوَ يَطْلُبُ الْعِلْمَ لِيُحْيِيَ بِهِ الْإِسْلَامَ كَانَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْأَنْبِيَاءِ دَرَجَةٌ وَاحِدَةٌ فِي الْجَنَّةِ؛

هر کس در جستجوی دانش باشد تا با آن اسلام را زنده کند و مرگ او فرا رسد، در بهشت میان او و پیامبران تنها یک درجه فاصله است.

منیة المرید، ص ۱۰۰

حدیث ۷۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ تَكَفَّلَ لِطَالِبِ الْعِلْمِ بِرِزْقِهِ خَاصَّةً عَمَّا ضَمِنَهُ لِغَيْرِهِ؛

بی گمان خداوند متعال روزی جویدی دانش را به طور ویژه، افزون بر آنچه بر آنگاه برآید دیگران تضمین کرده، به عهده گرفته است.

منیة المرید، ص ۱۶۰

حدیث ۷۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِعَلِّي عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي ذِكْرِ صِفَاتِ الْمُؤْمِنِ - : لَا يَرُدُّ الْحَقُّ مِنْ عَدُوِّهِ، لَا يَتَعَلَّمُ إِلَّا لِيَعْلَمَ، وَلَا يَعْلَمُ إِلَّا لِيَعْمَلَ؛

به علی علیه السلام درباره صفات مؤمن فرمودند: حق را از دشمنش می پذیرد، نمی آموزد مگر برای آن که بداند و نمی داند مگر برای آن که عمل کند.

التمحيص، ص ۷۵، ح ۱۷۱

حدیث ۷۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَنَاصَحُوا فِي الْعِلْمِ ، فَإِنَّ خِيَانَةَ أَحَدِكُمْ فِي عِلْمِهِ أَشَدُّ مِنْ خِيَانَتِهِ فِي مَالِهِ وَإِنَّ اللَّهَ سَأَلَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛

در دانش، خیرخواه یکدیگر باشید که خیانت هر یک از شما در دانشش، سخت تر از خیانت او در مالش می باشد و خداوند روز قیامت از شما بازخواست می کند.

امالی طوسی، ص ۱۲۶، ح ۱۹۸

حدیث ۷۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَجْلِسُوا مَعَ كُلِّ عَالِمٍ ، إِلَّا عَالِمًا يَدْعُوكُمْ مِنَ الْخَمْسِ إِلَى الْخَمْسِ : مِنَ الشُّكِّ إِلَى الْيَقِينِ ، وَمِنَ الْعَدَاوَةِ إِلَى النَّصِيحَةِ وَمِنَ الْكِبْرِ إِلَى التَّوَضُّعِ وَمِنَ الرِّيَاءِ إِلَى الْإِخْلَاصِ وَمِنَ الرِّغْبَةِ إِلَى الزُّهْدِ؛

با هر عالمی ننشینید، مگر عالمی که شما را از پنج چیز به پنج چیز دعوت کند: از شک به یقین، از دشمنی به خیرخواهی، از تکبر به تواضع، از ریا به اخلاص و از علاقه دنیا به بی اعتنایی به آن.

تاریخ بغداد، ج ۵، ص ۷۰، ح ۲۴۲۱

حدیث ۷۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ عَالِمٍ أَوْ مُتَعَلِّمٍ يَمُرُّ بِقَرْيَةٍ مِنْ قُرَى الْمُسْلِمِينَ أَوْ بَلَدَةٍ مِنْ بِلَادِ الْمُسْلِمِينَ وَلَمْ يَأْكُلْ مِنْ طَعَامِهِمْ وَلَمْ يَشْرَبْ مِنْ شَرَابِهِمْ وَدَخَلَ مِنْ جَانِبٍ وَخَرَجَ مِنْجَانِبٍ إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ تَعَالَى عَذَابَ قُبُورِهِمْ أَرْبَعِينَ يَوْمًا؛

هیچ دانشمند و یا دانش اندوزی از روستایی از روستاها و یا شهری از شهرهای مسلمانان نمی گذرد و از خوراک آنان نمی خورد و از نوشیدنی آنان نمی نوشد و از یکطرف وارد نمی شود و از طرف دیگر خارج نمی گردد، جز آن که خدای متعال عذاب قبرهایشان را تا چهل روز بر می دارد.

جامع الأخبار، ص ۵۰۷، ح ۱۴۰۵

حدیث ۷۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ شَرَّ الشَّرِّ شِرَارُ الْعُلَمَاءِ وَإِنَّ خَيْرَ الْخَيْرِ خِيَارُ الْعُلَمَاءِ؛

بدترین بدها، دانشمندان بدند و بهترین خوب ها، دانشمندان خوب اند.

منیة المرید ، ص ۱۳۷

حدیث ۷۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا التَّبَسَّتْ عَلَيْكُمُ الْفِتْنُ كَقَطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ فَعَلَيْكُمْ بِالْقُرْآنِ ... وَ لَهُ ظَهْرٌ وَ بَطْنٌ فَظَاهِرُهُ حُكْمٌ وَ بَاطِنُهُ عِلْمٌ ... فِيهِ مَصَابِيحُ الْهُدَى وَ مَنَارُ الْحِكْمَةِ وَ دَلِيلٌ عَلَيَا لِمَعْرِفَةِ لِمَنْ عَرَفَ الصِّفَةَ؛

هنگامی که فتنه‌ها چون پاره‌های شب تاریک بر شما مشتبه شود ، به قرآن روییاورید ... برای قرآن ظاهری و باطنی است . ظاهر آن حکمت و باطن آن دانش است ... در قرآن چراغ‌های هدایت و نشانه‌های حکمت و راهنمای معرفت هست ، برای کسی که هویت‌گرایی اش را شناخت .

کافی ، ج ۲ ، ص ۵۹۹ ، ح ۲

حدیث ۷۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ فَإِنَّ تَعَلُّمَهُ حَسَنَةٌ وَ مُدَارَسَتُهُ تَسْبِيحٌ وَ الْبُحْثُ عَنْهُ جِهَادٌ وَ تَعْلِيمُهُ مَنْ لَا يَعْلَمُهُ صَدَقَةٌ وَ بَدَلُهُ لِأَهْلِهِ قُرْبَةٌ لِأَنَّهُ مَعَالِمُ الْحَلَالِ وَ الْحَرَامِ وَ سَالِكٌ بِطَالِبِهِ سَبِيلَ الْجَنَّةِ وَ هُوَ أَيْسُّ فِي الْوَحْشَةِ وَ صَاحِبٌ فِي الْوَحْدَةِ وَ دَلِيلٌ عَلَيَا لِسَرَّاءِ وَ الضَّرَّاءِ وَ سِتْلَاحِ عَلَى الْأَعْدَاءِ وَ زَيْنٌ لِلْأَخْلَاءِ يُرْفَعُ اللَّهُ بِهِ أَقْوَامًا يَجْعَلُهُمْ فِي الْخَيْرِ أَيْمَةً يُقْتَدَى بِهِمْ تُرْمَقُ أَعْمَالُهُمْ وَ تُقْتَبَسُ آثَارُهُمْ وَ تَزْعَبُ الْمَلَائِكَةُ فِي خَلَّتِهِمْ مَسْحُونُهُمْ فِي صَلَاتِهِمْ بِأَجْنِحَتِهِمْ وَ يَسْتَعْفِرُ لَهُمْ كُلُّ شَيْءٍ حَتَّى حَيْتَانِ الْبُحُورِ وَ هَوَاهُهَا وَ سَبَاعِ الْبَرِّ وَ أَنْعَامِهَا لِأَنَّ الْعِلْمَ حَيَاةُ الْقُلُوبِ وَ نُورُ الْأَبْصَارِ مِنَ الْعَمَى وَ قُوَّةُ الْأَبْدَانِ مِنَ الضَّعْفِ ، يُنَزِّلُ اللَّهُ حَامِلَهُ مَنَازِلَ الْأَخْيَارِ وَ يَمْنَحُهُ مَجَالِسَ الْأَبْرَارِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ . بِالْعِلْمِ يُطَاعَ اللَّهُ وَ يُعْبَدُ وَ بِالْعِلْمِ يُعْرَفُ اللَّهُ وَ يُؤَخَذُ وَ بِالْعِلْمِ تَوْصِلُ الْأَرْحَامُ بِهِ يُعْرَفُ الْحَلَالُ وَ الْحَرَامُ وَ الْعِلْمُ إِمَامُ الْعَمَلِ وَ الْعَمَلُ تَابِعُهُ يُلْهِمُهُ اللَّهُ السُّعْيَاءَ وَ يَحْرِمُهُ الْأَشْقِيَاءَ؛

علم بیاموزید که آموختن آن نیکی است و خواندن و دوره کردن آن تسبیح و بحث‌آن جهاد و آموزشش به کسی که آن را نمی‌داند ، صدقه و بذل آن به اهلش ، مایه نزدیکی خداست؛ چرا که علم نشان دهنده حلال و حرام است و جوینده اش را به بهشت راهبری می‌کند و در وحشت ، مونس و در تنهایی ، همراه و در خوشی و ناخوشی ، راهنما و سِتْلَاحی علیه دشمنان و زیوری برای همدلان است . خداوند کسانی را با آن‌بلا می‌برد و آن‌ها را پیشوایان نیکی قرار می‌دهد که به ایشان اقتدا می‌کنند و به اعمالشان می‌نگرند و از آثارشان استفاده می‌شود و فرشتگان به دوستی آن‌ها رغبت‌دارند و با بال‌هایشان آن‌ها را در نماز لمس می‌کنند و هر چیزی ، حتی ماهیان و جانوران دریاها و درندگان و چهارپایان خشکی برای آن‌ها آرمزش می‌طلبند؛ چرا که دانش ، حیات دل‌ها و روشنایی دیدگان از نابینایی و توانایی پیکرها از ناتوانی است . خدا ، حاملان دانش را به جایگاه‌های برگزیدگان می‌رساند و مجالس نیکان را در دنیا و آخرت ارزانی‌شان می‌گرداند . با علم ، خداوند اطاعت و عبادت و شناخته و به‌خدایی گرفته می‌شود . با دانش ، صله رحم انجام و حلال و حرام شناخته می‌شود . دانش ، پیشوای عمل است و عمل ، پیرو آن . خدا ، آن را به نیکبختان الهام می‌کند و تیره‌بختان را از آن ، محروم می‌دارد .

خصال ، ص ۵۲۲ ، ح ۱۲

حدیث ۷۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ خِفْتُمْ اللَّهَ حَقَّ حَيْفَتِهِ لَعَلِمْتُمْ الْعِلْمَ الَّذِي لَا جَهْلَ مَعَهُ ، وَ لَوْ عَرَفْتُمْ اللَّهَ حَقَّ مَعْرِفَتِهِ لَزَالَتْ بُدْعَائِكُمُ الْجِبَالُ ؛

اگر از خدا چنانکه باید می ترسیدید، به دانشی ناب دست می یافتند و اگر خدا را چنانکه باید می شناختید، با دعایتان کوه ها از میان می رفتند.

کنز العمال، ح ۵۸۸۱

حدیث ۷۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْعَبْدَ لِيُذْنِبَ الذَّنْبَ فَيُنْسِي بِهِ الْعِلْمَ الَّذِي كَانَ قَدْ عَلِمَهُ؛

انسان گناه می کند، پس با آن، علمی را که پیشتر می دانسته، از یاد می برد.

عدّه الداعی، ص ۱۹۷

حدیث ۷۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَجِيءُ الرَّجُلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَهُ مِنَ الْحَسَنَاتِ كَالسَّحَابِ الرَّكَامِ أَوْ كَالْجِبَالِ الرَّوَاسِي فَيَقُولُ : يَا رَبِّ ، أَنْتَ لِي هَذَا وَ لَمْ أَعْمَلْهَا؟ فَيَقُولُ : هَذَا عِلْمُكَ الَّذِي عَلَّمْتَهُ النَّاسَ يُعْمَلُ بِهِ مِنْ بَعْدِكَ؛

انسان، در روز قیامت می آید و با خود کارهای نیکی چون ابرهای انبوه یا کوه های سربه فلک کشیده دارد، پس می گوید : پروردگارا ! اینها را که من انجام نداده ام ، اینها از کجايند؟ [خداوند] می فرماید : این ، دانش توست که به مردم آموختی و پس از تو، به آنعمل کردند .

بصائر الدرجات ، ص ۲۵ ، ح ۱۶

حدیث ۷۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَابْنَ آدَمَ! اِبْرُرْ وَالِدَيْكَ وَ صِلْ رَحِمَكَ، يُبَسِّرْ لَكَ يُسْرَكَ وَ يُمَدِّ لَكَ فِعْمَرَكَ وَ اطَّعِ رَبَّكَ تُسَمِّي عَاقِلًا وَ لَا تَعْصُهُ تُسَمِّي جَاهِلًا؛

ای فرزند آدم! به پدر و مادرت نیکی کن و صله رحم داشته باش تا خداوند، کارت را آسان و عمرت را طولانی بگرداند. پروردگارت را فرمان ببر تا خردمند به شمار آیی و از اونا فرمانی نکن که نادان شمرده می شوی.

الفردوس، ج ۵، ص ۲۸۲، ح ۸۱۹۰

حدیث ۷۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَلْهَمَ الصَّدَقَ فِي كَلَامِهِ وَالْإِنصَافَ فِي رِفْعَتِهِ وَبَرَ وَالِدِيهِ وَوَصَلَ رَحِمِهِ، أُنْسِيَ لَهُ فِي أَجَلِهِ وَوَسَّعَ عَلَيْهِ فِي رِزْقِهِ وَمَتَّعَ بِعَقْلِهِ وَلُقِّنَ حُجَّتَهُوَقَّتْ مُسَاءَلَتَهُ ؛

به هر کس، راستگویی در گفتار، انصاف در رفتار، نیکی به والدین و صله رحم الهامشود، اجلش به تأخیر می افتد، روزیش زیاد می گردد، از عقلش بهره مند می شود و هنگام سؤال [مأموران الهی] پاسخ لازم به او تلقین می گردد.

اعلام الدین ، ص ۲۶۵

حدیث ۷۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعَةٌ تَزِيدُ فِي الْعُمُرِ: التَّرْوِيجُ بِالْأَنْكَارِ، وَالْإِغْتِسَالُ بِالْمَاءِ الْحَارِّ وَالنَّوْمُ عَلَى الْيَسَارِ وَأَكْلُ التُّفَاحِ بِالْأَسْحَارِ ؛

چهار چیز، بر عمر می افزایند: ازدواج با دختران، شستشو با آب گرم، خوابیدن بر شانه چپ و خوردن سیب در سحر گاهان.

مواعظ العددیه ، ص ۲۱۱

حدیث ۷۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ وَلِيَ مِنْ أُمُورِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا فَحَسَّنَتْ سِيرَتَهُ رُزِقَ الْهَيْبَةَ فَيَقْلُوبِهِمْ... وَإِذَا عَدَلَ فِيهِمْ مُدَّ فِي عُمُرِهِ ؛

هر کس اداره بخشی از امور مسلمانان را بر عهده بگیرد و رفتارش خوب باشد، در دل های آنان هیبت می یابد... و اگر در میان آنان به عدالت رفتار کند، عمرش افزون می گردد.

ذیل تاریخ بغداد ، ج ۲، ص ۱۳۶، ح ۴۱۹

حدیث ۷۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ الْبَقَاءَ وَ لَا بَقَاءَ: فَلْيَبَاكِرِ الْعَدَاءَ وَلْيَجُودِ الْحِذَاءَ وَلْيُخَفِّفِ الرِّدَاءَ وَلْيُقِلِّ مُجَامَعَةَ النِّسَاءِ. قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ مَا خِفَةُ الرِّدَاءِ؟ قَالَ: قِلَّةُ الدِّينِ ؛

هر کس ماندگاری می خواهد - و البته ماندگاری [ابدی] وجود ندارد - باید صبحانها زودتر بخورد، کفش مناسب بپوشد، ردای (بالا-پوش) خود را سبک کند و کمتر با زنان بیامیزد. پرسیدند: ای پیامبر خدا! سبک بودن ردا به چیست؟ فرمودند: بهکم بودن بدهی.

من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۵۵۵، ح ۴۹۰۲

حدیث ۷۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ فِي مَا أَعْطَى اللَّهُ تَعَالَى مُوسَى فِي الْأَلْوَابِحِ... أَشْكُرُ لِي وَلِوَالِدَيْكَ الْكَاكِبِ الْكَاكِبِ وَانْسِيءَ لَكَ فِي عُمْرِكَ وَأُخِيكَ حَيَاةً طَيِّبَةً وَ أَقْلَبَكَ إِلَى خَيْرٍ مِنْهَا؛

در آنچه خدای متعال در «الواح» به موسی علیه السلام داد، از جمله چنین بود:... مرا و پدر و مادرت را سپاسگزاری کن، تا از نابود شدن ها حفظ کنم و اجلت را به تأخیر بیندازم و به تو زندگی ای پاک ببخشم و تو را از این زندگی به سوی بهتر از آن، ببرم.

تاریخ دمشق، ج ۶۱، ص ۱۲۸

حدیث ۷۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَى لِمَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَ حَسُنَ عَمَلُهُ فَحَسُنَ مُتَقَلَّبُهُ إِذْ رَضِيَ عَنْهُ رَبُّهُ وَ وَيْلٌ لِمَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَ سَاءَ عَمَلُهُ وَ سَاءَ مُتَقَلَّبُهُ إِذْ سَخِطَ عَلَيْهِ رَبُّهُ؛
خوشا به سعادت کسی که عمرش طولانی و کردارش خوب باشد. چنین کسی عاقبتش خوب است؛ زیرا پروردگارش از او راضی است. و وای بر کسی که عمرش طولانی و کردارش بد باشد. چنین کسی عاقبتش بد است؛ چرا که پروردگارش از او ناراضی است.

بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۴۰۰، ح ۹۵

حدیث ۷۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا غَضِبَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى أُمَّةٍ ثُمَّ لَمْ يُنْزِلْ بِهَا الْعِذَابَ غَلَّتْ أَسْبِعَارُهَا وَقَصِيرَتْ أَعْمَارُهَا وَ لَمْ يَرْبِحْ تِجَارُهَا وَ لَمْ تَرَكَ ثِمَارُهَا وَ لَمْ تَغْزُرْ أَنهَارُهَا وَ حُبِسَعْنَهَا أَمْطَارُهَا وَ سُلِّطَ عَلَيْهَا أَشْرَارُهَا؛

هرگاه خداوند متعال بر مردمی خشم بگیرد و بر ایشان عذاب نفرستد، اجناس آنها گران و عمرشان کوتاه می شود، بازرگانان آنها سود نمی برند، میوه هایشان سالم نمی ماند، رودخانه های آنها پر آب نمی گردد، باران از آنها دریغ می شود و یدان آنان بر ایشان مسلط می گردند.

من لایحضره الفقیه، ج ۱، ص ۵۲۴، ح ۱۴۸۹

حدیث ۷۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَوْتُ الْإِنْسَانِ بِالذُّنُوبِ أَكْثَرُ مِنْ مَوْتِهِ بِالْأَجْلِ وَ حَيَاتُهُ بِالْبِرِّ أَكْثَرُ مِنْ حَيَاتِهِ بِالْعُمْرِ؛

مرگ انسان ها در نتیجه گناهان، بیشتر از مرگ آنها در نتیجه فرا رسیدن اجل است و زنده ماندن انسان ها در نتیجه نیکی هایشان،

بیشتر از زندگی کردنشان به خاطر باقیبودنِ عمر است.

مکارم الاخلاق، ص ۳۶۲

حدیث ۷۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْقَوْمَ لَيَكُونُونَ فَجْرَةً وَ لَا يَكُونُونَ بَرَّةً فَيَصِلُونَ أَرْحَامَهُمْ فَتَنْمِيَا مَوَالِيَهُمْ وَ تَطُولُ أَعْمَارُهُمْ فَكَيْفَ إِذَا كَانُوا أَبْرَارًا بَرَّةً؟!
مردمی که گناهکارند و نه نیکوکار، با صله رحم، اموالشان زیاد و عمرشان طولانی می شود. حال اگر نیک و نیکوکار باشند، چه خواهد شد!؟

کافی، ج ۲، ص ۱۵۵، ح ۲۱

حدیث ۷۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ، مِنْ كَرَامَةِ الْمُؤْمِنِ عَلَى اللَّهِ أَنَّهُ لَمْ يَجْعَلْ لِأَجَلِهِ وَقْتًا حَتَّى يُهْمِبَ بَائِقَهُ فَإِذَا هُمْ بِبَائِقِهِ قَبْضَهُ إِلَيْهِ ؛
ای علی! از ارجمندی مؤمن در نزد خدا این است که برایش وقت مرگ، معینفرموده است، تا زمانی که قصد شری کند. آن گاه خداوند جانش را بستاند.

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۴۰، ح ۹۰

حدیث ۷۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَشُرُوا الْمَحْرُورِينَ بِطُولِ الْعُمُرِ ؛
گرم مزاجان را به طول عمر، مژده دهید.

بحار الأنوار، ج ۶۲، ص ۲۹۰

حدیث ۷۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي الزَّانِئَاتِ خِصَالٌ: ثَلَاثٌ مِنْهَا فِي الدُّنْيَا وَ ثَلَاثٌ فِي الْآخِرَةِ، فَأَمَّا الَّتِي فِي الدُّنْيَا فَيَذْهَبُ بِالْبُهَاءِ وَ يُعَجَّلُ الْفَنَاءُ وَ يَقْطَعُ الرِّزْقَ وَ أَمَّا الَّتِي فِي الْآخِرَةِ فَسَوْءُ الْحِسَابِ وَ سَخَطُ الرَّحْمَنِ وَ الْخُلُودُ فِي النَّارِ ؛

زنا، شش پیامد دارد: سه در دنیا و سه در آخرت. سه پیامد دنیایی اش این است که: آبرو را می برد، مرگ را شتاب می بخشد و روزی را می برد و سه پیامد آخرتی اش: سخت حسابرسی، خشم خدای رحمان و ماندگاری در آتش است.

خصال، ص ۳۲۱، ح ۳

حدیث ۷۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُسْأَلَ لَهُ فِي عُمْرِهِ وَيُوسَّعَ لَهُ فِي رِزْقِهِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ وَلْيَصِلْ رَحْمَهُ؛

هر کس دوست دارد که عمرش طولانی و روزی اش زیاد شود، تقوای الهی پیشه کند و صله رحم نماید.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۰۲، ح ۵۶

حدیث ۷۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْثَرُ مِنَ الطَّهْرِ يَزِدُ اللَّهَ فِي عُمْرِكَ؛

وضو زیاد بگیر تا خداوند، عمرت را زیاد کند.

امالی مفید، ص ۶۰، ح ۵

حدیث ۷۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْصَّدَقَةُ عَلَى وَجْهِهَا وَبِرُّ الْوَالِدَيْنِ وَاصْطِنَاعُ الْمَعْرُوفِ يُحَوِّلُ الشَّقَاءَ سَعَادَةً وَيَزِيدُ فِي الْعُمْرِ؛

صدقه دادن با مراعات شرایطش و خوبی کردن به پدر و مادر و انجام دادن کارهای نیک، بدبختی را به خوشبختی تبدیل می کند و بر عمر می افزاید.

کنز العمال، ح ۴۴۴۴

حدیث ۷۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَلَّمَ أَظْفَارَهُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ يَزِيدُ فِي عُمْرِهِ وَمَالِهِ؛

هر کس در روز جمعه ناخن هایش را کوتاه کند، عمر و مالش زیاد می شود.

جامع الأخبار، ص ۳۳۳

حدیث ۷۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَدْعُوا الْعِشَاءَ وَ لَوْ عَلَى حَشْفَةٍ إِنِّي أَخْشَى عَلَى أُمَّتِي مِنْ تَرْكَ الْعِشَاءِ الْهَرَمِ فَإِنَّ الْعِشَاءَ قُوَّةُ الشَّيْخِ وَالشَّابِّ ؛

شام را ترک نکنید، هر چند به خوردن دانه خرما خشکیده ای باشد. من بر اتمم از این بیم دارم که با ترک خوردن شام، پیری و شکستگی به سراغشان آید؛ چرا که خوردنشام، مایه نیرومندی پیر و جوان است.

محاسن ، ج ۲، ص ۴۲۱، ح ۲۰۲

حدیث ۷۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الظُّلْمُ ثَلَاثَةٌ: فَظُلْمٌ لَا يَغْفِرُهُ اللَّهُ وَظُلْمٌ يَغْفِرُهُ اللَّهُ وَظُلْمٌ لَا يَتْرُكُهُ، فَأَمَّا الظُّلْمَ الَّذِي لَا يَغْفِرُهُ اللَّهُ فَالشُّرُكُ قَالَ اللَّهُ: «إِنَّ الشُّرُكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ» وَأَمَّا الظُّلْمَ الَّذِي يَغْفِرُهُ اللَّهُ فَظُلْمُ الْعِبَادِ أَنْفُسَهُمْ فِيمَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ رَبِّهِمْ وَأَمَّا الظُّلْمَ الَّذِي لَا يَتْرُكُهُ اللَّهُ فَظُلْمُ الْعِبَادِ بَعْضُهُمْ بَعْضًا؛

ظلم سه قسم است: ظلمی که خدا نمی آمرزد، ظلمی که می آمرزد و ظلمی که از آنمی گذرد، اما ظلمی که خدا نمی آمرزد شرک است. خداوند می فرماید: «حقا که شرک ظلمی بزرگ است» و اما ظلمی که خدا می آمرزد، ظلم بندگان به خودشان میان خود و پروردگارشان است اما ظلمی که خدا از آن نمی گذرد ظلم بندگان به یکدیگر است.

نهج الفصاحه، ح ۱۹۲۴

حدیث ۷۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اتَّقُوا دَعْوَةَ الْمُظْلُومِ وَإِنْ كَانَ كَافِرًا فَإِنَّهَا لَيْسَ دُونَهَا حِجَابٌ؛

از نفرین مظلوم بترسید اگر چه کافر باشد، زیرا در برابر نفرین مظلوم پرده و مانعی نیست.

نهج الفصاحه، ح ۴۸

حدیث ۷۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَخَذَ لِلْمُظْلُومِ مِنَ الظَّالِمِ كَانَ مَعِيَ فِي الْجَنَّةِ تَصَاحُبًا؛

هر کس داد مظلوم را از ظالم بگیرد، در بهشت با من یار و هم نشین باشد.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۵۹، ح ۷۴

حدیث ۷۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَدْلُ سَاعَةٍ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةٍ سَبْعِينَ سَنَةً قِيَامَ لَيْلِهَا وَصِيَامَ نَهَارِهَا؛
ساعتی عدالت بهتر از هفتاد سال عبادت است که شب هایش به نماز و روزهایش بهروزه بگذرد.

مشکاه الأنوار، ص ۵۴۴

حدیث ۷۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ النَّاسَ إِذَا رَأَوْا الظَّالِمَ فَلَمْ يَأْخُذُوا عَلَى يَدَيْهِ أَوْشَكَ أَنْ يَعْمَهُمُ اللَّهُ بِعِقَابٍ مِنْهُ؛
مردم آنگاه که ظالم را ببینند و او را باز ندارند، انتظار می رود که خداوند همه را بهعذاب خود گرفتار سازد.

نهج الفصاحه، ح ۸۳۳

حدیث ۷۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَعْدَلُ النَّاسِ مَنْ رَضِيَ لِلنَّاسِ مَا يَرْضَى لِنَفْسِهِ وَكَرِهَ لَهُمْ مَا يَكْرَهُ لِنَفْسِهِ؛
عادل ترین مردم کسی است که برای مردم همان را بیسندد که برای خود می پسندد و برای آنان نپسندد آنچه را برای خود نمی پسندد.

نهج الفصاحه، ح ۳۴۰

حدیث ۷۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لِيَنْصُرَ الرَّجُلُ أَخَاهُ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا إِنْ كَانَ ظَالِمًا فَيَنْهَاهُ فَإِنَّهُ لَهُ نَصْرَةٌ وَإِنْ كَانَ مَظْلُومًا فَيَنْصُرُهُ؛
انسان باید برادر (دینی) خویش را یاری کند چه ظالم باشد چه مظلوم اگر ظالم باشد او را باز دارد که این به منزله یاری کردن اوست و اگر مظلوم باشد یاریش کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۴۲۲

حدیث ۷۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا حَكَمُوا بِغَيْرِ عَدْلِ ارْتَفَعَتِ الْبَرَكَاتُ؛
هنگامی که به غیر عدالت حکم کنند، برکت ها از بین می روند.

معادن الجواهر، ص ۷۳

حدیث ۷۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: وَعِزَّتِي وَجَلَالِي لِأَنَّتَقَمَنَّ مِنَ الظَّالِمِ فِي عَاجِلِهِوَأَجَلِهِ وَلَاتَقَمَنَّ مِمَّنْ رَأَى مَظْلُومًا فَقَدَّرَ أَنْ يَنْصُرَهُ فَلَمْ يَنْصُرْهُ؛
 خدای عزوجل می فرماید: به عزت و جلالم سوگند که از ظالم در دنیا و آخرت انتقامی گیرم و از کسی هم که مظلومی را ببیند و
 بتواند یاریش کند و نکند بی گمان انتقام می گیرم.

کنز العمال، ج ۳، ص ۵۰۵، ح ۷۶۴۱

حدیث ۷۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا كَانَتْ لِأَخِيهِ عِنْدَهُ مَظْلَمَةٌ فِي عِرْضٍ أَوْ مَالٍ فَجَاءَهُ هُفَاشَتْحَلَّهُ قَبْلَ أَنْ يُؤْخَذَ وَلَيْسَ تَمَّ دِينَارٌ وَلَا دِرْهَمٌ فَإِنْ كَانَتْ لَهُ حَسَنَاتٌ
 أُخِذَتْ مِنْحَسَنَاتِهِ وَإِنْ لَمْ تَكُنْ لَهُ حَسَنَاتٌ حَمَلُوا عَلَيْهِ مِنْ سَيِّئَاتِهِ؛
 خدا رحمت کند بنده ای را که حلالیت بطلبد از برادری که به آبرو یا مال او تجاوز کرده، قبل از آن که (در قیامت) از او
 بازخواست کنند، آنجایی که دینار و درهمی نباشد، در نتیجه اگر شخص کار نیکی داشته باشد از آن بردارند و اگر نداشته باشد، از
 گناهانمظلوم برداشته بر گناهان او بیفزایند.

نهج الفصاحه، ح ۱۶۵۷

حدیث ۷۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ ... مِنْ أَنْ تَظْلَمُوا أَوْ تُظْلَمُوا؛
 به خدا پناه ببرید از این که ظلم کنید و یا زیر بار ظلم بروید.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۸

حدیث ۷۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَهْدِيُّ أُمَّتِي الَّذِي يَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مُلِئْتُ جَوْرًا وَظُلْمًا؛
 مهدی امت من کسی است که هنگام پر شدن زمین از بیداد و ظلم، آن را پر از قسط و عدل خواهد کرد.

کتاب سلیم بن قیس، ص ۴۲۹

حدیث ۷۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ أَحَدٍ يَكُونُ عَلَى شَيْءٍ مِنْ أُمُورِ هَذِهِ الْأُمَّةِ قَلَّتْ أَمْ كَثُرَتْ فَلَا يَعْدِلُ فِيهِمْ إِلَّا كَبَهُ اللَّهُ فِي النَّارِ؛

هر کس کاری از کارهای کوچک و یا بزرگ این امت را در دست بگیرد و در میانشانعدالت را اجرا نکند خداوند او را به رو، در آتش خواهد افکند.

مستدرک علی الصحیحین، ج ۴، ص ۹۰

حدیث ۷۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ شَيْءٌ أَطِيعَ اللَّهَ فِيهِ أَعْجَلَ ثَوَابًا مِنْ صَلَهِ الرَّحِمِ وَلَيْسَ شَيْءٌ أَعْجَلَ عِقَابًا مِنَ الْبُغْيِ وَقَطِيعَةِ الرَّحِمِ؛

هیچ طاعتی نیست که پاداشش زودتر از صله رحم برسد و مجازاتی سریع تر از مجازات ظلم و قطع رحم نیست.

نهج الفصاحه، ح ۲۳۹۸

حدیث ۷۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهُمُّ بِظُلْمِ أَحَدٍ غَفَرَ اللَّهُ مَا اجْتَرَمَ؛

هر کس صبح کند و قصد ظلم کردن به کسی را نداشته باشد، خداوند جرم و گناه او را می بخشد.

کافی، ج ۲، ص ۳۳۲، ح ۸

حدیث ۷۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَرَأَيْتُ عَلَى بَابِهَا: الصَّدَقَةُ بِعَشْرِهِ وَالْقَرْضُ بِثَمَانِيَةِ عَشْرٍ؟

قَالَ: لِأَنَّ الصَّدَقَةَ تَقَعُ عَلَى يَدِ الْغَنِيِّ وَالْقَرْضُ لَا يَقَعُ إِلَّا فِي يَدِ مَنْ يَحْتَاجُ إِلَيْهِ؛

وارد بهشت شدم، دیدم بر در آن نوشته است (ثواب) صدقه ده برابر است و قرض هجدهبرابر. گفتم: ای جبرئیل چرا صدقه ده برابر و قرض هجده برابر است؟ گفت: زیرا صدقه بهدست نیازمند و بی نیاز می رسد اما قرض جز به دست کسی که به آن نیاز دارد، نمی رسد.

کنز العمال، ج ۶، ص ۲۱۰، ح ۱۵۳۷۳

حدیث ۷۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَعَنَ آكِلَ الرِّبَا وَمُؤْكِلَهُ وَكَاتِبَهُ وَشَاهِدِيهِ؛
 خدای عزوجل رباخوار و ربا دهنده و نویسنده و شاهد بر آن را لعنت کرده است.

امالی صدوق، ص ۳۴۶

حدیث ۷۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَخَذَ أَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيدُ أَدَاءَهَا أَدَى اللَّهِ عَنْهُ وَمَنْ أَحَدَهَا يُرِيدُ اتِّلَافَهَا اتَّلَفَهُ اللَّهُ؛
 هر کس اموال مردم را بگیرد و قصد پرداخت آن را داشته باشد خداوند آن را پردازد (او را یاری می کند) و هر کس اموال مردم را بگیرد و قصد تلف کردن داشته باشد خداوند آن را تلف کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۷۹

حدیث ۷۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى مَعَ الدَّائِنِ حَتَّى يَقْضَى دَيْنَهُ مَا لَمْ يَكُنْ دَيْنُهُ فِيمَا يَكْرَهُ اللَّهُ؛
 خداوند یار قرض دار است تا قرض خود را پردازد به شرط آن که قرض وی بر خلاف رضای خدا نباشد.

نهج الفصاحه، ح ۷۳۳

حدیث ۷۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَقْرَضَ مَلْهُوفًا حَسَنَ طَلِبَتِهِ اسْتَأْنَفَ الْعَمَلَ وَأَعْطَاهُ اللَّهُ بِكُلِّ دِرْهَمٍ أَلْفَ قِنْطَارٍ مِنَ الْجَنَّةِ؛
 هر کس به گرفتار و درمانده ای قرض بدهد و در پس گرفتن آن خوشرفتاری کند [گناهانش پاک شده] اعمالش را دوباره شروع می کند و خداوند در برابر هر درهم، هزارقنطار (ثروتی فراوان) در بهشت به او عطا کند.

ثواب الاعمال، ص ۲۸۹

حدیث ۷۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اخْتَجَ إِلَيْهِ أَخُوهُ الْمُسْلِمُ فِي قَرْضٍ وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَيْهِ فَلَمْ يَفْعَلْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ رِيحَ الْجَنَّةِ؛

کسی که برادر مسلمانش در قرضی به او نیاز پیدا کند و او بتواند قرض بدهد و چنین کند، خداوند بوی بهشت را بر او حرام می کند.

امالی صدوق، ص ۵۱۶

حدیث ۷۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ... لَا تُصَادِقْ أَكْلَ الرَّبَا فَإِنَّهُ يُبَارِزُ اللَّهَ لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ: (فَإِنْ لَمْتَفَعَلُوا فَأَذْنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ)؛

ای علی: با رباخوار رفاقت نکن، زیرا او با خداوند به مبارزه برخاسته، چون خداوند متعال می فرماید: «اگر دست از رباخواری برنداشتید پس به خدا و رسولش اعلان جنگ دهید».

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۴۶، ح ۱۸۹

حدیث ۷۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَمَا لَا يَحِلُّ لِغَرِيمِكَ أَنْ يَمْطُلَكَ وَهُوَ مُؤَسَّرٌ فَكَذَلِكَ لَا يَحِلُّ لَكَ أَنْ تُعَسِّرَهُ إِذَا عَلِمْتَ أَنَّهُ مُعَسَّرٌ؛

همانطور که برای آن کسی که از تو قرض گرفته جایز نیست که اداء آن را به تأخیر بیندازد، پس برای تو هم جایز نخواهد بود که با این که می دانی او تنگدست است از او مطالبه کنی.

ثواب الاعمال، ص ۱۳۸

حدیث ۷۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَيْتُ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي عَلَى قَوْمٍ بَطُونُهُمْ كَالْبُيُوتِ فِيهَا الْحَيَاتُ تَرَى مِنْخَارِجَ بَطُونِهِمْ فَقُلْتُ: مَنْ هَؤُلَاءِ يَا جِبْرِئِيلُ؟ قَالَ: هَؤُلَاءِ أَكَلَةُ الرَّبَا؛

شبی که به معراج رفتم بر مردمی گذشتم که شکم هایشان چون خانه ای بود و در آنها مارهایی وجود داشت که از بیرون شکم هایشان دیده می شد. پرسیدم: ای جبرئیل اینها کیستند؟ گفت: اینان رباخوارانند.

کنز العمال، ج ۴، ص ۱۰۷، ح ۹۷۶۶

حدیث ۷۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ تَسْتَجَابَ دَعْوَتَهُ وَأَنْ تُكْشَفَ كُرْبَتُهُ فَلْيَفْرَجْ عَن مُعْسِرٍ؛

هر کس می خواهد دعایش مستجاب و اندوهش برطرف شود، به تنگدست مهلت دهد.

کنز العمال، ج ۶، ص ۲۱۵، ح ۱۵۳۹۸

حدیث ۷۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكَلَ الرِّبَا مَلَأَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بَطْنَهُ مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ بِقَدْرِ مَا أَكَلَ ، وَإِنَّا كَتَبْنَا مِنْهُ مَالًا لَا يَقْبَلُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْهُ شَيْئًا مِنْ عَمَلِهِ ، وَلَمْ يَزَلْ فِي لَعْنَةِ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ مَا كَانَ عِنْدَهُ مِنْهُ قِيرَاطٌ (وَاحِدٌ)؛

هر کس ربا بخورد خداوند عزوجل به اندازه ربایی که خورده شکمش را از آتش دوزخ پر کند و اگر از طریق ربا مالی به دست آورد، خدای تعالی هیچ عمل او را نپذیرد و تازمانی که قیراطی (کمترین مقدار) از مال ربا نزدش باشد، پیوسته خداوند و فرشتگان او را نفرین کنند.

ثواب الاعمال، ص ۲۸۵

حدیث ۷۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَقِلَّ مِنَ الدَّيْنِ تَعِشْ حُرًّا؛

قرض کمتر گیر تا آزاد باشی.

نهج الفصاحه، ح ۴۳۲

حدیث ۷۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حوسِبَ رَجُلٌ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فَلَمْ يَوْجِدْ لَهُ مِنَ الْخَيْرِ شَيْءٌ إِلَّا أَنَّهُ كَانَتْ رَجُلًا مُوسِرًا وَكَانَ يُخَالِطُ النَّاسَ وَكَانَ يَأْمُرُ غِلْمَانَهُ أَنْ يَتَجَاوَزُوا عَنِ الْمُعْسِرِ فَقَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِمَلَائِكَتِهِ نَحْنُ أَحَقُّ بِذَلِكَ مِنْهُ تَجَاوَزُوا عَنْهُ؛

یکی از گذشتگان را به حساب کشیدند و کار نیکی نداشت جز آن که مرد توانگری بود و با مردم داد و ستد داشت و به غلامان خود می گفت از مطالبه وامانده‌گان درگذرید خداوند به فرشتگان گفت: ما به گذشت از او سزاوارتریم، از او درگذرید.

نهج الفصاحه، ح ۱۴۰۱

حدیث ۷۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا ظَهَرَ الزُّنَا وَالرِّبَا فِي قَوْمٍ فَقَدْ أَحَلُّوا بِأَنْفُسِهِمْ عَذَابَ اللَّهِ ؛

هرگاه زنا و ربا در جایی آشکار شود، مردم آنجا خود را در عذاب خدا افکنده اند.

نهج الفصاحه، ح ۲۱۸

حدیث ۷۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي هَذِهِ الْمَكَاسِبُ الْمَحْرَمَةُ وَالشَّهْوَةُ الْخَفِيَّةُ وَالرِّبَا؛ آنچه بیش از هر چیز بر اتمم بعد از خود می ترسم، درآمدهای حرام، هواپرستیپنهان و رباست.

بحارالانوار، ج ۱۰۳، ص ۵۴، ح ۲۶

حدیث ۷۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَأْتِي آكِلُ الرِّبَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُحْتَبَلًا يَجْرُ شَقِيهِ، ثُمَّ قَرَأَ: «لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ»؛ رباخوار روز قیامت دیوانه محشور می شود و بر سر خود می زند. سپس این آیه راقرائت فرمودند: (ربا خواران) بیای نمی خیزند جز مانند آن کس که شیطان، بواسطه تماس او را آشفته حال می سازد.

الدرالمنثور، ج ۱، ص ۳۶۴

حدیث ۷۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اتَّقُوا دَعْوَةَ الْمُعْصِرِ؛

بترسید، از نفرین تنگدست.

کنز العمال، ج ۶، ص ۲۲۰، ح ۱۵۴۲۴

حدیث ۷۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرِّبَا وَإِنْ كَثُرَ فَإِنَّ عَاقِبَتَهُ تَصِيرُ إِلَى قُلٍّ؛

سود ربا گرچه بسیار باشد ولی سرانجام به کمی (و بی برکتی) می گراید.

کنز العمال، ج ۴، ص ۱۰۵، ح ۹۷۵۸

حدیث ۷۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدَّيْنُ دَيْنَانِ: فَمَنْ مَاتَ وَهُوَ يَتَوَى قَضَاءَهُ فَأَنَا وَلِيُّهُ وَمَنْ مَاتَ وَلَا يَتَوَى قَضَاءَهُ فَمَذَاكَ الَّذِي يُؤْخَذُ مِنْ حَسَنَاتِهِ لَيْسَ يَوْمَئِذٍ دِينَارٌ وَلَا دِرْهَمٌ؛

قرض بر دو نوع است: هر کس از دنیا برود و قصد داشته باشد که قرض خود را بپردازد من سرپرست او خواهم بود و هر کس از دنیا برود و قصد داشته باشد که قرض خود را نپردازد، در مقابل آن از اعمال نیک او بر می دارند، زیرا در آن روز دینار و درهمی نیست.

نهج الفصاحه، ح ۱۶۰۹

حدیث ۷۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ أَهْلِ حَرَبِنَا رِبَا، نَأْخُذُ مِنْهُمْ أَلْفَ أَلْفِ دِرْهَمٍ بِدِرْهَمٍ وَنَأْخُذُ مِنْهُمْ وَلَا نُعْطِيهِمْ؛

بین ما و دشمنانمان، ربا (حرام) نیست، از آنان هزاران درهم در مقابل یک درهمی گیریم آری، از آنان ربا می گیریم و به آنان ربا نمی دهیم.

وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۴۳۶، ح ۲

حدیث ۷۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَاءَتْهُ سَيِّئَتُهُ وَسَرَّتَّهُ حَسَنَتُهُ فَهُوَ أَمَارَةُ الْمُسْلِمِ الْمُؤْمِنِ، وَأَمَارَةُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لَا تَسْوُؤُهُ سَيِّئَتُهُ وَلَا تَسْرُهُ حَسَنَتُهُ؛

هر کس از بدی اش ناراحت و از خوبی اش خوشحال شود، این نشانه مسلمان مؤمن است و نشانه منافق این است که بدی اش ناراحتش نمی کند و خوبی اش او را خوشحال نمی سازد.

الدرالمنثور، ج ۴، ص ۶۶

حدیث ۷۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ دَعِبٌ لِعَبٍّ، وَالْمُنَافِقُ قَطْبٌ غَضِبٌ؛

مؤمن شوخ و شنگ است، و منافق اخمو و عصبانی.

تحف العقول، ص ۴۹

حدیث ۷۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ بِشَهْوَةِ أَهْلِهِ، وَالْمُنَافِقُ يَأْكُلُ أَهْلَهُ بِشَهْوَتِهِ؛

مؤمن به میل و رغبت خانواده خود غذا می خورد ولی منافق میل و رغبت خود را به خانواده اش تحمیل می کند.

بحار الأنوار، ج ۶۲، ص ۲۹۱

حدیث ۷۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَيِّتُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِنْ عَمَلِهِ وَبَيِّتُ الْمُنَافِقِ شَرٌّ مِنْ عَمَلِهِ؛

نیت مؤمن بهتر از عمل او و نیت منافق بدتر از عمل اوست.

مستدرک الوسائل، ج ۱، ص ۹۱، ح ۴

حدیث ۷۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَى يَعْسُوبُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَالُ يَعْسُوبُ الْمُنَافِقِينَ؛

علی پیشوای مؤمنان و ثروت پیشوای منافقان است.

الأمالی طوسی، ص ۳۵۵

حدیث ۷۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ فِي مِعَاءٍ وَاحِدَةٍ وَالْمُنَافِقُ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ؛

مؤمن کم خوراک است و منافق پرخور.

وسائل الشیعه، ج ۲۴، ص ۲۴۰، ح ۶

حدیث ۷۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ وَالْمُنَافِقُ يَقُولُ: حَتَّى يُبْدَأَ بِي؛

مؤمن ابتدا به سلام می کند و منافق منتظر سلام دیگران است.

کنز العمال، ح ۷۷۸

حدیث ۷۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 بُكَاءُ الْمُؤْمِنِ مِنْ قَلْبِهِ وَ بُكَاءُ الْمُنَافِقِ مِنْ هَامَتِهِ؛
 گریه مؤمن از (درون) دل اوست و گریه منافق از (ظاهر و) سرش.

الجامع الصغير، ح ۳۱۵۶

حدیث ۷۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَلْمُؤْمِنُ لَئِنْ الْمِنْكَبِ يُوسِّعُ عَلَى أَخِيهِ وَالْمُنَافِقُ يَتَجَافَى يُضَيِّقُ عَلَى أَخِيهِ؛
 مؤمن نرمخوست و برای برادرش جا (ی نشستن) باز می کند و منافق درشتخوستو جا را بر برادرش تنگ می کند.

کنز العمال، ح ۷۷۸

حدیث ۷۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يُبْعَثُ كُلُّ عَبْدٍ عَلَى مَا مَاتَ عَلَيْهِ، أَلْمُؤْمِنُ عَلَى إِيْمَانِهِ وَالْمُنَافِقُ عَلَى نِفَاقِهِ؛
 هر بنده ای بر همان چیزی که در درون داشته و با آن از دنیا رفته، برانگیخته می شود، مؤمن بر ایمانش و منافق بر نفاقش.

کنز العمال، ح ۳۸۹۵۴

حدیث ۷۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الْمُؤْمِنَ هَمَّتْهُ فِي الصَّلَاةِ وَالصِّيَامِ وَالْعِبَادَةِ وَالْمُنَافِقُ هَمَّتْهُ فِي الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ كَالْبَهِيمَةِ؛
 همت مؤمن در نماز و روزه و عبادت است و همت منافق در خوردن و نوشیدن؛ مانند حیوانات.

تنبيه الخواطر، ج ۱، ص ۹۴

حدیث ۷۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ خَامِيَةِ الزَّرْعِ تُكْفِيئُهَا الرِّيحُ كَذَا وَ كَذَا وَ كَذَلِكَ الْمُؤْمِنُ مَثَلُ الْأَوْجَاعِ وَالْأَمْرَاضِ وَ مَثَلُ الْمُنَافِقِ كَمَثَلِ الْإِزْرَبَةِ

الْمُسْتَقِيمَةَ الَّتِي لَا يُصِيبُهَا شَيْءٌ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْمَوْتُ فَيَقْصِفُهُ قَاصِفًا؛

مثل مؤمن مانند ساقه کاشته است که بادها آن را به این سو و آن سو خم می کند همچنین مؤمن را دردها و بیماریها خم می کند و مثل منافق مانند عصای آهنی است که چیزی به او نمی رسد تا اینکه مرگ او فرا رسد و او را سخت می شکند.

الکافی، ج ۲، ص ۲۵۸، ح ۲۵

حدیث ۷۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِسَانَ الْمُؤْمِنِ وَرَاءَ قَلْبِهِ فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَتَكَلَّمَ بِشَيْءٍ يُدَبِّرُهُ قَلْبُهُ ثَمَّ أَمَضَاهُ بِلِسَانِهِ وَإِنَّ لِسَانَ الْمُنَافِقِ أَمَامَ قَلْبِهِ فَإِذَا هَمَّ بِشَيْءٍ أَمَضَاهُ بِلِسَانِهِ وَلَمْ يَتَدَبَّرْهُ بِقَلْبِهِ؛

زبان مؤمن در پس دل اوست، هر گاه بخواهد سخن بگوید درباره آن می اندیشد و سپس آن را می گوید اما زبان منافق جلوی دل اوست هر گاه قصد سخن کند آن را به زبانی آورد و درباره آن نمی اندیشد.

تنبيه الخواطر، ج ۱، ص ۱۰۶

حدیث ۷۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ، سَخِيٌّ يُحِبُّ السَّخَاءَ، نَظِيفٌ يُحِبُّ النَّظَافَةَ؛

خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد، بخشنده است و بخشش را دوست دارد، پاکیزه است و پاکیزگی را دوست دارد.

نهج الفصاحه، ح ۶۹۰

حدیث ۷۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَنْظِفُوا بِكُلِّ مَا اسْتَطَعْتُمْ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى بَنَى الْإِسْلَامَ عَلَى النَّظَافَةِ وَلَيَدْخُلَ الْجَنَّةَ الْإِكْلُ نَظِيفٍ؛

خودتان را با هر وسیله ای که می توانید پاکیزه کنید، زیرا که خدای متعال اسلام را بر پایه پاکیزگی بنا کرده است و هرگز به بهشت نمی رود، مگر کسی که پاکیزه باشد.

نهج الفصاحه، ح ۱۱۸۲

حدیث ۷۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عن زيد بن خالد الجهني: ما كان رسول الله صلى الله عليه وآله يخرج من شيءٍ لشيءٍ من الصلوات حتى يستاك؛

زید بن خالد جُهَنی: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله از هیچ نمازی به نماز دیگر مشغول نمی شدند، مگر این که در این فاصله مسواک می زدند.

المعجم الكبير، ج ۵، ص ۲۵۴، ح ۵۲۶۱

حدیث ۷۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَهَّرُوا هَذِهِ الْأَجْسَادَ طَهَّرَكُمُ اللَّهُ، فَإِنَّهُ لَيْسَ عَبْدٌ بَيِّتُ طَاهِرًا إِلَّا بَاتَ مَعَهُ مَلَكٌ فِي شِعَارِهِ وَلَا يَتَقَلَّبُ سَاعَةً مِنَ اللَّيْلِ إِلَّا قَالَ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَبْدِكَ فَإِنَّهَا طَاهِرَاتٌ طَاهِرًا؛

این بدن ها را پاکیزه کنید، خداوند پاکیزه تان کند، زیرا هیچ بنده ای نیست که شب بابدنی پاکیزه بخوابد مگر این که فرشته ای در جامه او با وی می خوابد و هیچ لحظه ای از شب از این پهلو به آن پهلو نمی شود، مگر این که آن فرشته می گوید: خدایا بنده ات را بیامرز، زیرا که با بدنی پاکیزه خوابیده است.

کنز العمال، ح ۲۶۰۰۳

حدیث ۷۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَخَلَّلُوا، فَإِنَّهُ يَنْقَى الْفَمَ وَ مَصْلَحَةٌ لِلثَّه؛

خلال کنید، چرا که دهان را تمیز می کند و مایه سلامت لثه است.

کافی، ج ۶، ص ۳۷۶، ح ۵

حدیث ۷۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي السُّوَاكِ اثْنَتَا عَشْرَةَ خَصْلَةً: مَطَهْرَةٌ لِلْفَمِ، وَ مَرْضَاتٌ لِلرَّبِّ وَ بَيُّضُ الْأَسْنَانِ وَ يَذْهَبُ بِالْحَفْرِ وَ يُقَلِّدُ الْبَلْغَمَ وَ يُشَهِّي الطَّعَامَ وَ يُضَاعِفُ الْحَسَنَاتِ وَ تُصَابُ بِهِ السُّنَّةُ وَ تَحْضُرُهُ الْمَلَائِكَةُ وَ يَشُدُّ اللَّهُ وَ هُوَ يَمُرُّ بِطَرِيقِهِ الْقُرْآنِ وَ رَكَعَتَيْنِ سِوَاكِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنْ سَبْعِينَ رَكَعَةً بغيرِ سِوَاكِ؛

مسواک زدن دوازده فایده دارد: دهان را پاکیزه، خداوند را خشنود، دندان هارا سفید، جرم دندان ها را پاک، بلغم را کم، غذا را مطبوع، حسنات را چندینبرابر می کند، به سنت عمل می شود، فرشتگان حضور پیدا می کنند، لثه محکم می شود، بر گذرگاه تلاوت قرآن می گذرد و دو رکعت نماز با مسواک، نزد خداوند محبوب تر است از هفتاد رکعت نماز بی مسواک.

خصال، ص ۴۸۰، ح ۵۲

حدیث ۷۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يُطَوَّلَنَّ أَحَدُكُمْ شَارِبَهُ وَلَا شَعْرَ إِبْطَيْهِ وَلَا عَانَتَهُ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَتَّخِذُهَا مَحْبَبًا يَسْتَسْتَرُّ بِهَا؛
 کسی از شما موهای سیبل و موهای زیر بغل و موی زیر شکم خود را بلند نکند؛ چراکه شیطان (میکروب) این نقاط را پناهگاه خود
 قرار داده، و زیر موها پنهان می شود.

وسائل الشیعه، ج ۱، ص ۴۲۲، ح ۶

حدیث ۷۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَشَلُ الْإِنَاءِ وَطَهَارَةُ الْفِنَاءِ يورثانِ الْغِنَى؛
 شستن ظرف ها و پاکیزگی حیاط خانه مایه غناست.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۳۱

حدیث ۷۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ مِنْ حَقِّ الضَّيْفِ أَنْ يُكْرَمَ وَأَنْ يُعَدَّ لَهُ الْخِلَالُ؛
 از حقوق میهمان است که میزبان او را احترام کند و برایش خلال دندان فراهم نماید.

کافی، ج ۶، ص ۲۸۵، ح ۳

حدیث ۸۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ : أَنَا نَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَرَأَى رَجُلًا شَعْبًا قَدْ تَفَرَّقَ شَعْرُهُ، فَقَالَ: أَمَا كَانَ يَجِدُ هَذَا مَا يُسَكِّنُ بِهِ شَعْرَهُ؟ وَرَأَى رَجُلًا آخَرَ (و) عَلَيْهِ ثِيَابٌ وَسِخَةٌ فَقَالَ: أَمَا كَانَ هَذَا يَجِدُ مَاءً يَغْسِلُ بِهِ ثَوْبَهُ؟!
 جابر بن عبدالله : رسول خدا صلی الله علیه و آله نزد ما آمد و چشمش به مردی افتاد که موهایش زولیده و در هم بود. فرمودند: آیا
 این مرد چیزی پیدا نکرد که با آن موهای خود را مرتب کند؟ و مرد دیگری را دیدند که لباس های چرکین به تن داشت، فرمودند:
 آیا این مرد آبی پیدا کرده که لباسش را بشوید؟

سنن ابی داود، ح ۴۰۶۲

حدیث ۸۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعْمَ السَّوَاكُ الزَّيْتُونُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ، يُطَيِّبُ الْفَمَ وَيَذْهَبُ بِالْحَفَرِ، وَهُوَ سِوَاكِي وَسِوَاكُ الْأَنْبِيَاءِ قَبْلِي؛

چه خوب مسواکی است زیتون! از درختی پر خیر و برکت که دهان را خوشبو می کند و جرم دندان را از میان می برد. این مسواک من و پیامبران پیش از من است.

مکارم الاخلاق، ص ۴۹

حدیث ۸۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَخَذَ شَعْرًا فَلْيُحْسِنْ وَلَا يَتَّهْ، أَوْ لِيُجْزَهُ؛

هر کس مو می گذارد، آن را خوب نگه دارد و گرنه کوتاهش کند.

کافی، ج ۶، ص ۴۸۵، ح ۲

حدیث ۸۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُبَيِّنُوا الْقَمَامَةَ فِي بُيُوتِكُمْ وَأَخْرِجُوهَا نَهَارًا، فَإِنَّهَا مَقْعَدُ الشَّيْطَانِ؛

زباله را شب در خانه های خود نگه ندارید و آن را در روز به بیرون از خانه منتقل کنید، زیرا زباله نشیمنگاه شیطان است.

من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۵، ح ۴۹۶۸

حدیث ۸۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَسْأَلُ أَحَدَكُمْ عَنِ خَيْرِ السَّمَاءِ وَهُوَ يَدْعُ أَظْفَارَهُ كَأَظْفَارِ الطَّيْرِ، يَجْتَمِعُ فِيهَا الْجَنَابَةُ وَالْحَبْثُ وَالتَّفْتُ؛

بعضی از شما از خیر آسمان می پرسند، در حالی که ناخن های خود را به مانند چنگال پرندگان، و می گذارند که در آنها جنابت، آلودگی و چرک، جای می گیرد.

کنز العمال، ح ۱۷۲۶۰

حدیث ۸۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُؤْوُوا التُّرَابَ خَلْفَ الْبَابِ، فَإِنَّهُ مَأْوَى الشَّيْطَانِ؛
زباله را پشت در (حیاط) جمع نکنید، زیرا که لانه شیطان می شود.

محاسن، ج ۲، ص ۶۲۴، ح ۹

حدیث ۸۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مالی آراکم تَدْخُلُونَ عَلَيَّ قُلُوحًا مُرْغًا؟ مَا لَكُمْ لَا تَسْتَاكُونَ؟
شما را چه شده است وقتی بر من وارد می شوید، می بینمتان که دندان هایتان جرمگرفته و زرد و موهایتان ژولیده است. چرا مسواک نمی زنید.

محاسن، ج ۲، ص ۵۶۱، ح ۹۴۳

حدیث ۸۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَنَّ الثَّوْبَ يُسَبِّحُ، فَإِذَا اتَّسَخَ انْقَطَعَ تَسْبِيحُهُ؛
لباس، [خدا را] تسبیح می گوید و هرگاه کثیف شود از تسبیح باز می ماند.

کنز العمال، ح ۲۶۰۰۹

حدیث ۸۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْوُضوءُ قَبْلَ الطَّعَامِ يَنْفِي الْفَقْرَ، وَ بَعْدَهُ يَنْفِي الْهَمَّ وَ يَصْحَحُ الْبَصَرَ؛
شستن دست قبل از غذا، فقر را و پس از غذا، غم و اندوه را برطرف می کند و به چشمسلامتی می بخشد.

مکارم الاخلاق، ص ۱۳۹

حدیث ۸۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لِيُبَالِغَ أَحَدُكُمْ فِي الْمُمْضَمَّةِ وَالْإِسْتِنْشَاقِ، فَإِنَّهُ غُرَانٌ لَكُمْ وَمَنْفَرَةٌ لِلشَّيْطَانِ؛
سزاوار است هر یک از شما در دهان و بینی زیاد آب بچرخاند، چرا که این کار، مایه‌آمرزش شما و گریز شیطان است.

ثواب الاعمال، ص ۱۹

حدیث ۸۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 بَيْتُ الشَّيَاطِينِ مِنْ بُيُوتِكُمْ بَيْتُ الْعُنْكَبُوتِ ؛
 خانه های عنکبوتی که در اتاق های شماست، لانه شیاطین است.

کافی، ج ۶، ص ۵۳۲، ح ۱۱

حدیث ۸۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَرَّ أَخِي عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ بِمَدِينَةِ فَإِذَا وُجُوهُهُمْ صُفْرٌ وَ عْيُونُهُمْ زُرْقٌ فَشَكَوَالِيهِ مَا بِهِمْ مِنَ الْعِلَلِ . فَقَالَ : دَوَاؤُكُمْ مَعَكُمْ ، أَنْتُمْ إِذَا أَكَلْتُمْ
 اللَّحْمَ طَبَخْتُمُوهُ غَيْرَ مَغْسُولٍ ، وَ لَيْسَ يَخْرُجُ شَيْءٌ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا بِجَنَابَةٍ . فَعَسَلُوا بَعْدَ ذَلِكَ لِحُومَهُمْ فَذَهَبَتْ أَمْرَاؤُهُمْ ؛
 رسول خدا صلی الله علیه و آله: برادرم عیسی، از شهری عبور کرد و دید که مردمش رنگچهره هایشان زرد و چشم هایشان کبود
 است. آنان از بیماری هایی که داشتند، نزد وی اظهار ناراحتی کردند. عیسی علیه السلام گفت: درماتان همراهتان است. شما هنگامی
 که گوشتی خورید، آن را ناشسته می پزید، در حالی که هیچ چیزی بدون نوعی جنابت از دنیایم رود. از آن پس، گوشت های
 مصرفی خود را شستند و در نتیجه بیماری هایشان از میان رفت.

قصص الانبیاء، ص ۲۷۴، ح ۳۵۷

حدیث ۸۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 وَالسُّوَاكُ فِي الْفَمِ يُبَيِّتُ الْأَضْرَاسَ ؛
 مسواک، دندان ها را در دهان محکم می کند.

کنز العمال، ح ۱۷۲۰۸

حدیث ۸۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَنَا أَدِيبُ اللَّهِ وَ عَلِيٌّ أَدِيبِي ، أَمَرَنِي رَبِّي بِالسَّخَاءِ وَ الْبِرِّ وَ نَهَانِي عَنِ الْبُخْلِ وَ الْجَفَاءِ وَ مَا شَيْءٌ أَبْغَضُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنَ الْبُخْلِ وَ سَوْءِ
 الْخُلُقِ ، وَ إِنَّهُلْيُفْسِدُ الْعَمَلَ كَمَا يُفْسِدُ الْخَلُّ الْعَسَلَ .
 من ادب آموخته خدا هستم و علی، ادب آموخته من است . پروردگرم مرا به سخاوت و نیکی کردن فرمان داد و از بخل و
 سختگیری بازماند . در نزد خداوند عزوجل چیزی منفورتر از بخل و بد اخلاقی نیست . بد اخلاقی، عمل را ضایع می کند، آن
 سان که سرکه عسل را.

مکارم الأخلاق، ص ۱۷

حدیث ۸۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكَ أَنْ تَضْحَكَ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ ، أَوْ تَمْشِيَ وَتَتَكَلَّمُ فِي غَيْرِ آدَبٍ ؛
از خندیدن بی تعجب [و بی جا] یا راه رفتن و سخن گفتن بی ادبانه بپرهیز.

اعلام الدین، ص ۲۷۳

حدیث ۸۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَدَّبُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ : حُبِّ نَبِيِّكُمْ وَ حُبِّ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ عَلَقِ رِأْسِ الْقُرْآنِ ؛
فرزندانتان را به سه چیز ادب کنید: عشق به پیامبرتان، عشق به خاندان او، و قرآن خواندن.

کنز العمال، ح ۴۵۴۰۹

حدیث ۸۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْبُلَاءَ لِلظَّالِمِ آدَبٌ وَ لِلْمُؤْمِنِ إِمْتِحَانٌ وَ لِلنَّبِيِّاءِ دَرَجَةٌ وَ لِلأَوْلِيَاءِ كَرَامَةٌ ؛
بلا برای ظالم مایه ادب، برای مؤمن آزمایش و برای پیامبران مایه ترفیع درجه و برای اولیا بزرگواری است.

جامع الأخبار، ص ۳۱۰، ح ۸۵۲

حدیث ۸۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْصِيكُمْ بِالشُّبَّانِ خَيْرًا فَإِنَّهُمْ أَرْقُ أَفْئِدَةً إِنَّ اللَّهَ بَعَثَنِي بِشِيرَا وَ نَذِيرًا فَخَالَفَنِي الشُّبَّانُ وَ خَالَفَنِي الشُّيُوخُ، ثُمَّ قَرَأَ «فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ»؛

شما را به نیکی با جوانان سفارش می کنم، چرا که آنان، دل های رقیق تری دارند، بهراستی که خداوند، مرا بشارت دهنده و هشدار دهنده برانگیخت، جوانان با من همپیمان شدند و پیران با من به مخالفت برخاستند. آن گاه این آیه را خواندند: «و عمر آنان به درازا کشید و دل هایشان سخت گردید».

سفینه البحار، ج ۲، ص ۱۷۶

حدیث ۸۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَعَلَّمَ فِي شَبَابِهِ كَانَ بِمَنْزِلَةِ الْوَشْمِ فِي الْحَجَرِ وَمَنْ تَعَلَّمَ وَهُوَ كَبِيرٌ كَانَ بِمَنْزِلَةِ الْكِتَابِ عَلَى وَجْهِ الْمَاءِ ؛

هر کس در جوانی اش بیاموزد ، آموخته اش مانند نقش بر سنگ است و هر کس در بزرگی سالی بیاموزد، مانند نوشتن بر روی آب است .

نوادر راوندی ، ص ۱۳۲ ، ح ۱۶۹

حدیث ۸۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ بَادِرِ بِأَرْبَعٍ قَبْلَ أَرْبَعٍ : شَبَابِكَ قَبْلَ هَرَمِكَ وَ صِحَّتِكَ قَبْلَ سُقْمِكَ وَ غِنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ ، وَ حَيَاتِكَ قَبْلَ مَوْتِكَ ؛

ای علی! چهار چیز را پیش از چهار چیز دریاب : جوانی ات را پیش از پیری؛ و سلامتی ات را پیش از بیماری؛ و ثروت را پیش از فقر و زندگی ات را پیش از مرگ .

من لا يحضره الفقيه ، ج ۴ ، ص ۳۵۷ ، ح ۵۷۶۲

حدیث ۸۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ ؛

انسان با ایمان نیرومند، نزد خداوند بهتر و محبوب تر است از انسان با ایمان ناتوان.

صحیح مسلم ، ج ۸ ، ص ۵۶

حدیث ۸۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا رَزَقَهُ اللَّهُ خَلِيلًا صَالِحًا ؛

هر کس که خداوند برای او خیر بخواهد، دوستی شایسته نصیب وی خواهد نمود.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۶۴

حدیث ۸۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَا حَقُّ ابْنِي هَذَا؟ قَالَ: تُحَسِّنُ اسْمَهُ وَادَّبَهُوَ تَضَعُهُ مَوْضِعًا حَسَنًا؛

مردی به رسول خدا صلی الله علیه و آله عرض کرد: حق این فرزند بر من چیست؟ پیامبر فرمودند: اسمخوب برایش انتخاب کنی، به خوبی او را تربیت نمایی و به کاری مناسب و پسندیده بگماری.

عده‌الداعی، ص ۷۶

حدیث ۸۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: الشَّابُّ الْمُؤْمِنُ بِقَدْرِي الرَّاضِي بِكِتَابِي، أَلْقَانِي عَيْرِزْقِي، أَلْتَارِكُ لِسَهْوَتِي مِنْ أَجْلِي هُوَ عِنْدِي كَبْعُضِ مَلَائِكَتِي؛ خداوند عزوجل می فرماید: جوان معتقد به قضا و قدرم، خشنود به آنچه برایش مقدر کرده ام، قانع به روزی ام و رهاکننده هوا و هوس به خاطر من، در نزد من مانند یکی از فرشتگان من است.

کنز العمال، ح ۴۳۱۰۷

حدیث ۸۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ شَابٍ تَزَوَّجَ فِي حَدَائِهِ سِنَّهُ إِلَّا عَجَّ شَيْطَانُهُ: يَا وَيْلَهُ، يَا وَيْلَهُ! عَصَمَ مِنِّي ثُلُثِي دِينِهِ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ الْعَبْدُ فِي الثُّلُثِ الْبَاقِي؛ هر جوانی که در سن کم ازدواج کند، شیطان فریاد بر می آورد که: وای بر من، وای بر من! دو سوم دینش را از دستبرد من، مصون نگه داشت. پس بنده باید برای حفظ یکسوم باقی مانده دینش، تقوای الهی پیشه سازد.

نوادر راوندی، ص ۱۱۲

حدیث ۸۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ عَلَيْكُمْ بِالْبَاهِ فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعُوهُ فَعَلَيْكُمْ بِالصِّيَامِ فَإِنَّهُ وَجَاؤُهُ؛ ای گروه جوانان! ازدواج کنید. اگر نمی توانید، روزه بگیرید، که روزه مهار شهوت است.

کافی، ج ۴، ص ۱۸۰، ح ۲

حدیث ۸۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ جَالِسًا مَعَ أَصْحَابِهِ ذَاتَ يَوْمٍ فَنَظَرَ إِلَى شَابٍّ ذِي جَلَدٍ وَقُوَّةٍ قَدْ بَكَرَ يَسْعَى فَقَالُوا: وَيْحَ هَذَا لَوْ كَانَ شَابًّا وَجَلَدُهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَعَالَى؟ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَا تَقُولُوا هَذَا، فَإِنَّهُ إِنْ كَانَ يَسْعَى عَلَى نَفْسِهِ لِيُكْفَهَا عَنِ الْمَسْأَلَةِ وَيُغْنِيهَا

عَيْنَانِ فَهَوَّ سَبِيلَ اللَّهِ ، وَ إِنْ كَانَ يَسْعَى عَلَى أَيْدِي أَبِي بَرٍّ وَ ذُرِّيَّةِ ضَمْعَانَفٍ لِيُغْنِيَهُمْ وَيَكْفِيَهُمْ فَهَوَّ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ إِنْ كَانَ يَسْعَى تَفَاخُرًا وَ تَكَاثُرًا فَهَوَّ فِي سَبِيلِ الشَّيْطَانِ ؛

روزی پیامبر صلی الله علیه و آله ، در میان یاران خود نشسته بودند . چشمشان به جوانی چالاک و نیرومند افتاد که از صبحگاهان ، تلاش می کرد . یاران گفتند : وای بر او! چه می شد اگر جوانی و چالاکي اش در راه خدا بود؟ پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند : چنین نگویید . اگر او برای خود تلاش می کند تا از مردم بی نیاز شود و نزد آنان دست دراز نکند ، در راه خدا کار می کند . اگر برای پدر و مادر ناتوان و یا فرزندان ناتوان خویش تلاش می کند ، تا آنان را بی نیاز و زندگی شان را اداره کند ، کار او در راه خداست ، ولی اگر برای ثروت اندوزی و فخر فروشی تلاش می کند ، کار او در راه شیطان است .

المحجّة البيضاء ، ج ۳ ، ص ۱۴۰

حدیث ۸۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَلِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ عَتَابُ بْنُ أُسَيْدٍ وَ عُمَرُوهُ إِحْدَى وَ عِشْرُونَ سَنَةً أَمْرًا مَكَّةَ وَ أَمْرُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ وَ هُوَ أَوَّلُ أَمِيرٍ صَلَّى بِمَكَّةَ بَعْدَ الْفَتْحِ جَمَاعَةً . ۱. ثُمَّ التَفْتُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ لَهُ قَائِلًا: يَا عَتَابُ! تَدْرِي عَلَى مَنْ إِسْتَعْمَلْتُكَ؟! إِسْتَعْمَلْتُكَ عَلَى أَهْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ، وَ لَوْ أَعْلَمْلَهُمْ خَيْرًا مِنْكَ إِسْتَعْمَلْتُهُ عَلَيْهِمْ . ۲. وَ كَتَبَ إِلَى أَهْلِ مَكَّةَ: لَا يَحْتَجُّ مُحْتَجٌّ مِنْكُمْ فِي مُخَالَفَتِهِ بِصَغَرِ سَنَةٍ فَلَيْسَ الْأَكْبَرُ هُوَ الْأَفْضَلُ ، بَلِ الْأَفْضَلُ هُوَ الْأَكْبَرُ ؛ ۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله ، عتاب بن اسید را - که جوانی ۲۱ ساله بود، به فرمانداری مکه منصوب کردند و به او فرمان دادند که امامت جماعت [و جمعه] مردم را نیز به عهده بگیرد و او نخستین فرماندار بعد از فتح مکه بود که در این شهر، نماز جماعت [و جمعه] برگزار کرد. رسول خدا صلی الله علیه و آله ، سپس به او رو کردند و فرمودند: ای عتاب! می دانی تو را بر چه کسانی فرماندار کرده ام؟ تو را بر مردم شهر خدای عزوجل فرماندار کرده ام و البته اگر کسی بهتر از تو سراغ داشتم، او را فرماندار آنان قرار می دادم. آن حضرت، سپس به اهلمکه نوشتند: مبادا کسی در نافرمانی از او، به کم سن بودنش استدلال کند، چرا که بزرگ تر، شایسته تر نیست ، بلکه شایسته تر ، بزرگ تر است .

السيرة الحلبية ، ج ۳ ، ص ۵۹ ؛ اسد الغابة ، ج ۳ ، ص ۵۴۹ ؛ بحار الأنوار ، ج ۲۱ ، ص ۱۲۳ ، ح ۲۰

حدیث ۸۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ شَبَابِكُمْ مَنْ تَزَيَّا بِرِيِّ كُهُولِكُمْ وَ شَرُّ كُهُولِكُمْ مَنْ تَزَيَّا بِرِيِّ شَبَابِكُمْ ؛

بهترین جوانان شما آنان اند که خود را به سبک بزرگسالان بیاریند و بدترین بزرگسالان ، کسانی اند که خود را شبیه جوانان کنند .

إرشاد القلوب ، ص ۴۱

حدیث ۸۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحْسَنَ عِبَادَةَ اللَّهِ فِي شَبَابِهِ ، لَقَاهُ اللَّهُ الْحِكْمَةَ عِنْدَ شَبَابِهِ ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : «وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ ءَاتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا» ثُمَّ قَالَ تَعَالَى : «وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ» ؛

هر کس که در جوانی خوب بندگی خدا کند ، خداوند در پیری به او حکمت می آموزد .خدای متعال می فرماید : «و چون به رشد و کمال خویش رسید ، به او حکمت و دانش عطا کردیم» و در ادامه آیه می فرماید : «و نیکوکاران را چنین پاداش می دهیم» .

قصص، آیه ۱۴؛ أعلام الدین ، ص ۲۹۶

حدیث ۸۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيَتَزَوَّدُ الْعَبْدُ مِنْ دُنْيَاهِ لِآخِرَتِهِ ، وَ مِنْ حَيَاتِهِ لِمَوْتِهِ وَ مِنْ شَبَابِهِ لِهَرَمِهِ ، فَإِنَّ الدُّنْيَا خُلِقَتْ لَكُمْ وَ أَنْتُمْ خُلِقْتُمْ لِلْآخِرَةِ ؛
انسان باید برای آخرتش از دنیا ، برای مرگش از زندگی و برای پیری اش از جوانی ، توشه بگیرد ، چرا که دنیا برای شما آفریده شده و شما برای آخرت آفریده شده اید .

تنبيه الخواطر ، ج ۱، ص ۱۳۱

حدیث ۸۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْسِعُوا لِلشَّبَابِ فِي الْمَجْلِسِ وَ أَفْهَمُوهُمْ الْحَدِيثَ فَإِنَّهُمْ الْخُلُوفُ وَ أَهْلُ الْحَدِيثِ ؛
برای جوانان در مجالس جای باز کنید، و امور نو و جدید را به آنان تفهیم کنید، چراکه این گروه جایگزین شما و درگیر مسائل جدید خواهند شد.

الفردوس ، ج ۱، ص ۹۸، ح ۳۲۰

حدیث ۸۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّوْبَةُ حَسَنٌ وَ لَكِنْ فِي الشَّبَابِ أَحْسَنُ ؛
توبه زیباست، ولی از جوان زیباتر .

کنز العمال ، ح ۴۳۵۴۲

حدیث ۸۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا مَعْشَرَ شَبَابِ قُرَيْشٍ اِحْفَظُوا فُرُوجَكُمْ ، اَلَا مَنْ حَفِظَ فَرْجَهُ فَلَهُ الْجَنَّةُ؛

ای جوانان قریش! پاک دامنی پیشه کنید. بدانید هر کس خود را در برابر شهوت حفظ کند، بهشت از آن اوست.

المعجم الأوسط، ج ۷، ص ۶۱

حدیث ۸۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبَدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ عَنْ عُمَرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُو عَنْ شَبَابِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ أَكْتَسَبَهُ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ وَعَنْ حُبِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ ؛

انسان، در روز قیامت، قدم از قدم بر نمی دارد، مگر آن که از چهار چیز پرسیده می شود: از عمرش که چگونه گذرانده است، از جوانی اش که چگونه سپری کرده، از ثروتش که از کجا به دست آورده و چگونه خرج کرده است و از دوستی ما اهل بیت [پیامبر صلی الله علیه و آله].

خصال، ص ۲۵۳، ح ۱۲۵

حدیث ۸۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَمَنَّوْا هَلَاكَ شَبَابِكُمْ وَانْ كَانْ فِيهِمْ غَرَامٌ ، فَإِنَّهُمْ عَلَى مَا كَانْ فِيهِمْ عَلَى خِلَالٍ ، إِمَّا أَنْ يَتُوبُوا فَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ، وَإِمَّا أَنْ تُرْدِيَهُمُ الْأَفَاتُ ، إِمَّا عَدُوًّا فَيَقَاتِلُوهُ ، وَإِمَّا حَرِيْقًا فَيُطْفِئُوهُ وَإِمَّا مَاءً فَيَسُدُّوهُ ؛

نابودی جوانانتان را آرزو نکنید، گرچه بدی های بسیار در آنان باشد، زیرا آنان با آن بدی ها چند دسته اند: یا توبه می کنند و خداوند هم توبه آنان را می پذیرد و یا این که هفت ها، آنان را از پای درمی آورد و یا با دشمنی می جنگند، یا آتش سوزی را، خاموشی نمایند و یا سیلی را سد می کنند.

حلیة الأولیاء، ج ۵، ص ۱۱۹

حدیث ۸۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ... إِذَا قَالَ الْعَبْدُ: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» قَالَ اللَّهُ - جَلَّ جَلَالُهُ - : بَدَأَ عَبْدِي بِاسْمِي، وَحَقُّ عَلَيَّ أَنْ أُتَمِّمَ لَهُ أَمْرَهُ وَابْرَكَ لَهُ فَيَأْخُذُ بِهِ؛

خداوند فرمود: «... هر گاه بنده بگوید: بسم الله الرحمن الرحيم، خدای متعال می گوید: بنده من با نام من آغاز کرد. بر من است که کارهایش را به انجام رسانم و او را در همه حال، برکت دهم».

عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۲۶۹، ح ۵۹

حدیث ۸۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحِبُّوْا الْمَعْرُوفَ وَ أَهْلَهُ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ الْبِرَّكَهَ وَ الْعَافِيَةَ مَعَهُمَا؛

نیکی و نیکوکاران را دوست بدارید. سوگند به آن که جانم به دست اوست، برکت و تندرستی، با نیکی و نیکوکاران است.

کنز العمال، ح ۱۵۹۷۴

حدیث ۸۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ بَيْتَهُ فَلْيَسَلِّمْ، فَإِنَّهُ يُنَزِّلُ الْبِرَّكَهَ وَ تُؤْنِسُهُ الْمَلَائِكَةُ؛

هرگاه یکی از شما به خانه خود وارد می شود، سلام کند، چرا که سلام برکت می آورد و فرشتگان با سلام دهنده انس می گیرند.

علل الشرایع، ج ۲، ص ۵۸۳، ح ۲۳

حدیث ۸۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَاكِرُوا طَلَبَ الرِّزْقِ وَ الْخَوَائِجِ فَإِنَّ الْغُدُوَّ بَرَكَهٌ وَ نَجَاحٌ؛

در پی روزی و نیازها، سحر خیز باشید؛ چرا که حرکت در آغاز روز، [مایه] برکت و پیروزی است.

المعجم الاوسط، ج ۷، ص ۱۹۴، ح ۷۲۵۰

حدیث ۸۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِكُلِّ امْرِئٍ رِزْقًا هُوَ يَأْتِيهِ لَا مَحَالَةَ فَمَنْ رَضِيَ بِهِ بورك لَهُ فِيهِ وَ وَسِعَهُ وَ مَنْ لَمْ يَرْضَ بِهِ لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِيهِ وَ لَمْ يَسِرْهُ إِنَّ الرِّزْقَ لَيَطْلُبُ الرَّجُلُ كَمَا يَطْلُبُهُ أَجَلُهُ؛

ر کس روزی ای دارد که حتما به او خواهد رسید. پس هر کس به آن راضی شود، برایش برکت خواهد شد و او را بس خواهد بود و هر کس به آن راضی نباشد، نه برکت خواهد یافت و نه او را بس خواهد بود. روزی در پی انسان است، آن گونه که اجلش در پی اوست.

اعلام الدین، ص ۳۴۲

حدیث ۸۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّلَاةُ مِنْ شَرَائِعِ الدِّينِ وَ فِيهَا مَرَضَاءُ الرَّبِّ عَزَّوَجَلَّ وَ هِيَ مِنْهَا جُالَانِيَاءٌ وَ لِلْمُصَلِّي حُبُّ الْمَلَائِكَةِ وَ هُدًى وَ اِيْمَانٌ وَ نُوْرُ الْمَعْرِفَةِ وَ بَرَكَهٌ فِي الرَّزْقِ؛

نماز، از آیین های دین است و رضای پروردگار، در آن است. و آن راه پیامبران است. برای نماز گزار، محبت فرشتگان، هدایت، ایمان، نور معرفت و برکت در روزی است.

خصال، ص ۵۲۲، ح ۱۱

حدیث ۸۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُوا جَمِيعًا وَ لَا تَفَرَّقُوا فَإِنَّ الْبَرَكَهَ مَعَ الْجَمَاعَةِ؛

با هم غذا بخورید و پراکنده نباشید، که برکت با جماعت است.

بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۳۴۹

حدیث ۸۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذَا وُضِعَتِ الْمَائِدَةُ حَفَّتْهَا رِبْعَةُ الْاَلْفِ مَلَكِكٍ، فَاِذَا قَالَ الْعَبْدُ: بِسْمِ اللّٰهِ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ: بَارَكَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ فِي طَعَامِكُمْ ثُمَّ يَقُولُونَ لِلشَّيْطَانِ اُخْرِجْ يَا فَاسِقُ، لِاسْطِنَانِ لَكَ عَلَيْهِمْ؛

هرگاه سفره پهن می شود، چهار هزار فرشته در اطراف آن گرد می آیند. چون بنده گوید: «بسم الله» فرشتگان می گویند: «خداوند، به غذایتان برکت دهد!» سپس به شیطان می گویند: «ای فاسق! بیرون شو. تو بر آنان، راه تسلط نداری».

کافی، ج ۶، ص ۲۹۲، ح ۱

حدیث ۸۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اعْظُمُ النِّسَاءِ بَرَكَهٌ اَيْسُرُهُنَّ صَدَاقًا؛

با برکت ترین زنان، کم مهریه ترین آنان است.

السنن الكبرى، ج ۷، ص ۲۳۵

حدیث ۸۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللهُ أَبَا النَّبَاتِ، أَلْبَنَاتُ مُبَارَكَاتٌ مُحَبَّبَاتٌ وَالْبَنُونَ مُبَشَّرَاتٌ وَهُنَّ الْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ؛

رحمت خدا بر پدری که دارای دخترانی است! دختران، با برکت و دوست داشتنی اند و پسران، مزده آورند. دختران باقیات الصالحات (بازماندگان شایسته) اند.

مستدرک الوسائل، ج ۱۵، ص ۱۱۵، ح ۱۷۷۰۰

حدیث ۸۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَسَمَّى بِاسْمِي يَرْجُو بَرَكَتِي وَيُؤْمِنِي، غَدَتْ عَلَيْهِ الْبَرَكَهُ وَ رَاحَتَالِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛

هر کس به نام من نامگذاری کند و برکت و خجستگی مرا امید داشته باشد، برکت بهسوی او خواهد آمد و تا قیامت (باقی) خواهد بود.

کنز العمال، ح ۴۵۲۲۱

حدیث ۸۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْلَمَنَّ أَنَّ الصَّدَقَ مُبَارَكٌ وَالْكَذِبَ مَشْوُومٌ؛

بدان که راستگویی، پر برکت است و دروغگویی، شوم.

تحف العقول، ص ۱۴

حدیث ۸۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي الرَّفْقِ الزِّيَادَةَ وَالْبَرَكَهَ وَمَنْ يُحْرَمِ الرَّفْقَ يُحْرَمِ الْخَيْرَ؛

در مدارا، فزونی و برکت است، و هر کس از مدارا محروم باشد، از خیر، محروم شده است.

کافی، ج ۲، ص ۱۱۹، ح ۷

حدیث ۸۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَائِدُ الْمَرِيضِ يَخْوُضُ فِي الْبَرَكَهَ فَإِذَا جَلَسَ انْعَمَسَ فِيهَا؛

عیادت کننده بیمار، در برکت فرو می رود و چون نزد بیمار بنشیند، در آن غوطه ور می شود.

کنزالفوائد، ج ۱، ص ۱۷۸

حدیث ۸۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرَّوْحُ وَالرَّاحَةُ وَالْفَلَجُ وَالْفَلَاحُ وَالنَّجَاحُ وَالْبَرَكَهَ وَالْعَفْوُ وَالْعَافِيَةُ وَالْمُعَافَاةُ وَالْبُشْرَى وَالنَّصِيرَةُ وَالرِّضَا وَالْقُرْبُ وَالْقَرَابَةُ وَالنَّصْرُ وَالظَّفَرُ وَالْتَّمَكِينُ وَالسُّرُورُ وَالْمَحَبَّةُ مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَلَى مَنْ أَحَبَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِيطَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْإَاهُ وَأَتَمَّ بِهِ وَأَقْرَبَ بِفَضْلِهِ وَتَوَلَّى الْأَوْصِيَاءَ مِنْ بَعْدِهِ وَحَقُّ عَلِيٍّ أَنْ يُدْخِلَهُمْ فِي شَفَاعَتِي وَحَقُّ عَلِيٍّ رَبِّي أَنْ يَسْتَجِيبَ لِي فِيهِمْ وَهُمْ أَتْبَاعِي وَمَنْ تَبِعَنِي فَتَبِعَنِي مِنِّي؛

آسایش و راحتی، کامیابی و رستگاری و پیروزی، برکت و گذشت و تندرستیو عافیت، بشارت و خرمی و رضایت‌مندی، قرب و خویشاوندی، یاری و پیروزیو توانمندی، شادی و محبت، از سوی خدای متعال، بر کسی باد که علی بن ابی طالب را دوست بدارد، ولایت او را بپذیرد، به او اقتدا کند، به برتری او اقرار نماید، و امامان پس از او را به ولایت بپذیرد. بر من است که آنان را در شفاعتم وارد کنم. بر پروردگار من است که خواسته مرا درباره آنان اجابت کند. آنان پیروان من هستند و هر که از من پیروی کند، از من است.

بحار الأنوار، ج ۲۷، ص ۹۲

حدیث ۸۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْبَرَكَهَ مَعَ أَكَابِرِكُمْ؛

برکت، با بزرگان شماست.

جامع الأخبار، ص ۲۴۲، ح ۶۱۷

حدیث ۸۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ مَائِدَةٍ أَعْظَمَ بَرَكَهَ مِنْ مَائِدَةٍ جَلَسَ عَلَيْهَا يَتِيمٌ؛

هیچ سفره ای با برکت تر از سفره ای نیست که یتیم بر سر آن بنشیند.

کنز العمال، ح ۶۰۴۰

حدیث ۸۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْمَعِيشَةَ جَعَلَ الْبَرَكَاتِ فِي الْحَرْثِ وَالْغَنَمِ؛

چون خداوند، وسایل زندگی مردم را آفرید، برکت ها را در کشاورزی و گوسفندداری قرار داد.

کنز العمال، ح ۹۳۵۴

حدیث ۸۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَهْرُ رَمَضَانَ شَهْرُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَهُوَ شَهْرٌ يُضَاعَفُ اللَّهُ فِيهِ الْحَسَنَاتُ يَمْحُو فِيهِ السَّيِّئَاتِ وَهُوَ شَهْرُ الْبَرَكَه؛

ماه رمضان، ماه خداست و آن ماهی است که خداوند در آن حسنات را می افزاید و گناهان را پاک می کند و آن ماه برکت است.

بحار الأنوار، ج ۹۶، ص ۳۴۰، ح ۵

حدیث ۸۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْبَيْعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا - او قال: حَتَّى يَتَفَرَّقَا - فَإِنْ صَدَقَا وَبَيْنَابُورِكَ لُهُمَا فِي بَيْعِهِمَا وَإِنْ كَتَمَا وَكَذِبَا مُحِقَّتْ بَرَكَةُ بَيْعِهِمَا؛

خریدار و فروشنده، تا از یکدیگر جدا نشده اند، اختیار [فسخ معامله را] دارند. اگر راست بگویند و [عیب را] آشکار بگویند، داد و ستد برای هر دو، برکت خواهد داشت، و اگر [عیب را] بپوشانند و دروغ بگویند برکت دادوستدشان خواهد رفت.

صحیح بخاری، ج ۳، ص ۱۰

حدیث ۸۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِيهِنَّ مَا أُخِذْنَ إِلَّا بِسَبِّهِمْ حِرْصًا عَلَى مَا فِيهِنَّ مِنَ الْخَيْرِ وَالْبَرَكَه: التَّأْدِينُ بِالصَّلَاةِ وَالتَّهَجُّرُ بِالْجَمَاعَاتِ وَالصَّلَاةُ فِي أَوَّلِ الصُّبُوفِ؛

سه چیز است که اگر مردم آثار آن را می دانستند، به جهت حریص بودن به خیر و برکتی که در آنها هست، به قرعه متوسل می شدند: اذان نماز، شتاب به نماز جماعت و نماز در صف اول.

کنز العمال، ح ۴۳۲۳۵

حدیث ۸۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ حَبَسَ عَنِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ شَيْئًا مِنْ حَقِّهِ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَرَكَهَ الرِّزْقِ إِلَّا أَنْ يَتُوبَ؛

هر کس چیزی از حق برادر مسلمان خود را نگه دارد [و به او ندهد]، خداوند، برکت روزی را بر او حرام می کند، مگر آن که توبه کند [و جبران نماید].

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۱۵، ح ۴۹۶۸

حدیث ۸۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْجَمَاعَةُ بَرَكَهٌ وَالسَّحُورُ بَرَكَهٌ وَإِطْعَامٌ مِنَ اللَّيْلِ بَرَكَهٌ. تَسَحَّرُوا تَزِدَادُوا قُوَّةً، تَسَحَّرُوا تُصَيَّبُوا السُّنَّةَ، تَسَحَّرُوا وَ لَوْ بِجُرْعَةٍ مِنْ مَاءٍ ؛ جماعت، غذای سحر و غذا دادن در شب، برکت است. سحری بخورید تا نیرویتان زیاد شود. سحری بخورید تا به سنت عمل کرده باشید؛ سحری بخورید هر چند یکجرعه آب باشد.

تیسیر المطالب، ص ۲۸۲

حدیث ۸۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا أَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ تَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَ اتَّقُوا فَإِذَا لَمْ يَفْعَلُوا ذَلِكَ نُزِعَتْ مِنْهُمْ الْبَرَكَاتُ وَ سَلِطَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ نَاصِرٌ فِي الْأَرْضِ وَ لَا فِي السَّمَاءِ؛ تا وقتی مردم امر به معروف و نهی از منکر می کنند و یکدیگر را در نیکی و تقوا، یاری می رسانند، در خیر و نیکی اند، آن گاه که چنین نکنند، برکت ها از آنان گرفته می شود و بعضی بر بعض دیگر مسلط می گردند و در زمین و در آسمان، هیچ یآوری نخواهند داشت.

تهذیب الأحکام، ج ۶، ص ۱۸۱، ح ۳۷۳

حدیث ۸۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَلَاةُ اللَّيْلِ مَرْضَاءٌ لِلرَّبِّ وَ حُبُّ الْمَلَائِكَةِ وَ سُنَّةُ الْأَنْبِيَاءِ وَ نَوْرُ الْمَعْرِفَةِ وَ أَصْلُ الْإِيمَانِ وَ رَاحَةُ الْأَبْدَانِ وَ كَرَاهِيَةُ لِلشَّيْطَانِ وَ سِلَاحٌ عَلَى الْأَعْدَاءِ وَ اجَابَةٌ لِلدُّعَاءِ وَ قَبُولُ الْأَعْمَالِ وَ بَرَكَهٌ فِي الرِّزْقِ؛ نماز شب، موجب رضایت پروردگار، دوستی فرشتگان، سنت پیامبران، نور معرفت، ریشه ایمان، آسایش بدن ها، مایه ناراحتی شیطان، سلاحی بر ضد دشمنان، مایه اجابت دعا، قبولی اعمال و برکت در روزی است.

ارشاد القلوب، ج ۱، ص ۱۹۱

حدیث ۸۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُفْتُونَ سَادَةُ الْعُلَمَاءِ وَ الْفُقَهَاءُ قَادَةُ أُخْدَ عَلَيْهِمْ آدَاءُ مَوَاقِيعِ الْعِلْمِ وَ الْجُلُوسُ إِلَيْهِمْ بَرَكَهٌ وَ النَّظَرُ إِلَيْهِمْ نَوْرٌ؛ فتوا دهندگان بزرگان دانشمندان اند و فقیهان پیشوایانی که از آنان بر ادای پیمانعلم تعهد گرفته شده است، نشستن نزد آنان برکت

است و نگاه به آنان روشنی است.

تاریخ بغداد، ج ۴، ص ۱۵۹

حدیث ۸۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ فَرَضَ عَلَيْكُمْ الْجُمُعَةَ فَمَنْ تَرَكَهَا فِي حَيَاتِي وَبَعْدَ مَمَاتِي وَلَهُمْ إِمَامٌ عَادِلٌ اسْتِخْفَافًا بِهَا وَجُحُودًا لَهَا فَلَا جَمَعَ اللَّهُ شَمْلُهُ وَلَا بَارَكَلَهُ فِي أَمْرِهِ إِلَّا وَلَا صَلَاةَ لَهُ إِلَّا وَلَا زَكَاةَ لَهُ إِلَّا وَلَا حَجَّ لَهُ إِلَّا وَلَا صَوْمَ لَهُ إِلَّا وَلَا بَرَكَهَ لَهُ حَتَّى يَتُوبَ؛

بدانید که خداوند متعال نماز جمعه را بر شما واجب ساخته است پس آنان که در زندگی و پس از مرگ من، از روی سبک شمردن و یا انکار، آن را ترک کنند، با وجود این که پیشوای عادل دارند، خداوند وحدتشان نبخشد و در کارشان برکت ندهد، آگاه باشید نهزکات، نه نماز، نه حج و نه روزه آنان پذیرفته است. بدانید که زندگی آنان برکتی نخواهد داشت، مگر توبه کنند.

عوالی اللالی، ج ۲، ص ۵۴، ح ۱۴۶

حدیث ۸۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ عَلَيْكَ بِالْعَدْسِ فَإِنَّهُ مُبَارَكٌ مُقَدَّسٌ وَهُوَ يُرِقُّ الْقَلْبَ وَيُكَثِّرُ الدَّمْعَةَ وَإِنَّهُ بَارِكٌ عَلَيْهِ سَبْعُونَ نَبِيًّا؛

ای علی تو را به خوردن عدس سفارش می کنم، زیرا مبارک و پاک است، و باعث دل نازکی و فراوانی اشک می شود و هفتاد پیامبر برای آن برکت طلب کردند.

وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۱۰۰، ح ۹۳

حدیث ۸۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالذُّبَاءِ فَإِنَّهُ يُدَكِّي الْعَقْلَ وَيَزِيدُ فِي الدِّمَاغِ؛

کدو بخورید، چرا که عقل را تیز و (کارآیی) مغز را زیاد می کند.

بحار الأنوار، ج ۶۳، ص ۲۲۹، ح ۱۸

حدیث ۸۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِلْإِمَامِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا بُنَيَّ كُلِّ الْكَرْفَسِ، فَإِنَّهَا بَقْلَةٌ الْأَنْبِيَاءِ مَغْفُولٌ عَنْهَا وَهُوَ طَعَامُ الْخَضِرِ وَالْيَاسِ وَالْكَرْفَسُ يَفْتِيحُ السُّدَدَ وَ يُدَكِّي الْقَلْبَ وَيَرْثُ الْحِفْظَ وَيَطْرُدُ الْجُنُونَ وَالْجُدَامَ وَالْبَرَصَ وَالْجُبْنَ؛

فرزندم: کرفس بخور، چرا که کرفس سبزی پیامبران است، از آن غفلت شده، خوراکی خضر و الیاس علیهما السلام است. کرفس گرفتگی رگ ها را باز می کند، دل را طراوت می بخشد، حافظه را زیاد می کند و دیوانگی، جذام، پیسی و ترس را دور می کند.

الفردوس، ج ۵، ص ۳۷۰، ح ۸۴۶۸

حدیث ۸۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالزَّيْبِ فَإِنَّهُ يَكْشِفُ الْمِرَّةَ وَيَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ وَيَشُدُّ الْعَصَبَ وَيَذْهَبُ بِالْإِعْيَاءِ وَيَحْسِنُ الْخُلُقَ وَيُطَيِّبُ النَّفْسَ وَيَذْهَبُ بِالْغَمِّ؛
مویز بخورید، زیرا صفرا را برطرف می کند، بلغم را از بین می برد، اعصاب را قوی، خستگی را برطرف و اخلاق را خوب می کند،
به روح آرامش می بخشد و غم را می برد.

خصال، ص ۳۴۴

حدیث ۸۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَرَكَ اللَّحْمَ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا سَاءَ خُلُقُهُ. مَنْ أَكَلَ اللَّحْمَ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا، قَسَا قَلْبُهُ؛
هر کس چهل روز گذشته نخورد، بد اخلاق می شود. هر کس چهل روز گوشت بخورد، سنگ دل می شود.

طب النبوی، ص ۵

حدیث ۸۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلِّ الْخَسَّ، فَإِنَّهُ يورِثُ النَّعَاسَ وَيَهْضِمُ الطَّعَامَ؛
کاهو بخورید، چرا که خواب آور است و غذا را هضم می کند.

مکارم الاخلاق، ص ۱۸۳

حدیث ۸۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ افْتَتِحْ طَعَامَكَ بِالْمِلْحِ، فَإِنَّ فِيهِ شِفَاءً مِنْ سَبْعِينَ دَاءً مِنْهَا: الْجُنُونُ وَالْجُدَامُ وَالْبَرَصُ وَوَجَعُ الْحَلْقِ وَالْأَضْرَاسِ وَوَجَعُ الْبَطْنِ؛
ای علی! غذای خود را با نمک آغاز کن، چرا که در نمک درمان هفتاد درد است؛ دیوانگی، خوره، پیسی، گلودرد، دندان درد و
دل درد، از جمله این دردهاست.

وسائل الشیعة، ج ۲۴، ص ۴۰۶، ح ۱۲

حدیث ۸۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 کُلُوا الثُّومَ وَ تَدَاوُوا بِهِ، فَإِنَّ فِيهِ شِفَاءً مِنْ سَبْعِينَ دَاءً؛
 سیر بخورید و با آن درمان کنید، چرا که سیر هفتاد بیماری را شفا می دهد.

مکارم الاخلاق، ص ۱۸۲

حدیث ۸۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَيْكُمْ بِاللَّبَانِ فَإِنَّهُ يَمْسَحُ الْحَرَّ عَنِ الْقَلْبِ كَمَا يَمْسَحُ الْإِصْبِغُ الْعَرَقَ عَنِ الْجَبِينِ وَ يَشُدُّ الظَّهْرَ وَ يَزِيدُ فِي الْعَقْلِ وَ يُدَكِّي الذَّهْنَ وَ يَجْلُو
 الْبَصَرَ وَ يُدْهِبُ النَّسِيَانَ؛
 کندر بخورید؛ زیرا همان طور که انگشت، عرق را از پیشانی پاک می کند، کندر همسوزش قلب را می برد و کمر را محکم و عقل
 را زیاد می کند و ذهن را ذکاوت و چشم را جلا می بخشد و فراموشی را از میان می برد.

طب النبى صلى الله عليه و آله، ص ۶

حدیث ۸۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَيْكُمْ بِالْبَطِيخِ، فَإِنَّ فِيهِ عَشْرَ خِصَالٍ: هُوَ طَعَامٌ وَ شَرَابٌ وَ أَشْنَانٌ وَ رِيحَانٌ وَ يَغْسِلُ الْمَثَانَةَ وَ يَغْسِلُ الْبَطْنَ وَ يَكْثُرُ مَاءَ الظَّهْرِ وَ يَزِيدُ فِي
 الْجِمَاعِ وَ يَقْطَعُ الْبُرُودَةَ وَ يَنْقِي الْبَشْرَةَ ؛
 خربزه بخورید، چرا که ده خاصیت دارد: غذاست، آب است، شستشو دهنده و خوش بو کننده است، مثانه را می شوید، آب کمر را
 زیاد می کند، بر نیروی هم بستری می افزاید، سردی مزاج را می برد و پوست را شاداب می کند.

طب النبى صلى الله عليه و آله، ص ۸

حدیث ۸۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُلُوا التَّيْنَ الرُّطْبَ وَ الْيَابِسَ فَإِنَّهُ يَزِيدُ فِي الْجِمَاعِ وَ يَقْطَعُ الْبُواسِيرَ وَ يَنْفَعُ مِنَ النَّفْرِسِ وَ الْإِبْرَدَةِ؛
 انجیر تازه و خشک بخورید، چرا که قدرت هم بستری را زیاد، بواسیر را ریشه کنی کند و برای نفرس و سردی مزاج مفید است.

مکارم الاخلاق، ص ۱۷۴

حدیث ۸۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَامَلَ النَّاسَ فَلَمْ يَظْلِمُهُمْ وَحَدَّثَهُمْ فَلَمْ يَكْذِبْهُمْ وَعَدَّهُمْ فَلَمْ يَخْلِفْهُمْ فَهُوَ مِمَّنْ كَمَلَتْ مُرُوَّتُهُ وَظَهَرَتْ عِدَالَتُهُ وَوَجِبَتْ أُخُوَّتُهُ وَحُرِّمَتْ غَيْبَتُهُ؛

هر کس در معاشرت با مردم به آنان ظلم نکند، دروغ نگوید و خلف وعده ننماید، جوانمردیش کامل، عدالتش آشکار، برادری با او واجب و غیبتش حرام است.

خصال، ص ۲۰۸، ح ۲۸

حدیث ۸۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَلَا تُوْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا أَوْ لَا أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ؟ أَفَشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ؛
به خدایی که جانم در اختیار اوست، وارد بهشت نمی شوید مگر مؤمن شوید و مؤمن نمی شوید، مگر این که یکدیگر را دوست بدارید. آیا می خواهید شما را به چیز راهنمایی کنم که با انجام آن، یکدیگر را دوست بدارید؟ سلام کردن بین یکدیگر را رواج دهید.

مشکاة الانوار، ص ۱۵۷

حدیث ۸۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنِّي لَمُ أُبْعَثُ لَعَانًا وَإِنَّمَا بُعِثْتُ رَحْمَةً؛

من پیامبر نشده ام که لعن و نفرین کنم، بلکه مبعوث شده ام تا مایه رحمت باشم.

کنز العمال، ح ۸۱۷۶

حدیث ۸۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الذَّنْبُ شَوْمٌ عَلَى غَيْرِ فَاعِلِهِ إِنْ عَيَّرَهُ ابْتُلِيَ بِهِ وَإِنْ أَعْتَابَهُ أَثِمَّ وَإِنْ رَضِيَ بِهِ شَارَكَهُ؛

گناه برای غیر گناهکار نیز شوم است، اگر گناهکار را سرزنش کند به آن مبتلا می شود، اگر از او غیبت کند گناهکار شود و اگر به گناه او راضی باشد، شریک وی است.

نهج الفصاحه، ح ۱۶۲۳

حدیث ۸۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا زَعِيمٌ بِنَيْتٍ فِي رَبِضِ الْجَنَّةِ وَبَيْتٍ فِي وَسْطِ الْجَنَّةِ وَبَيْتٍ فِي أَعْلَى الْجَنَّةِ، لِمَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا وَلِمَنْ تَرَكَ الْكِذْبَ وَإِنْ كَانَ هَازِلًا وَلِمَنْ حَسَّنَ خُلُقَهُ؛

من برای کسی که بگومگو را رها کند، هر چند حق با او باشد و برای کسی که دروغگفتن را اگر چه به شوخی باشد، ترک گوید و برای کسی که اخلاقش را نیکو گرداند، خانه ایدر حومه بهشت و خانه ای در مرکز بهشت و خانه ای در بالای بهشت ضمانت می کنم.

خصال، ص ۱۴۴، ح ۱۷۰

حدیث ۸۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَفْضَلِ مَنْ دَرَجَةُ الصَّيَامِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ؟ صَلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ، فَإِنَّ فَسَادَ ذَاتِ الْبَيْنِ هِيَ الْحَالِقَةُ؛

آیا به چیزی با فضیلت تر از نماز و روزه و صدقه (زکات) آگاهتان نکنم؟ و آن اصلاحمیان مردم است، زیرا تیره شدن رابطه بین مردم ریشه کن کننده دین است.

نهج الفصاحه، ح ۴۵۸

حدیث ۸۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّمَا مُسْلِمِينَ تَهَاجَرَا فَمَكَّنَا ثَلَاثًا لَا يَصِيحُ طَلِحَانٍ إِلَّا كَانَا خَارِجِينَ مِنَ الْإِسْلَامِ، وَلَمْ يَكُنْ بَيْنَهُمَا وَلَايَةٌ فَأَيُّهُمَا سَبَقَ إِلَى كَلَامِ أَخِيهِ كَانَ السَّابِقَ إِلَى الْجَنَّةِ يَوْمَ الْحِسَابِ؛

دو مسلمانی که سه روز با هم قهر کنند و آشتی ننمایند، هر دو از اسلام بیرون می روند و میان آنان هیچ پیوند دینی نیست و هر کدام از آنها پیش از دیگری با برادرش حرف بزند، در روز قیامت زودتر به بهشت می رود.

کافی، ج ۲، ص ۳۴۵، ح ۵

حدیث ۸۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا أَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى فَإِذَا لَمْ يَفْعَلُوا ذَلِكَ نُزِعَتْ مِنْهُمْ الْبَرَكَاتُ وَسَلِطَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ نَاصِرٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ؛

تا زمانی که مردم، امر به معروف و نهی از منکر نمایند و در کارهای نیک و تقوا به یاری یکدیگر بشتابند، در خیر و سعادت خواهند

بود، اما اگر چنین نکنند، برکت‌ها از آنان گرفته شود و گروهی بر گروه دیگر سلطه پیدا کنند. نه در زمین یاوری دارند و نه در آسمان.

تهذیب الاحکام، ج ۶، ص ۱۸۱، ح ۲۲

حدیث ۸۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُعَذِّبُ اللَّهُ اللِّسَانَ بِعَذَابٍ لَا يُعَذِّبُ بِهِ شَيْئًا مِنَ الْجَوَارِحِ، يَقُولُ: أَيُّ رَبِّ، عَذَّبْتَنِي بِعَذَابٍ لَمْ تُعَذِّبْ بِهِ شَيْئًا؟! فَيَقَالُ لَهُ: خَرَجَتْ مِنْكَ كَلِمَةٌ فَبَلَغَتْ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا، فَسَفِكَ بِهَا الدَّمَ الْحَرَامَ وَانْتَهَبَ بِهَا الْمَالَ الْحَرَامَ وَانْتَهَكَ بِهَا الْفَرْجَ الْحَرَامَ؛ خداوند! زبان را عذابی دهد که هیچ یک از اعضای دیگر را چنان عذابی ندهد. زبانگوید: ای پروردگار! مرا عذابی دادی که هیچ چیز را چنان عذاب ندادی! در پاسخش گفته‌شود: سخنی از تو بیرون آمد و به شرق و غرب زمین رسید و به واسطه آن خونی بناحق ریخته شد و مالی به غارت رفت و ناموسی هتک شد.

کافی، ج ۲ ص ۱۱۵، ح ۱۶

حدیث ۸۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورِ مَنْ تَبِعَهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا وَمَنْ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ آثَامِ مَنْ تَبِعَهُ لَا يَنْقُصُ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئًا؛ هر کسی، به هدایتی راهنمایی کند، پاداشی را که برای پیروان هدایت وجود دارد، برای او نیز خواهد بود؛ بی آن که از پاداش پیروان کاسته شود، و هر کس به گمراهی ایراهنمایی کند گناهی که برای پیروان آن وجود دارد، برای او نیز خواهد بود؛ بی آن که از گناه آنها کاسته شود.

منیة المرید، ص ۱۰۲

حدیث ۸۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُؤْتِي بِأَخِيذٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَوْقُفُ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَ يُدْفَعُ إِلَيْهِ كِتَابُهُ فَلَا يَرِيحَسَ نَاتِهِ فَيَقُولُ: إِلَهِي لَيْسَ هَذَا كِتَابِي فَإِنِّي لَا أَرَى فِيهَا طَاعَتِي! فَيَقَالُ لَهُ: إِنَّ رَبَّكَ لَا يَضِلُّ وَلَا يَنْسِي ذَهَبَ عَمَلِكَ بِاِغْتِيَابِ النَّاسِ ثُمَّ يُؤْتِي بِأَخْرَ وَ يُدْفَعُ إِلَيْهِ كِتَابُهُ فَيَرِي فِيهِ طَاعَاتٍ كَثِيرَةً فَيَقُولُ: إِلَهِي مَا هَذَا كِتَابِي فَإِنِّي مَا عَمِلْتُ هَذِهِ الطَّاعَاتِ فَيَقَالُ: لِأَنَّا لَنَا اِغْتَابَكَ فَدَفَعْتُ حَسَنَاتَهُ إِلَيْكَ؛ روز قیامت فردی را می آورند و او را در پیشگاه خداوند نگه می دارند و کارنامه اشرا به او می دهند، اما حسنات خود را در آن نمی بیند. عرض می کند: الهی! اینکارنامه من نیست! زیرا من در آن طاعات خود را نمی بینم! به او گفته می شود: پروردگار تو نه خطا می کند و نه فراموش. عمل تو به سبب غیبت کردن از مردم باد رفت. سپس مرد دیگری را می آورند و کارنامه اش را به او

می دهند. در آنطاعت بسیاری را مشاهده می کند. عرض می کند: الهی! این کارنامه من نیست! زیرامن این طاعات را بجا نیاورده ام! گفته می شود: فلانی از تو غیبت کرد، حسنات او به تو داده شد.

جامع الاخبار، ص ۴۱۲

حدیث ۸۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الْكَلَامِ مَا دَلَّ وَجَلَّ وَقَلَّ وَلَمْ يُمَلِّ؛

بهترین سخن، آن است که قابل فهم و روشن و کوتاه باشد و خستگی نیاورد.

انوار العلویه، ص ۴۸۹

حدیث ۸۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّابِقُونَ إِلَى ظِلِّ الْعَرْشِ طُوبَى لَهُمْ قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَنْ هُمْ؟ فَقَالَ: الَّذِينَ يَقْبَلُونَ الْحَقَّ إِذَا سَمِعُوهُ وَيَبْدُلُونَهُ إِذَا سِئِلُوهُ وَيَحْكُمُونَ لِلنَّاسِ كَحُكْمِهِمْ لِنَفْسِهِمْ؛

خوشا به سعادت سبقت جوینان به سایه عرش. گفتند: ای رسول خدا! آنان کیانند؟ فرمودند: آنان که چون حق را بشنوند، بپذیرند و هرگاه حق از آنان خواسته شود، دریغ نکنند و برای مردم همان گونه قضاوت کنند که برای خود می کنند.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۹، ح ۱۹

حدیث ۸۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَمَنْ شَهِدَ شَهَادَةً حَقًّا لِيُحِبِّيَ بِهَا حَقَّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ آتَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَوْجِهَهُ نَوْرٌ مَدَّ الْبَصَرَ تَعْرِفُهُ الْخَلَائِقُ بِاسْمِهِ وَنَسَبِهِ؛

کسی که برای زنده کردن حق یک مسلمان، شهادت حق بدهد، روز قیامت در حالی آورده می شود که پرتو نور چهره اش، تا چشم کار می کند دیده می شود و خلائق او را به نام و نسب می شناسند.

کافی، ج ۷، ص ۳۸۱، ح ۱

حدیث ۸۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّهُ مَعَ الْبِرِّ وَهُمَا فِي الْجَنَّةِ وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ فَإِنَّهُ مَعَ الْفُجُورِ وَهُمَا فِي النَّارِ؛

شما را سفارش می کنم به راستگویی، که راستگویی با نیکوکاری همراه است و هر دودر بهشت اند و از دروغگویی پرهیزید که

دروغگویی همراه با بدکاری است و هر دو در جهنم اند.

نهج الفصاحه، ح ۱۹۷۶

حدیث ۸۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَسُبُّوا النَّاسَ فَتَكْتَسِبُوا الْعَدَاوَةَ بَيْنَهُمْ ؛

به مردم ناسزا نگوئید، که با این کار در میان آنها دشمن پیدا می کنید.

کافی، ج ۲، ص ۳۶۰ ح ۳

حدیث ۸۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَشَفَ عَوْرَةَ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ كَشَفَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ حَتَّى يَفْضَحَهُ بِهَافِي بَيْتِهِ؛

هر کس عیب و زشتی برادر مسلمان خود را فاش کند، خداوند زشتی او را آشکار سازد، تاجایی که او را در درون خانه اش رسوا سازد.

الترغیب والترهیب، ج ۲، ص ۲۳۹، ح ۹

حدیث ۸۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَطْعَمَ مُسْلِمًا جَائِعًا أَطْعَمَهُ اللَّهُ مِنْ ثَمَارِ الْجَنَّةِ؛

هر کس مسلمان گرسنه ای را غذا بدهد، خداوند از میوه های بهشت به او بخوراند.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۵۱

حدیث ۸۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَيَّرَ أَخَاهُ بِدَنْبٍ لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَعْمَلَهُ؛

هر کس برادر [دینی] خود را به گناهی سرزنش کند، نمیرد، مگر آن که مرتکب آن شود.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۲۰

حدیث ۸۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ نَفَسَ مِنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ الدُّنْيَا نَفَسَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَمَنْ يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ يَسَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَمَنْ سَتَرَ عَلِيمُ سَتَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

هر کس غمی از غم های دنیا را از مسلمانی برطرف نماید، خداوند غمی از غم های روز قیامت را از او برطرف کند و هر کس بر شخص تنگدستی آسان بگیرد، خداوند درد دنیا و آخرت بر او آسان گیرد و هر کس راز مسلمانی را بپوشاند، خداوند در دنیا و آخرت راز پوش وی شود.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۵۶

حدیث ۸۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ أَصْدُقُ وَإِنْ ضُرَّكَ فِي الْعَاجِلِ فَإِنَّهُ يَنْفَعُكَ فِي الْآجِلِ وَلَا تَكْذِبُوا إِنْ يَنْفَعُكَ فِي الْعَاجِلِ فَإِنَّهُ يَضُرُّكَ فِي الْآجِلِ ؛

ای علی! راست بگو اگر چه اکنون به ضررت باشد، ولی در آینده به نفع توست و دروغنگو، اگر چه در حال حاضر به نفعت باشد ولی در آینده به ضرر توست.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۲۷، ح ۶۵

حدیث ۸۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي تَفْسِيرِ آيَةِ «مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ لَنَجْزِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً وَ لَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ» الْقَنَاعَةُ وَ الرِّضَابَا قَسَمَ اللَّهُ؛

در تفسیر آیه «هر مؤمنی مرد یا زن کار نیکی انجام دهد، قطعا او را با زندگیا کیزه ای، حیات می بخشیم و مسلما به آنان بهتر از آنچه انجام داده اند پاداش خواهیم داد» زندگی پاک، یعنی قناعت و رضایت به آنچه خداوند مقدر نموده است.

مجمع البیان، ج ۶، ص ۱۹۸

حدیث ۸۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ انْقَطَعَ إِلَى اللَّهِ كَفَاهُ اللَّهُ كُلَّ مَوْنِهِ وَ رَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَ مَنَانُ قَطَعَ إِلَى الدُّنْيَا وَ كَلَّهُ اللَّهُ إِلَيْهَا؛

هر کس از غیر خدا ببرد، خداوند، هزینه زندگی او را تأمین می کند و از جایی کهانتظار ندارد، روزی اش می دهد؛ اما هر کس چشم امیدش به دنیا باشد، خداوند، او را به دنیا وا می گذارد.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۹۶

حدیث ۸۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ دَفَعَ غَضَبَهُ دَفَعَ اللَّهُ عَنْهُ عَذَابَهُ وَ مَنْ حَفِظَ لِسَانَهُ سَتَرَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ؛

هر کس خشمش را برطرف سازد، خداوند کیفرش را از او بردارد و هر کس زبانش را نگه دارد، خداوند عیبش را بپوشاند.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۰۴

حدیث ۸۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فِيكُمْ كَمَثَلِ سَفِينَةِ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنْ دَخَلَهَا نَجَا وَ مَتَّخَلَفَ عَنْهَا غَرِقَ؛

مثل اهل بیت من، همانند کشتی نوح است که هر کس سوار آن شد، نجات یافت و هر کس رهایش کرد، غرق گردید.

امالی طوسی ، ص ۳۴۹، ح ۷۲۱

حدیث ۸۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَهِيَ رَاجِعَةٌ عَلَى صَاحِبِهَا: الْبُغْيُ وَ الْمَكْرُ وَ النَّكْتُ؛

سه چیز است که در هر کس باشد [آثارش] به خود او بر می گردد: ستم کردن، فریادادن و پیمان شکنی.

نهج الفصاحه، ح ۱۲۸۱

حدیث ۹۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ حُرِمَ الرَّفْقَ فَقَدْ حُرِمَ الْخَيْرَ كُلَّهُ؛

هر کس از مدارا بی بهره باشد، از همه خوبی ها بی بهره مانده است.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۵۷

حدیث ۹۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ يُغْفِرُ يَغْفِرِ اللَّهُ لَهُ وَ مَنْ يَعْفُ يَعْفُ اللَّهُ عَنْهُ؛

هر کس از خطاها درگذرد، خدایش از او درگذرد و هر کس گذشت کند خدا نیز از او گذشت کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۸۰۹

حدیث ۹۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَشْتَقَ إِلَى الْجَنَّةِ سَارَعَ إِلَى الْخَيْرَاتِ وَ مَنْ أَشْفَقَ مِنَ النَّارِ لَهِيَ عِنَالِشَّهَوَاتِ؛

هر کس مشتاق بهشت است، به سوی نیکی‌ها می‌شتابد و هر کس از جهنم بترسد، از هوا و هوس روی می‌گرداند.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۶۸

حدیث ۹۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ التَّمَسَّ رِضَى اللَّهِ بِسَخَطِ النَّاسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَ أَرْضَى اللَّهُ عَنِ النَّاسِ مِنَ التَّمَسُّ رِضَى النَّاسِ بِسَخَطِ اللَّهِ سَخَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ أَشْحَطَ عَلَيْهِ النَّاسُ؛

هر کس رضای خدا به خشم مردم جوید، خداوند از او خشنود شود و مردم را از او خشنود کند و هر کس رضای مردم را به خشم خدا جوید، خداوند بر او خشم گیرد و مردمرا از او خشمگین کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۸۳

حدیث ۹۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اقْتَصَدَ اغْنَاهُ اللَّهُ وَ مَنْ بَدَّرَ افْقَرَهُ اللَّهُ وَ مَنْ تَوَاضَعَ رَفَعَهُ اللَّهُ وَ مَنْتَجَبَّرَ قَصَمَهُ اللَّهُ؛

هر کس میانه روی کند، خداوند بی‌نیازش سازد و هر کس ریخت و پاش نماید، خداوند نادارش کند، هر کس فروتنی پیشه کند، خداوند بلندش نماید و هر کس بزرگی‌کند، خداوند خردش نماید.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۳۹

حدیث ۹۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ لَكَ صُومُنَا وَ عَلَى رِزْقِكَ أَفْطَرْنَا فَتَقَبَّلْهُ مِنَّا ذَهَبَ الظَّمَاءُ وَ ابْتَلَّتِ الْعُرُوقُ وَ بَقِيَ الْأَجْرُ؛

بار خدایا! برای تو روزه گرفتیم و با روزی تو افطار می‌کنیم، پس آن را از ما بپذیر، تشنگی رفت، رگ‌ها شاداب شد و پاداش ماند.

کافی، ج ۴، ص ۹۵، ح ۱

حدیث ۹۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَلْبٌ لَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ مِّنَ الْحِكْمَةِ كَبَيْتٍ خَرِبَ فَتَعَلَّمُوا وَعَلَّمُوا وَتَفَقَّهُوا وَلَا تَمُوتُوا جُهَالًا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَعْذِرُ عَلَى الْجَهْلِ؛
دلی که در آن حکمتی نیست، مانند خانه ویران است، پس بیاموزید و آموزش دهید، بفهمید و نادان نمیرید. براستی که خداوند،
بهانه ای را برای نادانی نمی پذیرد.

کنز العمال، ح ۲۸۷۵۰

حدیث ۹۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَلَّ طَعْمُهُ صَحَّ بَدَنُهُ وَمَنْ كَثُرَ طَعْمُهُ سَقَمَ بَدَنُهُ وَقَسَا قَلْبُهُ؛
هر کس کم بخورد، سالم می ماند و هر کس زیاد بخورد تنش بیمار می شود و قساوت قلب پیدا می کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۷۹

حدیث ۹۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَنْ يَشْبَعَ الْمُؤْمِنُ مِنْ خَيْرٍ يَسْمَعُهُ حَتَّى يَكُونَ مُنْتَهَاهُ الْجَنَّةُ؛
هرگز مؤمن از شنیدن خیر و خوبی سیر نمی شود، تا آن که سرانجامش بهشت گردد.

نهج الفصاحه، ح ۲۲۹۲

حدیث ۹۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ أَنْ تُسْتَجَابَ دَعْوَتُهُ وَأَنْ تُكْشَفَ كُرْبَتُهُ فَلْيَفْرَجْ عَنِ مُعْسِرٍ؛
هر کس می خواهد دعایش مستجاب شود و غمش از بین برود، باید گره از کار تنگدستی باز کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۶۱

حدیث ۹۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ ضَارَّ ضَارَّ اللَّهُ بِهِ وَمَنْ شَاقَّ شَاقَّ اللَّهُ عَلَيْهِ؛

هر کس به دیگران ضرر برساند، خداوند به او ضرر می زند و هر کس سخت گیری کند، خداوند به او سخت می گیرد.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۳۰

حدیث ۹۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ فَعَلْتُمُوهُ تَبَاعَدَ الشَّيْطَانُ مِنْكُمْ كَمَا تَبَاعَدَ الْمَشْرِقُ مِنَ الْمَغْرِبِ؟ قَالُوا: بَلَى، قَالَ: الصَّوْمُ يُسَوِّدُ وَجْهَهُ وَالصَّدَقَةُ تَكْسِرُ ظَهْرَهُ وَالْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْمُوَاظَرَةُ عَلَى الْعَمَلِ الصَّالِحِ يَقْطَعَانِ دَابِرَهُ وَالْإِسْتِغْفَارُ يَقْطَعُ وَتِينَهُ؛

آیا شما را از چیزی خبر ندهم که اگر به آن عمل کنید، شیطان از شما دور شود، چندان که مشرق از مغرب دور است؟ عرض کردند: چرا. فرمودند: روزه روی شیطان راسیاه می کند، صدقه پشت او را می شکند، دوست داشتن برای خدا و هم یاری در کار نیک، ریشه او را می کند و استغفار شاهرگش را می زند.

امالی صدوق، ص ۱۱۷

حدیث ۹۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ إِذَا حَضَرَ وَقْتُ صَلَاتِكَ فَتَهَيَّأْ لَهَا وَإِلَّا شَغَلَكَ الشَّيْطَانُ وَإِذَا نَوَيْتَ خَيْرًا فَعَجِّلْ وَإِلَّا مَنَعَكَ الشَّيْطَانُ عَنْ ذَلِكَ؛

ای علی! هرگاه وقت نمازت رسید، آماده آن شو و گرنه شیطان تو را سرگرم می کند و هرگاه قصد [کار] خیری کردی شتاب کن و گرنه شیطان تو را از آن باز می دارد.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۲۰، ح ۱۸

حدیث ۹۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنْ نَفْسٍ بَرَّةٍ وَلَا فَاجِرَةٍ إِلَّا وَتَلَوْتُ نَفْسَهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنْ عَمِلَتْ خَيْرًا كَيْفَ لَمْ أَزِدْ وَإِنْ عَمِلَتْ شَرًّا قَالَتْ: لَيْتَنِي كُنْتُ قَصْرَتُ؛

هیچ نیکوکار و بدکاری نیست، مگر این که در روز قیامت، خودش را سرزنش می کند. اگر خیری انجام داده باشد، می گوید: چرا به آن نیفزودم و اگر شری مرتکب شده باشد، می گوید: ای کاش مرتکب نمی شدم.

بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۹

حدیث ۹۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ عَذَّبَ نَفْسَهُ وَمَنْ كَبُرَ هُمُّهُ سَقَمَ بَدَنُهُ؛

هر کس بد اخلاق باشد، خودش را عذاب می دهد و هر کس غم و غصه اش زیاد شود، تنش رنجور می گردد.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۰۲

حدیث ۹۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا أَهْلَكَ النَّاسَ الْعَجَلَةُ وَلَوْ أَنَّ النَّاسَ تَثَبَتُوا لَمْ يَهْلِكْ أَحَدٌ؛

مردم را، در حقیقت، شتابزدگی به هلاکت انداخته است، اگر مردم، از شتابزدگی دور بودند، هیچ کس هلاک نمی شد.

محاسن، ج ۱، ص ۳۴۰، ح ۶۹۷

حدیث ۹۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّدَقُ طُمَأْنِينَةٌ وَالْكَذِبُ رِيْبَةٌ؛

راستگویی [مایه] آرامش و دروغگویی [مایه] تشویش است.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۶۴

حدیث ۹۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَعَامُ السَّخِيِّ دَوَاءٌ وَطَعَامُ السَّحِيحِ دَاءٌ؛

غذای سخاوتمند، دارو و غذای بخیل، درد است.

بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۳۵۷، ح ۲۲

حدیث ۹۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّدَقَةُ تَدْفَعُ الْبَلَاءَ وَهِيَ أَنْجَحُ دَوَاءٍ وَتَدْفَعُ الْقَضَاءَ وَقَدْ أُبْرِمَ إِبْرَامَاوَلَا يَذْهَبُ بِالْأَدْوَاءِ إِلَّا الدُّعَاءُ وَالصَّدَقَةُ؛

صدقه بلا را برطرف می کند و مؤثرترین داروست. همچنین، قضای حتمی را برمی گرداند و درد و بیماری ها را چیزی جز دعا و

صدقه از بین نمی برد.

بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۱۳۷، ح ۷۱

حدیث ۹۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا وَإِنَّ الْعُضْبَ جَمْرَةٌ فِي قَلْبِ ابْنِ آدَمَ، أَمَا رَأَيْتُمْ إِلَى حُمْرَةِ عَيْنَيْهِ وَانْتِفَاحِ أَوْ دَاجِهِ؟! فَمَنْ أَحَسَّ بِشَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ فَلْيُلْصِقْ بِالْأَرْضِ؛ بدانید که خشم پاره آتشی در دل انسان است. مگر چشمان سرخش و رگک هایگردنش را [هنگام خشم] ندیده اند. هر کس چنین احساسی پیدا کرد، روی زمین بنشیند.

سنن الترمذی، ج ۳، ص ۳۲۸، ح ۲۲۸۶

حدیث ۹۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكَلَ وَ ذُو عَيْنَيْنِ يَنْظُرُ إِلَيْهِ وَ لَمْ يُوَاسِهِ ابْتُلِيَ بِدَاءٍ لَا دَوَاءَ لَهُ؛ هر کس غذا بخورد و دیگری به او نگاه کند، و به او ندهد، به دردی بی درمان مبتلا می شود.

تنبيه الخواطر، ج ۱، ص ۴۷

حدیث ۹۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ مِنْ نَفْسِهِ أَوْ مَالِهِ أَوْ مِنْ أَحَبِّهِ مَا يُعْجِبُهُ فَلْيَدْعُ لَهَا لَبْرَكَةً فَإِنَّ الْعَيْنَ حَقٌّ؛ هرگاه یکی از شما در خودش، یا مالش، یا برادرش، چیز جالب توجهی دید، برای برکت یافتن آن دعا کند؛ زیرا چشم زخم، واقعیت دارد.

نهج الفصاحة، ح ۲۰۶

حدیث ۹۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي الْإِنْسَانِ مُضَعَّةٌ إِذَا هِيَ سَلِمَتْ وَ صَحَّتْ سَلِمَ بِهَا سَائِرُ الْجَسَدِ، فَإِذَا سَقِمَتْ سَقِمَ بِهَا سَائِرُ الْجَسَدِ وَ فَسَدَ، وَ هِيَ الْقَلْبُ؛ در انسان پاره گوشتی است که اگر آن سالم و درست باشد، دیگر اعضای بدنش هم با آن سالم می شوند و هرگاه آن بیمار شود، دیگر اعضای بدنش بیمار و فاسد می گردند. آنگاه گوشت، قلب است.

خصال، ص ۳۱، ح ۱۰۹

حدیث ۹۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا هُوَ اللَّهُ وَ الشَّيْطَانُ وَ الْحَقُّ وَ الْبَاطِلُ وَ الْهُدَى وَ الضَّلَالَةُ وَ الرُّشْدُ وَ الْعُيُّ وَ الْعَاجِلَةُ وَ الْآجِلَةُ وَ الْعَاقِبَةُ وَ الْحَسَنَاتُ وَ السَّيِّئَاتُ فَمَا كَانِمِنْ حَسَنَاتٍ فَلِلَّهِ وَ مَا كَانَ مِنْ سَيِّئَاتٍ فَلِلشَّيْطَانِ لَعَنَهُ اللَّهُ ؛

ای مردم! جز این نیست که خداست و شیطان، حق است و باطل، هدایت است و ضلالت، رشد است و گمراهی، دنیاست و آخرت، خوبی هاست و بدی ها. هر چه خوبیاست از آن خداست و هر چه بدی است از آن شیطان ملعون است.

کافی، ج ۲، ص ۱۶، ح ۲

حدیث ۹۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا عَلَامَةُ التَّائِبِ فَارْبَعَةٌ: التَّنْصِيحَةُ لِلَّهِ فِي عَمَلِهِ وَ تَرْكُ الْبَاطِلِ وَ لُزُومُ الْحَقِّ وَ الْحِرْصُ عَلَى الْخَيْرِ ؛

نشانه توبه کننده چهار است: عمل خالصانه برای خدا، رها کردن باطل، پایبندی بهحق و حریص بودن بر کار خیر.

تحف العقول، ص ۲۰

حدیث ۹۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْحَقُّ ثَقِيلٌ مُرٌّ وَ الْبَاطِلُ خَفِيفٌ حُلُوٌّ وَ رَبُّ شَهْوَةٍ سَاعَةٍ تَوْرُثُنَا طَوِيلًا ؛

حق، سنگین و تلخ است و باطل، سبک و شیرین و بسا خواهش و هوا و هوس که کلهحظه ای بیش نمی ماند، اما غم و اندوهی طولانی به دنبال می آورد.

مکارم الاخلاق، ص ۴۶۵

حدیث ۹۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّكُمْ وَ التَّلَوُّنَ فِي دِينِ اللَّهِ فَإِنَّ جَمَاعَةً فِيمَا تَكْرَهُونَ مِنَ الْحَقِّ خَيْرٌ مِنْ فُرْقَةٍ فِيمَا تُحِبُّونَ مِنَ الْبَاطِلِ وَإِنَّ اللَّهَ سَبِّحَانَهُ لَمْ يُعْطِ أَحَدًا بِفُرْقَةٍ خَيْرًا مِمَّنْضَى وَلَا مِمَّنْ بَقِيَ ؛

از چند رنگی و اختلاف در دین خدا پرهیزید، زیرا یکپارچگی در آنچه حق است ولی شما آن را ناخوش می دارید، از پراکندگی در آنچه باطل است اما خوشایند شما می باشد، بهتر است. خدای سبحان به هیچ یک از گذشتگان و باقی ماندگان بر اثر تفرقهو جدایی خیر و خوبی عطا نکرده است.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۷۶

حدیث ۹۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثُ خِصَالٍ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَقَدِ اسْتَكْمَلَ خِصَالَ الْإِيمَانِ: الَّذِي إِذَا رَضِيَ لَمْ يُدْخِلْهُ رِضَاءَهُ فِي بَاطِلٍ وَإِنْ غَضِبَ لَمْ يُخْرِجْهُ مِنَ الْحَقِّ وَ لَوْ قَدَرَ لَمْ يَتَعَاطَ مَا لَيْسَ لَهُ؛

سه ویژگی است که در هر کس یافت شود، ویژگی های ایمان کامل می گردد: آن که وقتی خوشنود گردد، خوشنودی اش او را به باطل نکشاند و خشمش او را به هنگام خشم، از حق برون نبرد و هر گاه توان یافت، به آنچه از او نیست، دست درازی نکند.

الاصول الستة عشر، ص ۳۵

حدیث ۹۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُكْمِلُ الْمُؤْمِنُ إِيْمَانَهُ حَتَّى يَحْتَوِيَ عَلَى مِائَةٍ وَ ثَلَاثِ خِصَالٍ: ... لَا يَقْبَلُ الْبَاطِلَ مِنْ صَدِيقِهِ وَ لَا يَرُدُّ الْحَقَّ مِنْ عَدُوِّهِ...؛

ایمان مؤمن کامل نمی شود، مگر آن که ۱۰۳ صفت در او باشد:... باطل را از دوستش نمی پذیرد و در مقابله با دشمن، حق را پایمال نمی کند.

بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۳۱۰

حدیث ۹۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آفَةُ السَّمَاخَةِ الْمَنُّ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : آفت بخشش ، منت گذاری است .

معدن الجواهر ، ص ۵۹ .

حدیث ۹۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آفَةُ الْعِبَادَةِ الْفِتْرَةُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : آفت عبادت ، سستی است .

المحاسن ، ج ۱ ، ص ۱۷ .

حدیث ۹۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آفَةُ الْعِلْمِ النَّسْيَانُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : آفت دانش ، فراموشی است .
الخصال ، ص ۴۱۶ .

حدیث ۹۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : از هوشیاری مؤمن پروا کنید ، که مؤمن با نور خدا نظر می کند .
بصائر الدرجات ، ص ۳۷۵ .

حدیث ۹۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أُحْثُوا فِي وُجُوهِ الْمَدَّاحِينَ الثُّرَابَ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : به روی ستایشگران خاک پاشید .
کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۳۸۱ .

حدیث ۹۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا أَتَاكُمْ كَرِيمٌ قَوْمٍ فَأَكْرِمُوهُ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هرگاه بزرگ قومی بر شما وارد شد ، گرامی اش بدارید .
الکافی ، ج ۲ ، ص ۶۵۹ .

حدیث ۹۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيَعْلِمْهُ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : اگر یکی از شما برادرش را دوست دارد ، باید او را [از دوستی خود] آگاه کند .
المحاسن ، ج ۱ ، ص ۲۶۶ .

حدیث ۹۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا أَرَادَ اللَّهُ تَعَالَى بَعْدَ خَيْرٍ عَسَلَةً ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هرگاه خداوند خیرخواه کسی باشد ، او را نزد مردم ، محبوب می گرداند .
المجازات النبویة ، ص ۳۷ .

حدیث ۹۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا اشْتَكَى الْمُؤْمِنُ أَخْلَصَهُ اللَّهُ مِنَ الذَّنُوبِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر گاه مؤمن بیمار شود ، خداوند ، او را از گناهان پاک می سازد .
 المعجم الأوسط ، ج ۵ ، ص ۲۹۲ .

حدیث ۹۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا جَاءَكُمْ الزَّائِرُ فَأَكْرِمُوهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر گاه کسی به دیدار شما آمد ، گرامی اش بدارید .
 الأمالی ، صدوق ، ص ۶۰۰ .

حدیث ۹۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا لَمْ تَسْتَحِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : اگر شرم نداری ، هر آنچه می خواهی بکن .
 عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۱ ، ص ۶۱ .

حدیث ۹۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اسْتَشِيرُوا ذَوِي الْعُقُولِ تَرشُدُوا وَلَا تَعْصُوهُمْ فَتَنْدَمُوا ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : با خردمندان مشورت کنید تا به راستی راه ببرید ، و از [راهنمایی] آنان سرپیچی نکنید که
 پشیمان می شوید .
 کنز الفوائد ، ص ۱۹۴ .

حدیث ۹۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ مِنْ طَمَعٍ يَهْدِي إِلَى طَبَعٍ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : از طمعی که به پستی راه می نماید ، به خدا پناه ببرید .
 المجازات النبویة ، ص ۲۲۶ .

حدیث ۹۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِسْتَعِينُوا عَلَيَّ أُمُورَكُمْ بِالْكِتْمَانِ ، اسْتَعِينُوا عَلَيَّ إِجْرَاحِ الْخَوَائِجِ بِالْكِتْمَانِ لَهَا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : استواری کارها و برآورده شدن نیازهای خود را در نمان داشتن آنها بجویید .
مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۴۱۲ .

حدیث ۹۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِغْتَنِمُوا الدُّعَاءَ عِنْدَ الرَّقَّةِ فَإِنَّهَا رَحْمَةٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هنگام نرمی و رقت دل ، دعا را غنیمت شمارید ، که نرمی دل ، رحمت است .
همان ، ص ۴۰۲ .

حدیث ۹۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : عمل ، در گرو نیت است .
دعائم الإسلام ، ج ۱ ، ص ۴ .

حدیث ۹۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأَمَانَةُ تَجْرُ الرِّزْقَ وَالْخِيَانَةُ تَجْرُ الْفَقْرَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : امانتداری روزی می آورد ، و خیانت ، فقر .
مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۷۲ . در منابع شیعی از امام علی علیه السلام : تحف العقول ، ص ۲۲۱ .

حدیث ۹۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْإِيمَانُ نِصْفَانِ : نِصْفُ شُكْرٍ وَ نِصْفُ صَبْرٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : ایمان ، دو نیمه است : نیمی از آن شکرگزاری و نیم دیگر شکیبایی است .
تحف العقول ، ص ۴۸ (با اندکی تفاوت) .

حدیث ۹۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُمَّتِي الْعُرَّةُ الْمُحَجَّلُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ آثَارِ الْوُضُوءِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: امت من در روز قیامت، از آثار وضو، پیشانی‌هایی نورانی دارند.
مسند ابی یعلی، ج ۱۱، ص ۲۹۵.

حدیث ۹۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
إِنَّ الرَّجُلَ لَيُحْرَمُ الرَّزْقَ بِالذَّنْبِ يُصِيبُهُ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: آدمی، با گناهی که می‌کند، از روزی محروم می‌شود.
الأمالی، طوسی، ص ۵۲۸.

حدیث ۹۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
إِنَّ الْعَبْدَ لَيُدْرِكُ بِحُسْنِ الْخُلُقِ دَرَجَةَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بنده با نیک‌خویی به مقام روزه دار شب زنده دار می‌رسد.
مسند زید بن علی، ص ۴۷۴ (با اندکی تفاوت).

حدیث ۹۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
إِنَّ الْفِتْنَةَ تَجِيءُ فَتَنْسِفُ الْعِبَادَ نَسْفًا يَنْجُو الْعَالِمُ مِنْهَا بِعِلْمِهِ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: فتنه می‌آید و بندگان را تارومار می‌کند، مگر عالم که به علم خویش از آن می‌رهد.
مسند ابراهیم بن ادهم، ص ۲۸.

حدیث ۹۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَنْعَمَ عَلَى عَبْدٍ نِعْمَةً أَحَبَّ أَنْ يَرَى عَلَيْهِ أَثَرَهَا؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم:

خداوند، دوست دارد که هرگاه نعمتی به بنده ای می‌دهد، اثر آن را در او ببیند.
الأمالی، طوسی، ص ۲۷۵.

حدیث ۹۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الرَّفْقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: خداوند، مدارا کردن در هر کار را دوست دارد.

مسند أحمد، ج ۶، ص ۳۷.

حدیث ۹۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ وَيُحِبُّ الْجَمَالَ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : خداوند ، زیباست و زیبایی را دوست دارد .
 دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۱۵۵ .

حدیث ۹۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبَلُ عَمَلَ عَبْدٍ حَتَّى يَرْضَى قَوْلَهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : خداوند ، عمل بنده را نمی پذیرد ، مگر آن که از گفتارش خشنود باشد .
 مسند الشهاب، ج ۲، ص ۱۷ .

حدیث ۹۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُؤْمِنَ الْمُحْتَرِفَ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : خداوند ، مؤمن پیشه ور را دوست دارد .
 الکافی، ج ۵، ص ۱۱۳ .

حدیث ۹۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ كُلَّ قَلْبٍ حَزِينٍ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : خداوند ، هر دل اندوهگینی را دوست دارد .
 المستدرک علی الصحیحین، ج ۴، ص ۳۱۵ . در منابع شیعی از امام سجّاد علیه السلام : الکافی، ج ۲، ص ۹۹ .

حدیث ۹۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَعَالِيَ الْأُمُورِ وَأَشْرَافَهَا وَيَكْرَهُ سَفْسَافَهَا ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : خداوند ، کارهای بزرگ و شریف را دوست دارد ، و کارهای خرد و کم ارزش را ناخوش
 می دارد .
 المعجم الكبير، ج ۳، ص ۱۳۱ .

حدیث ۹۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمُصَلِّيَ لَيَقْرَعُ بَابَ الْمَلِكِ وَإِنَّهُ مِنْ يَدِمِ قَرَعِ الْبَابِ يُوشِكُ أَنْ يُفْتَحَ لَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نماز گزار ، در خانه فرمانروا [ای جهان] را می کوبد ، و هر که در خانه ای را پیوسته بکوبد ، امید است که به رویش گشوده شود .

مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۱۸۸ .

حدیث ۹۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَحْسَنَ الْحَسَنِ الْخُلُقُ الْحَسَنِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نیکوترین نیکویی ، خوی نیکوست .

همان ، ص ۱۰۸ . در منابع شیعی از امام حسن علیه السلام : الخصال ، ص ۲۹ .

حدیث ۹۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَالِمٌ لَمْ يَنْفَعَهُ اللَّهُ بِعِلْمِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : سخت ترین عذاب در روز قیامت ، از آن عالمی است که خداوند ، او را از علمش بهره مند نساخته است .

همان ، ج ۲ ، ص ۱۷۱ .

حدیث ۹۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَعْجَلَ الطَّاعَةِ ثَوَابًا صَلَوةُ الرَّحِمِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : صلته رحم ، طاعتی است که پاداش آن زودتر [از دیگر طاعات] به بنده می رسد .

الکافی ، ج ۲ ، ص ۱۵۲ .

حدیث ۹۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنْتِظَارُ الْفَرْجِ بِالصَّبْرِ عِبَادَةٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : صبورانه در انتظار گشایش بودن ، عبادت است .

الدعوات ، ص ۴۱ ، ح ۱۰۱ .

حدیث ۹۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ حُسْنَ الظَّنِّ مِنْ حُسْنِ الْعِبَادَةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

حُسن ظن داشتن [به خدا و بندگانش] از جمله عبادات نیک است .

سنن الترمذی ، ج ۵ ، ص ۲۴۱ .

حدیث ۹۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ دِينَ اللَّهِ الْحَنِيفِيَّةُ السَّمْحَةُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : دین خدا ، راست و آسان است .

مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۱۰۴ . در منابع شیعی مانند : دعائم الإسلام (ج ۱ ، ص ۱۳۱) ، با لفظ «أحبّ الأديان إلى الله» آمده است .

حدیث ۹۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ شَرَّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَبْدٌ أَذْهَبَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : بدترین مردم در روز قیامت نزد خداوند ، بنده ای است که آخرت خود را به خاطر دنیای

دیگران از بین ببرد .

سنن ابن ماجه ، ج ۲ ، ص ۱۳۱۲ .

حدیث ۹۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ شَرَّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ فَرَّقَهُ النَّاسُ اتِّقَاءَ فُحْشِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : بدترین مردم در روز قیامت نزد خدا ، کسی است که مردم از ناسزاگویی او بیمناک باشند .

مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۱۷۱ .

حدیث ۹۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْصُرُ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : برادر خود را یاری کن ، ظالم باشد یا مظلوم .

مسند أحمد ، ج ۳ ، ص ۲۰۱ .

حدیث ۹۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَا تَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ فَإِنَّهُ أَجْدَرُ أَنْ لَا تَزْدَرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : به فرودست خود بنگرید ، نه به فرا دست خود ؛ چه ، سزاوار نیست که

نعمت خدا را بر خود ، کوچک شمارید .

سنن ابن ماجه ، ج ۲ ، ص ۱۳۸۷ .

حدیث ۹۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِحَوَابِ الْكِتَابِ حَقًّا كَرَدَ السَّلَامِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : دادن جواب نامه ، حقی است مانند جواب سلام .

مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۱۱۹ .

حدیث ۹۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنَ السُّنَّةِ أَنْ يَخْرُجَ الرَّجُلُ مَعَ ضَيْفِهِ إِلَى بَابِ الدَّارِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : از جمله سنت ، این است که آدمی ، میهمانش را هنگام خروج ، تا در خانه همراهی کند .

سنن ابن ماجه ، ج ۲ ، ص ۱۱۱۴ .

حدیث ۹۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنْ مَوْجِبَاتِ الْمَغْفِرَةِ إِدْخَالَ الشُّرُورِ عَلَى أَخِيكَ الْمُؤْمِنِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : از جمله اسباب مغفرت ، شاد کردن برادر مؤمن است .

المعجم الكبير ، ج ۳ ، ص ۸۳ .

حدیث ۹۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ هَذَا الدِّينَ مَتِينٌ فَأَوْغِلْ فِيهِ بِرَفِيقٍ ؛ وَلَا تُبْغِضْ إِلَى نَفْسِكَ عِبَادَةَ اللَّهِ فَإِنَّ الْمُتَبِّتَ لَا أَرْضَا قَطَعَ وَلَا ظَهْرًا أَبْقَى ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : این دین ، استوار است . از این رو ، با نرمی و مدارا در آن وارد شو (به احکام آن عمل کن) ،

و کاری نکن که عبادت خدا پیش تو منفور شود ، که در راه مانده ، نه به مقصد رسیده ، و نه مرکبی برایش مانده است .

المجازات النبویة ، ص ۲۴۴ .

حدیث ۹۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ تَصَدُّ كَمَا يَصْدَأُ الْحَدِيدُ ؛ قِيلَ : فَمَا جَلَاءُهَا قَالَ : ذِكْرُ الْمَوْتِ وَ تِلَاوَةُ الْقُرْآنِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: «دل همچون آهن ، زنگار می گیرد». سؤال شد : صیقل یافتن آن به چیست؟ فرمود : «یاد مرگ و تلاوت قرآن» .

تاریخ بغداد ، ج ۱۱ ، ص ۸۶ .

حدیث ۹۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَ الدِّينَ فَإِنَّهُ هَمٌّ بِاللَّيْلِ وَ مَذَلَّةٌ بِالنَّهَارِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: از قرض گرفتن پرهیزید ، که اندوه شب است و خواری روز .
علل الشرائع ، ج ۲ ، ص ۵۲۷ .

حدیث ۹۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكَ وَ مَا يُعْتَدَّرُ مِنْهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: از کاری که باید از انجام دادن آن عذر خواست ، پرهیز!
المعجم الكبير ، ج ۱ ، ص ۱۴۲ . در منابع شیعی از امام علی علیه السلام : نهج البلاغه ، نامه ۳۳ .

حدیث ۹۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ أَدْوَمُهَا وَ إِنْ قَلَّ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: محبوب ترین کار نزد خداوند ، با دوام ترین کار است ، اگر چه اندک باشد .
الأمالی ، سید مرتضی ، ج ۱ ، ص ۴۱ .

حدیث ۹۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ الْأَتْقِيَاءُ الْأَخْفِيَاءُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: محبوب ترین بندگان نزد خداوند ، پرهیزگاران گمنام اند .
مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۲۵۲ .

حدیث ۹۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحْسِنِ جَوَارَ مَنْ جَاوَرَكَ تَكُنْ مُسْلِمًا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: با همسایه خود، نیکو همسایگی کن، تا مسلمان باشی .
المعجم الصغیر، ج ۲، ص ۱۰۴ .

حدیث ۹۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَدِّ الْأَمَانَةَ إِلَى مَنْ ائْتَمَنَكَ وَلَا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: با کسی که تو را امین شمرده، امانتداری کن، و به کسی که به تو خیانت کرده، خیانت نکن .
الاستبصار، ج ۳، ص ۵۳ .

حدیث ۹۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَسْبِغِ الْوُضُوءَ يُزِدْ فِي عُمْرِكَ وَ سَلِّمْ عَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ يَكْثُرُ خَيْرُ بَيْتِكَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

کامل وضو گیر (آب را به تمام اعضای وضو برسان) تا بر عمرت افزوده شود، و بر خانواده ات سلام کن تا خیر در خانه ات افزون شود .
مسند الشهاب، ج ۱، ص ۳۷۶ .

حدیث ۹۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَسْرِعُ الدُّعَاءِ إِجَابَةً دَعْوَةَ غَائِبٍ لِغَائِبٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: نزدیک ترین دعا به اجابت، دعا برای فرد غایب است .
الکافی، ج ۲، ص ۵۱۰ (با اندکی تفاوت) .

حدیث ۹۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْطُوا الْأَجِيرَ أَجْرَهُ قَبْلَ أَنْ يَجِفَّ عَرَقُهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: دست مزد کارگر را، پیش از آن که عرقش خشک شود، پردازید .
المعجم الصغیر، ج ۱، ص ۲۱ .

حدیث ۹۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْظَمُ النَّسَاءِ بَرَكَهً أَقْلَهُنَّ مَوْنَةً ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: با برکت ترین زنان ، کم خرج ترین آنان است .
مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۱۰۵ .

حدیث ۹۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الْحَسَنَاتِ تَكْرِمَةُ الْجُلَسَاءِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: برترین نیکی، گرمی داشتن همنشین است .
کنز العمال ، ح ۲۵۴۰۲ (به نقل از قُضَاعِي).

حدیث ۹۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ إِصْلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: برترین صدقه ، سازش دادن میان دو نفر (یا دو گروه) است .
منتخب مسند عبد بن حمید ، ص ۱۳۵ .

حدیث ۹۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ انْتِظَارُ الْفَرَجِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: برترین عبادت ، چشمداشت گشایش است .
کمال الدین و تمام النعمه ، ص ۲۸۷ .

حدیث ۹۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الْفَضَائِلِ أَنْ تَصِلَ مَنْ قَطَعَكَ وَ تُعْطِيَ مَنْ حَرَمَكَ وَ تَصْفَحَ عَنِ

مَنْ ظَلَمَكَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: برترین فضیلت ، آن است که به کسی که از تو بریده ، ببیوندی ، و به کسی که از تو دریغ کرده ، ببخشی ، و از کسی که به تو ستم کرده است ، درگذری .
مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۲۴۸ .

حدیث ۹۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَقْلِلْ مِنَ الدِّينِ تَعِشْ حُرًّا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: از بدهی خود بکاه ، تا آزاده زندگی کنی .
همان ، ج ۱ ، ص ۳۷۰ .

حدیث ۹۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ وَأَحْسِنُوا آدَابَهُمْ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: فرزندانان را گرامی بدارید و نکو تربیتشان کنید .
سنن ابن ماجه ، ج ۲ ، ص ۱۲۱۱ .

حدیث ۹۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأَرْبَ شَهْوَةٌ سَاعَةٌ أَوْرَثَتْ حُزْنَا طَوِيلًا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بسا لحظه ای هوس که اندوهی دراز در پی دارد .
الأمالی ، طوسی ، ص ۵۳۳ .

حدیث ۹۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمِطُوا الْأَذَى عَنِ طَرِيقِ الْمُسْلِمِينَ تَكْثُرَ حَسَنَاتِكُمْ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر چیز آزار دهنده را از سر راه مسلمانان دور کنید تا کارهای نیک شما فزونی یابد .
مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۴۳۰ .

حدیث ۹۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حدیث قدسی: أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي وَأَنَا مَعَ عَبْدِي إِذَا ذَكَرَنِي ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: من در گرو گمان بنده ام به خود هستم . من با بنده ام هستم ، هرگاه مرا یاد کند .
همان ، ج ۲ ، ص ۳۲۲ .

حدیث ۹۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ الصَّلَاةُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: نخستین چیزی که بنده را درباره آن به حساب می کشند ، نماز است .

فقه الرضا علیه السلام ، ص ۱۰۰ .

حدیث ۹۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَا يَوْضَعُ فِي الْمِيزَانِ الْخُلُقُ الْحَسَنُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نخستین چیزی که در ترازو [ی اعمال] نهاده می شود ، خوش خویی است .

المصنف ، ابن ابی شیبۀ ، ج ۶ ، ص ۹۰ .

حدیث ۹۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّ دَاءٍ أَدَوَى مِنَ الْبُخْلِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : کدامین درد ، دردناک تر از تنگ چشمی است!؟

فقه الرضا علیه السلام ، ص ۲۷۷ .

حدیث ۹۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْبُذَاءُ مِنَ الْجَفَاءِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : دشنام گفتن ، نشانه درشت خویی است .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۵۰ . در منابع شیعی از امام صادق علیه السلام : الکافی ، ج ۲ ، ص ۳۲۵ .

حدیث ۹۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْبِرُّ حُسْنُ الْخُلُقِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نیکوکاری [همان] خوش اخلاقی است .

مسند أحمد ، ج ۴ ، ص ۱۸۲ .

حدیث ۹۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْبِرَّكَهُ مَعَ أَكْبَرِكُمْ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : برکت با پیران شماست .

المعجم الأوسط ، ج ۹ ، ص ۱۶ .

حدیث ۹۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْبِطَالَةُ تُقْسِي الْقَلْبَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : بیکاری ، دل را سخت می کند .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۱۸۸ .

حدیث ۱۰۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : توبه کننده از گناه ، همچون کسی است که گناهی نکرده است .

عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۱ ، ص ۷۹ .

از ۱۰۰۱ تا ۱۲۰۰

حدیث ۱۰۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّحَدُّثُ بِالنَّعْمِ شُكْرٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : بازگویی نعمت ها ، سپاسگزاری [از آنها] است .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۶۱ .

حدیث ۱۰۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّدْبِيرُ نِصْفُ الْعَيْشِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : عاقبت اندیشی ، نیمی از آسایش زندگی است .

کنز العمال ، ح ۵۴۳۵ (به نقل از قضاعی) .

حدیث ۱۰۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَعَرَّفَ إِلَى اللَّهِ فِي الرَّخَاءِ يَعْرِفَكَ فِي الشَّدَّةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هنگام آسایش ، با خدا آشنا باش ، تا در سختی با تو آشنایی کند .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۴۱۳ .

حدیث ۱۰۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَفَرَّغُوا مِنْ هُمُومِ الدُّنْيَا مَا اسْتَطَعْتُمْ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: چندان که می توانید، دل از غم های دنیا تهی دارید .
المعجم الأوسط، ج ۵، ص ۱۸۶ .

حدیث ۱۰۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِلْتَمِسُوا الْجَارَ قَبْلَ شِرَاءِ الدَّارِ وَالرَّفِيقَ قَبْلَ الطَّرِيقِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: پیش از خرید خانه، از همسایه، و پیش از راهی شدن، از همراه پرس و جو کنید .
مستدرک الوسائل، ج ۸، ص ۴۳۱ (به نقل از قضاعی) .

حدیث ۱۰۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِلْتَمِسُوا الرِّزْقَ فِي حَبَايَا الْأَرْضِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: روزی خود را از آنچه در زمین پنهان است، بجوید .
مسند أبی یعلی، ج ۷، ص ۳۴۷ .

حدیث ۱۰۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْتَوَدُّدُ نِصْفُ الْعَقْلِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

دوستی کردن، نیمی از خردمندی است .

مسند الشهاب، ج ۱، ص ۵۴؛ در منابع شیعی از امام علی علیه السلام: خصائص الأئمة، ص ۱۰۴، و در الکافی (ج ۲، ص ۶۴۳) با لفظ «التودد إلى الناس» از پیامبر صلی الله علیه و آله آمده است .

حدیث ۱۰۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَهَادَوْا تَرَدَدُوا حُبًّا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: به یکدیگر هدیه دهید تا دوستی تان افزون شود .
المعجم الأوسط، ج ۶، ص ۵۴ .

حدیث ۱۰۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثُ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٌ لِشَاكِّ فِيهِنَّ : دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ وَ دَعْوَةُ الْمُسَافِرِ وَ دَعْوَةُ الْوَالِدِ عَلَى وَلَدِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : دعای سه کس ، بی تردید ، مستجاب است : دعای ستمدیده ، دعای مسافر و دعای پدر برای فرزند .

الجعفریات ، ص ۱۸۶ .

حدیث ۱۰۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْجَمَاعَةُ رَحْمَةٌ وَ الْفُرْقَةُ عَذَابٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : همبستگی ، مایه رحمت است و پراکندگی ، مایه عذاب .
نزّهة الناظر و تنبیه الخاطر ، ص ۲۷ .

حدیث ۱۰۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْجُمُعَةُ حُجُّ الْمَسَاكِينِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نماز جمعه ، حج مستمندان است .
نثر الدر ، ج ۱ ، ص ۲۵۰ .

حدیث ۱۰۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ الْأُمَّهَاتِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : بهشت ، زیر گام های مادران است .
کنز العمال ، ح ۴۵۴۳۹ (به نقل از قضاعی) .

حدیث ۱۰۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جِهَادُ الْمَرْأَةِ حُسْنُ التَّبَعْلِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : جهاد زن ، خوب شوهرداری کردن است .
الخصال ، ص ۶۲۰ .

حدیث ۱۰۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّكَ الشَّيْءَ يَعْمَى وَ يُبْصِمُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

دل‌بستگی تو به چیزی ، کور و کورت می کند .
کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۳۸۰ .

حدیث ۱۰۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حُسْنُ السُّؤَالِ نِصْفُ الْعِلْمِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نیکو پرسیدن ، [نشانه بهره مندی از] نیمی از دانش است .
کنز الفوائد ، ص ۲۸۷ .

حدیث ۱۰۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حُسْنُ الْمَلَكَةِ نَمَاءٌ وَ سُوءُ الْمَلَكَةِ سُؤْمٌ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نیک رفتاری با زیردستان ، مایه فزونی است و بد رفتاری با آنان ، سبب شوربختی .
سنن أبی داوود ، ج ۲ ، ص ۵۱۱ .

حدیث ۱۰۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حَصَّنُوا أَمْوَالَكُمْ بِالزَّكَاةِ وَ دَاوُوا مَرْضَاكُمْ بِالصَّدَقَةِ وَ أَعِدُّوا لِلْبَلَاءِ الدُّعَاءَ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : اموال خود را با [پرداخت] زکات ، محفوظ نگاه دارید ، و بیمارانتان را با صدقه دادن درمان کنید ، و به هنگام سختی و گرفتاری به دعا روی آورید .
قرب الإسناد ، ص ۱۱۷ .

حدیث ۱۰۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حُقَّتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ وَ حُقَّتِ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : بهشت را ناگواری ها و دوزخ را شهوت ها در میان گرفته اند .
المجازات النبویة ، ص ۳۴۹ .

حدیث ۱۰۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْحَيَاءُ لَا يَأْتِي إِلَّا بِخَيْرٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: حیا، جز نیکی به بار نمی آورد.
صحیح البخاری، ج ۷، ص ۱۰۰.

حدیث ۱۰۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
خَشِيَةُ اللَّهِ رَأْسُ كُلِّ حِكْمَةٍ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: خشیت از خدا، سرآمد هر حکمتی است.
الورع، ابن ابی الدنیا، ص ۴۳.

حدیث ۱۰۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
الْخَلْقُ كُلُّهُمْ عِيَالُ اللَّهِ، فَأَحَبُّهُمْ إِلَيْهِ أَنْفَعُهُمْ لِعِيَالِهِ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مردم، همگی خانواده خدایند، و محبوب ترین آنان نزد او کسانی اند که سود بیشتری به خانواده او می رسانند.
قرب الإسناد، ص ۱۲۰.

حدیث ۱۰۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
الْخَمْرُ أُمُّ الْخَبَائِثِ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: شراب، ریشه پلیدی هاست.
المجازات النبویة، ص ۲۲۹.

حدیث ۱۰۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
خَيْرُ الذِّكْرِ الْخَفِيُّ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بهترین ذکر، ذکر پنهان است.
المصنف، ابن ابی شیبیه، ج ۷، ص ۱۰۸.

حدیث ۱۰۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
خَيْرُ الْعَمَلِ مَا نَفَعَ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بهترین عمل، آن است که سودی رساند.
مسند الشهاب، ج ۲، ص ۲۲۳.

حدیث ۱۰۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ النَّاسِ أَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بهترین مردم، کسانی اند که بیشتر به مردم سود برسانند .

المعجم الأوسط ، ج ۶ ، ص ۵۸ .

حدیث ۱۰۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ النِّكَاحِ أَيْسَرُهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

بهترین ازدواج، آسان ترین آن است .

سنن أبي داوود ، ج ۱ ، ص ۴۷۰ .

حدیث ۱۰۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بهترین شما کسی است که قرآن بیاموزد و به دیگران بیاموزاند .

سنن الدارمی ، ج ۲ ، ص ۴۳۷ .

حدیث ۱۰۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ مَنْ يُرْجَى خَيْرُهُ وَيُؤْمَنُ شَرُّهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بهترین شما کسی است که به خیرش امید می رود و از شرش ایمنی هست .

مسند أحمد ، ج ۲ ، ص ۳۶۸ .

حدیث ۱۰۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: آن که به نیکی رهنمون شود، مانند کسی است که نیکی می کند .

ثواب الأعمال ، ص ۱ .

حدیث ۱۰۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اَلدُّعَاءُ بَيْنَ الْاِذَانِ وَ الْاِقَامَةِ لَا يَرُدُّ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دعای میان اذان و اقامه رد نمی شود .
 مسند ابی داوود ، ص ۲۸۲ .

حدیث ۱۰۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اَلدُّعَاءُ سِلَاحُ الْمُؤْمِنِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دعا ، سلاح مؤمن است .
 الإمامة و التبصرة ، ص ۱۷۹ .

حدیث ۱۰۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ مُسْتَجَابَةٌ وَّ اِنْ كَانَ فَاجِرًا فَفُجُورُهُ عَلَيَّ نَفْسِهِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دعای ستم‌دیده ، مستجاب است ، و اگر بدکار باشد ، بدکاری اش به زیان خود اوست .
 مسند أحمد ، ج ۲ ، ص ۳۶۷ .

حدیث ۱۰۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اَلدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَ جَنَّةُ الْكَافِرِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دنیا زندان مؤمن و بهشت کافر است .
 التمهیص ، ص ۴۸ .

حدیث ۱۰۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اَلدِّينُ النَّصِيحَةُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دین ، اخلاص و خیرخواهی است .
 دعائم الإسلام ، ج ۱ ، ص ۱۳۴ .

حدیث ۱۰۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللَّهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بیم از خداوند، بنیان حکمت است .
الاختصاص ، ص ۳۴۳ .

حدیث ۱۰۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رُبَّ قَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ قِيَامِهِ إِلَّا السَّهْرُ وَ رُبَّ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلَّا الْجُوعُ وَالْعَطَشُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بسا شب زنده داری که شب زنده داری اش جز بیداری نیست ، و بسا روزه داری که روزه داری اش جز گرسنگی و تشنگی نیست .
مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۴۷۰ .

حدیث ۱۰۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللَّهُ امْرَأً أَصْلَحَ مِنْ لِسَانِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: رحمت خدا بر آن که زبان خود را اصلاح کند .
الأمالی، طوسی ، ص ۳۹۸ (با اندکی تفاوت) .

حدیث ۱۰۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا قَالَ خَيْرًا فَغَنِمَ أَوْ سَكَتَ فَسَلِمَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: رحمت خدا بر بنده ای که سخنی نیک گفت و سود بُرد یا زبان در کام کشید و سلامت ماند .
تحف العقول ، ص ۴۳ .

حدیث ۱۰۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرَّفْقُ رَأْسُ الْحِكْمَةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مدارا کردن ، بنیان حکمت است .
المصنّف ، ابن ابی شیبه ، ج ۶ ، ص ۸۶ .

حدیث ۱۰۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرَّفْقُ فِي الْمَعِيشَةِ خَيْرٌ مِنْ بَعْضِ التَّجَارَةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مدارا کردن در معیشت ، از برخی تجارت ها بهتر است .

المعجم الأوسط ، ج ۸ ، ص ۳۱۸ .

حدیث ۱۰۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زُرْغَبًا تَزْدَدُ حُبًّا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : یک روز در میان ، [برادر دینی خود را] دیدار کن ، تا دوستی ات افزون شود .

المعجم الكبير ، ج ۴ ، ص ۲۱ .

حدیث ۱۰۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا يُرِيحُ الْقَلْبَ وَ الْبَدَنَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : پارسایی در دنیا ، مایه آسایش دل و تن است .

المعجم الأوسط ، ج ۶ ، ص ۱۷۷ .

حدیث ۱۰۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَافِرُوا تَصِحُّوا وَ تَغَنَّمُوا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : سفر کنید تا تن درست باشید و غنیمت به دست آورید .

السنن الكبرى ، بیهقی ، ج ۷ ، ص ۱۰۲ .

حدیث ۱۰۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّعِيدُ مَنْ وَعِظَ بِغَيْرِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نیک بخت ، آن است که از [سرنوشت] دیگران پند بگیرد .

تحف العقول ، ص ۸۹ .

حدیث ۱۰۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّمَاخُ رَبَّاحٌ وَ الْعُسْرُ سُومٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : آسان گرفتن ، مایه سودمندی است و سخت گرفتن ، سبب شوربختی .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۴۸ .

حدیث ۱۰۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْشَّتَاءُ رَيْعُ الْمُؤْمِنِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : زمستان ، بهار مؤمن است .

مسند أحمد ، ج ۳ ، ص ۷۵ . در منابع شیعی از امام صادق علیه السلام : فضائل الأشهر الثلاثة ، ص ۱۱۱ .

حدیث ۱۰۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ الْعَمَى عَمَى الْقَلْبِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : بدترین کوری ، کوری دل است .

الزهد ، ص ۱۴ .

حدیث ۱۰۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرَّفُ الْمُؤْمِنِ قِيَامُهُ بِاللَّيْلِ وَعِزُّهُ اسْتِغْنَاؤُهُ عَنِ النَّاسِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : شرافت مؤمن به شب زنده داری اش ، و عزت او به اظهار بی نیازی کردن از مردم است .

الخصال ، ص ۷ .

حدیث ۱۰۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْصَّائِمُ لَا تُرَدُّ دَعْوَتُهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : دعای روزه دار ، رد نمی شود .

مسند أحمد ، ج ۲ ، ص ۴۷۷ .

حدیث ۱۰۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْصُّبْحَةُ تَمْنَعُ الرِّزْقَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : خواب صبح دم ، بازدارنده روزی است .

مسند أحمد ، ج ۱ ، ص ۷۳ .

حدیث ۱۰۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَدَقَهُ السِّرُّ تَطْفِيءُ غَضَبِ الرَّبِّ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: صدقه دادن نهانی، خشم پروردگار را فرو می‌نشاند.
الکافی، ج ۴، ص ۷.

حدیث ۱۰۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم: *الْصَّدَقَةُ تَمْنَعُ مِيتَةَ السَّوْءِ*؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: صدقه دادن، از مرگ بد باز می‌دارد.
ثواب الأعمال، ص ۱۴۰.

حدیث ۱۰۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم: *الْصَّدَقَةُ عَلَى الْقَرَابَةِ صَدَقَةٌ وَصِلَةٌ*؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: صدقه دادن به خویشاوندان، هم صدقه است و هم صله رحم.
المعجم الكبير، ج ۶، ص ۲۷۵.

حدیث ۱۰۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم: *الصَّلَاةُ قُرْبَانٌ كُلُّ تَقِيٍّ*؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: نماز، سبب تقرب هر پرهیزگاری است.
دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۱۳۳.

حدیث ۱۰۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم: *صِلَةُ الرَّحِمِ تَزِيدُ فِي الْعُمْرِ*؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: پیوند با خویشاوندان، بر عمر می‌افزاید.
قرب الإسناد، ص ۷۶.

حدیث ۱۰۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم: *صَنَائِعُ الْمَعْرُوفِ تَقِي مَصَارِعِ السَّوْءِ*؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: انجام دادن کار نیک، [آدمی را] از مرگ بد، نگاه می‌دارد.
الکافی، ج ۴، ص ۲۸.

حدیث ۱۰۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صُومُوا تَصِحُّوا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :روزه بگیرید تا تن درست باشید .

الدعوات ، ص ۷۶ .

حدیث ۱۰۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الطَّاعِمُ الشَّاكِرُ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ الصَّائِمِ الصَّابِرِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :پاداش آن که می خورد و شکر می گزارد ، مانند پاداش روزه دارِ صبور است .

المحاسن ، ج ۲ ، ص ۴۴۵ (با اندکی تفاوت) .

حدیث ۱۰۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَلَبَ الْحَلَالَ جِهَادًا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :در جستجوی روزیِ حلال بودن ، جهاد است .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۸۳ .

حدیث ۱۰۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَى لِمَنْ شَغَلَهُ عَيْبُهُ عَنْ عَيْبِ النَّاسِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :خوشا آن که پرداختن به عیب خویش ، او را از عیب های مردم ، باز دارد !

نزهة الناظر و تنبيه الخاطر ، ص ۳۶ .

حدیث ۱۰۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَى لِمَنْ طَابَ كَسْبُهُ وَ صَلَحَتْ سَرِيرَتُهُ وَ كَرُمَتْ عَلَانِيَتُهُ وَ عَزَلَ عَنِ النَّاسِ شَرَّهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :خوشا آن که کسبش پاک ، نهانش بسامان و آشکارش نیک باشد و شرّ

خود را از مردم ، باز دارد !

المعجم الكبير ، ج ۵ ، ص ۷۲ .

حدیث ۱۰۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طوبی لِمَنْ عَمِلَ بِعِلْمِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :خوشا آن که به علم خود ، عمل کند !

الأمالی ، طوسی ، ص ۵۳۹ .

حدیث ۱۰۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعَائِدُ فِي هَيْبَتِهِ كَالْكَلْبِ يَعُودُ فِي قَيْبِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :آن که هدیه خود را پس بگیرد ، همچون سگی است که به استفراغ خود بر می گردد .

صحیح البخاری ، ج ۳ ، ص ۱۳۴ .

حدیث ۱۰۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَّمَ الْإِيمَانَ الصَّلَاةَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :نشان ایمان، نماز است .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۱۳۱ .

حدیث ۱۰۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعُلَمَاءُ أَمَنَاءُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :عالمان ، امینان خدا در میان آفریدگان اویند .

همان ، ص ۱۰۰ .

حدیث ۱۰۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عُودُوا الْمَرِيضَ وَ اتَّبِعُوا الْجَنَائِزَ تُذَكَّرُكُمْ الْآخِرَةَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :از بیماران عیادت کنید و در تشییع جنازه شرکت کنید تا شما را به یاد آخرت بیندازد .

مسند ابی یعلی ، ج ۲ ، ص ۳۶۴ .

حدیث ۱۰۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَيْنَانِ لَا تَمْسُهُمَا النَّارُ : عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ وَعَيْنٌ بَاتَتْ تَحْرُسُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: دو چشم اند که آتش به آنها نمی رسد: چشمی که در دل شب از بیم خدا بگیرد، و چشمی که شبانه در راه خدا پاسبانی می کند.
سنن الترمذی، ج ۳، ص ۹۶.

حدیث ۱۰۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
أَلْغِنِي الْيَأْسُ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: توانگری، یعنی دل نبستن به آنچه در دست مردمان است.
المعجم الكبير، ج ۱۰، ص ۱۳۹.

حدیث ۱۰۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
فُضُوحُ الدُّنْيَا أَهْوَنُ مِنْ فُضُوحِ الْآخِرَةِ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: [تحمل] رسوایی دنیا، از رسوایی آخرت، آسان تر است.
مسند الشهاب، ج ۱، ص ۱۷۰.

حدیث ۱۰۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
قُلِ الْحَقُّ وَإِنْ كَانَ مَرًّا؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: حق را بگو، اگر چه تلخ باشد.
الخصال، ص ۵۲۶.

حدیث ۱۰۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
قَلَّةُ الْعِيَالِ أَحَدُ الْيَسَارِينِ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: کمی نانخور، نیمی از توانگری است.
دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۲۵۵.

حدیث ۱۰۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
الْقَنَاعَةُ مَالٌ لَا يَنْفَدُ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: قناعت، ثروتی پایان ناپذیر است.
المعجم الأوسط، ج ۷، ص ۸۴. در منابع شیعی از امام علی علیه السلام: نهج البلاغه، حکمت ۵۷.

حدیث ۱۰۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قُولُوا خَيْرًا تَغْنَمُوا وَاسْكُتُوا عَنِ شَرِّ تَسَلَّمُوا ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : سخن خیر بگوئید تا سود ببرید و از گفتن شرّ ، دم فرو ببندید تا سلامت بمانید .
 المستدرک علی الصحیحین ، ج ۴ ، ص ۴۸۷ .

حدیث ۱۰۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَثْرَةُ الضَّحِكِ تُمِيتُ الْقَلْبَ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : خنده بسیار ، دل را می میراند .
 سنن ابن ماجه ، ج ۲ ، ص ۱۴۰۳ . در منابع شیعی از امام صادق علیه السلام : الکافی ، ج ۲ ، ص ۶۶۴ .

حدیث ۱۰۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَرَمُ الْمَرْءِ دِينُهُ وَ مُرُوَّةُ تَعْقَلُهُ وَ حَسْبُهُ خُلُقُهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : کرامت آدمی به دین اوست ، و مردانگی اش به خردش ، و شرافت خانوادگی اش به اخلاقش .
 مکارم الأخلاق ، ابن ابی الدنيا ، ص ۱۷ .

حدیث ۱۰۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَفَّارَةُ الذَّنْبِ النَّدَامَةُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : کفاره گناه ، پشیمانی [از آن] است .
 مسند أحمد ، ج ۱ ، ص ۲۸۹ .

حدیث ۱۰۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا يَسْمَعُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : آدمی را همین گناه بس که هر آنچه را می شنود ، باز گوید .
 معانی الأخبار ، ص ۱۵۹ (با اندک تفاوت) .

حدیث ۱۰۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَفَى بِالْمَرْءِ سَعَادَةً أَنْ يُوْتَقَ بِهِ فِي دِينِهِ وَ دُنْيَاهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : آدمی را همین سعادت بس که در کار دین و دنیا به او اعتماد کنند .
 مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۳۰۵ .

حدیث ۱۰۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَفَى بِالْمَوْتِ وَاعِظًا ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : [آدمی را پند] دادن مرگ ، بسنده است .
 تحف العقول ، ص ۳۴ .

حدیث ۱۰۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُلُّ امْرِئٍ حَسِيبٌ نَفْسِهِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر کس حسابگر نفس خویش است .
 مسند أبی یعلی ، ج ۱۱ ، ص ۲۸۶ .

حدیث ۱۰۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُلُّكُمْ رَاعٍ وَ كُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : همه شما مسئولید و همه شما از سوی مردم خود ، بازخواست می شوید .
 صحیح البخاری ، ج ۱ ، ص ۲۱۵ .

حدیث ۱۰۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر کار نیکی صدقه است .
 الکافی ، ج ۴ ، ص ۲۶ .

حدیث ۱۰۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَلِمَةُ الْحِكْمَةِ ضَالَّةٌ كُلِّ حَكِيمٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: سخن حکمت آمیز ، گمشده هر حکیمی است .
مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۶۵ .

حدیث ۱۰۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: سخن پاک ، صدقه است .
صحیح البخاری ، ج ۷ ، ص ۷۹ .

حدیث ۱۰۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ كَأَنَّكَ عَابِرُ سَبِيلٍ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: در دنیا چنان باش که گویی بیگانه ای یا رهگذری هستی .
الأمالی ، طوسی ، ص ۳۸۱ .

حدیث ۱۰۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْكَيْسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ وَ عَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هوشمند ، کسی است که نفس خویش را رام سازد و برای پس از مرگ ، درکار باشد .
الأمالی ، طوسی ، ص ۵۳۰ .

حدیث ۱۰۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ ؛ وَ لَا دِينَ لِمَنْ لَا عَهْدَ لَهُ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: قضا را بر نمی گرداند ، مگر دعا ، و دین ندارد آن که پایبند پیمان نیست .
الجعفریات ، ص ۳۶ .

حدیث ۱۰۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تَحَاسَدُوا وَ لَا تَنَاجَشُوا وَ لَا تَبَاغَضُوا وَ لَا تَدَابَرُوا وَ كُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: به یکدیگر حسد نبرید و در خرید و فروش برای فریب دادن خریدار ، به دورغ ، بر بهای کالا
نیفزایید ، به یکدیگر کینه نوزید و پشت نکنید ، و از آن گروه بندگان خدا باشید که با یکدیگر برادرند .
صحیح مسلم ، ج ۸ ، ص ۱۰ .

حدیث ۱۰۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تُحَقِّرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هیچ کار نیکی را کوچک نشمار .
 کنز الفوائد ، ص ۹۵ .

حدیث ۱۰۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَخْرِقَنَّ عَلَيَّ أَحَدٌ سِتْرًا ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : پرده هیچ کس را مَدَر .
 مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۸۴ .

حدیث ۱۰۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَسُبُّوا الْأَمْوَاتَ فَتُؤْذُوا بِهِ الْأَحْيَاءَ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : به مردگان دشنام ندهید ، که با این کار ، زندگان را می آزارید .
 الدعوات ، ص ۲۷۸ (به نقل از قُضَاعِي) .

حدیث ۱۰۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَعْتَابُوا الْمُسْلِمِينَ وَلَا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : غیبت مسلمانان را نکنید و در پی عیبجویی از آنان نباشید .
 سنن أبي داوود ، ج ۲ ، ص ۴۵۱ .

حدیث ۱۰۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَكُونُوا عَيَابِينَ وَلَا مَدَّاحِينَ وَلَا طَعَانِينَ وَلَا مُمْتَاوِتِينَ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : عیبجو ، ستایشگر ، طعنه زن و مُرده گونه (بی روح) نباشید .
 مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۸۷ .

حدیث ۱۰۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُوَاعِدُ أَحَاكَ مَوْعِدًا فَتُخْلِفَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : به برادرت وعده ای نده که به آن وفا نکنی .
همان ، ص ۸۵ .

حدیث ۱۰۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا خَيْرَ فِي صُحْبِهِ مَنْ لَا يَرَى لَكَ مِنَ الْحَقِّ مِثْلَ الَّذِي تَرَى لَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : در دوستی کسی که برای تو چنان حقی را نمی بیند که تو برای او می بینی ، خیری نیست .
همان ، ص ۷۳ .

حدیث ۱۰۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هیچ مخلوقی نباید با معصیت خالق ، فرمان برده شود .
کتاب من لا يحضره الفقيه ، ج ۴ ، ص ۳۸۱ .

حدیث ۱۰۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : بر مسلمان روا نیست که بیش از سه روز از برادر خود ، دوری جوید .
الأمالی ، طوسی ، ص ۳۹۱ .

حدیث ۱۰۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَخْلُونَ رَجُلًا بِامْرَأَةٍ فَإِنَّ ثَالِثَهُمَا الشَّيْطَانُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : مبادا مردی با زنی خلوت کند ، که سومین آنها شیطان است .
مسند أحمد ، ج ۱ ، ص ۲۶ .

حدیث ۱۰۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَبْدٌ لَا يَأْمَنُ جَارَهُ بَوَائِقَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : بنده ای که همسایه اش از شر او در امان نباشد ، وارد بهشت نمی شود .

صحیح مسلم، ج ۱، ص ۴۹.

حدیث ۱۱۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَتَاتٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :سخن چین ، وارد بهشت نمی شود .

الأمالی ، صدوق ، ص ۵۱۱ .

حدیث ۱۱۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَرْحَمُ اللَّهُ مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :خداوند ، رحمت نمی آورد بر کسی که به مردم ، رحم نمی کند .

صحیح البخاری ، ج ۸ ، ص ۱۶۵ .

حدیث ۱۱۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزِدُّ الْقَضَاءَ إِلَّا الدُّعَاءَ ؛ وَلَا يَزِيدُ فِي الْعَمْرِ إِلَّا الْبِرُّ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :قضا را برنمی گرداند ، مگر دعا ، و بر عمر نمی افزاید ، مگر نیکی .

الدعاء ، ص ۳۰ .

حدیث ۱۱۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزَالُ الْعَبْدُ فِي الصَّلَاةِ مَا انتَظَرَ الصَّلَاةَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بنده ، تا آن گاه که در انتظار نماز است ، پیوسته در نماز است .

مسند أحمد ، ج ۲ ، ص ۴۱۵ .

حدیث ۱۱۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَسْتَقِيمُ إِيْمَانُ عَبْدٍ حَتَّى يَسْتَقِيمَ قَلْبُهُ وَلَا يَسْتَقِيمُ قَلْبُهُ حَتَّى يَسْتَقِيمَ لِسَانُهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :ایمان بنده راست نشود ، مگر آن که دلش راست شود ، و دلش راست نشود ، مگر آن که

زبانش راست شود .

نهج البلاغه ، خطبه ۱۷۶ .

حدیث ۱۱۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يَسْتَكْمِلُ أَحَدُكُمْ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَخْزَنَ لِسَانَهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هیچ یک از شما حقیقت ایمان را به تمامی در نیابد ، مگر آن که زبان در کام کشد .
 الکافی ، ج ۲ ، ص ۱۱۴ (با اندکی تفاوت) .

حدیث ۱۱۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يَشْكُرُ اللَّهُ مَنْ لَا يَشْكُرُ النَّاسَ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : خدا را سپاس نمی گزارد ، آن که سپاسگزار مردم نباشد .
 کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۳۸۰ .

حدیث ۱۱۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يُعْجِبُنْكُمْ إِسْلَامُ رَجُلٍ حَتَّى تَعْلَمُوا كُنْهَ عَقْلِهِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : مسلمانی کسی شما را به شگفت نیآورد تا آن گاه که حقیقت خردش را در یابید .
 مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۸۸ .

حدیث ۱۱۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يُعْجِبُنْكُمْ عَمَلٌ عَامِلٍ حَتَّى تَنْظُرُوا بِمِ يَخْتَمُّ لَهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : عمل کسی شما را به شگفت نیآورد تا آن گاه که سرانجام آن را ببینید .
 همان ، ص ۸۷ .

حدیث ۱۱۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرِ مَرَّتَيْنِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : مؤمن از یک سوراخ ، دوبار گزیده نمی شود .
 صحیح البخاری ، ج ۷ ، ص ۱۰۳ .

حدیث ۱۱۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَتَّبِعِي لِمُؤْمِنٍ أَنْ يُذِلَّ نَفْسَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: شایسته مؤمن نیست که خود را خوار کند .

المصنف ، عبد الرزاق ، ج ۱۱ ، ص ۳۴۸ .

حدیث ۱۱۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ مِنْ خَيْرٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بنده ایمان نمی آورد ، مگر آن که نیکی ای را که برای خود دوست دارد ، برای برادرش نیز دوست داشته باشد .

مسند أحمد ، ج ۳ ، ص ۳۰۶ .

حدیث ۱۱۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَدِيثٌ قَدَسِي : لَمْ يَتَعَبَّدْ لِي الْمُتَعَبِّدُونَ بِمِثْلِ الْبُكَاءِ مِنْ خَشْيَتِي ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: عبادت کنندگان با چیزی مانند گریستن از بیم من ، مرا عبادت نمی کنند .

المعجم الكبير ، ج ۱۲ ، ص ۹۴ .

حدیث ۱۱۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَدِيثٌ قَدَسِي : لَمْ يَتَقَرَّبْ إِلَيَّ الْمُتَقَرَّبُونَ بِمِثْلِ الْوَرَعِ عَمَّا حَرَّمَ عَلَيْهِمْ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بندگان مقرب با چیزی مانند پرهیز از آنچه بر ایشان حرام کرده ام ، به من تقرب نمی جویند .

المعجم الأوسط ، ج ۴ ، ص ۱۸۸ .

حدیث ۱۱۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ تَعَلَّمُونَ مَا أَعَلَّمْتُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلاً وَ لَبَكَيْتُمْ كَثِيراً ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: اگر آنچه را که من می دانم ، می دانستید ، اندک می خندیدید و بسیار می گریستید .

مسند أحمد ، ج ۲ ، ص ۴۳۲ .

حدیث ۱۱۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِيَأْخُذَ الْعَبْدُ مِنْ نَفْسِهِ لِنَفْسِهِ وَ مِنْ دُنْيَاهُ لِآخِرَتِهِ وَ مِنْ الشَّبَابِ قَبْلَ الْكِبَرِ وَ مِنَ الْحَيَاةِ قَبْلَ الْمَمَاتِ ، فَمَا بَعَدَ الدُّنْيَا مِنْ دَارٍ إِلَّا الْجَنَّةُ أَوْ النَّارُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بنده باید که از خویش برای خویش ، و از جوانی اش پیش از پیری

، و از زندگی اش پیش از مرگ توشه برگردد ، که پس از دنیا سرایی جز بهشت یا دوزخ نیست .
نثر الدر ، ج ۱ ، ص ۱۵۱ .

حدیث ۱۱۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرَعَةِ ، إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْعَضْبِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نیرومند ، آن نیست که حریف را به زمین می افکند . نیرومند ، کسی است که به هنگام خشم بر خویشتن چیره باشد .
تحف العقول ، ص ۴۷ .

حدیث ۱۱۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَيْسَ بِكَذَّابٍ مَنْ أَصْلَحَ بَيْنَ اثْنَيْنِ فَقَالَ خَيْرًا أَوْ نَمَى خَيْرًا ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : دروغگو نیست آن که [مصلحت جویانه] میان دو نفر آشتی می دهد . او خیر می گوید یا بر خیری می افزاید .
المعجم الصغير ، ج ۱ ، ص ۱۰۲ .

حدیث ۱۱۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُؤَقِّرِ الْكَبِيرَ وَيَرْحَمِ الصَّغِيرَ وَيَأْمُرَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : از ما نیست آن که پیران را حرمت نمی نهد و با کودکان مهربان نیست و امر به معروف و نهی از منکر نمی کند .
مسند أحمد ، ج ۱ ، ص ۲۷۵ .

حدیث ۱۱۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَيْسَ مِنَّا مَنْ وَسَّعَ اللَّهُ عَلَيْهِ ثُمَّ قَتَرَ عَلَى عِيَالِهِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : از ما نیست آن که خدا میدان روزی اش را فراخ کرده باشد و او بر خانواده اش تنگ گیرد .
مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۲۰۵ .

حدیث ۱۱۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَيْسَ مِنْ خُلُقِ الْمُؤْمِنِ الْمَلَقُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: چاپلوسی، خوی مؤمن نیست.
همان، ص ۲۰۳.

حدیث ۱۱۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
ما آمَنَ بِالْقُرْآنِ مَنِ اسْتَحَلَّ مَحَارِمَهُ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: آن که حرام قرآن را حلال شمارد، به آن ایمان نیاورده است.
کنز الفوائد، ج ۱، ص ۳۵۰.

حدیث ۱۱۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
ما تَقَرَّبَ الْعَبْدُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى أَفْضَلَ مِنْ سُجُودِ خَفِيِّ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بنده با چیزی برتر از سجده نهانی به خداوند، تقرب نمی جوید.
مسند الشهاب، ج ۲، ص ۲۵۰.

حدیث ۱۱۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
ما خَابَ مَنِ اسْتَخَارَ؛ وَ لَأَنْدِمَ مَنِ اسْتَشَارَ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: آن که خواهان خیر باشد، زیان نمی بیند، و آن که مشورت کند، پشیمان نمی شود.
المعجم الصغير، ج ۲، ص ۷۸.

حدیث ۱۱۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
ما زَانَ اللَّهُ تَعَالَى عَبْدًا بِزِينَةٍ أَفْضَلَ مِنْ عَفَافٍ فِي دِينِهِ وَ فَرَجِهِ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: خداوند، بنده ای را به زینتی زیننده تر از پاکی در دین و پاک دامنی نیاراست.
مسند الشهاب، ج ۲، ص ۱۸.

حدیث ۱۱۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
ما عَالَ مَنِ اقْتَصَدَ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: آن که میانه روی پیشه کند، گرفتار فقر نمی شود.
مسند أحمد، ج ۱، ص ۴۴۷.

حدیث ۱۱۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا عُبِدَ اللَّهُ بِشَيْءٍ أَفْضَلَ مِنْ فِقْهِ فِي الدِّينِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : خداوند به چیزی برتر از شناخت عالمانه دین ، عبادت نشد .
 الأُمالی ، طوسی ، ص ۴۷۴ .

حدیث ۱۱۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا فَتَحَ رَجُلٌ عَلَيَّ نَفْسِهِ بَابَ مَسْأَلَةٍ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَابَ فَقْرٍ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هیچ کس در حاجتخواهی را به روی خویش نگشود ، مگر آن که
 خداوند ، در ناداری را به رویش گشود .
 مسند أحمد ، ج ۶ ، ص ۲۰۶ .

حدیث ۱۱۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا كَانَ الرَّفْقُ فِي شَيْءٍ [قَطُّ] إِلَّا زَانَهُ وَ مَا كَانَ الْخُرْقُ فِي شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : در هیچ کاری مدارا نشود ، مگر آن که زینت بخش آن شود ، و در هیچ کاری شتاب نشود ،
 مگر آن که سبب عیبناکی آن شود .
 مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۲۷ .

حدیث ۱۱۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا مِنْ عَمَلٍ يُعْصَى اللَّهُ فِيهِ بِأَعَجَلٍ عُقُوبَةً مِنْ بَعْغٍ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : کیفر هیچ کاری که خدا را بدان نافرمانی کنند ، زودتر از ظلم ، به بنده نمی رسد .
 همان ، ص ۲۰۵ .

حدیث ۱۱۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا نَحَلَ وَالِدٌ وَلَدَهُ أَفْضَلَ مِنْ أَدَبٍ حَسَنِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هیچ پدری به فرزند خویش ، هدیه ای گران بهاتر از تربیت نکو نبخشیده است .
 سنن الترمذی ، ج ۳ ، ص ۲۲۷ .

حدیث ۱۱۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا وَقَىٰ بِهِ الْمَرْءُ عِرْضَهُ كُتِبَ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بهره مندی از آنچه آدمی با آن آبروی خود را نگاه می‌دارد، [مانند] صدقه ای است که [در نامه عملش] نوشته می‌شود .

المستدرک الصحيحین ، ج ۲ ، ص ۵۰ .

حدیث ۱۱۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي مَثَلُ سَفِينَةِ نُوْحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنْ رَكِبَ فِيهَا نَجَا وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا غَرِقَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مثل اهل بیت من ، مثل کشتی نوح است : هر که بر آن سوار شود ، نجات می‌یابد و هر که از آن روی برگرداند ، غرق می‌شود .

مناقب أمير المؤمنين عليه السلام ، ج ۱ ، ص ۲۹۶ .

حدیث ۱۱۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَجَالِسُ بِالْأَمَانَةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: نشست و برخاست [با دیگران] در گرو امانتداری است .

الکافی ، ج ۲ ، ص ۶۶۰ .

حدیث ۱۱۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مجاهد ، کسی است که در راه فرمانبرداری از خدا ، جهاد با نفس کند .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۱۳۹ .

حدیث ۱۱۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مُدَارَةُ النَّاسِ صَدَقَةٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مدارا کردن با مردم ، [مانند] صدقه دادن است .

روضه الواعظین ، ص ۳۸۰ .

حدیث ۱۱۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَرْءُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : آدمی ، پیرو مرام دوست خویش است .
الکافی ، ج ۲ ، ص ۳۷۵ .

حدیث ۱۱۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَسْجِدُ بَيْتٌ كُلُّ تَقِيٍّ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : مسجد ، خانه هر پرهیزگاری است .
المعجم الكبير ، ج ۶ ، ص ۲۵۵ .

حدیث ۱۱۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : مسلمان ، برادر مسلمان است ؛ نه بر او ستم می کند و نه به دست [ستم] دیگرانش می سپارد .
سنن أبي داوود ، ج ۲ ، ص ۴۵۴ .

حدیث ۱۱۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : مسلمان ، کسی است که مسلمانان از دست و زبان او آسوده باشند .
الکافی ، ج ۲ ، ص ۲۳۴ .

حدیث ۱۱۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَلَائِكَةُ الدِّينِ الْوَرَعِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نشانه دینداری ، پارسایی است .
مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۵۹ .

حدیث ۱۱۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ آتَاهُ اللَّهُ خَيْرًا فَلَيْزَ عَلَيْهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که خداوند به او نعمتی داده است ، باید [نشانه های آن] در او نمایان باشد .

همان ، ص ۲۳۵ .

حدیث ۱۱۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ اشْتَقَ إِلَى الْجَنَّةِ سَارَعَ إِلَى الْخَيْرَاتِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که مشتاق بهشت است ، به سوی نیکی ها می شتابد .
 همان ، ص ۲۲۶ .

حدیث ۱۱۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ التَّمَسَ رِضَى النَّاسِ بِسَخَطِ اللَّهِ سَخَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَسَخَطَ عَلَيْهِ النَّاسَ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که با خشم خدا خواهان خشنودی مردم باشد ، خداوند بر او خشم می گیرد و مردم را از او خشمگین می کند .
 همان ، ص ۳۰۰ .

حدیث ۱۱۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ انْقَطَعَ إِلَى اللَّهِ كَفَاهُ اللَّهُ كُلَّ مَوُونَةٍ وَ رَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَ مَنْ انْقَطَعَ إِلَى الدُّنْيَا وَ كَلَّهُ اللَّهُ إِلَيْهَا ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :
 هر که به خدا روی آورد ، خداوند ، عهده دار همه مخارجش می شود و هر که به دنیا روی آورد ، خداوند به دنیا واگذارش می کند .
 المعجم الصغير ، ج ۱ ، ص ۱۱۶ .

حدیث ۱۱۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ أَكْرَمَ النَّاسِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ وَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ أَقْوَى النَّاسِ فَلْيَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ أَغْنَى النَّاسِ فَلْيَكُنْ بِمَا فِي يَدِ اللَّهِ أَوْثَقَ مِنْهُ فِي يَدِهِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که دوست دارد گرامی ترین مردمان باشد ، باید از خدا پروا کند ؛ و هر که دوست دارد توانمندترین مردمان باشد ، باید بر خدا توکل کند ؛ و هر که دوست دارد بی نیازترین مردمان باشد ، باید به آنچه نزد خداست بیشتر از آنچه در دست خود اوست ، اعتماد داشته باشد .
 الأمالی ، صدوق ، ص ۳۸۱ .

حدیث ۱۱۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَحَبَّ عَمَلٍ قَوْمٍ خَيْرًا كَانَ أَوْ شَرًّا كَانَ كَمَنْ عَمِلَهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که کردار گروهی را ، چه نیک و چه بد ، دوست داشته باشد ، چونان کسی است که آن را به جای آورده است .
 مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۵۹ .

حدیث ۱۱۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَحْسَنَ صَلَاتَهُ حِينَ يَرَاهُ النَّاسُ ثُمَّ أَسَاءَهَا حِينَ يَخْلُو فِتْلِكَ اسْتِهَانَةٌ بِهَا رَبُّهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر کس ، آن گاه که مردم او را می بینند ، نیکو نماز بگذارد و چون به خلوت می رود ، آن را سبک شمارد ، با این کار ، پروردگارش را کوچک شمرده است .
 همان ، ج ۱ ، ص ۳۰۴ .

حدیث ۱۱۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَصَابَ مَالًا مِنْ مَهَاوِشٍ أَذْهَبَهُ اللَّهُ فِي نَهَابٍ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :
 هر که مال آمیخته به حرام به دست آورد ، خداوند ، او را به نابودی می کشاند .
 همان ، ص ۲۷۱ .

حدیث ۱۱۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا أَوْ وَضَعَ لَهُ أَظْلَهُ اللَّهُ تَعَالَى تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که وامدار تنگ دستی را مهلت دهد یا بار وام را از وی فرو نهد ، خداوند ، در آن روز که سایه ای جز سایه عرش نیست ، زیر سایه عرش جایش می دهد .
 سنن الترمذی ، ج ۲ ، ص ۳۸۵ .

حدیث ۱۱۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَيْقَنَ بِالْخَلْفِ جَادَ بِالْعَطِيَّةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: آن که به پاداش باور دارد، در بخشش، گشاده دستی می کند. مسند الشهاب، ج ۱، ص ۲۳۳؛ در منابع شیعی از امام علی علیه السلام: تحف العقول، ص ۱۱۱.

حدیث ۱۱۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ تَأْتَى أَصَابَ أَوْ كَادَ وَ مَنْ عَجَلَ أَخْطَأَ أَوْ كَادَ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که با درنگ (و اندیشه) دست به کاری بزند، به هدف خود می رسد یا به آن نزدیک می شود؛ و هر که با شتاب [و بی اندیشه] دست به کاری بزند، به خطا می افتد یا دور نیست که به خطا بیفتد.
 المعجم الكبير، ج ۱۷، ص ۳۱۰.

حدیث ۱۱۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ تَشَبَهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که خود را به قومی مانند سازد، از جمله آنان باشد.
 سنن أبي داود، ج ۲، ص ۲۵۵.

حدیث ۱۱۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ وَ مَنْ تَكَبَّرَ وَضَعَهُ اللَّهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که برای خدا فروتنی کند، خداوند بر فرازش می برد، و هر که کبر ورزد، خداوند او را فرو می کوبد.
 تحف العقول، ص ۴۶.

حدیث ۱۱۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَحْتَمِيهِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: از نیکویی مسلمانی آدمی این است که از آنچه به کارش نمی آید، دست بردارد.
 المعجم الكبير، ج ۳، ص ۱۲۸. در منابع شیعی از امام سجّاد علیه السلام: قرب الإسناد، ص ۶۷.

حدیث ۱۱۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ حَمَلَ سِلْعَتَهُ فَقَدْ بَرِيَءَ مِنَ الْكِبْرِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که بار خود را برگیرد، از تکبر به دور باشد.

مسند الشهاب، ج ۱، ص ۲۴۷.

حدیث ۱۱۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ خَافَ اللَّهَ خَوَّفَ اللَّهُ مِنْهُ كُلَّ شَيْءٍ وَمَنْ لَمْ يَخَفِ اللَّهَ خَوَّفَهُ اللَّهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که از خدا بهراسد، خداوند، همه چیز را از وی بیمناک کند و هر که از خدا نهراسد، خداوند او را از همه چیز بیمناک کند.
همان، ص ۲۶۵.

حدیث ۱۱۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَأَى عَوْرَةَ فَسْتَرَهَا كَانَ كَمَنْ أَحْيَا مَوْتُودَةً مِنْ قَبْرِهَا؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که زشتکاری پنهانی را [از برادر دینی خود] ببیند و آن را آشکار نکند، مانند کسی است که زنده به گوری را از گور رهانیده باشد.
مسند أحمد، ج ۴، ص ۱۴۷.

حدیث ۱۱۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سُئِلَ عَنْ عِلْمٍ يَعْلَمُهُ فَكَتَمَهُ الْجَمَمُ بِلِجَامٍ مِنَ النَّارِ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که را از دانشی بپرسند که از آن آگاه است و او [دانش خود را] پنهان

کند و پاسخ نگوید، [روز قیامت] لجامی آتشین بر دهانش زده می شود.
سنن ابن ماجه، ج ۱، ص ۹۷.

حدیث ۱۱۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّتْهُ حَسَنَتُهُ وَسَاءَتْهُ سَيِّئَتُهُ فَهُوَ مُؤْمِنٌ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که از کار نیک خود، شادمان و از کار بد خود، اندوهناک شود، مؤمنی راستین باشد.
عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۱۲۵.

حدیث ۱۱۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْكُنَ بِحُبُوحِ الْجَنَّةِ فَلْيَلِزِمِ الْجَمَاعَةَ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

هر که خوش دارد که در میانه بهشت جای گیرد ، باید با جماعت همراه شود .
مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۷۷ .

حدیث ۱۱۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ حُسْنُ الْخُلُقِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نیک خوئی ، نشانه سعادت آدمی است .
همان ، ص ۱۹۹ .

حدیث ۱۱۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صَمَتَ نَجَا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : آن که خموشی پیشه سازد ، نجات می یابد .
الأمالی ، طوسی ، ص ۵۳۷ .

حدیث ۱۱۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا بِعَمَلٍ الْآخِرَةِ فَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که با کار اخروی در پی رسیدن به دنیا باشد ، در آخرت ، او را [از آن کار] بهره ای نباشد .
مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۹۳ .

حدیث ۱۱۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ تَكَفَّلَ اللَّهُ بِرِزْقِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که در پی کسب دانش باشد ، خداوند ، عهده دار روزی اش می شود .
همان ، ص ۲۴۵ .

حدیث ۱۱۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ طَلَبَ مَحَامِدَ النَّاسِ بِمَعاصِي اللَّهِ عَادَ حَامِدُهُ مِنَ النَّاسِ دَائِمًا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که با معصیت خدا جویای ستایش مردم باشد ، مردم به جای ستایش ، نکوهشش می کنند .

الکامل فی ضعفاء الرجال ، ج ۶ ، ص ۵۳ .

حدیث ۱۱۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ فُتِحَ لَهُ بَابُ خَيْرٍ فَلْيَتَّهْزُهُ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي مَتَى يُعَلَّقُ عَنْهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که در خیری به رویش گشوده شد ، باید آن را مغتنم شمارد ؛ زیرا نمی داند آن در ، کی به رویش بسته می شود .
 مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۶۸ .

حدیث ۱۱۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ فَرَّجَ عَن أَخِيهِ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ الدُّنْيَا فَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که غمی از غم های دنیایی برادر دینی خود را بزدايد ، خداوند ، غمی از غم های قیامت را از او می زداید .
 السنن الكبرى ، نسایی ، ج ۴ ، ص ۳۰۹ .

حدیث ۱۱۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که روزه داری را افطاری دهد ، او را پاداشی همچون روزه دار است .
 الکافی ، ج ۴ ، ص ۴۸ .

حدیث ۱۱۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ وَ مَنْ قُتِلَ دُونَ أَهْلِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ وَ مَنْ قُتِلَ دُونَ دِينِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که در راه حفظ مالش ، پاسداری از خانواده اش و در راه دینش کشته شود ، شهید است .
 سنن أبي داود ، ج ۲ ، ص ۴۳۰ .

حدیث ۱۱۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَانَ آمِرًا بِمَعْرُوفٍ فَلْيُكُنْ أَمْرُهُ ذَلِكَ بِمَعْرُوفٍ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که مردم را به نیکی ها دعوت می کند ، باید روش دعوتش نیکو باشد .
 مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۸۵ .

حدیث ۱۱۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَانَ فِي حَاجَةٍ أَخِيهِ كَانَ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

هر که در کار بر آوردن حاجت برادرش باشد ، خداوند در کار بر آوردن حاجت او خواهد بود .
 صحیح مسلم ، ج ۸ ، ص ۱۸ .

حدیث ۱۱۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَثُرَتْ صَلَاتُهُ بِاللَّيْلِ حَسَنَ وَجْهَهُ بِالنَّهَارِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که در دل شب ، بسیار نماز بگذارد ، در روز ، خوش سیما خواهد بود .
 سنن ابن ماجه ، ج ۱ ، ص ۴۲۲ .

حدیث ۱۱۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَظَمَ غَيْظًا وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَىٰ إِنْفَاذِهِ مَلَأَ اللَّهُ قَلْبَهُ أَمْنًا وَ إِيْمَانًا ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که خشم خود را فرو خورد ، در حالی که می تواند خشمگینانه رفتار کند ، خداوند ، دلش را از آسایش و ایمان ، آکنده سازد .
 مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۷۹ .

حدیث ۱۱۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَفَّ لِسَانَهُ عَنِ أَعْرَاضِ النَّاسِ أَقَالَهُ اللَّهُ تَعَالَىٰ عَثْرَتَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که زبان خود را از ریختن آبروی مردم باز دارد ، خداوند در روز قیامت از لغزش هایش در می گذرد .
 همان جا .

حدیث ۱۱۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنْ كُنُوزِ الْبِرِّ كِتْمَانُ الْمَصَائِبِ وَ الْأَمْرَاضِ وَ الصَّدَقَةِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : [سه چیز] گنجینه نیکی است : پنهان کردن گرفتاری و بیماری و صدقه دادن .

بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۱۰۳ (به نقل از قُضاعی).

حدیث ۱۱۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ لَمْ تَنْهَهُ صَلَاتُهُ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ لَمْ تَزِدْهُ مِنَ اللَّهِ إِلَّا بُعْدًا ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: نماز هر کس که او را از کار زشت و منکر باز ندارد، چیزی جز دوری از خدا نصیب او نمی کند .
 المعجم الكبير، ج ۱۱، ص ۴۶.

حدیث ۱۱۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ مَشَى إِلَى طَعَامٍ لَمْ يُدْعَ إِلَيْهِ فَقَدْ دَخَلَ سَارِقًا وَخَرَجَ مُغِيرًا ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر کس بر سفره ای بنشیند که به آن دعوت نشده است، مانند راهزنان بر آن می نشیند و مانند غارتگران از آن بر می خیزد .
 مسند الشهاب، ج ۱، ص ۳۱۴.

حدیث ۱۱۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ نَصَرَ أَخَاهُ بِظَهْرِ الْغَيْبِ نَصَرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که برادر دینی خود را در غیبت او یاری دهد، خداوند در دنیا و آخرت، او را یاری می دهد .
 السنن الكبرى، بیهقی، ج ۸، ص ۱۶۸.

حدیث ۱۱۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ هَمَّ بِذَنْبٍ ثُمَّ تَرَكَهُ كَأَنَّهُ لَمْ يَفْعَلْهُ حَسَنَةٌ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که آهنگ گناهی کند، سپس آن را واگذارد، برای او پاداشی است .
 مسند الشهاب، ج ۱، ص ۲۳۵.

حدیث ۱۱۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْهُوَ مَنْ لَا يَشْبَعَانِ : طَالِبُ عِلْمٍ وَ طَالِبُ دُنْيَا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: دو آزمندند که سیری نمی پذیرند: جوینده دانش و جوینده دنیا.
الکافی، ج ۱، ص ۴۶.

حدیث ۱۱۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم: مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هرگاه خداوند، خواستار خیر برای کسی باشد، او را عالم دین می کند.
دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۸۱.

حدیث ۱۱۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم: مَنْ يَسَّرَ عَلَيَّ مُعَسِّرَ اللَّهِ عَلَيَّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که سختی و پریشان حالی تنگ دستی را بر او آسان گرداند، خداوند در دنیا و آخرت بر او آسان می گیرد.
سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۸۰۸.

حدیث ۱۱۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم: مَنْ يَشْتَهِي كَرَامَةَ الْآخِرَةِ يَدَعُ زِينَةَ الدُّنْيَا؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که کرامت آخرت را می خواهد، زینت دنیا را می نهد.
مسند الشهاب، ج ۱، ص ۲۵۱.

حدیث ۱۱۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم: مَنْ يَغْفِرِ يَغْفِرِ اللَّهُ لَهُ وَ مَنْ يَعْفُ يَعْفُ اللَّهُ عَنْهُ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که لغزش دیگران را ببخشد، خداوند، گناهش را می بخشاید، و هر که از خطای دیگران درگذرد، خداوند از گناهش در می گذرد.
المصنف، ابن ابی شیبه، ج ۸، ص ۱۶۳.

حدیث ۱۱۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم: الْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَاهُ اللَّهُ عَنْهُ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مهاجر، کسی است که از آنچه خدا نهی کرده است، دوری کند.

مسند أحمد، ج ۲، ص ۱۹۲.

حدیث ۱۱۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُوْذَنُوْنَ اَطْوَلُ النَّاسِ اَعْنَاقًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : مؤذنان ، گردن فرازترین مردمان در روز قیامت اند .
 عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۱ ، ص ۶۷ .

حدیث ۱۱۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُؤْمِنُ اَلِفٌ مَّالُوفٌ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : مؤمن ، انس می گیرد و دیگران نیز با او انس می گیرند .
 مستدرک الوسائل ، ج ۸ ، ص ۴۵ (به نقل از قضاعی) .

حدیث ۱۱۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُؤْمِنُ كَيْسٌ فَطِنٌ حَذِرٌ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : مؤمن زیرک ، هوشیار و بیمناک و پرهیزکننده است .
 بحار الأنوار ، ج ۶۴ ، ص ۳۰۷ (به نقل از قضاعی) .

حدیث ۱۱۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبَنِيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : مؤمن برای مؤمن ، چونان بنایی است که بخشی از آن ، تکیه گاه بخش دیگر است .
 المجازات النبویة ، ص ۲۶۲ (با اندکی تفاوت) .

حدیث ۱۱۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُؤْمِنُ مِرْآةُ الْمُؤْمِنِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : مؤمن ، آینه مؤمن است .
 سنن أبی داوود ، ج ۲ ، ص ۴۶۰ . در منابع شیعی از امام علی علیه السلام : تحف العقول ، ص ۱۷۳ .

حدیث ۱۱۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ مَنْ آمَنَهُ النَّاسُ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : مؤمن ، کسی است که مردم او را بر جان و مال خویش امین شمارند .
بحار الأنوار ، ج ۶۴ ، ص ۳۰۹ (به نقل از قضاعی) .

حدیث ۱۱۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ يَسِيرُ الْمَوْوَنَةَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : مؤمن ، کم خرج است .
همان ، ص ۳۰۷ (به نقل از قضاعی) .

حدیث ۱۱۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْندَمُ تَوْبَةٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : پشیمانی [از گناه] توبه است .
کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۳۸۰ .

حدیث ۱۱۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْنَّظْرُ فِي الْخَضْرَاءِ يَزِيدُ فِي الْبَصَرِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نگریستن به سبزه ، بر بینایی می افزاید .
مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۱۹۳ .

حدیث ۱۱۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْنَّظْرَةُ سَهْمٌ مَسْمُومٌ مِنْ سِهَامِ إِبْلِيسَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نگاه بد ، تیری زهر آگین از تیرهای شیطان است .
همان ، ص ۱۹۶ . در منابع شیعی از امام صادق علیه السلام : کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۱۸ .

حدیث ۱۱۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ : الصَّحَّةُ وَالْفَرَاغُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: دو نعمت است که بیشتر مردم در آنها زیانکارند: سلامت و فراغت. الأملی، طوسی، ص ۵۲۶.

حدیث ۱۱۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

حدیث قدسی: وَجِبَتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ وَالْمُتَجَالِسِينَ فِيَّ وَالْمُتَرَاوِرِينَ فِيَّ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: محبت من بر آنان که در راه من به یکدیگر محبت می ورزند و در راه من با یکدیگر همنشینی می کنند و در راه من به یکدیگر می بخشند و در راه من به دیدار یکدیگر می روند، واجب است.

المستدرک علی الصحیحین، ج ۴، ص ۱۶۹

حدیث ۱۱۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

وَجِبَتْ مَحَبَّةُ اللَّهِ عَلَى مَنْ أُغْضِبَ فَحَلَمَ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: محبت خدا بر کسی که به خشمش آورند و او بردباری کند، واجب می شود. مسند الشهاب، ج ۱، ص ۳۳۳.

حدیث ۱۱۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

الْوَحْدَةُ خَيْرٌ مِنْ جَلِيسِ السَّوِّءِ وَالْجَلِيسُ الصَّالِحُ خَيْرٌ مِنَ الْوَحْدَةِ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: تنهایی، بهتر از همنشین بد است و همنشین نیک، بهتر از تنهایی است. الأملی، طوسی، ص ۵۳۵.

حدیث ۱۲۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

هَدِيَّةُ اللَّهِ إِلَى الْمُؤْمِنِ السَّائِلِ عَلَى بَابِهِ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هدیه خدا به مؤمن، درخواست کننده ای است که بر در خانه اوست. مسند الشهاب، ج ۱، ص ۱۲۰.

از ۱۲۰۱ تا ۱۴۰۰

حدیث ۱۲۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

يَا عَجَبًا كُلَّ الْعَجَبِ لِلْمُصَدِّقِ بَدَارِ الْخُلُودِ وَهُوَ يَسْعَى لِدَارِ الْغُرُورِ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بس شگفتا از کسی که سرای جاودان را باور دارد و برای سرای فریب (دنیا) می کوشد .
مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۳۴۸ .

حدیث ۱۲۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يُبْصِرُ أَحَدَكُمْ الْقَدَى فِي عَيْنِ أَخِيهِ وَيَدْعُ الْجِدْعَ فِي عَيْنِهِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: برخی از شما خاشاک را در چشم برادرش می بیند و تنه درخت را در چشم خود ، و او می گذارد .
همان ، ص ۳۵۶ .

حدیث ۱۲۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يُبْعَثُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى نِيَّتِهِمْ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: آدمیان در قیامت بر آن نیتی که دارند ، برانگیخته می شوند .
کنز العمال ، ح ۵۸۲۶ (به نقل از قُضَاعِي) .

حدیث ۱۲۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يُدُّ اللَّهُ عَلَى الْجَمَاعَةِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: دست خدا بر سر جماعت است .
الأمالی ، الطوسی ، ص ۲۳۷ .

حدیث ۱۲۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَسْرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: کارها را [برای مردم] آسان کنید و دشوار نکنید .
مسند أحمد ، ج ۴ ، ص ۴۱۷ .

حدیث ۱۲۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْيَمِينُ الْكَاذِبَةُ تَدْعُ الدِّيَارَ بِلَاقِعِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

سوگند دروغ، خانه‌ها را [از نعمت و برکت] تهی می‌گذارد.

المجازات النبویة، ص ۹۰ (با اندکی تفاوت). در دیگر متون حدیثی از امام صادق علیه السلام: کتاب من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۳۶۷.

حدیث ۱۲۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

الْيَمِينُ الْكَاذِبَةُ مَنَفَقَةٌ لِلْسَّلْعَةِ مَمْحَقَةٌ لِلْكَسْبِ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: سوگند دروغ، سبب رونق و رواج کالا می‌شود؛ [ولی برکت] کسب را از بین می‌برد. السنن الکبری، بیهقی، ج ۵، ص ۲۶۵.

حدیث ۱۲۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

يَهْرَمُ ابْنُ آدَمَ تَشَبُّهُ مِنْهُ اثْنَتَانِ الْحِرْصُ عَلَى الْمَالِ وَالْحِرْصُ عَلَى الْعُمْرِ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: آدمی زاده پیر می‌شود، در حالی که دو خوی او جوان می‌شوند: حرص بر مال و حرص بر عمر. الخصال، ص ۷۳.

حدیث ۱۲۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

لَا مُظَاهَرَةَ أَحْسَنُ مِنَ الْمُشَاوَرَةِ؛

هیچ پشتیبانی نیکوتر از رایزنی نیست.

حدیث ۱۲۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

يَا عَلِيُّ! عَلَيْكَ بِالصَّدَقِ وَلَا تَخْرُجَ مِنْ فِيكَ كَذِبُهُ أَبَدًا وَلَا تَجْتَرِئَنَّ عَلَيَّ خِيَانَهُ أَبَدًا؛

ای علی! همواره راستی پیشه کن، و مبادا دروغی بر زبانت رانده شود، و هرگز بر خیانتی دلیری مکن.

حدیث ۱۲۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

يَا عَلِيُّ! ثَلَاثٌ مِنْ مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ: تَصِلُ مَنْ قَطَعَكَ وَتُعْطِي مَنْ حَرَمَكَ وَتَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَكَ؛

ای علی! سه چیز از جمله کرامت‌های اخلاقی است: با کسی که از تو گسسته، بیبندی، و به کسی که از تو دریغ ورزیده، بخشش کنی، و کسی را که به تو ستم کرده، ببخشی.

حدیث ۱۲۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلِيُّ! ثَلَاثٌ مَنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ لَمْ يَقُمْ لَهُ عَمَلٌ : وَرَعٌ يَحْجُزُهُ عَنِ مَعَاصِي اللَّهِ وَعِلْمٌ يَرُدُّ بِهِ جَهْلَ السَّفِيهِ وَعَقْلٌ يُدَارِي بِهِ النَّاسَ؛
ای علی! سه چیز است که تا در کسی نباشد ، کرداری از او راست نیاید : پرهیزگاری ای که او را از نافرمانی خدا باز دارد ، دانشی
که او را از [گزند] نادانی نادان برهاند ، و خردی که با آن با مردم سازگاری کند.

حدیث ۱۲۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَتَى غَتِيًّا فَتَضَعَصَعَ لَهُ ذَهَبٌ ثَلَاثًا دِينَهِ؛
کسی که نزد توانگری رود و پیش او زبونی کند ، دو سوم دینش بر باد رفته است.

حدیث ۱۲۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلِيُّ! كُلُّ عَيْنٍ بَاكِئَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا ثَلَاثًا أَعْيُنٌ : عَيْنٌ سَاهَرَتْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَيْنٌ غَضَّتْ عَنِ مَحَارِمِ اللَّهِ وَعَيْنٌ فَاضَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ
؛
ای علی! در روز رستاخیز ، همه دیدگان جز سه دیده ، گریان است : دیده ای که در راه خدا بیدار خوابی کشیده ، دیده ای که از
محرمات الهی فرو نهاده شده ، و دیده ای که از بیم خدا گریسته است.

حدیث ۱۲۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلِيُّ! طُوبَى لِمَنْ نَظَرَ اللَّهَ إِلَيْهَا تَبْكِي عَلَى ذَنْبٍ لَمْ يَطَّلِعْ عَلَى ذَلِكَ الذَّنْبِ أَحَدٌ غَيْرُ اللَّهِ ؛
ای علی! خوشا چهره ای که خدا به آن نظر دارد : چهره ای که بر گناهی می گرید که کسی جز خدا از آن آگاه نیست.

حدیث ۱۲۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِلْمُرَائِي ثَلَاثٌ عِلَامَاتٍ : يَنْشَطُ إِذَا كَانَ عِنْدَ النَّاسِ وَيَكْسَلُ إِذَا كَانَ وَحْدَهُ وَيُحِبُّ أَنْ يُحَمَدَ فِي جَمِيعِ الْأُمُورِ؛
ریاکار را سه نشان است : چون پیش مردم باشد ، [در کار دین] چالاکی نماید ، و چون تنها شود ، سستی و کاهلی کند ، و خوش
دارد که او را در همه کارها بستایند.

حدیث ۱۲۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ يَتَّبَعِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يَكُونَ شَاخِصًا إِلَّا فِي ثَلَاثٍ : مَرَمَّةٍ لِمَعَاشٍ أَوْ خُطْوَةٍ لِمَعَادٍ أَوْ لَذَّةٍ فِي غَيْرِ مُحَرَّمٍ؛

خردمند را نشاید که جز در سه کار بکوشد: نیکو ساختن زندگانی، گام سپاری برای رستخیز، و کامیابی از غیر حرام.

حدیث ۱۲۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! إِيَّاكَ وَالْكَذِبَ؛ فَإِنَّ الْكَذِبَ يُسَوِّدُ الْوَجْهَ؛

ای علی! از دروغ پرهیز که دروغ، رو سیاهی می آورد.

حدیث ۱۲۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! لَا تَحْلِفْ بِاللَّهِ كَاذِبًا وَلَا صَادِقًا مِنْ غَيْرِ ضَرُورَةٍ وَلَا تَجْعَلِ اللَّهَ عُرْضَةً لِئِمْنِكَ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْحَمُ وَلَا يَرَعَى مَنْ حَلَفَ بِاسْمِهِ كَاذِبًا؛

ای علی! سوگند دروغ به خدا مخور و در غیر ضرورت، سوگند راست نیز یاد مکن و خداوند را دست مایه سوگندت مساز؛ زیرا خداوند به کسی که به نام او سوگند دروغ بخورد، رحم نمی کند و رعایتش را نمی نماید.

حدیث ۱۲۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! إِيَّاكَ وَاللَّجَاجَةَ؛ فَإِنَّ أَوْلَهَا جَهْلٌ وَآخِرُهَا نَدَامَةٌ؛

ای علی! از لجبازی پرهیز، که آغازش نادانی و انجامش پشیمانی است.

حدیث ۱۲۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَأَمَّا عَلَامَةُ النَّاصِحِ فَأَرْبَعَةٌ: يَقْضِي بِالْحَقِّ وَيُعْطِي الْحَقَّ مِنْ نَفْسِهِ وَيَرْضَى لِلنَّاسِ مَا يَرْضَاهُ لِنَفْسِهِ وَلَا يَعْتَدِي عَلَى أَحَدٍ؛

نشانه خیرخواه چهار چیز است: به حق داوری کند، و از خود به دیگران حق دهد، و آنچه بر خود پسندد، بر مردم روا دارد، و از حریم هیچ کس درنگدرد.

حدیث ۱۲۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَى لِمَنْ أَنْفَقَ الْفَضْلَ مِنْ مَالِهِ وَأَمْسَكَ الْفَضْلَ مِنْ قَوْلِهِ؛

خوشا بر آن کس که افزونی دارایی اش را انفاق کند و از افزونی گوییِ زبانش جلوگیری کند!

حدیث ۱۲۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَى لِمَنْ حَسَّنَ مَعَ النَّاسِ خُلُقَهُ وَبَدَّلَ لَهُمْ مَعُونَتَهُ وَعَدَلَ عَنْهُمْ شَرَّهُ؛
خوشا بر آن کس که با مردم نیک خوئی کند و به آنان مدد رساند و گزندش را از آنان بگرداند!

حدیث ۱۲۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَلْعُونٌ مَنْ أَلْقَى كَلَّهُ عَلَى النَّاسِ؛

ملعون (از رحمت خدا به دور) است کسی که بار خود را بر مردم افکند .

حدیث ۱۲۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْعِبَادَةُ سَبْعَةٌ أَجْزَاءُ أَفْضَلُهَا طَلَبُ الْحَلَالِ؛
پرستش ، هفت بخش است و برترین بخش آن ، طلب روزیِ حلال است.

حدیث ۱۲۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَفْضَلُ جِهَادِ أُمَّتِي أَنْتِظَارُ الْفَرَجِ؛
برترین جهادِ امت من ، چشمداشتِ گشایش است.

حدیث ۱۲۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
سَائِلُوا الْعُلَمَاءَ وَخَاطِبُوا الْحُكَمَاءَ وَجَالِسُوا الْفُقَرَاءَ؛
از دانشمندان پرسید و با حکیمان گفتگو کنید و با نیازمندان ، همنشین شوید.

حدیث ۱۲۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
فَضْلُ الْعِلْمِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ فَضْلِ الْعِبَادَةِ ، وَأَفْضَلُ دِينِكُمُ الْوَرَعُ؛
فضیلت دانش نزد من ، از فضیلت پرستش خوش تر است ، و برترین آیین شما پرهیزگاری است.

حدیث ۱۲۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَفَاقَرَ افْتَقَرَ؛

هر که درویش نمایی کند ، درویش شود.

حدیث ۱۲۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مُدَارَاةُ النَّاسِ نِصْفُ الْإِيمَانِ وَالرَّفْقُ بِهِمْ نِصْفُ الْعَيْشِ؛

سازگاری با مردم ؛ نیمی از ایمان و نرم رفتاری با آنان ، نیمی از زندگانی است.

حدیث ۱۲۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ غَشَّ مُسْلِمًا أَوْ ضَرَّهُ أَوْ مَاكَرَهُ؛

هر که به مسلمانی خیانت کند یا بدو زیان رساند و یا بدو نیرنگ زند ، از ما

نیست.

حدیث ۱۲۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا قَالَ خَيْرًا فَعَنِمَ أَوْ سَكَتَ عَن سُوءٍ فَسَلِمَ؛

خدا رحمت کند بنده ای را که خوش گوید و بهره برد یا خاموشی گزیند و سالم ماند !

حدیث ۱۲۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا الَّذِينَ يَأْلِفُونَ وَيُؤْلَفُونَ؛

نیکوترین شما ، نیک خوترین شما ؛ همانان که الفت جویند و الفت پذیرند.

حدیث ۱۲۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَلْقَى جِلْبَابَ الْحَيَاءِ لَاغِيْبَةً لَهُ؛

هر که جامه شرم از خود بیفکند ، غیبت ندارد (نکوهش او غیبت شمرده نمی شود).

حدیث ۱۲۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُفِئ إِذَا وَعَدَ؛
هر که به خدا و روز پاداش ایمان دارد ، باید چون وعده ای دهد ، به آن وفا می کند.

حدیث ۱۲۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْأَمَانَةُ تَجْلِبُ الرِّزْقَ وَالْخِيَانَةُ تَجْلِبُ الْفَقْرَ؛
امانتداری روزی آورد و خیانت ، درویشی .

حدیث ۱۲۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
نَظَرُ الْوَالِدِ إِلَى الْوَالِدِيهِ حُبًّا لَهُمَا عِبَادَةٌ؛
نگاه مهرآمیز فرزند به پدر و مادر ، عبادت است.

حدیث ۱۲۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ اِقْتَصَدَ فِي مَعِيشَتِهِ رَزَقَهُ اللَّهُ وَمَنْ بَدَّرَ حَرَمَهُ اللَّهُ؛
هر که در زندگی خویش میانه روی کند ، خدایش روزی رساند و هر که زیاده روی کند ، خدایش بی نصیب سازد.

حدیث ۱۲۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَقْرَبُكُمْ مِنِّي غَدَا فِي الْمَوْقِفِ أَصْدَقُكُمْ لِلْحَدِيثِ وَأَدَاكُمْ لِلْأَمَانَةِ وَأَوْفَاكُمْ بِالْعَهْدِ
وَأَحْسَنُكُمْ خُلُقًا وَأَقْرَبُكُمْ مِنَ النَّاسِ؛
فردا در قرارگاه رستاخیز ، نزدیک ترین شما به من ، راستگوترین و امانت پردازترین و با وفاترین شما به پیمان و نیک خوترین و نزدیک ترین شما به مردمان است.

حدیث ۱۲۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ عَمِلَ عَلَى غَيْرِ عِلْمٍ كَانَ مَا يُفْسِدُ أَكْثَرَ مِمَّا يُصْلِحُ؛
هر که جاهلانه به کاری پردازد ، آنچه تباه سازد ، بیش از آن چیزی است که درست کند

حدیث ۱۲۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أذَاعَ فَاحِشَةً كَانَ كَمُبْدِيهَا وَمَنْ عَيَّرَ مُؤْمِنًا بِشَيْءٍ لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَرْتَكِبَهُ؛

هر که زشتی ای را منتشر کند ، همانند آغاز کننده آن است ، و هر که ننگی را به مؤمنی نسبت دهد ، نمیرد تا خود مرتکب همان شود.

حدیث ۱۲۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعٌ مِنْ عِلَامَاتِ الشَّقَاءِ : جُمُودُ الْعَيْنِ وَقَسْوَةُ الْقَلْبِ وَشِدَّةُ الْحَرَصِ فِيطَلَبِ الدُّنْيَا وَالْإِصْرَارُ عَلَى الذَّنْبِ؛

چهار چیز از نشانه های بدبختی است : چشم خشکی ، دل سنگی ، بسیاری آرز در دنیاجویی و پافشاری بر گناه.

حدیث ۱۲۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِسْتَعِينُوا عَلَى أُمُورِكُمْ بِالْكِتْمَانِ ؛ فَإِنَّ كُلَّ ذِي نِعْمَةٍ مَحْسُودٌ؛

در کارهای خود از نهنداری مدد گیرید ؛ چه ، بر هر صاحب نعمتی حسد می برند .

حدیث ۱۲۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعَمَ الْعَوْنِ عَلَى تَقْوَى اللَّهِ الْغِنَى؛

توانگری ، یاوری نیکو برای تقواست.

حدیث ۱۲۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَى لِمَنْ تَرَكَ شَهْوَةً حَاضِرَةً لِمَوْعِدٍ لَمْ يَرَهُ؛

خوشا آن که شهوت آماده ای را به خاطر پاداش وعده داده شده ای که آن را ندیده است ، رها کند !

حدیث ۱۲۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَقْلُّ مَا يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ أَخٌ يُوثِقُ بِهِ أَوْ دِرْهَمٌ حَلَالٌ؛

کمترین چیزی که در آخرالزمان باشد ، برادری مورد اطمینان یا درهمی پول حلال است.

حدیث ۱۲۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِذَا أَنْعَمَ عَلَى عَبْدٍ أَنْ يَرَى أَثَرَ نِعْمَتِهِ عَلَيْهِ؛

خدا چون به بنده ای نعمت بخشد ، دوست دارد اثر نعمت خود را در او ببیند .

حدیث ۱۲۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّاكُمْ وَتَخَشُّعِ النَّفَاقِ وَهُوَ أَنْ يُرَى الْجَسَدُ خَاشِعًا وَالْقَلْبُ لَيْسَ بِخَاشِعٍ؛

زنها از خشوع منافقانه ، و آن ، چنان باشد که تن در حال خشوع به نظر آید ، ولی دل ، خاشع نباشد .

حدیث ۱۲۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي بَيْتِهَا : «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنْ أُرْسَلَ إِلَى عَلِيٍّ وَفَاطِمَةَ وَالحَسَنِ وَالحُسَيْنِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ ، فَلَمَّا أَتَوهُ اعْتَنَقَ عَلِيًّا بِيَمِينِهِ ، وَالحَسَنَ بِشِمَالِهِ ، وَالحُسَيْنَ عَلَى بَطْنِهِ ، وَفَاطِمَةَ عِنْدَ رِجْلِهِ فَقَالَ : اللَّهُمَّ هَؤُلَاءِ أَهْلِي وَعِترَتِي فَأَذْهِبْ عَنْهُمْ الرِّجْسَ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا ، قَالَهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ . قُلْتُ : فَأَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ فَقَالَ : إِنَّكَ عَلَى خَيْرٍ إِنْ شَاءَ اللَّهُ

عبدالله بن مغیره غلام ام سلمه (همسر پیامبر) به نقل از ام سلمه: این آیه: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» در خانه او نازل شده است. او می گوید: پیامبر صلی الله علیه و آله به من دستور داد کسی را در پی علی، فاطمه، حسن و حسین نفرستم. چون پیامبر علی را با دست راست در آغوش گرفت و حسن را با دست چپ و حسین را روی زانویش نهاد و فاطمه را جلو پای خود نشاند و فرمود: بار خدایا! اینان خانواده و خاندان من هستند، پس هرگونه پلیدی را از آنها دور کن و کاملاً پاکشان گردان. پیامبر این سخن را سه بار تکرار کرد. گفتم: پس من چه یا رسول الله؟ فرمود: تو به خواست خدا بر نیکی هستی.
أمالی الطوسی : ۲۶۳ / ۴۸۲ ، تاریخ دمشق «ترجمه الإمام الحسین علیه السلام» : ۶۷ / ۹۷ عن عبد الله بن معین مولى أم سلمة ، وهو موافق لما فى بعض نسخ الأمالی .

حدیث ۱۲۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

«إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» - قَالَ : جَمَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَلِيًّا وَفَاطِمَةَ وَالحَسَنَ وَالحُسَيْنَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ أَدَارَ عَلَيْهِمُ الْكِسَاءَ ، فَقَالَ : هَؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِي ، اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنْهُمْ الرِّجْسَ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا ، وَأُمَّ سَلَمَةَ عَلَى الْبَابِ ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَلَسْتُ مِنْهُمْ ؟ فَقَالَ : إِنَّكَ لَعَلَى خَيْرٍ - أَوْ إِلَى خَيْرٍ -

عطیه عوفی به نقل از ابو سعید خدری و او به نقل از پیامبر در باره این سخن پروردگار: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» آورده است که: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله علی، فاطمه، حسن و حسین را گرد آورد و سپس کساء را بر روی ایشان کشید و فرمود: اینان اهل بیت من هستند، خدایا! هرگونه پلیدی را از آنها دور کن و کاملاً پاکشان گردان. ام سلمه که بر در خانه بود عرض کرد: یا رسول الله! آیا من از ایشان نیستم؟ فرمود: تو بر خیر و نیکی هستی، یا فرمود: تو به سوی خیر و نیکی روانی.

تاریخ بغداد: ۱۰ / ۲۷۸، شواهد التنزیل: ۲ / ۳۸ / ۶۵۷، و قوله «وطهرهم تطهیراً» وح: ۶۵۸، و ذکر ایضاً فی: ۲ / ۱۳۹ / ۷۷۴ نحوه، تنبیه الخواطر: ۱ / ۲۳.

حدیث ۱۲۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

أَنَا أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ وَأَنْتَ بَعْدِي تَدْخُلُهَا وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ وَفَاطِمَةُ... اللَّهُمَّ إِنَّهُمْ أَهْلِي فَأَذِيبْ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهِيراً، اللَّهُمَّ اكْلَأْهُمْ وَارْعَهُمْ وَكُنْ لَهُمْ، وَأَنْصُرْهُمْ وَأَعِزَّهُمْ، وَأَعِزَّهُمْ وَلَا تُدَلِّلَهُمْ، وَاخْلُفْنِي فِيهِمْ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

عبدالرحمن بن ابی لیلی به نقل از پدرش به نقل از پیامبر آورده است که به علی علیه السلام فرمود: من نخستین کسی هستم که به بهشت در می آید و تو و حسن و حسین و فاطمه پس از من به بهشت در می آید، خدایا! آنها خاندان من هستند پس هر گونه پلیدی را از آنها دور کن و کاملاً پاکشان گردان. خدایا! از آنان محافظت و نگهداری کن و برای آنها باش و یاری و مددشان رسان و ارجمندشان گردان و خوارشان مساز و جانشین من در میان آنان باش که تو بر همه چیز توانایی. أمالی الطوسی: ۳۵۱ / ۷۲۶، المناقب للخوارزمی: ۳۱ / ۶۲.

حدیث ۱۲۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا سَافَرَ كَانَ أَحْرَجَ عَهْدِهِ بِإِنْسَانٍ مِنْ أَهْلِهِ فَاطِمَةَ، وَأَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ عَلَيْهَا إِذَا قَدِمَ فَاطِمَةَ، فَقَدِمَ مِنْ غَزَاةٍ لَهُ وَقَدْ عَلَّقَتْ مِسْحًا أَوْ سِتْرًا عَلَى بَابِهَا، وَحَلَّتِ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ قَلْبَيْنِ

سلیمان متبھی به نقل از ثوبان غلام رسول خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر صلی الله علیه و آله هر گاه به مسافرت می رفت فاطمه، آخرین شخص از خاندانش بود که او را می دید و نخستین کسی بود که هر گاه از سفر می آمد به دیدن او می رفت.

یک بار پیامبر از جنگ بازگشت و این در حالی بود که فاطمه، پلاس یا پرده ای بر در اتاقش آویخته بود و حسن و حسین را با دو دستبند سیمین آراسته بود. پیامبر به هنگام برگشتن به خانه فاطمه نیامد و فاطمه گمان کرد آن چه مانع از آمدن حضرت به خانه او شده چیزهایی است که دیده است، لذا

پرده را پاره کرد و دو دستبند را از دو کودک گرفت و آنها را میان آنها شکست. آن دو گریه کنان نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله رفتند، پیامبر دستبندها را از آنها گرفت و گفت: ای ثوبان! اینها را به فلان خانواده - که خانواری در مدینه بودند - برسان، من ناخوش می دارم که اهل بیت من داراییهای نیکوی خود را در زندگی دنیوی بخورند. ای ثوبان! برای فاطمه گردنبندی از عصب و دو دستبند از عاج بخر.

الْقَلْبُ: السَّوَارِ (لسان العرب: ۱ / ۶۸۸).

حدیث ۱۲۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً» فِي بَيْتِ أُمِّ سَلَمَةَ،

فَدَعَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَاطِمَةَ وَحَسَنًا وَحُسَيْنًا ، فَجَلَّلَهُمْ

بِكِسَاءٍ ، وَعَلِيٌّ خَلْفَ ظَهْرِهِ فَجَلَّلَهُ بِكِسَاءٍ ، ثُمَّ قَالَ : اللَّهُمَّ هَؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِي ، فَأَذْهِبْ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا . قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ : وَأَنَا مَعَهُمْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ ؟ قَالَ : أَنْتِ عَلَى مَكَانِكَ ، وَأَنْتِ إِلَى خَيْرٍ

عطاء بن ابی رباح از عمر بن ابی سلمه - ناپسری پیامبر صلی الله علیه و آله : این آیه: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» در خانه ام سلمه

نازل شد و پیامبر صلی الله علیه و آله ، فاطمه، حسن و حسین را فرا خواند و آنها را با عبایی پوشاند و علی را هم که پشت سر او بود زیر عبایی قرار داد و سپس فرمود: خدایا! اینان اهل بیت من هستند، پس هر گونه پلیدی را از آنها دور کن و کاملاً پاکشان گردان. ام سلمه گفت: ای پیامبر خدا! آیا من هم با آنها هستم. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: تو در جایگاه خود قرار داری و به سوی خیر و نیکی هستی.

سنن الترمذی : ۵ / ۶۶۳ / ۳۷۸۷ ، وراجع : ۵ / ۳۵۱ / ۳۲۰۵ ، أسد الغابة : ۲ / ۱۷ ، تاریخ دمشق «ترجمه الإمام الحسين عليه السلام» : ۷۱ / ۱۰۴ ، تفسیر الطبری : ۱۲ / الجزء ۲۲ / ۸ ، إحقاق الحق : ۳ / ۵۲۸ ، ۲ / ۵۱۰ .

حدیث ۱۲۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَانَ إِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ يَمُرُّ بِبَيْتِ عَلِيٍّ وَفَاطِمَةَ عَلَيْهِمَا السَّلَامَ ، فَيَقُولُ : السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ ، الصَّلَاةُ الصَّلَاةُ «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا

ابو الحمراء خدمتکار پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هنگامی که سپیده می دمید پیامبر صلی الله علیه و آله از کنار خانه علی و فاطمه عبور می کرد و می فرمود: سلام بر شما ای اهل بیت، نماز، نماز، نماز: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» .

أسد الغابة : ۶ / ۷۴ / ۵۸۲۷ ، و ذکر أيضًا فی : ص ۶۶ وفيه «أَقَمْتُ بِالْمَدِينَةِ شَهْرًا فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ يَأْتِي مَنْزِلَ فَاطِمَةَ وَعَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامَ كُلَّ غَدَاةٍ فَيَقُولُ ...» .

حدیث ۱۲۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَجِيءُ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ فَجَرٍ فَيَأْخُذُ بِعِضَادَةِ هَذَا الْبَابِ ، ثُمَّ يَقُولُ : السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ . فَيُرَدُّونَ عَلَيْهِ مِنَ الْبَيْتِ : وَعَلَيْكُمْ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ ، فَيَقُولُ : الصَّلَاةُ رَحِمَكُمُ اللَّهُ «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» . فَقُلْتُ : يَا أَبَا الْحَمْرَاءِ ، مَنْ كَانَ فِي الْبَيْتِ ؟ قَالَ : عَلِيٌّ وَفَاطِمَةُ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ

نفع بن حارث به نقل از ابو الحمراء خدمتکار پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله هنگام هر نماز صبح می آمد و بازوی در را می گرفت و می فرمود: سلام بر شما ای اهل بیت و رحمت و برکات خدا بر شما باد. و از درون خانه به ایشان پاسخ می دادند: و بر شما درود و رحمت و برکات الهی. پیامبر صلی الله علیه و آله می فرمود: رحمت خدا بر شما باد، هنگام نماز است: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» . گفتیم: ای ابا الحمراء! چه کسی درون خانه بود؟ گفت: علی، فاطمه، حسن و حسین علیهم السلام.

شواهد التنزیل : ۲ / ۷۴ / ۶۹۴ .

حدیث ۱۲۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ : يَكُونُ اثْنَا عَشَرَ أَمِيرًا . فَقَالَ كَلِمَةً لَمْ أَسْمَعْهَا ، فَقَالَ أَبِي : إِنَّهُ قَالَ : كُلُّهُمْ مِنْ قُرَيْشٍ
از پیامبر صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرمود: دوازده امیر خواهد بود. بعد پیامبر صلی الله علیه و آله کلمه ای گفت که من
نشنیدم، پدرم گفت که ایشان فرمود: همه آنها از قریش هستند.
صحیح البخاری : ۶ / ۲۶۴۰ / ۶۷۹۶ .

حدیث ۱۲۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ : لَا يَزَالُ أَمْرُ النَّاسِ مَاضِيًا مَا وَلِيَهُمْ اثْنَا عَشَرَ رَجُلًا . ثُمَّ تَكَلَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِكَلِمَةٍ
خَفِيَّتْ عَلَيَّ ، فَسَأَلْتُ أَبِي : مَاذَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ؟ فَقَالَ : كُلُّهُمْ مِنْ قُرَيْشٍ
از پیامبر صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرمود: امور مردم مادامی که دوازده مرد بر ایشان ولایت داشته باشند جریان می یابد.
سپس پیامبر صلی الله علیه و آله کلمه ای گفت که بر من پنهان ماند. از پدرم پرسیدم پیامبر صلی الله علیه و آله چه فرمود: پدرم
گفت: فرمود: همه آنها از قریش اند.
صحیح مسلم : ۳ / ۱۴۵۲ / ۶ ، الخصال : ۴۷۳ / ۲۷ .

حدیث ۱۲۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يَكُونُ مِنْ بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ أَمِيرًا . قَالَ : ثُمَّ تَكَلَّمَ بِشَيْءٍ لَمْ أَفْهَمْهُ ، فَسَأَلْتُ الَّذِي يَلِينِي فَقَالَ : قَالَ :
كُلُّهُمْ مِنْ قُرَيْشٍ
پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: پس از من دوازده امیر خواهد بود. جابر می گوید: پیامبر صلی الله علیه و آله سپس چیزی فرمود
که من نفهمیدم. از نفر پهلویی خود پرسیدم. او گفت: پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: همه آنها از قریش اند.
سنن الترمذی : ۴ / ۵۰۱ / ۲۲۲۳ ، مسند ابن حنبل : ۷ / ۴۳۰ / ۲۰۹۹۵ .

حدیث ۱۲۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ : لَا يَزَالُ الْإِسْلَامُ عَزِيزًا إِلَى اثْنَيْ عَشَرَ خَلِيفَةً . ثُمَّ قَالَ كَلِمَةً لَمْ أَفْهَمْهَا ، فَقُلْتُ لِأَبِي : مَا
قَالَ ؟ فَقَالَ : كُلُّهُمْ مِنْ
قُرَيْشٍ

از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرمود: اسلام تا دوازده جانشین همچنان عزیز
خواهد بود. سپس کلمه ای فرمود که من نفهمیدم. به پدرم گفتم. پیامبر صلی الله علیه و آله چه فرمود؟ او گفت: همه آنها از قریش

اند.

صحیح مسلم: ۳ / ۱۴۵۳ / ۷، وایضاً فی: ح ۸ و فیه «هذا الأمر» بدل «الإسلام»، و ح ۹ و فیه «هذا الدين عزيزاً منيعاً...» و «صمّنيها الناس» بدل «لم أفهمها»، مسند ابن حنبل: ۷ / ۴۱۲ / ۲۰۸۸۲، سنن أبي داود: ۴ / ۱۰۶ / ۴۲۸۰، تاریخ بغداد: ۲ / ۱۲۶ و فیهما «فكبر الناس وضجوا ثم قال...».

حدیث ۱۲۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

كُنْتُ مَعَ أَبِي عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ خَلِيفَةً. ثُمَّ أَخْفَى صَوْتَهُ، فَقُلْتُ لِأَبِي: مَا الَّذِي أَخْفَى صَوْتَهُ؟ قَالَ: قَالَ: كُلُّهُمْ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ

با پدرم خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله بودیم. شنیدم که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: پس از من دوازده جانشین خواهند بود. سپس حضرت صلی الله علیه و آله صدایش را آهسته کرد. من به پدرم گفتم: آن چه آهسته فرمود چه بود؟ گفت: پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: همه آنها از بنی هاشم هستند.

ینابیع المودّة: ۳ / ۲۹۰ / ۴، إحقاق الحقّ: ۱۳ / ۳۰ کلاهما عن مودّة القربى.

حدیث ۱۲۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

دَخَلَ جَنْدَلُ بْنُ جُنَادَةَ بْنِ جُبَيْرِ الْيَهُودِيِّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ - فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ - : أَخْبِرْنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ عَنِ أَوْصِيَاءِكَ مِنْ بَعْدِكَ لِأَتَمَسَّكَ بِهِمْ. قَالَ: أَوْصِيَاءِي الْإِثْنَا عَشَرَ. قَالَ جَنْدَلٌ: هَكَذَا وَحَدَّثَنَا فِي التَّوْرَةِ، وَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، سَمِّهِمْ لِي.

فَقَالَ: أَوْلَهُمْ سَيِّدُ الْأَوْصِيَاءِ أَبُو الْأَيْمَةِ عَلِيُّ، ثُمَّ ابْنَاهُ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ، فَاسْتَمَسَكَ بِهِمْ وَلَا يُعْرَتُكَ جَهْلُ الْجَاهِلِينَ، فَإِذَا وُلِدَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ زَيْنُ الْعَابِدِينَ يَقْضَى اللَّهُ عَلَيْكَ، وَيَكُونُ آخِرُ زَادِكَ مِنَ الدُّنْيَا شَرِبَهُ لَبَنٌ تَشْرَبُهُ.

فَقَالَ جَنْدَلٌ: وَحَدَّثَنَا فِي التَّوْرَةِ وَفِي كُتُبِ الْأَنْبِيَاءِ: إِبِلِيَا وَسَبْرًا وَسَبِيرًا، فَهَذِهِ أَسْمَاءُ عَلِيِّ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ، فَمَنْ بَعَدَ الْحُسَيْنِ، وَمَا أَسَامِيهِمْ؟

قال صلى الله عليه و آله: إِذَا انْقَضَتْ مُدَّةُ الْحُسَيْنِ فَلِإِمَامِ ابْنِهِ عَلِيٍّ وَيُلَقَّبُ بِزَيْنِ الْعَابِدِينَ، فَبَعْدَهُ ابْنُهُ مُحَمَّدٌ يُلَقَّبُ بِالْبَاقِرِ، فَبَعْدَهُ ابْنُهُ جَعْفَرٌ يُدْعَى بِالصَّادِقِ، فَبَعْدَهُ ابْنُهُ مُوسَى يُدْعَى بِالْكَاطِمِ، فَبَعْدَهُ ابْنُهُ عَلِيُّ يُدْعَى بِالرِّضَا، فَبَعْدَهُ ابْنُهُ مُحَمَّدٌ يُدْعَى بِالتَّقِيِّ وَالتَّوَكُّلِيِّ، فَبَعْدَهُ ابْنُهُ عَلِيُّ يُدْعَى بِالتَّقِيِّ وَالتَّوَكُّلِيِّ، فَبَعْدَهُ ابْنُهُ مُحَمَّدٌ يُدْعَى بِالمَهْدِيِّ والقَائِمِ وَالحُجَّةِ، فَيَغِيبُ ثُمَّ يَخْرُجُ، فَإِذَا خَرَجَ يَمَلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مِلْتَّ جَوْرًا وَظُلْمًا، طُوبَى لِلصَّابِرِينَ فِي غَيْبَتِهِ، طُوبَى لِلْمُقِيمِينَ عَلَى مَحَبَّتِهِمْ، أَوْلِيكَ الَّذِينَ وَصَفَهُمُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ وَقَالَ: «هُدًى لِلْمُتَّقِينَ * الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ

جندل بن جنادة بن جبیر یهودی بر پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وارد شد و - در حدیثی طولانی - گفت: یا رسول الله! از جانشینان پس از خود مرا آگاه کن تا بدیشان توسل جویم. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: جانشینان من دوازده تن هستند. جندل گفت: در تورات این گونه آنها را یافته‌ایم. او گفت: یا رسول الله! آنها را برای من نام ببر. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: نخستین آنها سرور اوصیا پدر امامان علی است، سپس دو فرزند او حسن و حسین، پس بدیشان توسل جوی و نادانی نادانان تو را نفریب، پس هر گاه علی بن الحسین زین العابدین زاده شود خداوند عمر تو بگیرد و آخرین توشه تو از دنیا جرعه ای شیر است که آن را می

آشامی. جندل گفت: ما در تورات و کتب انبیا ایلیا و شبر و شیر دیده ایم، پس اینها اسامی علی، حسن و حسین هستند. پس از حسین چه کسانی هستند و نام آنها چیست؟ پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: چون دوران حسین سپری شود فرزند او علی امام است که به زین العابدین ملقب است، پس از او پسرش محمد می آید که به باقر ملقب است و پس از او پسرش جعفر که صادق خوانده می شود، پس از او پسرش موسی است که کاظم خوانده می شود، پس از او پسرش علی است که رضا خوانده می شود، پس از او پسرش محمد است که تقی و زکّی خوانده می شود و پس از او پسرش علی است که نقی و هادی خوانده می شود و پس از او پسرش حسن است که عسکری خوانده می شود و پس از او پسرش محمد است که مهدی خوانده می شود و قائم و حجت است و غایب می شود و سپس خروج می کند، پس هر گاه خروج کند زمین را از عدل و داد بیاکند چنان که از ظلم و ستم آکنده است، خوشا به حال صابران در دوران غیبت او و خوشا به حال کسانی که دل به محبت آنها بسته اند، اینها همان کسانی هستند که خداوند آنها را در کتابش توصیف کرده و فرموده است: «هدایت است برای پرهیزگاران، کسانی که به غیب ایمان دارند»، سپس فرموده است: «ایشان حزب خدایند، هان، حزب خدا، همان رستگارانند».

البقرة: ۲ و ۳.

حدیث ۱۲۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِ بِمَعْرِفَةِ أَهْلِ بَيْتِي وَوَلَايَتِهِمْ فَقَدْ جَمَعَ اللَّهُ لَهُ الْخَيْرَ كُلَّهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خداوند با شناخت اهل بیت من و ولایت ایشان بر او منت نهاده باشد خداوند همه خیر را برای او گرد آورده است.

أمالی الصدوق : ۳۸۳ / ۹ عن أبي قدامة الفدائي ، بشارة المصطفى : ۱۷۶ .

حدیث ۱۲۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَعْرِفَةُ آلِ مُحَمَّدٍ بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ ، وَحُبُّ آلِ مُحَمَّدٍ جَوَازٌ عَلَى الصُّرَاطِ ، وَالْوَلَايَةُ لِآلِ مُحَمَّدٍ أَمَانٌ مِنَ الْعَذَابِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شناخت آل محمد، برات رهایی از آتش است و دوست داشتن خاندان محمد، پروانه عبور از صراط است و ولایت آل محمد (موجب) امان از عذاب است.

ينابيع المودة: ۱ / ۷۸ / ۱۶ ، فرائد السمطين : ۲ / ۲۵۷ کلاهما عن المقداد بن الأسود ، وراجع إحقاق الحق : ۱۸ / ۴۹۶ ، ۹ / ۴۹۴ .

حدیث ۱۲۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي كَسَفِينَةِ نُوحٍ ، مَنْ رَكِبَهَا نَجَا ، وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا غَرِقَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهل بیت من چونان کشتی نوح است که هر کس بر آن در آمد نجات یافت و هر که از آن بازماند غرق شد.

تاریخ بغداد : ۱۲ / ۹۱ عن أنس بن مالك ، فرائد السمطين : ۲ / ۲۴۲ / ۵۱۶ عن أبي سعيد الخدري ، العمدة : ۳۵۹ / ۶۹۳ عن أبي ذر ، كنز العمال : ۱۲ / ۹۵ / ۳۴۱۵۱ .

حدیث ۱۲۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فِيكُمْ مَثَلُ سَفِينَةِ نُوحٍ مَنْ رَكِبَهَا نَجَا وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا هَلَكَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهل بیت من در میان شما چونان کشتی نوح است که هر کس بر آن درآمد نجات یافت و هر که از آن بازماند نابود گشت.

المناقب لابن المغازلی : ۱۳۲ / ۱۷۳ عن ابن عباس ، عوالی اللالی : ۴ / ۸۵ / ۵۹ وفيه «هوی» بدل «هلک» .

حدیث ۱۲۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَحْنُ سَفِينَةُ النَّجَا ، مَنْ تَعَلَّقَ بِهَا نَجَا ، وَمَنْ حَادَّ عَنْهَا هَلَكَ ، فَمَنْ كَانَ لَهُ إِلَى اللَّهِ حَاجَةٌ فَلْيَسْأَلْ بِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما کشتی نجات هستیم، هر که بدان در آویخت رهایی یافت و هر که از آن کناره گرفت نابود شد، هر که از خدا حاجتی دارد باید به وسیله ما اهل بیت بخواهد.

فرائد السمطين : ۱ / ۳۷ عن أبي هريرة ، إحقاق الحق : ۹ / ۲۰۳ نقلاً عن أرجح المطالب .

حدیث ۱۲۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فِيكُمْ كَمَثَلِ سَفِينَةِ نُوحٍ مَنْ رَكِبَهَا نَجَا، وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا زُجَّ فِي النَّارِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهل بیت من در میان شما همچون کشتی نوح هستند که هر که بدان درآمد نجات یافت و هر که از آن بازماند به آتش افکنده شد.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۲۷ / ۱۰ ، صحیفه الإمام الرضا علیه السلام : ۵۷ / ۷۶ .

حدیث ۱۲۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فِيكُمْ مَثَلُ بَابِ حِطَّةٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مثل اهل بیت من در میان شما همچون «باب حطه» است در میان بنی اسرائیل. هر کس از آن درآید آمرزیده شود.

هی فعله من حط الشيء یحطه إذا أنزله وألقاه . ومنه الحديث فی ذکر حطه بنی اسرائیل ، وهو قوله تعالی : «وقولوا حطه نغفر لكم خطاياكم» البقرة : ۵۸ ، آی قولوا : حط عنا ذنوبنا ، وارتفعت علی معنی : مسألنا حطه ، أو أمرنا حطه ، (النهاية : ۱ / ۴۰۲) .

أقول : قوله صلی الله علیه و آله : «مثل اهل بیتی فیکم مثل باب حطه فی بنی اسرائیل» إشارة إلى قوله تعالی خطاباً لبنی اسرائیل : «ادخلوا الباب سجداً وقولوا حطه نغفر لكم خطاياكم» البقرة : ۵۸ .

توضیح ذلك أن «باب حطه» من أبواب بیت المقدس كما عن أبي حیان الأندلسی ، أو باب بلدة «أريحا» أو أول البلد كما احتملها فی تفسیر المیزان . وتشبيه أهل البيت فی الأمة الإسلامية بباب حطه فی بنی اسرائیل وتعريفهم بأنهم أبواب مغفرة الله ، دليل علی أن

الْتَمَسْكَ بِهِمْ لَهُ دَوْرَ أَسَاسِي فِي إِزَالَةِ الْأَدْنَسِ الْفَرْدِيَّةِ وَالْاجْتِمَاعِيَّةِ فِي الْمَجْتَمَعِ الْإِسْلَامِيِّ .

حدیث ۱۲۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ دَانَ بِدِينِي وَسَلِمَكَ مِنْهَا جِي وَاتَّبَعَ سُنَّتِي ، فَلْيَدِنَ بِتَفْضِيلِ الْأَيْمَةِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي عَلَى جَمِيعِ أُمَّتِي ، فَإِنَّ مَثَلَهُمْ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ مَثَلُ بَابِ حِطَّةٍ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دین مرا در پیش گرفت و روش مرا پیمود و از سنت من پیروی کرد باید برتری امامان اهل بیت مرا بر همه امت، باور داشته باشد. مثل آنها در میان این امت همچون «باب حطه» در میان بنی اسرائیل است.
أمالی الصدوق : ۶ / ۶۹ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۵۶ کلاهما عن ابن عباس .

حدیث ۱۲۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأَيْمَةُ بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ ، تِسْعَةٌ مِنْ صُلْبِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَام ، تَاسِعُهُمْ قَائِمُهُمْ ، أَلَا إِنَّ مَثَلَهُمْ فِيكُمْ مَثَلُ سَفِينَةِ نُوحٍ ، مَنْ رَكِبَهَا نَجَا وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا هَلَكَ ، وَمَثَلُ بَابِ حِطَّةٍ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امامان پس از من دوازده تن هستند، نه تن از پشت حسین علیه السلام که نهمین ایشان قائم آنهاست. هان، مثل آنها در میان شما همچون کشتی نوح است که هر کس بدان درآید نجات یابد و هر که از آن بازماند نابود شود، آنها همچون «باب حطه» در میان بنی اسرائیل هستند.
المناقب لابن شهر آشوب : ۱ / ۲۹۵ ، کفایه الأثر : ۳۸ کلاهما عن أبي ذر .

حدیث ۱۲۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَام - : مَثَلُكُمْ يَا عَلِيُّ مَثَلُ بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ ، مَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا ، فَمَنْ أَحْبَبَكُمْ وَوَالَاكُمْ كَمَا كَانَ آمِنًا مِنْ عَذَابِ النَّارِ ، وَمَنْ أَبْغَضَكُمْ أُلْقِيَ فِي النَّارِ . يَا عَلِيُّ «وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنْ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی بن ابی طالب علیه السلام - : ای علی! شما همانند بیت الله الحرام هستید که هر کس بر آن درآید ایمن شود، پس هر که شما را دوست بدارد و از شما طرفداری کند از عذاب آتش در امان خواهد بود و هر که به شما کینه ورزد به آتش افکنده می شود. ای علی! «وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنْ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا» ، پس هر که عذری دارد که دارد و هر که کم توشه

است عذر او کم توشگی است و هر که مریض است عذرش بیماری اوست، ولی خداوند در کوتاهی نسبت به طرفداری و دوستی اتان نه عذر توانگر را می پذیرد نه عذر فقیر را و نه بیمار و تندرست و نه کور و بینا را.

آل عمران : ۹۷ .

حدیث ۱۲۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النُّجُومُ أَمَانٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ مِنَ الْعَرَقِ ، وَأَهْلُ بَيْتِي أَمَانٌ لِأُمَّتِي مِنَ الْإِخْتِلَافِ ، فَإِذَا خَالَفَتْهَا قَبِيلَةٌ مِنَ الْعَرَبِ ، اِخْتَلَفُوا فَصَارُوا حِزْبَ إِبْلِيسَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ستارگان موجب امنیت ساکنان زمین از غرق شدن هستند و اهل بیت من موجب ایمنی امت من هستند از اختلاف، پس هر گاه قبیله ای از عرب با آنها به مخالفت برخاستند و امت اختلاف یافتند دیگر حزب شیطان گشته اند. المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۱۶۲ / ۴۷۱۵ عن ابن عباس .

حدیث ۱۲۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ ... مَثَلُكَ وَمَثَلُ الْأَيْمَةِ مِنْ وُلْدِكَ بَعْدِي مَثَلُ سَيْفِينَةَ نُوحٍ ، مَنْ رَكِبَهَا نَجَا ، وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا غَرِقَ ، وَمَثَلُكُمْ مَثَلُ النُّجُومِ ، كُلَّمَا غَابَ نَجْمٌ طَلَعَ نَجْمٌ ، إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! مثل تو و امامان از نسل تو پس از من همچون کشتی نوح است که هر کس بر آن درآید رهایی یابد و هر که از آن بازماند غرق شود و مثل شما همچون اختران است که هر گاه یکی ناپدید شود دیگری پیدا گردد تا به روز رستاخیز.

أمالی الصدوق : ۲۲۲ / ۱۸ ، کمال الدین : ۲۴۱ / ۶۵ ، بشاره المصطفی : ۳۲ ، جامع الأخبار : ۵۲ / ۵۹ ، مائه منقبه : ۶۵ ، فرائد السمطين : ۲ / ۲۴۳ / ۵۱۷ کلها عن ابن عباس .

حدیث ۱۲۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُهُمْ [أَهْلِ بَيْتِي] فِي أُمَّتِي كَمَثَلِ نُجُومِ السَّمَاءِ ، كُلَّمَا غَابَ نَجْمٌ طَلَعَ نَجْمٌ ، إِنَّهُمْ أَيْمَةٌ هُدَاةٌ مَهْدِيُونَ ، لَا يَضُرُّهُمْ كَيْدٌ مَنْ كَادَهُمْ ، وَلَا خِذْلَانٌ مَنْ خَذَلَهُمْ ، بَلْ يَضُرُّ اللَّهُ بِذَلِكَ مَنْ كَادَهُمْ وَخَذَلَهُمْ ، هُمْ حُجَجُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ ، وَشُهَدَاؤُهُ عَلَى خَلْقِهِ ، مَنْ أَطَاعَهُمْ أَطَاعَ اللَّهَ ، وَمَنْ عَصَاهُمْ عَصَى اللَّهَ . هُمْ مَعَ الْقُرْآنِ وَالْقُرْآنُ مَعَهُمْ ، لَا يُفَارِقُهُمْ وَلَا يُفَارِقُونَهُ حَتَّى يَرِدُوا عَلَيَّ حَوْضِي . وَأَوَّلُ الْأَيْمَةِ أَخِي عَلِيُّ خَيْرُهُمْ ، ثُمَّ ابْنِي حَسَنٌ ، ثُمَّ ابْنِي حُسَيْنٌ ، ثُمَّ تَسَعَهُ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مثل ایشان (اهل بیت من) در میان امتم همچون ستارگان سپهر است که هر گاه یکی از آنها ناپدید شود دیگری پیدا آید. آنها امامانی رهنما و رهیافته اند، نه کینه کسی که بدیشان کینه ورزد و نه ترک یاری کسانی که از یاری ایشان دریغ ورزند به آنها زیان رسانند، بل خداوند به کسانی که کینه آنها را در دل دارند و از یاری به ایشان دریغ می ورزند زیان می رسانند. آنها حجت‌های خدا بر زمین و گواهان اویند بر خلقش، هر کس از آنها فرمان برد از خدا فرمان برده است و هر که از ایشان سر پیچد از خدا سر پیچیده است. آنها با قرآن و قرآن با آنهاست، نه قرآن از آنها جدایی پذیرد و نه آنان از قرآن، تا آن که در کنار حوض کوثر بر من وارد آیند. نخستین امام برادر من علی است که بهترین آنهاست، سپس فرزندان حسن و پس از او فرزندان حسین و در پی ایشان نه تن از فرزندان حسین.

الغیبه للنعمانی : ۸۴ / ۱۲ عن سُلَیْمِ بْنِ قَیْسٍ عَنِ الْإِمَامِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، كِتَابِ سُلَیْمِ بْنِ قَیْسٍ : ۲ / ۶۸۶ / ۱۴ عَنِ الْإِمَامِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامِ ، الْفَضَائِلُ لِشَاذَانَ بْنِ جَبْرِئِيلَ : ۱۱۴ عَنِ سُلَیْمِ بْنِ قَیْسٍ عَنِ أَبِي ذَرٍّ وَالْمُقَدِّدِ وَسَلْمَانَ عَنِ الْإِمَامِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامِ ، مَشَارِقُ أَنْوَارِ الْيَقِينِ : ۱۹۲ عَنِ سُلَیْمِ بْنِ قَیْسٍ .

حدیث ۱۲۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إَجْعَلُوا أَهْلَ بَيْتِي مِنْكُمْ مَكَانَ الرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ وَمَكَانَ الْعَيْنَيْنِ مِنَ الرَّأْسِ ، فَإِنَّ الْجَسَدَ لَا يَهْتَدِي إِلَّا بِالرَّأْسِ وَلَا يَهْتَدِي الرَّأْسُ إِلَّا بِالْعَيْنَيْنِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهل بیت مرا نسبت به خود همچون سر بدانید برای پیکر و دو چشم برای سر، چه، پیکر جز به سر ره نمی یابد و سر جز به چشم هدایت نمی شود.

أمالی الطوسی : ۴۸۲ / ۱۰۵۳ ، كشف الغمّة : ۲ / ۳۵ کلاهما عن أبي ذرّ ، وراجع شرح الأخبار : ۲ / ۲۶۹ / ۵۷۴ ، كفاية الأثر : ۱۱۱ : عن واثله بن الأسقع .

حدیث ۱۲۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَاتَ بِغَيْرِ إِمَامٍ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بدون امام بمیرد مرده است چونان در جاهلیت.

مسند ابن حنبل : ۶ / ۲۲ / ۱۶۸۷۶ ، المعجم الكبير : ۱۹ / ۳۸۸ / ۹۱۰ ، الملا-حم والفتن : ۱۵۳ کلهما عن معاوية ، مسند أبي داود الطيالسي : ۲۵۹ عن ابن عمر ، تفسير العياشي : ۲ / ۳۰۳ / ۱۱۹ عن عمّار الساباطي عن الإمام الصادق عليه السلام ، الاختصاص : ۲۶۸ عن عمر بن يزيد عن الإمام الكاظم عليه السلام .

حدیث ۱۲۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَاتَ وَلَيْسَ عَلَيْهِ إِمَامٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بمیرد و امامی نداشته باشد مرده است چونان در جاهلیت.

الكافي : ۱ / ۳۹۷ / ۱ عن سالم بن أبي حفصة عن الإمام الباقر عليه السلام ، وأيضاً : ۸ / ۱۴۶ / ۱۲۳ عن بشير الكناسي عن الإمام الصادق عليه السلام ، المعجم الأوسط : ۶ / ۷۰ / ۵۸۲۰ ، مسند أبي يعلى : ۱۳ / ۳۶۶ / ۷۳۷۵ کلاهما عن معاوية ، المعجم الكبير : ۱۰ / ۲۸۹ / ۱۶۸۷ عن ابن عباس .

حدیث ۱۲۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَاتَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بمیرد و امامش را نشناسد مرده است چونان در جاهلیت.

الكافي : ۲ / ۲۰ / ۶ ، ثواب الأعمال : ۲۴۴ / ۱ ، المحاسن : ۱ / ۲۵۲ / ۴۷۵ کلهما عن عيسى بن السري عن الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث ۱۲۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَاتَ وَلَيْسَ فِي عُنُقِهِ بَيْعَةٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بمیرد بی آن که بیعتی بر گردنش باشد مرده است چونان در جاهلیت.

صحیح مسلم : ۳ / ۱۴۷۸ / ۱۸۵۱ ، السنن الکبری : ۸ / ۲۷۰ / ۱۶۶۱۲ کلاهما عن عبدالله بن عمر ، المعجم الکبیر : ۱۹ / ۳۳۴ / ۷۶۹ عن معاویة .

حدیث ۱۲۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَاتَ وَلَيْسَ لَهُ إِمَامٌ مِنْ وُلْدِي مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً ، وَيُؤْخَذُ بِمَا عَمَلَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَالْإِسْلَامِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بمیرد و امامی از فرزندان من نداشته باشد مرده است چونان در جاهلیت و نسبت به عملکردش در جاهلیت و اسلام مؤاخذه می شود.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۵۸ / ۲۱۴ عن أبي محمد الحسن بن عبدالله الرازي التميمي عن الإمام الرضا عليه السلام عن آبائه عليهم السلام ، كنز الفوائد : ۱ / ۳۲۷ .

حدیث ۱۲۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَنْ يَرِدُ عَلَيَّ الْحَوْضَ أَهْلُ بَيْتِي وَمَنْ أَحَبَّنِي مِنْ أُمَّتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین کسی که در کنار حوض کوثر بر من وارد می شود اهل بیت من و کسانی از امت من هستند که مرا دوست دارند.

السنّة لابن أبي عاصم : ۳۳۴ / ۷۴۸ عن سفیان بن اللیل عن الحسن عن الإمام علی علیه السلام ، كنز العیال : ۱۲ / ۱۰۰ / ۳۴۱۷۸ أخرجه الديلمي عن الإمام علی علیه السلام .

حدیث ۱۲۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْلُكُمْ وَارِدًا عَلَيَّ الْحَوْضَ ، أَوْلُكُمْ إِسْلَامًا : عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین کسی از شما که در کنار حوض کوثر بر من وارد می شود، نخستین کسی از شماست که اسلام آورده است: علی بن ابی طالب.

المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۱۴۷ / ۴۶۶۲ ، تاریخ بغداد : ۲ / ۸۱ ، المناقب لابن المغازلی : ۱۶ / ۲۲ ، المناقب للخوارزمی : ۵۲ / ۱۵ کلها عن سلمان .

حدیث ۱۲۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا وَعَلِيٌّ وَفَاطِمَةُ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي قُبَّةٍ تَحْتَ الْعَرْشِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من، علی، فاطمه، حسن و حسین روز رستاخیز در خانه ای گنبدی زیر عرش قرار داریم.

کنز العمال : ۱۲ / ۱۰۰ / ۳۴۱۷۷ نقلاً عن الطبرانی فی معجمه ، مجمع الزوائد : ۹ / ۲۷۶ / ۱۵۰۲۲ ؛ شرح الأخبار : ۳ / ۴ / ۹۱۴ کلهما
عن أبي موسى الأشعري ، وراجع المناقب للخوارزمي : ۳۰۳ / ۲۹۸ ؛ بشارة المصطفى : ۴۸ ، کنز العمال : ۱۲ / ۹۸ / ۳۴۱۶۷ .

حدیث ۱۲۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْوَسِيلَةُ دَرَجَةٌ عِنْدَ اللَّهِ لَيْسَ فَوْقَهَا دَرَجَةٌ ، فَسَلُّوا اللَّهَ أَنْ يُؤْتِيَنِي الْوَسِيلَةَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : «وسيله»، درجه ای است نزد خدا که بالاتر از آن درجه ای نیست، پس از خدا بخواهید که به من «وسيله» دهد.

مسند ابن حنبل : ۴/۱۶۵/۱۱۷۸۳ عن أبي سعيد الخدري ، و ج ۳/۸۶/۷۶۰۱ ، و ص ۸۷۷۸ / ۲۹۲ کلاهما عن أبي هريرة نحوه ، و ج ۲ / ۵۷۱ / ۶۵۷۹ عن عبدالله بن عمرو بن العاصي نحوه ، وراجع صحيح البخاري : ۱ / ۲۲۲ / ۵۸۹ ، صحيح مسلم : ۱ / ۲۸۹ / ۳۸۴ ، سنن أبي داود : ۱ / ۱۴۴ / ۵۲۳ و ص ۱۴۶ / ۵۲۹ ، سنن الترمذي : ۵ / ۵۸۶ / ۳۶۱۲ و ح ۳۶۱۴ ، سنن النسائي : ۲ / ۲۵ / ۶۷۱ و ص ۲۷ / ۶۷۳ ، سنن ابن ماجه : ۱ / ۲۳۹ / ۷۲۲ .

حدیث ۱۲۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي الْجَنَّةِ دَرَجَةٌ تُدْعَى «الْوَسِيلَةَ» فَإِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ فَسَلُّوا لِي الْوَسِيلَةَ ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَنْ يَسْكُنُ مَعَكَ فِيهَا ؟ قَالَ : عَلِيٌّ وَفَاطِمَةُ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در بهشت جایگاهی است که «وسيله» خوانده می شود، پس هر گاه از خدا چیزی خواستید برای من هم «وسيله» بخواهید. گفتند: یا رسول الله! چه کسی با تو در آن جا خواهد بود؟ فرمود: علی، فاطمه، حسن و حسین.

کنز العمال : ۱۲ / ۱۰۳ / ۳۴۱۹۵ و ج ۱۳ / ۶۳۹ / ۳۷۶۱۶ کلاهما عن ابن مردويه عن الإمام علي عليه السلام ، تفسير ابن كثير : ۲ / ۶۸ ؛ بشارة المصطفى : ۲۷۰ نحوه کلاهما عن الحارث عن الإمام علي عليه السلام ، وراجع معاني الأخبار : ۱ / ۱۱۶ ، تفسير القمي : ۲ / ۳۲۴ ، علل الشرايع : ۶ / ۱۶۴ ، بصائر الدرجات : ۱۱ / ۴۱۶ ، روضة الواعظين : ۱۲۷ .

حدیث ۱۲۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَسَطُ الْجَنَّةِ لِي وَلِأَهْلِ بَيْتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرکز بهشت از آن من و اهل بیت من است.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۶۸ / ۳۱۴ عن الحسن بن عبدالله التميمي عن أبيه عن الإمام الرضا عن آبائه عن الإمام علي عليهم السلام .

حدیث ۱۲۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا الشَّجَرَةُ ، وَفَاطِمَةُ فَرَعُهَا ، وَعَلِيٌّ لِقَاحُهَا ، وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ ثَمَرَتُهَا ، وَشَيْعَتُنَا وَرَقُّهَا ، وَأَصْلُ الشَّجَرَةِ فِي جَنَّةِ عَدْنٍ ، وَسَائِرُ ذَلِكَ فِي سَائِرِ الْجَنَّةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من آن درخت هستم و فاطمه شاخه آن و علی لقاح [مایه باروری] آن و حسن و حسین میوه آن و شیعیان ما برگهای آن هستند و ریشه این درخت در فردوس برین قرار دارد و دیگر قسمتهای آن در دیگر قسمتهای بهشت است.
المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۱۷۴ / ۴۷۵۵ عن عبدالرحمن بن عوف .

حدیث ۱۲۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ قَدْ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنَّا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند هر گونه تبهکاری پنهان و پیدا را از ما اهل بیت دور کرده است.
الفردوس : ۱ / ۵۴ / ۱۴۴ عن الإمام علی علیه السلام .

حدیث ۱۲۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ قَسَمَ الْخَلْقَ قِسْمَيْنِ ، فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِهِمَا قِسْمًا ، وَذَلِكَ قَوْلُهُ : «أَصْحَابُ الْيَمِينِ» وَ «أَصْحَابُ الشَّمَالِ» فَأَنَا مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ، وَأَنَا خَيْرُ أَصْحَابِ الْيَمِينِ . ثُمَّ جَعَلَ الْقِسْمَيْنِ أَثْلَانًا ، فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِهَا ثُلثًا ، فَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى : «فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ» «وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل، خلائق را به دو گروه تقسیم کرده است و ما را بهترین آن دو گروه قرار داده است، چون که فرموده: «و اصحاب الیمین» و «اصحاب الشمال». من از اصحاب الیمین و از بهترین اصحاب الیمین هستم. سپس خداوند این دو گروه را به سه گروه تقسیم کرده و مرا بهترین آن سه گروه قرار داده و این است همان سخن پروردگار که: پس اصحاب میمنه، «آنها که سبقت جسته اند و اینک پیش افتاده اند». من جزء «سابقون» و بهترین ایشان هستم.

خداوند سپس این سه گروه را قبیله ها ساخته مرا در بهترین قبیله نهاده است و این است مفهوم سخن پروردگار که: «و شما را جماعتها و قبیله ها کردیم تا یکدیگر را بشناسید. هر آینه گرامیترین شما نزد خدا پرهیزگارتترین شماست، همانا خدا دانا و کاردان است» و من پرهیزگارتترین فرزندانم نزد خدا بدون آن که بدان ببالم. سپس خداوند قبائل را خانه خانه گرداند و مرا در بهترین خانه نهاد، و این است سخن پروردگار که: «أَمَّا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» . پس، من و اهل بیتم از گناهان پاک هستیم.

الواقعة : ۲۷ و ۴۱ و ۸ و ۱۰ .

حدیث ۱۲۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا وَعَلِيٌّ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ وَتِسْعَةٌ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ مُطَهَّرُونَ مَعْصُومُونَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من و علی و حسن و حسین و نه تن از فرزندان حسین، پاک و معصوم هستیم.

کمال الدین : ۲۸۰ / ۲۸ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱ / ۶۴ / ۳۰ ، المناقب لابن شهر آشوب : ۱ / ۲۹۵ ، کفایة الأثر : ۱۹ ، الصراط المستقیم : ۲ / ۱۱۰ ، ینایع المودّة : ۳ / ۲۹۱ / ۹ ، فرائد السمطین : ۲ / ۱۳۳ / ۴۳۰ کلّها عن ابن عباس .

حدیث ۱۲۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأَيْمَةُ بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ عَدَدُ نُبَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ ، كُلُّهُمْ أُمَّةٌ أَتَقِيَاءُ مَعْصُومُونَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امامان پس از من دوازده تن هستند به شمار نقیبان بنی اسرائیل که همه آنها امین و پرهیزگار و معصوم هستند.

جامع الأخبار : ۶۲ / ۸۰ .

حدیث ۱۲۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَحْنُ أَهْلُ بَيْتِ طَهْرِهِمُ اللَّهُ ، مِنْ شَجَرَةِ التُّبْوَةِ ، وَمَوْضِعِ الرِّسَالَةِ ، وَمُخْتَلَفِ الْمَلَائِكَةِ ، وَبَيْتِ الرَّحْمَةِ ، وَمَعْدِنِ الْعِلْمِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما خاندانی هستیم که خداوند پاکشان گردانیده است، این خاندان از شجره نبوت و جایگاه رسالت و محل آمد و شد فرشتگان و خانه رحمت و کان دانش است.

الدر المنثور : ۶ / ۶۰۶ عن الضحاک بن مزاحم .

حدیث ۱۲۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى الْقَضِيبِ الْأَحْمَرِ الَّذِي غَرَسَهُ اللَّهُ بِيَدِهِ وَيَكُونَ مُتَمَسِّكًا بِهِ فَلْيَتَوَلَّ عَلِيًّا وَالْأَيْمَةَ مِنْ وُلْدِهِ ، فَإِنَّهُمْ خَيْرُهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ وَصَفْوَتُهُ ، وَهُمْ الْمَعْصُومُونَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ وَخَطِيئَةٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس نگرستن به شاخه سرخی که خداوند با دست خود آن را نشانده شادش می کند و می خواهد بدان چنگ در زند، باید علی و امامان از نسل او را دوست بدارد که آنها منتخب و برگزیدگان خداوند عزوجل هستند و از هر گونه گناه و خطایی مصون می باشند.

أمالی الصدوق : ۴۶۷ / ۲۶ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۵۷ / ۲۱۱ کلاهما عن محمّد بن علی التمیمی عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام .

حدیث ۱۲۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِ لَنْ تَضِلُّوا بَعْدِي ، أَحَدُهُمَا أَعْظَمُ مِنَ الْآخَرِ : كِتَابُ اللَّهِ حَبْلٌ مَمْدُودٌ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ، وَعِترَتِي أَهْلُ بَيْتِي ، وَلَنْ يَنْفَرَقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ ، فَانظُرُوا كَيْفَ تَخْلُفُونِي فِيهِمَا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من در میان شما چیزی به یادگار نهاده ام که مادامی که بدان چنگ در زیند هرگز پس از من گمراه نگردید؛ یکی از آن دو بزرگتر از دیگری است: کتاب خدا که ریسمانی است کشیده شده از آسمان به زمین و عترتم، اهل

بیتم، و این دو هرگز از هم جدا نشوند تا در کنار حوض کوثر بر من وارد آیند، پس بنگرید در نبودن من حقم را درباره این دو چگونه ادا می کنید.

سنن الترمذی: ۵ / ۶۶۳ / ۳۷۸۸ عن زید بن أرقم .

حدیث ۱۲۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنِّي فَرَطُ لَكُمْ ، وَأَنْتُمْ وَاِرِدُونَ عَلَيَّ الْحَيَوضَ ، وَإِنِّي سَأَلْتُكُمْ حِينَ تَرِدُونَ عَلَيَّ عَنِ الثَّقَلَيْنِ ، فَانظُرُوا كَيْفَ تَخْلَفُونِي فِيهِمَا: الثَّقَلُ الْأَكْبَرُ كِتَابُ اللَّهِ ، سَبَبُ طَرْفِهِ بِيَدِ اللَّهِ وَطَرْفُهُ بِأَيْدِيكُمْ ، فَاسْتَمْسِكُوا بِهِ ، وَلَا تَصَلُّوا وَلَا تَبَدَّلُوا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! من جلودار شما هستم و شما کنار حوض کوثر بر من وارد می آید. هنگامی که شما بر من وارد آید من درباره دو «ثقل» از شما خواهم پرسید، پس بنگرید در نبودن من حقم را درباره این دو چگونه ادا می کنید: ثقل اکبر، کتاب خدا، ریسمانی است که یک سوی آن در دست خدا و سوی دیگر آن در دست شما است، پس بدان چنگ در زیند که نه گمراه شوید و نه دگرگونی در شما راه یابد.

تاریخ بغداد: ۸ / ۴۴۲ عن حذیفه بن أسيد .

أقول : كذا في تاريخ بغداد من دون ذكر الثقل الأصغر ، وقد رواه كاملاً غير واحدٍ من الحفاظ والمؤرخين عن الراوي نفسه ، وراجع مجمع الزوائد : ۹ / ۲۵۹ / ۱۴۹۶۶ و : ۱۰ / ۶۵۸ / ۱۸۴۶۰ ، المعجم الكبير : ۳ / ۶۷ / ۲۶۸۳ ، و ص ۱۸۰ / ۳۰۵۲ وغيرها ، وراجع أيضاً الغدير : ۱ / ۲۵ / ۳۱ حيث ذكر جملة من مصادر أهل السنة .

حدیث ۱۲۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنِّي خَلَفْتُ فِيكُمْ اثْنَيْنِ لَنْ تَصَلُّوا بَعْدَهُمَا أَبَدًا : كِتَابُ اللَّهِ وَنَسَبِي ، وَلَنْ يَتَفَرَّقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَيَوضَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من در میان شما دو چیز به یادگار می نهم که پس از آن دو هرگز گمراه نشوید: کتاب خدا و نسب (ونسف) من. این دو از یکدیگر جدایی نپذیرند تا کنار حوض کوثر بر من وارد آیند.

مجمع الزوائد : ۹ / ۲۵۶ / ۱۴۹۵۸ عن أبي هريرة ، وراجع كمال الدين : ۲۳۵ / ۴۷ عن أبي هريرة وفيه «كتاب الله وسنتي» .

حدیث ۱۲۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنِّي قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ ، أَحَدُهُمَا أَكْبَرُ مِنَ الْآخَرِ : كِتَابُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ حَبْلٌ مَمْدُودٌ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ، وَعِترَتِي أَهْلَ بَيْتِي ، أَلَا إِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرَقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَيَوضَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من در میان شما دو ثقل به یادگار می نهم که یکی از آن دو بزرگتر از دیگری است: کتاب خداوند عزوجل که ریسمانی است کشیده شده از آسمان به زمین و عترت من که همان اهل بیت من است. آگاه باشید که این دو هرگز از هم جدایی نپذیرند تا کنار حوض کوثر بر من وارد آیند.

مسند ابن حنبل : ۴ / ۵۴ / ۱۱۲۱ عن أبي سعيد الخدري .

حدیث ۱۲۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ خُلَفَائِي وَأَوْصِيَاءِي وَحُجَجَ اللَّهِ عَلَى الْخَلْقِ بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ ، أَوْلَهُمْ أُخِي وَأَخْرُهُمْ وَلَدِي ، قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَنْ أُخْوَكُ ؟ قَالَ : عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ . قِيلَ : فَمَنْ وَلَدُكَ ؟ قَالَ : الْمَهْدِيُّ الَّذِي يَمَلُؤُهَا قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مَلَأْتَ جُورًا وَظُلْمًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جانشینان و اوصیای من و حجتهای خدا بر خلق، پس از من دوازده تن هستند که نخستین آنها برادر من است و آخرین ایشان، فرزند من. گفته شد: یارسول الله! برادر تو کیست؟ فرمود: علی بن ابی طالب. گفتند: فرزندان کیست؟ فرمود: مهدی که زمین را همان گونه که از جور و ستم آکنده شده است از داد و عدل بیاکند.

کمال الدین : ۲۸۰ / ۲۷ ، فرائد السمطين : ۲ / ۳۱۲ / ۵۶۲ کلاهما عن عبدالله بن عباس .

حدیث ۱۲۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا سَيِّدُ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ وَأَفْضَلُ مِنَ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ ، وَأَوْصِيَاءِي سَادَةُ أَوْصِيَاءِ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من سرور پیامبران و رسولان و برتر از فرشتگان مقرب هستم و اوصیای من نیز سرور اوصیای پیامبران و رسولان هستند.

أمالی الصدوق : ۲۴۵ / ۱۲ ، بشارة المصطفى : ۳۴ کلاهما عن ابن عباس .

حدیث ۱۳۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا سَيِّدُ النَّبِيِّينَ ، وَعَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ سَيِّدُ الْوَصِيِّينَ ، وَإِنَّ أَوْصِيَاءِي بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ ، أَوْلَهُمْ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَأَخْرُهُمُ الْقَائِمُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من سرور انبیاء هستم و علی بن ابی طالب سرور اوصیاء است. اوصیای پس از من دوازده تن هستند که نخستین آنها علی بن ابی طالب و آخرین ایشان قائم است.

کمال الدین : ۲۸۰ / ۲۹ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱ / ۶۴ / ۳۱ ، فرائد السمطين : ۲ / ۳۱۳ / ۵۶۴ کلها عن ابن عباس .

حدیث ۱۳۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ نَبِيٍّ وَصِيٌّ وَوَارِثٌ ، وَإِنَّ عَلِيًّا وَصِيٌّ وَوَارِثِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر پیامبری وصی و وارثی دارد و وارثی. و علی، وصی و وارث من است.

الفردوس : ۳ / ۳۳۶ / ۵۰۰۹ ، تاریخ دمشق «ترجمه الإمام علی علیه السلام» : ۳ / ۵ / ۱۰۲۱ و ۱۰۲۲ ، المناقب للخوارزمی : ۸۴ / ۷۴ کلها عن ابن بريده عن أبيه ، المناقب لابن المغازلي : ۲۰۰ / ۲۳۸ عن عبدالله بن بريده .

حدیث ۱۳۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فی حدیث المعراج - : یا رَبِّ ، وَمَنْ أَوْصِيَانِي؟ فَنُودِيْتُ : يَا مُحَمَّدُ ، أَوْصِيَاؤُكَ الْمَكْتُوبُونَ عَلَى سَاقِ عَرْشِي ، فَنَظَرْتُ وَأَنَا بَيْنَ يَدَيِ رَبِّي جَلَّ جَلَالُهُ إِلَى سَاقِ الْعَرْشِ ، فَرَأَيْتُ اثْنَيْ عَشَرَ نُورًا ، فِي كُلِّ نُورٍ سَيْطَرٌ أَخْضَرٌ مَكْتُوبٌ عَلَيْهِ اسْمٌ وَصِيٌّ مِنْ أَوْصِيَانِي ، أَوْلَهُمْ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ،
وَأَخْرَهُمْ مَهْدِيُّ أُمَّتِي .

فَقُلْتُ : يَا رَبِّ ، هَؤُلَاءِ أَوْصِيَانِي مِنْ بَعْدِي؟ فَنُودِيْتُ : يَا مُحَمَّدُ ، هَؤُلَاءِ أَوْلِيَانِي وَأَحِبَّائِي وَأَصْفِيَانِي وَحُجَجِي بَعْدَكَ عَلَى بَرِيَّتِي ، وَهُمْ أَوْصِيَاؤُكَ وَخُلَفَاؤُكَ وَخَيْرُ خَلْقِي بَعْدَكَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در حدیث معراج - : بار خدایا! اوصیای من کیانند؟ ندا در رسید که: ای محمد! نام اوصیای تو بر پایه عرش من نوشته شده است. من در حالی که در برابر پروردگار جل جلاله قرار داشتم به پایه عرش نگریستم و دوازده نور دیدم که در هر نور، سطری سبز رنگ بود که نام وصی از اوصیای من بر آن نوشته شده بود نخستین آنها علی بن ابی طالب و آخرین ایشان مهدی

امتم بود. من عرض کردم: بار خدایا! اینان اوصیای پس از من هستند؟ ندا در رسید که: ای محمد! اینان اولیاء، دوستان، برگزیدگان و حجت‌های من بر مردم پس از تو هستند و ایشانند اوصیاء و جانشینان تو و بهترین خلقم پس از تو.

علل الشرائع : ۶ / ۱ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱ / ۲۶۴ / ۲۲ ، کمال الدین : ۲۵۶ / ۴ کَلْهَا عَنْ عَبْدِ السَّلَامِ بْنِ صَالِحِ الْهَرَوِيِّ عَنْ الْإِمَامِ الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ .

حدیث ۱۳۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِابْنَتَيْهِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ وَقَدْ بَكَتْ لَمَّا رَأَتْهُ فِي مَرَضِهِ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ وَشَكَتْ إِلَيْهِ خَوْفَهَا عَلَى نَفْسِهَا وَوَلَدَيْهَا الضَّيْعَةَ بَعْدَهُ - : يَا فَاطِمَةُ ، أَمَا عَلِمْتِ أَنَا أَهْلُ بَيْتِ اخْتَارَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَنَا الْآخِرَةَ عَلَى الدُّنْيَا ، وَأَنَّهُ حَتَمَ الْفَنَاءَ عَلَى جَمِيعِ خَلْقِهِ ، وَأَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَطَّلَعَ إِلَى الْأَرْضِ أَطْلَاعَةً فَاخْتَارَنِي مِنْ خَلْقِهِ فَجَعَلَنِي نَبِيًّا . ثُمَّ أَطَّلَعَ إِلَى الْأَرْضِ أَطْلَاعَةً ثَانِيَةً فَاخْتَارَ مِنْهَا زَوْجَكَ ، وَأَوْحَى إِلَيَّ أَنْ أزوُجَكَ إِيَّاهُ ، وَأَتَّخِذَهُ وَلِيًّا وَوَزِيرًا ، وَأَنْ أَجْعَلَهُ خَلِيفَتِي فِي أُمَّتِي ، فَأَبُوكَ خَيْرُ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ وَرُسُلِهِ ، وَبِعَلِّكَ خَيْرَ الْأَوْصِيَاءِ ، وَأَنْتِ أَوْلُ مَنْ يَلْحَقُ بِي مِنْ أَهْلِي . ثُمَّ أَطَّلَعَ إِلَى الْأَرْضِ أَطْلَاعَةً ثَالِثَةً فَاخْتَارَكَ وَوَلَدَيْكَ ، فَأَنْتِ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، وَأَبْنَاكَ حَسَنٌ وَحُسَيْنٌ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، وَأَبْنَاؤُكَ بَعْدَكَ أَوْصِيَانِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، كُلُّهُمْ هَادُونَ مَهْدِيُونَ ، وَأَوْلُ الْأَوْصِيَاءِ بَعْدِي أَخِي عَلِيُّ ، ثُمَّ حَسَنٌ ، ثُمَّ حُسَيْنٌ ، ثُمَّ تَسَعَةُ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ فِي دَرَجَتِي ، وَلَيْسَ فِي الْجَنَّةِ دَرَجَةٌ أَقْرَبُ إِلَى اللَّهِ مِنْ دَرَجَتِي وَدَرَجَةِ أَبِي إِبْرَاهِيمَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خطاب به دختر خود فاطمه علیها السلام که از دیدن بیماری پیامبر که منجر به رحلت ایشان شد گریسته بود و نزد پیامبر صلی الله علیه و آله از هراس بر خود و نابودی دو فرزندش پس از وفات پیامبر شکوه می کرد - : ای فاطمه، آیا هنوز ندانسته‌ای ما از خاندانی هستیم که خداوند عزوجل آخرت را بر دنیای ما برگزیده است و مرگ را بر همه خلائقش محتوم ساخته است و این که خداوند تبارک و تعالی به زمین نگریسته و از میان خلقتش مرا برگزیده و پیامبرم گردانیده است و پس از نگریستن برای دومین بار همسر تو را برگزیده است و به من وحی کرده که تو را به ازدواج او در آورم و او را یاور و وزیر خود بگیرم و او را جانشین خود در میان امتم قرار دهم. پدر تو بهترین پیامبر و رسول خداست و شوی تو بهترین اوصیاء است و تو نخستین کس از خاندان من هستی که به من می پیوندی و این که خداوند برای سومین بار به زمین نگریسته و تو و دو فرزندت را برگزیده است. تو بانوی زنان بهشتی هستی و دو فرزند تو حسن و حسین سرور جوانان بهشتی اند و فرزندان شوهر تو اوصیای من هستند تا روز رستاخیز، و همه آنها هدایتگر رهیافته اند. نخستین اوصیای پس از من، برادر علی و سپس حسن و در پی او حسین و

به دنبال او نه تن از فرزندان حسین هستند که منزلی چون من دارند و در بهشت جایگاهی نزدیک تر به خدا از جایگاه من و پدرم ابراهیم نیست.

کمال الدین: ۲۶۳/۱۰ عن سلیم بن قیس الهلالی عن سلمان الفارسی، کتاب سلیم بن قیس: ۲/۵۶۵.

حدیث ۱۳۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ رِجَالِكُمْ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ، وَخَيْرُ شَبَابِكُمُ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ ، وَخَيْرُ نِسَائِكُمْ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمَا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین مردان شما علی بن ابی طالب و بهترین جوانانتان حسن و حسین و بهترین زنانان فاطمه دختر محمد صلی الله علیهماست.

تاریخ بغداد : ۴ / ۳۹۲ / ۲۲۸۰ عن عبدالله .

حدیث ۱۳۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا وَأَهْلُ بَيْتِي صَفْوَةُ اللَّهِ وَخَيْرُهُ مِنْ خَلْقِهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من و خاندانم، برگزیدگان خدا و منتخبین او از میان خلایقش هستیم.

إحقاق الحق : ۹ / ۴۸۳ نقلاً عن رساله الاعتقاد عن أنس .

حدیث ۱۳۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا فَاطِمَةُ ، وَنَحْنُ أَهْلُ بَيْتٍ قَدْ أَعْطَانَا اللَّهُ سَبْعَ خِصَالٍ لَمْ يُعْطَ أَحَدٌ قَبْلَنَا وَلَا يُعْطَى أَحَدٌ بَعْدَنَا : أَنَا خَاتِمَةُ النَّبِيِّينَ وَأَكْرَمُ النَّبِيِّينَ عَلَى اللَّهِ

وَأَحَبُّ الْمَخْلُوقِينَ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَأَنَا أَبُوكَ وَوَصِيِّ خَيْرِ الْأَوْصِيَاءِ وَأَحَبُّهُمْ إِلَيَّ

اللَّهُ وَهُوَ بَعْلُكَ ، وَشَهِيدُنَا خَيْرُ الشُّهَدَاءِ وَأَحَبُّهُمْ إِلَى اللَّهِ ، وَهُوَ عَمُّكَ حَمْرَةُ بِنْتِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَهُوَ عَمُّ أَبِيكَ وَعَمُّ بَعْلِكَ ، وَمِنَّا مَنْ لَهُ

جَنَاحَانِ أَخْضَرَانِ يَطِيرُ فِي الْجَنَّةِ مَعَ الْمَلَائِكَةِ حَيْثُ يَشَاءُ وَهُوَ ابْنُ عَمِّ أَبِيكَ وَأَخُو بَعْلِكَ ، وَمِنَّا سَبَطَا هَذِهِ الْأُمَّةِ وَهُمَا ابْنَاكَ الْحَسَيْنُ

وَالْحُسَيْنُ وَهُمَا سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، وَأَبُوهُمَا - وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ - خَيْرٌ مِنْهُمَا . يَا فَاطِمَةُ - وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ - إِنَّ مِنْهُمَا مَهْدِيَّ

هَذِهِ الْأُمَّةَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای فاطمه! ما خاندانی هستیم که خداوند به ما هفت خصلت بخشیده که به هیچ کس، خواه پیش یا

پس از ما عطا نفرموده است: من خاتم پیامبران و گرامی ترین ایشان نزد خدا و محبوبترین خلق نزد خداوند عزوجل

هستم، من پدر تو هستم و وصی من بهترین اوصیاء و محبوبترین ایشان نزد پروردگار است که همان شوی توست، شهید ما بهترین

شهداء و محبوبترین آنها نزد خداست که همان عموی تو حمزه بن عبدالمطلب است و عموی پدر تو و عموی شوی تو نیز هست، از

ماست کسی که با دو بال سبز در بهشت به همراه فرشتگان به هر سو که بخواهد پرواز می کند که همان پسر عموی پدر تو و برادر

شوی توست، از ماست دو نوه این امت که دو فرزند تو حسن و حسین هستند که سرور جوانان بهشتیان می باشند و پدر آن دو -

سوگند به آن که مرا به حق برانگیخت - از آن دو بهتر است. ای فاطمه! سوگند به کسی که مرا به حق برانگیخت - مهدی این امت

از همین دو تن است.

المعجم الكبير: ۳ / ۵۷ / ۲۶۷۵ عن عليّ المكي الهلاليّ، وراجع أمالي الطوسيّ: ۱۵۴ / ۲۵۶، الخصال: ۴۱۲ / ۱۶ كلاهما عن أبي أيوب الأنصاريّ، الغيبة للطوسيّ: ۱۹۱ / ۱۵۴، كشف الغمّة: ۱ / ۱۵۴ كلاهما عن أبي سعيد الخدريّ، كفاية الأثر: ۶۳ عن جابر بن عبد الله الأنصاريّ.

حدیث ۱۳۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا سَيِّدُ النَّبِيِّينَ ، وَعَلِيٌّ بَنُ أَبِي طَالِبٍ سَيِّدُ الْوَصِيِّينَ ، وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، وَالْأئِمَّةُ بَعْدَهُمَا سَادَاتُ الْمُتَّقِينَ ، وَبَيْنَنَا وَبَيْنَ اللَّهِ ، وَعَدُوُّنَا عَدُوُّ اللَّهِ ، وَطَاعَتُنَا طَاعَةُ اللَّهِ ، وَمَعْصِيَتُنَا مَعْصِيَةُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَحَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من سرور پیامبران و علی بن ابی طالب سرور اوصیاء و حسن و حسین دو سالار جوانان بهشتی اند و امامان پس از آن دو، سروران پرهیزگارانند. دوستدار ما دوستدار خداست و دشمن ما دشمن خدا و فرمانبری از ما فرمانبری از خدا و سرکشی از ما سرکشی از خداوند عزوجل است، خدا ما را بس و نیکو کارگزار است.

أمالی الصدوق: ۴۴۸ / ۱۶ عن أبي الطفيل عن الإمام الحسن عليه السلام .

حدیث ۱۳۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلِيٌّ بَنُ أَبِي طَالِبٍ وَالْأئِمَّةُ مِنْ وُلْدِهِ بَعْدِي سَادَةُ أَهْلِ الْأَرْضِ وَقَادَةُ الْعُرِّ الْمُحَجَّلِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی بن ابی طالب و امامان از نسل او پس از من، سروران زمینیان و جلوداران رو و دست و پا سپیدان به روز رستاخیز هستند .

أمالی الصدوق: ۴۶۶ / ۲۴ عن عمر بن أبي سلمة عن أمه سلمى .

حدیث ۱۳۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ أَنَا وَأَنْتَ وَالْأئِمَّةُ مِنْ وُلْدِكَ سَادَةٌ فِي الدُّنْيَا وَمُلُوكٌ فِي الْآخِرَةِ ، مَنْ عَرَفَنَا فَقَدْ عَرَفَ اللَّهَ ، وَمَنْ أَنْكَرَنَا فَقَدْ أَنْكَرَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! من و تو و امامان از نسل تو سروران دنیا و شهریاران سرای دیگرند، هر که ما را بشناسد خدا را شناخته است و هر که ما را نشناسد خداوند عزوجل را شناخته است.

أمالی الصدوق: ۵۲۳ / ۶ عن سليمان بن مهران عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام عليّ عليهم السلام، وراجع أمالی الصدوق: ۴۴۸ عن حسن بن عليّ بن فضال عن الإمام الرضا عليه السلاموفيه «قال: نحن سادات في الدنيا وملوك في الآخرة»، عيون أخبار الرضا عليه السلام: ۲ / ۵۷ / ۲۱۰ وفيه «ملوك في الأرض» .

حدیث ۱۳۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ: «فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - درباره این سخن پروردگار «اگر خودنمی دانید از اهل کتاب بپرسید» - : مقصود از «ذکر» من هستم

و مراد از «اهل ذکر» امامان هستند.

النحل: ۴۳.

حدیث ۱۳۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : يَا عَلِيُّ ، اَنَا وَأَنْتَ وَابْنَاكَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ وَتِسْعَةٌ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ أُرْكَانُ الدِّينِ وَدَعَائِمُ الْإِسْلَامِ ، مَنْ تَبِعَنَا نَجَا ، وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنَّا فَالِيَ النَّارِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی بن ابی طالب علیه السلام - : ای علی! من و تو و دو فرزندت حسن و حسین و نه فرزند حسین، بنیانها و پایه های اسلام هستیم، هر که از ما پیروی کند رهایی یابد و هر که از ما باز ماند رو به سوی آتش دارد.
 أمالی المفید: ۲۱۷ / ۴ ، بشارة المصطفی: ۴۹ و فيه «فالی النار هوی» و كلاهما عن جابر بن یزید عن الإمام الباقر عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۳۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي كُلِّ خَلْفٍ مِنْ أُمَّتِي عَيْدَلًا مِنْ أَهْلِ بَيْتِي ، يَنْفِي عَنْ هَذَا الدِّينِ تَحْرِيفَ الْغَالِيْنَ وَانْتِحَالَ الْمُبْطِلِيْنَ وَتَأْوِيلَ الْجَاهِلِيْنَ . وَإِنَّ أُتْمَتَكُمْ قَادَتْكُمْ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، فَانظُرُوا بِمَنْ تَقْتَدُونَ فِي دِينِكُمْ وَصَلَاتِكُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در هر نسلی از امت من دادگری از اهل بیت من حضور دارد که تحریف زیاده روان و در لباس دین درآمدن مبطلان و تأویل جاهلان را از این دین دور می کند و امامان شما همان راهبران شما هستند به سوی خداوند عزوجل، پس بنگرید که در دین و نماز خود به چه کسانی اقتداء می کنید؟

کمال الدین : ۲۲۱ / ۷ عن أبي الحسن الليثي عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، وراجع قرب الإسناد : ۷۷ / ۲۵۰ عن مسعدة بن صدقة عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، المناقب لابن شهر آشوب : ۱ / ۲۴۵ ، كنز الفوائد : ۱ / ۳۳۰ .

حدیث ۱۳۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَحْنُ بَابُ اللَّهِ الَّذِي يُؤْتِي مِنْهُ بِنَا يَهْتَدِي الْمُهْتَدُونَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما، در خدا هستیم که از آن وارد می شوند، در پرتو وجود ما هدایت جویان، ره می یابند. فضائل الشيعة : ۵۰ / ۷ ، تأویل الآيات الظاهرة : ۴۹۸ كلاهما عن أبي سعيد الخدری .

حدیث ۱۳۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : ثَلَاثٌ أَقْسِمُ أَنْهِنَّ حَقٌّ : إِنَّكَ وَالْأَوْصِيَاءَ مِنْ بَعْدِكَ عُرْفَاءُ لَا يُعْرِفُ اللَّهُ إِلَّا بِسَبِيلِ مَعْرِفَتِكُمْ ، وَعُرْفَاءُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ عَرَفْتُمُوهُ وَعَرَفْتُمُوهُ ، وَعُرْفَاءُ لَا يَدْخُلُ النَّارَ إِلَّا مَنْ أَنْكَرْتُمْ وَأَنْكَرْتُمُوهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - : سه چیز است که سوگند به حق بودنشان می خورم: این که تو و اوصیای پس

از تو کدخدایانی هستی که جز از راه شناخت شما خداوند شناخته نگردد و کدخدایانی که کسی به بهشت در نیاید مگر کسی که شما را بشناسد و شما هم او را بشناسید و کدخدایانی که کسی به آتش در نیاید مگر کسی که شما را نشناسد و شما هم او را نشناسید.

الخصال : ۱۵۰ / ۱۸۳ عن نصر العطار عمّن رفعه .

حدیث ۱۳۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِعَلِّيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : يَا عَلِيُّ ، أَنْتَ وَالْأَوْصِيَاءُ مِنْ وُلْدِكَ أَعْرَافُ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ ، لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا مَنْ عَرَفَكُمْ وَعَرَفْتُمُوهُ ، وَلَا يَدْخُلُ النَّارَ إِلَّا مَنْ أَنْكَرَكُمْ وَأَنْكَرْتُمُوهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - : ای علی! تو و اوصیای از نسل تو، اعراف میان بهشت و دوزخ هستی که کسی بدان در نیاید مگر کسی که شما را بشناسد و شما هم او را بشناسید و به آتش در نیاید مگر کسی که شما را (بر حق) نشناسد و شما هم او را (بر صراط حق) نشناسید.

دعائم الإسلام : ۱ / ۲۵ ، إرشاد القلوب : ۲۹۸ عن سُلَيْمِ بْنِ قَيْسٍ ، الْمُنَاقِبُ لِابْنِ شَهْرَآشُوبٍ : ۳ / ۲۳۳ ، تفسیر العیاشی : ۲ / ۱۸ / ۴۴ وفيه «بعدك» بدل «ولدك» ، ینابیع المودّة : ۱ / ۳۰۴ / ۳ کلاهما عن سلمان الفارسی .

حدیث ۱۳۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي صِفَةِ الْأَيْمَةِ مِنْ وُلْدِ عَلِيِّ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : خُلَفَائِي وَأَوْصِيَائِي وَأَوْلَادِي وَعِترَتِي ... بِهِمْ يُمَسِّكُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ ، وَبِهِمْ يَحْفَظُ اللَّهُ الْأَرْضَ أَنْ تَمِيدَ بِأَهْلِهَا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در توصیف امامان فرزند علی علیه السلام - : آنها، خلفا، اوصیاء، فرزندان و خاندان من هستند... خداوند عزوجل با آنها آسمان را نگاه داشته، تا جز به اذن او، بر زمین فرو نیفتد و خداوند با آنها زمین را از این که اهلش را بلرزاند حفظ کرده است.

کمال الدین : ۲۵۸ / ۳ ، الاحتجاج : ۱ / ۱۶۸ / ۳۴ ، کفایة الأثر : ۱۴۵ ، کلها عن علی بن ابی حمزة عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام .

حدیث ۱۳۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النُّجُومُ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ ، إِذَا ذَهَبَتِ النُّجُومُ ذَهَبَ أَهْلُ السَّمَاءِ ، وَأَهْلُ بَيْتِي أَمَانٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ ، فَإِذَا ذَهَبَ أَهْلُ بَيْتِي ذَهَبَ أَهْلُ الْأَرْضِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ستارگان، موجب امان آسمانیان هستند و هر گاه ستارگان ناپدید شوند، آسمانیان نیز بروند و اهل بیت من، موجب امان زمینیان هستند و هر گاه اهل بیت من بروند زمینیان نیز خواهند رفت.

فضائل الصحابة لابن حنبل : ۲ / ۶۷۱ / ۱۱۴۵ ، الفردوس : ۴ / ۳۱۱ / ۶۹۱۳ ، ینابیع المودّة : ۱ / ۷۱ / ۱ کلها عن الإمام علی علیه السلام ، أمالی الطوسی : ۳۷۹ / ۸۱۲ ، جامع الأحادیث للقمی : ۲۵۹ کلاهما عن ابن عباس وفيهما «لأمتي» بدل «لأهل الأرض» .

حدیث ۱۳۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النُّجُومُ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ ، وَأَهْلُ بَيْتِي أَمَانٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ ، فَإِذَا ذَهَبَ أَهْلُ بَيْتِي جَاءَ أَهْلَ الْأَرْضِ مِنَ الْآيَاتِ مَا كَانُوا يُوْعَدُونَ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ستارگان، موجب امان آسمانیان و اهل بیت من موجب امان زمینیان هستند. پس هر گاه اهل بیت
من بروند نشانه های تهدید بر زمینیان ظاهر شود.

ینابیع المودّة: ۱ / ۷۱ / ۲ عن أنس ، وراجع المستدرک علی الصحیحین : ۲ / ۴۸۶ / ۳۶۷۶ ، مناقب الإمام أمير المؤمنين للكوفی : ۲ / ۱۴۲ / ۶۲۳ ، علل الشرائع : ۲ / ۱۲۳ .

حدیث ۱۳۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَحْنُ أَهْلُ بَيْتِ شَجَرَةِ التُّبُوَّةِ ، وَمَعْدِنُ الرِّسَالَةِ ، لَيْسَ أَحَدٌ مِنَ الْخَلَائِقِ يَفْضُلُ أَهْلَ بَيْتِي غَيْرِي
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما خاندان شجره نبوت و کان رسالت هستیم و هیچ کس جز من بر اهل بیتم برتری نیابد.
أمالی الشجرى : ۱ / ۱۵۴ عن الإمام علي عليه السلام ، إحقاق الحق : ۹ / ۳۷۸ نقلاً عن مناقب ابن المغازلي .

حدیث ۱۳۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي صِفَةِ الْأَيْمَةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : أَيْمَةُ أَبْرَارٍ ، هُمْ مَعَ الْحَقِّ وَالْحَقُّ مَعَهُمْ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در توصیف امامان علیهم السلام - : امامانی هستند نیکوکار، آنها با حق هستند و حق با آنهاست.
كفاية الأثر : ۱۷۷ عن عطاء عن الإمام الحسين عليه السلام .

حدیث ۱۳۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا مَعَاشِرَ الْمُسْلِمِينَ ، أَنَا سَلِمٌ لِمَنْ سَأَلَ أَهْلَ الْخَيْمَةِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای گروه مسلمانان! من با هر که با اهل خیمه (علی، فاطمه، حسن و حسین علیهم السلام در خیمه
بودند) آشتی در پیش گیرد آشتی در پیش می گیرم و با هر که با ایشان سر جنگ داشته باشد سر جنگ دارم و دوستدار کسی
هستم که دوستدار آنهاست، آنها را دوست ندارد مگر انسان نیک بخت حلال زاده و آنها را دشمن نمی دارد مگر نگون بخت
ناپاکزاده.

وفى الخيمة : علي وفاطمة والحسن والحسين عليهم السلام .

حدیث ۱۳۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِعَلِّيْ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : يَا عَلِيُّ ، إِنَّ بِنَا خَتَمَ اللَّهُ الدِّينَ كَمَا بِنَا فَتَنَحَهُ ، وَبِنَا يُؤَلِّفُ اللَّهُ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - : ای علی! خداوند، دین را با ما به پایان برده چنان که آن را با ما آغاز کرده است و در پرتو ما، خداوند دل‌های شما را پس از دشمنی و نفرت، الفت بخشیده است.
 كَذَا فِي الْمَصْدَرِ ، وَلَعَلَّهَا «قُلُوبِهِمْ» وَاللَّهِ تَعَالَى هُوَ الْعَالَمُ .

حدیث ۱۳۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 نَحْنُ أَهْلُ بَيْتٍ لَا يُقَاسُ بِنَا أَحَدٌ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما خاندانی هستیم که هیچ کس با ما سنجیده نمی شود.
 الفردوس : ۴ / ۲۸۳ / ۶۸۳۸ ، فرائد السمطين : ۱ / ۴۵ ، ذخائر العقبی : ۱۷ کلها عن أنس ، ینابیع المودّة : ۲ / ۱۱۴ / ۳۲۲ عن ابن عباس .

حدیث ۱۳۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 نَحْنُ أَهْلَ الْبَيْتِ لَا يُقَابَلُ بِنَا أَحَدٌ ، مَنْ عَادَانَا فَقَدْ عَادَى اللَّهَ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما خاندانی هستیم که هیچ کس با ما برابر نهاده نمی شود و هر که به دشمنی با ما برخیزد به دشمنی با خدا برخاسته است.
 إرشاد القلوب : ۴۰۴ .

حدیث ۱۳۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَمَعَ فِيَّ وَفِي أَهْلِ بَيْتِي الْفَضْلَ وَالشَّرَفَ وَالسَّخَاءَ وَالشَّجَاعَةَ وَالْعِلْمَ وَالْحِلْمَ ، وَإِنَّ لَنَا الْآخِرَةَ وَلَكُمْ الدُّنْيَا
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال، فضیلت، بزرگواری، بخشش، دلیری، دانش و بردباری را در من و خاندانم گرد آورده است و آخرت از آن ما و دنیا از آن شماست.
 ینابیع المودّة : ۲ / ۳۰۲ / ۸۶۳ عن ابن عمر رفعه ، إحقاق الحقّ : ۱۸ / ۵۳۲ عن مودّة القربی .

حدیث ۱۳۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَعْطَيْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ سَبْعَةً لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ قَبْلَنَا وَلَا يُعْطَاهَا أَحَدٌ بَعْدَنَا : الصَّبَاحَةَ ، وَالْفَصَاحَةَ ، وَالسَّمَاخَةَ ، وَالشَّجَاعَةَ ، وَالْحِلْمَ ، وَالْعِلْمَ ، وَالْمَحَبَّةَ مِنَ النِّسَاءِ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به ما اهل بیت، هفت ویژگی داده شده است که به هیچ کس پیش از ما یا پس از ما داده نشده و نخواهد شد: زیبایی، گشاده زبانی، بخشش، دلیری، بردباری، دانش، دوست داشتن زنان.
 الجعفریات : ۱۸۲ ، نوادر الراوندی : ۱۵ ، المناقب لابن المغازلی : ۲۹۵ / ۳۳۷ کلها عن إسماعیل بن موسی عن آبائه علیهم السلام .

حدیث ۱۳۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَقَدْ دَعَوْتُ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنْ يَجْعَلَ الْعِلْمَ وَالْحِكْمَةَ فِي عَقْبِي وَعَقِبِ عَقْبِي ، وَفِي زَرْعِي وَزَرْعِ زَرْعِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، فَاسْتَجِيبَ لِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من از خداوند تبارک و تعالی خواسته ام که علم و حکمت را در فرزندان و نوادگان من و در کشته های من و کشته های ایشان تا روز رستاخیز قرار دهد و خداوند هم دعای مرا مستجاب کرده است.

ینابیع المودّة : ۱ / ۷۴ / ۹ ، کفایه الأثر : ۱۶۵ إلى قوله «زرعی» کلاهما عن عبد الله بن الحسن عن أبيه عن جدّه الإمام الحسن علیه السلام .

حدیث ۱۳۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جَمَعَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَنَا عَشْرَ خِصَالٍ لَمْ يَجْمَعْهَا لِأَحَدٍ قَبْلَنَا وَلَا تَكُونُ فِي أَحَدٍ غَيْرِنَا : فِينَا الْحُكْمُ ، وَالْحِلْمُ ، وَالْعِلْمُ ، وَالنُّبُوَّةُ ، وَالسَّمَاحَةُ ، وَالشُّجَاعَةُ ، وَالْقَصْدُ ، وَالصِّدْقُ ، وَالطُّهُورُ ، وَالْعَفَافُ . وَنَحْنُ كَلِمَةُ التَّقْوَى ، وَسَبِيلُ الْهُدَى ، وَالْمَثَلُ الْأَعْلَى ، وَالْحُجَّةُ الْعُظْمَى ، وَالْعُرْوَةُ الْوُثْقَى ، وَالْحَبْلُ

الْمَتِينُ ، وَنَحْنُ الَّذِينَ أَمَرَ اللَّهُ لَنَا بِالْمُودَّةِ «فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ فَأَنَّى تُصَرَّفُونَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عزوجل ده سرشت را در ما گرد آورده که نه برای پیشینیان و نه برای دیگران گرد نیآورده است: در ماست حکم، حکمت، بردباری، دانش، نبوت، بخشش، دلیری، میانه روی، راستی، پاکی و پاکدامنی.

ماییم کلمه تقوا و راه هدایت و الگوهای والا و برترین حجت و دستگیره استوار و ریسمان سخت و ماییم که خداوند به دوستی ما فرمان داده است: «پس از حق، جز گمراهی چه خواهد بود، پس به کجا روی می آورید» .

یونس : ۳۲ .

حدیث ۱۳۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي صِفَةِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : هُوَ سَيِّدُ الْأَوْصِيَاءِ ، اللَّهُوَقُ بِهِ سَعَادَةٌ ، وَالْمَوْتُ فِي طَاعَتِهِ شَهَادَةٌ ، وَاسْمُهُ فِي التَّوْرَةِ مَقْرُونٌ إِلَى اسْمِي ، وَزَوْجَتُهُ الصِّدِّيقَةُ الْكُبْرَى ابْنَتِي ، وَابْنَاهُ سَيِّدُ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ابْنَائِي ، وَهُوَ وَهُمَا وَالْأَنْمَةُ بَعْدَهُمْ حُجَجُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ بَعْدَ النَّبِيِّينَ ، وَهُمْ أَبْوَابُ الْعِلْمِ فِي أُمَّتِي ، مَنْ تَبِعَهُمْ نَجَا مِنَ النَّارِ ، وَمَنْ اقْتَدَى بِهِمْ هُدِيَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ، لَمْ يَهَبِ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مَحَبَّتَهُمْ لِعَبْدٍ إِلَّا أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در توصیف علی علیه السلام - : او سرور اوصیاست، نیک بختی به او پیوند خورده است و مرگ در راه فرمانبری از او شهادت است، نام او در تورات کنار نام من است، همسر او صدیقه کبرا دختر من است، دو پسر او سروران جوانان بهشتی دو پسر من هستند، او با آن دو و امامان پس از ایشان حجتهای خدا هستند بر خلق او پس از پیامبران و آنها درهای دانش هستند در میان امت من، هر که از ایشان پیروی کند از آتش رهایی یابد و هر که به آنها اقتدا کند به راه راست هدایت شود، خداوند عزوجل محبت آنها را به بنده ای نبخشیده مگر آن که او را در بهشت وارد کرده است.

أمالیالصدوق : ۲۸ / ۵ ، مشارق أنوار الیقین : ۵۶ نحوه ، حلیة الأبرار : ۱ / ۲۳۵ ، وذكره أيضًا فی : ۴۸۳ کلها عن جابر بن عبد الله الأنصاری .

حدیث ۱۳۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قال الله تبارک و تعالی فی صفة اهل البيت عليهم السلام - : هُم خَزَانِي عَلَى عِلْمِي مِنَ بَعْدِكَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند تبارک و تعالی در توصیف اهل بیت علیهم السلامی فرماید: آنها پس از تو گنجوران علم من هستند.

الکافی : ۱ / ۱۹۳ / ۴ ، وذكره أيضًا فی : ۲۰۹ / ۴ ، بصائر الدرجات : ۱۰۵ / ۱۲ کلها عن أبي حمزة الثمالي عن الإمام الباقر عليه السلام .

حدیث ۱۳۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ أَمْرَيْنِ إِنْ أَخَذْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا : كِتَابُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَأَهْلُ بَيْتِي عِترَتِي . أَيُّهَا النَّاسُ ، إِسْمَعُوا وَقَدْ بَلَغْتُ أُنْكُمْ سَيِّرِدُونَ عَلَيَّ الْحِرْوَصَ ، فَأَسْأَلُكُمْ عَمَّا فَعَلْتُمْ فِي الثَّقَلَيْنِ ، وَالثَّقَلَيْنِ كِتَابُ اللَّهِ حَيْلٌ ذِكْرُهُ وَأَهْلُ بَيْتِي ، فَلَا تَسْبِقُوهُمْ فَتَهْلِكُوا ، وَلَا تَعْلَمُوهُمْ فَإِنَّهُمْ أَعْلَمُ مِنْكُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من دو چیز در میان شما می نهم که اگر به آن دو چنگ زنید هرگز گمراه نشوید: کتاب خداوند عزوجل و اهل بیت من که همان عترت من است. ای مردم! گوش کنید، به من خبر رسیده است که در کنار حوض کوثر بر من وارد خواهید شد و من پیرامون این که با این دو امر سترگ چه کردید از شما پرسش خواهم کرد. این دو امر سترگ، کتاب خداوند والانام و اهل بیت من است، پس از آنها پیشی نگیرید که نابود می شوید و به آنها نیاموزید که داناتر از شمایند.

الکافی : ۱ / ۲۹۴ / ۳ عن عبد الحميد بن أبي الديلم عن الإمام الصادق عليه السلام ، وراجع تفسير العياشي : ۱ / ۲۵۰ / ۱۶۹ عن أبي بصير عن الإمام الباقر عليه السلام .

حدیث ۱۳۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا- إِنَّ أBRARَ عِترَتِي وَأَطَائِبَ أرومَتِي أَحَلَمُ النَّاسِ صِغارًا وَأَعْلَمُ النَّاسِ كِبَارًا ، فَلَا تُعْلَمُوهُمْ فَإِنَّهُمْ أَعْلَمُ مِنْكُمْ ، لَا يُخْرِجُونَكُمْ مِنْ بَابِ هُدًى وَلَا يُدْخِلُونَكُمْ فِي بَابِ ضَلَالَةٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آگاه باشید که نیکان خاندان من و پاک ترین های تبار من، در کوچکی خردمندترین مردم و در بزرگی داناترین ایشان هستند، پس به آنها نیاموزید که داناتر از شمایند. آنها شما را از در هدایت بیرون نمی برند و به در گمراهی واردتان نمی سازند.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱ / ۲۰۴ / ۱ ، الاحتجاج : ۲ / ۴۳۶ / ۳۰۸ ، وراجع ص ۵۶۴ / ۸۴۱ من کتابنا هذا .

حدیث ۱۳۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَحْنُ أَهْلَ الْبَيْتِ مَفَاتِيحُ الرَّحْمَةِ ، وَمَوْضِعُ الرِّسَالَةِ ، وَمُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ ، وَمَعْدِنُ الْعِلْمِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما اهل بیت، کلیده‌های رحمت و جایگاه رسالت و محل آمد و شد فرشتگان و کان دانش هستیم. فرائد السمطين : ۱ / ۴۴ / ۹ عن ابن عباس .

حدیث ۱۳۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيَّ يُعَلَّمُ النَّاسَ بَعْدِي مِنْ تَأْوِيلِ الْقُرْآنِ مَا لَا يَعْلَمُونَ - أَوْ (قَالَ :) يُخْبِرُهُمْ -

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی، پس از من، تأویل آن چه را مردم از قرآن نمی دانند به آنها می آموزد یا (فرمود) آگاهشان می کند.

شواهد التنزیل : ۱ / ۳۹ / ۲۸ عن أنس .

حدیث ۱۳۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا يَنْقَلِبُ جَنَاحٌ طَائِرٍ فِي الْهَوَاءِ إِلَّا وَعِنْدَنَا فِيهِ عِلْمٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بال پرده ای در آسمان به هم نمی خورد مگر این که ما از آن آگاهیم.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۳۲ / ۵۴ عن داود بن سليمان الفراء عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، صحيفه الرضا عليه السلام : ۶۲ / ۱۰۰ عن أحمد بن عامر الطائي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۳۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَقَدْ هَيَّطَ عَلَيَّ مَلَكٌ مِنَ السَّمَاءِ مَا هَبَطَ عَلَيَّ نَبِيٌّ قَبْلِي ، وَلَا يَهْبِطُ عَلَيَّ أَحَدٌ مِنْ بَعْدِي ، وَهُوَ إِسْرَافِيلُ وَعِنْدَهُ جِبْرِيْلُ ، فَقَالَ : السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ ، ثُمَّ قَالَ : أَنَا رَسُولُ رَبِّكَ إِلَيْكَ ، أَمَرَنِي أَنْ أُخْبِرَكَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرشته ای از آسمان بر من نازل شد که نه پیش از من بر پیامبری نازل شده است و نه پس از من بر کسی نازل خواهد شد. او، اسرافیل بود که جبرئیل را همراه خود داشت. او گفت: درود بر تو ای محمد! و سپس ادامه داد: من فرستاده پروردگارت هستم به سوی تو، او به من دستور داده که تو را اگر می خواهی به عنوان پیامبری بنده و اگر مایلی به عنوان پیامبری پادشاه، برگزینم. من به جبرئیل نگریستم جبرئیل به من اشاره کرد که فروتنی کن و من گفتم: ترجیح می دهم پیامبری بنده باشم.

كذا في المتن ، والأنسب : أُخْبِرَكَ .

حدیث ۱۳۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مُرُوهُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ الْعَفْوُ عَمَّنْ ظَلَمْنَا وَإِعْطَاءٌ مَن حَرَمْنَا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردانگی ما اهل بیت، گذشت است از کسی که به ما ستم کرده و عطاست به کسی که از ما دریغ ورزیده است.

تحف العقول : ۳۸ .

حدیث ۱۳۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جُعِلَتْ قُرَّةُ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آرام دیده من، در نماز نهاده شده است.

تاریخ بغداد : ۱۲ / ۳۷۲ عن أنس بن مالك ، المعجم الكبير : ۲۰ / ۴۲۰ / ۱۰۱۲ عن المغيرة .

حدیث ۱۳۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا ابْنَتِي فَاطِمَةُ ... مَتَى

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اما دخترم فاطمه... در محرابش در برابر خداوند جلیل خود می ایستاد، در حالی که نور او برای فرشتگان آسمان، چنان پیدا بود که درخشش اختران برای زمینیان و خداوند، به فرشتگانش می فرمود: ای فرشتگان من! به کنیز من، فاطمه، سرور کنیزان من، بنگرید که چگونه در برابر من گوشت تنش از بیم من، به لرزه افتاده و از صمیم دل، به عبادت من روی آورده است.

فی الطبعة المعتمدة «مَنَى» والصحيح ما أثبتناه من طبعة أُخرى .

حدیث ۱۳۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّا لَنُعْطِي غَيْرَ الْمُسْتَحِقِّ حَذْرًا مِّنْ رَّدِّ الْمُسْتَحِقِّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما از بیم آن که مستحق را رد نکرده باشیم، به غیر مستحق هم می بخشیم.

عدّة الداعي : ۹۱ .

حدیث ۱۳۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ [النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ] مِمَّا يَقُولُ لِلْخَادِمِ : أَلَيْكَ حَاجَةٌ؟

زیاد بن ابی زیاد به نقل از خادم پیامبر صلی الله علیه و آله : از جمله هایی که [پیامبر صلی الله علیه و آله] به خدمتگذار خود می فرمود، این بود: آیا نیازی داری؟

مسند ابن حنبل : ۵ / ۴۳۹ / ۱۶۰۷۶ ، مجمع الزوائد : ۲ / ۵۱۵ / ۳۵۰۳ .

حدیث ۱۳۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَانَ يَعُودُ مَرَضَى مَسَاكِينَ الْمُسْلِمِينَ وَصُحَفَائِهِمْ ، وَيَتَّبِعُ جَنَائِزَهُمْ ، وَلَا يُصَيِّمِي عَلَيْهِمْ أَحَدٌ غَيْرُهُ ، وَإِنَّ امْرَأَةً مَسْكِينَةً مِنْ أَهْلِ الْعَوَالِي طَالَ سِقْمُهَا فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَسْأَلُ عَنْهَا مَنْ حَضَرَهَا مِنْ جِيرَانِهَا ، وَأَمَرَهُمْ أَنْ لَا يَدْفِنُوهَا إِنْ حَدَثَ بِهَا حَدَثٌ فَيُصَيِّمِي عَلَيْهَا ، فَتَوَفَّيْتُ تِلْكَ الْمَرْأَةَ لَيْلًا وَاحْتَمَلُوهَا فَأَتَوْا بِهَا مَعَ الْجَنَائِزِ - أَوْ قَالَ : مَوْضِعَ الْجَنَائِزِ - عِنْدَ مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لِصَيِّمِي عَلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَمَا أَمَرَهُمْ ، فَوَجَدُوهُ قَدْ نَامَ بَعْدَ صَلَاةِ الْعِشَاءِ فَكَرِهُوا أَنْ يُهَجَّدُوا

ابو امامه، سهل بن حنیف انصاری به نقل از یکی از اصحاب پیامبر صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله مسلمانان مسکین و ضعیف را که بیمار بودند، عیادت می فرمود و جنازه شان را تشییع می کرد و هیچ کس جز او، بر آنها نماز نمی خواند. زنی در مانده از اهالی عوالی، بیماریش طولانی شد و پیامبر خدا صلی الله علیه و آله از همسایگانی که به دیدار او می رفتند حال آن زن را جویا می شد و به آنان فرمان داد، اگر آن زن از دنیا رفت به خاکش نسپرند، تا این که حضرت صلی الله علیه و آله بر او نماز بگذارد. شبی این زن در گذشت و او را با جنازه ها - یا گفت به مکان جنازه ها - به مسجد رسول الله صلی الله علیه و آله آوردند تا پیامبر صلی الله علیه و آله آن گونه که از ایشان خواسته بود، بر او نماز بگذارد، اما دیدند پیامبر صلی الله علیه و آله پس از نماز عشا خوابیده است و خوش نداشتند پیامبر را از خواب بیدار کنند، لذا خود بر او نماز گزارند و او را بردند. چون صبح شد پیامبر صلی الله علیه و آله از همسایگان آن زن که نزد پیامبر بودند، حال آن زن را جویا شد و آنها خبر مرگ او را به پیامبر صلی الله علیه و آله دادند و گفتند که نخواستند پیامبر صلی الله علیه و آله را، برای او بیدار کنند. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به آنها فرمود: چرا چنین کردید؟ راه بیفتید، آنها با پیامبر صلی الله علیه و آله به راه افتادند تا به گور او رسیدند و چنان که برای نماز میت می ایستند، پشت سر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به صف ایستادند و پیامبر صلی الله علیه و آله بر آن زن نماز گزارد. هجّد : أيقظ . (لسان العرب : ۳ / ۴۳۲).

حدیث ۱۳۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحْسِنِ مُصَاحَبَةَ مَنْ صَاحَبَكَ تَكُنْ مُسْلِمًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با آن کس که همنشین تو است، نیکو همنشینی کن تا مسلمان باشی.

أمالی الصدوق : ۱۶۸ / ۱۳ ، أمالی المفید : ۳۵۰ / ۱ ، مناقب الإمام أمير المؤمنين عليه السلام للكوفی : ۲ / ۲۷۶ / ۷۴۴ کلها عن إسماعيل بن أبي زياد عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، روضه الواعظین : ۴۷۴ ، مشكاة الأنوار : ۸۶ .

حدیث ۱۳۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَنْفَعُ عَبْدًا عَمَلُهُ إِلَّا بِمَعْرِفَةِ حَقِّنَا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سوگند به آن که جانم در دست اوست، هیچ بنده ای را کردارش سود نرساند مگر در پرتو شناخت حق ما.

المعجم الأوسط : ۲ / ۳۶۰ / ۲۲۳۰ عن ابن أبي ليلى عن الإمام الحسن بن عليّ عليهما السلام ، ينابيع المودّة : ۲ / ۲۷۲ / ۷۷۵ عن جابر

، مجمع الزوائد : ۹ / ۲۷۲ / ۱۵۰۰۷ ، أمالی المفید : ۴۴ / ۲ ، وذكره أيضًا في : ۱۳ / ۱ وفيه «بمعرفتنا» بدل «بمعرفه حَقْنَا» ، المحاسن : ۱ / ۱۳۴ / ۱۶۹ والثلاثة الأخيرة عن عبدالرحمن ابن أبي لیلی عن الإمام الحسين عليه السلام وفيها «لا ينتفع عبد بعمله» ، وراجع الغدير : ۲ / ۳۰۱ ، و : ۱۰ / ۲۸۰ ، إحقاق الحق : ۹ / ۴۲۸ .

حدیث ۱۳۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
سِرَاجُ الْمُؤْمِنِ مَعْرِفَةُ حَقِّنَا ، وَأَشَدُّ الْعَمَى مَنْ عَمِيَ عَن فَضْلِنَا
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چراغ مؤمن شناخت حق ماست و بدترین کوری، [کوری] کسی است که برتری ما را نبیند.
جامع الأخبار : ۵۰۵ / ۱۳۹۹ ، الخصال : ۶۳۳ / ۱۰ عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام عليّ عليهم السلام ، تفسير فرات الكوفی : ۳۶۸ / ۴۹۹ عن الإمام عليّ عليه السلام .

حدیث ۱۳۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَذْكُرُّكُمْ اللَّهُ فِي أَهْلِ بَيْتِي ، أَذْكُرُّكُمْ اللَّهُ فِي أَهْلِ بَيْتِي ، أَذْكُرُّكُمْ اللَّهُ فِي أَهْلِ بَيْتِي
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : درباره خاندانم خدا را به یاد شما می آورم، درباره خاندانم خدا را به یاد شما می آورم، درباره خاندانم خدا را به یاد شما می آورم.
صحیح مسلم : ۴ / ۱۸۷۳ / ۲۴۰۸ ، سنن الدارمی : ۲ / ۸۹۰ / ۳۱۹۸ ، مسند ابن حنبل : ۷ / ۷۵ / ۱۹۲۸۵ ، السنن الكبرى : ۱۰ / ۱۹۴ / ۲۰۳۳۵ ، تهذیب تاریخ دمشق : ۵ / ۴۳۹ ، الدر المنثور : ۷ / ۳۴۹ نقلًا عن الترمذی والنسائی ، فرائد السمطين : ۲ / ۲۳۴ کلها عن زيد بن أرقم ، وراجع إحقاق الحق : ۹ / ۳۹۱ .

حدیث ۱۳۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَنْشُدُكُمْ اللَّهَ فِي أَهْلِ بَيْتِي
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شما را به خدا درباره اهل بیتم [حق و حرمتشان را پاس دارید].
المعجم الكبير : ۵ / ۱۸۳ / ۵۰۲۷ ، كنز العمّال : ۱۳ / ۶۴۰ / ۳۷۶۱۹ نقلًا عن ابن جریر ، كلاهما عن زيد بن أرقم ، وراجع إحقاق الحق : ۹ / ۴۳۴ .

حدیث ۱۳۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَوْصِيَكُمْ بِعِتْرَتِي خَيْرًا
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شما را درباره عترتم سفارش به نیکی می کنم.
المستدرک على الصحيحين : ۲ / ۱۳۱ / ۲۵۵۹ ، مجمع الزوائد : ۹ / ۲۵۷ / ۱۴۹۶۰ كلاهما عن عبد الرحمن بن عوف ، كفاية الأثر : ۴۱ عن سلمان الفارسيّ ، وذكر أيضًا في : ۱۲۹ عن حذيفة بن أسيد ، و : ۱۳۲ عن عمران بن حصين ، و : ۱۰۴ عن زيد بن أرقم وفيه

«معاشر الناس ، أوصيكم الله في عترتي وأهل بيتي خيراً» ، وراجع إحقاق الحق : ۹ / ۴۳۲ .

حدیث ۱۳۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا أَوَّلُ وَافِدٍ عَلَى الْعَزِيزِ الْجَبَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَكِتَابُهُ وَأَهْلُ بَيْتِي ثُمَّ أُمَّتِي ، ثُمَّ أَسْأَلُهُمْ : مَا فَعَلْتُمْ بِكِتَابِ اللَّهِ وَبِأَهْلِ بَيْتِي
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من و کتاب خدا و اهل بیتم نخستین کسانی هستیم که در روز قیامت بر خدای عزیز جبار وارد می
شویم و سپس امتم وارد می شوند. آن گاه از ایشان می پرسم که با کتاب خدا و اهل بیت من چه کردید؟
الکافی : ۲ / ۶۰۰ / ۴ عن أبي الجارود عن الإمام الباقر عليه السلام ، مختصر بصائر الدرجات : ۸۹ نحوه عن شعيب الحداد عن الإمام
الصادق عليه السلام .

حدیث ۱۳۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ، اللَّهُ اللَّهُ فِي أَهْلِ بَيْتِي ، فَإِنَّهُمْ أَرْكَانُ الدِّينِ وَمَصَابِيحُ الظُّلَمِ وَمَعْدِنُ الْعِلْمِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! خدا را، خدا را، خدا را درباره اهل بیتم؛ چرا که آنان پایه های دین و چراغهای تاریکیها و کان
دانشند.
خصائص الأئمة عليهم السلام : ۷۵ عن عيسى الضرير عن الإمام الكاظم عن أبيه عليهما السلام ، والتمن موافق لما في البحار : ۲۲ /
۴۸۷ / ۳۱ نقلاً عن خصائص الأئمة .

حدیث ۱۳۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ أَهْلُ بَيْتِي وَأَنَا مُسْتَوْدِعُهُمْ كُلِّ مُؤْمِنٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدایا! اهل بیتم، من آنان را نزد هر مؤمنی به امانت می سپارم.
تهذیب تاریخ دمشق : ۴ / ۳۲۲ عن أنس ، ینابیع المودّة : ۲ / ۷۱ / ۱۱ وفيه «اللَّهُمَّ هؤُلاءِ أهلی . . .» ، وراجع إحقاق الحق : ۹ / ۴۳۵ .

حدیث ۱۳۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ حَفِظَنِي فِي أَهْلِ بَيْتِي فَقَدْ اتَّخَذَ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس وجود مرا در میان اهل بیتم حفظ کند [وجود مرا در میان آنها جستجو کند] در درگاه الهی
به امانی دست یافته است.

ذخائر العقبی : ۱۸ عن عبد العزيز بإسناده ، ینابیع المودّة : ۲ / ۱۱۴ / ۳۲۳ عن عبد العزيز مرسلًا ، وراجع إحقاق الحق : ۹ / ۴۱۸ .

حدیث ۱۳۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِحْفَظُونِي فِي عِتْرَتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرا در میان اهل بیتم حفظ کنید.

مسند الشهاب : ۱ / ۴۱۹ / ۴۷۴ عن أنس ، إحقاق الحق : ۹ / ۴۳۴ نقلًا عن تاريخ حضرموت .

حدیث ۱۳۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُخْلِفُونِي فِي أَهْلِ بَيْتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در میان اهل بیتم جانشین من باشید.

الصواعق المحرقة : ۱۵۰ ، الجامع الصغير : ۱ / ۵۰ / ۳۰۲ ، مجمع الزوائد : ۹ / ۲۵۷ / ۱۴۹۶۱ ، ينابيع المودة : ۱ / ۱۲۶ / ۶۲ وزاد في آخره «خيرًا» كلها عن ابن عمر ، وراجع إحقاق الحق : ۹ / ۴۴۸ .

حدیث ۱۳۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مُؤْمِنُوا أُمَّتِي يَحْفَظُونَ وَدِيْعَتِي فِي أَهْلِ بَيْتِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنان امت من اهل بیت مرا که امانت من [در میان ایشان] هستند تا روز قیامت پاس می دارند.

الكافي : ۲ / ۴۶ / ۳ عن عبد العظيم بن عبد الله الحسنی عن الإمام الجواد عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۳۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُبَارَكَ لَهُ فِي أَجَلِهِ ، وَأَنْ يُمْتَعَهُ اللَّهُ بِمَا خَوَّلَهُ فَلْيَخْلُفْنِي فِي أَهْلِي خِلَافَةً حَسَنَةً

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد به عمرش برکت داده شود و خداوند او را از آن چه عطایش فرموده است بهره

مند سازد، پس نسبت به خانواده ام جانشین خوبی برای من باشد.

كنز العمال : ۱۲ / ۹۹ / ۳۴۱۷۱ عن عبد الله بن بدر الخطمي عن أبيه .

حدیث ۱۳۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّكُمْ سَتُبْتَلَوْنَ فِي أَهْلِ بَيْتِي مِنْ بَعْدِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پس از من شما در باب اهل بیتم آزموده خواهید شد.

المعجم الكبير : ۴ / ۱۹۲ / ۴۱۱۱ عن خالد بن عرفطة .

حدیث ۱۳۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- وذكر الحديث إلى أن قال : - أَيُّهَا النَّاسُ ، اللَّهُ اللَّهُ فِي عِتْرَتِي وَأَهْلِ بَيْتِي ، فَإِنَّ فَاطِمَةَ بَضْعَةٌ مِنِّي ، وَوَلَدُهَا عَضُدَايَ ، وَأَنَا وَبَعْلُهَا

كَالضَّوءِ ، اللَّهُمَّ ارْحَمْ مَنْ رَحِمَهُمْ ، وَلَا تَغْفِرْ لِمَنْ ظَلَمَهُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چون از حجه الوداع برگشتیم با رسول خدا صلی الله علیه و آله در مسجد آن حضرت نشستیم. حضرت فرمود: ... ای مردم! خدا را، خدا را دربار عترت و اهل بیت من؛ زیرا که فاطمه پاره تن من است و دو پسر او دو بازوی منند، و من و شوهرش همچون نوریم؛ خدایا! رحم کن بر کسی که به آنان رحم کند و نیامرزد کسی را که بر ایشان ستم کند. البحار: ۲۳ / ۱۴۳ / ۹۷ نقلاً عن الفضائل و کتاب الروضة، إحقاق الحق: ۹ / ۱۹۸.

حدیث ۱۳۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَتَمَسَّكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى فَلْيَتَمَسَّكَ بِحَبِّ عَلِيٍّ وَأَهْلِ بَيْتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد به دستگیره محکم چنگ زند، به دوستی علی و اهل بیت من چنگ در زند. عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۲ / ۵۸ / ۲۱۶ عن أبي محمد التميمي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام، ينابيع المودة: ۲ / ۲۶۸ / ۷۶۱ عن الإمام علي عليه السلام.

حدیث ۱۳۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ أَنْ يَتَمَسَّكَ بِعُرْوَةِ اللَّهِ الْوُثْقَى الَّتِي قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ ، فَلْيُؤَالِ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَالْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ ، فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّهُمَا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که می خواهد به دستگیره محکم خداوند که خدای متعال در کتاب خود فرموده است، چنگ در زند، پس علی بن ابی طالب و حسن و حسین: را دوست بدارد؛ زیرا که خداوند عرش نشین آنان را دوست می دارد. هکذا فی المصدر، والصواب «یحبهم».

حدیث ۱۳۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا وَأَهْلُ بَيْتِي شَجَرَةٌ فِي الْجَنَّةِ وَأَغْصَانُهَا فِي الدُّنْيَا ، فَمَنْ تَمَسَّكَ بِنَا اتَّخَذَ إِلَى رَبِّهِ سَبِيلًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من و اهل بیتم درختی هستیم که در بهشت است و شاخه های آن در دنیا است؛ پس هر که به ما چنگ آویزد راهی به سوی پروردگارش در پیش گرفته است. ذخائر العقبی: ۱۶ عن عبد العزيز يأسناده، وراجع ينابيع المودة: ۲ / ۱۱۳ / ۳۱۷، و: ۴۳۹ / ۲۰۹.

حدیث ۱۳۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَمَسَّكَ بِعِترَتِي مِنْ بَعْدِي كَانَ مِنَ الْفَائِزِينَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که پس از من به عترتم تمسک جوید از رستگاران است.

کفایه الأثر: ۲۲ عن ابن عباس .

حدیث ۱۳۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأُمَّةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ ، تِسْعَةٌ مِنْ صُلْبِ الْحُسَيْنِ ، وَمِنَّا مَهْدِيُّ هَذِهِ الْأُمَّةِ . مَنْ تَمَسَّكَ مِنْ بَعْدِي بِهِمْ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِحَبْلِ اللَّهِ ، وَمَنْ تَخَلَّى مِنْهُمْ فَقَدِ تَخَلَّى مِنَ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امامان پس از من دوازده نفرند که نه نفر آنان از پشت حسین هستند و مهدی این امت از ماست. هر که پس از من به ایشان تمسک جوید هر آینه به ریسمان خدا چنگ زده است و هر که آنان را ترک گوید خدا را ترک گفته است.

کفایه الأثر: ۹۴ عن عثمان بن عفان عن أبيه .

حدیث ۱۳۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَمَسَّكُوا بِطَاعَةِ أُمَّتِكُمْ وَلَا تُخَالِفُوهُمْ ، فَإِنَّ طَاعَتَهُمْ طَاعَةُ اللَّهِ ، وَإِنَّ مَعْصِيَتَهُمْ مَعْصِيَةُ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به (رشته) فرمانبرداری از امامانتان چنگ زید و از فرمانشان سرپیچی نکنید؛ زیرا که اطاعت از آنان اطاعت از خداست و نافرمانی کردن از آنها نافرمانی از خدا می باشد.

المعجم الكبير: ۲۲ / ۳۷۴ / ۹۳۵ ، ۹۳۶ ، تهذیب تاریخ دمشق: ۷ / ۱۹۷ ، السنّة لابن أبي عاصم: ۴۹۹ / ۱۰۸۰ ، الدر المنثور: ۵ / ۱۷۸ نقلاً عن ابن مردويه كلّها عن أبي لیلی الأشعری ، إحقاق الحقّ: ۱۸ / ۵۲۲ / ۱۱۲ نقلاً عن مؤدّة القربی .

حدیث ۱۳۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَرْكَبَ سَفِينَةَ النِّجَاةِ وَيَسْتَمْسِكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى وَيَعْتَصِمَ بِحَبْلِ اللَّهِ الْمَتِينِ فَلْيُؤَالِ عَلِيًّا بَعْدِي ، وَلْيُعَادِ عَدُوَّهُ ، وَلْيَأْتَمْ بِالْأُمَّةِ الْهُدَاةِ مِنْ وُلْدِهِ ، فَإِنَّهُمْ خُلَفَائِي وَأَوْصِيَائِي وَحُجَجُ اللَّهِ عَلَى الْخَلْقِ بَعْدِي وَسَادَةُ أُمَّتِي وَقَادَةُ الْأَتْقِيَاءِ إِلَى الْجَنَّةِ ، حِزْبُهُمْ حِزْبِي وَحِزْبِي حِزْبُ اللَّهِ ، وَحِزْبُ أَعْدَائِهِمْ حِزْبُ الشَّيْطَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد که بر کشتی نجات بنشیند و به دستگیره محکم چنگ آویزد و ریسمان استوار خدا را بگیرد باید پس از من علی را دوست بدارد و با دشمن او دشمنی کند و امامان هدایتگر از نسل او را به پیشوایی بپذیرد؛ زیرا که آنان پس از من جانشینان و اوصیای من و حجت خدا بر خلقند و سروران امت هستند و پرهیزگاران را به سوی بهشت می برند. حزب آنان حزب من است و حزب من حزب خداست و حزب دشمنان آنان حزب شیطان است.

أمالی الصدوق: ۲۶ / ۵ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۲۹۲ / ۴۳ کلاهما عن الحسين بن خالد عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، بشارة المصطفى: ۱۵ عن داود بن سليمان عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، روضة الواعظین: ۱۷۴ ، إرشاد القلوب: ۲ / ۴۲۴ ، ینایع المؤدّة: ۲ / ۳۱۶ / ۹۱۲ عن الإمام علی علیه السلام .

حدیث ۱۳۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَحْيَا حَيَاتِي وَيَمُوتَ مِيتِي وَيَدْخُلَ الْجَنَّةَ الَّتِي وَعَدَنِي رَبِّي فَلْيَتَوَلَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَوَرَثَتَهُ الطَّاهِرِينَ ، أئِمَّةَ الْهُدَى وَمَصَابِيحَ الدُّجَى مِنْ بَعْدِي ، فَإِنَّهُمْ لَنْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ بَابِ الْهُدَى إِلَى بَابِ الضَّلَالَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد که مثل من زندگی کند و مانند من بمیرد و به بهشتی که پروردگارم مرا وعده داده است وارد شود پس باید ولایت علی بن ابی طالب و وارثان پاک او را که پس از من امامان هدایتگر و چراغهای تاریکیها هستند بپذیرد؛ چه آنان هرگز شما را از راه راست به کجراه گمراهی نمی کشانند.

أمالی الشجرى: ۱ / ۱۳۶ عن محمد بن عبدالله عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، كنز العمال : ۱۱/۶۱۱/۳۲۹۶۰ وفيه «وذريت من بعده» بدل «ورثته الطاهرين ، أئمة الهدى ومصابيح الدجى من بعدى» ، المناقب لابن شهر آشوب : ۱ / ۲۹۱ نقلاً عن كتاب الأربعين بإسناده عن الإمام الحسين عليه السلام صلی الله علیه و آله .

حدیث ۱۳۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ أَنْ يَحْيَا حَيَاتِي وَيَمُوتَ مِيتِي وَيَدْخُلَ جَنَّةَ عَدْنِ الَّتِي وَعَدَهَا اللَّهُ رَبِّي بِيَدِهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که می خواهد چون من زندگی کند و مانند من بمیرد و به بهشت برینی که پروردگارم خدا با دست [قدرت] خود آن را نشانده است درآید باید ولایت علی بن ابی طالب را بپذیرد و با دوست او دوستی کند و با دشمنش دشمنی و در برابر اوصیای پس از او گردن نهد؛ زیرا که آنان عترت من و از گوشت و خون من هستند، خداوند فهم و دانش مرا به آنان عطا فرموده است. به خدا شکوه می کنم از دست آن امتم که فضیلت ایشان را منکر شوند و حرمت خویشاوندی من با آنان را نگه ندارند، به خدا سوگند که اینان فرزند مرا می کشند، خدا شفاعتم را شامل حال آنان نکند. ای بقوته و قدرته .

حدیث ۱۳۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِعَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : مَنْ سِرَّهُ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ آمِنًا مُطَهَّرًا لَا يَحْزُنُهُ الْفَرْعُ الْأَكْبَرُ فَلْيَتَوَلَّكَ ، وَلْيَتَوَلَّ بَنِيكَ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ ، وَعَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ ، وَمُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ ، وَجَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ ، وَمُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ ، وَعَلِيَّ بْنَ مُوسَى ، وَمُحَمَّدًا ، وَعَلِيًّا ، وَالْحَسَنَ ، ثُمَّ الْمَهْدِيَّ وَهُوَ خَاتَمُهُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - : هر که خوشحال می شود که ایمن و پاک خدای عز و جلرا دیدار کند و از آن وحشت بزرگ [قیامت] اندوهی به دل راه ندهد باید ولایت تو و ولایت دو فرزندت حسن و حسین و علی بن الحسین و محمد بن علی و جعفر بن محمد و موسی بن جعفر و علی بن موسی و محمد و علی و حسن و سرانجام مهدی را که آخرین آنهاست بپذیرد.

الغیة للطوسی : ۱۳۶ / ۱۰۰ عن عیسی بن أحمد بن عیسی بن المنصور عن الإمام العسکری عن آبائه عليهم السلام ، المناقب لابن شهر آشوب : ۱ / ۲۹۳ ، الصراط المستقیم : ۲ / ۱۵۱ وفيهما «قائمهم» بدل «خاتمهم» .

حدیث ۱۳۶۹

برآورد. آگاه باشید که من در میان شما این دو را بر جای گذاشته‌ام: کتاب خدا و عترت، یعنی اهل بیت را. پس از آنان پیشی نگیرید که دچار تفرقه و پراکندگی می‌شوید و از آنان عقب‌نمانید که نابود می‌شوید و به آنان چیز یاد ندهید زیرا که ایشان از شما داناترند.

الإرشاد: ۱ / ۱۸۰، وراجع تفسیر العیاشی: ۱ / ۴ / ۳.

حدیث ۱۳۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ، قَدْ بَيَّنْتُ لَكُمْ مَفْرَعَكُمْ بَعْدِي وَإِمَامَكُمْ وَدَلِيلَكُمْ وَهَادِيَكُمْ، وَهُوَ أَخِي عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ، وَهُوَ فِيكُمْ بِمَنْزِلَتِي فِيكُمْ، فَقَلِّدُوهُ دِينَكُمْ وَأَطِيعُوهُ فِي جَمِيعِ أُمُورِكُمْ، فَإِنَّ عِنْدَهُ جَمِيعَ مَا عَلَّمَنِي اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَحِكْمَتَهُ، فَسَلِّمُوهُ وَتَعَلَّمُوا مِنْهُ وَمِنْ أَوْصِيَائِهِ بَعْدَهُ، وَلَا تَعْلَمُوهُمْ وَلَا تَتَقَدَّمُوهُمْ وَلَا تَخْلَفُوا عَنْهُمْ، فَإِنَّهُمْ مَعَ الْحَقِّ وَالْحَقُّ مَعَهُمْ، لَا يُزِيلُونَهُ وَلَا يُزِيلُهُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! من هشدار دهنده و پیشوا و راهنما و رهبر پس از خود را برای شما مشخص کردم و او برادر علی بن ابی طالب است. او در میان شما به منزله من در میان شماست؛ پس دین خود را از او تقلید کنید و در همه کارهایتان از وی فرمان برید؛ زیرا تمام آن چه را که خداوند تبارک و تعالی به من تعلیم داده و حکمت الهی در نزد اوست. بنابراین، از او و از اوصیای پس از او پیروی کنید و به آنان چیز یاد ندهید و بر ایشان پیشی نگیرید و از آنان عقب‌نمانید؛ چرا که آنان با حق هستند و حق با آنان است، نه آنان از حق جدا می‌شوند و نه حق از آنان.

کمال الدین: ۲۷۷ / ۲۵ عن سُلَيْمِ بْنِ قَيْسِ الْهَلَالِيِّ عَنِ الْإِمَامِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ، كِتَابِ سُلَيْمِ بْنِ قَيْسٍ: ۲ / ۶۴۶ وَفِيهِ «وَأُولَئِكَ» بَدَل «دَلِيلِكُمْ».

حدیث ۱۳۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَعَلَ ذُرِّيَّةَ كُلِّ نَبِيٍِّ مِنْ صُلْبِهِ وَجَعَلَ ذُرِّيَّتِي مِنْ صُلْبِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ... فَقَدَّمُوهُمْ وَلَا تَتَقَدَّمُوا عَلَيْهِمْ، فَإِنَّهُمْ أَحْلَمُكُمْ صِغَارًا وَأَعْلَمُكُمْ كِبَارًا، فَاتَّبِعُوهُمْ فَإِنَّهُمْ لَا يُدْخِلُونَكُمْ فِي ضَلَالٍ وَلَا يُخْرِجُونَكُمْ مِنْ هُدًى

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای متعال ذریه هر پیامبری را از پشت خود او قرار داده اما ذریه مرا از پشت علی بن ابی طالب علیه السلام... پس آنان را پیشرو قرار دهید و از ایشان جلو نرفتید؛ چه آنان در خردسالی بردبارترین شما هستند و در بزرگی داناترینتان. بنابراین، از آنان پیروی کنید؛ چرا که ایشان شما را به گمراهی نمی‌کشاند و از راه راست بیرونتان نمی‌برند.

الفضائل لشاذان بن جبرئیل: ۱۳۰ عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام.

حدیث ۱۳۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَحْيَا حَيَاتِي وَيَمُوتَ مَمَاتِي وَيَسْكُنَ جَنَّةَ عِدْنٍ غَرَسَهَا رَبِّي فَلْيُؤَالِ عَلِيًّا مِنْ بَعْدِي وَلْيُؤَالِ وَلِيِّهُ، وَلْيَقْتَدِ بِالْأَيْمَةِ مِنْ بَعْدِي، فَإِنَّهُمْ عِترَتِي، خُلِقُوا مِنْ طِينَتِي، رُزِقُوا فَهْمًا وَعِلْمًا، وَوَيْلٌ لِلْمُكَدَّبِينَ بِفَضْلِهِمْ مِنْ أُمَّتِي، الْقَاطِعِينَ فِيهِمْ صَلَاتِي، لَا أَنَالَهُمُ اللَّهُ شَفَاعَتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس خوشحال می‌شود که مانند من زندگی کند و مانند من از دنیا برود و در بهشت برینی که پروردگارش آن را کاشته است ساکن شود، پس باید پس از من علی را دوست بدارد و دوست او را نیز دوست دارد و به امامان پس

از من اقتدا کند؛ زیرا آنان عترت منند، از طینت من آفریده شده اند، فهم و دانش روزی شده اند، وای بر آن دسته از امت من که فضل و برتری ایشان را انکار کنند و حرمت خویشاوندی من با آنان را نگه ندارند؛ خدا شفاعتم را نصیب ایشان نکند.

حلیة الأولیاء : ۱ / ۸۶ ، تاریخ دمشق «ترجمه الإمام علی علیه السلام» : ۲ / ۹۵ / ۵۹۶ ، فرائد السمطین : ۱ / ۵۳ / ۱۸ ، کنز العمال : ۱۲ / ۱۰۳ / ۳۴۱۹۸ و فیه «بأهل بیتی» بدل «بالأئمة» کلها عن ابن عباس ، أمالی الطوسی : ۵۷۸ / ۱۱۹۵ نحوه عن أبي ذرّ ، المناقب لابن شهر آشوب : ۱ / ۲۹۲ ، وراجع بصائر الدرجات : ۴۸ - ۵۲ ، ینایع المودّة : ۱ / ۳۷۹ / ۲ .

حدیث ۱۳۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَحْيَا حَيَاةً تُشَبِّهُ حَيَاةَ الْأَنْبِيَاءِ وَيَمُوتَ مِيتَةً تُشَبِّهُ مِيتَةَ الشُّهَدَاءِ وَيَسْكُنَ الْجَنَانَ الَّتِي غَرَسَهَا الرَّحْمَنُ فَلْيَتَوَلَّ عَلِيًّا وَلْيُوَالِ وَلِيَّهُ وَلْيَقْتَدِ بِالْأَيْمَّةِ مِنْ بَعْدِهِ ، فَإِنَّهُمْ عِتْرَتِي خُلِقُوا مِنْ طِينَتِي . اللَّهُمَّ ارزُقْهُمْ فَهْمِي وَعِلْمِي ، وَوَيْلٌ لِلْمُخَالَفِينَ لَهُمْ مِنْ أُمَّتِي ، اللَّهُمَّ لَا تُنَلِّهِمْ شَفَاعَتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد که مانند پیامبران زندگی کند و مرگی چون مرگ شهیدان داشته باشد و در بهشتی که خدای رحمان کاشته است ساکن شود باید از علی پیروی کند و با دوست او دوستی کند و به امامان پس از او اقتدا نماید؛ زیرا که ایشان عترت منند و از طینت من آفریده شده اند. بار خدایا! فهم و دانش مرا روزی ایشان فرما. وای بر آن دسته از امت من که مخالفت آنان کنند؛ بار خدایا! شفاعت مرا شامل حال این مردمان مگردان.

الکافی : ۱ / ۲۰۸ / ۳ عن سعد بن طريف عن الإمام الباقر عليه السلام .

حدیث ۱۳۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَهْلُ بَيْتِي يُفَرِّقُونَ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ ، وَهُمْ الْأَيْمَةُ الَّذِينَ يُقْتَدَى بِهِمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهل بیت من حق را از باطل جدا می کنند و هم ایشانند آن امامانی که باید به آنها اقتدا کرد.

الخصال : ۴ / ۴۶۴ ، الاحتجاج : ۱ / ۱۹۷ / ۸ کلاهما عن خزيمة بن ثابت ذی الشهادتین ، الیقین : ۳۴۱ ، إثبات الهداة : ۱ / ۷۳۰ / ۲۴۷ کلاهما عن أبي بن كعب .

حدیث ۱۳۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرَّوْحُ وَالرَّاحَةُ وَالرَّحْمَةُ وَالنُّصْرَةُ وَالْيَسْرُ وَالْيَسَارُ وَالرِّضَا وَالرِّضْوَانُ وَالْمَخْرُجُ وَالْفَلْحُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آسایش و آسودگی و رحمت و یاری و توانگری و آسانی و خشنودی و رضوان و گشایش و پیروزی و تقرب و دوستی خدا و رسول او برای کسی است که علی را دوست بدارد و به جانشینان او اقتدا کند.

الفلح : الفوز والظفر (لسان العرب : ۲ / ۳۴۷) .

حدیث ۱۳۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طوبی لَمَنْ أَدْرَكَ قَائِمَ أَهْلِ بَيْتِي وَهُوَ مُقْتَدٍ بِهِ قَبْلَ قِيَامِهِ ، يَأْتُهُمْ بِهِ وَأَبَائِهِمُ الْهُدَى مِنْ قَبْلِهِ ، وَيَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنْ عُدُوِّهِمْ ، أُولَئِكَ رُفَقَائِي وَأَكْرَمُ أُمَّتِي عَلَيَّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا به حال کسی که قائم اهل بیت را درک کند و پیش از قیامت به او اقتدا نماید، از او و از امامان هدایتگر پیش از او پیروی کند و از دشمنان آنان به خدای عز و جلپناه و بیزاری جوید، اینان رفیقان من و گرامترین افراد امت من در نزد منند.

کمال الدین : ۲۸۶ / ۳ عن سدير عن الإمام الصادق عليه السلام ، وذكره أيضاً في : ۲ نحوه عن أبي حمزة عن الإمام الباقر عليه السلام ، الغيبة للطوسي : ۴۵۶ / ۴۶۶ نحوه عن رفاعه بن موسى ومعاوية بن وهب عن الإمام الصادق عليه السلام ، وراجع الخرائج والجرائح : ۱۱۴۸ / ۳ / ۵۷ .

حدیث ۱۳۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعَةٌ أَنَا لَهُمْ شَفِيعٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : الْمُكْرِمُ لِذُرِّيَّتِي مِنْ بَعْدِي ، وَالْقَاضِي لَهُمْ حَوَائِجَهُمْ ، وَالسَّاعِي لَهُمْ فِي أُمُورِهِمْ عِنْدَ اضْطِرَارِهِمْ إِلَيْهِ ، وَالْمُحِبُّ لَهُمْ بِقَلْبِهِ وَلِسَانِهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چهار نفرند که روز قیامت من شفیع آنها خواهم بود: کسی که پس از من فرزندانم را گرامی و محترم بدارد، کسی که نیازهای آنان را بر آورده سازد، کسی که وقتی آنان به او محتاج شدند در رفع گرفتاری هایشان بکوشد و کسی که با دل و زبان خویش آنان را دوست بدارد.

کنز العمال : ۱۲ / ۱۰۰ / ۳۴۱۸۰ نقلاً عن الديلمي ، أمالي الطوسي : ۳۶۶ / ۷۷۹ عن علي بن علي بن رزين أخي دعبل عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، عيون أخبار الرضا عليه السلام : ۱ / ۲۵۴ / ۲ عن دعبل بن علي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام وذكره أيضاً في : ۲ / ۲۵ / ۴ عن داود بن سليمان وأحمد بن عبدالله الهروي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، بشارة المصطفى : ۳۶ ، فرائد السمطين : ۲ / ۲۷۷ / ۵۴۱ كلاهما عن أحمد بن عامر الطائي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۳۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ، عَظَّمُوا أَهْلَ بَيْتِي فِي حَيَاتِي وَمِنْ بَعْدِي ، وَأَكْرِمُوهُمْ وَفَضِّلُوهُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! اهل بیت مرا در زمان حیاتم و پس از من بزرگ دارید و به آنان احترام گذارید و برتریشان دهید.

کتاب سلیم بن قیس : ۲ / ۶۸۷ ، إحقاق الحق : ۵ / ۴۲ نقلاً عن درّ بحر المناقب ، كلاهما عن أبي ذرّ والمقداد وسلمان عن الإمام علي عليه السلام .

حدیث ۱۳۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا تَقَدَّمَ عَلَيَّ اللَّهُ أُمَّةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَكْرَمَ عَلَيْهِ مِنْ أُمَّتِي ، وَلَا أَهْلُ بَيْتِ أَكْرَمَ عَلَيْهِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي ، أَلَا فَاتَّقُوا اللَّهَ فِيهِمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت هیچ امتی به پیشگاه خدا وارد نشود که نزد او گرامی تر از امت من باشد و نه هیچ

خانواده ای که نزد او گرمی تر از خانواده من باشد؛ هان! پس درباره ایشان از خدا بترسید.

جامع الأحادیث للقمی : ۲۶۱ عن ابن عباس .

حدیث ۱۳۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى حُرْمَاتٍ ثَلَاثًا مَنْ حَفِظَهُنَّ حَفِظَ اللَّهُ لَهُ أَمْرَ دِينِهِ وَدُنْيَاهُ ، وَمَنْ لَمْ يَحْفَظْهُنَّ لَمْ يَحْفَظِ اللَّهُ لَهُ شَيْئًا : حُرْمَةُ الْإِسْلَامِ ، وَحُرْمَتِي ، وَحُرْمَةُ عِتْرَتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای متعال را سه حرمت است که هر کس آنها را نگهدارد خداوند کار دین و دنیای او را حفظ کند و هر که آنها را نگه ندارد، خداوند هیچ چیز او را حفظ نکند: حرمت اسلام، حرمت من و حرمت عترتم.

الخصال : ۱۴۶ / ۱۷۳ عن أبي سعيد الخدری ، روضة الواعظین : ۲۹۷ مرسلًا ، المعجم الكبير : ۳ / ۱۲۶ / ۲۸۸۱ ، المعجم الأوسط : ۱ / ۷۲ / ۲۰۳ ، مقتل الحسين للخوارزمی : ۲ / ۹۷ / ۹۷ کلها عن أبي سعيد الخدری ، وفيها «حرمة رحمی» بدل «حرمة عترتی» ، وراجع إحقاق الحق : ۹ / ۵۱۱ ، وأيضًا : ۱۸ / ۴۴۲ .

حدیث ۱۳۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صَنَعَ إِلَى أَحَدٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي يَدًا كَافِيَتَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به یکی از افراد خاندان من احسانی کند در روز قیامت آن را جبران می کنم.

الکافی : ۴ / ۶۰ / ۸ ، التهذيب : ۴ / ۱۱۰ / ۳۱۲ کلاهما عن عيسى بن عبد الله عن الإمام الصادق عليه السلام ، الفقيه : ۲ / ۶۵ / ۱۷۲۵ مرسلًا ، ذخائر العقبی : ۱۹ عن الإمام علي عليه السلام ، كنز العمال : ۱۲ / ۹۵ / ۳۴۱۵۲ ، الجامع الصغير : ۲ / ۶۱۹ / ۸۸۲۱ کلاهما عن ابن عساکر عن الإمام علي عليه السلام .

حدیث ۱۳۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ التَّوَسَّلَ إِلَيَّ وَأَنْ تَكُونَ لَهُ عِنْدِي يَدٌ أَشْفَعُ لَهُ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَلْيَصِلْ أَهْلَ بَيْتِي وَيُدْخِلِ الشُّرُورَ عَلَيْهِمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که می خواهد به من توسل جوید و او را بر من منّتی باشد که به واسطه آن روز قیامت شفاعت کنم به خاندانم صله دهد و آنان را شاد سازد.

أمالی الطوسی : ۴۲۴ / ۹۴۷ ، أمالی الصدوق : ۳۱۰ / ۵ کلاهما عن أبان بن تغلب عن الإمام الباقر عن آبائه عليهم السلام ، كشف الغمّة : ۲ / ۲۵ عن الإمام الباقر عن أبيه عن جدّه عليهم السلام ، روضة الواعظین : ۳۰۰ مرسلًا ، ينابيع المودّة: ۲/۳۷۹/۷۵ نقلًا عن الديلمی في الفردوس ، إحقاق الحق : ۳۱ / ۹ / ۴۲۴ ، و ۱۸ / ۴۷۵ / ۵۲ .

حدیث ۱۳۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ جَفَا وَاحِدًا مِنْكُمْ فَقَدْ جَفَانِي ، وَمَنْ وَصَلَكُم فَقَدْ وَصَلَنِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در وصف امامان از نسل امام علی علیه السلام - : هر کس به یکی از شما جفا کند به من جفا کرده و هر کس به شما صله ای دهد به من صله داده است.

کمال الدین : ۴۱۳ / ۱۳ عن محمد بن الفضیل عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام .

حدیث ۱۳۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى صِلَاتِنَا فَلْيَصِلْ صَالِحِي مُوَالِينَا يُكْتَبَ لَهُ ثَوَابُ زِيَارَتِنَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که قادر نباشد به ما صله دهد به دوستان نیک ما صله دهد که همان ثواب صله دادن به ما برایش نوشته می شود و هر که قادر نباشد به زیارت ما بیاید به زیارت دوستان نیک ما برود که همان ثواب زیارت ما برایش نوشته می شود.

ثواب الأعمال : ۱۲۴ / ۱ عن أحمد بن محمد بن عيسى بإسناده ، الفقيه : ۲ / ۷۳ / ۱۷۶۵ مرسلًا ، كامل الزيارات : ۳۱۹ عن عمرو بن عثمان عن الإمام الرضا عليه السلام .

حدیث ۱۳۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صَلَّى صَلَاةً لَمْ يُصَلِّ فِيهَا عَلَيَّ وَلَا عَلَى أَهْلِ بَيْتِي لَمْ تُقْبَلْ مِنْهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که نمازی بخواند و در آن بر من و اهل بیتم صلوات نفرستد نمازش پذیرفته نمی شود.

سنن الدارقطنی : ۱ / ۳۵۵ / ۶ ؛ عوالی اللالی : ۲ / ۴۰ / ۱۰۱ ، إحقاق الحق : ۱۸ / ۳۱۰ ، مستدرک الوسائل : ۵ / ۱۵ / ۵۲۵۶ کلها عن أبي مسعود الأنصاري .

حدیث ۱۳۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ قَوْمٍ اجْتَمَعُوا يَذْكُرُونَ فَضَائِلَ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ إِلَّا هَبَّتِ الْمَلَائِكَةُ مِنَ السَّمَاءِ حَتَّى الْهَبَّتُوا بِهِمْ بِحَدِيثِهِمْ ، فَإِذَا تَفَرَّقُوا عَرَجَتِ الْمَلَائِكَةُ إِلَى السَّمَاءِ ، فَيَقُولُ لَهُمُ الْمَلَائِكَةُ الْأَخْرُ : إِنَّا نَشْتُمُ رَائِحَةَ مِنْكُمْ مَا شَمْنَا رَائِحَةَ أَطْيَبَ مِنْهَا ، فَيَقُولُونَ : إِنَّا كُنَّا عِنْدَ قَوْمٍ يَذْكُرُونَ فَضْلَ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ فَعَطَّرُونَا مِنْ رِيحِهِمْ ، فَيَقُولُونَ : إهبطوا بنا إليهم ، فَيَقُولُونَ : إِنَّهُمْ قَدْ تَفَرَّقُوا ، فَيَقُولُونَ : إهبطوا بنا إلى المكان الذي كانوا فيه

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ مردمی نیستند که گرد هم آیند و از فضایل محمد و آل محمد یاد کنند مگر این که فرشتگان از آسمان فرود آیند و به انجمن آنان ملحق شوند و با ایشان همسخن گردند و چون پراکنده شوند فرشتگان به آسمان عروج کنند. پس فرشتگان دیگر به آنها گویند: ما از شما رایحه ای استشمام می کنیم که تاکنون خوشبوتر از آن نبویده ایم. آن فرشتگان گویند: ما نزد جماعتی بودیم که از فضایل محمد و آل محمد سخن می گفتند و ما را از رایحه خود عطر آگین ساختند. آن فرشتگان دیگر گویند: ما را نیز نزد ایشان فرود برید. آن فرشتگان گویند: آنان متفرق گشتند. آن فرشتگان دیگر گویند: ما را به آن جایی که اجتماع کرده بودند فرود برید.

إحقاق الحقّ: ۱۸ / ۵۲۲، ینابیع المودّة: ۲ / ۲۷۱ / ۷۷۳ کلاهما عن مودّة القریبی عن أمّ سلمة، البحار: ۳۸ / ۱۹۹ / ۳۸ نقلًا عن الفضائل والروضه نحوه .

حدیث ۱۳۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الإسلام عُریانٌ، فلباسُهُ الحیاءُ وزینتُهُ الوَقَارُ ومُروءتُهُ العَمَلُ الصّالِحُ وعِمادُهُ الوَرَعُ . وَلِكُلِّ شَیْءٍ أَسَاسٌ ، وَأَسَاسُ الإِسْلامِ حُبُّنا أَهْلَ البیتِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اسلام برهنه است و جامه آن حیاست و زیورش، وقار و مردانگی اش، کردار نیک و ستونش، پارسایی. هر چیزی بنیادی دارد و بنیاد اسلام، دوست داشتن ما اهل بیت است.

الکافی: ۲/۴۶، المحاسن: ۱/۴۴۵/۱۰۳۱ کلاهما عن مدرک بن عبدالرحمن عن الإمام الصادق علیه السلام عن رسول الله صلی الله علیه و آله ، أمالی الصدوق: ۲۲۱ / ۱۶ عن مبارک بن عبدالرحمن عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام، شرح الأخبار: ۳ / ۸ / ۹۲۷ عن مدرک بن عبد الرحمن عن الإمام الصادق علیه السلام فی الکافی بطریق آخر .

حدیث ۱۳۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحِبُّوا اللهَ لِمَا يَغْدُوكُمْ مِنْ نِعْمِهِ ، وَأَحِبُّونِي بِحُبِّ اللهِ ، وَأَحِبُّوا أَهْلَ بَيْتِي لِحُبِّي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدا را به خاطر نعمتهایش که به شما می دهد دوست بدارید و مرا به خاطر خدا دوست بدارید و اهل بیتم را به خاطر من دوست بدارید.

سنن الترمذی: ۵ / ۶۲۲ / ۳۷۸۹، تاریخ بغداد: ۴ / ۱۶۰، المستدرک علی الصحیحین: ۳ / ۱۶۳ / ۴۷۱۶، المعجم الکبیر: ۳ / ۴۶ / ۲۶۳۹، و ذکره أيضًا فی: ۱۰/۲۸۱/۱۰۶۶۴، شعب الإیمان: ۱ / ۳۶۶ / ۴۰۸، و ذکره أيضًا فی: ۲ / ۱۳۰ / ۱۳۷۸، أسد الغابة: ۱۸ / ۲، أمالی الصدوق: ۲۹۸ / ۶، علل الشرائع: ۱۳۹ / ۱، بشارة المصطفی: ۶۱، و ذکره أيضًا فی: ۲۳۷ کلّها عن ابن عبّاس و: ۱۳۲، أمالی الطوسی: ۲۷۸ / ۵۳۱ کلاهما عن عیسی بن أحمد بن عیسی عن الإمام الهادی عن آبائه علیهم السلام، الصواعق المحرقة: ۲۳۰ و فی بعضها «یغدوكم» بالبدال المهملة .

حدیث ۱۳۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللهَ خَلَقَ الإِسْلامَ فَجَعَلَ لَهُ عَرَصَةً وَجَعَلَ لَهُ نُورًا وَجَعَلَ لَهُ حِصْنًا وَجَعَلَ لَهُ ناصِرًا ، فَأَمَّا عَرَصَتُهُ فَالْقُرْآنُ ، وَأَمَّا نُورُهُ فَالْحِكْمَةُ ، وَأَمَّا حِصْنُهُ فَالْمَعْرُوفُ ، وَأَمَّا أَنْصارُهُ فَأَنَا وَأَهْلُ بَيْتِي وَشِيعَتُنَا ، فَأَحِبُّوا أَهْلَ بَيْتِي وَشِيعَتَهُمْ وَأَنْصارَهُمْ ، فَإِنَّهُ لَمَّا أُسْرِى بى إِلَى السَّماءِ الدُّنْيا فَنَسَبْنى جَبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَهْلَ السَّماءِ اسْتَوَدَعَ اللهُ حُبِّي وَحُبَّ أَهْلِ بَيْتِي وَشِيعَتِهِمْ فى

قُلُوبِ الملائِكَةِ ، فَهُوَ عِنْدَهُمْ وَدِيعَةُ إِلَى يَوْمِ القِيامَةِ ، ثُمَّ هَبَطَ بى إِلَى أَهْلِ الأَرْضِ ، فَنَسَبْنى إِلَى أَهْلِ الأَرْضِ فَاسْتَوَدَعَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ حُبِّي وَحُبَّ أَهْلِ بَيْتِي وَشِيعَتِهِمْ فى قُلُوبِ مُؤمِنى أُمَّتى ، فَمُؤمِنو أُمَّتى يَحْفَظُونَ وَدِيعَتى فى أَهْلِ بَيْتِي إِلَى يَوْمِ القِيامَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند اسلام را آفرید و برای آن عرصه ای و نورى و حصارى و یاورى قرار داد. عرصه آن قرآن است و نورش، حکمت و حصارش، نیکی و یاورانش، من و اهل بیت من و شیعیان ما هستیم. پس اهل بیت من و شیعیان و یاوران

آنان را دوست بدارید؛ زیرا شبی که مرا به آسمان دنیا بالا بردند و جبرئیل مرا به اهل آسمان معرفی کرد، خداوند محبت مرا و محبت اهل بیت من و شیعیان آنها را در دل‌های فرشتگان به ودیعت نهاد و این محبت تا روز قیامت در دل‌های آنان سپرده است. سپس [جبرئیل] مرا به سوی زمینیان فرود آورد و مرا به اهل زمین معرفی کرد و خداوند عز و جل محبت من و محبت اهل بیت من و شیعیان آنها را در دل‌های مؤمنان ائمتم به ودیعت نهاد. بنابراین، مؤمنان ائمتم این ودیعه مرا درباره اهل بیتم تا روز قیامت حفظ می‌کنند.

الکافی : ۲ / ۴۶ / ۳ ، بشاره المصطفی : ۱۵۷ و فيه «فی قلوب أهل الأرض فمؤمن» كلاهما عن عبد العظيم بن عبد الله الحسنی عن الإمام الجواد عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۳۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حُبُّ آلِ مُحَمَّدٍ يَوْمًا خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ ، وَمَنْ مَاتَ عَلَيْهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک روز محبت ورزیدن به آل محمد، بهتر از یک سال عبادت است و هر که با این محبت از دنیا رود، وارد بهشت شود.

الفردوس : ۲ / ۱۴۲ / ۲۷۲۱ ، ینابیع الموده : ۳ / ۱۹۱ كلاهما عن ابن مسعود .

حدیث ۱۳۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - فِي وَصِيَّتِي لِأَبِي ذَرٍّ - : إَعْلَمُ أَنَّ أَوَّلَ عِبَادَتِهِ الْمَعْرِفَةُ بِهِ . . . ثُمَّ الْإِيمَانُ بِي وَالْإِقْرَارُ بِأَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَرْسَلَنِي إِلَى كَأَفَى النَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ، ثُمَّ حُبُّ أَهْلِ بَيْتِي الَّذِينَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَطَهَّرَهُمْ تَطْهِيرًا
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در سفارش خود به ابودر - : بدان که نخستین گام عبادت خدا، شناخت اوست... سپس ایمان داشتن به من و اقرار به این که خداوند عز و جل مرا به سوی همه مردم فرستاد تا آنان را به امر خدا نوید و هشدار دهم و به سوی خدا فرا خوانم و چراغی فروزان هستم؛ سپس دوست داشتن اهل بیت من، که خداوند ناپاکی را از ایشان زدود و پاک و پاکیزه شان گردانید.

أمالی الطوسی : ۵۲۶ / ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۶۳ / ۲۶۶۱ ، تنبيه الخواطر : ۲ / ۵۱ ، أعلام الدین : ۱۸۹ .

حدیث ۱۳۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - فِي صِفَةِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، اِمْتَحِنُوا أَوْلَادَكُمْ بِحُبِّهِ ، فَإِنَّ عَلِيًّا لَا يَدْعُو إِلَى ضَلَالَةٍ وَلَا يُبْعِدُ عَنْ هُدًى ، فَمَنْ أَحَبَّهُ فَهُوَ مِنْكُمْ ، وَمَنْ أَبْغَضَهُ فَلَيْسَ مِنْكُمْ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! فرزندان خود را با محک محبت علی بیازمایید؛ زیرا علی هرگز به گمراهی فرا نمی‌خواند و از راه راست دور نمی‌شود. پس، هر یک از فرزندان شما علی را دوست داشت از شماست و هر کدام او را دشمن داشت، از شما نیست.

تاریخ دمشق «ترجمه الإمام علی علیه السلام» : ۲ / ۲۲۵ / ۷۳۰ .

حدیث ۱۳۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ ، مَنْ أَحَبَّنِي وَأَحَبَّكَ وَأَحَبَّ الْأُمَّةَ مِنْ وُلْدِكَ فَلِيَحْمِدِ اللَّهُ عَلَيَّ طِيبِ مَوْلِدِهِ ، فَإِنَّهُ لَا يُحِبُّنَا إِلَّا مَنْ طَابَتْ وِلَادَتُهُ ، وَلَا يُبْغِضُنَا إِلَّا مَنْ حَبَّتْ وِلَادَتُهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! هر که مرا و تو را و امامان از نسل تو را دوست دارد پس خدا را برحلال زادگی خود سپاس گوید؛ زیرا ما را دوست ندارد، مگر حلال زاده و ما را دشمن ندارد، مگر حرام زاده.

أمالی الصدوق : ۱۴ / ۳۸۴ ، معانی الأخبار : ۱۶۱ / ۳ ، بشاره المصطفی : ۱۵۰ کلها عن زید بن علی عن آبائه علیهم السلام .

حدیث ۱۳۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِعَلِّيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : لَا يُبْغِضُكَ مِنَ الْعَرَبِ إِلَّا دَعِيٌّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - : کسی از عرب تو را دشمن ندارد، مگر حرام زاده.

المناقب للخوارزمي : ۳۲۳ / ۳۳۰ عن ابن عباس ، وراجع فرائد السمطين : ۱ / ۱۳۵ / ۹۷ ؛ الخصال : ۵۷۷ / ۱ ، علل الشرايع : ۱۴۳ / ۷ ، المناقب لابن شهر آشوب : ۲ / ۲۶۷ .

حدیث ۱۳۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنْ لَ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» شُرُوطًا ، وَإِنِّي وَذُرِّيَّتِي مِنْ شُرُوطِهَا

امام علی علیه السلام : «لا اله الا الله» شروطی دارد که من و فرزندانم از جمله شروط آن هستیم.

غرر الحكم : ۳۴۷۹ .

حدیث ۱۳۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا وَافَى أَبُو الْحَسَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ بَنِي سَابُورَ وَأَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ مِنْهَا إِلَى الْمَأْمُونِ اجْتَمَعَ إِلَيْهِ أَصْحَابُ الْحَدِيثِ ، فَقَالُوا لَهُ : يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ ، تَرَحَّلْ عَنَّا وَلَا تُحَدِّثْنَا بِحَدِيثٍ فَتَسْتَفِيدَهُ مِنْكَ ؟! وَكَانَ قَدْ قَعِدَ فِي الْعُمَارِيَّةِ ، فَأَطْلَعَ رَأْسَهُ وَقَالَ : سَمِعْتُ أَبِي مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ يَقُولُ : سَمِعْتُ أَبِي جَعْفَرَ ابْنَ مُحَمَّدٍ يَقُولُ : سَمِعْتُ أَبِي مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ يَقُولُ : سَمِعْتُ أَبِي عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ يَقُولُ : سَمِعْتُ أَبِي الْحُسَيْنِ بْنَ عَلِيٍّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ يَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ : سَمِعْتُ جِبْرِئِيلَ يَقُولُ : سَمِعْتُ اللَّهَ حَيَّلَ جَلَالُهُ يَقُولُ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ حِصْنِي ، فَمَنْ دَخَلَ حِصْنِي أَمِنَ مِنْ عَذَابِي . قَالَ : فَلَمَّا مَرَّتِ الرَّاحِلَةُ نَادَانَا : بِشُرُوطِهَا ، وَأَنَا مِنْ شُرُوطِهَا

اسحق بن راهویه: هنگامی که ابوالحسن الرضا علیه السلام به نیشابور رسید و خواست که آن جا را به قصد رفتن نزد مأمون ترک گوید، راویان حدیث، گردش را گرفتند و عرض کردند: ای پسر پیامبر خدا، از پیش ما می روی و برایمان حدیثی که از محضرتان

فیضی بریم، نمی گویی؟! حضرت که در کجاوه نشسته بود سرش

را بیرون آورد و فرمود: از پدرم، موسی بن جعفر شنیدم که می فرماید: از پدرم، جعفر بن محمد شنیدم که می فرماید: از پدرم، محمد بن علی شنیدم که می فرماید: از پدرم، علی بن الحسین شنیدم که می فرماید: از پدرم، حسین بن علی بن ابی طالب شنیدم که می فرماید: از پدرم، امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب شنیدم که می فرماید: از رسول خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرماید: از جبرئیل شنیدم که می فرماید: از خداوند جلّ جلاله شنیدم که می فرماید: (کلمه) لا اله الا الله حصار من است و هر کس وارد حصار من شود از عذابم در امان است. اسحاق می گوید: چون شتر به راه افتاد حضرت با صدای بلند به ما فرمود: اما این شرط هایی دارد و من از شرط های آن هستم.

التوحید : ۲۵ / ۲۳ ، أمالی الصدوق : ۱۹۵ / ۸ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۱۳۵ / ۴ ، معانی الأخبار : ۳۷۱ / ۱ ، ثواب الأعمال : ۲۱ / ۱ ، بشارة المصطفی : ۲۶۹ ، روضة الواعظین : ۵۱ .

حدیث ۱۴۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَاهَدَنِي رَبِّي أَنْ لَا يَقْبَلَ إِيمَانًا عَبْدٍ إِلَّا بِمَحَبَّةِ أَهْلِ بَيْتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پروردگرم با من عهد بست که ایمان هیچ بنده ای را نپذیرد، مگر آن که با محبت اهل بیت من همراه باشد.

إحقاق الحقّ : ۹ / ۴۵۴ نقلًا عن المناقب المرتضوية و خلاصة الأخبار .

از ۱۴۰۱ تا ۱۶۰۰

حدیث ۱۴۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَتِمُّ الْإِيمَانُ إِلَّا بِمَحَبَّتِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان کامل نشود مگر با دوست داشتن ما اهل بیت.

كفاية الأثر : ۱۱۰ عن وائله بن الأسقع .

حدیث ۱۴۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ أَنْ يَعْلَمَ أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَعْرِضُ حُبَّنَا عَلَى قَلْبِهِ ، فَإِنَّ قَبْلَهُ فَهُوَ مُؤْمِنٌ

امام باقر علیه السلام: هر که می خواهد بداند که اهل بهشت است [یا نه]، دوستی و محبت ما را به قلبش عرضه کند، اگر آن را پذیرفت، مؤمن است.

کامل الزیارات : ۱۹۳ عن أبی بکر الحضرمی .

حدیث ۱۴۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُنْتُ عِنْدَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ جَالِسًا إِذْ جَاءَ رَاكِبًا أَنَاخَ بَعِيرَهُ ، ثُمَّ أَقْبَلَ حَتَّى دَفَعَ إِلَيْهِ كِتَابًا ، فَلَمَّا قَرَأَهُ قَالَ : مَا يُرِيدُ مِنَّا الْمَهْلَبُ ؟! فَوَاللَّهِ ، مَا عِنْدَنَا الْيَوْمَ مِنْ دُنْيَا ، وَلَا لَنَا مِنْ سُلْطَانٍ . فَقَالَ : جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ ،

إِنَّهُ مَنْ أَرَادَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ فَهُوَ عِنْدَكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ . قَالَ : مَا شَاءَ اللَّهُ ، أَمَا إِنَّهُ مَنْ أَحْبَبَنَا فِي اللَّهِ نَفَعَهُ اللَّهُ بِحُبِّنَا ، وَمَنْ أَحْبَبَنَا لِغَيْرِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ يَقْضِي فِي الْأُمُورِ مَا يَشَاءُ . إِنَّمَا حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ شَيْءٌ يَكْتُبُهُ اللَّهُ فِي قَلْبِ الْعَبْدِ ، فَمَنْ كَتَبَهُ اللَّهُ فِي قَلْبِهِ لَمْ يَسْتَطِعْ أَحَدٌ (أَنْ) يَمْحُوهُ ، أَمَا سَمِعْتَ اللَّهَ يَقُولُ : «أَوْلَيْكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ

علی بن محمد بن بشر: در خدمت محمد بن علی نشسته بودم که سواره ای از راه رسید و شترش را خواباند و سپس جلو آمد و نامه ای به آن حضرت داد. چون حضرت نامه را خواند، فرمود: مهلب از ما چه می خواهد؟! به خدا سوگند که امروز نه دنیایی در دست ماست و نه قدرتی داریم. او گفت: خدا مرا فدای شما کند، هر که دنیا و آخرت را بخواهد، نزد شما خاندان است. حضرت فرمود: هر چه خدا بخواهد. بدانید که هر کس به خاطر خدا، ما را دوست بدارد خداوند به واسطه این محبت به ما، او را سود بخشد و هر که ما را برای غیر خدا دوست بدارد، خداوند هر طور بخواهد، عمل خواهد کرد. دوست داشتن ما اهل بیت چیزی است که خداوند آن را در (صفحه) دل بنده رقم می زند، پس هر کس که خداوند این محبت را در دل او رقم زند، کسی نمی تواند آن را پاک کند. نشنیده ای که خداوند می فرماید: «در دل اینهاست که خدا ایمان را نوشته و آن را با روحی از جانب خود تأیید کرده است» تا آخر آیه. بنابراین، دوست داشتن ما اهل بیت [از بن] ایمان است. المجادلة: ۲۲ .

حدیث ۱۴۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعَةٍ : عَنْ جَسَدِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ ، وَعُمْرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ ، وَمَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ ، وَعَنْ حُبِّ أَهْلِ الْبَيْتِ . فَقِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَمَا عَلَامَةُ حُبِّكُمْ ؟ فَضَرَبَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِيَدِهِ عَلَى مَنْكِبِ عَلِيٍّ

ابو برزه: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: [در روز قیامت] هیچ بنده ای قدم از جای خود بر ندارد تا این که درباره چهار چیز از او سؤال شود: از جسمش که در چه راه آن را فرسوده است، از عمرش که در چه راه صرف کرده است، از مالش که از کجا آورده و در چه راه خرج کرده است و از محبت نسبت به ما خاندان، عرض شد: ای رسول خدا! نشانه دوست داشتن شما چیست؟ حضرت دست خود را بر شانه علی زد.

المعجم الأوسط: ۲ / ۳۴۸ / ۲۱۹۱ ، وراجع المناقب للخوارزمي: ۷۷ / ۵۹ .

حدیث ۱۴۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ : كُنْتُ عِنْدَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فَقَدَّمْ إِلَيْنَا طَعَامًا مَا أَكَلْتُ طَعَامًا مِثْلَهُ قَطُّ ، فَقَالَ لِي : يَا سَدِيرُ ، كَيْفَ رَأَيْتَ طَعَامَنَا هَذَا ؟

قُلْتُ : يَا بِي أُنْتُ وَأُمِّي يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ ، مَا أَكَلْتُ مِثْلَهُ قَطُّ ، وَلَا أَظُنُّ أَكُلُ

أَبَدًا مِثْلَهُ . ثُمَّ إِنَّ عَيْنِي تَغَرَّغَتْ فَبَكَيْتُ ، فَقَالَ : يَا سَدِيرُ ، مَا يُبْكِيكَ ؟ قُلْتُ : يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ ، ذَكَرْتُ آيَةَ فِي كِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى . قَالَ

وما هی؟ قلت: قول الله فی کتابه: «ثُمَّ لَتَسْأَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ

حنان بن سدید: پدرم به من گفت: نزد جعفر بن محمد علیهما السلام بودم. آن حضرت غذایی در برابرم نهاد که هرگز غذایی مانند آن نخورده بودم. پس به من فرمود: ای سدید! غذای ما را چگونه یافتی؟ عرض کردم: پدر و مادرم فدایت ای پسر پیامبر خدا، تاکنون چنین غذایی نخورده ام و گمان هم نمی‌کنم که دیگر غذایی مانند آن بخورم. آن گاه چشمانم پر از اشک شد و گریستم. فرمود: ای سدید! چرا گریه می‌کنی؟ عرض کردم: یابن رسول الله، آیه ای از کتاب خدا را به یاد آوردم. فرمود: کدام آیه؟ عرض کردم: این آیه «سپس در آن روز از نعمت بازخواست می‌شوید». می‌ترسم این غذا جزو همان نعمتی باشد که خداوند درباره آن بازخواست می‌کند. حضرت خنده ای کرد به طوری که دندانهای عقلش نمایان شد، سپس فرمود: ای سدید، از تو، نه درباره خوراک لذیذ سؤال خواهد شد و نه درباره جامه نرم و نه درباره بوی خوش، بلکه اینها برای ما آفریده شده و ما برای استفاده از آنها خلق شده ایم و ما باید در آنها به طاعت خدا عمل کنیم. عرض کردم: پدر و مادرم فدایت ای پسر پیامبر خدا، پس آن نعمت کدام است؟ فرمود: دوستی علی و عترت او؛ در روز قیامت خداوند می‌پرسد: در برابر نعمت دوستی علی و عترت او که آن را به شما عطا کردم چگونه شکر مرا به جا آوردید.

التکائر: ۸.

حدیث ۱۴۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فی قوله تعالی: «ما جعلَ اللهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ» - : قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا يَجْتَمِعُ حُبُّنَا وَحُبُّ عَدُوِّنَا فِي جَوْفِ إِنْسَانٍ ، إِنْ اللَّهُ لَمْ يَجْعَلْ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ فَيُحِبُّ هَذَا وَيُبْغِضَ هَذَا ، فَأَمَّا مُحِبُّنَا فَيُخْلِصُ الْحُبَّ لَنَا كَمَا يَخْلِصُ الذَّهَبَ بِالنَّارِ لَا كَدَّرَ فِيهِ ، فَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَعْلَمَ حُبَّنَا فَلْيَمْتَحِنْ قَلْبَهُ ، فَإِنْ شَارَكَهُ فِي حُبِّنَا حُبُّ عَدُوِّنَا فَلَيْسَ مِنَّا وَلَسْنَا مِنْهُ ، وَاللَّهُ عَدُوُّهُمْ وَجَبْرَائِيلُ وَمِيكَائِيلُ ، وَاللَّهُ عَدُوُّ لِلْكَافِرِينَ

ابوجارود از امام باقر علیه السلام - درباره آیه «خدا برای هیچ مردی در درونش دو دل نهاده است» - : علی بن ابی طالب علیه السلام فرمود: دوست داشتن ما و دوست داشتن دشمن ما، در دل یک انسان با هم جمع نمی‌شوند [زیرا] خداوند برای هیچ مردی در درونش، دو دل نهاده است که با این یکی دوست بدارد و با آن یکی دشمن بدارد. دوستدار ما دوستیش را نسبت به ما خالص می‌گرداند همان گونه که طلا با آتش خالص می‌گردد و ناخالصیش گرفته می‌شود. پس، هر که می‌خواهد محبتش را نسبت به ما بداند دل خود را بیازماید، اگر در کنار محبت ما دشمن ما را نیز دوست داشت بداند که نه او از ماست و نه ما از اویم و خدا و جبرئیل و میکائیل دشمن اوست و خداوند دشمن کافران می‌باشد.

تفسیر القمّی: ۲ / ۱۷۱ .

حدیث ۱۴۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَنْ قَالَ لَهُ : إِنْ فَلَانًا يُؤَالِكُمْ إِلَّا أَنَّهُ يَضَعُفُ عَنِ الْبِرَاءَةِ مِنْ عَدُوِّكُمْ - : هِيَاهُ ، كَذَبَ مَنْ ادَّعَى مَحَبَّتَنَا وَلَمْ يَتَبَرَّأْ مِنْ عَدُوِّنَا

امام صادق علیه السلام - در جواب کسی که عرض کرد: فلانی شما را دوست می‌دارد منتهی در براءت از دشمن شما ضعیف است - : هیهات؛ دروغ می‌گوید کسی که دم از محبت ما می‌زند، ولی از دشمن ما بیزاری نمی‌جوید.

مستطرفات السرائر: ۲ / ۱۴۹ .

حدیث ۱۴۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنِّي لِأُحِبُّكَ فِي السِّرِّ كَمَا أُحِبُّكَ فِي الْعَلَانِيَةِ ، قَالَ : فَكَتَبْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامَ الْأَرْضَ بَعْدَ مَا كَانَ فِي يَدِهِ سَاعِيَةً ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ : كَذَبْتَ وَاللَّهِ ، مَا أَعْرِفُ وَجْهَكَ فِي الْوُجُوهِ ، وَلَا أَسْمَكَ فِي الْأَسْمَاءِ .

فَعَجِبْتُ مِنْ ذَلِكَ عَجَبًا شَدِيدًا ، فَلَمْ أَبْرَحْ حَتَّى أَتَاهُ رَجُلٌ آخَرُ فَقَالَ : وَاللَّهِ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، إِنِّي لِأُحِبُّكَ فِي السِّرِّ كَمَا أُحِبُّكَ فِي الْعَلَانِيَةِ ، فَكَتَبْتُ بَعْدَهُ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ طَوِيلًا . ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ : صَدَقْتَ ، إِنَّ طِينَتَنَا طِينَةٌ مَرْحُومَةٌ ، أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَهَا يَوْمَ أَخَذَ الْمِيثَاقَ ، فَلَا يَشُدُّ مِنْهَا شَاذٌ ، وَلَا يَدْخُلُ

فِيهَا دَاخِلٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ . أَمَا إِنَّهُ فَاتَّخَذَ لِلْفَاقَةِ جِلْبَابًا ، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ : الْفَاقَةُ إِلَى مُحِبِّكَ أَسْرَعُ مِنَ السَّبِيلِ الْمُنْحَدِرِ مِنَ أَعْلَى الْوَادِي إِلَى أَسْفَلِهِ

اصبغ بن نباته: در خدمت امیرالمؤمنین علیه السلام نشسته بودم که مردی آمد و عرض کرد: ای امیرالمؤمنین! من تو را در باطن همان قدر دوست دارم که در ظاهر دوستت می دارم. اصبغ می گوید: امیرالمؤمنین علیه السلام با نوک چوبی که در دست داشت مدتی متفکرانه به زمین زد و آن گاه سر برداشت و فرمود: به خدا که دروغ می گویی، من نه چهره تو را در میان چهره ها (ی دوستدارانم) می بینم و نه نامت را در میان نامها.

من از این سخن سخت تعجب کردم. چندی نگذشت که مرد دیگری آمد و عرض کرد: به خدا قسم ای امیرالمؤمنین من تو را در باطن همان گونه دوست دارم که در ظاهر دوستت می دارم. حضرت این بار نیز با نوک همان چوبش مدت طولانی به زمین زد و سپس سرش را بلند کرد و فرمود: راست

می گویی، به راستی که طینت ما طینتی رحمت شده است، خداوند در روز پیمان گیری پیمانش را گرفت، بنابراین، تا روز قیامت نه عضوی از آن جدا شود و نه بیگانه ای وارد آن گردد. هان! پس، بالاپوشی برای فقر برگیر؛ زیرا که شنیدم رسول خدا صلی الله علیه و آله می فرماید: حرکت فقر به سوی دوستداران تو، شتابنده تر است از حرکت سیل از بالای دره به پایین آن.

أمالی الطوسی : ۴۰۹ / ۹۲۱ ، وراجع بصائر الدرجات : ۳۹۰ و ۳۹۱ ، الاختصاص : ۳۱۱ و ۳۱۲ .

حدیث ۱۴۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ أَهْلِ بَيْتِي وَدُرِّيَّتِي اسْتِكْمَالُ الدِّينِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دوست داشتن اهل بیت من و فرزندانم، کمال دین است.

أمالی الصدوق : ۱ / ۱۶۱ عن الحسن بن عبد الله عن أبيه عن جدّه الإمام الحسن عليه السلام .

حدیث ۱۴۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَضْلُ عَشِيرَتِي وَأَهْلِ بَيْتِي وَدُرِّيَّتِي كَفَضْلِ الْمَاءِ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ ، بِالْمَاءِ يَبْقَى كُلُّ وَيْحِي كَمَا قَالَ رَبِّي تَبَارَكَ وَتَعَالَى : «وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلِّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برتری خاندان و اهل بیت و ذریه من، مانند برتری آب بر چیزهای دیگر است. با آب است که همه چیز باقی و زنده می ماند، چنان که خدای تبارک و تعالی فرموده: «و هر چیز زنده ای را از آب پدید آوردیم. آیا ایمان نمی آورند؟». با محبت اهل بیت و خاندان و ذریه من است که دین کامل می شود. الأنبیاء : ۳۰ .

حدیث ۱۴۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 شَفَاعَتِي لِأُمَّتِي مَنْ أَحَبَّ أَهْلَ بَيْتِي ، وَهُمْ شِيعَتِي
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شفاعت من از امتم شامل کسانی می شود که اهل بیت مرا دوست داشته باشند و آنان شیعیان من هستند.
 تاریخ بغداد : ۲ / ۱۴۶ عن الإمام علی علیه السلام .

حدیث ۱۴۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الزَّمُوا مَوَدَّتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ ، فَإِنَّهُ مَنْ لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ يُؤَدُّنَا دَخَلَ الْجَنَّةَ بِشَفَاعَتِنَا
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به دوستی ما اهل بیت چنگ زنید؛ زیرا هر کس در روز قیامت خدا را دیدار کند در حالی که ما را دوست داشته باشد، با شفاعت ما به بهشت رود.
 المعجم الأوسط : ۲ / ۳۶۰ / ۲۲۳۰ عن ابن أبي ليلى عن الإمام الحسن عليه السلام ، أمالي المفيد : ۱۳ / ۱ ، أمالي الطوسي : ۱۸۷ / ۳۱۴ ، المحاسن : ۱ / ۱۳۴ / ۱۶۹ ، بشارة المصطفى : ۱۰۰ کلها عن ابن أبي ليلى عن الإمام الحسين عليه السلام ، إرشاد القلوب : ۲۵۴ عن الإمام الحسن عليه السلام .

حدیث ۱۴۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْثَرُكُمْ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَكْثَرُكُمْ حُبًّا لِأَلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پرنورترین شما در روز قیامت کسی است که آل محمد صلی الله علیه و آله را بیشتر دوست بدارد.
 شواهد التنزیل : ۲ / ۳۱۰ / ۹۴۸ عن سالم عن أبيه .

حدیث ۱۴۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَمَا وَاللَّهِ لَا يُحِبُّ أَهْلَ بَيْتِي عَبْدٌ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ نُورًا حَتَّى يَرِدَ عَلَى الْحَوْضِ ، وَلَا يُبْغِضُ أَهْلَ بَيْتِي عَبْدٌ إِلَّا احْتَجَبَ اللَّهُ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان، به خدا قسم، هیچ بنده ای اهل بیت مرا دوست ندارد، مگر این که خداوند عزوجل به او نوری

عطا فرماید تا این که در کنار حوض بر من در آید و هیچ بنده ای اهل بیت مرا دشمن ندارد، مگر این که در روز قیامت، خداوند از او محجوب شود.

شواهد التنزیل: ۲ / ۳۱۰ / ۹۴۷ عن أبي سعيد الخدری وراجع ص ۱۶۸ / ۱۷۹ من کتابنا هذا .

حدیث ۱۴۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ حَشَرَهُ اللَّهُ تَعَالَى آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که ما اهل بیت را دوست بدارد، خداوند متعال روز قیامت، او را در امن و امان محشور فرماید. عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۲ / ۵۸ / ۲۲۰ عن أبي محمد الحسن بن عبد الله بن محمد بن العباس الرازی التمیمی عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام .

حدیث ۱۴۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا وَمَنْ أَحَبَّ آلَ مُحَمَّدٍ أَمِنَ مِنَ الْحِسَابِ وَالْمِيزَانِ وَالصَّرَاطِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که هر کس آل محمد را دوست داشته باشد، از حساب و میزان و صراط در امان خواهد بود. فضائل الشیعة: ۴۷ / ۱ ، بشاره المصطفی: ۳۷ ، مائه منقبه: ۱۴۹ ، اعلام الدین: ۴۶۴ ، وفيه «من أحب عليًا وآل محمد» ، إرشاد القلوب: ۲۳۵ ، المناقب للخوارزمی: ۷۳ / ۵۱ ، مقتل الحسين للخوارزمی: ۱ / ۴۰ ، فرائد السمطين: ۲ / ۲۵۸ / ۵۲۶ کلها عن ابن عمر .

حدیث ۱۴۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبِّي وَحُبُّ أَهْلِ بَيْتِي نَافِعٌ فِي سَبْعَةِ مَوَاطِنَ أَهْوَالُهُنَّ عَظِيمَةٌ: عِنْدَ الْوَفَاةِ ، وَفِي الْقَبْرِ ، وَعِنْدَ النُّشُورِ ، وَعِنْدَ الْكِتَابِ ، وَعِنْدَ الْحِسَابِ ، وَعِنْدَ الْمِيزَانِ ، وَعِنْدَ الصَّرَاطِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دوست داشتن من و دوست داشتن اهل بیت من، در هفت جای بسیار وحشتناک سود می بخشد: هنگام مردن، در قبر، روز محشر، هنگام دادن نامه اعمال ، هنگام حساب، نزد میزان و در عبور از صراط. الخصال: ۳۶۰ / ۴۹ ، أمالی الصدوق: ۱۸ / ۳ ، بشاره المصطفی: ۱۷ کلها عن جابر عن الإمام الباقر عن آبائه علیهم السلام ، روضة الواعظین: ۲۹۷ ، جامع الأخبار: ۵۱۳ / ۱۴۴۱ عن جابر بن عبد الله الأنصاری و ليس فيه «حبي» ، كفاية الأثر: ۱۰۸ عن واثله بن الأسقع .

حدیث ۱۴۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَثْبُتْكُمْ عَلَى الصَّرَاطِ أَشَدُّكُمْ حُبًّا لِي وَلِأَهْلِ بَيْتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : استوارترین شما بر صراط، کسی است که علاقه اش نسبت به من و اهل بیتم بیشتر باشد.

جامع الأحادیث للقمی : ۲۳۱ عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۴۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُثْبِتُكُمْ قَدَمًا عَلَى الصَّرَاطِ أَشَدُّكُمْ حُبًّا لِأَهْلِ بَيْتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پابرجاترین شما بر صراط، کسی است که محبتش به اهل بیت من بیشتر باشد.

فضائل الشيعة : ۳ / ۴۸ عن إسماعيل بن مسلم الشعيرى عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام ، الجعفریات : ۱۸۲ ، نوادر الراوندى : ۱۵ كلاهما عن موسى بن إسماعيل بإسناده ، كنز العمال : ۱۲ / ۹۷ / ۳۴۱۶۳ ، الصواعق المحرقة : ۱۸۷ كلاهما عن الديلمى عن الإمام على عليه السلام وزاد فى الأربعة الأخيرة «ولأصحابى» ، إحقاق الحق : ۱۸ / ۴۵۹ نقلًا عن وسيلة النجاة قال : روى أبى يعلى فى مسنده عن سلمة بن الأكوع .

حدیث ۱۴۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما أَحَبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ أَحَدٌ قَدَّمَتْ بِهِ قَدَمٌ إِلَّا تَبَسَّتْهُ قَدَمٌ أُخْرَى حَتَّى يُنَجِّيهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ کس نیست که ما اهل بیت را دوست داشته باشد مگر این که هر گاه یک گامش بلغزد، گام دیگرش او را استوار گرداند، تا این که خداوند در روز قیامت نجاتش بخشد.
درر الأحادیث النبویة : ۵۱ .

حدیث ۱۴۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فى بيان فضلِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ - : يوحى الله عز وجل إليها : يا فَاطِمَةُ ، سَلِّبْنِي أُعْطِكَ ، وَتَمَنَّى عَلَيَّ أَرْضِيكَ . فَتَقُولُ : إلهي أنت المني وفوق المني ، أسألك أن لا تُعَذِّبَ مُجِيبِي وَمُحِبَّ عِترتي بالنار . فَيوحى الله إليها : يا فَاطِمَةُ ، وَعِزَّتِي وَجَلالِي وَارْتِفاعِ مَكَانِي ، لَقَدْ آلَيْتُ عَلَى نَفْسِي ، مِنْ قَبْلِ أَنْ أُخْلِقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْفَى عام ، أَنْ لا أُعَذِّبَ مُجِيبِكَ وَمُحِبِّي عِترتكِ بالنارِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در بیان فضیلت و مقام فاطمه علیها السلام در روز قیامت - : خداوند عز و جلیه او وحی می فرماید که: ای فاطمه! از من بخواه تا به تو عطا کنم و از من تمنا کن تا راضیت گردانم. پس، فاطمه گوید: خدای من، تو خود آرزویی و فوق آرزو هستی، از تو می خواهم که دوستدار من و دوستدار عترتم را به آتش، عذاب نکنی. خداوند به او وحی می فرماید که: ای فاطمه! به عزت و جلال و عظمت مقامم سوگند که من دو هزار سال پیش از آن که آسمانها و زمین را بیافرینم، به خود سوگند خورده ام که دوستداران تو و دوستداران عترت را به آتش، عذاب نکنم.
تأویل الآيات الظاهرة : ۴۷۴ عن أبى ذر .

حدیث ۱۴۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَرِدُ عَلَيَّ الْحَوْضَ أَهْلُ بَيْتِي وَمَنْ أَحَبَّهُمْ مِنْ أُمَّتِي كَهَاتَيْنِ - يَعْنِي السَّبَابَتَيْنِ -

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهل بیت من و کسانی از امت من که آنان را دوست دارند مانند این دو - یعنی دو انگشت اشاره که در پهلو هم قرار گرفته باشند - در کنار حوض کوثر بر من وارد می شوند.

مقاتل الطالیین : ۷۶ ، شرح نهج البلاغه لابن ابی الحدید : ۱۶ / ۴۵ کلاهما عن سفیان عن الإمام الحسن علیه السلام ، ذخائر العقبی : ۱۸ ، کتاب الغارات : ۲ / ۵۸۶ عن الإمام الحسن علیه السلام ، وراجع مناقب الإمام أميرالمؤمنین علیه السلام لملکوفی : ۲ / ۱۲۹ / ۶۱۴ .

حدیث ۱۴۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّنِي وَأَهْلَ بَيْتِي كُنَّا نَحْنُ وَهُوَ كَهَاتَيْنِ - وَأَشَارَ بِالسَّبَابَةِ وَالْوُسْطَى -

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که من و اهل بیتم را دوست داشته باشد، ما و او مانند این دو - حضرت انگشت اشاره و میانه خود را نشان داد - خواهیم بود.

کفایه الأثر : ۳۵ عن ابی ذرّ .

حدیث ۱۴۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فِي اللَّهِ حُشِرَ مَعَنَا وَأَدْخَلْنَا مَعَنَا الْجَنَّةَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که ما اهل بیت را به خاطر خدا دوست داشته باشد، با ما محشور شود و او را با خود به بهشت بریم.

کفایه الأثر : ۲۹۶ عن زید بن علی عن آبائه علیهم السلام ، وراجع : ۷۴ .

حدیث ۱۴۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّنَا كَانَ مَعَنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَلَوْ أَنَّ رَجُلًا أَحَبَّ حَبْرًا لَحَشَرَهُ اللَّهُ مَعَهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که ما را دوست بدارد، روز قیامت با ما خواهد بود. انسان حتی اگر سنگی را دوست بدارد، خداوند او را با همان سنگ محشور می کند.

أمالی الصدوق : ۱۷۴ / ۹ عن نوف عن الإمام علی علیه السلام ، روضه الواعظین : ۴۵۷ ، مشکاة الأنوار : ۸۴ .

حدیث ۱۴۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَاعَلِيُّ ، مَنِ أَحَبَّ وَوَلَدَكَ فَقَدْ أَحَبَّكَ ، وَمَنِ أَحَبَّكَ فَقَدْ أَحَبَّنِي ، وَمَنِ أَحَبَّنِي فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ ، وَمَنِ أَحَبَّ اللَّهَ أَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ . وَمَنِ أَبْغَضَ هُمْ فَقَدْ أَبْغَضَكَ ، وَمَنِ أَبْغَضَكَ فَقَدْ أَبْغَضَنِي ، وَمَنِ أَبْغَضَنِي فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ ، وَمَنِ أَبْغَضَ اللَّهَ كَانَ حَقِيقًا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُدْخِلَهُ النَّارَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی، هر کس فرزندان تو را دوست بدارد، تو را دوست داشته است و هر کس تو را دوست بدارد، مرا دوست داشته است و هر کس مرا دوست بدارد، خدا را دوست داشته است و هر کس خدا را دوست بدارد، خداوند او را به

بهشت برد. و هرکس فرزندان تو را دشمن بدارد، تو را دشمن داشته است و هرکس تو را دشمن بدارد، مرا دشمن داشته است و هرکس مرا دشمن بدارد، خدا را دشمن داشته است و هرکس خدا را دشمن بدارد، بر خداوند سزاوار است که او را به دوزخ برد. در الأحادیث النبویة: ۵۱.

حدیث ۱۴۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّنَا بِقَلْبِهِ وَأَعَانَنَا بِيَدِهِ وَلِسَانِهِ كُنْتُ أَنَا وَهُوَ فِي عِلِّيِّينَ ، وَمَنْ أَحَبَّنَا بِقَلْبِهِ وَأَعَانَنَا بِلِسَانِهِ وَكَفَّ يَدَهُ فَهُوَ فِي الدَّرَجَةِ الَّتِي تَلِيهَا ، وَمَنْ أَحَبَّنَا بِقَلْبِهِ وَكَفَّ عَنَّا لِسَانَهُ وَيَدَهُ فَهُوَ فِي الدَّرَجَةِ الَّتِي تَلِيهَا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس ما را در دل دوست بدارد و با دست و زبانش یاریمان رساند، من و او در عِلِّيِّین خواهیم بود و هرکس ما را در دل دوست بدارد و با زبانش یاریمان رساند، اما با دست خود ما را یاری نرساند در درجه پایین تر آن خواهد بود و هرکس ما را در دل دوست بدارد، اما دست و زبانش را از ما دریغ کند، در درجه فروتر قرار خواهد گرفت. إحقاق الحق: ۹ / ۴۸۴ نقلًا عن وسيلة المآل قال: رواه أبو نعیم بن حماد عن الإمام علی علیه السلام.

حدیث ۱۴۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي الْجَنَّةِ ثَلَاثُ دَرَجَاتٍ وَفِي النَّارِ ثَلَاثُ دَرَكَاتٍ ، فَأَعْلَى دَرَجَاتِ الْجَنَّةِ لِمَنْ أَحَبَّنَا بِقَلْبِهِ وَنَصَرَ نَا بِلِسَانِهِ وَيَدِهِ ، وَفِي الدَّرَجَةِ الثَّانِيَةِ مَنْ أَحَبَّنَا بِقَلْبِهِ وَنَصَرَ نَا بِلِسَانِهِ ، وَفِي الدَّرَجَةِ الثَّلَاثَةِ مَنْ أَحَبَّنَا بِقَلْبِهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت، سه درجه دارد و دوزخ سه درک [درجه نزولی یا طبقه زیرین]، بالاترین درجه بهشت برای کسی است که در دل ما را دوست بدارد و با زبان و دستش یاریمان کند؛ در درجه دوم کسی جای می گیرد که در دل ما را دوست بدارد و با زبانش یاریمان رساند و در درجه سوم کسی قرار می گیرد که در دل ما را دوست بدارد. المحاسن: ۱ / ۲۵۱ / ۴۷۲ عن أبي حمزة الثمالي عن الإمام زين العابدين عليه السلام.

حدیث ۱۴۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ التَّوَكُّلَ عَلَى اللَّهِ فَلْيُحِبِّ أَهْلَ بَيْتِي ، وَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْجُوَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ فَلْيُحِبِّ أَهْلَ بَيْتِي ، وَمَنْ أَرَادَ الْحِكْمَةَ فَلْيُحِبِّ أَهْلَ بَيْتِي ، وَمَنْ أَرَادَ دُخُولَ الْجَنَّةِ بِغَيْرِ حِسَابٍ فَلْيُحِبِّ أَهْلَ بَيْتِي ، فَوَاللَّهِ مَا أَحَبَّهُمْ أَحَدٌ إِلَّا رُبِحَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خواهان توکل کردن به خداست، اهل بیت مرا دوست بدارد و هر که خواهان رستن از عذاب قبر است، اهل بیت مرا دوست بدارد و هر که خواهان حکمت است، اهل بیت مرا دوست بدارد و هر که می خواهد بی حساب به بهشت رود، اهل بیت مرا دوست بدارد؛ زیرا به خدا سوگند، هیچ کس دوستدار آنان نشد مگر این که دنیا و آخرت را بُرد.

مقتل الحسين للخوارزمي: ۱ / ۵۹، مائه منقبة: ۱۰۶ نحوه، فرائد السمطين: ۲ / ۲۹۴ / ۵۵۱، ينابيع المودة: ۲ / ۳۳۲ / ۹۶۹، جامع الأخبار: ۶۲ / ۷۷ كلها عن ابن عمر.

حدیث ۱۴۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَزَقَهُ اللَّهُ حُبَّ الْأَيْمَةِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي فَقَدْ أَصَابَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، فَلَا يَشْكَنَّ أَحَدٌ أَنَّهُ فِي الْجَنَّةِ ، فَإِنَّ فِي حُبِّ أَهْلِ بَيْتِي عِشْرِينَ حَاصِلَةً ، عَشْرٌ مِنْهَا فِي الدُّنْيَا ، وَعَشْرٌ مِنْهَا فِي الْآخِرَةِ .

أَمَّا الَّتِي فِي الدُّنْيَا : فَالزُّهُدُ ، وَالْحِرْصُ عَلَى الْعَمَلِ ، وَالْوَرَعُ فِي الدِّينِ ، وَالرَّعْبَةُ فِي الْعِبَادَةِ ، وَالتَّوْبَةُ قَبْلَ الْمَوْتِ ، وَالنَّشَاطُ فِي قِيَامِ اللَّيْلِ ، وَالتَّوْبَةُ مِنْهَا فِي الدُّنْيَا ، وَالتَّوْبَةُ مِنْهَا فِي الْآخِرَةِ .

وَأَمَّا الَّتِي فِي الْآخِرَةِ : فَلَا يُنْشَرُ لَهُ دِيْوَانٌ ، وَلَا يُنْصَبُ لَهُ مِيزَانٌ ، وَيُعْطَى كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ، وَتُكْتَبُ لَهُ بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ ، وَيَبْيَضُّ وَجْهُهُ ، وَيُكْسَى مِنْ حُلَلِ الْجَنَّةِ ، وَيُسْفَعُ فِي مَائِهِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ ، وَيَنْظُرُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَيْهِ بِالرَّحْمَةِ ، وَيَتَوَجَّعُ مِنْ تِجَانِ الْجَنَّةِ ، وَالْعَاشِرَةُ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ ، فَطَوْبِي لِمُحِبِّي أَهْلِ بَيْتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خداوند، محبت اهل بیت مرا روزیش کند، بی گمان به خیر دنیا و آخرت رسیده است و در این که او اهل بهشت است، احدی نباید شک کند؛ زیرا دوست داشتن اهل بیت من، بیست نتیجه به بار می آورد: ده تا در دنیا و ده تا در آخرت:

اما نتایج آن در دنیا عبارتند از: زهد، شوق به کار و عمل، پارسایی در دین، رغبت به عبادت، توبه پیش از مرگ، نشاط در شب زنده داری، چشم برکندن از آن چه مردم دارند، حفظ اوامر و نواهی خداوند عز و جل، نهم: دشمن داشتن دنیا و دهم: سخاوت و بخشندگی .

و اما نتایج آن در آخرت: نامه اعمالی برایش گشوده نمی شود، میزانی برایش برپا نمی شود، نامه اعمالش به دست راست او داده می شود، برات آزادی از آتش دوزخ برایش نوشته می شود، رو سفید می شود، از جامه های بهشت بر قامت او پوشیده می شود، شفاعت او درباره صدنفر از خانواده اش پذیرفته می گردد، خداوند عز و جل به او با مهر و رحمت می نگرد، از تاجهای بهشت بر سرش می نهند و دهم این که بدون حساب رسی به بهشت می رود.

پس خوشا به حال دوستداران اهل بیت من.

الخصال : ۵۱۵ / ۱ عن أبي سعيد الخدري ، روضة الواعظين : ۲۹۸ وفيه «الحرص على العلم» .

حدیث ۱۴۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ مَاتَ شَهِيدًا .

أَلَا وَمَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ مَاتَ مَغْفُورًا لَهُ .

أَلَا وَمَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ مَاتَ تَائِبًا .

أَلَا وَمَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ مَاتَ مُؤْمِنًا مُسْتَكْمِلَ الْإِيمَانِ .

أَلَا وَمَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ بَشَّرَهُ مَلَكُ الْمَوْتِ بِالْجَنَّةِ ثُمَّ مُنْكَرٌ وَنَكِيرٌ .

أَلَا وَمَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ يُزْفُ إِلَى الْجَنَّةِ كَمَا تُزْفُ الْعُرُوسُ إِلَى بَيْتِ زَوْجِهَا .

أَلَا وَمَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ فَتُحَّ لَهُ فِي قَبْرِهِ بَابَانِ إِلَى الْجَنَّةِ .

أَلَا وَمَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ جَعَلَ اللَّهُ قَبْرَهُ مَزَارَ مَلَائِكَةِ الرَّحْمَةِ .

أَلَا وَمَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَاتَ عَلَى السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که با دوستی آل محمد بمیرد، شهید از دنیا رفته است.

بدانید که هر کس با دوستی آل محمد بمیرد، آمرزیده از دنیا رفته است.

بدانید که هر کس با دوستی آل محمد بمیرد، توبه گر از دنیا رفته است.

بدانید که هر کس با دوستی آل محمد بمیرد، مؤمن و با ایمان کامل از دنیا رفته است.

بدانید که هر کس با دوستی آل محمد بمیرد، ابتدا فرشته مرگ و سپس منکر و نکیر، مزده بهشت به او دهند.

بدانید که هر کس با دوستی آل محمد بمیرد، همان گونه که عروس را به خانه شوهرش می فرستند، او را به سوی بهشت روانه کنند.

بدانید که هر کس با دوستی آل محمد بمیرد، دو در در قبر وی به سوی بهشت برایش باز شود.

بدانید که هر کس با دوستی آل محمد بمیرد، خداوند، گور وی را مزار فرشتگان رحمت قرار دهد.

بدانید که هر کس با دوستی آل محمد بمیرد، بر طریق سنت و جماعت از دنیا رفته است.

الکشاف: ۳ / ۴۰۳ مرسلًا، فرائد السمطين: ۲ / ۲۵۵ / ۵۲۴، ینایع المودّة: ۲ / ۳۳۳ / ۹۷۲، العمدة: ۵۴ / ۵۲ نقلًا عن تفسیر الثعلبی،
بشارة المصطفى: ۱۹۷ کلها عن جریر بن عبد الله، جامع الأخبار: ۴۷۳ / ۱۳۳۵ مرسلًا، إحقاق الحق: ۹ / ۴۸۷ نقلًا عن تفسیر
الثعلبی عن جریر بن عبید الله البجلي .

حدیث ۱۴۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأَيُّمَةُ بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ، تِسْعَةٌ مِنْ صُلْبِ الْحُسَيْنِ، وَالْتَّاسِعُ قَائِمُهُمْ، فَطُوبَى لِمَنْ أَحَبَّهُمْ، وَالْوَيْلُ لِمَنْ أَبْغَضَهُمْ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امامان پس از من، دوازده نفرند که نه تن آنان از صلب حسین می باشند و نهمین آنان قائمشان
است. پس خوشا به حال کسی که آنان را دوست بدارد و بداه به حال کسی که ایشان را دشمن بدارد.
كفاية الأثر: ۳۰ عن أبي سعيد الخدري .

حدیث ۱۴۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأَيُّمَةُ بَعْدِي بَعْدِ نَقْبَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَانُوا اثْنَيْ عَشَرَ - ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى صُلْبِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَالَ: - مِنْ صُلْبِهِ تِسْعَةٌ أَيْمَةٌ أَبْرَارٌ،
وَالْتَّاسِعُ مَهْدِيُّهُمْ، يَمَلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مُلِئَتْ جَوْرًا وَظُلْمًا، فَالْوَيْلُ لِمُبْغِضِيهِمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امامان پس از من، به تعداد نقیبان بنی اسرائیلند که دوازده نفر بودند - حضرت سپس دست خود را بر پشت حسین علیه السلام نهاد و فرمود: - از پشت این، نه امام پاک پا به عرصه هستی می گذارند که نهمین نفر، مهدی آنان است، او زمین را از عدل و داد پر می کند همان گونه که از جور و ستم پر شده است. پس، وای بر کسانی که آنان را دشمن بدارند.

المناقب لابن شهر آشوب : ۱ / ۲۹۵ عن سلمان الفارسی .

حدیث ۱۴۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ أَنَّ عَبْدًا عَبَدَ اللَّهَ بَيْنَ الصَّافَا وَالْمَرَوَةِ أَلْفَ عَامٍ ، ثُمَّ أَلْفَ عَامٍ ، ثُمَّ أَلْفَ عَامٍ ، ثُمَّ لَمْ يُدْرِكْ مَحَبَّتَنَا لَأَكْبَهُ اللَّهُ عَلَى مِنْخَرِيهِ فِي النَّارِ ، ثُمَّ تَلَا : « قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى »

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر بنده ای هزار سال در میان صفا و مروه، خدا را عبادت کند و هزار سال دیگر و هزار سال دیگر، اما محبت ما را نداشته باشد، خداوند او را در آتش دوزخ سرنگون سازد. حضرت سپس این آیه را تلاوت کرد: «بگو: من برای آن (رسالت) از شما مزدی نمی خواهم، مگر دوست داشتن خویشاوندان را».

تاریخ دمشق «ترجمه الإمام علی علیه السلام» : ۱ / ۱۳۲ / ۱۸۲ عن أبي أمامة الباهلي ، وراجع المناقب لابن شهر آشوب : ۳ / ۱۹۸ ، والآیه ۲۳ من سورة الشوری .

حدیث ۱۴۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ أَنَّ عَبْدًا عَبَدَ اللَّهَ أَلْفَ عَامٍ ، ثُمَّ ذُبِحَ كَمَا يُذْبَحُ الْكَبِشُ ، ثُمَّ أَتَى اللَّهَ بِبُغْضِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ لَرَدَّ اللَّهُ عَلَيْهِ عَمَلَهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر بنده ای هزار سال خدا را عبادت کند و سپس چون قوچ قربانی شود، اما با بغض نسبت به ما اهل بیت، نزد خداوند آید، خدا عملش را به خودش برمی گرداند.

المحاسن : ۱ / ۲۷۱ / ۵۲۷ عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام .

حدیث ۱۴۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الْآكِلَ فَوْقَ شِبَعِيهِ ، وَالْغَافِلَ عَنِ طَاعَةِ رَبِّهِ ، وَالنَّارِكَ لِسُنَّةِ نَبِيِّهِ ، وَالْمُحْفِرَ ذِمَّتَهُ ، وَالْمُبْغِضَ عِتْرَةَ نَبِيِّهِ ، وَالْمُوذِي جِيرَانَهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند نفرت دارد از کسی که از روی سیری چیزی بخورد و از کسی که از طاعت پروردگارش غافل گردد و از کسی که سنت پیامبر او را فرو گذارد و از کسی که پیمان او را بشکند و از کسی که عترت پیامبر او را دشمن دارد و از کسی که همسایگانش را بیازارد.

کنز العمال : ۱۶ / ۸۷ / ۴۴۰۲۹ ، إحقاق الحق : ۹ / ۵۲۱ نقلًا عن إحياء الميت مطبوع بهامش الاتحاف ، كلاهما عن الديلمي عن أبي هريرة .

حدیث ۱۴۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُغِضُنَا إِلَّا مَنْ خَبَّثَ وَلَا دَتُّهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما را دشمن ندارد مگر کسی که ناپاک‌زاده باشد.

أمالی الصدوق : ۳۸۴ / ۱۴ ، علل الشرائع : ۱۴۱ / ۳ عن زید بن علی بن الحسین عن أبيه عن آبائه عليهم السلام ، الفقيه : ۱ / ۹۶ / ۲۰۳ عن الإمام الصادق عليه السلام وزاد «أو حملت به أمه في حيضها» .

حدیث ۱۴۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْلَةَ عُرْجِ بِي إِلَى السَّمَاءِ رَأَيْتُ عَلِيَّ بَابِ الْجَنَّةِ مَكْتُوبًا : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ، عَلِيُّ حَبِيبُ اللَّهِ ، وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ صَفْوَةُ اللَّهِ ، فَاطِمَةُ خَيْرَةُ اللَّهِ ، عَلِيٌّ بَاغِضِهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شبی که مرا به معراج بردند، دیدم که بر در بهشت نوشته شده است: معبودی جز الله نیست، محمد رسول خداست، علی حبیب خداست، حسن و حسین برگزیده خدایند، فاطمه منتخب خداست، لعنت خدا بر دشمن آنان باد.

تاریخ بغداد : ۱ / ۲۵۹ وفيه «حب الله» والصحيح ما أثبتناه كما في سائر المصادر ، تهذيب تاريخ دمشق : ۴ / ۳۲۲ ، المناقب للخوارزمي : ۳۰۲ / ۲۹۷ ، فرائد السمطين : ۲ / ۷۴ / ۳۹۶ ، أمالی الطوسي : ۳۵۵ / ۷۳۷ ، كشف الغمّة : ۱ / ۹۴ ، كشف اليقين : ۴۴۹ / ۵۵۱ کلها عن ابن عباس ، وراجع الفضائل لشاذان بن جبرئيل : ۷۱ .

حدیث ۱۴۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا أُسْرِيَ بِي إِلَى السَّمَاءِ رَأَيْتُ عَلِيَّ بَابِ الْجَنَّةِ مَكْتُوبًا بِالذَّهَبِ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، مُحَمَّدٌ حَبِيبُ اللَّهِ ، عَلِيُّ وَلِيُّ اللَّهِ ، فَاطِمَةُ أُمُّ اللَّهِ ، الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ صَفْوَةُ اللَّهِ ، عَلِيٌّ مُبْغِضُهُمْ لَعْنَةُ اللَّهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شبی که مرا به آسمان بردند دیدم که بر در بهشت با زر نوشته شده است: معبودی جز الله نیست، محمد حبیب خداست، علی ولی خداست، فاطمه کنیز خداست، حسن و حسین برگزیده خدایند؛ لعنت خدا بر دشمنان آنان باد.

مقتل الحسين للخوارزمي : ۱ / ۱۰۸ ، الخصال : ۳۲۴ / ۱۰ ، مائة منقبة : ۱۰۹ / ۵۴ کلها عن إسماعيل ابن موسى عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۴۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِكُلِّ بَنِي أَبِي عَصِيْبَةَ يَنْتَمُونَ إِلَيْهَا إِلَّا وُلْدَ فَاطِمَةَ ، فَأَنَا وَوَلِيُّهُمْ وَأَنَا عَصِيْبَتُهُمْ ، وَهُمْ عِترَتِي خُلِقُوا مِن طِينَتِي ، وَيَلُّ لِلْمُكْذِبِينَ بِفَضْلِهِمْ ، مَنْ أَحَبَّهُمْ أَحَبَّهُ اللَّهُ ، وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ أَبْغَضَهُ اللَّهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندان هر پدری برای خود، قوم و طایفه ای دارند که خود را به او نسبت می دهند، مگر فرزندان فاطمه که من ولی و قوم آنها هستم و آنان عترت منند و از طینت من آفریده شده اند. وای بر کسانی که فضیلت آنان را تکذیب کنند؛ هر که آنها را دوست بدارد، خداوند دوستش بدارد و هر که ایشان را دشمن بدارد خداوند او را دشمن بدارد.

کنز العمال: ۱۲ / ۹۸ / ۳۴۱۶۸ عن ابن عساکر عن جابر؛ بشارة المصطفی: ۴۰ عن جابر.

حدیث ۱۴۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

أَلَا وَمَنْ أَبْغَضَ آلَ مُحَمَّدٍ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَكْتُوبًا بَيْنَ عَيْنَيْهِ: آئِسٌ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بدانید که هر کس آل محمد را دشمن بدارد، روز قیامت در حالی بیاید که بر پیشانیش نوشته شده است: محروم از رحمت خدا.

المناقب للخوارزمی: ۷۳ / ۵۱، مقتل الحسین للخوارزمی: ۱ / ۴۰، مائه منقبه: ۱۵۰ / ۹۵ کلها عن ابن عمر، الکشاف: ۳ / ۴۰۳، مرسلًا، فرائد السمطين: ۲ / ۲۵۶ / ۵۲۴، بشارة المصطفی: ۱۹۷، العمدة: ۵۴ / ۵۲ کلها عن جریر بن عبد الله، إحقاق الحق: ۹ / ۴۸۷ وفي بعضها «ألا ومن مات على بغض آل محمد...».

حدیث ۱۴۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مَنْ أَبْغَضَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَهُوَ مُنَافِقٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر که ما اهل بیت را دشمن بدارد، او منافق است.

فضائل الصحابة لابن حنبل: ۲ / ۶۶۱ / ۱۱۲۶، الدر المنثور: ۷ / ۳۴۹ نقلًا عن ابن عدی، المناقب لابن شهر آشوب: ۳ / ۲۰۵، كشف الغممة: ۱ / ۴۷ کلها عن أبي سعيد.

حدیث ۱۴۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

لَا يُحِبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ إِلَّا مُؤْمِنٌ تَقِيٌّ، وَلَا يُبْغِضُنَا إِلَّا مُنَافِقٌ شَقِيٌّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: ما اهل بیت را، جز مؤمن پرهیزگار دوست ندارد و کسی جز منافق بدبخت دشمنان نمی دارد. ذخائر العقبی: ۱۸ عن جابر بن عبد الله، كفاية الأثر: ۱۱۰ عن وائل بن الأسقع.

حدیث ۱۴۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَا تَفَارِقُ رُوحَ جَسَدٍ صَاحِبِهَا حَتَّى يَأْكُلَ مِنْ ثَمَرِ الْجَنَّةِ أَوْ مِنْ شَجَرِ الزَّقُّومِ، وَحَتَّى يَرَى مَلَكَ الْمَوْتِ، وَيَرَانِي وَيَرَى عَلِيًّا وَفَاطِمَةَ وَالْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ، فَإِنْ كَانَ يُحِبُّنَا قُلْتُ: يَا مَلَكَ الْمَوْتِ، إِرْفَقْ بِهِ فَإِنَّهُ كَانَ يُحِبُّنِي وَأَهْلَ بَيْتِي، وَإِنْ كَانَ يُبْغِضُنِي وَيُبْغِضُ أَهْلَ بَيْتِي قُلْتُ: يَا مَلَكَ الْمَوْتِ، شَدِّدْ عَلَيْهِ فَإِنَّهُ كَانَ يُبْغِضُنِي وَيُبْغِضُ أَهْلَ بَيْتِي. لَا يُحِبُّنَا إِلَّا مُؤْمِنٌ، وَلَا يُبْغِضُنَا إِلَّا مُنَافِقٌ شَقِيٌّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: سوگند به آن که جانم در دست اوست، هر روحی از پیکر خود جدا شود بی گمان از میوه بهشت یا از درخت زقوم خواهد خورد و ملک الموت را خواهد دید و من و علی و فاطمه و حسن و حسین را مشاهده خواهد کرد. اگر دوستدار ما باشد، من خواهم گفت: ای ملک الموت! با او مدارا کن؛ زیرا که وی دوستدار من و اهل بیت من بوده است و اگر با

من و اهل بیتم دشمنی می ورزیده است، خواهم گفت: ای ملک الموت! بر او سخت گیر؛ زیرا که وی من و اهل بیتم را دشمن می داشته است. ما را جز مؤمن دوست نمی دارد و کسی جز منافق شوربخت، با ما بغض نمی ورزد.
مقتل الحسین للخوارزمی: ۱ / ۱۰۹ عن زید بن علی عن آبائه علیهم السلام.

حدیث ۱۴۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَبْغَضَ عِترَتِي فَهُوَ مَلْعُونٌ وَمُنَافِقٌ خَاسِرٌ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که عترت مرا دشمن بدارد، او ملعون و منافق زیانکار است.
جامع الأخبار: ۲۱۴ / ۵۲۷.

حدیث ۱۴۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَلَا فَلُو أَنْ الرَّجُلَ مِنْ أُمَّتِي عَيْدَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ عُمُرُهُ أَيَّامَ الدُّنْيَا ، ثُمَّ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ مُبِغِضًا لِأَهْلِ بَيْتِي وَشَيْعَتِي مَا فَرَّجَ اللَّهُ صِدْرَهُ إِلَّا عَنِ النَّفَاقِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آگاه باشید که اگر مردی از امت من در همه روزهای عمرش، خدای عز و جل را عبادت کند، ولی با بغض و دشمنی نسبت به اهل بیت من و شیعیانم، خدای عز و جل را دیدار کند، خداوند سینه او را جز با نفاق نگشاید [یعنی چون خداوند باطنش را آشکار سازد مردم دریابند که او منافق بوده است].
الکافی: ۲ / ۴۶ / ۳، وراجع بشاره المصطفی: ۱۵۷ و کلاهما عن عبد الله العظيم بن عبد الله الحسنی عن الإمام الجواد عن آبائه علیهم السلام.

حدیث ۱۴۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَلَا وَمَنْ مَاتَ عَلَى بُغْضِ آلِ مُحَمَّدٍ مَاتَ كَافِرًا ، أَلَا وَمَنْ مَاتَ عَلَى بُغْضِ آلِ مُحَمَّدٍ لَمْ يَشْمَ رائِحَةَ الْجَنَّةِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که هر کس با بغض و دشمنی نسبت به آل محمد بمیرد، کافر مرده است؛ بدانید که هر کس با بغض و دشمنی نسبت به آل محمد بمیرد، بوی بهشت را استشمام نخواهد کرد.
الکشاف: ۳ / ۴۰۳ مرسلًا، مائه منقبه: ۹۰ / ۳۷ عن ابن عمر، بشاره المصطفی: ۱۹۷، فرائد السمطين: ۲ / ۲۵۶ / ۲۵۴ کلاهما عن جریر بن عبد الله، جامع الأخبار: ۴۷۴ / ۱۳۳۵ مرسلًا، وراجع إحقاق الحق: ۹ / ۴۸۷.

حدیث ۱۴۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَلَيْسَ مِنِّي وَلَا أَنَا مِنْهُ : بُغْضُ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، وَنَصْبُ أَهْلِ بَيْتِي ، وَمَنْ قَالَ: الْإِيمَانُ كَلَامٌ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که در هر کس باشد نه او از من است و نه من از اویم: دشمن داشتن علی بن ابی طالب، کینه توزی با اهل بیت من و هر که بگوید ایمان در گفتار خلاصه می شود.

تاریخ دمشق «ترجمه الإمام علی علیه السلام»: ۲ / ۲۱۸ / ۷۱۲، الفردوس: ۲ / ۸۵ / ۲۴۵۹، مقتل الحسین للخوارزمی: ۲ / ۹۷ / ولسی
 فيه «ولا أنا منه»، مناقب الإمام أميرالمؤمنین علیه السلام للكوفی: ۲ / ۴۷۳ / ۹۶۹، کلها عن جابر .

حدیث ۱۴۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ، مَنْ أَبْغَضَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ حَسَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَهُودِيًّا ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَإِنْ صَامَ وَصَلَّى ؟ قَالَ : وَإِنْ صَامَ وَصَلَّى
 وَزَعَمَ أَنَّهُ مُسْلِمٌ

جابر بن عبدالله از رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! هر که ما اهل بیت را دشمن بدارد خداوند در روز قیامت او را یهودی
 محشور می کند. عرض کردم: ای رسول خدا، هر چند روزه بگیرد و نماز بخواند؟ فرمود: هر چند روزه بگیرد و نماز بخواند و خود
 را مسلمان بداند.

المعجم الأوسط: ۴ / ۲۱۲ / ۴۰۰۲، أمالی الصدوق: ۲ / ۲۷۳ / ۲ کلاهما عن سديف المكي عن الإمام الباقر عليه السلام عن جابر ،
 روضة الواعظين: ۲۹۷ .

حدیث ۱۴۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُبْغِضُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ أَحَدٌ إِلَّا بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَجْذَمٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ کس ما اهل بیت را دشمن ندارد مگر این که خداوند در روز قیامت او را دست بریده
 برانگیزد.

أجذم: أي مقطوع اليد، من الجذم. (النهاية: ۱ / ۲۵۱) .

حدیث ۱۴۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لَا يُبْغِضُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ أَحَدٌ إِلَّا أَدْخَلَهُ اللَّهُ النَّارَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سوگند به آن که جانم در دست اوست، هیچ کس ما اهل بیت را دشمن ندارد، مگر این که خداوند
 او را به دوزخ برد.

المستدرک على الصحيحين: ۳ / ۱۶۲ / ۴۷۱۷، موارد الظمان: ۵۵۵ / ۲۲۴۶، مناقب الإمام أميرالمؤمنین عليه السلام للكوفی: ۲ /
 ۱۲۰ / ۶۰۷، الدر المنثور: ۷ / ۳۴۹ نقلاً عن أحمد وابن حبان، کلها عن أبي سعيد الخدری .

حدیث ۱۴۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لَا يُبْغِضُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ أَحَدٌ إِلَّا أَكْبَهُ اللَّهُ فِي النَّارِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سوگند به آن که جانم در دست اوست، هیچ کس ما اهل بیت را دشمن ندارد، مگر این که خداوند
 او را در آتش سرنگون کند.

المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۳۹۲ / ۸۰۳۶ ، مجمع الزوائد : ۷ / ۵۸۰ / ۱۲۳۰۰ نقلاً عن البزار ، شرح الأخبار : ۱ / ۱۶۱ / ۱۱۰ ،
أمالی المفید : ۲۱۷ / ۳ وفيه «أكبه الله على وجهه في نار جهنم» كلها عن أبي سعيد الخدری .

حدیث ۱۴۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ، إِنِّي سَأَلْتُ اللَّهَ لَكُمْ ثَلَاثًا : أَنْ يُبَيِّنَ قَائِمَكُمْ ، وَأَنْ يَهْدِيَ ضَالِّكُمْ ، وَأَنْ يُعَلِّمَ جَاهِلَكُمْ ، وَسَأَلْتُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ لَكُمْ
جُودَاءَ نُجْدَاءَ رُحَمَاءَ ، فَلَوْ أَنَّ رَجُلًا صَفَنَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای پسران عبدالمطلب! من از خداوند سه چیز برای شما خواسته‌ام: این که ایستاده شما را ثابت قدم
بدارد، این که گمراه شما را هدایت کند و این که نادان شما را دانا گرداند و نیز از خدا مسألت کرده‌ام که شما را بخشنده و دلیر و
مهربان قرار دهد. پس اگر مردی از شما در میان رکن و مقام راست بایستد و نماز بخواند و روزه بگیرد، اما با بغض و کینه نسبت به
اهل بیت محمد، خدا را دیدار کند، به دوزخ خواهد رفت.
كُلُّ صَافٍ قَدَمِيهٍ قَائِمًا فَهُوَ صَافٍ . (النهاية : ۳ / ۳۹) .

حدیث ۱۴۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَيْلٌ لِأَعْدَاءِ أَهْلِ بَيْتِي الْمُسْتَأْثَرِينَ عَلَيْهِمْ ، لَا نَالَتْهُمْ شَفَاعَتِي ، وَلَا رَأَوْا جَنَّةَ رَبِّي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وای بر دشمنان و اختصاص دهندگان حقوق اهل بیت من به خود؛ شفاعتم نصیب آنان مباد و
بهشت پروردگارم را نبینند.
أمالی الشجرى : ۱ / ۱۵۴ عن الإمام علي عليه السلام .

حدیث ۱۴۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَيَّ مِنْ آذَانِي فِي عِتْرَتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشم خداوند، بر کسی که با آزدن عترت من مرا بیازارد سخت است.
كنز العمال : ۱۲ / ۹۳ / ۳۴۱۴۳ ، الجامع الصغير : ۱ / ۱۵۸ / ۱۰۴۵ كلاهما عن الديلمي عن أبي سعيد .

حدیث ۱۴۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ وَغَضَبِي عَلَيَّ مِنْ أَهْرِقِ دَمِي وَآذَانِي فِي عِتْرَتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشم خدا و خشم من، بر کسی که با ریختن خون عترت من و [یا] آزدن آنان خون مرا بریزد و مرا
بیازارد، سخت است.

أمالی الصدوق : ۷ / ۳۷۷ ، الجعفریات : ۱۸۳ كلاهما عن إسماعيل بن موسى عن أبيه عن آبائه عليهم السلام ، عيون أخبار الرضا عليه
السلام : ۲ / ۲۷ / ۱۱ ، مقتل الحسين للخوارزمي : ۲ / ۸۴ ، صحيفه الرضا عليه السلام : ۱۵۵ / ۹۹ كلها عن أحمد بن عامر الطائي عن

الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، مسند زید : ۴۶۵ یاسناده عن آبائه وفيهما «دم ذرّيتي» ، وراجع ذخائر العقبی : ۳۹ عن الإمام الرضا عن الإمام عليّ عليهما السلام .

حدیث ۱۴۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَيُّهَا النَّاسُ ، لَا تَأْتُونِي غَدًا بِالْدُّنْيَا تَرْفُونَهَا زَفًّا ، وَيَأْتِي أَهْلَ بَيْتِي شُعْتًا غَبْرًا مَقْهُورِينَ مَظْلُومِينَ تَسِيلُ دِمَاؤُهُمْ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم، نکند فردای قیامت با دنیایی آراسته نزد من بیایید، در حالی که اهل بیت من، آشفته و
 خاک آلودگان و ستم کشیدگانی باشند که خونشان روان است.
 خصائص الأئمة عليهم السلام : ۷۴ .

حدیث ۱۴۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ سَبَّ أَهْلَ بَيْتِي فَأَنَا بَرِيءٌ مِنْهُ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس اهل بیت مرا ناسزا گوید، من از او بیزارم.
 ينابيع المودة : ۲ / ۳۷۸ / ۷۴ نقلاً عن الجعابی فی الطالبین عن فاطمة الصغری عن أبيها الحسين عليه السلام .

حدیث ۱۴۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ آذَانِي فِي أَهْلِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که با آزردن اهل بیتم مرا بیازارد، هر آینه خدا را آزرده است.
 كنز العمال : ۱۲ / ۱۰۳ / ۳۴۱۹۷ عن أبي نعيم عن الإمام عليّ عليه السلام .

حدیث ۱۴۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 سِنَّةٌ لَعْنَتُهُمْ وَلَعْنَتُهُمُ اللَّهُ وَكُلُّ نَبِيٍّ مُجَابٍ : الزَّائِدُ فِي كِتَابِ اللَّهِ ، وَالْمَكْدُوبُ بِقَدْرِ اللَّهِ ، وَالْمُتَسَلِّطُ بِالْجَبْرُوتِ لِيَذِلَّ مَنْ أَعَزَّ اللَّهُ وَيَعِزَّ
 مَنْ أَدَلَّ اللَّهُ ، وَالتَّارِكُ لِسُنَّتِي ، وَالْمُسْتَحِلُّ مِنْ عِتْرَتِي مَا حَرَّمَ اللَّهُ ، وَالْمُسْتَحِلُّ لِحَرَمِ
 اللَّهُ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شش نفرند که من و خداوند و هر پیامبر مستجاب الدعوه ای آنان را لعنت کرده ایم: کسی که به
 کتاب خدا چیزی بیفزاید، کسی که تقدیر خدا را دروغ شمارد، کسی که با قهر و زور مسلط شود برای این که کسی را که خدا
 عزت بخشیده ذلیل گرداند و کسی را که خدا ذلیل کرده است، بر سریر
 عزّت (وقدرت) نشاند، کسی که سنت مرا فرو گذارد، کسی که آن چه را خداوند درباره عترتم
 حرام کرده است، حلال شمارد و کسی که حرامهای خدا را روا گرداند.
 المستدرک علی الصحیحین : ۲ / ۵۷۲ / ۳۹۴۰ عن عبيدالله بن عبد الرحمن بن عبد الله بن موهب عن عليّ بن الحسين عن أبيه عن

جده عليهم السلام ، وراجع المعجم الكبير : ۳ / ۱۲۶ / ۲۸۸۳ ، المعجم الأوسط : ۲ / ۱۸۶ / ۱۶۶۷ عن عائشه ، شرح الأخبار : ۲ / ۴۹۴ / ۸۷۸ عن سفیان الثوری بإسناده عن رسول الله صلی الله علیه و آله ، الخصال : ۳۳۸ / ۴۱ عن عبد الله بن ميمون عن جعفر بن محمد عن أبيه عن الإمام علي بن الحسين عليهم السلام .

حدیث ۱۴۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَمْسَةٌ لَعْنَتُهُمْ وَكُلُّ نَبِيٍّ مُجَابٍ : الزَّائِدُ فِي كِتَابِ اللَّهِ ، وَالتَّارِكُ لِسُنَّتِي ، وَالمُكَذِّبُ بِقَدْرِ اللَّهِ ، وَالمُسْتَحِلُّ مِنْ عِترَتِي مَا حَرَّمَ اللَّهُ ، وَالمُسْتَأْتِرُ بِالفِيءِ (و) المُسْتَحِلُّ لَهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پنج نفرند که من و هر پیامبر مستجاب الدعوه ای آنان را لعنت کرده ایم: کسی که به کتاب خدا چیزی بیفزاید، کسی که سنت مرا فروگذارد، کسی که تقدیر خدا را باور نداشته باشد، کسی که آن چه را خدا درباره عترتم حرام کرده، حلال شمارد و کسی که غنایم را [که حق همه مسلمانان است] به خود اختصاص دهد و آن را برای خود روا شمارد. الکافی : ۲ / ۲۹۳ / ۱۴ عن میسر عن أبيه عن أبي جعفر عليه السلام .

حدیث ۱۴۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ اشْتَدَّ غَضَبُهُ عَلَى الْيَهُودِ أَنْ قَالُوا : عَزِيزُ ابْنِ اللَّهِ ، وَاشْتَدَّ غَضَبُهُ عَلَى النَّصَارَى أَنْ قَالُوا : الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ، وَإِنَّ اللَّهَ اشْتَدَّ غَضَبُهُ عَلَى مَنْ أَرَأَقَ دَمِي وَآذَانِي فِي عِترَتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل بر یهود به شدت خشم گرفت، چون گفتند: عزیز پسر خداست و بر نصاری به شدت خشم گرفت، چون گفتند: مسیح پسر خداست. و خشم خدا سخت باشد بر کسی که با ریختن خون و آزردهن عترت من، [در واقع] خون مرا بریزد و مرا بیازارد. کنز العمال : ۱ / ۲۶۷ / ۱۳۴۳ نقلاً عن ابن النجار عن أبي سعيد الخدری .

حدیث ۱۴۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ الْجَنَّةَ عَلَى مَنْ ظَلَمَ أَهْلَ بَيْتِي أَوْ قَاتَلَهُمْ أَوْ أَغَارَ عَلَيْهِمْ أَوْ سَبَّهُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بهشت را بر کسی که به اهل بیت من ستم کند یا با آنان بجنگد، یا ایشان را مورد تاخت و تاز قرار دهد، یا ناسزایشان گوید، حرام کرده است.

ذخائر العقبی : ۲۰ ، ینابیع المودّة : ۲ / ۱۱۹ / ۳۴۴ وفيهما «أخرجه الإمام علي بن موسى الرضا عليه السلام عن الإمام علي عليه السلام» .

حدیث ۱۴۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُرِّمَتِ الْجَنَّةُ عَلَى مَنْ ظَلَمَ أَهْلَ بَيْتِي وَآذَانِي فِي عِترَتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت بر کسی که به اهل بیت من ستم کند و با آزردهن عترتم مرا بیازارد، حرام گردیده است.

تفسیر القرطبی: ۱۶ / ۲۲، الکشاف: ۳ / ۴۰۲، سعد السعود: ۱۴۱، کشف الغمّة: ۱ / ۱۰۶، وفيه «عشیرتی» بدل «عترتی»، لباب الأنساب: ۱ / ۲۱۵، العمدة: ۵۳، فرائد السمطين: ۲ / ۲۷۸ / ۵۴۲.

حدیث ۱۴۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُرِّمَتِ الْجَنَّةُ عَلَى مَنْ ظَلَمَ أَهْلَ بَيْتِي ، وَعَلَى مَنْ قَاتَلَهُمْ ، وَعَلَى الْمُعِينِ عَلَيْهِمْ ، وَعَلَى مَنْ سَبَّهُمْ «أُولَئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت بر کسی که به اهل بیت من ستم کند و بر کسی که با آنان بجنگد و بر کسی که علیه آنان یاری و کمک رساند و بر کسی که ناسزایشان گوید، حرام شده است «اینان را در آخرت بهره ای نیست و خدا روز قیامت با آنان سخن نمی گوید و به ایشان نمی نگرد و پاکشان نمی گرداند و عذابی دردناک خواهند داشت» .
آل عمران : ۷۷ .

حدیث ۱۴۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْوَيْلُ لِظَالِمِي أَهْلِ بَيْتِي ، عَذَابُهُمْ مَعَ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وای بر ستمگران به اهل بیت من؛ آنان به همراه منافقان، در پایین ترین طبقه دوزخ عذاب می شوند. صحیفه الرضا علیه السلام: ۱۲۲ / ۸۰، عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۲ / ۴۷ / ۱۷۷، وفيه «کأنی بهم غدا» بدل «عذابهم»، مقتل الحسين علیه السلامملاخوارزمی: ۲ / ۸۳، المناقب لابن المغازلی: ۶۶ / ۹۴، کلها عن أحمد بن عامر الطائی عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام، جامع الأحادیث للقمی: ۱۲۸ عن موسى بن إبراهيم عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام، ينابيع المودة: ۲ / ۳۲۶ / ۹۵۰، ربيع الأبرار: ۲ / ۸۲۸، كلاهما عن الإمام علي عليه السلام مرفوعاً، تأويل الآيات الظاهرة: ۷۴۳ .

حدیث ۱۴۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي الْجَنَّةِ ثَلَاثُ دَرَجَاتٍ ، وَفِي النَّارِ ثَلَاثُ دَرَكَاتٍ . . . وَفِي أَسْفَلِ دَرَكٍ مِنَ النَّارِ مَنْ أَبْغَضَنَا بِقَلْبِهِ وَأَعَانَ عَلَيْنَا بِلِسَانِهِ وَيَدِهِ . وَفِي الدَّرَكِ الثَّانِيَةِ مِنَ النَّارِ مَنْ أَبْغَضَنَا بِقَلْبِهِ وَأَعَانَ عَلَيْنَا بِلِسَانِهِ . وَفِي الدَّرَكِ الثَّلَاثَةِ مِنَ النَّارِ مَنْ أَبْغَضَنَا بِقَلْبِهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت سه درجه دارد و دوزخ سه درک... در پایین ترین درک دوزخ، کسی جای می گیرد که ما را در دلش دشمن بدارد و با زبان و دستش علیه ما یاری رساند؛ در درک دوم دوزخ کسی جای می گیرد که ما را در دلش دشمن بدارد و با زبانش به زیان ما کار کند؛ و در درک سوم دوزخ کسی جای می گیرد که در دلش ما را دشمن بدارد.
المحاسن: ۱ / ۲۵۱ / ۴۷۲ عن أبي حمزة الثمالي عن الإمام زين العابدين عليه السلام .

حدیث ۱۴۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَيَحِ الْفِرَاحِ فِرَاحِ آلِ مُحَمَّدٍ مِنْ خَلِيفَةٍ مُسْتَخْلِفٍ مُتَرَفٍّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آه و اندوه ها از ستمهایی که از جانب خلیفه ای مسلط و عیاش به جوجه های آل محمد می رسد. الفردوس : ۴ / ۳۰۷ / ۷۱۴۷ ، الجامع الصغیر : ۲ / ۷۱۸ / ۶۹۳۹ نقلاً عن ابن عساکر کلاهما عن سلمة بن الأكوع ، وراجع کنز العمال : ۱۴ / ۵۹۳ / ۳۹۶۷۹ عن الأصبع بن نباتة عن الإمام علی علیه السلام ، بشارة المصطفی : ۲۰۲ عن أبي طاهر عن أبيه عن جدّه عن الإمام علی علیه السلام .

حدیث ۱۴۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمُصْحَفُ وَالْمَسْجِدُ وَالْعِتْرَةُ ، فَيَقُولُ الْمُصْحَفُ : يَا رَبِّ حَرِّقُونِي وَمَزَّقُونِي ، وَيَقُولُ الْمَسْجِدُ : يَا رَبِّ خَرِّبُونِي وَعَطَّلُونِي وَضَيِّعُونِي ، وَتَقُولُ الْعِتْرَةُ : يَا رَبِّ طَرَدُونَا وَقَتَّلُونَا وَشَرَّدُونَا . وَأَجْتُو بُرْكَتِي لِلْخُصُومِيَّةِ ، فَيَقُولُ اللَّهُ : ذَلِكْ إِلَيَّ وَأَنَا أُولَىٰ بِذَلِكَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت، قرآن و مسجد و عترت می آیند و قرآن می گوید: پروردگارا! مرا سوزاندند و تکه پاره کردند. مسجد می گوید: پروردگارا! مرا ویران کردند و خالیم گذاشتند و تباهم ساختند. عترت می گویند: پروردگارا! ما را راندند و کشتند و آواره ساختند. و من برای دادخواهی زانو می زنم، ولی خداوند می فرماید: اینها به من مربوط می شود و من به آنها سزاوارترم.

کنز العمال : ۱۱ / ۱۹۳ / ۳۱۱۹۰ نقلاً عن الطبرانی وابن حنبل وسعيد بن منصور عن أبي أمامة والديلمي عن جابر ، الخصال : ۱۷۵ / ۲۳۲ نحوه عن جابر .

حدیث ۱۴۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَهْلَ بَيْتِي سَيَلْقَوْنَ مِنْ بَعْدِي مِنْ أُمَّتِي قِتْلًا وَتَشْرِيْدًا ، وَإِنَّ أَشَدَّ قَوْمِنَا لَنَا بُغْضًا بَنُو أُمَّيَّةَ وَبَنُو الْمُغْيِرَةَ وَبَنُو مَخْرُومٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به زودی پس از من، اهل بیتم توسط امتم با کشتار و آوارگی مواجه خواهند شد؛ همانا کینه توزترین قوم ما نسبت به ما، بنی امیه و بنی مغیره و بنی مخزوم اند.

المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۵۳۴ / ۸۵۰۰ ، الملاحم والفتن : ۲۸ کلاهما عن أبي سعيد الخدری ، إثبات الهداة : ۲ / ۳۶۳ / ۱۷۷ .

حدیث ۱۴۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ إِمَامَا أُمَّتِي بَعْدَ أَبِيهِمَا وَسَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، وَأُمَّهُمَا سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ، وَأَبُوهُمَا سَيِّدُ الْوَصِيِّينَ . وَمِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ تِسْعَةُ أُنْمَةٍ ، تَأْسِعُهُمُ الْقَائِمُ مِنْ وُلْدِي ، طَاعَتُهُمْ طَاعَتِي ، وَمَعْصِيَتُهُمْ مَعْصِيَتِي ، إِلَى اللَّهِ أَشْكُو الْمُنْكَرِينَ لِفَضْلِهِمْ ، وَالْمُضْيِعِينَ لِحُرْمَتِهِمْ بَعْدِي ، وَكَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا وَنَاصِرًا لِعِتْرَتِي وَأُئِمَّةَ أُمَّتِي ، وَمُنْتَقِمًا مِنَ الْجَاغِدِينَ لِحَقِّهِمْ «وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حسن و حسین بعد از پدرشان، امامان امت من و سرور جوانان اهل بهشت اند و مادر آن دو، بانوی زنان جهان است و پدرشان، سرور اوصیاء است. از نسل حسین، نه امام پدید آید که نهمین ایشان، قائم از نسل من است، اطاعت از ایشان اطاعت از من است و نافرمانی آنان، نافرمانی من است. به خدا شکایت می برم از کسانی که فضل ایشان را انکار کنند و پس

از من، حرمت آنان را بشکنند و کافی است که خدا، پشتیبان و یاور عترت و امامان امت من باشد و انتقام گیرنده از منکران حق آنان «و کسانی که ستم کرده اند به زودی خواهند دانست که چه فرجامی در انتظار آنان است» .

کمال الدین : ۶ / ۲۶۰ ، فرائد السمطين : ۱ / ۵۴ / ۱۹ کلاهما عن الحسين بن خالد عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، والآیه ۲۲۷ من سورة الشعراء .

حدیث ۱۴۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَبِنِي هَاشِمٍ - : أَنْتُمْ الْمُسْتَضْعَفُونَ بَعْدِي
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به بنی هاشم - : بعد از من شما به استضعاف کشانده می شوید.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۶۱ / ۲۴۴ عن الحسن بن عبد الله عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، وراجع كفاية الأثر : ۱۱۸ عن أبي أيوب .

حدیث ۱۴۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُقْتَلُ ابْنِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندانم حسن علیه السلام، با زهر کشته خواهد شد.

کتاب سُلَيْمِ بْنِ قَيْسٍ : ۲ / ۸۳۸ عن عبد الله بن جعفر ، الخرائج والجرائح : ۳ / ۱۱۴۳ / ۵۵ عن النبي صلی الله علیه و آله في الحسن عليه السلام أنه مقتول بالسّم ، عوالي اللآلی : ۱ / ۱۹۹ / ۱۴ في حديث قال النبي صلی الله علیه و آله لعليّ فيما أخبره به جبرئيل «يقتل ولدك الحسن بالسّم» .

حدیث ۱۴۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَلِيَّ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي يُوَاطِئُ اسْمُهُ اسْمِي
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قیامت برپا نشود تا آن که مردی از اهل بیت من است، حکومت یابد.

مسند ابن حنبل : ۲ / ۱۰ / ۳۵۷۱ عن عبد الله بن مسعود .

حدیث ۱۴۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَذْهَبُ الدُّنْيَا حَتَّى يَمْلِكَ الْعَرَبَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي يُوَاطِئُ اسْمُهُ اسْمِي
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا به آخر نرسد تا آن که مردی از اهل بیت من است، بر عربها فرمانروایی یابد.

سنن الترمذی : ۴/۵۰۵/۲۲۳۰ ، سنن أبي داود : ۴/۱۰۷/۴۲۸۲ ، مسند ابن حنبل : ۲/۱۱/۳۵۷۳ ، المعجم الكبير : ۱۰ / ۱۳۱ / ۱۰۲۰۸ ، الملاحم والفتن : ۱۴۸ ، بشارة المصطفى : ۲۸۱ عن عبد الله بن مسعود وفي بعضها عن عبد الله .

حدیث ۱۴۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُبَشِّرُوا نُمُّ أُبَشِّرُوا - ثَلَاثَ مَرَّاتٍ - إِنَّمَا مَثَلُ أُمَّتِي كَمَثَلِ غَيْثٍ لَا يُدْرِي أَوْلَاهُ خَيْرٌ أَمْ آخِرُهُ . إِنَّمَا مَثَلُ أُمَّتِي كَمَثَلِ حَدِيقَةٍ أُطْعِمَ مِنْهَا فَوْجٌ عَامًّا ، ثُمَّ أُطْعِمَ مِنْهَا فَوْجٌ عَامًّا ، لَعَلَّ آخِرَهَا فَوْجٌ يَكُونُ أَعْرَضَهَا بَحْرًا وَأَعَمَّقَهَا طَوْلًا وَفَرَعًا وَأَحْسَدَ نَهْجًا حُبًّا (جَنَاءٌ - خ ل) . وَكَيْفَ تَهْلِكُ أُمَّةٌ أَنَا

أَوْلَاهَا وَاثْنَا عَشَرَ مِنْ بَعْدِي مِنَ الشُّعَدَاءِ وَأَوْلُو الْأَلْبَابِ وَالْمَسِيحِ عَيْسَى بْنِ مَرْيَمَ آخِرُهَا؟! وَلَكِنْ يَهْلِكُ مَنْ بَيْنَ ذَلِكَ نَتَجَّ الْهَرَجِ ، لَيْسُوا مِنِّي وَلَسْتُ مِنْهُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بشارت، بشارت - سه بار فرمود - حکایت امت من، در حقیقت، حکایت بارانی است که معلوم نیست آغازش بهتر است یا فرجامش. حکایت امت من، در حقیقت، حکایت باغی است که یک سال گروهی را میوه می دهد و سال بعد گروهی دیگر را. و شاید در آخر آن باغ، عده ای باشند که

آن جا دارای نهری گسترده تر و طول و عرضی پهناورتر و میوه هایی [دوستی] نیکوتر باشد.

چگونه هلاک شود امتی که آغازش من هستم و بعد از من، دوازده نفر انسان سعادت مند و خردمند هستند و مسیح، عیسی بن مریم در آخر آن قرار دارد؟! اما از بین این امت کسانی که دست به فتنه و کشتار زنند، نابود می شوند. اینان از من نیستند و من از آنان نمی باشم.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱/۵۲/۱۸ ، الخصال : ۴۷۶/۳۹ ، کمال الدین : ۱۴ / ۲۶۹ ، کلها عن الحسين بن زيد عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، كفاية الأثر : ۲۳۱ عن يحيى بن جعدة بن هبيرة عن الحسين بن علي ، وراجع العمدة : ۴۳۲/۹۰۶ عن مسعدة عن الإمام الصادق عن أبيه عن جدّه عليهم السلام .

حدیث ۱۴۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَقُومَ قَائِمٌ لِلْحَقِّ مِنَّا ، وَذَلِكَ حِينَ يَأْذَنُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ ، وَمَنْ تَبِعَهُ نَجَا وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهُ هَلَكَ . اللَّهُ الْعِبَادَ اللَّهُ ، فَأَتَوْهُ وَلَوْ عَلَى الثَّلَجِ ، فَإِنَّهُ خَلِيفَةُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَخَلِيفَتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قیامت برپا نشود تا این که قائم بر حق ما، قیام کند و این قیام زمانی رخ دهد که خداوند عز و جل به او اجازه دهد. هر که از او پیروی کند، نجات یابد و هر که از وی تخلف نماید، نابود شود. خدا را، خدا را، ای بندگان خدا، نزد او روید، اگر چه ناچار شوید از روی یخ عبور کنید؛ زیرا که او، جانشین خدای عز و جل و جانشین من است.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۵۹ / ۲۳۰ ، دلائل الإمامة : ۴۵۲ / ۴۲۸ کلاهما عن الحسن بن عبدالله بن محمد الرازی عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، كفاية الأثر : ۱۰۶ عن أبي أمامة .

حدیث ۱۴۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : «أَنَّ الْأَرْضَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای متعال فرمود: «همانا زمین را بندگان شایسته من به ارث می برند». آن شایستگان، ما هستیم.

ثلاثة آراء في معنى الأرض ، الأول : المقصود أرض الدنيا ، بقرينة قوله تعالى : «لَيْسَتْ خَلْفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ» النور : ۵۵ ، والروايات الواردة في النص . الثاني : أرض الجنة ، بقرينة قوله تعالى : «وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقْنَا وَعَدَّهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ» الزمر : ۷۴ ، والأحاديث المروية في الدرر المنتور : ۵ / ۶۸۵ ، ۶۸۶ ، و تفسير الطبري : ۱۷ / ۱۰۴ ، ومجمع البيان : ۷ / ۱۰۶ ، وغيرها . الثالث : مطلق الأرض ، وتشمل أرض الدنيا وأرض الجنة . وهو ما اختاره ابن كثير في تفسيره المعروف ، والعلامة الطباطبائي في الميزان ، وهو الأقرب .

حدیث ۱۴۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ زَوَى لِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند، زمین را برای من فشرده و درهم پیچاند و من شرق و غرب آن را دیدم و به زودی حاکمیت امت من، به سراسر جهان خواهد رسید.
زویت الشيء : جمعته و قبضته (لسان العرب: ۱۴ / ۳۶۳) .

حدیث ۱۴۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا عَرَجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ السَّابِعَةِ وَمِنْهَا إِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى وَمِنَ السِّدْرَةِ إِلَى حُجْبِ النَّورِ نَادَانِي رَبِّي جَلَّ جَلَالُهُ : يَا مُحَمَّدُ بِالْقَائِمِ مِنْكُمْ . . . أَطَهَّرُ الْأَرْضَ مِنْ أَعْدَائِي وَأُورِثُهَا أَوْلِيَائِي
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هنگامی که به آسمان هفتم و از آن جا به سدره المنتهی و از سدره به حجابهای نور برده شدم، پروردگرم عز و جل مرا ندا فرمود که: ای محمد، به وسیله قائم شما... زمین را از دشمنان خود پاک می کنم و دوستانم را وارث آن می گردانم.
أمالی الصدوق : ۷۳۱ / ۱۰۰۲ عن ابن عباس .

حدیث ۱۴۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَخْرُجُ نَاسٌ مِنَ الْمَشْرِقِ فَيَوْطِئُونَ لِلْمَهْدِيِّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از مشرق زمین مردمی قیام می کنند و زمینه را برای (ظهور) مهدی آماده می سازند.
سنن ابن ماجه : ۲/۱۳۶۸/۴۰۸۸ ، المعجم الأوسط : ۱/۹۴/۲۸۵ ، مجمع الزوائد : ۷/۶۱۷/۱۲۴۱۴ ، عقد الدرر : ۱۲۵ ، كشف الغمّة : ۳ / ۲۶۷ کلها عن عبدالله بن الحارث بن جزء الزبيدي .

حدیث ۱۴۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَجِيءُ الزَّيَاةُ السُّودُ مِنَ قِبَلِ الْمَشْرِقِ ، كَأَنَّ قُلُوبَهُمْ زُبُرُ الْحَدِيدِ ، فَمَنْ سَمِعَ بِهِمْ فَلْيَأْتِهِمْ فَيُبَايِعُهُمْ ، وَلَوْ حَبْوًا عَلَى التَّلَجِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پرچمهایی سیاه از جانب مشرق زمین خواهد آمد که دلهای صاحبان آنها به استواری تکه های آهن

است، پس هرکس ندای آنان را شنید، به ایشان پیوندد و با آنها بیعت کند حتی اگر ناچار باشد از روی یخ، سینه خیز بگذرد.
عقد الدرر: ۱۲۹ عن ثوبان .

حدیث ۱۴۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِنْفَانِ مِنْ أُمَّتِي لَا نَصِيبَ لَهُمَا فِي الْإِسْلَامِ : النَّاصِبُ لِأَهْلِ بَيْتِي حَرْبًا ، وَغَالٍ فِي الدِّينِ مَارِقٌ مِنْهُ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو گروه از امت من هستند که بهره ای از اسلام ندارند: کسانی که در برابر اهل بیتم پرچم دشمنی
برافرازند و کسانی که در دین غلو کنند و پا از مرز آن بیرون گذارند.
الفقیه: ۳ / ۴۰۸ / ۴۴۲۵ .

حدیث ۱۴۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ ، إِنَّ فِيكَ مَثَلًا مِنْ عَيْسَى بْنِ مَرْيَمَ : أَحَبَّهُ قَوْمٌ فَأَفْرَطُوا فِي حُبِّهِ فَهَلَكُوا فِيهِ ، وَأَبْغَضَهُ قَوْمٌ فَأَفْرَطُوا فِي بُغْضِهِ فَهَلَكُوا فِيهِ ، وَاقْتَصَدَ
فِيهِ قَوْمٌ فَتَنَجُوا
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی، تو در یک مورد همانند عیسی بن مریم خواهی شد: عده ای دوستدار او شدند و در این
دوستی چندان زیاده روی کردند که تباه شدند و گروهی با او دشمنی کردند و در این دشمنی، راه افراط پیمودند و در نتیجه تباه
گشتند و جماعتی هم درباره او راه اعتدال در پیش گرفتند و رستند.
أمالی الطوسی: ۳۴۵ عن عبیدالله بن علی عن الإمام الرضا عن آباءه علیهم السلام، وراجع تفسیر فرات الکوفی: ۴۰۴، کشف الغمّة:
۱ / ۳۲۱ .

حدیث ۱۴۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلٌ مُحَمَّدٌ كُلُّ تَقِيٍّ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر پرهیزگاری از خاندان محمد است.
الفردوس: ۱ / ۴۱۸ / ۱۶۹۱ عن أنس بن مالک .

حدیث ۱۴۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَقْرَبَ بِالذُّلِّ طَائِعًا فَلَيْسَ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس با میل و اختیار تن به ذلت دهد، از ما اهل بیت نیست.
تحف العقول: ۵۸ .

حدیث ۱۴۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُؤَقِّرْ كَبِيرَنَا ، وَلَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا ، وَلَمْ يَعْرِفْ فَضْلَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که به سالخوردگان ما، احترام نگذارد و با خردسالانمان، مهربانی نکند و فضل و برتری ما اهل بیت را (به رسمیت) نشناسد.

جامع الأحادیث للقمی : ۱۱۲ عن طلحة بن زيد عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، الجعفریات : ۱۸۳ بطریقه عنه صلی الله علیه و آله ، أمالی المفید : ۱۸ / ۶ عن أبي القاسم محمد بن علي بن الحنفية ، وفيه «ولم يعرف حقنا» بدل «ولم يعرف فضلنا أهل البيت» ، الكافي : ۲ / ۱۶۵ / ۲ عن أحمد بن محمد رفعه عن الإمام الصادق عليه السلام وليس فيه «ولم يعرف فضلنا أهل البيت» .

حدیث ۱۴۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُؤَقِّرِ الْكَبِيرَ ، وَيَرْحَمْ الصَّغِيرَ ، وَيَأْمُرَ بِالْمَعْرُوفِ ، وَيَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که به بزرگترها، احترام نگذارد و با کوچکترها، مهربان نباشد و امر به معروف و نهی از منکر نکند.

مسند ابن حنبل : ۱ / ۵۵۴ / ۲۳۲۹ عن ابن عباس .

حدیث ۱۴۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ عَصِيَّةٌ مَنَا اللَّهُ مِنْ أَنْ نَكُونَ مُفْتُونِينَ أَوْ فَاتِنِينَ أَوْ مُفْتَنِينَ أَوْ كَذَّابِينَ (كَادِبِينَ - خ ل) أَوْ كَاهِنِينَ أَوْ سَاحِرِينَ أَوْ عَائِقِينَ (عَائِفِينَ - خ ل) أَوْ خَائِنِينَ (خَائِبِينَ - خ ل) أَوْ زَاجِرِينَ أَوْ مُبْتَدِعِينَ أَوْ مُرْتَابِينَ أَوْ صَادِقِينَ (صَادِينَ - خ ل) عَنِ الْخَلْقِ (أَوْ - خ ل) مُنَافِقِينَ ، فَمَنْ كَانَ فِيهِ شَيْءٌ مِنْ هَذِهِ الْخِصَالِ فَلَيْسَ مِنَّا (مِنِّي - خ ل) وَلَا أَنَا مِنْهُ ، وَاللَّهُ مِنْهُ بَرِيءٌ وَنَحْنُ مِنْهُ بَرَاءٌ ، وَمَنْ بَرِيَ اللَّهُ مِنْهُ أَدْخَلَهُ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمِهَادُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! خداوند، ما اهل بیت را، از این که فریب خوریم، یا فریب دهیم، یا فتنه انگیزی کنیم، یا دروغ گو باشیم، یا پیشگویی کنیم، یا جادوگری کنیم، یا مانع تراشی کنیم، یا خیانتکار باشیم، یا با پرندگان فال گیریم، یا بدعت گذار باشیم، یا دستخوش شک و تردید شویم، یا از خلق [خدا] آروی برتاییم و منافق باشیم، مصون داشته است؛ بنابراین، هر کس چیزی از این صفات را دارا باشد از ما نیست و من از او نیستم و خدا از او بیزار است و ما از او بیزاریم و هر کس که خدا از او بیزار باشد، وی را به دوزخ

برد و چه بد جایگاهی است.

تفسیر فرات الکوفی : ۳۰۷ / ۴۱۲ عن عبدالله بن عباس .

حدیث ۱۴۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَأْمَنْ جَارَهُ بِوَأْتِقَهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که همسایه اش، از بدیهای او در امان نباشد.

البائقة : الداهية . (لسان العرب : ۱۰ / ۳۰) .

حدیث ۱۴۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ عَشَّنَا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که با ما، از در دغلی و خیانت در آید.

مسند ابن حنبل : ۵ / ۵۴۴ / ۱۶۴۸۹ عن أبي بردة بن نيار ، وذكر أيضًا في : ۳ / ۳۴ / ۷۲۹۶ ، سنن ابن ماجه : ۲ / ۷۴۹ / ۲۲۲۴ وفيهما «ليس منّا من عَشَّنَا» ، المستدرک علی الصحیحین : ۲ / ۱۱ / ۲۱۵۳ ، کلّها عن أبي هريرة ، الكافي : ۵ / ۱۶۰ / ۱ ، التهذيب : ۷ / ۱۲ / ۴۸ كلاهما عن هشام بن سالم عن الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث ۱۴۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ عَشَّ مُسْلِمًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که با مسلمانی، تقلب و دغلی کند.

الفقيه : ۳ / ۲۷۳ / ۳۹۸۶ ، عيون أخبار الرضا عليه السلام : ۲ / ۲۹ / ۲۶ ، مسند زید : ۴۸۹ وفيهما «مسلمًا أو ضرّه أو ماكره» ، فقه الرضا عليه السلام : ۳۶۹ وفيه «عَشَّ مؤمنًا ضرّه أو ماكره» .

حدیث ۱۴۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ أَخْلَفَ بِالْأَمَانَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که در امانت، خیانت کند.

الكافي : ۵ / ۱۳۳ / ۷ عن السكوني عن الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث ۱۴۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَبَا ذَرٍّ ، إِنَّكَ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای ابوذر، تو از ما اهل بیت هستی.

أمالی الطوسی : ۵۲۵ / ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۶۳ / ۲۶۶۱ ، تنبيه الخواطر : ۲ / ۵۱ کلّها عن أبي ذرّ .

حدیث ۱۴۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِعَلِّيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : سَلَمَانٌ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ ، وَهُوَ نَاصِحٌ فَاتَّخِذْهُ لِنَفْسِكَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - : سلمان، از ما اهل بیت است. او آدم خیرخواهی است، پس وی را برای خودت

برگزین.

مسند أبی یعلی : ۶ / ۱۷۷ / ۶۷۳۹ عن سعد الإسکاف عن الإمام الباقر عن أبيه عن جدّه عليهم السلام ، الفردوس : ۲ / ۳۳۷ / ۳۵۲۲ عن الإمام علیّ علیه السلام .

حدیث ۱۴۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا سَلْمَانُ ، أَنْتَ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ ، وَقَدْ آتَاكَ اللهُ الْعِلْمَ الْأَوَّلَ وَالْآخِرَ ، وَالْكِتَابَ الْأَوَّلَ وَالْكِتَابَ الْآخِرَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای سلمان، تو از ما خاندان هستی؛ خداوند، دانش اول و آخر و کتاب اول و کتاب آخر را به تو ارزانی داشته است.

تهذیب تاریخ دمشق : ۶ / ۲۰۳ عن زید بن أبی أوفی .

حدیث ۱۴۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا دَيْئَةٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : - در پاسخ به این پرسش که چرا دنیا را دنیا ، گفته اند؟ - : دنیا ، پست و نزدیک [به ما] و پیش از آخرت آفریده شده است. اگر دنیا هم زمان با آخرت آفریده شده بود ، اهل آن فانی نمی شدند ، چنان که اهل آخرت فنا نمی پذیرند.

قال العلامة المجلسی قدس سره : أي أحسن ؛ ليعد الآخرة عنها (بحار الأنوار : ج ۵۷ ص ۳۵۶) .

حدیث ۱۴۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا دَارُ بَلَاءٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، سرای آزمایش است و منزلگاه روزی گذران زندگی و رنج . جان های نیک بختان از [علاقه به] آن کنده شده و از دست شوربختان به زور گرفته می شود.

البلاء : الاختبار ؛ ويكون بالخير والشرّ (الصحاح : ج ۶ ص ۲۲۸۵ «بلاء»).

حدیث ۱۴۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا دَارُ مِحْنَةٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، سرای محنت است.

المِحْنَةُ : واحدة المِحْنِ التي يُمْتَحَنُ بها الإنسان من بليّة . وَمَحْنَتُهُ وَاِمْتَحَنَتْهُ : أي اختبرته ، والاسم المِحْنَةُ (الصحاح : ج ۶ ص ۲۲۰۱ «محن»).

حدیث ۱۵۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: أَيُّهَا النَّاسُ! هَذِهِ دَارُ تَرْحٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در برحذر داشتن از دنیا - ای مردم! این جا سرای غم است ، نه سرای شادی، و سرای پیچ در پیچ است ، نه سرای سر راست. پس هر که دنیا را شناخت ، به امیدی شاد نشد و از رنجی اندوهگین نگشت.
تَرْحٍ تَرْحًا فَهُوَ تَرْحٍ : إِذَا حَزِنَ (المصباح المنیر : ص ۷۴ «ترح»).

حدیث ۱۵۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا سَاعَةٌ فَأَجْعَلْهَا طَاعَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا ، ساعتی است . پس آن را به طاعت بگذران.

عوالی اللآلی : ج ۱ ص ۲۸۵ ح ۱۳۱ ، مصباح الشریعة : ص ۳۳ و فيه «عبادة» بدل «طاعة» ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۶۸ ح ۱۴ .

حدیث ۱۵۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَاللَّهِ مَا يُسَاوِي مَا مَضَى مِنْ دُنْيَاكُمْ هَذِهِ بِأَهْدَابٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به خدا سوگند ، آنچه از این دنیای شما سپری شده ، با نخ های زاید [اطراف] این ردای من ، برابری نمی کند و باقی مانده آن به گذشته اش مانند تر از آب به آب است، و زودا که همه زوال گیرند و به [سرای] ماندگاری روند.
هُدْبِ الثُّوبِ : مَا عَلَى أَطْرَافِهِ (الصَّحاح : ج ۱ ص ۲۳۷ «هدب»).

حدیث ۱۵۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا بَعَثَ اللَّهُ نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ بَعَثَهُ وَهُوَ ابْنُ خَمْسِينَ وَمِئَتَيْ سِنَةٍ ، فَلَبِثَ فِي قَوْمِهِ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا ، وَبَقِيَ بَعْدَ الطُّوفَانِ خَمْسِينَ وَمِئَتَيْ سِنَةٍ ، فَلَمَّا آتَاهُ مَلَكُ الْمَوْتِ قَالَ : يَا نُوحُ ، يَا أَكْبَرَ الْأَنْبِيَاءِ وَيَا طَوِيلَ الْعُمُرِ وَيَا مُجَابَ الدَّعْوَةِ ، كَيْفَ رَأَيْتَ الدُّنْيَا؟ قَالَ : مِثْلَ رَجُلٍ بَيْنَى لَهُ بَيْتٌ لَهُ بَابَانِ فَدَخَلَ مِنْ وَاحِدٍ وَخَرَجَ مِنَ الْآخَرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زمانی که خداوند ، نوح علیه السلام را به پیامبری در میان قومش برانگیخت، دویست و پنجاه سال از عمر نوح می گذشت و نهصد و پنجاه سال نیز در میان قومش دعوت کرد و پس از توفان نیز دویست و پنجاه سال ماند و [با این حال] چون ملک الموت نزد او آمد، گفت: ای نوح! ای بزرگ ترین پیامبران، ای صاحب عمر دراز، ای مستجاب الدعوه! دنیا را چگونه دیدی؟

نوح علیه السلام گفت: «مَثَلُ مُرْدِيٍّ كَمَا بِنَا شَوْدُ ، بَا دُو دَر كَهْ اَزْ يَكِي دَر آيِدْ وَ اَزْ دِيْغِرِي بَهْ دَر رُوْدُ».

تفسیر القرطبی : ج ۱۳ ص ۳۳۳ ، کنز العمیال : ج ۳ ص ۲۳۵ ح ۶۳۲۰ نقلاً عن ابن عساکر ؛ کشف الغمیه : ج ۳ ص ۳۳۳ ، إعلام الوری : ج ۱ ص ۳۰۵ کلها عن أنس وراجع تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۱ و مصباح الشریعة : ص ۱۶۹ .

حدیث ۱۵۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا إِنَّ الْآخِرَةَ الْيَوْمَ مُحَفَّفَةٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که آخرت را ناملایمات در میان گرفته است، و دنیا را خوشی‌ها و شهوات احاطه کرده است.

حَفَّ الْقَوْمُ بِالشَّيْءِ وَحَوَالِيهِ وَحَفُّوهُ وَحَفَّفُوهُ : أَحَدُقُوا بِهِ وَأَطَافُوا بِهِ وَعَكَفُوا وَاسْتَدَارُوا (لسان العرب : ج ۹ ص ۴۹ «حفف»).

حدیث ۱۵۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّكُمْ خُلِقْتُمْ لِلْآخِرَةِ ، وَالْدُنْيَا خُلِقَتْ لَكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شما برای آخرت آفریده شده‌اید و دنیا برای شما آفریده شده است.

شُعَبُ الْإِيمَانِ : ج ۷ ص ۳۶۰ ح ۱۰۵۸۱ عن الحسن البصری ، تنبيه الغافلين : ص ۲۳۸ ح ۳۰۹ عن جابر بن عبد الله .

حدیث ۱۵۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَلْيَأْخُذِ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ مِنْ نَفْسِهِ لِنَفْسِهِ ، وَمِنْ دُنْيَاهُ لِآخِرَتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در یکی از خطبه‌هایش - : بنده مؤمن باید از خود برای خود بهره‌گیرد و از دنیای خود برای آخرتش.

الکافی : ج ۲ ص ۷۰ ح ۹ عن حمزة بن حمران عن الإمام الصادق عليه السلام ، تحف العقول : ص ۲۷ و ليس فيه «المؤمن» ، بحار الأنوار : ج ۷ ص ۳۶۲ ح ۷ .

حدیث ۱۵۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا حُلْمٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، خوابی است که خفته بیند و مردم دنیا برای آن سزا و کیفر بینند.

الرُّؤْيَا وَالْحُلْمُ : عبارة عما يراه النائم فينومه من الأشياء ، لكن غلبت الرؤيا على ما يراه من الخير والشيء الحسن ، وغلب الحلم على ما يراه من الشرِّ والقبیح (النهاية : ج ۱ ص ۴۳۴ «حلم»).

حدیث ۱۵۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ هَذِهِ الدُّنْيَا مَثَلُ ثَوْبٍ شَقَّ مِنْ أَوَّلِهِ إِلَى آخِرِهِ ، فَبَقِيَ مُتَعَلِّقًا بِخَيْطٍ فِي آخِرِهِ ، فَيُوشِكُ ذَلِكَ الْخَيْطُ أَنْ يَنْقَطِعَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مثل این دنیا ، مثل جامه‌ای است که از سر تا به ته ، دریده و در انتهایش به نخ‌ی آویخته است. زودا

که آن نخ نیز بگسلد.

شُعب الإيمان : ج ۷ ص ۲۶۰ ح ۱۰۲۴۰ ، مشکاة المصابیح : ج ۳ ص ۴۹ ح ۵۵۱۵ کلاهما عن أنس ، إحياء علوم الدين : ج ۳ ص ۳۱۷ ، حلیة الأولیاء : ج ۸ ص ۱۳۱ عن أنس وفيه «الدنيا والآخرة» بدل «هذه الدنيا» و«منها فما لبث» بدل «فی آخره فیوشک» ، کنز العمال : ج ۳ ص ۲۳۱ ح ۶۳۰۱ ؛ تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۴۸ وفيه «هذه» بدل «مثل هذه» .

حدیث ۱۵۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ النَّاسَ فِي الدُّنْيَا ضَيْفٌ ، وَمَا فِي أَيْدِيهِمْ عَارِيَةٌ ، وَإِنَّ الضَّيْفَ رَاحِلٌ ، وَإِنَّ العَارِيَةَ مَرْدُودَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردم در دنیا ، میهمان هستند و آنچه در اختیار دارند ، عاریت است . میهمان ، رفتنی است و عاریت ، پس دادنی .

إرشاد القلوب : ص ۲۳ ، أعلام الدين : ص ۳۴۴ عن أنس ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۸۷ ح ۱۰ .

حدیث ۱۵۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا أَصْبَحَ فِي الدُّنْيَا أَحَدٌ إِلَّا ضَيْفًا وَمَالُهُ عَارِيَةٌ ، فَالضَّيْفُ مُنْطَلِقٌ وَالْعَارِيَةُ مُؤَدَّاءَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ کس در دنیا نیست ، مگر آن که میهمان است و دارایی اش عاریت . میهمان ، رفتنی است و عاریت ، بازگرداندنی .

الفردوس : ج ۴ ص ۶۳ ح ۶۱۹۷ عن أبي سعيد الخدري .

حدیث ۱۵۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ مَلْعُونٌ مَا فِيهَا ، إِلَّا مَا ابْتِغَىٰ بِهِ وَجْهَ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، لعنت شده است و آنچه در آن است نیز لعنت شده ، مگر آنچه بدان رضایت خدا طلب شود .
الأمالی للطوسی : ص ۵۳۱ ح ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۶۸ ح ۲۶۶۱ ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۵۶ ، أعلام الدين : ص ۱۹۴ کلها عن أبي ذرّ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۸۰ ح ۳ .

حدیث ۱۵۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ مَلْعُونٌ مَا فِيهَا ، إِلَّا مَا كَانَ لِلَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، لعنت شده است و آنچه در آن است نیز لعنت شده ، مگر آنچه برای خدا باشد .
الزهد لابن حنبل : ص ۳۷ عن محمد بن المنكدر ، حلیة الأولیاء : ج ۳ ص ۱۵۷ عن جابر ، إحياء علوم الدين : ج ۳ ص ۲۹۸ ، جامع المسانید : ج ۲ ص ۷۲ عن أم هانئ وفي ذيله «إلا المؤمنين وما كان لله تعالى» ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۵ ح ۶۰۸۳ .

حدیث ۱۵۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُوتَى بِالْدُّنْيَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فَيَمَازُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت، دنیا را می آورند و آنچه برای خدا بوده ، به کناری نهاده می شود . سپس ، بقیه آن به آتش برده می شود.

مُزَّتْ الشَّيْءَ فَاَنَمَازُ : عزلته و فرزته (الصحيح : ج ۳ ص ۸۹۷ «میز»).

حدیث ۱۵۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا أَبَا ذَرٍّ ، لَا يَصِيرُ مِنَ الدُّنْيَا مَا كَانَ لِلدُّنْيَا . إِنَّمَا يَصِيرُ مِنَ الدُّنْيَا مَا كَانَ لِلدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به ابو ذر - : ای ابو ذر! از دنیا آنچه برای آخرت باشد ، دنیایی به شما نمی آید، بلکه آنچه برای دنیا باشد و دنیایی به حساب آید.

الفردوس : ج ۵ ص ۳۴۱ ح ۸۳۷۵ ، كنز العمال : ج ۳ ص ۷۲۸ ح ۸۵۹۳ نقلاً عن أبي نعيم وكلاهما عن ابن عباس .

حدیث ۱۵۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ مَلْعُونٌ مَا فِيهَا ، إِلَّا بُلْغَةَ الْمُؤْمِنِ لِمَعَادِهِ ، أَوْ ذِكْرَ اللَّهِ ، أَوْ مَا وَالَاهُ عَالِمٌ أَوْ مُتَعَلِّمٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا و آنچه در آن است ، لعنت شده است ، مگر رهتوشه مؤمن برای معادش، یا ذکر خدا، یا آنچه که دانشمند یا دانشجویی در پی آن باشد.

الفردوس : ج ۲ ص ۲۳۱ ح ۳۱۱۱ عن أبي هريرة .

حدیث ۱۵۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عُمْرُ الدُّنْيَا سَبْعَةُ أَيَّامٍ مِنَ الْأَيَّامِ الْآخِرَةِ ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : «وَأِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عمر دنیا ، هفت روز از روزهای آخرت است. خدای متعال می فرماید: «یک روز در نزد پروردگار تو ، مانند هزار سال است از آنچه شما می شمردید».

الحجج : ۴۷ .

حدیث ۱۵۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا سَبْعَةُ أَلْفِ سَنَةٍ ، وَأَنَا فِي آخِرِهَا أَلْفًا . . . لَا نَبِيَّ بَعْدِي وَلَا أُمَّةَ بَعْدَ أُمَّتِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا ، هفت هزار سال است و من ، در هزاره آخر آن هستم . پس از من ، پیامبری و پس از امت من

، اَمْتی نیست.

المعجم الكبير: ج ۸ ص ۳۰۳ ح ۸۱۴۶، دلائل النبوة للبيهقي: ج ۷ ص ۳۸، تاريخ دمشق: ج ۶۷ ص ۲۲۸ ح ۱۳۵۷۲ کلها عن ضحاک بن زمل الجهنی، کنز العمال: ج ۱۴ ص ۱۹۱ ح ۳۸۳۳۳.

حدیث ۱۵۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مَنْ قَضَى حَاجَةَ الْمُسْلِمِ فِي اللَّهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ عُمْرَ الدُّنْيَا سَبْعَةَ آلَافٍ؛ صِيَامَ نَهَارِهِ وَقِيَامَ لَيْلِهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس از برای خدا نیاز مسلمانی را برآورد، خداوند به اندازه عمر دنیا که هفت هزار سال است، روزهایش را برای او روزه می نویسد و شب هایش را عبادت.

تاریخ دمشق: ج ۲۳ ص ۱۳۳ ح ۵۰۲۶ عن أنس، کنز العمال: ج ۶ ص ۴۴۴ ح ۱۶۴۵۹.

حدیث ۱۵۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

لَوْ أَنَّ عَبْدًا عَبَدَ اللَّهَ سَبْعَةَ آلَافِ سَنَةٍ - وَهُوَ عُمُرُ الدُّنْيَا - ثُمَّ أَتَى اللَّهَ يَبْغِضُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ جَاحِدًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: اگر بنده ای به اندازه عمر دنیا که هفت هزار سال است، خدا را عبادت کند، ولی با بغض نسبت به علی بن ابی طالب و انکار حق او و شکستن

پیمان ولایت او بر خداوند در آید، خدا خوبی هایش را نابود می کند و بینی اش را می بُرد.

فی الطبعة المعتمدة: «جاهدا»، والتصويب من طبعة مركز الغدير.

حدیث ۱۵۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

- فِي حَدِيثِ إِذْ نَادَى الْعَشِيرَةَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: - در حدیث انذار عشیره -: ای فرزندان عبد المطلب! به خدا سوگند، من در میان عرب، جوانی را نمی شناسم که برای قوم خویش، بهتر از آن چیزی آورده باشد که من برای شما آورده ام. من، خیر دنیا و آخرت را برای شما آورده ام.

لَمَّا نَزَلَتِ الْآيَةُ الْكَرِيمَةُ

حدیث ۱۵۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مُؤْمِنًا حَسَنَةً؛ يُعْطِي بِهَا فِي الدُّنْيَا وَيُجْزِي بِهَا فِي

الْآخِرَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هیچ کار نیکی از مؤمن را نادیده نمی گیرد ؛ بلکه به ازای آن در دنیا عطا می شود و در آخرت ، پاداش می یابد.

صحیح مسلم : ج ۴ ص ۲۱۶۲ ح ۵۶ ، مشکاة المصابیح : ج ۲ ص ۶۴۸ ح ۵۱۵۹ ، مسند ابن حنبل : ج ۴ ص ۲۵۲ ح ۱۲۲۶۶ ، مسند الطیالسی : ص ۲۶۹ ح ۲۰۱۱ ، الزهد لابن المبارك : ص ۱۱۱ ح ۳۲۷ کلها عن أنس وفيهما «حسنته» بدل «حسنه» وفي الثلاثة الأخيرة «يثاب عليها الرزق» بدل «يعطى بها» ، كنز العمال : ج ۱ ص ۶۸ ح ۲۶۲ .

حدیث ۱۵۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْظَمُ النَّاسِ هَمًّا ، الْمُؤْمِنُ الَّذِي يَهْتَمُّ بِأَمْرِ دُنْيَاہِ وَأَمْرِ آخِرَتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با همت ترین مردم، مؤمن است که به کار دنیا و آخرتش اهتمام می ورزد.

سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۷۲۵ ح ۲۱۴۳ ، الهمم والحزن لابن أبي الدنيا : ص ۷۵ ح ۱۰۹ ، الفردوس : ج ۱ ص ۳۵۹ ح ۱۴۴۹ کلها عن أنس ، كنز العمال : ج ۱ ص ۱۴۴ ح ۷۰۲ .

حدیث ۱۵۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ خَيْرُكُمْ مَنْ تَرَكَ الدُّنْيَا لِلْآخِرَةِ وَلَا الْآخِرَةَ لِلدُّنْيَا ، وَلَكِنْ خَيْرُكُمْ مَنْ أَخَذَ مِنْ هَذِهِ وَهَذِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین شما کسی نیست که دنیا را برای آخرت یا آخرت را برای دنیا ترک کند ؛ بلکه بهترین شما کسی است که از این هر دو ، بهره گیرد.

ربیع الأبرار : ج ۱ ص ۵۳ ، تاریخ أصبهان : ج ۲ ص ۱۶۷ ح ۱۳۶۹ عن أنس ، حلیة الأولیاء : ج ۱ ص ۲۷۸ کلاهما نحوه ، كنز العمال : ج ۳ ص ۷۳۳ ح ۸۶۰۵ نقلاً عن ابن عساکر وکلاهما عن حذیفه .

حدیث ۱۵۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ خَيْرُكُمْ مَنْ تَرَكَ دُنْيَاہِ لِآخِرَتِهِ وَلَا آخِرَتَهُ لِدُنْيَاہِ ، حَتَّى يُصِيبَ مِنْهُمَا

جَمِيعًا ، فَإِنَّ الدُّنْيَا بَلَغٌ إِلَى الْآخِرَةِ ، وَلَا تَكُونُوا كَلًّا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین شما کسی نیست که دنیایش را به خاطر آخرتش و یا آخرتش را به خاطر دنیایش وا گذارد ؛ بلکه آن کس است که از هر دوی اینها بهره اش برگیرد؛ چرا که دنیا وسیله رسیدن به آخرت است. سربار دیگران نباشید.

الکَلُّ : العیال والثقل (الصحاح : ج ۵ ص ۱۸۱۱ «کَلَل»).

حدیث ۱۵۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ مَنْ لَمْ يَتْرِكْ آخِرَتَهُ لِدُنْيَاہِ ، وَلَا دُنْيَاہِ لِآخِرَتِهِ ، وَلَمْ يَكُنْ كَلًّا عَلَى النَّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین شما کسی است که آخرتش را به خاطر دنیایش وا نگذارد و دنیایش را به خاطر آخرتش، و سربار مردم نباشد.

تاریخ بغداد : ج ۴ ص ۲۲۱ الرقم ۱۹۱۸ ، کنز العمال : ج ۳ ص ۲۳۸ ح ۶۳۳۶ نقلاً عن الحاکم و کلاهما عن أنس .

حدیث ۱۵۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا مَزْرَعَةُ الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، کشتزار آخرت است.

تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۸۳ ، عوالی اللآلی : ج ۱ ص ۲۶۷ ح ۶۶ ؛ إحياء علوم الدين : ج ۴ ص ۳۱ .

حدیث ۱۵۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا أَبَا ذَرٍّ ، إِنَّكُمْ فِي مَمَرِّ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ، فِي آجَالٍ مَنقُوصَةٍ ، وَأَعْمَالٍ مَحْفُوظَةٍ ، وَالْمَوْتُ يَأْتِي بَعْتَةً ، فَمَنْ يَزْرَعْ خَيْرًا يَوْشِكُ أَنْ يَحْصُدَ رَغْبَةً ، وَمَنْ يَزْرَعْ شَرًّا يَوْشِكُ أَنْ يَحْصُدَ نَدَامَةً ، وَلِكُلِّ زَارِعٍ مَا زَرَعَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در توصیه هایش به ابو ذر - : ای ابو ذر! شما در گذر شب و روز، عمری رو به کاهش دارید و اعمالتان نگهداری می شود و مرگ ، ناگهان می رسد. پس، هر که خوبی بکارد ، زودا که بیدرود و هر که بدی بکارد ، به زودی پشیمانی می درود. [آری!] هر کشتگر ، آن دروید که کاشت.

الأمالی للطوسی : ص ۵۲۷ ح ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۶۵ ح ۲۶۶۱ وفيه «خیرا» بدل «رغبه» ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۵۳ وفيه «زرعة» بدل «رغبه» ، أعلام الدين : ص ۱۹۰ کلها عن أبي ذرٍّ ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۱۷۶ ح ۱۵ .

حدیث ۱۵۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى دِينِي بَدُنْيَايَ ، وَعَلَى آخِرَتِي

بِتَقْوَايَ ، وَاحْفَظْنِي فِيمَا غِبْتُ عَنْهُ وَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي فِيمَا حَضَرْتُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در دعا - : خدایا! مرا با دنیایم بر دینم، و با تقوایم بر آخرتم کمک فرما و در آنچه از آن غایم ، حفظ نما و در آنچه هم حاضریم ، مرا به خودم وا مگذار.

مهج الدعوات : ص ۲۳۸ ، العدد القویة : ص ۱۵۷ ح ۸۸ کلاهما عن الربیع عن الإمام الصادق علیه السلام عن آبائه علیهم السلام ، مصباح المتهجد : ص ۱۷۲ ح ۲۵۹ ، بحار الأنوار : ج ۹۴ ص ۴۰۵ ح ۷ نقلاً عن اختیار ابن الباقر من أدعیة الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۱۵۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِيَتَزَوَّدَ الْعَبْدُ مِنْ دُنْيَاهُ لِآخِرَتِهِ ، وَمِنْ حَيَاتِهِ لِمَوْتِهِ ، وَمِنْ شَبَابِهِ لِهَرَمِهِ ؛ فَإِنَّ الدُّنْيَا خُلِقَتْ لَكُمْ ، وَأَنْتُمْ خُلِقْتُمْ لِالْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده باید از دنیای خویش برای آخرتش ، از زندگی اش برای مرگش و از جوانی اش برای پیری اش توشه بگیرد؛ زیرا که دنیا برای شما آفریده شده است و شما برای آخرت ، آفریده شده اید.

تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۱ ؛ إحياء علوم الدين : ج ۳ ص ۳۰۱ وزاد فيه «من نفسه لنفسه» بعد «العبد» ، وراجع الفردوس : ج ۵ ص ۲۷۸ ح ۸۱۷۸ .

حدیث ۱۵۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِيَأْخُذَ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ مِنْ نَفْسِهِ لِنَفْسِهِ ، وَمِنْ دُنْيَاهُ لِآخِرَتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده مؤمن ، باید از خود برای خود، و از دنیای خود برای آخرتش بهره بگیرد.

الکافی : ج ۲ ص ۷۰ ح ۹ عن حمزة بن حمران عن الإمام الصادق عليه السلام ، تحف العقول : ص ۲۷ ، أعلام الدين : ص ۳۳۳ و ليس فيهما «المؤمن» ، بحار الأنوار : ج ۷ ص ۳۶۲ ح ۷ .

حدیث ۱۵۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ يَتَزَوَّدَ فِي الدُّنْيَا يَنْفَعُهُ فِي الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در دنیا توشه بگیرد، در آخرت سودش می دهد.

المعجم الكبير : ج ۲ ص ۳۰۵ ح ۲۲۷۱ ، تاریخ بغداد : ج ۱۴ ص ۴۴۶ الرقم ۷۸۲۸ ، تفسیر ابن کثیر : ج ۱ ص ۳۴۸ کلها عن جریر بن عبد الله ، كنز العمال : ج ۱۵ ص ۷۷۵ ح ۴۳۰۵۲ .

حدیث ۱۵۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ يَتَزَوَّدُ ، وَالْكَافِرُ يَتَمَتَّعُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، توشه فراهم می آورد و کافر به کامجویی می گذراند.

إرشاد القلوب : ص ۱۸ ، أعلام الدين : ص ۲۹۷ ، كشف الغمّة : ج ۲ ص ۱۹۹ كلاهما عن الإمام الحسن عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۱۲ ح ۶ .

حدیث ۱۵۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - ... جَعَلَ الدُّنْيَا دَارَ الْأَعْمَالِ ، وَجَعَلَ الْآخِرَةَ دَارَ الْقَرَارِ «لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند - تبارک و تعالی - ... دنیا را سرای عمل قرار داد و آخرت را سرای آسودن ، «تا کسانی را که بد کرده اند ، به سزای آنچه انجام داده اند ، کیفر دهد، و آنان را که نیکی کرده اند ، به نیکی پاداش دهد» .

النجم : ۳۱ .

حدیث ۱۵۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْتُمْ الْيَوْمَ فِي الْمِضْمَارِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شما امروز در آماد گاهید و فردا در [میدان] مسابقه . جایزه این مسابقه ، بهشت است و خط پایان [برای بازنده] ، آتش .

المِضْمَارُ : الموضع الذي تُضَمَّرُ فيه الخيل ، ويكون وقتاً للأيام التي تُضَمَّرُ فيها . وتضمير الخيل : هو أن يظاھر عليها بالعلف حتى تسمن ، ثم لا تعلق إلا قوتاً لتخفّ (النهاية : ج ۳ ص ۹۹ «ضمر») .

حدیث ۱۵۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَسُبُّوا الدُّنْيَا ؛ فِعَمَّتْ مَطِيئَةُ الْمُؤْمِنِ ، فَعَلَيْهَا يَبْلُغُ الْخَيْرَ ، وَبِهَا يَنْجُو مِنَ الشَّرِّ . إِنَّهُ إِذَا قَالَ الْعَبْدُ : لَعَنَ اللَّهُ الدُّنْيَا ، قَالَتِ الدُّنْيَا : لَعَنَ اللَّهُ أَعْصَانَا لِرَبِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به دنیا ناسزا مگویید؛ چه، دنیا نیکو مرکبی است برای مؤمن؛ به وسیله آن به خوبی می رسد و از بدی می رهد. هر گاه بنده بگوید: «لعنت خدا بر دنیا»، دنیا گوید: لعنت خدا بر نافرمان ترین ما از پروردگارش.

أعلام الدین : ص ۳۳۵ عن أبي موسى الأشعري ، إرشاد القلوب : ص ۱۷۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۷۸ ح ۱۰ ؛ ربيع الأبرار : ج ۱ ص ۶۶ ح ۶۷ ، الفردوس : ج ۵ ص ۱۰ ح ۷۲۸۸ كلاهما عن ابن مسعود نحوه ، كنز العمال : ج ۳ ص ۲۳۹ ح ۶۳۴۳ .

حدیث ۱۵۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَالَ : قَبَّحَ اللَّهُ الدُّنْيَا ، قَالَتِ الدُّنْيَا : قَبَّحَ اللَّهُ أَعْصَانَا لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس بگوید: «ننگ بر این دنیا»، دنیا گوید: ننگ بر نافرمان ترین ما از خدا.

المصنّف لابن أبي شيبة : ج ۸ ص ۱۴۳ ح ۱۲۸ ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۶۰۷ ح ۸۱۴۰ نقلاً عن الديلمي وكلاهما عن المطّلب بن حنطب ؛ كنز الفوائد : ج ۲ ص ۱۶۲ ، أعلام الدین : ص ۱۵۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۷۱ ح ۷ .

حدیث ۱۵۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعَمَتِ الدَّارِ الدُّنْيَا لِمَنْ تَزَوَّدَ مِنْهَا لِأَخْرَجَتْهُ حَتَّى يُرَضِيَ رَبَّهُ ، وَبِئْسَتِ الدَّارُ لِمَنْ صَدَّتْهُ عَنَ أَخْرَجَتْهُ وَقَصِيْرَتْ بِهِ عَنَ رِضَاءِ رَبِّهِ ، وَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ : قَبَّحَ اللَّهُ الدُّنْيَا ، قَالَتِ الدُّنْيَا : قَبَّحَ اللَّهُ أَعْصَانَا لِرَبِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوب سرایی است دنیا برای کسی که از آن برای آخرتش توشه بگیرد تا پروردگارش را خشنود گرداند و بد سرایی است برای کسی که دنیا، او را از آخرتش باز دارد و نگذارد که موجبات خشنودی پروردگارش را فراهم آورد. هر گاه بنده بگوید: «ننگ بر دنیا»، دنیا گوید: ننگ بر نافرمان ترین ما از پروردگارش.

المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۳۴۸ ح ۷۸۷۰ عن سعد بن طارق عن أبیه ، الفردوس : ج ۴ ص ۲۶۹ ح ۶۷۹۴ عن طارق بن أشیم وفيه صدره إلی «رضاء ربّه» ، کنز العمال : ج ۳ ص ۲۳۹ ح ۶۳۴۱ .

حدیث ۱۵۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا رَهْبَانِيَّةَ فِي الْإِسْلَامِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در اسلام، رهبانیت نیست.

هی من رهبنة النصراری . وأصلها من الرهبة : الخوف ، كانوا يترهبون بالتخلّي من أشغال الدنيا وترك ملاذها والزهد فيها والعزلة عن أهلها وتعمد مشاقها ، حتى إنّ منهم من كان يخصى نفسه ويضع السلسلة في عنقه ، وغير ذلك من أنواع التعذيب ، فنفاها النبي صلی الله علیه و آله عن الإسلام ونهى المسلمين عنها . والرهبان : جمع راهب ، وقد يقع على الواحد ويجمع على رهابين ورهبانة . والرهبة فعلنة أو فعللة ، على تقدير أصليّة النون وزيادتها . والرهبانية منسوبة إلى الرهبة بزيادة الألف (النهاية : ج ۲ ، ص ۲۸۰ «رهب»).

حدیث ۱۵۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا زِمَامَ وَلَا خِزَامَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زمام و خزام و گوشه نشینی و سیاحت ، در اسلام نیست.

أراد ما كان عتّاد بنی إسرائيل يفعلونه من زَمِّ الأنوف ؛ وهو أن يُخزق الأنف ويُعمل فيه زِمَام كَرِمَام الناقه لئيقاد به . والخزام جمع خِزَامَة ؛ وهي حلقة من شعر تجعل في أحد جانبي منخرى البعير . كانت بنو إسرائيل تخزم أنوفها وتخزق تراقيها ونحو ذلك من أنواع التعذيب ، فوضعه الله عن هذه الأمة ، أي : لا يُفعل الخِزَام في الإسلام (النهاية : ج ۲ ص ۳۱۴ «زمام» و ص ۲۹ «خزم»).

حدیث ۱۵۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَلِبَاسِ الرُّهْبَانِ ، فَبِأَنَّهُ مَنْ يَتْرَهُبُ أَوْ يَتَشَبَّهُ بِهِمْ فَلَيْسَ مِنِّي ، وَمَنْ تَرَكَ اللَّحْمَ وَحَرَّمَهُ عَلَى نَفْسِهِ فَلَيْسَ مِنِّي ، وَمَنْ تَرَكَ النِّسَاءَ كَرَاهِيَةً فَلَيْسَ مِنِّي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از درآمدن به جامه راهبان بپرهیزید، که هرکس رهبانیت پیشه کند تا به راهبان همانندی بجوید ، از من نیست و هرکس گوشت خوردن را ترک کند و آن را بر خویشتن حرام سازد ، از من نیست و هرکس از سر بیزاری ترک زن کند ، از من نیست.

الفردوس : ج ۱ ص ۳۸۱ ح ۱۵۳۴ عن الإمام علی علیه السلام ، المعجم الأوسط : ج ۴ ص ۱۷۸ ح ۳۹۰۹ ، مجمع الزوائد : ج ۵ ص ۲۳۰ ح ۸۵۷۵ كلاهما عن أبي كريمة عن الإمام علی علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله وليس فيهما ذيله من «ومن ترك اللحم . . .» .

حدیث ۱۵۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَزَوَّجُوا فَإِنِّي مُكَاتِبٌ بِكُمْ الْأَمَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَلَا تَكُونُوا كَرَهْبَانِيَّةِ النَّصَارَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ازدواج کنید؛ زیرا که من ، در روز قیامت به وجود شما بر امت ها مباحات می کنم . مانند نصارا ، رهبانیت پیشه مسازید.

السنن الكبرى : ج ۷ ص ۱۲۵ ح ۱۳۴۵۷ عن أبي أمامة ، سلسلة الأحاديث الصحيحة : ج ۴ ص ۳۸۵ ح ۱۷۸۲ ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۲۷۵ ح ۴۴۴۳۲ .

حدیث ۱۵۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا إِخْصَاءَ فِي الْإِسْلَامِ وَلَا بُنْيَانَ كَنِيسَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در اسلام ، خواجه کردن و کلیسا ساختن ، روا نیست.

السنن الكبرى : ج ۱۰ ص ۴۱ ح ۱۹۷۹۳ عن ابن عباس ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۲۷۳ ح ۴۴۴۱۷ ؛ الجعفریات : ص ۸۰ ، النوادر للراوندى : ص ۱۶۹ ح ۲۶۴ كلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه وآله وفيهما «كنيسة محدثة» بدل «بنیان كنيسة» .

حدیث ۱۵۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ذَكَرُوا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَوْلَاءَ لِبْنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ، فَقَالَ : إِنَّهَا تَقَوْمُ اللَّيْلِ وَتَصُومُ النَّهَارَ . فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ :

لَكِنِّي أَنَا أَنَامُ وَأُصَلِّي ، وَأَصُومُ وَأُفْطِرُ ، فَمَنْ اقْتَدَى بِي فَهُوَ مِنِّي ، وَمَنْ رَغِبَ

عَنْ سُنتِي فَلَيْسَ مِنِّي .

مسند ابن حنبل - به نقل از مجاهد ، از مردی از انصار که صحابی پیامبر صلی الله علیه و آله بود - : در نزد پیامبر خدا از کنیزی از بنی عبد المطلب ، سخن به میان آوردند. مرد انصاری گفت: آن زن ، شب ها عبادت می کند و روزها روزه می گیرد.

پیامبر خدا فرمود: «اما من ، می خوابم و نماز می خوانم و [گاه] روزه می گیرم و [گاه] نمی گیرم . پس ، هر که به من اقتدا کند ، از من است و هر که به راه و رسم من پشت کند ، از من نیست».

مسند ابن حنبل : ج ۹ ص ۱۲۴ ح ۲۳۵۳۳ ، أسد الغابة : ج ۶ ص ۳۷۷ ح ۶۵۰۴ نحوه ، مجمع الزوائد : ج ۳ ص ۴۴۲ ص ۵۱۶۵ .

حدیث ۱۵۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ حُلُوٌّ يُحِبُّ الْحَلَاوَةَ ، وَمَنْ حَرَّمَهَا عَلَى نَفْسِهِ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ ، لَا تُحَرِّمُوا نِعْمَةَ اللَّهِ وَالطَّيِّبَاتِ عَلَى أَنْفُسِكُمْ ، وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَاشْكُرُوا ،

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا لَزِمْتُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، شیرین است و شیرینی را دوست دارد و هرکس آن را بر خود حرام گرداند ، خدا و پیامبرش را نافرمانی کرده است. نعمت خدا و حلال ها را بر خود حرام نکنید. بخورید و بیاشامید و شکر خدا کنید که اگر

چنین نکردید ، کیفر خدای را بر شما لازم می سازم.
فی المصدر : «ألزمتکم» ، وما فی المتن أثبتناه من کثر العمال .

حدیث ۱۵۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طوبی لمن تواضع لله عز ذكره ، وزهد فيما أحل الله له من غير رغبة عن سيرتي ، ورفض زهرة الدنيا من غير تحول عن سنتي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا به حال کسی که برای خداوند بلند نام ، خاکساری کرد و به آنچه که خدا برایش حلال کرده ، زهد ورزید، بی آن که از راه و رسم من ، روی گردان باشد و زرق و برق دنیا را رها کرد ، بی آن که از سنت من برگردد.
الکافی : ج ۸ ص ۱۶۹ ح ۱۹۰ عن أبي مریم عن الإمام الباقر علیه السلام عن جابر بن عبد الله ، تحف العقول : ص ۳۰ وفيه «سنتي» بدل «سیرتی» ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۲۶ ح ۳۲ .

حدیث ۱۵۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أصلحوا دنياكم ، وأعملوا لا آخرتكم ، كأنكم تموتون غدا .
پیامبر صلی الله علیه و آله : دنیایان را درست کنید و برای آخرتتان کار کنید ، آن سان که گویی همین فردا می میرید.
مسند الشهاب : ج ۱ ص ۴۱۷ ح ۷۱۷ ، الفردوس : ج ۱ ص ۱۰۱ ح ۳۳۴ وفيه «فإنكم» بدل «كأنكم» و كلاهما عن أبي هريرة ، الجامع الصغير : ج ۱ ص ۱۶۴ ح ۱۰۸۹ .

حدیث ۱۵۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إعمل لدنياك كأنك تعيش أبدا ، وأعمل لا آخرتك كأنك تموت غدا .
پیامبر صلی الله علیه و آله : برای دنیایت چنان کار کن که گویی تا ابد زنده خواهی ماند، و برای آخرت چنان کار کن که گویی همین فردا می میری.

تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۲۳۴ ، کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۳ ص ۱۵۶ ح ۳۵۶۹ عن العالم عليه السلام ، كفاية الأثر : ص ۲۲۷ عن جنادة بن أبي أميد (أميئة) عن الإمام الحسن عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۴۴ ص ۱۳۹ ح ۶ .

حدیث ۱۵۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

من فقه الرجل أن يصلح معيشته ، وليس من حُبِّكَ الدنيا طلب ما يصلحك .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از فهمیدگی مرد است که معیشتش را درست کند، و تلاش برای آنچه تو را سر و سامان می بخشد ، از دنیا دوستی ات به شمار نمی آید.

شُعَبُ الْإِيمَانِ : ج ۵ ص ۲۵۴ ح ۶۵۶۳ عن عبد الله بن عمر ، كنز العمال : ج ۳ ص ۵۰ ح ۵۴۳۹ .

حدیث ۱۵۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا خَضِرَةٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا دل پذیر و شیرین است. هر که در آن مالی از حلال به دست آورد و در راه درستش هزینه کند ، خداوند ، او را بر این کار ، پاداش دهد و به بهشت خویش ببرد و هر که در دنیا ، مالی از غیر حلال به دست آورد و به ناحق هزینه اش کند ، خداوند ، او را به سرای خفت و خواری در آورد. ای بسا تصرف کننده ای در مال خدا و پیامبر او که روز قیامت ، آتش ، سزای اوست. خداوند می فرماید: «هر بار که آتش آن فرو نشیند ، شراره ای [تازه] برایشان می افزاییم».

خَضِرَةٌ : أَي غَضَّة نَاعِمَةٌ طَرِيَّةٌ (النهاية : ج ۲ ص ۴۱ «خضر»).

حدیث ۱۵۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا حَلَالًا اسْتِعْفَا عَنِ الْمَسْأَلَةِ ، وَسَعِيَ عَلَى أَهْلِهِ ،

وَتَعَطَّفَا عَلَى جَارِهِ ، لَقِيَ اللَّهَ وَوَجَّهُهُ كَالْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ . وَمَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا مُكَاثِرًا بِهَا حَلَالًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دنیا را از راه حلال طلب کند ، برای این که دست خواهش و نیاز به سوی کسی دراز نکند و خانواده اش را تأمین کند و به همسایه اش

محبتی نماید، با چهره ای چون ماه شب چهارده ، خدا را دیدار کند و هر که دنیا را از راه حلال بطلبد ، برای آن که با ثروتش بر دیگران بنزد و آن را به رخ بکشد ، در حالی خداوند را دیدار کند که خدا از او در خشم است.

الظاهر أنَّ الصواب في العبارة : «من طلب الدنيا حلالاً مكاثراً بها . . .» كما في أغلب المصادر .

حدیث ۱۵۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ آثَرَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ حُرِّمَتْهُمَا جَمِيعًا ، وَمَنْ آثَرَ الْآخِرَةَ عَلَى الدُّنْيَا أَصَابَتْهُمَا جَمِيعًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس دنیا را بر آخرت ترجیح دهد ، از هر دوی آنها محروم می شود و هر کس آخرت را بر دنیا ترجیح دهد ، به هر دوی آنها دست یابد.

الفردوس : ج ۳ ص ۵۸۶ ح ۵۸۳۵ عن أبي هريرة .

حدیث ۱۵۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ حُسْنَ الْخُلُقِ ذَهَبٌ بِخَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوش خویی، خیر دنیا و آخرت را به ارمغان می آورد.

ثواب الأعمال : ص ۲۱۵ ح ۱ عن موسى بن إبراهيم رفعه ، الأملی للصدوق : ص ۵۸۸ ح ۸۱۱ عن موسى بن إبراهيم عن الإمام الكاظم عن أبيه عن جدّه عليهم السلام عن أمّ سلمة عن رسول الله صلی الله علیه و آله ، الخصال : ص ۴۲ ح ۳۴ عن الحسن عن أبيه بإسناده رفعه إليه صلی الله علیه و آله ، مشكاة الأنوار : ص ۳۹۳ ح ۱۲۹۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۳۸۴ ح ۲۳ ؛ المعجم الكبير : ج ۲۳ ص ۲۲۲ ح ۴۱۱ ، المنتخب من مسند عبد بن حميد : ص ۳۶۵ ح ۱۲۱۲ كلاهما عن أنس ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۸۵ ح ۴۵۵۸۱ .

حدیث ۱۵۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ، فَلَا يَدْعُ أَنْ يَقْرَأَ فِي دُبُرِ الْفَرِيضَةِ بِ «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» ؛ فَإِنَّهُ مَنْ قَرَأَهَا جُمِعَ لَهُ خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، وَغُفِرَ لَهُ وَلِوَالِدَيْهِ وَمَا وُلَدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که به خدا و آخرت ایمان دارد ، نباید خواندن «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» را در تعقیب نماز واجب ، ترک کند؛ زیرا هرکس آن را بخواند ، به خیر دنیا و آخرت دست می یابد، و خودش و پدر و مادرش و فرزندانش آمرزیده می شوند.

جامع الأخبار : ص ۱۲۳ ح ۲۳۰ ، الکافی : ج ۲ ص ۶۲۲ ح ۱۱ ، ثواب الأعمال : ص ۱۵۶ ح ۴ كلاهما عن أبي بكر الحضرمي عن الإمام الصادق عليه السلام وفيهما زيادة «الله» بعد «جمع» ، بحار الأنوار : ج ۹۲ ص ۳۴۵ ح ۴ .

حدیث ۱۵۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أُعْطِيَ لِسَانًا ذَاكِرًا فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به هرکس زبانی ذاکر داده شود ، خیر دنیا و آخرت بدو داده شده است.

الکافی : ج ۲ ص ۴۹۹ ح ۱ عن ابن القدّاح عن الإمام الصادق عليه السلام ، تفسير نور الثقلين : ج ۴ ص ۲۸۵ ح ۱۴۷ .

حدیث ۱۵۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

«لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» كَثُرَ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ ، مَنْ قَالَهَا نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : «لا حول ولا قوّة إلا بالله» ، گنجی از گنج های بهشت است. هرکس آن را بگوید ، خدا بر او می نگرد و هرکس که خدا بر او بنگرد ، خیر دنیا و آخرت را به او داده است.

فی المصدر : «عليه» بدل «إليه» ، والتصويب من الفردوس .

حدیث ۱۵۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: أَلَا أَدُلُّكَ عَلَىٰ مَلَائِكَةِ هَذَا الْأَمْرِ الَّذِي تُصِيبُ بِهِ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؟ عَلَيْكَ بِمَجَالِسِ أَهْلِ الذِّكْرِ ، وَإِذَا خَلَوْتَ فَحَرِّكْ لِسَانَكَ

مَا اسْتَطَعْتَ بِذِكْرِ اللَّهِ ، وَأَجِبْ فِي اللَّهِ وَأَبْغِضْ فِي اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به حسن بن ابی رزین - : آیا تو را بر اساس این امر که با آن به خیر دنیا و آخرت بررسی، راهنمایی کنم؟ بر تو باد مجلس های اهل ذکر ؛

و هرگاه خلوت کردی ، تا می توانی زیانت را به ذکر خدا حرکت بده و برای خدا دوست بدار و برای خدا دشمنی بوز. حلیة الأولیاء : ج ۱ ص ۳۶۷ ، تاریخ دمشق : ج ۱۳ ص ۳۱۷ ح ۳۲۸۵ و فیہ «بمجالسة» بدل «بمجالس» ، کنز العمال : ج ۵ ص ۸۳۷ ح ۴۳۳۲۹ .

حدیث ۱۵۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا إِنَّهُ مَنِ اعْطِيَ حَظَّهُ مِنَ الرَّفْقِ فَقَدْ أُعْطِيَ حَظَّهُ مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، وَمَنْ حُرِمَ حَظَّهُ مِنَ الرَّفْقِ فَقَدْ حُرِمَ حَظَّهُ مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که به هرکس بهره اش از مدارا داده شود ، بهره اش از خیر دنیا و آخرت ، داده شده است و هرکس از بهره اش از مدارا محروم شود ، از بهره اش از خیر دنیا و آخرت ، محروم شده است.

مسند ابی یعلی : ج ۴ ص ۳۰۴ ح ۴۵۱۳ ، حلیة الأولیاء : ج ۹ ص ۱۵۹ کلاهما عن عائشة وراجع مسند ابن حنبل : ج ۹ ص ۵۰۴ ح ۲۴۳۱۴ ، مسند الشهاب : ج ۱ ص ۲۷۴ ح ۴۴۵ و شرح نهج البلاغة : ج ۶ ص ۳۳۹ ؛ الجعفریات : ص ۱۴۹ نحوه .

حدیث ۱۵۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَصَلْتَانِ مَنْ رَزَقَهُمَا قَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ : مَنْ إِذَا ابْتُلِيَ صَبَرَ ، وَإِذَا أُعْطِيَ شَكَرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو خصلت اند که روزی هرکس شوند ، خیر دنیا و آخرت به او عطا شده است: کسی که هرگاه گرفتار شود ، شکیبایی ورزد و هرگاه برخوردار شود ، سپاس گزاری کند. تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۲۴۷ .

حدیث ۱۵۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثُ خِصَالٍ يُدْرِكُ بِهَا خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ : الشُّكْرُ عِنْدَ النَّعْمَاءِ ، وَالصَّبْرُ عِنْدَ الضَّرَائِ ، وَالذُّعَاءُ عِنْدَ الْبَلَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه خصلت است که با آنها خیر دنیا و آخرت به دست می آید: سپاس گزاری در هنگام نعمت و برخورداری، شکیبایی در هنگام سختی، و دعا در هنگام بلا و گرفتاری.

إرشاد القلوب : ص ۱۴۹ .

حدیث ۱۵۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ يُدْرِكُ بِهِنَّ الْعَبْدُ رَغَائِبَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ : الصَّبْرُ عَلَى الْبَلَايَا ، وَالرِّضَا بِالْقَضَاءِ ، وَالِدُّعَاءُ فِي الرَّخَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که بنده به واسطه آنها به خواسته های دنیا و آخرت می رسد: صبر بر بلاها، راضی بودن به قضا[ی الهی]، و دعا در هنگام آسایش و رفاه.

کنز العمال : ج ۱۵ ص ۸۰۸ ح ۴۳۲۱۱ نقلاً عن أبي الشيخ عن عمران بن حصين ، الجامع الصغير : ج ۱ ص ۵۳۸ ح ۳۴۸۹ .

حدیث ۱۵۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا عَلِيُّ ، ثَلَاثٌ نَوَائِبُهُنَّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ : الْحُجُّ يَنْفِي الْفَقْرَ ، وَالصَّدَقَةُ تَدْفَعُ الْبَلِيَّةَ ، وَصِلَةُ الرَّحِمِ تَزِيدُ فِي الْعُمْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به علی علیه السلام - : ای علی! سه چیز است که پاداش آنها در دنیا و آخرت است: حج ، فقر را می زداید ؛ صدقه ، بلا را دور می کند ؛ و صله رحم ، عمر را می افزاید.

تحف العقول : ص ۷ ، الدعوات : ص ۱۲۷ ح ۳۱۴ عن الإمام الباقر عليه السلام وليس فيه «الدنيا» وفيه «البر» بدل «صلة الرحم» ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۶۲ ح ۴ .

حدیث ۱۵۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعٌ مَنْ أُعْطِيَهُنَّ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ : قَلْبًا شَاكِرًا ، وَلِسَانًا ذَاكِرًا ، وَبَدَنًا عَلِيَّ الْبَلَاءِ صَابِرًا ، وَزَوْجَةً لَا تَبْغِيهِ حَوْنًا فِي نَفْسِهَا وَلَا مَالَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چهار چیز است که به هر کس داده شود ، خیر دنیا و آخرت به او داده شده است: دلی شاکر ؛ زبانی ذاکر ؛ بدنی بر رنج و بلا ، صابر ؛ و همسری که به شوهرش و اموال او خیانت نکند.

المعجم الكبير : ج ۱۱ ص ۱۰۹ ح ۱۱۲۷۵ ، شُعب الإيمان : ج ۴ ص ۱۰۴ ح ۴۴۲۹ ، حلیة الأولیاء : ج ۳ ص ۶۵ وفيه «لا تتبعه» بدل «لاتبغیه» ، الشکر لابن أبي الدنيا : ص ۲۸ ح ۳۴ کلها عن ابن عباس ، کنز العمال : ج ۱۵ ص ۸۵۸ ح ۴۳۴۱۶ ؛ الجعفریات : ص ۲۳۰ عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علي عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله وفيه «صالحة» بدل «لاتبغیه . . .» ، تاریخ یعقوبی : ج ۲ ص ۹۰ ، مشکاة الأنوار : ص ۴۸۱ ح ۱۶۰۰ عن الإمام الباقر عليه السلام وكلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ج ۸۲ ص ۱۴۵ ح ۳۰ .

حدیث ۱۵۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ : إِذَا أَرَدْتُ أَنْ أَجْمَعَ لِلْمُسْلِمِ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ جَعَلْتُ لَهُ قَلْبًا خَاشِعًا ، وَلِسَانًا ذَاكِرًا ، وَجَسَدًا عَلِيَّ الْبَلَاءِ صَابِرًا ، وَزَوْجَةً مُؤْمِنَةً تَسْرُهُ إِذَا نَظَرَ إِلَيْهَا وَتَحْفَظُهُ إِذَا غَابَ عَنْهَا فِي نَفْسِهَا وَمَالِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند فرمود: «هر گاه بخواهم خیر دنیا و آخرت را برای مسلمانی گرد آورم، دلی خاشع، زبانی ذاکر، بدنی بر رنج و بلا صابر ، و همسر باایمانی که هر گاه به او نگاه کند ، شاد شود و در غیاب شوهر ، خود و مال شوهر را حفظ

کند ، به او می دهم».

الکافی : ج ۵ ص ۳۲۷ ح ۲ عن برید بن معاویة العجلی عن الإمام الباقر علیه السلام ، دعائم الإسلام : ج ۲ ص ۱۹۴ ح ۷۰۵ عن الإمام الباقر علیه السلام .

حدیث ۱۵۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النَّاسُ أَرْبَعَةٌ... فَمَوْسَعٌ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا مَقْتَوْرٌ عَلَيْهِ فِي الْآخِرَةِ ، وَمَقْتَوْرٌ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا مَوْسَعٌ عَلَيْهِ فِي الْآخِرَةِ ، وَمَقْتَوْرٌ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، وَمَوْسَعٌ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردم ، چهار دسته اند : ... آن که در دنیا در گشایش است و در آخرت در مضیقه ؛ آن که در دنیا در مضیقه است و در آخرت در گشایش ؛ آن که در دنیا و آخرت در مضیقه است ؛ و آن که در دنیا و آخرت در گشایش است .
مسند ابن حنبل : ج ۶ ص ۴۸۴ ح ۱۸۹۲۲ ، صحیح ابن حبان : ج ۱۴ ص ۴۵ ح ۶۱۷۱ و زاد فيه «وشقی فی الدنیا وشقی فی الآخرة» ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۲ ص ۹۷ ح ۲۴۴۲ ، شعب الإيمان : ج ۴ ص ۳۲ ح ۴۲۶۹ و فیهما «شقی فی الدنیا والآخرة» بدل «مقتور علیه فی الدنیا والآخرة» ، المعجم الكبير : ج ۴ ص ۲۰۷ ح ۴۱۵۵ کلها عن خیرم بن فاتک ، کنز العمال : ج ۶ ص ۳۷۹ ح ۱۶۱۴۲ .

حدیث ۱۵۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا دُولٌ ، فَمَا كَانَ لَكَ مِنْهَا أَتَاكَ عَلَى ضَعْفِكَ ، وَمَا كَانَ عَلَيْكَ لَمْ تَدْفَعْهُ بِقُوَّتِكَ ، وَمَنْ انْقَطَعَ رَجَاؤُهُ مِمَّا فَاتَ اسْتِرَاحَ يَدْنُهُ ، وَمَنْ رَضِيَ بِمَا رَزَقَهُ اللَّهُ قَرَّتْ عَيْنُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، نوبتی است . آن گاه که نوبتش به تو برسد ، به سراغ تو می آید ، هرچند ناتوان باشی و آن گاه که به زیان تو شود ، همه قدرتت هم نمی توانی آن را دفع کنی . هر که از آنچه از کف رفته ، امید برکند ، تنش آسوده گشت و هر کس به آنچه خدا روزی اش کرده خشنود شد ، چشمش روشن گشت .

الأمالی للطوسی : ص ۲۲۵ ح ۳۹۳ عن الحسن بن موسی عن أبیه الإمام الكاظم عن آباءه علیهم السلام ، التمهیص : ص ۵۴ ح ۱۰۶ عن الإمام الباقر علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله ، نهج البلاغة : الكتاب ۷۲ عن الإمام علی علیه السلام وفيه «الدنیا دار دول» وفيه صدره إلى «بقوتک» ، الخصال : ص ۲۵۸ ح ۱۳۳ عن الإمام الباقر علیه السلام وفيه «ولم تمتنع منه» بدل «لم تدفعه» ، تحف العقول : ص ۴۰ ، مشکاة الأنوار : ص ۲۳۳ ح ۶۵۹ عن الإمام الصادق علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۹۴ ح ۷۲ .

حدیث ۱۵۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَجْمَلُوا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در طلب دنیا آرام باشید (افراط نکنید)؛ زیرا هر کس به آنچه برای او آفریده [و مقدر] شده است ، می رسد .

أَجْمَلُ فِي طَلْبِ الشَّيْءِ : إِتَادَ وَاعْتَدَلَ وَلَمْ يَفْرُطْ (لسان العرب : ج ۱۱ ص ۱۲۷ «جمل»).

حدیث ۱۵۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ! لَا تَشْغَلَنَّكُمْ دُنْيَاكُمْ عَنْ آخِرَتِكُمْ، فَلَا تُؤْثِرُوا أَهْوَاءَكُمْ عَلَى طَاعَةِ رَبِّكُمْ، وَلَا تَجْعَلُوا أَيْمَانَكُمْ ذَرِيعَةً

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! مبادا دنیایان ، شما را از آخرتتان باز دارد. پس، هوس های خود را بر فرمان برداری از پروردگارتان ترجیح ندهید، و عهد و پیمان و سوگندتان را وسیله ای برای نافرمانی هایتان قرار بدهید.
الذَّرِيعَةُ : الوسيلة (الصحيح : ج ۳ ص ۱۲۱۱ «ذرع»).

حدیث ۱۵۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: وَأَلَّا تُؤْثِرَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ ؛ لِإِنَّ الدُّنْيَا فَانِيَةٌ وَالْآخِرَةُ الْبَاقِيَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - از سفارش های ایشان به امیر مؤمنان علیه السلام - : و این که دنیا را بر آخرت برنگزینی؛ چرا که دنیا ، رفتنی است و آخرت ، ماندنی.

الخصال : ص ۵۴۴ ح ۱۹ عن إسماعيل بن الفضل الهاشمي وإسماعيل بن زياد جميعا عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، أعلام الدين : ص ۳۴۷ ، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۱۵۵ ح ۷ وفي آخرها «الآخرة باقية».

حدیث ۱۵۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْوَيْلُ كُلُّ الْوَيْلِ لِمَنْ بَاعَ نَعِيمًا دَائِمَ الْبَقَاءِ بِكَسْرَةِ تَفْنَى ، وَخِرْقَةٍ تَبْلَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وای و صد وای بر کسی که نعمت پاینده را به تکه نانی که از بین می رود و به کهنه پارچه ای که می پوسد، بفروشد.

تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۱۹ .

حدیث ۱۵۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ : يَا دُنْيَا مُرِي عَلَى عَبْدِي الْمُؤْمِنِ بِأَنْوَاعِ الْبَلَايَا وَمَا هُوَ فِيهِ مِنْ أَمْرِ دُنْيَاهُ ، وَضَيِّقِي عَلَيْهِ فِي مَعِيشَتِهِ ، وَلَا تَحْلُولِي لَهُ فَيَسْكُنَ إِلَيْكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند می فرماید: «ای دنیا! با انواع بلاها بر بنده مؤمن من ، تلخ شو و امور دنیایش را به کام او شرنک ساز و زندگی اش را بر او ننگ گردان و برایش شیرین مشو که به تو دل بستگی پیدا کند».

المؤمن : ص ۲۴ ح ۳۳ عن الإمام الباقر عليه السلام ، التمهيص : ص ۴۹ ح ۸۱ عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام وفيه «فيركن» بدل «فيسكن» ، أعلام الدين : ص ۴۳۵ وليس فيهما «وما هو فيه من أمر دنياه» ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۵۲ ح ۷۳ .

حدیث ۱۵۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ تَحْتَ الْجِدَارِ الَّذِي ذَكَرَهُ اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ : «وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در زیر آن دیواری که خداوند متعال در ستایش از آن یاد کرده و فرموده است: «و در زیر آن ، گنجی متعلق به آن دو نفر [کودک یتیم] بود» ، لوحی زرین قرار داشت و در آن ، چنین نوشته شده بود: «به نام خدای مهرگسترِ مهربان . در شگفتم از کسی که به مرگ ، یقین دارد ، چگونه شاد می شود؟ و در شگفتم از کسی که به تقدیر ، یقین دارد ، چرا اندوهگین می شود؟ و در شگفتم از کسی که به از کف رفتن دنیا و بی وفایی آن به اهلش یقین دارد ، چگونه به آن دل خوش می کند؟ معبودی جز خدا نیست.

الکھف : ۸۲ .

حدیث ۱۵۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَرَكُوا إِلَى الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهَا قَدْ أَذْنَتْ بِفِرَاقِهَا ، وَدَعَتْ إِلَى غُرُورِهَا ، فَاحْذَرُوا فَجَعَتَهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به دنیا دل مبنید ، که دنیا ، جدایی خود را اعلام کرده و به فریبندگی های خویش ، فرا می خواند. پس ، از مصیبت آفرینی های آن ، بر حذر باشید.

الفردوس : ج ۳ ص ۵۸۶ ح ۵۸۳۵ عن أبي هريرة .

حدیث ۱۵۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا بَنَ مَسْعُودٍ ، لَا تَرَكَنَّ إِلَى الدُّنْيَا وَلَا تَطْمَئِنَّ إِلَيْهَا ؛ فَسْتَفَارِقُهَا عَنْ قَلِيلٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در اندرزش به ابن مسعود - : ای پسر مسعود! به دنیا دل مبند و بدان میارام ؛ زیرا به زودی از آن جدا خواهی شد.

مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۵۳ ح ۲۶۶۰ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۰۴ ح ۱ .

حدیث ۱۵۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَكُونُوا مِمَّنْ خَدَعَتْهُ الْعَاجِلَةُ ، وَعَزَّتْهُ الْأَمِينَةُ ، فَاسْتَهَوَتْهُ الْخُدَعَةُ ، فَرَكَنَ إِلَى دَارِ سَوْءٍ سَرِيعَةِ الزَّوَالِ ، وَشَيْكَةِ الْإِنْتِقَالِ . إِنَّهُ لَمْ يَبْقَ مِنْ دُنْيَاكُمْ هَذِهِ

فِي جَنبِ مَا مَضَى إِلَّا كَمَا نَاخَهُ رَاكِبٌ ، أَوْ صَرَ حَالِبٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از آنان نباشید که دنیای زودگذر ، فریشان داد و آرزو ، گولشان زد و اسیر نیرنگ [دنیا] شدند و در نتیجه ، به سرای بدی که زود زوال می پذیرد و آماده انتقال [به دیگری] است ، دل بستند. آنچه از این دنیای شما باقی مانده ، در برابر آنچه گذشته ، به اندازه حُسابانندن اشتری [برای آسودن

ساعاتی] یا بستن پستان حیوان شیردهی بیش نیست. پس بر چه درنگ می کنید و منتظر چه هستید؟!
أصل الصَّرِّ: الجمع والشَّد. ومن عادة العرب أن تَصِيرَ ضُرُوعَ الحُلُوبَاتِ إِذَا أُرْسِلُوها إِلَى المَرْعَى سَارِحَةً، فَإِذَا راحَت عَشِيًّا حُلَّتْ تِلْكَ الأَصِرَّةُ وَحُلِبَتْ (النهاية: ج ۳ ص ۲۲ «صرر»).

حدیث ۱۵۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ أَحْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ مَا يُخْرِجُ اللّهُ مِنَ نَبَاتِ الأَرْضِ وَزَهْرَةَ الدُّنْيَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترسناک ترین چیزی که من از آن بر شما می ترسم ، محصولات زمین و خرمی و بهجت دنیاست که خداوند در اختیارتان می گذارد.
مسند ابن حنبل: ج ۴ ص ۱۶ ح ۱۱۰۳۵ ، مسند الحمیدی: ج ۲ ص ۳۲۵ ح ۷۴۰ ، حلیه الأولیاء: ج ۷ ص ۳۱۱ کلها عن أبی سعید الخدری .

حدیث ۱۵۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَا عَجَبًا كُلَّ العَجَبِ لِلْمُصَدِّقِ بِدارِ الخُلُودِ وَهُوَ يَسْعَى لِدارِ الغُرُورِ !
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شگفتا، شگفتی تمام از کسی که به سرای جاودانگی باور دارد و با این حال ، برای سرای فریب (دنیا) می کوشد!
ذمّ الدنيا لابن أبی الدنيا : ص ۱۹ ح ۱۴ عن عمرو بن مرّة عن الإمام الباقر عليه السلام ، الدرّ المنثور : ج ۶ ص ۴۷۶ نقلًا عن شعب الإيمان عن الإمام الباقر عليه السلام عنه صلی الله علیه و آله ؛ المحاسن : ج ۱ ص ۳۷۷ ح ۸۳۱ عن أبی النعمان عن الإمام الباقر عليه السلام وفيه «يعمل» بدل «يسعى» ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۸۴ ح ۱۰ .

حدیث ۱۵۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَيْنَ الرّاضُونَ بِالْمَقْدُورِ؟ أَيْنَ السّاعُونَ لِلْمَشْكَورِ؟ عَجَبٌ لِمَنْ يُؤْمِنُ بِدارِ الخُلُودِ كَيْفَ يَسْعَى لِدارِ الغُرُورِ !
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کجایند خشنودان از تقدیر؟ کجایند کوشندگان برای آنچه مورد قدردانی [از سوی خداوند] قرار می گیرد؟ شگفتا از کسی که به سرای جاودانگی ایمان دارد ، چگونه برای سرای فریب می کوشد؟!
الزهد لهناد: ج ۱ ص ۲۹۴ ح ۵۱۴ عن عمرو بن مرّة ، كتر العَمال: ج ۳ ص ۱۶۰ ح ۵۹۶۲ .

حدیث ۱۵۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما مِنْ غَنِيٍّ وَلَا فَقِيرٍ إِلَّا وَدَّ يَوْمَ القِيامَةِ أَنَّهُ أُتِيَ مِنَ الدُّنْيَا قُوتًا
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت، هر کس از دارا و نادار، آرزو می کند که ای کاش از دنیا به اندازه بخور و نمیر به او داده می شد.

أَيُّ بَقْدَرٍ مَا يُمَسِّكُ الرَّمَقَ مِنَ الْمَطْعَمِ (النهاية: ج ۴ ص ۱۱۹ «قوت»).

حدیث ۱۵۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ ذِي غِنَى إِلَّا سَيَّوَدُّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَوْ كَانَ إِنَّمَا أُوتِيَ فِي الدُّنْيَا

قوتا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ توانگری نیست ، مگر آن که در روز قیامت آرزو خواهد کرد که ای کاش در دنیا به اندازه نیاز به او داده می شد.

شُعَبُ الْإِيمَانِ : ج ۷ ص ۳۰۰ ح ۱۰۳۷۸ عن أنس ، كُنْزُ الْعَمَالِ : ج ۳ ص ۱۹۷ ح ۶۱۴۳ نقلًا عن الزهد لهناد عن أنس .

حدیث ۱۵۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَعُوا الدُّنْيَا لِأَهْلِهَا ، فَمَنْ أَخَذَ مِنَ الدُّنْيَا فَوْقَ مَا يَكْفِيهِ أَخَذَ حَتْفَهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا را برای اهلس و گذارید؛ زیرا هر کس که از دنیا بیش از اندازه کفایتش برگیرد، نادانسته، [عوامل] مرگ خود را برگرفته است.

الْحَتْفُ : الْهَلَاكُ (المصباح المنير : ص ۱۲۰ «حتف»).

حدیث ۱۵۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتْرَكُوا الدُّنْيَا لِأَهْلِهَا ، أَتْرَكُوا الدُّنْيَا لِأَهْلِهَا ؛ فَإِنَّهُ مَنْ أَخَذَ مِنَ الدُّنْيَا فَوْقَ مَا يَكْفِيهِ فَإِنَّهُ يَأْخُذُ مِنْ جَنَّتِهِ وَلَا يَشْعُرُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا را برای اهلس رها کنید ، دنیا را برای اهلس رها کنید ، دنیا را برای اهلس رها کنید؛ زیرا هر کس که از دنیا بیش از اندازه کفایتش بردارد، ناخودآگاه، از بهشت خود بر می دارد [و کم می کند].

الفردوس : ج ۱ ص ۱۰۸ ح ۳۶۳ عن أنس ، كُنْزُ الْعَمَالِ : ج ۳ ص ۱۸۱ ح ۶۰۵۸ .

حدیث ۱۵۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ اجْعَلْ رِزْقَ آلِ مُحَمَّدٍ قوتا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بار خدایا! روزی خاندان محمد را در حد نیاز قرار بده.

صحيح مسلم : ج ۲ ص ۷۳۰ ح ۱۲۶ ، صحيح البخاری : ج ۵ ص ۲۳۷۲ ح ۶۰۹۵ وفيه «ارزق آل محمد» ، سنن الترمذی : ج ۴ ص ۵۸۰ ح ۲۳۶۱ ، سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۱۳۸۷ ح ۴۱۳۹ ، مسند ابن حنبل : ج ۳ ص ۴۵۴ ح ۹۷۶۰ کلها عن أبي هريرة ، كُنْزُ الْعَمَالِ :

ج ۳ ص ۳۹۵ ح ۷۱۱۶ ؛ مشكاة الأنوار : ص ۴۹۲ ح ۱۶۴۰ عن الإمام زين العابدين عليه السلام وفيه «اللهم اجعل رزق محمد وآل محمد الكفاف» ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۶۰ .

حدیث ۱۵۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا عَلِيُّ، مَا أَخَذَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ إِلَّا وَهُوَ يَتَمَنَّى يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنَّهُ لَمْ يُعْطَ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا قُوتًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به علی علیه السلام - : ای علی! از پیشانیان و پسینیان، هیچ کس نیست، مگر آن که در روز قیامت آرزو می کند که ای کاش از دنیا، جز به اندازه نیاز، به او داده نمی شد.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۶۳ ح ۵۷۶۲، مستطرفات السرائر : ص ۱۱۶ ح ۱ کلاهما عن حماد بن عمرو و أنس بن محمد عن أبيه جميعا عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، مكارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۲۷ ح ۲۶۵۶ عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، جامع الأخبار : ص ۵۰۴ ح ۱۳۹۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۵۴ ح ۳ .

حدیث ۱۵۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رِيحُ الْجَنَّةِ تُوَجَّدُ مِنْ مَسِيرِهِ حَمِيمَتُهُ عَامٍ ، وَلَا يَجِدُ رِيحَ الْجَنَّةِ مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا بِعَمَلِ الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بوی بهشت از فاصله پانصد سال به مشام می رسد ؛ اما کسی که دنیا را با کار آخرت بطلبد، بوی بهشت را استشمام نمی کند.

الفردوس : ج ۲ ص ۲۷۱ ح ۳۲۶۱ عن ابن عباس ، كنز العمال : ج ۳ ص ۴۷۴ ح ۷۴۹۲ .

حدیث ۱۵۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا بِعَمَلِ الْآخِرَةِ طُمِسَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس با کار آخرت، دنیا را بجوید ، چهره [ی انسانی] اش محو می شود ، یادش نابود می گردد و نامش در آتش ثبت می شود.

الطُّمُوسُ : الدُّرُوسُ وَالْأَمْحَاءُ (الصَّحاح : ج ۳ ص ۹۴۴ «طمس»).

حدیث ۱۵۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا بِعَمَلِ الْآخِرَةِ ، لَمْ يَكُنْ لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس با کار آخرت در پی دنیا باشد ، او را در آخرت ، بهره ای نباشد.

المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۳۵۴ ح ۷۸۹۵ عن أبي بن كعب ، كنز العمال : ج ۱۰ ص ۲۰۳ ح ۲۹۰۶۷ نقلًا عن الديلمی عن أنس ؛ بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۲۱۸ وراجع مجمع البيان : ج ۹ ص ۴۱ .

حدیث ۱۵۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْهُمَانِ لَا يَشْبَعَانِ : طَالِبُ دُنْيَا وَطَالِبُ عِلْمٍ ؛ فَمَنْ اِقْتَصَرَ مِنَ الدُّنْيَا عَلَى مَا اَحَلَّ اللَّهُ لَهُ سَلِمَ ، وَمَنْ تَنَاوَلَهَا مِنْ غَيْرِ حِلِّهَا هَلَكَ ، اِلَّا اَنْ يَتُوبَ اَوْ يَرَجِعَ . وَمَنْ اَخَذَ الْعِلْمَ مِنْ اَهْلِهِ وَعَمِلَ بِعِلْمِهِ نَجَا ، وَمَنْ اَرَادَ بِالدُّنْيَا فَهِيَ حَظُّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو آزمندند که سیر نمی شوند: طالب دنیا و طالب علم. پس هر که از دنیا به آنچه خداوند برایش روا شمرده است ، بسنده کند ، به سلامت می ماند و هر که آن را از غیر حلالش به دست آورد ، نابود می شود، مگر آن که توبه کند یا برگردد و هر که علم را از اهلش فراگیرد و به علم خویش عمل کند ، نجات می یابد و هر که مرادش از [تحصیل] علم [رسیدن به] دنیا باشد ، همان دنیا بهره اوست [و در آخرت ، نصیبی ندارد].

الکافی : ج ۱ ص ۴۶ ح ۱ ، تهذیب الأحکام : ج ۶ ص ۳۲۸ ح ۹۰۶ ، کتاب سلیم بن قیس : ج ۲ ص ۷۱۸ و فیهما «منهوم» بدل «طالب» و کلها عن سلیم بن قیس عن الإمام علی علیه السلام ، مشکاة الأنوار : ص ۲۴۶ ح ۷۱۹ عن ابن القداح عن الإمام الصادق عن أبيه علیهما السلام عنه صلی الله علیه و آله و فیہ «المال» بدل «دنیا»، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۳۵ ح ۳۷.

حدیث ۱۵۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالْوَرَعِ وَالْإِجْتِهَادِ وَالْعِبَادَةِ ، وَازْهِدُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا الزَّاهِدَةَ فَيُكْمُ ؛ فَإِنَّهَا غَرَارَةٌ ، دَارُ فَنَاءٍ وَزَوَالٍ . كَمْ مِنْ مُعْتَرِّبٍ بِهَا قَدْ أَهْلَكَتُهُ ، وَكَمْ مِنْ وَاثِقٍ بِهَا قَدْ خَانَتْهُ ، وَكَمْ مِنْ مُعْتَمِدٍ عَلَيْهَا قَدْ خَدَعَتْهُ وَأَسْلَمَتْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پارسایی و سختکوشی و عبادت در پیش بگیرید و به این دنیایی که به شما پشت می کند ، پشت کنید؛ زیرا دنیا فریبکار است و سرای نیستی و نابودی است . چه بسیار کسانی که فریفته دنیا شدند و دنیا نابودشان کرد و چه بسیار کسانی که به دنیا اعتماد کردند ، ولی دنیا به آنان خیانت کرد. چه بسیار کسانی که به دنیا اعتماد کردند ؛ لیکن دنیا آنان را بازی داد و تنهایشان گذاشت.

الأمالی للصدوق : ص ۳۵۴ ح ۴۳۲ عن المفضل بن عمر عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، روضه الواعظین : ص ۴۸۸ ، مشکاة الأنوار : ص ۴۵۰ ح ۱۵۰۹ و فیہ «غدارة» بدل «غرارة» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۷ ح ۵۱ .

حدیث ۱۵۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا دَارٌ مَنْ لَا دَارَ لَهُ ، وَلَهَا يَجْمَعُ مَنْ لَا عَقْلَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، سرای کسی است که سرایی [در آخرت] ندارد و کسی برای آن گرد می آورد که خرد ندارد. مسند ابن حنبل : ج ۹ ص ۳۴۴ ح ۲۴۴۷۳ ، ذم الدنيا لابن أبي الدنيا : ص ۹۲ ح ۱۸۲ ، شعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۷۵ ح ۱۰۶۳۸ و فیهما بزیاده «ومال من لا مال له» بعد «لا دار له» و کلها عن عائشة ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۶ ح ۶۰۸۶ ؛ مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۴۰ ح ۲۶۶۰ عن عبد الله بن مسعود ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۵۴ ح ۲۶ .

حدیث ۱۵۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ ، وَجَنَّةُ الْكَافِرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، زندان مؤمن و بهشت کافر است.

کتاب من لا یحضره الفقیه: ج ۴ ص ۳۶۳ ح ۵۷۶۲ عن حماد بن عمرو و أنس بن محمّد عن أبيه جميعا عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، تحف العقول: ص ۵۳، الأمالی للطوسی: ص ۳۴۶ ح ۷۱۵ عن سلمان، دعائم الإسلام: ج ۱ ص ۴۷، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۹۹ ح ۸۴؛ صحیح مسلم: ج ۴ ص ۲۲۷۲ ح ۱، سنن الترمذی: ج ۴ ص ۵۶۲ ح ۲۳۲۴، سنن ابن ماجه: ج ۲ ص ۱۳۷۸ ح ۴۱۱۳ کلها عن أبي هريرة، المستدرک علی الصحیحین: ج ۳ ص ۶۹۹ ح ۶۵۴۵، المعجم الكبير: ج ۶ ص ۲۳۶ ح ۶۰۸۷ کلاهما عن سلمان، کنز العمال: ج ۳ ص ۱۸۵ ح ۶۰۸۱.

حدیث ۱۵۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

الدُّنْيَا لَا تَصْفُو لِمُؤْمِنٍ، كَيْفَ وَهِيَ سِجْنُهُ وَبِلَاؤُهُ؟!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: دنیا به کام هیچ مؤمنی نمی شود. چگونه شود، حال آن که دنیا، زندان او و مایه رنج و گرفتاری اوست؟!

الفردوس: ج ۲ ص ۲۲۹ ح ۳۱۰۵، کشف الخفاء: ج ۱ ص ۴۱۰ ح ۱۳۱۷ کلاهما عن عائشة، کنز العمال: ج ۳ ص ۱۸۷ ح ۶۰۹۰.

حدیث ۱۵۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ، فَأَيُّ سِجْنٍ جَاءَ مِنْهُ خَيْرٌ؟!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: دنیا، زندان مؤمن است. کدام زندان است که از آن، خیر و خوشی آید؟!

مشکاة الأنوار: ص ۴۶۵ ح ۱۵۵۳، الکافی: ج ۲ ص ۲۵۰ ح ۷ عن شعيب عن الإمام الصادق عليه السلام، مستطرفات السرائر: ص ۱۵۹ ح ۳۲ عن الإمام الصادق عليه السلام، بحار الأنوار: ج ۶۸ ص ۲۲۱ ح ۱۱.

حدیث ۱۵۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ، لَا رَاحَةَ لِمُؤْمِنٍ دُونَ لِقَاءِ اللَّهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: دنیا، زندان مؤمن است. هیچ مؤمنی بدون لقای خداوند، آسایش نمی یابد.

الفردوس: ج ۲ ص ۲۲۹ ح ۳۱۰۶ عن أبي هريرة.

حدیث ۱۵۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَسُنَّتُهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: دنیا، زندان مؤمن و قحطگاه اوست و چون از دنیا برود، از این زندان و قحطگاه می رهد.

السُّنَّةُ: الْجُدْبُ، يُقَالُ: أَخَذْتَهُمُ السُّنَّةُ؛ إِذَا أُجْدَبُوا وَأَقْحَطُوا (النهاية: ج ۲ ص ۴۱۳ «سنه»).

حدیث ۱۵۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ ، فَأَمَّا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، زندان مؤمن و بهشت کافر است . زندان مؤمن است ؛ چون در آن هراسان است، و بهشت کافر است؛ چون از آن برخوردار است.

فی المصدر زیاده کلمه «سِجْن» هنا ، وحذفناها طبقاً لباقی المصادر ، إذ لا یصحّ السیاق معها .

حدیث ۱۵۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَالْقَبْرُ حِصْنُهُ وَالْجَنَّةُ مَأْوَاهُ ، وَالدُّنْيَا جَنَّةُ الْكَافِرِ وَالْقَبْرُ سِجْنُهُ وَالنَّارُ مَأْوَاهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، زندان مؤمن است . گور ، پناهگاه او و بهشت ، جایگاهش و دنیا ، بهشت کافر است و گور ، زندان او و آتش ، جایگاهش.

الجعفریّات : ص ۲۰۴ عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام ، الخصال : ص ۱۰۸ ح ۷۴ عن إبراهيم بن عبد الحميد عن الإمام الكاظم عن أبيه عليهما السلام ، تحف العقول : ص ۳۶۳ عن الإمام الصادق عليه السلام وفيه «الصبر حصنه» بدل «القبر حصنه» ، الاعتقادات : ص ۹۶ عنهم عليهم السلام ، الدعوات : ص ۲۸۰ ح ۸۱۷ عن الإمام العسكري عليه السلام ، جامع الأحاديث للقمي : ص ۷۸ عن علي بن صدقة الرقي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۹۱ ح ۶۷ .

حدیث ۱۵۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَالْقَبْرُ حِصْنُهُ وَإِلَى الْجَنَّةِ مَصِيرُهُ ، وَالدُّنْيَا جَنَّةُ الْكَافِرِ وَالْقَبْرُ سِجْنُهُ وَإِلَى النَّارِ مَصِيرُهُ . وَإِنَّمَا صَارَتْ الدُّنْيَا لِلْمُؤْمِنِ سِجْنًا ؛ لِإِنَّ الْمَسْجُونَ مُضْطَرٌّ إِلَى الصَّبْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، زندان مؤمن است و گور ، پناهگاه او و بهشت ، سرانجامش است و دنیا ، بهشت کافر است و گور ، زندان او و آتش ، سرانجامش . دنیا ، زندان مؤمن است؛ چون زندانی ، ناگزیر از صبر کردن است.

الفردوس : ج ۲ ص ۲۳۰ ح ۳۱۰۷ عن ابن عمر .

حدیث ۱۵۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا أَبَا ذَرٍّ ، إِنَّ الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَالْقَبْرُ أَمْنُهُ وَالْجَنَّةُ مَصِيرُهُ . يَا أَبَا ذَرٍّ ، إِنَّ الدُّنْيَا جَنَّةُ الْكَافِرِ وَالْقَبْرُ عَذَابُهُ وَالنَّارُ مَصِيرُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به ابو ذر - ای ابو ذر! دنیا زندان مؤمن است و گور ، آرامشگاه او و بهشت ، سرانجامش . ای ابو ذر! دنیا ، بهشت کافر است و گور ، جایگاه عذاب او و آتش دوزخ ، سرانجامش.

حلیه الأولیاء : ج ۶ ص ۳۵۳ ، كشف الخفاء : ج ۲ ص ۴۰۰ ح ۳۲۷۶ نقلاً عن الطبرانی وكلاهما عن ابن عمر ؛ إرشاد القلوب : ص ۱۸ نحوه .

حدیث ۱۵۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا أَبَا ذَرٍّ، الدُّنْيَا سَجَنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ، وَمَا أَصْبَحَ فِيهَا مُؤْمِنٌ إِلَّا حَزِينًا، فَكَيْفَ لَا يَحْزَنُ الْمُؤْمِنُ وَقَدْ أَوْعَدَهُ اللَّهُ جَلَّ ثَنَاؤُهُ أَنَّهُ وَارِدٌ جَهَنَّمَ وَلَمْ يَعِدْهُ أَنَّهُ صَادِرٌ عَنْهَا! وَلَيَلْقَيْنَ أَعْرَاضًا وَمُصِيبَاتٍ وَأُمُورًا تَغِیْظُهُ، وَلَيُظَلَمَنَّ فَلَا يَنْتَصِرُ، يَبْتَغِي ثَوَابًا مِنَ اللَّهِ تَعَالَى، فَلَا يَزَالُ حَزِينًا حَتَّى يُفَارِقَهَا، فَإِذَا فَارَقَهَا أَفْضَى إِلَى الرَّاحَةِ وَالْكَرَامَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به ابو ذر - : ای ابو ذر! دنیا، زندان مؤمن و بهشت کافر است و هیچ مؤمنی در دنیا نیست، مگر آن که اندوهگین است، و چگونه مؤمن، اندوهگین نباشد، حال آن که خداوند او را بیم در آمدن به دوزخ داده و نوید بیرون شدن از آن را به او نداده است؟! بی گمان، او پیشامدها و مصیبت ها و اموری خواهد دید که او را به خشم می آورد، و ستم ها خواهد چشید، بی آن که انتقامش گرفته شود و [از این ره گذر [پاداشی از خدای متعال می جوید. پس او همواره اندوهگین است تا آن گاه که از دنیا جدا شود و چون از دنیا رفت، به آسایش و کرامت [الهی] می رسد.

مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۶۷ ح ۲۶۶۱، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۵۵ و فيه «أمراض» بدل «أعراضا»، الأملی للطوسی : ص ۵۲۹ ح ۱۱۶۲، أعلام الدین : ص ۱۹۲ و ليس فيهما ذيله من «وليلقين...» وكُلُّهَا عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ الدُّوَلِيِّ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۷۸ ح ۳.

حدیث ۱۶۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيَّ جِبْرِيْلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِأَحْسَنِ مَا كَانَ يَأْتِينِي صُورَةً، فَقَالَ: إِنَّ السَّلَامَ

يُقْرِئُكَ السَّلَامَ يَا مُحَمَّدُ، وَيَقُولُ: إِنِّي أَوْحَيْتُ إِلَى الدُّنْيَا أَنْ تَمْرُرِي وَتَكَدِّرِي وَتَصَدِّقِي وَتَشَدِّدِي عَلَى أَوْلِيَائِي حَتَّى يُجِبُوا لِقَائِي، وَتَسَهِّلِي وَتَوْسِعِي وَتَطْيِئِي لِأَعْدَائِي حَتَّى يَكْرَهُوا لِقَائِي؛ فَإِنِّي جَعَلْتُهَا سِجْنًا لِأَوْلِيَائِي وَجَنَّةً لِأَعْدَائِي.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند، جبرئیل علیه السلام را در زیباترین چهره ای که بر من وارد می شد، نزد من فرستاد و او گفت: ای محمد! سلام، به تو سلام می رساند و می گوید: «من به دنیا وحی کردم که بر دوستانم تلخ و تیره و تنگ و سخت شو

تا مشتاق دیدار من شوند و بر دشمنانم آسان و فراخ و خوش شو تا که دیدار مرا ناخوش بدانند؛ زیرا من، دنیا را زندان دوستانم و بهشت دشمنانم قرار داده ام».

المعجم الكبير : ج ۱۹ ص ۷ ح ۱۱، شعب الإيمان : ج ۷ ص ۱۴۹ ح ۹۸۰۰، الفردوس : ج ۱ ص ۱۴۵ ح ۵۲۱ كلاهما نحوه وكلها عن قتادة بن النعمان، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۱ ح ۶۱۱۰؛ أعلام الدین : ص ۲۷۷ نحوه، بحار الأنوار : ج ۸۱ ص ۱۹۴ ح ۵۲.

از ۱۶۰۱ تا ۱۸۰۰

حدیث ۱۶۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ دَاوُودَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَثَلُ الدُّنْيَا كَمَثَلِ جِيفَةٍ اجْتَمَعَتْ عَلَيْهَا كِلَابٌ يَجْرُونَهَا، أَفْتَحِبُّ أَنْ تَكُونَ كَلْبًا مِثْلَهُمْ فَتَجْرَ مَعَهُمْ؟!
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به داوود علیه السلام وحی فرمود که: «حکایت دنیا، حکایت لاشه ای است که شماری سگ بر آن گرد آمده اند و این سو و آن سو می کشانند. آیا دوست داری که تو سگی چون آنان باشی و با آنها کشاکش کنی؟!»

الفردوس: ج ۱ ص ۱۴۱ ح ۵۰۲ عن الإمام علی علیه السلام، کنز العمال: ج ۳ ص ۲۱۴ ح ۶۲۱۵.

حدیث ۱۶۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ مَطْعَمَ ابْنِ آدَمَ جُعِلَ مَثَلًا لِلدُّنْيَا وَإِنْ قَزَّحَهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خوراک فرزند آدم، مثالی است از دنیا، اگرچه بر آن ادویه و نمک بزند. بنگرید که آن خوراک به چه تبدیل می شود.

قَزَّحَهُ: أى تَوَبَّلَهُ، من القِرْح وهو التابل الذى يُطرح فى القدر، كالكُمون والكزبرة ونحو ذلك (النهاية: ج ۴ ص ۵۸ «قزح»).

حدیث ۱۶۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ الدُّنْيَا ضُرِبَتْ مَثَلًا لِابْنِ آدَمَ، فَانظُرْ مَا يَخْرُجُ مِنْ ابْنِ آدَمَ - وَإِنْ مَزَجَهُ وَمَلَّحَهُ - إِلَى مَا يَصِيرُ!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: دنیا برای فرزند آدم، مثل زده شده است. پس بنگر که از فرزند آدم، چه خارج می شود، هرچند [خوراک را] خوش مزه و نمکینش کند و [به این که] به چه تبدیل می شود.

تنبيه الخواطر: ج ۱ ص ۱۴۹؛ الزهد لابن المبارك: ص ۱۶۹ ح ۴۹۴ وفيه «قزحه» بدل «مزجه»، صحيح ابن حبان: ج ۲ ص ۴۷۶ ح ۷۰۲، المعجم الكبير: ج ۱ ص ۱۹۸ ح ۵۳۱، شعب الإيمان: ج ۷ ص ۳۲۷ ح ۱۰۴۷۳، حليه الأولياء: ج ۱ ص ۲۵۴ والأربعة الأخيرة نحوه وكلها عن أبي بن كعب.

حدیث ۱۶۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ لَهُ: يَا ضَحَّاكَ مَا طَعَامُكَ؟ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، اللَّحْمُ وَاللَّبَنُ. قَالَ: ثُمَّ يَصِيرُ إِلَى مَاذَا؟ قَالَ: إِلَى مَا قَدْ عَلِمْتَ! قَالَ: فَإِنَّ اللَّهَ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - ضَرَبَ مَا يَخْرُجُ

مِنْ ابْنِ آدَمَ مَثَلًا لِلدُّنْيَا.

مسند ابن حنبل - به نقل از حسن از ضحاک بن سفیان کلابی - : پیامبر خدا به او (ضحاک) فرمود: «ای ضحاک! خوراک تو چیست؟».

گفت: ای پیامبر خدا! گوشت و شیر.

فرمود: «بعد به چه تبدیل می شود؟».

گفت: به چیزی که خود می دانید.

فرمود: «خداوند - تبارک و تعالی - آنچه را از انسان دفع می شود، مثلی برای دنیا زده است».

مسند ابن حنبل: ج ۵ ص ۳۴۱ ح ۱۵۷۴۷، المعجم الكبير: ج ۸ ص ۲۹۹ ح ۸۱۳۸، شعب الإيمان: ج ۵ ص ۲۹ ح ۵۶۵۳ کلها عن الضحاک بن سفیان الکلابی، کنز العمال: ج ۳ ص ۱۸۹ ح ۶۰۹۸ وراجع تنبيه الخواطر: ج ۱ ص ۱۴۹.

حدیث ۱۶۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا ضَرَّةٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، هووی آخرت است.

ضَرَّةُ الْمَرْأَةِ : امرأه زوجها (المصباح المنیر : ص ۳۶۰ «ضَرَّ»).

حدیث ۱۶۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ ضَرَّتَانِ ؛ بِقَدْرِ مَا تَقَرَّبُ مِنْ أَحَدِهِمَا تَبْعُدُ عَنِ الْآخَرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا و آخرت ، هووی یکدیگرند. هر اندازه به یکی از آنها نزدیک شوی ، از دیگری دور می شوی.

عوالی اللآلی : ج ۱ ص ۲۷۷ ح ۱۰۶ و ج ۴ ص ۱۱۴ ح ۱۷۷ .

حدیث ۱۶۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مُثِّلْتُ لِأَخِي عِيسَى بْنِ مَرْيَمَ الدُّنْيَا فِي صُورَةِ امْرَأَةٍ ، فَقَالَ لَهَا : أَلَيْكَ زَوْجٌ؟ فَقَالَتْ : نَعَمْ ، أَزْوَاجٌ كَثِيرَةٌ . فَقَالَ : هُمْ أَحْيَاءٌ؟ قَالَتْ : لَا ، وَلَكِنْ قَتَلْتُهُمْ . فَعَلِمَ حِينَئِذٍ أَنَّهَا دُنْيَا مُثِّلَتْ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا برای برادرم عیسی بن مریم علیهما السلام به صورت زنی مجسم شد. عیسی علیه السلام به او گفت: «آیا تو شوهر داری؟» .

دنیا گفت: آری ؛ شوهرهای بسیار.

عیسی علیه السلام گفت: «آنها زنده اند؟» . گفت: نه . همه آنها را کشته ام».

در این هنگام ، عیسی علیه السلام فهمید او دنیا است که برایش مجسم شده است.

الفردوس : ج ۴ ص ۱۶۷ ح ۶۵۲۰ عن أنس ، كنز العمال : ج ۳ ص ۲۳۶ ح ۶۳۲۴ .

حدیث ۱۶۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ مِثْلَ جَنَاحِ بَعُوضَةٍ ، مَا أُعْطِيَ كَافِرًا وَلَا مُنَافِقًا مِنْهَا شَيْئًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر دنیا در نزد خداوند به اندازه بال پشه ای می ارزید، چیزی از آن را به کافر و منافق نمی داد.

تحف العقول : ص ۴۰ ، الدعوات : ص ۲۲۵ ح ۶۲۴ عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلى الله عليه وآله وليس فيه «ولا منافقا» ،

التمحيص : ص ۴۹ ح ۷۹ عن عبد الله بن أبي يعفور عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلى الله عليه وآله وفيه «مثقال» بدل «مثل» ،

بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۵۲ ح ۷۲ ؛ كنز العمال : ج ۳ ص ۲۱۳ ح ۶۲۰۸ نقلًا عن ابن المبارك .

حدیث ۱۶۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الدُّنْيَا لَوْ عَدَلَتْ عِنْدَ اللَّهِ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - جَنَاحَ بَعُوضَةٍ ، لَمَا سَقَى الْكَافِرَ مِنْهَا شَرْبَةً مِنْ مَاءٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا اگر در نزد خداوند - تبارک و تعالی - با بال پشه ای برابری می کرد ، [حتی] جرعه آبی از آن را به کافر نمی نوشاند.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۶۳ ح ۵۷۶۲ عن حماد بن عمرو وأنس بن محمّد عن أبيه جميعا عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، الكافي : ج ۲ ص ۲۴۶ ح ۵ عن فضيل بن يسار عن الإمام الصادق عليه السلام وفيه «عدوّه» بدل «الكافر» ، الأملی للصدوق : ص ۳۰۵ ح ۳۴۸ عن محمّد بن قيس وفيه «عند الله من الخير» بدل «عند الله» ، الاحتجاج : ج ۱ ص ۵۵ ح ۲۲ عن الإمام العسكري عن أبيه عليهما السلام عنه صلى الله عليه و آله وفيه «كافرا به مخالفا له» بدل «الكافر» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۷ ح ۵۰ ؛ سنن الترمذی : ج ۴ ص ۵۶۰ ح ۲۳۲۰ ، سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۱۳۷۷ ح ۴۱۱۰ وفيه «قطرة أبدا» بدل «شربة من ماء» ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۳۴۲ ح ۷۸۴۷ کلها عن سهل بن سعد ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۵ ح ۶۱۳۲ .

حدیث ۱۶۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ نَعِيمَ الدُّنْيَا أَقْلٌ وَأَصْغَرُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ خُرءٍ بُعِيضَةٍ ، وَلَوْ عَدَلَتْ عِنْدَ اللَّهِ جَنَاحَ ذُبَابٍ لَمْ يَكُنْ لِمُسْلِمٍ بِهَا لِحَاقٌ ، وَلَا لِكَافِرٍ خَلَاقٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ناز و نعمت دنیا در نزد خداوند ، کمتر و کوچک تر از فضله یک پشه ریز است . اگر دنیا در نظر خداوند به اندازه بال مگسی ارزش داشت ، نه مسلمانی به آن می رسید و نه کافری از آن بهره ای می یافت .
الْخَلَّاقُ : النَّصِيبُ (المصباح المنير : ص ۱۸۰ «خلق»).

حدیث ۱۶۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ - جَلَّ ثَنَاؤُهُ - لَمْ يَخْلُقْ خَلْقًا أَبْغَضَ إِلَيْهِ مِنَ الدُّنْيَا ، وَإِنَّهُ مُنذُ خَلَقَهَا لَمْ يَنْظُرْ إِلَيْهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند مخلوقی منفورتر از دنیا نیافرید و از زمانی هم که آفریدش ، به آن نگاه نکرد .
شعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۳۸ ح ۱۰۵۰۰ ، إحياء علوم الدين : ج ۳ ص ۳۰۰ كلاهما عن موسى بن يسار ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۰ ح ۶۱۰۲ نقلاً عن الحاكم في التاريخ عن أبي هريرة ؛ تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۲۹ وليس فيه ذيله .

حدیث ۱۶۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ لَمَّا خَلَقَ الدُّنْيَا أَعْرَضَ عَنْهَا ، فَلَمْ يَنْظُرْ إِلَيْهَا مِنْ هَوَانِهَا عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند چون دنیا را آفرید ، از آن روی گرداند و بدان ننگریست ؛ چرا که در نزد او بی ارزش بود .
تاریخ دمشق : ج ۲۰ ص ۲۰۰ ح ۴۶۳۳ عن أبي بكر الزاهري عن الإمام الصادق عن أبيه عن جدّه عليهم السلام ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۰ ح ۶۱۰۰ .

حدیث ۱۶۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمَّا خَلَقَ الدُّنْيَا نَظَرَ إِلَيْهَا ، ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا ، ثُمَّ قَالَ : وَعِزَّتِي وَجَلَالِي لَا أَنْزَلْتُكَ إِلَّا فِي شِرَارِ خَلْقِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای متعال چون دنیا را آفرید ، نگاهی به آن کرد و سپس از آن روی گرداند و فرمود: «به عزت و جلالم سوگند که تو را جز در میان آفریدگان بدخویش ، فرود نمی آورم».

الجامع الصغير : ج ۱ ص ۲۷۴ ح ۱۷۸۷ ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۰ ح ۶۱۰۳ نقلًا عن ابن عساکر عن أبي هريرة وليس فيه «نظر إليها» .

حدیث ۱۶۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الدُّنْيَا مُنْذُ خَلَقَهَا فَلَمْ يَنْظُرْ إِلَيْهَا بَعْدُ إِلَّا مَكَانَ الْمُتَعَبِّدِينَ فِيهَا مِنْهَا ، وَلَيْسَ بِنَظَرٍ إِلَيْهَا إِلَى يَوْمِ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ ، وَيَأْذُنُ فِي هَلَاكِهَا مَقْتًا لَهَا ، وَلَمْ يُؤْثِرْهَا عَلَى الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند دنیا را آفرید و از زمانی که آن را آفریده ، هنوز به آن نظر نکرده است ، مگر به جاهایی از آن که عبادت پیشگان در آن جابند ، و تا روزی هم که در صور دمیده می شود و اجازه نابودی دنیا را می دهد ، به خاطر نفرتش از دنیا ، به آن نگاه نخواهد کرد ، و [هرگز] آن را بر آخرت ترجیح نداده است .

كنز العمال : ج ۳ ص ۲۱۴ ح ۶۲۱۶ نقلًا عن ابن عساکر عن أبي هريرة .

حدیث ۱۶۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ : ابْنِ آدَمَ ، مَا خَلَقْتُ هَذِهِ الدُّنْيَا مُنْذُ خَلَقْتُهَا إِلَّا مِحْنَةً عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا ، مَا أَنْظَرُ إِلَيْهَا إِلَّا بِعَيْنِ الْمَقْتِ ، فَلَا تُوَالِهَا فَأَعَادِيكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند می فرماید: «پسر آدم! این دنیا را از همان زمان که آفریدم ، جز مایه رنج اهل دنیا خلق نکردم . من جز با چشم دشمنی به آن نمی نگرم . پس ، آن را دوست مدار که تو را دشمن خواهم داشت» .

الفردوس : ج ۵ ص ۲۳۴ ح ۸۰۵۱ عن ابن عمر .

حدیث ۱۶۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ : لَوْلَا عَبْدِي الْمُؤْمِنُ لَعَصَبْتُ رَأْسَ الْكَافِرِ بِعَصَابَةٍ مِنْ جَوْهَرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند می فرماید: «اگر [به خاطر] بنده مؤمنم نبود ، بر سر کافر ، دستاری از گوهر [بارزش] می بستم» .

التمحيص : ص ۴۷ ح ۷۳ عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۵۱ ح ۶۹ .

حدیث ۱۶۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا . . . تَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : يَا رَبِّ ، اجْعَلْنِي لِإِدْنِي أَوْلِيائِكَ نَصِيبًا الْيَوْمَ ، فَيَقُولُ : أُسْكِنِي يَا لَا شَيْءَ ، إِنِّي لَمْ أَرْضِكْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا

أَرْضَاكِ لَهُمُ الْيَوْمَ!؟

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا... در روز قیامت می گوید: ای پروردگار من! امروز از من برای دون پایه ترین دوستانت نصیبی قرار ده.

خداوند می فرماید: «خاموش ، ای ناچیز! من در دنیا تو را برای آنان نپسندیدم . امروز ، تو را برایشان نپسندم!؟» .
تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۱ ؛ إحياء علوم الدين : ج ۳ ص ۳۰۱ .

حدیث ۱۶۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ : وَعِزَّتِي وَجَلَالِي وَعَظَمَتِي وَارْتِفَاعِي فَوْقَ عَرْشِي ، إِنِّي

لَأَذُوذُ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ عَنِ الدُّنْيَا وَسَلْوَتِهَا وَرِحَابِهَا كَمَا يَذُوذُ الرَّاعِي الشَّفِيقُ إِبِلَهُ عَنِ مَرَابِضِ الْغِرَّةِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند می فرماید: «به عزّت و جلالم و به عظمت و بلندای مقامم بر فراز عرشم سوگند ، بنده مؤمن خود را از دنیا و مشغولیات آن و نزدیک شدن به آن دور می کنم ، چنان که شبان دلسوز ، اشترانش را از

آغل های خطرناک و جایگاه های مرگبار ، دور می گرداند».

عَزَّ فُلَانٌ فَلَانًا : عَرَّضَهُ لِلْهَلَكَةِ (لسان العرب : ج ۵ ص ۱۷ «غرر»).

حدیث ۱۶۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنْ أُمَّتِي مَنْ لَوْ أَتَى بَابَ أَحَدِكُمْ فَسَأَلَهُ دِينَارًا لَمْ يُعْطِهِ إِيَّاهُ ، وَلَوْ سَأَلَهُ دِرْهَمًا لَمْ يُعْطِهِ إِيَّاهُ ، وَلَوْ سَأَلَهُ فَلْسًا لَمْ يُعْطِهِ إِيَّاهُ ، وَلَوْ سَأَلَ
اللهَ الْجَنَّةَ لَأَعْطَاهَا إِيَّاهُ ، وَلَوْ سَأَلَهُ الدُّنْيَا لَمْ يُعْطِهَا إِيَّاهُ ، وَمَا يَمْنَعُهَا إِيَّاهُ لِهَوَانِهِ عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در میان امت من ، کسانی هستند که اگر فردی از آنها به در خانه یکی از شما بیاید و از وی دیناری بخواهد ، به او نمی دهد، اگر درهمی بخواهد ، به او نمی دهد، اگر یک فلس (سکه مسی) بخواهد ، به او نمی دهد، و همو ، اگر از خداوند بهشت را بخواهد ، آن را به او می دهد، هرچند ، اگر دنیا را از خدا بخواهد ، آن را به او نمی دهد، و این ندادن دنیا به او ، نه از آن روست که وی در نزد خداوند ، بی ارزش باشد.

الزهد لابن حنبل : ص ۱۸ عن سالم بن أبي الجعد ، إحياء علوم الدين : ج ۳ ص ۴۰۶ ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۵۵ ح ۵۹۴۲ نقلًا عن
هثّاد عن سالم بن أبي الجعد ؛ الأمالی للشجری : ج ۲ ص ۲۰۵ عن ثوبان ، تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۸۲ .

حدیث ۱۶۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ لَيَحْمِي عَبْدَهُ الْمُؤْمِنَ مِنَ الدُّنْيَا وَهُوَ يُحِبُّهُ ، كَمَا تَحْمُونَ مَرِيضَكُمْ مِنَ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ تَخَافُونَهُ عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بنده مؤمنش را از دنیا پرهیز می دهد ؛ چون دوستش دارد ، همچنان که شما بیمارتان را از خوردن و آشامیدن پرهیز می دهید ؛ چون از آن بر او می ترسید.

مسند ابن حنبل: ج ۹ ص ۱۵۸ ح ۲۳۶۸۳، الزهد لابن حنبل: ص ۱۷ کلاهما عن محمود بن لید، المستدرک علی الصحیحین: ج ۴ ص ۲۳۱ ح ۷۴۶۵ عن أبی سعید الخدری، تاریخ دمشق، ج ۱۲ ص ۲۸۸ عن حذیفه بن الیمان نحوه، إحياء علوم الدین: ج ۴ ص ۱۸۶ ولس فيه ذيله، كنز العمال: ج ۳ ص ۱۹۰ ح ۶۱۰۴ و ص ۳۳۱ ح ۶۸۰۱.

حدیث ۱۶۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا حَمَاهُ الدُّنْيَا، كَمَا يَظَلُّ أَحَدُكُمْ يَحْمِي سَقِيمَهُ الْمَاءَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خداوند، هر گاه بنده ای را دوست بدارد، او را از دنیا پرهیز می دهد، چنان که هر یک از شما همواره بیمارش را از آب، پرهیز می دهد.

سنن الترمذی: ج ۴ ص ۳۸۱ ح ۲۰۳۶، المستدرک علی الصحیحین: ج ۴ ص ۲۳۰ ح ۷۴۶۴، المعجم الکبیر: ج ۱۹ ص ۱۲ ح ۱۷، موارد الظمان: ص ۶۱۳ ح ۲۴۷۴، التاریخ الکبیر: ج ۷ ص ۱۸۵ ح ۸۲۳ کلها عن قتاده بن النعمان، كنز العمال: ج ۳ ص ۱۸۳ ح ۶۰۶۸؛ تنبيه الخواطر: ج ۲ ص ۳۲ وفيه «كما يحمي أحدكم مريضه من الماء» بدل «كما يظل».

حدیث ۱۶۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ مِنْ هَوَانِ الدُّنْيَا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَحْيِيَ بَنَ زَكَرِيَّا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَتَلَتْهُ امْرَأَةٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: از خواری دنیا در نزد خدا، یکی این است که یحیی بن زکریا علیه السلام را یک زن [منحرف]، به قتل رساند.

شعب الإیمان: ج ۷ ص ۳۲۸ ح ۱۰۴۷۴ عن أبی بن کعب، الدر المنثور: ج ۵ ص ۴۸۹، كنز العمال: ج ۳ ص ۱۹۵ ح ۶۱۳۳.

حدیث ۱۶۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

يُجَاءُ بِالدُّنْيَا مِصْوَرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَتَقُولُ: يَا رَبِّ، اجْعَلْنِي لِرَجُلٍ مِنْ أَدْنَىٰ أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً، فَيَقُولُ اللَّهُ: أَنْتِ أَتْنُ مِنْ ذَلِكَ، بَلْ أَنْتِ وَأَهْلُكَ فِي النَّارِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: روز قیامت، دنیا را در حالی که مجسم شده است، می آورند و می گوید: ای پروردگار من! مرا برای یکی از دون پایه ترین اهل بهشت، منزلتی قرار بده.

خداوند می فرماید: «تو متعفن تر از آنی. نه! تو و اهل تو، در آتش اند».

حلیة الأولیاء: ج ۱۰ ص ۷۳ عن أنس، كنز العمال: ج ۳ ص ۲۳۷ ح ۶۳۳۰.

حدیث ۱۶۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِحْذَرُوا الدُّنْيَا؛ فَإِنَّهَا خَضِرَةٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: از دنیا بر حذر باشید؛ چرا که دنیا خوش و شیرین است.

خَضِرَةَ: أَي غَضَّة نَاعِمَةٌ طَرِيَّةٌ (النهاية: ج ۲ ص ۴۱ «خضر»).

حدیث ۱۶۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا جَرِيرُ أَسْلِمٌ تَسَلَّمَ ، يَا جَرِيرُ أَسْلِمٌ تَسَلَّمَ - قَالَهَا ثَلَاثًا - ... يَا جَرِيرُ أُحَدِّثُكَ الدُّنْيَا وَحَلَاوَةَ رِضَاعِهَا وَمَرَارَةَ فِطَامِهَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به جریر - : «ای جریر! اسلام بیاور تا به سلامت مانی ، اسلام بیاور تا به سلامت مانی» این را سه بار فرمود . «... ای جریر! تو را از دنیا و شیرینی شیر خوردن از آن (دستیابی به دنیا) و تلخی گرفته شدن از شیر آن ، بر حذر می دارم» .
تاریخ المدینه : ج ۲ ص ۵۶۸ ، الفردوس : ج ۵ ص ۴۰۹ ح ۸۵۷۶ عن ابن عباس ، کنز العمال : ج ۳ ص ۷۳۱ ح ۸۶۰۱ ؛ نزهة الناظر : ص ۳۴ ح ۱۰۴ وفيهما ذيله من «إِنِّي أُحَدِّثُكَ الدُّنْيَا ...» .

حدیث ۱۶۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا إِنَّ الدُّنْيَا حُلُوهٌ خَضِرَةٌ ، فَرَبُّ مَتَّحَوِّصٍ فِي الدُّنْيَا مِنْ مَالِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ لَيْسَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا النَّارُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان! دنیا شیرین و خوش است . پس، ای بسا کسی که از مال خدا و پیامبر او خود را غرق دنیا می کند ، اما در روز قیامت ، او را جز آتش نیست .
المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۷۶ ح ۶۹۳۲ عن حمنة بنت جحش ، کنز العمال : ج ۶ ص ۵۰۹ ح ۱۶۷۶۰ .

حدیث ۱۶۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الدُّنْيَا حُلُوهٌ خَضِرَةٌ ، فَمَنْ أَصَابَ مِنْهَا شَيْئًا مِنْ حِلِّهِ فَذَاكَ الَّذِي يُبَارِكُ لَهُ فِيهِ ، وَكَمْ مِنْ مَتَّحَوِّصٍ فِي مَالِ اللَّهِ وَمَالِ رَسُولِهِ لَهُ النَّارُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا شیرین و خوش است . پس ، هر که به چیزی از دنیا از راه حلال دست یابد ، خداوند در آن به او برکت می دهد ، و ای بسا تصرف کننده در مال خدا و مال پیامبر او که در روز قیامت برایش آتش است .
المعجم الكبير : ج ۲۴ ص ۳۴۱ ح ۸۵۱ عن عمرة بنت الحارث بن أبي ضرار ، شعب الإيمان : ج ۷ ص ۲۸۰ ح ۱۰۳۰۶ ، کنز العمال : ج ۳ ص ۲۰۱ ح ۶۱۶۶ .

حدیث ۱۶۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الدُّنْيَا حُلُوهٌ خَضِرَةٌ ، وَإِنَّ اللَّهَ مَسْتَخْلِفُكُمْ فِيهَا فَيَنْظُرُ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ، فَاتَّقُوا الدُّنْيَا وَاتَّقُوا النَّسَاءَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا شیرین و خوش است . خداوند ، شما را در آن جانشین قرار داده است تا ببیند که چگونه عمل می کنید . پس ، از دنیا [زدگی] و زن [بارگی] پروا کنید .

صحیح مسلم : ج ۴ ص ۲۰۹۸ ح ۹۹ ، سنن الترمذی : ج ۴ ص ۴۸۳ ح ۲۱۹۱ ، سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۱۳۲۵ ح ۴۰۰۰ ، مسند ابن حنبل : ج ۴ ص ۳۹ ح ۱۱۱۴۳ ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۵۵۱ ح ۸۵۴۳ ، السنن الكبرى : ج ۷ ص ۱۴۷ ح ۱۳۵۲۳ ،

شُعْبُ الْإِيمَانِ : ج ۷ ص ۲۷۸ ح ۱۰۳۰۱ کَلْهَا عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخَدْرِيِّ ، كُنْزُ الْعَمَالِ : ج ۳ ص ۲۱۰ ح ۶۱۹۷ .

حدیث ۱۶۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الدُّنْيَا حُلُوهٌ خَضِرَةٌ ، فَمَنْ اتَّقَى فِيهَا وَأَصْلَحَ ، وَإِلَّا فَهِيَ كَالْأَكْلِ وَلَا يَشْبَعُ ، فَبَعْدُ النَّاسِ كَبَعْدِ الْكُوكَبِينَ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا شیرین و خوش است. پس، هر که در آن تقوا پیشه کند و کار شایسته انجام دهد، [رستگار می
گردد]، و گرنه همانند کسی خواهد بود که می خورد و سیر نمی شود. پس، دوری مردم [از دنیا و سیر شدن از آن]، چون دوری
دو ستاره ای است که یکی از شرق طلوع می کند و [در همان زمان]، [دیگری غروب می کند].
أَرَادَ - وَاللَّهُ أَعْلَمُ - الْكُوكَبِ التِّي جَعَلَهَا اللَّهُ تَعَالَى مَنَازِلَ لِلْقَمَرِ ، كَمَا قَالَ :

حدیث ۱۶۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَأَنَّ نَا فِي فِتْنَةِ السَّرَّاءِ أَخَوْفُ عَلَيْكُمْ مِنْ فِتْنَةِ الضَّرَّاءِ ، إِنَّكُمْ قَدْ ابْتُلِيتُمْ بِفِتْنَةِ الضَّرَّاءِ فَصَبِرْتُمْ ، وَإِنَّ الدُّنْيَا خَضِرَةٌ حُلُوهٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من از آزمایش در رفاه، برای شما بیشتر می ترسم تا آزمایش در سختی. شما به آزمایش در سختی
آزموده شدید و صبر کردید؛ اما دنیا خوش و شیرین است.

مُسْنَدُ أَبِي يَعْلَى : ج ۱ ص ۳۶۴ ح ۷۷۶ ، شُعْبُ الْإِيمَانِ : ج ۷ ص ۲۸۰ ح ۱۰۳۰۸ ، مُسْنَدُ الْبَزَّازِ : ج ۳ ص ۳۶۷ ح ۱۱۶۸ ، وَفِيهِ «فِي
السَّرَّاءِ» بَدَلَ «فِي فِتْنَةِ السَّرَّاءِ» ، حَلِيَةُ الْأَوْلِيَاءِ : ج ۱ ص ۹۳ وَكَلْهَا عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ ، كُنْزُ الْعَمَالِ : ج ۳ ص ۲۵۷ ح ۶۴۳۱ .

حدیث ۱۶۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِحْدَرُوا الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهَا أَسْحَرُ مِنْ هَارُوتَ وَمَارُوتَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از دنیا حذر کنید؛ چرا که از هاروت و ماروت هم افسونگرتر است.

شُعْبُ الْإِيمَانِ : ج ۷ ص ۳۳۹ ح ۱۰۵۰۴ ، ذَمُّ الدُّنْيَا لِابْنِ أَبِي الدُّنْيَا : ص ۵۴ ح ۱۳۲ کَلَاهِمَا عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ الرَّهَاقِيِّ ، نَوَادِرُ الْأَصُولِ
: ج ۱ ص ۷۵ ، تَفْسِيرُ الْقُرْطُبِيِّ : ج ۲ ص ۵۳ کَلَاهِمَا عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَشَرَ [بِسْرِ] الْمَازِنِيِّ وَفِيهِمَا «اتَّقُوا الدُّنْيَا ، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهَا
لَأَسْحَرُ» ، إِحْيَاءُ عُلُومِ الدِّينِ : ج ۳ ص ۳۰۱ ، كُنْزُ الْعَمَالِ : ج ۳ ص ۱۸۲ ح ۶۰۶۵ ؛ تَنْبِيهِ الْخَوَاطِرِ : ج ۱ ص ۱۳۱ .

حدیث ۱۶۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ أَخِي عَيْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَعَاشِرَ الْحَوَارِيِّينَ ، أَحْدَرُوا الدُّنْيَا لَا تَسْحَرُكُمْ ، لَهَايَ وَاللَّهِ أَشَدُّ سِحْرًا مِنْ هَارُوتَ وَمَارُوتَ ، وَاعْلَمُوا أَنَّ
الدُّنْيَا مِيدَبْرَةٌ وَالْآخِرَةُ مُقْبِلَةٌ ، وَإِنَّ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بَنِينَ ، فَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الْآخِرَةِ دُونَ بَنِي الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّ الْيَوْمَ عَمَلٌ وَلَا حِسَابَ ، وَعَدَا
الْحِسَابَ وَلَا عَمَلٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برادر عیسی علیه السلام گفت: «ای گروه حواریان! به هوش باشید که دنیا شما را افسون نکند. به
خدا سوگند که دنیا افسونگرتر از هاروت و ماروت است. بدانید که دنیا رفتنی است و آخرت، آمدنی، و برای هر یک از آن دو،

فرزندانی است. پس شما از فرزندان آخرت باشید، نه فرزندان دنیا؛ زیرا امروز، روز عمل است نه حساب، و فردا روز حسابرسی است نه عمل».

الدرّ المنثور: ج ۱ ص ۲۴۴ نقلاً عن الخطیب عن ابن عمر .

حدیث ۱۶۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ فِي الدُّنْيَا شَبَعَا أَكْثَرَهُمْ جَوْعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سیرترین مردم در دنیا، گرسنه ترین آنها در روز قیامت است.

عیون أخبار الرضا: ج ۲ ص ۳۹ ح ۱۱۳ عن داوود بن سلیمان الفراء عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام، الأمالی للطوسی: ص ۳۴۶ ح ۷۱۵ عن سلمان، صحیفه الإمام الرضا علیه السلام: ص ۲۳۲ ح ۱۳۰ عن الإمام الرضا عن آبائه عن الإمام علی عليهم السلام عن أبي جحيفة عنه صلى الله عليه وآله، عدّة الداعی: ص ۷۴ ولس فيه «فی الدنيا»، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۹۹ ح ۸۴؛ سنن الترمذی: ج ۴ ص ۶۴۹ ح ۲۴۷۸ عن ابن عمر، سنن ابن ماجه: ج ۲ ص ۱۱۱۲ ح ۳۳۵۱ عن سلمان وفيهما «أطولهم» بدل «أكثرهم»، المستدرک علی الصحیحین: ج ۴ ص ۱۳۵ ح ۷۱۴۰ عن أبي جحيفة، كنز العمال: ج ۳ ص ۲۰۰ ح ۶۱۶۳.

حدیث ۱۶۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا يَا رَبِّ نَفْسٍ طَاعِمَةٍ نَاعِمَةٍ فِي الدُّنْيَا، جَائِعَةٍ عَارِيَةٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان! ای بسا انسان سیر و نازپرورده در دنیا که روز قیامت، گرسنه و برهنه است.

شُعب الإيمان: ج ۲ ص ۱۷۰ ح ۱۴۶۱، الطبقات الكبرى: ج ۷ ص ۴۲۳ كلاهما عن أبي الجبیر، مسند الشهاب: ج ۲ ص ۳۰۸ ح ۱۴۲۳ عن ابن الجبیر، كنز العمّال: ج ۱۵ ص ۸۸۳ ح ۴۳۵۰۲؛ عدّة الداعی: ص ۱۰۹، إرشاد القلوب: ص ۱۵۷ وفيهما «كاسية» بدل «طاعمة»، بحار الأنوار: ج ۷۰ ص ۳۲۱ ح ۳۸.

حدیث ۱۶۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُلُوَّةُ الدُّنْيَا مُرَّةُ الْآخِرَةِ، وَمُرَّةُ الدُّنْيَا حُلُوَّةُ الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شیرینی دنیا، تلخی آخرت است و تلخی دنیا، شیرینی آخرت.

مسند ابن حنبل: ج ۸ ص ۴۴۸ ح ۲۲۹۶۲، المستدرک علی الصحیحین: ج ۴ ص ۳۴۵ ح ۷۸۶۱، شُعب الإيمان: ج ۷ ص ۲۸۸ ح ۱۰۳۳۶، المعجم الكبير: ج ۳ ص ۲۹۱ ح ۳۴۳۸، مسند الشاميين: ج ۲ ص ۸۶ ح ۹۶۳ کلها عن أبي مالک الأشعری، كنز العمال: ج ۳ ص ۱۹۲ ح ۶۱۱۵.

حدیث ۱۶۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا أَعْطَى اللَّهُ عَبْدًا مُؤْمِنًا حَظًّا مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا مَشُوبًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به هیچ بنده مؤمنی بهره ای از دنیا نداد ، مگر آمیخته با تیرگی ، تا آن ، سهم او از پاداش خداوند [در آخرت] نباشد ، و تا خداوند ، زلالی زندگی آخرت را برایش کامل گرداند .
الشَّوْبُ : الْخَلْطُ (الصحاح : ج ۱ ص ۱۵۸ «شوب»).

حدیث ۱۶۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَشْغَلَنَّكَ طَلْبُ دُنْيَاكَ عَنْ طَلْبِ دِينِكَ ؛ فَإِنَّ طَالِبَ الدُّنْيَا رُبَّمَا أُدْرِكَ فَهَلَكَ بِمَا أُدْرِكَ ، وَرُبَّمَا فَاتَهُ فَهَلَكَ بِمَا فَاتَهُ .

الأكثرُونَ فِي الدُّنْيَا هُمُ الْأَقْلُونَ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَنْ قَالَ : هَكَذَا ، وَهَكَذَا - وَحَثَّ بِيَدِهِ - .

وما أُعْطِيَ أَحَدٌ مِنَ الدُّنْيَا شَيْئًا إِلَّا كَانَ أَنْقَصَ مِنْ حَقِّهِ فِي الْآخِرَةِ ، حَتَّى سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنَّهُ آخِرٌ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ ؛ لِمَا أُعْطِيَ مِنَ الدُّنْيَا ، وَرَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ حُبُّ الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : «زنهار، که طلب دنیایت ، تو را از طلب دینت باز مدارد؛ چرا که طالب دنیا ، گاه [به مطلوبش] می رسد و با همانچه بدان رسیده است ، نابود می شود، و گاه نمی رسد و همانچه بدان نرسیده است ، مایه هلاکت او می گردد! آنان که در دنیا دارترند ، در آخرت نادارترند ، مگر کسی که چنین و چنان کند»

و با دستش پراکند .

«به هیچ کس چیزی از دنیا داده نشد ، مگر آن که از حق او در آخرت کاست ، حتی سلیمان بن داوود علیه السلام . او به خاطر دنیایی که به وی داده شد ، آخرین پیامبری است که وارد بهشت می شود. ریشه (/سرآمد) هر خطایی ، دنیادوستی است». تاریخ یعقوبی : ج ۲ ص ۹۶ .

حدیث ۱۶۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقٌّ عَلَى اللَّهِ أَلَّا يَرْتَفِعَ شَيْءٌ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا وَضَعَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر خداوند است که هیچ چیزی در دنیا بالا نرود ، مگر این که آن را پایین آورد .
الفردوس : ج ۲ ص ۱۳۲ ح ۲۶۷۵ عن أنس ، مجمع الزوائد : ج ۱۰ ص ۴۴۷ ح ۱۷۸۶۰ عن سعيد بن المسيب .

حدیث ۱۶۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا مَثَلُ صَاحِبِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ الْمَاشِي فِي الْمَاءِ ، هَلْ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَمْشِيَ فِي الْمَاءِ إِلَّا وَتَبَتَّلُ قَدَمَاهُ؟!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حکایت همدم با دنیا ، حکایت کسی است که در آب ، راه می رود. آیا می تواند در آب راه برود ، بدون آن که پاهایش خیس شود؟!

تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۴۸ ؛ إحياء علوم الدين : ج ۳ ص ۳۱۷ .

حدیث ۱۶۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا دوستی ، ریشه هر خطایی است.

کنز الفوائد : ج ۱ ص ۲۱۷ ، الخصال : ص ۲۵ ح ۸۷ عن درست بن ابي منصور عن رجل عن الإمام الصادق عليه السلام ، تحف العقول : ص ۵۰۸ عن عيسى عليه السلام ، التحصين لابن فهد : ص ۲۷ ح ۴۳ ، غرر الحكم : ح ۴۸۶۸ عن الإمام علي عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۱۵ ح ۲۰ نقلاً عن مصباح الشريعة ؛ شعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۳۸ ح ۱۰۵۰۱ ، ذمّ الدنيا لابن أبي الدنيا : ص ۱۶ ح ۹ كلاهما عن الحسن ، إحياء علوم الدين : ج ۳ ص ۲۹۹ ، البداية والنهاية : ج ۲ ص ۸۹ عن عيسى عليه السلام ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۲ ح ۶۱۱۴ .

حدیث ۱۶۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ ، وَمِفْتَاحُ كُلِّ سَيِّئَةٍ ، وَسَبَبُ إِجْبَاطِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا دوستی ، ریشه هر خطا، و کلید هر گناه، و سبب بی حاصل شدن هر کار نیکی است.

حَبِطَ عَمَلُهُ : بَطَلَ ثَوَابُهُ . وَأَحْبَطَهُ اللَّهُ تَعَالَى (الصحيح : ج ۳ ص ۱۱۱۸ «حبط»).

حدیث ۱۶۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ الدُّنْيَا أَصْلُ كُلِّ مَعْصِيَةٍ ، وَأَوَّلُ كُلِّ ذَنْبٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا دوستی، ریشه هر نافرمانی، و آغاز هر گناهی است.

تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۲۲ .

حدیث ۱۶۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَوَّلَ مَا عُصِيَ اللَّهُ بِهِ سِتٌّ : حُبُّ الدُّنْيَا ، وَحُبُّ الرِّئَاسَةِ ، وَحُبُّ الطَّعَامِ ، وَحُبُّ النَّوْمِ ، وَحُبُّ الرِّاحَةِ ، وَحُبُّ النِّسَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین عواملی که خدا با آنها نافرمانی شد ، شش چیز بود: دنیا دوستی، ریاست خواهی، علاقه مندی به خوراک، علاقه مندی به خواب، راحت طلبی، و زن دوستی.

الکافی : ج ۲ ص ۲۸۹ ح ۳ ، الخصال : ص ۳۳۰ ح ۲۷ ، المحاسن : ج ۱ ص ۴۵۹ ح ۱۰۶۳ کلها عن عبد الله بن سنان عن الإمام الصادق عليه السلام ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۲۰۵ عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۱۰۵ ح ۳ .

حدیث ۱۶۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْبَرُ الْكَبَائِرِ حُبُّ الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزرگ ترین گناه کبیره، دنیادوستی است.

الفردوس : ج ۱ ص ۳۶۴ ح ۱۴۶۸ عن ابن مسعود ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۴ ح ۶۰۷۴ .

حدیث ۱۶۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ذَنْبٌ عَظِيمٌ لَا يَسْأَلُ النَّاسُ اللَّهَ الْمَغْفِرَةَ مِنْهُ : حُبُّ الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گناه بزرگی که مردم درباره آن از خداوند طلب مغفرت نمی کنند، دنیادوستی است.

الفردوس : ج ۲ ص ۲۴۸ ح ۳۱۶۷ عن محمد بن عجلان ، کنز العمال : ج ۳ ص ۲۰۲ ح ۶۱۷۱ .

حدیث ۱۶۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ الدُّنْيَا وَحُبُّ اللَّهِ لَا يَجْتَمِعَانِ فِي قَلْبٍ أَبَدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیادوستی و خدادوستی ، هرگز در یک دل نمی گنجند.

تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۲۲ .

حدیث ۱۶۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَوْحَى إِلَى أَخِي عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا عِيسَى ، لَا تُحِبِّ الدُّنْيَا فَإِنِّي لَسْتُ أُحِبُّهَا ، وَأَحِبُّ الْآخِرَةَ فَإِنَّمَا هِيَ دَارُ الْمَعَادِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال به برادرم عیسی علیه السلام وحی فرمود که: «ای عیسی! دنیا را دوست مدار؛ زیرا من

آن را دوست نمی دارم . و آخرت را دوست مدار؛ زیرا آن جا بازگشت گاه است».

الأمالی للطوسی : ص ۵۳۱ ح ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۶۸ ح ۲۶۶۱ ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۵۶ کلها عن أبي ذرّ ، بحار

الأنوار : ج ۷۷ ص ۸۰ ح ۳ .

حدیث ۱۶۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي طَلَبِ الدُّنْيَا إِضْرَارًا بِالْآخِرَةِ ، وَفِي طَلَبِ الْآخِرَةِ إِضْرَارًا بِالْدُّنْيَا ، فَأَضْرَوْا بِالْدُّنْيَا فَإِنَّهَا أَوْلَى بِالْإِضْرَارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا طلبی به آخرت زیان می زند و آخرت طلبی به دنیا لطمه می زند. شما به دنیا زیان بزنید که آن

به زیان زند ، سزاوارتر است.

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۱ ح ۱۲ عن ابن بکیر عن الإمام الصادق علیه السلام ، مشکاة الأنوار : ص ۲۰۹ ح ۵۶۹ ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص

۱۹۲ کلاهما عن الإمام الصادق علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله وفيهما «أحقّ» بدل «أولى» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۶۱ ح ۳۰

وراجع المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۵۲۹ ح ۸۴۸۷ وکنز العمال : ج ۳ ص ۷۲۵ ح ۸۵۸۲ .

حدیث ۱۶۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ دُنْيَاهُ أَضْرَبَ بِأَخْرَجَتِهِ ، وَمَنْ أَحَبَّ آخِرَتَهُ أَضْرَبَ بِدُنْيَاهُ ، فَأَثَرُوا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دنیایش را دوست بدارد ، به آخرت خود زیان می رساند، و هر که آخرتش را دوست بدارد ، به دنیای خویش زیان می زند . پس، شما آنچه را مانند گار است ، بر آنچه فناپذیر است ، ترجیح دهید. آثرته : فضله (المصباح المنیر : ص ۴ «أثر»).

حدیث ۱۶۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ الدُّنْيَا ذَهَبَ خَوْفُ الْآخِرَةِ مِنْ قَلْبِهِ ، وَمَا آتَى اللَّهَ عَبْدًا عِلْمًا فَازْدَادَ لِلدُّنْيَا حُبًّا إِلَّا أَزَادَ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ غَضَبًا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دنیا را دوست بدارد ، هراس آخرت از دلش می رود . خداوند به هیچ بنده ای علمی نداد و آن علم بر دنیادوستی او نیفزود ، مگر آن که از خداوند متعال دورتر شد، و خشم خداوند متعال بر او فزونی گرفت. النوادر للراوندی : ص ۱۵۷ ح ۲۲۹ عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول : ص ۳۹۹ عن الإمام الكاظم عليه السلام ، الاختصاص : ص ۲۴۳ عن الإمام الصادق عليه السلام ، دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۸۲ عنهم عليهم السلام عنه صلی الله علیه و آله و کلها نحوه ، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۳۶ ح ۳۹ .

حدیث ۱۶۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ دُنْيَاهُ وَسَّرَّ بِهَا ذَهَبَ خَوْفُ الْآخِرَةِ مِنْ قَلْبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دنیایش را دوست بدارد و بدان شادمان گردد ، ترس آخرت از دلش می رود. تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۷۹ ، المحجّة البيضاء : ج ۶ ص ۹۶ .

حدیث ۱۶۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا أَبَا ذَرٍّ ، مَا مِنْ شَيْءٍ أَبْغَضَ إِلَى اللَّهِ مِنَ الدُّنْيَا ؛ خَلَقَهَا ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا فَلَمْ يَنْظُرْ إِلَيْهَا ، وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهَا حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارشش به ابو ذر :- ای ابو ذر! هیچ چیز در نزد خدا منفورتر از دنیا نیست. خداوند ، دنیا را آفرید ، سپس از آن روی گرداند و بدان ننگریست و تا قیام قیامت هم به آن نمی نگرد. الأمالی للطوسی : ص ۵۳۱ ح ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۶۸ ح ۲۶۶۱ ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۵۶ ، أعلام الدین : ص ۱۹۴ کلها عن أبي ذرٍّ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۸۰ ح ۳ .

حدیث ۱۶۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْآخِرَةَ وَيُبْغِضُ الدُّنْيَا ، فَأَحْبَبُوا مَا أَحَبَّ اللَّهُ وَأَبْغَضُوا مَا أَبْغَضَ اللَّهُ ، وَلَا تَغْتَرَّوْا بِالزَّائِلَةِ عَنْ أَهْلِهَا ، وَاعْمَلُوا لِلْبَاقِيَةِ ؛ تُدْرِكُوا ثَوَابَ الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند آخرت را دوست ، و دنیا را دشمن می دارد. پس ، شما نیز آنچه را خدا دوست دارد ، دوست بدارید و آنچه را دشمن می دارد ، دشمن بدارید ، و فریب چیزی را که از اهلش جدا می شود ، نخورید، و برای آنچه ماندنی است ، کار کنید تا به پاداش آخرت دست یابید.
الفردوس : ج ۱ ص ۱۶۷ ح ۶۱۹ عن أبي هريرة .

حدیث ۱۶۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أُرِدَتْ أَنْ يُحِبَّكَ اللَّهُ فَأَبْغِضِ الدُّنْيَا ، وَإِذَا أُرِدَتْ أَنْ يُحِبَّكَ النَّاسُ فَمَا كَانَ عِنْدَكَ مِنْ فَضُولِهَا فَانْبِذْهُ إِلَيْهِمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خواستی که خدا تو را دوست بدارد ، دنیا را دشمن بدار، و هر گاه خواستی که مردم تو را دوست بدارند ، زیادی های دنیا را که نزد توست ، پیش آنان بینداز.
تاریخ بغداد : ج ۷ ص ۲۷۰ ح ۳۷۵۴ ، البدایة والنهایة : ج ۱۰ ص ۱۳۷ نقلاً عن ابن عساکر وکلاهما عن ربعی بن خراش ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۲ ح ۶۰۶۷ وراجع حلیة الأولیاء : ج ۸ ص ۴۱ .

حدیث ۱۶۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي حُبِّ أَهْلِ بَيْتِي عِشْرِينَ خَصْلَةً . . . وَالتَّاسِعَةُ بُغْضُ الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محبت نسبت به اهل بیت من ، بیست فایده دارد : . . . . . نهم: بیزاری از دنیا.
الخصال : ص ۵۱۵ ح ۱ عن أبي سعيد الخدري ، روضة الواعظین : ص ۲۹۸ ، مشکاة الأنوار : ص ۱۵۳ ح ۳۷۶ .

حدیث ۱۶۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ يَرَعِبُ فِي الدُّنْيَا فَطَالَ فِيهَا أَمَلُهُ ، أَعْمَى اللَّهُ قَلْبَهُ عَلَى قَدْرِ رَغْبَتِهِ فِيهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به دنیا علاقه مند باشد و آرزوهای دور و دراز در آن داشته باشد، خداوند به اندازه علاقه اش به دنیا ، دل او را کور می گرداند.

تحف العقول : ص ۶۰ ، تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۱ عن أنس ، تيسير المطالب : ص ۳۶۵ عن عمرو بن جميع عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ؛ تاريخ أصبهان : ج ۱ ص ۱۶۲ ح ۱۴۴ عن ابن عباس وفيه «رغبته» بدل «أمله» ، کنز العمال : ج ۳ ص ۲۰۹ ح ۶۱۹۴ نقلاً عن أبي عبد الرحمن السلمی فی کتاب المواعظ .

حدیث ۱۶۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْتُمْ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ أَمْرِكُمْ مَا لَمْ يَظْهَرْ مِنْكُمْ سَكْرَتَانِ: سَكْرَةُ الْجَهْلِ، وَسَكْرَةُ حُبِّ الدُّنْيَا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا زمانی که دو مستی در شما پدید نیاید ، پیوسته در مسیر درست هستید : مستی نادانی و مستی دنیادوستی .

ربیع الأبرار : ج ۱ ص ۶۱۸ عن معاذ بن جبل وراجع حلیه الأولیاء : ج ۸ ص ۴۸ وکنز العمال : ج ۳ ص ۶۶ ح ۵۵۱۹ .

حدیث ۱۶۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْتُمْ الْيَوْمَ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ ، تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، ثُمَّ تَظْهَرُ فِيكُمْ السَّكْرَتَانِ : سَكْرَةُ الْجَهْلِ ، وَسَكْرَةُ حُبِّ الْعَيْشِ ، وَسَتَحْوِلُونَ عَنْ ذَلِكَ ؛ فَلَا تَأْمُرُونَ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تَنْهَوْنَ

عَنْ مُنْكَرٍ ...

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شما امروز در راه روشن پروردگارتان هستید. امر به معروف و نهی از منکر می کنید و در راه خدا به جهاد می پردازید ؛ اما پس از آن ، دو مستی در شما پدید می آید: مستی نادانی و مستی عشق به زندگی . پس ، تغییر

می کنید و دیگر نه امر به معروف می کنید و نه نهی از منکر... .

حلیه الأولیاء : ج ۸ ص ۴۹ عن أنس ، کنز العمال : ج ۱ ص ۲۱۴ ح ۱۰۷۰ .

حدیث ۱۶۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا لِي أَرَى حُبَّ الدُّنْيَا قَدْ غَلَبَ عَلَى كَثِيرٍ مِنَ النَّاسِ حَتَّى كَأَنَّ الْمَوْتَ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا عَلَى غَيْرِهِمْ كُتِبَ ! وَكَأَنَّ الْحَقَّ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا عَلَى غَيْرِهِمْ وَجَبَ ! وَحَتَّى كَأَنَّ لَمْ يَسْمَعُوا وَيَرَوْا مِنْ خَيْرِ الْأَمْوَاتِ قَبْلَهُمْ ! سَبِيلُهُمْ سَبِيلُ قَوْمٍ سَفَرِ عَمَّا قَلِيلٍ إِلَيْهِمْ رَاجِعُونَ ، يُبِئُتُهُمْ أَجْدَانُهُمْ ، وَيَأْكُلُونَ تُرَائِهِمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چه شده است که می بینم دنیادوستی بر بسیاری از مردم ، چیره آمده است، چندان که گویی مرگ در این دنیا برای دیگران رقم خورده، و انگار حق (وظیفه) در این دنیا بر غیر آنان واجب گشته است، و گویی از خبر مردگان پیش از خود ، چیزی نشنیده و ندیده اند؟! راهشان راه گروهی مسافر است و به زودی به سوی آنان باز می گردند ؛ آنان که به خانه های گور خویش رفته اند، و اینان میراث خوارشان شده اند، و می پندارند که پس از آنان جاودانه خواهند زیست. هیهات، هیهات! آیا آخرینشان از اولینشان پند نمی گیرند؟ سخنان پندآموز کتاب خدا را نفهمیدند و آنها را به فراموشی سپردند،

و خویشتن را از گزند هر بدفرجامی ای در امان پنداشتند، و از فرود آمدن هیچ گونه مصیبت و رویداد مهلکی نهراسیدند.

التُّرَاثُ : أَصْلُ التَّاءِ فِيهِ وَاو . تَقُولُ : وَرِثْتُ أَبِي ، وَوَرِثْتُ الشَّيْءَ مِنْ أَبِي (الصَّحَاحُ : ج ۱ ص ۲۹۵ «ورث»).

حدیث ۱۶۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَشْرَبَ قَلْبُهُ حُبَّ الدُّنْيَا التَّاطَّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دلش مالا مال از عشق به دنیا شود ، سه چیز همواره با اوست: مشقتی که رنج آن تمام نمی شود، حرصی که به بی نیازی نمی انجامد، و آرزویی که به پایان نمی رسد.
التا ط : لصق (النهاية : ج ۴ ص ۲۷۷ «لوط»).

حدیث ۱۶۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حَرَامٌ عَلَيَّ كُلِّ قَلْبٍ يُحِبُّ الدُّنْيَا أَنْ يُفَارِقَهُ الطَّمَعُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جدا شدن طمع از دلی که دنیادوست است ، ناشدنی است.
تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۲۲ .

حدیث ۱۶۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تَزَالُ نَفْسُ ابْنِ آدَمَ شَابَةً فِي طَلَبِ الدُّنْيَا ، وَإِنْ التَّقَتْ تَرْقُوتَاهُ مِنَ الْكِبَرِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نفس آدمی در دنیاخواهی ، پیوسته جوان است ، هرچند از شدت پیری ، چنبرهای او به هم برسند.
کنز العمال : ج ۳ ص ۲۲۰ ح ۶۲۴۲ نقلاً عن الديلمي عن أبي هريرة .

حدیث ۱۶۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَا عَلِيُّ ، أَرْبَعُ خِصَالٍ مِنَ الشَّقَاءِ : جُمُودٌ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به علی علیه السلام - : ای علی! چهار خصلت ، از شقاوت است . خشکی چشم و قساوت قلب و آرزوی دراز و دنیادوستی ، از شقاوت اند.
جُمُودُ الْعَيْنِ : قَلَّةُ دَمْعِهَا ؛ كُنَايَةٌ عَنِ قَسْوَةِ الْقَلْبِ (المصباح المنير : ص ۱۰۷ «جمد»).

حدیث ۱۶۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مِنْ عَلَامَاتِ الشَّقَاءِ : جُمُودُ الْعَيْنِ ، وَقَسْوَةُ الْقَلْبِ ، وَشِدَّةُ الْحَرِصِ فِي طَلَبِ الدُّنْيَا ، وَالْإِصْرَارُ عَلَى الدَّنْبِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از نشانه های شقاوت اند: خشکی چشم، قساوت قلب، آزمندی شدید در طلب دنیا، و ادامه دادن به گناه.

الكافي : ج ۲ ص ۲۹۰ ح ۶ عن السكوني عن الإمام الصادق عليه السلام ، تحف العقول : ص ۴۷ ؛ مجمع الزوائد : ج ۱۰ ص ۳۸۹ ح ۱۷۶۸۵ نقلاً عن البزار عن أنس نحوه .

حدیث ۱۶۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ جَعَلَ الْهُمُومَ هَمًّا وَاحِدًا؛ هَمَّ آخِرَتِهِ، كَفَاهُ اللَّهُ هَمَّ دُنْيَاهُ. وَمَنْ تَشَجَّعَتْ بِهِ الْهُمُومُ فِي أَحْوَالِ الدُّنْيَا لَمْ يُبَالِ اللَّهُ فِي أَيِّ أَوْدِيَّتِهَا هَلَكَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس همه غصه هایش را یک غصه - یعنی غصه آخرتش - کند ، خداوند غصه های دنیای او را برطرف می سازد، و هر کس انواع غصه های دنیا وجودش را فرا بگیرد ، خداوند، اهمیتی نمی دهد که در کدام وادی از وادی های آن نابود می شود.

سنن ابن ماجه: ج ۱ ص ۹۵ ح ۲۵۷، شعب الایمان: ج ۲ ص ۳۰۶ ح ۱۸۸۸ کلاهما عن عبد الله بن مسعود، المستدرک علی الصحیحین: ج ۲ ص ۴۸۱ ح ۳۶۵۸ وج ۴ ص ۳۶۴ ح ۷۹۳۴ کلاهما عن ابن عمر، حلیة الأولیاء: ج ۲ ص ۱۰۵ عن عبد الله بن مسعود وکلها نحوه، کنز العمال: ج ۳ ص ۲۰۳ ح ۶۱۷۸.

حدیث ۱۶۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرُّهُدُ فِي الدُّنْيَا يُرِيحُ الْبَدَنَ، وَالرَّغْبَةُ فِي الدُّنْيَا تُتْعِبُ الْبَدَنَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دل برکندن از دنیا ، مایه آسایش تن است و دنیاخواهی ، موجب خستگی تن.
الفردوس: ج ۲ ص ۲۹۹ ح ۳۳۶۴ عن أبي هريرة.

حدیث ۱۶۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرَّغْبَةُ فِي الدُّنْيَا تُكْثِرُ الْهَمَّ وَالْحُزْنَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیاخواهی ، گرفتگی و اندوه را زیاد می کند.

الخصال: ص ۷۳ ح ۱۱۴ عن فاطمة بنت الحسين عن أبيها عليه السلام، مشكاة الأنوار: ص ۴۶۸ ح ۱۵۶۴، روضة الواعظین: ص ۴۸۴، إرشاد القلوب: ص ۱۹ عن الإمام علي عليه السلام وفيه «تورث» بدل «تكثر»، بحار الأنوار: ج ۳ ص ۷۳ ح ۹۱ ح ۶۵؛ مسند الشهاب: ج ۱ ص ۱۸۸ ح ۲۷۸ عن عبد الله بن عمرو.

حدیث ۱۶۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الدُّنْيَا مَشْغَلَةٌ لِلْقَلْبِ وَالْبَدَنِ، فَإِنَّ اللَّهَ يَسْأَلُ أَهْلَ الدُّنْيَا عَمَّا نَعَمُوا

فِي حَلَالِهَا، فَكَيْفَ بِمَا نَعَمُوا فِي حَرَامِهَا؟

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا مایه سرگرمی دل و تن [و غافل داشتن آنها از آخرت] است . خداوند از مردم دنیا درباره نعمت های حلالی که برخوردار بوده اند،

بازخواست می کند، چه رسد به برخورداری آنان از نعمت های حرام دنیا .

الأمالی للطوسی : ص ۵۳۲ ح ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۶۹ ح ۲۶۶۱ نحوه و کلاهما عن أبی ذرّ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۸۱ ح ۳ .

حدیث ۱۶۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصْبَحَ مِنْ أُمَّتِي وَهَمُّهُ غَيْرُ اللَّهِ ، فَلَيْسَ مِنْ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر فردی از امت من که صبح کند و دغدغه اش غیر خدا باشد، از خدا نیست.

المحاسن : ج ۱ ص ۳۲۴ ح ۶۴۹ عن محمد بن القاسم الهاشمی عن الإمام الصادق علیه السلام ، جامع الأحادیث للقمی : ص ۱۲۱ وفيه «وأكبر همّه» بدل «من أمتي» ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۲۴۳ ح ۱۲ ؛ المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۳۵۶ ح ۷۹۰۲ عن عبد الله بن مسعود ، شعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۶۱ ح ۱۰۵۸۶ عن أنس ، كنز العمال : ج ۳ ص ۲۲۵ ح ۶۲۶۸ .

حدیث ۱۶۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصْبَحَ وَالدُّنْيَا أَكْبَرُ هَمِّهِ ، فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که صبح کند و دنیا بزرگ ترین دل مشغولی او باشد ، نزد خداوند جایگاهی ندارد.

المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۳۵۲ ح ۷۸۸۹ عن حذیفه ، المعجم الأوسط : ج ۱ ص ۱۵۱ ح ۴۷۱ عن أبی ذرّ ، شعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۶۱ ح ۱۰۵۸۵ عن أنس و کلاهما نحوه ، كنز العمال : ج ۳ ص ۲۲۵ ح ۶۲۶۷ ؛ تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۰ ، المحجّة البيضاء : ج ۵ ص ۳۵۵ .

حدیث ۱۶۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ أَكْثَرَ هَمِّهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَأَكْثَرَ سَعْيِهِ لِلدُّنْيَا تَفَنَّى ، فَلَيْسَ مِنَ الدِّينِ فِي شَيْءٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بیشترین دغدغه اش زندگی دنیا ، و بیشترین تلاشش برای لذت های فناپذیر باشد، از دین بهره ای ندارد.

تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۱۶ .

حدیث ۱۶۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» يَمْنَعُ الْعِبَادَ مِنْ سَيِّئِ حَيْثُ اللَّهُ تَعَالَى مَا لَمْ يُؤْثِرُوا صَفَقَةَ دُنْيَاهُمْ عَلَى دِينِهِمْ ، فَإِذَا آثَرُوا صَفَقَةَ دُنْيَاهُمْ عَلَى دِينِهِمْ ، ثُمَّ قَالُوا : «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» رُدَّتْ عَلَيْهِمْ ، وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى : كَذَبْتُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [گفتن] لا إله إلا الله ، بندگان را از خشم خداوند متعال ننگه می دارد ، تا زمانی که داد و ستد [و منافع] دنیایشان را بر دینشان مقدم ندارند. و هر گاه داد و ستد دنیایشان را بر دینشان مقدم بدارند و با این حال بگویند: «لا إله إلا الله» ، به خودشان پس زده می شود و خداوند متعال می گوید: دروغ می گوید.

نوادر الأصول: ج ۲ ص ۷۳، شُعب الإيمان: ج ۷ ص ۳۳۷ ح ۱۰۴۹۷ نحوه و كلاهما عن أنس، كنز العمال: ج ۱ ص ۶۲ ح ۲۲۱.

حدیث ۱۶۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

أَنْتُمْ الْيَوْمَ عَلَى بَيْتِهِ مِنْ رَبِّكُمْ، قَدْ بَيَّنَّ اللَّهُ تَعَالَى طَرِيقَكُمْ، مَا لَمْ تَظْهَرِ فِيكُمْ الشُّكْرَتَانِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: شما امروز دارای حجتی آشکار از جانب پروردگارتان هستید. خداوند متعال، تا زمانی که دو مستی در میان شما نمایان نشود، راه شما را آشکار ساخته است: مستی زندگی، و مستی نادانی.

شما امروز، امر به معروف و نهی از منکر می کنید، و در راه خدا به جهاد می پردازید؛ ولی زودا که با شیوع دنیادوستی در میانتان، از این حال برگردید و دیگر امر به معروف و نهی از منکر نکنید و در غیر راه خدا بجنجید. کسانی که در آن هنگام، در نهان و آشکار، به کتاب [خدا] پایبندی نشان می دهند، همانند نخستین پیشگامان مهاجران و انصار هستند.

الشُّكْرُ: غَيْبُوبَةُ الْعَقْلِ وَاخْتِلَاطُهُ مِنَ الشَّرَابِ، وَقَدْ يَعْتَرِي الْإِنْسَانَ مِنَ الْغَضَبِ أَوْ الْعَشَقِ أَوْ الْقُوَّةِ أَوْ الظَّفْرِ (المعجم الوسيط: ج ۱ ص ۴۳۸ «سكر»).

حدیث ۱۶۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مَا جَفَوَهُ الْعُيُونُ إِلَّا مِنْ كَثْرَةِ الدُّنُوبِ، وَمَا كَثُرَ الدُّنُوبُ إِلَّا مِنْ قِلَّةِ الْوَرَعِ، وَمَا قَلَّتْ الْوَرَعُ إِلَّا مِنْ كَثْرَةِ الْجَفَاءِ، وَمَا كَثُرَ الْجَفَاءُ إِلَّا مِنْ حُبِّ الدُّنْيَا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خشکی چشم ها ناشی از فراوانی گناهان است، و فراوانی گناهان، ناشی از اندک بودن پارسایی، و اندک بودن پارسایی، ناشی از درشت طبعی بسیار، و درشت طبعی بسیار، ناشی از دنیادوستی.

الفردوس: ج ۴ ص ۱۱۵ ح ۶۳۵۹ عن أنس.

حدیث ۱۶۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

سِنَّةُ أَشْيَاءَ تُحْبِطُ الْأَعْمَالَ: الْإِشْتِغَالُ بِغُيُوبِ الْخَلْقِ، وَقَسْوَةُ الْقَلْبِ، وَحُبُّ الدُّنْيَا، وَقِلَّةُ الْحَيَاءِ، وَطُولُ الْأَمَلِ، وَظَالِمٌ لَا يَنْتَهِي.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: شش چیز، اعمال [نیکو] را بر باد می دهد: پرداختن به عیوب مردم، سنگ دلی، دنیادوستی، کم حیایی، درازی آرزو، و ستمگری که [از ستمکاری] باز نایستد.

كنز العمال: ج ۱۶ ص ۸۵ ح ۴۴۰۲۳ نقلاً عن الفردوس عن عدی بن حاتم، الجامع الصغير: ج ۲ ص ۴۶ ح ۴۶۵۸.

حدیث ۱۶۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مَنْ أَصْبَحَ وَأَمْسَى وَالدُّنْيَا أَكْبَرُ هَمِّهِ، جَعَلَ اللَّهُ تَعَالَى الْفَقْرَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ وَشَتَّتْ أَمْرَهُ، وَلَمْ يَنْلِ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا مَا قُسِمَ لَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس در شب و روز، بزرگ ترین دغدغه اش دنیا باشد، خداوند متعال فقر را پیش چشمان او می نهد [تا همواره احساس فقر کند] و آموزش را پریشان می سازد، و از دنیا جز به آنچه برایش قسمت شده، نمی رسد.

ثواب الأعمال : ص ۲۰۱ ح ۱ عن ابن أبيعفور عن الإمام الصادق عليه السلام ، الكافي : ج ۲ ص ۳۱۹ ح ۱۵ عن عبد الله بن أبي يعفور عن الإمام الصادق عليه السلام من دون إسنادٍ إليه صلى الله عليه و آله ، الزهد للحسين بن سعيد : ص ۴۹ ح ۱۳۲ عن أبي هاشم عن الإمام الصادق عليه السلام نحوه ، تحف العقول : ص ۴۸ ، مشكاة الأنوار : ص ۴۶۳ ح ۱۵۴۶ عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۰۴ ح ۹۶ .

حدیث ۱۶۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَتْ الدُّنْيَا هَمَّهُ ، جَعَلَ اللَّهُ فِيقَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ ، وَفَرَّقَ عَلَيْهِ شَمْلَهُ ، وَلَمْ يَأْتِهِ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا مَا قُدِّرَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دغدغه اش دنیا باشد ، خداوند فقر را پیش چشمان او می نهد، و آرامش [خاطر] او را پریشان می سازد، و از دنیا جز آنچه برایش مقدر شده ، به او نمی رسد.

سنن الترمذی : ج ۴ ص ۶۴۲ ح ۲۴۶۵ عن أنس ، سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۱۳۷۵ ح ۴۱۰۵ ، شعب الإيمان : ج ۷ ص ۲۸۸ ح ۱۰۳۳۸ كلاهما عن زيد بن ثابت ، المعجم الكبير : ج ۱۱ ص ۲۱۳ ح ۱۱۶۹۰ عن ابن عباس ، المعجم الأوسط : ج ۶ ص ۱۲۳ ح ۵۹۹۰ عن أنس وكلها نحوه ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۱۳۵ ح ۴۴۱۶۰ .

حدیث ۱۶۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصْبَحَ وَالدُّنْيَا أَكْبَرُ هَمِّهِ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ ، وَالزَّمَّ قَلْبُهُ أَرْبَعَ خِصَالٍ : هَمًّا لَا يَنْقَطِعُ عَنْهُ أَبَدًا ، وَشُغْلًا لَا يَنْفَرُجُ مِنْهُ أَبَدًا ، وَفَقْرًا لَا يَبْلُغُ غِنَاهُ أَبَدًا ، وَأَمَلًا لَا يَبْلُغُ مُنْتَهَاهُ أَبَدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در حالی صبح کند که بزرگ ترین دغدغه اش دنیا باشد ، نزد خداوند منزلتی ندارد و خداوند ، چهار چیز را پیوسته در دلش قرار می دهد: اندوهی که هرگز از او جدا نمی شود، گرفتاری ای که هرگز از آن خلاصی نمی یابد، فقری که هرگز به توانگری نمی انجامد، و آرزویی که هرگز به پایان نمی رسد.

تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۰ ، المحجّة البيضاء : ج ۵ ص ۳۵۵ ؛ الفردوس : ج ۳ ص ۵۸۰ ح ۵۸۱۸ عن ابن عمر ، تنبيه الغافلين : ص ۲۴۵ ح ۳۲۰ كلاهما نحوه ، كنز العمال : ج ۳ ص ۲۲۶ ح ۶۲۷۲ وراجع أعلام الدين : ص ۳۴۵ وبحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۸۸ ح ۱۰ .

حدیث ۱۶۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا زَعِيمٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس تمام وقت خود را صرف دنیا کند، من سه چیز را برایش ضمانت می کنم: فقری که آن را توانگری نیست، گرفتاری ای که از آن خلاصی نیست، و غم و اندوهی که تمام شدنی نیست.

الزعيم : الكفيل (النهاية : ج ۲ ص ۳۰۳ «زعم»).

حدیث ۱۶۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَضَى نَهْمَتَهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس خواسته های خود را در دنیا برآورده سازد ، میان او و خواسته هایش در آخرت ، مانع ایجاد می شود.

النَّهْمُ : إفراط الشهوة (المصباح المنیر : ص ۶۲۹ «نهم»).

حدیث ۱۶۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ لُقْمَانُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : . . . مَنْ يَخْتَارُ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ فَاتَتْهُ الدُّنْيَا ، وَلَا يَصِيرُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لقمان علیه السلام گفت : «... هر که دنیا را بر آخرت برگزیند ، به دنیا نمی رسد، و به مُلک آخرت [نیز] دست نمی یابد».

فی نوادر الأصول : «لا یصبر» ، والتصویب من الدر المنثور .

حدیث ۱۶۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَرَّضَتْ لَهُ دُنْيَا وَآخِرَةٌ فَاخْتَارَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ ، لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَيْسَتْ لَهُ حَسَنَةٌ يَتَّقَى بِهَا النَّارَ ، وَمَنْ اخْتَارَ الْآخِرَةَ عَلَى الدُّنْيَا وَتَرَكَ الدُّنْيَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَغَفَرَ لَهُ مَسَاوِيَّ عَمَلِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به او [کاری از] دنیا و [کاری از] آخرت عرضه شود و او دنیا را بر آخرت برگزیند ، روز قیامت ، خداوند را در حالی دیدار می کند که او را حتی یک حسنه هم نیست که با آن ، خود را از آتش نگه بدارد؛ و هر کس آخرت را بر دنیا مقدم بدارد و [کار] دنیا را وا گذارد ، خداوند از او بخشنود می گردد و کارهای بدش را می آمرزد.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۱۴ ح ۴۹۶۸ ، الأمالی للصدوق : ص ۵۱۵ ح ۷۰۷ کلاهما عن الحسن بن زید عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علی علیهم السلام ، ثواب الأعمال : ص ۳۳۴ ح ۱ عن ابن عبّاس وأبی هریره ، عوالی اللآلی : ج ۱ ص ۳۶۵ ح ۵۸ کلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۰۳ ح ۹۲ .

حدیث ۱۶۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَرَّضَتْ لَهُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ فَأَخَذَ الْآخِرَةَ وَتَرَكَ الدُّنْيَا فَلَهُ الْجَنَّةُ ، وَإِنْ أَخَذَ الدُّنْيَا وَتَرَكَ الْآخِرَةَ فَلَهُ النَّارُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس دنیا و آخرت برایش پیش بیاید و او آخرت را بگیرد و دنیا را وا گذارد ، بهشت برای او خواهد بود و اگر دنیا را بگیرد و آخرت را وا گذارد، برای او آتش خواهد بود .

کنز العمّال : ج ۳ ص ۲۲۷ ح ۶۲۷۶ نقلاً عن ابن عساکر عن أبی هریره وابن عبّاس ؛ جامع الأخبار : ص ۲۹۶ ح ۸۰۵ عن جابر بن عبد الله نحوه .

حدیث ۱۶۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَفَحَّمَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بی فکر و تأمل ، خود را در دنیا بیفکند، خویش را در آتش افکنده است .
 يقال : اقتحَمَ الإنسانُ الأمرَ العظيمَ ، وَتَفَحَّمَهُ ؛ إذا رمى نفسه فيه من غير رويّة وتثبت (النهاية : ج ۴ ص ۱۸ «قحم»).

حدیث ۱۶۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : يَا دُنْيَا مَرِي عَلَى أَوْلِيَائِي ، لَا تَحْلُولِي لَهُمْ فَتَنَتِيهِمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال می فرماید: «ای دنیا! بر دوستان من تلخ شو، و به کام آنان شیرین مباش ، که فریفته شان می گردانی».

مسند الشهاب : ج ۲ ص ۳۲۵ ح ۱۴۵۳ عن عبدالله بن مسعود .

حدیث ۱۶۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ يَتَوَلَّ الدُّنْيَا يَعْجِزْ عَنْهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به دنیا بپردازد، از آن درمانده می شود.

الکافی : ج ۸ ص ۸۲ ح ۳۹ عن أبي الصباح عن الإمام الصادق عليه السلام وراجع الزهد للحسين بن سعيد : ص ۱۴ ح ۲۸ و تاریخ اليعقوبی : ج ۲ ص ۹۴ والمصنّف لابن أبي شيبة : ج ۸ ص ۱۶۳ الرقم ۳۷ .

حدیث ۱۶۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا عُرْسُ الْمُنَافِقِينَ ، وَالْقِيَامَةُ عُرْسُ الْمُتَّقِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا ، عروسی منافقان است و قیامت ، عروسی پرهیزگاران.

الفردوس : ج ۲ ص ۲۲۸ ح ۳۱۰۲ عن أنس .

حدیث ۱۶۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَظَّمَ صَاحِبَ دُنْيَا وَأَحَبَّهُ لَطَمَ دُنْيَاهُ ، سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دنیا را بزرگ بدارد و به طمع دنیای او دوستش بدارد، خداوند بر او خشم می گیرد.

ثواب الأعمال : ص ۳۳۱ ح ۱ عن ابن عباس وأبي هريرة ، أعلام الدين : ص ۴۱۱ عن ابن عباس ، بحار الأنوار : ج ۷۶ ص ۳۶۰ ح ۳۰ .

حدیث ۱۶۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَعَنَ اللَّهُ مَنْ أَكْرَمَ الْغَنِيِّ لِيُغْنَاهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، کسی را که ثروتمند را به خاطر ثروتش احترام نهد، از رحمتش دور می کند.
 إرشاد القلوب : ص ۱۹۴ .

حدیث ۱۶۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَضَعَعَ لِغَنِيٍّ لِيُنَالَ مِمَّا فِي يَدَيْهِ ، أَسَخَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس برای رسیدن به نوایی از ثروتمندی، خود را در برابر او پست کند ، خداوند بر او خشم می گیرد.

المعجم الصغير : ج ۱ ص ۲۵۷ ، شُعب الإيمان : ج ۷ ص ۲۱۳ ح ۱۰۰۴۴ ، تنبيه الغافلين : ص ۲۵۷ ح ۳۴۱ کلها عن أنس ، البداية والنهاية : ج ۹ ص ۲۷۷ عن وهب وکلها نحوه .

حدیث ۱۶۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَتَى غَنِيًّا فَتَضَعَعَ لَهُ ، ذَهَبَ ثُلُثَا دِينِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس بر توانگری در آید و خود را در برابر او پست کند ، دو سوم دینش می رود.

تحف العقول : ص ۸ ، نهج البلاغة : الحكمة ۲۲۸ عن الإمام عليّ عليه السلام ، تفسير العياشي : ج ۱ ص ۱۲۰ ح ۳۷۹ عن عمرو بن جميع رفعه عن الإمام عليّ عليه السلام وكلاهما نحوه ، الأمالی للمفيد : ص ۱۸۸ ح ۱۵ ، الاختصاص : ص ۲۲۶ وفيه «تضعع له لشيء يصيبه منه» وكلاهما عن رفاعه عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷ ص ۱۷۰ ح ۷ ؛ تاريخ بغداد : ج ۴ ص ۳۶۸ عن ابن مسعود ، تذكرة الخواص : ص ۱۳۴ عن الإمام عليّ عليه السلام نحوه .

حدیث ۱۶۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اجْتَنِبِ الْمَحَارِمَ تَكُنْ زَاهِدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از حرام ها دوری کن تا زاهد باشی.

مسند أبي يعلى : ج ۵ ص ۳۳۱ ح ۵۸۳۹ عن أبي هريرة .

حدیث ۱۶۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَزْهَدُ النَّاسِ مَنْ اجْتَنَبَ الْحَرَامَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زاهدترین مردم ، کسی است که از حرام ، دوری کند.

کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۳۹۵ ح ۵۸۴۰ ، الأمالی للصدوق : ص ۷۲ ح ۴۱ كلاهما عن يونس بن ظبيان عن الإمام الصادق

عن آباءه علیهم السلام، معانی الأخبار: ص ۱۹۵ ح ۱ عن أبي حمزة الثمالي عن الإمام الصادق عن آباءه عليهم السلام عنه صلى الله عليه وآله، تحف العقول: ص ۴۸۹ عن الإمام العسكري عليه السلام وفيهما «ترك» بدل «اجتنب»، كنز الفوائد: ج ۱ ص ۲۹۹ عن الإمام علي عليه السلام، أعلام الدين: ص ۳۲۲ وفيهما «المحارم» بدل «الحرام»، بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۱۱۲ ح ۲.

حدیث ۱۶۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا قَصْرُ الْأَمَلِ ، وَشُكْرُ كُلِّ نِعْمَةٍ ، وَالْوَرَعُ عَنْ كُلِّ مَا حَرَّمَ اللَّهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زهد به دنیا ، عبارت است از: کوتاه کردن آرزو، گزاردن شکر هر نعمتی، و پرهیز از هر آنچه خداوند ، حرام کرده است.
 تحف العقول: ص ۵۸ و ص ۲۲۰ عن الإمام علي عليه السلام، الكافي: ج ۵ ص ۷۱ ح ۳، معانی الأخبار: ص ۲۵۱ ح ۲ كلاهما عن أبي الطفيل عن الإمام علي عليه السلام .

حدیث ۱۶۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اَرْضَ بِقِسْمِ اللَّهِ تَكُنْ زَاهِدًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به قسمت خدا راضی باش تا زاهد باشی.
 مسند الشهاب: ج ۱ ص ۳۷۲ ح ۶۴۲ عن أبي هريرة .

حدیث ۱۶۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَشْرَفُ الزُّهْدِ أَنْ يَسْكُنَ قَلْبُكَ عَلَى مَا رُزِقْتَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین زهد ، آن است که دلت به آنچه روزی تو شده است ، آرام گیرد.
 كنز العمال: ج ۱ ص ۳۷ ح ۶۵ نقلًا عن ابن النجار في تاريخه عن ابن عمر .

حدیث ۱۶۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قَالَ الْخَضِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : ... مَنْ يُحَقِّرْ حَالَهُ وَيَتَّهَمُ اللَّهَ بِمَا قَضَى لَهُ ، كَيْفَ يَكُونُ زَاهِدًا!
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خضر علیه السلام گفت : «... کسی که از وضع خود ناخشنود باشد و خدا را در آنچه برای او حکم کرده است ، متهم سازد، چگونه زاهد است؟!» .
 المعجم الأوسط: ج ۷ ص ۷۹ ح ۶۹۰۸ ، البدايه والنهائيه: ج ۱ ص ۳۲۹ كلاهما عن عمر بن الخطاب ، كنز العمال: ج ۱۶ ص ۱۴۵ ح ۴۴۱۷۶؛ منية المرید: ص ۱۴۱ ، بحار الأنوار: ج ۱ ص ۲۲۷ ح ۱۸ .

حدیث ۱۶۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا أَبَا ذَرٍّ، إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَمْ يَجْزَعْ مِنْ ذُلِّ الدُّنْيَا، وَلَمْ يُبَلِّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به ابو ذر غفاری - : ای ابوذر! مؤمن از خواری خود در دنیا بی تابی نمی کند و به دنیاپرستان و عزت دنیا، اهمیتی نمی دهد.

ما أباليه : أي ما أَكْثَرَتْ له ، وإِذَا قالوا : لم أَبْلُ ، حذفوا تخفيفا لكثرة الاستعمال (الصحاح : ج ۶ ص ۲۲۸۵ «بلا»).

حدیث ۱۶۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا عَلَامَةُ الزَّاهِدِ فَعَشْرَةٌ ؛ يَزْهَدُ فِي الْمَحَارِمِ ، وَيَكْفُ نَفْسَهُ ، وَيُقِيمُ فَرَايِضَ رَبِّهِ ، فَإِنْ كَانَ مَمْلُوكًا أَحْسَنَ الطَّاعِيَةَ ، وَإِنْ كَانَ مَالِكًا أَحْسَنَ الْمَمْلَكَةَ ، وَلَيْسَ لَهُ حَيَّةٌ وَلَا حِقْدٌ ، يُحْسِنُ إِلَى مَنْ أَسَاءَ إِلَيْهِ ، وَيَنْفَعُ مَنْ ضَرَّهُ ، وَيَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَهُ ، وَيَتَوَاضَعُ لِحَقِّ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه زهد ده تاست: به حرام ها بی رغبت است؛ خویشتندار است؛ واجبات پروردگارش را به جا می آورد؛ اگر مملوک است ، فرمان بردار خوبی است؛ اگر مالک است ، ملکدار خوبی است؛ تندخو و کینه توز نیست؛ به کسی که به او بدی کرده است ، خوبی می کند؛ به کسی که به او زیان زده است ، سود می رساند؛ از کسی که به او ستم کرده است ، گذشت می کند؛ و در برابر حق خداوند ، فروتن است (یا: به خاطر خدا فروتنی می کند).

تحف العقول : ص ۲۱ ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۱۲۱ ح ۱۱ .

حدیث ۱۷۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا أَبَا ذَرٍّ، طُوبَى لِلزَّاهِدِينَ فِي الدُّنْيَا، الرَّاغِبِينَ فِي الآخِرَةِ، الَّذِينَ اتَّخَذُوا أَرْضَ اللَّهِ بَسَاطًا، وَتُرَابَهَا فِرَاشًا، وَمَاءَهَا طِيبًا، وَاتَّخَذُوا الْكِتَابَ شِعَارًا، وَالِدُّعَاءَ لِلَّهِ دِنَارًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به ابو ذر - : ای ابو ذر! خوشا به حال دل بریدگان از دنیا و دل دادگان به آخرت؛ آنان که زمین خدا را فرش خود قرار داده اند و خاکش را بستر و آبش را شربت گوارا؛ کتاب خدا را [چونان] جامه زیرین خود گرفتند و دعا به درگاه خدا را جامه رویین ، و دنیا را به کلی پشت سر انداختند.

الشُّعَارُ : الثَّوبُ الَّذِي يَلْبَسُهُ الْجَسَدُ ؛ لِأَنَّهُ يَلْبَسُهُ شِعْرُهُ . وَالدُّنَّارُ : الثَّوبُ الَّذِي فَوْقَ الشُّعَارِ (النهاية : ج ۲ ص ۴۸۰ «شعر»). قَالَ الْعَلَامَةُ الْمَجْلِسِيُّ قَدَسَ سِرُّهُ : أَي يَلْزَمُونَ الْقُرْآنَ وَالِدُّعَاءَ كَلِزُومِ الدُّنَّارِ وَالشُّعَارِ لِلإِنْسَانِ (بحار الأنوار : ج ۶۹ ص ۲۷۶) .

حدیث ۱۷۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا عَلِيُّ، مَثَلُ الآخِرَةِ فِي قَلْبِكَ وَالْمَوْتُ نَصَبَ عَيْنِكَ ، وَلَا تَنْسَ مَوْقِفَكَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ ، وَكُنْ مِنَ اللَّهِ عَلَى وَجَلٍ ، وَادْكُرْ نِعَمَ اللَّهِ ، وَاكْفُفْ عَنِ مَحَارِمِ اللَّهِ ، وَنَابِدْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - از سفارش های ایشان به علی علیه السلام - : ای علی! پیوسته آخرت را در دلت مجسم بدار و مرگ را نصب العین خود ، قرار ده . حضورت را در پیشگاه خداوند ، فراموش مکن و از خداترسان باش و نعمت های خدا را به یاد داشته باش . از حرام های خدا ، باز ایست، هوست را به دور افکن و از دودلی و طمع و آزمندی ، کناره گیر و فروتنی و خویشتنداری و

خوش خویی و نرم گویی را در پیش گیر و پیرو سخن حق باش از هر که باشد. از بخل و دروغ و ریا و خودپسندی دوری کن و نعمت خدا را کوچک مشمار و همواره، شکر آن را به جای آور و همیشه به یاد خدا باش و در همه حال، او را سپاس و ستایش گوی و از کسی که به تو ستم کرده است، در گذر و با کسی که از تو بریده است، پیوند برقرار کن و به کسی که از تو مضایقه کرده است، عطا کن. سکوت توأم با اندیشیدن باشد و گفتارت، ذکر خدا و نگاه کردنت عبرت آموختن. تا می توانی، دوستی بورز و با مردم به خوبی رفتار کن و در مصائب و سختی ها صبور باش و مصیبت ها را دست کم مگیر. درباره قیامت، بسیار اندیشه کن و به بهشت، شوق بورز و از آتش، به خدا پناه ببر، امر به معروف و نهی از منکر کن و در راه خدا، سرزنش هیچ سرزنشگری در تو اثر نکند. از حلال، هرگاه برایت فراهم شد، هر اندازه که خواستی، [بدون اسراف و تبذیر] استفاده کن. به اخلاص و توکل، چنگ در زن و گمان را رها کن و بر شالوده بنا کن. باحق باش، هر جا که بود. آنچه را بر تو مشتبه می شود، با کمک عقلت تمیز بده؛ زیرا که عقل، حجت خدا بر تو و سپرده ای [الهی] در وجود توست و برایت برکت ها دارد. اینهاست نشانه های زهد و راه و روش آن، و عاقبت از آن پرهیزگاران است.

تَبَدَّتْ الشَّيْءُ : إِذَا أَلْقَيْتَهُ مِنْ يَدِكَ (الصَّحاح : ج ۲ ص ۵۷۱ «نبد»).

حدیث ۱۷۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قُلْتُ : يَا جَبْرَيْلُ فَمَا تَفْسِيرُ الزُّهْدِ؟ قَالَ : الزَّاهِدُ يُحِبُّ مَنْ يُحِبُّ خَالِقَهُ ، وَيُبْغِضُ مَنْ يُبْغِضُ خَالِقَهُ ، وَيَتَحَرَّجُ مِنْ حَلَالِ الدُّنْيَا وَلَا يَلْتَفِتُ إِلَى حَرَامِهَا ؛ فَإِنَّ حَلَالَهَا حِسَابٌ وَحَرَامِهَا عِقَابٌ ، وَيَرْحَمُ جَمِيعَ الْمُسْلِمِينَ كَمَا يَرْحَمُ نَفْسَهُ ، وَيَتَحَرَّجُ مِنَ الْكَلَامِ كَمَا يَتَحَرَّجُ مِنَ الْمَيْتَةِ الَّتِي قَدِ اشْتَدَّ نَتْنُهَا ، وَيَتَحَرَّجُ عَنْ حُطَامِ الدُّنْيَا وَزِينَتِهَا كَمَا يَتَجَنَّبُ النَّارَ أَنْ تَغْشَاهُ ، وَأَنْ يُقَصِّرَ أَمَلَهُ وَكَأَنَّ بَيْنَ عَيْنَيْهِ أَجَلُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در گفتگویی با جبرئیل علیه السلام - گفت: ای جبرئیل! تفسیر زهد چیست؟

گفت: «زاهد، کسی [و آنچه] را که آفریدگارش دوست دارد، دوست می دارد و کسی را که آفریدگارش او را ناخوش دارد، ناخوش می دارد و از حلال دنیا می پرهیزد و به حرام آن، توجه نمی کند؛ زیرا حلال آن، حساب دارد و حرامش کیفر. [زاهد، همچنان که به خویشتن رحم می کند، به همه مسلمانان، رحم می کند و همان گونه که از لاشه گندیده بسیار بدبو، دوری می کند، از سخن [بیجا] می پرهیزد و همان گونه که از آتش دوری می کند که مبادا او را فرا گیرد، از حطام دنیوی و زرق و برق آن، دوری می کند؛ آرزویش کوتاه است، انگار که مرگ خود را پیش چشم دارد».

معانی الأخبار : ص ۲۶۱ ح ۱ ، مشکاة الأنوار : ص ۴۲۳ ح ۱۴۱۹ و فيه «كثره الأكل» بدل «الكلام»، عدّة الداعی : ص ۸۵ عن الإمام الصادق علیه السلام رفعه إليه صلی الله علیه و آله نحوه ، بحار الأنوار : ج ۶۹ ص ۳۷۳ ح ۱۹ ؛ كنز العمال : ج ۳ ص ۲۰۸ ح ۶۱۹۱ نقلًا عن الدیلمی عن أبي هريرة .

حدیث ۱۷۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا تَحْرِيمَ الْحَلَالِ ، وَلَا إِضَاعَةَ الْمَالِ ، وَلَكِنَّ الزُّهْدَ فِي الدُّنْيَا الرِّضَا بِالْقَضَاءِ ، وَالصَّبْرُ عَلَى الْمَصَائِبِ ، وَالْيَأْسُ عَنِ النَّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زهد به دنیا، به حرام کردن حلال [بر خود] و یا ترک دارایی نیست؛ بلکه زهد به دنیا، عبارت است از: راضی بودن به قضا [الهی] و صبر در مصائب، و چشم امید بر کندن از مردم.

مستدرک الوسائل: ج ۱۲ ص ۵۱ ح ۱۳۴۸۸ نقلاً عن القطب الراوندی فی لبّ اللباب .

حدیث ۱۷۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا لُبْسَ الْحَشِينِ وَأَكْلَ الْجَشِيبِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زهد به دنیا ، پوشیدن جامه درشت و خوردن غذای خشک نیست؛ بلکه زهد به دنیا ، عبارت از کوتاه کردن آرزوست.

الْجَشِيبُ : الغليظ الخشن من الطعام ، وكلّ بشع الطعام جَشِيب (النهاية: ج ۱ ص ۲۷۲ «جشب»).

حدیث ۱۷۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الزَّهَادَةُ فِي الدُّنْيَا لَيْسَتْ بِتَحْرِيمِ الْحَلَالِ ، وَلَا إِضَاعَةِ الْمَالِ ، وَلَكِنَّ الزَّهَادَةَ فِي الدُّنْيَا أَلَّا تَكُونَ بِمَا فِي يَدَيْكَ أَوْ تَقَّ مِمَّا فِي يَدَيِ اللَّهِ ، وَأَنْ تَكُونَ فِي ثَوَابِ الْمُصِيبَةِ إِذَا أَنْتَ أُصِيبَتْ بِهَا أُرْغَبَ فِيهَا لَوْ أَنَّهَا أُبْقِيَتْ لَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زهد به دنیا ، به حرام کردن حلال و یا ترک مال نیست؛ بلکه زهد به دنیا آن است که به آنچه در دست توست ، مطمئن تر از آنچه در دست خداست ، نباشی و به ثواب مصیبتی که به تو می رسد ، چندان راغب باشی که آرزو کنی آن مصیبت برایت باقی بماند.

سنن الترمذی : ج ۴ ص ۵۷۱ ح ۲۳۴۰ ، سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۱۳۷۳ ح ۴۱۰۰ ، الفردوس : ج ۳ ص ۴۰۳ ح ۵۲۲۸ کلها عن أبي ذرّ ، المعجم الأوسط : ج ۸ ص ۵۷ ح ۷۹۵۴ ، حلیة الأولیاء : ج ۹ ص ۳۰۳ کلاهما عن أبي الدرداء ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۱ ح ۶۰۵۹ وراجع أعلام الدین : ص ۲۹۳ .

حدیث ۱۷۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَكُونَ الزُّهْدُ رِوَايَةً ، وَالْوَرَعَ تَصَنُّعًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قیامت برپا نمی شود تا آن که زهد ، قصه سر زبان ها می شود و پارسایی ، تظاهر. حلیة الأولیاء : ج ۳ ص ۱۱۹ ، الفردوس : ج ۵ ص ۹۰ ح ۷۵۵۷ کلاهما عن أبي هريرة .

حدیث ۱۷۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ قَوْمٌ يَلْبَسُونَ الصُّوفَ فِي صَيْفِهِمْ وَشَتَائِهِمْ ، يَرَوْنَ أَنَّ لَهُمُ الْفَضْلَ بِبَدْلِكَ عَلَى غَيْرِهِمْ ، أُولَئِكَ يَلْعَنُهُمُ مَلَائِكَةُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در آخر زمان ، جماعتی می آیند که در تابستان و زمستان ، پشمینه می پوشند و این را برای خود ، مایه برتری بر دیگران می دانند. فرشتگان آسمان ها و زمین ، اینان را لعنت می کنند.

الأمالی للطوسی : ص ۵۳۹ ح ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۸۱ ح ۲۶۶۱ کلاهما عن أبي ذرّ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۹۱ ح ۳

حدیث ۱۷۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَأْتِي فِي آخِرِ الزَّمَانِ أُنَاسٌ مِنْ أُمَّتِي يَأْتُونَ الْمَسَاجِدَ يَقْعُدُونَ فِيهَا حَلَقًا ، ذَكَرَهُمُ الدُّنْيَا وَحُبُّ الدُّنْيَا ، لَا تُجَالِسُوهُمْ فَلَيْسَ لِلَّهِ بِهِمْ حَاجَةٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در آخر زمان ، مردمی از امت من می آیند که به مساجد می روند و گرد هم می نشینند و از دنیا و دوستی دنیا سخن می گویند. با آنان ننشینید؛ چرا که خداوند را با این افراد ، کاری نیست.
جامع الأخبار : ص ۱۷۹ ح ۴۳۵ ، تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۶۹ و فيه «ناس» بدل «اناس من امتی» ، بحار الأنوار : ج ۸۳ ص ۳۶۸ ح ۲۷ .

حدیث ۱۷۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ [لِلْخَضِرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ] : أُرِيدُ أَنْ تُوَصِّيَنِي بِوَصِيَّةٍ يَنْفَعُنِي اللَّهُ بِهَا بَعْدَكَ ، فَقَالَ الْخَضِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : ... يَا مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ ، اجْعَلِ الزُّهْدَ وَالتَّقْوَى لِبَاسَكَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : موسی علیه السلام [به خضر علیه السلام] گفت: میل دارم به من سفارشی کنی که بعد از تو ، خداوند مرا بدان سود برساند.

خضر علیه السلام گفت : «... ای موسی بن عمران! زهد و تقوا را جامه خود گردان».

المعجم الأوسط : ج ۷ ص ۷۹ ح ۶۹۰۸ ، البداية والنهاية : ج ۱ ص ۳۲۹ كلاهما عن عمر ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۱۴۵ ح ۴۴۱۷۶ .

حدیث ۱۷۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَابْنَ آدَمَ ، مَا تَصْنَعُ الدُّنْيَا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای پسر آدم! دنیا را می خواهی چه کنی؟ حلالش حساب دارد و حرامش عذاب!
كَذَا فِي الْفَرْدُوسِ ، وَفِي كَنْزِ الْعَمَالِ : «بِالدُّنْيَا» .

حدیث ۱۷۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَخَذَ مِنَ الدُّنْيَا مِنَ الْحَلَالِ حَاسِبَهُ اللَّهُ ، وَمَنْ أَخَذَ مِنَ الدُّنْيَا مِنَ

الْحَرَامِ عَذَّبَهُ اللَّهُ ، أَفٍّ لِلدُّنْيَا وَمَا فِيهَا مِنَ الْبَلِيَّاتِ ؛ حَلَالُهَا حِسَابٌ وَحَرَامُهَا عِقَابٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از حلال دنیا برگیرد ، خداوند از او حساب کشد و هر که از

حرام دنیا برگیرد ، خداوند ، او را عذاب کند. أف به دنیا و رنج و مصیبت های آن. حلالش حساب دارد و حرامش کیفر.

الفردوس : ج ۳ ص ۵۸۵ ح ۵۸۳۰ ، كنز العمال : ج ۳ ص ۲۳۶ ح ۶۳۲۵ نقلاً عن الحاكم في تاريخه وكلاهما عن أنس .

حدیث ۱۷۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا بَنَ مَسْعُودٍ ، قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى : «لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در اندرز به ابن مسعود - : ای پسر مسعود! این سخن خدای متعال که: «تا بیازمایدتان که کدام یک از شما نیک کردارترید»، به معنای آن است که کدام یک از شما به دنیا زاهدتر و بی رغبت ترید...
ای پسر مسعود! آتش برای کسی است که مرتکب حرام شود و بهشت، از آن کسی است که حلال را وا گذارد. پس، بر تو باد زهد؛ زیرا زهد، از چیزهایی است که خداوند با آن بر فرشتگان مباحث می کند و با زهد است که خداوند، به تو رو می کند و خدای جبار بر تو درود می فرستد.
الملک : ۲ .

حدیث ۱۷۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خِيَارُكُمْ أَزْهَدُكُمْ فِي الدُّنْيَا ، وَأَرْغَبُكُمْ فِي الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین شما کسی است که به دنیا بی رغبت تر و به آخرت، علاقه مندتر است.
شعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۷۷ ح ۱۰۶۶۴ عن أبي ذرّ ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۱۹۲ ح ۶۱۱۶ ؛ مستدرک الوسائل : ج ۱۲ ص ۵۱ ح ۱۳۴۸۸ نقلًا عن القطب الراوندي في لبّ اللباب .

حدیث ۱۷۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

هَاجِرُوا مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از دنیا و هر آنچه در دنیا است ، هجرت کنید.
حلیة الأولیاء : ج ۲ ص ۲۶۰ عن عائشه ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۱۹۸ ح ۶۱۵۰ .

حدیث ۱۷۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ النَّاسِ مُؤْمِنٌ مُزْهِدٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین ، مردمان، مؤمن کم دار است.
غریب الحدیث للهروی : ج ۱ ص ۲۳۷ ، النهایة فی غریب الحدیث : ج ۲ ص ۳۲۱ ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۱۸۸ ح ۶۰۹۴ نقلًا عن الفردوس عن أبي هريرة وراجع غریب الحدیث للزمخشري : ج ۲ ص ۱۰۵ .

حدیث ۱۷۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: وَتَكُنْ قُرَّةَ عَيْنِكَ بِالزُّهْدِ وَصَالِحِ الْآثَارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در اندرز به فرمانده سپاه - : نور دیده ات در زهد و کارهای شایسته ای است که [از تو] برجا می ماند.

دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۳۵۳ عن الإمام علي عليه السلام .

حدیث ۱۷۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: أَدْعُهُمْ إِلَى الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا وَالرَّغْبَةِ فِي الْآخِرَةِ ، وَأَنْ يُحَاسِبُوا أَنْفُسَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به معاذ ، آن گاه که او را به یمن می فرستاد - : آنان را به زهد به دنیا ، رغبت به آخرت و پرداختن به محاسبه نفس ، دعوت کن.

مستدرک الوسائل : ج ۱۲ ص ۵۱ ح ۱۳۴۸۸ نقلًا عن القطب الراوندي في لبّ اللباب .

حدیث ۱۷۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَرَكَ الدُّنْيَا أَمْرًا مِنَ الصَّبْرِ ، وَأَشَدُّ مِنْ حَطْمِ السُّيُوفِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترک دنیا کردن ، از صبر زرد ، تلخ تر و از در هم شکستن شمشیرها در راه خدا سخت تر است .
الفردوس : ج ۲ ص ۷۰ ح ۲۳۹۵ عن ابن مسعود ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۲ ح ۶۱۱۳ .

حدیث ۱۷۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا يُعْبَدُ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِثْلِ الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به چیزی چون زهد به دنیا عبادت نشود.

عدّة الداعی : ص ۱۱۱ ، التحصين لابن فهد : ص ۲۷ ح ۴۴ وفيه «تُعَبَّد» بدل «يُعَبَّد» ، إرشاد القلوب : ص ۱۵۸ ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۲۲ ح ۳۸ .

حدیث ۱۷۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَأَتَيْنَهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - : درباره این سخن خداوند متعال که «و در کودکی به او دانایی دادیم» - : یعنی زهد به دنیا. خدای متعال به موسی علیه السلام فرمود: «ای موسی! خودآرایان ، هرگز نمی توانند خویشتن را به زیوری که در چشم من زیباتر از زهد باشد، بیاریند».

مریم : ۱۲ .

حدیث ۱۷۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ما زانَ اللهُ العِبَادَ بِزِينَةِ أَفْضَلَ مِنْ زَهَادَةِ الدُّنْيَا ، وَعَفَافٍ فِي بَطْنِهِ وَفَرَجِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بندگان را به زیوری برتر از زهد به دنیا و عفت شکم و شهوت نیاراست.
 حلیه الأولیاء : ج ۸ ص ۱۷۷ عن عبدالله بن عمر ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۶ ح ۶۱۴۰ .

حدیث ۱۷۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ما تَزَيَّنَ الْأَبْرَارُ فِي الدُّنْيَا بِمِثْلِ الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکان ، در دنیا خود را به چیزی چون زهد به دنیا نیاراستند.
 مسند ابی یعلی : ج ۲ ص ۲۶۵ ح ۱۶۱۴ ، الفردوس : ج ۴ ص ۱۰۵ ح ۶۳۳۲ کلاهما عن عمّار .

حدیث ۱۷۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَعْظَمُ النَّاسِ فِي الدُّنْيَا خَطَرًا
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پُر ارج ترین مردم در دنیا ، کسی است که به دنیا ارج ننهد.
 الخَطَرُ : ارتفاع القدر والمال والشرف والمنزلة (لسان العرب : ج ۴ ص ۲۵۱ «خطر»).

حدیث ۱۷۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الزُّهْدُ فِي زَمَانِنَا هَذَا فِي الدَّنَانِيرِ وَالذَّرَاهِمِ ، وَلَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ الزُّهْدُ فِي النَّاسِ أَنْفَعُ لَهُمْ مِنَ الزُّهْدِ فِي الدَّنَانِيرِ وَالذَّرَاهِمِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زهد در روزگار ما ، در دوری گزیدن از دینار و درهم است؛ اما روزگاری بر مردم فرا می رسد که دوری گزیدن از مردم ، برایشان سودمندتر از زهد به دینار و درهم است.
 کنز العمال : ج ۱۱ ص ۱۵۳ ح ۳۱۰۰۲ نقلًا عن الديلمي عن ابن عباس .

حدیث ۱۷۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا عَلَّمَهُ اللهُ تَعَالَى بِلا تَعَلَّمَ ، وَهَدَاهُ بِلا هِدَايَةٍ ،
 وَجَعَلَهُ بَصِيرًا وَكَشَفَ عَنْهُ الْعَمَى .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دل از دنیا بر کند ، خداوند متعال او را دانش می آموزد ، بی آن که از کسی بیاموزد ، و هدایتش می کند ، بی آن که کسی به هدایت او پردازد ،

و او را بصیرت می بخشد و کوردلی را از او می زداید.

حلیة الأولیاء : ج ۱ ص ۷۲ عن نصیر بن حمزة عن أبیه عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، کنز العمال : ج ۳ ص ۲۰۹ ح ۶۱۹۴ نقلًا عن أبی عبد الرحمن السلمی فی کتاب المواعظ والوصایا عن ابن عباس ؛ تحف العقول : ص ۶۰ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۶۳ ح ۱۸۷ .

حدیث ۱۷۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا رَأَيْتُمُ الرَّجُلَ قَدْ أُعْطِيَ زُهْدًا فِي الدُّنْيَا وَقَلَّةَ مَنْطِقٍ ، فَاقْتَرِبُوا مِنْهُ فَإِنَّهُ يُلْقَى الْحِكْمَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه مردی را دیدید که «زهد در دنیا» و «کم گویی» به او عطا شده است، به وی نزدیک شوید؛ چرا که چنین شخصی، حکمت می آموزد.

سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۱۳۷۳ ح ۴۱۰۱ ، المعجم الكبير : ج ۲۲ ص ۳۹۲ ح ۹۷۵ ، شعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۴۷ ح ۱۰۵۳۴ ، حلیة الأولیاء : ج ۱۰ ص ۴۰۵ وفيه «يلقن» بدل «يلقى» ، تاريخ دمشق : ج ۱۵ ص ۸۴ ح ۳۶۷۹ کلها عن أبی خلاد ، مسند أبی یعلی : ج ۶ ص ۱۹۰ ح ۶۷۷۰ عن عبد الله بن جعفر نحوه ، أسد الغابة : ج ۶ ص ۸۰ ح ۵۸۳۹ عن أبی خالد الكندی ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۳ ح ۶۰۶۹ ؛ الأمالی للطوسی : ص ۵۳۱ ح ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۶۹ ح ۲۶۶۱ كلاهما عن أبی ذرٍّ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۸۰ ح ۳ .

حدیث ۱۷۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَبَا ذَرٍّ ، مَا زَهَّدَ عَبْدٌ فِي الدُّنْيَا إِلَّا أَثْبَتَ اللَّهُ الْحِكْمَةَ فِي قَلْبِهِ وَأَنْطَقَ بِهَا لِسَانَهُ ، وَبَصَّرَهُ عُيُوبَ الدُّنْيَا وَدَاءَهَا وَدَوَاءَهَا ، وَأَخْرَجَهُ مِنْهَا سَالِمًا إِلَى دَارِ السَّلَامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به ابو ذر - : ای ابو ذر! هیچ بنده ای در دنیا زهد نورزید ، مگر آن که خداوند ، حکمت را در دلش ثابت کرد و زبانش را بدان گویا ساخت، عیب های دنیا و درد و درمان آن را به وی شناساند، و او را سالم از دنیا به سرای سلامت (بهشت) برد.

. الأمالی للطوسی : ص ۵۳۱ ح ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۶۸ ح ۲۶۶۱ وفيه «أثبت» بدل «أثبت» وكلاهما عن أبی ذرٍّ ، الكافي : ج ۲ ص ۱۲۸ ح ۱ ، کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۴۱۰ ح ۵۸۹۰ كلاهما عن الهيثم بن واقد الحريري عن الإمام الصادق عليه السلام ، ثواب الأعمال : ص ۲۰۰ ح ۱ عن سيف عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۳۳ ح ۲۷ ؛ حلیة الأولیاء : ج ۳ ص ۱۹۱ عن جعفر بن محمد بن عبد الله عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، الفردوس : ج ۴ ص ۶۹ ح ۶۲۱۵ عن أبی ذرٍّ وكلاهما نحوه .

حدیث ۱۷۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَلَاحُ أَوْلِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بِالزُّهْدِ وَالْيَقِينِ ، وَيَهْلِكُ آخِرُهَا

بِالْبُخْلِ وَالْأَمَلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اول این امت ، با «زهد» و «یقین» ساخته شد، و آخر آن ، با «بخل» و «آرزو» نابود می شود.

الزهد لابن حنبل : ص ۱۶ عن عبدالله بن عمرو ، المعجم الأوسط : ج ۷ ص ۳۳۲ ح ۷۶۵۰ وفيه «هلاکها» بدل «یهلک آخرها» ، شعب الإیمان : ج ۷ ص ۴۲۷ ح ۱۰۸۴۴ و ص ۴۲۸ ح ۱۰۸۴۵ کلاهما نحوه و کلها عن شعيب عن أبيه ، کنز العمال : ج ۳ ص ۴۴۹ ح ۷۳۸۸ .

حدیث ۱۷۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَرَامٌ عَلَي قُلُوبِكُمْ أَنْ تَعْرِفَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى تَزْهَدَ فِي الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چشیدن شیرینی ایمان بر دل های شما حرام است ، مگر آن گاه که دل هایتان نسبت به دنیا زهد ورزند.

الکافی : ج ۲ ص ۱۲۸ ح ۲ عن حفص بن غياث عن الإمام الصادق عليه السلام ، مشکاة الأنوار : ص ۲۰۹ ح ۵۶۸ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۴۹ ح ۲۰ .

حدیث ۱۷۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَجِدُ الرَّجُلُ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ فِي قَلْبِهِ حَتَّى لَا يُبَالِيَ مَنْ أَكَلَ الدُّنْيَا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی ، شیرینی ایمان را در دلش نمی یابد ، مگر آن گاه که باکی نداشته باشد که دنیا را چه کسی می خورد.

«حَتَّى لَا يُبَالِيَ مَنْ أَكَلَ الدُّنْيَا» : یحتمل أن يكون «من» اسم موصول و «أكل» فعلاً ماضياً ، وأن يكون «من» حرف جرّ و «أكل» مصدرًا . فعلى الأوّل المعنى: أنه لا- يعنى بشأن الدنيا بحيث لا- يحسد أحدا عليها ، ... وعلى الثاني أيضا يرجع إلى ذلك ؛ أو المعنى : لا يعنى بأكل الدنيا والتصرّف فيها (مرآة العقول: ج ۸ ص ۲۶۹) .

حدیث ۱۷۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا يُرِيحُ الْقَلْبَ وَالْبَدَنَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دل بر کندن از دنیا ، جان و تن را آسوده می سازد.

الخصال : ص ۷۳ ح ۱۱۴ عن فاطمة بنت الحسين عن أبيها عليه السلام ، روضة الواعظين : ص ۴۸۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۰ ح ۱۱۰ ؛ المعجم الأوسط : ج ۶ ص ۱۷۷ ح ۶۱۲۰ ، شعب الإیمان : ج ۷ ص ۳۴۸ ح ۱۰۵۳۸ کلاهما عن أبي هريرة وح ۱۰۵۳۶ عن طاووس ، مسند الشهاب : ج ۱ ص ۱۸۸ ح ۲۷۸ عن عبد الله بن عمرو ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۲ ح ۶۰۶۱ .

حدیث ۱۷۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي الزُّهْدِ لِرَاحَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به راستی که در زهد ، آسایشی است.

أعلام الدین : ص ۳۳۶ عن ابن عبّاس ، غرر الحکم : ح ۳۲۹ عن الإمام علیّ علیه السلام وفيه «الراحة في الزهد» ، بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۷ ح ۳۷ .

حدیث ۱۷۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا الرَّاحَةُ الْعُظْمَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زهد در دنیا ، بزرگ ترین آسایش است.

غرر الحکم : ح ۱۳۱۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۷ ح ۱۱۹۸ .

حدیث ۱۷۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ الرَّاحَةَ فَلْيُؤَثِّرِ الزُّهْدَ فِي الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که آسایش می خواهد ، باید زهد در دنیا را برگزیند.

غرر الحکم : ح ۸۹۴۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۳۴ ح ۷۴۸۴ .

حدیث ۱۷۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الزُّهْدُ أَفْضَلُ الرَّاحَتَيْنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زهد، برترین آسایش است.

غرر الحکم : ح ۱۶۵۱ .

حدیث ۱۷۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الدُّنْيَا أَمَرَهَا بِطَاعَتِهِ فَأَطَاعَتْ رَبَّهَا ، فَقَالَ لَهَا : خَالِئِي مِنْ طَلَبِكَ وَوَافِقِي مَنْ خَالَفَكَ . فَهِيَ عَلَى مَا عَاهَدَ اللَّهُ إِلَيْهَا وَطَبَعَهَا عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چون خداوند دنیا را آفرید ، فرمانش داد که از او اطاعت کند و دنیا از خداوند گارش اطاعت کرد.

پس به دنیا فرمود: «با آن که تو را می جوید ، ناسازگاری کن، و با آن که با تو ناسازگاری می کند ، سازگار باش».

پس، دنیا بر این دستوری است که خدا به او داد و خداوند ، آن را بر همین سرشت.

مصباح الشریعة : ص ۱۹۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۱۵ ح ۲۰ .

حدیث ۱۷۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ الدُّنْيَا أَنْ أَخْدُمِي مَنْ خَدَمَنِي ، وَأَتَعِبِي مَنْ خَدَمَكِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به دنیا وحی فرمود که: «هر که مرا خدمت می کند ، خدمتش کن، و هر که تو را خدمت می کند ، به رنجش بیفکن».

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۶۳ ح ۵۷۶۲ ، المواعظ للصدوق : ص ۲۷ کلاهما عن حماد بن عمر و أنس بن محمد عن أبيه جميعا عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، مكارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۲۷ ح ۲۶۵۶ عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، جامع الأخبار : ص ۵۰۴ ح ۱۳۹۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۵۴ ح ۳ ؛ تاریخ بغداد : ج ۸ ص ۴۴ ح ۴۱۰۰ ، مسند الشهاب : ج ۲ ص ۳۲۶ ح ۱۴۵۴ کلاهما عن عبدالله بن مسعود ، حلیة الأولیاء : ج ۳ ص ۱۹۴ عن محمد بن بشر عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۱۷۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ جَلَّ جَلَالُهُ أَوْحَى إِلَيَّ الدُّنْيَا أَنْ أَتَعِبِي مَنْ خَدَمَكِ ، وَأَخْدُمِي مَنْ رَفَضَكِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، به دنیا وحی کرد که: «آن را که به خدمت تو در می آید ، به رنج افکن، و آن را که دست از تو می شوید ، خدمت کن».

الأمالی للصدوق : ص ۳۵۴ ح ۴۳۲ عن المفصل بن عمر عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، مشكاة الأنوار : ص ۴۵۰ ح ۱۵۰۹ ، روضة الواعظین : ص ۴۸۸ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۷ ح ۵۱ .

حدیث ۱۷۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا هَانَتْ عَلَيْهِ الْمُصِيبَاتُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به دنیا بی رغبت شود ، سختی ها بر او آسان می گردند.

مكارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۴۱ ح ۲۶۶۰ عن عبدالله بن مسعود ، الكافي : ج ۲ ص ۵۰ ح ۱ عن جابر عن الإمام الباقر عن الإمام عليّ عليهما السلام ، نهج البلاغة : الحكمة ۳۱ عن الإمام عليّ عليه السلام نحوه ، الأمالی للمفيد : ص ۲۷۷ ح ۳ عن قبيصة بن جابر عن الإمام عليّ عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۶۸ ص ۳۵۱ ح ۱۹ ؛ تاریخ بغداد : ج ۶ ص ۳۰۱ ح ۳۳۴۱ ، حلیة الأولیاء : ج ۵ ص ۱۰ کلاهما عن الحارث الأعور عن الإمام عليّ عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله ، تاریخ دمشق : ج ۴۲ ص ۵۱۵ عن قبيصة بن جابر عن الإمام عليّ عليه السلام نحوه ، كنز العمال : ج ۳ ص ۷۱۹ ح ۸۵۶۵ .

حدیث ۱۷۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جُلَسَاءُ اللَّهِ عَدَا أَهْلَ الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همنشینانِ خداوند در فردای قیامت ، آنان اند که در دنیا زاهدند .
الفردوس : ج ۲ ص ۱۰۹ ح ۲۵۷۲ ، کنز العمال : ج ۳ ص ۴۲۷ ح ۷۲۷۹ نقلاً عن ابن لال و کلاهما عن سلمان .

حدیث ۱۷۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ يَشْتَهِي كَرَامَةَ الْآخِرَةِ يَدَعُ زِينَةَ الدُّنْيَا ، هُنَالِكَ اسْتَحْيَا الْعَبْدُ مِنَ اللَّهِ ، وَهُنَالِكَ أَصَابَ وَلايَةَ اللَّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که خواهان کرامت آخرت است ، زیور دنیا را رها می کند. همین جاست که بنده از خدا حیا می کند، و این جاست که به [مقام] ولایت خداوند می رسد.
الزهد لابن المبارك : ص ۱۰۷ ح ۳۱۷ ، تفسیر الثعالبی : ج ۵ ص ۴۸۷ کلاهما عن الحسن ، کنز العمال : ج ۱۵ ص ۹۳۸ ح ۴۳۶۱۱ .

حدیث ۱۷۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا أُرِدْتَ أَنْ يُحِبَّكَ اللَّهُ فَأَبْغِضِ الدُّنْيَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر می خواهی که خداوند تو را دوست بدارد، دنیا را دشمن بدار.
تاریخ بغداد : ج ۷ ص ۷۰ ح ۳۷۵۴ ، تاریخ دمشق : ج ۶ ص ۲۹۰ ح ۱۵۴۹ ، البدايه والنهائيه : ج ۱۰ ص ۱۳۷ کلها عن ربعی بن خراش ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۲ ح ۶۰۶۷ .

حدیث ۱۷۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِزْهَدْ فِي الدُّنْيَا يُحِبَّكَ اللَّهُ ، وَازْهَدْ فِيمَا فِي أَيْدِي النَّاسِ يُحِبَّكَ النَّاسُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در اندرز به مردی - : نسبت به دنیا زهد بورز تا خداوند تو را دوست بدارد، و نسبت به آنچه مردم دارند ، زهد بورز تا مردم دوستت بدارند.

المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۳۴۸ ح ۷۸۷۳ ، سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۱۳۷۴ ح ۴۱۰۲ وفيه «يحبوك» بدل «يحبك الناس» ، المعجم الكبير : ج ۶ ص ۱۹۳ ح ۵۹۷۲ ، شعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۴۴ ح ۱۰۵۲۲ و ۱۰۵۲۳ ، مسند الشهاب : ج ۱ ص ۳۷۳ ح ۶۴۳ کلها عن سهل بن سعد ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۷ ح ۶۰۹۱ ؛ الأملی للطوسی : ص ۱۴۰ ح ۲۲۸ و ص ۲۰۲ ح ۳۴۴ کلاهما عن محمد بن عیسی الكندی عن الإمام الصادق علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۱۵ ح ۴ .

حدیث ۱۷۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَقِيتَنِي أَبُو بَكْرٍ ، فَقَالَ : كَيْفَ أَنْتَ يَا حَنْظَلَةُ؟
قُلْتُ : نَافِقٌ حَنْظَلَةُ!
قَالَ : سُبْحَانَ اللَّهِ ! مَا تَقُولُ؟
قُلْتُ : نَكُونُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يُدَكِّرُنَا بِالنَّارِ وَالْجَهَنَّمَ حَتَّى كَأَنَّا رَأَى عَيْنٍ ، فَإِذَا خَرَجْنَا مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

علیه و آله عَافَسْنَا

صحیح مسلم - به نقل از حنظله اُسیدی که از کاتبان پیامبر خدا بود - : ابو بکر به من بر خورد و گفت: چگونه ای ، ای حنظله؟
گفتم: حنظله ، منافق گشته است!

ابو بکر گفت: سبحان الله ! چه می گویی؟

گفتم: وقتی نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله هستیم و برایمان از آتش و بهشت می گوید ، چنانیم که گویا آنها را به چشم می بینیم؛ ولی از محضر پیامبر خدا که بیرون می رویم ، به زن و فرزند و زندگی مان می پردازیم و بسیاری از سخنان پیامبر را فراموش می کنیم.

ابو بکر گفت: به خدا سوگند که ما نیز همین حال را داریم!

پس ، من و ابو بکر رفتیم تا بر پیامبر خدا وارد شدیم.

من گفتم: ای پیامبر خدا! حنظله منافق گشته است!

پیامبر خدا فرمود: «چه طور؟» .

گفتم: ای پیامبر خدا! آن گاه که نزد شما هستیم و از آتش و بهشت برایمان می گویی ، گویا آنها را به چشم می بینیم؛ اما از نزد شما که می رویم ، به زن و فرزند و زندگی خود می پردازیم، و بسیاری از آن سخنان را فراموش می کنیم!

پیامبر خدا فرمود: «سوگند به آن که جانم در دست اوست ، اگر بر آن حالی

که نزد من دارید ، دوام آورید ، ... فرشتگان در بسترهایتان و در کوی و برزن هایتان با شما دست می دهند؛ اما - ای حنظله - آدمی هر ساعتی ، حالتی دارد» ، و سه بار این جمله را فرمود .

المعافسة: المعالجة والممارسة والملاعبة (النهاية: ج ۳ ص ۲۶۳ «عفس»).

حدیث ۱۷۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِنْ عَبْدٍ يَدْعُ الدُّنْيَا إِلَّا لَمْ يَزَلْ عَزِيزًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، يَخَافُهُ النَّاسُ مَا دَامَ فِي حَالِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای نیست که دنیا را وا نهد ، مگر آن که پیوسته در دنیا و آخرت ، عزتمند است و تا زمانی که بر آن حال است ، هیبت او در دل مردم خواهد بود.

الفردوس: ج ۴ ص ۸ ح ۶۰۲۰ عن أبي هريرة .

حدیث ۱۷۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَدْ أَفْلَحَ الْمُزْهَدُ الْمُجْهَدُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رستگار است بی اعتنای سختکوش: بی اعتنا به زندگی، و سختکوش در عبادت (سه بار).

جَهْدَ الرَّجُلِ فِي كَذَا : أَيْ جَدَّ فِيهِ وَبَالَغَ (لسان العرب: ج ۳ ص ۱۳۳ «جهد»).

حدیث ۱۷۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَامَةُ الْوَرَعِ الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا ، فَمَنْ تَمَسَّكَ بِالْوَرَعِ وَالزُّهْدِ بَلَغَهُ كُلُّ دَرَجَةٍ رَفِيعَةٍ ، وَمَنْ تَخَلَّى مِنْهُمَا لَقِنِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى غَيْرِ مِلَّتِي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه پارسایی ، زهد در دنیا است. پس، هر که به پارسایی و زهد چنگ در زند ، این دو او را به هر
درجه بالایی می رسانند، و هر که از این دو ، دست کشد ، روز قیامت مرا بر غیر آیین من دیدار می کند.
الفردوس : ج ۱ ص ۲۰۵ ح ۷۸۵ عن ابن مسعود .

حدیث ۱۷۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - نَاجَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ فَكَانَ فِيهَا نَاجَاهُ أَنْ قَالَ : يَا مُوسَى ... أَمَا الزَّاهِدُونَ فِي الدُّنْيَا ، فَإِنِّي أَمْنَحُهُمْ جَنَّتِي
يَتَبَوَّؤْنَ مِنْهَا حَيْثُ شَاءُوا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند - تبارک و تعالی - با موسی علیه السلام به نجوا پرداخت و از جمله نجواهایش این بود که
گفت: «ای موسی!... من بهشت خویش را تقدیم زاهدان در دنیا می کنم و در هر کجای آن که می خواهند ، ساکن شوند».
شُعَبُ الْإِيمَانِ : ج ۷ ص ۳۴۵ ح ۱۰۵۲۷ عن ابن عباس ، كُنزُ الْعَمَالِ : ج ۳ ص ۷۲۳ ح ۸۵۷۸ .

حدیث ۱۷۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - خَلَقَ الْعَقْلَ مِنْ نُورٍ مَخْرُوجٍ مَكْنُونٍ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند - تبارک و تعالی - خرد را از نوری آفریده که در دانش پیشینش اندوخته و نهفته بود و هیچ
پیامبر مُرْسَل و فرشته مقرب، از آن مطلع نبود. آن گاه ، دانش را نفس آن ، فهم را روحش ، و زهد را سرش... قرار داد.
مَكْنُونٌ : أَيْ مُسْتَوْرٍ (تاج العروس : ج ۱۸ ص ۴۸۵ «کن»).

حدیث ۱۷۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَوْ تَعَلَّمُونَ مِنَ الدُّنْيَا مَا أَعْلَمْتُمْ لِأَسْتَرَأْتُمْ أَنْفُسَكُمْ مِنْهَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر آنچه را من از دنیا می دانم ، شما می دانستید، جان هایتان از [هم و غم های] آن می آسود.
شُعَبُ الْإِيمَانِ : ج ۷ ص ۲۸۶ ح ۱۰۳۳۰ عن عروة بن الزبير ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۳ ص ۷۲۸ ح ۶۶۴۰ عن الزبير ، كُنزُ
الْعَمَالِ : ج ۳ ص ۱۹۴ ح ۶۱۳۰ .

حدیث ۱۷۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كَفَى بِالْمَوْتِ مُرْهَدًا فِي الدُّنْيَا وَمُرْغَبًا فِي الْآخِرَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ، بهترین عامل زهدورزی در دنیا و ترغیب به آخرت است.
المصنّف لابن أبي شيبة : ج ۸ ص ۱۲۹ ح ۲۸ عن الربيع ، الفردوس : ج ۳ ص ۲۹۰ ح ۴۸۶۸ عن أنس وفيه «بذكر الموت» بدل
«بالموت» ، كُنزُ الْعَمَالِ : ج ۱۵ ص ۵۴۷ ح ۱۱۷ نقلاً عن الزهد لابن حنبل .

حدیث ۱۷۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَفْضَلُ الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا ذِكْرُ الْمَوْتِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین [عامل] زهدورزی در دنیا، یاد مرگ است.
الفردوس : ج ۱ ص ۳۵۷ ح ۱۴۴۱ عن أنس ، كنز العمّال : ج ۱۵ ص ۵۴۴ ح ۴۲۱۰۴ ؛ جامع الأخبار : ص ۴۷۳ ح ۱۳۳۴ ، بحار
الأنوار : ج ۶ ص ۱۳۷ ح ۴۱ .

حدیث ۱۷۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَلَا فَزَرُّوْا الْقُبُوْرَ ؛ فَإِنَّهَا تُزْهَدُ فِي الدُّنْيَا وَتُذَكَّرُ الْآخِرَةَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان! به زیارت قبور بروید که موجب زهدورزی در دنیا و یادآوری آخرت می شود.
المستدرک علی الصحیحین : ج ۱ ص ۵۳۱ ح ۱۳۸۷ ، سنن ابن ماجه : ج ۱ ص ۵۰۱ ح ۱۵۷۱ ، السنن الکبری : ج ۴ ص ۱۲۹ ح
۷۱۹۷ ، أخبار مکة للأزرقي : ج ۲ ص ۲۱۱ کلها عن عبد الله بن مسعود ، كنز العمّال : ج ۱۵ ص ۶۵۳ ح ۴۲۵۸۹ .

حدیث ۱۷۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَسِيفَ عَلَى دُنْيَا فَاتَتْهُ ، اقْتَرَبَ مِنَ النَّارِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که برای از دست دادن چیزی از دنیا افسوس خورد ، به فاصله یک ماه راه ، به آتش نزدیک می
شود.
تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۷۹ ، المحجّة البيضاء : ج ۶ ص ۹۶ وفيه «سنه» بدل «شهر» .

حدیث ۱۷۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَسِيفَ عَلَى دُنْيَا فَاتَتْهُ اقْتَرَبَ مِنَ النَّارِ مَسِيرَةَ أَلْفِ سَنَةٍ ، وَمَنْ أَسِيفَ عَلَى آخِرَةٍ فَاتَتْهُ اقْتَرَبَ مِنَ الْجَنَّةِ مَسِيرَةَ أَلْفِ سَنَةٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که برای از دست دادن چیزی از دنیا افسوس خورد ، به اندازه مسافت هزار سال راه ، به آتش
نزدیک شده است؛ و هر که برای از دست دادن چیزی از آخرتش افسوس خورد ، به اندازه مسافت هزار سال راه ، به بهشت نزدیک
شده است.
كنز العمّال : ج ۳ ص ۱۹۷ ح ۶۱۴۷ نقلًا عن الرازي في مشيخته عن ابن عمر .

حدیث ۱۷۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَصْبَحَ حَزِينًا عَلَى الدُّنْيَا ، أَصْبَحَ سَاخِطًا عَلَى رَبِّهِ تَعَالَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که برای دنیا غمگین شود ، از پروردگار متعال خود ، خشمگین شده است .
 المعجم الصغیر : ج ۱ ص ۲۵۷ ، شُعب الإیمان : ج ۷ ص ۲۱۳ ح ۱۰۰۴۴ کلاهما عن أنس وص ۲۱۴ ح ۱۰۰۴۵ عن ابن مسعود ، کنز العمال : ج ۳ ص ۲۲۶ ح ۶۲۷۱ ؛ الأمالی للمفید : ص ۱۸۸ ح ۱۵ ، الأمالی للطوسی : ص ۲۲۹ ح ۴۰۴ کلاهما عن رفاعه [بن موسی] عن الإمام الصادق علیه السلام ، تاریخ یعقوبی : ج ۲ ص ۹۵ نحوه ، تفسیر القمی : ج ۱ ص ۳۸۱ عن المفضل بن عمر عن الإمام الصادق علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۳۴۸ ح ۳۵ .

حدیث ۱۷۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ما زُوِيَتِ الدُّنْيَا عَنْ أَحَدٍ إِلَّا كَانَتْ خَيْرَةً لَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا از هیچ کس گرفته نشد ، مگر آن که خیر او در آن بود .
 الفردوس : ج ۴ ص ۶۸ ح ۶۲۱۳ عن ابن عمر ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۶ ح ۶۱۴۱ .

حدیث ۱۷۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَشْغَلُوا قُلُوبَكُمْ بِذِكْرِ الدُّنْيَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دل هایتان را به ذکر دنیا (یاد کردن از دنیا) مشغول نسازید .
 شُعب الإیمان : ج ۷ ص ۳۶۱ ح ۱۰۵۸۴ عن محمد بن النظير الحارثي ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۸ ح ۶۱۵۳ ؛ تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۳ .

حدیث ۱۷۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 طُولُ الْأَمَلِ يَصْرِفُ هِمَمَكُمْ إِلَى الدُّنْيَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آرزوی دور و دراز ، همت های شما را مصروف دنیا می کند .
 أعلام الدين : ص ۳۴۵ عن أبي هريرة ، بحار الأنوار : ج ۷ ص ۱۸۸ ح ۳۹ .

حدیث ۱۷۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُونُوا فِي الدُّنْيَا أَضْيَافًا ، وَاتَّخِذُوا الْمَسَاجِدَ بُيُوتًا ، وَعَوِّدُوا قُلُوبَكُمْ الرَّقَّةَ ، وَأَكْثِرُوا التَّفَكُّرَ وَالْبُكَاءَ ، وَلَا تَخْتَلِفَنَّ بِكُمْ الْأَهْوَاءُ ، تَبْنُونَ مَا لَا تَسْكُنُونَ ، وَتَجْمَعُونَ مَا لَا تَأْكُلُونَ ، وَتَأْمَلُونَ مَا لَا تُدْرِكُونَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در دنیا [چون] میهمان باشید ، و مسجدها را خانه خود بگیرید ، و دل هایتان را به نازکی ، عادت دهید ، و زیاد اندیشه و گریه کنید ، و هوس های گونه گون را به خود راه مدهید ، به این که : آنچه را در آن ساکن نمی شوید ، بنا کنید و آنچه را که نمی خورید ، گرد آورید و آنچه را که بدان نمی رسید ، آرزو کنید .
 کنز الفوائد : ج ۱ ص ۳۴۴ ، أعلام الدين : ص ۱۴۶ وص ۳۶۵ عن أبي سعيد الخدري ، إرشاد القلوب : ص ۹۴ کلاهما نحوه ، بحار

الأُنوار: ج ۷۳ ص ۸۱ ح ۴۳؛ حلیة الأولیاء: ج ۱ ص ۳۵۸، مسند الشهاب: ج ۱ ص ۴۲۶ ح ۷۳۱، تفسیر القرطبی: ج ۱۲ ص ۲۷۷ کلها عن الحکم بن عمیر .

حدیث ۱۷۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِرَّوْا مِنْ فُضُولِ الدُّنْيَا كَمَا تَفِرُّوْنَ مِنَ الْحَرَامِ ، وَهَوِّنُوا عَلَى أَنْفُسِكُمُ الدُّنْيَا كَمَا تَتَهَوَّنُونَ الْجِيفَةَ ، وَتَوَرَّوْا قُلُوبَكُمْ بِتَفَكُّرِ الْآخِرَةِ ، وَتَوَبَّوْا إِلَى اللَّهِ مِنْ فُضُولِ الدُّنْيَا وَسَيِّئَاتِ أَعْمَالِكُمْ ؛ حَتَّى تَنْجُوا مِنْ شِدَّةِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همچنان که از حرام می گریزید ، از فزونی های دنیا نیز بگریزید ، و همچنان که مردار را خوار می شمارید ، دنیا را نیز در نظرتان خوار گردانید ، و با اندیشیدن درباره آخرت ، دل هایتان را نورانی کنید ، و از فزونی های دنیا و کردارهای بدتان ، به درگاه خدا توبه برید تا از سختی روز قیامت برهید .

الفردوس: ج ۳ ص ۱۴۹ ح ۴۴۰۱ عن جابر بن عبد الله؛ مستدرک الوسائل: ج ۱۲ ص ۵۴ ح ۱۳۹۶ نقلاً عن القطب الراوندي في لبّ اللباب وليس فيه «وتوروا قلوبكم بتفكير الآخرة» .

حدیث ۱۷۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ! اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَاسْعَوْا فِي مَرْضَاتِهِ ، وَأَيِّقِنُوا مَنْ

الدُّنْيَا بِالْفَنَاءِ وَمِنَ الْآخِرَةِ بِالْبَقَاءِ ، وَاعْمَلُوا لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ ، فَكَأَنَّكُمْ بِالْدُّنْيَا لَمْ تَكُنْ وَبِالْآخِرَةِ لَمْ تَزَلْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! از خدا، چنان که باید، بترسید و در جلب خشنودی او بکوشید . به فناپذیری دنیا و جاودانگی آخرت ، یقین کنید، و برای پس از

مرگ ، کار کنید ، چنان که گویی هرگز در دنیا نبوده اید و پیوسته در آخرت زیسته اید .

أعلام الدین: ص ۳۴۴ عن أنس ، بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۱۸۷ ح ۱۰ .

حدیث ۱۷۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا زَاهِدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هیچ پیامبری را برنگزید ، مگر این که زاهد بود .

مستدرک الوسائل: ج ۱۲ ص ۵۱ ح ۱۳۴۸۸ نقلاً عن القطب الراوندي في لبّ اللباب .

حدیث ۱۷۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ جَبْرِيْلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَتَانِي بِخَزَائِنِ الدُّنْيَا عَلَى بَعْلَةٍ شَهْبَاءٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جبرئیل علیه السلام گنجینه های دنیا را بر قاطری خاکستری رنگ ، نزد من آورد و گفت: ای

محمد! اینها گنجینه های زمین اند و از سهم تو در نزد پروردگار بلندمرتبه ات چیزی کم نمی کنند.
گفتم: دوست من، جبرئیل! مرا به اینها نیازی نیست. هر گاه سیر شوم، پروردگارم را سپاس می گزارم، و هر گاه گرسنه شوم، از او درخواست می کنم.

الشَّهَبُ : هو أن يغلب البياض السواد؛ بَعْلُ أَشْهَبٍ وَبَعْلَةٌ شَهْبَاءُ (المصباح المنير: ص ۳۲۴ «شهب»).

حدیث ۱۷۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا تَطَاوَلَتْ إِلَيَّ بِعُنُقِهَا، فَقُلْتُ: إِلَيْكَ عَنِّي! فَقَالَتْ: أَمَا إِنَّكَ إِنْ لَمْ تَلْحَقْنِي فَسَيَلْحَقْنِي الَّذِي بَعْدَكَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا به سوی من گردن کشید . گفتم: از من دور شو!

گفت: اگر تو مرا نگیری، آن که بعد از تو می آید، مرا خواهد گرفت.

الفردوس: ج ۲ ص ۲۳۳ ح ۳۱۲۰ عن أبي بكر.

حدیث ۱۷۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا لِي وَلِلدُّنْيَا! إِنَّمَا مَتَلَى وَمَتَلُهَا كَمَثَلِ الزَّاكِبِ رُفِعَتْ لَهُ شَجَرَةٌ فِي يَوْمٍ صَائِفٍ فَقَالَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرا چه به دنیا؟! همانا حکایت من و دنیا، حکایت سواری است که در یک روز گرم تابستانی،

درختی می بیند و زیر سایه آن استراحتی می کند و سپس آن را ترک می کند و می رود.

قَالَ: مَا لِي وَمَا لِي وَاسْتِرَاحَ (النهاية: ج ۴ ص ۱۲۴ «قول»).

حدیث ۱۷۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ، إِنَّ اللَّهَ قَدْ زَيَّنَكَ بِزِينَةٍ لَمْ يُزَيِّنِ الْعِبَادَ بِزِينَةٍ أَحَبَّ إِلَيَّ اللَّهُ مِنْهَا، زَيَّنَكَ بِالزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا وَجَعَلَكَ لَا تَرَزُّأُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! خداوند تو را به زیوری آراسته که بندگان را به زیوری محبوب تر از آن در نزد خود،

نیاراسته است: تو را به زیور زهد آراسته و چنانست قرار داده که نه تو از دنیا چیزی بر می گیری و نه دنیا از تو چیزی

بر می گیرد، و دوستی مستمندان را نیز به تو ارزانی داشته است.

يرزأ: يأخذ (النهاية: ج ۲ ص ۲۱۸ «رزأ»).

حدیث ۱۷۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ، إِنَّ اللَّهَ خَصَّكَ بِأَمْرٍ وَأَعْطَاكَهُ، لَيْسَ مِنَ الْأَعْمَالِ شَيْءٌ أَحَبُّ إِلَيْهِ وَلَا أَفْضَلُ مِنْهُ عِنْدَهُ؛ الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا، فَلَيْسَ تَنَالُ مِنْهَا شَيْئًا

وَلَا تَنَالُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! خداوند، خصلتی به تو اختصاص داده و عطایت کرده است که هیچ عملی در نزد او

محبوب تر و برتر از آن نیست: زهد در دنیا. نه تو از دنیا نوایی می گیری و نه دنیا از تو به نوایی می رسد. در روز قیامت، زهد،

زیور نیکان در نزد خداوند است.

فی المصدر «تَنَالُهُ» وما أثبتناه هو الأوفق كما في بحار الأنوار .

حدیث ۱۷۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: أَخْبِرْنِي لِمَ سُمِّيَتِ الْآخِرَةُ آخِرَةً؟

قَالَ [صلى الله عليه وآله]: لِأَنَّهَا مُتَأَخَّرَةٌ تَجِيءُ مِنْ بَعْدِ الدُّنْيَا ، لَا تُوصَفُ سِنِينُهَا ، وَلَا تُحْصَى أَيَامُهَا ، وَلَا يَمُوتُ سُكَّانُهَا .

علل الشرائع - به نقل از یزید بن سلام ، در گفتگو با پیامبر خدا - : [گفتم] : [مرا خبر دهید که چرا آخرت را آخرت نامیده اند؟ فرمود] : «چون متأخر از دنیاست و پس از آن می آید . سال های آن به وصف نمی آید ، و روزهایش شماره نمی شود و ساکنانش نمی میرند» .

علل الشرائع : ص ۴۷۰ ح ۳۳ ، بحار الأنوار : ج ۵۷ ص ۳۵۶ ح ۲ .

حدیث ۱۷۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْقَبْرِ أَوْلَ مَنْزِلِ الْآخِرَةِ ؛ فَإِنْ يَنْجُ مِنْهُ فَمَا بَعْدَهُ أَيْسَرُ مِنْهُ ، وَإِنْ لَمْ يَنْجُ مِنْهُ فَمَا بَعْدَهُ أَشَدُّ مِنْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گور ، نخستین منزلگاه آخرت است . اگر [انسان] از آن به سلامت برهد ، منزلگاه های پس از آن ، آسان تر از آن است ، و اگر از آن به سلامت نرهد ، منزلگاه های پس از آن ، سخت تر از آن خواهد بود .

مسند ابن حنبل : ج ۱ ص ۱۴۰ ح ۴۵۴ ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۱ ص ۵۲۶ ح ۱۳۷۳ کلاهما عن عثمان ، ربیع الأبرار : ج ۴ ص ۲۰۴ ، شرح نهج البلاغة : ج ۱۱ ص ۱۵۹ وفيها «شَرٌّ» بدل «أشدُّ» ؛ جامع الأخبار : ص ۴۸۵ ح ۱۳۵۱ ، روضة الواعظین : ص ۵۴۲ ، بحار الأنوار : ج ۶ ص ۲۴۲ ح ۶۴ .

حدیث ۱۷۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْلَ عَدَلِ الْآخِرَةِ الْقُبُورُ ؛ لَا يَعْرِفُ فِيهَا شَرِيفٌ مِنْ وَضِعٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین مرحله عدالت آخرت ، گورهایند که در آنها میان شریف و دون پایه ، فرقی نهاده نمی شود.

دعائم الإسلام: ج ۱ ص ۲۳۳ ، الجعفریات : ص ۲۰۵ کلاهما عن الإمام علي عليه السلام ، بحار الأنوار: ج ۸۱ ص ۲۸۳ ح ۴۰ وزاد في ذيله «وغنى من فقير» .

حدیث ۱۷۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَاللَّهِ مَا الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مِثْلَمَا يَجْعَلُ أَحَدُكُمْ إِصْبَعَهُ هَذِهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به خدا سوگند که دنیا در مقایسه با آخرت ، جز مانند این که فردی از شما این انگشتش را در دریا

فرو برد، نیست. پس، بنگرد که

انگشتش با چه [مقدار آب] باز می گردد (دنیا در برابر آخرت، به اندازه این نم است در برابر دریا).
 أی السَّبَابَةُ، فقد جاء فی المصدر بعد کلمة هذه: «وأشار یحیی بالسَّبَابَةُ» ویحیی هو ابن سعید، من رجال سند الروایة.

حدیث ۱۷۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

ما أَخَذَتِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ إِلَّا كَمَا أَخَذَ مَخِيطٌ غُرْسَ فِي الْبَحْرِ مِنْ مَائِهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: آنچه دنیا از آخرت گرفته است، جز به اندازه آبی که سوزنی فرو رفته در دریا به خود می گیرد، نیست.

المعجم الكبير: ج ۲۰ ص ۳۰۸ ح ۷۳۳ عن المستورد، كنز العمال: ج ۳ ص ۱۹۵ ح ۱۶۳۷.

حدیث ۱۷۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مَثَلُكُمْ أَيُّهَا الْأُمَّةُ كَمَثَلِ عَسْكَرٍ قَدْ سَارَ أَوْلُهُمْ وَنَوْدَى بِالرَّحِيلِ؛ فَمَا أَسْرَعَ مَا يَلْحَقُ آخِرُهُمْ بِأَوْلِهِمْ! وَاللَّهِ مَا الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ إِلَّا كَنَفْحَةٍ أَرْنَبٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: حکایت شما - ای مردم - همانند سپاهی است که ابتدای آن رفته و ندای کوچ [در آن،] سر داده شده است. پس، چه زود آخر آن سپاه به اولش می رسد! به خدا سوگند، دنیا در برابر آخرت، جز به مانند یک نفس (جهش) خرگوشی نیست. بکوشید، بکوشید - ای بندگان خدا - و از خداوند، پروردگارتان، کمک بجوید.

كذا في المصدر بالحاء المهملة، والظاهر أنها مصحفة عن «نفجة» بالجيم. قال ابن الأثير: كنفجة أرنب: أي كوثبته من مجئمه، يريد تقليل مدتها (النهاية: ج ۵ ص ۸۸ «نفج»).

حدیث ۱۷۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

يَا أَهْلَ الْخُلُودِ، يَا أَهْلَ الْبَقَاءِ، إِنَّكُمْ لَمْ تُخْلَقُوا لِلْفَنَاءِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: ای اهل جاودانگی، ای اهل ماندگاری! شما برای نابودی آفریده نشده اید؛ بلکه از سرایی به سرایی انتقال داده می شوید، همچنان که از پشت ها به زهدان ها، و از زهدان ها به دنیا منتقل شدید و از دنیا به گورها، و از موقف (قیامت) به جاودانگی در بهشت یا دوزخ [انتقال می یابید].

فی المصدر: «اللقاء»، والتصويب من المصادر الأخرى.

حدیث ۱۷۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّمَا الدُّنْيَا عَرَضٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در یکی از خطبه هایش - : ای مردم! دنیا متاعی نقد است که نیک و بد، از آن می خورند، و

آخرت، وعده ای راست است که در آن، پادشاهی دادگر، حکومت (/ قضاوت) می کند و در آن، احقاق حق می نماید و بر باطل، مهر ابطال می زند.

العَرْض - بالتحریک - : متاع الدنيا و حطامها (النهاية: ج ۳ ص ۲۱۴ «عرض»).

حدیث ۱۷۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا- وإنَّ اللهَ خَلَقَ الدُّنْيَا دَارَ بَلْوَى ، وَالْآخِرَةَ دَارَ عُقْبَى ، فَجَعَلَ بَلْوَى الدُّنْيَا لِنُؤَابِ الْآخِرَةِ سَيِّبًا ، وَثَوَابَ الْآخِرَةِ مِنْ بَلْوَى الدُّنْيَا عَوْضًا ، فَيَأْخُذُ لِيُعْطَى ، وَيَبْتَلِي لِيَجْزَى ، وَإِنَّهَا لَسَرِيعَةُ الذَّهَابِ ، وَوَشِيكَةُ الْإِنْقِلَابِ ، فَاحْذَرُوا حَلَاوَةَ رِضَاعِهَا لِمَرَارَةِ فَطَامِهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که خداوند دنیا را سرای گرفتاری و آخرت را سرای مُجازات قرار داد . گرفتاری دنیا را سبب پاداش آخرت کرد و پاداش آخرت، عوض گرفتاری دنیا است . می گیرد تا بدهد و گرفتار می کند تا جزا دهد . دنیا، زوال شتابانی دارد و به سرعت، دگرگونی می پذیرد . از شیرینی شیر آن، به خاطر تلخی جدایی اش بر حذر باشید .

أعلام الدین : ص ۳۴۴ عن ابن عمر ، تحف العقول : ص ۴۸۳ عن الإمام الهادی علیه السلام وفيه صدره إلى «الدنيا عوضا» ، بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۱۸۶ ؛ الفردوس: ج ۵ ص ۲۸۱ ح ۸۱۸۶ عن ابن عمر وليس فيه «وإنها لسريعة الزهاب ، ووشيكة الانقلاب» ، كنز العمال: ج ۳ ص ۲۱۱ ح ۶۲۰۳ .

حدیث ۱۷۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا جَعَلَ اللهُ فِي الْآخِرَةِ غَيْرَ دَارَيْنِ : دَارَ الثَّوَابِ وَدَارَ الْعِقَابِ ؛ الْجَنَّةِ

وَالنَّارِ ، وَهُمَا دَرَجَاتٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند در آخرت، جز دو سرا قرار نداده است : سرای پاداش و سرای کیفر [یعنی] بهشت و دوزخ . و این دو، درجات دارند .

دعائم الإسلام: ج ۱ ص ۲۵ .

حدیث ۱۷۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا إِنَّ الْآخِرَةَ الْيَوْمَ مُحَقَّقَةٌ بِالْمَكَارِهِ ، وَإِنَّ الدُّنْيَا مُحَقَّقَةٌ

بِالشَّهَوَاتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که آخرت، امروز، با ناملايمات در میان گرفته شده است و دنیا با شهوات، احاطه گشته است .

المعجم الكبير: ج ۱۹ ص ۲۰۰ ح ۴۴۹ ، أسد الغابة: ج ۴ ص ۴۷۰ الرقم ۴۴۹۸ وفيه «النار» بدل «الدنيا» وكلاهما عن كليب بن حزن ، كنز العمال: ج ۱۵ ص ۹۳۱ ح ۴۳۵۹۷ نقلًا عن الأمامي لابن صصرى عن عبد الله بن جراد نحوه .

حدیث ۱۷۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ يُعْطَى الدُّنْيَا لِمَنْ يُحِبُّ وَيُبْغِضُ ، وَلَا يُعْطَى الآخِرَةَ إِلَّا أَهْلَ صِفْوَتِهِ وَمَحَبَّتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند پاک والا ، دنیا را به دوست و دشمن می دهد ؛ اما آخرت را جز به کسانی که برگزیده و محبوب او باشند ، نمی دهد .

أعلام الدین : ص ۲۷۷ ، بحار الأنوار : ج ۸۱ ص ۱۹۵ ح ۵۲ .

حدیث ۱۷۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِجْعَلُوا هِمَّتَكُمْ الآخِرَةَ ، لَا يَنْفَعُ فِيهَا ثَوَابُ الْمَرَضِيِّ عَنْهُ ، وَلَا يَنْقَطِعُ فِيهَا عِقَابُ الْمَسْخُوطِ عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همت خود را آخرت قرار دهید ؛ آخرتی که در آن ، پاداش کسی که مورد رضایت [الهی] است ، پایان نمی یابد و کیفر (مجازات) شخصی که مورد خشم [خداوند] است ، قطع نمی گردد .

أعلام الدین : ص ۳۴۲ ح ۳۰ عن أنس ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۸۵ ح ۱۰ .

حدیث ۱۷۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِجْعَلُوا آخِرَتَكُمْ لِأَنْفُسِكُمْ ، وَسَعَيْكُمْ لِمُسْتَقَرِّكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آخرتتان را وجهه همت خود ، و تلاشتان را برای محل استقرار [همیشگی]تان قرار دهید .

أعلام الدین : ص ۳۴۰ ح ۲۶ عن أبي أيوب الأنصاري ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۸۲ ح ۱۰ .

حدیث ۱۷۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به خدا که زندگی ای جز زندگی آخرت نیست .

صحیح البخاری : ج ۵ ص ۲۳۵۷ ح ۶۰۵۰ ، صحیح مسلم : ج ۳ ص ۱۴۳۱ ح ۱۲۷ ، سنن الترمذی : ج ۵ ص ۶۹۴ ح ۳۸۵۷ ، مسند ابن

حنبل : ج ۴ ص ۳۴۳ ح ۱۲۷۵۷ کلهها عن أنس ، کنز العمال : ج ۳ ص ۳۷۹ ح ۷۰۳۸ ؛ المناقب لابن شهر آشوب : ج ۱ ص ۱۸۵ ، بحار

الأنوار : ج ۱۹ ص ۱۲۴ ح ۹ .

حدیث ۱۷۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ! كُونُوا مِنْ أبنَاءِ الآخِرَةِ وَلَا تَكُونُوا مِنْ أبنَاءِ الدُّنْيَا؛ فَإِنَّ كُلَّ أُمَّ يَتَّبِعُهَا وَلَمَدُهَا... فَاعْمَلُوا وَأَنْتُمْ مِنَ اللَّهِ عَلَى حَذَرٍ ، وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ مَعْرُوضُونَ عَلَى أَعْمَالِكُمْ وَأَنْتُمْ مُلَاقُوا اللَّهِ لَا بُدَّ مِنْهُ «فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ * وَ مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! از فرزندان آخرت باشید و از فرزندان دنیا نباشید؛ زیرا که هر بچه ای، دنبال مادرش حرکت می کند ... پس، عمل کنید، در حالی که از خدا بر حذرید. بدانید که به اعمال شما رسیدگی می شود و خواه ناخواه، خدا را ملاقات می کنید. «پس، هر که به وزن ذره ای نیکی کند، آن را می بیند و هر که به وزن ذره ای بدی کند، آن را می بیند».

الزلزله: ۷ و ۸.

حدیث ۱۷۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِلدُّنْيَا أَبْنَاءً وَلِلْآخِرَةِ أَبْنَاءً، فَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الْآخِرَةِ وَلَا تَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الدُّنْيَا؛ فَإِنَّ كُلَّ وَلَدٍ يَتَّبِعُ بِأُمَّه، وَإِنَّ الدُّنْيَا قَدْ تَرَحَّلَتْ مُدْبِرَةً، وَالْآخِرَةُ قَدْ تَجَمَّلَتْ مُقْبِلَةً.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا را فرزندان است و آخرت را نیز فرزندان. شما از فرزندان آخرت باشید و از فرزندان دنیا مباشید؛ زیرا که هر بچه ای، دنبال مادر خود حرکت می کند. همانا دنیا پشت کرده و می رود، و آخرت، روی کرده و می آید.
 إرشاد القلوب: ص ۲۱، أعلام الدین: ص ۳۴۵ ح ۳۹ عن أبي هريرة، الفقه المنسوب للإمام الرضا عليه السلام: ص ۳۷۰ عن العالم عليه السلام وكلاهما نحوه وليس فيهما «إِنَّ كُلَّ وَلَدٍ يَتَّبِعُ بِأُمَّه».

حدیث ۱۷۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

هَذِهِ الدُّنْيَا قَدْ ارْتَحَلَتْ مُدْبِرَةً، وَهَذِهِ الْآخِرَةُ قَدْ ارْتَحَلَتْ مُقْبِلَةً، وَلِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا بَنُونَ؛ فَإِنْ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الْآخِرَةِ وَلَا تَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الدُّنْيَا فَافْعَلُوا؛ فَإِنَّكُمْ الْيَوْمَ فِي دَارِ عَمَلٍ وَلَا حِسَابٍ، وَأَنْتُمْ غَدًا فِي دَارِ حِسَابٍ وَلَا عَمَلٍ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این دنیا، پشت کرده و می رود و این آخرت، روی کرده و می آید، و برای هر یک از این دو، فرزندان است. پس چنانچه می توانید از فرزندان آخرت باشید و از فرزندان دنیا نباشید، چنین کنید. امروز، شما در سرایی هستید که جای عمل است و حسابرسی نیست، و فردا در سرایی خواهید بود که جای حسابرسی است و عمل نیست.

الخصال: ص ۵۱ ح ۶۲ عن جابر بن عبد الله، الكافي: ج ۸ ص ۵۸ ح ۲۱ عن سليم بن قيس عن الإمام علي عليه السلام، الأمالي للمفيد: ص ۹۳ ح ۱ عن حنيفة العرنی عن الإمام علي عليه السلام، نهج البلاغة: الخطبة ۴۲ عن الإمام علي عليه السلام كلها نحوه، بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۱۱۷ ح ۱۳؛ المصنّف لابن أبي شيبة: ج ۸ ص ۱۵۵ ح ۱ عن الإمام علي عليه السلام، تاريخ دمشق: ج ۴۲ ص ۴۹۴ عن أبي عبد الرحمن السلمي عن الإمام علي عليه السلام، شعب الإيمان: ج ۷ ص ۳۷۰ ح ۱۰۶۱۶ عن جابر بن عبد الله وكلها نحوه، كنز العمال: ج ۳ ص ۸۱۹ ح ۸۸۵۶.

حدیث ۱۷۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي قَوْلِ اللَّهِ: «تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا»-: التَّجَبُّرُ فِي الْأَرْضِ وَالْأَخْذُ بِغَيْرِ الْحَقِّ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :- درباره آیه شریف «آن سرای آخرت را برای کسانی قرار می دهیم که خواستار برتری و فساد نیستند»-: [یعنی] گردنکشی در زمین [و جامعه] و گرفتن به ناحق.

تاریخ دمشق: ج ۶۵ ص ۱۲۱، الأمالی للمحاملی: ص ۲۲۹ کلاهما عن أبي هريرة.

حدیث ۱۷۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ تَرَكَ زِينَةَ الدُّنْيَا؛ فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَقَدْ اسْتَحْيَا مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس خواستار آخرت است، زیور دنیا را وا نهد، و هر کس چنین کند، به راستی که از خداوند حیا کرده است.

سنن الترمذی: ج ۴ ص ۶۳۷ ح ۲۴۵۸، مسند ابن حنبل: ج ۲ ص ۳۳ ح ۳۶۷۱، المستدرک علی الصحیحین: ج ۴ ص ۳۵۹ ح ۷۹۱۵ کلها عن عبدالله بن مسعود، کنز العمال: ج ۳ ص ۱۱۸ ح ۵۷۵۳؛ کنز الفوائد: ج ۱ ص ۲۱۷، الخصال: ص ۲۹۳ ح ۵۸ عن عبدالله بن میمون القداح عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله، قرب الإسناد: ص ۲۳ ح ۷۹ عن عبدالله بن میمون القداح عن الإمام الصادق عن أبيه علیهما السلام عنه صلی الله علیه و آله و کلاهما نحوه، بحار الأنوار: ج ۶ ص ۱۳۱ ح ۲۵.

حدیث ۱۷۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

يَا أَبَا ذَرٍّ، طُوبَى لِلزَّاهِدِينَ فِي الدُّنْيَا، الرَّاعِبِينَ فِي الْآخِرَةِ، الَّذِينَ اتَّخَذُوا أَرْضَ اللَّهِ بِسَاطًا، وَتُرَابَهَا فِرَاشًا، وَمَاءَهَا طَيِّبًا، وَاتَّخَذُوا الْكِتَابَ شِعَارًا، وَالِدُّعَاءَ لِلَّهِ دِثَارًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به ابودر - : ای ابودر! خوشا به حال بی رغبتان به دنیا و شیفتگان به آخرت! کسانی که زمین را بستر و خاک آن را فرش و آتش را گوارا و کتاب خدا را تن پوش و دعا را جامه خود کردند و از دنیا کاملاً بریدند. الشُّعَارُ: الثوب الذي يلي الجسد؛ لأنه يلي شِعْرِهِ. والدُّثَارُ: الثوب الذي فوق الشُّعَارِ (النهاية: ج ۲ ص ۴۸۰ «شعر»). قال العلامة المجلسي قدس سره: أي يلازمون القرآن والدعاء كلزوم الدُّثَارِ والشُّعَارِ للإنسان (بحار الأنوار: ج ۶ ص ۲۷۶).

حدیث ۱۷۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ كُلَّ جَعْظَرِيٍّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: همانا خداوند، الاغ و در کار دنیا دانا و در کار آخرت، نادان اند، دشمن می دارد. الجَعْظَرِيُّ: الْفَطْطُ الْعَلِيظُ الْمَتَكْبِرُ (النهاية: ج ۱ ص ۲۷۶ «جعظري»).

حدیث ۱۷۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِعْمَلْ لِدُنْيَاكَ كَأَنَّكَ تَعِيشُ أَبَدًا، وَاعْمَلْ لِآخِرَتِكَ كَأَنَّكَ

تَمُوتُ غَدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای دنیایت چنان کار کن که گویی تا ابد زنده می مانی ، و برای آخرت چنان کار کن که گویی همین فردا خواهی مُرد .

تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۲۳۴ ، کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۳ ص ۱۵۶ ح ۳۵۶۹ عن العالم عليه السلام ، كفاية الأثر : ص ۲۲۷ عن جنادة بن أبي أميد (أميئة) عن الإمام الحسن عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۴۴ ص ۱۳۹ ح ۶ .

حدیث ۱۷۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَصْلِحُوا دُنْيَاكُمْ وَعَمَلُوا لِآخِرَتِكُمْ كَأَنَّكُمْ تَمُوتُونَ غَدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیایان را آباد کنید ، و برای آخرتتان چنان کار کنید که گویی همین فردا می میرید .

مسند الشهاب : ج ۱ ص ۴۱۷ ح ۷۱۷ ، الفردوس : ج ۱ ص ۱۰۱ ح ۳۳۴ كلاهما عن أبي هريرة ، كنز العمال : ج ۱۵ ص ۵۴۶ ح ۴۲۱۱۱ .

حدیث ۱۷۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْمَلْ عَمَلًا مَنْ يَرْجُو أَنْ يَمُوتَ هَرِمًا ، وَاحْذَرْ حَذَرَ مَنْ يَتَخَوَّفُ أَنْ يَمُوتَ غَدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عمل کن همانند عمل کردن کسی که امید دارد در پیری بمیرد ، و حذر کن همانند حذر کردن کسی که می ترسد همین فردا بمیرد .

الکافی : ج ۲ ص ۸۷ ح ۶ عن عمرو بن جميع عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۲۱۴ ح ۸ ؛ السنن الكبرى : ج ۳ ص ۲۸ ح ۴۷۴۴ ، شعب الإيمان : ج ۳ ص ۴۰۲ ح ۳۸۸۶ ، تاریخ دمشق : ج ۳۱ ص ۲۶۶ والثلاثة الأخيرة عن عبد الله بن عمرو بن العاص نحوه ، كنز العمال : ج ۳ ص ۶۷۲ ح ۸۴۱۸ .

حدیث ۱۷۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خِيَارُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَزْهَدُكُمْ فِي الدُّنْيَا وَأَرْغَبُكُمْ فِي الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین شما در نزد خداوند ، زاهدترین شما به دنیا و راغب ترینتان به آخرت است .

مستدرک الوسائل : ج ۱۲ ص ۵۱ ح ۱۳۴۸۸ نقلًا عن القطب الراوندي في لبّ اللباب ؛ جامع العلوم والحكم : ج ۲ ص ۲۰۴ عن الحسن نحوه ، شعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۷۷ ح ۱۰۶۴۶ عن أبي ذرٍّ من دون إسنادٍ إلى المعصوم ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۲ ح ۶۱۱۶ .

حدیث ۱۷۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ! إِسْعَوْا فِي فِكَائِكِ رِقَابِكُمْ ، وَعَمَلُوا الْخَيْرَ لِيَوْمِ فِقْرِكُمْ وَفَاقَتِكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! در آزادسازی خود بکوشید و برای روز ناداری و نیازمندی تان ، کار نیک کنید.
تنبيه الغافلین : ص ۵۵۴ ح ۸۹۸ عن عبد خیر عن الإمام علی علیه السلام .

حدیث ۱۷۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ مَطِيَّتَانِ ، فَارْكَبُوهُمَا بَلَاغًا إِلَى الْآخِرَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شب و روز ، دو مرکب اند . برای رسیدن به آخرت ، بر آن دو ، سوار شوید.
الأمالی للشجری : ج ۱ ص ۱۹۷ ، تاریخ دمشق : ج ۶۱ ص ۲۵۵ ح ۱۲۶۲۵ کلاهما عن ابن عباس ، کنز العمال : ج ۳ ص ۳۷ ح ۵۳۵۹ .

حدیث ۱۷۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ كَانَتْ الْآخِرَةُ هَمَّهُ جَعَلَ اللَّهُ غِنَاهُ فِي قَلْبِهِ ، وَجَمَعَ لَهُ شَمْلَهُ ، وَأَتَتْهُ الدُّنْيَا وَهِيَ رَاغِمَةٌ ، وَمَنْ كَانَتْ الدُّنْيَا هَمَّهُ جَعَلَ اللَّهُ فَقْرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ ، وَفَرَّقَ عَلَيْهِ شَمْلَهُ ، وَلَمْ يَأْتِهِ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا مَا قُدِّرَ لَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که آخرت هم و غم او باشد ، خداوند دلش را بی نیاز می گرداند و پریشانی اش را سامان می دهد و دنیا به رگم میلش ، به او روی می آورد ؛ و کسی که دنیا هم و غم او باشد ، خداوند فقر را در پیشانی او (/ در پیش چشمانش) قرار می دهد و خاطرش را آشفته می سازد و از دنیا جز همان که برایش مقدر شده است ، نصیب او نمی شود .
سنن الترمذی : ج ۴ ص ۶۴۲ ح ۲۴۶۵ عن أنس ، سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۱۳۷۵ ح ۴۱۰۵ ، سنن الدارمی : ج ۱ ص ۸۰ ح ۲۳۳ ، مسند ابن حنبل : ج ۸ ص ۱۴۰ ح ۲۱۶۴۶ کلها عن زید بن ثابت ، المعجم الكبير : ج ۱۱ ص ۲۱۳ ح ۱۱۶۹۰ عن ابن عباس وكلها نحوه ، کنز العمال : ج ۳ ص ۲۰۵ ح ۶۱۸۶ .

حدیث ۱۷۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ كَانَتْ الْآخِرَةُ هَمَّهُ وَسَدَمَهُ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که آخرت ، هم و غم و دردش باشد و چشم به آن بدوزد و همواره اندیشه آن را در سر پیوراند ، خداوند دلش را بی نیاز می گرداند و زندگی اش را سامان می بخشد و دنیا ، با حالت زبونی و تسلیم ، به او روی می آورد.
السَّدَمُ : اللَّهْجُ وَالْوَلُوعُ بِالشَّيْءِ (النهاية : ج ۲ ص ۳۵۵ «سدم»).

حدیث ۱۷۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَصْبَحَ وَأَمْسَى وَالْآخِرَةُ أَكْبَرُ هَمِّهِ جَعَلَ اللَّهُ لَهُ الْغِنَى فِي قَلْبِهِ ، وَجَمَعَ لَهُ أَمْرَهُ ، وَلَمْ يَخْرُجْ مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يَسْتَكْمِلَ رِزْقَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که شب و روز ، بزرگ ترین هم و غمش آخرت باشد ، خداوند دلش را بی نیاز می گرداند

و کارش را سامان می بخشد و از دنیا نمی رود تا آن که روزی اش را کامل دریافت کند.

ثواب الأعمال : ص ۲۰۱ ح ۱ عن ابن أبي يعفور عن الإمام الصادق عليه السلام ، الكافي : ج ۲ ص ۳۱۹ ح ۱۵ عن عبد الله بن أبي يعفور عن الإمام الصادق عليه السلام ، مشكاة الأنوار : ص ۴۶۴ ح ۱۵۴۶ عن الإمام الصادق عليه السلام وليس فيهما ذيله ، تحف العقول : ص ۴۸ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۰۴ ح ۹۶ .

حدیث ۱۸۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَفَرَّغُوا مِنْ هُمُومِ الدُّنْيَا مَا اسْتَطَعْتُمْ ؛ فَإِنَّهُ مَنْ كَانَتْ الدُّنْيَا أَكْبَرَ هَمِّهِ أَفْشَى اللَّهُ ضَيْعَتَهُ ، وَجَعَلَ فَقْرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ ، وَمَنْ كَانَتْ الآخِرَةُ أَكْبَرَ هَمِّهِ جَمَعَ اللَّهُ لَهُ

أُمُورَهُ ، وَجَعَلَ غِنَاهُ فِي قَلْبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا می توانید ، خویشتن را از هم و غم دنیا فارغ گردانید ؛ زیرا هر کس که دنیا بزرگ ترین هم و غم او باشد ، خداوند زندگی اش را نابسامان

می سازد و فقر را پیش چشم او قرار می دهد ؛ و هر کس که آخرت ، بزرگ ترین هم و غم او باشد ، خداوند امورش را سر و سامان می دهد و دلش را بی نیاز می گرداند.

المعجم الأوسط : ج ۵ ص ۱۸۶ ح ۵۰۲۵ ، حلیة الأولیاء : ج ۱ ص ۲۲۷ کلاهما عن أبي الدرداء ، کنز العتیمال : ج ۳ ص ۱۸۴ ح ۶۰۷۷ .

از ۱۸۰۱ تا ۲۰۰۰

حدیث ۱۸۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْعَبْدَ إِنْ كَانَ هَمُّهُ الآخِرَةَ كَفَّ اللَّهُ عَلَيْهِ ضَيْعَتَهُ وَجَعَلَ غِنَاهُ فِي قَلْبِهِ ، وَإِنْ كَانَ هَمُّهُ الدُّنْيَا أَفْشَى اللَّهُ عَلَيْهِ ضَيْعَتَهُ وَجَعَلَ فَقْرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ ؛ فَلَا يُمَسِّي إِلَّا فَقِيرًا وَلَا يُصْبِحُ إِلَّا فَقِيرًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده اگر هم و غمش آخرت باشد ، خداوند زندگی اش را برای او سامان می بخشد و بی نیازی اش را در دلش قرار می دهد ؛ و اگر هم و غمش دنیا باشد ، خداوند زندگی اش را برای او پریشان و پُرمشغله می سازد و فقر را پیش چشم او قرار می دهد . در نتیجه ، شب و روزش را جز با نیازمندی سپری نمی کند (همیشه احساس فقر می نماید) .

الزهد لابن حنبل : ص ۴۲ عن الحسن ، سنن الدارمی : ج ۱ ص ۱۰۱ ح ۳۳۷ عن الحسن من دون إسنادٍ إلى المعصوم ، الزهد لهناد : ج ۲ ص ۳۵۴ ح ۶۶۷ عن أنس وكلاهما نحوه ، کنز العتیمال : ج ۳ ص ۱۹۰ ح ۶۱۰۵ .

حدیث ۱۸۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ : يَا بَنَ آدَمَ ، تَفَرَّغْ لِعِبَادَتِي أَمَلَاءَ صَدْرِكَ غِنَى وَأَشَدَّ فَقْرَكَ ، وَإِلَّا تَفَعَلَ مَلَأْتُ يَدَيْكَ شُغْلًا وَلَمْ أَشَدَّ فَقْرَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای والا مرتبه می فرماید : «ای فرزند آدم! خود را وقف عبادت من کن تا سینه ات را از بی نیازی پر کنم و فقرت را بزدایم . در غیر این صورت ، دستانت را پر از کار [و مشغله] می گردانم و فقرت را برطرف نمی سازم» .
سنن الترمذی : ج ۴ ص ۶۴۳ ح ۲۴۶۶ ، مسند ابن حنبل : ج ۳ ص ۲۷۹ ح ۸۷۰۴ ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۲ ص ۴۸۱ ح ۳۶۵۷ ، شعب الإیمان : ج ۷ ص ۲۸۹ ح ۱۰۳۳۹ کلها عن أبي هريرة وفي الثلاثة الأخيرة «صدرک» بدل «یدیک» ، کنز العمال : ج ۱۵ ص ۷۷۰ ح ۴۳۰۲۲ .

حدیث ۱۸۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: أَيُّهَا النَّاسُ! أَقْبِلُوا عَلَيَّ مَا كَلَّفْتُمُوهُ مِنْ إِصْلَاحِ آخِرَتِكُمْ ، وَأَعْرِضُوا عَمَّا ضَمِنَ لَكُمْ مِنْ دُنْيَاكُمْ ، وَلَا تَسْتَعْمِلُوا جَوَارِحَ غَدَّيْتِ بِنِعْمَتِي فِي التَّعَرُّضِ لِسَخَطِهِ بِمَعْصِيَتِهِ ، وَاجْعَلُوا شُغْلَكُمْ فِي التِّمَاسِ مَغْفِرَتِهِ ، وَاصْرِفُوا هِمَّتَكُمْ بِالتَّقَرُّبِ إِلَى طَاعَتِهِ ، مَنْ بَدَأَ بِنَصِيْبِهِ مِنَ الدُّنْيَا فَإِنَّهُ بِبِئْسَ مَا يَبْدَأُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در بازگشتش از جنگ اُحُد ، در حالی که مردم ایشان را در میان گرفته بودند - : ای مردم! به آباد کردن آخرتتان - که بدان مکلف شده اید - روی آورید و از دنیاتان که برای شما تضمین شده است [و روزی تان در آن ، خواه ناخواه می رسد] ، روی گردانید و اعضا و جوارحی را که به نعمت های او تغذیه شده است ، در معصیت او - که موجب خشم خداوند می شود - به کار نگیرید و به طلب آموزش از او بپردازید و همت خود را صرف تقرب به طاعت او کنید .

کسی که به بهره اش از دنیا آغاز کند ، بهره اش از آخرت را از کف می دهد

و به آنچه از آخرت می خواهد ، نمی رسد ؛ و کسی که به بهره اش از آخرت آغاز کند ، سهمش از دنیا به او می رسد و از آخرت نیز به آنچه می خواهد ، دست می یابد .

فی أعلام الدین : «فاته» بدل «فإنه» ، وهو الأقرب للمعنى .

حدیث ۱۸۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَكْفِيكُمْ مِنَ النَّفْلِ ذِكْرُ الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای تفکر ، همین شما را بس که به یاد آخرت باشید .

الفردوس : ج ۵ ص ۵۴۴ ح ۹۰۳۸ عن أسماء بنت أبي بكر ؛ جامع الأخبار : ص ۳۵۹ ح ۱۰۰۰ وفيه «التفكر» بدل «النفل» .

حدیث ۱۸۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا عَلِيُّ ، مَثَلِ الْآخِرَةِ فِي قَلْبِكَ وَالْمَوْتِ نَصَبِ عَيْنِكَ ، وَلَا تَنْسَ مَوْقِفَكَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ ، وَكُنْ مِنَ اللَّهِ عَلَى وَجَلٍ ، وَادْكُرْ نِعْمَ اللَّهِ ، وَاكْفُفْ عَنِ مَحَارِمِ اللَّهِ ، وَنَابِذْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - خطاب به علی علیه السلام - : ای علی! آخرت را در دلت مجسم کن [و همواره به یاد آن باش] و مرگ را پیش چشم خود قرار بده و ایستادنت را در پیشگاه خداوند [در روز رستاخیز برای داوری و رسیدگی به اعمال] ، فراموش مکن و از خدا بیمناک باش و نعمت های خدا را [همواره] به یاد داشته باش و از حرام های خدا باز ایست و با هوس خود ، مخالفت کن .

نَابِدًا: خَالَفَ (انظر المصباح المنير: ص ۵۹۰ «نبد»).

حدیث ۱۸۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا اسْتَحْيَا مِنْ رَبِّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ؛ فَحَفِظَ الرَّأْسَ وَمَا حَوَى، وَالْبَطْنَ وَمَا وَعَى، وَذَكَرَ الْقَبْرَ وَالْبَلِيَّ، وَذَكَرَ أَنَّ لَهُ فِي الْآخِرَةِ مَعَادًا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رحمت خدا بر آن بنده ای که از پروردگارش ، چنان که می باید ، شرم کرد ؛ پس ، سر و آنچه را در سر است ، و شکم و آنچه را [از خوراک] در شکم قرار می گیرد ، [از ناپاکی و حرام] نگه داشت و قبر و پوسیدن را [همواره] یاد کرد و به یاد داشت که او را در آخرت ، بازگشتی است!

الاختصاص: ص ۲۲۹، مشکاة الأنوار: ص ۴۱۲ ح ۱۳۷۶ عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلى الله عليه وآله، بحار الأنوار: ج ۷۱ ص ۳۳۶ ح ۲۱.

حدیث ۱۸۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ سَهَا وَلَهَا وَنَسِيَ الْمَقَابِرَ وَالْبَلِيَّ، بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ عَتَا وَطَغَى وَنَسِيَ الْمُبْتَدَأَ وَالْمُنْتَهَى.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بد بنده ای است آن بنده ای که دچار سرگرمی و غفلت است و قبرستان و پوسیده شدن را از یاد برده است! بد بنده ای است آن که نافرمانی و سرکشی کرده و آغاز و فرجام را به فراموشی سپرده است!

سنن الترمذی: ج ۴ ص ۶۳۲ ح ۲۴۴۸، المستدرک علی الصحیحین: ج ۴ ص ۳۵۱ ح ۷۸۸۵، المعجم الکبیر: ج ۲۴ ص ۱۵۶ ح ۴۰۱، شُعب الإيمان: ج ۶ ص ۲۸۷ ح ۸۱۸۱ کلها عن أسماء بنت عمیس، الفردوس: ج ۲ ص ۲۲ ح ۲۱۴۴ عن أسماء بنت عمر وکلها نحوه، کنز العمال: ج ۱۶ ص ۹۷ ح ۴۴۰۵۴.

حدیث ۱۸۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عُودُوا الْمَرْضَى وَاتَّبِعُوا الْجَنَائِزَ تُذَكَّرُكُمْ الْآخِرَةَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از بیماران ، عیادت کنید و در تشییع جنازه ها شرکت نمایید ، که اینها آخرت را به یاد شما می آورند .

مسند ابن حنبل: ج ۴ ص ۹۶ ح ۱۱۴۴۵، الأدب المفرد: ص ۱۵۸ ح ۵۱۸، صحیح ابن حبان: ج ۷ ص ۲۲۱ ح ۲۹۵۵، السنن الكبرى: ج ۳ ص ۵۳۲ ح ۶۵۷۸ کلها عن أبي سعيد الخدري، کنز العمال: ج ۹ ص ۹۵ ح ۲۵۱۴۳؛ الدعوات: ص ۲۲۷ ح ۶۳۵، إرشاد القلوب: ص ۱۲، بحار الأنوار: ج ۸۱ ص ۲۲۴ ح ۳۲.

حدیث ۱۸۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي حِكْمَةِ زِيَارَةِ الْقُبُورِ -: فَزُورُوهَا؛ فَإِنَّهَا تُرْهَدُ فِي الدُّنْيَا وَتُذَكَّرُ الْآخِرَةَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در بیان حکمت زیارت قبور - : آنها را زیارت کنید ؛ زیرا که این کار ، موجب بی رغبتی به دنیا و یادآوری آخرت می شود.

سنن ابن ماجه : ج ۱ ص ۵۰۱ ح ۱۵۷۱ ، السنن الکبری : ج ۴ ص ۱۲۹ ح ۷۱۹۷ کلاهما عن ابن مسعود ، مسند ابن حنبل : ج ۱ ص ۳۰۶ ح ۱۲۳۵ عن ربيع بن النابغه عن أبيه عن الإمام علي عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله وليس فيه «تزهده في الدنيا» كتنز العمال : ج ۱۵ ص ۶۴۶ ح ۴۲۵۵۴ .

حدیث ۱۸۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زوروها ؛ فَإِنَّهَا تُرِقُّ الْقَلْبَ ، وَتُدْمَعُ الْعَيْنَ ، وَتُذَكِّرُ الْآخِرَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در روایتی دیگر - : به زیارت قبور بروید ؛ زیرا که این کار ، دل را نازک می کند و چشم را اشکبار می سازد و آخرت را به یاد می آورد.

السنن الکبری : ج ۴ ص ۱۲۹ ح ۷۱۹۸ ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۱ ص ۵۳۲ ح ۱۳۹۳ ، نحوه و کلاهما عن أنس ، کنز العمال : ج ۱۵ ص ۶۴۶ ح ۴۲۵۵۵ .

حدیث ۱۸۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زوروا القبور ؛ فَإِنَّهَا تُذَكِّرُكُمْ الْآخِرَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به زیارت قبور بروید که این کار ، شما را به یاد آخرت می اندازد .

سنن ابن ماجه : ج ۱ ص ۵۰۰ ح ۱۵۶۹ ، المصنّف لابن أبي شيبة : ج ۳ ص ۲۲۳ ح ۴ کلاهما عن أبي هريرة ، کنز العمال : ج ۱۵ ص ۶۴۶ ح ۴۲۵۵۱ .

حدیث ۱۸۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا دُعِيتُمْ إِلَى الْجَنَائِزِ فَأَسْرِعُوا ؛ فَإِنَّهَا تُذَكِّرُ الْآخِرَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه به تشییع جنازه دعوت شدید ، شتاب کنید ؛ زیرا که شما را به یاد آخرت می اندازد .

قرب الإسناد : ص ۸۶ ح ۲۸۱ عن مسعدة بن زياد عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام ، الجعفریات : ص ۳۳ عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۲۲۰ عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۲۹۶ ح ۲۰ .

حدیث ۱۸۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زُرِ الْقُبُورَ تَذَكَّرَ بِهَا الْآخِرَةَ ، وَاعْسَلَ الْمَوْتَى ؛ فَإِنَّ مُعَالَجَةَ جَسَدِ خَاوٍ مَوْعِظَةٌ بَلِيغَةٌ ، وَصَلُّ عَلَى الْجَنَائِزِ لَعَلَّ ذَلِكَ يَحْزُنُكَ ؛ فَإِنَّ الْحَزِينَ

فِي ظِلِّ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - خطاب به ابوذر - : به زیارت قبور برو و از این طریق ، یاد آخرت کن . مردگان را غسل بده ؛ زیرا که زیر و رو کردن یک جسد بی جان ، اندرزی مؤثر است ، و بر جنازه ها نماز بخوان ؛ باشد که این کار ، تو را اندوهگین سازد ، که شخص اندوهناک ، روز قیامت در سایه [و پناه] خداست .

المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۳۶۶ ح ۷۹۴۱ و ج ۱ ص ۵۳۳ ح ۱۳۹۵ ، شعب الإیمان : ج ۷ ص ۱۵ ح ۹۲۹۱ و فیهما «یتعزض کلّ خیر» بدل «یوم القیامة» و کلّها عن أبی ذرّ ، کنز العمال : ج ۱۵ ص ۶۴۹ ح ۴۲۵۶۸ ؛ تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۲۸۸ عن أبی ذرّ نحوه وراجع الدعوات : ص ۲۷۷ ح ۸۰۱ .

حدیث ۱۸۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُنْفِي بِالْمَوْتِ مُرْهَدًا فِي الدُّنْيَا وَمُرْغَبًا فِي الْآخِرَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ ، بهترین عامل بی رغبتی به دنیا و شوق به آخرت است .
المصنّف لابن أبی شیبّه : ج ۸ ص ۱۲۹ ح ۲۸ عن الربیع ، کنز العمال : ج ۱۵ ص ۵۴۷ ح ۴۲۱۱۷ .

حدیث ۱۸۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَحْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي الْهَوَىٰ وَطُولُ الْأَمَلِ ؛ أَمَّا الْهَوَىٰ فَإِنَّهُ يَصُدُّ عَنِ الْحَقِّ ، وَأَمَّا طَوْلُ الْأَمَلِ فَيُنْسِي الْآخِرَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترسناک ترین چیزهایی که از آنها بر اتمم می ترسم ، هوای نفس و آرزوی دراز است . هوای نفس ، از حق باز می دارد و آرزوی دراز ، آخرت را از یاد [انسان] می برد .

الخصال : ص ۵۱ ح ۶۲ عن جابر بن عبد الله ، الكافي : ج ۲ ص ۳۳۵ ح ۳ عن يحيى بن عقيل عن الإمام عليّ عليه السلام ، الأمالي للمفيد : ص ۹۳ ح ۱ عن حبة العرنی عن الإمام عليّ عليه السلام ، نهج البلاغه : الخطبة ۴۲ عن الإمام عليّ عليه السلام و کلّها نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۶۳ ح ۱۶ ؛ شعب الإیمان : ج ۷ ص ۳۷۰ ح ۱۰۶۱۶ عن جابر بن عبد الله ، الزهد لابن المبارك : ص ۸۶ ح ۲۵۵ عن الإمام عليّ عليه السلام ، تاریخ دمشق : ج ۴۲ ص ۴۹۴ عن أبی عبد الرحمن السلمی عن الإمام عليّ عليه السلام و كلاهما نحوه ، کنز العمال : ج ۱۶ ص ۲۲ ح ۴۳۷۶۴ .

حدیث ۱۸۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِحْذَرُوا الْمَالَ ، فَإِنَّهُ كَانَ فِيمَا مَضَى رَجُلٌ قَدْ جَمَعَ مَالًا وَوَلَدًا ، وَأَقْبَلَ عَلَى نَفْسِهِ وَعِيَالِهِ وَجَمَعَ لَهُمْ فَأَوْعَى ، فَأَتَاهُ مَلَكُ الْمَوْتِ فَقَرَعَ بَابَهُ وَهُوَ فِي زِيٍّ مِسْكِينٍ ، فَخَرَجَ إِلَيْهِ الْحُجَّابُ فَقَالَ لَهُمْ : ادْعُوا إِلَيَّ سَيِّدُكُمْ . قالوا : أَوْ يَخْرُجُ سَيِّدُنَا إِلَى مِثْلِكَ ! وَدَفَعُوهُ حَتَّى نَحْوَهُ عَنِ الْبَابِ .

ثُمَّ عَادَ إِلَيْهِمْ فِي مِثْلِ تِلْكَ الْهَيْئَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ثروت حذر کنید ؛ زیرا که در گذشته مردی بود که مال و اولاد گرد آورد و به خود و خانواده

اش پرداخت و برای آنان جمع کرد و اندوخت . ملک الموت در هیئت شخصی فقیر به نزد او آمد و در خانه اش را کوبید . دربانان بیرون آمدند . ملک الموت به آنان گفت : خواجه خویش را صدا بزنید که نزد من بیاید . دربانان گفتند : «خواجه ما برای چون تو کسی ، بیرون آید؟!» و او را عقب راندند و از در خانه دورش کردند . ملک الموت دوباره با همان هیئت به سوی آنان آمد و گفت : خواجه خویش را صدا بزنید و به او بگویید من ملک الموت هستم . خواجه ، چون این سخن را شنید ، از ترس و هراس نشست و به یارانش گفت : با او به نرمی سخن بگویید و به او بگویید : خدا خیرت دهد! شاید دنبال کس دیگری غیر از خواجه ما هستی!

ملک الموت به آنان گفت : خیر . و نزد خواجه رفت و به وی گفت : برخیز و آنچه می خواهی ، وصیت کن ؛ زیرا پیش از آن که بیرون روم ، جانت را خواهم گرفت .

اهل خانه فریاد زدند و گریستند .

خواجه به آنان گفت : صندوق ها را باز کنید و آنچه را از زر و سیم در آنهاست ، بنویسید (/ بریزید) . آن گاه رو به پول ها کرده و به دشنام دادن به آنها پرداخت و گفت : لعنت خدا بر شما پول ها! پروردگرم را از یاد من بردید و مرا از کار آخرتم غافل ساختید تا آن که فرمان خدا چنین مرا غافلگیر کرد!

فی المصدر : «الهیة» ، والتصویب من بحار الأنوار .

حدیث ۱۸۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصْلَحَ أَمْرَ آخِرَتِهِ ، أَصْلَحَ اللَّهُ لَهُ أَمْرَ دُنْيَاهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس کار آخرتش را درست کند ، خداوند کار دنیایش را برای او درست می نماید .

عدّه الداعی : ص ۲۱۶ ، نهج البلاغه : الحکمه ۸۹ ، غرر الحکم : ح ۸۸۵۷ کلاهما عن الإمام علیّ علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۳۰۵ ح ۵۱ .

حدیث ۱۸۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُعْطِي الدُّنْيَا عَلَى نَيْتِهِ الْآخِرَةَ ، وَأَبَى أَنْ يُعْطِيَ الْآخِرَةَ عَلَى نَيْتِهِ الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، دنیا را با انگیزه آخرت می دهد و امتناع دارد که آخرت را با انگیزه دنیا بدهد .

الزهد لابن المبارک : ص ۱۹۳ ح ۵۴۹ ، مسند الشهاب : ج ۲ ص ۱۶۴ ح ۱۱۰۸ ، الفردوس : ج ۱ ص ۱۵۱ ح ۵۴۶ کلّها عن أنس ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۱ ح ۶۰۵۶ ؛ إرشاد القلوب : ص ۱۸۶ وفيه «ولا» بدل «وَأَبَى أَنْ» ، بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۵ ح ۲۹ نقلاً عن عدّه الداعی وفيه «بعمل» بدل «على نيت» في كلا الموضعين .

حدیث ۱۸۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ يَسْتَكْمِلُ إِيْمَانَهُ : رَجُلٌ لَا يَخَافُ فِي اللَّهِ لَوْمَةَ لَائِمٍ ، وَلَا يُرَائِي بِشَيْءٍ مِنْ عَمَلِهِ ، وَإِذَا عُرِضَ عَلَيْهِ أَمْرَانِ ؛ أَحَدُهُمَا لِلدُّنْيَا وَالْآخَرُ لِلْآخِرَةِ ، اخْتَارَ أَمْرَ الْآخِرَةِ عَلَى الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که هر کس آنها را دارا باشد ، ایمانش را کامل گردانیده است ، این که : در راه خدا از سرزنش هیچ سرزنشگری نهراسد ، و در هیچ کارش ریا نکند ، و هر گاه دو کار برایش پیش آید که یکی برای دنیا و دیگری برای آخرت است ، کار آخرت را بر دنیا برگزیند .

تاریخ دمشق : ج ۳۸ ص ۱۳ ح ۷۵۷۷ عن أبي هريرة ، كنز العمال : ج ۱۵ ص ۸۱۷ ح ۴۳۲۴۷ .

حدیث ۱۸۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ إِذَا كَانَ فِي انْقِطَاعٍ مِنَ الدُّنْيَا وَإِقْبَالٍ مِنَ الْآخِرَةِ نَزَلَ إِلَيْهِ مَلَائِكَةٌ مِنَ السَّمَاءِ ، بِيضُ الْوُجُوهِ كَأَنَّ وُجُوهُهُمْ الشَّمْسُ ، مَعَهُمْ كَفَنٌ مِنْ أَكْفَانِ الْجَنَّةِ ، وَحُنُوطٌ مِنْ حُنُوطِ الْجَنَّةِ ، حَتَّى يَجْلِسُوا مِنْهُ مِدَّ الْبَصِيرِ ، ثُمَّ يَجِيءُ مُلْكُ الْمَوْتِ حَتَّى يَجْلِسَ عِنْدَ رَأْسِهِ ، فَيَقُولُ : أُيَّتِيهَا النَّفْسُ الطَّيِّبَةُ ، أَخْرَجِي إِلَى

مَغْفِرَةٍ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده مؤمن ، هر گاه در حال جدا شدن از دنیا و روی آوردن به آخرت باشد ، فرشتگانی سپیدروی ، چنان که گویی چهره هایشان آفتاب درخشان است ، از آسمان با کفنی از کفن های بهشت و حُنوطی از حُنوط های بهشت نزد او فرود می آیند و در فاصله یک چشم رس ، نزدش می نشینند . آن گاه ملک الموت می آید و کنار سر او می نشیند و می گوید : «ای نفس پاک!

به سوی آمرزش و رضوان خداوند ، بیرون شو» .

مسند ابن حنبل : ج ۶ ص ۴۱۳ ح ۱۸۵۵۹ ، المصنّف لابن أبي شيبة : ج ۳ ص ۲۵۶ ح ۱ ، شعب الإيمان : ج ۱ ص ۳۵۶ ح ۳۹۵ ، الزهد لهناد : ج ۱ ص ۲۰۵ ح ۳۳۹ ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۱ ص ۹۴ ح ۱۰۷ ، مسند الطیالسی : ص ۱۰۲ ح ۷۵۳ کلاهما نحوه وکلها عن البراء بن عازب ، كنز العمال : ج ۱۵ ص ۶۲۷ ح ۴۲۴۹۵ .

حدیث ۱۸۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا طَالِبَةٌ وَمَطْلُوبَةٌ ، وَالْآخِرَةُ طَالِبَةٌ وَمَطْلُوبَةٌ ؛ فَمَنْ طَلَبَ الْآخِرَةَ طَلَبَتْهُ الدُّنْيَا حَتَّى يَسْتَوْفِيَ مِنْهَا رِزْقَهُ ، وَمَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا طَلَبَتْهُ الْآخِرَةُ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْمَوْتُ فَيَأْخُذَهُ بَعْتَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا طالب است و مطلوب ، و آخرت [نیز] طالب است و مطلوب . پس ، هر کس آخرت را طلب کند ، دنیا در طلب او برمی آید تا او روزی اش را از آن به تمام و کمال دریافت کند ؛ و هر کس دنیا را طلب کند ، آخرت در طلب او برمی آید تا مرگ به سراغش آید و ناگهان او را بگیرد .

تنبيه الغافلين : ص ۲۴۴ ح ۳۱۷ عن أبي عبيدة الأَسَدِي ، المعجم الكبير : ج ۱۰ ص ۱۶۳ ح ۱۰۳۲۸ ، حلية الأولياء : ج ۸ ص ۱۲۰ کلاهما عن ابن مسعود نحوه وليس فيهما «والآخرة طالبة ومطلوبة» ، كنز العمال : ج ۳ ص ۲۲۵ ح ۶۲۶۶ ؛ الكافي : ج ۱ ص ۱۸ ح ۱۲ عن هشام بن الحكم عن الإمام الكاظم عليه السلام ، تحف العقول : ص ۳۸۷ عن الإمام الكاظم عليه السلام وفيهما «يفسد عليه دنياه وآخرته» بدل «فياخذ بعتة» ، كتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۴۰۹ ح ۵۸۸۶ عن هشام بن سالم عن الإمام الصادق عليه السلام نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۰۲ ح ۱ .

حدیث ۱۸۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا إِنَّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ طَالِبَتَانِ وَمَطْلُوبَتَانِ ؛ فَطَالِبُ الْآخِرَةِ تَطْلُبُهُ الدُّنْيَا حَتَّى يَسْتَكْمِلَ رِزْقَهُ ، وَطَالِبُ الدُّنْيَا تَطْلُبُهُ الْآخِرَةُ حَتَّى يَأْخُذَ الْمَوْتَ بَعُنْتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آگاه باشید که دنیا و آخرت ، هر دو ، طالب اند و مطلوب . دنیا طالب آخرت را طلب می کند تا این که او روزی خویش را به تمام و کمال دریافت نماید ؛ و [نیز] آخرت ، در طلب طالب دنیا است تا این که مرگ ، گردن او را بگیرد .

أعلام الدین : ص ۳۴۵ ح ۳۸ عن ابن عباس ، تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۲۹ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۸۸ ح ۱۰ .

حدیث ۱۸۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا تَرَكَ عَبْدٌ لِلَّهِ أَمْرًا لَا يَتْرُكُهُ إِلَّا لِلَّهِ تَعَالَى ، إِلَّا عَوَّضَهُ اللَّهُ مِنْهُ مَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ مِنْهُ فِي دِينِهِ وَدُنْيَاهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای به خاطر خدا کاری را - کاری که انجام دادن آن ، نزد خدا ناپسند است - مگر آن که خداوند ، چیزی را که برای دین و دنیای او بهتر از آن است ، به او عوض داد .

تاریخ دمشق : ج ۱۰ ص ۳۷۴ ح ۲۵۸۸ عن عبدالله بن عمر ، كنز العمال : ج ۳ ص ۴۲۸ ح ۷۲۸۷ .

حدیث ۱۸۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا - وَإِنَّهُ لَا - يَضُرُّكُمْ تَوَاضُعُ شَيْءٍ مِنْ دُنْيَاكُمْ بَعْدَ حِفْظِكُمْ وَصِيَّةَ اللَّهِ وَالتَّقْوَى ، وَلَا يَنْفَعُكُمْ شَيْءٌ حَافِظْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَمْرِ دُنْيَاكُمْ بَعْدَ تَضْيِيعِ مَا أَمَرْتُمْ بِهِ مِنَ التَّقْوَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که با وجود پایبندی تان به سفارش خداوند و تقوا ، فرو نهادن چیزی از دنیایان ، به شما زیانی نمی زند ؛ و در صورت فرو نهادن تقوا که بدان فرمان داده شده اید ، آنچه از امور دنیایان حفظ کنید ، به شما سودی نمی رساند .

تحف العقول : ص ۱۸۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۹۶ ح ۱ ؛ المعيار والموازنة : ص ۱۱۲ نحوه .

حدیث ۱۸۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ خَرَابٍ عِمَارَةٌ ، وَعِمَارَةُ الْآخِرَةِ الْعَقْلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر خرابی را آباد کننده ای است و آباد کننده آخرت ، عقل است .

كنز الفوائد : ج ۱ ص ۵۶ ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۹۵ ح ۳۴ .

حدیث ۱۸۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ فَلْيَدْعُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس آخرت را می خواهد ، باید زیور زندگی دنیا را رها کند.

الخصال : ص ۲۹۳ ح ۵۸ ، الأمالی للصدوق : ص ۷۱۴ ح ۹۸۳ کلاهما عن عبد الله بن ميمون عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، قرب الإسناد : ص ۲۳ ح ۷۹ عن عبد الله بن ميمون عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام عنه صلى الله عليه و آله ، روضة الواعظين : ص ۵۰۵ ، بحار الأنوار : ج ۶ ص ۱۳۱ ح ۲۵ ؛ مسند ابن حنبل : ج ۲ ص ۳۳ ح ۳۶۷۱ ، المستدرک علی الصحيحين : ج ۴ ص ۳۵۹ ح ۷۹۱۵ کلاهما عن عبد الله بن مسعود نحوه ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۱۸ ح ۵۷۵۳ .

حدیث ۱۸۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى دِينِي بِدُنْيَا ، وَعَلَى آخِرَتِي بِتَقْوَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بارخدایا! مرا با دنیا به دینم ، و با تقوا به آخرتم ، کمک کن .

تاریخ دمشق : ج ۱۸ ص ۸۷ الرقم ۲۱۵۹ عن الربيع بن يونس عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تهذيب الكمال : ج ۵ ص ۹۶ الرقم ۹۵۰ ، سير أعلام النبلاء : ج ۶ ص ۲۶۷ الرقم ۱۱۷ کلاهما عن الربيع عن الإمام الصادق عليه السلام ، الفردوس : ج ۱ ص ۴۷۰ ح ۱۹۱۳ عن الإمام علي عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله ؛ مصباح المتهجد : ص ۱۷۲ ح ۲۵۹ من دون إسنادٍ إلى المعصوم وفيه «ودنيای» بدل «بدنیا» ، العدد القويّة : ص ۱۵۷ ح ۸۸ عن الربيع عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : ج ۸۷ ص ۲۹۸ ح ۸۵ .

حدیث ۱۸۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَتَالُونَ الْآخِرَةَ إِلَّا بِتَرْكِكُمُ الدُّنْيَا وَالتَّعَرُّي مِنْهَا ، أَوْصِيكُمْ أَنْ تُحِبُّوا مَا أَحَبَّ اللَّهُ وَتُبْغِضُوا مَا أَبْغَضَ اللَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به آخرت دست نمی یابید ، مگر با رها کردن [علاقه به] دنیا و برهنه شدن از آن . به شما سفارش می کنم که دوست بدارید آنچه را خدا دوست می دارد و دشمن بدارید آنچه را خدا دشمن می دارد .
مستدرک الوسائل : ج ۱۲ ص ۵۴ ح ۱۳۴۹۶ نقلاً عن القطب الراوندي في لبّ اللباب .

حدیث ۱۸۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا أَغْلَقَ عَلَيْهِ أُمُورَ الدُّنْيَا ، وَفَتَحَ لَهُ أُمُورَ الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند هر گاه بنده ای را دوست بدارد ، امور دنیا را بر او می بندد و امور آخرت را بر او می گشاید .

کنز العمال : ج ۳ ص ۲۰۴ ح ۶۱۸۱ نقلاً عن الفردوس عن أنس .

حدیث ۱۸۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا بَنَ مَسْعُودٍ ... اتَّقِ اللَّهَ فِي السَّرِّ

وَالْعَلَانِيَةِ ... فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ : «وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش هایش به ابن مسعود - : ای پسر مسعود! ... در نهان و آشکار از خدا بترس ... ؛ زیرا که خدای متعال می فرماید : «و برای کسی که از مقام پروردگارش بترسد ، دو بهشت است» و با در پیش گرفتن لذات و شهوات ، زندگی دنیا را بر آخرت برمگزین ؛ زیرا که خدای متعال در کتابش می فرماید : «و اما هر که طغیان کرد ، و زندگی دنیوی را برگزید ، پس ، جایگاه او همان آتش است» . مقصود ، دنیای لعنت شده است . هر آنچه در دنیاست ، لعنت شده است ، مگر آنچه برای خدا باشد . الرحمن : ۴۶ .

حدیث ۱۸۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا بَنَ مَسْعُودٍ ، وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا ، إِنَّ مَنْ يَدْعُ الدُّنْيَا وَيُقْبِلُ عَلَى تِجَارَةِ الْآخِرَةِ ، فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَنْجِرُ لَهُ مِنْ وِرَاءِ تِجَارَتِهِ وَيُرِيحُ اللَّهُ تِجَارَتَهُ ، يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : «رِجَالٌ لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا يَبِيعُ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَاقِمِ الصَّلَاةَ وَابْتِئِ الزَّكَاةَ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ» .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در اندرز به ابن مسعود - : ای پسر مسعود! سوگند به آن که مرا به حق به پیامبری برگزید ، کسی که دنیا را وا نهد و به سودای آخرت روی آورد ، خداوند متعال از پس سوداگری اش ، برای او تجارت می کند و سوداگری اش را سودآور می گرداند . خدای متعال می فرماید : «مردانی که نه تجارتی و نه داد و ستدی ، آنان را از یاد خدا و بر پا داشتن نماز و دادن زکات ، غافل نمی سازد و از روزی که در آن ، دل ها و دیده ها دگرگون می شود ، می هراسند» . مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۵۶ ح ۲۶۶۰ عن عبد الله بن مسعود ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۰۶ ح ۱ .

حدیث ۱۸۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : وَعِزَّتِي وَجَلَالِي وَعَظَمَتِي وَقُدْرَتِي وَعِلَائِي وَارْتِفَاعِ مَكَانِي ، لَا يُؤَثِّرُ عَبْدٌ هَوَايَ عَلَى هَوَاهُ إِلَّا جَعَلْتُ غِنَاهُ فِي نَفْسِهِ ، وَكَفَيْتُهُ هَمَّهُ ، وَكَفَفْتُ عَلَيْهِ ضَيْعَتَهُ ، وَضَمَنْتُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ رِزْقَهُ ، وَكُنْتُ لَهُ مِنْ وِرَاءِ تِجَارَتِهِ كُلِّ تَاجِرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای متعال می فرماید : «به عزت و جلالم و عظمت و قدرتم و بلندی و رفعت مقامم سوگند ، هیچ بنده ای دلخواه مرا بر دلخواه خودش ترجیح نمی دهد ، مگر آن که جانش را بی نیاز می گردانم و خواستش را برمی آورم و معاش او را سامان می بخشم و آسمان ها و زمین را ضامن روزی او می گردانم و از پس تجارت هر تاجری ، هوای او را دارم» . المحاسن : ج ۱ ص ۹۷ ح ۶۳ عن أبي حمزة الثمالي عن الإمام الباقر عليه السلام ، الكافي : ج ۲ ص ۱۳۷ ح ۲ ، الزهد للحسين بن سعيد : ص ۲۵ ح ۵۶ كلاهما عن أبي حمزة الثمالي عن الإمام الباقر عليه السلام ، الخصال : ج ۳ ص ۵ عن أبي عبيدة الحذاء عن الإمام الباقر عليه السلام ، تحف العقول : ص ۳۹۵ عن الإمام الكاظم عليه السلام وكلها نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۷۵ ح ۲ ؛ المعجم الكبير : ج ۱۲ ص ۱۱۳ ح ۱۲۷۱۹ عن ابن عباس نحوه ، كنز العمال : ج ۱ ص ۲۳۲ ح ۱۱۶۱ .

حدیث ۱۸۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ خَافَ أَدْلَجَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که ترسید ، سرشَب راه پیمود و آن که سرشَب راه پیمود ، به منزل رسید . بدانید که کالای خدا گران است ؛ بدانید که کالای خدا بهشت است .

یقال : أدلج - بالتخفيف - إذا سار من أول الليل ، وأدلج - بالتشديد - إذا سار من آخره ... ومنهم من يجعل الإدلاج لليل كله (النهاية : ج ۲ ص ۱۲۹ «دلج») . قال الشيخ البهائي : ربما يطلق الإدلاج على العبادة في الليل مجازا ؛ لأن العبادة سير إلى الله تعالى (بحار الأنوار : ج ۸۷ ص ۱۸۹) .

حدیث ۱۸۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا بْنَ مَسْعُودٍ ، كُلُّ مَا أَبْصَرْتَهُ بِعَيْنِكَ وَاسْتَحْلَاهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - از سفارش های ایشان به ابن مسعود - : ای پسر مسعود! هر آنچه را چشمت دید و دلت هوس کرد ، برای خدا قرار بده که این ، تجارت (سوداگری) آخرت است ؛ زیرا که خداوند می فرماید : «آنچه نزد شماست ، رفتنی است و آنچه نزد خداست ، ماندنی است» .

فی بحار الأنوار : «واستحلاه» .

حدیث ۱۸۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ شَيْءٌ أَطْيَبَ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ فَمٍ صَائِمٍ تَرَكَ الطَّعَامَ وَالشَّرَابَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، وَآثَرَ اللَّهِ عَلَى مَا سِوَاهُ ، وَابْتَعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَاهُ ، فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ يَأْتِيَكَ الْمَوْتُ وَأَنْتَ جَائِعٌ ، وَكَبِدُكَ ظَمَانٌ فَافْعَلْ ؛ فَإِنَّكَ تَنَالُ بِذَلِكَ أَشْرَفَ الْمَنَازِلِ ، وَتَحُلُّ مَعَ الْأَبْرَارِ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نزد خداوند ، چیزی خوش تر از بوی دهان روزه داری نیست که به خاطر خدای پروردگار جهانیان ، از خوردن و آشامیدن ، خودداری ورزیده و خدا را بر ماسوای او برگزیده و آخرتش را به دنیایش خریده است .

پس ، اگر می توانی کاری کنی که وقتی مرگ تو را در می رسد ، گرسنه باشی و جگرت تشنه باشد ، چنین کن ؛ زیرا که با این کار ، به عالی ترین منازل می رسی و با نیکان و شهیدان و شایستگان ، همنشین می شوی .

التحصين لابن فهد : ص ۲۰ ح ۳۹ عن سعيد بن زيد بن عمرو بن نفيل ، مستدرک الوسائل : ج ۷ ص ۴۹۹ ح ۸۷۴۱ .

حدیث ۱۸۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَشِّرْ هَذِهِ الْأُمَّةَ بِالسَّنَاءِ وَالرَّفْعَةِ وَالذِّينِ وَالنَّصْرِ وَالتَّمَكِينِ فِي الْأَرْضِ ؛ فَمَنْ عَمِلَ مِنْهُمْ عَمَلَ الْآخِرَةِ لِلدُّنْيَا لَمْ يَكُنْ لَهُ فِي الْآخِرَةِ نَصِيبٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بشارت باد این امت را به بلندی و عظمت و دین و پیروزی و قدرت یافتن در زمین! پس ، هر که از

آنان کار آخرت را برای دنیا انجام دهد، در آخرت، او را نصیبی نخواهد بود.

مسند ابن حنبل: ج ۸ ص ۴۴ ح ۲۱۲۷۸، المستدرک علی الصحیحین: ج ۴ ص ۳۴۶ ح ۷۸۶۲، شعب الإیمان: ج ۵ ص ۳۳۴ ح ۶۸۳۳، حلیة الأولیاء: ج ۱ ص ۲۵۵ نحوه و کلها عن أبی بن کعب، کنز العمال: ج ۱۲ ص ۱۵۷ ح ۳۴۴۶۵؛ إعلام الوری: ج ۱ ص ۸۹ عن أبی بن کعب، مجمع البیان: ج ۵ ص ۲۲۴ نحوه.

حدیث ۱۸۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

شَرُّ النَّاسِ مَنْ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا، وَشَرُّ مَنْ ذَلِكَ مَنْ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بدترین مردم، کسی است که آخرتش را به دنیایش بفروشد، و بدتر از او، کسی است که آخرت خویش را برای دنیای دیگری بفروشد.

کتاب من لا یحضره الفقیه: ج ۴ ص ۳۵۳ ح ۵۷۶۲ عن حماد بن عمرو وأنس بن محمّد عن أبيه جميعا عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، مکارم الأخلاق: ج ۲ ص ۳۱۹ ح ۲۶۵۶ عن الإمام الصادق عن أبيه عن جدّه عن الإمام علی عليهم السلام، بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۴۶ ح ۳.

حدیث ۱۸۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ نِدَامَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ، رَجُلٌ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پرندامت ترین مردم در روز قیامت، مردی است که آخرتش را برای دنیای دیگری بفروشد. التاریخ الکبیر: ج ۶ ص ۱۲۸ عن أبي هريرة، کنز العمال: ج ۳ ص ۵۱۰ ح ۷۶۶۰.

حدیث ۱۸۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

شَرُّ النَّاسِ مَنْ تَأَذَى بِهِ النَّاسُ، وَشَرُّ مَنْ ذَلِكَ مَنْ أَكْرَمَهُ النَّاسُ اتِّقَاءَ شَرِّهِ، وَشَرُّ مَنْ ذَلِكَ مَنْ بَاعَ دِينَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بدترین مردم، کسی است که مردم از او آزار ببینند، و از او بدتر، کسی است که مردم از بیم گزندش، به او احترام بنهند، و از او بدتر، کسی است که دینش را برای دنیای دیگری بفروشد.

الاختصاص: ص ۲۴۳، بحار الأنوار: ج ۷۵ ص ۲۸۱ ح ۷ وراجع کتاب من لا یحضره الفقیه: ج ۴ ص ۳۵۳ ح ۵۷۶۲ و مستطرفات السرائر: ص ۱۱۱ ح ۱.

حدیث ۱۸۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

لَا تَرَالُ أُمَّتِي بِخَيْرٍ مَا تَحَابُّوا وَتَهَادَوْا وَأَدَّوُوا الْأَمَانَةَ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: امت من تا هنگامی که یکدیگر را دوست بدارند، به یکدیگر هدیه دهند و امانتداری کنند، سعادت‌مند خواهند بود.

رَأْسُ الْعَقْلِ بَعْدَ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ التَّحَبُّبُ إِلَى النَّاسِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : اساس عقل ، پس از ایمان به خدای عز و جل ، دوستی با مردم است .

الخصال: ۱۵/۵۵ عن الحسين بن زيد عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، مشکاة الأنوار: ۲۴۹ ، روضة الواعظین: ۷، بحار الأنوار: ۷۴/۱۵۸/۶؛ المعجم الأوسط: ۵/۱۲۰/۴۸۴۷، المعجم الصغير: ۱/۲۵۱ کلاهما عن الحسين بن زيد عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، كنز العمال: ۳ / ۹ / ۵۱۷۲ .

حدیث ۱۸۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّوَدُّدُ نِصْفُ الْعَقْلِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستی [با مردم] ، نیمی از عقل است .

الفردوس: ۲ / ۷۵ / ۲۴۲۱ عن الإمام علي عليه السلام ، حلیة الأولیاء: ۳ / ۱۹۵ عن الأصمعی عن الإمام الصادق عليه السلام ، كنز العمال: ۳/۴۹/۵۴۳۵؛ كتاب من لا يحضره الفقيه: ۴/۴۱۶/۵۹۰۴ عن زرارة عن الإمام الصادق عليه السلام، نهج البلاغة: الحكمة ۱۴۲، خصائص الأئمة عليهم السلام: ۱۰۴، تحف العقول: ۲۲۱ والثلاثة الأخيرة عن الإمام علي عليه السلام، بحار الأنوار: ۷۴/۱۶۸/۳۵.

حدیث ۱۸۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ نِصْفُ الْعَقْلِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستی با مردم ، نیمی از عقل است .

الكافي: ۲ / ۶۴۳ / ۴ عن السكوني عن الإمام الصادق عليه السلام و ح ۵ عن موسى بن بكر عن الإمام الكاظم عليه السلام، السرائر: ۳/۵۵۰ عن موسى عن الإمام الكاظم عليه السلام عنه صلی الله علیه و آله ، تحف العقول: ۴۴۳ عن الإمام الرضا عليه السلام موص ۴۰۳ عن الإمام الكاظم عليه السلام ، منیة المرید: ۲۵۸ ، بحار الأنوار: ۷۱ / ۳۴۹ / ۱۹ ؛ المعجم الأوسط: ۷/۲۵/۶۷۴۴، مسند الشهاب: ۱ / ۵۵ / ۳۳ کلاهما عن ابن عمر، كنز العمال: ۳/۴۹/۵۴۳۴ .

حدیث ۱۸۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّوَدُّدُ نِصْفُ الدِّينِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستی [با مردم] ، نیمی از دین است .

تحف العقول: ۶۰ ، بحار الأنوار: ۷۴ / ۳۹۲ / ۱۱ ؛ شعب الإيمان: ۲ / ۷۴ / ۱۱۹۷ عن خالد بن الزبير عن الإمام زين العابدين عن آبائه عليهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، كنز العمال: ۱۵ / ۹۰۷ / ۴۳۵۶۶ .

حدیث ۱۸۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْقَرِيبُ مَنْ قَرَّبَتْهُ الْمَوَدَّةُ وَإِنْ بَعُدَ نَسَبُهُ . وَالْبَعِيدُ مَنْ بَاعَدَتْهُ الْمَوَدَّةُ وَإِنْ قَرَّبَ نَسَبُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خویشاوند ، آن است که دوستی نزدیکش ساخته است ، گر چه [نسبت] خویشاوندی اش دور باشد و بیگانه ، آن است که دوستی دورش ساخته است ، گر چه [نسبت] خویشاوندی اش نزدیک باشد .
تاریخ اصفهان: ۱/۱۳۶/۷۹ عن زید الأصم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، كنز العمال: ۱۶/۱۲۲/۴۴۱۴۳؛ الكافي: ۲/۶۴۳/۷
عن سليمان بن زياد التميمي عن الإمام الصادق عن الإمام الحسن عليهما السلام، تحف العقول: ۲۳۴ عن الإمام الحسن عليه السلام ، بحار الأنوار: ۵ / ۱۰۶ / ۷۸ .

حدیث ۱۸۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِسْتَكْبَرُوا مِنَ الْإِخْوَانِ ؛ فَإِنَّ لِكُلِّ مُؤْمِنٍ شَفَاعَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : بر [شمار] برادران خود بیفزایید ؛ زیرا هر مؤمنی را در روز قیامت ، شفاعتی است .
الجامع الصغير: ۱ / ۱۵۲ / ۱۰۰۱ ، كنز العمال: ۴ / ۹ / ۲۴۶۴۲ كلاهما نقلاً عن ابن النجار في تاريخه عن أنس ؛ مصادقة الإخوان : ۱ / ۱۵۰ عن أحمد بن محمد عن بعض أصحابه عن الإمام الصادق عليه السلام وليس فيه «يوم القيامة» .

حدیث ۱۸۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَكْثَرُوا مِنَ الْإِخْوَانِ ؛ فَإِنَّ رَبَّكُمْ حَيٌّ كَرِيمٌ يَسْتَحْيِي أَنْ يُعَذِّبَ عَبْدَهُ بَيْنَ إِخْوَانِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : بر [شمار] برادران خود بیفزایید؛ زیرا که پروردگارتان ، آزرمتگین و بزرگوار است و شرم دارد که بنده اش را در روز قیامت ، میان برادرانش عذاب کند .
ربيع الأبرار: ۱ / ۴۲۸ .

حدیث ۱۸۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
المرءُ كثيرٌ بأخيه .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : انسان به وسیله برادرش [نیرومند و] افزون است .
تاریخ بغداد: ۵۷ / ۷ عن الحسن ، مسند الشهاب: ۱ / ۱۴۱ / ۱۸۶ عن أنس ، الإخوان: ۲۴ / ۱۰۹ عن سهل بن سعد الساعدي ، دلائل النبوة للبيهقي: ۴ / ۳۷۱ ، تاريخ دمشق: ۲۷ / ۲۵۷ كلاهما عن عبد الله بن جعفر وفيهما «بأخيه وابن عمه» ، كنز العمال: ۹ / ۱۱ / ۲۴۶۸۳ ؛ تحف العقول: ۳۶۸ عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار: ۲۱ / ۵۷ / ۸ .

حدیث ۱۸۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
المرءُ يكثرُ بإخوانه المُسلمين .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : انسان با برادران مسلمانش نیرو و فزونی می گیرد .
کنز العمال : ۳۸ / ۹ / ۲۴۸۲۳ نقلاً عن العسکری فی الأمثال وابن عساکر عن سهل بن سعد .

حدیث ۱۸۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلَيْكَ يَا خَوَانَ الصِّدْقِ تَعِشُ فِي أَكْنَافِهِمْ ؛ فَإِنَّهُمْ زِينَةٌ فِي الرَّخَاءِ ، وَعُدَّةٌ فِي الْبَلَاءِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : برادران راستین به دست آر ، تا در پناهشان زندگی کنی که در آسایش ، زیورند و در سختی ، ساز و برگ [و یاور] .
کنز العمال : ۳۸ / ۹ / ۲۴۸۲۳ نقلاً عن العسکری فی الأمثال وابن عساکر عن سهل بن سعد ؛ إرشاد القلوب : ۲۰ عن نوف البکالی عن الإمام علی علیه السلام نحوه وليس فيه ذيله .

حدیث ۱۸۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما ضاقَ مَجْلِسٌ بِمُتَحَابِّينَ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ مجلسی بر دو دوستدار ، تنگ نمی شود .
تاریخ بغداد : ۳ / ۲۲۶ عن أنس ، کنز العمال : ۹ / ۹ / ۲۴۶۷۴ .

حدیث ۱۸۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِيَّاكُمْ وَسُوءَ ذَاتِ الْبَيْنِ ؛ فَإِنَّهَا الْحَالِقَةُ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : از اختلاف میان خود پرهیزید ، که زداینده [ایمان] است .
سنن الترمذی : ۴ / ۶۶۳ / ۲۵۰۸ عن أبي هريرة ، کنز العمال : ۳ / ۵۸ / ۵۴۸۱ .

حدیث ۱۸۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَلَا إِنَّ فِي التَّبَاغُضِ الْحَالِقَةَ ، لَا أَعْنِي حَالِقَةَ الشَّعْرِ وَلَكِنْ حَالِقَةَ الدِّينِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هان ! دشمنی با یکدیگر ، زداینده است . مقصودم زداینده مو نیست ، که زداینده دین است .
الکافی : ۲ / ۳۴۶ / ۱ عن مسمع بن عبد الملك ، الأملی للمفید : ۱۸۱ / ۲ عن ابن سنان وكلاهما عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۳۲ / ۱۰۱ .

حدیث ۱۸۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
دَبَّ إِلَيْكُمْ دَاءُ الْأَمَمِ ؛ الْحَسَدُ وَالْبَغْضَاءُ هِيَ الْحَالِقَةُ ، لَا أَقُولُ تَحْلِقُ الشَّعْرَ ، وَلَكِنْ تَحْلِقُ الدِّينَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بیماری امت ها به سوی شما خزیده است ؛ حسادت و دشمنی ای که زداینده است . نمی گویم مو را می زداید ؛ بلکه دین را می زداید .

سنن الترمذی : ۴ / ۶۶۴ / ۲۵۱۰ ، مسند ابن حنبل : ۱/۳۵۲/۱۴۳۰ ، السنن الکبری : ۱۰ / ۳۹۳ / ۲۱۰۶۵ نحوه ، مسند أبی یعلی : ۱ / ۳۲۱ / ۶۶۵ کلها عن الزبیر بن العوام ، کنز العمال : ۳ / ۴۶۲ / ۷۴۴۳ ؛ منیة المرید : ۳۲۴ ، تنبیه الخواطر : ۱ / ۱۲۷ کلاهما نحوه .

حدیث ۱۸۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالْبَغْضَةَ لِدَوَىٰ أَرْحَامِكُمُ الْمُؤْمِنِينَ ؛ فَإِنَّهَا الْحَالِقَةُ لِلدِّينِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از دشمنی با خویشاوندان مؤمن خود بپرهیزید، که دین زداست.
دعائم الإسلام : ۲ / ۳۵۲ .

حدیث ۱۸۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا ؛ لَا تَعَادُوا وَلَا تَبَاغَضُوا ، سَدَّدُوا وَقَارِبُوا وَأَبْشَرُوا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای بندگان خدا! برادر باشید و با یکدیگر دشمنی و کینه توزی مکنید . در پی درستی و استواری باشید و در کارها میانه روی کنید و [در این صورت] ، بر شما مژده باد !
مسند ابن حنبل : ۳ / ۴۵۵ / ۹۷۷۰ عن أبی هریره .

حدیث ۱۸۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَقَاطَعُوا ، وَلَا تَدَابَرُوا ، وَلَا تَبَاغَضُوا ، وَلَا تَحَاسَدُوا ، وَكُونُوا إِخْوَانًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از یکدیگر مبرید و به یکدیگر پشت مکنید و با یکدیگر دشمنی و حسادت مورزید و با هم برادر باشید .

صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۸۶ / ۳۰ ، السنن الکبری : ۱۰ / ۳۹۱ / ۲۱۰۶۰ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۵۲۴ / ۱۰۲۲۳ کلها عن أبی هریره و ج ۴ / ۲۲۰ / ۱۲۰۷۴ ، سنن الترمذی : ۴ / ۳۲۹ / ۱۹۳۵ ، الأدب المفرد : ۱۲۶ / ۳۹۸ کلها عن أنس نحوه .

حدیث ۱۸۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ هَجَرَ أَخَاهُ سَنَةً فَهُوَ كَسَفِكَ دَمِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر کس یک سال از برادرش دوری کند ، مانند آن است که خورش را بریزد .

سنن أبی داود : ۴ / ۲۷۹ / ۴۹۱۵ ، مسند ابن حنبل : ۶ / ۲۷۶ / ۱۷۹۵۷ ، المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۱۸۰ / ۷۲۹۲ ، الطبقات الکبری : ۷ / ۵۰۰ ، أسد الغابة : ۶ / ۸۲ / ۵۸۴۴ کلها عن أبی خراش السلمی و ج ۱ / ۷۰۱ / ۱۱۰۴ عن حدرد الأسلمی ، الأدب المفرد : ۱۲۷ / ۴۰۴ عن أبی خراش الأسلمی ، الفردوس : ۴ / ۳۴۶ / ۷۰۰۲ عن أبی حدرد نحوه ، کنز العمیال : ۹ / ۳۲ / ۲۴۷۸۸ ؛ جامع

الأحادیث للقمی : ۱۳۱ .

حدیث ۱۸۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا هِجْرَةَ فَوْقَ ثَلَاثٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ جدایی ای نباید بیش از سه [روز یا شب] بپاید .

الکافی : ۲ / ۳۴۴ / ۲ عن هشام بن الحكم عن الإمام الصادق عليه السلام ، مشكاة الأنوار : ۲۰۹ ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۸۵ / ۲ ؛ صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۸۴ / ۲۷ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۳۱۹ / ۸۹۲۸ کلاهما عن أبي هريرة وفيهما «بعد» بدل «فوق» ، كنز العمال : ۹ / ۲۴۷۹۱ / ۳۳ .

حدیث ۱۸۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ، وَالسَّابِقُ يَسْبِقُ إِلَى الْجَنَّةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : برای هیچ مسلمانی روا نیست که بیش از سه روز ، برادرش را ترک گوید و هر کس [برای آشتی] پیش دستی کند ، به سوی بهشت ، پیش دستی کرده است .

الأمالی للطوسی : ۳۹۱ / ۸۶۰ عن أبي هريرة ، كتاب من لا يحضره الفقيه : ۴ / ۳۸۰ / ۵۸۰۹ ، عوالي اللآلی : ۱ / ۱۶۲ / ۱۵۸ وفيهما «للمؤمن» بدل «لمسلم» ، الخصال : ۱۸۳ / ۲۵۰ عن أنس بن مالك ، روضة الواعظين : ۴۲۴ کلها ليس فيه ذيله ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۸۹ / ۱۲ ؛ صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۸۴ / ۲۶ عن عبدالله بن عمر وفيه «للمؤمن» بدل «لمسلم» ، مسند ابن حنبل : ۱ / ۳۷۲ / ۱۵۱۹ عن سعد بن أبي وقاص و ص ۳۸۸ / ۱۵۸۹ عن سعد بن مالك ، مسند أبي يعلى : ۴ / ۳۱۵ / ۴۵۵۰ عن عائشة وكلها ليس فيه ذيله ، كنز العمال : ۹ / ۴۸ / ۲۴۸۷۴ نقلًا عن ابن النجار عن أبي هريرة .

حدیث ۱۸۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثٍ ، فَمَنْ هَجَرَ فَوْقَ ثَلَاثٍ فَمَاتَ دَخَلَ النَّارَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : برای هیچ مسلمانی روا نیست که بیش از سه [روز یا شب] از برادرش ببرد و هر کس بیش از سه روز [از برادرش] برید و از دنیا رفت ، به دوزخ می رود .

سنن أبي داود : ۴ / ۲۷۹ / ۴۹۱۴ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۳۴۶ / ۹۱۰۳ ، تاریخ بغداد : ۲ / ۲۲۶ کلاهما نحوه وكلها عن أبي هريرة ، كنز العمال : ۹ / ۳۳ / ۲۴۷۹۵ ؛ وراجع جامع الأحادیث للقمی : ۱۲۱ .

حدیث ۱۸۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ هَجَرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثٍ فَهُوَ فِي النَّارِ ، إِلَّا أَنْ يَتَدَارَكَهُ اللَّهُ بِكَرَمِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر کس بیش از سه [روز] از برادرش ببرد ، در آتش است ، مگر آن که خداوند با کرم خود ، او

را دریابد .

المعجم الكبير: ۱۸ / ۳۱۵ / ۸۱۵ عن فضالة بن عبيد .

حدیث ۱۸۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَجِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يَهْجُرَ مُؤْمِنًا فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ . فَإِذَا مَرَّتْ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ فَلْيَلْفَهُ فَلْيَسَلِّمْ عَلَيْهِ ، فَإِنْ رَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ فَقَدْ اشْتَرَكَ فِي الْأَجْرِ ، وَإِنْ لَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ فَقَدْ بَرَّئَ الْمُسْلِمَ مِنَ الْهَجْرَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : برای هیچ کس روا نیست که بیش از سه روز از مؤمنی ببرد . پس اگر سه روز گذشت ، باید به دیدارش برود و بر او سلام کند . اگر آن یک پاسخ سلامش را داد ، هر دو در پاداش ، شریک هستند و اگر پاسخ او را نداد ، شخص سلام کننده از [کیفر] هجران ، ایمن است .

الأدب المفرد : ۱۳۰ / ۴۱۴ ، سنن أبي داود : ۴ / ۲۷۹ / ۴۹۱۲ وفيه «فقد باء بالإنم» بدل «فقد برئ . . .» ، السنن الكبرى : ۱۰ / ۱۰۸ / ۲۸۰۲۸ وزاد فيه «وصارت على صاحبه» ، التاريخ الكبير : ۱ / ۲۵۷ / ۸۲۰ نحوه وكلها عن أبي هريرة ، كتر العمال : ۹ / ۳۲ / ۲۴۷۹۰ ، وراجع تاريخ بغداد : ۱۴ / ۲۹۶ .

حدیث ۱۸۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّمَا مُسْلِمِينَ تَهَاجَرَا فَمَكَّنَا ثَلَاثًا لَا يَصْطَلِحَانِ إِلَّا كَانَا خَارِجِينَ مِنَ الْإِسْلَامِ ، وَلَمْ يَكُنْ بَيْنَهُمَا وَلايَةٌ ، فَأَيُّهُمَا سَبَقَ إِلَى كَلَامِ أَخِيهِ كَانَ السَّابِقَ إِلَى الْجَنَّةِ يَوْمَ الْحِسَابِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه دو مسلمان از یکدیگر بترند و تا سه روز با یکدیگر آشتی نکنند ، از [دین] اسلام بیرون اند و میان آنان ، ولایتی [دینی] نخواهد بود . پس هر یک از آن دو به سخن گفتن با دوستش پیش دستی کند ، در روز حسابرسی ، به سوی بهشت ، پیش دستی خواهد کرد .

الكافي : ۲ / ۳۴۵ / ۵ ، مصادقة الإخوان : ۱۵۳ / ۱ ، منية المرید : ۳۲۵ کلها عن داود بن كثير عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام ، إرشاد القلوب : ۱۷۸ نحوه ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۸۶ / ۵ .

حدیث ۱۸۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَبَاغَضُوا ، وَلَا تَحَاسَدُوا ، وَلَا تَدَابَرُوا ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا . وَلَا يَجِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : با یکدیگر دشمنی نکنید ، بر یکدیگر حسد مورزید و از یکدیگر رویگردان مشوید . بندگان خدا و برادر هم باشید . برای هیچ مسلمانی روا نیست که بیش از سه روز از برادرش بترد .

صحيح البخاری : ۵۷۱۸ / ۵۲۲۵۳ / ۵ ، صحيح مسلم : ۴ / ۱۹۸۳ / ۴ ، سنن أبي داود : ۴ / ۲۷۸ / ۴۹۱۰ ، الأدب المفرد : ۱۲۶ / ۳۹۸ ، السنن الكبرى : ۱۰ / ۳۹۲ / ۲۱۰۶۱ ، سنن الترمذی : ۴ / ۳۲۹ / ۱۹۳۵ ، مسند ابن حنبل : ۴ / ۲۲۰ / ۱۲۰۷۴ وفيهما زيادة «ولا تقاطعوا» ، حلية الأولياء : ۳ / ۳۷۴ وفيه «لا تقاطعوا» بدل «لا تباغضوا» ، كتر العمال : ۹ / ۱۷۵ / ۲۵۵۷۵ نقلاً عن ابن النجار وكلها عن أنس .

حدیث ۱۸۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَهْجُرُوا ، فَإِنْ كُنْتُمْ مُهْتَجِرِينَ لَا مَحَالَهَ فَلَا تَهْتَجِرُوا فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ . وَأَيُّمَا مُسْلِمِينَ مَاتَا وَهُمَا مُهْتَجِرَانِ لَا يَجْتَمِعَانِ فِي الْجَنَّةِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : از یکدیگر نترسید . پس اگر ناچار از بریدن از یکدیگر شدید ، بیش از سه روز نباید که هرگاه دو مسلمان ، در حالی که از یکدیگر بریده اند ، بمیرند ، در بهشت گرد نخواهند آمد .
تنبيه الغافلين : ۵۱۹ / ۸۲۳ عن الحسن البصرى .

حدیث ۱۸۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ ، يَلْتَقِيَانِ فَيُعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا . وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : برای هیچ کس روا نیست که بیش از سه شب از برادرش ببرد؛ و چون همدیگر را ببینند ، این یک روی بگرداند و آن یک روی بگرداند . بهترین آن دو ، کسی است که آغازگر «سلام» باشد .
صحیح البخاری : ۵/۲۲۵۶/۵۷۲۷ و ص ۲۳۰۲/۵۸۸۳ نحوه ، صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۸۴ / ۲۵۶۰ ، سنن ابی داود : ۴ / ۲۷۸ / ۴۹۱۱ ،
الأدب المفرد : ۲۹۱ / ۹۸۵ ، سنن الترمذی : ۴ / ۳۲۷ / ۱۹۳۲ ، مسند ابن حنبل : ۹ / ۱۳۷ / ۲۳۵۸۷ ، السنن الکبری : ۱۰ / ۱۰۸ /
۲۰۰۲۷ کلها عن أبی أيوب الأنصاری و ص ۳۹۲ / ۲۱۰۶۱ عن أنس بن مالك وفي الأربعة الأخيرة «يصد» بدل «يعرض» في كلا
الموضعين ، كنز العمال : ۹/۳۳/۲۴۷۹۴؛ درر الأحاديث النبوية: ۴۱، عوالی اللالی: ۱/۲۶۶/۶۴ نحوه.

حدیث ۱۸۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ لَا تَرْتَفِعُ صَلَاتُهُمْ فَوْقَ رُؤُوسِهِمْ شَبْرًا : رَجُلٌ أُمَّ قَوْمًا وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ ، وَامْرَأَةٌ بَاتَتْ وَرَوْجُهَا عَلَيْهَا سَاخِطٌ ، وَأَخْوَانٌ مُتَصَارِمَانِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : نمازهای سه تن ، یک وجب نیز فراتر از سرهایشان نمی رود! [و پذیرفته نمی گردد]! : کسی که پیشوای مردمی گردد ، حال آن که او را ناخوش می دارند ؛ زنی که شوهرش از او خشمگین باشد ؛ و دو برادر [دینی] که از یکدیگر بریده اند .

سنن ابن ماجه: ۱/۳۱۱/۹۷۱، صحیح ابن حبان: ۵/۵۳/۱۷۵۷، المعجم الكبير: ۱۱/۳۵۵/۱۲۲۷۵ وفيهما «ثلاثة لا يقبل الله لهم صلاة»
وكلها عن ابن عباس ، كنز العمال : ۱۶ / ۳۰ / ۴۳۷۹۸ .

حدیث ۱۸۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا أبا ذرٍّ ، إِيَّاكَ وَالْهَجْرَانَ لِأَخِيكَ الْمُؤْمِنِ ؛ فَإِنَّ الْعَمَلَ لَا يُتَقَبَّلُ مَعَ الْهَجْرَانِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - در وصیت خود به ابوذر - : ای ابوذر! از ترک کردن برادر مؤمنت بپرهیز که با هجران و دوری ، عمل [صالح] پذیرفته نمی شود .

الأمالی للطوسی : ۵۳۸ / ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۷۹ / ۲۶۶۱ كلاهما عن أبی ذرٍّ ، مشكاة الأنوار : ۲۰۹ وفيهما «إِيَّاكَ وَهَجْرَانَ

أَخِيكَ»، بحار الأنوار: ۷۷ / ۸۹ / ۳.

حدیث ۱۸۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَجِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ مُسْلِمًا فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ؛ فَإِنَّهُمَا نَاكِبَانِ عَنِ الْحَقِّ مَا دَامَا عَلَى صُرَامِهِمَا. وَأَوْلُهُمَا فَيْثًا يَكُونُ سَبْقُهُ بِالْفِيءِ كَفَارَةً لَهُ، وَإِنْ سَلَّمَ فَلَمْ يَقْبَلْ وَرَدَّ عَلَيْهِ سَلَامُهُ رَدَّتْ عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ، وَرَدَّ عَلَى الْآخِرِ الشَّيْطَانُ. وَإِنْ مَاتَا عَلَى صُرَامِهِمَا، لَمْ يَدْخُلَا الْجَنَّةَ جَمِيعًا أَبَدًا.

رسول خدا صلی الله علیه و آله : برای مسلمان روا نیست که بیش از سه شب از مسلمانی ببرد و این دو تا هنگامی که از یکدیگر بریده اند، از حق کناره گرفته اند، و آن کسی که زودتر [برای آشتی] بازگردد، همین پیش دستی او برای بازگشت، کفاره اش خواهد بود، و اگر هم سلام کرد و دیگری نپذیرفت، ملائکه پاسخ سلام او را خواهند داد و شیطان، پاسخ دیگری خواهد داد، و اگر این دو در حال بریدن از یکدیگر بمیرند، هرگز هیچ یک از آنان وارد بهشت نخواهد شد.

مسند ابن حنبل: ۵/۴۸۷/۱۶۲۵۸، الأدب المفرد: ۱۲۷/۴۰۲، المعجم الكبير: ۲۲ / ۱۷۵ / ۴۵۴، مسند أبي يعلى: ۲ / ۲۲۰ / ۱۵۵۴، شعب الإیمان: ۵ / ۲۶۹ / ۶۶۲۰ کلها عن هشام بن عامر نحوه، كنز العمال: ۹ / ۴۸ / ۲۴۸۷۳.

حدیث ۱۸۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ أَنَّ رَجُلَيْنِ دَخَلَا فِي الْإِسْلَامِ فَاهْتَجَرَا، كَانَ أَحَدُهُمَا خَارِجًا مِنَ الْإِسْلَامِ حَتَّى يَرْجِعَ الظَّالِمُ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه دو تن که داخل در [آیین] اسلام هستند، از یکدیگر بپسندند، یکی از آن دو [که ظالم است] خارج از اسلام خواهد بود، تا آن که شخص ستمگر [به سوی دیگری] باز گردد.

المستدرک علی الصحیحین: ۱ / ۷۲ / ۵۵، حلیة الأولیاء: ۴ / ۱۷۳ کلاهما عن عبدالله، كنز العمال: ۹ / ۴۸ / ۲۴۸۷۶.

حدیث ۱۸۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ؛ فَمَنْ مُسْتَغْفِرٍ فَيَغْفِرَ لَهُ، وَمِنْ تَائِبٍ فَيَتَابُ عَلَيْهِ، وَوَرَدُ أَهْلِ الضَّغَائِنِ لِضَغَائِنِهِمْ حَتَّى يَتُوبُوا.

رسول خدا صلی الله علیه و آله : روزهای دوشنبه و پنجشنبه، اعمال، عرضه [و بررسی] می شود. پس [در این میان]، آمرزش خواهانی هستند که آمرزیده می شوند و توبه کارانی که توبه آنان پذیرفته می شود؛ امّا کینه توزان به خاطر کینه هایشان بازگردانده می شوند، تا توبه کنند.

المعجم الأوسط: ۷ / ۲۵۱ / ۷۴۱۹ عن جابر.

حدیث ۱۸۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَبَا ذَرٍّ، تُعْرَضُ أَعْمَالُ أَهْلِ الدُّنْيَا عَلَى اللَّهِ مِنَ الْجُمُعَةِ إِلَى الْجُمُعَةِ فِي يَوْمِ الْإِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ، فَيَغْفِرُ لِكُلِّ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ إِلَّا عَبْدًا كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ

شَحْنَاءُ، فَيَقَالُ: أَتُرْكَوْا عَمَلَ هَذَيْنِ حَتَّى يَصْطَلِحَا.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: ای ابوذر! اعمال هر هفته اهل دنیا در روزهای دوشنبه و پنجشنبه بر خداوند عرضه می شود. پس هر مؤمنی آمرزیده می شود، مگر

آن که میان او و برادرش کینه ای باشد که در این صورت، گفته می شود: عمل این دو را رها کنید، تا با یکدیگر آشتی کنند. مکارم الأخلاق: ۲ / ۳۷۹ / ۲۶۶۱، الأملی للطوسی: ۵۳۷ / ۱۱۶۲ کلاهما عن أبي ذرّ، كنز الفوائد: ۱/۳۰۷ عن أبي هريرة نحوه وليس فيه «يا أبا ذرّ»، بحار الأنوار: ۳ / ۸۹ / ۷۷.

حدیث ۱۸۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

تُفْتَحُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْخَمِيسِ، فَيَغْفَرُ لِكُلِّ عَبْدٍ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا إِلَّا رَجُلًا كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ شَحْنَاءُ، فَيَقَالُ: أَنْظِرُوا هَذَيْنِ حَتَّى يَصْطَلِحَا، أَنْظِرُوا هَذَيْنِ حَتَّى يَصْطَلِحَا.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: روزهای دوشنبه و پنجشنبه، درهای بهشت باز می شود و [گناهان] هر بنده ای که به خداوند شرک نورزیده باشد، آمرزیده می شود، مگر آن که میان کسی و برادرش کینه ای باشد که در این صورت، گفته می شود: [آمزش] این دو را عقب بیندازید، تا آشتی کنند. [آمزش] این دو را عقب بیندازید، تا آشتی کنند.

صحیح مسلم: ۴/۱۹۸۷/۲۵۶۵، سنن ابی داود: ۴ / ۲۷۹ / ۴۹۱۶ نحوه، الموطأ: ۲ / ۹۰۸ / ۱۷، مسند ابن حنبل: ۳ / ۳۶۳ / ۹۲۱۰، الأدب المفرد: ۱۲۹ / ۴۱۱، السنن الکبری: ۳ / ۴۸۳ / ۶۳۹۶، سنن الترمذی: ۴ / ۳۷۳ / ۲۰۲۳ کلاهما نحوه و کلها عن أبي هريرة وفيها «أنظروا هذين حتى يصطلحا» مرة واحدة، كنز العمال: ۳ / ۴۶۴ / ۷۴۵۴.

حدیث ۱۸۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ اللَّهَ كَيِّطٌ فِي لَيْلَةِ النُّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ، فَيَغْفِرُ لِجَمِيعِ خَلْقِهِ إِلَّا لِمُشْرِكٍ أَوْ مُشَاحِنٍ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: خداوند در شب نیمه شعبان، اعمال بندگان را ملاحظه می کند و همه خلقش را می آمرزد، جز شخص مشرک یا کینه توز.

سنن ابن ماجه: ۱ / ۴۴۵ / ۱۳۹۰ عن أبي موسى الأشعري، مسند ابن حنبل: ۲ / ۵۸۹ / ۶۶۵۳ نحوه عن عبد الله بن عمرو، المعجم الكبير: ۲۰ / ۱۰۹ / ۲۱۵، المعجم الأوسط: ۷ / ۳۶ / ۶۷۷۶، شعب الإيمان: ۳ / ۳۸۲ / ۳۸۳۳ و ج ۵ / ۲۷۲ / ۶۶۲۸، حلیة الأولیاء: ۵ / ۱۹۱ کلها عن معاذ بن جبل، كنز العمال: ۳ / ۴۶۷ / ۷۴۶۴.

حدیث ۱۸۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

فِي أَوَّلِ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ تُغَلُّ الْمَرَدَةُ مِنَ الشَّيَاطِينِ، وَيُغْفَرُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ سَبْعِينَ أَلْفًا، فَإِذَا كَانَ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ غَفَرَ اللَّهُ بِمِثْلِ مَا غَفَرَ فِي رَجَبٍ وَشَعْبَانَ وَشَهْرِ رَمَضَانَ إِلَى ذَلِكَ الْيَوْمِ إِلَّا رَجُلٌ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ شَحْنَاءُ، فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: أَنْظِرُوا هَؤُلَاءِ حَتَّى يَصْطَلِحُوا. رسول خدا صلی الله علیه و آله: شب اول ماه رمضان، شیطان های سرکش به بند کشیده می شوند و هر شب، هفتاد هزار تن

آمرزیده می‌گردند، و چون شب قدر فرا رسد، خداوند به اندازه آنچه در ماه رجب و شعبان و رمضان تا آن روز آمرزیده است، [بندگان] را می‌آمرزد، مگر آن که میان کسی و برادرش کینه‌ای باشد که در این صورت، خداوند عز و جلمی فرماید: [آمرزش] اینان را عقب بیندازید، تا آشتی کنند.

عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۲ / ۷۱ / ۳۳۱ عن دارم بن قبيصة عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام، بحار الأنوار: ۹۷ / ۳۶ / ۱۶.

حدیث ۱۸۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ أَيْسَ أَنْ يَعْبُدَهُ الْمُصَلِّونَ فِي جَزِيرَةِ الْعَرَبِ، وَلَكِنْ فِي التَّحْرِيشِ بَيْنَهُمْ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: شیطان از این که نمازگزاران در جزیره العرب او را بپرستند، نومید شده است؛ لیکن به دشمنی افکندن میانشان [همچنان امید دارد].

صحیح مسلم: ۴/۲۱۶۶/۲۸۱۲، سنن الترمذی: ۴/۳۳۰/۱۹۳۷، مسند أبی یعلی: ۲/۴۱۳/۲۰۹۱، مسند ابن حنبل: ۵ / ۵۰ / ۱۴۳۷۳ و ص ۱۵۳ / ۱۴۹۴۵ کلها عن جابر و ليس فيها «في جزيرة العرب»، كنز العمال: ۱۲ / ۳۰۵ / ۳۵۱۳۷ نقلاً عن ابن خزيمة وابن حبان.

حدیث ۱۸۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

لَا تُفْتَحُ الدُّنْيَا عَلَى أَحَدٍ إِلَّا أَلْقَى اللَّهُ عِزَّ وَ جَلَّ بَيْنَهُمُ الْعِدَاوَةَ وَالْبُغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: در دنیا [خواهی] بر مردمی گشوده نمی‌شود، مگر آن که خدای عز و جل تا روز قیامت، میانشان کینه و دشمنی می‌افکند.

مسند ابن حنبل: ۱ / ۴۵ / ۹۳، مسند البزار: ۱ / ۴۴۰ / ۳۱۱ و فيه «تدخل» بدل «تفتح» و كلاهما عن عمر، كنز العمال: ۳ / ۲۳۷ / ۶۳۲۷.

حدیث ۱۸۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

الْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا اتَّخَفَ، وَمَا تَنَافَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: جان‌ها (روح‌ها)، [همچون] سپاهیان فرام آمده هستند که هر کدام که یکدیگر را شناختند، با یکدیگر الفت می‌گیرند و هر یک که دیگری را شناختند، با یکدیگر اختلاف خواهند یافت.

کتاب من لا يحضره الفقيه: ۴/۳۸۰/۵۸۱۸، الاعتقادات: ۴۸، جامع الأخبار: ۴۸۸/۱۳۵۹، عوالی الآلی: ۱/۲۸۸/۱۴۲، مصباح الشریعة: ۳۳۰ عن الإمام علي عليه السلام، علل الشرايع: ۸۴ / ۱ عن الإمام الصادق عليه السلام ليس فيه «الأرواح جنود مجنّدة»، بحار الأنوار: ۱۶۵/۲ / ۷۷؛ صحیح البخاری: ۳/۱۲۱۳/۳۱۵۸ عن عائشة، صحیح مسلم: ۴/۲۰۳۱/۲۶۳۸، سنن أبیداود: ۴/۲۶۰/۴۸۳۴، مسند ابن حنبل: ۳/۱۵۱/۷۹۴۰ وص ۶۲۱/۱۰۸۲۶ کلها عن أبيهريرة، المستدرک علی الصحیحین: ۴/۴۶۷/۸۲۹۶، تاریخ دمشق: ۱۱ / ۴۵۸ / ۲۸۶۹ کلاهما عن سلمان الفارسی، المعجم الكبير: ۱۰ / ۲۳۰ / ۱۰۵۵۷ عن عبدالله بن مسعود، كنز العمال: ۹ / ۲۲ / ۲۴۷۳۹.

حدیث ۱۸۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْعَبْدَ لَيَلْتَمِسُ مَرْضَاءَ اللَّهِ عِزَّ وَجَلَّ ، فَلَا يَزَالُ كَذَلِكَ ، فَيَقُولُ اللَّهُ : يَا جِبْرِيلُ ، إِنَّ عَبْدِي فَلَانًا يَلْتَمِسُ أَنْ يُرْضِيَنِي ، فَرَضَائِي عَلَيْهِ . فَيَقُولُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : «رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَى فَلَانٍ» وَتَقُولُ حَمَلَةُ الْعَرْشِ ، وَيَقُولُ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ، حَتَّى يَقُولَهُ أَهْلُ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ . ثُمَّ يَهْبِطُ إِلَى الْأَرْضِ .

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : وَهِيَ الْآيَةُ الَّتِي أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فِي كِتَابِهِ : «إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا» .

وَإِنَّ الْعَبْدَ لَيَلْتَمِسُ سَخَطَ اللَّهِ ، فَيَقُولُ اللَّهُ عِزَّ وَجَلَّ : يَا جِبْرِيلُ ، إِنَّ فَلَانًا يُسَخِّطُنِي ، أَلَا وَإِنَّ عَضْبِي عَلَيْهِ .

فَيَقُولُ جِبْرِيلُ : غَضِبَ اللَّهُ عَلَى فَلَانٍ ، وَيَقُولُ حَمَلَةُ الْعَرْشِ ، وَيَقُولُ مَنْ دُونَهُمْ ، حَتَّى يَقُولَهُ أَهْلُ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ . ثُمَّ يَهْبِطُ إِلَى الْأَرْضِ .

المعجم الأوسط - به نقل از ثوبان ، از پیامبر صلی الله علیه و آله - : بنده ، در پی کسب خشنودی خداوند برمی آید و همواره بر آن است ، تا آن که خداوند می فرماید : «ای جبرئیل! فلان بنده ام در پی آن است که مرا خشنود کند . پس خشنودی من شاملش باد!»

پس جبرئیل می گوید : «رحمت خدا بر فلانی باد!» . حاملان عرش نیز چنین می گویند و آن گاه، فرشتگانی که به آنان نزدیک هستند و همه ساکنان آسمان های هفتگانه چنین می گویند و سپس، این سخن به زمین فرود می آید.

پس پیامبر خدا فرمود : این ، همان آیه است که خداوند بر شما در کتابش نازل ساخته است : «آنان که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده اند، [خدای] رحمان به زودی برایشان [در دل ها] محبتی قرار می دهد» .

گاه نیز بنده در پی خشم خدا برمی آید . پس خدای عز و جلی می فرماید : «ای جبرئیل! فلانی مرا خشمگین ساخته است . هان! خشم من بر او باد!» .

پس از آن جبرئیل می گوید : «خشم خدا بر فلانی باد!» . حاملان عرش نیز چنین می گویند و فرشتگان فروتر از ایشان نیز چنین می گویند ، تا آن که ساکنان آسمان های هفتگانه این سخن را می گویند و سپس [این سخن] به زمین فرود می آید .

المعجم الأوسط : ۲/۵۷/۱۲۴۰ ، تفسیر الدر المنثور : ۵/۵۴۵ نقلاً عن ابن مردويه نحوه و كلاهما عن ثوبان .

حدیث ۱۸۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ : إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا نَادَى جِبْرِيلَ : إِنِّي قَدْ أَحْبَبْتُ فَلَانًا فَأَجِبهُ . - قَالَ : - فَيُنَادِي فِي السَّمَاءِ ، ثُمَّ تَنْزِلُ لَهُ

الْمَحَبَّةُ فِي أَهْلِ الْأَرْضِ ، فَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ : «إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا» . وَإِذَا أَبْغَضَ اللَّهُ عَبْدًا نَادَى جِبْرِيلَ : إِنِّي أَبْغَضْتُ فَلَانًا . فَيُنَادِي فِي السَّمَاءِ ، ثُمَّ تَنْزِلُ لَهُ الْبُغْضَاءُ فِي الْأَرْضِ .

سنن الترمذی - به نقل از ابوهریره ، از پیامبر صلی الله علیه و آله - : هرگاه خداوند ، بنده ای را دوست بدارد ، به جبرئیل ندا می کند : «من فلانی را دوست دارم . پس او را

دوست بدار» . [حضرت] فرمود : پس در آسمان ندا می کند . سپس محبت او در [دل] زمینیان فرود می آید ، و این است [معنای

[سخن خداوند: «آنان که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده اند، به زودی [خدای] رحمان برایشان محبتی قرار خواهد داد». هرگاه نیز خداوند باینده ای دشمنی کند، به جبرئیل ندا می کند: «من با فلانی دشمنی می کنم». پس از آن، جبرئیل در آسمان ندا می کند. سپس دشمنی او [در دل] زمینیان فرود می آید. سنن الترمذی: ۵/۳۱۷/۳۱۶۱، الأسماء والصفات: ۱/۵۲۲/۴۴۶ کلاهما عن أبي هريرة، كنز العمال: ۲/۸/۲۹۱۲.

حدیث ۱۸۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُسْنُ الْخُلُقِ يُثَبِّتُ الْمَوَدَّةَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خوش خویی ، دوستی را استوار می کند .

تحف العقول: ۴۵ ، مشكاة الأنوار : ۷۰ عن الإمام الكاظم عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : ۷۷/۱۴۸/۷۱.

حدیث ۱۸۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَفَرَّغُوا مِنْ هُمُومِ الدُّنْيَا مَا اسْتَطَعْتُمْ ؛ فَإِنَّهُ مَنْ أَقْبَلَ إِلَى اللَّهِ بِقَلْبِهِ جَعَلَ اللَّهُ قُلُوبَ الْعِبَادِ مُنْقَادَةً إِلَيْهِ بِالْمَوَدَّةِ وَالرَّحْمَةِ ، وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ خَيْرٍ يُسْرِعُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر چه می توانید ، از اندوه های دنیا فارغ شوید؛ زیرا هر که با دل خود به خدا روی بیاورد ، خدا دل های بندگان را به دوستی و مهربانی ، رام او خواهد ساخت و خدا به هر خیری [برایش] می شتابد .

الدرّة الباهرة: ۱۷ وفي هامشه «كذا» ، وفي بعض النسخ : كان الله إليه بكل خير أسرع، وهذا هو الصحيح»، بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۶/۳.

حدیث ۱۸۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا أَقْبَلَ عَبْدٌ بِقَلْبِهِ إِلَى اللَّهِ إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ قُلُوبَ الْمُؤْمِنِينَ تَفْدُ إِلَيْهِ بِالْوُدِّ وَالرَّحْمَةِ ، وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ خَيْرٍ إِلَيْهِ أَسْرَعَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه بنده ای با دل خود به خدا روی بیاورد ، خدا دل های مؤمنان را بر آن می دارد تا با دوستی و مهربانی به او روی آورند ، و خدا برایش به هر خیری شتابان تر است .

المعجم الأوسط : ۵/۱۸۶/۵۰۲۵ ، حلیة الأولیاء : ۱/۲۲۷ کلاهما عن أبي الدرداء ، كنز العمال : ۳/۱۸۵/۶۰۷۷.

حدیث ۱۸۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُجَبِّكَ الْمَخْلُوقُونَ فَأَحْسِنْ إِلَيْهِمْ ، وَارْقُصْ مَا فِي أَيْدِيهِمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خواستی که آفریدگان دوستت بدارند ، به آنان نیکی کن و آنچه را در دست دارند ، رها کن (طمع در اموال آنان مدار) .

أعلام الدين : ۲۶۸ عن الإمام علي عليه السلام ، بحار الأنوار : ۱۲ / ۱۶۴ / ۸۵ .

حدیث ۱۸۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جُبِلَتْ الْقُلُوبُ عَلَى حُبِّ مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْهَا ، وَبُغِضَ مَنْ أَسَاءَ إِلَيْهَا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دل ها بر دوستی آن که به آنها نیکی کند و دشمنی آن که بدان ها بدی کند ، سرشته شده اند .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۳۸۱ / ۵۸۲۶ و ص ۴۱۹ / ۵۹۱۷ عن الإمام الرضا علیه السلام ، تحف العقول : ۳۷ ، نثر الدر : ۱ / ۲۶۴ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۴۰ / ۱۸ ؛ شُعب الإيمان : ۶ / ۴۸۱ / ۸۹۸۴ ، تاریخ بغداد : ۷ / ۳۴۶ ، حلیة الأولیاء : ۴ / ۱۲۱ کلها عن عبد الله بن مسعود ، کنز العمال : ۱۶ / ۱۱۵ / ۴۴۱۰۲ .

حدیث ۱۸۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَمَنْ بَسَطَ كَفَّهُ لَهُم بِالْمَعْرُوفِ رُزْقَ الْمَحَبَّةِ مِنْهُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که دستش را برای نیکی به مردم بگشاید ، دوستی آنان روزی اش خواهد شد .
کنز الفوائد : ۱ / ۱۳۵ ، أعلام الدین : ۳۱۵ ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۳۵۹ / ۷۴ و ح ۷۵ .

حدیث ۱۸۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْ لِفَاجِرٍ عَلَيَّ يَدًا ؛ فَيَحِبُّهُ قَلْبِي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : پروردگارا ! مرا مدیون لطف و نعمت هیچ بدکاری قرار مده ، مبادا که قلبم او را دوست بدارد .
المحجَّه البيضاء : ۸ / ۱۱ عن مسند الفردوس .

حدیث ۱۸۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ طَلَبَ مَحَبَّةَ النَّاسِ فَلْيَبْذُلْ مَالَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که خواستار دوستی مردم است ، از دارایی خود بیخشد .
فردوس الأخبار : ۴ / ۷۷ / ۵۷۲۶ عن أنس بن مالك ، کنز العمال : ۶ / ۳۹۱ / ۱۶۲۰۵ .

حدیث ۱۸۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرِّيَاةُ تُنْبِتُ الْمَوَدَّةَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دید و بازدید ، دوستی را استوار می کند .

جامع الأحادیث للقمی : ۸۴ ، الجعفریات : ۱۵۳ عن موسى بن إسماعيل عن أبيه عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله

علیه و آله و فيه «ثبت» بدل «تثبت»، مستدرک الوسائل: ۱۰ / ۳۷۴ / ۱۲۲۱۰، بحار الأنوار: ۷۴ / ۳۵۵ / ۳۶.

حدیث ۱۸۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَهْلَ الْقَرَابَةِ تَزَاوَرُوا ، وَلَا تَجَاوَرُوا ، وَتَهَادُوا ؛ فَإِنَّ الْهَدِيَّةَ تَسَلُّ السَّخِيمَةَ ، وَالزِّيَارَةَ تُثَبِّتُ الْمَوَدَّةَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای خویشاوندان! به دیدار یکدیگر بروید و همسایگی نکنید

و به یکدیگر هدیه دهید؛ زیرا هدیه دادن، کینه را ریشه کن می کند و دید و بازدید، دوستی را استوار می سازد.

مستدرک الوسائل: ۱۳ / ۲۰۳ / ۱۵۱۰۹ موسی [بن اسماعیل] عن أبيه عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام، جامع الأحاديث للقمي: ۶۶ و ليس فيه «يا أهل القرابة» و «والزيارة...» .

حدیث ۱۸۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَهْلَ الْقَرَابَةِ تَزَاوَرُوا ، وَلَا تَتَجَاوَرُوا ، وَتَهَادُوا ؛ فَإِنَّ الزِّيَارَةَ تَزِيدُ فِي الْمَوَدَّةِ ، وَالتَّجَاوُرُ يُحْدِثُ الْقَطِيعَةَ ، وَالْهَدِيَّةُ تَسَلُّ الشَّحْنَاءَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای خویشاوندان! به دیدار یکدیگر بروید و همسایگی نکنید و به یکدیگر هدیه بدهید؛ زیرا دید و بازدید، بر دوستی می افزاید و همسایگی، جدایی به بار می آورد و هدیه دادن، کینه را ریشه کن می کند.

مستدرک الوسائل: ۱۳ / ۲۰۵ / ۱۵۱۱۸، دعائم الإسلام: ۲ / ۳۲۶ / ۱۲۳۳.

حدیث ۱۸۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِلَّةُ الْقَرَابَةِ مَحَبَّةٌ فِي الْأَهْلِ ، وَمَثْرَأَةٌ فِي الْمَالِ ، وَمَنْسَأَةٌ فِي الْأَجْلِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دیدار خویشان، [مایه] دوستی در خاندان، افزایش دارایی و به تأخیر افتادن مرگ است.

عوالی اللآلی: ۱ / ۲۵۵ / ۱۹؛ المعجم الأوسط: ۸ / ۱۴ / ۷۸۱۰ عن عمرو بن سهل نحوه، كنز العمال: ۳ / ۳۵۸ / ۶۹۲۵.

حدیث ۱۸۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا ، وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا . أَوَّلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ ؟ أَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : وارد بهشت نخواهید شد، مگر آن که ایمان بیاورید؛ و ایمان نخواهید آورد، مگر آن که یکدیگر را دوست بدارید. آیا شما را به چیزی راهنمایی بکنم که اگر انجامش دهید، محبوب یکدیگر خواهید گشت؟ سلام کردن را میان خود رواج دهید.

صحیح مسلم: ۱ / ۷۴ / ۹۳، سنن أبی داود: ۴ / ۳۵۰ / ۵۱۹۳، سنن الترمذی: ۵ / ۵۲ / ۲۶۸۸، سنن ابن ماجه: ۱ / ۲۶ / ۶۸ و ج ۲ /

۱۲۱۷ / ۳۶۹۲، مسند ابن حنبل: ۳ / ۴۴۷ / ۹۷۱۵ و ص ۵۵۶ / ۱۰۴۳۶، الأدب المفرد: ۲۹۰ / ۹۸۰، السنن الكبرى: ۱۰ / ۳۹۳ /

۲۱۰۶۴، مسند إسحاق بن راهویه: ۱ / ۴۵۹ / ۵۳۴ کلها عن أبی هريرة نحوه، كنز العمال: ۳ / ۴۶۲ / ۷۴۴۳؛ مشکاة الأنوار: ۸۴،

تنبيه الخواطر: ۱ / ۱۲۷، روضه الواعظین: ۴۵۸، مسند زید: ۳۹۰ عن زید بن علی بن آباءه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله و کلها نحوه .

حدیث ۱۸۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْهَدِيَّةُ تَوْرَثُ الْمَوَدَّةَ ، وَتُجَدِّدُ الْأُخُوَّةَ ، وَتُذْهِبُ الضَّغِينَةَ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : هدیه دادن ، دوستی به بار می آورد ، برادری را تازه می سازد و کینه را می زداید .
 عوالی اللآلی: ۱ / ۲۹۴ / ۱۸۳ ، بحار الأنوار: ۷۷ / ۱۶۶ / ۲ .

حدیث ۱۸۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَهَادَوْا تَحَابُّوا ، تَهَادَوْا ؛ فَإِنَّهَا تَذْهَبُ بِالضَّغَائِنِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : به یکدیگر هدیه دهید ، تا محبوب یکدیگر شوید . به یکدیگر هدیه بدهید؛ زیرا کینه ها را می زداید .
 الکافی: ۵ / ۱۴۴ / ۱۴ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام ، کتاب من لایحضره الفقیه: ۳ / ۲۹۹ / ۴۰۶۷ و لیس فیہ ذیلہ ، الخصال: ۲۷ / ۹۸ عن السکونی ، و کلاهما عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار: ۷۵ / ۴۴ / ۱ ؛ الموطأ: ۲ / ۹۰۸ / ۱۶ عن عطاء بن أبی مسلم و فیہ «وتذهب الشحناء» بدل «تهادوا فأنها...» ، السنن الكبرى: ۶ / ۲۸۰ / ۱۱۹۴۶ ، مسند أبی یعلی: ۵ / ۴۲۴ / ۶۱۲۲ کلاهما عن أبی هریره و لیس فیهما ذیلہ ، کنز العمال: ۶ / ۱۱۰ / ۱۵۰۵۵ .

حدیث ۱۹۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَهَادَوْا ؛ فَإِنَّ الْهَدِيَّةَ تُضَعِّفُ الْحُبَّ ، وَتَذْهَبُ بِعَوَائِلِ الصَّدْرِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : به یکدیگر هدیه بدهید؛ زیرا هدیه ، دوستی را دو برابر می کند و کینه های درون سینه ها را می زداید .
 المعجم الكبير: ۲۵/۱۶۳/۳۹۳ عن أمّ حکیم بنت وداع الخزاعیة ، مجمع الزوائد: ۴ / ۲۶۰ / ۶۷۱۹ .

حدیث ۱۹۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَهَادَوْا بِالنَّبِقِ تُحِبِّي الْمَوَدَّةَ وَالْمُوَالَاةَ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : به یکدیگر کُنار هدیه دهید . این کار ، دوستی و یاری را زنده می سازد .
 الکافی: ۵ / ۱۴۴ / ۱۳ عن الحسين بن زید عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۱۹۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن تَمَامِ الْمَحَبَّةِ الْمُصَافِحَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دست دادن ، یکی از نشانه های کمال دوستی است .

جامع الأحادیث للقمی : ۱۲۲ .

حدیث ۱۹۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَصَافَحُوا وَتَهَادَوْا؛ فَإِنَّ الْمُصَافِحَةَ تَزِيدُ فِي الْمَوَدَّةِ، وَالْهَدِيَّةُ تَذْهَبُ الْغِلَّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : با یکدیگر دست بدهید و به یکدیگر هدیه دهید ؛ چرا که دست دادن ، بر دوستی می افزاید و هدیه دادن ، کینه را می زداید .

دعائم الإسلام : ۲ / ۳۲۶ / ۱۲۳۲ ، الجعفریات : ۱۵۳ عن إسماعيل بن موسى عن الإمام الكاظم عن آبائه عن علي عليهم السلام عنه صلی الله علیه و آله وليس فيه «والهدية تذهب الغل» ، مستدرک الوسائل : ۹ / ۵۷ / ۱۰۱۹۶ .

حدیث ۱۹۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَصَافَحُوا يَذْهَبُ الْغِلُّ مِنْ قُلُوبِكُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : با یکدیگر دست بدهید ، تا کینه از دل هایتان برود .

الفردوس : ۲ / ۴۷ / ۲۲۷۳ عن أنس ، الموطأ : ۲ / ۹۰۸ / ۱۶ عن عطاء بن أبي مسلم عبدالله الخراساني وليس فيه «من قلوبكم» ، الجامع الصغير : ۱ / ۵۰۷ / ۳۳۰۲ نقلًا عن ابن عدی فی الكامل عن ابن عمر ، كنز العمال : ۹ / ۱۳۰ / ۲۵۳۴۴ ؛ عوالی اللآلی : ۱ / ۲۹۴ / ۱۸۲ وليس فيه «من قلوبكم» .

حدیث ۱۹۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

... طَاعَةُ النَّاصِحِ ، فَيَتَشَعَّبُ مِنْهَا : الزِّيَادَةُ فِي الْعَقْلِ ، وَكَمَالُ اللَّبِّ ، وَمَحَمَّدَةُ الْعَوَاقِبِ ، وَالنَّجَاهُ مِنَ اللَّوْمِ ، وَالْقَبُولُ ، وَالْمَوَدَّةُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ... پیروی از نصیحتگر ، افزایش خرد ، کمال عقل ، خوش فرجامی ، رهایی از نکوهش ، پذیرش و دوستی را در پی دارد .

تحف العقول : ۱۸ ، بحار الأنوار : ۱ / ۱۱۹ / ۱۱ .

حدیث ۱۹۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ تُخَلِّصُ الْمَوَدَّةَ : إِهْدَاءُ الْعَيْبِ ، وَحِفْظُ الْعَيْبِ ، وَالْمَعُونَةُ فِي الشَّدَّةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز ، دوستی را خالص می سازد : هدیه کردن عیب های یکدیگر [و بیان آنها، برای حل مشکل] ؛ در غیبت دوست ، پاس خاطر او را داشتن و بدگویی نکردن ؛ و یاری رساندن در سختی .

تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۲۱ .

حدیث ۱۹۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ يُصَفِّينَ لَكَ وَدَّ أُخِيكَ : تُسَلِّمُ عَلَيْهِ إِذَا لَقَيْتَهُ ، وَتُوسِّعُ لَهُ فِي الْمَجْلِسِ ، وَتَدْعُوهُ بِأَحَبِّ أَسْمَائِهِ إِلَيْهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز ، دوستی برادرت را برایت خالص و یکرنگ می کند : هرگاه او را ببینی ، به او سلام کنی ؛ در مجلس ، جا برایش بگشایی ؛ و او را با محبوب ترین نام هایش بخوانی .

المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۴۸۵ / ۵۸۱۵ ، التاریخ الکبیر : ۷ / ۳۵۲ / ۱۵۲۰ ، المعجم الأوسط : ۸ / ۱۹۲ / ۸۳۶۹ ، شعب الإیمان : ۶ / ۴۳۰ / ۸۷۷۲ ، تاریخ دمشق : ۱۳ / ۳۸۷ / ۳۳۲۴ کلها عن عثمان بن طلحة الحجیبی ، کنز العمال : ۹ / ۳۲ / ۲۴۷۸۷ .

حدیث ۱۹۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ يُصَفِّينَ لَكَ وَدَّ أُخِيكَ : تُوسِّعُ لَهُ فِي الْمَجْلِسِ ، وَتَدْعُوهُ بِأَحَبِّ الْأَسْمَاءِ إِلَيْهِ ، وَتَعُوذُهُ إِذَا مَرَّضَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز ، دوستی برادرت را برایت خالص و یکرنگ می سازد : در مجلس ، برایش جا بگشایی ؛ او را با محبوب ترین نام هایش بخوانی ؛ و هرگاه بیمار شد ، به عیادتش بروی .

المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۴۸۵ / ۵۸۱۵ ، المعجم الأوسط : ۴ / ۱۶ / ۳۴۹۶ عن شیبۀ الحجیبی عن عمه .

حدیث ۱۹۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ يُصَفِّينَ وَدَّ الْمَرْءِ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ : يَلْقَاهُ بِالْبِشْرِ إِذَا لَقِيَهُ ، وَيُوسِّعُ لَهُ فِي الْمَجْلِسِ إِذَا جَلَسَ إِلَيْهِ ، وَيَدْعُوهُ بِأَحَبِّ الْأَسْمَاءِ إِلَيْهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز ، دوستی انسان را برای برادر مسلمانش خالص و یکرنگ می سازد : هرگاه او را دید ، با گشاده رویی با او دیدار کند ؛ هرگاه در مجلسی کنارش نشست ، برایش جا بگشاید ؛ و او را با محبوب ترین نام هایش بخواند .

الکافی : ۲ / ۶۴۳ / ۳ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام ، مشکاة الأنوار : ۲۰۴ .

حدیث ۱۹۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا يُصَفِّي لَكَ وَدَّ أُخِيكَ الْمُسْلِمِ أَنْ تَكُونَ لَهُ فِي غَيْبَتِهِ أَفْضَلَ مِمَّا تَكُونُ لَهُ فِي مَحْضَرِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : آنچه دوستی برادر مسلمانان را برایت خالص و یکرنگ می سازد ، آن است که در نبودش بیشتر پاس خاطر او را داشته باشی تا در حضورش .

فردوس الأخبار : ۴ / ۳۸۹ / ۶۶۵۸ عن ابن عمر ، تنزیه الشریعة المرفوعة : ۲ / ۱۸۹ وفيه «مما يصفى» .

حدیث ۱۹۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي نَفْسٌ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ ، مَا تَوَادَّ اثْنَانِ فَفُرِّقَ بَيْنَهُمَا إِلَّا بِذَنْبٍ يُحْدِثُهُ أَحَدُهُمَا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : سوگند به آن که جان محمد در دست اوست ، هرگز دو دوست از یکدیگر جدا نشده اند ، مگر بر اثر گناهی که از یکی از آنان سر زده است .

مسند ابن حنبل : ۲ / ۳۴۸ / ۵۳۵۷ عن ابن عمر ، الأُدب المفرد : ۱۲۶ / ۴۰۱ عن أنس ، الزهد لابن المبارك : ۲۵۱ / ۷۱۹ عن أبي هريرة نحوه ، كنز العمال : ۹ / ۵ / ۲۴۶۵۲ .

حدیث ۱۹۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ ؛ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الحَدِيثِ ، وَلا تَحَسَّسُوا ، وَلا تَجَسَّسُوا ، وَلا تَنَاجَشُوا ، وَلا تَحَاسَدُوا ، وَلا تَبَاغَضُوا ، وَلا تَدَابَرُوا ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از گمان پرهیزید ، که گمان ، دروغ ترین سخن است . خبرگیری و تجسس مکنید ، بر یکدیگر فزونی مجوید ، بر یکدیگر حسد مورزید ، با یکدیگر دشمنی و ستیزه مکنید و از یکدیگر مبرید . بندگان خدا و برادر باشید .

صحیح البخاری : ۵ / ۲۲۵۴ / ۵۷۱۹ و ص ۱۹۷۶ / ۴۸۴۹ و ص ۲۲۵۳ / ۵۷۱۷ ، صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۸۵ / ۲۵۶۳ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۶۰۰ / ۱۰۷۰۶ و ص ۵۰۴ / ۱۰۰۸۴ ، مسند الطیالسی : ۳۳۰ / ۲۵۳۳ ، السنن الکبری : ۶ / ۱۴۰ / ۱۱۴۵۷ کلها عن أبي هريرة نحوه ، وراجع سنن الترمذی : ۴ / ۳۲۹ / ۱۹۳۵ و ص ۳۵۶ / ۱۹۸۸ ، سنن أبي داود : ۴ / ۲۸۰ / ۴۹۱۷ .

حدیث ۱۹۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ ؛ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الكَذِبِ ، وَكُونُوا إِخْوَانًا فِي اللَّهِ كَمَا أَمَرَكُمُ اللَّهُ ؛ لا تَتَنَافَرُوا ، وَلا تَجَسَّسُوا ، وَلا تَتَفَاحَشُوا ، وَلا يَغْتَبَ بَعْضُكُمْ

بَعْضًا ، وَلا تَتَنَازَعُوا ، وَلا تَبَاغَضُوا ، وَلا تَدَابَرُوا ، وَلا تَتَحَاسَدُوا ؛ فَإِنَّ الحَسَدَ يَأْكُلُ الإِيمَانَ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الحَطَبَ اليَابِسَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از گمان پرهیزید ، که گمان ، دروغ ترین دروغ است و همان گونه که خدا به شما فرمان داده است ، برادران خدایی باشید . از یکدیگر

دوری مجوید ، [در کار دیگران] تجسس مکنید ، به همدیگر بدی مکنید ، از یکدیگر غیبت مکنید ، با یکدیگر نزاع مکنید ، با یکدیگر دشمنی مکنید ، از یکدیگر مبرید و به یکدیگر حسادت مورزید که حسادت ، همان گونه که آتش ، چوب خشک را می سوزاند ، ایمان را می سوزاند .

قرب الإسناد : ۲۹ / ۹۴ عن مسعدة بن زياد عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۲۵۲ / ۲۸ .

حدیث ۱۹۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحْبَبْتَ رَجُلًا فَلَا تُمَارِهِ ، وَلا تُجَارِهِ ، وَلا تُشَارِهِ ، وَلا تُسَأَلْ عَنْهُ ؛ فَعَسَى أَنْ تُوَافِقَ لَهُ عَدُوًّا فَيُخْبِرَكَ بِمَا لَيْسَ فِيهِ ، فَيَفْرِقَ مَا بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه با کسی دوست شدی ، با او نزاع ، رقابت و خصومت مکن و درباره اش [از دیگران] پرسش

منما . چه بسا که در این راه ، با دشمن او برخورد کردی و او درباره اش چیزی برایت گفت - که در او نیست - و بدین ترتیب ، میان شما جدایی افکند .

حلیة الأولیاء : ۵ / ۱۳۶ ، عمل الیوم واللیلۃ لابن السنّی : ۷۵ / ۲۰۰ ، الفردوس : ۱ / ۲۷۹ / ۱۰۹۰ و فیه «لا تحادّه ولا تشادّه» بدل «لا تجاره ولا تشارّه» و کلّها عن معاذ بن جبل .

حدیث ۱۹۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المرء علی دین خلیله و قرینه .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : انسان ، به دین دوست و همنشین خویش است .

الکافی : ۲ / ۳۷۵ / ۳ و ص ۶۴۲ / ۱۰ کلاهما عن عمر بن یزید عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۰۱ / ۴۰ ؛ مسند الشهاب : ۱ / ۱۴۱ / ۱۲۷ و لیس فیه «قرینه» .

حدیث ۱۹۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرّجل علی دین خلیله ، فلینظر أحدکم من یخالل .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : انسان ، به دین دوستش است . پس هر یک از شما باید بنگرد که با چه کسی دوستی می کند .

سنن أبی داود : ۴۸۳۳ / ۲۵۹ / ۴ ، سنن الترمذی : ۴ / ۵۸۹ / ۲۳۷۸ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۲۳۳ / ۸۴۲۵ ، المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۱۸۸ / ۷۳۱۹ ، مسند إسحاق بن راهویه : ۱ / ۳۵۲ / ۳۵۱ ، تاریخ بغداد : ۴ / ۱۱۵ / ۱۷۷۷ ، الفردوس : ۴ / ۲۱۸ / ۶۶۶۰ و فیه «المؤمن» بدل «الرجل» ، العلل المتناهیه : ۲ / ۲۳۶ / ۱۲۰۷ کلّها عن أبی هریره ، کنز العمال : ۹ / ۲۱ / ۲۴۷۳۲ و ص ۲۴۷۷۷ / ۳۰ ؛ الأمالی للطوسی : ۵۱۸ / ۱۱۳۵ عن المجاشعی عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، جامع الأحادیث للقمی : ۷۸ نحوه و فیه «دین المرء . . . فلیتق المرء ولینظر . . .» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۹۲ / ۱۲ .

حدیث ۱۹۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إعتبروا الأرض بأسمائها ، و اعتبروا الصّاحب بالصّاحب .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : سرزمین را به نام هایش بسنجید ، و دوست را به دوست .

الجامع الصغیر : ۱ / ۱۷۲ / ۱۱۳۶ نقلًا عن ابن عدی فی الكامل عن ابن مسعود والبیهقی فی شعب الإيمان عنه موقوفًا ، کنز العمال : ۱۱ / ۸۹ / ۳۰۷۳۴ .

حدیث ۱۹۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إختبروا النَّاسَ بِأَخْدَانِهِمْ ؛ فَإِنَّمَا يُخَادِنُ الرَّجُلَ مَنْ يُعْجِبُهُ نَحْوَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مردم را با دوستانشان بیازمایید ؛ زیرا که انسان [از نظر اخلاقی و عملی] ، مجذوب کسی می شود

که از او خوشش می آید .

تنبيه الخواطر : ۲ / ۲۴۹ .

حدیث ۱۹۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اخْتَبِرُوا النَّاسَ ؛ فَإِنَّ الرَّجُلَ يُجَادِبُ مَنْ يُعْجِبُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مردم را بیازمایید ؛ زیرا انسان [از نظر اخلاقی و عملی] ، مجذوب کسی می شود که از او خوشش می آید .

الاختصاص : ۳۶۶ .

حدیث ۱۹۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَقْلُ مَا يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ أَخٌ يُوَثَّقُ بِهِ ، أَوْ دِرْهَمٌ مِنْ حَلَالٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : کم ترین چیزی که در آخر الزمان یافت می شود ، برادر قابل اعتماد است ، یا درهمی از حلال .

تحف العقول : ۵۴ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۵۷ / ۱۴۱ .

حدیث ۱۹۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَلَمًا يُوَجَدُ فِي آخِرِ أُمَّتِي دِرْهَمٌ مِنْ حَلَالٍ ، أَوْ أَخٌ يُوَثَّقُ بِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : در [روزگار] آخر امت من ، کمتر چیزی که یافت می شود ، درهمی از حلال است یا برادری قابل اعتماد .

تاریخ بغداد : ۱۲ / ۳۸۵ ، حلیه الأولیاء : ۴ / ۹۴ ، البدایه والنهایه : ۹ / ۳۱۹ و فیهما «آخر الزمان» بدل «آخر اُمتی» ، کنز العمال : ۴ /

۱۳ / ۹۲۵۴ نقلاً عن ابن عساکر و کلها عن ابن عمر .

حدیث ۱۹۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَيَأْتِي عَلَيْكُمْ زَمَانٌ لَا يَكُونُ فِيهِ شَيْءٌ أَعَزُّ مِنْ ثَلَاثٍ : دِرْهَمٌ حَلَالٍ ، أَوْ أَخٌ يُسْتَأْنَسُ بِهِ ، أَوْ سُنَّةٌ يُعْمَلُ بِهَا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : روزگاری به شما روی خواهد آورد که در آن ، چیزی کمیاب تر از این سه نیست : درهمی از حلال ، یا برادری که با او انس گیرند ، یا سنتی که بدان عمل کنند .

المعجم الأوسط : ۱ / ۳۵ / ۸۸ ، حلیه الأولیاء : ۴ / ۳۷۰ و ج ۷ / ۱۲۷ کلاهما عن حذیفه ، کنز العمال : ۱۱ / ۱۲۶ / ۳۰۸۸۶ .

حدیث ۱۹۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ إِخْوَانُ الْعَلَانِيَةِ أَعْدَاءُ السَّرِيرَةِ . فَقِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَكَيْفَ يَكُونُ ذَلِكَ ؟ ! قَالَ : ذَلِكَ بِرَغْبَتِهِ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ ، وَرَهْبَهُ بَعْضِهِمْ إِلَى بَعْضٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : «در آخر الزمان ، کسانی خواهند بود که در ظاهر ، برادر و در نهان ، دشمن هستند» . گفتند : «ای پیامبر خدا ! چگونه چنین چیزی ممکن است ؟» .

فرمود : «این [دوگانگی] ، به سبب امید برخی به برخی کسان است و بیم برخی از برخی دیگر» .
مسند ابن حنبل : ۲۴۴ / ۸ / ۲۲۱۱۶ ، المعجم الأوسط : ۱ / ۱۳۸ / ۴۳۴ ، کنز العمال : ۹ / ۴۵ / ۲۴۸۵۶ .

حدیث ۱۹۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْحَشُ الْوَحْشَةَ قَرِينَ السَّوِّءِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : تنهاترین تنهایی ، همنشین بد است .

جامع الأحادیث للقمي : ۸۳ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۷ / ۳۲ نقلًا عن كتاب الإمامة والتبصرة عن اسماعيل بن موسى بن جعفر عن آبائه عليهم السلام عنه صلی الله علیه و آله .

حدیث ۱۹۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكَ وَقَرِينَ السَّوِّءِ ؛ فَإِنَّكَ بِهِ تُعْرَفُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از همنشین بد بپرهیز ؛ چرا که تو را با او می شناسند [و می سنجند] .

تاریخ دمشق : ۱۴ / ۴۶ عن أنس ، کنز العمال : ۹ / ۴۳ / ۲۴۸۴۴ .

حدیث ۱۹۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكَ وَصَاحِبَ السَّوِّءِ ؛ فَإِنَّهُ قِطْعَةٌ مِنَ النَّارِ ، لَا يَنْفَعُكَ وُدُّهُ ، وَلَا يَفِي لَكَ بِعَهْدِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از همنشین بد بپرهیز ، زیرا پاره آتش است ؛ نه دوستی اش به تو سود می رساند و نه پیمانت را نگه می دارد .

الفردوس : ۱ / ۳۸۹ / ۱۵۶۹ عن أنس ، کنز العمال : ۹ / ۴۵ / ۲۴۸۵۵ .

حدیث ۱۹۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ صَاحِبِ غَفْلَةٍ ، وَقَرِينِ سَوِّءٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود : بارها ! از یار غافل و همنشین بد ، به تو پناه می آورم .

الزهد لابن المبارك : ۳۰۳ / ۸۷۵ .

حدیث ۱۹۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْوَحْدَةُ خَيْرٌ مِّنْ جَلِيسِ السَّوِّءِ ، وَالْجَلِيسُ الصَّالِحُ خَيْرٌ مِّنَ الْوَحْدَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : تنهایی بهتر از همنشین بد است . همنشین درستکار ، بهتر از تنهایی است .

المستدرک علی الصحیحین: ۳/۳۸۷/۵۴۶۶، شُعب الإیمان: ۴/۲۵۶/۴۹۹۳، مسند الشهاب: ۲/۲۳۷/۱۲۶۶، کَلْهَا عَنْ أَبِي ذَرٍّ، كَنْز الْعَمَال: ۹/۴۳/۲۴۸۴۶؛ الأُمَالِلُ لَطُوسِي: ۵۳۵/۱۱۶۲، مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ: ۲/۳۷۳/۲۶۶۱، كَلَاهِمَا عَنْ أَبِي ذَرٍّ، أَعْلَامُ الدِّينِ: ۲۹۳، جَامِعُ الْأَحَادِيثِ لِلْقَمِّي: ۱۲۹ و ص ۷۰.

حدیث ۱۹۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الْإِخْوَانِ الْمُسَاعِدُ عَلَى أَعْمَالِ الْآخِرَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بهترین برادران ، یاور در انجام دادن کارهای آخرتی است .

تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۲۳ .

حدیث ۱۹۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ أَعَانَكَ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ ، وَصَدَّكَ عَنْ مَعَاصِيهِ ، وَأَمَرَكَ بِرِضَاؤِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بهترین برادرانت ، کسی است که تو را به پیروی از خدا یاری کند ، از نافرمانی او بازدارد و به خشنود ساختن او فرمان دهد .

تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۲۳ .

حدیث ۱۹۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا آخَى الرَّجُلُ الرَّجُلَ فَلْيَسْأَلْهُ عَنِ اسْمِهِ وَاسْمِ أَبِيهِ وَمِمَّنْ هُوَ ؛ فَإِنَّهُ أَوْصَلَ لِلْمَوَدَّةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کسی با کسی دوستی می کند ، نامش ، نام پدرش و خاستگاهش را بپرسد ، که این کار ، پیوند دوستی را استوارتر می کند .

سنن الترمذی: ۴ / ۵۹۹ / ۲۳۹۲، المصنّف لابن أبي شيبة: ۶ / ۲۵۷ / ۲۱۶، الطبقات الكبرى: ۶ / ۶۵، حلیه الأولیاء: ۶/۱۸۱، المطالب العالیة: ۳/۸/۲۷۲۶ و فيه «أقبل» بدل «أوصل» کَلْهَا عَنْ يَزِيدِ بْنِ نَعَامَةَ الضَّبِّي، كَنْز الْعَمَال: ۹ / ۲۴ / ۲۴۷۴۳؛ مشكاة الأنوار: ۱۹۳ و فيه «إذا جاء الرجل فاسأله...»، كَنْزِ الْفَوَائِدِ: ۱ / ۹۸ .

حدیث ۱۹۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ فَلْيَسْأَلْهُ عَنِ اسْمِهِ وَاسْمِ أَبِيهِ وَاسْمِ قَبِيلَتِهِ وَعَشِيرَتِهِ؛ فَإِنَّ مِنْ حَقِّهِ الْإِخَاءِ وَصِدْقِ الْإِخَاءِ أَنْ يَسْأَلَهُ عَنِ ذَلِكَ، وَإِلَّا فَإِنَّهَا مَعْرِفَةٌ حُمَقٍ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: هرگاه کسی از شما با برادر مسلمانش دوست شد، نامش، نام پدرش و نام قبیله و تیره اش را بپرسد؛ زیرا پرسش از این چیزها، از حقوق واجب دوستی و نشانه برادری راستین است، و گرنه آن، شناختی (آشنایی ای) احمقانه است.

الکافی: ۲ / ۶۷۱ / ۳ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام، مصادقه الإخوان: ۱۷۹ / ۱ عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام عنه صلی الله علیه و آله، الجعفریات: ۱۹۴، نوادر الراوندی: ۱۱ کلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام عنه صلی الله علیه و آله، مشکاه الأنوار: ۳۲۴ عن السکونی عنه صلی الله علیه و آله و آلهو کلهما نحوه، بحار الأنوار: ۷۴/۱۷۹/۲۳.

حدیث ۱۹۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِذَا أَخَى أَحَدُكُمْ رَجُلًا فَلْيَسْأَلْهُ عَنِ اسْمِهِ وَاسْمِ أَبِيهِ وَقَبِيلَتِهِ وَمَنْزِلِهِ؛ فَإِنَّهُ مِنْ وَاجِبِ الْحَقِّ وَصَافِي الْإِخَاءِ، وَإِلَّا فَهُوَ مَوَدَّةٌ حَمَقَاءٌ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: هرگاه یکی از شما با کسی دوستی کرد، نامش، نام پدر و قبیله اش را بپرسد و از منزلش خبر گیرد؛ زیرا این کار از حقوق واجب و صفای برادری است، و گرنه، دوستی احمقانه است.

مشکاه الأنوار: ۹۸.

حدیث ۱۹۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ صَاحِبَهُ أَوْ أَخَاهُ فَلْيَعْلِمْهُ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: هرگاه یکی از شما یار یا برادرش را دوست داشت، او را [از این دوستی] باخبر کند.

المحاسن: ۱/۴۱۵/۹۵۳ عن عبد الله بن القاسم الجعفری عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام، بحار الأنوار: ۷۴ / ۱۸۲ / ۳؛ المستدرک علی الصحیحین: ۴ / ۱۸۹ / ۷۳۲۲، تاریخ بغداد: ۴ / ۵۹ کلاهما عن المقدم بن معدی کرب و لیس فیهما «صاحبه»، کنز العمال: ۲۴ / ۹ / ۲۴۷۴۵.

حدیث ۱۹۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِذَا أَحَبَّ الرَّجُلُ أَخَاهُ فَلْيُخْبِرْهُ أَنَّهُ يُحِبُّهُ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: هرگاه مردی، برادرش را دوست داشت، باخبرش کند که دوستش می دارد.

سنن أبی داود: ۴ / ۳۳۲ / ۵۱۲۴، الإخوان: ۱۳۵ / ۶۵، مسند ابن حنبل: ۶ / ۹۱ / ۱۷۱۷۱، الأدب المفرد: ۱۶۵ / ۵۴۲ کلها عن المقدم بن معدی کرب.

حدیث ۱۹۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيُعَلِّمَهُ ؛ فَإِنَّهُ أَصْلَحُ لِذَاتِ الْبَيْنِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما برادرش را دوست داشت ، او را [از این دوستی] باخبر کند ؛ چرا که این کار ، افراد را بیشتر به هم می پیوندد .

نوادر الراوندی : ۱۲ ، الجعفریات : ۱۹۵ کلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام.

حدیث ۱۹۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيُعَلِّمَهُ ؛ فَإِنَّهُ يَجِدُ لَهُ مِثْلَ الَّذِي عِنْدَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما برادرش را دوست داشت ، او را [از این دوستی] باخبر کند ؛ زیرا که همانند حالت خودش را نزد او خواهد یافت .

شُعَبُ الْإِيمَانِ : ۶ / ۴۸۹ / ۹۰۱۰ ، الإِخْوَانُ : ۱۴۱ / ۷۴ وفيه «يجد له» بدل «عنده» وكلاهما عن عبدالله بن عمر ، كنز العمال : ۲۵ / ۹ / ۲۴۷۴۹ .

حدیث ۱۹۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيُعَلِّمَهُ ذَلِكَ ، ثُمَّ لِيُزْرَهُ ، وَ لَا يَكُونَ أَوَّلَ قَاطِعٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما برادرش را دوست داشت ، او را [از این دوستی] باخبر کند و به دیدارش برود و نخستین کسی نباشد که قطع رابطه می کند .

الفردوس : ۱ / ۳۰۳ / ۱۱۹۷ عن أبي سعيد .

حدیث ۱۹۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيُخْبِرْهُ ؛ لِيُقِلَّ : إِيَّيْ أُحِبُّكَ فِي اللَّهِ ، إِيَّيْ أَوْذُكَ فِي اللَّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما برادرش را دوست داشت ، او را [از این دوستی] باخبر کند و [به او سخنانی از این دست] بگوید : من تو را در راه خدا دوست می دارم. من به تو در راه خدا علاقه دارم .

الإِخْوَانُ : ۱۳۷ / ۶۸ عن مجاهد ، كنز العمال : ۲۴۸۰۵ / ۳۵ / ۹ .

حدیث ۱۹۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَبِدِ الْمَوَدَّةَ لِمَنْ وَاذَكَ تَكُنْ أُثْبِتَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستی خودت را نسبت به آن که تو را دوست دارد ، آشکار کن تا [در دوستی ات] استوارتر باشی .

الإِخْوَانُ : ۱۳۶ / ۶۶ ، الفردوس : ۱ / ۴۳۴ / ۱۷۶۶ نحوه ، كنز العمّال : ۹ / ۳۴ / ۲۴۷۹۷ نقلًا عن المعجم الكبير و كَلَّهَا عن أبي حميد

الساعدی .

حدیث ۱۹۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فِي اللَّهِ فَلْيَعْلِمْهُ ؛ فَإِنَّهُ أَبْقَى فِي الْأَلْفَةِ ، وَ أُثْبِتُ فِي الْمَوْدَّةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما برادرش را در راه خدا دوست داشت ، او را [از این دوستی] باخبر کند ، که این کار ، الفت را پایدارتر می سازد و دوستی را استوارتر می کند .
الإخوان : ۱۳۸ / ۶۹ عن مجاهد ، كنز العمال : ۲۴۷۴۷ / ۲۵ / ۹ .

حدیث ۱۹۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مَوْدَّةٌ لِأَخِيهِ ثُمَّ لَمْ يُطْلِعْهُ عَلَيْهِ فَقَدْ خَانَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکه در دلش نسبت به برادرش محبتی داشته باشد و او را از آن باخبر نکند ، به او خیانت کرده است .
الإخوان : ۱۴۰ / ۷۲ عن مكحول ، كنز العمال : ۲۴۷۴۸ / ۲۵ / ۹ .

حدیث ۱۹۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ صَاحِبَهُ ، فَلْيَأْتِهِ فِي مَنْزِلِهِ فَلْيُخْبِرْهُ أَنَّهُ يُحِبُّهُ لِلَّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما مصاحبش را دوست می داشت ، به خانه اش برود و باخبرش کند که او را برای خدا دوست می دارد .
مسند ابن حنبل : ۲۱۳۵۲ / ۶۶ / ۸ ، الزهد لابن المبارك : ۲۴۸ / ۷۱۲ كلاهما عن أبي ذرّ ، كنز العمال : ۲۴۷۴۶ / ۲۵ / ۹ .

حدیث ۱۹۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ حِفْظَ الْوُدِّ الْقَدِيمِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، حفظ دوستی دیرین را دوست می دارد .
جامع الأحادیث للسيوطی : ۱ / ۳۰۶ / ۵۵۹۲ ، كنز العمال : ۲۴۷۶۰ / ۲۷ / ۹ ، نقلاً عن الكامل لابن عدی و كلاهما عن عائشة .

حدیث ۱۹۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يُحِبُّ الْمُلَازَمَةَ عَلَى الْإِخَاءِ الْقَدِيمَةِ ، فَدَاوَمُوا عَلَيْهَا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جلیبایبندی به برادری دیرین را دوست می دارد . پس بر آن ، مداومت کنید .

فردوس الأخبار: ۱ / ۱۹۴ / ۵۶۶ عن جابر، کنز العمال: ۹ / ۲۷ / ۲۴۷۵۹.

حدیث ۱۹۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

لَا تُحَقَّرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا وَ لَوْ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهِ طَلِقٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله: هیچ یک از کارهای نیک را حقیر مشمار؛ گرچه [آن کار نیک، در این حد باشد که] برادرت را با روی گشاده دیدار کنی.

صحیح مسلم: ۴ / ۲۰۲۶ / ۲۶۲۶، مسند ابن حنبل: ۸ / ۱۲۲ / ۲۱۵۷۵ کلاهما عن أبي ذر، المعجم الكبير: ۷ / ۶۴ / ۶۳۸۵ نحوه عن جابر بن سليم، کنز العمال: ۶ / ۴۱۸ / ۱۶۳۴۱.

حدیث ۱۹۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ، وَ مِنَ الْمَعْرُوفِ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهِ طَلِقٍ، وَ أَنْ تُفْرِغَ مِنْ دَلْوِكَ فِي إِنَائِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله: هر کار نیکی، صدقه است. از جمله کارهای نیک، آن است که برادرت را با روی گشاده دیدار کنی و از آب دل خود در ظرف او بریزی.

مسند ابن حنبل: ۵ / ۱۱۱ / ۱۴۷۱۵، سنن الترمذی: ۴ / ۳۴۷ / ۱۹۷۰ کلاهما عن جابر بن عبدالله.

حدیث ۱۹۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

ثَلَاثَةٌ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ: الْمُرْخَى ذَيْلُهُ مِنَ الْعَظْمَةِ، وَالْمُرْكَى سَلَعَتُهُ بِالْكَذِبِ، وَ رَجُلٌ اسْتَقْبَلَكَ بُوْدٌ صَدْرِهِ فَيُورِي (وَقَلْبُهُ) مُمْتَلِئٌ غِشًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله: خداوند در روز قیامت، به سه کس نمی نگرد، آنان را پاک نمی سازد و برایشان عذابی دردناک خواهد بود: کسی که از سر تکبر، دنباله جامه اش را بلند می کند [تا بر زمین کشیده شود]؛ کسی که به دروغ، کالای خود را پاک و بی عیب معرفی می کند؛ و کسی که دوستانه با تو رویاروی می شود، حال آن که قلبش لبریز از فریب است.

تفسیر العیاشی: ۱ / ۱۷۹ / ۶۹ عن السكوني عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام، بحار الأنوار: ۷۵ / ۲۱۱ / ۶.

حدیث ۱۹۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِذَا ظَهَرَ الْعِلْمُ وَ احْتَرَزَ الْعَمَلُ، وَ اتَّخَلَّفَتِ الْأَلْسُنُ وَ اخْتَلَفَتِ الْقُلُوبُ، وَ تَقَاطَعَتِ الْأَرْحَامُ، هُنَالِكَ «لَعْنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَ أَعَمَّى أَبْصَرَهُمْ

»

رسول خدا صلی الله علیه و آله: هرگاه دانش آشکار و عمل بازداشته شود و زبان ها با یکدیگر سازگار و دل ها ناسازگار شوند و پیوندهای خویشی گسسته گردد، آن جاست که «خداوند آنان را لعنت نمود. آنان را کر و چشمانشان را کور ساخته است».

محمد: ۲۳.

حدیث ۱۹۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا تَعَلَّمَ النَّاسُ الْعِلْمَ وَ تَرَكَوا الْعَمَلَ ، وَ تَحَابَّوا بِاللُّسُنِ وَ تَبَاغَضُوا بِالْقُلُوبِ ، وَ تَقَاطَعُوا فِي الْأَرْحَامِ ، لَعَنَهُمُ اللَّهُ عِنْدَ ذَلِكَ ؛ فَأَصَيْبَهُمْ وَ أَعْمَى أَبْصَارَهُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه مردم ، دانش بیاموزند و عمل را واگذارند و به زبان ، دوستی کنند و به دل ، دشمنی ورزند و پیوندهای خویشی را بگسلند ، آن گاه است که خداوند ، لعنتشان می کند . پس کرشان ساخته ، چشمانشان را کور می کند .
 منیة المرید : ۳۳۴ ، مشکاة الأنوار : ۱۲۳ ، روضة الواعظین : ۴۵۸ کلاهما نحوه ؛ إحياء علوم الدین : ۱ / ۷۰ ، تفسیر الدر المنثور : ۷ / ۵۰۱ نقلاً عن ابن ابی الدنيا فی کتاب العلم عن الحسن .

حدیث ۱۹۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ ، وَ لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ بَاعَ مِنْ أَخِيهِ بَيْعاً فِيهِ عَيْبٌ إِلَّا بَيَّنَّهُ لَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، برادر مسلمان است و برای هیچ مسلمانی روا نیست که چیزی عیبناک به برادرش بفروشد ؛ مگر آن که او را از آن [عیب] ، باخبر سازد .

سنن ابن ماجه: ۲/۷۵۵/۲۲۴۶ ، المستدرک علی الصحیحین: ۲/۱۰/۲۱۵۲ ، السنن الکبری: ۵/۵۲۳/۱۰۷۳۴ کلها عن عقبه بن عامر ، کنز العمال : ۴ / ۵۹ / ۹۵۰۲ .

حدیث ۱۹۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَ الْبُخْلَ ؛ فَإِنَّ الْبُخْلَ دَعَا أَقْوَاماً فَمَنَعُوا زَكَاتَهُمْ ، وَ دَعَاهُمْ فَقَطَعُوا أَرْحَامَهُمْ ، وَ دَعَاهُمْ فَسَفَكُوا دِمَاءَهُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از بخل پرهیزید که همین بخل ، مردمی را بر آن داشت تا زکات خود را نپرداختند و آنان را بر آن داشت تا از خویشان خود بریدند و آنان را بر آن داشت تا خون های یکدیگر را ریختند .
 کنز العمال : ۳ / ۴۵۲ / ۷۴۰۴ نقلاً عن ابن جریر عن ابی هریره .

حدیث ۱۹۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا ، الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ ؛ لَا يَظْلِمُهُ ، وَ لَا يَخْذُلُهُ ، وَ لَا يُحَقِّرُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای بندگان خدا ! برادر باشید . مسلمان ، برادر مسلمان است ، به او ستم نمی کند ، او را و نمی گذارد و او را تحقیر نمی کند .

صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۸۶ / ۳۲ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۱۱۲ / ۷۷۳۱ و ص ۲۸۳ / ۸۷۳۰ و ص ۱۸۴/۸۱۰۹ ، السنن الکبری : ۶ / ۱۵۳ /

۱۱۴۹۶ و ج ۸ / ۴۳۵ / ۱۷۱۲۹ کلها عن أبي هريرة .

حدیث ۱۹۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحِبُّ - وَقَالَ بَعْضُهُمْ : حَبٌّ - حَبِيبُكَ هَوْنَا مَا عَسَى أَنْ يَكُونَ بَغِيضُكَ هَوْنَا مَا عَسَى أَنْ يَكُونَ حَبِيبُكَ يَوْمَ مَا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : با دوستت چنان دوستی کن که شاید روزی دشمنت گردد و با دشمنت چنان دشمنی کن که شاید روزی دوستت گردد .

الأمامی للطوسی : ۶۲۲ / ۱۲۸۵ عن حميد بن عبد الرحمن الحميري عن الإمام عليّ عليه السلام ص ۳۶۴ / ۷۶۷، نهج البلاغة : الحكمة ۲۶۸، تحف العقول : ۲۰۱ وفيه «يعصيك» بدل «يكون بغيضك»، الجعفریات : ۲۳۳ عن إسماعيل بن موسى عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام وكلها عن الإمام عليّ عليه السلام، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۷۷ / ۱۴؛ سنن الترمذی : ۴ / ۳۶۰ / ۱۹۹۷ عن أبي هريرة، الأدب المفرد : ۳۸۲ / ۱۳۲۱ عن عبيد الكندي، الفردوس : ۱ / ۴۳۵ / ۱۷۷۱ كلاهما عن الإمام عليّ عليه السلام، كنز العمال : ۲۴ / ۹ / ۲۴۷۴۲ .

حدیث ۱۹۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ قَوْمًا أَحْبَبُوا قَوْمًا حَتَّى هَلَكُوا فِي مَحَبَّتِهِمْ ، فَلَا تَكُونُوا كَهُمْ . وَإِنَّ قَوْمًا أَبْغَضُوا قَوْمًا حَتَّى هَلَكُوا فِي بُغْضِهِمْ ، فَلَا تَكُونُوا كَهُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مردمی ، مردمی دیگر را چنان دوست داشتند که بر اثر دوستی شان هلاک شدند . پس شما چون آنان مباشید . و مردمی ، چنان با مردمی دیگر دشمنی ورزیدند که بر اثر این دشمنی شان هلاک شدند . پس مانند آنان نیز مباشید . فردوس الأخبار : ۱ / ۲۹۱ / ۹۱۹ عن عبدالله بن جعفر ، كنز العمال : ۹ / ۴۵ / ۲۴۸۵۷ .

حدیث ۱۹۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ ، يَتَّبِعِي أَنْ يَكُونَ فِي الْمُؤْمِنِ ثَمَانُ خِصَالٍ : وَقَارٌّ عِنْدَ الْهَزَاهِرِ ، وَصَبْرٌ عِنْدَ الْبَلَاءِ ، وَشُكْرٌ عِنْدَ الرِّخَاءِ ، وَقُنُوعٌ بِمَا رَزَقَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ، لَا يَظْلِمُ الْأَعْدَاءَ ، وَلَا يَتَّحَامِلُ عَلَى الْأَصْدِقَاءِ ، بَدْنُهُ مِنْهُ فِي تَعَبٍ ، وَالنَّاسُ مِنْهُ فِي رَاحَةٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای علی ! سزاوار است که مؤمن ، هشت صفت داشته باشد : آرامش به هنگام لرزش ها [ی زندگی] ؛ شکیبایی به هنگام بلا- ؛ سپاسگزاری به هنگام آسایش ؛ خرسندی بدانچه خداوند عز و جل روزی اش داده است ؛ به دشمنان ستم نمی کند ؛ دوستانش را به سختی نمی اندازد ؛ بدنش از او رنجه است و مردم از [گزند] او راحت هستند .

کتاب من لا يحضره الفقيه : ۴ / ۳۵۴ / ۵۷۶۲ ، السرائر : ۳ / ۶۱۶ كلاهما عن حماد بن عمرو وأنس بن محمّد عن أبيه ، الخصال : ۴۰۶ / ۲ عن حماد بن عمرو و کلها عن الإمام الصادق عن أبيه عن جدّه عن الإمام عليّ عليه السلام ، الكافي : ۱ / ۴۷ / ۲ عن عبد الملك بن غالب و ص ۲۳۰ / ۲ عن عبدالله بن غالب ، تحف العقول : ۳۶۱ ، مشكاة الأنوار : ۷۷ ، التمهيص : ۶۶ / ۱۵۴ کلها عن الإمام الصادق عليه السلام نحوه ، بحار الأنوار : ۶۷ / ۲۹۴ / ۱۷ .

حدیث ۱۹۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: لَا يَقْبَلُ الْبَاطِلَ مِنْ صَدِيقِهِ ، وَلَا يَزُدُّ الْحَقَّ مِنْ عَدُوِّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - به هنگام یاد کردن صفات مؤمن - : باطل را از دوستش نمی پذیرد و حق را از دشمنش رد نمی کند .

التمحیص : ۷۴ / ۱۷۱ ، بحار الأنوار : ۶۷ / ۳۱۰ / ۴۵ .

حدیث ۱۹۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا آخَى أَحَدُكُمْ أَخَا فِي اللَّهِ فَلَا يُخَادُّهُ ، وَلَا يُدَارُّهُ ، وَلَا يُمَارِزُهُ ؛ يَعْنِي لَا يُخَالِفُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما با برادری در راه خدا برادری کرد ، با او معارضه نکند ، او را خشمگین نکند و با او مخالفت ننماید .

الجعفریات : ۱۹۸ عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۹۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُمَارِ أَخَاكَ ، وَلَا تُمَارِزْهُ ، وَلَا تَعِدْهُ مَوْعِدَةً فَتُخْلِفُهَا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : با برادرت ، جدال مکن ، شوخی مکن و به او وعده ای مده که آن را به جا نیاوری .

سنن الترمذی : ۴ / ۳۵۹ / ۱۹۹۵ ، الأدب المفرد : ۱۲۴ / ۳۹۴ ، حلیة الأولیاء : ۳ / ۳۴۴ کلها عن ابن عباس ؛ تحف العقول : ۴۹ .

حدیث ۱۹۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ ؛ لَا يَخُونُهُ ، وَلَا يَخْذُلُهُ ، وَلَا يَعِيْبُهُ ، وَلَا يَحْرِمُهُ ، وَلَا يَغْتَابُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، برادر مسلمان است ؛ به او خیانت نمی کند ، او را وا نمی گذارد ، بر او خرده نمی گیرد ، او را محروم نمی سازد و غیبتش را نمی کند .

المؤمن : ۴۳ / ۹۸ عن الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث ۱۹۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ حَرَامٌ عَلَى الْمُؤْمِنِ أَنْ يَظْلِمَهُ ، أَوْ يَخْذُلَهُ ، أَوْ يَغْتَابَهُ ، أَوْ يَدْفَعَهُ دَفْعَةً .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بر مؤمن ، حرام است که به مؤمنی دیگر ستم کند ، یا او را واگذارد ، یا غیبت او را بکند و یا او را یکسره براند .

الکافی: ۲ / ۲۳۵ / ۱۹ و ص ۲۳۳ / ۱۲ نحوه و کلاهما عن سلیمان بن خالد عن الإمام الباقر علیه السلام فی الأخير من دون إسناد الیه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار: ۶۷ / ۳۵۸ / ۶۲ ؛ المعجم الكبير: ۳ / ۲۹۴ / ۳۴۴۴ عن أبی مالک الأشعری نحوه .

حدیث ۱۹۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُسلِمُ أُوهُو المُسلِمِ ؛ لا یَظِلُّهُ ، و لا یُسَلِّمُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، برادرِ مسلمان است ؛ نه به او ستم می کند و نه او را تسلیم [مشکلات] می نماید .

صحیح البخاری: ۲ / ۸۶۲ / ۲۳۱۰ و ج ۶ / ۲۵۵۰ / ۶۵۵۱ ، مسند ابن حنبل: ۲ / ۴۰۰ / ۵۶۵۰ ، السنن الكبرى: ۶ / ۱۵۷ / ۱۱۵۱۲ و ج ۸ / ۵۷۳ / ۱۷۶۰۴ کلها عن عبدالله بن عمر ، صحیح مسلم: ۴ / ۱۹۹۶ / ۵۸ ، سنن أبی داود: ۴ / ۲۷۳ / ۴۸۹۳ ، سنن الترمذی: ۴ / ۳۴ / ۱۴۲۶ کلها عن سالم عن أبیه .

حدیث ۱۹۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللهُ رَفِيقًا أَعَانَ رَفِيقَهُ عَلَى بَرِّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، رحمت کند دوستی را که به دوستش در کار خیرش یاری رساند .

الأمالی للصدوق: ۳۶۳ / ۴۴۸ ، ثواب الأعمال: ۲۲۱ / ۱ کلاهما عن مسعدة بن زیاد عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، تنبیه الخواطر: ۲ / ۱۶۷ عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار: ۷۴ / ۶۵ / ۳۲ .

حدیث ۱۹۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُسلِمُ أُوهُو المُسلِمِ ، لا یَمَنَعُهُ المَاعُونَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، برادرِ مسلمان است و لوازم ضروری زندگی را از او دریغ نمی دارد .

تفسیر الدرّ المثثور: ۸/۶۴۴ نقلًا عن الباوردی عن الحرث بن شریح. وراجع: البخل / أبخل الناس بما یملکه.

حدیث ۱۹۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا- یُؤمِّنُ عَبْدٌ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ نَفْسِهِ ، وَ تَكُونَ عِترَتِي إِلَيْهِ أَعَزَّ مِنْ عِترَتِهِ ، وَ یَكُونُ أَهْلِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَهْلِهِ ، وَ تَكُونَ ذاتِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ ذاتِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای ایمان نمی آورد ، مگر آن که من برایش دوست داشتنی تر از خودش باشم و خاندانم برایش ارجمندتر از خاندان خودش باشند و خانواده ام برایش دوست داشتنی تر از خانواده خودش باشند و هستی ام برایش دوست داشتنی تر از هستی خودش باشد .

علل الشرایع: ۳ / ۱۴۰ عن أبی لیلی ، بحار الأنوار: ۳۰ / ۲۷ / ۸۶ ؛ وراجع مسند ابن حنبل: ۱۳۹۱۳ / ۴ / ۵۴۷ ، مسند أبی یعلی: ۴ / ۸۱ /

حدیث ۱۹۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أكونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنَ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ یک از شما ایمان نمی آورد ، مگر آن که من برایش از پدرش ، فرزندش و همه مردم ، دوست داشتنی تر باشم .

صحیح البخاری : ۱ / ۱۴ / ۱۵ ، سنن النسائی : ۸ / ۱۱۴ و ص ۱۱۵ ، سنن ابن ماجه : ۱ / ۲۶ / ۶۷ ، مسند ابن حنبل : ۴ / ۴۱۲ / ۳۸۰۵ ، شُعب الإيمان : ۲ / ۱۲۹ / ۱۳۷۴ ح ۱۳۷۵ کلها عن أنس بن مالك وراجع المستدرک علی الصحیحین : ۲ / ۵۲۸ / ۳۸۰۵ .

حدیث ۱۹۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا ، وَحَتَّىٰ يُقَدِّفَ فِي النَّارِ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ بَعْدَ أَنْ نَجَّاهُ اللَّهُ مِنْهُ . وَلَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أكونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنَ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ یک از شما ایمان نمی آورد ، مگر آن که خدا و پیامبرش برای او از هر چیز دیگری دوست داشتنی تر باشند ، و تا آن که در آتش افتادن ، برایش دوست داشتنی تر از بازگشت به کفر باشد ، پس از آن که خداوند او را از آن (کفر) ، نجات بخشیده است . هیچ یک از شما ایمان نمی آورد ، مگر آن که من برایش دوست داشتنی تر از فرزندش ، پدرش و همه مردم باشم .

مسند ابن حنبل : ۴ / ۴۱۲ / ۱۳۱۵۰ و ص ۵۵۴ / ۱۳۹۶۱ ، إتحاف السادة : ۹ / ۵۴۷ کلها عن أنس .

حدیث ۱۹۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّىٰ أكونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ نَفْسِهِ ، وَأَهْلِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَهْلِهِ ، وَذاتِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ ذاتِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای ایمان نمی آورد ، مگر آن که من برایش دوست داشتنی تر از خودش باشم ، و خانواده ام برایش دوست داشتنی تر از خانواده اش باشند ، و هستی ام برایش دوست داشتنی تر از هستی اش باشد . المعجم الكبير : ۷ / ۷۵ / ۶۴۱۶ عن أبي لیلی ؛ مشکاة الأنوار : ۸۱ وفيه «عترتی» بدل «أهلی» .

حدیث ۱۹۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَرُولُ قَدَمًا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّىٰ يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ : عَنْ عُمْرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ ، وَعَنْ جَسَدِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ ، وَعَنْ مَالِهِ فِيمَا أَنْفَقَهُ وَ مِنْ أَيْنَ كَسَبَهُ ، وَعَنْ حُبِّنا أَهْلَ الْبَيْتِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای در روز قیامت ، قدمی بر نمی دارد ، مگر آن که از او درباره چهار چیز پرسش شود : از عمرش که در چه راهی به سر آورده است ؛ از پیکرش که در چه راهی فرسوده است ؛ از مالش که آن را از چه راهی به دست

آورده و در چه راهی صرف کرده است؛ و از دوستی ما اهل بیت .

المعجم الكبير: ۱۱ / ۸۴ / ۱۱۱۷۷ ، المعجم الأوسط: ۹ / ۱۵۵ / ۹۴۰۶ ، المناقب لابن المغازلی: ۱۲۰ / ۱۵۷ و کلها عن ابن عباس ، تاریخ دمشق: ۴۲ / ۲۵۹ عن أبي ذرّ نحوه ، فرائد السمطين: ۲ / ۳۰۱ / ۵۵۷ عن داود بن سليمان عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، كنز العمال: ۱۴ / ۳۷۹ / ۳۹۰۱۳ ؛ الأمالی للصدوق: ۹۳ / ۷۰ ، الخصال: ۲۵۳ / ۱۲۵ كلاهما عن إسحاق ابن الإمام الكاظم عن أبيه عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، تحف العقول: ۵۶ وفي الثلاثة الأخيرة «شبابه» بدل «جسده» ، الأمالی للطوسی: ۵۹۳ / ۱۲۲۷ عن أبي بردة الأسلمی ، تنبيه الخواطر: ۲ / ۷۵ عن أبي بريدة الأسلمی ، بحار الأنوار: ۱۰ / ۱۶۰ .

حدیث ۱۹۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اخْتَلَطَ حُبِّي بِقَلْبِ عَبْدٍ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ جَسَدَهُ عَلَى النَّارِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستی من ، با قلب بنده ای آمیخته نمی شود ، مگر آن که خداوند ، پیکرش را بر آتش ، حرام خواهد کرد .

كنز العمال: ۱ / ۱۸۴ / ۹۳۹ نقلاً عن حلیه الأولیاء عن ابن عمر .

حدیث ۱۹۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَاهَدَنِي رَبِّي أَنْ لَا يَقْبَلَ إِيمَانَ عَبْدٍ إِلَّا بِمَحَبَّةِ أَهْلِ بَيْتِي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : پروردگارم با من عهد بست که ایمان هیچ بنده ای را نپذیرد ، مگر با دوستی اهل بیتم .

إحقاق الحق: ۹ / ۴۵۴ نقلاً عن المناقب المرتضویة و خلاصة الأخبار .

حدیث ۱۹۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَا يُسْأَلُ عَنْهُ الْعَبْدُ حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : نخستین چیزی که [روز قیامت] درباره آن از بنده می پرسند ، دوستی ما اهل بیت است .

عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۲ / ۶۲ / ۲۵۸ عن أبي محمد الحسن بن عبدالله بن محمد بن العباس الرازی التمیمی عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار: ۲۷ / ۷۹ / ۱۸ .

حدیث ۱۹۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَتِمُّ الْإِيمَانُ إِلَّا بِمَحَبَّتِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ایمان ، جز با دوستی ما اهل بیت ، کامل نمی شود .

كفاية الأثر: ۱۱۰ عن واثله بن الأسقع ، بحار الأنوار: ۳۶ / ۳۲۲ / ۱۷۸ .

حدیث ۱۹۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ شَيْءٍ أَسَاسٌ ، وَ أَسَاسُ الدِّينِ حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی را بنیادی است و بنیاد دین، دوستی ما اهل بیت است .

لسان المیزان : ۵ / ۳۸۰ / ۱۲۳۲ عن جابر ؛ المحاسن : ۱ / ۲۴۷ / ۴۶۱ ، شرح الأخبار : ۳ / ۸ / ۹۲۷ كلاهما عن مدرک بن عبد الرحمن عن الإمام الصادق عليه السلام وفيهما «الإسلام» بدل «الدين» ، بحار الأنوار : ۲۷ / ۹۱ / ۴۷ .

حدیث ۱۹۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَسَاسُ الْإِسْلَامِ حُبِّي وَ حُبُّ أَهْلِ بَيْتِي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بنیاد اسلام، دوستی من و دوستی اهل بیتم است .

کنز العمال : ۱۲ / ۱۰۵ / ۳۴۲۰۶ نقلاً عن ابن عساکر عن الإمام علي عليه السلام ، تفسير الدر المنثور : ۷ / ۳۵۰ نقلاً عن ابن النجار في تاريخه عن الإمام الحسن عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله وفيه «حَبُّ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله» بدل «حُبِّي» .

حدیث ۱۹۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِلْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ سَبْعَةٌ حُقُوقٍ وَاجِبَةٌ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَيْهِ : الْإِجْلَالُ لَهُ فِي عَيْنِهِ ، وَ الْوُدُّ لَهُ فِي صَدْرِهِ ، وَ الْمُوَاسَاةُ لَهُ فِي مَالِهِ ، وَ أَنْ يُحَرِّمَ غَيْبَتَهُ ، وَ أَنْ يَعُودَهُ فِي مَرَضِهِ ، وَ أَنْ يُشَيِّعَ جَنَازَتَهُ ، وَ أَنْ لَا يَقُولَ فِيهِ بَعْدَ مَوْتِهِ إِلَّا خَيْرًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل ، برای مؤمن بر مؤمن ، هفت حق واجب کرده است : او را به چشم بزرگ بدارد ؛ او را به دل دوست بدارد ؛ از مال خود به او ببخشد ؛ غیبتش را حرام شمارد ؛ به هنگام بیماری به عیادتش برود ؛ در تشییع جنازه اش شرکت کند ؛ و پس از مرگش جز به نیکی از او یاد نکند .

کتاب من لا يحضره الفقيه : ۴ / ۳۹۸ / ۵۸۵۰ فی روایه مسعده بن صدقه ، الأمالی للصدوق : ۸۴ / ۵۱ عن مسعده بن صدقه عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علي عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، الخصال : ۳۵۱ / ۲۷ عن مسعده عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۲۲ / ۳ ، وفي الكافي : ۲ / ۱۲۵ / ۷ عن الإمام الصادق عليه السلام : «إِنَّ مِنْ حَقِّ الْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ الْمَوَدَّةُ لَهُ فِي صَدْرِهِ ، وَ الْمُوَاسَاةُ فِي مَالِهِ» .

حدیث ۱۹۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَدُّ الْمُؤْمِنِ لِلْمُؤْمِنِ فِي اللَّهِ مِنْ أَعْظَمِ شُعَبِ الْإِيمَانِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبت مؤمن به مؤمن در راه خدا ، از بزرگ ترین شاخه های ایمان است .

الكافی : ۲ / ۱۲۵ / ۳ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۰ / ۹۳۳ كلاهما عن سلام بن المستنیر عن الإمام الباقر علیه السلام ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۴۰ / ۱۴ .

حدیث ۱۹۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَغْدُ عَالِمًا ، أَوْ مُتَعَلِّمًا ، أَوْ مُسْتَمِعًا ، أَوْ مُحِبًّا لَهُمْ ، وَلَا تَكُنِ الْخَامِسَ فَتَهْلِكَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : عالم باش ، یا آموزنده ، یا شنونده ، و یا دوستدار آنان . پنجمین مباش که هلاک می شوی .

عوالی اللآلی : ۴ / ۷۵ / ۵۸ ، بحار الأنوار : ۱ / ۱۹۵ / ۱۳ ؛ المعجم الأوسط : ۵ / ۲۳۱ / ۵۱۷۱ ، الفردوس : ۱ / ۴۲۰ / ۱۷۵۳ كلاهما عن أبي بكره وليس فيهما «لهم» ، كنز العمال : ۱۰ / ۱۴۳ / ۲۸۷۳۰ نقلًا عن البزار .

حدیث ۱۹۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصُّحْبَةُ مَعَ الْعَاقِلِ زِيَادَةٌ . وَالصُّحْبَةُ مَعَ الْأَحْمَقِ نُقْصَانٌ فِي الدُّنْيَا ، وَحَسْرَةٌ وَنَدَامَةٌ عِنْدَ الْمَوْتِ ، وَخَسَارَةٌ فِي الْآخِرَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مصاحبت با عاقل ، مایه فروتنی است و مصاحبت با احمق ، مایه کاستی در دنیا ، پشیمانی به هنگام مرگ و زیان در آخرت است .

الفردوس : ۲ / ۴۲۱ / ۳۸۶۷ عن أنس بن مالك .

حدیث ۱۹۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: عَلَيْكَ . . . بِحُبِّ الْمَسَاكِينِ وَمُجَالَسَتِهِمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - به ابودر - : تو را به دوستی مسکینان و همنشینی با آنان سفارش می کنم .

معانی الأخبار : ۳۳۵ / ۱ عن أبي ذرّ ، الأملی للمفید : ۲۲۱ / ۱ ، الأملی للطوسی : ۷ / ۸ كلاهما عن الإمام الحسن عن الإمام علیّ علیهما السلام فيما أوصى به عند وفاته عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۴۱۱ / ۲۲ .

حدیث ۱۹۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ شَيْءٍ مِفْتَاحٌ ، وَ مِفْتَاحُ الْجَنَّةِ حُبُّ الْمَسَاكِينِ وَالْفُقَرَاءِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی را کلیدی است و کلید بهشت ، دوست داشتن مسکینان و فقیران است .

الجامع الصغير : ۲ / ۴۱۵ / ۷۳۲۲ ، كنز العمال : ۶ / ۴۶۹ / ۱۶۵۸۷ نقلًا عن ابن لال و كلاهما عن ابن عمر .

حدیث ۱۹۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحِبُّوا الْفُقَرَاءَ وَ جَالِسُوهُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : فقیران را دوست بدارید و با آنان ، همنشینی کنید .

المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۳۶۸ / ۷۹۴۷ عن أبی هریره ، الفردوس : ۱ / ۷۶ / ۲۲۴ عن أبی الدرداء وفيه «المساكين» بدل «الفقراء» ، كنز العمال : ۶ / ۴۶۹ / ۱۶۵۸۳ .

حدیث ۱۹۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَرَنِي رَبِّي بِسَبْعِ خِصَالٍ : حُبِّ الْمَسَاكِينِ وَالذُّنُوبِ مِنْهُمْ ، وَ أَنْ أَكْثَرَ مِنْ

«لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» ، وَ أَنْ أَصْلَلَ بِرَحْمِي وَ إِنْ قَطَعَنِي ، وَ أَنْ أَنْظَرَ إِلَى مَنْ أَسْفَلَ مِنِّي وَلَا أَنْظَرَ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقِي ، وَ أَنْ لَا يَأْخُذَنِي فِي اللَّهِ لَوْمَةٌ لَائِمٌ ، وَ أَنْ أَقُولَ الْحَقَّ وَ إِنْ كَانَ مُرًا ، وَ أَنْ لَا أَسْأَلَ أَحَدًا شَيْئًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : پروردگام مرا به [داشتن] هفت صفت فرمان داد : مسکینان

را دوست بدارم و به آنان نزدیک شوم ؛ ذکر «لا حول ولا قوه الا بالله» را فراوان بگویم ؛ پیوند با خویشانم را نگسلم ، اگر چه آنان بگسلند ؛ به فرو دست خود بنگرم ، نه به فرا دست خود ؛ در راه خدا از نکوهش هیچ نکوهشگری نهراسم ؛ حق را بگویم ، گرچه تلخ باشد ؛ و از هیچ کس ، چیزی درخواست نکنم .

الأصول الستة عشر (أصل جعفر بن محمد الحضرمي) : ۷۵ عن الإمام الصادق عليه السلام ، الخصال : ۳۴۵ / ۱۲ عن أبيدّر نحوه ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۳۸۸ / ۵۶ ؛ مسند ابن حنبل : ۸ / ۹۴ / ۲۱۴۷۲ ، السنن الكبرى : ۱۰ / ۱۵۵ / ۲۰۱۸۶ ، المعجم الكبير : ۲ / ۱۵۶ / ۱۶۴۹ ، المعجم الصغير : ۱ / ۲۶۸ / ۱ كلها نحوه ، كنز العمال : ۱۶ / ۲۴۵ / ۴۴۳۲۰ .

حدیث ۱۹۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَلَّمَا أَزْدَادَ الْعَبْدِ إِيْمَانًا ، أَزْدَادَ حُبًّا لِلنِّسَاءِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر چه بر ایمان بنده افزوده می شود ، زن دوستی او افزایش می یابد .

الجعفریات : ۹۰ یاسناده عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام ، دعائم الإسلام : ۲ / ۱۹۲ / ۶۹۳ ، النوادر للراوندي : ۱۱۴ / ۱۰۹ عن موسى بن جعفر عن آبائه عليهم السلام ، الكافي : ۵ / ۳۲۰ / ۲ عن عمر بن يزيد عن الإمام الصادق عليه السلام نحوه ، بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۲۲۸ / ۲۸ .

حدیث ۱۹۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا حَوْلَاءُ ، لِلرَّجُلِ عَلَى الْمَرْأَةِ أَنْ تَلْزَمَ بَيْتَهُ ، وَتُوَدِّدَهُ وَتُحِبَّهُ وَتُشْفِقَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - در ماجرای حواء - : ای حواء! این حق مرد بر زنش است که پایبند خانه اش باشد، با او مهربانی کند و مهر بورزد و دوستش بدارد.

مستدرک الوسائل : ۱۴ / ۲۴۴ / ۱۶۶۰۴ عن أبی هریره .

حدیث ۱۹۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ النِّسَاءِ الْوَدُودُ الْوَلُودُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بهترین زنان ، زن مهربان زیاست .

دعائم الإسلام : ۲ / ۱۹۱ / ۶۸۹ ، روضه الواعظین : ۴۱۰ عن جابر بن عبدالله ، عوالی اللآلی : ۱ / ۲۵۸ / ۲۸ و فیهما «نساءکم» بدل «النساء» .

حدیث ۱۹۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَوْلُ الرَّجُلِ لِلْمَرْأَةِ : إِنِّي أُحِبُّكَ لَا يَذْهَبُ مِنْ قَلْبِهَا أَبَدًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : این گفته مرد به زنش که «دوستت دارم» ، هرگز از قلب زن بیرون نمی رود .

الکافی : ۵ / ۵۶۹ / ۵۹ عن عمرو بن جمیع عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۱۹۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحْبَبُوا الصَّبِيَانَ وَارْحَمُوهُمْ ، وَإِذَا وَعَدْتُمُوهُمْ شَيْئًا فَفُوا لَهُمْ ؛ فَإِنَّهُمْ لَا يَدْرُونَ إِلَّا أَنَّكُمْ تَرزُقُونَهُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : کودکان را دوست بدارید و به آنان رحم کنید و هرگاه به آنان وعده ای دادید ، به آن وفا کنید که آنان ، تنها این را می دانند که شما روزی رسان آنان هستید .

الکافی : ۶ / ۴۹ / ۳ عن عبدالله بن محمد الجلی عن الإمام الصادق علیه السلام ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳ / ۴۸۳ / ۴۷۰۲ و فی «لا یرون» بدل «لا یدرون» ، بحار الأنوار : ۱۰۴ / ۹۲ / ۱۴ .

حدیث ۱۹۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِحْفَظْ وَدَّ أَيْبِكَ ، لَا تَقْطَعَهُ فَيُطْفِعَ اللَّهُ نُورَكَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستی [با دوست] پدرت را حفظ کن و پیوندت را از او مبر که خداوند ، نور [وجود] تو را خاموش می کند .

الأدب المفرد : ۲۶ / ۴۰ ، المعجم الأوسط : ۸ / ۲۷۹ / ۸۶۳۳ ، شعب الإيمان : ۶ / ۲۰۰ / ۷۸۹۸ کلها عن ابن عمر ، کنز العمال : ۱۶ / ۴۶۴ / ۴۵۴۶۰ .

حدیث ۱۹۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ الْبَرُّ أَنْ تَصِلَ صَدِيقَ أَبِيكَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از جمله نیکی ها ، آن است که با دوست پدرت پیوندی .

مجمع الزوائد : ۸ / ۲۶۹ / ۱۳۴۲۶ ، کنز العمال : ۱۶ / ۴۶۵ / ۴۵۴۶۳ کلاهما نقلاً عن المعجم الأوسط عن أنس .

حدیث ۱۹۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ، عَلَيْكُمْ بِحُبِّ أَهْلِ بَيْتِي ، عَلَيْكُمْ بِحُبِّ حَمَلَةِ الْقُرْآنِ ، عَلَيْكُمْ بِحُبِّ عُلَمَائِكُمْ ، لَا تُبَغِضُوهُمْ ، وَلَا تَحْسِدُوهُمْ ، وَلَا تَطْعَنُوا فِيهِمْ . أَلَا مَنْ أَحَبَّهُمْ فَقَدْ أَحَبَّنِي ، وَمَنْ أَحَبَّنِي فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ ، وَمَنْ أَبْغَضَنِي ، وَمَنْ أَبْغَضَنِي فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ ، أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ ؟

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم، بر شما باد دوستی اهل بیتم! بر شما باد دوستی حاملان قرآن! بر شما باد دوستی عالمانتان! با آنان دشمنی نکنید، بر آنان حسد مبرید و از آنان عیبجویی نکنید. هان! هر که آنان را دوست بدارد، مرا دوست داشته است و هر که مرا دوست بدارد، خدا را دوست داشته است. هر که با آنان دشمنی کند، با من دشمنی کرده است و هر که با من دشمنی کند، با خدا دشمنی کرده است. هان! آیا [پیام حق را] رساندم؟
تنبيه الغافلين: ۵۵۳ / ۸۹۸ عن عبد خير عن الإمام علي عليه السلام.

حدیث ۱۹۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَدَّبُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ : حُبِّ نَبِيِّكُمْ ، وَحُبِّ أَهْلِ بَيْتِهِ ، وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ ؛ فَإِنَّ حَمَلَةَ الْقُرْآنِ فِي ظِلِّ اللَّهِ - يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ - مَعَ أَنْبِيَائِهِ وَأَصْفِيَائِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : فرزندانان را به داشتن سه صفت، پرورش دهید: دوست داشتن پیامبران، دوست داشتن اهل بیت او و خواندن قرآن؛ زیرا حاملان قرآن، در روزی که سایه ای جز سایه خدا نیست، همراه با پیامبران و برگزیدگان خدا در سایه اش قرار دارند.

كنز العمال: ۱۶ / ۴۵۶ / ۴۵۴۰۹ نقلًا عن الفردوس وابن النجار عن الإمام علي عليه السلام.

حدیث ۱۹۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعَةٌ أَنَا شَفِيعٌ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : الْمُكْرِمُ لِذُرِّيَّتِي ، وَالْقَاضِي لَهُمْ حَوَائِجَهُمْ ، وَالسَّاعِي لَهُمْ فِي أُمُورِهِمْ عِنْدَ مَا اضْطَرُّوا إِلَيْهِ ، وَالْمُحِبُّ لَهُمْ بِقَلْبِهِ وَلِسَانِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : من در روز قیامت، شفیع چهار تن هستم: آن که فرزندان مرا گرامی دارد؛ آن که نیازهایشان را برآورد؛ آن که برای حل مشکلاتی که گرفتارشان ساخته است، بکوشد؛ و آن که با دل و زبان، دوستشان بدارد.

صحيفة الرضا عليه السلام: ۷۹ / ۲ عن أحمد بن عامر الطائي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام، كشف الغمّة: ۱ / ۵۲، بحار الأنوار: ۲۷/۷۸/۱۱ نقلًا عن الديلمي في الفردوس.

حدیث ۱۹۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤَاخِيزُ كَافِرًا ، وَ لَا يُخَالِطُنَّ فَاجِرًا . وَ مَنْ آخَى كَافِرًا أَوْ خَالَطَ فَاجِرًا كَانَ كَافِرًا فَاجِرًا .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد ، با هیچ کافری ، برادری و با هیچ فاجری (بدکاری) ، مصاحبت نکند . هر کس با کافری ، برادری یا با فاجری مصاحبت کند ، خود ، کافری فاجر است .
صفات الشیعة : ۸۵ / ۹ عن محمد بن قیس عن الإمام الباقر عن آبائه علیهم السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۹۷ / ۳۱ .

حدیث ۱۹۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَغِبَ عَنِ جَمَاعَةِ الْمُسْلِمِينَ وَجَبَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ غَيْبَتُهُ ، وَ سَقَطَتْ بَيْنَهُمْ عِدَالَتُهُ ، وَ وَجِبَ هِجْرَانُهُ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که از اجتماع مسلمانان رویگردان شود ، بر مسلمانان ، غیبتش لازم است ، و عدالتش در میان آنان ، ساقط می شود و دوری از او واجب می گردد .
تهذیب الأحکام : ۶ / ۲۴۱ / ۵۹۶ عن ابن أبي يعفور عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ۵ / ۸۸ / ۳۸ .

حدیث ۱۹۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى ذِي الْقَرْنَيْنِ : ... مَنْ رَأَيْتَنِي كَرِهْتُ إِلَيْهِ الْمَعْرُوفَ وَ بَغَّضْتُ إِلَى النَّاسِ الطَّلَبَ إِلَيْهِ فَأَبْغِضُهُ ، وَ لَا تَتَوَلَّهُ ؛ فَإِنَّهُ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقْتُ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خدای عز و جل به ذوالقرنین ، وحی کرد : ... هر که را دیدی که نیکی را ناخوشایندش قرار داده ام و درخواست از او را منفور مردم ساخته ام ، او را دشمن بدار و با او دوستی مکن که از شریرترین آفریدگانم است .
الفردوس : ۱ / ۱۴۴ / ۵۱۵ عن عبدالله المزني ، كنز العمال : ۶ / ۴۴۲ / ۱۶۴۵۱ .

حدیث ۱۹۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُصَادِقُوا شَارِبَ الْخَمْرِ ؛ فَإِنَّ مُصَادَقَتَهُ نَدَامَةٌ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : با میخواره دوستی مکنید که دوستی با او [مایه] پشیمانی است .
جامع الأخبار : ۴۲۸ / ۱۱۹۸ ، بحار الأنوار : ۷۹ / ۱۵۲ / ۵۸ .

حدیث ۱۹۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَوَقَّوْا مُصَاحِبَةَ كُلِّ ضَعِيفٍ الْخَيْرِ قَوِيٍّ الشَّرِّ حَبِيبِ النَّفْسِ ، إِذَا خَافَ حَنْسَ ، وَ إِذَا أَمِنَ بَطَشَ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : از مصاحبت با هر آن که خیرش ضعیف ، شرش نیرومند و جانش پلید است ، خود را نگه دارید ؛ آن که هر گاه بترسد ، نهان می شود و چون ایمن گردد ، یورش می برد .
تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۲۱ .

حدیث ۱۹۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ رَجُلَيْنِ يَصْطَجِبَانِ إِلَّا وَاللَّهِ مُسَائِلُ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عَنِ الْآخَرِ؛ كَيْفَ كَانَ صُحْبَتُهُ إِيَّاهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه دو تن با یکدیگر دوستی کنند ، خداوند از هریک از آنان درباره نحوه مصاحبت دوستش با او پرسش خواهد کرد .

مستدرک الوسائل : ۸ / ۳۱۷ / ۹۵۴۰ نقلاً عن أبي القاسم الكوفي في كتاب الأخلاق.

حدیث ۲۰۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا إِنَّ الْمُسْلِمَ أَخُو الْمُسْلِمِ ، فَلَيْسَ يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ إِلَّا مَا أَحَلَّ مِنْ نَفْسِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هان ! مسلمان ، برادر مسلمان است . پس برای هیچ مسلمانی از داشته های برادرش چیزی روا نیست ؛ مگر آن که خودش [استفاده از] آن را روا دارد .

سنن الترمذی : ۵ / ۲۷۳ / ۳۰۸۷ عن عمرو بن الأحوص .

از ۲۲۰۰ تا ۲۰۰۱**حدیث ۲۰۰۱**

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّ الْمُسْلِمَ أَخُو الْمُسْلِمِ حَقًّا ، لَا يَحِلُّ لِامْرِئٍ مُسْلِمٍ دَمَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ ، وَمَالَهُ إِلَّا مَا أَعْطَاهُ بِطَبِئِهِ نَفْسٍ مِنْهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هان ، ای مردم ! مسلمان ، به حق ، برادر مسلمان است . خون و مال هیچ مسلمانی ، برای هیچ مسلمانی روا نیست ؛ مگر آن که با رضایت خاطر ، چیزی از اموال خویش را ببخشد .

تفسیر القمّی : ۱ / ۱۷۲ ، عوالی اللآلی : ۳ / ۱۸۴ / ۹ و ص ۴۲۴ / ۱۶ کلاهما نحوه ؛ سنن الدارقطنی : ۳ / ۲۵ / ۸۷ عن ابن عباس نحوه وراجع السنن الکبری : ۸ / ۳۱۶ / ۱۶۷۵۶ .

حدیث ۲۰۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمُسْلِمَ أَخُو الْمُسْلِمِ ، إِذَا لَقِيَهُ رَدَّ عَلَيْهِ مِنَ السَّلَامِ بِمِثْلِ مَا حَيَّاهُ بِهِ أَوْ أَحْسَنَ مِنْ ذَلِكَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، برادر مسلمان است . هرگاه او را دید ، باید همان گونه که به او سلام شده است ، یا حتی بهتر از آن ، پاسخ سلام او را بدهد .

شُعب الإیمان : ۶ / ۱۱۶ / ۷۶۵۴ عن الحارث بن شريح ، تاريخ المدينة : ۲ / ۵۹۶ عن أبي معاوية يزيد بن عبد الملك نحوه ، كنز العمال : ۱ / ۱۵۱ / ۷۵۴ .

حدیث ۲۰۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ ، لَا يَدْعُ نَصِيحَتَهُ عَلَى كُلِّ حَالٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، برادر مؤمن است ؛ در هیچ حالی از نیکخواهی برای او دست نمی کشد .

الجامع الصغير : ۲ / ۶۶۲ / ۹۱۵۶ ، كنز العمال : ۱ / ۱۴۲ / ۶۸۷ كلاهما نقلاً عن ابن النجار عن جابر .

حدیث ۲۰۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ نَصَرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ وَهُوَ يَسْتَطِيعُ ذَلِكَ نَصَرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که برادر مسلمانش را یاری کند - در حالی که توان یاری او را داشته باشد - ، خداوند ، او را در

دنیا و آخرت ، یاری خواهد کرد .

حلیة الأولیاء : ۳ / ۲۵ عن عمران بن حصین .

حدیث ۲۰۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : تا وقتی که بنده در پی کمک کردن به برادرش است ، خداوند نیز به او کمک می کند .

صحیح مسلم : ۴/۲۰۷۴/۳۸ ، سنن الترمذی : ۵ / ۱۹۵ / ۲۹۴۵ ، سنن أبی داود : ۴ / ۲۸۷ / ۴۹۴۶ ، سنن ابن ماجه : ۱ / ۸۲ / ۲۲۵ ،

مسند ابن حنبل : ۳ / ۵۷ / ۷۴۳۱ و ص ۱۵۳ / ۷۹۴۷ کلها عن أبی هریره ، تاریخ بغداد : ۴ / ۱۷۵ عن أنس ، المعجم الكبير : ۵ / ۱۱۹ /

۴۸۰۲ كلاهما عن أبی هریره و ص ۱۱۸ / ۴۸۰۱ عن زيد بن ثابت وفيهما «حاجة» بدل «عون» في كلا الموضوعين ، كنز العمال : ۱۵ /

۸۴۹ / ۴۳۳۷۵ و ص ۹۰۴ / ۴۳۵۶۰ ؛ الكافي : ۲ / ۲۰۰ / ۵ عن ذريح المحاربي عن الإمام الصادق عليه السلام وفيه «المؤمن» بدل

«العبد» في كلا الموضوعين ، عوالي اللآلي : ۱ / ۱۰۷ / ۱ عن أبی هریره .

حدیث ۲۰۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزَالُ اللَّهُ تَعَالَى فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ ، وَاللَّهُ يُجِبُّ إِغَاثَةَ اللَّهْفَانِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : تا وقتی که بنده در پی کمک کردن به برادرش است ، خداوند ، همواره کمک کار اوست .

خداوند ، کمک کردن به شخص اندوهگین و یاریخواه را دوست دارد .

حلیة الأولیاء : ۳ / ۴۲ عن أبی هریره .

حدیث ۲۰۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ ، يَقْضِي بَعْضُهُمْ حَوَائِجَ بَعْضٍ ، فَيَقْضَاءُ بَعْضُهُمْ حَوَائِجَ بَعْضٍ يَقْضِي اللَّهُ حَوَائِجَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنان ، برادرند و برخی از آنان ، نیازهای برخی دیگر را برمی آورند. بر اثر برآوردن نیازهای یکدیگر است که خداوند در روز قیامت ، نیازهایشان را برمی آورد .

الأمالی للمفید : ۱۵۰ / ۸ عن الحسين بن زيد ، مصادقة الإخوان : ۱۶۰ / ۵ كلاهما عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام وفيه «أقصى» بدل «يقضى الله» وليس فيه «فبقضاء بعضهم حوائج بعض» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۱۱ / ۶۴ .

حدیث ۲۰۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَانَ فِي حَاجَةٍ أَخِيهِ فَإِنَّ اللَّهَ فِي حَاجَتِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که در پی برآوردن نیازهای برادرش باشد ، خداوند نیز نیازهایش را برمی آورد .

سنن أبی داود : ۴ / ۲۷۳ / ۴۸۹۳ عن سالم عن أبيه ، مسند ابن حنبل : ۲ / ۴۰۰ / ۵۶۵۰ عن عبدالله بن عمر ، مطالب السؤل : ۵۶ عن الإمام عليّ عليه السلام ، كنز العمال : ۶ / ۴۴۴ / ۱۶۴۶۳ نقلًا عن الخرائطي في مكارم الأخلاق ؛ الأمالی للطوسی : ۹۷ / ۱۴۷ عن محمد بن يحيى المدني عن الإمام الصادق عليه السلام وفيه «أخيه المؤمن المسلم» بدل «أخيه» وزاد في آخره «ما كان في حاجة أخيه» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۸۶ / ۱۱ .

حدیث ۲۰۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَكْرَمَ أَخَاهُ الْمُسْلِمِ ؛ بِمَجْلِسٍ يُكْرِمُهُ ، أَوْ بِكَلِمَةٍ يُلَطِّفُهَا بِهَا ، أَوْ حَاجَةٍ يُكْفِيهَا إِياها ، لَمْ يَزَلْ فِي ظِلِّ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مَا كَانَ بِتِلْكَ الْمَنْزِلَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر کس برادر مسلمانش را در مجلسی گرامی بدارد ، یا با سخنی با او ملاطفت کند ، و یا نیاز او را برآورد ، تا هنگامی که در این حال است ، در سایه ای از ملائکه به سر برد .

المؤمن : ۵۲ / ۱۲۸ عن الإمام الباقر عليه السلام .

حدیث ۲۰۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَكْرَمَ أَخَاهُ الْمُسْلِمِ بِكَلِمَةٍ يُلَطِّفُهَا بِهَا وَفَرَّجَ عَنْهُ كُرْبَتَهُ ، لَمْ يَزَلْ فِي ظِلِّ اللَّهِ الْمَمْدُودِ عَلَيْهِ الرَّحْمَةُ مَا كَانَ فِي ذَلِكَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر کس برادر مسلمانش را با سخنی ملاطفت آمیز گرامی بدارد و اندوهش را برطرف سازد ، تا در این حال است ، در سایه گسترده ای پوشیده از رحمت خدا به سر می برد .

الكافی : ۲ / ۲۰۶ / ۵ عن عبدالله بن جعفر عن الإمام الصادق عليه السلام ، علل الشرايع : ۵۲۳ / ۲ عن مسعدة ابن صدقة عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام عنه صلى الله عليه وآله ، ثواب الأعمال : ۱۷۸ / ۱ عن جعفر بن إبراهيم عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلى الله عليه وآله وكلاهما نحوه ، النوادر للراوندي : ۱۱ وفيه «أو مجلس يكرمه به» بدل «وفرج عنه كرتبه» ، الجعفریات : ۱۹۴ عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه وآله ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۱۶ / ۷۳ و ج ۷۵ / ۲۲ / ۲۴ .

حدیث ۲۰۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما فی أمتی عبدٌ أَلْفَ أَخَاهُ فِی اللّهِ بِشَیْءٍ مِّن لُّطْفٍ إِلَّا أَخَدَمَهُ اللّهُ مِنْ خَدَمِ الْجَنَّةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه بنده ای از امت من برادرش را در راه خدا به لطفی بنوازد ، خداوند ، خدمتگزاران بهشت را به خدمتش در خواهد آورد .

الکافی : ۲ / ۲۰۶ / ۴ ، ثواب الأعمال : ۱۸۲ / ۱ ، مصادقه الإخوان : ۱۸۳ / ۱ کلها عن زید بن أرقم ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۹۸ / ۳۳ .

حدیث ۲۰۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكْرَمَ أَخَاهُ فَإِنَّمَا يُكْرِمُ اللّهُ ، فَمَا ظَنُّكُمْ بِمَنْ يُكْرِمُ اللّهُ بِأَنْ يَفْعَلَ بِهِ؟!

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که برادرش را گرامی بدارد ، خدا را گرامی داشته است . فکر می کنید خدا با آن [بنده ای] که او را گرامی داشته است ، چه خواهد کرد ؟

ثواب الأعمال : ۳۳۹ عن أبي هريرة وعبدالله بن عباس ، عدّة الداعی : ۱۷۶ عن الإمام علیّ علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۱۹ / ۸۳ ؛ كنز العمال : ۹ / ۱۵۴ / ۲۵۴۸۸ نقلاً عن ابن النجار عن ابن عمر وفيه صدر الحديث فقط .

حدیث ۲۰۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ إِخْوَانِكُمْ مَنْ أَهْدَى إِلَيْكُمْ عُيُوبَكُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بهترین برادرانتان ، کسی است که عیب هایتان را به شما هدیه کند .

تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۲۳ .

حدیث ۲۰۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ أَحْوُّ الْمُؤْمِنِ ؛ مِنْ حَيْثُ يَغِيبُ يَحْفَظُهُ مِنْ وَرَائِهِ ، وَيَكْفُفُ عَلَيْهِ ضَيْعَتَهُ . وَالْمُؤْمِنُ مِرْأَةٌ الْمُؤْمِنِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، برادر مؤمن است . چون غایب شود ، در نبودش [آبروی] او را حفظ می کند و خانه و کسب و کارش را نگاه می دارد و مؤمن ، آینه مؤمن است .

كنز العمال : ۱ / ۱۵۲ / ۷۵۶ نقلاً عن الخرائطي في مكارم الأخلاق عن المطلب بن عبدالله بن حنطب .

حدیث ۲۰۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ مِرْأَةٌ لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ ؛ يَنْصَحُهُ إِذَا غَابَ عَنْهُ ، وَيَمِيطُ عَنْهُ مَا يَكْرَهُ إِذَا شَهِدَ ، وَيُوسِّعُ لَهُ فِي الْمَجْلِسِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، آینه برادر مؤمنش است ؛ چون غایب شود ، نیکخواه اوست و در حضورش آنچه را ناپسند می دارد ، از او دور می سازد و در مجلس ، برایش جای می گشاید .

النوادر للراوندي : ۸ ، الجعفریات : ۱۹۷ كلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۳۳ / ۲۹ .

حدیث ۲۰۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُؤْمِنُ مِرْأَةٌ أُخِيهِ ؛ يُمِيطُ عَنْهُ الْأَذَى .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، آینه برادر مؤمنش است و پلیدی را از او دور می کند .
 مصادقه الإخوان : ۱ / ۱۴۴ عن حفص بن غياث النخعي يرفعه إليه صلى الله عليه وآله ، مشكاة الأنوار : ۱۸۹ .

حدیث ۲۰۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَحَدَكُمْ مِرْأَةٌ أُخِيهِ ، فَإِنْ رَأَى بِهِ أذىً فَلْيَمِطْهُ عَنْهُ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : هریک از شما آینه برادرش است . پس اگر در او پلیدی ای دید ، باید آن را دور سازد .
 سنن الترمذی : ۴ / ۲۶ / ۳ / ۱۹۲۹ عن أبي هريرة .

حدیث ۲۰۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَطِيفٌ (يَعْطِفُ خ) عَلَى أُخِيهِ بِرَأْيِهِ ، وَيَرعى ما مَضَى مِنْ قَدِيمِ صُحْبَتِهِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله - به هنگام یادکرد صفات مؤمنان - : نسبت به لغزش برادرش ، مهربان و آسانگیر است و [حقّ
 [دوستی دیرین را رعایت می کند .
 التمهیص : ۷۵ / ۱۷۱ ، بحار الأنوار : ۶۷ / ۳۱۱ / ۴۵ .

حدیث ۲۰۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُؤْمِنُ مِنْ أُخُوِّ الْمُؤْمِنِ ؛ يَكْفُ عَلَيْهِ ضَيْعَتَهُ ، وَيَحْوَطُهُ مِنْ وَرَائِهِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، برادر مؤمن است ؛ نیازش را برطرف می سازد و در نبودش [در اندیشه اوست و] او را
 محافظت می کند .
 سنن أبي داود : ۴ / ۲۸۰ / ۴۹۱۸ ، الأدب المفرد : ۸۱ / ۲۳۹ نحوه وكلاهما عن أبي هريرة ، كنز العمّال : ۱ / ۱۴۱ / ۶۷۳ ؛ بحار
 الأنوار : ۱ / ۱۵۱ وليس فيه «ويحوطه من ورائه» .

حدیث ۲۰۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَحَبَّ شَيْئًا أَكْثَرَ ذِكْرُهُ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکس چیزی را دوست بدارد ، از آن ، بسیار یاد می کند .
 كنز العمّال : ۱ / ۴۲۵ / ۱۸۲۹ نقلًا عن الفردوس ، إتحاف السادة : ۵ / ۲۰ ، كشف الخفاء : ۲ / ۲۲۲ / ۲۳۵۲ كلاهما نقلًا عن أبي

نعیم والدیلمی و کلها عن عائشه .

حدیث ۲۰۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا حُشِرَ مَعَهُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر کس مردمی را دوست بدارد ، [در روز قیامت] با آنان گرد خواهد آمد .

المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۲۰ / ۴۲۹۴ ، المعجم الکبیر : ۳ / ۱۹ / ۲۵۱۹ عن أبی قرصافه نحوه ، کنز العمال : ۹ / ۲۱ / ۲۴۷۳۰
نقلاً عن الخطیب عن جابر ؛ بشاره المصطفی : ۷۵ عن جابر ، غرر الحکم : ۲۷۰۳ ، بحار الأنوار : ۶۸ / ۱۳۱ / ۶۲ .

حدیث ۲۰۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا عَلَى أَعْمَالِهِمْ حُشِرَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي زُمْرَتِهِمْ ، فَحُوسِبَ بِحِسَابِهِمْ وَإِنْ لَمْ يَعْمَلْ أَعْمَالَهُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر کس مردمی را به سبب کردارشان دوست بدارد ، روز قیامت ، جزو آنان گرد خواهد آمد و مانند آنان محاسبه خواهد شد ؛ اگرچه کردارش چون کردار آنان نباشد .

تاریخ بغداد : ۵ / ۱۹۶ ، الفردوس : ۳ / ۵۹۵ / ۵۸۷۰ کلاهما عن جابر بن عبدالله ، کنز العمال : ۹ / ۲۱ / ۲۴۷۳۰ .

حدیث ۲۰۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعَبْدُ عِنْدَ ظَنِّهِ بِاللَّهِ عِزٌّ وَجَلٌّ ، وَهُوَ مَعَ أَحْبَابِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بنده ، در گرو گمانش درباره خداوند عز و جلاست و در روز قیامت ، کنار کسانی قرار می گیرد که دوستشان دارد .

کنز العمال : ۳ / ۱۳۶ / ۵۸۵۶ و ج ۹ / ۸ / ۲۴۶۶۸ و فيه «وهو مع من أحب» بدل «وهو مع أحبائه يوم القيامة» و کلاهما نقلاً عن أبی الشیخ عن أبی هریره .

حدیث ۲۰۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا بَنَ مَسْعُودٍ ، أَحَبُّ الصَّيِّحِينَ ؛ فَإِنَّ الْمَرْءَ مَعَ مَنْ أَحَبَّ ، فَإِنْ لَمْ تَقْدِرْ عَلَى أَعْمَالِ الْبِرِّ فَأَحَبِّ الْعُلَمَاءِ ، فَإِنَّهُ يَقُولُ : «وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا»

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای ابن مسعود! صالحان را دوست بدار که انسان ، همراه کسی است که دوستش می دارد . اگر توان نیکوکاری نداری ، پس عالمان را دوست بدار که [خداوند] می فرماید : «هر که از خدا و پیامبرش اطاعت کند ، همراه کسانی خواهد بود که خدا نعمتشان داده است ، چون انبیا و صدیقان و شهیدان و صالحان ؛ و اینان ، چه نیکو رفیقان اند» .

النساء : ۶۹ .

حدیث ۲۰۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، رَجُلٌ يُحِبُّ مَنْ يُصَلِّيَ وَلَا يُصَلِّيَ إِلَّا الْفَرِيضَةَ، وَيُحِبُّ مَنْ يَتَصَدَّقُ وَلَا يَتَصَدَّقُ إِلَّا بِالْوَاجِبِ، وَيُحِبُّ مَنْ يَصُومُ وَلَا يَصُومُ إِلَّا شَهْرَ رَمَضَانَ؟
فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ.

الأمالی طوسی - از عبدالله بن الحسن، از پدرانش - : مردی نزد پیامبر خدا آمد و گفت : ای پیامبر خدا ! کسی نماز گزاران را دوست می دارد ؛ امّا خود ، جز نمازهای واجب را نمی گزارد . صدقه دهندگان و زکات دهندگان را دوست می دارد ؛ امّا خود ، جز زکات واجب را نمی پردازد . روزه گیران را دوست می دارد ؛ امّا جز ماه رمضان را روزه نمی گیرد .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : «انسان ، همراه کسی است که دوستش می دارد» .

الأمالی للطوسی : ۶۲۱ / ۱۲۸۱ ، بحار الأنوار : ۶۸ / ۷۰ / ۱۲۸ ؛ وراجع المتحایین فی الله : ۷۱ وزاد فيه «ويحبّ الذاكرين ولا يذكر إلا قليلاً ويحبّ المتصدقين ولا يتصدق إلا قليلاً ويحبّ المجاهدين إلا قليلاً وهو في ذلك يحبّ الله ورسوله والمؤمنين» .

حدیث ۲۰۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَاللَّهِ لَوْ أَحْبَبْنَا حَجْرًا حَشَرَهُ اللهُ مَعَنَا.

رسول خدا صلی الله علیه و آله : به خدا سوگند ، اگر سنگی ما را دوست بدارد ، خداوند ، او را نیز [در روز قیامت ،] با ما گرد خواهد آورد .

تفسیر العیاشی : ۱ / ۱۶۷ / ۲۷ ، بحار الأنوار : ۲۷ / ۹۵ / ۵۷ .

حدیث ۲۰۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحْبَبْنَا كَانَ مَعَنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَلَوْ أَنَّ رَجُلًا أَحَبَّ حَجْرًا لَحَشَرَهُ اللهُ مَعَهُ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که ما را دوست بدارد ، در روز قیامت ، همراه ما خواهد بود ، و اگر شخصی سنگی را دوست بدارد ، خداوند ، او را با آن ، گرد خواهد آورد .

مشکاة الأنوار : ۸۴ و ص ۱۲۳ ، الأمالی للصدوق : ۲۷۸ / ۳۰۸ ، تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۶۴ كلاهما عن نوف البکالی عن الإمام علی علیه السلام ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱ / ۳۰۰ / ۵۸ عن الریان بن شیبب عن الإمام الرضا علیه السلام ، كفاية الأثر : ۱۵۱ وفيهما من «لو أن رجلاً...» ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۳۸۳ / ۹ .

حدیث ۲۰۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَبَا دُجَانَةَ، أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ مَنْ أَحْبَبَنَا وَامْتَحَنَ فِي مَحَبَّتِنَا أَسْكَنَهُ اللهُ مَعَنَا؟! ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ: «فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ»

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای ابودجانه! آیا نمی دانی هر که ما را دوست بدارد و در راه دوستی ما آزموده شود [و بلا بیند]،

خداوند او را کنار ما ساکن خواهد ساخت». سپس حضرت این آیه را برخواند: «در جایگاهی راست، نزد فرمانروایی توانا». القمر: ۵۵.

حدیث ۲۰۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا رَسُولَ اللَّهِ ، الرَّجُلُ يُحِبُّ الْقَوْمَ وَلَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَعْمَلَ كَعَمَلِهِمْ .
 قَالَ : أَنْتَ يَا أَبَا ذَرٍّ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ .
 قَالَ : فَإِنِّي أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ .
 قَالَ : فَإِنَّكَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ .
 قَالَ : فَأَعَادَهَا أَبُو ذَرٍّ فَأَعَادَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .

سنن أبی داوود - به نقل از ابوذر ، در گفتگو با پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - : «ای پیامبر خدا ! کسی مردمی را دوست دارد ؛ اما نمی تواند کارهایی همچون آنان انجام دهد .
 فرمود : «تو ای ابوذر ، همراه کسی هستی که دوستش می داری» .
 ابوذر گفت : «من خدا و پیامبرش را دوست می دارم» .
 فرمود : «پس تو همراه آنانی که دوستشان می داری» .
 [راوی] گفت : ابوذر گفته خود را تکرار کرد و پیامبر خدا نیز پاسخ خود را باز گفت .

سنن أبی داود : ۴/۳۳۳/۵۱۲۶ ، سنن الدارمی : ۲/۷۷۷/۲۶۸۵ ، مسند ابن حنبل : ۸/۱۰۷/۲۱۵۱۹ ، الأَدب المفرد : ۱۱۲ / ۳۵۱ ، کنز العمال : ۹ / ۱۱ / ۲۴۶۸۵ .

حدیث ۲۰۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ . . .» .
 مجمع البيان - در تفسیر این گفته خداوند متعال : «هر که از خدا و پیامبرش پیروی کند ، پس آنان . . .» - : گفته اند که این آیه ، درباره ثوبان ، غلام آزاد شده پیامبر خدا نازل شد . ثوبان ، سخت به پیامبر خدا علاقه مند و نسبت به دوری او بی تاب بود . یک روز ، در حالی که رنگش دگرگون و بدنش لاغر شده بود ، خدمت پیامبر خدا آمد .
 حضرت فرمود : «ای ثوبان ! چرا رنگت دگرگون شده است ؟» .

پاسخ داد : «ای پیامبر خدا ! نه بیمارم و نه دردمند ؛ لیکن هرگاه تو را نبینم ، شوق دیدارت مرا بر می انگیزد ، تا تو را ببینم . اما چون به یاد آخرت می افتم ، می ترسم تو را در آن جا نبینم ؛ زیرا می دانم که تو را همراه پیامبران ، در منزلتی والا جای می دهند و اگر مرا به بهشت درآورند ، مرا در منزلتی فروتر از منزلت تو جای می دهند [پس تو را چندان نخواهم دید] و اگر هم به بهشت وارد نشوم ، تو را هرگز نخواهم دید .

پس از آن ، این آیه نازل شد . سپس حضرت فرمود : «سوگند به آن که

جانم در دست اوست ، هیچ بنده ای ایمان نمی آورد ، مگر آن که من نزد او از خودش ، پدر و مادرش ، خانواده اش ، فرزندانش و همه مردم ، محبوب تر باشم» .

النساء : ۶۹ .

حدیث ۲۰۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّكَ لِلشَّيْءِ يُعْمَى وَيُصِّمُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوست داشتن چیزی ، [نسبت به کاستی های آن ،] کور و کورت می سازد .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۳۸۰ / ۵۸۱۴ ، المجازات النبویة : ۱۷۵ / ۱۳۶ ، السرائر : ۲ / ۴۶۰ و ج ۳ / ۲۹۵ ، عوالی اللآلی : ۱ / ۱۲۴ / ۵۷ عن أبی الدرداء و ص ۲۹۰ / ۱۴۹ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۶۵ / ۲ ؛ سنن أبی داود : ۴ / ۳۳۴ / ۵۱۳۰ ، مسند ابن حنبل : ۸ / ۱۶۳ / ۲۱۷۵۲ ، تاریخ بغداد : ۳ / ۱۱۷ کلهها عن أبیالدرداء ، کنز العمال : ۱۶ / ۱۱۵ / ۴۴۱۰۴ .

حدیث ۲۰۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَسْتَشِيرُوا أَهْلَ الْعِشْقِ ؛ فَلَيْسَ لَهُمْ رَأْيٌ ، وَإِنَّ قُلُوبَهُمْ مُحْتَرَقَةٌ ، وَفِكَرُهُمْ مُتَوَاصِلَةٌ ، وَعُقُولُهُمْ سَالِبَةٌ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : با عاشقان ، مشورت مکنید که آنان را رأیی نیست ؛ دل هایشان سوخته است و اندیشه هایشان مشوش و خردهایشان گرفته شده .

الفردوس : ۵ / ۳۸ / ۷۳۸۹ عن أنس .

حدیث ۲۰۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَشِقَ وَكَتَمَ وَعَفَّ ثُمَّ مَاتَ ، مَاتَ شَهِيدًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که عاشق شود و [عشق خود را] پنهان دارد و پاک دامنی کند و آن گاه بمیرد ، شهید مرده است .

تاریخ بغداد : ۶ / ۵۱ و ج ۵ / ۱۵۶ کلاهما عن ابن عباس و ج ۱۲ / ۴۷۹ عن عائشة و ليس فيه «کتتم» ، البداية و النهایة : ۱۱ / ۱۱۱ عن ابن عباس ، کنز العمال : ۳ / ۳۷۲ / ۷۰۰۰ .

حدیث ۲۰۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَشِقَ وَكَتَمَ وَعَفَّ وَصَبَرَ ، عَفَرَ اللَّهُ لَهُ وَأَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که عاشق شود و [عشق خود را] پنهان دارد و شکیبایی ورزد ، خداوند ، او را بیامرزد و به بهشتش درآورد .

تاریخ بغداد : ۵ / ۲۶۲ ، کنز العمال : ۳ / ۳۷۳ / ۷۰۰۲ نقلًا عن ابن عساکر و کلاهما عن ابن عباس .

حدیث ۲۰۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَيْرُ أُمَّتِي الَّذِينَ يَعْقُونَ إِذَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنَ الْبَلَاءِ شَيْئًا .

قالوا : وأى البلاء؟

قال : العِشْقُ .

کنز العمال - به نقل از ابن عباس، از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: «بهترین های امت من ، کسانی هستند که چون خداوند به اندکی از بلا دچارشان کند ، پاک دامنی ورزند» .

گفتند : کدام بلا ؟

فرمود : «عشق» .

کنز العمال : ۳/۳۷۳/۷۰۰۱ و ص ۷۷۹/۸۷۳۲ کلاهما نقلاً عن الديلمي، الفردوس: ۲/۱۷۴/۲۸۶۷ و ليس في النسخة التي بأيدينا «قالوا : وأى البلاء ؟ قال» .

حدیث ۲۰۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
العِشْقُ مِنْ غَيْرِ رِيَّةٍ كَفَّارَةٌ لِلذُّنُوبِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : عشقِ پاک ، کفارہ گناهان است .
الفردوس : ۳ / ۹۴ / ۴۲۶۶ عن أبي سعيد الخدري .

حدیث ۲۰۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : إِذَا كَانَ الْغَالِبُ عَلَى عَبْدِي الْإِسْتِغَالَ بِي جَعَلْتُ نَعِيمَهُ وَلَذَّتَّهُ فِي ذِكْرِي ، فَإِذَا جَعَلْتُ نَعِيمَهُ وَلَذَّتَّهُ فِي ذِكْرِي عَشِيقَتِي وَعَشِيقَتُهُ ، فَإِذَا عَشِيقَتِي وَعَشِيقَتُهُ رَفَعْتُ الْحِجَابَ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَهُ ، وَصِرْتُ مَعَالِمَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ ، لَا يَسْهُو إِذَا سَهَا النَّاسُ ، أَوْلَيْكَ كَلَامُهُمْ كَلَامُ الْأَنْبِيَاءِ ، أَوْلَيْكَ الْأَبْطَالُ حَقًّا ، أَوْلَيْكَ الَّذِينَ إِذَا أَرَدْتُ بِأَهْلِ الْأَرْضِ عُقُوبَةً وَعَذَابًا ذَكَرْتُهُمْ فَصَرَفْتُ ذَلِكَ عَنْهُمْ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال می فرماید : هرگاه اشتغال به [یاد] من بر بنده ام چیره گردد، خوشی و لذت را در یادکرد خودم قرار می دهم . پس چون خوشی و لذت را در یادکرد خودم قرار دادم ، با من عشق می ورزد و من با او عشق می ورزم . پس چون با من عشق ورزید و من با او عشق ورزیدم ، حجاب میان خود و او را برمی دارم و خود ، نشانه های برابر چشمانش می شوم . در نتیجه ، چون مردم دچار فراموشی و خطا شوند، او دچار فراموشی و خطا نمی گردد . آنان ، سخنانشان سخن پیامبران است . آنان ، قهرمانان حقیقی اند . این کسان هستند که هرگاه بخواهم زمینیان را کیفر یا عذابی دهم ، به یادشان می افتم و در نتیجه ، عذاب و کیفر را از زمینیان برطرف می کنم .
حلیة الأولیاء : ۶ / ۱۶۵ عن الحسن ، کنز العمال : ۱ / ۴۳۳ / ۱۸۷۲ .

حدیث ۲۰۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَفْضَلُ النَّاسِ مَنْ عَشِقَ الْعِبَادَةَ ، فَعَانَقَهَا وَأَحَبَّهَا بِقَلْبِهِ وَبَاشَرَهَا بِجَسَدِهِ وَتَفَرَّغَ لَهَا ، فَهُوَ لَا يُبَالِي عَلَى مَا أَصْبَحَ مِنَ الدُّنْيَا عَلَى عُسْرِ أُمِّ عَلَى

یُسِر .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : برترین مردم ، کسی است که عاشق عبادت گردد ، پس در آغوشش گیرد و با دلش دوستش بدارد و با پیکرش هماغوشش گردد و خود را وقف آن سازد ، و در نتیجه ، نسبت به دنیا چنان بی اعتنا گردد که اهمیت ندهد که در آسایش است یا سختی .

الکافی : ۲ / ۸۳ / ۳ عن عمرو بن جمیع عن الإمام الصادق علیه السلام ، مشکاة الأنوار : ۱۱۲ عن الإمام الصادق علیه السلام صلی الله علیه و آله ، الجعفریات : ۲۳۲ عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علیّ علیهم السلام وفيه «علی غیر» بدل «علی عسر أم علی یسر» ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۵۳ / ۱۰ .

حدیث ۲۰۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَجِبُوا اللَّهَ مِنْ كُلِّ قَلْبِكُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : با همه دل هایتان ، خدا را دوست بدارید .

کنز العمال : ۱۶ / ۱۲۴ / ۴۴۱۴۷ نقلاً عن هناد عن أبي سلمة بن عبد الرحمن .

حدیث ۲۰۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ آثَرَ مَحَبَّةَ اللَّهِ عَلَى مَحَبَّةِ نَفْسِهِ كَفَاهُ اللَّهُ مُؤَنَّةَ النَّاسِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که خدا دوستی را بر خود دوستی مقدم دارد ، خداوند ، او را از گران باری مردم ، حفظ خواهد کرد .

کنز العمال : ۱۵ / ۷۹۰ / ۴۳۱۲۷ و ح ۴۳۱۲۸ نقلاً عن الديلمی و كلاهما عن عائشة .

حدیث ۲۰۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ناجی داود رَبُّهُ فَقَالَ : إلهی ، لِكُلِّ مَلِكٍ خِزَانَةٌ فَأَيْنَ خِزَانَتُكَ؟ قَالَ جَلَّ جَلَالُهُ : لِي خِزَانَةٌ أَعْظَمُ مِنَ الْعَرْشِ ، وَأَوْسَعُ مِنَ الْكُرْسِيِّ ، وَأَطْيَبُ مِنَ الْجَنَّةِ ، وَأَزِينُ مِنَ الْمَلَكُوتِ ؛ أَرْضُهَا الْمَعْرِفَةُ ، وَسِمَاؤُهَا الْإِيمَانُ ، وَشَمْسُهَا الشُّوقُ ، وَقَمَرُهَا الْمَحَبَّةُ ، وَنُجُومُهَا الْخَوَاطِرُ ، وَسَيِّحَاتُهَا الْعَقْلُ ، وَمَطَرُهَا الرَّحْمَةُ ، وَأَشْجَارُهَا الطَّاعَةُ ، وَثَمَرُهَا الْحِكْمَةُ . وَلَهَا أَرْبَعَةٌ أَبْوَابٍ : الْعِلْمُ وَالْحِلْمُ وَالصَّبْرُ وَالرِّضَا ، أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : داوود علیه السلام با پروردگارش مناجات کرد و گفت : بارالها! هر پادشاهی را خزانه ای است . پس خزانه تو کجاست ؟

خداوند عز و جل ، فرمود : «مرا خزانه ای است بزرگ تر از عرش ، گسترده تر از کرسی ، خوش بوتر از بهشت و آراسته تر از ملکوت . زمین آن ، معرفت است ، آسمانش ایمان ، خورشیدش شوق ، ماهتابش دوستی ، ستارگانش دل ها ، ابرش خرد ، بارانش رحمت ، درختانش طاعت و میوه اش حکمت . آن را چهار در است : دانش ، بردباری ، شکیبایی و خشنودی . باخبر باش که این خزانه ، همان قلب است» .

عوالی اللآلی : ۱ / ۲۴۹ / ۶ ، بحار الأنوار : ۵۹ / ۷۰ .

حدیث ۲۰۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِمَنْ سَأَلَهُ : أَىُّ النَّاسِ أَفْضَلُ إِيمَانًا ؟ - : أَصْدَقُهُمْ حُبًّا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ایمان در دل انسان ، آن است که خدا را دوست بدارد .

جامع الأحادیث للقمی : ۲۰۵ .

حدیث ۲۰۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: اللَّهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ أَحَبَّ الْأَشْيَاءِ إِلَيَّ ، وَاجْعَلْ خَشْيَتَكَ أَخْوَفَ الْأَشْيَاءِ عِنْدِي ، وَاقْطَعْ عَنِّي حَاجَاتِ الدُّنْيَا بِالشُّوقِ إِلَى لِقَائِكَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بارالها! دوستی ات را محبوب ترین چیزها برایم قرار ده ، ترس از خودت را ترس آورترین چیزها

نزدم قرار ده و با شوق دیدارت ، نیازهای دنیایی را از من بپیر .

کنز العمال : ۲ / ۱۸۲ / ۳۶۴۸ و ص ۲۱۲ / ۳۸۱۳ کلاهما نقلًا عن حلیة الأولیاء عن الهیثم بن مالک الطائی .

حدیث ۲۰۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ حُبَّكَ ، وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّكَ ، وَالْعَمَلَ الَّذِي يُبَلِّغُنِي حُبَّكَ . اللَّهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ نَفْسِي وَأَهْلِي وَمِنْ الْمَاءِ الْبَارِدِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بارالها! دوستی تو و دوستی آن که دوستت دارد و کرداری را که مرا به دوستی ات می رساند ، از

تو درخواست می کنم . بارالها! دوستی خودت را نزد من محبوب تر از خودم ، خانواده ام و آب خنک ، قرار ده .

کنز العمال : ۲ / ۱۹۵ / ۳۷۱۸ نقلًا عن أبي داود والحاكم والترمذی وص ۲۰۹ / ۳۷۹۴ نقلًا عن حلیة الأولیاء وکلاهما عن أبي الدرداء .

حدیث ۲۰۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّهُ قَدْ كَبَّرَ سِنِّي ، وَدَقَّ عَظْمِي ، وَانْهَدَمَ جِسْمِي ، وَنُعِيَتْ إِلَيَّ نَفْسِي ، وَاقْتَرَبَ أَجْلِي ، وَاشْتَدَّ مِنِّي الشُّوقُ إِلَى لِقَاءِ رَبِّي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! کهن سال گشته ام ، استخوانم سست شده ، پیکرم فرو ریخته است و به من خبر مردنم را

داده اند و مرگم نزدیک شده و شوق دیدار پروردگارم در من ، شدید شده است .

ثواب الأعمال : ۳۴۷ / ۱ عن أبي هريرة و عبد الله بن عباس ، بحار الأنوار : ۷۶ / ۳۷۳ / ۳۰ .

حدیث ۲۰۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ (تعالی) جَعَلَ قُوَّةَ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ، وَحَبَّبَهَا إِلَيَّ كَمَا حَبَّبَ إِلَيَّ الْجَائِعِ الطَّعَامَ وَإِلَى الظَّمآنِ المَاءَ؛ فَإِنَّ الجَائِعَ إِذَا أَكَلَ الطَّعَامَ شَبِعَ وَإِذَا شَرِبَ المَاءَ رَوِيَ، وَأَنَا لَا أَشْبَعُ مِنَ الصَّلَاةِ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل ، نور چشمم را در نماز قرار داده است و همان گونه که غذا را محبوب شخص گرسنه و آب را محبوب تشنه قرار داده ، نماز را محبوب ساخته است ؛ حال آن که هرگاه شخص گرسنه غذا بخورد ، سیر می شود و هرگاه آب بنوشد ، سیراب می گردد ؛ اما من از نماز ، سیر نمی شوم .

الأمالی للطوسی : ۵۲۸/۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۶۶ / ۲۶۶۱ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۵۴ کلها عن أبيذر ، بحار الأنوار : ۲۳۳ / ۵۸ .

حدیث ۲۰۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الشَّرِيعَةُ أَقْوَالِي ، وَالطَّرِيقَةُ أَعْمَالِي ، وَالْحَقِيقَةُ أَحْوَالِي

رسول خدا صلی الله علیه و آله : شریعت ، گفته های من است و طریقت ، کرده هایم و حقیقت ، احوالم و معرفت ، سرمایه ام و عقل ، اساس دینم و دوستی ، بنیادم و شوق ، مرکبم .

عوالی اللآلی : ۴ / ۱۲۴ / ۲۱۲ و فيه صدر الحديث إلى قوله «أحوالی» .

حدیث ۲۰۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَكَى شُعَيْبٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ حُبِّ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ حَتَّى عَمِيَ ، فَزَدَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهِ بَصَرَهُ ، ثُمَّ بَكَى حَتَّى عَمِيَ ، فَزَدَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَصَرَهُ ، ثُمَّ بَكَى حَتَّى عَمِيَ ، فَزَدَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَصَرَهُ ، فَلَمَّا كَانَتْ الرَّابِعَةُ أَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ : يَا شُعَيْبُ ، إِلَى مَتَى يَكُونُ هَذَا أَيِّدًا مِنْكَ؟! إِنْ يَكُنْ هَذَا خَوْفًا مِنَ النَّارِ فَقَدْ أَجْرَتْكَ ، وَإِنْ يَكُنْ شَوْقًا إِلَى الْجَنَّةِ فَقَدْ أُبْحَثَكَ .

قال : إلهي وسَيِّدِي ، أَنْتَ تَعَلَّمْ أَنِّي مَا بَكَيْتُ خَوْفًا مِنْ نَارِكَ ، وَلَا شَوْقًا إِلَى جَنَّتِكَ ، وَلَكِنْ عَقَدَ حُبُّكَ عَلَيَّ قَلْبِي ، فَلَسْتُ أَصْبِرُ أَوْ أَرَاكَ . فَأَوْحَى اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ إِلَيْهِ : أَمَا إِذَا كَانَ هَذَا هَكَذَا فَمِنْ أَجْلِ هَذَا سَأُخَذِمُكَ كَلِمِي مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : شعيب عليه السلام از دوستی خدای عز و جل چندان گریست که نابینا شد . پس خداوند ، بینایی اش را به او بازگرداند . باز چندان گریست تا آن که نابینا شد . پس خداوند ، بینایی اش را به او بازگرداند . باز چندان گریست که نابینا شد . پس خداوند ، بینایی اش را به او بازگرداند . در مرتبه چهارم ، خداوند به او وحی کرد : «ای شعيب ! این کار را تا کی می خواهی همچنان تکرار کنی ؟ اگر این کارت از ترس دوزخ است ، آن را از تو بازداشتم و اگر از اشتیاق به بهشت است ، آن را بر تو روا ساختم» .

شعيب گفت : بارالها و سرورا ! تو خود می دانی که از ترس دوزخت و یا از سر اشتیاق به بهشت گریه نمی کنم ؛ لیکن دوستی تو با قلبم پیوند خورده است . از این رو ، تاب صبوری ندارم تا تو را ببینم .

پس خداوند عز و جل ، به او وحی کرد : «هان ! حال که کارت به این سبب است ، به زودی موسی بن عمران ، هم سخن خود را به خدمت تو درخواهم آورد» .

علل الشرایع : ۵۷ / ۱ عن أنس ، إرشاد القلوب : ۱۷۱ نحوه ؛ تاریخ بغداد : ۶ / ۳۱۵ ، کنز العمال : ۱۱ / ۴۹۸ / ۳۲۳۳۹ نقلًا عن ابن عساکر و كلاهما عن شداد بن أوس نحوه .

حدیث ۲۰۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا حَرَامٌ عَلَىٰ أَهْلِ الْآخِرَةِ، وَالْآخِرَةُ حَرَامٌ عَلَىٰ أَهْلِ الدُّنْيَا، وَالدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ حَرَامَانِ عَلَىٰ أَهْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دنیا بر اهل آخرت ، حرام است و آخرت ، بر اهل دنیا حرام ؛ اما دنیا و آخرت ، بر اهل خدای عز و جل حرام است .

الفردوس : ۲ / ۲۳۰ / ۳۱۱۰ ، کنز العمال : ۳ / ۱۸۴ / ۶۰۷۱ نقلاً عن مسلم وابن عساکر و كلاهما عن ابن عباس ؛ عوالی اللآلی : ۴ / ۱۱۹ / ۱۹۰ .

حدیث ۲۰۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحِبُّوا اللَّهَ لِمَا يَغْذُوكُمْ بِهِ مِنْ نِعْمِهِ ، وَأَحِبُّونِي لِحُبِّ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، وَأَحِبُّوا أَهْلَ بَيْتِي لِحُبِّي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خدا را به سبب نعمت هایی که به شما بخشیده است ، دوست بدارید . مرا به سبب دوستی خدای عز و جل دوست بدارید و اهل بیتم را برای دوستی من ، دوست بدارید .

الأمالی للصدوق : ۴۴۶ / ۵۹۷ عن ابن عباس ، الأمالی للطوسی : ۲۷۸ / ۵۳۱ عن عیسی بن أحمد عن الإمام الهادی عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، بشارة المصطفی : ۱۳۲ عن عمر بن أبی موسی عن عیسی بن أحمد عن الإمام الهادی عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله و ص ۲۳۷ ، علل الشرایع : ۱۳۹ / ۱ کلاهما عن ابن عباس وفي الثلاثة الأخيرة «یغذوكم» بدل «یغذوكم» ، بحار الأنوار : ۲۷ / ۷۶ / ۵ و ج ۷۰ / ۱۴ / ۱ ؛ سنن الترمذی : ۵ / ۶۶۴ / ۳۷۸۹ ، المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۱۶۲ / ۴۷۱۶ ، شعب الإیمان : ۱ / ۳۶۶ / ۴۰۸ ، المعجم الكبير : ۳ / ۴۶ / ۲۶۳۹ وج ۱۰ / ۲۸۱ / ۱۰۶۶۴ وفيهما «یغذوكم» بدل «یغذوكم» وكلها عن ابن عباس ، کنز العمال : ۱۲ / ۹۵ / ۳۴۱۵۰ .

حدیث ۲۰۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحِبُّوا مَنْ أَحَبَّ اللَّهَ ، أَحِبُّوا اللَّهَ مِنْ كُلِّ قَلْبٍ كُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : آن که خدا را دوست می دارد ، دوستش بدارید و خدا را با همه قلبتان دوست بدارید .

دلائل النبوة للبيهقي : ۲ / ۵۲۵ عن أبي سلمة ابن عبدالرحمن بن عون ، السيرة النبوية لابن هشام : ۲ / ۱۴۷ عن ابن إسحاق وفيه «ما أحب» بدل «من أحب» ، کنز العمال : ۱۶ / ۱۲۴ / ۴۴۱۴۷ نقلاً عن هناد عن أبي سلمة بن عبدالرحمن بن عوف .

حدیث ۲۰۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَبِّبُوا اللَّهَ إِلَىٰ عِبَادِهِ يُحِبِّكُمْ اللَّهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خدا را محبوب بندگان کنید ، تا خدا شما را دوست بدارد .

المعجم الكبير : ۸ / ۹۱ / ۷۴۶۱ و ح ۷۴۶۲ ، مسند الشاميين : ۲ / ۶۳ / ۹۲۵ ، الفردوس : ۲ / ۱۳۰ / ۲۶۵۹ وفيه «حَبِّبُوا إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عِبَادَهُ» بدل

«حَبِّبُوا اللَّهَ إِلَى عِبَادِهِ»، كَنْزُ الْعَمَالِ : ۱۵ / ۷۷۷ / ۴۳۰۶۴ نَقْلًا عَنْ الضِّيَاءِ وَكُلِّهَا عَنْ أَبِي أَمَامَةَ .

حدیث ۲۰۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِدَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَحِبِّبْنِي ، وَحَبِّبْنِي إِلَى خَلْقِي .

قَالَ : يَا رَبِّ ، نَعَمْ أَنَا أُحِبُّكَ ، فَكَيْفَ أُحِبُّكَ إِلَى خَلْقِكَ ؟

قَالَ : أَذْكَرَ أَيْدِيَّ عِنْدَهُمْ ؛ فَإِنَّكَ إِذَا ذَكَرْتَ لَهُمْ ذَلِكَ أُحِبُّونِي

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خدای عز و جل به داوود علیه السلام فرمود : «مرا دوست بدار و محبوب خلقم گردان» .

داوود گفت : پروردگارا ! آری ، من تو را دوست دارم ؛ اما چگونه تو را محبوب خلقت گردانم ؟

فرمود : «نعمت هایی را که به آنان داده ام ، یادآور شو ؛ زیرا اگر خوبی هایم را یادآورشان شوی ، مرا دوست خواهند داشت» .

أَبُو مُحَمَّدٍ الْجَرِيرِيُّ : سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخَرَّازِيَّ يَقُولُ فِي مَعْنَى قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : «جَبَلَتِ الْقُلُوبُ عَلَى حَبِّ مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْهَا»

: وَاعْجَبًا مِمَّنْ لَمْ يَرِ مُحْسِنًا غَيْرَ اللَّهِ ، كَيْفَ لَا يَمِيلُ بِكَلَّتَيْهِ إِلَيْهِ (تاریخ بغداد : ۴ / ۲۷۷) .

حدیث ۲۰۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ فِيمَا يُخَاطَبُ رَبَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : يَا رَبِّ ، أَيُّ عِبَادِكَ أَحَبُّ إِلَيْكَ ، أُحِبُّهُ بِحُبِّكَ ؟

قَالَ : يَا دَاوُدُ ، أَحَبُّ عِبَادِي إِلَيَّ نَقِيُّ الْقَلْبِ ، نَقِيُّ الْكَفَّيْنِ ، لَا يَأْتِي إِلَى أَحَدٍ سِوَايَ ، وَلَا يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ ، تَزُولُ الْجِبَالُ وَلَا يَزُولُ ،

وَأَحَبُّنِي ، وَأَحَبُّ مَنْ يُحِبُّنِي ، وَحَبِّبْنِي إِلَى عِبَادِي .

قَالَ : يَا رَبِّ ، إِنَّكَ لَتَعْلَمُ أَنِّي أُحِبُّكَ ، وَأَحَبُّ مَنْ يُحِبُّكَ ، فَكَيْفَ أُحِبُّكَ إِلَى عِبَادِكَ ؟

قَالَ : ذَكَرْتَهُمْ بِآيَاتِي وَبَلَائِي وَنِعْمَائِي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : داوود علیه السلام گفتگویش با پروردگار گفت : پروردگارا ! کدام بنده ات در نزدت محبوب

تر است ، تا او را به سبب دوستی ات ، دوست بدارم ؟

فرمود : «ای داوود ! محبوب ترین بنده ام نزد من ، شخص پاک دل پاک دستی است که به کسی بدی نمی رساند و سخن چینی

نمی کند . کوه ها از جای کنده می شوند ؛ اما او ثابت است . مرا دوست می دارد و آن را که مرا دوست بدارد نیز دوست می دارد

و مرا محبوب بندگانم می گرداند» .

داوود علیه السلام گفت : پروردگارا ! تو نیک می دانی که من دوستت دارم و آن را که دوستت بدارد نیز دوست می دارم ؛ اما

چگونه تو را محبوب گردانم ؟

فرمود : «آیات ، نعمت ها و عطای مرا به آنان یادآوری کن» .

شُعْبَةُ الْإِيمَانِ : ۶ / ۱۱۹ / ۷۶۶۸ ، الْفَرْدُوسُ : ۳ / ۱۹۵ / ۴۵۴۳ نحوه و كلاهما عن ابن عباس ، كَنْزُ الْعَمَالِ : ۱۵ / ۸۷۲ / ۴۳۴۶۷ نَقْلًا

عن ابن عساکر .

حدیث ۲۰۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: یا مَنْ هُوَ غَايَةُ مُرَادِ الْمُرِيدِينَ ، یا مَنْ هُوَ مُنْتَهَى هِمَمِ الْعَارِفِينَ ، یا مَنْ هُوَ مُنْتَهَى طَلَبِ الطَّالِبِينَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - در دعای جوشن کبیر - : ای آن که نهایت خواسته خواستاران است ! ای آن که منتهای همت عارفان است ! و ای آن که منتهای جستن جویندگان است !
البلد الأمين : ۴۱۱ ، مصباح الکفعمی : ۳۴۸ .

حدیث ۲۰۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكْثَرَ ذِكْرَ اللَّهِ أَحَبَّهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که خداوند عز و جلرا بسیار یاد کند ، خداوند ، دوستش خواهد داشت .
بحار الأنوار : ۹۳ / ۱۶۰ / ۳۹ .

حدیث ۲۰۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكْثَرَ ذِكْرَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَحَبَّهُ اللَّهُ ، وَمَنْ ذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا كُتِبَتْ لَهُ بَرَاءَتَانِ : بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ ، وَبَرَاءَةٌ مِنَ النَّفَاقِ

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که بسیار یاد خداوند عز و جل کند ، خداوند ، دوستش خواهد داشت ، و هر که بسیار یاد خدا کند ، برایش دو برائت نامه نوشته خواهد شد : برائتی از دوزخ و برائتی از نفاق .
الکافی : ۲ / ۵۰۰ / ۳ عن داود بن سرحان ، الزهد للحسين بن سعيد : ۵۵ / ۱۴۸ وفيه صدره عن عبدالرحمن بن الحجاج وكلاهما عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ۹۳ / ۱۶۰ / ۳۹ ؛ كنز العمال : ۱ / ۴۲۵ / ۱۸۲۸ نقلًا عن سنن الدارقطني عن عائشة .

حدیث ۲۰۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِي : يَا مُحَمَّدُ ، لَوْ أَنَّ الْخَلَائِقَ نَظَرُوا إِلَى عَجَائِبِ صُدْنِي مَا عَبَدُوا غَيْرِي ، وَلَوْ أَنَّهُمْ وَجَدُوا حَلَاوَةَ ذِكْرِي فِي قُلُوبِهِمْ لَزِمُوا بَابِي ، وَلَوْ أَنَّهُمْ نَظَرُوا إِلَى لَطَائِفِ بَرِّي مَا اسْتَعَلُّوا بِشَيْءٍ سِوَايَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید : ای محمد ! اگر آفریدگان به ساخته های شگفت من می نگریستند ، جز مرا نمی پرستیدند و اگر شیرینی یاد مرا در دل هایشان می چشیدند ، ملازم درگاه من می شدند و اگر به ظرائف نیکی های من می نگریستند ، به چیزی جز من نمی پرداختند .
مصابیح القلوب : ۵۵۹ .

حدیث ۲۰۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : إِذَا كَانَ الْغَالِبُ عَلَى الْعَبْدِ الْاِسْتِغَالُ بِي جَعَلْتُ بُعِيَّتَهُ وَلَدَّتَّهُ فِي ذِكْرِي ، فَإِذَا جَعَلْتُ بُعِيَّتَهُ وَلَدَّتَّهُ فِي ذِكْرِي عَشِقْتَنِي وَعَشِقَتُهُ ، فَإِذَا عَشِقْتَنِي وَعَشِقَتُهُ رَفَعْتُ الْحِجَابَ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَهُ ، وَصَيَّرْتُ ذَلِكَ تَغَالِبًا عَلَيْهِ ، لَا يَسْهُو إِذَا سَهَا النَّاسُ ، أَوْلَيْكَ كَلَامُهُمْ كَلَامُ الْأَنْبِيَاءِ ، أَوْلَيْكَ الْأَبْطَالُ حَقًّا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جملی فرماید : «هرگاه اشتغال به من بر بنده ام چیره گردد ، خواسته و لذتش را در یاد خود قرار خواهم داد . پس چون خواسته و لذتش را در یاد خود قرار دادم ، عاشق من می شود و من عاشق او می شوم . پس چون عاشق من شد و من عاشق او شدم ، پرده میان خود و او را برخواهم داشت و این حالت را بر او مسلط خواهم کرد ، تا آن که چون مردم غافل شدند ، او غافل نشود . این کسان ، سخنشان سخن پیامبران است . آنان ، قهرمانان حقیقی اند» .

کنز العمال : ۱ / ۴۳۳ / ۱۸۷۲ نقلاً عن حلیه الأولیاء .

حدیث ۲۰۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ ... الرِّضَا بِالْقَضَاءِ ، وَبِرَكَّةِ الْمَوْتِ بَعْدَ الْعَيْشِ ، وَبِرَدِّ الْعَيْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ ، وَلَمَذَّةِ الْمَنْظَرِ إِلَى وَجْهِكَ ، وَشَوْقًا إِلَى رُؤْيَيْكَ وَلِقَائِكَ ، مِنْ غَيْرِ ضَرَاءٍ مُضِرَّةٍ ، وَلَا فِتْنَةٍ مُضِلَّةٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بارالها ! من از تو خشنودی به قضایت ، برکت مرگ پس از زندگی ، خوشی زندگی پس از مرگ ، لذت نگرستن به رخسارت ، شوق دیدار و دیدنت بی تنگنایی زیانبار و یافتن ای گم راه کننده را خواستارم .

الکافی : ۲ / ۵۴۸ / ۶ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱ / ۳۲۸ / ۹۶۰ و فی «مظلمه» بدل «مضلة» و کلاهما عن محمد بن الفرغ عن الإمام الجواد علیه السلام ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۱ / ۲۰۶۹ و لیس فیهما «وبركة الموت بعد العیش» ، بحار الأنوار : ۸۶ / ۲ / ۲ ؛ سنن النسائی : ۳ / ۵۵ عن عمار بن یاسر ، مسند ابن حنبل : ۸ / ۱۵۶ / ۲۱۷۲۴ ، المستدرک علی الصحیحین : ۱ / ۶۹۷ / ۱۹۰۰ و فیها «بعد القضاء» بدل «بالقضاء» ، المعجم الکبیر : ۵ / ۱۱۹ / ۴۸۰۳ و ص ۱۵۷ / ۴۹۳۲ کلاهما نحوه و کلها عن زید بن ثابت و لیس فیها «بركة الموت بعد العیش» ، کنز العمال : ۲ / ۱۷۴ / ۳۶۱۱ و ص ۱۹۹ / ۳۷۴۲ .

حدیث ۲۰۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ أَحَبَّ الْأَشْيَاءِ إِلَيَّ ، وَاجْعَلْ خَشْيَتَكَ أَخْوَفَ الْأَشْيَاءِ عِنْدِي ، وَاقْطَعْ عَنِّي حَاجَاتِ الدُّنْيَا بِالشَّوْقِ إِلَى لِقَائِكَ ، وَإِذَا أَقْرَبْتَ أَعْيَنَ أَهْلِ الدُّنْيَا مِنْ دُنْيَاهُمْ فَأَقْرِ عَيْنِي مِنْ عِبَادَتِكَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بارالها ! دوستی ات را محبوب ترین چیزها نزد من گردان . ترس از خودت را ترسبارترین چیزها برایم قرار ده و با شوق دیدارت ، نیازهای دنیا را از من بپر و هر گاه چشم روشنی اهل دنیا را از دنیایشان قرار دادی ، چشمم را با عبادتت روشن کن .

کنز العمال : ۲ / ۱۸۲ / ۳۶۴۸ نقلاً عن حلیه الأولیاء عن الهیثم بن مالک الطائی ؛ وراجع مصباح الزائر : ۵۲۹ ، بحار الأنوار : ۱۰۱ / ۲۸۷ / ۲ . راجع : ص ۵۸۶ (جوامع آثار محبة الله سبحانه) .

حدیث ۲۰۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اجْعَلْ فِي دُعَائِكَ : اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي لَذَّةَ النَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ ، وَالشَّوْقَ إِلَى لِقَائِكَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : در دعایت این جمله را قرار ده : بارالها ! لذت نگرستن به رخسارت و شوق دیدارت را روزی ام گردان .

کنز العمال : ۲ / ۱۹۱ / ۳۷۰۱ نقلاً عن الحکیم عن زید بن ثابت .

حدیث ۲۰۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ مِنْ دُعَاءِ دَاوُدَ يَقُولُ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ حُبَّكَ ، وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّكَ ، وَالْعَمَلَ الَّذِي يُبَلِّغُنِي حُبَّكَ . اللَّهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ نَفْسِي وَأَهْلِي وَمِنْ الْمَاءِ الْبَارِدِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : داوود علیه السلام در دعاهای خود می گفت : بارالها ! من دوستی تو و دوستی آن که دوستت دارد و کرداری را که مرا به دوستی ات می رساند ، از تو درخواست می کنم . بارالها ! دوستی ات را نزد من محبوب تر از خودم ، خانواده ام و آب خنک ، قرار ده .

سنن الترمذی : ۵ / ۵۲۲ / ۳۴۹۰ ، المستدرک علی الصحیحین : ۲ / ۴۷۰ / ۳۶۲۱ ، حلیة الأولیاء : ۱ / ۲۲۶ ، تاریخ دمشق : ۱۷ / ۸۶ ، الفردوس : ۳ / ۲۷۱ / ۴۸۱۰ کلها عن أبی الدرداء ، کنز العمال : ۲ / ۱۹۵ / ۳۷۱۸ و ص ۲۰۹ / ۳۷۹۴ ، وراجع مسند ابن حنبل : ۸ / ۲۵۹ / ۲۲۱۷۰ .

حدیث ۲۰۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مَشْغُولِينَ بِأَمْرِكَ ، آمِنِينَ بِوَعْدِكَ ، آسِئِينَ مِنْ خَلْقِكَ ، آنْسِينَ بِكَ ، مُسْتَوْحِشِينَ مِنْ غَيْرِكَ ، رَاضِينَ بِقَضَائِكَ ، صَابِرِينَ عَلَى بَلَائِكَ ، شَاكِرِينَ عَلَى نِعْمَاتِكَ ، مُتَلَدِّذِينَ بِذِكْرِكَ ، فَرِحِينَ بِكِتَابِكَ ، مُنَاجِينَ إِيَّاكَ آتَاءَ اللَّيْلِ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ ، مُسْتَعِدِّينَ لِلْمَوْتِ ، مُشْتَاقِينَ إِلَى لِقَائِكَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - در دعایش - : بارالها ! ما را به فرمانت مشغول ، به وعده ات مطمئن ، از آفریده ات نومید ، به خود مأنوس ، از غیر از خود ترسان ، به قضایت خشنود ، در بلایت شکبیا ، بر نعمتت سپاسگزار ، به یادت کامروا ، به کتابت شادمان ، با خودت در شبانه روز رازگو ، برای مرگ ، آماده و به دیدارت مشتاق ساز .

جامع الأخبار : ۳۶۴ / ۱۰۱۳ ، بحار الأنوار : ۹۵ / ۳۶۰ / ۱۶ .

حدیث ۲۰۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الشَّابَّ التَّائِبَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، جوان توبه کار را دوست دارد .

الجامع الصغير : ۱ / ۲۸۵ / ۱۸۶۶ ، کنز العمال : ۴ / ۲۰۹ / ۱۰۱۸۵ کلاهما نقلاً عن أبی الشیخ عن أنس .

حدیث ۲۰۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ الْمُفْتَنَ التَّوَّابَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بنده مؤمن به گناه آزموده شده توبه کار را دوست دارد .

مسند ابن حنبل : ۱ / ۱۷۴ / ۶۰۵ و ص ۲۲۱ / ۸۱۰ و لیس فی «المؤمن» ، مسند أبی یعلی : ۱ / ۲۵۷ / ۴۷۹ ، حلیه الأولیاء : ۳ / ۱۷۸
وفیه «المفتقر» بدل «المفتن» و کلها عن عبد الملك بن سفیان الثقفی عن الإمام الباقر علیه السلام عن محمد بن الحنفیة عن الإمام علی
علیه السلام ، کنز العمال : ۴ / ۲۰۹ / ۱۰۱۸۶ ؛ الکافی : ۲ / ۴۳۵ / ۹ عن

حدیث ۲۰۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَحَبَّ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَطْوَعُهُمْ لَهُ ، وَأَتْقَاهُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین مردم در نزد خداوند در روز قیامت ، فرمانبرترین آنها نسبت به او و پرهیزگارترین آنان است .

الکافی : ۵ / ۳۴۰ / ۱ عن أبی حمزة الثمالی عن الإمام الباقر علیه السلام ، غرر الحکم : ۳۱۵۸ عن الإمام علی علیه السلامنحوه ، بحار الأنوار : ۲۲ / ۱۱۸ / ۸۹ .

حدیث ۲۰۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ أَنْ يُعْمَلَ بِفَرَائِضِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، دوست دارد که واجباتش به جای آورده شود .

کنز العمال : ۱۵ / ۷۶۹ / ۴۳۰۲۰ نقلاً عن ابن عدی فی الکامل عن عائشة .

حدیث ۲۰۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّكُمْ إِلَى اللَّهِ أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا ، الْمُؤَطَّوُونَ أَكْنَفًا ، الَّذِينَ يَأْلَفُونَ وَيُؤْلَفُونَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین های شما در نزد خداوند ، خوش خوترین های شما هستند ؛ آنان که فروتنی می کنند و با دیگران الفت می گیرند و دیگران با آنان ، الفت می گیرند .

تاریخ بغداد : ۱ / ۳۸۲ عن أنس ، صحیح ابن حبان : ۲ / ۲۳۲ / ۴۸۲ عن أبی ثعلبه وفیه «إِنَّ أَحَبَّكُمْ إِلَى اللَّهِ وَأَقْرَبَكُمْ مِنِّي أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا» ، کنز العمال : ۳ / ۱۳ / ۵۱۹۸ ؛ عوالی اللالی : ۱ / ۱۰۰ / ۲۱ ، مستدرک الوسائل : ۹ / ۱۵۰ / ۱۰۵۲۱ نقلاً عن تفسیر أبی الفتوح الرازی وکلاهما عن أبی هریره .

حدیث ۲۰۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَعَالِيَ الْأُمُورِ وَأَشْرَافَهَا ، وَيَكْرَهُ سَفْسَافَهَا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، کارهای والا و ارجمند را دوست می دارد و کارهای پست را ناخوش می دارد .

المعجم الكبير : ۳ / ۱۳۱ / ۲۸۹۴ عن فاطمة بنت الحسين عن أبيها الإمام الحسين عليه السلام ، مسند الشهاب : ۲ / ۱۵۰ / ۱۰۷۶ عن

فاطمه بنت الحسین عن الإمام زين العابدين عن أبيه عليهما السلام عنه صلى الله عليه وآله ، المعجم الأوسط : ۷ / ۷۸ / ۶۹۰۶ عن جابر نحوه وليس فيه «أشرفها» ؛ الجعفریات : ۱۹۶ ، النوادر للراوندي : ۷ كلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه وآله و آله نحوه ، عوالي اللآلی : ۱ / ۶۷ / ۱۱۷ وليس فيه «وأشرفها» ، بحار الأنوار : ۵ / ۷۵ / ۱۳۷ .

حدیث ۲۰۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ كَرِيمٌ يُحِبُّ الْكَرَمَ ، وَيُحِبُّ مَعَالِيَ الْأَخْلَاقِ ، وَيَكْرَهُ سَفْسَافَهَا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بزرگوار است و بزرگواری را دوست می دارد ؛ خوی های والا- را دوست می دارد و خوی های پست را ناخوش می دارد .

المستدرک علی الصحیحین : ۱ / ۱۱۱ / ۱۵۱ ، المعجم الكبير : ۶ / ۱۸۱ / ۵۹۲۸ كلاهما عن سهل ابن سعد ، السنن الكبرى : ۱۰ / ۳۲۲ / ۲۰۷۸۰ عن طلحة بن كریز ، تاریخ دمشق : ۱۴ / ۲۸۹ / ۳۵۶۶ عن سعد ، شعب الإيمان : ۶ / ۲۴۱ / ۸۰۱۱ ، حلیة الأولیاء : ۳ / ۲۵۵ كلاهما عن سهل بن سعد ، كنز العمال : ۶ / ۳۴۷ / ۱۵۹۹۱ .

حدیث ۲۰۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ رَجُلًا زَارَ أَخَاهُ فِي قَرْيَةٍ أُخْرَى ، فَأَرَادَ اللَّهُ لَهُ عَلَى مِدْرَجَتِهِ مَلَكًا ، فَلَمَّا أَتَى عَلَيْهِ قَالَ : أَيْنَ تُرِيدُ ؟ قَالَ : أُرِيدُ أَخًا لِي فِي هَذِهِ الْقَرْيَةِ . قَالَ : هَلْ لَكَ عَلَيْكَ مِنْ نِعْمَةٍ تَرْبُّهَا ؟ قَالَ : لا- ، غَيْرَ أَنِّي أَحْبَبْتُهُ فِي اللَّهِ عِزٌّ وَجَلٌّ . قَالَ : فَإِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكَ بِأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَبَّكَ كَمَا أَحَبَّبْتَهُ فِيهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مردی راهی دیدار برادر (دوست) خود در روستایی شد . خداوند ، فرشته ای بر سر راه او قرار داد . چون آن مرد پیش آمد ، فرشته از او پرسید : «به کجا می روی ؟». پاسخ داد : «به دیدار برادری که در این روستا دارم ، می روم». پرسید : «آیا نعمتی نزد او داری که برای رسیدن به آن ، نزدش می روی ؟».

پاسخ داد : «نه ، جز این که او را در راه خداوند عز و جل دوست دارم» .

فرشته گفت : «من نیز پیام آور خدا به سویت هستم که خداوند ، تو را دوست دارد ، همان گونه که تو در راهش دوستی می ورزی» .

صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۸۸ / ۳۸ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۳۷۸ / ۹۳۰۲ و ص ۵۲۸ / ۱۰۲۵۱ نحوه ، شعب الإيمان : ۶ / ۴۸۸ / ۹۰۰۴ ، تاریخ بغداد : ۳ / ۴۰۰ و ج ۱۱ / ۷۶ و ج ۱۴ / ۳۱ ، كنز العمال : ۷ / ۹ / ۲۴۶۶۳ ؛ كشف الريبه : ۸۰ کلها عن أبي هريرة .

حدیث ۲۰۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ ، وَحَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَبَاذِلِينَ فِيَّ ، وَحَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَصَادِقِينَ فِيَّ ، وَحَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَرَاوِرِينَ فِيَّ ، وَحَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَوَاصِلِينَ فِيَّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل فرمود : «دوستی ام با آنان که در راه من یکدیگر را دوست می دارند ، قطعی است؛ و دوستی ام با آنان که در راه من به یکدیگر می بخشند ، قطعی است؛ و دوستی ام با آنان که در راه من با یکدیگر دوستی

می کنند ، قطعی است ؛ و دوستی ام با آنان که در راه من به دیدار یکدیگر می روند ، قطعی است ؛ و دوستی ام با آنان که در راه من با یکدیگر می پیوندند ، قطعی است .

المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۱۸۸ / ۷۳۱۶ عن عبادۃ بن الصامت .

حدیث ۲۰۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : وَجِبَتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ ، وَالْمُتَجَالِسِينَ فِيَّ ، وَالْمُتَرَاوِرِينَ فِيَّ ، وَالْمُتَبَاذِلِينَ فِيَّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال می فرماید : «دوست داشتن آنان که در راه من با یکدیگر را دوست می دارند ، در راه من با یکدیگر همنشینی می کنند ، در راه من به دیدار یکدیگر می روند و در راه من به یکدیگر می بخشند ، بر من واجب است .»

الموطأ : ۲ / ۹۵۴ / ۱۶ ، مسند ابن حنبل : ۸ / ۲۳۹ / ۲۲۰۹۱ ، صحیح ابن حبان : ۲ / ۳۳۵ / ۵۷۵ و لیس فیہ «والمُتباذِلین فیَّ» ، المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۱۸۷ / ۷۳۱۴ ، المعجم الکبیر : ۲۰ / ۸۰ / ۱۵۰ ، مسند الشهاب : ۲ / ۳۲۳ / ۱۴۴۹ و لیس فیہ «والمُتجالسین فیَّ والمُتباذِلین فیَّ» و کلها عن معاذ بن جبل .

حدیث ۲۰۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ : تَحَبَّبُوا إِلَى اللَّهِ وَتَقَرَّبُوا إِلَيْهِ .
قَالُوا : يَا رُوحَ اللَّهِ ، بِمَاذَا نَتَحَبَّبُ إِلَى اللَّهِ وَنَتَقَرَّبُ ؟
قَالَ : يُبْغِضُ أَهْلَ الْمَعَاصِي ، وَالتَّمَسُوا رِضَى اللَّهِ بِسَخَطِهِمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : عیسی بن مریم علیه السلام به حواریان خود فرمود : «با خداوند ، دوستی کنید و به او نزدیک شوید» .

گفتند : ای روح خدا ! با چه به خدا نزدیک شویم و با او دوستی کنیم ؟

فرمود : «با دشمنی با معصیتکاران . خشنودی خدا را با ناخشنودی آنان به دست آورید» .

تحف العقول : ۴۴ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۲۳۵ ، إرشاد القلوب : ۷۷ کلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۴۷ / ۶۰ ؛ ربيع الأبرار : ۱ / ۴۸۳ ، كنز العمال : ۳ / ۶۵ / ۵۵۱۸ .

حدیث ۲۰۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إزهد في الدنيا يُحببك الله .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : به دنیا بی رغبت باش ، تا خداوند ، دوستت بدارد .

سنن ابن ماجه : ۲ / ۱۳۷۳ / ۴۱۰۲ ، المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۳۴۸ / ۷۸۷۳ ، المعجم الکبیر :

حدیث ۲۰۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إن أحببت

رسول خدا صلی الله علیه و آله : اگر دوست داری که خداوند دوستت بدارد، به دنیا بی رغبت باش و اگر دوست داری مردم دوستت بدارند، هر گاه از مال دنیا چیزی به دست افتاد ، آن را به سوی آنان بیفکن .

۱۹۳ / ۵۹۷۲ ، شعب الإيمان : ۷ / ۳۴۴ / ۱۰۵۲۲ و ح ۱۰۵۲۳ ، حلیة الأولیاء : ۳ / ۲۵۳ کلها عن سهل بن سعد الساعدی و ج ۸ / ۴۱ عن أنس ، کنز العمال : ۳ / ۱۹۹ / ۶۱۵۹ .

حدیث ۲۰۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أردت أن يُحبَّكَ اللهُ فَأَبْغِضِ الدُّنْيَا ، وَإِذَا أُرِدْتَ أَنْ يُحِبَّكَ النَّاسُ فَمَا كَانَ عِنْدَكَ مِنْ فَضُولِهَا فَانْبِذْهُ إِلَيْهِمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خواستی خدا دوستت بدارد، دنیا را دشمن بدار و هر گاه خواستی مردم دوستت بدارند، افزون بر نیاز خود را ، به سویشان بیفکن .

تاریخ بغداد: ۷/۲۷۰، البدایة والنهایة: ۱۰/۱۳۷ کلاهما عن ربیع بن خراش ، کنز العمال: ۳/۱۸۲/۶۰۶۷ .

حدیث ۲۰۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِنْ جُرْعَةٍ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ جُرْعَةٍ غَيْظٍ يَكْظُمُهَا عَبْدٌ ، مَا كَظَمَهَا عَبْدٌ لِلَّهِ إِلَّا مَلَأَ اللَّهُ جَوْفَهُ إِيْمَانًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ جرعه ای نزد من محبوب تر از جرعه خشمی نیست که بنده ، آن را فرو می خورد . هر گاه بنده ای برای خدا خشم خود را فرو ببرد، خداوند ، درون او را سرشار از ایمان خواهد کرد .

مسند ابن حنبل : ۱ / ۷۰۰ / ۳۰۱۷ ، تفسیر ابن کثیر : ۱ / ۴۹۳ ، کنز العمال : ۳ / ۱۳۰ / ۵۸۲۱ نقلًا عن ابن أبی الدنیا وفيهما «إلى الله» بدل «إلى» وكلها عن ابن عباس و ج ۶ / ۲۱۷ / ۱۵۴۰۶ .

حدیث ۲۰۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِنْ جُرْعَةٍ أَحَبُّ إِلَيَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ جُرْعَتَيْنِ : جُرْعَةٍ غَيْظٍ يَرُدُّهَا مُؤْمِنٌ بِحِلْمٍ ، وَجُرْعَةٍ جَزَعٍ يَرُدُّهَا مُؤْمِنٌ بِصَبْرٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ جرعه ای نزد خدا محبوب تر از دو جرعه نیست: جرعه خشمی که مؤمن ، آن را با بردباری فرو می برد و جرعه بی تابی ای که مؤمن ، آن را با شکیبایی [به درون خود] باز می گرداند .

الأمالی للمفید : ۱۱ / ۸ عن أبی حمزة عن الإمام زین العابدین علیه السلام ، الخصال : ۵۰ / ۶۰ ، جامع الأحادیث للقمی : ۲۲۴ وفيهما «مصيبة» بدل «جزع» وكلاهما عن أبی حمزة الثمالی عن الإمام زین العابدین علیه السلام ،

حدیث ۲۰۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَجِبَتْ مَحَبَّةُ اللَّهِ عَلَى مَنْ غَضِبَ

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستی خدا نسبت به کسی که خشمگین شود و آن گاه بردباری کند، قطعی است .

زهد للحسین بن سعید: ۷۶ / ۲۰۴ عن أبي حمزة عن الإمام الباقر عليه السلام، إقبال الأعمال: ۳ / ۸۵ كلاهما نحوه، بحار الأنوار: ۶۹ / ۳۷۸ / ۳۱؛ الفردوس: ۴ / ۹۱ / ۶۲۸۳ عن الإمام عليّ عليه السلام عنه صلى الله عليه وآله، كنز العمال: ۱۵ / ۸۷۳ / ۴۳۴۷۰ نقلًا عن ابن لال و كلاهما عن الإمام عليّ عليه السلام عنه صلى الله عليه وآله و آلهو كلاهما نحوه.

حدیث ۲۰۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: إِنَّ فِيكَ لَخَصْلَتَيْنِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ: الْحِلْمَ وَالْأَنَاءَ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: - به مردی - در تو دو صفت است که خداوند، آنها را دوست دارد: بردباری و درنگ در کارها. صحیح مسلم: ۱/۴۹/۱۸، السنن الکبری: ۱۰/۳۲۷/۲۰۸۰۲، مسند ابن حنبل: ۴/۴۷/۱۱۱۷۵ کلها عن أبي سعيد، سنن أبي داود: ۴/۳۵۷/۵۲۲۵ عن زارع، سنن الترمذی: ۴/۳۶۶/۲۰۱۱، سنن ابن ماجه: ۲/۱۴۰۱/۴۱۸۸ وفيه «الحياء» بدل «الأناة»، المعجم الكبير: ۱۲/۱۷۸/۱۲۹۶۹ کلها عن ابن عباس، كنز العمال: ۳/۱۳۳/۵۸۳۷.

حدیث ۲۰۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ السَّخِيَّ؛ فَأَجْبُوهُ، وَيُبْغِضُ الْبَخِيلَ؛ فَأَبْغِضُوهُ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: خداوند، بخشنندگان را دوست می دارد؛ پس دوستشان بدارید و بخیلان را دشمن می دارد؛ پس دشمنشان بدارید. درر الأحادیث: ۳۵ عن يحيى بن الحسين.

حدیث ۲۰۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْجَوَادَ مِنْ خَلْقِهِ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: خداوند، در میان خَلْقش، بخشنندگان را دوست دارد. البيان والتبيين: ۲/۵۷ عن محمد بن إبراهيم التيمي؛ نثر الدر: ۱/۲۶۵.

حدیث ۲۰۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: إِنَّ اللَّهَ جَوَادٌ يُحِبُّ الْجَوَدَ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: خداوند، بخشنده است و بخشش را دوست دارد.

شُعب الإيمان: ۷/۴۲۶/۱۰۸۴۰ عن طلحة بن عبيدالله، سنن الترمذی: ۵/۱۱۲/۲۷۹۹ عن سعد بن أبي وقاص نحوه؛ تاریخ یعقوبی: ۲/۹۷، النوادر للراوندي: ۷، الجعفریات: ۱۹۶ كلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه وآله.

حدیث ۲۰۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّخِيُّ الْجَهْلُ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْعَابِدِ الْبَخِيلِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : نزد خدا، بخشنده نابخرد، از پارسای بخیل، محبوب تر است.

البخلاء للخطیب : ۴۵ ، الفردوس : ۲ / ۳۴۲ / ۳۵۴۶ و فیہ «العالم» بدل «العابد» و کلاهما عن عائشه ، کنز العمال : ۶ / ۳۹۲ / ۱۶۲۱۰ .

حدیث ۲۰۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَائِشَةُ تَوَاضَعِي ؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الْمُتَوَاضِعِينَ ، وَيُبْغِضُ الْمُتَكَبِّرِينَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای عایشه ! فروتن باش که خداوند متعال ، فروتنان را دوست می دارد و گردنکشان را دشمن می دارد.

الفردوس : ۵ / ۴۲۷ / ۸۶۳۴ ، کنز العمال : ۳ / ۱۱۳ / ۵۷۳۴ نقلاً عن أبي الشيخ و کلاهما عن عائشه .

حدیث ۲۰۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مِنْ عِبَادِهِ الْغَيُورَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بندگان باغیرت خود را دوست دارد.

المعجم الأوسط : ۸ / ۲۱۵ / ۸۴۴۱ ، الفردوس : ۱ / ۶۴ / ۱۸۴ ، قضاء الحوائج لابن أبي الدنيا : ۵۲ / ۴۴ و فیہ «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْغَيُورَ» عن مندل بن علی عن الإمام الصادق عن أبيه و کلها عن الإمام علی علیهم السلام ، کنز العمال : ۳ / ۳۸۷ / ۷۰۷۶ .

حدیث ۲۰۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرَّفِيقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، ملایمت را در همه کارها دوست دارد .

صحیح البخاری : ۵ / ۲۲۴۲ / ۵۶۷۸ ، صحیح مسلم : ۴ / ۱۷۰۶ / ۲۱۶۵ ، سنن الترمذی : ۵ / ۶۰ / ۲۷۰۱ ، سنن ابن ماجه : ۲ / ۱۲۱۶ / ۳۶۸۹ ، سنن الدارمی : ۲ / ۷۷۹ / ۲۶۹۱ ، مسند ابن حنبل : ۹ / ۲۸۲ / ۲۴۱۴۵ و ص ۳۷۰ / ۲۴۶۰۷ ، صحیح ابن حبان : ۲ / ۳۰۷ / ۵۴۷ کلها عن عائشه ، کنز العمال : ۳ / ۳۴ / ۵۳۳۳ .

حدیث ۲۰۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرَّفِيقَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند، ملایم است و ملایمت را دوست دارد.

صحیح مسلم : ۴ / ۲۰۰۴ / ۲۵۹۳ ، السنن الكبرى : ۱۰ / ۳۲۶ / ۲۰۷۹۷ کلاهما عن عائشه ، سنن أبي داود : ۴ / ۲۵۴ / ۴۸۰۷ ، المصنّف لابن أبي شيبة : ۶ / ۸۷ / ۹ کلاهما عن عبد الله بن مغفل ، سنن ابن ماجه : ۲ / ۱۲۱۶ / ۳۶۸۸ ، صحیح ابن حبان : ۲ / ۳۰۹ /

۵۴۹ کلاهما عن أبي هريرة، مسند ابن حنبل: ۱/۲۳۹/۹۰۲، مسند أبي يعلى: ۱ / ۲۵۹ / ۴۸۶ کلاهما عن أبي خليفه عن الإمام علي عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله، المعجم الكبير: ۲۰ / ۳۶۵ / ۸۵۲ عن خالد بن معدان عن أبيه، كنز العمال: ۳ / ۳۳ / ۵۳۳۲؛ الكافي: ۲/۱۱۸/۳، مشكاة الأنوار: ۱۸۰ کلاهما عن الإمام الصادق عليه السلام، بحار الأنوار: ۷۵/۵۶/۲۲.

حدیث ۲۰۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا سَلْمَانَ، الْمُؤْمِنُ إِذَا قَرَأَ الْقُرْآنَ فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ أَبْوَابَ الرَّحْمَةِ، وَخَلَقَ اللَّهُ بِكُلِّ حَرْفٍ يَخْرُجُ مِنْ فِيهِ مَلَكًا يُسَبِّحُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛ فَإِنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ - بَعْدَ تَعَلُّمِ الْعِلْمِ - أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ.
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای سلمان! مؤمن، هرگاه قرآن بخواند، خداوند درهای رحمت را بر او می گشاید و با هر حرفی که از دهانش خارج می شود، فرشته ای می آفریند که تا روز قیامت برایش تسبیح خواهد گفت؛ زیرا پس از دانش آموزی، هیچ چیز نزد خداوند، محبوب تر از خواندن قرآن نیست.
 جامع الأخبار: ۱۱۴ / ۱۹۷.

حدیث ۲۰۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَمَلَهُ الْقُرْآنَ هُمْ الْمَحْفُوفُونَ بِرَحْمَةِ اللَّهِ، الْمَلْبُوسُونَ بِنُورِ اللَّهِ عِزٍّ وَجَلٍّ. يَا حَمَلَةَ الْقُرْآنِ، تَحَبَّبُوا إِلَى اللَّهِ بِتَوْقِيرِ كِتَابِهِ يَزِدُّكُمْ حُبًّا وَيُحَبِّبُكُمْ إِلَى خَلْقِهِ.
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : رحمت خدا، حاملان قرآن را فرا گرفته است و آنان به نور خداوند عز و جل در پوشیده شده اند. ای حاملان قرآن! با بزرگداشت کتابش با خدا دوستی کنید، تا شما را بیشتر دوست بدارد و شما را محبوب خلقش گرداند.
 جامع الأخبار: ۱۱۵ / ۲۰۲ نقلًا عن تفسير أبي الفتوح الرازي.

حدیث ۲۰۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اللَّهُ عِزٌّ وَجَلٌّ يُحِبُّ إِغَاثَةَ اللَّهْفَانِ.
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : خدای عز و جل، یاری کردن دادخواهان را دوست دارد.
 الكافي: ۴ / ۲۷ / ۴، الخصال: ۱۳۴ / ۱۴۵ کلاهما عن ابن القداح عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، كتاب من لا يحضره الفقيه: ۲/۵۵ / ۱۶۸۲، الاختصاص: ۲۴۰، عوالي اللآلی: ۱ / ۳۷۶ / ۱۰۰ و ح ۱۰۱، بحار الأنوار: ۷۴ / ۴۰۹ / ۱۰؛ مسند أبي يعلى: ۴ / ۲۲۰ / ۴۲۸۰ عن أنس، شعب الإيمان: ۶ / ۱۱۶ / ۷۶۵۷ عن ابن عباس، قضاء الحوائج لابن أبي الدنيا: ۴۰/۲۸ عن عبادة بن أبي عبيد، كنز العمال: ۶/۸/۱۴۶۰۲ نقلًا عن ابن عساكر عن أبي هريرة.

حدیث ۲۰۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ النَّاسِكَ النَّظِيفَ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، عبادت پیشه پاکیزه را دوست دارد .
تاریخ بغداد : ۱۰ / ۱۲ عن جابر بن عبدالله ، کنز العمال : ۹ / ۲۷۷ / ۲۶۰۰۰ .

حدیث ۲۰۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَنْظِفُوا بِكُلِّ مَا اسْتَطَعْتُمْ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى بَنَى الْإِسْلَامَ عَلَى النَّظَافَةِ ، وَلَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا كُلُّ نَظِيفٍ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : با هر چه می توانید ، خود را پاکیزه کنید که خداوند متعال ، اسلام را بر پاکیزگی بنیان نهاده است
و جز افراد پاکیزه به بهشت وارد نمی شوند .
کنز العمال : ۹ / ۲۷۷ / ۲۶۰۰۲ نقلاً عن أبي الصعاليك الطرسوسي في جزئه عن أبي هريره .

حدیث ۲۰۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْإِسْلَامُ نَظِيفٌ ، فَتَنْظِفُوا ؛ فَإِنَّهُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا نَظِيفٌ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : اسلام ، پاکیزه است . پس خود را پاکیزه سازید ، که جز پاکیزگان به بهشت وارد نمی شوند .
المعجم الأوسط : ۵ / ۱۳۹ / ۴۸۹۳ ، تاریخ بغداد : ۵ / ۱۴۳ کلاهما عن عائشة ، کنز العمال : ۹ / ۲۷۷ / ۲۶۰۰۱ .

حدیث ۲۰۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ يُحِبُّ الطَّيِّبَ ، نَظِيفٌ يُحِبُّ النَّظَافَةَ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، پاک است و پاکان را دوست دارد ؛ پاکیزه است و پاکیزگان را دوست دارد .
صحيح الترمذی : ۵ / ۱۱۲ / ۲۷۹۹ عن سعد بن أبي وقاص ، کنز العمال : ۱۵ / ۳۸۹ / ۴۱۵۰۰ .

حدیث ۲۰۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ سَمَحَ الْبَيْعِ ، سَمَحَ الشَّرَاءِ ، سَمَحَ الْقَضَاءِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، کسی را که در خرید ، فروش و پس دادن وام ، آسانگیر است ، دوست دارد .
سنن الترمذی : ۳ / ۶۰۹ / ۱۳۱۹ ، المستدرک علی الصحیحین : ۲ / ۶۴ / ۲۳۳۸ کلاهما عن أبي هريره ، کنز العمال : ۴ / ۴۴ / ۹۴۲۶ .

حدیث ۲۰۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَحَبُّ اللَّهِ تَعَالَى عَبْدًا سَمَحًا إِذَا بَاعَ ، وَسَمَحًا إِذَا اشْتَرَى ، وَسَمَحًا إِذَا اقْتَضَى .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، بنده ای را دوست دارد که در فروختن ، آسانگیر باشد ؛ در خریدن ، آسانگیر باشد ؛
در پس دادن وام ، آسانگیر باشد ؛ و در پس گرفتن وام ، آسانگیر باشد .

شُعْبُ الْإِيمَانِ : ۷ / ۵۳۶ / ۱۱۲۵۳ عن أبي هريرة ، مسند الشهاب : ۲ / ۲۵۲ / ۱۲۹۹ عن عثمان نحوه ، الموطأ : ۲ / ۶۸۵ / ۱۰۰ عن محمد بن المنكدر من دون إسناده إليه صلى الله عليه وآله ، كنز العمال : ۴ / ۴۴ / ۹۴۲۴ .

حدیث ۲۱۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ السَّهْلَ الطَّلِيْقَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، شخص آسانگیر و راحت را دوست دارد .

شُعْبُ الْإِيمَانِ : ۶ / ۲۵۴ / ۸۰۵۵ عن مورك العجلى وح ۸۰۵۶ ، الفردوس : ۱ / ۱۵۶ / ۵۷۴ وفيه «الطلق» بدل «الطليق» وكلاهما عن أبي هريرة ، كنز العمال : ۳ / ۳ / ۵۱۳۹ .

حدیث ۲۱۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ صَدَقَةٍ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ قَوْلِ الْحَقِّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ صدقه ای نزد خدا ، محبوب تر از گفتن حق نیست .

شُعْبُ الْإِيمَانِ : ۶ / ۱۲۵ / ۷۶۸۵ عن أبي هريرة ، تفسير الدرّ المنثور : ۲ / ۴۳ نقلاً عن ابن أبي حاتم عن عمرو بن دينار ، كنز العمال : ۶ / ۴۱۵ / ۱۶۳۲۵ .

حدیث ۲۱۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الصَّبْرَ عِنْدَ زَلْزَلَةِ الزَّلْزَالِ

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، شکیبایی به هنگام زلزله و لرزش ها ، یقین قاطع به هنگام پیش آمدن شبهه ها ، عقل کامل به هنگام در رسیدن شهوت ها ، و پارسایی راستین در برابر حرام و پلیدی ها را دوست دارد .
فی نسخه «زلزله الزلازل» (کذا فی هامش المصدر) .

حدیث ۲۱۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، زیباست و زیبایی را دوست دارد .

صحیح مسلم : ۱ / ۹۳ / ۹۱ ، مسند ابن حنبل : ۲ / ۵۸ / ۳۷۸۹ ، المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۲۰۱ / ۷۳۶۵ ، شُعْبُ الْإِيمَانِ : ۵ / ۱۶۱ / ۶۱۹۲ کلها عن عبدالله بن مسعود ، المعجم الكبير : ۸ / ۲۰۳ / ۷۸۲۲ عن أبي أمامة ، كنز العمّال : ۶ / ۶۳۹ / ۱۷۱۶۵ نقلاً عن ابن عساکر ؛ عوالی اللالی : ۱ / ۴۳۷ / ۱۵۰ و ج ۲ / ۲۸ / ۶۷ ، تفسیر العیاشی : ۲ / ۱۴ / ۲۹ عن الإمام الحسن علیه السلام ، بحار الأنوار : ۲ / ۱۷۵ / ۸۳ .

حدیث ۲۱۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ ، وَيُحِبُّ أَنْ يَرَى أَثَرَ نِعْمَتِهِ عَلَى عَبْدِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، زیباست و زیبایی را دوست دارد و خوش دارد که اثر نعمت خود را در بنده اش ببیند .
المعجم الأوسط: ۵/۶۰/۴۶۶۸ عن أبي ریحانه ، مسند أبي يعلى: ۲/۱۸/۱۰۵۰ ، شُعب الإيمان: ۵/۱۶۳/۶۲۰۱ كلاهما عن أبي سعيد ، كنز العمال : ۶ / ۶۴۲ / ۱۷۱۸۸ نقلاً عن ابن عساکر ؛ الکافی : ۶ / ۴۳۸ / ۱ عن أبي بصير عن الإمام الصادق عن الإمام عليّ عليهما السلام ، الخصال : ۶۱۳ / ۱۰ عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام عليّ عليهم السلام ، دعائم الإسلام: ۲/۱۵۵/۵۵۱ عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ۱۰/۹۲/۱ . راجع الجمال .

حدیث ۲۱۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ وَتَرْتُ يُحِبُّ الْوَتْرَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، تک است و تک را دوست دارد .

صحیح مسلم: ۴/۲۰۶۲/۲۶۷۷ عن أبيهريرة، سنن أبي داود: ۲/۶۱/۱۴۱۶، سنن الترمذی: ۲/۳۱۶/۴۵۳، سنن ابن ماجه: ۱ / ۳۷۰ / ۱۱۶۹ ، سنن النسائی : ۳ / ۲۲۹ ، مسند ابن حنبل : ۱ / ۳۰۲ / ۱۲۱۳ ، المستدرک علی الصحیحین : ۱ / ۴۴۱ / ۱۱۱۸ ، السنن الکبری : ۲ / ۶۵۷ / ۴۴۵۴ کلها عن عاصم بن ضمره عن الإمام عليّ عليه السلام عنه صلی الله علیه و آله ، كنز العمال : ۷ / ۴۰۶ / ۱۹۵۳۲ ؛ الکافی : ۳ / ۲۵ / ۴ ، تهذيب الأحكام : ۱ / ۳۶۰ / ۱۰۸۳ كلاهما عن زرارة عن الإمام الباقر عليه السلام .

حدیث ۲۱۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ نَفَقَةٍ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ نَفَقَةٍ قَصِيدٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ هزینه کردنی در نزد خدا محبوب تر از هزینه کردن به اعتدال نیست .

کتاب من لا يحضره الفقيه : ۳ / ۱۶۷ / ۳۶۲۱ ، المحاسن : ۲ / ۱۰۴ / ۱۲۸۰ كلاهما عن ابن أبي يعفور عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ۹۹ / ۱۲۲ / ۴ .

حدیث ۲۱۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ أَنْ يَرَى عَبْدَهُ تَعْبَا فِي طَلَبِ الْحَلَالِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، دوست دارد که بنده اش را در جستجوی مال حلال ، خسته ببیند .

کنز العمال : ۴ / ۴ / ۹۲۰۰ نقلاً عن الفردوس عن الإمام عليّ عليه السلام .

حدیث ۲۱۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ كَلَامٍ كَلِمَةٌ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ قَوْلٍ : «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ سخنی در نزد خداوند ، محبوب تر از گفتار «لا اله الا الله» نیست .

التوحيد : ۲۱ / ۱۴ ، ثواب الأعمال : ۲ / ۲۱ ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۸۲ / ۲۲۱۱ کلها عن ابن عباس ، بحار الأنوار : ۹۳ / ۱۹۶ / ۱۶ .

حدیث ۲۱۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يُؤْخَذَ بِرُخَصَّتِهِ ، كَمَا يُحِبُّ أَنْ يُؤْخَذَ بِعَزَائِمِهِ . إِنَّ اللَّهَ بَعَثَنِي بِالْحَنِيفِيَّةِ السَّمْحَةِ دِينَ إِبْرَاهِيمَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، دوست دارد رخصت ها (مباح ها)یش را به کار بندند ، همان گونه که دوست دارد به واجباتش عمل کنند . خداوند ، مرا با دین راحت و آسان برانگیخت ؛ دین ابراهیم .

کنز العمال : ۳ / ۳۴ / ۵۳۴۱ نقلاً عن ابن عساکر عن الإمام علي عليه السلام .

حدیث ۲۱۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى رُخْصَتُهُ ، كَمَا يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى عَزَائِمُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، دوست دارد که رخصت ها [/ مباحاتش] به جای آورده شود ؛ همان گونه که دوست دارد واجباتش به جای آورده شود .

صحيح ابن حبان : ۲ / ۶۹ / ۳۵۴ ، المعجم الكبير : ۱۱ / ۲۵۶ / ۱۱۸۸۰ كلاهما عن ابن عباس ، المعجم الأوسط : ۸ / ۸۲ / ۸۰۳۲ ، مسند الشهاب : ۲ / ۱۵۲ / ۱۰۷۹ كلاهما عن عائشة ، السنن الكبرى : ۳ / ۲۰۰ / ۵۴۱۵ ، مسند ابن حنبل : ۲ / ۴۳۸ / ۵۸۷۰ و ص ۴۳۹ / ۵۸۷۸ وفيهما «كما يكره أن تؤتى معصيته» بدل «كما يحب أن تؤتى عزائمه» وكلها عن ابن عمر، كنز العمال : ۳ / ۳۴ / ۵۳۳۴ ؛ بحار الأنوار : ۹۳ / ۲۹ نقلاً عن رسالة النعماني .

حدیث ۲۱۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ قَطْرَةٍ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ مِنْ قَطْرَتَيْنِ : قَطْرَةٌ دَمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَقَطْرَةٌ دَمْعٍ - فِي سَوَادِ اللَّيْلِ - مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ قطره ای نزد خداوند ، محبوب تر از دو قطره نیست : قطره خونی در راه خدا و قطره اشکی در سیاهی شب از ترس خدا .

الأمالی للمفید : ۱۱ / ۸ عن أبي حمزة عن الإمام زين العابدين عليه السلام ، الكافي : ۵ / ۵۳ / ۳ عن أبي حمزة عن الإمام الباقر عن أبيه عليهما السلام ج ۲ / ۴۸۲ / ۳ عن أبي حمزة عن الإمام الباقر عليه السلام ، المحاسن : ۱ / ۴۵۶ / ۱۰۵۴ عن أبي حمزة عن الإمام الصادق عليه السلام ، الخصال : ۵۰ / ۶۰ ، جامع الأحاديث للقمي : ۲۲۴ كلاهما عن أبي حمزة عن الإمام زين العابدين عليه السلام وكلها نحوه ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۵۲ / ۱۳ ؛ الفردوس : ۴ / ۶۵ / ۶۲۰۵ عن أبي أمامة نحوه .

حدیث ۲۱۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ الصَّامِتَ عِنْدَ ثَلَاثٍ : عِنْدَ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ ، وَعِنْدَ الزَّحْفِ ، وَعِنْدَ الْجَنَازَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، سکوت را در سه جا دوست دارد : به هنگام خوانده شدن قرآن ، به هنگام [جنگ و] پیش روی به سوی دشمن و به هنگام تشییع جنازه .

المعجم الكبير : ۵ / ۲۱۳ / ۵۱۳۰ عن زید بن أرقم ، كنز العمال : ۳ / ۳۵۰ / ۶۸۸۴ .

حدیث ۲۱۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّ الْعَمَلِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ تَعْجِيلُ الصَّلَاةِ لِأَوَّلِ وَقْتِهَا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین کارها نزد خداوند ، شتاب در به جا آوردن نماز در اوّل وقتش است .

مسند ابن حنبل : ۱۰ / ۳۱۶ / ۲۷۱۷۵ ، سنن الدارقطنی : ۱ / ۲۴۸ / ۱۲ ، المعجم الكبير : ۸ / ۲۵ / ۸۲ / ۲۰۸ کلّها عن أمّ فروة ، تاریخ بغداد : ۳ / ۲۰۵ عن ابن مسعود وفيه «الصلاة لوقتها» بدل «تعجيل الصلاة لأول وقتها» ، كنز العمال : ۷ / ۳۶۰ / ۱۹۲۶۳ .

حدیث ۲۱۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَفْوٌ يُحِبُّ الْعَفْوَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بخشایشگر است و گذشت [از خطای دیگران] را دوست دارد .

مسند ابن حنبل : ۲ / ۹۸ / ۳۹۷۷ و ص ۱۳۸ / ۴۱۶۸ ، السنن الكبرى : ۸ / ۵۷۵ / ۱۷۶۱۲ کلّها عن أبي ماجد ، المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۴۲۴ / ۸۱۵۵ ، المعجم الكبير : ۹ / ۱۱۰ / ۸۵۷۲ ، المصنّف لعبد الرزّاق : ۷ / ۳۷۲ / ۱۳۵۱۹ کلّها عن ابن مسعود ، كنز العمال : ۳ / ۳۷۳ / ۷۰۰۵ .

حدیث ۲۱۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، دوست دارد که میان فرزندانتان به عدالت رفتار کنید .

كنز العمّال : ۱۶ / ۴۴۶ / ۴۵۳۵۶ نقلًا عن الطبرانی و ص ۴۴۵ / ۴۵۳۵۰ نقلًا عن ابن النجّار وزاد فيه «حتّى فى القبل» وكلاهما عن النعمان بن بشير .

حدیث ۲۱۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ يُحِبُّهَا اللَّهُ : قِلَّةُ الْكَلَامِ ، وَقِلَّةُ الْمَنَامِ ، وَقِلَّةُ الطَّعَامِ . ثَلَاثَةٌ يُبَغِضُهَا اللَّهُ : كَثْرَةُ الْكَلَامِ ، وَكَثْرَةُ الْمَنَامِ ، وَكَثْرَةُ الطَّعَامِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، سه چیز را دوست می دارد : کم گویی ، کم خوابی و کم خوری ؛ و سه چیز را خداوند دشمن می دارد : پرخوابی ، پرخوری و پرخوری .

تنبيه الخواطر : ۲ / ۲۱۳ .

حدیث ۲۱۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ يُجِبُّهَا اللَّهُ سُبْحَانَهُ: الْقِيَامُ بِحَقِّهِ، وَالتَّوَاضُّعُ لِخَلْقِهِ، وَالْإِحْسَانُ إِلَى عِبَادِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند سبحان ، سه چیز را دوست می دارد : به جا آوردن حقوقش ، فروتنی برای خلقش و

نیکو کاری به بندگانش .

تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۲۱ .

حدیث ۲۱۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا بُئِيَ فِي الْإِسْلَامِ بِنَاءً أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ عِزٌّ وَجَلٌّ وَأَعَزُّ مِنَ التَّرْوِيجِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : در اسلام ، هیچ نهادی نزد خداوند عز و جلمحبوب تر و ارجمندتر از ازدواج نیست .

بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۲۲۲ / ۴۰ نقلًا عن الهداية .

حدیث ۲۱۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا تَقَى الْمُسْلِمَانِ فَسَلَّمَ كُلٌّ مِنْهُمَا عَلَى صَاحِبِهِ وَتَصَافَحَا كَانَ أَحَبُّهُمَا إِلَى اللَّهِ أَحْسَنُهُمَا بِشْرًا لِصَاحِبِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه دو مسلمان یکدیگر را ببینند و یکی از آنان به دیگری سلام کند و با او دست دهد ،

محبوب ترین آنان نزد خداوند ، خوش روترین آنان نسبت به دیگری است .

شُعَبُ الْإِيمَانِ: ۶/۲۵۳/۸۰۵۲ ، نوادر الأصول: ۲/۶۹ نحوه و كلاهما عن عمر، كنز العمال: ۹/۱۱۴/۲۵۲۴۵ .

حدیث ۲۱۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ سُرُورٌ تُدْخِلُهُ عَلَى الْمُؤْمِنِ؛ تَطَرُّدٌ عَنْهُ

جَوْعَتُهُ، أَوْ تَكْشِيفُ عَنْهُ كُرْبَتَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین کارها در نزد خدا ، شادمان ساختن مؤمن است ، مانند برطرف ساختن گرسنگی اش

و یا زدودن اندوهش .

الکافی : ۲ / ۱۹۱ / ۱۱ ، جامع الأحادیث للقمی : ۱۸۲ كلاهما عن مالك بن عطية عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ /

۲۹۵ / ۲۴ ؛ المعجم الكبير : ۱۲ / ۳۴۶ / ۱۳۶۴۶ ، المعجم الأوسط : ۶ / ۱۳۹ / ۶۰۲۶ كلاهما عن ابن عمر ، قضاء الحوائج لابن أبي

الدنيا : ۴۷ / ۳۶ ، سلسلة الأحاديث الصحيحة : ۲ / ۶۰۸ / ۹۰۶ نقلًا عن ابن عساكر وكلها نحوه وفيها زيادة «أو تقضى عنه ديناً» .

حدیث ۲۱۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُؤْمِنَ الْمُحْتَرِفَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، مؤمنِ پیشه ور را دوست دارد .

المعجم الأوسط : ۸ / ۳۸۰ / ۸۹۳۴ ، شُعب الإيمان : ۲ / ۸۸ / ۱۲۳۷ کلاهما عن سالم عن أبيه ، مسند الشهاب : ۲ / ۱۴۹ / ۱۰۷۲ ، المعجم الكبير : ۱۲ / ۲۳۸ / ۱۳۲۰۰ و ليس فيه «المؤمن» و كلاهما عن ابن عمر ، كنز العمّال : ۴ / ۴ / ۹۱۹۹ ؛ مسند زید : ۲۵۵ عن الإمام زين العابدين عن أبيه عن جدّه عليهم السلام عنه صلی الله علیه و آله .

حدیث ۲۱۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْحَيَّ الْعَبِيَّ الْمُتَعَفِّفَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، شخصِ آزرمگینِ سنجیده سخنِ پاکدامن را دوست دارد .

عوالی اللآلی : ۱ / ۷۰ / ۱۲۸ و فيه «الحيّ» والصحيح ما أثبتناه .

حدیث ۲۱۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْحَيَّ الْحَلِيمَ الْعَفِيفَ الْمُتَعَفِّفَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، شخصِ آزرمگینِ بردبارِ عفیفِ خویشندار را دوست دارد .

الکافی : ۲ / ۱۱۲ / ۸ عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام ، تحف العقول : ۳۰۰ عن الإمام الباقر عليه السلام ، مسند زید : ۳۸۸ عن الإمام زين العابدين عن أبيه عن جدّه عليهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، تنبيه الخواطر : ۱ / ۱۲۴ ، روضة الواعظين : ۴۱۷ ، الزهد للحسين بن سعيد : ۱۰ / ۲۰ عن جابر عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلی الله علیه و آله و آلهوفى الثلاثة الأخيرة

حدیث ۲۱۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ عَبْدَهُ الْمُؤْمِنَ

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بنده مؤمنِ خود را که تهیدستِ خویشانِ دارِ عیالوار است ، دوست دارد .

لغنی» بدل «العفیف»، بحار الأنوار : ۷۱ / ۴۰۵ / ۱۸ ؛ المعجم الكبير : ۱۰ / ۱۹۶ / ۱۰۴۴۲ عن ابن مسعود عن فاطمة عليها السلام عنه صلی الله علیه و آله ؛ كنز العمّال : ۶ / ۶۴۳ / ۱۷۱۹۲ نقلًا عن أمالي ابن صصرى عن أبي هريرة .

حدیث ۲۱۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُؤْمِنَ إِذَا كَانَ فَقِيرًا مُتَعَفِّفًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، مؤمن را چون درویش و خویشندار باشد ، دوست دارد .

المعجم الكبير : ۱۸ / ۱۸۶ / ۴۴۱ ، حلیة الأولیاء : ۲ / ۲۸۲ کلاهما عن عمران بن حصین ، كنز العمّال : ۶ / ۴۸۴ / ۱۶۶۴۹ .

حدیث ۲۱۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ [رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ]: ثَلَاثَةٌ يُحِبُّهُمُ اللَّهُ: رَجُلٌ قَامَ مِنَ اللَّيْلِ يَتْلُو كِتَابَ اللَّهِ، وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ صَدَقَةً يَمِينَةً يُخْفِيهَا - أَرَاهُ قَالَ: - مِنْ شِمَالِهِ، وَرَجُلٌ كَانَ فِي سَرِيَّةٍ فَأَنْهَزَمَ أَصْحَابُهُ فَاسْتَقْبَلَ الْعَدُوَّ.

سُنَنُ التِّرْمِذِيِّ - به نقل از عبدالله بن مسعود ، که حدیث را به پیامبر صلی الله علیه و آله می رساند - : [پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : «خداوند ، سه تن را دوست دارد : شخصی که شبانه برمی خیزد و به تلاوت قرآن می پردازد؛ شخصی که با دست راستش صدقه می دهد» و فکر می کنم پس از آن فرمود : «و آن را از دست چپش پنهان می دارد؛ و شخصی که همراه گروهی رزمنده باشد و چون یارانش بپراکنند ، خود به رویارویی دشمن می شتابد» .

سنن الترمذی : ۴ / ۶۹۷ / ۲۵۶۷ عن ابن مسعود ، المعجم الكبير : ۱۰ / ۲۰۸ / ۱۰۴۸۶ من دون إسناده إليه صلی الله علیه و آله ، كنز العمال : ۱۵ / ۸۲۰ / ۴۳۲۵۶ .

حدیث ۲۱۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ يُحِبُّهُمُ اللَّهُ وَيَضْحَكُ إِلَيْهِمْ وَيَسْتَبِشِرُ بِهِمْ: الَّذِي إِذَا انْكَشَفَتْ فِتْنَةٌ قَاتَلَ وَرَاءَهَا بِنَفْسِهِ لِلَّهِ، فَإِمَّا أَنْ يُقَاتَلَ وَإِمَّا أَنْ يَنْصُرَهُ اللَّهُ وَيَكْفِيَهُ، فَيَقُولُ: أَنْظِرُوا إِلَى عَبْدِي هَذَا كَيْفَ صَبَرَ لِي بِنَفْسِي! وَالَّذِي لَهُ امْرَأَةٌ حَسَنَةٌ وَفِرَاشٌ لَيْنٌ حَسَنٌ فَيَقُومُ مِنَ اللَّيْلِ، فَيَقُولُ: يَذَرُ شَهْوَتَهُ فَيَذْكُرُنِي وَلَوْ شَاءَ رَقَدَ! وَالَّذِي إِذَا كَانَ فِي سَفَرٍ وَكَانَ مَعَهُ رَكْبٌ فَسَهَرُوا ثُمَّ هَجَعُوا فَقَامَ مِنَ السَّحَرِ فِي سَرَاءٍ وَضُرَاءٍ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، سه تن را دوست می دارد ، به آنان لبخند می زند و به آنان شادمان می شود : کسی که چون گروهی پدیدار شوند ، در پی آن برای خدا با جان خود می جنگد ، پس یا کشته می شود و یا خداوند یاری اش می کند و از رنج کارزار بی نیازش می سازد . پس می فرماید : «به این بنده ام بنگرید که چگونه برای من از جان شکیبایی ورزید» ؛ و کسی که زنی زیبا و بستری نرم و خوش دارد . پس شبانه از جایش برمی خیزد . آن گاه خداوند می فرماید : «شهوتش را می نهد و مرا یاد می کند ، حال آن که اگر می خواست ، می خفت» ؛ و کسی که هرگاه با گروهی همسفر گردد ، چون آنان تا پاسی از شب بیدار بمانند و سپس بخوابند ، در خوشی و ناخوشی ، سحرگاهان [برای عبادت] از خواب برخیزد .

كنز العمال : ۱۵ / ۸۴۳ / ۴۳۳۵۰ نقلًا عن المعجم الكبير والمستدرک علی الصحیحین عن أبي الدرداء .

حدیث ۲۱۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ يَضْحَكُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَيْهِمْ: الرَّجُلُ إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ يُصَلِّي، وَالْقَوْمُ إِذَا صَفَّوْا لِلصَّلَاةِ، وَالْقَوْمُ إِذَا صَفَّوْا لِقِتَالِ الْعَدُوِّ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، روز قیامت به سه تن لبخند می زند : کسی که شبانه

بر می خیزد و نماز می خواند؛ مردمی که برای نماز ، صف می بندند ؛ و مردمی که برای پیکار با دشمن صف می بندند .

مسند أبي يعلى : ۱ / ۴۶۸ / ۱۰۰۰ ، المنتخب من مسند عبد بن حميد : ۲۸۵ / ۹۱۱ وفيه «في لقاء» بدل «لقتال» ، سنن ابن ماجه : ۱ / ۷۳ / ۲۰۰ نحوه ، مسند ابن حنبل : ۴ / ۱۶۰ / ۱۱۷۶۱ وليس فيه «والقوم إذا صفوا للصلاة» وكلها عن أبي سعيد الخدری ، كنز العمال :

۱۵ / ۸۴۲ / ۴۳۳۴۹ .

حدیث ۲۱۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَانِي جِبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَعَ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ بَعْدَ صَلَاةِ الظُّهْرِ وَقَالَ ... يَا مُحَمَّدُ، مَنْ أَحَبَّ الْجَمَاعَةَ أَحَبَّهُ اللَّهُ وَالْمَلَائِكَةُ أَجْمَعُونَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : جبرئیل ، همراه هفتاد هزار فرشته ، پس از نماز ظهر نزد آمد و گفت : ... ای محمد ! هر کس با جماعت بودن را دوست داشته باشد [و از اختلاف بپرهیزد] ، خداوند و همه فرشتگان ، دوستش خواهند داشت .

جامع الأخبار : ۱۹۳ / ۴۷۵ عن أبي سعيد الخدري ، بحار الأنوار : ۸۸ / ۱۵ / ۲۷ .

حدیث ۲۱۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ حَيِّيٌّ سَتِيرٌ يُحِبُّ الْحَيَاءَ وَالسَّتْرَ؛ فَإِذَا اغْتَسَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَسْتِرْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جلالزرمگین و پرده پوش است و پرده پوشی را دوست دارد . پس هر کس از شما غسل کرد ، خود را بپوشاند .

سنن أبي داود : ۴ / ۴۰ / ۴۰۱۲ ، سنن النسائي : ۱ / ۲۰۰ ، السنن الكبرى : ۱ / ۳۰۶ / ۹۵۶ کلها عن يعلى بن أمية ، المصنّف لعبد الرزاق : ۱ / ۲۸۸ / ۱۱۱۱ عن عطاء ، مسند ابن حنبل : ۶ / ۲۸۴ / ۱۷۹۹۰ وفيه «إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ حَيِّيٌّ سَتِيرٌ يُحِبُّ الْحَيَاءَ وَالسَّتْرَ» ، كنز العمال : ۹ / ۳۹۱ / ۲۶۶۲۷ .

حدیث ۲۱۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُحِبَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أَوْ يُحِبَّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَلْيَصْدُقْ حَدِيثَهُ إِذَا حَدَّثَ، وَلْيُؤَدِّ أَمَانَتَهُ إِذَا اتُّمِنَ، وَلْيُحْسِنِ جِوَارَ مَنْ جَاوَرَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که شادمان می شود که خدا و پیامبرش را دوست بدارد و یا خدا و پیامبرش او را دوست بدانند ، هر گاه سخن می گوید ، راست بگوید و هر گاه او را امین دارند ، امانتداری کند و با همسایگانش ، نیک همسایه داری کند .

شعب الإيمان : ۲ / ۲۰۱ / ۱۵۳۳ ، أسد الغابة : ۳ / ۴۸۵ / ۳۲۷۹ وليس فيه «يُحِبُّ اللَّهُ وَرَسُولَهُ أَوْ» ، كنز العمال : ۱۵ / ۸۲۵ / ۴۳۲۷۸ نقلًا عن الطبراني نحوه وكلها عن عبدالرحمن بن أبي قراد و ص ۸۴۸ / ۴۳۳۷۳ .

حدیث ۲۱۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : حَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلَّذِينَ يَتَصَادَقُونَ مِنْ أَجْلِي ، وَحَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلَّذِينَ يَتَنَاصَرُونَ مِنْ أَجْلِي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال می فرماید : «دوستی ام برای آنان که به خاطر من دوستی می کنند ، قطعی است و دوستی ام برای آنان که برای من یکدیگر را یاری می کنند ، قطعی است» .

مسکن الفؤاد : ۳۹؛ مسند ابن حنبل : ۷/۱۱۳/۱۹۴۵۵ ، الزهد لابن المبارك : ۲۵۰/۷۱۶ وفيهما «يتصافون» بدل «يتصادقون» ، مجمع

الزوائد : ۱۰ / ۴۹۶ / ۱۸۰۱۴ نقلاً عن الطبرانی .

حدیث ۲۱۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ : عَبْدِي الْمُؤْمِنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ بَعْضِ مَلَائِكَتِي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند می فرماید : «بنده مؤمنم نزد من از برخی فرشتگانم محبوب تر است» .
المعجم الأوسط : ۶ / ۳۶۷ / ۶۶۳۴ عن أبي هريرة ، كنز العمال : ۱ / ۱۴۵ / ۷۱۱ .

حدیث ۲۱۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ ، وَفِي كُلِّ خَيْرٍ . إِحْرَصْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ ، وَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ ، وَلَا تَعْجِزْ . وَإِنْ أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلَا تَقُلْ : «لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَذَا وَكَذَا» ، وَلَكِنْ قُلْ : «قَدَّرَ اللَّهُ ، وَمَا شَاءَ فَعَلَ» ؛ فَإِنَّ «لَوْ» تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَانِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن نیرومند ، بهتر و نزد خدا محبوب تر از مؤمن ناتوان است ، گرچه در هر یک ، خیری است . برای به دست آوردن آنچه برای سودمند است ، سرسختانه بکوش و از خدا یاری بخواه و از خود عجز نشان مده ، و اگر دچار مشکلی شدی ، مگو : «اگر چنین می کردم ، چنین و چنان می شد» ؛ بلکه بگو : «این تقدیر خدا بود و هرچه خدا بخواهد ، همان می شود» ؛ زیرا «اگر» گفتن ، راه بر کردار شیطان می گشاید .

صحیح مسلم : ۴ / ۲۰۵۲ / ۳۴ ، سنن ابن ماجه : ۱ / ۳۱ / ۷۹ و ج ۲ / ۱۳۹۵ / ۴۱۶۸ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۲۹۵ / ۸۷۹۹ و ص ۳۰۲ / ۸۸۳۷ والثلاثة الأخيرة نحوه ، السنن الكبرى : ۱۰ / ۱۵۲ / ۲۰۱۷۳ کلها عن أبي هريرة ، كنز العمال : ۱ / ۱۱۵ / ۵۴۰ .

حدیث ۲۱۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكْثَرَ ذِكْرَ الْمَوْتِ أَحَبَّهُ اللَّهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که بسیار یاد مرگ کند ، خداوند دوستش خواهد داشت .

الکافی : ۲ / ۱۲۲ / ۳ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۹۰ کلاهما عن عبد الرحمن بن الحجاج عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ۱۶ / ۲۶۵ / ۶۴ ؛ المعجم الأوسط : ۵ / ۱۴۰ / ۴۸۹۴ عن عائشة .

حدیث ۲۱۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَلَبَ الْعِلْمَ فَرِيضَةً عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ ، أَلَا إِنَّ اللَّهَ يَجِبُ بُغَاةَ الْعِلْمِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دانشجویی ، بر هر مسلمانی واجب است . هان ! خداوند ، جویندگان دانش را دوست دارد .

الکافی : ۱ / ۳۰ / ۱ عن عبد الرحمن بن زيد عن أبيه و ص ۳۱ / ۵ ، بصائر الدرجات : ۲ / ۱ عن زيد بن علي و کلها عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلی الله علیه و آله ، المحاسن : ۱ / ۳۵۳ / ۷۴۵ عن الإمام الصادق عليه السلام ، مشكاة الأنوار : ۱۳۳ ، بحار الأنوار : ۱ / ۱۷۲ / ۲۶ .

حدیث ۲۱۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْأَبْرَارَ الْأَتْقِيَاءَ الْأَخْفِيَاءَ ؛ الَّذِينَ إِذَا غَابُوا لَمْ يُفْتَقِدُوا ، وَإِنْ حَضَرُوا لَمْ يُدْعَوْا وَلَمْ يُعْرَفُوا ، قُلُوبُهُمْ مَصَابِيحُ الْهُدَى ،
 يَخْرُجُونَ مِنْ كُلِّ
 غَبْرَاءٍ مُظْلَمَةٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، نیکانِ پرهیزگار و پنهان را دوست دارد ؛ آنان که چون نباشند ، نبودشان محسوس نیست
 و چون حضور یابند ، فراخوانده نشوند و شناخته نگردند؛ دل هایشان چراغ های هدایت است و از [خطر]
 هر فضای غبارآلود و تاریک [و برخاسته از شبهه ، به سلامت] بیرون می آیند .
 سنن ابن ماجه: ۲/۱۳۲۱/۳۹۸۹، المستدرک علی الصحیحین: ۱/۴۴/۴ وج ۴/۳۶۴/۷۹۳۳، المعجم الکبیر: ۲۰/۱۵۴/۳۲۱، شعب
 الإیمان: ۵ / ۳۲۸ / ۶۸۱۲، مسند الشهاب: ۲ / ۱۴۸ / ۱۰۷۱ کلها عن معاذ بن جبل، کنز العمال: ۳/۱۵۶/۵۹۴۷؛ وراجع اعلام الدین:
 ۲۹۴، نزهة الناظر: ۱۵/۳۰، عوالی اللآلی: ۱/۷۱/۱۳۳، بحار الأنوار: ۷۷ / ۱۷۲ / ۸ .

حدیث ۲۱۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ التَّقِيَّ الْغَنِيَّ الْخَفِيَّ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بنده پرهیزگارِ دولتمند پنهان را دوست دارد .
 صحیح مسلم: ۴ / ۲۲۷۷ / ۲۹۶۵، مسند ابن حنبل: ۱ / ۳۵۶ / ۱۴۴۱ و ص ۳۷۴ / ۱۵۲۹ کلها عن سعد بن أبی وقاص ، کنز العمال:
 ۳ / ۸۹ / ۵۶۳۰؛ وراجع عوالی اللآلی: ۱ / ۲۸۱ / ۱۱۹ .

حدیث ۲۱۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ لَيُحِبُّ الْمَلْحِينَ فِي الدُّعَاءِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، اصرارکنندگان و پیگیران در دعا را دوست دارد .
 شعب الإیمان: ۲/۳۸/۱۱۰۸، نوادر الأصول: ۲/۱۹ کلاهما عن عائشة؛ الدعوات: ۲۰/۱۵، جامع الأخبار: ۳/۳۶۳ / ۱۰۰۹، عوالی اللآلی
 : ۲ / ۲۲۳ / ۳۵، بحار الأنوار: ۹۳ / ۳۰۰ / ۳۷، وراجع قرب الإسناد: ۱۷ / ۶ .

حدیث ۲۱۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْخَلْقُ عِيَالُ اللَّهِ ، فَأَحَبُّ الْخَلْقِ إِلَى اللَّهِ مَنْ نَفَعَ عِيَالَ اللَّهِ ، وَأَدْخَلَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِ سُورَا .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : خلق ، نانخور خدایند ، از این رو محبوب ترین خلق در نزد خدا ، کسی است که به نانخوران خدا
 سودی برساند و خانواده ای را شادمان کند .
 الکافی: ۲ / ۱۶۴ / ۶ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام ، نوادر الراوندی: ۱۱ وفيه «أهل بيتي» بدل

حدیث ۲۱۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْخَلْقُ عِيَالٌ

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خلق ، نانخور خدایند ، از این رو محبوب ترینشان در نزد او ، سودمندترینشان نسبت به نانخوران اوست .

هل بیت» ، الجعفریات : ۱۹۳ کلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه وآله ، دعائم الإسلام : ۲ / ۳۲۰ / ۱۲۰۷ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۳۹ / ۱۲۱ ، الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام : ۳۶۹ نحوه .

حدیث ۲۱۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ أَنْفَعُهُمْ لِعِبَادِهِ ، وَأَقْوَمُهُمْ بِحَقِّهِ ؛ الَّذِينَ يُحِبُّونَ إِلَيْهِمُ الْمَعْرُوفَ وَفِعَالَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین بندگان در نزد خداوند ، سودمندترینشان نسبت به بندگان و پایندهترینشان نسبت به گزاردن حَقِّش است ؛ کسانی که خداوند ، کار نیک و انجام دادن آن را محبوبشان ساخته است .
تحف العقول : ۴۹ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۵۲ / ۱۱۰ .

حدیث ۲۱۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْخَلْقُ كُلُّهُمْ عِيَالٌ لِلَّهِ ، وَإِنَّ أَحَبَّهُمْ إِلَيْهِ أَنْفَعُهُمْ لِخَلْقِهِ ، وَأَحْسَنُهُمْ صَنِيعًا إِلَى عِيَالِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خلق ، همه نانخور خدایند و محبوب ترینشان نزد او ، سودمندترینشان نسبت به خلقش و نیکوکارترینشان نسبت به خانواده خویش است .

أعلام الدين : ۲۷۶ ، الأصول الستة عشر (أصل مثنى بن الوليد) : ۱۰۲ عن أبي حمزة عن الإمام الباقر عليه السلام وليس فيه «أنفعهم لخلقهم» ، بحار الأنوار : ۹۶ / ۱۶۰ / ۳۸ .

حدیث ۲۱۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى اللَّهِ مَنْ نَصَبَ نَفْسَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ ، وَنَصَحَ لِأُمَّةٍ نَبِيَّهِ ، وَتَفَكَّرَ فِي عُيُوبِهِ ، وَأَبْصَرَ وَعَقَلَ وَعَمِلَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین مؤمنان در نزد خداوند متعال ، کسی است که در راه فرمانبری خدا بکوشد ، خیرخواه امت پیامبرش باشد ، در عیب هایش بیندیشد و آنها را اصلاح کند و بینا گردد ، خرد ورزد و عمل کند .

تنبيه الخواطر : ۲ / ۲۱۳ ، إرشاد القلوب : ۱۴ عن سالم عن أبيه وفيه «وعلم فعمل وعلم» بدل «وأبصر وعقل وعمل» .

حدیث ۲۱۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ فِيمَا يُخَاطِبُ رَبَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : يَا رَبِّ ، أَيُّ عِبَادِكَ أَحَبُّ إِلَيْكَ ، أُحِبُّهُ بِحُبِّكَ ؟
 قَالَ : يَا دَاوُدُ ، أَحَبُّ عِبَادِي إِلَيَّ نَقِيُّ الْقَلْبِ ، نَقِيُّ الْكَفَّيْنِ ، لَا يَأْتِي إِلَى أَحَدٍ سِوَا ، وَلَا يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ ، تَزُولُ الْجِبَالُ وَلَا يَزُولُ ،
 وَأَحَبَّنِي ، وَأَحَبَّ مَنْ يُجِبْنِي ، وَحَبَّبَنِي إِلَى عِبَادِي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : داوود علیه السلام گفتگوهایش با خداوند عز و جل گفت : پروردگارا! کدام یک از بندگانت در نزدت محبوب تر است ، تا به سبب آن که دوستش می داری ، دوستش بدارم .

فرمود : «ای داوود! محبوب ترین بندگانم نزد من ، شخص پاک دل پاک دست است که نه به کسی گزندی می رساند و نه سخن چینی می کند ؛ کوه ها از جا کنده می شوند ، اما او استوار می ماند؛ مرا دوست می دارد و آن را که مرا دوست می دارد نیز دوست می دارد و مرا محبوب بندگانم می سازد» .

شُعَبُ الْإِيمَانِ : ۶ / ۱۱۹ / ۷۶۶۸ ، الْفَرْدُوسُ : ۳ / ۱۹۵ / ۴۵۴۳ نحوه و کلاهما عن ابن عباس ، كُنز الْعَمَالِ : ۱۵ / ۸۷۲ / ۴۳۴۶۷ نقلًا عن ابن عساکر .

حدیث ۲۱۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّكُمْ إِلَيَّ اللَّهُ تَعَالَى أَقْلُكُمْ طُعْمًا ، وَأَخْفُكُمْ بَدَنًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین شما در نزد خداوند متعال ، کسی است که خوراکش کمتر و بدنش سبک تر باشد .
 كُنز الْعَمَالِ : ۳ / ۳۸۹ / ۷۰۸۴ نقلًا عن الفردوس عن ابن عباس .

حدیث ۲۱۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : إِنَّ أَحَبَّ الْعِبَادِ إِلَيَّ الْمُتَحَابِّونَ مِنْ أَجْلِ ، الْمُتَعَلِّقَةُ قُلُوبُهُمْ بِالْمَسَاجِدِ ، وَالْمُسْتَغْفِرُونَ بِالْأَسْحَارِ ، أُولَئِكَ إِذَا أَرَدْتُ بِأَهْلِ الْأَرْضِ عُقُوبَةً ذَكَرْتُهُمْ فَصَرَفْتُ الْعُقُوبَةَ عَنْهُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال می فرماید : «محبوب ترین بندگانم در نزد من ، کسانی هستند که برای من با یکدیگر دوستی می کنند ، دل بسته مسجدهایند و سحرگاهان به استغفار ، مشغول اند . آنان هستند که هرگاه بخواهم زمینیان را کیفری دهم ، یادشان می کنم و به سبب آنان ، کیفر را از زمینیان بازمی دارم» .

مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ : ۲ / ۳۷۵ / ۲۶۶۱ عن أبي ذرٍّ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۸۶ / ۳ ؛ حلیة الأولیاء : ۵ / ۲۱۲ من دون إسناد إليه صلی الله علیه و آله .

حدیث ۲۱۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ : مَلَائِكَتِي ، وَعِزَّتِي وَجَلَالِي مَا خَلَقْتُ خَلْقًا أَحَبَّ إِلَيَّ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ لِي بِتَوْحِيدِي وَأَنْ لَا إِلَهَ غَيْرِي ، وَحَقُّ عَلَيَّ أَنْ لَا أُصَلِّيَ بِالنَّارِ أَهْلَ تَوْحِيدِي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جلمی فرماید : «ای فرشتگانم ! به عزت و جلالم سوگند ، هیچ آفریده ای در نزد من محبوب تر از کسانی که به یگانگی من و این که جز من خدایی نیست ، اعتراف می کنند ، نیافریدم . بر من حق است که اهل

یگانگی ام را با آتش نسوزانم» .

التوحید : ۲۹ / ۳۱ ، الأمالی للصدوق : ۳۷۲ / ۴۶۹ کلاهما عن ابن عباس ، بحار الأنوار : ۸ / ۳۵۹ / ۲۳ .

حدیث ۲۱۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اعترفوا بنعمه الله ربكم عز وجل وتوبوا إليه من جميع ذنوبكم ؛ فإن الله يحب الشاكرين من عباده .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : به نعمت پروردگارتان عز و جلاعترا ف کنید و از همه گناهانتان به سویش توبه نمایید که خداوند ، بندگان سپاسگزارش را دوست دارد .

بحار الأنوار: ۴۸ / ۱۵۳ / ۸ .

حدیث ۲۱۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إن أحب الناس إلى الله يوم القيامة وأدناهم منه مجلسا إمام عادل .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین مردم در نزد خداوند در روز قیامت و نزدیک ترین آنان به او ، پیشوای دادگر است . سنن الترمذی : ۳ / ۶۱۷ / ۱۳۲۹ ، مسند ابن حنبل : ۴ / ۴۶ / ۱۱۱۷۴ و ص ۱۱۱ / ۱۱۵۲۵ ، السنن الكبرى : ۱۰ / ۱۵۲ / ۲۰۱۶۹ ، شعب الإيمان : ۶ / ۱۵ / ۷۳۶۶ کلها عن أبي سعيد الخدری ، كنز العمال : ۹ / ۶ / ۱۴۶۰۷ ؛ روضة الواعظین : ۵۱۲ ، عوالی اللآلی : ۱ / ۳۷۲ / ۸۳ نحوه ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۳۵۱ / ۵۹ .

حدیث ۲۱۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إن أحبكم إلى الله أحسنكم عملاً .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین شما در نزد خداوند، نیک کردارترین شماست .

الجعفریات : ۲۳۸ عن موسى بن إسماعيل عن جدّه الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام ، الكافي : ۸ / ۶۸ / ۲۴ ، كتاب من لا يحضره الفقيه : ۴ / ۴۰۸ / ۵۸۸۴ ، مشكاة الأنوار : ۷۴ ، تنبيه الخواطر : ۲ / ۴۶ ، أعلام الدين : ۹۰ کلها عن أبي حمزة الثمالي ، تحف العقول : ۲۷۹ کلها عن الإمام زين العابدين عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۳۶ / ۱۳ .

حدیث ۲۱۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحب العبيد إلى الله تبارك وتعالى الأتقياء الأخفياء .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین بندگان در نزد خداوند متعال ، پرهیزگاران پنهان (ناشناخته) اند .

المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۳۰۳ / ۵۱۸۲ ، المعجم الكبير : ۲۰ / ۳۷ / ۵۳ ، مسند الشهاب : ۲ / ۲۵۲ / ۱۲۹۸ ، حلیه الأولیاء : ۱ / ۱۵ کلها عن معاذ بن جبل ، كنز العمال : ۳ / ۴۷۲ / ۷۴۷۸ ؛ التحصين لابن فهد : ۱۹ / ۳۴ .

حدیث ۲۱۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ الدُّنْيَا وَحُبُّ اللَّهِ لَا يَجْتَمِعَانِ فِي قَلْبٍ أَبَدًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دنیا دوستی و خدا دوستی ، هرگز در یک قلب ، جمع نمی شوند .
تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۲۲ .

حدیث ۲۱۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعَةٌ يُبْغِضُهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : الْبَيْعُ الْحَلَّافُ ، وَالْفَقِيرُ الْمُخْتَالُ ، وَالشَّيْخُ الزَّانِي ، وَالْإِمَامُ الْجَائِرُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خدای عز و جل چهار تن را دشمن می دارد : فروشنده سوگند خوار ، فقیر متکبر ، پیر زناکار و پیشوای ستمکار .

سنن النسائی: ۵/۸۶ ، صحیح ابن حبان: ۱۲/۳۶۹/۵۵۵۸ ، شُعب الإيمان: ۴/۲۲۱/۴۸۵۳ و ج ۶/۱۴/۷۳۶۵ ، مسند الشهاب : ۱ / ۲۱۴ / ۳۲۴ ، تاریخ بغداد : ۹ / ۳۵۸ و لیس فیہ «البیاع» و کلها عن أبی هریره ، کنز العمال : ۱۶ / ۶۸ / ۴۳۹۶۸ ؛ عوالی اللآلی : ۱ / ۲۶۳ / ۵۱ و فیہ «المحتال» بدل «المختال» .

حدیث ۲۱۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ : أَمِيرٌ جَائِرٌ ، وَشَيْخٌ زَانٍ ، وَعَابِدٌ مُتَكَبِّرٌ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به سه تن نمی نگرَد و با آنان سخن نمی گوید : پیشوای ستمکار ، پیر زناکار و عابد متکبر .

تنبيه الخواطر: ۲/۱۲۱ ، تفسیر العیاشی: ۱/۱۷۹/۶۸ عن أبی حمزة الثمالی عن الإمام الباقر علیه السلامنحوه .

حدیث ۲۱۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ يُبْغِضُهُمُ اللَّهُ : الشَّيْخُ الزَّانِي ، وَالْفَقِيرُ الْمُخْتَالُ ، وَالْغَنِيُّ الظَّلُومُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، سه تن را دشمن می دارد: پیر زناکار ، فقیر متکبر و دولتمند ستمکار .

سنن الترمذی : ۴ / ۶۹۸ / ۲۵۶۸ ، سنن النسائی : ۵ / ۸۴ ، مسند ابن حنبل : ۸ / ۸۲ / ۲۱۴۱۳ ، صحیح ابن حبان : ۸ / ۱۳۷ / ۳۳۴۹ ، المستدرک علی الصحیحین : ۱ / ۵۷۷ / ۱۵۲۰ ، صحیح ابن خزیمه : ۴ / ۱۰۴ / ۲۴۵۶ کلها عن أبیذرّ، الطبقات الكبرى: ۶/۲۴۳ عن الأغر بن سلیک عن الإمام علیّ علیه السلام، کنز العمال: ۱۵/۸۱۹/۴۳۲۵۴ .

حدیث ۲۱۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ ... يُبْغِضُ ثَلَاثَةً: يُبْغِضُ الشَّيْخَ الزَّانِيَّ، وَالْفَقِيرَ الْمُخْتَالَ، وَالْمُكَيِّرَ الْبَخِيلَ.
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل ... سه تن را دشمن می دارد: پیر زناکار، فقیر متکبر و دولتمندِ بخیل.
مسند ابن حنبل: ۸ / ۸۲ / ۲۱۴۱۴ عن أبي ذرٍّ، كنز العمال: ۱۶ / ۱۰۴ / ۴۴۰۷۲.

حدیث ۲۱۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُبْغِضُ الْغَنِيَّ الظُّلْمَ، وَالشَّيْخَ الْجَهُولَ، وَالْعَائِلَ الْمُخْتَالَ.
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال، دولتمندِ ستمکار، پیر نادان و مستمندِ متکبر را دشمن می دارد.
المعجم الأوسط: ۵۴۵۸ / ۳۳۰ / ۵ عن الحارث عن الإمام علي عليه السلام، كنز العمال: ۱۶ / ۳۸ / ۴۳۸۳۵؛ قرب الإسناد: ۸۳ / ۲۷۲ نحوه.

حدیث ۲۱۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلَاثَةٌ يُبْغِضُهُمُ اللَّهُ: الْمَنَانُ بِصِدْقَتِهِ، وَالْمُقْتِرُ مَعَ سَعْتِهِ، وَالْفَقِيرُ الْمُسْرِفُ.
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند، سه تن را دشمن می دارد: کسی که منت گذارانه صدقه می دهد؛ آن که در عین دارایی، در خرجی دادن تنگ می گیرد؛ و فقیر و لخرج.
تنبيه الخواطر: ۲ / ۱۲۱.

حدیث ۲۱۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الشَّيْخَ الزَّانِيَّ، وَالْغَنِيَّ الظُّلْمَ، وَالْفَقِيرَ الْمُخْتَالَ، وَالسَّائِلَ الْمُلْحِفَ. وَيُحِبُّ أَجْرَ الْمُعْطَى الْمَنَانَ. وَيَمُقُّ الْبَدِيحَ الْجَرِيَّ الْكَذَّابَ.
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند، پیر زناکار، دولتمندِ ستمکار، فقیر متکبر و گدای سمج را دشمن می دارد و پاداشِ بخشنده منت گذار را از میان می برد و متکبرِ گستاخ دروغگو را سخت دشمن می دارد.
تحف العقول: ۴۲، بحار الأنوار: ۷۷ / ۱۴۵ / ۴۶.

حدیث ۲۱۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ رَجُلًا يُدْخِلُ عَلَيْهِ فِي بَيْتِهِ وَلَا يُقَاتِلُ.
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند، کسی را که به خانه اش یورش برند و او [در دفاع از خانواده اش] نجننگد، دشمن می دارد.

عيون أخبار الرضا عليه السلام: ۲ / ۲۸ / ۲۴، صحيفه الرضا عليه السلام: ۱۴ / ۸۶ كلاهما عن أحمد بن عامر الطائي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام، تهذيب الأحكام: ۶ / ۱۵۷ / ۲۸۰ عن السكوني عن الإمام الصادق عن الإمام الباقر عليهما السلام، مشكاة

الأنوار: ۲۳۶ عن الإمام علي عليه السلام، بحار الأنوار: ۷۹ / ۱۹۶ / ۸.

حدیث ۲۱۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ الْمُعْبَسَّ فِي وُجُوهِ إِخْوَانِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل کسی را که در برابر برادرانش روی در هم می کشد ، دشمن می دارد .

الفردوس: ۱/۱۵۳/۵۵۵ عن الإمام علي عليه السلام، كنز العمال: ۳/۴۴۱/۷۳۵۰؛ مستدرک الوسائل: ۸/۳۲۱/۹۵۵۲ نقلاً عن الأربعين لأبي حامد الحلبي عن الحسين بن زيد عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه وآله .

حدیث ۲۱۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُبْغِضُ الْبَخِيلَ فِي حَيَاتِهِ ، السَّخِيَّ عِنْدَ مَوْتِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، کسی را که در زندگی اش بخیل است و به هنگام مرگش بخشنده می شود ، دشمن می دارد .

البخلاء للخطيب: ۴۴ عن سعيد بن مسروق عن رجل عن الإمام علي عليه السلام، كنز العمال: ۳/۴۴۷/۷۳۷۶؛ أعلام الدين: ۲۹۵ وفيه «بعد وفاته» بدل «عند موته»، بحار الأنوار: ۷۷ / ۱۷۳ / ۸.

حدیث ۲۱۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خُلِقَانِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ ، وَخُلِقَانِ يُبْغِضُهُمَا اللَّهُ ؛ فَأَمَّا اللَّذَانِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ فَالسَّخَاءُ وَالسَّمَاخَةُ . وَأَمَّا اللَّذَانِ يُبْغِضُهُمَا اللَّهُ تَعَالَى فَسَوْءُ الْخُلُقِ وَالْبُخْلِ . وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا اسْتَعْمَلَهُ عَلَى قَضَاءِ حَوَائِجِ النَّاسِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، دو خوی را دوست دارد و دو خوی را دشمن می دارد . آن دو خوی که خداوند دوستشان می دارد، بخشندگی و آسانگیری است، و آن دو که خداوند متعال دشمنشان می دارد، بداخلاقی و بخل است . هرگاه خداوند خوبی بنده ای را بخواهد ، او را به برآوردن نیازهای مردم، به کار و می دارد .

شعب الإيمان: ۶ / ۱۱۷ / ۷۶۵۹ و ج ۷ / ۴۲۶ / ۱۰۸۳۹ ، الفردوس: ۲ / ۱۹۹ / ۲۹۸۹ نحوه و کلها عن عبدالله بن عمرو ، كنز العمال: ۱۶۰۱۴ / ۳۵۱ / ۶ .

حدیث ۲۱۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ كُلَّ... عَالِمٍ بِالدُّنْيَا جَاهِلٍ بِالْآخِرَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هر دانای به دنیا و نادان نسبت به آخرت را دشمن می دارد .

السنن الكبرى: ۱۰ / ۳۲۷ / ۲۰۸۰۴ ، موارد الظمان: ۴۸۵ / ۱۹۷۵ نحوه ، كنز العمال: ۱۰ / ۱۸۸ / ۲۸۹۸۲ نقلاً عن الحاكم في تاريخه و کلها عن أبي هريرة .

حدیث ۲۱۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ كُلَّ مُبْتَدِعٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هر بدعت گذاری را دشمن می دارد .

کنز العمال : ۱ / ۳۸۸ / ۱۶۷۶ نقلاً عن ابن عساکر عن أنس .

حدیث ۲۱۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ الْبَلِيعَ مِنَ الرِّجَالِ ، الَّذِي يَتَخَلَّلُ بِلِسَانِهِ تَخَلَّلَ الْبَاقِرَةَ بِلِسَانِهَا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل کسی را که متکلفانه سخن می گوید و چنان زبانش را می چرخاند که گاو [به هنگام خوردن گاه] می چرخاند ، دشمن می دارد .

سنن أبی داود : ۴ / ۳۰۲ / ۵۰۰۵ ، مسند ابن حنبل : ۲ / ۵۶۵ / ۶۵۵۴ و ص ۶۱۵ / ۶۷۷۰ ، سنن الترمذی : ۵/۱۴۱/۲۸۵۳ و فيه « كما تتخلَّلُ البقرة» بدل «تخلَّلُ البقرة بلسانها» ، شعب الإيمان : ۴ / ۲۵۱ / ۴۹۷۲ کلها عن عبدالله بن عمرو ، المعجم الأوسط : ۹ / ۲۷ / ۹۰۳۰ و فيه «أحدهم الكلام بلسانه» بدل «بلسانه» ، مشكاة المصابيح : ۲ / ۵۷۴ / ۴۸۰۰ كلاهما عن عبدالله بن عمر ، كنز العمال : ۳ / ۵۶۲ / ۷۹۱۷ ؛ عوالی اللآلی : ۱ / ۷۰ / ۱۲۸ و فيه صدره .

حدیث ۲۱۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ كُلَّ جَعْظَرِيٍّ ، جَوَاطِ ، سَخَّابٍ فِي الْأَسْوَاقِ ، جِيفَةٍ بِاللَّيْلِ حِمَارٍ بِالنَّهَارِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هر سخّ دل متکبر مال اندوز فریادزن در بازارها را که در شب ، مرداری بویناک و در روز ، چون الاغ است ، دشمن می دارد .

السنن الكبرى : ۱۰/۳۲۷/۲۰۸۰۴ ، موارد الظمان : ۴۸۵/۱۹۷۵ كلاهما عن أبي هريرة ، سلسلة الأحاديث الصحيحة : ۱ / ۳۳۱ / ۱۹۵ ، كنز العمال : ۱۶ / ۴ / ۴۳۶۷۹ .

حدیث ۲۱۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ سَأَلَ رَبَّهُ وَرَفَعَ يَدَيْهِ فَقَالَ : « يَا رَبِّ ، أَيْنَ ذَهَبْتُ أُذِيْتُ ! فَأَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ : يَا مُوسَى ، إِنَّ فِي عَسْكَرِكَ عَمَّازًا . فَقَالَ : يَا رَبِّ ، دُلَّنِي عَلَيْهِ ؟ فَأَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ : إِنَّي أَبْغِضُ الْعَمَّازَ فَكَيْفَ أُعْمِرُ ؟ !

رسول خدا صلی الله علیه و آله : موسی بن عمران ، از پروردگارش مسئلت کرد و دستانش را به دعا برداشت و گفت : پروردگارا ! هر جا که رفتم ، آزارم دادند .

خداوند به او وحی کرد : «ای موسی ! در میان لشکرت سخن چینی هست» .

موسی گفت : پروردگارا ! او را به من بنما .

خداوند متعال به او وحی کرد: «من سخن چین را دشمن می دارم؛ پس چگونه خودم سخن چینی کنم؟».

صحیفه الرضا علیه السلام: ۱۱۳ / ۶۸ ، بحار الأنوار: ۷۵ / ۲۹۳ / ۱ .

حدیث ۲۱۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الْفَاحِشَ الْبِدِيَّ ، وَالسَّائِلَ الْمُلْحِفَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، ناسزاگوییِ هرزه در او و گدایِ سبج را دشمن می دارد .

الکافی : ۲ / ۳۲۵ / ۱۱ عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام ، الخصال : ۲۶۶ / ۱۴۷ عن أبي هريرة ، الزهد للحسين بن سعيد : ۱۰ / ۲۰ عن جابر عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلى الله عليه وآله ، تنبيه الخواطر : ۱ / ۱۲۴ ، روضة الواعظين : ۴۱۷ ، الأمالي للطوسي : ۳۹ / ۴۳ عن ابن عمر وليس فيه «الفاحش» ، دلائل الإمامة : ۶۶ / ۱ عن ابن مسعود عن فاطمة عليها السلام وفيه «الضنين» بدل «البدي» ، بحار الأنوار : ۹۶/۱۵۱/۱۱ ؛ المعجم الكبير : ۲۲ / ۴۱۴ / ۱۰۲۴ عن ابن مسعود عن فاطمة عليها السلام ، سنن الترمذی : ۴ / ۳۶۲ / ۲۰۰۲ ، الأدب المفرد : ۱۴۲ / ۴۶۴ ، السنن الكبرى : ۱۰ / ۳۲۶ / ۲۰۷۹۸ کلها عن أبي الدرداء وليس فيها «والسائل الملحف» ، كنز العمال : ۱۵/۸۷۷/۴۳۴۸۵ .

حدیث ۲۱۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالْفُحْشَ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَا يُحِبُّ الْفَاحِشَ الْمُتَفَحِّشَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از سخن زشت و ناسزا بپرهیز که خداوند عز و جلد زبانِ ناسزاگویی را دشمن می دارد .

الخصال : ۱۷۶ / ۲۳۵ عن أبي هريرة ، الکافی : ۲ / ۳۲۴ / ۴ عن أبي جميلة يرفعه عن الإمام الباقر عليه السلام وفيه «إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الْفَاحِشَ الْمُتَفَحِّشَ» .

حدیث ۲۱۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ ابْنَ السَّبْعِينَ فِي هَيْئَةِ ابْنِ عَشْرِينَ ؛ فِي مَشِيَّتِهِ وَمَنْظَرِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، آدم هفتاد ساله ای را که در رفتار و جلوه ، چون جوان بیست ساله است ، دشمن می دارد .

المعجم الأوسط : ۶ / ۵۷ / ۵۷۸۲ عن أنس ، كنز العمال : ۳ / ۵۲۵ / ۷۷۳۱ .

حدیث ۲۱۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِيُبْغِضَ الْمُؤْمِنَ الضَّعِيفَ ؛ الَّذِي لَا زَبْرَ لَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، مؤمن ناتوانی را که از قدرت بازدارندگی تهی است ، دشمن می دارد .

معانی الأخبار : ۳۴۴ / ۱ عن مسعدة بن صدقة عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، مشكاة الأنوار : ۲۴۸ ، بحار الأنوار : ۱۰۰ /

۷۷ / ۳۱؛ کنز العمال: ۳ / ۳۸۰ / ۷۰۴۳ نقلاً عن العقيلي عن أبي هريرة وليس فيه «الضعيف» .

حدیث ۲۱۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَبْغَضُ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ وَأَبْغَدُهُمْ مِنْهُ مَجْلِسًا إِمَامًا جَائِرًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین مردم در نزد خدا و دورترینشان در منزلت نزد او ، پیشوای ستمکار است .

سنن الترمذی: ۳/۶۱۷/۱۳۲۹، مسند ابن حنبل: ۴ / ۴۶ / ۱۱۱۷۴ و ص ۱۱۱ / ۱۱۵۲۵ ، البداية والنهاية: ۲/۱۴ کلها عن أبي سعيد الخدریوفیها «أشدّهم عذابا» بدل «أبعدهم منه مجلسا»، کنز العمال: ۱۴۶۰۴ / ۶/۹؛ روضة الواعظین: ۵۱۲ وفیه «أشدّهم عذابا» بدل «أبعدهم منه مجلسا»، بحار الأنوار: ۷۵ / ۳۵۱ / ۵۹ .

حدیث ۲۱۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنْ أَبْغَضِ الْخَلْقِ إِلَى اللَّهِ عِزُّو جَلَّ لَمَنْ آمَنَ ثُمَّ كَفَرَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از جمله دشمن ترین آفریدگان در نزد خدا ، کسی است که ایمان آورده و سپس کفر ورزیده است .

المعجم الكبير: ۲۰/۱۱۴/۲۲۶، حلیة الأولیاء: ۵/۱۵۶ کلاهما عن معاذ، کنز العمّال: ۱/۹۰/۳۸۸، راجع العفو/ مواضع عفو الله سبحانه .

حدیث ۲۱۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْغَضَ الرَّجَالِ إِلَى اللَّهِ الْأَلَدُّ الْخَصِيمُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین کسان در نزد خدا ، دشمن کینه توز ستیزه گر است .

صحیح البخاری: ۲ / ۸۶۷ / ۲۳۲۵، صحیح مسلم: ۴ / ۲۰۵۴ / ۲۶۶۸، سنن الترمذی: ۵ / ۲۱۴ / ۲۹۷۶، سنن النسائی: ۸ / ۲۴۸، مسند ابن حنبل: ۹ / ۳۲۹ / ۲۴۳۹۷، صحیح ابن حبان: ۱۲ / ۵۰۹ / ۵۶۹۷، السنن الکبری: ۱۰/۱۸۵/۲۰۲۹۷، شعب الإیمان: ۳/۵۶۵/۷۹۲۶، کنز العمال: ۶/۳۴۰/۸۴۲۹ کلها عن عائشة، کنز العمال: ۳/۵۶۵/۷۹۲۶ .

حدیث ۲۱۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْغَضَ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ عِزُّو جَلَّ رَجُلٌ جَرَّدَ ظَهْرَ مُسْلِمٍ بِغَيْرِ حَقٍّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین مردم نزد خداوند عز و جل کسی است که به ناحق ، پشت مسلمان را برهنه کند [و بر آن تازیانه زند] .

الکافی: ۷ / ۲۶۰ / ۲، تهذیب الأحکام: ۱۰ / ۱۴۸ / ۵۸۸ کلاهما عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام، الجعفریات: ۱۳۳، یاسناده عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام، جامع الأحادیث للقمی: ۲۰۱ عن الإمام علی علیه السلام؛ المعجم الكبير: ۸ / ۱۱۶

۷۵۳۶ / مسند الشامیین : ۲ / ۱۰ / ۸۲۵ کلاهما عن أبي أمامة وفيهما «لقى الله وهو عليه غضبان» بدل «إن أبغض الناس إلى الله» .

حدیث ۲۱۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَبْغَضُ الْخَلْقِ إِلَى اللَّهِ عِزُّهُ وَجَلُّ مَنْ جَرَّدَ ظَهْرَ مُسْلِمٍ بِغَيْرِ حَقٍّ ، وَمَنْ ضَرَبَ فِي غَيْرِ حَقٍّ مَنْ لَمْ يَضْرِبْهُ ، أَوْ قَتَلَ مَنْ لَمْ يَقْتُلْهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین مردم نزد خداوند عز و جل کسی است که به ناحق ، پشت مسلمانی را برهنه کند [و بر آن تازیانه زند] و کسی است که به ناحق ، آن را که او را نزده است ، بزند یا آن را [که مرتکب قتلی نشده است] بکشد .
دعائم الإسلام : ۲ / ۴۴۴ / ۱۵۵۱ .

حدیث ۲۱۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَبْغَضُ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ ثَلَاثَةٌ : مُلْحِدٌ فِي الْحَرَمِ ، وَمُتَّبِعٌ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ ، وَمُطَلِّبٌ دَمَ امْرِيٍّ بِغَيْرِ حَقٍّ لِيَهْرِيْقَ دَمَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین مردم نزد خداوند ، سه تن هستند : ملحد در حرم خدا ؛ کسی که در اسلام ، در پی سنتی جاهلی است ؛ و کسی که در پی دیگری است تا به ناحق ، خونس را بریزد .
صحیح البخاری : ۶ / ۲۵۲۳ / ۶۴۸۸ ، السنن الكبرى : ۸ / ۵۱ / ۱۵۹۰۲ کلاهما عن ابن عباس ، کنز العمال : ۳۷ / ۱۶ / ۴۳۸۳۳ ؛
عوالی اللالی : ۱ / ۱۷۶ / ۲۱۶ وفيه «متبع» بدل «متبع» .

حدیث ۲۱۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْغَضَ الْخَلْقِ إِلَيَّ مَنْ تَمَثَّلَ بِي وَادَّعَى رُبُوبِيَّتِي ، وَأَبْغَضَهُمْ إِلَيَّ بَعْدَهُ مَنْ تَمَثَّلَ بِمُحَمَّدٍ وَنَزَعَهُ ثُبُوتَهُ وَادَّعَاها ، وَأَبْغَضَهُمْ إِلَيَّ بَعْدَهُ مَنْ تَمَثَّلَ بِوَصِيِّ مُحَمَّدٍ . . . ، وَأَبْغَضَهُمْ إِلَيَّ بَعْدَ هَؤُلَاءِ الْمُدَّعِينَ - لِمَا هُمْ بِهِ لِسَخَطِي مُتَعَرِّضُونَ - مَنْ كَانَ يَفْعَلُهُمْ مِنَ الرَّاظِينَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - به نقل از جبرئیل ، از خداوند متعال - : دشمن ترین آفریدگان ، در نزد من ، کسی است که خود را همانند من پندارد و مدعی پروردگاری [ای مانند] من شود . پس از او دشمن ترینشان در نزد من ، کسی است که خود را همانند محمد صلی الله علیه و آله پندارد و به نزاع با پیامبری او پردازد و خود ، مدعی آن گردد . پس از او دشمن ترینشان در نزد من ، کسی است که خود را همانند جانشین محمد پندارد ... و دشمن ترینشان پس از این مدعیان - که خود را آماج خشم من ساخته اند - کسی است که به کردار این مدعیان ، خشنود باشد .

التفسیر المنسوب إلى الإمام العسكري عليه السلام : ۴۳ / ۱۹ ، تأویل الآيات الظاهرة : ۱ / ۲۸ / ۱۰ ، بحار الأنوار : ۲۷ / ۹۶ / ۵۹ .

حدیث ۲۱۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَجِدُ أَبْغَضَ إِلَى اللَّهِ مِنْ قَارِيٍّ مُتَكَبِّرٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن تر از قاری [قرآن] متکبر ، نزد خدا نخواهی یافت .

الفردوس : ۲ / ۴۹ / ۲۲۸۲ عن أنس ، کنز العمال : ۱۰ / ۲۷۱ / ۲۹۴۱۷ و ص ۲۱۰ / ۲۹۱۱۳ وفيه «فخور» بدل «متكبر» .

حدیث ۲۱۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنْ أَبْغَضِ الْقُرَاءِ إِلَى اللَّهِ الَّذِينَ يَزُورُونَ الْأُمَّرَاءَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از دشمن ترین قاریان [قرآن در نزد خداوند] ، کسانی هستند که به دیدار حاکمان می روند .
سنن ابن ماجه : ۱ / ۹۴ / ۲۵۶ عن أبي هريرة ، كنز العمال : ۳ / ۴۷۲ / ۷۴۸۰ .

حدیث ۲۱۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَبْغَضُ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ عِزُّ مَنْ ضَنَّ عَلَى عِيَالِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین بندگان در نزد خداوند عز و جل کسی است که نسبت به خانواده اش بخل ورزد .
الفردوس : ۱ / ۳۶۷ / ۱۴۸۲ عن أبي هريرة ، كنز العمال : ۶ / ۳۸۴ / ۱۶۱۷۰ وفيه «ضيق» بدل «ضن» .

حدیث ۲۱۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْغَضَ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ الْعَفْرِيَّتُ النَّفْرِيَّتُ الَّذِي لَمْ يُرْزَأْ فِي مَالٍ وَلَا وَلَدٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین بندگان در نزد خداوند ، خبیث گزافه کاری است که از مال و فرزندش خیری به کسی نمی رسد .

شعب الإيمان : ۷ / ۱۷۷ / ۹۹۱۰ عن أبي عثمان النهدي ، الفردوس : ۱ / ۱۵۳ / ۵۵۷ عن عائشة نحوه ، كنز العمال : ۳ / ۲۸۵ / ۶۵۷۸ .

حدیث ۲۱۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْغَضَ الْخَلْقِ إِلَى اللَّهِ ثَلَاثَةٌ : الرَّجُلُ يُكْتَبُ النَّوْمُ بِالنَّهَارِ وَلَمْ يُصَلِّ مِنَ اللَّيْلِ شَيْئًا ، وَالرَّجُلُ يُكْتَبُ الْأَكْلَ وَلَا يُسَمِّي اللَّهَ عَلَى طَعَامِهِ وَلَا يَحْمَدُهُ ، وَالرَّجُلُ يُكْتَبُ الضَّحْكَ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ ؛ فَإِنْ كَثُرَ الضَّحْكَ تُمِيتُ الْقَلْبَ وَتُورِثُ الْفَقْرَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین آفریدگان در نزد خداوند ، سه تن هستند : کسی که در روز ، بسیار می خوابد و در هیچ پاره ای از شب به نماز نمی ایستد ؛ کسی که بسیار می خورد ، اما به هنگام خوردن ، نام خدا را نمی برد و او را نمی ستاید ؛ و کسی که بدون [موجبات] شگفتی ، بسیار می خندد ؛ زیرا خندیدن بسیار ، دل را می میراند و فقر به بار می آورد .
كنز العمال : ۷ / ۷۹۱ / ۲۱۴۳۱ نقلاً عن الديلمي عن ابن عمر .

حدیث ۲۱۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْغَضَ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ مَنْ اتَّقَاهُ النَّاسُ لِلسَّانِيهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین مردم در نزد خداوند ، کسی است که به خاطر زبانش از او بترسند .

عوالی اللالی : ۱ / ۷۲ / ۱۳۵ ، الکافی : ۲ / ۳۲۳ / ۴ عن عیص بن القاسم عن الإمام الصادق علیه السلام وفيه «إن أبغض خلق الله عبد أتقى الناس لسانه» .

حدیث ۲۱۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَبْغَضُكُمْ إِلَى اللَّهِ الْمَشَاوُونَ بِالنَّمِيمَةِ ، الْمَفْرُقُونَ بَيْنَ الْإِخْوَانِ ، الْمُتَمَسِّسُونَ لِلْبِرِّ آءِ الْعَثَرَاتِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین شما در نزد خداوند ، سخن چینیان هستند که میان برادران ، جدایی می افکنند و برای بی گناهان، لغزش می تراشند .
 تفسیر مجمع البیان : ۱۰/۵۰۰ ، عوالی اللالی : ۱/۱۰۰/۲۱ کلاهما عن أبي هريرة ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۸۳ ؛ تاریخ بغداد : ۱/۳۸۲/۳۵۰ عن أنس وفيه «لهم» بدل «للبراء» ، المعجم الأوسط : ۷/۳۵۰/۷۶۹۷ وفيه «الأحبة» بدل «الإخوان» و«العنت» بدل «العثرات»، الغيبة والنميمة لابن أبي الدنيا: ۱۰۸/۱۱۸ ، الصمت لابن أبي الدنيا: ۱۴۲ / ۲۵۳ کلها عن أبي هريرة ، كنز العمال: ۱۵ / ۳ / ۵۲۱۵ .

حدیث ۲۱۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَبْغَضَ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مَنْ يَقْتَدِي بِسَيِّئَةِ الْمُؤْمِنِ وَلَا يَقْتَدِي بِحَسَنَتِهِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین مردم در نزد خداوند متعال ، کسی است که کار بد مؤمن را سرمشق قرار می دهد؛ اما کار نیکش را سرمشق قرار نمی دهد .
 الجعفریات : ۱۹۷ ، النوادر للراوندي: ۸ کلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام، بحار الأنوار: ۷۲/۲۰۸/۱۰ .

حدیث ۲۱۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَبْغَضُ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ عِزُّهُ وَجَلُّ مَنْ كَانَ ثَوْبُهُ خَيْرًا مِنْ عَمَلِهِ ، وَأَنْ يَكُونَ ثِيَابُهُ ثِيَابَ الْأَنْبِيَاءِ وَعَمَلُهُ عَمَلَ الْجَبَّارِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین مردم نزد خداوند عز و جل کسی است که لباسش از کردارش بهتر باشد ؛ لباسش لباس پیامبران باشد و کردارش کردار جباران !
 الفردوس : ۱ / ۳۶۷ / ۱۴۸۱ عن عائشة ، كنز العمال : ۳ / ۴۷۲ / ۷۴۸۳ .

حدیث ۲۱۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ثَمَانِيَةٌ أَبْغَضَ خَلْقَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : السَّقَّارُونَ ؛ وَهَيْمُ الْكَذَّابُونَ ، وَالْحَيَّالُونَ ؛ وَهُمْ الْمُسْتَكْبِرُونَ ، وَالَّذِينَ يَكْتَبُونَ الْبَغْضَاءَ لِأَخِيانِهِمْ فِي صُدُورِهِمْ فَمَاذَا لِقَوْمِهِمْ حَلَفُوا لَهُمْ ، وَالَّذِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ كَانُوا بِطَاءً وَإِذَا دُعُوا إِلَى الشَّيْطَانِ وَأَمْرِهِ كَانُوا سِرَاعًا ، وَالَّذِينَ لَا شَرَفَ لَهُمْ طَمَعٌ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا اسْتَحَلُّوهُ بِأَيْمَانِهِمْ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ بِذَلِكَ حَقٌّ ، وَالْمَشَاوُونَ بِالنَّمِيمَةِ ، وَالْمَفْرُقُونَ بَيْنَ الْأَحِبَّةِ ، وَالْبَاغُونَ الْبِرَّ آءِ الرُّخَصَةِ . أُولَئِكَ يَقْدَرُهُمُ الرَّحْمَنُ عِزُّهُ وَجَلُّ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : هشت تن هستند که در روز قیامت ، دشمن ترین کسان در نزد خداوند خواهند بود : دروغگویان ؛

مستکبران؛ کسانی که کینه برادرشان را در سینه نگه می دارند و چون آنان را ببینند برایشان سوگند می خورند [که دوستشان دارند]؛ کسانی که چون به سوی خدا و پیامبرش خوانده شوند، درنگ می کنند و کندی می نمایند و چون به سوی شیطان و کارهایش خوانده شوند، می شتابند؛ کسانی که هرگاه آزمندی دنیا برایشان جلوه گر شود، آن را با سوگندهایشان، برای خود حلال می شمردند، گرچه بدان حقی نداشته باشند؛ سخن چنان؛ تفرقه اندازان در میان برادران؛ و کسانی که برای بی گناهان، لغزش می جویند و می تراشند. خدای رحمان عز و جلالین را پلید می شمارد.

تاریخ دمشق: ۷/۸۶/۱۶۲۲ عن الوضین بن عطاء و ح ۱۶۲۱ نحوه، کنز العمال: ۱۶/۹۲/۴۴۰۴۴، وص ۷۰/۴۳۹۷۵ وراجع حلیه الأولیاء: ۶/۷۶، التوبیخ والتنبيه: ۹۴/۶۱، مساوئالأخلاق للخرائطی: ۱۲۲/۲۹۷.

حدیث ۲۱۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْغَضَ الْخَلْقِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الْعَمَالُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین خلق در نزد خداوند عز و جل عالمی است که به دیدار کار گزاران [حکومت ستمکار] می رود .

الفردوس : ۱ / ۲۱۵ / ۸۲۲ ، کنز العمال : ۱۰ / ۱۸۸ / ۲۸۹۸۵ نقلاً عن ابن لال و كلاهما عن أبي هريرة .

حدیث ۲۱۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ . . . يُبْغِضُ الْبُؤْسَ وَالتَّبَاؤُسَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند، فقر و فقیرنمایی را دشمن می دارد .

شعب الإيمان: ۵/۱۶۳/۶۲۰۱ عن أبي سعيد وح ۶۲۰۲ وفيه عن أبي هريرة ، المعجم الكبير: ۵/۲۷۳/۵۳۰۸ وفيه عن زهير بن أبي علقمة ، الزهد لهناد : ۲/۴۲۱/۸۲۶ عن يحيى بن جعدة ، کنز العمال : ۶/۶۳۹/۱۷۱۶۶؛ الکافی : ۶ / ۴۴۰ / ۱۴ عن أبي هاشم عن بعض أصحابنا عن الإمام الصادق عليه السلام ، تحف العقول : ۵۶ وفيه «التبؤس» بدل «التبؤس» ، الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام : ۳۵۴ وفيه «أروى أن الله . . .» ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۵۹ / ۱۵۸ .

حدیث ۲۱۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الْوَسْخَ وَالشَّعَثَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند، چرک و ژولیدگی را دشمن می دارد .

شعب الإيمان : ۵ / ۱۶۸ / ۶۲۲۶ عن عائشة ، کنز العمال : ۶ / ۶۴۱ / ۱۷۱۸۱ .

حدیث ۲۱۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْإِنْفَاقَ وَيُبْغِضُ الْإِقْتَارَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هزینه کردن را دوست می دارد و ناخن خشکی را دشمن می دارد .
نوادر الأصول : ۱/۳۲۶ عن الزبیر بن العوّام ، حیة الحیوان : ۱/۲۵۷ ، کنز العمّال : ۱۵/۸۹۲ / ۴۳۵۲۷ نقلاً عن ابن عساکر و کلاهما عن
عمران بن حصین ؛ بحار الأنوار : ۶۴ / ۲۸۲ / ۴۳ .

حدیث ۲۱۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ الْآكِلَ فَوْقَ شَبِيعِهِ ، وَالْغَافِلَ عَنِ طَاعَةِ رَبِّهِ ، وَالتَّارِكَ سُنَّةَ نَبِيِّهِ ، وَالْمُخْفِرَ ذِمَّتَهُ ، وَالْمُبْغِضَ عِتْرَةَ نَبِيِّهِ ، وَالْمُؤَدِّيَ
جِيرَانَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل کسی را که پس از سیری باز هم می خورد ، کسی را که از فرمانبری
پروردگارش غفلت می کند ، آن که سنت پیامبرش را رها می کند ، آن که به پیمانش وفادار نیست ، آن که با خاندان پیامبرش
دشمنی می ورزد و آن که همسایگانش را می آزارد ، دشمن می دارد .
کنز العمّال : ۱۶ / ۸۷ / ۴۴۰۲۹ نقلاً عن الدیلمی عن ابي هريرة .

حدیث ۲۱۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلَاثَةٌ يُبْغِضُهَا اللَّهُ : كَثْرَةُ الْكَلَامِ ، وَكَثْرَةُ الْمَنَامِ ، وَكَثْرَةُ الطَّعَامِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، سه چیز را دشمن می دارد : پرگویی ، پرخوابی و پرخوری .
تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۲۱ .

حدیث ۲۱۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الضَّحْكُ ضِيْحَكَانٍ : أَمَّا الضَّحْكُ الَّذِي يَمُقْتُ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ ، فَالرَّجُلُ يَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ الْجَفَاءِ وَالْبَاطِلِ لِيَضْحَكَ أَوْ يُضْحِكَ ، يَهْوَى
بِهَا فِي جَهَنَّمَ سَبْعِينَ خَرِيفًا .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خنده ، دو گونه است : ... اما خنده ای که خداوند متعال آن را دشمن می دارد ، آن است که فرد ،
سخن ناروا و باطلی می گوید تا بخندد یا بخنداند و به موجب آن تا مسافت هفتاد سال راه در دوزخ سقوط می کند .
الجامع الصغير : ۲ / ۱۲۷ / ۵۲۳۲ .

حدیث ۲۱۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا يُحِبُّ اللَّهُ إِضَاعَةَ الْمَالِ ، وَلَا كَثْرَةَ السُّؤَالِ ، وَلَا قِيلَ وَقَالَ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، تباه کردن مال ، پرسش بسیار و قیل و قال را دوست ندارد .
مسند أبي يعلى : ۶ / ۱۰۴ / ۶۵۶۰ ، صحيح مسلم : ۳ / ۱۳۴۰ / ۱۷۱۵ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۲۹۶ / ۸۸۰۷ و ص ۲۱۷ / ۸۳۴۲ کلها عن ابي
هريرة ، المعجم الكبير : ۲۰ / ۳۹۸ / ۹۴۳ عن وراذ مولى المغيرة بن شعبه ، المعجم الأوسط : ۶ / ۱۹ / ۵۶۶۷ عن معقل بن يسار ، کنز

العمّال : ۱۶ / ۴۶ / ۴۳۸۷۱ ؛ الکافی : ۵ / ۳۰۱ / ۵ عن الوشاء عن الإمام الكاظم عليه السلام ، تحف العقول : ۴۴۳ عن الإمام الرضا عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۳۵ / ۱۶ .

حدیث ۲۱۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ كَرِهَ لَكُمْ ثَلَاثًا : اللُّغُوَ عِنْدَ الْقُرْآنِ ، وَرَفَعَ الصَّوْتِ فِي الدُّعَاءِ ، وَالتَّخَضُّرَ فِي الصَّلَاةِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، سه چیز را از [کارهای] شما ناخوش می دارد : [پرداختن به کار] لغو به هنگام قرائت قرآن ، به صدای بلند دعا کردن و دست به پهلو زدن در نماز .
 الزهد لابن المبارك : ۵۴۴ / ۱۵۶۰ ، كنز العمّال : ۱۶ / ۳۸ / ۴۳۸۳۴ وفيه «التحضير» بدل «التخضر» نقلاً عن عبد الرزاق و كلاهما عن يحيى بن أبي كثير و ص ۴۶ / ۴۳۸۷۰ نقلاً عن الديلمي عن جابر .

حدیث ۲۲۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَبْغَضُ الْكَلَامِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَقُولَ الرَّجُلُ لِلرَّجُلِ : «اتَّقِ اللَّهَ» فَيَقُولَ : «عَلَيْكَ بِنَفْسِكَ» .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : ناخوش ترین سخنان در نزد خداوند عز و جل آن است که کسی به دیگری بگوید : «از خدا بترس!» و آن شخص پاسخ دهد : «تو خودت را بپای!» [و پندش را گوش نکند] .
 شُعب الإيمان : ۱/۴۳۶/۶۳۰ ، الفردوس : ۱/۲۱۵/۸۱۹ كلاهما عن ابن مسعود ، كنز العمّال : ۳/۶۶۰/۸۳۸۷ .

از ۲۲۰۱ تا ۲۴۰۰

حدیث ۲۲۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ الْأَكْلُ مِنْ غَيْرِ جَوْعٍ ، وَالنُّومُ مِنْ غَيْرِ سَهَرٍ ، وَالضُّحْكُ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ ، وَصَوْتُ الرَّئِيَّةِ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ ، وَالْمِزْمَارُ عِنْدَ النَّعْمَةِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : خوردن از سر سیری ، خواب بی شب زنده داری ، خنده بی [موجب] شگفتی ، ناله بلند به هنگام مصیبت ، و بانگ نای در نعمت (شادمانی) ، نزد خدا سخت ناپسند است .
 الفردوس : ۳ / ۳۰۶ / ۴۹۲۰ عن عبدالله بن عمرو ، كنز العمّال : ۱۶ / ۸۰ / ۴۴۰۱۱ .

حدیث ۲۲۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنَ الْغَيْرَةِ مَا يُحِبُّ اللَّهُ ، وَمِنْهَا مَا يُبْغِضُ اللَّهُ ؛ فَأَمَّا الَّتِي يُحِبُّهَا اللَّهُ فَالْغَيْرَةُ فِي الرَّيْبَةِ . وَأَمَّا (الْغَيْرَةُ) الَّتِي يُبْغِضُهَا اللَّهُ فَالْغَيْرَةُ فِي غَيْرِ رَيْبَةٍ .
 وَإِنَّ مِنَ الْخِيَلَاءِ مَا يُبْغِضُ اللَّهُ ، وَمِنْهَا مَا يُحِبُّ اللَّهُ ، فَأَمَّا الْخِيَلَاءُ الَّتِي يُحِبُّ اللَّهُ فَاخْتِيَالُ الرَّجُلِ نَفْسَهُ عِنْدَ الْقِتَالِ ، وَاخْتِيَالُهُ عِنْدَ

الصَّدَقَةِ . وَأَمَّا الَّتِي يُبْغِضُ اللَّهُ فَاخْتِيَالُهُ فِي الْبَغْيِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خدا نوعی از غیرت را دوست دارد و نوعی را دشمن می‌دارد . غیرتی که خدا دوست دارد ، غیرت در امور شُبّه ناک است ، و آن [غیرتی] که دشمنش می‌دارد ، غیرت بدون شبهه است .

خداوند ، نوعی از تکبر را دوست دارد و نوعی را دشمن می‌دارد . تکبری که خداوند دوستش می‌دارد ، خودپسندی و تکبر انسان به هنگام کارزار [در راه خدا] و تکبر در برابر صدقه (مناعت طبع و نگرفتن آن) است ؛ و اما آن [تکبری] که خدا دشمنش می‌دارد ، تکبر بنده در راه ستمگری و تجاوز است .

سنن ابی داود : ۳ / ۵۰ / ۲۶۵۹ ، سنن النسائی : ۵ / ۷۸ ، مسند ابن حنبل : ۹ / ۱۹۳ / ۲۳۸۱۱ ، صحیح ابن حبان : ۱ / ۵۳۰ / ۲۹۵ ، السنن الکبری : ۷ / ۵۰۳ / ۱۴۸۰۱ ، المعجم الکبیر : ۲ / ۱۹۰ / ۱۷۷۳ ، شُعب الایمان : ۷ / ۴۱۳ / ۱۰۸۰۳ کَلَّهَا عَنْ جَابِرِ بْنِ عَتِيكَ نَحْوَهُ ، سنن ابن ماجه : ۱ / ۶۴۳ / ۱۹۹۶ عن أبيه ريرة ، سنن الدارمی : ۲ / ۵۸۸ / ۲۱۴۶ عن جابر بن عتيك وفيهما إلى «في غير ريبه» ، كنز العمال : ۳ / ۳۸۵ / ۷۰۶۶ .

حدیث ۲۲۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا أَحَلَّ اللَّهُ شَيْئًا أَبْغَضَ إِلَيْهِ مِنَ الطَّلَاقِ

رسول خدا صلی الله علیه و آله ، طلاق ، منفورترین حلال در نزد خداوند است .

سنن ابی داود : ۲ / ۲۵۵ / ۲۱۷۷ عن محارب ، كنز العمال : ۹ / ۶۶۱ / ۲۷۸۷۱ .

حدیث ۲۲۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: إِيَّاكَ وَإِسْبَالَ الْإِزَارِ وَالْقَمِيصِ ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ مِنَ الْمَخِيلَةِ ، وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمَخِيلَةَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - از جمله سفارش هایش به مردی از قبیله بنی تمیم - : از بلند گذاشتن پیراهن و ازارت پرهیز ، که نشانه تکبر است و خداوند ، تکبر را دوست ندارد .

الکافی : ۶ / ۴۵۶ / ۵ ، المحاسن : ۱ / ۲۱۵ / ۳۹۲ ، مشکاة الأنوار : ۷۵ وفيه «الخیلاء» بدل «المخیلة» فی کلا

حدیث ۲۲۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا شَيْءٌ أَبْغَضُ إِلَى اللَّهِ عِزٌّ وَجَلٌّ مِنَ الْبُخْلِ ، وَسُوءُ الْخُلُقِ ، وَإِنَّهُ لَيُفْسِدُ الْعَمَلَ كَمَا يُفْسِدُ الْخَلُّ الْعَسَلَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ چیز در نزد خداوند عز و جلمنفورتر از بخل و بدخویی نیست که این یکی ، همان گونه که سرکه عسل را تباه می‌کند ، ایمان را تباه می‌کند .

مکارم الأخلاق : ۱ / ۵۱ / ۱۹ عن ابن عباس ، بحار الأنوار : ۱۶ / ۲۳۱ / ۳۵ .

حدیث ۲۲۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ شَيْءٌ أَبْغَضَ إِلَى اللَّهِ مِنْ بَطْنِ مَلَانَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ چیز در نزد خداوند ، منفورتر از شکم پُر نیست .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۳۶ / ۸۹ ، صحیفه الرضا علیه السلام : ۱۰۹ / ۶۶ کلاهما عن أحمد بن عامر الطائی عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، الکافی : ۶ / ۲۷۰ / ۱۱ ، المحاسن : ۲ / ۲۳۲ / ۱۷۰۹ کلاهما عن أبي الجارود عن الإمام الباقر علیه السلام ، جامع الأحادیث للقمی : ۲۰۱ عن الإمام الباقر علیه السلام ، بحار الأنوار : ۶۶ / ۳۳۳ / ۱۴ ؛ الفردوس : ۳ / ۳۸۵ / ۵۱۷۵ عن الإمام علی علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله .

حدیث ۲۲۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْ شَابِّ تَائِبٍ ، وَمَا مِنْ شَيْءٍ أَبْغَضَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْ شَيْخٍ مُقِيمٍ عَلَى مَعَاصِيهِ . وَمَا فِي الْحَسَنَاتِ حَسَنَةٌ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْ حَسَنَةٍ تُعْمَلُ فِي لَيْلَةِ جُمُعَةٍ أَوْ يَوْمِ جُمُعَةٍ ، وَمَا مِنَ الذُّنُوبِ ذَنْبٌ أَبْغَضَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْ ذَنْبٍ يُعْمَلُ فِي لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ أَوْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : نزد خداوند متعال ، هیچ چیزی محبوب تر از جوانی توبه کار و نیز هیچ چیزی منفورتر از پیری که همچنان گناه می کند ، نیست . در میان نیکی ها هیچ نیکی ای نزد خداوند متعال ، محبوب تر از نیکی ای که در شب جمعه و یا روز جمعه به جای آورده شود ، نیست و در میان گناهان نیز هیچ گناهی نزد خداوند متعال ، منفورتر از گناهی که در شب جمعه یا روز جمعه انجام شود ، نیست .

کنز العمال : ۴ / ۲۱۷ / ۱۰۲۳۳ نقلاً عن أمالي السمعاني عن سلمان .

حدیث ۲۲۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا مَنْ إِلَيْهِ يَلْجَأُ الْمُتَحَيَّرُونَ ، يَا مَنْ بِهِ يَسْتَأْنِسُ الْمُرِيدُونَ ، يَا مَنْ بِهِ يَفْتَحِرُ الْمُحِبُّونَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - در دعای «جوشن کبیر» - : ای آن که سرگردانان به او پناه می آورند ! ای آن که خواستاران به او انس می گیرند ! ای آن که دوستداران به او افتخار می کنند !

البلد الأمين : ۴۰۶ ، بحار الأنوار : ۹۴ / ۳۸۹ .

حدیث ۲۲۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ يُحِبُّ أَنْ يَعْلَمَ مَنَزِلَتَهُ عِنْدَ اللَّهِ فَلْيَنْظُرْ كَيْفَ مَنَزَلَهُ اللَّهُ عِنْدَهُ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ يُنْزِلُ الْعَبْدَ مِنْهُ حَيْثُ أَنْزَلَهُ مِنْ نَفْسِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد بداند نزد خدا چه موقعیتی دارد ، به موقعیت خدا نزد خودش توجه کند ؛ زیرا خدا بنده را در همان جایگاهی می نهد که او خدا را نزد خود ، در چنان جایگاهی نهاده است .

المستدرک علی الصحیحین : ۱ / ۶۷۲ / ۱۸۲۰ ، المعجم الأوسط : ۳ / ۶۷ / ۲۵۰۱ ، مسند أبي يعلى : ۲ / ۳۴۵ / ۱۸۶۰ و ص ۴۲۸ / ۲۱۳۵ ، شُعب الإيمان : ۱ / ۳۹۸ / ۵۲۸ ، المنتخب من مسند عبد بن حميد : ۳۳۳ / ۱۱۰۷ کلها عن جابر بن عبد الله ، کنز العمال : ۱ / ۴۳۵ / ۱۸۷۷ ؛ إرشاد القلوب : ۶۰ ، تنبيه الخواطر : ۲/۲۳۴ ، مسکن الفؤاد : ۸۰ وفيه «ما له عند الله» بدل «منزلته عند الله»، عدّة الداعي:

۱۶۷ عن الإمام الصادق عليه السلاموفيه «من أراد أن ينظر» بدل «من كان يحب أن يعلم»، بحار الأنوار: ۹۳/۱۶۳/۴۲.

حدیث ۲۲۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَعْلَمَ مَا لَهُ عِنْدَ اللَّهِ فَلْيَعْلَمْ مَا لِلَّهِ عِنْدَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد بداند که نزد خدا چه موقعیتی دارد ، ببیند که خدا نزد او چه موقعیتی دارد .

المحاسن : ۱ / ۳۹۲ / ۸۷۷ عن السكوني عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، معانى الأخبار : ۲۳۷ / ۱ عن يونس بن ظبيان عن الإمام الصادق عليه السلام ، الجعفریات : ۱۶۶ عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، مشكاة الأنوار : ۱۱ عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله ، تنبيه الخواطر : ۱ / ۲۳۰ ، جامع الأحاديث للقمي : ۱۱۸ ، بحار الأنوار : ۷۳ / ۴۰ ؛ الفردوس : ۳ / ۵۹۳ / ۵۸۵۸ ، كنز العمال : ۱۱ / ۹۴ / ۳۰۷۵۷ كلاهما عن أنس وفيهما «من أراد» بدل «من أحب» .

حدیث ۲۲۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ الْعَبْدَ نَادَى جِبْرِيلَ : «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحْبِبْهُ» ، فَيَحْبُّهُ فُلَانًا فَأَحْبِبْهُ» ، فَيَحْبُّهُ جِبْرِيلُ . فَيُنَادِي جِبْرِيلُ فِي أَهْلِ السَّمَاءِ : «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحْبِبْهُ» ، فَيَحْبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ ، ثُمَّ يُوَضِّعُ لَهُ الْقَبُولَ فِي الْأَرْضِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خداوند بنده را دوست بدارد ، به جبرئیل ندا می کند : «خداوند ، فلانی را دوست دارد . پس او را دوست داشته باش» . در نتیجه ، جبرئیل دوستش می دارد . پس از آن ، جبرئیل در میان آسمانیان ندا می کند : خداوند ، فلانی را دوست دارد . پس دوستش بدارید . در نتیجه ، آسمانیان دوستش می دارند . آن گاه ، زمینه مقبولیت او در زمین فراهم می شود .

صحیح البخاری : ۳ / ۱۱۷۵ / ۳۰۳۷ ، صحیح مسلم : ۴ / ۲۰۳۰ / ۱۵۷ ، الموطأ : ۲ / ۹۵۳ / ۱۵ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۵۹۵ / ۱۰۶۷۹ و ص ۲۴۶ / ۸۵۰۸ ، مسند الطیالسی : ۳۱۹ / ۲۴۳۶ ، حلیة الأولیاء : ۱۰ / ۳۰۶ ، الفردوس : ۱ / ۲۵۰ / ۹۶۷ کلهها عن أبي هريرة ، كنز العمال : ۱۱ / ۹۴ / ۳۰۷۶۱ ، وراجع سنن الترمذی : ۵ / ۳۱۸ / ۳۱۶۱؛ وراجع إرشاد القلوب : ۱۷۰ .

حدیث ۲۲۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا قَدَفَ حُبَّهُ فِي قُلُوبِ الْمَلَائِكَةِ ، وَإِذَا أَبْغَضَ اللَّهُ عَبْدًا قَدَفَ بُغْضَهُ فِي قُلُوبِ الْمَلَائِكَةِ ، ثُمَّ يَقْدِفُهُ فِي قُلُوبِ الْآدَمِيِّينَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خداوند ، بنده ای را دوست بدارد ، محبتش را در دل های فرشتگان می افکند و هر گاه بنده ای را دشمن بدارد ، دشمنی اش را در دل های فرشتگان و سپس در دل های انسان ها می افکند .

حلیة الأولیاء : ۳ / ۷۷ عن أنس ، كنز العمال : ۱۱ / ۹۴ / ۳۰۷۵۹ .

حدیث ۲۲۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمِقَّةَ مِنَ اللَّهِ ، وَالْقَيْتَ مِنَ السَّمَاءِ ، فَإِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا قَالَ لِجِبْرِيلَ : «إِنِّي أُحِبُّ فُلَانًا» ، فَيُنَادِي جِبْرِيلُ : إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَمُقُّ - يَعْنِي : يُحِبُّ - فُلَانًا ، فَأَجِبُّهُ ، فَيُنزِلُ لَهُ الْمَحَبَّةَ فِي الْأَرْضِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبت از خداست و از آسمان فرو افتاده است . از این رو ، هرگاه خداوند عز و جل بنده ای را دوست بدارد ، به جبرئیل می گوید : «من فلانی را دوست دارم» . پس جبرئیل ندا می کند : خداوند عز و جل فلانی را دوست دارد . پس دوستش بدارید .

پس از آن ، محبتش را به سوی زمین فرود می آورد .

مسند ابن حنبل : ۸ / ۲۹۷ / ۲۲۳۳۳ و ص ۲۹۰ / ۲۲۲۹۶ نحوه ، المعجم الكبير : ۸ / ۱۲۰ / ۷۵۵۱ ، المعجم الأوسط : ۴ / ۶۳ / ۳۶۱۴ و ج ۶ / ۳۴۵ / ۶۵۸۲ ، نوادر الأصول : ۱ / ۴۲۵ و فيها «الصیت» بدل «القیة» و کلها عن أبي أمامة ، كنز العمال : ۱۱ / ۹۹ / ۳۰۷۸۸ .

حدیث ۲۲۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا مِنْ أُمَّتِي قَدَفَ فِي قُلُوبِ أَصْفِيَاءِهِ وَأَرْوَاحِ مَلَائِكَتِهِ وَسِيَّكَانِ عَرْشِهِ مَحَبَّتَهُ لِيُحِبُّهُ ، فَذَلِكَ الْمُحِبُّ حَقًّا ، طُوبَى لَكَ ، وَلَهُ شَفَاعَةٌ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند ، بنده ای از امتم را دوست بدارد ، محبتش را در دل های برگزیدگان و در جان های فرشتگان و ساکنان عرشش می افکند ، تا دوستش بدارند . چنین کسی ، به حقیقت ، دوستدار است . خوشا به حالش ! او را در روز قیامت ، نزد خداوند ، حق شفاعت است .

مصباح الشریعة : ۵۲۴ ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۴ / ۲۳ .

حدیث ۲۲۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا رَبِّ ، وَدَدْتُ أَنْيُّ أَعْلَمُ مِنْ تُحِبُّ مِنْ عِبَادِكَ فَأُجِبُّهُ .

قَالَ : إِذَا رَأَيْتَ عَبْدِي يُكْتِرُ ذِكْرِي فَأَنَا أُذِنْتُ لَهُ فِي ذَلِكَ ، وَإِنَّا أُجِبُّهُ ، وَإِذَا رَأَيْتَ عَبْدِي لَا يَذْكُرُنِي فَأَنَا حَجَبْتُهُ عَنْ ذَلِكَ ، وَأَنَا أَبْغَضْتُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - خطاب به خداوند عز و جل - : پروردگارا ! دوست داشتم بدانم کدام بنده ات را دوست می داری ، تا دوستش بدارم .

خداوند فرمود : «هرگاه دیدی بنده ای بسیار مرا یاد می کند ، پس من به او اجازه یاد خود را داده ام و من او را دوست دارم؛ اما هرگاه دیدی بنده ام مرا یاد نمی کند ، پس من او را از آن بازداشته ام و من او را دشمن می دارم» .

الدعوات : ۲۰ / ۱۸ ، بحار الأنوار : ۹۳ / ۱۶۰ / ۴۱ ؛ كنز العمال : ۲ / ۲۴۱ / ۳۹۲۳ نقلًا عن العسکری فی المواعظ عن عمر و ج ۱ / ۴۳۳ / ۱۸۷۰ نقلًا عن الدارقطنی فی الأفراد وابن عساکر عن ابن عمر عنه صلی الله علیه و آله عن موسى عليه السلام .

حدیث ۲۲۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَامَةُ حُبِّ اللَّهِ حُبُّ ذِكْرِ اللَّهِ ، وَعَلَامَةُ بُغْضِ اللَّهِ بُغْضُ ذِكْرِ اللَّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : نشانه دوستی خدا ، دوست داشتن یاد خداست و نشانه دشمنی با خدا ، دشمنی با یاد کردن خداست .

شُعَبُ الْإِيمَانِ : ۱/۳۶۷/۴۱۰ ، الفردوس : ۳ / ۵۴ / ۴۱۴ کلاهما عن أنس ، كنز العمال : ۱ / ۴۱۷ / ۱۷۷۶ ؛ جامع الأخبار : ۳۵۲ / ۹۷۹ ، مستدرک الوسائل : ۵ / ۲۸۶ / ۵۸۷۰ نقلًا عن لبّ اللباب للراوندي .

حدیث ۲۲۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا أُنَيْسَ الذَّاكِرِينَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - در دعای «جوشن کبیر» - : ای همدم یادکنندگان !
البلد الامین : ۴۱۰ .

حدیث ۲۲۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا أُنَيْسَ مَنْ لَا أُنَيْسَ لَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - در دعای «جوشن کبیر» - : ای همدم بی همدمان !
البلد الامین : ۴۰۴ و ص ۴۰۷ .

حدیث ۲۲۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا حَمَاهُ الدُّنْيَا ؛ كَمَا يَظَلُّ أَحَدُكُمْ يَحْمِي سَقِيمَهُ الْمَاءَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خدا بنده ای را دوست بدارد ، او را از دنیا می پرهیزاند ، همان گونه که یکی از شما بیمار خود را از آب می پرهیزاند .

سنن الترمذی : ۴ / ۳۸۱ / ۲۰۳۶ ، المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۲۳۰ / ۷۴۶۴ ، صحیح ابن حبان : ۲/۴۴۴/۶۶۹ ، المعجم الكبير: ۱۹/۱۲/۱۷، التاريخ الكبير: ۷/۱۸۵/۸۲۳، شُعَبُ الْإِيمَانِ: ۱۰۴۴۸/۳۲۱/۷ نحوه ، مشكاة المصابيح: ۲/۶۶۶/۵۲۵۰ کلها عن قتادة بن النعمان ، مسند الشهاب : ۲ / ۲۹۷ / ۱۳۹۷ عن رافع بن خديج ، مسند أبي يعلى : ۶ / ۲۲۷ / ۶۸۳۰ ، أسد الغابة : ۴ / ۵۰ / ۳۷۰۷ کلاهما عن عقبه بن رافع نحوه ، كنز العمال : ۶ / ۴۷۱ / ۱۶۵۹۷ ؛ تنبيه الخواطر : ۲ / ۳۲ نحوه .

حدیث ۲۲۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُعْطِي الدُّنْيَا مَنْ يُحِبُّ وَمَنْ لَا يُحِبُّ ، وَلَا يُعْطِي الدِّينَ إِلَّا لِمَنْ أَحَبَّ ؛ فَمَنْ أَعْطَاهُ اللَّهُ الدِّينَ فَقَدْ أَحَبَّهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، دنیا را به کسی که دوست دارد و کسی که دوست ندارد ، می دهد؛ اما دین را جز به کسی که دوست دارد ، نمی دهد . پس هر که خداوند به وی دین داده ، دوستش داشته است .

مسند ابن حنبل: ۲/۳۳/۳۶۷۲ ، المستدرک علی الصحیحین: ۲/۴۸۵/۳۶۷۱ ، شُعَبُ الْإِيمَانِ: ۴/۳۹۵/۵۵۲۴ کلها عن عبدالله بن مسعود،

کنز العمال : ۱۵/۸۶۲/۴۳۴۳۱ ؛ الکافی : ۲/۲۱۵/۲ ، المحاسن : ۱ / ۳۴۱ / ۷۰۴ کلاهما عن مالک بن أعین ، تحف العقول : ۳۰۰ کَلْهَا عن الإمام الباقر عليه السلام ، التمهیص : ۵۱/۹۶ عن عبدالله بن سنان عن الإمام الصادق عليه السلام وکلها نحوه، بحار الأنوار: ۶۸/۲۰۳/۲ .

حدیث ۲۲۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا ابْتِلَاؤُهُ بِعَظِيمِ الْبَلَاءِ ، فَمَنْ رَضِيَ فَلَهُ عِنْدَ اللَّهِ الرَّضَى ، وَمَنْ سَخَطَ الْبَلَاءَ فَلَهُ عِنْدَ اللَّهِ السَّخَطُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند عز و جلبنده ای را دوست بدارد ، او را به بلائی گرفتاری و مصیبتی بزرگ ، مبتلا می کند . پس اگر آن بنده راضی گشت ، بهره اش نزد خداوند ، رضایت است و اگر ناخشنود گشت ، بهره اش نزد خداوند ، ناخشنودی است .

الکافی : ۲ / ۲۵۳ / ۸ عن زید الزرّاد ، الخصال : ۱۸ / ۶۴ عن زید الشّحام ، مشکاة الأنوار : ۲۹۷ کَلْهَا عن الإمام الصادق عليه السلام ، التمهیص : ۳۳ / ۲۰ عن زید عن الإمام الصادق عليه السلام ، تحف العقول : ۴۱ نحوه وفيهما «من سخط فله السخط» ، بحار الأنوار : ۶۷ / ۲۰۹ / ۱۱ ، راجع البلاء / ابتلاء أهل الإيمان - على قدر المحبّة .

حدیث ۲۲۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ عَظَمَ الْجَزَاءِ مَعَ عَظَمِ الْبَلَاءِ ، وَإِنَّ اللَّهَ إِذَا أَحَبَّ قَوْمًا ابْتَلَاهُمْ ، فَمَنْ رَضِيَ فَلَهُ الرِّضَا ، وَمَنْ سَخَطَ فَلَهُ السَّخَطُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بزرگی پاداش ، همراه بزرگی بلاست . خداوند ، هرگاه مردمی را دوست بدارد ، مبتلایشان می کند . پس هر که خشنود گشت ، بهره اش خشنودی است و هر که ناخشنود گشت ، بهره اش ناخشنودی است .

سنن الترمذی: ۴/۶۰۱/۲۳۹۶، سنن ابن ماجه: ۲/۱۳۳۸/۴۰۳۱، شعب الإيمان: ۷/۱۴۴/۹۷۸۲، المعجم الأوسط: ۳ / ۳۰۲ / ۳۲۲۸ و ليس فيه إلا «إذا أحب الله قوما ابتلاهم» وکلها عن أنس ، حلیة الأولیاء : ۷ / ۱۱ عن سفیان الثوری و ليس فيه صدره ، کنز العمال : ۳ / ۳۳۱ / ۶۸۰۲ ؛ روضة الواعظین : ۴۶۳ وفيه «أعظم» بدل «عظم» .

حدیث ۲۲۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا أَحَبَّ قَوْمًا ابْتَلَاهُمْ ، فَمَنْ صَبَرَ فَلَهُ الصَّبْرُ ، وَمَنْ جَزَعَ فَلَهُ الْجَزَعُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل هرگاه مردمی را دوست بدارد ، مبتلایشان می کند . پس هر که صبر کند ، بهره اش صبر است و هر که بی تابى کند ، بهره اش بی تابى است .

مسند ابن حنبل: ۹/۱۵۹/۲۳۶۸۴ و ص ۱۶۱/۲۳۶۹۵ و ص ۱۶۳/۲۳۷۰۲ ، شعب الإيمان: ۷/۱۴۵/۹۷۸۴ کَلْهَا عن محمود بن لبيد ، کنز العمال : ۳ / ۳۲۵ / ۶۷۷۶ .

حدیث ۲۲۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا ابْتِلَاةً، فَإِنْ صَبَرَ اجْتَبَاهُ، فَإِنْ رَضِيَ اصْطَفَاهُ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: هرگاه خداوند، بنده ای را دوست بدارد، مبتلایش می کند. پس اگر صبر کرد، او را برمی گزیند و اگر خشنود گشت، او را ویژه خود می گرداند.

مسکن الفؤاد: ۸۰، بحار الأنوار: ۸۲/۱۴۲/۲۶؛ الفردوس: ۱/۲۵۱/۹۷۱ عن الإمام علی علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله.

حدیث ۲۲۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا ابْتِلَاةً، فَإِذَا ابْتِلَاةً فَصَبَرَ كَأَفَاهُ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: خداوند متعال، هرگاه بنده ای را دوست بدارد، او را مبتلا می کند و اگر او را مبتلا کرد و او صبر کرد، پاداشش می دهد.

درر الأحادیث: ۳۴ عن یحیی بن الحسین.

حدیث ۲۲۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا أَلْصَقَ بِهِ الْبَلَاءَ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُرِيدُ أَنْ يُصَافِيَهُ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: خداوند عز و جل هرگاه بنده ای را دوست بدارد، بلا (گرفتاری) را به او می پیوندد؛ زیرا خداوند می خواهد او را خالص سازد.

شُعب الإيمان: ۷ / ۱۴۶ / ۹۷۹۰ عن سعید بن المسیب.

حدیث ۲۲۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

يَقُولُ الْبَلَاءُ كُلَّ يَوْمٍ: إِلَى أَيْنَ اتَّوَجَّهْتُ؟ فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: إِلَى أَحِبَّابِي وَأَوْلَى طَاعَتِي، أَبْلُو بِكَ أَخْبَارَهُمْ، وَأَخْتَبِرُ بِكَ صَبْرَهُمْ، وَأَمْحُصُ بِكَ ذُنُوبَهُمْ، وَأَرْفَعُ بِكَ دَرَجَاتِهِمْ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: بلا هر روز می گوید: به کدام سو روم؟ آن گاه خداوند متعال می فرماید: «به سوی دوستان و فرمانبرانم. با تو کارهایشان را می آزمایم، با تو صبرشان را آشکار می کنم، با تو گناهانشان را پاک می کنم و با تو بر منزلت آنان می افزایم».

الفردوس: ۵ / ۴۷۵ / ۸۸۰۷ عن أنس، كنز العمال: ۳ / ۳۴۱ / ۶۸۵۰.

حدیث ۲۲۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا ابْتِلَاةً؛ لِيَسْمَعَ صَوْتَهُ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: خداوند عز و جل، هرگاه بنده ای را دوست بدارد، او را مبتلا می کند تا صدای [دعای] او را بشنود.

شُعَبُ الْإِيمَانِ : ۷/۱۴۶/۹۷۸۸ ، الفردوس : ۱ / ۲۵۱ / ۹۷۰ وفيه «تَضَرَّعَهُ» بدل «صوته» و كلاهما عن أبي هريرة ، كنز العمال : ۳ / ۳۳۴ / ۶۸۱۶ ؛ تنبيه الخواطر : ۱ / ۴ وفيه «تَضَرَّعَهُ» بدل «صوته» .

حدیث ۲۲۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَبْدًا صَبَّ عَلَيْهِ الْبَلَاءُ صَبًا ، وَتَجَّهَ عَلَيْهِ تَجًّا . فَإِذَا دَعَا الْعَبْدُ قَالَ جِبْرِيلُ : أَيُّ رَبِّ ، إِقْضِ حَاجَتَهُ ؟ فَيَقُولُ تَعَالَى : دَعُهُ ؛ فَإِنِّي أُحِبُّ أَنْ أَسْمَعَ صَوْتَهُ . فَإِذَا دَعَا ، يَقُولُ عَزَّ وَجَلَّ : لَبَّيْكَ عَبْدِي ، وَعِزَّتِي لَا تَسْأَلُنِي شَيْئًا إِلَّا أُعْطِيكَ ، وَلَا تَدْعُونِي بِشَيْءٍ إِلَّا اسْتَجَبْتُ ، فَإِنَّمَا أَنْ أُعَجِّلَ لَكَ ، وَإِنَّمَا أَنْ أَدْخِرَ لَكَ أَفْضَلَ مِنْهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند عز و جلبنده ای را دوست بدارد ، بلا را سخت بر سر او سرازیر می کند و آن را سخت بر او می بارد . پس چون بنده دعا کند ، جبرئیل می گوید : «پروردگارا ! حاجتت را برآورم ؟» . اما خداوند متعال می گوید : «او را رها کن که من دوست دارم صدایش را بشنوم» و چون دعا کند ، خداوند عز و جلمی گوید : «بنده ام ، لبیک ! به عزتم سوگند که هرچه از من بخواهی ، به تو عطا می کنم و هرچه دعا کنی ، اجابت می نمایم ، [بدین معنا که] یا آن را زود برایت برمی آورم و یا بهتر از آن را برایت ذخیره می کنم» .

الفردوس : ۱ / ۲۵۱ / ۹۷۲ ، تفسیر الدر المنثور : ۷ / ۲۱۵ نقلاً عن ابن مردويه نحوه و كلاهما عن أنس ؛ مسند زید : ۴۲۰ نحوه وزاد فيه «وإنما أن أدفع عنك من البلاء مثل ذلك» .

حدیث ۲۲۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا أَتَحَفَّهُ بِوَاحِدَةٍ مِنْ ثَلَاثٍ : إِمَّا حُمِّيٍّ أَوْ رَمَدٍ أَوْ صُدَاعٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هرگاه بنده ای را دوست بدارد ، یکی از این سه را به او ارمان خواهد داد : یا تب یا چشم درد و یا سردرد .

أعلام الدين: ۲۷۷ ، الخصال : ۱۳ / ۴۵ ، التمهيص : ۴۲/۴۷ كلاهما عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام نحوه ، بحار الأنوار: ۶۷/۲۴۶/۸۷

حدیث ۲۲۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَبْتُمْ أَنْ تَعْلَمُوا مَا لِلْعَبْدِ عِنْدَ اللَّهِ فَانظُرُوا مَا يَتَّبِعُهُ مِنَ النَّاسِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : اگر دوست داشتید بدانید که بنده چه جایگاهی نزد خدا دارد ، ببینید مردم چه نظری درباره اش دارند .

تاریخ دمشق : ۱۳/۳۷۴/۳۳۱۹ عن محمد بن علي بن أبي طالب عن أبيه عليه السلام ، الموطأ : ۲ / ۹۰۴ / ۵ عن كعب الأحمري عن دون إسناد إليه صلى الله عليه و آله وفيه «الثناء» بدل «الناس» ، كنز العمال: ۱۱/۹۰/۳۰۷۴۲ .

حدیث ۲۲۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ تَعَالَى عَبْدًا نَصَبَ فِي قَلْبِهِ نَائِحَةً مِنَ الْخَوْفِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند متعال ، بنده ای را دوست بدارد ، نقطه ای سپید در قلبش پدید می آورد ، گوش های قلبش را می گشاید و فرشته ای بر او می گمارد ، تا بر راه راست ، استوارش دارد .
اعلام الدین : ۱۴۶ .

حدیث ۲۲۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ تَعَالَى عَبْدًا نَصَبَ فِي قَلْبِهِ نَائِحَةً مِنَ الْحُزَنِ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ كُلَّ قَلْبٍ حَزِينٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، هرگاه بنده ای را دوست بدارد ، روزی اش را به اندازه قرار می دهد .
عده الداعی : ۱۵۵ ، اعلام الدین : ۲۷۶ ، إرشاد القلوب : ۹۶ .

حدیث ۲۲۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ تَعَالَى عَبْدًا نَكَتَ فِي قَلْبِهِ نُكْتَةً بِيضَاءَ ، وَفَتَحَ مَسَامِعَ قَلْبِهِ ، وَوَكَّلَ بِهِ مَلَكًا يُسَدُّهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خوی ها ، بخشش های خداوند عزوجل اند . از این رو ، هرگاه خداوند بنده ای را دوست بدارد ، به او خویی خوش می بخشد و هرگاه بنده ای را دشمن بدارد ، به او خویی بد می بخشد .
اعلام الدین : ۱۳۵ ، الکافی : ۲/۲۱۴/۷ عن محمد بن مسلم عن الإمام الصادق علیه السلام و ج ۱/۱۶۶/۲ ، التوحید : ۴۱۵ / ۱۴ ، تفسیر العیاشی : ۱ / ۳۲۱ / ۱۱۰ و ص ۳۷۶ / ۹۴ کلها عن سلیمان بن خالد عن الإمام الصادق علیه السلام «إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ بَعْدَ خَيْرٍ» بدل «إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ» ، بحار الأنوار : ۶۸ / ۲۱۱ / ۱۷ .

حدیث ۲۲۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا جَعَلَ رِزْقَهُ كَفَافًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - به نقل از جریریل از خداوند عز و جل - : اخلاص ، رازی از رازهای من است که آن را به قلب هر یک از بندگانم که دوستش داشته باشم ، می سپارم .
کنز العمال : ۳ / ۳۹۰ / ۷۰۸۹ نقلاً عن أبي الشيخ عن الإمام علي عليه السلام .

حدیث ۲۲۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأَخْلَاقُ مَنَائِحٌ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ؛ فَإِذَا أَحَبَّ عَبْدًا مَنَحَهُ خُلُقًا حَسَنًا ، وَإِذَا أَبْغَضَ عَبْدًا مَنَحَهُ خُلُقًا سَيِّئًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند متعال ، بنده ای را دوست بدارد ، مویه گری از ترس [خدا] را در قلبش قرار می دهد .

الاختصاص : ۲۲۵ ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۹۴ / ۶۴ ؛ كنز العمال : ۳ / ۱۵ / ۵۲۱۶ نقلًا عن العسکری فی الأمثال عن عائشة .

حدیث ۲۲۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الإِخْلَاصُ سِرٌّ مِنْ أَسْرَارِي ، اسْتَوَدَعْتُهُ قَلْبَ مَنْ أَحْبَبْتُ مِنْ عِبَادِي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند متعال بنده ای را دوست بدارد ، مویه گری از اندوه [امور آخروی] را در قلبش قرار می دهد ؛ زیرا خداوند ، هر قلب اندوهگین را دوست دارد .
منیة المرید : ۱۳۳ ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۴۹ / ۲۴ .

حدیث ۲۲۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : مَنْ أَهَانَ لِي وَلِيًّا فَقَدْ أَرَصَدَ لِمُحَارَبَتِي . وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدٌ بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ ، وَإِنَّهُ لَيَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّافِلَةِ حَتَّى أُحِبَّهُ ، فَإِذَا أُحِبَبْتُهُ كُنْتُ سَمِعُهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ ، وَبَصِيرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ ، وَلِسَانَهُ الَّذِي يَنْطِقُ بِهِ ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا ، إِنْ دَعَانِي أُجِبْتُهُ ، وَإِنْ سَأَلَنِي أُعْطِيْتُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل فرمود : «هر کس یکی از دوستانم را خوار سازد ، به پیکار من برخاسته است . هیچ بنده ای با چیزی محبوب تر در نزد من از آنچه بر او واجب ساخته ام ، به من نزدیک نمی شود . بنده ، با کارهای مستحب به من نزدیک می شود ، تا آن جا که او را دوست می دارم . پس چون دوستش داشتم ، گوش شنوایش ، چشم بینایش ، زبان گویایش و دست نیرومندش می شوم . اگر مرا بخواند ، پاسخش می دهم و اگر از من بخواهد ، به او می بخشم» .

الكافی : ۲ / ۳۵۲ / ۷ عن حماد بن بشير عن الإمام الصادق عليه السلام و ح ۸ عن أبان بن تغلب عن الإمام الباقر عليه السلامه صلى الله عليه و آله ، المحاسن : ۱ / ۴۵۴ / ۱۰۴۷ عن حنان بن سدير عن الإمام الصادق عليه السلامه صلى الله عليه و آله و آلهوفيه «تجيب» بدل «تقرب» و «ليتجيب» بدل «ليتقرب» ، التوحيد : ۳۹۹ / ۱ ، علل الشرايع : ۱۲ / ۷ كلاهما عن أنس ، المؤمن : ۳۲ / ۶۱ عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله و كلها نحوه ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۲ / ۲۱ .

حدیث ۲۲۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ : مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ . وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ . وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ ، فَإِذَا أُحِبَبْتُهُ كُنْتُ سَمِعُهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ ، وَبَصِيرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا ، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا ، وَإِنْ سَأَلَنِي لِأَعِطِيْتُهُ ، وَلَئِنْ اسْتَعَاذَنِي لِأُعِيدَنَّهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال فرمود : «هر کس با یکی از دوستانم دشمنی کند ، به او اعلان جنگ می کنم . بنده ام با چیزی محبوب تر در نزد من از واجباتی که بر او واجب ساخته ام ، به من نزدیک نمی شود . بنده ام با کارهای مستحب همچنان به من نزدیک می شود ، تا آن جا که دوستش می دارم . پس چون دوستش داشتم ، گوش شنوایش ، چشم بینایش ، دست کارایش و پای راهروش می شوم . اگر از من درخواست کند ، به او خواهم بخشید و اگر از من پناه جوید ، پناهش خواهم داد» .

صحیح البخاری : ۵ / ۲۳۸۵ / ۶۱۳۷ ، السنن الکبری : ۱۰ / ۳۷۰ / ۲۰۹۸۰ کلاهما عن أبی هریره ، مسند ابن حنبل : ۱۰ / ۱۱۲ / ۲۶۲۵۳ عن عائشة ، کنز العمال : ۱ / ۲۲۹ / ۱۱۵۶ .

حدیث ۲۲۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ : ... مَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ ؛ فَأَكُونُ أَنَا سَمِعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ ، وَبَصِيرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ ، وَلِسَانَهُ الَّذِي يَنْطِقُ بِهِ ، وَقَلْبَهُ الَّذِي يَعْقِلُ بِهِ ، فَإِذَا دَعَا أُجِبْتُهُ ، وَإِذَا سَأَلَنِي أُعْطِيْتُهُ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال می فرماید : ... «بنده ام با کارهای مستحب ، پیوسته به من نزدیک می شود ، تا آن جا که دوستش می دارم . در نتیجه ، گوش شنوایش ، چشم بینایش ، زبان گویایش و قلب دریابنده اش می شوم . اگر مرا بخواند ، پاسخش می دهم و اگر از من درخواست کند ، به او می بخشم» .
 المعجم الکبیر: ۸/۲۰۶/۷۸۳۳ و ۲۲۲/۷۸۸۰ نحوه و کلاهما عن أبي أمامة، کنز العمال: ۱/۲۲۹/۱۱۵۵ .

حدیث ۲۲۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْقَلْبُ ثَلَاثَةٌ أَنْوَاعٌ ، قَلْبٌ مَشْغُولٌ بِالدُّنْيَا ، وَقَلْبٌ مَشْغُولٌ بِالْعُقْبَى ، وَقَلْبٌ مَشْغُولٌ بِالْمَوْلَى ، وَأَمَّا الْقَلْبُ الْمَشْغُولُ بِالدُّنْيَا فَلَهُ الشَّدَّةُ وَالْبَلَاءُ ، وَأَمَّا الْقَلْبُ الْمَشْغُولُ بِالْعُقْبَى فَلَهُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى ، وَأَمَّا الْقَلْبُ الْمَشْغُولُ بِالْمَوْلَى فَلَهُ الدُّنْيَا وَالْعُقْبَى وَالْمَوْلَى .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : قلب ها سه گونه اند : قلبی مشغول به دنیا ، قلبی مشغول به عقبا و قلبی مشغول به مولا . اما قلب مشغول به دنیا را سختی و بلاست . اما قلب مشغول به عقبا را درجات والاست ؛ و اما قلب مشغول به مولا را دنیا و عقبا و مولا است .
 المواعظ العددیة : ۱۴۶ .

حدیث ۲۲۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ آثَرَ مَحَبَّةَ اللَّهِ عَلَى مَحَبَّةِ نَفْسِهِ كَفَاهُ اللَّهُ مُؤَنَّةَ النَّاسِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که خدادوستی را بر خوددوستی مقدم بدارد ، در برابر سختی و دشواری مردم ، خداوند ، او را بسنده است .
 کنز العمال : ۱۵ / ۷۹۰ / ۴۳۱۲۷ نقلاً عن أبی عبد الرحمن السلمی و ح ۴۳۱۲۸ نقلاً عن الديلمی و کلاهما عن عائشة وفيه «الناس» بدل «نفسه» .

حدیث ۲۲۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا خَيْرَ مَقْصُودٍ وَمَطْلُوبٍ ، يَا خَيْرَ حَبِيبٍ وَمَحْبُوبٍ ، يَا مَنْ هُوَ لِمَنْ دَعَاهُ مُجِيبٌ ، يَا مَنْ هُوَ لِمَنْ أَطَاعَهُ حَبِيبٌ ، يَا مَنْ هُوَ إِلَى مَنْ أَحَبَّهُ قَرِيبٌ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای بهترین مقصود و خواسته ! ای بهترین دوست و محبوب ! ای آن که به خواهانش پاسخ می دهد

حدیث ۲۲۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَدُّ الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ فِي اللَّهِ مِنْ أَعْظَمِ شُعَبِ الْإِيمَانِ . أَلَا وَمَنْ أَحَبَّ فِي اللَّهِ وَابْغَضَ فِي اللَّهِ وَاعْتَصَمَ فِي اللَّهِ وَاعْتَصَمَ فِي اللَّهِ فَهُوَ مِنْ أَصْفِيَاءِ اللَّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستی مؤمن نسبت به مؤمن [دیگر] در راه خدا ، از بزرگ ترین شاخه های ایمان است . هان ! هر که در راه خدا دوست بدارد ، در راه خدا دشمن بدارد ، در راه خدا ببخشد و در راه خدا از بخشیدن باز ایستد ، از برگزیدگان خداست .

الکافی : ۲ / ۱۲۵ / ۳ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۰ / ۹۳۳ کلاهما عن سلام بن المستنیر عن الإمام الباقر علیه السلام ، تحف العقول : ۴۸ ، کنز الفوائد : ۱ / ۳۵۲ و لیس فی صدره وفيه «أصفیاء المؤمنین» بدل «أصفیاء الله» ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۴۰ / ۱۴ .

حدیث ۲۲۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يُؤْتِي بَعْدَ مُحْسِنٍ فِي نَفْسِهِ لَا يَرَى أَنْ لَهُ ذَنْبًا ، فَيَقُولُ لَهُ : هَلْ كُنْتَ تُوَالِي أَوْلِيَاءِي ؟
قَالَ : كُنْتُ مِنَ النَّاسِ سَلْمًا .

قَالَ : فَهَلْ كُنْتَ تُعَادِي أَعْدَائِي ؟

قَالَ : يَا رَبِّ ، لَمْ يَكُنْ بَيْنِي وَبَيْنَ أَحَدٍ شَيْءٌ .

فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : لَا يَنَالُ رَحْمَتِي مَنْ لَا يُوَالِي أَوْلِيَاءِي وَيُعَادِي أَعْدَائِي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - درباره حسابرسی روز قیامت - : بنده ای را که خود را نیکوکار و بی گناه می داند، [برای حسابرسی] می آورند. آن گاه، خداوند به او می فرماید: «آیا با دوستانم دوستی می کردی؟».

پاسخ می دهد: کاری به کسی نداشتم .

خداوند می فرماید: «آیا با دشمنانم ، دشمنی می کردی؟».

پاسخ می دهد: میان من و کسی هیچ دشمنی ای نبود .

پس خداوند عز و جلمی فرماید: «کسی که با دوستانم دوستی و با دشمنانم دشمنی نکند ، به رحمتم دست نمی یابد» .

المعجم الكبير : ۲۲ / ۵۹ / ۱۴۰ ، حلیة الأولیاء : ۵ / ۱۸۶ ، نوادر الأصول : ۲ / ۳۲۸ نحوه و کلها عن وائل بن الأسقع ، کنز العمال : ۴ / ۲۵۶ / ۱۰۴۱۷ .

حدیث ۲۲۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ الْحُبُّ فِي اللَّهِ ، وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : برترین اعمال ، دوستی در راه خدا و دشمنی در راه خداست .

سنن أبی داود : ۴/۱۹۸/۴۵۹۹ ، الفردوس : ۱/۳۵۵/۱۴۲۹ کلاهما عن أبی ذرّ ، کنز العمال : ۹/۳/۲۴۶۳۸ ؛ جامع الأخبار : ۳۵۲ / ۹۷۸ ، وفيه «الإيمان» بدل «الأعمال» .

حدیث ۲۲۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى نَبِيِّيٍّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ أَنْ قُلْ لِفُلَانٍ الْعَابِدِ : أَمَا زُهْدُكَ فِي الدُّنْيَا فَتَعَجَّلْتَ رَاحَةَ نَفْسِكَ ، وَ أَمَا انْقِطَاعُكَ إِلَيَّ فَتَعَزَّزْتَ بِي ، فَمَاذَا عَمِلْتَ فِيمَا لِي عَلَيْكَ ؟

قَالَ : يَا رَبِّ ، وَ مَاذَا لَكَ عَلَيَّ ؟

قَالَ : هَلْ عَادَيْتَ فِيَّ عَدْوًا ، أَوْ وَالَيْتَ فِيَّ وَ لِيْنَا ؟!

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، به یکی از پیامبران وحی کرد که به فلان عابد بگو : «با زهد خود ، راحت جانت را پیش انداخته ای ، و با [گسستن از دیگران و]به من پیوستنت ، خودت را با من ارجمند ساخته ای . پس برای حقی که بر تو دارم ، چه کرده ای؟».

عابد گفت : پروردگارا ! چه حقی بر من داری ؟

فرمود : «آیا در راه من با یکی از دشمنانم دشمنی و یا با یکی از دوستانم دوستی کرده ای؟».

تاریخ بغداد : ۳/۲۰۲ ، حلیه الأولیاء : ۱۰/۳۱۶ ، الفردوس : ۵۱۸ / ۱/۱۴۵ ، کنز العمال : ۹ / ۶ / ۲۴۶۵۸ ؛ تحف العقول : ۴۵۵ عن الإمام الجواد علیه السلام نحوه .

حدیث ۲۲۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : هَلْ عَمِلْتَ لِي عَمَلًا قَطُّ ؟

قَالَ : إِلَهِي صَلَّيْتُ لَكَ ، وَ صُمْتُ ، وَ تَصَدَّقْتُ ، وَ ذَكَرْتُ لَكَ .

فَقَالَ : إِنَّ الصَّلَاةَ لَكَ بُرْهَانٌ ، وَ الصَّوْمَ جُنَّةٌ ، وَ الصَّدَقَةَ ظِلٌّ ، وَ الذِّكْرَ نُورٌ ، فَأَيُّ عَمَلٍ عَمِلْتَ لِي ؟

فَقَالَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : ذُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ هُوَ لَكَ ؟

فَقَالَ : يَا مُوسَى ، هَلْ وَالَيْتَ لِي وَ لِيْنَا ، وَ هَلْ عَادَيْتَ لِي عَدْوًا قَطُّ ؟!

فَعَلِمَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَ الْبُغْضُ فِي اللَّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال به موسی علیه السلام وحی کرد : «آیا هرگز برای من کاری کرده ای؟».

موسی علیه السلام پاسخ داد : خدایا ! برایت نماز خوانده ام ، روزه گرفته ام ، صدقه داده ام و برایت ذکر گفته ام .

خداوند فرمود : «نماز ، برایت برهان و دلیل است . روزه ، سپر است .

صدقه ، سایه است و ذکر ، نور است . پس چه کاری برای من کرده ای؟».

موسی علیه السلام گفت : مرا به کاری که برای توست ، راهنمایی کن .

فرمود : «ای موسی ! آیا هرگز با یکی از دوستانم دوستی کرده ای و آیا با یکی از دشمنانم دشمنی کرده ای؟».

پس موسی علیه السلام دانست که محبوب ترین عمل ، دوستی در راه خدا و دشمنی در راه خداست .

جامع الأخبار : ۳۵۲ / ۹۷۶ ، مشکاة الأنوار : ۱۲۴ ، الدعوات : ۲۸ / ۵۰ کلاهما من دون إسناد إليه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار :

۶۹ / ۲۵۲ / ۳۳ .

حدیث ۲۲۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا هَادِينَ مُهْتَدِينَ ، غَيْرِ ضَالِّينَ وَلَا - مُضِلِّينَ ، سَلِمًا لِأَوْلِيَاءِكَ ، وَعِيدُوا لِأَعْدَائِكَ ، نُحِبُّ بِحُبِّكَ مَنْ أَحَبَّكَ ، وَنُعَادِي بِعِدَاوَتِكَ مَنْ خَالَفَكَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بارالها ! ما را هدایتگر و هدایت شده - نه گم راه و گم راه کننده - و دوستِ دوستان و دشمنِ دشمنان قرار ده ، تا آن که با دوستی تو ، کسانی را که دوست می دارند ، دوست بداریم و با دشمنی تو ، با کسی که با تو مخالفت می کند ، دشمنی کنیم .

سنن الترمذی : ۵/۴۸۲/۳۴۱۹ ، المعجم الكبير : ۱۰/۲۸۳/۱۰۶۶۸ ، کنز العمال : ۲ / ۱۷۱ / ۳۶۰۸ نقلًا عن البيهقي في الدعوات وكلها عن ابن عباس ؛ عوالي اللآلي : ۱ / ۱۹۳ / ۲۸۳ عن ابن عباس .

حدیث ۲۲۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ رَجُلًا فِي اللَّهِ ؛ لِعَدَلِ ظَهَرٍ مِنْهُ - وَهُوَ فِي عِلْمِ اللَّهِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ - آجَرَهُ اللَّهُ عَلَى حُبِّهِ إِيَّاهُ كَمَا لَوْ أَحَبَّ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ .
وَمَنْ أَبْغَضَ رَجُلًا فِي اللَّهِ ؛ لِيَجُورِ ظَهَرٍ مِنْهُ - وَهُوَ فِي عِلْمِ اللَّهِ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ - آجَرَهُ اللَّهُ عَلَى بُغْضِهِ إِيَّاهُ كَمَا لَوْ كَانَ يُبْغِضُ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ النَّارِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که دیگری را به سبب دیدن عدالتی که از او پدیدار شده ، در راه خدا دوست بدارد ، حال آن که آن شخص ، در علم خدا دوزخی باشد ، خداوند عز و جل او را به سبب این دوستی ، پاداش خواهد داد ، به همان گونه که شخصی یکی از بهشتیان را دوست می دارد . و هر که دیگری را به سبب ستمی که از او پدیدار شده ، در راه خدا دشمن بدارد ، حال آن که در علم خدا آن شخص ، بهشتی باشد ، خداوند به او به سبب این دشمنی ، پاداش خواهد داد ، به همان گونه که کسی یکی از دوزخیان را دشمن می دارد .

تنبيه الغافلين : ۴۸۲ / ۷۵۲ عن محمد بن علي .

حدیث ۲۲۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى مَلَائِكَةِ هَذَا الْأَمْرِ الَّتِي تُصِيبُ بِهَا خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ؟ عَلَيْكَ بِمُجَالَسَةِ أَهْلِ الذِّكْرِ ، وَإِذَا خَلَوْتَ فَحَرِّكْ لِسَانَكَ مَا اسْتَطَعْتَ بِذِكْرِ اللَّهِ ، وَ أَحِبِّ فِي اللَّهِ ، وَ أَبْغِضْ فِي اللَّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هان! تو را به معیار این مسئله که خیر دنیا و آخرت را با آن به دست می آوری ، راهنمایی کنم ؟ پایبند همنشینی با اهل ذکر باش و هر گاه تنها شدی ، تا می توانی زبانت را به ذکر خدا بچرخان و در راه خدا ، دوست بدار و در راه خدا ، دشمن بدار .

تاریخ دمشق : ۱۳ / ۳۱۷ / ۳۲۸۵ ، حلیة الأولیاء : ۱ / ۳۶۶ عن الحسن بن أبی رزین ، کنز العمال : ۱۵ / ۸۳۷ / ۴۳۳۲۹ .

حدیث ۲۲۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا عَلَامَةُ الْبَارِّ فَعَسْرَةُ : يُحِبُّ فِي اللَّهِ ، وَ يُبْغِضُ فِي اللَّهِ ، وَ يُصَاحِبُ فِي اللَّهِ ، وَ يُفَارِقُ فِي اللَّهِ ، وَ يُعْضِبُ فِي اللَّهِ ، وَ يَرْضَى فِي اللَّهِ

، و يَعْمَلُ فِي اللَّهِ ، وِ يَطْلُبُ إِلَيْهِ ، وَيَخْشَعُ لِلَّهِ خَائِفًا مَخَوْفًا طَاهِرًا مُخْلِصًا مُسْتَحْيَا مُرَاقِبًا ، وِ يُحْسِنُ فِي اللَّهِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : نشانه شخص نیکوکار ، ده چیز است : در راه خدا دوست می دارد؛ در راه خدا دشمن می دارد؛ در راه خدا همراهی می کند؛ در راه خدا جدا می شود؛ در راه خدا به خشم می آید؛ در راه خدا خشنود می گردد؛ در راه خدا عمل می کند؛ در راه خدا می جوید؛ ترسان و ترسیده ، پاک و پیراسته ، آزرمتگین و نگران ، برای خدا فروتنی می کند ؛ و در راه خدا نیکی می نماید .

تحف العقول : ۲۱ ، بحار الأنوار : ۱ / ۱۲۱ / ۱۱ .

حدیث ۲۲۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَوْبِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِي اللَّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خوشا آنان که در راه خدا با یکدیگر دوستی می کنند !

الخصال : ۶۳۸ / ۱۳ عن سهيل بن غزوان البصري عن الإمام الصادق عليه السلام ، الأما لي للمفيد : ۲۵۲ / ۱ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۳ / ۹۴۴ كلاهما عن محمّد بن عجلان عن الإمام الصادق عليه السلام ، روضة الواعظين : ۴۵۷ عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۵۳ / ۲۵ و ص ۳۹۲ / ۱۳ .

حدیث ۲۲۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا أَحَبَّ عَبْدٌ عَبْدًا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِلَّا أَكْرَمَ رَبُّهُ عَزَّ وَجَلَّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه بنده ای ، بنده دیگری را برای خداوند عز و جل دوست بدارد ، پروردگارش را گرامی داشته است .

مسند ابن حنبل : ۸ / ۲۸۹ / ۲۲۲۹۲ عن أبي أمامة ، كنز العمال : ۹ / ۴ / ۲۴۶۴۷ .

حدیث ۲۲۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ أَنَّ عَبْدَيْنِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ - وَاحِدٌ فِي الْمَشْرِقِ وَآخَرُ فِي الْمَغْرِبِ - لَجَمَعَ اللَّهُ بَيْنَهُمَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، يَقُولُ : هَذَا الَّذِي كُنْتُ تُحِبُّهُ فِيَّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه دو بنده ، یکی در شرق و دیگری در غرب عالم باشند و یکدیگر را در راه خدا دوست بدارند ، خداوند ، آنان را روز قیامت گرد می آورد و به هر یک می فرماید : «این ، همان است که در راه من ، دوستش می داشتی» .
شعب الإيمان : ۶ / ۴۹۲ / ۹۰۲۲ عن أبي هريرة ، كنز العمال : ۹ / ۴ / ۲۴۶۴۶ ؛ جامع الأخبار : ۳۵۲ / ۹۷۷ و ليس فيه ذيله ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۵۲ / ۳۲ .

حدیث ۲۲۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، برادرِ مسلمان است .

صحیح البخاری : ۶ / ۲۵۵۰ / ۶۵۵۱ عن عبدالله بن عمر ، صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۹۶ / ۵۸ عن سالم عن أبيه ، سنن أبي داود : ۳ / ۱۷۷ / ۳۰۷۰ عن قيلة بنت مخزوم ، سنن ابن ماجه : ۲ / ۷۵۵ / ۲۲۴۶ عن عقبه بن عامر ، كنز العمال : ۱ / ۹۵ / ۴۱۸ ؛ الكافي : ۲ / ۱۶۷ / ۱۱ عن فضيل ابن يسار ، تهذيب الأحكام : ۶ / ۱۶۰ / ۲۸۸ عن هشام بن سالم وكلاهما عن الإمام الصادق عليه السلام ، الأمالي للمفيد : ۲۳۴ / ۵ ، الأمالي للطوسي : ۱۱ / ۱۳ وكلاهما عن الأصمغ بن نباتة عن الإمام علي عليه السلام ، المؤمن : ۴۳ / ۹۸ عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلی الله علیه و آله ، تفسير القمّي : ۱ / ۱۷۲ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۲۱ / ۲ .

حدیث ۲۲۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المؤمن أخو المؤمن .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، برادرِ مؤمن است .

صحیح مسلم : ۲ / ۱۰۳۴ / ۱۴۱۴ ، السنن الكبرى : ۵ / ۵۶۶ / ۱۰۸۹۹ و ج ۷ / ۲۹۳ / ۱۴۰۳۶ ، المعجم الكبير : ۱۷ / ۳۱۶ / ۸۷۳ کلها عن عقبه بن عامر ، مسند الشهاب : ۱ / ۱۰۶ / ۱۲۶ عن أبي هريرة ، كنز العمال : ۱ / ۱۴۲ / ۶۸۷ نقلًا عن ابن النجار عن جابر ؛ الكافي : ۲ / ۱۶۶ / ۳ و ص ۱۶۷ / ۸ كلاهما عن علي بن عبيد ، مصادقه الإخوان : ۱۵۲ / ۳ عن أبي بصير ، المؤمن : ۴۲ / ۹۵ و ح ۹۶ ، الاختصاص : ۲۷ ، مشكاة الأنوار : ۱۸۶ کلها عن الإمام الصادق عليه السلام ، جامع الأخبار : ۲۱۶ / ۵۳۶ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۳۷ / ۳۸ .

حدیث ۲۲۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَرَى الْمُؤْمِنِينَ فِي تَرَاحِمِهِمْ وَتَوَادُّهِمْ وَتَعَاطِفِهِمْ كَمَثَلِ الْجَسَدِ ؛ إِذَا اشْتَكَى عُضْوًا تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ جَسَدِهِ بِالسَّهْرِ وَالْحُمَى .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنان را در مهربانی و رزیدن به یکدیگر ، دوستی با یکدیگر و ملاطفت با یکدیگر ، چونان یک پیکر می بینی که چون عضوی [به درد آید و] شکایت کند ، دیگر اعضا با بی خوابی و تب ، با او هم صدا می شوند و یکدیگر را فرا می خوانند .

صحیح البخاری : ۵ / ۲۲۳۸ / ۵۶۶۵ ، صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۹۹ / ۶۶ ، مسند ابن حنبل : ۶ / ۳۷۸ / ۱۸۴۰۱ ، السنن الكبرى : ۳ / ۴۹۲ / ۶۴۳۰ ، مسند الشهاب : ۲ / ۲۸۳ / ۱۳۶۶ کلها عن النعمان بن بشير وفيها «مثل» بدل «ترى»، كنز العمال : ۱ / ۱۴۹ / ۷۳۷ ؛ المؤمن : ۳۹ / ۹۲ عن الإمام الصادق عليه السلام نحوه ، بحار الأنوار : ۱۹ / ۲۷۴ / ۷۴ .

حدیث ۲۲۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المؤمنون بعضهم لبعض نصحاء وادون وإن افترت منازلهم وأبدانهم ، والفجرة بعضهم لبعض غششة متخاذلون وإن اجتمعت منازلهم وأبدانهم .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنان ، نسبت به یکدیگر خیرخواه و دوستدارند ، اگرچه منزل ها و پیکرهایشان از یکدیگر جدا باشد . بدکاران ، یکدیگر را می فریبند و تنها می گذارند ، گرچه منزل ها و پیکرهایشان ، کنار یکدیگر باشد .

الفردوس : ۴ / ۱۸۹ / ۶۵۸۴ ، كنز العمال : ۱ / ۱۵۲ / ۷۵۷ نقلًا عن عبدالرزاق الجلی فی الأربعین و كلاهما عن أنس بن مالك و ص ۱۶۰۷ / ۳۶۵ .

حدیث ۲۲۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اسْتَفَادَ امْرُؤٌ مُسْلِمًا فَاِنْدَهُ - بَعْدَ فَاِنْدِهِ الْإِسْلَامِ - مِثْلَ أَخٍ يَسْتَفِيدُهُ فِي اللَّهِ عِزٍّ وَ جَلٍّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ مسلمانی - پس از بهره اسلام آوردن - بهره ای همچون برادری خدایی ، به دست نیاورده است .

الأمالیلطوسی: ۴۶/۵۷، بشاره المصطفی: ۷۲، تنبیه الخواطر: ۲/۱۷۹ و زادفیه «متواضعین» بعد «متواصلین» و کلها عن أبی العباس الفضل بن عبد الملك عن الإمام الصادق عن آباءه علیهم السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۷۵ / ۳ .

حدیث ۲۲۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجِدَ طَعْمَ الْإِيمَانِ : مَنْ كَانَ يُحِبُّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ ، وَمَنْ كَانَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا ، وَمَنْ كَانَ أَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يَرْجَعَ فِي الْكُفْرِ بَعْدَ أَنْ أَنْقَذَهُ اللَّهُ مِنْهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که دارای سه صفت باشد ، طعم ایمان را دریافته است : آن که دیگری را تنها برای خدا دوست می دارد؛ آن که خدا و پیامبرش نزدش محبوب تر از هر چیز دیگری باشند ؛ و آن که اگر او را در آتش اندازند ، برایش خوشایندتر از آن باشد که پس از آن که خداوند او را از کفر نجات داده است ، به کفر باز گردد .

صحیح مسلم : ۱ / ۶۶ / ۶۸ ، صحیح البخاری : ۱ / ۱۴ / ۱۶ ، سنن الترمذی : ۵ / ۱۵ / ۲۶۲۴ كلاهما نحوه و کلها عن أنس ؛ مشكاة الأنوار : ۱۲۳ .

حدیث ۲۲۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَجِدَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ فَلْيُحِبِّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ عِزٍّ وَ جَلٍّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : کسی که دوست دارد شیرینی ایمان را بیابد ، پس باید جز برای خدا کسی را دوست نداشته باشد .

شُعب الإيمان : ۶ / ۴۹۱ / ۹۰۱۸ و ح ۹۰۲۰ و فيه «حقیقه» بدل «حلاوة» ، المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۴۴ / ۱ ، مسند ابن حنبل : ۱۵۷ / ۷۹۷۲ و فيه «طعم» بدل «حلاوة» و کلها عن أبی هریره ، كنز العمال : ۱۰ / ۹ / ۲۴۶۷۹ .

حدیث ۲۲۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَحِقُّ الْعَبْدُ حَقَّ صَرِيحِ الْإِيمَانِ حَتَّى يُحِبَّ لِلَّهِ تَعَالَى وَ يُبْغِضَ لِلَّهِ ،

فَإِذَا أَحَبَّ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ أَبْغَضَ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى فَقَدْ اسْتَحَقَّ الْوَلَاءَ مِنَ اللَّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای حقیقت محض ایمان را در نمی یابد ، تا آن که برای خدا دوست بدارد و برای خدا

دشمن بدارد، و چون برای خدا

دوست داشت و برای خدا دشمن داشت، شایستگی دوستی از سوی خدا را به دست خواهد آورد.

مسند ابن حنبل: ۵/۲۹۳/۱۵۵۴۹، الأولیاء لابن أبی الدنیا: ۴۱/۱۹ کلاهما عن عمرو بن الجموح، کنز العمال: ۱/ ۴۲ / ۱۰۰ وراجع المعجم الأوسط: ۱ / ۲۰۳ / ۶۵۱.

حدیث ۲۲۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ انْقَطَعَتِ الْأَرْحَامُ، وَقَلَّتِ الْأَنْسَابُ، وَذَهَبَتِ الْأُخُوَّةُ إِلَّا الْأُخُوَّةَ فِي اللَّهِ، وَذَلِكَ قَوْلُهُ: «الْأَخِلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ».

رسول خدا صلی الله علیه و آله : چون روز قیامت شود، پیوندهای خویشی بریده می شود، تبار و نسبت خویشی کاسته می گردد و برادری ها - جز برادری خدایی - از میان می روند، و این است مقصود گفته خداوند متعال: «دوستان در آن روز، دشمن یکدیگرند، جز پرهیزگاران».

تفسیر الدرّ المنثور: ۷ / ۳۸۸ نقلاً عن ابن مردویه عن سعد بن معاذ.

حدیث ۲۲۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جَعَلَ اللَّهُ خُلَّتَنَا وَوُدَّنَا خَلَّةَ الْمُتَّقِينَ وَوَدَّ الْمُخْلِصِينَ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند، دوستی و محبت ما را دوستی و محبت مخلصان قرار داده است.

الغارات: ۱ / ۲۵۰، بحار الأنوار: ۳۳ / ۵۵۰ / ۷۲۰.

حدیث ۲۲۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا شَفِيعٌ لِكُلِّ رَجُلَيْنِ اتَّخَيَا فِي اللَّهِ مِنْ مَبْعَثِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله : من از هنگام بعثتم تا روز قیامت، شفیع هر آن دو تنی هستم که در راه خدا با یکدیگر، دوستی و برادری می کنند.

حلیة الأولیاء: ۱ / ۳۶۸ عن سلمان، کنز العمال: ۹ / ۴ / ۲۴۶۴۴ و فيه «أخوين تحابا» بدل «رجلين اتخيا».

حدیث ۲۲۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَلَعْنَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ: أَنَا شَفِيعٌ لِكُلِّ أَخَوَيْنِ تَحَابَا فِي اللَّهِ مِنْ مَبْعَثِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

درر الأحادیث - به نقل از یحیی بن حسین - : برایمان گفته اند که پیامبر خدا می فرمود: «من از هنگام بعثتم تا روز قیامت، شفیع هر دو برادری هستم که در راه خدا با یکدیگر دوستی می کنند».

درر الأحادیث: ۳۰؛ الفردوس: ۱/۴۹/۱۲۷ عن سلمان، کنز العمال: ۹/۴/۲۴۶۴۴ نقلاً عن حلیة الأولیاء.

حدیث ۲۲۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا أَنَسُ ، أَكْثَرُ مِنَ الْأَصْدِقَاءِ ؛ فَإِنَّهُمْ شَفَعَاءُ بَعْضُهُمْ فِي بَعْضٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای آنس! بر شمار دوستان بیفزا که آنان ، شفیع یکدیگرند .

الفردوس : ۵ / ۳۶۵ / ۸۴۵۰ عن أنس ، كنز العمال : ۹ / ۱۷۲ / ۲۵۵۶۱ .

حدیث ۲۲۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْثَرُوا مِنَ الْمَعَارِفِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ؛ فَإِنَّ لِكُلِّ مُؤْمِنٍ شَفَاعَةً عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بر شمار آشنایان از اهل ایمان بیفزاید ؛ زیرا روز قیامت ، هر مؤمنی را نزد خداوند ، شفاعتی است .

الفردوس : ۱ / ۸۱ / ۲۵۱ عن أنس ، كنز العمال : ۹ / ۴ / ۲۴۶۴۳ .

حدیث ۲۲۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ فِي ظِلِّ عَرْشِ اللَّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ ، يَفْرَعُ النَّاسُ وَلَا يَفْرَعُونَ ، وَيَخَافُ النَّاسُ وَلَا يَخَافُونَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستان خدایی ، در آن روزی که سایه ای جز سایه خدا نیست ، در سایه عرش خدا هستند . مردم

وحشت می کنند؛ اما آنان ،

وحشت نمی کنند و مردم می هراسند؛ اما آنان نمی هراسند .

المعجم الكبير : ۲۰ / ۸۱ / ۱۵۴ عن معاذ بن جبل ، كنز العمال : ۹ / ۱۲ / ۲۴۶۹۱ و راجع المعجم الكبير : ۲۰ / ۷۸ / ۱۴۴ - ۱۵۳ .

حدیث ۲۲۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ : ... وَرَجُلَانِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ ؛ اجْتَمَعَا عَلَيْهِ ، وَتَفَرَّقَا عَلَيْهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بر هفت تن سایه می افکند ، در روزی که سایه ای جز سایه اش نیست : ... و دو تن که در

راه خدا با یکدیگر دوستی می کنند و بر اساس آن ، گرد یکدیگر می آیند و از یکدیگر جدا می شوند .

صحیح البخاری : ۱ / ۲۳۴ / ۶۲۹ و ج ۲ / ۵۱۷ / ۱۳۵۷ ، صحیح مسلم : ۲ / ۷۱۵ / ۹۱ ، سنن الترمذی : ۴ / ۵۹۸ / ۲۳۹۱ ، سنن النسائی :

۸ / ۲۲۲ و لیس فیہ ذیلہ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۴۴۰ / ۹۶۷۱ کلها عن أبي هريرة ، كنز العمال : ۱۵ / ۹۰۷ / ۴۳۵۶۷ ؛ عوالی اللآلی : ۱

. ۶۷ / ۳۶۷ /

حدیث ۲۲۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ فِي ظِلِّ الْعَرْشِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ ، يَغِطُّهُمْ بِمَكَانِهِمُ النَّبِيُّونَ وَالشَّهَدَاءُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستان خدایی ، روزی که سایه ای جز سایه خدا نیست ، در سایه عرش هستند و پیامبران و شهیدان ، به منزلت آنان رشک می برند .

مسند ابن حنبل : ۸/۴۲۱/۲۲۸۴۶ و ص ۲۴۶/۲۲۱۲۵ نحوه و لیس فی ذیلہ ، المعجم الکبیر : ۲۰/۸۸/۱۶۸ ، الإخوان : ۹۲ / ۷ / کلاهما نحوه و فیہما «الصدیقون» بدل «الشهداء» و کلها عن معاذ بن جبل ، کنز العمال : ۹ / ۱۲ / ۲۴۶۹۳ .

حدیث ۲۲۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : أَيْنَ الْمُتَحَابُّونَ بِيَجَلَالِي ؟ الْيَوْمَ أُظِلُّهُمْ فِي ظِلِّي يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلِّي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، روز قیامت می فرماید : «آنان که به وسیله جلال من با یکدیگر دوستی کرده اند ، کجایند ؟ امروز در سایه ام بر آنان سایه می افکنم ؛ روزی که سایه ای جز سایه من نیست» .

صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۸۸ / ۳۷ ، الموطأ : ۲ / ۹۵۲ / ۱۳ و فیہ «لجلالی» بدل «بجلالی» ، سنن الدارمی : ۲ / ۷۶۸ / ۲۶۵۵ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۳۰۳ / ۸۸۴۰ ، تاریخ بغداد : ۵ / ۷۱ و لیس فیہ «یوم القیامه» ، الإخوان : ۸۹ / ۴ / کلها عن أبی هریره و ص ۸۷ / ۲ عن العرباض بن ساریه نحوه ، کنز العمال : ۹ / ۱۲ / ۲۴۶۹۲ .

حدیث ۲۲۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا تَحَابَّ رَجُلَانِ فِي اللَّهِ إِلَّا وَضَعَ اللَّهُ لَهُمَا كُرْسِيًا فَأَجْلَسَا عَلَيْهِ حَتَّى يَفْرَغَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنَ الْحِسَابِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه دو تن در راه خدا با یکدیگر دوستی کنند ، خداوند ، برایشان کرسی ای می نهد و آنان را بر آن می نشاند تا خداوند عز و جل از حساب [خلق] ، فراغت یابد .

المعجم الکبیر : ۲۰ / ۳۶ / ۵۲ عن أبی عبیده بن الجراح ، کنز العمال : ۹ / ۵ / ۲۴۶۴۹ .

حدیث ۲۲۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: هُمْ نَاسٌ مِنْ أَفْنَاءِ النَّاسِ وَنَوَازِعِ الْقَبَائِلِ ، لَمْ تَصِلْ بَيْنَهُمْ أَرْحَامٌ مُتَقَارِبَةٌ ، تَحَابُّوا فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

وَتَصَافَوْا ، يَضَعُ اللَّهُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ فَيَجْلِسُ لَهُمْ عَلَيْهَا ، فَيَجْعَلُ وُجُوهُهُمْ نُورًا ، وَثِيَابُهُمْ نُورًا ، يَفْرَعُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يَفْرَعُونَ ، وَهُمْ أَوْلِيَاءُ اللَّهِ الَّذِينَ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به سؤال مردی بادیه نشین ، درباره مردمانی که نه پیامبرند و نه شهید ، اما پیامبران و شهیدان ، به سبب جایگاه و منزلت نزدیکشان به خداوند ، بر آنان رشک می برند - : آنان ، مردمانی هستند از مردم گم نام و قبایل ناشناخته و غریب که پیوند خویشاوندی میانشان وجود ندارد؛ بلکه در راه خداوند عز و جلا با یکدیگر دوستی ورزیده اند و با هم ، یکرنگ شده اند . خداوند ، روز قیامت ، برایشان منبرهایی از نور می نهد و آنان را بر آنها می نشاند و چهره هایشان را نورانی لباس هایشان را فروزان می سازد . روز قیامت ، مردم می هراسند؛ اما آنان نمی هراسند، و آنان ، اولیای خدا هستند که نه بر آنان ترسی است و نه اندوهگین می شوند .

مسند ابن حنبل: ۸/۴۵۰/۲۲۹۶۹ عن أبي مالك، صحيح ابن حبان: ۲/۳۳۲/۵۷۳ عن أبي هريرة، المستدرک علی الصحیحین: ۴/۱۸۸/۷۳۱۸ عن ابن عمر وكلاهما نحوه، كنز العمال: ۹/۱۸/۲۴۷۱۴.

حدیث ۲۲۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ آخَى أَخَا فِي اللَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ دَرَجَةً فِي الْجَنَّةِ لَا يَنَالُهَا بِشَيْءٍ مِنْ عَمَلِهِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که در راه خدا با کسی برادری کند ، خداوند ، او را در بهشت به چنان منزلت والایی برمی کشد که با دیگر اعمالش بدان دست نمی یابد .
 إحياء علوم الدين : ۲ / ۲۳۱ .

حدیث ۲۲۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا أَحَدَّثَ اللَّهُ تَعَالَى إِخَاءَ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ إِلَّا أَحَدَثَ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا دَرَجَةً .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، در میان مؤمنان ، برادری ای پدید نیاورد ، مگر آن که برای هریک از آن دو [برادر] نیز درجه ای (منزلتی) قرار داد .
 أعلام الدين : ۲۸۰ عن أنس ، عدّة الداعي : ۱۷۶ عن الإمام علي عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۷۸ / ۱۴ ؛ وراجع المطالب العالیة : ۲۷۳۰ / ۱۰ / ۳ .

حدیث ۲۲۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَحَبَّ أَخَا لِلَّهِ فِي اللَّهِ قَالَ : «إِنِّي أُحِبُّكَ لِلَّهِ» فَدَخَلَ جَمِيعَا الْجَنَّةِ كَانَ الَّذِي أَحَبُّ فِي اللَّهِ أَرْفَعَ دَرَجَةً ؛ لِحُبِّهِ عَلَى الَّذِي أَحَبَّهُ لَهُ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که در راه خدا و برای خدا برادری را دوست بدارد و به او بگوید : «من تو را برای خدا دوست دارم» ، چون همگی به بهشت درآیند ، کسی که در راه خدا دیگری را دوست داشته است ، به سبب این دوستی ، منزلتش از دیگری بالاتر خواهد بود .
 الأدب المفرد : ۱۶۶ / ۵۴۶ عن عبدالله بن عمرو ، كنز العمال : ۹ / ۱۸ / ۲۴۷۱۶ .

حدیث ۲۲۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ جَدَّدَ أَخَا فِي الْإِسْلَامِ بَنَى اللَّهُ لَهُ بُرْجًا فِي الْجَنَّةِ مِنْ جَوْهَرَةٍ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در راه اسلام ، برادری تازه را به دوستی بگیرد ، خداوند در بهشت ، برایش بُرجی از گوهر می سازد .
 الاختصاص : ۲۲۸ ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۲۶۰ / ۵۶ ؛ الإخوان : ۱۱۱ / ۲۷ عن أنس وفيه «من اتخذ أخا في الله بنى له برج في الجنة» .

حدیث ۲۲۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما أَحَدَتْ رَجُلٌ أَخَا فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِلَّا بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کسی در راه خداوند عز و جل پیمان برادری با دیگری پدید آورد ، خداوند در بهشت ، برایش خانه ای خواهد ساخت .

الإخوان : ۱۱۰ / ۲۷ ، المطالب العالیة : ۳ / ۱۰ / ۲۷۳۳ ، وفيه «في الإسلام رفعه الله به درجة في الجنة» بدل «في الله إلا بنى الله...» ، الفردوس : ۴ / ۶۰ / ۶۱۹۰ ، وفيه «أحدث الله له درجة في الجنة» بدل «إلا بنى الله...» وكلها عن أنس ، كنز العمال : ۹ / ۴ / ۲۴۶۴۵ ؛ مشكاة الأنوار : ۱۸۸ ، وفيه «إلا أحدث له درجة في الجنة» بدل «إلا بنى الله...» .

حدیث ۲۲۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمُتَحَابِّينَ لَتُرَى غُرْفُهُمْ فِي الْجَنَّةِ كَالْكَوْكَبِ الطَّالِعِ الشَّرْقِيِّ أَوِ الْعَرَبِيِّ ، فَيَقَالُ : مَنْ هَؤُلَاءِ ؟ فَيَقَالُ : هَؤُلَاءِ الْمُتَحَابِّونَ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : اتاق های دوستان خدایی در بهشت ، همچون ستاره درخشان شرقی یا غربی دیده می شود .

پس گفته می شود : اینان کیستند ؟

پاسخ داده می شود : «اینان، دوستانان در راه خداوند عز و جل هستند» .

مسند ابن حنبل : ۴ / ۱۷۴ / ۱۱۸۲۹ ، عن أبي سعيد الخدري ، كنز العمال : ۹ / ۱۶ / ۲۴۷۰۶ .

حدیث ۲۲۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : الْمُتَحَابِّونَ فِي جَلَالِي لَهُمْ مَنَابِرٌ مِنْ نُورٍ ، يَغِيظُهُمُ النَّبِيُّونَ وَالشُّهَدَاءُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل فرمود : «دوستی کنندگان در راه جلال من ، منبرهایی از نور [در بهشت] دارند و پیامبران و شهیدان ، بر آنان رشک می برند» .

سنن الترمذی : ۴ / ۵۹۸ / ۲۳۹۰ ، مسند ابن حنبل : ۸ / ۲۵۱ / ۲۲۱۴۱ ، كلاهما عن معاذ بن جبل ، كنز العمال : ۹ / ۸ / ۲۴۶۶۹ .

حدیث ۲۲۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُتَحَابِّونَ فِي اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى أَرْضِ زَبْرَجِدَةٍ خَضْرَاءَ فِي ظِلِّ عَرْشِهِ عَنِ يَمِينِهِ - وَكِلْتَا يَدَيْهِ يَمِينٌ - ، وَجُوهُهُمْ أَشَدُّ بَيَاضًا وَأَضْوَأُ مِنَ الشَّمْسِ الطَّالِعَةِ ، يَغِيظُهُمْ بِمَنْزِلَتِهِمْ كُلُّ مَلَكٍ مُقَرَّبٍ وَكُلُّ نَبِيٍّ مُرْسَلٍ ، يَقُولُ النَّاسُ : مَنْ هَؤُلَاءِ ؟ فَيَقَالُ : هَؤُلَاءِ الْمُتَحَابِّونَ فِي اللَّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت، دوستان در راه خدا ، بر زمینی از زبرجد سبز و در سایه عرش خدا و در کنار دست راستش - حال آن که هر دو دستش راست است - قرار دارند و چهره هایشان سفیدتر و درخشان تر از خورشید تابان است . به سبب منزلتی که دارند ، هر فرشته مقرب و پیامبر مرسل، بر آنان رشک می برد و مردم می گویند : «اینان کیستند؟» . پس گفته می شود :

«اینان ، دوستانِ در راه خدا هستند» .

الکافی : ۲/۱۲۶/۷ ، المحاسن : ۱/۴۱۲/۹۴۱ کلاهما عن أبيالجارود، مشكاة الأنوار: ۱۲۱ وفيهما «أشدُّ بياضا من الثلج وأضوأ...»، بحار الأنوار: ۷/۱۹۵/۶۴ و ج ۶۹ / ۲۴۳ / ۱۸ و ج ۷۴/۳۹۸/۳۴.

حدیث ۲۲۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَنْ يَرِدُ الْحَوْضَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ عِزٌّ وَ جَلٌّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت ، نخستین کسانی که بر حوض [کوثر] وارد می شوند ، دوستان در راه خداوند عز و جل هستند .

الفردوس : ۱ / ۲۷ / ۴۰ عن أبي الدرداء ، كنز العمال : ۹ / ۱۸ / ۲۴۷۱۵ .

حدیث ۲۲۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمُتَّقِينَ الَّذِينَ يَتَّقُونَ اللَّهَ مِنَ الشَّيْءِ الَّذِي لَا يَتَّقِي مِنْهُ خَوْفًا مِنَ الدُّخُولِ فِي السُّبْهَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پرهیزگاران کسانی هستند که از ترس افتادن در شبهه، از آنچه جای پرهیز ندارد پرهیز می کنند و از خدا پروا می نمایند .

تنبيه الخواطر : ۲/۶۲ .

حدیث ۲۲۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي وَصِيَّتِهِ لِأَبِي ذَرٍّ - : يَا أَبَا ذَرٍّ، لَا يَكُونُ الرَّجُلُ مِنَ الْمُتَّقِينَ حَتَّى يُحَاسِبَ نَفْسَهُ أَشَدَّ مِنْ مُحَاسَبَةِ الشَّرِيكِ لِشَرِيكِهِ ، فَيَعْلَمَ مِنْ أَيْنَ مَطْعَمُهُ ، وَمِنْ أَيْنَ مَشْرَبُهُ ، وَمِنْ أَيْنَ مَلْبَسُهُ ؟ أَمِنْ حِلِّ ذَلِكَ ، أَمْ مِنْ حَرَامٍ ؟

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش خود به ابوذر - فرمود : ای ابوذر! آدمی از پرهیزگاران نباشد، مگر آنگاه که حسابرسی او از نفسش سخت تر از حساب کشیدن شریک از شریکش باشد و بداند که از کجا می خورد، از کجا می آشامد و از کجا می پوشد، آیا اینها از راه حلال است یا از حرام؟

کنز العمال : ۸۵۰۱ .

حدیث ۲۲۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَمَامُ التَّقْوَى أَنْ تَعْلَمَ مَا جَهِلْتَ وَتَعْمَلَ بِمَا عِلِمْتَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همه تقوا این است که آنچه را نمی دانی بیاموزی و آنچه را می دانی به کار بندی.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۰ .

حدیث ۲۲۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُن بِالْعَمَلِ بِالتَّقْوَى أَشَدَّ اهْتِمَامًا مِنْكَ بِالْعَمَلِ بغيرِهِ ؛ فَإِنَّهُ لَا يَقِلُّ عَمَلٌ بِالتَّقْوَى ، وَكَيْفَ يَقِلُّ عَمَلٌ يَتَقَبَّلُ؟! لِقَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ : «إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به عمل با تقوا بیشتر اهتمام داشته باش، تا به عمل بدون تقوا؛ زیرا هیچ عملی که با تقوا توأم باشد اندک نیست، چگونه اندک باشد عملی که پذیرفته می شود! چون خداوند عز و جل می فرماید: «جز این نیست که خداوند از تقوا پیشگان می پذیرد».

المائدة : ۲۷ .

حدیث ۲۲۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالسَّكِينَةِ وَالْوَقَارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد آرامش و وقار.

کنز العمال : ۶۴۰۲

حدیث ۲۲۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ الْبِرُّ فِي حُسْنِ اللَّبَاسِ وَالزِّيِّ ، وَلَكِنَّ الْبِرَّ فِي السَّكِينَةِ وَالْوَقَارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکی و صلاح به نیکویی لباس و هیأت نیست، بلکه نیکی و صلاح به آرامش و وقار است.

کنز العمال : ۶۴۰۱.

حدیث ۲۲۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُفِ إِذَا وَعَدَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به خدا و روز قیامت ایمان دارد باید هرگاه وعده می دهد [بدان] وفا کند.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۴۹/۷۷.

حدیث ۲۲۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمَعَاصِيَ يَسْتَوْلِي بِهَا الْخِذْلَانُ عَلَى صَاحِبِهَا حَتَّى تُوقِعَهُ بِمَا هُوَ أَعْظَمُ مِنْهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به وسیله گناهان، خذلان بر گناهکار مستولی می شود تا جایی که او را در گناهان بزرگتر می اندازد.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۰۲.

حدیث ۲۲۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَوْحَى اللَّهُ إِلَى عِيسَى بْنِ مَرْيَمَ: عِظْ نَفْسَكَ بِحِكْمَتِي ، فَإِنْ انْتَفَعَتَ فَعِظِ النَّاسَ ، وَإِلَّا فَاسْتَحِ مَنِي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به عیسی بن مریم چنین وحی فرمود: با حکمت من خودت را اندرز ده، اگر از آن سود بردی آنگاه مردم را نیز اندرز ده و گرنه از من شرم کن.
 کنز العمال : ۴۳۱۵۶.

حدیث ۲۲۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَفَى بِالْمَوْتِ وَاِعْظَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ برای اندرز گرفتن بس است .
 تحف العقول : ۳۵.

حدیث ۲۲۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عِدَّةُ الْمُؤْمِنِ دَيْنٌ ، وَعِدَّةُ الْمُؤْمِنِ كَالْأَخْذِ بِالْيَدِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وعده مؤمن، دین است [به گردن او]، وعده مؤمن مانند گرفتن با دست (قطعی) است.
 کنز العمال : ۶۸۷۰.

حدیث ۲۳۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْعِدَّةُ دَيْنٌ ، وَيَلُّ لِمَنْ وَعَدَ ثُمَّ أَخْلَفَ ، وَيَلُّ لِمَنْ وَعَدَ ثُمَّ أَخْلَفَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وعده، دین است؛ وای بر کسی که وعده دهد و تخلف وعده کند، وای بر کسی که وعده دهد و تخلف وعده کند.
 کنز العمال : ۶۸۶۵.

حدیث ۲۳۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ وَعَدَهُ اللَّهُ عَلَى عَمَلٍ تَوَابًا فَهُوَ مُنْجَرُهُ لَهُ ، وَمَنْ أَوْعَدَهُ عَلَى عَمَلٍ عِقَابًا فَهُوَ فِيهِ بِالْخِيَارِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به هر کس وعده پاداش در برابر کاری دهد، حتما آن وعده را به کار می بندد و هر کس را در برابر کاری وعده کیفر دهد در [عملی کردن، یا عملی نکردن] آن وعده آزاد است.
 التوحید : ۴۰۶/۳.

حدیث ۲۳۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ ، فَهُوَ فِي نَفْسِهِ ضَعِيفٌ وَفِي أَعْيُنِ النَّاسِ عَظِيمٌ ، وَمَنْ تَكَبَّرَ وَضَعَهُ اللَّهُ ، فَهُوَ فِي أَعْيُنِ النَّاسِ صَغِيرٌ وَفِي نَفْسِهِ كَبِيرٌ ؛ حَتَّى لَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِمْ مِنْ كَلْبٍ أَوْ خَنْزِيرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که برای خدا فروتنی کند ، خداوند او را بالا برد . پس او در نظر خودش ناچیز باشد و در چشم مردم بزرگ . و هر که بزرگی فروشد ، خداوند او را پست گرداند . پس او در چم مردم کوچک باشد و در نظر خودش بزرگ ؛ در نظر مردم حتی از سگ و خوک هم پست تر باشد .
کنز العمال : ۵۷۳۰.

حدیث ۲۳۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ التَّوَّاضِعَ يَزِيدُ صَاحِبَهُ رِفْعَةً ، فَتَوَاضَعُوا يَرْفَعُكُمُ اللَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا فروتنی، بر بلندی و رفعت صاحب خود می افزاید. پس فروتن باشید، تا خداوند شما را رفعت بخشد.
الکافی : ۲/۱۲۱/۱.

حدیث ۲۳۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَفْضَلَ النَّاسِ عَبْدًا مَنْ تَوَاضَعَ عَنْ رِفْعَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین مردم در بندگی [خدا] کسی است که در عین بزرگی فروتنی کند.
بحار الأنوار : ۷۷/۱۷۹/۱۰.

حدیث ۲۳۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَى لِمَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ فِي غَيْرِ مَنْقَصَةٍ ، وَأَذَلَّ نَفْسَهُ فِي غَيْرِ مَسْكَنَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا به حال کسی که برای خداوند متعال فروتنی کند، بی آنکه او را نقص و کاستی باشد و خود را ذلیل گرداند بی آنکه او را خواری و مسکنت باشد.
تنبيه الخواطر : ۲/۶۶.

حدیث ۲۳۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَوَضَّأَ عَلَى طَهْرٍ كُتِبَ لَهُ عَشْرُ حَسَنَاتٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که با طهارت باشد و [روی آن] وضو سازد، ده ثواب برایش نوشته شود.
کنز العمال : ۲۶۰۴۲.

حدیث ۲۳۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الطَّاهِرُ النَّائِمُ كَالصَّائِمِ الْقَائِمِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که با طهارت بخوابد، همانند روزه دارِ شب زنده دار است.
کنز العمال : ۲۵۹۹۹.

حدیث ۲۳۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَكْثَرُ مِنَ الطَّهْوَرِ يَزِدُ اللَّهُ فِعْمَرَكَ ، وَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ عَلَى طَهَارَةٍ فَافْعَلْ ؛ فَإِنَّكَ تَكُونُ إِذَا مِتَّ عَلَى الطَّهَارَةِ شَهِيدًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فراوان وضو بگیر تا خداوند عمر تو را زیاد گرداند. و اگر توانستی شب و روز با طهارت باشی این کار را بکن ؛ زیرا اگر در حال طهارت بمیری، شهید خواهی بود.
الأمالی للمفید : ۶۰/۵ .

حدیث ۲۳۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَحْسُرُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ أُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بَيْنَ الْأَمَمِ غُرًّا مُحَجَّلِينَ مِنْ آثَارِ الْوُضُوءِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل امت مرا در روز قیامت، بر اثر وضو، با چهره های زیبا و دست و پای سفید محشور می کند.
بحار الأنوار : ۸۰/۲۳۷/۱۱ .

حدیث ۲۳۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا تَوَضَّأَ الْعَبْدُ تَحَاطُّ عَنْهُ ذُنُوبُهُ كَمَا تَحَاطُّ وَرَقُ هَذِهِ الشَّجَرَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه بنده وضو گیرد، گناهایش همچون برگ های این درخت فرو می ریزد.
کنز العمال : ۲۶۰۳۰.

حدیث ۲۳۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا تَوَضَّأَ الرَّجُلُ الْمُسْلِمُ حَرَجَتْ خَطَايَاهُ مِنْ سَمْعِهِ وَبَصَرِهِ وَيَدَيْهِ وَرِجْلَيْهِ ، فَإِنْ قَعَدَ قَعَدَ مَغْفُورًا لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه مرد مسلمان وضو بگیرد، گناهان او از گوش و چشم و دستان و پاهایش بیرون می روند. و چون بنشیند در حال آمرزیدگی نشسته است.

کنز العمال : ۲۶۰۳۱

حدیث ۲۳۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَسْبَغَ الْوُضُوءَ فِي الْبُرْدِ الشَّدِيدِ كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ كِفْلَانِ ، وَمَنْ أَسْبَغَ الْوُضُوءَ فِي الْحَرِّ الشَّدِيدِ كَانَ لَهُ أَجْرٌ كِفْلٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در سرمای شدید خوب وضو بگیرد، دو سهم اجر دارد و هر که در گرمای سخت، کامل وضو بگیرد یک سهم اجر دارد.

کنز العمال : ۲۶۰۵۹

حدیث ۲۳۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْوُضُوءُ نِصْفُ الْإِيمَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وضو، نصف ایمان است.

بحار الأنوار : ۸۰/۲۳۸/۱۲

حدیث ۲۳۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَحْرُومُ مَنْ حُرِّمَ الْوَصِيَّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محروم [از رحمت خدا] کسی است که از وصیت کردن محروم شود.

کنز العمال : ۴۶۰۵۱

حدیث ۲۳۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا يَتَّبِعِي لِأَمْرِي مُسْلِمٌ أَنْ يَبِيَّتَ لَيْلَهُ إِلَّا وَوَصِيَّتُهُ تَحْتَ رَأْسِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر هیچ مسلمانی سزاوار نیست که شبی را سپری کند، مگر اینکه وصیتش زیر سرش باشد.

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۹۴/۳

حدیث ۲۳۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْوَصِيَّةُ حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وصیت کردن وظیفه هر مسلمانی است.

وسائل الشیعة : ۱۳/۳۵۲/۶.

حدیث ۲۳۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَانَ لَهُ قَمِيصَانِ فَلْيَلْبَسِ أَحَدَهُمَا وَلْيَلْبَسِ الْآخَرَ أَخَاهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دو پیراهن داشته باشد ، یکی از آنها را بپوشد و دیگری را به برادرش دهد .
 مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۸۰ / ۲۶۶۱ .

حدیث ۲۳۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَجَاوَزَ اللَّهُ لِأُمَّتِي عَمَّا حَدَّثَتْ بِهِ أَنْفُسُهَا مَا لَمْ تَنْطِقْ بِهِ أَوْ تَعْمَلْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند از وسوسه ها و تشکیکات ذهنی امت من تا زمانی که آنها را به زبان یا به مرحله عمل نیاورده باشند ، گذشت کرده است .
 تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۰ .

حدیث ۲۳۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - وَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِأَدَمَ [يَوْمَ الْقِيَامَةِ] - : قُمْ عِنْدَ الْمِيزَانِ فَانظُرْ مَا يُرْفَعُ إِلَيْكَ مِنْ أَعْمَالِهِمْ ، فَمَنْ رَجَحَ مِنْهُمْ خَيْرُهُ عَلَى شَرِّهِ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فَلَهُ الْجَنَّةُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت خداوند به آدم می فرماید: نزد ترازو بایست و به آنچه از اعمال آنها به سوی تو بالا می آید بنگر، پس هریک از آنها خوبی هایش به وزن ذره ای بر بدی هایش بچربد، بهشت از آن او خواهد بود .
 كنز العمال : ۳۹۷۶۸ .

حدیث ۲۳۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُفَّ عَنِ مَحَارِمِ اللَّهِ تَكُنْ أَوْرَعَ النَّاسِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از حرام های خدا باز ایست ، تا پارساترین مردم باشی .
 بحار الأنوار : ۶۹/۳۶۸/۴ .

حدیث ۲۳۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْوَرَعُ سَيْدُ الْعَمَلِ ، مَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَرَعٌ يَرُدُّهُ عَنِ مَعْصِيَةِ اللَّهِ تَعَالَى إِذَا خَلَا بِهَا لَمْ يَعْبَأِ اللَّهُ بِسَائِرِ عَمَلِهِ ، فَذَلِكَ مَخَافَةُ اللَّهِ فِي السِّرِّ

وَالْعَلَانِيَّةِ ، وَالْاِقْتِصَادُ فِي الْفَقْرِ وَالْغِنَى ، وَالْعَدْلُ عِنْدَ الرِّضَا وَالسُّخْطِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پارسایی سرور اعمال است؛ هر کس پارسایی نداشته باشد که هرگاه در خلوت با نافرمانی خدا رو به رو شود او را از ارتکاب آن باز دارد، خداوند به دیگر اعمال او توجهی نکند؛ زیرا که پارسایی، ترس از خداست در نهان و آشکار و میانه روی در تهیدستی و توانگری و مراعات عدالت در خشنودی و خشم.

کنز العمال : ۷۲۹۹.

حدیث ۲۳۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ دِينِكُمُ الْوَرَعُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین (کارهای) دین شما، پارسایی است.

بحار الأنوار : ۷۰/۳۰۴/۱۸.

حدیث ۲۳۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ شَيْءٍ أُسٌّ ، وَأُسُّ الْإِيمَانِ الْوَرَعُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی بنیادی دارد و بنیاد ایمان پارسایی است.

کنز العمال : ۷۲۸۴.

حدیث ۲۳۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَلَائِكَةُ الدِّينِ الْوَرَعُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پایه دین، پارسایی است.

کنز العمال : ۷۳۰۰.

حدیث ۲۳۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا مِيرَاثَ لِلْقَاتِلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میراثی برای قاتل نیست.

الکافی : ۷/۱۴۱/۵.

حدیث ۲۳۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَلَدٌ زَنَا لَا يَرِثُ وَلَا يُورَثُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زنازاده نه ارث می برد و نه کسی از او ارث می برد.

کنز العمال : ۳۰۴۴۷.

حدیث ۲۳۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يقولُ اللهُ عَزَّوَجَلَّ : وَعِزَّتِي وَجَلَالِي ... لَا يُؤْثِرُ عَبْدٌ هَوَايَ عَلَي هَوَاهُ إِلَّا اسْتَحْفَظْتُهُ مَلَائِكَتِي ، وَكَفَلْتُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِيَيْنَ (الْأَرْضَ) رِزْقَهُ ، وَكُنْتُ لَهُ مِنْ وِرَاءِ تِجَارَةِ كُلِّ تَاجِرٍ ، وَأَتَتْهُ الدُّنْيَا وَهِيَ رَاغِمَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید: سوگند به عزت و جلالم... که هیچ بنده ای دلخواه مرا بر دلخواه خودش ترجیح ندهد مگر اینکه فرشتگانم را به نگهبانی از او بگمارم و آسمان ها و زمین ها را ضامن روزی او گردانم و از پس تجارت هر تاجری به فکر او باشم (بیشتر از تجارت هر تاجری به او سود رسانم) و دنیا به رغم میل خود [ذلیلانه] سوی او آید.

الکافی : ۲/۳۳۵/۲

حدیث ۲۳۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الشَّدِيدَ لَيْسَ مَنْ غَلَبَ النَّاسَ ، وَلَكِنَّ الشَّدِيدَ مَنْ غَلَبَ عَلَى نَفْسِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پهلوان کسی نیست که بر مردم چیره شود، بلکه پهلوان کسی است که بر نفس خود چیره شود. تنبیه الخواطر : ۲/۱۰.

حدیث ۲۳۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَشْجَعُ النَّاسِ مَنْ غَلَبَ هَوَاهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شجاعترین مردم، کسی است که بر هوس خود چیره آید. معانی الأخبار : ۱۹۵/۱.

حدیث ۲۳۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَرَامٌ عَلَي كُلِّ قَلْبٍ عِزِّي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر هر دلی که به شهوت ها آرام گرفته باشد، حرام است که در ملکوت آسمان ها گردش کند. کذا فی المصدر، ولعل الصواب «عَرِيٌّ» من عَرِيَ بالشيء : أُولِعَ بِهِ.

حدیث ۲۳۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَرَامٌ عَلَي كُلِّ قَلْبٍ مُتَوَلِّئٍ بِالشَّهَوَاتِ أَنْ يَسْكُنَهُ الْوَرَعُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر هر دلی که شیفته شهوت ها باشد، حرام است که پارسایی در آن منزل کند.
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲.

حدیث ۲۳۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يقولُ اللهُ عَزَّوَجَلَّ : وَعِزَّتِي وَجَلَالِي ... لَا يُؤْتِرُ عَبْدٌ هَوَاهُ عَلَى هَوَايَ إِلَّا شَتَّتْ عَلَيْهِ أَمْرَهُ ، وَلَبَسَتْ عَلَيْهِ دُنْيَاهُ ، وَشَغَلَتْ قَلْبَهُ بِهَا ، وَلَمْ أُؤْتِهِ مِنْهَا إِلَّا مَا قَدَّرْتُ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید: به عزت و جلالم سوگند... هیچ بنده ای پسند خود را بر پسند من مقدم ندارد، مگر اینکه کار او را پریشان سازم و دنیایش را بر وی نابسامان کنم و دلش را به آن مشغول گردانم و از دنیا به او ندهم، مگر همانچه برایش مقدر کرده ام.
الکافی : ۲/۳۳۵.

حدیث ۲۳۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
رُبَّ شَهْوَةٍ سَاعَةٌ تُورِثُ حُزْنَ طَوِيلًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چه بسیار شهوتی که ساعتی بیش نپاید، اما اندوهی طولانی در پی آرد.
بحار الأنوار : ۷۷/۸۲/۳.

حدیث ۲۳۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ إبليسَ قَالَ : أَهْلَكْتُهُمْ بِالذُّنُوبِ فَأَهْلَكُونِي بِالْإِسْتِغْفَارِ ، فَلَمَّا رَأَيْتُ ذَلِكَ أَهْلَكْتُهُمْ بِالْأَهْوَاءِ فَهُمْ يَحْسِبُونَ أَنََّّهُمْ مُهْتَدُونَ . فَلَا يَسْتَغْفِرُونَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ابلیس گفت: من آنان را با گناهان به هلاکت افکندم و آنان مرا با استغفار هلاک کردند. پس، چون چنین دیدم، آنان را به واسطه هواها (فرقه ها و عقاید گوناگون) به هلاکت انداختم؛ زیرا [در این صورت] خیال می کنند رهیافته اند و از این رو دیگر استغفار نمی کنند.
الترغیب والترهیب : ۱/۸۷/۱۳.

حدیث ۲۳۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّمَا سَمِيَ الْهَوَى لِأَنَّهُ يَهْوِي بِصَاحِبِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هوی را بدان سبب هوی نامیده اند که صاحب خود را فرو می افکند.
سنن الدارمی : ۱/۱۱۵/۴۰۱.

حدیث ۲۳۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا تَحْتَ ظِلِّ السَّمَاءِ مِنْ إِلَهٍ يُعْبَدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَعْظَمَ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ هَوَىِّ مُتَّبِعٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در زیر این آسمان ، هیچ معبودی که به جای خداوند پرستیده شود، نزد خدا منفورتر از هوای نفس نیست.

الدر المنثور : ۶/۲۶۱.

حدیث ۲۳۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَتْ هِمَّتُهُ أَكَلَهُ ، كَانَتْ قِيَمَتُهُ مَا أَكَلَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که همتش خوراکش باشد، ارزشش به اندازه همان چیزی است که می خورد.

تنبيه الخواطر : ۱/۴۸.

حدیث ۲۳۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ مَعَالِيَ الْأُمُورِ وَأَشْرَافَهَا ، وَيَكْرَهُ سَفْسَافَهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال کارهای والا و شریف را دوست دارد و کارهای پست و حقیر را خوش ندارد.

کنز العمال : ۴۳۰۲۱.

حدیث ۲۳۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الدِّينَارَ وَالدِّرْهَمَ أَهْلَكَمَا مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ ، وَهُمَا مُهْلِكَاكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به راستی که درهم و دینار پیشینیان شما را نابود کرد و همین دو نابود کننده شماست.

الکافی : ۲/۳۱۶/۶.

حدیث ۲۳۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَهْرَمُ ابْنُ آدَمَ وَيَشْبُ مِنْهُ اثْنَانِ : الْجِرْصُ عَلَى الْمَالِ ، وَالْجِرْصُ عَلَى الْعُمْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمیزاده پیر می شود و دو چیز در وجود او جوان می گردد: آزمندی به مال، و آزمندی به زندگی.

الخصال : ۷۳/۱۱۲.

حدیث ۲۳۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا الْمُهْلِكَاتُ : فَشُحُّ مَطَاعٍ ، وَهَوَى مُتَّبِعٍ ، وَإِعْجَابُ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عوامل نابود کننده عبارتند از: فرمانبری از بخل، پیروی از هوس و خودپسندی.
الترغیب والترهیب : ۱/۸۶/۱۰.

حدیث ۲۳۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَهْرَمُ ابْنُ آدَمَ وَتَشِبُّ مِنْهُ اثْنَتَانِ : الْحِرْصُ وَالْأَمَلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی پیر می شود و دو چیز در او جوان می گردد: آزمندی و آرزو.
تحف العقول : ۵۶.

حدیث ۲۳۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ ابْنِ آدَمَ وَإِلَى جَنْبِهِ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ مِثْلَهُ ، إِنْ أَخْطَأَتْهُ الْمَنَايَا وَقَعَ فِي الْهَرَمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمیزاد راست ایستاده است و نود و نه عامل مرگ در کنارش صف کشیده اند. اگر این عوامل مرگ به او اصابت نکنند به پیری و فرتوتی می رسد.
تنبيه الخواطر : ۱/۲۷۲.

حدیث ۲۳۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعَائِدُ فِي هَيْبَتِهِ كَالْعَائِدِ فِيْقِيَّتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که بخشش خود را پس بگیرد، مانند کسی است که استفراغش را بخورد.
کنز العمال : ۴۶۱۶۴.

حدیث ۲۳۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ تَكْرِمَةِ الرَّجُلِ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ أَنْ يَقْبَلَ تُحَفَّتَهُ ، وَتُحَفَّتُهُ بِمَا عِنْدَهُ ، وَلَا يَتَكَلَّفُ لَهُ شَيْئًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از احترام مرد به برادرش این است که پیشکش او را بپذیرد و از همان چیزی که نزد خود دارد به او پیشکشی دهد و برای پیشکش دادن چیزی به او، خود را به تکلف و زحمت نیندازد.
الکافی : ۵/۱۴۳/۸.

حدیث ۲۳۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ أُهْدِيَ إِلَيَّ كُرَاعٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر پاچه گاو یا گوسفندی هم به من هدیه دهند، آن را می پذیرم.
الکُرَاعُ : هو مادون الرُّكْبَةِ من الساق (النهاية : ۴/۱۶۵) .

حدیث ۲۳۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّا لَا نَقْبَلُ هَدِيَّةَ مُشْرِكٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما هدیه هیچ مشرکی را نمی پذیریم.
کنز العمال : ۱۴۴۷۵، ۱۴۴۷۹ .

حدیث ۲۳۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
هَدَايَا الْعُمَالِ غُلُوبٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هدایایی که به کارگزاران پیشکش می شود، خیانت است.
کنز العمال : ۱۵۰۶۷ .

حدیث ۲۳۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْهَدِيَّةُ تُورِثُ الْمَوَدَّةَ ، وَتَجْدُرُ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هدیه دادن، محبت می آورد و برادری را نگه می دارد و کینه و دشمنی را می برد . برای یکدیگر
هدیه ببرید تا دوستدار هم شود .
جَدْرَهُ يَجْدُرُهُ : حَوَّطَهُ ، وَالضَّغِينَةُ : الْحَقْدُ (لسان العرب : ۴/۱۲۱ و ج ۱۳/۲۵۵) .

حدیث ۲۳۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَهَادَوْا تَحَابُّوا ، تَهَادَوْا فَإِنَّهَا تَذْهَبُ بِالضَّغَائِنِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به یکدیگر هدیه دهید، تانسبت به همدیگر با محبت شوید. به یکدیگر هدیه دهید؛ زیرا هدیه کینه
ها را می برد.
الکافی : ۵/۱۴۴/۱۴ .

حدیث ۲۳۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
بُعِثْتُ دَاعِيًا وَمُبَلِّغًا وَلَيْسَ إِلَيَّ مِنَ الْهُدَى شَيْءٌ ، وَخُلِقَ إبليسُ مُزَيَّنًا وَلَيْسَ إِلَيْهِ مِنَ الضَّلَالَةِ شَيْءٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من [فقط] برای دعوت و رساندن [پیام خدا] برانگیخته شده ام و در کار هدایت، هیچ اختیاری ندارم و ابلیس نیز برای آراستن [گناهان در نظر مردم] آفریده شد و در کار گمراه کردن هیچ اختیاری ندارد.
کنز العمال : ۵۴۶.

حدیث ۲۳۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
قَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ : عِبَادِي، كُلُّكُمْ ضَالٌّ إِلَّا مَنْ هَدَيْتُهُ ، وَكُلُّكُمْ فَقِيرٌ إِلَّا مَنْ أَعْنَيْتُهُ ، وَكُلُّكُمْ مُذْنِبٌ إِلَّا مَنْ عَصَمْتُهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند جل جلاله فرمود: ای بندگان من! همه شما گمراهید، مگر کسی که من هدایتش کنم و همه شما نیازمندید، مگر کسی که من توانگرش سازم و همه شما گنهکارید، مگر کسی که من او را از گناه نگهدارم.
الأمالی للصدوق : ۱۶۲ / ۱۶۱ .

حدیث ۲۳۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- لِرَجُلٍ سَأَلَهُ أَنْ يُوصِيَهُ - : أَوْصِيكَ أَنْ لَا تُشْرِكَ بِاللَّهِ شَيْئًا ... وَادْعُ النَّاسَ إِلَى الْإِسْلَامِ ، وَاعْلَمْ أَنَّ لَكَ بِكُلِّ مَنْ أَجَابَكَ عِتَى رَقَبَةٍ مِنْ وُلْدِ يَعْقُوبَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به مردی که خواهش کرد او را سفارشی کند - فرمود : به تو سفارش می کنم که چیزی را شریک خدا نگردانی... و مردم را به اسلام فراخوان و بدان که به ازای هر کس که دعوت تو را پاسخ دهد، ثواب آزاد کردن بنده ای از فرزندان یعقوب خواهی داشت.
وسائل الشيعة : ۱۱ / ۴۴۸ / ۵ .

حدیث ۲۳۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- لَعَلِّي عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا بَعَثَهُ إِلَى الْيَمَنِ - : يَا عَلِيُّ ، لَا تُقَاتِلَنَّ أَحَدًا حَتَّى تَدْعُوهُ ، وَإِيْمَ اللَّهِ لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ عَلَى يَدَيْكَ رَجُلًا خَيْرٌ لَكَ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ وَغَرَبَتْ ، وَلَكَ وَلاؤُهُ يَا عَلِيُّ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - هنگامی که علی علیه السلام را به یمن فرستاد - فرمود : ای علی! هرگز با کسی جنگ مکن مگر اینکه قبلاً او را [به اسلام] دعوت کرده باشی که به خدا سوگند، اگر خداوند کسی را به دست تو هدایت کند برایت بهتر است از آنچه آفتاب بر آن طلوع و غروب می کند؛ و تو بر شخص هدایت شده ولایت داری ، ای علی .
الکافی : ۲۸ / ۴ / ۵ .

حدیث ۲۳۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تَدَابَرُوا ، وَلَا تَقَاطِعُوا ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا ، هَجَرَ الْمُؤْمِنِينَ ثَلَاثًا ، فَإِنْ تَكَلَّمَا وَإِلَّا أَعْرَضَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَنْهُمَا حَتَّى يَتَكَلَّمَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با یکدیگر قهر نکنید و از هم بترسید و با هم، ای بندگان خدا، برادر باشید. قهر کردن دو مؤمن سه

روز است؛ اگر [پس از سه روز] با هم صحبت نکردند خداوند عز و جل از آن دو روی گرداند تا زمانی که با هم صحبت کنند.

الترغیب والترهیب: ۳ / ۴۵۷ / ۸.

حدیث ۲۳۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّمَا مُسْلِمِينَ تَهَاجَرَا فَمَكَّنَا ثَلَاثًا لَا يَصْطَلِحَانِ إِلَّا كَانَا خَارِجِينَ مِنَ الْإِسْلَامِ، وَلَمْ يَكُنْ بَيْنَهُمَا وَلَا يَرِيَّةٌ، فَأَيُّهُمَا سَبَقَ إِلَى كَلَامِ أَخِيهِ كَانَ السَّابِقَ إِلَى الْجَنَّةِ يَوْمَ الْحِسَابِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر دو مسلمانی که با هم قهر کنند و سه روز به قهر خود ادامه دهند و آشتی نکنند، هر دو از اسلام بیرون روند و میان آنان

هیچ پیوند دینی نباشد و هر کدام از آنان پیش از دیگری با برادرش حرف بزنند، در روز حسابرسی جلوتر به بهشت رود.

الکافی: ۲ / ۳۴۵ / ۵.

حدیث ۲۳۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا هِجْرَةَ فَوْقَ ثَلَاثٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قهر بیش از سه روز، روا نیست.

الکافی: ۲ / ۳۴۴ / ۲.

حدیث ۲۳۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَجِلُّ لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روا نیست که مؤمن بیش از سه روز با برادرش قهر باشد.

کنز العمال: ۲۴۷۹۳.

حدیث ۲۳۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَحِلُّ الْهَجْرَةُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ، فَإِنِ التَّقِيَا فَسَلَّمَ أَحَدُهُمَا فَرَدَّ الْآخَرَ اشْتَرَكَ فِي الْأَجْرِ ، وَإِن لَمْ يَرُدَّ بَرِيءٌ هَذَا مِنَ الْإِثْمِ ، وَبَاءَ بِهِ الْآخِرُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قهر کردن بیش از سه روز روا نیست. پس اگر با هم رو به رو شدند و یکی از آن دو سلام کرد و دیگری جواب سلامش را داد، هر دو در ثواب شریک هستند، ولی اگر جوابش را نداد، آن که سلام کرده از گناه مبرا است و دیگری گنهکار است.

الترغیب والترهیب: ۳ / ۴۵۷ / ۷.

حدیث ۲۳۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَبَا ذَرٍّ، إِنَّا كَ وَهَجْرَانَ أُخِيكَ ؛ فَإِنَّ الْعَمَلَ لَا يُتَقَبَّلُ مِنَ الْهَجْرَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای ابوذر! از قهر کردن با برادرت بپرهیز؛ زیرا با وجود قهر بودن عمل پذیرفته نمی شود.
بحار الأنوار : ۷۷ / ۸۹ / ۳.

حدیث ۲۳۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

هَجْرُ الْمُسْلِمِ أَخَاهُ كَسْفِكَ دَمِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قهر کردن مسلمان با برادرش، مانند ریختن خون اوست.
کنز العمال : ۲۴۷۸۹.

حدیث ۲۳۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي وَصِيَّتِهِ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : لَا تَعْرَبْ
بَعْدَ الْهَجْرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به علی علیه السلام - فرمود :
بعد از هجرت، تعرب [جایز] نیست.
وسائل الشیعة : ۱۱ / ۷۵ / ۱.

حدیث ۲۳۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ فَرَّ بِدِينِهِ مِنْ أَرْضٍ إِلَى أَرْضٍ وَإِنْ كَانَ شَبْرًا مِنَ الْأَرْضِ ، اسْتَوْجَبَ الْجَنَّةَ وَكَانَ رَفِيقَ إِبْرَاهِيمَ وَمُحَمَّدٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس برای دین خود از سرزمینی به سرزمینی دیگر، ولو به اندازه یک وجب زمین باشد، بگریزد، سزاوار بهشت باشد و همدم ابراهیم و محمد است .
مجمع البيان : ۳ / ۱۵۳.

حدیث ۲۳۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الْهَجْرَةِ أَنْ تَهْجَرَ الشُّوْءَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین هجرت، آن است که از بدی هجرت (دوری) کنی.
کنز العمال : ۴۶۲۶۴.

حدیث ۲۳۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ الْخَطَايَا وَالذُّنُوبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مهاجر کسی است که از خطاها و گناهان دور شود.

کنز العمال : ۶۷۶.

حدیث ۲۳۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الْهِجْرَةِ أَنْ تَهْجُرَ مَا كَرِهَ اللَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین هجرت، آن است که از آنچه خدا خوش ندارد هجرت (دوری) کنی.

کنز العمال : ۴۶۲۶۳.

حدیث ۲۳۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الهِجْرَةُ هِجْرَتَانِ : إِحْدَاهُمَا أَنْ تَهْجُرَ السَّيِّئَاتِ ، وَالْأُخْرَى أَنْ تُهَاجِرَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَرَسُولِهِ ، وَلَا تَنْقَطِعُ الْهِجْرَةُ مَا تُقْبَلُ التَّوْبَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هجرت دو گونه است: یک هجرت، دوری کردن از گناهان است و دیگری آن است که به سوی

خدای متعال و رسول او هجرت کنی و تا زمانی که توبه پذیرفته می شود هجرت قطع نمی شود.

کنز العمال : ۴۶۲۶۲.

حدیث ۲۳۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ، هَاجِرُوا وَتَمَسَّكُوا بِالْإِسْلَامِ ؛ فَإِنَّ الْهِجْرَةَ لَا تَنْقَطِعُ مَا دَامَ الْجِهَادُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! مهاجرت کنید و به اسلام چنگ در زیند؛ زیرا تا زمانی که جهاد باشد هجرت قطع نمی

شود.

کنز العمال : ۴۶۲۶۰.

حدیث ۲۳۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الْعَمَلِ النَّبِيُّ الصَّادِقُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین عمل، نیت صادق است.

کنز العمال : ۷۲۳۸.

حدیث ۲۳۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَبَا ذَرٍّ، لِيَكُنْ لَكَ فِي كُلِّ شَيْءٍ عِيَّةٌ صَالِحَةٌ، حَتَّى فِي النَّوْمِ وَالْأَكْلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای ابوذر! باید در هر کاری نیتی پاک داشته باشی حتی در خوابیدن و خوردن.
مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۷۰ / ۲۶۶۱.

حدیث ۲۳۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَيْتُهُ الْمُؤْمِنِ أْبْلَغُ مِنْ عَمَلِهِ ، وَكَذَلِكَ الْفَاجِرُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیت مؤمن، رساننده تر از عمل اوست و همین طور فاجر (کافر).
الأمالی للطوسی : ۴۵۴ / ۱۰۱۳.

حدیث ۲۳۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَيْتُهُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِنْ عَمَلِهِ ، وَنَيْتُهُ الْكَافِرِ شَرٌّ مِنْ عَمَلِهِ، وَكُلُّ عَامِلٍ يَعْمَلُ عَلَى نَيْتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیت مؤمن، بهتر از عمل اوست و نیت کافر، بدتر از عمل اوست و هر عمل کننده ای مطابق نیت خود عمل می کند.
الکافی : ۲ / ۸۴ / ۲.

حدیث ۲۳۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَبَا ذَرٍّ، هَمٌّ بِالْحَسَنَةِ وَإِنْ لَمْ تَعْمَلْهَا ، لِكَيْلَا تُكْتَبَ مِنَ الْغَافِلِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای ابوذر! قصد کار نیک کن هر چند انجامش ندهی، تا از غافلان نوشته نشوی.
مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۷۸ / ۲۶۶۱.

حدیث ۲۳۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا أَغْزَى عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي سَرِيَّةٍ ، فَقَالَ رَجُلٌ لِأَخِي لَهُ : أُغْزِ بِنَا فِي سَرِيَّةٍ عَلِيٍّ لَعَلَّنَا نُصِيبُ خَادِمًا أَوْ دَابَّةً أَوْ شَيْئًا نَتَّبَلَّغُ بِهِ - : إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ ، وَلِكُلِّ امْرئٍ مَا نَوَى ، فَمَنْ غَزَا ابْتِغَاءَ مَا عِنْدَ اللَّهِ فَقَدْ وَفَّقَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ ، وَمَنْ غَزَا يُرِيدُ عَرَضَ الدُّنْيَا أَوْ نَوَى عِقَالًا لَمْ يَكُنْ لَهُ إِلَّا مَا نَوَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - هنگامی که علی علیه السلام را با فرماندهی سپاهی روانه جنگ کرد و مردی به برادر خود گفت: با ما در سپاه علی به جنگ بیا شاید غلامی یا چهارپایی یا چیزی که به دردمان بخورد به دست بیاوریم - فرمود: جز این نیست که اعمال به نیت هاست و برای هر کس همان چیزی است که نیتش را دارد. پس هر که برای تحصیل آنچه نزد خداست بجنگد، بی گمان اجرش با خداست و هر کس برای رسیدن به متاع دنیا یا به نیت عقلی (زانوبند شتر) بجنگد، او را [نصیب و پاداشی] جز

همان چه برایش جنگیده است، نباشد.

الأمالی للطوسی : ۶۱۸ / ۱۲۷۴.

حدیث ۲۳۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى ، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَتَرَوُّجُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! جز این نیست که اعمال به نیت هاست و در حقیقت برای هر کس آن چیزی است که نیت می کند. پس هر که هجرتش برای خدا و رسول او باشد، به سوی خدا و رسول او هجرت کرده است و هر که هجرتش برای رسیدن به چیزی از دنیا یا ازدواج کردن با زنی باشد، هجرتش به سوی همان چیزی است که به نیت آن هجرت کرده است.
کنز العمال : ۷۲۷۲.

حدیث ۲۳۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَوَى أَحَدُكُمْ إِلَى فِرَاشِهِ ... لِيَقْلُ :اللَّهُمَّ إِن أَمْسَكَتَ نَفْسِي فِي مَنَامِي فَاعْفِرْ لَهَا ، وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه فردی از شما به بسترش رفت... بگوید: «اللهم إن أمسكت نفسي في منامي فاعفّر لها، و إن أرسلتها فاحفظها بما تحفظ به عبادك الصالحين»
[بازگرداندی آن را چنانکه بندگان صالح خود را حفظ می کنی حفظ کن] .
علل الشرائع : ۵۸۹/۳۴.

حدیث ۲۳۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَرَأَ «أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ» عِنْدَ مَنَامِهِ وَقِيَ فِتْنَةَ الْقَبْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس موقع خواب سوره «ألهاکم التکاثر» را بخواند از عذاب قبر محفوظ ماند.
بحار الأنوار : ۱۲ / ۱۹۶ / ۷۶.

حدیث ۲۳۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَرَأَ «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» حِينَ يَأْخُذُ مَضْجَعَهُ ، عَفَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ ذُنُوبَ خَمْسِينَ سَنَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس وقتی به بستر خود می رود سوره «قل هو الله احد» را بخواند، خداوند گناهان پنجاه سال او را پیامزد.

الأمالی للصدوق : ۲۷ / ۶۴ .

حدیث ۲۳۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ نَامَ عَلَى الْوُضوءِ إِنْ أَدْرَكَهُ الْمَوْتُ فِي لَيْلِهِ فَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ شَهِيدٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که با وضو بخوابد، اگر در آن شب مرگش در رسد نزد خداوند شهید به شمار می آید.
 بحار الأنوار : ۷۶ / ۱۸۳ / ۷.

حدیث ۲۳۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يَبْتَئِنُّ أَحَدُكُمْ وَيَدُهُ غَمْرَةٌ، فَإِنْ فَعَلَ فَأَصَابَهُ لَمَمٌ لِلشَّيْطَانِ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ یک از شما با دست های چرب [از غذا] نخوابد. پس اگر چنین کرد و گزندی از شیطان به او رسید کسی را جز خود سرزنش نکند.
 الأمالی للصدوق : ۵۱۰ / ۷۰۷.

حدیث ۲۳۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِيَّاكُمْ وَكَثْرَةَ النَّوْمِ ؛ فَإِنَّ كَثْرَةَ النَّوْمِ يَدْعُ صَاحِبَهُ فَقِيرًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از پر خوابی بپرهیزید؛ زیرا پر خوابی صاحب خود را در روز قیامت تهیدست می گذارد.
 الاختصاص : ۲۱۸.

حدیث ۲۳۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 النَّوْمُ أَخُو الْمَوْتِ ، وَلَا يَمُوتُ أَهْلُ الْجَنَّةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خواب برادر مرگ است، و بهشتیان نمی میرند [و در بهشت نمی خوابند].
 كنز العمال : ۳۹۳۲۱.

حدیث ۲۳۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 النَّاسُ سِوَاءٌ كَأَسْنَانِ الْمُشْطِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردم همانند دندانهای شانه یکسان اند.
 كنز العمال : ۲۴۸۲۲.

حدیث ۲۳۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِرَجُلٍ قَالَ: أَحِبُّ أَنْ أُحْشَرَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي النُّورِ - : لَا تَظْلِمُ أَحَدًا تُحْشَرُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي النُّورِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به مردی که عرض کرد : من دوست دارم در روز قیامت با نور و روشنایی به محشر آیم - فرمود : به هیچ کس ظلم نکن تا روز قیامت در نور و روشنایی محشر شوی .
کنز العمال : ۴۴۱۵۴ .

حدیث ۲۳۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ شَهِدَ شَهَادَةً حَقًّا لِيُحْيِيَ بِهَا حَقَّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ أَتَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلِوَجْهِهِ نُورٌ مَدَّ الْبَصَرَ ، يَعْرِفُهُ الْخَلِيقُ بِاسْمِهِ وَنَسَبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس شهادت حقی بدهد تا با آن حق مسلمانی را زنده کند، روز قیامت در حالی بیاید که چهره اش نورانی است و تا چشم کار می کند نورش می درخشد و خلائق او را به نام و نسب بشناسند .
بحار الأنوار : ۱۰۴ / ۳۱۱ / ۹ .

حدیث ۲۳۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكَ بِتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ ؛ فَإِنَّهُ نُورٌ لَكَ فِي الْأَرْضِ ، وَذُخْرٌ لَكَ فِي السَّمَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تلاوت قرآن کن که آن در زمین برای تو نور است و در آسمان برایت اندوخته .
الترغیب والترهیب : ۲/۳۴۹/۱۰ .

حدیث ۲۳۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّلَاةُ نُورٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نماز، نور و روشنایی است .

الترغیب والترهیب : ۱ / ۱۵۶ / ۲۲

حدیث ۲۳۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَانَ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که یک تیر در راه خدا بیندازد، آن تیر در روز قیامت برای او نوری باشد .

الترغیب والترهیب : ۲ / ۲۸۱ / ۱۸

حدیث ۲۳۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِلْقُلُوبِ إِقْبَالَاً وَإِدْبَاراً ، فَإِذَا أَقْبَلَتْ فَتَنَّفَلُوا ، وَإِذَا أَدْبَرَتْ فَعَلَيْكُمْ بِالْفَرِيضَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بی گمان دل ها را روی آوردن و روی گرداندنی است. پس هرگاه روی آوردند مستحبات به جا آورید و هرگاه روی گرداندند به واجبات پردازید.
الکافی : ۳ / ۴۵۴ / ۱۶.

حدیث ۲۳۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَعَى بِأَخِيهِ إِلَى سُلْطَانٍ أَحْبَبَ اللَّهُ تَعَالَى عَمَلَهُ كُلَّهُ ، وَإِنْ وَصَلَ إِلَيْهِ مَكْرُوهٌ أَوْ أذَى جَعَلَهُ اللَّهُ تَعَالَى مَعَ هَامَانَ فِي دَرَجَةِ النَّارِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از برادر خود نزد سلطانی سعایت کند، خداوند متعال همه اعمال او را بر باد دهد و اگر به شخصی که از او سعایت کرده است ناراحتی یا گزند رسد خدای متعال سعایت کننده را با هامان در یک درجه از آتش قرار دهد.

کنز العمال : ۷۵۴۵.

حدیث ۲۳۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالنَّمِيمَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از سخن چینی پرهیزید.

کنز العمال : ۸۳۵۴.

حدیث ۲۳۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ مِنْ حَقَائِقِ الْإِيمَانِ: الْإِنْفَاقُ مِنَ الْإِقْتَارِ ، وَإِنْصَافُكَ النَّاسَ مِنْ نَفْسِكَ ، وَبَدْلُ الْعِلْمِ لِلْمُتَعَلِّمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز از حقیقت های ایمان است : انفاق کردن در حال تنگدستی، انصاف به خرج دادن با مردم و دانش بخشی به طالب دانش .

بحار الأنوار : ۷۷ / ۵۲ / ۳.

حدیث ۲۳۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَنَعَ مَالَهُ مِنَ الْأَخْيَارِ اخْتِياراً صَرَفَ اللَّهُ مَالَهُ إِلَى الْأَشْرَارِ اضْطِراراً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که مال خود را به اختیار از نیکان دریغ کند، خداوند مالش را به اجبار نصیب بدان گرداند.

جامع الأخبار : ۵۰۵ / ۱۳۹۵.

حدیث ۲۳۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا نَقَصَ مَالٌ مِنْ صَدَقَةٍ قَطُّ ، فَأَعْطُوا وَلَا تَجْبُنُوا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ گاه مالی بر اثر صدقه دادن کم نشده است. پس عطا کنید و نترسید.
 بحار الأنوار : ۹۶ / ۱۳۱ / ۶۲.

حدیث ۲۳۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَعْطَى دِرْهَمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ سَبْعِمِائَةَ حَسَنَةٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که یک درهم در راه خدا بدهد، خداوند برایش هفتصد ثواب می نویسد.
 الأموال للطوسی : ۱۸۳ / ۳۰۶.

حدیث ۲۳۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَرْضُ الْقِيَامَةِ نَارٌ مَا خَلَا ظِلُّ الْمُؤْمِنِ ؛ فَإِنَّ صَدَقَتَهُ تُظِلُّهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرزمین قیامت سراسر (گرما) آتش است، مگر سایه مؤمن؛ زیرا که صدقه اش بر او سایه می افکند.
 الکافی : ۴ / ۳ / ۶ ، ثواب الأعمال : ۱۶۹ / ۹.

حدیث ۲۳۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ذُو الْوَجْهَيْنِ فِي الدُّنْيَا يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَهُ وَجْهَانِ مِنَ نَارٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در دنیا دو چهره باشد، روز قیامت با دو چهره از آتش محشور می شود.
 الترغيب والترهيب : ۳ / ۶۰۳ / ۳.

حدیث ۲۳۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الصَّلَاةُ عَلَيَّ وَعَلَىٰ أَهْلِ بَيْتِي تَذْهَبُ بِالنِّفَاقِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صلوات فرستادن بر من و اهل بیتم نفاق را از بین می برد.
 الکافی : ۲ / ۴۹۲ / ۸

حدیث ۲۳۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ارْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ بِالصَّلَاةِ عَلَيَّ؛ فَإِنَّهَا تَذْهَبُ بِالنَّفَاقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با صدای بلند بر من صلوات بفرستید که آن نفاق را از بین می برد.
الکافی : ۲ / ۴۹۳ / ۱۳ .

حدیث ۲۴۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ذُو الْوَجْهَيْنِ دَالِعًا لِسَانَهُ فِي قَفَاهُ ، وَآخِرُ مِنْ قُدَامِهِ ، يَلْتَهِبَانِ نَارًا حَتَّى يُلْهَبَا جَسَدَهُ ، ثُمَّ يُقَالُ لَهُ : هَذَا الَّذِي كَانَ فِي الدُّنْيَا ذَا وَجْهَيْنِ وَذَا لِسَانَيْنِ ، يُعْرَفُ بِذَلِكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت انسان دو چهره در حالی می آید که یک زبان از پس گردنش آویزان است و یک زبان از جلو و در آنها آتشی افروخته است که به [تمام] بدنش زبانه می کشد. سپس به او گفته می شود: این کسی است که در دنیا دو رو و دو زبان بود. او بدین گونه در روز قیامت شناخته می شود.
الخصال : ۳۸ / ۱۶ .

از ۲۴۰۱ تا ۲۶۰۰

حدیث ۲۴۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا زَادَ خُشُوعَ الْجَسَدِ عَلَيَّ مَا فِي الْقَلْبِ فَهُوَ عِنْدَنَا نِفَاقٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چنانچه خشوع بدن بر خشوع دل بچربد این در نظر ما نفاق است.
الکافی : ۲ / ۳۹۶ / ۶ .

حدیث ۲۴۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِلْمُنَافِقِينَ عِلَامَاتٌ يُعْرَفُونَ بِهَا : تَحِيَّتُهُمْ لَعْنَةٌ ، وَطَعَامُهُمْ نُهْمَةٌ ، وَغَنِيمَتُهُمْ غُلُولٌ ، لَا يَقْرَبُونَ الْمَسَاجِدَ إِلَّا هُجْرًا ، وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا دُبْرًا ، مُسْتَكْبِرِينَ لَا يَأْلَفُونَ وَلَا يُؤْلَفُونَ ، حُسْبٌ بِاللَّيْلِ سُحْبٌ بِالنَّهَارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : منافقان را نشانه هایی است که با آنها شناخته می شوند: درودشان لعنت است، پرخور و شکم باره اند، به غنائم دستبرد می زنند، به مساجد نزدیک نمی شوند مگر به قصد دوری، نماز را آخر وقت می خوانند، خود برتر بینند، به طوری که با کسی انس و الفت نمی گیرند و کسی هم با آنان الفت نمی گیرد، شب مانند چوب خشک می افتند (شب زنده داری نمی کنند) و روز صدای خود را به جز و بحث بلند می کنند.
کنز العمال : ۸۶۲ .

حدیث ۲۴۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ خَالَفَتْ سَرِيرَتَهُ عَلَانِيَتَهُ فَهُوَ مُنَافِقٌ كَاثِنًا مَنْ كَانَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که باطنش با ظاهرش ناسازگار باشد، همو منافق است، هر که می خواهد باشد.
بحار الأنوار : ۷۲ / ۲۰۷ / ۸.

حدیث ۲۴۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُنَافِقُ يَمْلِكُ عَيْنِيهِ يَبْكِي كَمَا يَشَاءُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : منافق، چشمانش در اختیار اوست، هر گونه بخواهد گریه می کند.
کنز العمال : ۸۵۴.

حدیث ۲۴۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُنَافِقُ مَنْ إِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ ، وَإِذَا فَعَلَ أَفْشَى

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : منافق کسی است که هر گاه وعده دهد خلف وعده کند، هر گاه کاری کند آن را در بوق و کرنا کند، و هر گاه سخن بگوید دروغ گوید، هر گاه امانتی به او سپارند خیانت ورزد، هر گاه روزی داده شود سبکسری کند و هر گاه روزی داده نشود (و تنگدست گردد) به زندگی روی آورد.
فی المصدر : أساء . (کما فی هامش بحار الأنوار).

حدیث ۲۴۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ النَّفَاقَ يَبْدُو لُمَظَةً سَوْدَاءَ ، فَكُلَّمَا ازْدَادَ النَّفَاقُ عِظَمًا ازْدَادَ ذَلِكَ السَّوَادُ ، فَإِذَا اسْتَكْمَلَ النَّفَاقُ اسْوَدَّ الْقَلْبُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نفاق ابتدا به صورت نقطه ای سیاه [بر دل] ظاهر می شود و هر چه نفاق بیشتر شود آن نقطه بزرگتر می گردد و چون نفاق به مرحله کمال رسید، دل به کلی سیاه می شود.
کنز العمال : ۱۷۳۴ .

حدیث ۲۴۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِ مَسْعُودٍ - : يَا بْنَ مَسْعُودٍ ، أَكْثَرُ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَالْبِرِّ ؛ فَإِنَّ الْمُحْسِنَ وَالْمُسِيءَ يَنْدَمَانِ ، يَقُولُ الْمُحْسِنُ : يَا لَيْتَنِي ازْدَدْتُ مِنَ الْحَسَنَاتِ ! وَيَقُولُ الْمُسِيءُ : فَصَّرْتُ ، وَتَصَدِيقُ ذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى : «وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ» .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش خود به ابن مسعود - فرمود : ای پسر مسعود! کارهای شایسته و نیک بسیار به جای آر؛ زیرا نیکوکار و بدکار هر دو پشیمان می شوند. نیکوکار می گوید : کاش خوبی های بیشتری انجام می دادم و بدکار می گوید : کوتاهی کردم. مؤید این مطلب، سخن خدای متعال است که می فرماید : «و سو گند به نفس ملامتگر» .

مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۵۳ / ۲۶۶۰.

حدیث ۲۴۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَمْسَى وَأَصْبَحَ وَعِنْدَهُ ثَلَاثٌ فَقَدِ تَمَّتْ عَلَيْهِ النِّعْمَةُ فِي الدُّنْيَا : مَنْ أَصْبَحَ وَأَمْسَى مُعَافًى فِي بَدَنِهِ ، آمِنًا فِي سَرْبِهِ ، عِنْدَهُ قُوَّةٌ يَوْمِهِ ، فَإِنْ كَانَتْ عِنْدَهُ الزَّابِغَةُ فَقَدِ تَمَّتْ عَلَيْهِ النِّعْمَةُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ؛ وَهُوَ الْإِيمَانُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که شب و روز خود راسپری کند و از سه چیز برخوردار باشد نعمت دنیا بر او تمام شده است : کسی که بام و شامش را در تندرستی و آسودگی خاطر گذراند و خوراک روز خود را داشته باشد و اگر چهارمین نعمت را هم داشته باشد، نعمت دنیا و آخرت را کامل دارد و آن نعمت ایمان است.

تحف العقول : ۳۶.

حدیث ۲۴۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يَرَى أَثَرَ نِعْمَتِهِ عَلَى عَبْدِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند دوست دارد که اثر نعمت خود را در بنده اش ببیند.

سنن الترمذی : ۵ / ۱۲۴ / ۲۸۱۹.

حدیث ۲۴۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِلَّهِ عِبَادًا اخْتَصَّوهُمْ بِالنِّعَمِ ، يُقَرُّوهُا فِيهِمْ مَا بَدَّلُوهُا لِلنَّاسِ ، فَإِذَا مَنَعُوهُا حَوَّلَهَا مِنْهُمْ إِلَى غَيْرِهِمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بندگانی دارد که نعمت ها را در اختیار آنان نهاده است. تا زمانی که این نعمت ها را به مردم بذل و بخشش کنند، آنها را در میانشان نگه می دارد و هرگاه دریغ ورزند نعمت ها را از آنان به دیگران منتقل می کند.

بحار الأنوار : ۷۵ / ۳۵۳ / ۶۲.

حدیث ۲۴۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعْمَتَانِ مَفْتُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ : الْفَرَاغُ وَالصَّحَّةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو نعمت است که بسیاری از مردم در آنها آزموده می شوند [یا به سبب آنها به گمراهی و فساد می افتند] : فراغت و تندرستی.

الخصال : ۳۵ / ۷.

حدیث ۲۴۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعْمَتَانِ مَكْفُورَتَانِ : الْأَمْنُ وَالْعَافِيَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو نعمت است که نادیده گرفته می شود : امتیّت و سلامت .

بحار الأنوار : ۱ / ۱۷۰ / ۸۱

حدیث ۲۴۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

هَلَكَ الْمُتَقَدِّرُونَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردمان کثیف و پلشت به هلاکت در افتند .

کنز العمال : ۷۴۲۲ .

حدیث ۲۴۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُؤْوُوا التُّرَابَ خَلْفَ الْبَابِ ؛ فَإِنَّهُ مَأْوَى الشَّيْطَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خاکروبه را پشت در [حیاط] جمع نکنید؛ زیرا که لانه شیطان می شود .

وسائل الشیعه : ۳ / ۵۷۲ / ۳ .

حدیث ۲۴۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُبَيِّتُوا الْقِمَامَةَ فِي بُيُوتِكُمْ وَأَخْرِجُوا نَهَارًا ؛ فَإِنَّهَا مَقْعَدُ الشَّيْطَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زباله را شب در خانه های خودنگه ندارید و آن را در روز به بیرون از خانه منتقل کنید؛ زیرا زباله

جایگاه شیطان است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۵ / ۴۹۶۸ .

حدیث ۲۴۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ لَمْ يَرَ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ عَلَيْهِ نِعْمَةً إِلَّا فِي مَطْعَمٍ أَوْ مَشْرَبٍ أَوْ مَلْبَسٍ ، فَقَدْ قَصَرَ عَمَلُهُ وَدَنَا عَذَابُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که نعمت خداوند عز و جل را فقط در خوراک یا نوشیدنی یا پوشاک ببیند، بی گمان عملش

کوتاه و عذابش نزدیک باشد .

الکافی : ۲ / ۳۱۶ / ۵ .

حدیث ۲۴۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِئْسَ الْعَبْدُ الْقَادُورُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چه بد است بنده کثیف و لاقید .

الکافی : ۶ / ۴۳۹ / ۶.

حدیث ۲۴۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَهَّرُوا هَذِهِ الْأَجْسَادَ طَهَّرَكُمُ اللَّهُ ؛ فَإِنَّهُ لَيْسَ عَبْدٌ يَبِيْتُ طَاهِرًا إِلَّا بَاتَ مَعَهُ مَلَكٌ فِي شِعَارِهِ ، وَلَا يَتَقَلَّبُ سَاعِيَةً مِنَ اللَّيْلِ إِلَّا قَالَ : اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَبْدِكَ فَإِنَّهُ بَاتَ طَاهِرًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این بدن ها را پاکیزه سازید، [تا] خداوند [جان] شما را پاکیزه گرداند؛ زیرا هیچ بنده ای نیست که شب با بدنی پاکیزه بخوابد مگر اینکه فرشته ای در میان جامه او با وی می خوابد و هیچ ساعتی از شب از این پهلو به آن پهلو نمی چرخد مگر اینکه آن فرشته گوید : خدایا! بنده ات را بیمارز؛ زیرا که با بدنی پاکیزه خوابیده است.
کنز العمال : ۲۶۰۰۳.

حدیث ۲۴۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا أَبْصَرَ رَجُلًا شَعْنَا شَعْرُ رَأْسِهِ ، وَسَخَّهُ ثِيَابُهُ ، سَيِّئَةً حَالَهُ - : مِنَ الدِّينِ الْمُتَمَتُّعُ وَإِظْهَارُ النُّعْمَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - وقتی مردی را دید که موهای ژولیده و جامه ای چرکین و سر و وضعی نامرتب داشت - فرمود : استفاده از نعمت های خدا و آشکار ساختن نعمت جزو دین است.
الکافی : ۶ / ۴۳۹ / ۵.

حدیث ۲۴۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَنْظِفُوا بِكُلِّ مَا اسْتَطَعْتُمْ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى بَنَى الْإِسْلَامَ عَلَى النَّظَافَةِ ، وَلَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا كُلُّ نَظِيفٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خودتان را با هر وسیله ای که می توانید پاکیزه کنید؛ زیرا که خداوند متعال اسلام را بر پایه پاکیزگی بنا کرده است و هرگز به بهشت نرود مگر کسی که پاکیزه باشد.
کنز العمال : ۲۶۰۰۲.

حدیث ۲۴۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ النَّاسِكَ النَّظِيفَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند، عبادت کننده پاکیزه را دوست دارد.
کنز العمال : ۲۶۰۰۰.

حدیث ۲۴۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اتَّخَذَ ثَوْبًا فَلْيَنْظِفْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که جامه ای می پوشد، باید آن را پاکیزه نگه دارد.

الکافی : ۳ / ۴۴۱ / ۶

حدیث ۲۴۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ يُحِبُّ الطَّيِّبَ، نَظِيفٌ يُحِبُّ النَّظَافَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند پاک است و شخص پاک را دوست دارد، پاکیزه است و پاکیزگی را دوست دارد.

سنن الترمذی : ۵ / ۱۱۲ / ۲۷۹۹.

حدیث ۲۴۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَعَلِّي عَلَيْهِ السَّلَامُ - : يَا عَلِيُّ، لَكَ أَوْلُ نَظْرَةٍ، وَالثَّانِيَةُ عَلَيْكَ وَلَا لَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - فرمود : ای علی! نگاه اول از آن تو و نگاه دوم به زیان توست نه به سود تو.

کتاب من لا يحضره الفقيه : ۴ / ۱۹ / ۴۹۷۱

حدیث ۲۴۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ عَلَى امْرَأَةٍ ذَاتِ

بَعْلِ مَلَأَتْ عَيْنَهَا مِنْ غَيْرِ زَوْجِهَا أَوْ غَيْرِ ذِي مَحْرَمٍ مِنْهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشم خداوند عز و جل سخت است بر

زن شوهرداری که چشم خود را از غیر شوهر خود یا از کسی که محرم او نیست پر کند.

ثواب الأعمال : ۳۳۸/۱.

حدیث ۲۴۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَلَأَ عَيْنَهُ مِنْ حَرَامٍ مَلَأَ اللَّهُ عَيْنَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ النَّارِ، إِلَّا أَنْ يَتُوبَ وَيَرْجِعَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که چشم خود را از حرام پر کند، خداوند در روز قیامت چشم او را از آتش پرگرداند مگر اینکه

توبه کند و از عمل خود دست بردارد.

بحار الأنوار : ۷۶ / ۳۳۴ / ۱.

حدیث ۲۴۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عُضُّوا أَبْصَارَكُمْ تَرَوْنَ الْعَجَائِبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چشمان خود را [از حرام] فروبندید تا شگفتی ها را ببینید.

بحار الأنوار : ۱۰۴ / ۴۱ / ۵۲

حدیث ۲۴۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ عُضْوٍ مِنْ ابْنِ آدَمَ حَظٌّ مِنَ الزَّنا : الْعَيْنُ زِنَاهَا النَّظَرُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای هر عضوی از اعضای آدمیزاد بهره ای از زناست، زناى چشم هم چشم چرانی است.

جامع الأخبار : ۴۰۸ / ۱۱۲۹ .

حدیث ۲۴۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النَّظَرُ فِي ثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ عِبَادَةٌ : النَّظَرُ فِي وَجْهِ الْوَالِدَيْنِ ، وَفِي الْمُصْحَفِ ، وَفِي الْبَحْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگریستن در سه چیز عبادت است : نگاه کردن در روی پدر و مادر، و در قرآن، و در دریا.

صحيفة الإمام الرضا : ۹۰ / ۱۹ .

حدیث ۲۴۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النَّظَرُ إِلَى الْعَالَمِ عِبَادَةٌ ، وَالنَّظَرُ إِلَى الْإِمَامِ الْمُقْسِطِ عِبَادَةٌ ، وَالنَّظَرُ إِلَى الْوَالِدَيْنِ بِرَأْفَةٍ وَرَحْمَةٍ عِبَادَةٌ ، وَالنَّظَرُ إِلَى الْأَخِ تَوَدُّهُ فِي اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ عِبَادَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگاه کردن به عالم عبادت است، نگاه کردن به پیشوای دادگر عبادت است، نگاه کردن مهرآمیز به

پدر و مادر عبادت است و نگاه کردن به برادری که به خاطر خدا دوستش داری عبادت است.

بحار الأنوار : ۷۴ / ۷۳ / ۵۹ .

حدیث ۲۴۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَفُضُولَ النَّظَرِ ؛ فَإِنَّهُ يَبْذُرُ الْهَوَى ، وَيُولِّدُ الْغَفْلَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از نگاه های زیادی پرهیزید؛ زیرا که آن تخم هوس می پراکند و غفلت می زاید.

بحار الأنوار : ۷۲ / ۱۹۹ / ۲۹ .

حدیث ۲۴۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ وَاسَى الْفَقِيرَ ، وَأَنْصَفَ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ ، فَذَلِكَ الْمُؤْمِنُ حَقًّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که به تهیدست کمک مالی کند و نسبت به مردم، از خود انصاف به خرج دهد چنین کسی مؤمن حقیقی است.
الخصال : ۴۷ / ۴۸.

حدیث ۲۴۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا عَلَامَةُ النَّاصِحِ فَأَرْبَعَةٌ : يَقْضِي بِالْحَقِّ ، وَيُعْطِي الْحَقَّ مِنْ نَفْسِهِ ، وَيَرْضَى لِلنَّاسِ مَا يَرْضَاهُ لِنَفْسِهِ ، وَلَا يَعْتَدِي عَلَى أَحَدٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه شخص خیرخواه چهار چیز است : به حق قضاوت می کند و از خود به دیگران حق می دهد، برای مردم همان می پسندد که برای خود می پسندد و به [حق] هیچ کس دست درازی نمی کند.
تحف العقول : ۲۰.

حدیث ۲۴۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِيُنْصَحَ الرَّجُلُ مِنْكُمْ أَخَاهُ كَنْصِيحَتِهِ لِنَفْسِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر یک از شما همان گونه که خیرخواه خویش است، باید خیرخواه برادرش نیز باشد.
الکافی : ۲ / ۲۰۸ / ۴.

حدیث ۲۴۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَعْظَمَ النَّاسِ مَنْزِلَةً عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْشَاهُمْ فِي أَرْضِهِ بِالنُّصِيحَةِ لِخَلْقِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با منزلت ترین مردم نزد خداوند در روز قیامت، کسی است که در راه خیرخواهی برای خلق او بیش از دیگران قدم بردارد.
الکافی : ۲ / ۲۰۸ / ۵.

حدیث ۲۴۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : أَحَبُّ مَا تَعَبَّدَ لِي بِهِ عَبْدِي ، النَّصِيحُ لِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل فرمود: محبوبترین چیزی که بنده ام به وسیله آن مرا عبادت می کند، خیرخواهی (خلوص) برای من است.
الترغیب والترهیب : ۲ / ۵۷۷ / ۱۶.

حدیث ۲۴۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَقَدْ أُؤذِيَتْ فِي اللَّهِ وَمَا يُؤْذَى أَحَدٌ، وَأُخِفْتُ [فِي] اللَّهِ وَمَا يُخَافُ أَحَدٌ، وَلَقَدْ أَتَتْ عَلَيَّ ثَلَاثُونَ مِنْ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ وَمَا لِي وَلِبَلَالٍ طَعَامٌ يَأْكُلُهُ ذُو كَيْدٍ إِلَّا شَيْءٌ يُؤَارِيهِ إِبْطُ بِلَالٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ کس به اندازه من در راه خدا آزار ندیده و هیچ کس به اندازه من در راه خدا ترسانده و تهدید نشده است. سی شبانه روز بر من گذشت و من و بلال [حبشی] غذایی که موجود زنده ای می خورد، برای خوردن نداشتیم، مگر آن مقداری که اگر زیر بغل بلال می گذاشتی ناپدید می شد.
کنز العمال : ۱۶۶۷۸ .

حدیث ۲۴۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا أُؤْذَى أَحَدٌ مِثْلَ مَا أُؤْذِيَتْ فِي اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ کس به اندازه ای که من در راه خدا آزار دیده ام، آزار ندیده است.
کنز العمال : ۵۸۱۸

حدیث ۲۴۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَمْسٌ لَا- أَدْعَهُنَّ حَتَّى الْمَمَاتِ: الْأَكْلُ عَلَى الْحَضِيضِ مَعَ الْعَبِيدِ ، وَرُكُوبِي الْحِمَارَ مُؤَكْفَا ، وَحَلْبِي الْعَنْزَ بِيَدِي ، وَلُبْسُ الصُّوفِ ، وَالتَّسْلِيمُ عَلَى الصَّبِيَانِ ؛ لِتَكُونَ سُنَّةٌ مِنْ بَعْدِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پنج کار است که تا زنده هستم رهایشان نمی کنم : غذا خوردن روی زمین با بندگان، سوار شدن بر الاغ برهنه، دوشیدن بز با دست خودم، پوشیدن لباس پشمینه و سلام کردن به کودکان، تا این کارها بعد از من سنت شود.
الأمالی للصدوق : ۱۳۰ / ۱۱۷ .

حدیث ۲۴۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا وَاللَّهِ إِنِّي لَأَمِينٌ فِي السَّمَاءِ وَأَمِينٌ فِي الْأَرْضِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان! به خدا قسم که من در آسمان امین هستم و در زمین نیز امینم.
کنز العمال : ۳۲۱۴۷ .

حدیث ۲۴۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بُعِثَ كُلُّ نَبِيٍّ كَانَ قَبْلِي إِلَى أُمَّتِهِ بِلِسَانِ قَوْمِهِ ، وَبَعَثَنِي إِلَى كُلِّ أَسْوَدَ وَأَحْمَرَ بِالْعَرَبِيَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیش از من هر پیامبری به زبان قوم خود به سوی امتش فرستاده شد، ولی خداوند مرا به زبان عربی به سوی هر سیاه و سفیدی فرستاده است.

بحار الأنوار: ۱۶ / ۳۱۶ / ۶.

حدیث ۲۴۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَنَا رَسُولُ مَنْ أَدْرَكْتُ حَيًّا وَمَنْ يُؤَلِّدُ بَعْدِي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من پیامبر کسانی که با من به سر می برند و کسانی که بعد از من به دنیا می آیند هستم.
 الطبقات الكبرى: ۱ / ۱۹۱.

حدیث ۲۴۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ نَبِيٌّ كَانَ قَبْلِي : أُرْسِلْتُ إِلَى الْأَبْيَضِ وَالْأَسْوَدِ وَالْأَحْمَرِ ، وَجُعِلَتْ لِي الْأَرْضُ طَهْرًا وَمَسْجِدًا ، وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ ، وَأُحِلَّتْ لِي الْغَنَائِمُ وَلَمْ تُحَلَّ لِأَحَدٍ أَوْ قَالَ : لِنَبِيِّ - قَبْلِي ، وَأُعْطِيتُ جَوَامِعَ الْكَلِمِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پنج چیز به من داده شده که به هیچ یک از پیامبران پیش از من داده نشده است : به سوی سفید و سیاه و سرخ فرستاده شده ام. زمین برای من طهور و سجده گاه قرار داده شده، به واسطه رعب و وحشت یاری داده شده ام. غنائم برای من حلال شده، در حالی که پیش از من برای هیچ کس - یا فرمود : هیچ پیامبری - حلال نبوده و سخنان جامع به من عطا شده است.
 الأمالی للطوسي: ۴۸۴ / ۱۰۵۹.

حدیث ۲۴۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا خَلَقَ اللَّهُ خَلْقًا أَفْضَلَ مِنِّي ، وَلَا أَكْرَمَ عَلَيْهِ مِنِّي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند هیچ مخلوقی نیافرید که نزد او از من برتر و گرامیتر باشد.
 عيون أخبار الرضا: ۱ / ۲۶۲ / ۲۲.

حدیث ۲۴۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَنَا أَوَّلُ وَافِدٍ عَلَى الْعَزِيزِ الْجَبَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَكِتَابُهُ وَأَهْلُ بَيْتِي ثُمَّ أُمَّتِي ، ثُمَّ أَسْأَلُهُمْ : مَا فَعَلْتُمْ بِكِتَابِ اللَّهِ وَبِأَهْلِ بَيْتِي ؟
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین کسی که روز قیامت بر خدای عزیز جبار وارد می شود، من هستم و کتاب او و اهل بیت من و سپس امتم. آن گاه از آنان می پرسم که با کتاب خدا و اهل بیت من چه کردند.
 الکافی: ۲ / ۶۰۰ / ۴.

حدیث ۲۴۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا أتقاكم لله ، وأعلمكم لحدود الله .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من خداپرواترین شما و آگاهترینتان به حدود خداوندم هستم .
کنز العمال : ۳۱۹۶۴.

حدیث ۲۴۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا قائد المرسلين ولا فخر ، وأنا خاتم النبيين ولا فخر ، وأنا أول شافعٍ وأول مُسْتَفْعٍ ولا فخر .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خودستایی نیست، من جلودار پیامبرانم ؛ خودستایی نباشد، من خاتم پیامبرانم؛ خودستایی نیست، من نخستین شفاعت کننده و نخستین کسی هستم که شفاعتش پذیرفته می شود.
کنز العمال : ۳۱۸۸۳.

حدیث ۲۴۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا سيّدُ وُلْدِ آدَمَ ولا فخر .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خودستایی نیست، من سرور فرزندان آدم هستم.
بحار الأنوار : ۵۱ / ۴۸ / ۸.

حدیث ۲۴۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا دعوة إبراهيم ، قال وهو يرفع القواعد من البيت : «ربنا وابعث فيهم رسولا منهم ...»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من همان دعای ابراهیم هستم که هنگام ساختن پایه های کعبه گفت : «ای پروردگار ما! در میان آنان رسولی از خودشان برانگیز...» .
البقره : ۱۲۹ .

حدیث ۲۴۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أيها الناس ، إنما أنا رحمةٌ مُهداةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! من در حقیقت رحمتی اهدایی [از جانب خدا] هستم.
الطبقات الكبرى : ۱ / ۱۹۲.

حدیث ۲۴۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا أديبُ اللهِ وعلِيّ أديبي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من تربیت شده خدا هستم و علی تربیت شده من .
مکارم الأخلاق : ۱ / ۵۱ / ۱۹ .

حدیث ۲۴۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أنا العاقِبُ الَّذِي لَيْسَ بَعْدَهُ نَبِيٌّ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من عاقب هستم، [یعنی] کسی که پس از او پیامبری نیست .
الطبقات الكبرى : ۱ / ۱۰۵ .

حدیث ۲۴۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- لَمَّا سَأَلَهُ يَهُودِيٌّ عَنْ وَجْهِ تَسْمِيَّتِهِ بِمُحَمَّدٍ وَأَحْمَدَ وَأَبِي الْقَاسِمِ وَبَشِيرٍ وَنَذِيرٍ وَدَاعٍ ؟ - : أَمَّا مُحَمَّدٌ فَإِنِّي مَحْمُودٌ فِي الْأَرْضِ ، وَأَمَّا أَحْمَدُ فَإِنِّي مَحْمُودٌ فِي السَّمَاءِ ، وَأَمَّا أَبُو الْقَاسِمِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقْسِمُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قِسْمَةَ النَّارِ ؛ فَمَنْ كَفَرَ بِي مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فِي النَّارِ ، وَيَقْسِمُ قِسْمَةَ الْجَنَّةِ ؛ فَمَنْ آمَنَ بِي وَأَقْرَبَ بِنُبُوتِي فِي الْجَنَّةِ . وَأَمَّا الدَّاعِي فَإِنِّي أَدْعُو النَّاسَ إِلَى دِينِ رَبِّي عَزَّوَجَلَّ ، وَأَمَّا النَّذِيرُ فَإِنِّي أُنذِرُ بِالنَّارِ مَنْ عَصَانِي ، وَأَمَّا الْبَشِيرُ فَإِنِّي أُبَشِّرُ بِالْجَنَّةِ مَنْ أَطَاعَنِي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به سؤال مرد یهودی از علت نامگذاری ایشان به محمد و احمد و ابوالقاسم و بشیر و نذیر و داعی - فرمود : امیا محمد، از آن روست که من در زمین ستوده ام. اما احمد، از آن روست که من در آسمان ستوده ام. اما ابوالقاسم، از آن روست که خداوند عز و جل روز قیامت قسمت آتش را جدا می کند و هر که، از اولین و آخرین انسان ها، به من کافر شده باشد جایش در آتش است و قسمت بهشت را جدا می سازد و هر که به من ایمان آورده و به نبوت من اقرار کرده باشد، جایش در بهشت است. اما داعی، از آن روست که من مردم را به دین پروردگارم عز و جل دعوت می کنم. اما نذیر، از آن روست که هر کس نافرمانیم کند او را به آتش بیم می دهم و اما بشیر، از آن روست که هر کس اطاعتم کند، او را به بهشت بشارت می دهم.
معانی الأخبار : ۲ / ۵۲ .

حدیث ۲۴۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا يَبْغِي لِأَحَدٍ أَنْ يَقُولَ : أَنَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ کس را نسرزد که بگوید : من در نزد خداوند بهتر از یونس بن متی هستم .
کنز العمال : ۳۲۴۲۲ .

حدیث ۲۴۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
رَأَيْتُ عَيْسَى بْنَ مَرْيَمَ إِذَا هُوَ رَجُلٌ أَيْضٌ مُبْطِنٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من عیسی بن مریم را دیدم، او مردی بود سفیدپوست و میان باریک چون شمشیر. المَبْطَنُ : الضامر البطن (النهاية : ۱/۱۳۷) .

حدیث ۲۴۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أُمَّ أَيْمَنَ ! أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ أَخِي عِيسَى كَانَ لَا يُخْبِئُ عَشَاءَ لِعَدَاءٍ وَلَا عَدَاءَ لِعَشَاءٍ ؟ ! يَا كُلُّ مَنِ وَرَقِ الشَّجَرِ ، وَيَشْرَبُ مِنْ مَاءِ الْمَطَرِ ، يَلْبَسُ الْمُسْوَحَ ، وَيَبِيتُ حَيْثُ يُمَسَى ، وَيَقُولُ : يَا تَنِي كُلُّ يَوْمٍ بَرِزْقِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای ام ایمن! مگر نمی دانی که برادرم عیسی شام را برای صبحانه نگه نمی داشت و صبحانه ای را برای شام؟ از برگ درختان تغذیه می کرد و از آب باران می آشامید، پلاس می پوشید و هر جا که شب می رسید بیتوته می کرد و می گفت : هر روز، روزی خود را می آورد.

کنز العمال : ۳۲۳۵۸ .

حدیث ۲۴۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ طَعَامُ عِيسَى الْبَاقِلَاءَ حَتَّى رُفِعَ ، وَلَمْ يَأْكُلْ عِيسَى شَيْئًا غَيْرَ تَهُ النَّارِ حَتَّى رُفِعَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوراک عیسی تا زمانی که به آسمان برده شد، باقلا بود؛ عیسی تا زمانی که به آسمان برده شد غذایی که با آتش پخته شده باشد، نخورد.

کنز العمال : ۳۲۳۵۷

حدیث ۲۴۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ نَبِيٍّ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ مُوسَى ، وَآخِرُهُمْ عِيسَى وَسِتِّمَانُهُ نَبِيٌّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنی اسرائیل ششصد پیامبر داشتند که اولین آنها موسی بود و آخرینشان عیسی.

الخصال : ۵۲۴/۱۳ .

حدیث ۲۴۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَجِمَ اللَّهُ أَخِي يَحْيَى حِينَ دَعَاهُ الصَّبِيَانُ إِلَى اللَّعْبِ وَهُوَ صَغِيرٌ فَقَالَ : أَلَلَّعِبِ خُلِقْتُ ؟ ! فَكَيْفَ بَمَنْ أَدْرَكَ الْجَنَّتَ مِنْ مَقَالِهِ ؟ !

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدا رحمت کند برادرم یحیی را؛ وقتی او کودک بود و بچه ها او را به بازی دعوت کردند، گفت :

مگر برای بازی خلق شده ام؟! چنین کسی وقتی به سن بلوغ رسد، چه خواهد گفت؟!

کنز العمال : ۳۲۴۲۵ .

حدیث ۲۴۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ زَكَرِيَّا نَجَّارًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زکریا نجار بود.

کنز العمال : ۳۲۳۲۹ .

حدیث ۲۴۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَرَجَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ فِي طَلَبِ زَكَرِيَّا لِيَقْتُلُوهُ ، فَخَرَجَ هَارِبًا فِي الْبَرِّيَّةِ ، فَانْفَرَجَتْ لَهُ شَجَرَةٌ فَدَخَلَ فِيهَا فَبَقِيَ هُدْبَةً مِنْ ثَوْبِهِ ، فَجَاؤُوا حَتَّى قَامُوا عَلَيْهَا فَنَشَرُوهُ بِالْمِنْشَارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنی اسرائیل در جستجوی زکریا بر آمدند تا او را بکشند. زکریا به صحرا گریخت. درختی برای او دهان باز کرد و زکریا داخل آن رفت، اما ریشه‌ای از لباس او بیرون ماند. بنی اسرائیل آمدند و روی درخت رفتند و او را از آن برداشتند.

کنز العمال : ۳۲۳۳۰

حدیث ۲۴۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ النَّاسُ يَعُودُونَ دَاوُودَ وَيُظَنُّونَ أَنَّ بِهِ مَرَضًا ، وَمَا بِهِ إِلَّا شِدَّةُ الْخَوْفِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردم خیال می کردند داوود دچار بیماری است و به عیادت او می رفتند، حال آنکه او را چیزی نبود مگر شدت ترس از خداوند متعال.

کنز العمال : ۳۲۳۲۳ .

حدیث ۲۴۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ دَاوُودُ أَعْبَدَ الْبَشَرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : داوود، عابدترین انسان ها بود.

کنز العمال : ۳۲۳۲۲

حدیث ۲۴۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَجِمَ اللَّهُ أَخِي مُوسَى اسْتِحْيَافَقَالَ ذَلِكَ، لَوْ لَبِثَ مَعَ صَاحِبِهِ لَأَبْصَرَ أَعْجَابَ الْأَعْجَابِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند برادرم موسی را رحمت کند؛ حیا کرد و آن حرف را زد. اگر با همسفر خود می ماند بی گمان شگفت ترین عجایب را می دید.

بحار الأنوار : ۱۳/۲۸۴/۱ .

حدیث ۲۴۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَوْلُ نَبِيٍّ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ مُوسَى ، وَآخِرُهُمْ عِيسَى ، وَسِتِّمَانَةُ نَبِيٍّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین پیامبر بنی اسرائیل موسی بود و آخرینشان عیسی. آنان ششصد پیامبر بودند.
 بحار الأنوار : ۱۳/۷/۵ .

حدیث ۲۴۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَانَ أَيُّوبُ أَحْلَمَ النَّاسِ ، وَأَصْبَرَ النَّاسِ ، وَأَكْظَمَ النَّاسِ لِعَيْظٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایوب، بردبارترین مردم و شکیباترین مردمان بود و بیش از همه مردم خشمش را فرو می خورد .
 كنز العمال : ۳۲۳۱۶ .

حدیث ۲۴۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِأَيُّوبَ: أَتَدْرِي مَا كَانَ جُرْمُكَ إِلَيَّ حَتَّى ابْتَلَيْتُكَ ؟ قَالَ: [لا]
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل به ایوب فرمود : آیا می دانی جرم تو در پیشگاه من چه بود که مبتلایت کردم؟
 عرض کرد : پروردگار من! [نه]. فرمود : چون بر فرعون وارد شدی (و برای خوش آمد او) دو کلمه با مداهنه و مماشات سخن
 گفتمی .
 ما بين المعقوفين سقط من المصدر و أضفناه من الفردوس : ۳/۱۷۴/۴۴۶۸ .

حدیث ۲۴۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أُعْطِيَ يُوسُفُ شَطْرَ الْحُسْنِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نصف زیبایی، به یوسف داده شد.
 كنز العمال : ۳۲۴۰۰

حدیث ۲۴۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْكَرِيمُ ابْنُ الْكَرِيمِ ابْنِ الْكَرِيمِ : يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزرگوار، پور بزرگوار، پور بزرگوار، پور بزرگوار، یوسف پور یعقوب پور اسحاق پور ابراهیم
 است.
 كنز العمال : ۳۲۴۰۴ .

حدیث ۲۴۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا اتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا إِلَّا لِإِطْعَامِهِ الطَّعَامَ ، وَصَلَاتِهِ بِاللَّيْلِ وَالنَّاسِ نِيَامًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، ابراهیم را به خلیلی نگرفت مگر برای آنکه اطعام می کرد و شب هنگام که مردم خواب بودند، نماز می گزارد.
 علل الشرائع : ۳۵/۴ .

حدیث ۲۴۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَتَى بِإِبْرَاهِيمَ يَوْمَ النَّارِ إِلَى النَّارِ ، فَلَمَّا أَبْصَرَهَا قَالَ : حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزی که می خواستند ابراهیم را به آتش افکنند، او را به سوی آتش بردند. چون چشمش به آتش افتاد، فرمود : خداوند ما را کافی است و او نیکو حمایتگری است.
 کنز العمال : ۳۲۲۸۸ .

حدیث ۲۴۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 بَعَثَ اللَّهُ نُوحًا لِأَرْبَعِينَ سَنَةً ، وَلَبِثَ فِي قَوْمِهِ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا يَدْعُوهُمْ ، وَعَاشَ بَعْدَ الطُّوفَانِ سِتِّينَ سَنَةً حَتَّى كَثُرَ النَّاسُ وَفَشُوا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند نوح را در چهل سالگی مبعوث کرد و او نهصد و پنجاه سال قوم خود را دعوت می کرد و بعد از توفان شصت سال زنده ماند تا آنکه تعداد مردم زیاد و فراوان شد.
 المستدرک علی الصحیحین : ۲/۵۹۵/۴۰۵ .

حدیث ۲۴۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَوَّلُ نَبِيٍّ أُرْسِلَ نُوحٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین پیامبر مرسل نوح است.
 کنز العمال : ۳۲۳۹۱ .

حدیث ۲۴۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَوَّلُ مَنْ حَطَّ بِالْقَلَمِ إِدْرِيسُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین کسی که با قلم نوشت ، ادريس بود .

کنز العمال : ۳۲۲۶۹ .

حدیث ۲۴۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيَّ إِدْرِيسَ ثَلَاثِينَ صَحِيفَةً
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بر ادريس سی صحیفه نازل کرد.
 وفي خبر : ... أنزل علي إدريس خمسين صحيفه ، وهو أخنوخ ، وهو أول من خط بالقلم . (بحار الأنوار : ۱۱/۶۰/۶۸) .

حدیث ۲۴۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّا مَعَاشِرَ الْأَنْبِيَاءِ تَنَامُ عُيُونُنَا وَلَا تَنَامُ قُلُوبُنَا ، وَنَرَى مِنْ خَلْفِنَا كَمَا نَرَى مِنْ بَيْنِ أَيْدِينَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما گروه پیامبران، چشمانمان می خوابد اما دل هایمان نمی خوابد و پشت سر خود را نیز همچون
 پیش رویمان، می بینیم.
 بحار الأنوار : ۱۶/۱۷۲/۷ .

حدیث ۲۴۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنْ أَخْلَاقِ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ الْبَشَاشَةُ إِذَا تَرَاءَوْا ، وَالْمُصَافَحَةُ إِذَا تَلَاقَوْا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از اخلاق پیامبران و صدیقان، خوشرویی هنگام روبه رو شدن با هم و دست دادن به هنگام رسیدن
 به یکدیگر بود.
 تنبيه الخواطر : ۱/۲۹ .

حدیث ۲۴۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّا مَعَاشِرَ الْأَنْبِيَاءِ أُمِرْنَا أَنْ نُكَلِّمَ النَّاسَ عَلَى قَدْرِ عُقُولِهِمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما، جماعت پیامبران، فرمان داریم که با مردم به فراخور فهم و خردهایشان سخن بگوییم.
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۴۰/۱۹ .

حدیث ۲۴۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 بَعَثَ إِلَيْهِمُ الرُّسُلَ لِتَكُونَ لَهُ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ عَلَى خَلْقِهِ ، وَيَكُونَ رُسُلُهُ إِلَيْهِمْ شُهَدَاءَ عَلَيْهِمْ ، وَابْتَعَثَ فِيهِمُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِيَهْلِكَ
 مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ ، وَيَحْيَى مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ ، وَلِيَعْقِلَ الْعِبَادُ عَنْ رَبِّهِمْ مَا جَهِلُوهُ ، فَيَعْرِفُوهُ بِرُبُوبِيَّتِهِ بَعْدَ مَا أَنْكَرُوا ، وَيُؤَخِّدُوهُ بِالْإِلَهِيَّةِ بَعْدَ
 مَا عَصَدُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [خداوند] رسولان را به سوی مردم فرستاد تا او را بر آفریدگانش حجت رسا باشد و فرستادگانش به سوی آنان گواه بر ایشان باشند و پیامبران بشارتگر و بیم دهنده را در میان مردم برانگیخت تا اگر هلاک می شوند از روی دلیل باشد و اگر به حیات (و سعادت) دست می یابند، آن هم از روی دلیل باشد، و برای اینکه بندگان آنچه را درباره پروردگارشان نمی دانستند، بدانند و ربوبیت او را که منکرش بودند بشناسند و الوهیتش را که برای آن شریک قائل بودند، یگانه دانند.
التوحید : ۴۵/۴ .

حدیث ۲۴۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ حُسْنَ الْأَخْلَاقِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من در حقیقت برای این برانگیخته شده ام، تا خوی های نیکو را به کمال رسانم.
الطبقات الکبری : ۱/۱۹۳ .

حدیث ۲۴۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من برانگیخته شده ام، تا صفات عالیه انسانی را کامل سازم.
کنز العمال : ۳۱۹۶۹ .

حدیث ۲۴۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَقُولُ ابْنُ آدَمَ : مُلْكِي مُلْكِي ! وَمَالِي مَالِي ! يَا مَسْكِينُ ! أَيْنَ كُنْتَ حَيْثُ كَانَ الْمُلْكُ وَلَمْ تُكُنْ ، وَهَيْلَ لَكَ إِذَا مَا أَكَلْتَ فَأَنْتَ ، أَوْ لَبِستَ فَأَبْلَيْتَ ، أَوْ تَصَدَّقْتَ فَأَبْقَيْتَ ؟ ! إِمَّا مَرَحُومٌ بِهِ وَإِمَّا مُعَاقَبٌ عَلَيْهِ ، فَاعْقِلْ أَنْ لَا يَكُونَ مَالٌ غَيْرَكَ أَحَبَّ إِلَيْكَ مِنْ مَالِكَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمیزاد می گوید: مَلِكٌ من، مَلِكٌ من، و مَالٌ من، مَالٌ من. ای بینوا! کجا بودی زمانی که ملک بود و تو نبود؟ آیا مال تو جز همان مقداری است که می خوری و از میان می بری، یا می پوشی و کهنه می گردانی یا صدقه می دهی و [برای آخرت] باقی می گذاری که به خاطر آن یا مشمول رحمت می شوی یا کیفر می بینی؟ پس، بیندیش که مال دیگری را بیشتر از مال خودت دوست نداشته باشی .
بحار الأنوار : ۷۱/۳۵۶/۱۷ .

حدیث ۲۴۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ لَكَ فِي مَالِكَ ثَلَاثًا شُرَكَاءَ : أَنْتَ ، وَالتَّلْفُ ، وَالْوَارِثُ ، فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ لَا تَكُونَ أَعْجَزَهُمْ فَافْعَلْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در دارایی تو سه نفر شریکند : خودت، تلف و نابودی، و وارث. اگر می توانی کاری کن که

ناتوانترین این‌ها نباشی.

کنز العمال: ۱۶۱۴۷.

حدیث ۲۴۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَسَبَ مَالًا مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ أَفْقَرَهُ اللَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس مالی را از غیر حلال کسب کند، خداوند او را فقیر گرداند .

الأمالی للطوسی : ۱۸۲/۳۰۶ .

حدیث ۲۴۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ لَمْ يُبَالِ مِنْ أَيْنَ اِكْتَسَبَ الْمَالَ لَمْ يُبَالِ اللَّهُ مِنْ أَيْنَ اُدْخَلَهُ النَّارَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس باکی نداشته باشد که از کجا کسب مال می کند، خداوند باکی ندارد که از کجا به

دوزخش برود.

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۳/۶۳ .

حدیث ۲۴۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا أَخْشَى عَلَيْكُمْ الْفَقْرَ ، وَلَكِنِّي أَخْشَى عَلَيْكُمْ التَّكَاثُرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من از فقر بر شما نمی ترسم. بلکه از فزون خواهی و تفاخر به زیاد داشتن برای شما نگرانم.

کنز العمال : ۶۱۳۹ .

حدیث ۲۴۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعَمَ الْمَالُ الصَّالِحُ لِلرَّجُلِ الصَّالِحِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چه نیکوست مال شایسته برای مرد شایسته.

تنبيه الخواطر : ۱/۱۵۸ .

حدیث ۲۴۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ الشَّيْطَانُ لَعْنَةُ اللَّهِ : لَنْ يَسْلَمَ مِنِّي صَاحِبُ الْمَالِ مِنْ إِحْدَى ثَلَاثٍ أَغْدُو عَلَيْهِ بِهِنَّ وَأَرْوِحُ : أَخْذُهُ مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ ، وَإِنْفَاقُهُ فِي غَيْرِ حَقِّهِ

، وَأَحْبَبُّهُ إِلَيْهِ فِيمَنْعُهُ مِنْ حَقِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شیطان، که خدایش لعنت کند، گفت : شخص دارا در یکی از سه مورد از چنگ من نخواهد رست

و صبح و شب با این سه پیش او می روم: به دست آوردن مال از راه غیر حلال، خرج کردن نابجای آن، و این که مال را محبوب او می گردانم و در نتیجه، حق و حقوق آن را نمی پردازد.
الترغیب والترهیب: ۴/۱۸۲/۶۸.

حدیث ۲۴۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ الدِّينَارَ وَالذَّرْهَمَ أَهْلَكَمَا مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ، وَهُمَا مُهْلِكَاكُمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دینار و درهم، کسانی را که پیش از شما بودند نابود کرد و این دو نابود کننده شماست.
الکافی: ۲/۳۱۶/۶.

حدیث ۲۴۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَتَّبِعُ الْمَيِّتَ ثَلَاثَةٌ: أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَعَمَلُهُ، فَيَرْجِعُ اثْنَانِ وَيَبْقَى وَاحِدٌ؛ يَرْجِعُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ، وَيَبْقَى عَمَلُهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز از پی مرده می رود: خانواده اش، مالش و کردارش؛ دوتای آنها بر می گردند و یکی می ماند: خانواده و مالش بر می گردند و کردارش می ماند.
کنز العمال: ۴۲۷۶۱.

حدیث ۲۴۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا مَاتَ الْمَيِّتُ أَوَّلَ النَّهَارِ فَلَا يَقِيلُ إِلَّا فِي قَبْرِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کسی در آغاز روز بمیرد، نیمروز را جز در گورش نباید بگذراند.
الکافی: ۳/۱۳۸/۲.

حدیث ۲۴۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تَدْفِنُوا مَوْتَاكُمْ بِاللَّيْلِ إِلَّا أَنْ تَضَطَّرُّوا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردگان خود را شب دفن نکنید، مگر اینکه ناچار باشید.
کنز العمال: ۴۲۳۸۵.

حدیث ۲۴۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ أَرْحَمَ مَا يَكُونُ اللَّهُ بِالْعَبْدِ إِذَا وُضِعَ فِي حُفْرَتِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیشترین مهربانی خدا به بنده آن وقتی است که در گورش نهاده شود.

کنز العمال : ۴۲۳۸۶

حدیث ۲۴۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَيْكُمْ بِالسَّكِينَةِ ، عَلَيْكُمْ بِالْقَصْدِ
 فِي الْمَشِيِّ بِجَنَائِزِكُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد حفظ آرامش و وقار.
 بر شما باد آرام راه رفتن با جنازه هایتان.
 الأما لی للطوسی : ۳۸۳/۸۲۷ .

حدیث ۲۴۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يَفْشُوَ الْفَالِجُ وَمَوْتُ الْفُجَاءِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از نشانه های [فرا رسیدن] قیامت، شیوع فلج و مرگ ناگهانی است.
 الکافی : ۳/۲۶۱/۳۹ .

حدیث ۲۴۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 سِرٌّ سَتْنَيْنِ بَرٍّ وَالِدَيْكَ ، سِرٌّ سَنَّهُ صِلَ رَحِمَكَ ، سِرٌّ مِيلاً عُدَّ مَرِيضًا ، سِرٌّ مِيلَيْنِ شَيَّعَ جَنَازَةً .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای نیکی به پدر و مادرت، مسافت دوساله بیما. برای به جا آوردن صله رحم، مسافت یک ساله
 بیما. برای عیادت بیمار، یک میل راه بیما و برای شرکت در تشییع جنازه ای، دو میل راه بیما.
 النوادر للراوندي : ۹۲/۲۹ .

حدیث ۲۴۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَوْتُ الْفُجَاءِ تَخْفِيفٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ، وَمَسْخَطَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ ناگهانی، تخفیفی است برای مؤمنان و خشمی است بر کافران.
 کنز العمال : ۴۲۷۷۵ .

حدیث ۲۴۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ مَوْتَ الْفُجَاءِ تَخْفِيفٌ عَنِ الْمُؤْمِنِ ، وَأَخْذَةٌ أَسْفَ مِنْ الْكَافِرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ ناگهانی، تخفیفی است برای مؤمن [از رنج مردن و سكرات موت] و [جان] ستاندنی خشماگین از کافر.
الکافی : ۳/۱۱۲/۵ .

حدیث ۲۴۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لو أن البهائم يَعْلَمَنَّ مِنَ الْمَوْتِ مَا تَعْلَمُونَ أَنْتُمْ ، مَا أَكَلْتُمْ مِنْهَا سَمِينًا !
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر حیوانات از مرگ آن داند که شما می دانید، هرگز حیوان فربه‌ی نمی خوردید!
الأمالی للطوسی : ۴۵۳/۱۰۱۱ .

حدیث ۲۵۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِحْضَرُوا مَوْتَكُمْ وَلَقِّنُوهُمْ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» وَبَشِّرُوهُمْ بِالْجَنَّةِ ، فَإِنَّ الْحَلِيمَ مِنَ الرَّجَالِ وَالنَّسَاءِ يَتَخَيَّرُ عِنْدَ ذَلِكَ الْمَصْرَعِ ، وَإِنَّ الشَّيْطَانَ أَقْرَبُ مَا يَكُونُ مِنْ ابْنِ آدَمَ عِنْدَ ذَلِكَ الْمَصْرَعِ . وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ! لَمُعَايِنَةُ مَلِكِ الْمَوْتِ أَشَدُّ مِنْ أَلْفِ ضَرْبَةٍ بِالسَّيْفِ . وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ! لَا تَخْرُجُ نَفْسٌ عَبْدٍ مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يَتَأَلَّمَ كُلُّ عِرْقٍ مِنْهُ عَلَى حِيَالِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر بالین مردگان خود حاضر شوید و به آنان «لا اله الا الله» تلقین کنید و نوید بهشتشان دهید؛ زیرا حتی مردان و زنان بردبار هم در این صحنه گنج و سرگشته می شوند و شیطان بیش از هر زمان دیگری در هنگام مرگ به آدمی نزدیک می گردد. سوگند به آنکه جانم در دست اوست، مشاهده ملک الموت سخت تر از هزار ضربه شمشیر است. سوگند به آنکه جانم در دست اوست، جان هیچ بنده ای از دنیا نرود مگر اینکه یکایک رگ های او درد کشند.
کنز العمال : ۴۲۱۵۸ .

حدیث ۲۵۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا يَتَمَنَّى أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ لِضُرِّ نَزَلِ بِهِ ، فَإِنْ كَانَ وَلَا بُدَّ فَاعِلًا فَلْيَقُلْ : اللَّهُمَّ أَحِينِي مَا كَانَتْ الْحَيَاءُ خَيْرًا لِي ، وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتْ الْوَفَاءُ خَيْرًا لِي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ یک از شما به خاطر گزندگی که به او می رسد ، مرگ را آرزو نکند؛ و اگر ناچار به این کار شد، بگوید : بار خدایا! تا زمانی که زندگی برای من بهتر است مرا زنده بدار و هرگاه مرگ برایم بهتر بود، مرا بمیران.
الترغیب والترهیب : ۴/۲۵۷/۵۴ .

حدیث ۲۵۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا يَتَمَنَّى أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ إِلَّا أَنْ يَثِقَ بِعَمَلِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ یک از شما آرزوی مرگ نکند، مگر اینکه به عمل خود اطمینان داشته باشد.

کنز العمال : ۴۲۱۵۳ .

حدیث ۲۵۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ ارْتَقَبَ الْمَوْتَ سَارَعَ فِي الْخَيْرَاتِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که چشم به راه مرگ باشد، در کارهای نیک بکوشد.
 بحار الأنوار: ۷۷/۱۷۱/۷.

حدیث ۲۵۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكثَرُوا ذِكْرَ الْمَوْتِ ، فَمَا مِنْ عَبْدٍ أَكْثَرَ ذِكْرَهُ إِلَّا أَحْيَا اللَّهُ قَلْبَهُ وَهَوَّنَ عَلَيْهِ الْمَوْتَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ را فراوان یاد کنید؛ زیرا هیچ بنده ای آن را بسیار یاد نکرد، مگر اینکه خداوند دلش را زنده گردانید و مردن را بر او آسان ساخت.
 کنز العمال : ۴۲۱۰۵ .

حدیث ۲۵۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمَوْتُ رِيحَانَةُ الْمُؤْمِنِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ برای مؤمن، همانند یک دسته گل خوشبوی است.
 کنز العمال : ۴۲۱۳۶

حدیث ۲۵۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تُحَفِّقُ الْمُؤْمِنِ الْمَوْتَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ برای مؤمن ارمغان (خدا) است .
 کنز العمال : ۴۲۱۱۰ .

حدیث ۲۵۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ مَاتَ عَلَى شَيْءٍ بَعَثَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس با هر چیزی [از اعمال و صفات] بمیرد، خداوند او را با همان برمی انگیزد.
 کنز العمال : ۴۲۷۲۱ .

حدیث ۲۵۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ فَقَامَتِ قِيَامَتُهُ ، يَرَى مَا لَهُ مِنْ خَيْرٍ وَ شَرٍّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه یکی از شما بمیرد، قیامتش برپا شده است، و آن چه برای او از خیر و شر هست می بیند .

کنز العمال : ۴۲۱۲۳

حدیث ۲۵۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَانِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، كَيْفَ نَزِلُ عَلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَسْتَاكُونَ وَلَا تَسْتَنْجُونَ بِالْمَاءِ وَلَا تَغْسِلُونَ بِرَأْسِكُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جبرئیل علیه السلام نزد من آمد و گفت : ای محمد! چگونه فرشته نزد شما فرود آید در حالی که

مسواک نمی زنید و با آب طهارت نمی گیرید و بند انگشتان خود را نمی شویید؟!

البراجم : هي العقد التي في ظهور الأصابع يجتمع فيها الوسخ، الواحدة «بُرْجُمَةٌ» بالضم (النهاية : ۱/۱۱۳) .

حدیث ۲۵۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ شَيْءٍ مِمَّا خَلَقَ اللَّهُ أَكْثَرَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از چیزهایی که خدا خلق کرده، چیزی فراوان تر از فرشتگان وجود ندارد .

تفسیر القمی : ۲/۲۰۶ .

حدیث ۲۵۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ مَلِكُ الْمَلَائِكِ ، لَا مَلِكَ إِلَّا اللَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشم خدا سخت است بر کسی که خود را شاهنشاه خواند، در حالی که شاهی جز خدا نیست.

کنز العمال : ۴۵۲۴۴ .

حدیث ۲۵۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَثْرَةُ الْمِرَاحِ يَذْهَبُ بِمَاءِ الْوَجْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شوخی زیاد، آبرو را می برد.

الأمالی للصدوق : ۳۴۴/۴۱۲ .

حدیث ۲۵۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ، لَا تَمْرَحْ فَيَذْهَبَ بِهَاؤُكَ، وَلَا تَكْذِبْ فَيَذْهَبَ نُورُكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! شوخی مکن که ارج و احترامت از بین می رود و دروغ مگو که نورانیتت از میان می رود.
مکارم الأخلاق : ۲/۳۲۱/۲۶۵۶.

حدیث ۲۵۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنِّي أَمْرَحُ وَلَا أَقُولُ إِلَّا حَقًّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من مزاح می کنم، اما جز حق نمی گویم.
شرح نهج البلاغه : ۶/۳۳۰.

حدیث ۲۵۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ دَعِبٌ لِعَبٍّ ، وَالْمُنَافِقُ قَطِبٌ غَضِبٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن شوخ و شنگ است و منافق اخمو و عصبانی.
تحف العقول : ۴۹.

حدیث ۲۵۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أورَعُ النَّاسِ مَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پارساترین مردمان، کسی است که مجادله را رها کند هرچند حق با او باشد.
الأمالی للصدوق : ۷۳/۴۱.

حدیث ۲۵۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَسْتَكْمِلُ عَبْدٌ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَدَعَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای کاملاً به حقیقت ایمان نرسد، مگر آن گاه که مجادله را رها کند، هرچند بر حق باشد.
منیة المرید : ۱۷۱.

حدیث ۲۵۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الْعِيَادَةِ أَحْفَهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین عیادت، کوتاه ترین آن است.

کنز العمال : ۲۵۱۳۹.

حدیث ۲۵۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عُدُّوا الْمَرِيضَ وَاتَّبِعُوا الْجَنَازَةَ يُدَكَّرُ كَمَا لِآخِرَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به عیادت بیمار بروید و در تشییع جنازه شرکت کنید، که شما را به یاد آخرت می اندازد.
 کنز العمال : ۲۵۱۴۳.

حدیث ۲۵۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَائِدُ الْمَرِيضِ يَخْوِضُ فِي الرَّحْمَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عیادت کننده از بیمار، در رحمت [خدا] غوطه ور می شود.
 کنز العمال : ۲۵۱۴۱.

حدیث ۲۵۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : يَا بَنَ آدَمَ، مَرِضْتُ فَلَمْ تَعُدَّنِي ! قَالَ: يَا رَبِّ، كَيْفَ
 أَعُوذُكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ؟! قَالَ: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ عَبْدِي فَلَانًا مَرِضَ فَلَمْ تَعُدَّهُ؟! أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ عُدْتَهُ لَوَجَدْتَنِي عِنْدَهُ؟!
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل در روز قیامت
 می فرماید: ای پسر آدم! من بیمار شدم اما عیادت نکردی؟! عرض می کند: پروردگارا! چگونه تو را عیادت کنم حال آن که تو
 پروردگار جهانیانی؟! می فرماید: مگر ندانستی که فلان بنده ام بیمار شد و عیادتش نکردی؟! مگر نمی دانستی که اگر به عیادتش
 روی، مرا نزد او می یابی؟!
 الترغیب والترهیب : ۴/۳۱۷/۳.

حدیث ۲۵۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الْعَفْرِيَةَ النَّفْرِيَةَ الَّذِي لَمْ يُرْزَأْ فِي جِسْمِهِ وَلَا مَالِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند از شخص پلید دیو صفتی که به جان و مال او آسیبی نمی رسد، نفرت دارد.
 الدعوات : ۱۷۲/۴۸۲.

حدیث ۲۵۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَفَى بِالسَّلَامَةِ دَاءً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای بیمار بودن ، [همیشه] سالم بودن کافی است.

تنبيه الخواطر : ۲/۷.

حدیث ۲۵۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : مَنْ مَرِضَ ثَلَاثًا فَلَمْ يَشْكُ إِلَى أَحَدٍ مِنْ عَوَادِهِ أَبَدَلْتُهُ لَحْمًا خَيْرًا مِنْ لَحْمِهِ وَدَمًا خَيْرًا مِنْ دَمِهِ، فَإِنْ عَافَيْتَهُ عَافَيْتَهُ وَلَا ذَنْبَ لَهُ، وَإِنْ قَبَضْتَهُ قَبَضْتَهُ إِلَى رَحْمَتِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل فرمود: هر که سه روز بیمار شود و از آن به هیچ یک از عیادت کنندگان شکوه نکند، گوشت و خونی بهتر از آن گوشت و خونی که دارد جایگزینش کنم. پس، اگر او را عافیت بخشم، عافیتی بدون گناهش دهم و اگر جاننش را بستانم، او را به جوار رحمت خود برم.

الکافی : ۳/۱۱۵/۱.

حدیث ۲۵۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ كُنُوزِ الْبِرِّ : كِتْمَانُ الْمَصَائِبِ ، وَالْأَمْرَاضِ ، وَالصَّدَقَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از گنج های نیکی، پنهان داشتن مصیبت ها و بیماری ها و صدقه است.

الخصال : ۱۶۷/۴۶۲

حدیث ۲۵۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَرِيضُ تَحَاتُّ خَطَايَاهُ كَمَا تَحَاتُّ وَرَقُ الشَّجَرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گناهان شخص بیمار، همچون برگ درخت، می ریزد.

الترغيب والترهيب : ۴/۲۹۲/۵۶

حدیث ۲۵۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَمْرُضُ مُؤْمِنٌ وَلَا مُؤْمِنَةٌ وَلَا مُسْلِمٌ وَلَا مُسْلِمَةٌ إِلَّا حَطَّ اللَّهُ بِهِ خَطِيئَتَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ مرد و زن مؤمن یا مرد و زن مسلمانی بیمار نمی شود، مگر این که خداوند به سبب آن بیماری گناه او را پاک می کند.

الترغيب والترهيب : ۴/۲۹۲/۵۵

حدیث ۲۵۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ما لِإِبْلِيسَ جُنْدٌ أَعْظَمُ مِنَ النِّسَاءِ وَالْغَضَبِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ابلیس را لشکری بزرگتر از زنان و خشم نیست.
 الکافی : ۵/۵۱۵/۵.

حدیث ۲۵۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَلَّمَا از دَادَ الْعَبْدُ إِيْمَانًا از دَادَ
 حُبًّا لِلنِّسَاءِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چه ایمان بنده بیشتر شود،
 زن دوستی او فزونتر می شود.
 النوادر للراوندي : ۱۱۴/۱۰۹ .

حدیث ۲۵۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ رَجُلٍ غَيْرِ صَالِحٍ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [یک] زن نیکو ، بهتر از هزار مرد ناصالح است .
 إرشاد القلوب : ۱ / ۱۷۵ .

حدیث ۲۵۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الدُّنْيَا مَتَاعٌ، وَلَيْسَ مِنْ مَتَاعِ الدُّنْيَا شَيْءٌ أَفْضَلَ مِنَ الْمَرْأَةِ الصَّالِحَةِ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا ، کالا است و هیچ کالایی در دنیا ، بهتر از زن صالح نیست .
 فردوس : ۲ / ۲۳۰ / ۳۱۰۸ .

حدیث ۲۵۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 بَرُّ الْمَرْأَةِ الْمُؤْمِنَةِ كَعَمَلِ سَبْعِينَ صَدِيقًا، وَفُجُورُ الْمَرْأَةِ الْمُؤْمِنَةِ كَفُجُورِ أَلْفِ فَاجِرٍ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکی زن باایمان ، همانند عمل هفتاد صدیق است . و فسق و فجور زنی مؤمن ، همانند فسق و فجور
 هزار فاجر است .
 كنز العمال : ۱۶ / ۳۹۸ / ۴۵۰۹۰ .

حدیث ۲۵۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَالَ : إِنِّي خَيْرُ النَّاسِ فَهُوَ مِنْ شَرِّ النَّاسِ ، وَمَنْ قَالَ : إِنِّي فِي الْجَنَّةِ فَهُوَ فِي النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بگوید: من از همه مردم بهترم، او بدترین مردم است و هر که بگوید: من بهشتی هستم، او دوزخی است.

النوادر للراوندى : ۱۰۷/۸۶ .

حدیث ۲۵۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا مُدِّحَ الْفَاجِرُ اهْتَزَّ الْعَرْشُ وَغَضِبَ الرَّبُّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه بدکار ستوده شود، عرش بلرزد و پروردگار به خشم آید.
تحف العقول : ۴۶.

حدیث ۲۵۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَدَّحَ سُلْطَانًا جَائِرًا وَتَخَفَّفَ وَتَضَعَّعَ لَهُ طَمَعًا فِيهِ كَانَ قَرِينَهُ إِلَى النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس حکمران ستمگری را مدح گوید و از سر چشمداشت به او خود را در برابرش خفیف و خوار گرداند، همسفر او به سوی آتش باشد.
الأمالی للصدوق : ۵۱۳/۷۰۷ .

حدیث ۲۵۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَابْنَ مَسْعُودٍ ، إِذَا مَدَّحَكَ النَّاسُ فَقَالُوا : إِنَّكَ تَصُومُ النَّهَارَ وَتَقُومُ اللَّيْلَ وَأَنْتَ عَلَى غَيْرِ ذَلِكَ فَلَا تَفْرَحْ بِذَلِكَ؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ : «لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا أَتَوْا وَيُجِبُونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبْنَهُمْ بِمَفَازَةٍ مِنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای پسر مسعود! هرگاه مردم تو راستودند و گفتند: روزها روزه می گیری و شب ها عبادت می کنی، و تو چنان نبودی، شادمان مشو؛ زیرا خداوند متعال می فرماید: «البته گمان مبر کسانی که بدانچه کرده اند شادمانی می کنند و دوست دارند به آنچه نکرده اند ستایش شوند، قطعاً گمان مبر که برای آنان نجاتی از عذاب است. آنان را عذابی دردناک است».
مکارم الأخلاق : ۲/۳۵۳/۲۶۶۰ .

حدیث ۲۵۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالْمَدْحَ ؛ فَإِنَّهُ الذُّبْحُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از مدح و ستایش بپرهیزید، که آن سر بریدن است.
کنز العمال : ۸۳۳۱ .

حدیث ۲۵۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ مَشَى رَجُلٌ إِلَى رَجُلٍ بِسِكِّينٍ مُرْهَفٍ كَانَ خَيْرًا لَهُ مِنْ أَنْ يُتْنَى عَلَيْهِ فِي وَجْهِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر مردی با کاردی تیز و بُرّان به مردی حمله کند، برای او بهتر است تا این که رو به رویش او را بستاید.

المحجّة البيضاء : ۵/۲۸۴.

حدیث ۲۵۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ الإِطْرَاءِ وَالثَّنَاءِ يُعْمَى وَيُصَمُّ عَنِ الدِّينِ ، وَيَدْعُ الدِّيَارَ بِلَاقِعٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دوست داشتن مدح و ثنای مبالغه آمیز [ممدوح را] از دین کور و کر می سازد و خانه ها را [از اهلیش] خالی می کند.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲.

حدیث ۲۵۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ يَعْمَلُ مِنْ أُمَّتِي عَمَلَ قَوْمِ لُوطٍ ثُمَّ يَمُوتُ عَلَى ذَلِكَ فَهُوَ مُؤَجَّلٌ إِلَى أَنْ يُوَضَعَ فِي لَحْدِهِ ، فَإِذَا وُضِعَ فِيهِ لَمْ يَمُكُّ أَكْثَرَ مِنْ ثَلَاثٍ حَتَّى تَقْدِفَهُ الْأَرْضُ إِلَى جُمْلَةِ قَوْمِ لُوطٍ الْمُهْلَكِينَ فَيَحْشَرَهُ مَعَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس از امت من کار قوم لوط را انجام دهد و [با عادت] بر این کار بمیرد، مهلتش دهند تا در لحد گذاشته شود. زمانی که در لحد گذاشته شد، بیش از سه روز نمی باید که زمین او را به میان قوم هلاک شده لوط پرتاب می کند و روز قیامت با آنها محشور می شود.

بحار الأنوار : ۷۹/۷۲/۲۴.

حدیث ۲۵۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي مِنْ عَمَلِ قَوْمِ لُوطٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیشترین چیزی که برای امتم از آن می ترسم، عمل قوم لوط است.

الترغيب والترهيب : ۳/۲۸۵/۱.

حدیث ۲۵۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرٌ لَهُوَ الْمُؤْمِنِ السَّبَّاحُ ، وَخَيْرٌ لَهُوَ الْمَرْأَةُ الْمَغْرُلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین سرگرمی مؤمن، شنا کردن است و بهترین سرگرمی زن، ریسندگی.
کنز العمال : ۴۰۶۱۱.

حدیث ۲۵۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كُلُّ لَهْوِ الْمُؤْمِنِ بَاطِلٌ إِلَّا فِثْلًاثٍ : فِي تَأْدِيبِهِ الْفَرْسَ ، وَرَمِيهِ عَن قَوْسِهِ ، وَمُلَاعَبَتِهِ امْرَأَتَهُ ، فَإِنَّهُنَّ حَقٌّ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگونه سرگرمی برای مؤمن نادرست است، مگر در سه کار: در تربیت اسب، تیراندازی با کمانش و بازی و شوخی با همسرش؛ زیرا این سه کار، حق است.
الکافی : ۵/۵۰/۱۳.

حدیث ۲۵۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- فِي الدُّعَاءِ - : أَسْأَلُكَ الرِّضَا بِالْقَضَاءِ ، وَبَرَدَ الْعَيْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ ، وَلَذَّةَ النَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ ، وَشَوْقًا إِلَى رُؤْيَيْكَ وَلِقَائِكَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در دعا - گفت : [بار خدایا!] خشنودی به قضای تو و زندگی خوش بعد از مرگ و لذت دیدن روی تو و شوق به مشاهده و دیدار تو را، از درگاهت مسألت دارم.
مکارم الأخلاق : ۲/۳۱/۲۰۶۹.

حدیث ۲۵۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ ، وَمَنْ كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ كَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه دیدار خدا را دوست داشته باشد، خدا دیدار او را دوست دارد و هرکه دیدار خدا را خوش نداشته باشد، خدا نیز دیدار او را خوش ندارد.
کنز العمال : ۴۲۱۲۱.

حدیث ۲۵۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَعْظَمُ النَّاسِ قَدْرًا مَنْ تَرَكَ مَا لَا يَعْنِيهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پراج ترین مردم، کسی است که آنچه را بیهوده است فرو گذارد.
الأمالی للصدوق : ۷۳/۴۱.

حدیث ۲۵۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَمْسِكْ لِسَانَكَ ؛ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ تَصَدَّقُ بِهَا عَلَى نَفْسِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زبانت را نگه دار؛ زیرا نگهداشتن زبان صدقه ای است که برای خودت می دهی.
الکافی : ۲/۱۱۴/۷.

حدیث ۲۵۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
بَلَاءُ الْإِنْسَانِ مِنَ اللِّسَانِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گرفتاری انسان از زبان است.
بحار الأنوار : ۷۱/۲۸۶/۴۲.

حدیث ۲۵۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا يَسْلَمُ أَحَدٌ مِنَ الذُّنُوبِ حَتَّى يَخْرُنَ لِسَانُهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ کس از گناهان در امان نمی ماند مگر آن که زبانش را در کام کشد.
تحف العقول : ۲۹۸.

حدیث ۲۵۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا عَمِلَ مَنْ لَمْ يَحْفَظْ لِسَانَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که زبانش را نگه نداشته باشد، عملی به جا نیاورده است.
بحار الأنوار : ۷۷/۸۵/۳.

حدیث ۲۵۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا أَصْبَحَ ابْنُ آدَمَ فَإِنَّ الْأَعْضَاءَ كُلَّهَا تُكْفِّرُ اللِّسَانَ ، فَتَقُولُ : اتَّقِ اللَّهَ فَإِنَّا نَحْنُ بِحُكِّكَ ؛ فَإِنِ اسْتَقَمَّتْ اسْتَقَمْنَا ، وَإِنِ اعْوَجَّجَتْ
اعْوَجَّجْنَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چون آدمی صبح خود رایباغازد، اندامها همه در برابر زبان [با خواهش و التماس] کرنش می کنند و
می گویند: درباره ما از خدا بترس؛ زیرا ما به تو وابسته ایم (سرنوشت ما به تو وابسته است)، اگر راست باشی، راست هستیم و اگر
کج شوی، ما نیز کج می شویم.
سنن الترمذی : ۴/۶۰۵/۲۴۰۷.

حدیث ۲۵۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
سَلَامَةُ الْإِنْسَانِ فِي حِفْظِ اللِّسَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سلامت انسان، در نگهداری زبان است.
بحار الأنوار : ۷۱/۲۸۶/۴۲.

حدیث ۲۵۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ذَلَاقَةُ اللِّسَانِ رَأْسُ الْمَالِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شیوایی زبان، سرمایه است.
جامع الأخبار : ۲۴۷/۶۳۱.

حدیث ۲۵۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْجَمَالُ فِي اللِّسَانِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیبایی در زبان است.
تحف العقول : ۳۷ .

حدیث ۲۵۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ لَبَسَ ثَوْبًا يُبَاهِي بِهِ لِيَرَاهُ النَّاسُ لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ حَتَّى يَنْزَعَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس لباسی فاخر بپوشد که مردم به او نگاه کنند، خداوند به وی ننگرد تا زمانی که آن جامه را
از تن بیرون آورد.
کنز العمال : ۴۱۲۰۳.

حدیث ۲۵۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِيَّاكَ وَاللَّجَاجَةَ ؛ فَإِنَّ أَوْلَهَا جَهْلٌ وَأَخْرَهَا نَدَامَةٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زنهار از لجاجت؛ زیرا که آغاز آن نادانی و فرجامش پشیمانی است.
تحف العقول : ۱۴ .

حدیث ۲۵۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حُرْمَ لِبَاسِ الْحَرِيرِ وَالذَّهَبِ عَلَى ذُكُورِ أُمَّتِي وَأُحِلَّ لِإِنَاثِهِمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پوشیدن حریر و طلا برای مردان اتمم حرام و برای زنانشان حلال گشته است.

کنز العمال : ۴۱۲۱۰

حدیث ۲۵۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِثْنَا الْمَسَاجِدِ حُسْرًا وَمُعْصِيْنَ ، فَإِنَّ الْعِمَامَةَ تَبِجَانُ الْمُسْلِمِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با چهره گشوده و عمامه به مسجدها در آید؛ زیرا عمامه ها، تاجهای مسلمانان است.

کنز العمال : ۴۱۱۴۳.

حدیث ۲۵۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعِمَامَةُ تَبِجَانُ الْعَرَبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عمامه ها، تاج عربهاست.

الکافی : ۶/۴۶۱/۵ ؛ کنز العمال : ۴۱۱۳۲.

حدیث ۲۵۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِلْبَسُوا الْبِياضَ ؛ فَإِنَّهُ أَطْيَبُ وَأَطْهَرُ ، وَكَفْنَا فِيهِ مَوْتَاكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لباس سفید بپوشید؛ زیرا جامه سفید نیکوتر و پاکیزه تر است. مردگان خود را نیز در پارچه سفید

کفن کنید.

الکافی : ۶/۴۴۵/۲

حدیث ۲۵۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحْسَنُ مَا زُرْتُمْ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ بِهِ فِي قُبُورِكُمْ وَمَسَاجِدِكُمْ الْبِياضُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکوترین جامه ای که با آن خداوند عزوجل را در گورهایتان و در مساجدتان دیدار می کنید،

جامه سفید است.

الترغیب والترهیب : ۳/۸۸/۳.

حدیث ۲۵۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْبَسُ الْكَيْسِيِّينَ مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ ، وَأَحْمَقُ الْحَمَقِيِّ مَنْ أَتْبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا وَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ الْأَمَانِيَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیرکترین زیرکان، کسی است که از نفس خود حساب بکشد و برای پس از مرگ کار کند و احمق

ترین احمقان، کسی است که خود را پیرو نفس خویش گرداند و از خدا هم، آرزوها داشته باشد.

بحار الأنوار : ۹۲/۲۵۰.

حدیث ۲۵۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْبَسُ الْكَيْسِ التَّقَى ، وَأَحْمَقُ الْحُمَقِ الْفُجُورُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیرکترین زیرکی، پرهیزگاری است و احمقانه ترین حماقت، گناه کردن.
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۱۵/۸

حدیث ۲۵۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لَمَّا سُئِلَ : مَنْ أَكْبَسُ الْمُؤْمِنِينَ - : أَكْثَرُهُمْ ذِكْرًا لِلْمَوْتِ وَأَشَدَّهُمْ لَهُ اسْتِعْدَادًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به این سؤال که زیرکترین مؤمنان کیست؟ - فرمود : کسی که بیشتر از همه آنان، به یاد مرگ باشد و خود را برای آن، آماده تر سازد.
 الزهد للحسين بن سعيد : ۷۸/۲۱۱.

حدیث ۲۵۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْكَيْسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ ، وَالْعَاجِزُ مَنْ أَتْبَعَ نَفْسَهُ وَهَوَاهَا وَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ الْأَمَانِيَّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیرک کسی است که نفس خود را محکوم سازد و برای پس از مرگ کار کند و درمانده و ناتوان کسی است که از نفس و خواهش آن، پیروی نماید و از خداوند عز و جل، آرزوها و توقعات داشته باشد.
 مکارم الأخلاق : ۲/۳۶۸/۲۶۶۱.

حدیث ۲۵۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لَمَّا سَأَلَهُ رَجُلٌ عَنْ أَفْضَلِ الْأَعْمَالِ - : إِطْعَامُ الطَّعَامِ ، وَإِطْيَابُ الْكَلَامِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به مردی که پرسید برترین کارها کدام است - فرمود : اطعام کردن و نیکو سخن گفتن.
 بحار الأنوار : ۷۱/۳۱۲/۱۲.

حدیث ۲۵۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَحْسَنُ الْكَلَامِ كَلَامُ اللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین سخن، سخن خداست.
 سنن النسائي : ۳/۵۸.

حدیث ۲۵۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الشُّكُوتُ خَيْرٌ مِنْ إِمْلَاءِ الشَّرِّ ، وَإِمْلَاءُ الْخَيْرِ خَيْرٌ مِنَ الشُّكُوتِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خاموشی، بهتر از املا- کردن بدی [بر فرشتگان کاتب اعمال] است و املا کردن خوبی، بهتر از خاموشی است.
 بحار الأنوار : ۷۱/۲۹۴/۶۴ .

حدیث ۲۵۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تُكْثِرُوا الْكَلَامَ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ ؛ فَإِنَّ كَثْرَةَ الْكَلَامِ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ قَسْوَةُ الْقَلْبِ ، إِنَّ أْبَعَدَ النَّاسِ مِنَ اللَّهِ الْقَلْبُ الْقَاسِي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در غیر از یاد خدا، بسیار سخن مگویید؛ زیرا بسیار گویی جز در یاد خدا، موجب سختدلی می شود و دورترین مردم از خدا آدم سختدل است.
 الأُمَالِي لِلطُّوسِي : ۳/۱ .

حدیث ۲۵۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْثَرُ النَّاسِ ذُنُوبًا أَكْثَرُهُمْ كَلَامًا فِيمَا لَا يَعْنِيهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پر گناhtرین مردم، آناند که بیشتر بیهوده گویی می کنند.
 الترغيب والترهيب : ۳/۵۴۰/۵۱

حدیث ۲۵۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الرَّجُلَ لَيَدْنُو مِنَ الْجَنَّةِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا قَيْدُ رُوحٍ ، فَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ فَيَتْبَاعِدُ مِنْهَا أَبْعَدَ مِنْ صَنْعَاءَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی [گاه] چندان به بهشت نزدیک می شود که به اندازه نیزه ای با آن فاصله دارد. پس سخنی می گوید و به فاصله ای دورتر از صنعا، از بهشت دور می شود.
 الترغيب والترهيب : ۳/۵۳۷/۴۶ .

حدیث ۲۵۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنْ فَقِهِ الرَّجُلِ قَلَّةٌ كَلَامِهِ فِيمَا لَا يَعْنِيهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه فهمیدگی مرد، این است که کمتر سخن بیهوده می گوید.

بحار الأنوار: ۲/۵۵/۲۸.

حدیث ۲۵۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ رِضْوَانِ اللَّهِ مَا كَانَ يُظُنُّ أَنْ تَبْلُغَ مَا بَلَغَتْ يَكْتُبُ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ بِهَا رِضْوَانَهُ إِلَى يَوْمِ يَلْقَاهُ ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ مَا كَانَ يُظُنُّ أَنْ تَبْلُغَ مَا بَلَغَتْ يَكْتُبُ اللَّهُ لَهُ بِهَا سَخَطَهُ إِلَى يَوْمِ يَلْقَاهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گاه انسان سخنی خشنود کننده خدا می گوید که گمان نمی کند آن سخن بدانجا رسد که رسید و خداوند متعال به سبب آن سخن خشنودی خود را تا روزی که دیدارش کند، برای او می نویسد و گاه انسان سخنی ناخرسند کننده خداوند می گوید که گمان نمی کند آن سخن بدانجا رسد که رسید و خداوند به سبب آن سخن خشم و ناخشنودی خود را تا روزی که دیدارش کند، برای او می نویسد.

الترغیب والترهیب : ۳/۵۳۷/۴۵.

حدیث ۲۵۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وُضِعَ عَنِ أُمَّتِي تِسْعُ خِصَالٍ : الْخَطَاءُ ، وَالنَّسْيَانُ ، وَمَا لَا يَعْلَمُونَ ، وَمَا لَا يُطِيقُونَ ، وَمَا اضْطُرُّوا إِلَيْهِ ، وَمَا اسْتُكْرِهُوا عَلَيْهِ ، وَالطَّيْرَةُ ، وَالْوَسْوَسَةُ فِي التَّفَكُّرِ فِي الْخَلْقِ ، وَالْحَسَدُ مَا لَمْ يَظْهَرْ بِلِسَانٍ أَوْ يَدٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [تکلیف و مسؤولیت نسبت به آنه خصلت، از امت من برداشته شده است: خطا، فراموشی، آنچه نمی دانند، آنچه توانش را ندارند، آنچه بدان ناچارند، آنچه به زور بدان وادار می شوند، فال بد زدن، وسوسه تفکر در آفرینش و حسادت تا زمانی که به زبان یا دست، آشکار نشود.

الکافی : ۲/۴۶۳/۲.

حدیث ۲۵۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ آتَاكُمْ مَعْرُوفًا فَكَافِئُوهُ ، وَإِنْ لَمْ تَجِدُوا مَا تُكَافِئُونَهُ فَادْعُوا اللَّهَ لَهُ حَتَّى تَظُنُّوا أَنَّكُمْ قَدْ كَافَيْتُمُوهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه کسی به شما نیکی کرد، جبرانش کنید و اگر چیزی نداشتید که آن را جبران نمایید، برایش به درگاه خدا دعا کنید، چندان که فکر کنید پاداش احسان او را داده اید.

بحار الأنوار : ۷۵/۴۳/۸.

حدیث ۲۵۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَدْنَى الْكُفْرِ أَنْ يَسْمَعَ الرَّجُلُ عَنْ أَخِيهِ الْكَلِمَةَ فَيَحْفَظُهَا عَلَيْهِ يُرِيدُ أَنْ يَفْضَحَ بِهَا ، أَوْلَيْكَ لَا خَلَقَ لَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کمترین درجه کفر این است که آدمی از برادر خود سخنی بشنود و آن را نگه دارد تا [روزی] آبا آن رسوایش گرداند؛ اینان از خیر و خوبی بی نصیبند.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۷۶/۱۱۲.

حدیث ۲۵۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أركانُ الكُفْرِ أربَعَةٌ : الرِّغْبَةُ ، والرَّهْبَةُ ، والسَّخَطُ ، والغَضَبُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پایه های کفر چهار تاست: میل و ترس و نارضایی و خشم.
 الکافی: ۲/۲۸۹/۲

حدیث ۲۵۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ الْكَسْبِ كَسْبُ يَدِي الْعَامِلِ إِذَا نَصَحَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین درآمد، درآمد کارگری است که در کارش صداقت داشته باشد.
 جامع الأحادیث للقمی : ۷۶.

حدیث ۲۵۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ ، وَإِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ دَاوُدَ كَانَ يَأْكُلُ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگز کسی غذایی بهتر از دسترنج خود نخورده است. پیامبر خدا، داوود، از دسترنج خود امرار معاش می کرد.
 کنز العمال : ۹۲۲۳.

حدیث ۲۵۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَطْيَبُ كَسْبِ الْمُسْلِمِ سَهْمُهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پاکترین درآمد مسلمان، [درآمد از] تیری است که در راه خدا می اندازد.
 کنز العمال : ۱۰۵۱۶.

حدیث ۲۵۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَطْيَبَ الْكَسْبِ التُّجَارِ الَّذِينَ إِذَا حِدَّثُوا لَمْ يَكْذِبُوا ، وَإِذَا اتَّمِنُوا لَمْ يَخُونُوا ، وَإِذَا وَعَدُوا لَمْ يُخْلِفُوا ، وَإِذَا اشْتَرَوْا لَمْ يَدْمُوا ،
 وَإِذَا بَاعُوا لَمْ يُطْرُوا ، وَإِذَا كَانَ عَلَيْهِمْ لَمْ يَمْطُوا ، وَإِذَا كَانَ لَهُمْ لَمْ يَعْسِرُوا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا پاکیزه ترین درآمد، درآمد بازرگانانی است که چون سخنی گویند دروغ نگویند و هر گاه امانتی به آنها سپرده شود، خیانت نکنند و هر گاه وعده دهند، خلف وعده نکنند و وقتی چیزی می خرند، از آن نکوهش نکنند و

وقتی چیزی می فروشند، تعریف و تبلیغ نکنند و هر گاه بدهکارند [در پرداخت بدهی خود]، تعلل نوزند و هر گاه طلبکار باشند [برای گرفتن طلب خود]، فشار نیاورند.

کنز العمال : ۹۳۴۰ و ۹۳۴۱

حدیث ۲۵۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا أكرمُ وُلْدِ آدَمَ عَلَى رَبِّي ، وَلَا فَخْرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فخر فروشی نباشد، من، گرامیترین فرزند آدم نزد پروردگار خویش هستم.

سنن الترمذی : ۵/۵۸۵/۳۶۱۰

حدیث ۲۵۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- وَقَدْ سَأَلَهُ رَجُلٌ : أَحِبُّ أَنْ أَكُونَ أَكْرَمَ النَّاسِ - : لَا تَشْكُونَ اللَّهَ إِلَى الْخَلْقِ تَكُنْ أَكْرَمَ النَّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به مردی که عرض کرد: دوست دارم گرامیترین مردم باشم - فرمود : هرگز از خدا نزد خلق شکایت مکن، تا گرامیترین مردم باشی.

کنز العمال : ۴۴۱۵۴

حدیث ۲۵۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ تَكْرِمَةِ الرَّجُلِ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ أَنْ يَقْبَلَ تُحَفَّتَهُ ، أَوْ يُتَحِفَهُ مِمَّا عِنْدَهُ وَلَا يَتَكَلَّفَ شَيْئًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از احترام مرد به برادر مسلمانش این است که پیشکش او را بپذیرد، یا از همان چیزی که در اختیار دارد به او تعارف و پیشکش کند و خودش را به زحمت نیندازد.

النوادر للراوندي : ۱۰۷/۸۷

حدیث ۲۵۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِقْبَلُوا الْكِرَامَةَ ، وَأَفْضَلُ الْكِرَامَةِ الطَّيِّبُ ، أَخْفَهُ مَحْمِلًا وَأَطْيَبُهُ رِيحًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : احترام و گرامیداشت را بپذیرید و بهترین احترام عطر است؛ هم سبکبار است و هم بسیار خوشبو.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۴/۱۹۰

حدیث ۲۵۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا عُرِضَ عَلَى أَحَدِكُمْ الْكِرَامَةُ فَلَا يَزِدُّهَا ؛ فَإِنَّمَا يَزِدُّ الْكِرَامَةَ الْجِمَارُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه به یکی از شما احترامی نهاده شد، آن را رد نکنند؛ زیرا این الاغ است که احترام را رد می کند.

قرب الاسناد : ۹۲/۳۰۷.

حدیث ۲۵۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْرَمَ الْيَتِيمِ ، وَأَحْسِنُ إِلَى جَارِكِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یتیم را گرامی بدار و به همسایه ات خوبی کن.
 مسند ابن حنبل : ۵/۲۸۱/۱۵۵۰۰.

حدیث ۲۵۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْرَمُوا أَوْلَادَكُمْ وَأَحْسِنُوا أَدْبَهُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندان خود را گرامی بدارید و آنها را نیکو تربیت کنید.
 سنن ابن ماجه : ۲/۱۲۱۱/۳۶۷۱.

حدیث ۲۵۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 بِاللِّدَاخِلِ دَهَشَةٌ فَتَلْقَوُهُ بِمَرْحَبَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که وارد مجلسی می شود، دچار نوعی گیجی و سردرگمی است؛ پس با خوش آمد گویی از او استقبال کنید.
 کنز العمال : ۲۵۴۹۹ .

حدیث ۲۵۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَخَذَ بِرِكَابِ رَجُلٍ لَا يَرْجُوهُ وَلَا يَخَافُهُ عُفِرَ لَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس، بدون چشمداشت یا ترس از کسی، برایش رکاب بگیرد [تا بر مرکب خویش سوار شود]، آمرزیده شود.
 کنز العمال : ۲۵۵۰۱

حدیث ۲۵۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنْ عِظَمِ جَلَالِ اللَّهِ تَعَالَى إِكْرَامُ ثَلَاثَةٍ: ذِي الشَّيْبَةِ فِي الْإِسْلَامِ، وَالْإِمَامِ الْعَادِلِ، وَحَامِلِ الْقُرْآنِ غَيْرِ الْغَالِي وَلَا الْجَافِي عَنْهُ. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از بزرگداشت عظمت خداوند متعال است، بزرگداشت سه نفر: ریش سفید مسلمان [یا کسی که موی خود را در اسلام سفید کرده است] و پیشوای دادگر و قرآن دانی که نه غلو می کند و نه از [عمل به] قرآن دوری می ورزد. بحار الأنوار: ۹۲/۱۸۴/۲۱.

حدیث ۲۵۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَكْرَمَ أَخَاهُ فَإِنَّمَا يُكْرِمُ اللَّهَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که برادر خود را گرامی دارد، در حقیقت خدا را گرامی داشته است.
 كنز العمال : ۲۵۴۸۸

حدیث ۲۵۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا أَتَاكُمْ الزَّائِرُ فَأَكْرِمُوهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه میهمانی بر شما وارد شد، او را گرامی بدارید.
 كنز العمال : ۲۵۴۸۵

حدیث ۲۵۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ جَلِيسَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به خدا و روز واپسین ایمان دارد، باید همنشین خود را گرامی دارد.
 كنز العمال : ۲۵۴۹۰

حدیث ۲۵۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْرِمُوا كَرِيمَ كُلِّ قَوْمٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزرگوار هر قومی را گرامی بدارید.
 بحار الأنوار: ۴۶/۱۵/۳۳.

حدیث ۲۵۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى كَرِيمٌ يُحِبُّ الْكَرَمَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند متعال بزرگوار است و بزرگواری را دوست می دارد.

کنز العمال : ۱۵۹۹۱ .

حدیث ۲۵۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَرَّمَ الرَّجُلَ دِينُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزرگواری مرد، دین اوست.

مسند ابن حنبل : ۳/۲۹۲/۸۷۸۲ .

حدیث ۲۵۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي الْمَعَارِضِ مَا يُغْنِي الرَّجُلَ الْعَاقِلَ عَنِ الْكُذْبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در سر بسته گویی ها، ظرافتهایی است که مرد خردمند را از دروغ گفتن بی نیاز می کند.

کنز العمال : ۸۲۵۳ .

حدیث ۲۵۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْكُذْبَ يُسَوِّدُ الْوَجْهَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دروغ، روسیاهی می آورد.

الترغیب والترهیب : ۳/۵۹۶/۲۸

حدیث ۲۶۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْكَذِبُ يَنْقُصُ الرَّزْقَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دروغ، روزی را کم می کند.

الترغیب والترهیب : ۳/۵۹۶/۲۹

از ۲۸۰۰ تا ۲۶۰۱**حدیث ۲۶۰۱**

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَسْبُكَ مِنَ الْكُذْبِ أَنْ تُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعْتَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای دروغگویی تو همین بس که هر چه می شنوی باز گو کنی.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث ۲۶۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 وَيْلٌ لِلَّذِي يُحَدِّثُ فَيَكْذِبُ لِيُضْحِكَ بِهِ الْقَوْمَ! وَيْلٌ لَهُ، وَيْلٌ لَهُ!
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وای بر کسی که برای خندانند مردم دروغ بگوید! وای بر او، وای بر او!
 کنز العمال : ۸۲۱۵.

حدیث ۲۶۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الْكُذْبَ لَا يَصْلُحُ مِنْهُ جِدُّوْلًا هَزْلٌ، وَلَا أَنْ يَعْتَدَ الرَّجُلُ ابْنَهُ ثُمَّ لَا يُنْجِزَ لَهُ، إِنَّ الصَّدَقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ، وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ،
 وَإِنَّ الْكُذْبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ، وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دروغ، چه جدی و چه شوخی آن، درست نیست. همچنین درست نیست که مرد به فرزند خود وعده
 ای بدهد و به آن عمل نکند. همانا راستگویی، به نیکی رهنمون می شود و نیکی به بهشت هدایت می کند و دروغ به معصیت و
 انحراف [از حق] می کشاند و معصیت و انحراف، به آتش رهنمون می شود.
 کنز العمال : ۸۲۱۷.

حدیث ۲۶۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الْكُذْبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ، وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دروغ به معصیت و انحراف [از مسیر حق] می کشاند و معصیت و انحراف، به آتش رهنمون می
 شود.
 کنز العمال : ۸۲۱۷.

حدیث ۲۶۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يَكْذِبُ الْكَاذِبُ إِلَّا مِنْ مَهَانَةٍ نَفْسِهِ، وَأَصْلُ الشُّخْرِيَّةِ الطُّمَأْنِينَةُ إِلَى أَهْلِ الْكُذْبِ.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دروغگو، دروغ نمی گوید، مگر بر اثر حقارتی که در وجود اوست و ریشه تمسخر، اعتماد کردن به
 دروغگویان است.
 بحار الأنوار : ۷۲/۲۶۲/۴۵.

حدیث ۲۶۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا كَذَبَ الْعَبْدُ كِذْبَةً تَبَاعَدَ الْمَلَكُ مِنْهُ مَسِيرَةَ مِيلٍ مِنْ نَشْنِ مَا جَاءَ بِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه بنده دروغ بگوید، از بوی گندی که پدید آورده است، فرشته به مسافت یک میل از او فاصله گیرد.

شرح نهج البلاغه : ۶/۳۵۷.

حدیث ۲۶۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْكَذِبَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ النَّفَاقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دروغ، دری از درهای نفاق است.

کنز العمال : ۸۲۱۲.

حدیث ۲۶۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرَبِي الرِّبَا الْكَذِبُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترین ربا، دروغ است.

بحار الأنوار : ۷۲/۲۶۳/۴۷.

حدیث ۲۶۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَدُّ جَوَابِ الْكِتَابِ حَقٌّ كَرَدِّ السَّلَامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پاسخ دادن به نامه ، همانند پاسخ دادن به سلام ، حق (و وظیفه) است .

کنز العمال : ۲۹۲۹۴.

حدیث ۲۶۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِفْتَاحُ كُلِّ كِتَابٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بسم الله الرحمن الرحيم، سرآغاز هر نوشته ای است.

الدَّر المنثور : ۱/۲۷.

حدیث ۲۶۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَتَبَ عَنِّي عِلْمًا أَوْ حَدِيثًا لَمْ يَزَلْ يُكْتَبُ لَهُ الْأَجْرُ مَا بَقِيَ ذَلِكَ الْعِلْمُ وَالْحَدِيثُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس دانشی یا حدیثی از من بنویسد تا آن دانش و حدیث باقی است، برایش اجر نوشته شود.

کنز العمال : ۲۸۹۵۱.

حدیث ۲۶۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المؤمن إذا مات وترک ورقه ورحمة عليها علم تكون تلك الورقة يوم القيامة سترًا فيما بينه وبين النار، وأعطاه الله تبارك وتعالى بكل حرف مكتوب عليها مدينةً أوسع من الدنيا سبع مرات .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه مؤمن بمیرد و یک برگه که روی آن علمی نوشته شده باشد از خود بر جای گذارد، روز قیامت آن برگه پرده میان او و آتش می شود و خداوند تبارک و تعالی به ازای هر حرفی که روی آن نوشته شده، شهری هفت برابر پهناورتر از دنیا به او می دهد.

الأمالی للصدوق : ۹۱/۶۴ .

حدیث ۲۶۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اكتبوا العلم قبل ذهاب العلماء، وإنما ذهاب العلم بموت العلماء .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دانش را، پیش از رفتن دانشمندان، بنویسید؛ زیرا رفتن علم به درگذشت دانشمندان، است. کنز العمال : ۲۸۷۳۳ .

حدیث ۲۶۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قيّدوا العلم بالكتاب .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علم را، با نوشتن در بند کشید.

کنز العمال : ۲۹۳۳۲

حدیث ۲۶۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

من يستكبر يضعه الله .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که استکبار ورزد، خداوند او را پست گرداند.

الأمالی للصدوق : ۵۷۷/۷۸۸ .

حدیث ۲۶۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

من حلب شاته ورق قميصه وخصف نعله وواكل خادمه وحمل من سوقه، فقد برئ من الكبر .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس خودش گوسفندش را بدوشد و جامه اش را وصله کند و کفشش را پینه زند و با خدمتکارش هم غذا شود و کالایش را از بازار [به خانه] حمل کند، بی گمان از کبر پاک شده است.

کنز العمال : ۷۷۹۳

حدیث ۲۶۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّهُ لَيُعْجِبُنِي أَنْ يَحْمِلَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ فِي يَدِهِ يَكُونُ مُهِنًا
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برآستی که خوش دارم مرد با خوشحالی و افتخار چیزی را با دست خودش برای خانواده اش ببرد و
 بدین وسیله کبر را از خود دور کند.
 فی بعض النسخ : مَهْنَأُ (کما فی هامش المصدر) .

حدیث ۲۶۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَمَقَّتْ النَّاسِ الْمَتَكَبِّرُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : منفورترین مردمان، شخص متکبر است.
 بحار الأنوار : ۷۳/۲۳۱/۲۳

حدیث ۲۶۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أْبَعَدَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِّنَالْثَرَاوُونَ ، وَهُمْ الْمُسْتَكْبِرُونَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت دورترین شما از من، پرگویان، یعنی همان مستکبران، هستند.
 بحار الأنوار : ۷۳/۲۳۲/۲۵

حدیث ۲۶۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِفْقَعْ بِمَا أُوتِيْتَهُ يَخْفَ عَلَيْكَ الْحِسَابُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به آنچه داده شده ای قانع باش، تا حسابت سبک شود.
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۸۷/۳۷

حدیث ۲۶۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْقَنَاعَةُ مَالٌ لَا يَنْفَدُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قناعت، ثروتی تمام ناشدنی است .
 کنز العمال : ۷۰۸۰

حدیث ۲۶۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
جَلَاءُ هَذِهِ الْقُلُوبِ ذِكْرُ اللَّهِ وَتِلَاوَةُ الْقُرْآنِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صیقل دهنده این دلها، یاد خدا و تلاوت قرآن است.
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲.

حدیث ۲۶۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَوَّدُوا قُلُوبَكُمْ الرَّقَّةَ ، وَأَكْثَرُوا مِنَ التَّفَكُّرِ وَالْبُكَاءِ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دل‌های خود را به رقت خو دهید و زیاد بیندیشید و از خوف خدا بسیار بگریید.
أعلام الدین : ۳۶۵/۳۳.

حدیث ۲۶۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- لَمَّا شَكَا إِلَيْهِ رَجُلٌ قَسَاوَةَ قَلْبِهِ - : إِذَا أَرَدْتَ أَنْ يَلِينَ قَلْبُكَ فَأَطْعِمِ الْمِسْكِينَ
وَامْسَحْ رَأْسَ الْيَتِيمِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به مردی که از سختدلی خود نزد آن حضرت شکوه کرد - فرمود: اگر می خواهی
دلت نرم شود، مستمند را اطعام کن و بر سر یتیم دست نوازش بکش.
مشكاة الأنوار : ۲۹۲/۸۸۵ .

حدیث ۲۶۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ : تَذَاكَرُ الْعِلْمِ بَيْنَ عِبَادِي مِمَّا تَحْيَا عَلَيْهِ الْقُلُوبَ الْمَيِّتَةَ إِذَا هُمْ انْتَهَوْا فِيهِ إِلَى أَمْرِي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید: گفتگوی علمی میان بندگان من از چیزهایی است که دل‌های مرده با
آن زنده می شود ، به شرط آن که در این گفتگوهای خود به خواسته من بینجامند.
الكافي : ۱/۴۱/۶ .

حدیث ۲۶۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- فِي مَوَاعِظِهِ لِأَبِي ذَرٍّ - : إِيَّاكَ وَكَثْرَةَ الضَّحِكِ ؛ فَإِنَّهُ يُمِيتُ الْقَلْبَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در اندرزهای خود به ابوذر - فرمود : از خنده زیاد پرهیز، که دل را می میراند.
معانی الأخبار : ۳۳۵/۱ .

حدیث ۲۶۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلَاثَةٌ يُقْسِنُ الْقَلْبَ : اسْتِمَاعُ اللَّهْوِ ، وَطَلَبُ الصَّيْدِ ، وَإِتْيَانُ بَابِ السُّلْطَانِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز دل را سخت می کند: بیهوده شنوی، شکار کردن، و آمدن و شد به دربار سلطان.
الخصال: ۱۲۶/۱۲۲ .

حدیث ۲۶۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تُكْثِرُوا الْكَلَامَ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ ؛ فَإِنَّ كَثْرَةَ الْكَلَامِ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ قَسْوَةُ الْقَلْبِ ، إِنَّ أْبَعَدَ النَّاسِ مِنَ اللَّهِ الْقَلْبُ الْقَاسِي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در غیر از ذکر خدا، زیاده گویی نکنید؛ زیرا زیاده گویی در غیر ذکر خدا، موجب سختدلی می شود و دورترین مردم از خدا، سختدل است.
الأمالی للطوسی : ۳/۱ .

حدیث ۲۶۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَذْنَبَ كَانَتْ نُكْتَةٌ سَوْدَاءٌ فِي قَلْبِهِ ، فَإِنْ تَابَ وَنَزَعَ وَاسْتَغْفَرَ صِغِلَ قَلْبُهُ ، فَإِنْ زَادَ زَادَتْ ، فَذَلِكَ الرَّانُ الَّذِي ذَكَرَهُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ «كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ»
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن هر گاه گناه کند، نقطه ای سیاه در دلش پدید آید. اگر توبه کرد و دست از گناه کشید و آمرزش خواست، دلش از آن لکه سیاه پاک شود، اما اگر بر گنااهش افزود، آن نقطه زیاد شود. این همان زنگاری است که خداوند متعال در کتاب خود از آن یاد کرده و فرموده است: «نه چنین است، بلکه آنچه مرتکب می شدند، زنگار بر دل‌هایشان بسته است» .
المطففين : ۱۴ .

حدیث ۲۶۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَوْلَا تَمَزُّعُ قُلُوبِكُمْ وَتَزْيِيدُكُمْ فِي الْحَدِيثِ لَسَمِعْتُمْ مَا أَسْمَعُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر پراکندگی دلها و دروغگوییهای شما نبود، بیگمان آنچه را من می شنوم شما نیز می شنیدید.
الترغيب والترهيب : ۳/۴۹۷/۳ .

حدیث ۲۶۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَوْلَا أَنَّ الشَّيَاطِينَ يَحْوُمُونَ عَلَى قُلُوبِ بَنِي آدَمَ لَنَظَرُوا إِلَى الْمَلَكَوْتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر نبود این که شیطانها بر گرد دل‌های آدمیان می‌گردند، هر آینه انسانها ملکوت را می‌دیدند.
بحار الأنوار : ۷۰/۵۹/۳۹.

حدیث ۲۶۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَا يَنْظُرُ إِلَى صُورِكُمْ وَلَا إِلَى أَمْوَالِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند تبارک و تعالی، به چهره ها و داراییهای شما نمی‌نگرد، بلکه به دلها و کرده های شما می‌نگرد.
الأمالی للطوسی : ۵۳۶/۱۱۶۲.

حدیث ۲۶۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى فِي الْأَرْضِ أَوَانِي، أَلَا وَهِيَ الْقُلُوبُ، فَأَحْبُّهَا إِلَى اللَّهِ، أَرْقُهَا وَأَصْفَاهَا وَأَصْلَبُهَا؛ أَرْقُهَا لِلإِخْوَانِ، وَأَصْفَاهَا مِنَ الذُّنُوبِ، وَأَصْلَبُهَا فِي ذَاتِ اللَّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند متعال در زمین ظرفهایی دارد. بدانید که آن ظرفها، همان دلها هستند. پس دوست داشتنی ترین دلها نزد خداوند، نازکترین و صافترین و سختترین آنهاست: نازکترین آنها برای برادران و صافترین آنها از گناهان و سخت ترین آنها در راه خدا.
کنز العمال : ۱۲۲۵.

حدیث ۲۶۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا مِنْ قَاضٍ مِنْ قَضَاءِ الْمُسْلِمِينَ إِلَّا وَمَعَهُ مَلَكَانِ يُسَدِّدَانِهِ إِلَى الْحَقِّ مَا لَمْ يُرِدْ غَيْرَهُ، فَإِذَا أَرَادَ غَيْرَهُ وَجَرَ مُتَعَمِّدًا تَبَرَّأَ مِنْهُ الْمَلَكَانِ وَوَكَلَاهُ إِلَى نَفْسِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ قاضی ای از قاضیان مسلمانان نیست، مگر این که دو فرشته با اویند و تا زمانی که خواهان حقیقت باشد، او را به سوی آن راهنمایی می‌کنند. اما هر گاه در پی حقیقت نبود و عمدا ستم و حق کشی کرد، آن دو فرشته از او بیزاری می‌جویند و او را به خودش وا می‌گذارند.
کنز العمال : ۱۴۹۹۳.

حدیث ۲۶۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا يَقْضِي الْقَاضِي بَيْنَ اثْنَيْنِ إِلَّا وَهُوَ شَبَعَانِ رِيَانِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قاضی نباید میان دو نفر داوری کند مگر زمانی که گرسنه و تشنه نباشد .

کنز العمال : ۱۵۰۴۰ .

حدیث ۲۶۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ ابْتُلِيَ بِالْقَضَاءِ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ فَلْيَعِدِلْ بَيْنَهُمْ فِي لِحْظِهِ وَإِشَارَتِهِ وَمَقْعَدِهِ وَمَجْلِسِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به داوری کردن میان مسلمانان مبتلا شود، باید در نگاهها و اشاره کردنها و جای نشستن و نحوه نشستن خود نسبت به آنها به یکسان رفتار کند.

کنز العمال : ۱۵۰۳۲ .

حدیث ۲۶۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ ابْتَغَى الْقَضَاءَ وَسَأَلَ فِيهِ الشُّفْعَاءَ وَكَلَّ إِلَى نَفْسِهِ ، وَمَنْ أُكْرِهَ عَلَيْهِ أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ مَلَكًا يُسَدِّدُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که جویای منصب قضاوت باشد و برای رسیدن به آن متوسل به این و آن شود، خداوند او را به خودش واگذارد و هر که مجبور به پذیرفتن آن شود، خداوند فرشته ای بر او فرو فرستد که استوارش بدارد.

کنز العمال : ۱۴۹۹۴ .

حدیث ۲۶۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْقَاضِيَ الْعَدْلَ لِيُجَاءَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُلْقَى مِنْ شِدَّةِ الْحِسَابِ مَا يَتَمَنَّى أَنْ لَا يَكُونَ قَاضِيَ بَيْنَ اثْنَيْنِ فِي تَمْرَةٍ قَطُّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت قاضی دادگر را می آورند و چنان حساب سختی از او می کشند که آرزو می کند کاش هرگز حتی درباره یک خرما میان دو نفر داوری نکرده بود.

کنز العمال : ۱۴۹۸۸ .

حدیث ۲۶۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدَّوَاءُ مِنَ الْقَدَرِ ، وَهُوَ يَنْفَعُ مَنْ يَشَاءُ بِمَا شَاءَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دارو جزو تقدیر است و برای هر کس که بخواهد ، به هر اندازه که بخواهد ، سودمند می افتد .

کنز العمال : ۲۸۰۸۲ .

حدیث ۲۶۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ : مَنْ لَمْ يَرْضَ بِقَضَائِي وَلَمْ يُؤْمِنْ بِقَدْرِي فَلْيَلْتِمِسْ إِلَهَا غَيْرِي !

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل فرمود: کسی که به قضای من خشنود نیست و به تقدیر من ایمان ندارد، پس،

[برود و] معبودی جز من بجوید.

عیون أخبار الرضا: ۱/۱۴۱/۴۲.

حدیث ۲۶۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

فِي كُلِّ قَضَاءِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ خَيْرَةٌ (خَيْرٌ) لِلْمُؤْمِنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: در هر قضای خداوند عز و جل برای مؤمن، خیری است.

عیون أخبار الرضا: ۱/۱۴۱/۴۲.

حدیث ۲۶۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

لَوْ دَعَا لَكَ إِسْرَافِيلُ وَجِبْرِيلُ وَمِيكَائِيلُ وَحَمَلَةُ الْعَرْشِ وَأَنَا فِيهِمْ مَا تَزَوَّجْتَ إِلَّا الْمَرْأَةَ الَّتِي كُتِبَتْ لَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: اگر اسرافیل و جبرئیل و میکائیل و فرشتگان حامل عرش و من، همگی با هم برای تو دعا کنیم، جز با زنی که برایت نوشته و مقدر شده است ازدواج نخواهی کرد.

کنز العمال: ۵۰۱.

حدیث ۲۶۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

وَكُلُّ شَيْءٍ بِقَدَرٍ حَتَّى الْعَجْزُ وَالْكَيْسُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: همه چیز مقدر است، حتی ناتوانی و زیرکی.

کنز العمال: ۴۹۹.

حدیث ۲۶۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مَا مِنْ رَجُلٍ مُسْلِمٍ يُصَابُ بِشَيْءٍ فِي جَسَدِهِ فَيَتَصَدَّقُ بِهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ بِهِ دَرَجَةً وَحَطَّ عَنْهُ بِهِ خَطِيئَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هیچ مرد مسلمانی نیست که به قسمتی از بدنش آسیبی وارد شود و از [قصاص] آن درگذرد، مگر این که خداوند به سبب آن یک درجه بالایش برد و یک گناه از او بزداید.

کنز العمال: ۳۹۸۵۰.

حدیث ۲۶۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مَنْ عَفَا عَنْ دَمٍ لَمْ يَكُنْ لَهُ تَوَابٌ إِلَّا الْجَنَّةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر که از [قصاص] خونی گذشت کند، او را پاداشی جز بهشت نباشد.

کنز العمال : ۳۹۸۵۴

حدیث ۲۶۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ، أَحْيُوا الْقِصَاصَ وَأَحْيُوا الْحَقَّ وَلَا تَفَرَّقُوا ، وَأَسْلِمُوا وَسَلَّمُوا تَسْلَمُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! قصاص و حق را زنده کنید و پراکنده نشوید و مسلمان و تسلیم [حق] باشید تا سالم بمانید

الأمالی للمفید : ص ۵۳ ح ۱۵ .

حدیث ۲۶۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ ، وَلَعَلَّهُ أَنْ يَكُونَ قَدْ قَرَّبَ مِنِّي خُفُوفٌ مِنْ بَيْنِ أَظْهُرِكُمْ ، فَمَنْ كُنْتُ أَصَبْتُ مِنْ عَرَضِهِ أَوْ مِنْ شَعْرِهِ أَوْ مِنْ بَشَرِهِ أَوْ مِنْ مَالِهِ شَيْئًا ، هَذَا عَرَضٌ مُحَمَّدٍ وَشَعْرُهُ وَبَشَرُهُ وَمَالُهُ فَلْيَقْتَصُّوا ! وَلَا يَقُولَنَّ أَحَدٌ مِنْكُمْ : إِنِّي أَتَخَوَّفُ مِنْ مُحَمَّدٍ الْعِدَاوَةَ وَالشَّحْنَاءَ ، أَلَا وَإِنَّهُمَا لَيْسَتَا مِنْ طَبِيعَتِي وَلَيْسَتَا مِنْ خُلُقِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان، ای مردم! جز این نیست که من هم مانند شما بشری هستم و شاید که رفتن من از میان شما نزدیک باشد. پس، اگر به آبرو یا مو یا پوست و یا مال کسی لطمه ای زده ام، اینک این آبروی محمد و مو و پوست و مال او. برخیزد و قصاص کند! و هرگز کسی از شما نگوید: من از دشمنی و کینه محمد می ترسم. بدانید که این دو خصلت از طبیعت من و از اخلاق من به دورند.

کنز العمال : ۳۹۸۳۱.

حدیث ۲۶۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اقْتَصَدَ أَغْنَاهُ اللَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که میانه روی کند، خداوند توانگرش گرداند.

تنبيه الخواطر : ۱/۱۶۷.

حدیث ۲۶۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الاقْتِصَادُ فِي النَّفَقَةِ نِصْفُ الْمَعِيشَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میانه روی در خرج کردن، نصف معیشت است .

کنز العمال : ۵۴۳۴.

حدیث ۲۶۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِنْ نَفَقَةٍ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ نَفَقَةٍ قَصِدٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ خرجی نزد خدا، محبوب‌تر از خرجی نیست که با میانه روی همراه باشد.

بحار الأنوار : ۱۷ / ۲۶۹ / ۷۶ .

حدیث ۲۶۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الِاقْتِصَادُ وَحُسْنُ السَّمْتِ وَالْهَدْيُ الصَّالِحُ جُزْءٌ مِنْ بَضْعٍ وَعِشْرِينَ جُزْءًا مِنَ النَّبَوَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میانه روی و نیک روشی و شیوه درست و پسندیده، جزئی از بیست و اندی جزء نبوت است .

تنبيه الخواطر : ۱ / ۱۶۷ .

حدیث ۲۶۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَمَا لَا يَجِلُّ لِغَرِيمِكَ أَنْ يَمْطُلَكَ وَهُوَ مُوسِرٌ ، فَكَذَلِكَ لَا يَجِلُّ لَكَ أَنْ تُعْسِرَهُ إِذَا عَلِمْتَ أَنََّّهُ مُعْسِرٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همچنان که بدهکار تو اگر توانگر باشد روا نیست در پرداخت بدهی اش به تو تعلل ورزد، بر تو نیز

روا نیست که اگر بدانی تنگدست است، او را تحت فشار قرار دهی.

ثواب الأعمال : ۱۶۷/۵ .

حدیث ۲۶۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اتَّقُوا دَعْوَةَ الْمُعْسِرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بترسید از نفرین تنگدست.

کنز العمال : ۱۵۴۲۴ .

حدیث ۲۶۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا أَظَلَّهُ اللَّهُ بِظُلْمِ يَوْمٍ لَا ظِلَّ إِلَّا ظُلْمُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به تنگدستی مهلت دهد، خداوند، در روزی که هیچ سایه ای جز سایه او نیست، وی را در

سایه خود در آورد.

الکافی : ۸/۹/۱ .

حدیث ۲۶۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحْتَاَجَ إِلَيْهِ أَخُوهُ الْمُسْلِمُ فَيَقْرُضُ وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَيْهِ فَلَمْ يَفْعَلْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ رِيحَ الْجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که برادر مسلمانش در وامی به او نیاز پیدا کند و او بتواند وام بدهد و چنین نکند، خداوند بوی بهشت را بر او حرام گرداند.

الأمالی للصدوق : ۵۱۶/۷۰۷ .

حدیث ۲۶۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ أَنْ تُسْتَجَابَ دَعْوَتُهُ وَأَنْ تُكْشَفَ كُرْبَتُهُ فَلْيُفْرَجْ عَنْ مُعْسِرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که می خواهد دعایش مستجاب و اندوهش برطرف شود ، به تنگدست مهلت دهد .
کنز العمال : ۱۵۳۹۸ .

حدیث ۲۶۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَقْرَضَ مُؤْمِنًا قَرْضًا يَنْتَظِرُ بِهِ مَيْسُورَهُ كَانَ مَالَهُ فِي زَكَاةٍ ، وَكَانَ هُوَ فِي صَلَاةٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ حَتَّى يُؤَدِّيَهُ إِلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به مؤمنی وامی دهد و [برای پس گرفتن آن] صبر کند تا دستش باز شود، مال او زکات محسوب شود و فرشتگان برای او دعا کنند تا این که وامش به او برگردانده شود.
ثواب الأعمال : ۱۶۶/۱ .

حدیث ۲۶۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَقْرَضَ مَلْهُوفًا فَأَحْسَنَ طَلِبَتَهُ اسْتَأْنَفَ الْعَمَلَ وَأَعْطَاهُ اللَّهُ بِكُلِّ دِرْهَمٍ أَلْفَ فَنطَارٍ مِنَ الْجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به اندوهگینی [که مالش را از دست داده] وام دهد و در پس گرفتن آن مراعات کند، عمل را از نو شروع کرده است (گناهانش پاک شده) و خداوند به ازای هر درهم، هزار فنطار (صد رطل) از [درهم] بهشت به او عطا کند.

ثواب الأعمال : ۳۴۱/۱ .

حدیث ۲۶۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ ، إِذَا تَقَرَّبَ الْعِبَادُ إِلَى خَالِقِهِم بِالْبِرِّ فَتَقَرَّبَ إِلَيْهِ بِالْعَقْلِ تَسْبِقُهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! هر گاه بندگان با نیکی کردن، به آفریدگار خویش نزدیک شوند، تو با خردورزی به او نزدیک شو تا از آنان پیشی گیری.

مشکاة الأنوار : ۴۳۹/۱۴۷۶ .

حدیث ۲۶۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ : مَا آمَنَ بِيَمَنٍ فَسَّرَ بِرَأْيِهِ كَلَامِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند فرمود: به من ایمان نیاورده است کسی که سخن مرا بر اساس رأی خودش تفسیر کند.
بحار الأنوار: ۹۲/۱۰۷/۱.

حدیث ۲۶۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْثَرُ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي مِنْ بَعْدِ رَجُلٍ يَتَأَوَّلُ الْقُرْآنَ يَضَعُهُ عَلَى غَيْرِ مَوَاضِعِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیشترین چیزی که بعد از خود برای امتم از آن می ترسم، مردی است که قرآن را تأویل نا به جا کند.

منیة المرید : ۳۶۹.

حدیث ۲۶۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اسْتَمَعَ إِلَى آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ كَتَبَتْ لَهُ حَسَنَةً مُضَاعَفَةً ، وَمَنْ تَلَا آيَةً مِنْ كِتَابِ اللَّهِ كَانَتْ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به یک آیه از کتاب خدا گوش دهد، برایش ثوابی دو چندان نوشته شود و هر که یک آیه از کتاب خدا تلاوت کند، روز قیامت آن آیه نوری برای او باشد.
کنز العمال : ۲۳۱۶.

حدیث ۲۶۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْتَ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ مَا نَهَاكَ ، فَإِذَا لَمْ يَنْهَكَ فَلَسْتَ تَقْرؤه .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا زمانی که قرآن تو را [از گناهان] باز می دارد، قرآن بخوان؛ زیرا اگر تو را باز نداشت [در حقیقت آن را نخوانده ای].
شرح نهج البلاغه : ۱۰/۲۳.

حدیث ۲۶۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي جَهَنَّمَ رَحَاءً مِنْ حَدِيدٍ تُطْحَنُ بِهَا رُؤُوسُ الْقُرَاءِ ، وَالْعُلَمَاءِ الْمُجْرِمِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در دوزخ آسیابی آهنی است که با آن سرهای قاریان و علمای گنهکار آرد می شود.

جامع الأخبار: ۱۳۰/۲۵۴.

حدیث ۲۶۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَلَا مَنْ اشْتَقَّ إِلَى اللَّهِ فَلَيْسَتْ مِعْ كَلَامِ اللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان! هر که مشتاق خداست، پس، به کلام خدا گوش دهد.
 کنز العمال : ۲۴۷۲ .

حدیث ۲۶۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رُبَّ تَالِ الْقُرْآنِ وَالْقُرْآنُ يَلْعَنُهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای بسا قرآن خوانی که قرآن لعنتش می کند .
 بحار الأنوار : ۹۲/۱۸۴/۱۹ .

حدیث ۲۶۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَحْسَنِ النَّاسِ صَوْتًا بِالْقُرْآنِ - : مَنْ إِذَا سَمِعَتْ قِرَاءَتَهُ رَأَيْتَ أَنَّهُ يَخْشَى اللَّهَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به این سؤال که چه کسی قرآن را از همه خوشتر می خواند - فرمود : کسی که هر گاه
 قرآن خواندن او را بشنوی، ترس و خشیت از خدا را در او ببینی .
 بحار الأنوار : ۹۲/۱۹۵/۱۰ .

حدیث ۲۶۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَرَتَّلِ الْقُرْآنَ
 تَرْتِيلًا» - : بَيْنَهُ تَبْيَانًا ، وَلَا تَنْتَوُهُ نَثْرَ الْبَقْلِ ، وَلَا تَهْدُهُ هَذَا الشَّعْرَ ، قَفُوا عِنْدَ عَجَائِبِهِ ، حَرِّكُوا بِهِ الْقُلُوبَ ، وَلَا يَكُنْ هُمْ أَحَدِكُمْ آخِرَ السُّورَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - درباره آیه : «و رتل القرآن ترتیلاً» - فرمود : قرآن را روشن و شمرده بخوان و آن را مانند تخم علف
 پراکنده اش
 مساز و همچون شعر به شتاب و بریده و بریده بخوان. در شگفتیه‌هایش درنگ کنید، دلها را با آن به تپش و حرکت در آورید و همه
 کوشش شما این نباشد که سوره را به آخر برسانید.
 النوادر للراوندي : ۱۶۴/۲۴۷ .

حدیث ۲۶۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اقْرَؤُوا الْقُرْآنَ بِالْحُزْنِ ؛ فَإِنَّهُ نَزَلَ بِالْحُزْنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قرآن را با آواز حزین بخوانید؛ زیرا که آن با صوت حزین نازل شده است.
کنز العمال : ۲۷۷۷.

حدیث ۲۶۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَحْسَنِ النَّاسِ صَوْتًا بِالْقُرْآنِ - : مَنْ إِذَا سَمِعَتْ قِرَاءَتَهُ رَأَيْتَ أَنَّهُ يَخْشَى اللَّهَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به این سؤال که چه کسی قرآن را از همه خوشتر می خواند - فرمود : کسی که هر گاه قرآن خواندن او را بشنوی، ترس و خشیت از خدا را در او ببینی.
بحار الأنوار : ۹۲/۱۹۵/۱۰.

حدیث ۲۶۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زَيُّوْا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قرآن را با صداهای [خوش] خود، زینت بخشید.
بحار الأنوار : ۹۲/۱۹۰/۲.

حدیث ۲۶۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ شَيْءٍ جَلِيَّةٌ وَجَلِيَّةُ الْقُرْآنِ الصَّوْتُ الْحَسَنُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی زیوری دارد و زیور قرآن صوت خوش است.
کنز العمال : ۲۷۶۸.

حدیث ۲۶۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا بَنِيَّ ، لَا تَغْفُلْ عَنِ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ ؛ فَإِنَّ الْقُرْآنَ يُحْيِي الْقَلْبَ ، وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندم! از خواندن قرآن غافل مباش؛ زیرا که قرآن دل را زنده می کند و از فحشا و زشتکاری و ستم و گناه باز می دارد.
کنز العمال : ۴۰۳۲.

حدیث ۲۶۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَقَالُ لِصَاحِبِ الْقُرْآنِ : اِقْرَأْ وَاِرْقَ وَرَتَّلْ كَمَا كُنْتَ تُرْتِّلُ فِي دَارِ الدُّنْيَا ، فَإِنَّ مَنَزِلَتَكَ عِنْدَ آخِرِ آيَةٍ كُنْتَ تَقْرَأُهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به کسی که قرآن می داند، گفته می شود: بخوان و بالا رو و با ترتیل بخوان، همچنان که در دنیا با ترتیل می خواندی؛ زیرا منزلت و جایگاه تو در آخرین آیه ای است که می خوانده ای.

کنز العمال : ۲۳۳۰

حدیث ۲۶۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكَ بِقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ ؛ فَإِنَّ قِرَاءَتَهُ كَفَّارَةٌ لِلذُّنُوبِ ، وَسَتْرٌ فِي النَّارِ ، وَأَمَانٌ مِنَ الْعَذَابِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر تو باد خواندن قرآن؛ زیرا خواندن آن کفاره گناهان است و پرده ای در برابر آتش و موجب ایمنی از عذاب.

بحار الأنوار: ۹۲/۱۷/۱۸.

حدیث ۲۶۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَنْ يُحَدِّثَ رَبَّهُ فَلْيَقْرَأِ الْقُرْآنَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه فردی از شما دوست داشته که با پروردگارش سخن بگوید، قرآن بخواند.

کنز العمال : ۲۲۵۷

حدیث ۲۶۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَنْبَغِي لِصَاحِبِ الْقُرْآنِ أَنْ يَحِدَّ مَعَ مَنْ حَدَّ ، وَلَا يَجْهَلَ مَعَ مَنْ يَجْهَلُ وَفِي جَوْفِهِ كَلَامُ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای ملازم قرآن شایسته نیست با کسی که نسبت به او تندی کرده است، تندی کند و کسی که در اندرونش کلام خداست، با کسی که [نسبت به وی] رفتار جهالت آمیز می کند، جاهلانه رفتار نمی کند.

کنز العمال : ۲۳۴۷.

حدیث ۲۶۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَشْرَافُ أُمَّتِي حَمَلَةُ الْقُرْآنِ وَأَصْحَابُ اللَّيْلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اشراف و بزرگان امت من قرآن دانان و شب زنده داران هستند.

الخصال : ۷/۲۱.

حدیث ۲۶۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَحَقَّ النَّاسِ بِالتَّخَشُّعِ فِي السَّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ لِحَامِلِ الْقُرْآنِ ، وَإِنَّ أَحَقَّ النَّاسِ فِي السَّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ بِالصَّلَاةِ وَالصُّومِ لِحَامِلِ الْقُرْآنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سزاوارترین مردم به خشوع داشتن نهانی و آشکار در برابر خدا، قرآن دان است. سزاوارترین مردم به نماز خواندن و روزه گرفتن در آشکار و نهان، قرآن دان است.

الکافی : ۲/۶۰۴/۵.

حدیث ۲۶۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَمَلَةُ الْقُرْآنِ هُمُ الْمَحْفُوفُونَ بِرَحْمَةِ اللَّهِ ، الْمَلْبُوسُونَ بِنُورِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این قرآن دانان هستند که در رحمت خدا قرار دارند و پوشیده در نور او.

جامع الأخبار : ۱۱۵/۲۰۲.

حدیث ۲۶۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الَّذِي لَيْسَ فِي جَوْفِهِ شَيْءٌ مِنَ الْقُرْآنِ كَالْبَيْتِ الْخَرِبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در اندرونش چیزی از قرآن نیست، همانند خانه ای ویران است.

کنز العمال : ۲۴۷۸

حدیث ۲۶۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَشِيرًا لِأَحَدِكُمْ أَنْ يَقُولَ نَسِيْتُ آيَةَ كَيْتٍ وَكَيْتٍ ، بَلْ هُوَ نَسِيَ . اسْتَدْكِرُوا الْقُرْآنَ ، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَهُو أَشَدُّ تَفْصِيًا مِنْ صُدُورِ الرُّجَالِ مِنَ النَّعْمِ مِنْ عُقْلِهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوب نیست که فردی از شما بگوید فلان و بهمان آیه را از یاد بردم، [چنین نیست] بلکه از یاد[ش] [برده شده است. قرآن را [در ذهن خود مرور و] یادآوری کنید؛ زیرا سوگند به آن که جانم در دست اوست، قرآن از سینه های مردان زودتر می رهد تا شتر از زانو بندش.

کنز العمال : ۲۸۴۹.

حدیث ۲۶۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَعْطَاهُ اللَّهُ حِفْظَ كِتَابِهِ فَظَنَّ أَنَّ أَحَدًا أُعْطِيَ أَفْضَلَ مِمَّا أُعْطِيَ فَقَدْ غَمَطَ أَفْضَلَ النَّعْمَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس که خدا نعمت حفظ کتاب خود را به او عطا کند و آن کس گمان کند که به دیگران نعمتی بزرگتر از این نعمت او داده شده است، بیگمان نسبت به بزرگترین نعمت تحقیر و ناسپاسی روا داشته است.

کنز العمال : ۲۳۱۷

حدیث ۲۶۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ عَلَّمَ رَجُلًا الْقُرْآنَ فَهُوَ مَوْلَاهُ ، لَا يَخْذُلُهُ وَلَا يَسْتَأْذِرُهُ عَلَيْهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به مردی قرآن بیاموزد، مولای اوست و آن مرد نباید او را تنها و بی یار گذارد و خود را بر وی ترجیح دهد.
 کنز العمال : ۲۳۸۲.

حدیث ۲۶۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَيْكُمْ بِتَعَلُّمِ الْقُرْآنِ وَكَثْرَةِ تِلَاوَتِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد آموختن قرآن و بسیار خواندن آن.
 کنز العمال : ۲۳۶۸

حدیث ۲۶۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین شما، کسی است که قرآن را فرا گیرد و [به دیگران] آموزش دهد.
 کنز العمال : ۲۳۵۱

حدیث ۲۶۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَرَادَ عِلْمَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فَلْيَتَوَرَّ الْقُرْآنَ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خواهان علم پیشینیان و آیندگان، از اول تا به آخر دنیا است، در قرآن کند و کاو کند.
 فَلْيَتَوَرَّ الْقُرْآنَ : اى لينقر عنه ويفكر فى معانيه وتفسيره وقراءته. (النهاية : ۱/۲۲۹).

حدیث ۲۶۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أُعْطِيَ الْقُرْآنَ فَظَنَّ أَنَّ أَحَدًا أُعْطِيَ كَثْرَ مَا أُعْطِيَ فَقَدْ عَظَّمَ صَغِيرًا وَصَغَّرَ كَبِيرًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به هر کس [نعمت دانستن] قرآن داده شود و با این حال گمان کند که به دیگری نعمتی بالاتر و بیشتر از این نعمت او داده شده است، بیگمان کوچکی را بزرگ شمرده و بزرگی را کوچک.
 معانی الأخبار : ۲۷۹.

حدیث ۲۶۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْقُرْآنُ غِنَى ، لَا غِنَى دُونَهُ ، وَلَا فَقْرَ بَعْدَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قرآن ثروتی است که بدون آن توانگری نباشد و با وجود آن فقری نه.
 بحار الأنوار : ۹۲/۱۹/۱۸.

حدیث ۲۶۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 فَضْلُ الْقُرْآنِ عَلَى سَائِرِ الْكَلَامِ كَفَضْلِ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برتری قرآن بر دیگر سخنان،
 همچون برتری خدا بر خلق خود است.
 بحار الأنوار : ۹۲/۱۹/۱۸.

حدیث ۲۶۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَيْكُمْ بِالْقُرْآنِ ، فَاتَّخِذُوهُ إِمَامًا وَقَائِدًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد قرآن، آن را پیشوا و راهبر خود کنید.
 كنز العمال : ۴۰۲۹.

حدیث ۲۶۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لَمَّا قِيلَ لَهُ : أُمَّتُكَ سَيَتَفَتَنُنَّ ، فَسِئَلُ : مَا الْمَخْرُجُ مِنْ ذَلِكَ ؟ - : كِتَابُ اللَّهِ الْعَزِيزُ ، الَّذِي لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ ،
 تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ، مَنْ ابْتَغَى الْعِلْمَ فِي غَيْرِهِ أَضَلَّهُ اللَّهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - وقتی به ایشان گفته شد: بزودی امت تو گرفتار فتنه خواهد شد، [در جواب این پرسش که : [راه
 خلاص از آن چیست؟ - فرمود : کتاب گرامی خدا، همان که باطل نه از پیش و نه از پس بدو راه نیابد، فرود آمده [و] از سوی
 حکیمی ستوده است. هر که علم را در جز قرآن بجوید، خداوند گمراهش کند.
 تفسیر العیاشی : ۱/۶/۱۱ ، أنظر تمام الحديث.

حدیث ۲۶۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا تَبَسَّتِ الْأُمُورُ عَلَيْكُمْ كَقَطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ فَعَلَيْكُمْ بِالْقُرْآنِ ؛ فَإِنَّهُ شَافِعٌ مُشَفِّعٌ ، وَمَا جِلُّ مُصَدِّقٌ ، وَمَنْ جَعَلَهُ أَمَامَهُ قَادَهُ إِلَى الْجَنَّةِ ،

وَمَنْ جَعَلَهُ خَلْفَهُ قَادَهُ إِلَى النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه کارها همچون پاره های شب تاریک بر شما تاریک و شبهه ناک شد، به قرآن روی آورید؛ زیرا قرآن شفیع است که شفاعتش پذیرفته است و شاک و خصمی است که شکایتش قبول می شود. هر که قرآن را فرایش خود قرار دهد، او را به سوی بهشت کشاند و هر که آن را پشت سر خویش نهد، به سوی دوزخش کشاند.
کنز العمال : ۴۰۲۷.

حدیث ۲۶۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَعَانَ عَلَى قَتْلِ مُؤْمِنٍ بِشَطْرِ كَلِمَةٍ لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَكْتُوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ : آيِسٌ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس [حتی] با نیم کلمه حرف در کشتن مؤمنی کمک کند، روز قیامت خدا را در حالی دیدار کند که بر پیشانی‌اش نوشته شده است: نومید (محروم) از رحمت خدا.
کنز العمال : ۳۹۸۹۵، وراجع وسائل الشیعه: ۸/۶۱۵ باب ۱۶۳.

حدیث ۲۶۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، أَيْتَلُّ قَتِيلٌ وَأَنَا بَيْنَ أَظْهُرِكُمْ لَا يُعَلِّمُ مَنْ قَتَلَهُ؟! لَوْ أَنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ اجْتَمَعُوا عَلَى قَتْلِ رَجُلٍ مُسْلِمٍ لَعَذَّبَهُمُ اللَّهُ بِلَا عَدَدٍ وَلَا حِسَابٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! من در میان شما باشم و جنازه مقتولی پیدا شود و قاتلش معلوم نباشد؟! اگر اهل آسمانها و زمین در کشتن مرد مسلمانی همدستان شوند، هر آینه خداوند همه آنان را، بی شمار و بی حساب، عذاب دهد.
کنز العمال : ۳۹۹۵۲

حدیث ۲۶۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَزَوَالِ الدُّنْيَا جَمِيعًا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ دَمِ سُفْكَ بَغَيْرِ حَقٍّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیگمان اگر همه دنیا نابود شود، نزد خدا اهمیتش کمتر از خونی است که به ناحق ریخته شود.
الترغیب والترهیب : ۳/۲۹۳/۶.

حدیث ۲۶۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَا يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي الدِّمَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت نخستین چیزی که درباره آن میان مردم داوری می شود، خون است.
کنز العمال : ۳۹۸۸۷.

حدیث ۲۶۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَعْتَى النَّاسَ مَنْ قَتَلَ غَيْرَ قَاتِلِهِ ، أَوْ ضَرَبَ غَيْرَ ضَارِبِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرکش ترین مردم کسی است که بی گناهی را که قصد کشتن او را نداشته است، بکشد یا غیرزنده خود را بزند.
 الأُمَالِي لِلصَّدُوقِ : ۷۳/۴۱ .

حدیث ۲۶۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ»
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - درباره آیه: «خداوند کسانی را که ایمان آورده اند در زندگی دنیا و آخرت با گفتار ثابت و درست استوار می دارد» - فرمود : مراد در قبر و به هنگام سؤال از مردگان است.
 إبراهيم : ۲۷ .

حدیث ۲۷۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَوَّلُ عَدَلِ الْآخِرَةِ الْقُبُورُ ، لَا يُعْرَفُ شَرِيفٌ مِنْ وَضِيعٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرآغاز عدالتِ آخرت، قبرهاست که شرافتمند از غیر شرافتمند نمی شناسد.
 الجعفریات : ۲۰۵ .

حدیث ۲۷۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا رَأَيْتُ مَنْظَرًا إِلَّا وَالْقَبْرُ أَفْظَعُ مِنْهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : منظره ای ندیدم مگر اینکه قبر از آن ترسناک تر است .
 تنبيه الخواطر : ۱/۲۸۴ .

حدیث ۲۷۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الْقَبْرَ أَوَّلُ مَنَازِلِ الْآخِرَةِ ، فَإِنْ نَجَا مِنْهُ فَمَا بَعْدَهُ أَيْسَرُ مِنْهُ ، وَإِنْ لَمْ يَنْجُ مِنْهُ فَمَا بَعْدَهُ لَيْسَ أَقْلَ مِنْهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قبر نخستین منزل آخرت است. اگر کسی از آن به سلامت رست، منازل بعد آن آسانتر است و اگر به سلامت نرست، دشواری منازل بعدی کمتر از آن نیست.
 بحار الأنوار : ۶/۲۴۲/۶۴ .

حدیث ۲۷۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا مِنْ شَيْءٍ أَقْطَعُ لِظَهْرِ إِبْلِيسَ مِنْ عَالِمٍ يَخْرُجُ فِي قَبِيلَةٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ چیز برای ابلیس کمرشکن تر از عالمی که در میان قبیله ای سر بردارد، نیست.
 کنز العمال : ۲۸۷۵۵ .

حدیث ۲۷۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 فَقِيهٌ وَاحِدٌ أَشَدُّ عَلَى إِبْلِيسَ
 مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وجود یک فقیه برای ابلیس، گرانتر از هزار عابد است.
 بحار الأنوار : ۱/۱۷۷/۴۸ .

حدیث ۲۷۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ دَعَامَةً ، وَدَعَامَةُ هَذَا الدِّينِ الْفِقْهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا برای هر چیزی تکیه گاهی است و تکیه گاه این دین، فقه است.
 کنز العمال : ۲۸۷۶۸ .

حدیث ۲۷۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْفِقْهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین عبادت ، فقه (شناخت دین) است.
 الترغیب والترهیب : ۱/۹۳/۳ .

حدیث ۲۷۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بَعْدَ خَيْرٍ فَقَّهَهُ فِي الدِّينِ ، وَالْهَمَّهُ رُشْدَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند خوبی بنده ای را بخواهد، او را در دین فقیه گرداند و راه درست و راستش را به او الهام فرماید.
 کنز العمال : ۲۸۶۹۰ .

حدیث ۲۷۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِطْلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به بهشت سری زدم، دیدم بیشتر مردم آن فقیرانند.

مسند ابن حنبل : ۱/۵۰۴/۲۰۸۶.

حدیث ۲۷۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَتْرُكْ دِرْهَمًا وَلَا دِينَارًا لَمْ يَدْخُلِ الْجَنَّةَ أَغْنَى مِنْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که بمیرد و درهم و دیناری از خود بر جای نگذارد، توانگرتر از او کسی وارد بهشت نشود.

بحار الأنوار : ۷۱/۲۶۷/۱۷.

حدیث ۲۷۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَى لِلْمَسَاكِينِ بِالصَّبْرِ ، وَهُمْ الَّذِينَ يَزُونَ مَلَكَوَتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا به حال مستمندان شکیبا. آنهایند کسانی که ملکوت آسمانها و زمین را می بینند.

الکافی : ۲/۲۶۳/۱۳.

حدیث ۲۷۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْفُقَرَاءُ مُلُوكُ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، وَالنَّاسُ كُلُّهُمْ مُشْتَاقُونَ إِلَى الْجَنَّةِ وَالْجَنَّةُ مُشْتَاقَةٌ إِلَى الْفُقَرَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقرا شهریاران اهل بهشتند. مردم همگی مشتاق بهشتند و بهشت مشتاق فقیران است.

بحار الأنوار : ۷۲/۴۹/۵۸.

حدیث ۲۷۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الْفَقْرَ أَمَانَةً عِنْدَ خَلْقِهِ ، فَمَنْ سَتَرَهُ أَعْطَاهُ اللَّهُ مِثْلَ أَجْرِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند فقر را نزد خلق خود امانت نهاده است. بنابراین، هر کس آن را مخفی نگه دارد، خداوند

پاداش روزه گیر شب زنده دار را به او عطا فرماید.

الکافی : ۲/۲۶۰/۳.

حدیث ۲۷۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الأمانةُ تَجْلِبُ الغَنَاءَ ، والخِيَانَةُ تَجْلِبُ الفَقْرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امانتداری توانگری می آورد و خیانت [در امانت] فقر.
بحار الأنوار: ۷۵/۱۱۴/۶.

حدیث ۲۷۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَفَاقَرَ افْتَقَرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که دم از ناداری زند، نادار شود.
بحار الأنوار: ۷۶/۳۱۶/۶.

حدیث ۲۷۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِلَّةُ الرَّحِمِ تَزِيدُ فِي العُمُرِ ، وَتَنْفِي الفَقْرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صله رحم، عمر را زیاد می کند و فقر را از بین می برد.
بحار الأنوار : ۷۴/۱۰۳/۶۱.

حدیث ۲۷۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اسْتَدَلَّ مؤمِنًا أَوْ مؤمِنَةً أَوْ حَقَّرَهُ لِفَقْرِهِ أَوْ قَلَّ ذاتِ يَدِهِ ، شَهَرَهُ اللهُ تَعَالَى يَوْمَ القِيَامَةِ ثُمَّ يَفْضَحُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس مرد یا زن مؤمنی را به سبب تهیدستی یا اندک بودن مال و داراییش خوار شمارد یا تحقیر کند، خداوند متعال در روز قیامت او را [بدین کار زشتش] شهره و سپس رسوایش سازد.
بحار الأنوار : ۷۲/۴۴/۵۲.

حدیث ۲۷۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الفَقْرُ فَقْرُ القَلْبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر (حقیقی)، فقر دل است .
بحار الأنوار : ۷۲ / ۵۶ / ۸۶.

حدیث ۲۷۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ... ما الصُّعْلُوكُ فَيَكُمُ ؟ قالوا : الرَّجُلُ الَّذِي لا مَالَ لَهُ ، فقال : بلِ الصُّعْلُوكُ حَقَّ الصُّعْلُوكِ مَنْ لَمْ يُقَدِّمْ مِنْ مَالِهِ شَيْئًا يَحْتَسِبُهُ عِنْدَ اللهِ وَإِنْ كَانَ كَثِيرًا مِنْ بَعْدِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم ! ... به نظر شما فقیر کیست؟ عرض کردند: مردی که ثروتی ندارد. فرمود: نه، فقیر حقیقی کسی است که از مال خود چیزی به حساب خدا پیش نفرستد، اگر چه پس از او مال بسیاری بماند .
بحار الأنوار: ۷۷ / ۱۵۰ / ۸۶

حدیث ۲۷۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْفَقْرُ خَيْرٌ مِنَ الْغِنَى ، إِلَّا مَنْ حَمَلَ فِيمَغْرَمٍ وَأَعْطَى فِي نَائِبَةٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر بهتر از توانگری است ، مگر (در مورد) کسی که غرامت و تاوانی را (از سوی تنگدستی) پردازد یا در گرفتاریها به دیگران کمک کند .
بحار الأنوار: ۷۲ / ۵۶ / ۸۶ .

حدیث ۲۷۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْفَقْرُ رَاحَةٌ ، وَالْغِنَى عُقُوبَةٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر آرامش است و مالداری، کیفر.
شعب الإيمان: ۵/۳۸۸/۷۰۴۰ .

حدیث ۲۷۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْفَقْرُ أَزِينُ عَلَى الْمُؤْمِنِ مِنَ الْعِذَارِ الْحَسَنِ عَلَى خَدِّ الْفَرَسِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر برای مؤمن زینده تر است از داغ و نشانی زیبا بر گونه اسب .
المعجم الكبير: ۷ / ۲۹۵ / ۷۱۸۱ عن شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ .

حدیث ۲۷۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اللَّهُمَّ أَحِبْنِي مِسْكِينًا ، وَتَوَفَّنِي مِسْكِينًا ، وَاحْشُرْنِي فِي زُمْرَةِ الْمَسَاكِينِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بار خدایا ! مرا مستمند زنده بدار و مستمند بمیران و در شمار مستمندان ، محشورم فرما .
کنز العمال: ۱۶۶۶۹ .

حدیث ۲۷۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْفُقَرَاءُ أَصْدِقَاءُ اللَّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقرا ، دوستان خدایند .

الفردوس : ۳ / ۱۵۷ / ۴۴۲۴ .

حدیث ۲۷۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْفَقْرُ فَخْرِي ، وَبِهِ أَفْتَخِرُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر مایه افتخار من است و به آن مباهات می ورزم .
 عدّه الداعی : ۱۱۳ .

حدیث ۲۷۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ وَالْفَقْرِ ، فَقَالَ رَجُلٌ : أَيْعِدِلَانِ ؟ قَالَ : نَعَمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بار خدایا ! من از کفر و فقر به تو پناه می برم . مردی عرض کرد: آیا این دو با هم برابرند ؟ فرمود :
 آری .
 کنز العمال : ۱۶۶۸۷ .

حدیث ۲۷۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَوْلَا رَحْمَةُ رَبِّي عَلَىٰ فُقَرَاءِ أُمَّتِي ، كَادَ الْفَقْرُ يَكُونُ كُفْرًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر پروردگار من به فقیران امّتم مهر نمی ورزید ، فقر آنان را در آستانه کفر قرار می داد .
 جامع الأخبار : ۳۰۰ / ۸۱۷ .

حدیث ۲۷۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْفَقْرُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر ، سخت‌تر از کشتار است .
 جامع الأخبار : ۲۹۹ / ۸۱۶ .

حدیث ۲۷۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَادَ الْفَقْرُ أَنْ يَكُونَ كُفْرًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر ، انسان را در آستانه کفر قرار می دهد .
 الکافی : ۲ / ۳۰۷ / ۴ عن السكونی عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۲۷۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَفْضَلُكُمْ مَنْزِلَةً عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى أَطْوَلُكُمْ جُوعًا وَتَفَكُّرًا ، وَأَبْعَضُكُمْ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى كُلُّ نَوْمٍ وَأَكُولٍ وَشَرِيبٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بلند پایه ترین شما نزد خداوند متعال کسی است که مدت‌های طولانی تری گرسنگی بکشد و به تفکر بپردازد ، و منفورترین شما نزد خداوند متعال هر آن کسی است که پر خواب و پر خور و پر نوش باشد.
 تنبیه الخواطر : ۱/۱۰۰.

حدیث ۲۷۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّ أَفْضَلَ النَّاسِ مَنْ تَوَاضَعَ عَنِ رِفْعِهِ ، وَزَهَدَ عَنِ غُنْيِهِ ، وَأَنْصَفَ عَنِ قُوَّةٍ ، وَحَلَمَ عَنِ قُدْرَةٍ ، أَلَا وَإِنَّ أَفْضَلَ النَّاسِ عَبْدٌ أَخَذَ مِنَ الدُّنْيَا الْكَفَافَ ، وَصَاحَبَ فِيهَا الْعَفَافَ ، وَتَزَوَّدَ لِلرَّحِيلِ ، وَتَأَهَّبَ لِلْمَسِيرِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! همانا برترین مردم، کسی است که با وجود بلند مرتبگی، فروتنی کند و با وجود توانگری، به دنیا زهد ورزد و در عین داشتن توانایی، انصاف به خرج دهد و در عین قدرتمندی، بردبار باشد. بدانید که برترین مردم، بنده ای است که از دنیا به قدر کفاف بگیرد و در آن با خویشنداری و عزت نفس زندگی کند و برای سفر [آخرت] توشه بگیرد و برای رفتن آماده شود.
 أعلام الدین : ۳۳۷/۱۵.

حدیث ۲۷۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَوْلَا عِبَادَةُ اللَّهِ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر نبود وجود بندگانی که برای خدا رکوع می کنند و کودکان شیرخوار و حیوانات چرنده، بیگمان عذاب سختی بر سرتان می ریخت.
 فی مجمع البیان: «عبادُ الله»، والتصویب من تفسیر نور الثقلین .

حدیث ۲۷۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَنْ تُقَدَّسَ أُمَّةٌ لَّا يُؤْخَذُ لِلضَّعِيفِ فِيهَا حَقُّهُ مِنَ الْقَوِيِّ غَيْرِ مُتَعَمِّعٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگز پاک و پاکیزه (سعادت‌مند) نگردد آن امتی، که حق ناتوان بدون ترس و لرز از قدرتمند گرفته نشود.
 بحار الأنوار : ۷۷/۲۵۸/۱.

حدیث ۲۷۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمَعْصِيَةَ إِذَا عَمِلَ بِهَا الْعَبْدُ سِرًّا لَمْ تَضُرَّ إِلَّا عَامِلَهَا ، وَإِذَا عَمِلَ بِهَا عَلَانِيَةً وَلَمْ يُعَيِّرْ عَلَيْهِ أُضْرَتْ بِالْعَامَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گناه را هرگاه بنده پنهانی مرتکب شود به کسی جز صاحب آن زبانی نمی زند و هرگاه آشکارا انجامش دهد و مردم او را منع نکنند، آن گناه به عموم مردم آسیب خواهد رساند.
بحار الأنوار: ۱۰۰/۷۴/۱۵.

حدیث ۲۷۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَلَّتَانِ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ فِيهِمَا مَفْتُونٌ : الصَّحَّةُ وَالْفِرَاقُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو چیز است که مایه فتنه (آزمایش یا فساد) بسیاری از مردم است: تندرستی و فراغت (بیکاری).
الکافی : ۸/۱۵۲/۱۳۶.

حدیث ۲۷۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الصَّحِيحَ الْفَارِعَ ، لَا فِي شُغْلِ الدُّنْيَا وَلَا فِي شُغْلِ الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند از شخص تندرست بیکاره که نه در کار دنیاست و نه سرگرم کار آخرت، نفرت دارد.
شرح نهج البلاغه : ۱۷/۱۴۶.

حدیث ۲۷۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَشَدُّ النَّاسِ حِسَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمَكْفِيُّ الْفَارِعُ ، إِنْ كَانَ الشُّغْلُ مَجْهَدَةً فَالْفَارِعُ مَفْسَدَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت سخت ترین حسابرسی را کسی دارد که کارهایش را دیگران [از پیشکار و نوکر و خدمتکار] انجام دهند و خودش بیکار بگردد. گو این که کار کردن مایه رنج و زحمت است اما بیکاری موجب فساد و تباهی است.
تنبيه الخواطر : ۱/۶۰.

حدیث ۲۷۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْمَلْ بِفَرَائِضِ اللَّهِ تَكُنْ أَتَقَى النَّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به فرایض خدا عمل کن، تا از پرهیزگارتین مردم باشی.
الکافی : ۲/۸۲/۴.

حدیث ۲۷۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَرَكَ الْفُرْصَ غُصَصٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از کف نهادن فرصتها، اندوهها آورد.

بحار الأنوار: ۷۷/۱۶۵/۲.

حدیث ۲۷۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ فُتِحَ لَهُ بَابٌ مِنَ الْخَيْرِ فَلْيَتَّهْزِهِ ؛ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي مَتَى يُغْلَقُ عَنْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس که دری از خیر به رویش گشوده شود، باید آن را غنیمت شمرد؛ زیرا که نمی داند آن در

چه وقت به رویش بسته می شود.

کنز العمال : ۴۳۱۳۴.

حدیث ۲۷۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا ذُكِرَتِ الْأَعْجِمُ عِنْدَهُ - : لَأَنَا بِهِمْ أَوْ بَعْضِهِمْ أَوْ تَقَى مَنِّي بَكُم أَوْ بَعْضِكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - هنگامی که در حضور ایشان از عجمها سخن به میان آمد - فرمود: اطمینان من به آنها یا برخی از

آنان، بیشتر از اطمینانم به شما یا برخی از شماست.

کنز العمال : ۳۴۱۲۸.

حدیث ۲۷۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ كَانَ الْعِلْمُ بِالثَّرِيَا لَتَنَاوَلَهُ رِجَالٌ مِنْ فَارِسَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر دانش در ثریا باشد، بیگمان مردانی از ایران به آن دست یابند.

کنز العمال : ۳۴۱۳۱.

حدیث ۲۷۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ أَنَّ الدِّينَ مُعَلَّقٌ بِالثَّرِيَا لَتَنَاوَلَهُ رِجَالٌ مِنْ أَبْنَاءِ فَارِسَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر دین به ستاره ثریا آویخته باشد ، همانا مردانی از پارسیان به آن دست می یابند .

فردوس: ۳ / ۳۶۰.

حدیث ۲۷۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْظَمُ النَّاسِ نَصِيبًا فِي الْإِسْلَامِ أَهْلُ فَارِسَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزرگترین سهم را در اسلام، مردم ایران دارند.

کنز العمال : ۳۴۱۲۶.

حدیث ۲۷۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْفَقْرُ فَخْرِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر، افتخار من است.

بحار الأنوار : ۷۲/۳۰.

حدیث ۲۷۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفَّهُ الْحَسَبِ الْاِفْتِخَارُ وَالْعُجْبُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آفت بزرگی خاندان، فخر فروشی و خودپسندی است.

الکافی : ۲/۳۲۸/۲.

حدیث ۲۷۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ تَوَاضَعُوا، حَتَّى لَا يَفْخَرَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ، وَلَا يَبْغِي أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به من وحی فرمود که فروتن باشید، تا کسی بر کسی فخر نفرشد و کسی به کسی تجاوز و

زورگویی نکند.

الترغیب والترهیب : ۳/۵۵۸/۱.

حدیث ۲۷۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ الْجَنَّةَ عَلَى كُلِّ فَحَّاشٍ بَدَنِيٍّ، قَلِيلِ الْحَيَاءِ، لَا يُبَالِي مَا قَالَ وَلَا مَا قِيلَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بهشت را بر هر فحاش بدزبان بی شرمی که باکی ندارد چه گوید و چه شنود، حرام کرده

است.

الکافی : ۲/۳۲۳/۳.

حدیث ۲۷۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنْ شَرِّ عِبَادِ اللَّهِ مَنْ تَكَرَّرَ مُجَالَسَتَهُ لِفُحْشِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یکی از بدترین بندگان خدا کسی است که، به سبب بد زبانی و دشنام گوییش، همنشین با او ناخوشایند باشد.

الکافی : ۲/۳۲۵/۸.

حدیث ۲۷۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَجْرُكُمْ عَلَى الْفِتْوَى أَجْرُكُمْ عَلَى النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بی باک ترین شما در فتوا دادن، بی باک ترین شما در برابر آتش است.

بحار الأنوار : ۲/۱۲۳/۴۸.

حدیث ۲۷۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيَغْشَيْنَّ أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي فِتْنٌ كَقَطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ ، يُصْبِحُ الرَّجُلُ فِيهَا مُؤْمِنًا وَيُمْسِي كَافِرًا ، وَيُمْسِي مُؤْمِنًا وَيُصْبِحُ كَافِرًا ، يَبِيعُ أَقْوَامٌ دِينَهُمْ بَعْرَضٍ مِنَ الدُّنْيَا قَلِيلٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر آینه پس از من فتنه‌هایی همچون پاره‌های شب تاریک را فراموشانند، چندان که آدمی بر اثر آنها شب مؤمن باشد و روز کافر، روز مؤمن باشد و شب کافر. مردمانی دین خود را به اندک متاعی از دنیا می‌فروشند.

کنز العمال : ۳۰۸۹۳.

حدیث ۲۷۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَى لِلْمُخْلِصِينَ ، أُولَئِكَ مَصَابِيحُ الْهُدَى تَنْجِلِي عَنْهُمْ كُلَّ فِتْنَةٍ ظَلَمَاءَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا به حال مخلصان، آنان چراغهای هدایتند و هر فتنه‌تاری از آنها برطرف می‌شود.

الترغیب والترهیب : ۱/۵۴/۵.

حدیث ۲۷۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَتَكُونُ فِتْنٌ يُصْبِحُ الرَّجُلُ فِيهَا مُؤْمِنًا وَيُمْسِي كَافِرًا ، إِلَّا مَنْ أَحْيَاهُ اللَّهُ تَعَالَى بِالْعِلْمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزودی فتنه‌هایی پدید خواهد آمد که بر اثر آنها انسان شب خود را با ایمان به صبح می‌رساند و روزش را در حالی به شب می‌رساند که کافر است، مگر کسی که خداوند متعال او را به دانش زنده کرده باشد.

کنز العمال : ۳۰۸۸۳.

حدیث ۲۷۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَأَنَا لِفِتْنَةِ السَّرَّاءِ أَخَوْفُ عَلَيْكُمْ مِنْ فِتْنَةِ الضَّرَّاءِ ، إِنَّكُمْ ابْتَلَيْتُمْ بِفِتْنَةِ الضَّرَّاءِ فَصَبِرْتُمْ ، وَإِنَّ الدُّنْيَا حُلُوهٌ خَضِرَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : راستی که من از فتنه خوشی برای شما بیمناکترم تا فتنه سختی. شما به فتنه سختی درافتادید و صبر کردید، اما دنیا شیرین و فریباست.

الترغیب والترهیب: ۴/۱۸۴/۷۴.

حدیث ۲۷۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ فَاتِنَاتٌ : الشَّعْرُ الْحَسَنُ ، وَالْوَجْهُ الْحَسَنُ ، وَالصَّوْتُ الْحَسَنُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز دلربا و فتنه گر است : موی زیبا، رخسار زیبا و صدای خوش.

کنز العمال: ۴۴۱۲۹.

حدیث ۲۷۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

غَيْرَتَانِ أَحَدُهُمَا يُحِبُّهُ اللَّهُ وَالْأُخْرَى يُبْغِضُهَا اللَّهُ : الْغَيْرَةُ مِنَ الرَّيْبِ يُحِبُّهَا اللَّهُ وَالْغَيْرَةُ مِنَ غَيْرِ الرَّيْبِ يُبْغِضُهَا اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دوگونه غیرت وجود دارد که یکی را خداوند دوست و یکی را دشمن دارد : غیرت وزدی که در تهمت و بدگمانی است خدا دوستش دارد و غیرت که در جایی که بدگمانی در بین نباشد، خداوند عز و جلدشمن می دارد .

الفردوس: ج ۳ ص ۱۰۶ ح ۴۲۹۵ .

حدیث ۲۷۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنَ الْغَيْرَةِ مَا يُحِبُّ اللَّهُ ، وَمِنْهَا مَا يَكْرَهُ اللَّهُ ، فَأَمَّا مَا يُحِبُّ فَالْغَيْرَةُ فِي الرَّيْبِ ، وَأَمَّا مَا يَكْرَهُ فَالْغَيْرَةُ فِي غَيْرِ الرَّيْبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : غیرتی هست که خدا دوست دارد و غیرتی هست که دوست ندارد. غیرتی که آن را دوست دارد غیرت ورزی هنگام شک است و غیرتی که دوست ندارد، غیرت نشان دادن در جایی است که شکی در بین نباشد.

کنز العمال: ۷۰۶۷.

حدیث ۲۷۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا اغْتَابَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيَسْتَغْفِرِ اللَّهَ ؛ فَإِنَّهَا كَفَّارَةٌ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما غیبت برادرش را کرد، از خداوند آمرزش بطلبد؛ زیرا این کفارۀ گناه اوست.

کنز العمال: ۸۰۳۷.

حدیث ۲۷۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْغَيْرَةَ مِنَ الْإِيمَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : راستی که غیرت از ایمان است.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/۴۴۴/۴۵۴۱.

حدیث ۲۷۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ إِبْرَاهِيمُ أَبِي غَيُورًا وَأَنَا أُغَيِّرُ مِنْهُ ، وَأُرْغَمَ اللَّهُ أَنْفَ مَنْ لَا يَغَارُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پدرم ابراهیم با غیرت بود و من با غیرت تر از اویم. خدا، بینی مؤمنی را که غیرت ندارد، به خاک مالد.

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۴۸/۳۳.

حدیث ۲۷۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَغَارُ وَإِنَّ الْمُؤْمِنَ يَغَارُ ، وَغَيْرُهُ اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ الْمُؤْمِنُ مَا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : راستی که خداوند متعال غیرت دارد و راستی که مؤمن غیرت دارد و غیرت خدا به این است که مؤمن آنچه را خداوند بر او حرام کرده است، انجام دهد.

کنز العمال : ۷۰۷۲.

حدیث ۲۷۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- وَقَدْ سُئِلَ عَنْ كَفَّارَةِ الْاِغْتِيَابِ - : تَسْتَغْفِرُ اللَّهُ لِمَنْ اِغْتَابَتْهُ كُلَّمَا ذَكَرْتَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به این سؤال که کفار غیبت چیست - فرمود : کفار اش این است که هرگاه به یاد کسی که از او غیبت کرده ای افتادی، از خداوند برایش آمرزش بخواهی.

الکافی : ۲/۳۵۷/۴.

حدیث ۲۷۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أُغْتِيبَ عِنْدَهُ أَخُوهُ الْمُسْلِمَ ، فَاسْتَطَاعَ نَصْرَهُ فَلَمْ يَنْصُرْهُ ، خَدَلَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه در حضور کسی از برادر مسلمانش غیبت شود و او بتواند یاریش دهد اما به یاری (دفاع از) او برنخیزد، خداوند در دنیا و آخرت تنهایش گذارد.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۳۷۲.

حدیث ۲۷۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَطَوَّلَ عَلَى أُخِيهِ فِي غَيْبِهِ سَمِعَهَا فِيهِ فِي مَجْلِسٍ فَرَدَّهَا عَنْهُ ، رَدَّ اللَّهُ عَنْهُ أَلْفَ بَابٍ مِنَ الشُّؤْمِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در مجلسی بشنود که از برادرش غیبت می شود و آن را از او دفع کند، خداوند هزار باب بدی را در دنیا و آخرت از او دفع کند.

الأمالی للصدوق : ۵۱۶/۷۰۷ .

حدیث ۲۷۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَتَّى مَتَى تَرَعُونَ عَنْ ذِكْرِ الْفَاجِرِ؟! اهْتِكُوهُ حَتَّى يَحْدَرَهُ النَّاسُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا کی از بردن نام فاجر خودداری می کنید؟ رسوایش سازید، تا مردم از او بر حذر باشند.

کنز العمال : ۸۰۷۴ .

حدیث ۲۷۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعَةٌ لَيْسَتْ غَيْبَتُهُمْ غَيْبَةً : الْفَاسِقُ الْمُعَلَّنُ بِفِسْقِهِ ، وَالْإِمَامُ الْكَذَّابُ إِنْ أَحْسَنَتْ لَمْ يَشْكُرْ وَإِنْ أَسَأَتْ لَمْ يَغْفِرْ ، وَالْمُتَّفَكِّهُونَ بِالْأُمَّهَاتِ ، وَالخَارِجُ عَنِ الْجَمَاعَةِ الطَّاعِنُ عَلَى أُمَّتِي الشَّاهِرُ عَلَيْهَا بَسِيفِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چهار نفرند که غیبت کردن از آنها غیبت نیست : فاسقی که فسق خود را آشکار می سازد، پیشوای دروغگویی که اگر خوبی کنی، سپاسگزاری نمی کند و اگر بدی کنی، نمی بخشد، کسانی که از سر خنده و شوخی فحش مادر می دهند و کسی که از جماعت مسلمانان کناره گیرد و بر امت من عیب گیرد و به روی آنها شمشیر کشد.

بحار الأنوار : ۷۵/۲۶۱/۶۴ .

حدیث ۲۷۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْغَيْبَةُ ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : غیبت آن است که از برادرت چیزی بگویی، که خوش ندارد.

کنز العمال : ۸۰۲۴ .

حدیث ۲۷۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَأَبَى ذَرْ - : .... يَا أَبَا ذَرٍّ، إِيَّاكَ وَالْغَيْبَةَ؛ فَإِنَّ الْغَيْبَةَ أَشَدُّ مِنَ الزُّنَا... قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا الْغَيْبَةُ ؟ قَالَ : ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَإِنْ كَانَ فِيهِ ذَاكَ الَّذِي يُذَكَّرُ بِهِ ؟ قَالَ : إِيَّاكَ إِذَا ذَكَرْتَهُ بِمَا هُوَ فِيهِ فَقَدْ اغْتَبْتَهُ ، وَإِذَا ذَكَرْتَهُ بِمَا لَيْسَ فِيهِ

فَقَدْ بَهَّتَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای اباذر! از غیبت پرهیز که غیبت بدتر از زناست... عرض کردم : ای پیامبر خدا! غیبت چیست؟ فرمود : غیبت این است که از برادرت چیزی بگویی که خوش ندارد. عرض کردم : ای پیامبر خدا! اگر آنچه درباره او گفته می شود در او باشد چه؟ فرمود: بدان که اگر آنچه در او هست بگویی غیبتش کرده ای و اگر آنچه در او نیست بگویی، به او بهتان زده ای.

بحار الأنوار : ۷۷/۸۹/۳.

حدیث ۲۷۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُؤْتِي بِأَخِيذٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُوقَفُ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَيُدْفَعُ إِلَيْهِ كِتَابُهُ فَلَا يَرَى حَسَنَاتِهِ ، فيقولُ : إلهي ، ليس هذا كتابي ! فَإِنِّي لَا أَرَى فِيهَا طَاعَتِي ؟ ! فيقالُ لَهُ : إِنَّ رَبَّكَ لَا يَضِلُّ وَلَا يَنْسِي ، ذَهَبَ عَمَلُكَ بِاِغْتِيَابِ النَّاسِ . ثُمَّ يُؤْتِي بِأَخْرٍ وَيُدْفَعُ إِلَيْهِ كِتَابُهُ فَيَرَى فِيهِ طَاعَاتٍ كَثِيرَةً ، فيقولُ : إلهي ، ما هذا كتابي ! فَإِنِّي مَا عَمِلْتُ هَذِهِ الطَّاعَاتِ ! فيقالُ : لِأَنَّ فُلَانًا اغْتَابَكَ فَدَفَعَتْ حَسَنَاتُهُ إِلَيْكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت فردی را می آورند و او را در پیشگاه خدا نگه می دارند و کارنامه اش را به او می دهند، اما حسنات خود را در آن نمی بیند. عرض می کند : الهی! این کارنامه من نیست! زیرا من در آن طاعات خود را نمی بینم! به او گفته می شود : پروردگار تو نه خطا می کند و نه فراموش. عمل تو به سبب غیبت کردن از مردم پر باد رفت. سپس مرد دیگری را می آورند و کارنامه اش را به او می دهند. در آن طاعت بسیاری را مشاهده می کند. عرض می کند : الهی! این کارنامه من نیست! زیرا من این طاعات را به جا نیاورده ام! گفته می شود : فلانی از تو غیبت کرد پس حسنات او به تو داده شد.

جامع الأخبار : ۴۱۲/۱۱۴۴.

حدیث ۲۷۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اغْتَابَ مُسْلِمًا أَوْ مُسْلِمَةً لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ صَلَاتَهُ وَلَا صِيَامَهُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَلَيْلَةً ، إِلَّا أَنْ يَغْفِرَ لَهُ صَاحِبُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس از مرد یا زن مسلمانی غیبت کند، خداوند تا چهل شبانه روز نماز و روزه او را نپذیرد مگر این که غیبت شونده او را ببخشد.

بحار الأنوار : ۷۵/۲۵۸/۵۳.

حدیث ۲۷۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْغِيْبَةُ أَسْرَعُ فِي دِينِ الرَّجُلِ الْمُسْلِمِ مِنَ الْأَكْلَةِ فِي جَوْفِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : غیبت کردن در [نابودی] دین مرد، زودتر کارگر می افتد تا بیماری خوره در اندرون او.

الکافی : ۲/۳۵۷/۱.

حدیث ۲۷۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَرَرْتُ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي عَلِيٍّ قَوْمٍ يَخْمِسُونَ وُجُوهَهُمْ بِأَظْفَارِهِمْ ، فَقُلْتُ : يَا جَبْرَيْلُ ، مَنْ هَؤُلَاءِ ؟ فَقَالَ : هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يَغْتَابُونَ النَّاسَ وَيَقْعُونَ فِي أَعْرَاضِهِمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در شب معراج، مردمی را دیدم که چهره های خود را با ناخنهایشان می خراشند. پرسیدم : ای جبرئیل! اینها کیستند؟ گفت : اینها کسانی هستند که از مردم غیبت می کنند و آبرویشان را می برند.
تنبيه الخواطر : ۱/۱۱۵.

حدیث ۲۷۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْغِنَاءُ رُقِيَةُ الزَّانَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آوازه خوانی، طلسم زناست.
بحار الأنوار : ۷۹/۲۴۷/۲۶

حدیث ۲۷۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ يُقْسِيْنَ الْقَلْبَ : اسْتِمَاعُ اللّٰهِوِ ، وَطَلْبُ الصَّيْدِ ، وَإِتْيَانُ بَابِ السُّلْطَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز دل را سخت می گرداند : شنیدن لهو، شکار کردن، و آمد و شد به دربار سلطان.
بحار الأنوار : ۷۹/۲۵۲/۶

حدیث ۲۷۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَوْتَانِ مَلْعُونَانِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ : مِزْمَارٌ عِنْدَ نِعْمَةٍ ، وَرَنَةٌ عِنْدَ مُصِيبَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو آوازند که در دنیا و آخرت لعنت شده هستند : آواز نی به هنگام خوشی و شیون در مصیبت.
کنز العمال : ۴۰۶۶۱.

حدیث ۲۷۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ بَعَثَنِي رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ، وَلِأَمْحَقَ الْمَعَازِفَ وَالْمِزَامِيرَ وَأُمُورَ الْجَاهِلِيَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند مرا به عنوان رحمتی برای جهانیان برانگیخت تا سازها و نی ها و کارهای جاهلی را نابود (قدغن) کنم .

بحار الأنوار : ۷۹/۲۵۰/۲.

حدیث ۲۷۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین توانگری ، استغنای نفس است .

أمالی الصدوق : ۳۹۴ / ۱ .

حدیث ۲۷۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ أَنْ يَكُونَ أَعْنَى النَّاسِ فَلْيُكُنْ بِمَا فِي يَدِ اللَّهِ أَوْ ثَقِ مِنْهُ بِمَا فِي يَدِ غَيْرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که می خواهد توانگرترین مردم باشد، باید به آنچه در دست خداست اطمینان بیشتری داشته باشد تا به آنچه در دست جز اوست.

الکافی : ۲/۱۳۹/۸ .

حدیث ۲۷۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اسْتَعْنُوا عَنِ النَّاسِ وَلَوْ بِشَوْصٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دست نیاز به سوی مردم دراز نکنید، حتی برای آب مسواک.

بِشَوْصِ السُّوَاكِ : بَغْسَالَتِهِ، وَقِيلَ : بِمَا يَتَفَتَّتْ مِنْهُ عِنْدَ التَّسْوُوكِ . (النهاية: ۲/۵۰۹).

حدیث ۲۷۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعَمَ الْعَوْنُ عَلَى تَقْوَى اللَّهِ تَعَالَى الْغِنَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : توانگری نیکویاوری است برای تقوای خداوند متعال .

الجعفریات : ۱۵۵ .

حدیث ۲۷۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الشَّيْطَانَ قَالَ : لَنْ يَنْجُوَ مِنِّي الْغَنِيُّ مِنْ إِحْدَى ثَلَاثٍ : إِمَّا أَنْ أُزَيَّنَهُ فِي عَيْنِهِ فَيَمْنَعَهُ مِنْ حَقِّهِ ، وَإِمَّا أَنْ أُسَهَّلَ عَلَيْهِ سَبِيلَهُ فَيُنْفِقَهُ فِي غَيْرِ حَقِّهِ ، وَإِمَّا أَنْ أُحَبِّبَهُ إِلَيْهِ فَيَكْسِبُهُ بِغَيْرِ حَقِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شیطان گفت : آدم ثروتمند هرگز از چنگ من خلاصی ندارد و او را به یکی از این سه چیز گرفتار می کنم : یا مال و ثروت را در نظر او می آرایم که در نتیجه، از پرداخت حقوق مالی خویش، خودداری می ورزد یا راههای مصرف آن را برایش آسان می کنم که در نتیجه، آنها را به ناحق خرج می کند و یا مال و ثروت را محبوب او می گردانم که در نتیجه، آن را از راههای ناروا به دست می آورد.

کنز العمال : ۱۶۶۷۷ .

حدیث ۲۷۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لعلی علیه السلام - : یاعلی ، مثلك فی هذه الأمة کمثل عیسی بن مریم ؛ أحببه قوم فأفرطوا فیہ ، وأبغضه قوم فأفرطوا فیہ ، قال : فنزل الوحي : «ولما ضرب ابن مریم مثلاً إذا قومك منه یصدون»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی ! حکایت تو در میان این امت ، حکایت عیسی بن مریم است که گروهی او را دوست داشتند و درباره اش غلو کردند و گروهی او را دشمن داشتند و در دشمنی با او افراط ورزیدند . پس وحی نازل شد که : «و چون داستان پسر مریم آورده شد ، قوم تو با خنده فریاد زدند» .
الزخرف : ۵۷ .

حدیث ۲۷۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِنْفَانِ لَا تَنَالُهُمَا شَفَاعَتِي : سُلْطَانٌ عَشُومٌ عَسُوفٌ ، وَغَالٍ فِي الدِّينِ مَارِقٌ مِنْهُ غَيْرُ تَائِبٍ وَلَا نَازِعٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو دسته اند که شفاعت من به آنها نمی رسد : فرمانروای سرکش و ستمگرو کسی که در دین غلو ورزد و از دین بیرون رود و از این عمل خود توبه نکند و دست نکشد .
قرب الإسناد : ۶۴/۲۰۴ .

حدیث ۲۷۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَرْفَعُونِي فَوْقَ حَقِّي ؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى اتَّخَذَنِي عَبْدًا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَنِي نَبِيًّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرا از حقّ خودم (حدی که دارم) بالاتر نبرید؛ چرا که خداوند متعال مرا پیش از آن که پیامبر کند، بنده قرار داد.
النوادر للراوندي : ۱۲۵/۱۴۳ .

حدیث ۲۷۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ لَا يُغْلُّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که دل هیچ مرد مسلمانی در آنها خیانت و ناراستی روا نمی دارد : خالص گردانیدن عمل برای خدا و خیرخواهی و صداقت نسبت به زمامداران و همراهی با جامعه مسلمانان؛ زیرا دعای آنها، همه ایشان را از هر سو در میان گرفته است.

قال ابن الأثير : «ثلاث لا يغلل عليهن قلب مؤمن» هو من الإغلال: الخيانة فيكل شيء. و يروي «يغل» بفتح الياء ، من الغل وهو الحقد والشحناء : أي لا يدخله حقد يزيله عن الحق . و روى «يغتل» بالتخفيف من الوغول : الدخول في الشر ، والمعنى : أن هذه الخلال الثلاث تُستصلح بها القلوب ، فمن تمسك بها طهر قلبه من الخيانة والدغل والشر ، و«عليهن» في موضع الحال، تقديره لا يغلل كائناً

عليهنّ قلب مؤمن . (النهاية : ۳ / ۳۸۱).

حدیث ۲۷۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا لَمْ تَعْلَلْ أُمَّتِي لَمْ يَقُمْ لَهَا عَدْوٌ أَبَدًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه امت من نسبت به یکدیگر کینه نوززند، هرگز دشمنی در برابر آنها قد علم نمی کند.
 کنز العمال : ۱۱۰۴۴.

حدیث ۲۷۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا أَبَا ذَرٍّ ، هُمَّ بِالْحَسَنَةِ وَإِنْ
 لَمْ تَعْمَلْهَا ؛ لِكَيْلَا تُكْتَبَ مِنَ الْغَافِلِينَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای اباذر! آهنگ کار نیک کن ، هر چند آن را به کار نبندی تا در زمره غافلان
 نوشته نشوی.
 مکارم الأخلاق : ۲/۳۷۸/۲۶۶۱.

حدیث ۲۷۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّهُ لَيُغَانُ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گاه قلبم را غباری می گیرد و من روزی هفتاد مرتبه از درگاه خدا آمرزش می طلبم.
 قال الجزريّ : الغين ، والغيم ، وغينت السماء تغان: إذا أطبق عليها الغيم ، وقيل : الغين شجر ملتفّ . أراد ما يغشاه من السهو الذي لا يخلو
 منه البشر ؛ لأنّ قلبه أبدا كان مشغولاً بالله تعالى ، فإن عرض له وقتا ما عارض بشريّ يشغله من أمور الأمة والملة ومصالحهما عدّ ذلك
 ذنبا وتقصيرا ، فيفرع إلى الاستغفار. (النهاية : ۳/۴۰۳).

حدیث ۲۷۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ الْعِبَادَةِ الْاسْتِغْفَارُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین عبادت، استغفار کردن است.
 الکافی : ۲/۵۱۷/۲.

حدیث ۲۷۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْثَرُوا مِنَ الْاسْتِغْفَارِ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَمْ يُعَلِّمَكُمُ الْاسْتِغْفَارَ إِلَّا وَهُوَ يُرِيدُ أَنْ يَغْفِرَ لَكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیاد استغفار کنید؛ زیرا خداوند عز و جل آمرزش خواهی را به شما یاد نداد، مگر برای این که می خواهد شما را پیامزد.
تنبيه الخواطر : ۱/۵.

حدیث ۲۷۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَيْرُ الدَّعَاءِ الِاسْتِغْفَارُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین دعا، آمرزش خواهی است.
الکافی : ۲/۵۰۴/۱

حدیث ۲۷۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَا عَلِيُّ ، لَا تَغْضَبْ ، فَإِذَا غَضِبْتَ فَاقْعُدْ وَتَفَكَّرْ فِي قُدْرَةِ الرَّبِّ عَلَى الْعِبَادِ وَحِلْمِهِ عَنْهُمْ ، وَإِذَا قِيلَ لَكَ : اتَّقِ اللَّهَ فَانْبِذْ غَضَبَكَ ، وَرَاجِعْ حِلْمَكَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! خشمگین مشو و هرگاه به خشم آمدی بنشین و درباره قدرتی که پروردگار بر بندگان دارد و گذشتی که از آنها می کند، بیندیش. و هرگاه به تو گفته شد: از خدا بترس، خشم را دور افکن و به گذشت و بردباری خویش مراجعه کن.
تحف العقول : ۱۴.

حدیث ۲۷۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ كَفَّ غَضَبَهُ كَفَّ اللَّهُ عَنْهُ عَذَابَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که جلو خشم خود را بگیرد، خداوند جلو عذاب خود را از او بگیرد.
بحار الأنوار : ۷۳/۲۶۳/۷.

حدیث ۲۷۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ لِجَهَنَّمَ بَابًا لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا مَنْ شَفَى غَيْظَهُ بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ تَعَالَى .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا دوزخ را دری است که از آن وارد نشود مگر کسی که از طریق معصیت خداوند متعال خشم خود را فرو بنشانند.
تنبيه الخواطر : ۱/۱۲۱.

حدیث ۲۷۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَشَدِّكُمْ ؟ مَنْ مَلَكَ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آیا شما را از قوی ترینان خبر ندهم؟ کسی که در هنگام خشم، خویشتندار است.

نثر الدرر : ۱/۱۸۳.

حدیث ۲۷۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْغَضَبُ جَمْرَةٌ مِنَ الشَّيْطَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشم، اخگری است از شیطان .

بحار الأنوار : ۷۳/۲۶۵/۱۵.

حدیث ۲۷۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَجِلُّ لِامْرِئٍ مُسْلِمٍ أَنْ يَأْخُذَ مَالَ أَخِيهِ بِغَيْرِ حَقِّهِ ؛ وَذَلِكَ لِمَا حَرَّمَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مَالَ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر هیچ مسلمانی روا نیست که مال برادرش را بناحق بگیرد؛ زیرا خداوند عز و جل مال مسلمان را بر

مسلمان حرام کرده است.

کنز العمال : ۳۰۳۴۳.

حدیث ۲۷۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ غَضِبَ رَجُلًا أَرْضًا ظَلَمًا لَقِيَ اللَّهَ تَعَالَى وَهُوَ عَلَيْهِ غَضِبَانٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس زمین کسی را به ناحق غضب کند، خداوند متعال را دیدار کند در حالی که بر او

خشمگین است.

کنز العمال : ۳۰۳۶۶.

حدیث ۲۷۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اقْتَضَعَ مَالَ مَوْءِنٍ مِنْ غَضَبٍ بِغَيْرِ حَقِّهِ لَمْ يَزَلِ اللَّهُ مُعْرِضًا عَنْهُ ، مَا قَاتَا لِأَعْمَالِهِمَا تَتَى يَعْمَلُهَا مِنَ الْبِرِّ وَالْخَيْرِ ، لَا يُبْتِئُهَا فِي حَسَنَاتِهِ حَتَّى يَتُوبَ

وَيُرَدَّ الْمَالُ الَّذِي أَخَذَهُ إِلَى صَاحِبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که مال مسلمانان را به ناحق غضب کند، خداوند پیوسته از او رویگردان باشد و از هر کار

نیکی که می کند در خشم باشد و آنها را در شمار حسناتش ثبت نکند، تا آن گاه که توبه کند و مالی را که گرفته است به

صاحبش برگرداند.

عوالی اللآلی : ۱/۳۶۴/۵۶.

حدیث ۲۷۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ بَاعَ عَيْبًا لَمْ يُبَيِّنْهُ لَمْ يَزَلْ فِي مَقْتِ اللَّهِ ، وَلَمْ تَزَلِ الْمَلَائِكَةُ تَلْعَنُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس کالای معیوبی را بفروشد بدون آن که عیبش را به خریدار گفته باشد، همواره در خشم خدا باشد و فرشتگان پیوسته نفرینش کنند.
کنز العمال : ۹۵۰۱.

حدیث ۲۸۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ غَشَّ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ نَزَعَ اللَّهُ عَنْهُ بَرَكَهَ رِزْقِهِ، وَأَفْسَدَ عَلَيْهِ مَعِيشَتَهُ، وَوَكَّلَهُ إِلَى نَفْسِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به برادر مسلمان خود غش روا دارد، خداوند برکت را از روزی او بگیرد و زندگیش را بر وی تباہ گرداند و او را به خودش واگذارد.
بحار الأنوار : ۷۶/۳۶۵/۳۰.

از ۲۸۰۱ تا ۳۰۰۰**حدیث ۲۸۰۱**

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا بَنَ مَسْعُودٍ ، لَا تَغْتَرَّنَّ بِاللَّهِ ، وَلَا تَغْتَرَّنَّ بِصَلَاحِكَ وَعِلْمِكَ وَعَمَلِكَ وَبِرِّكَ وَعِبَادَتِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای پسر مسعود! هرگز به خدا مغرور مشو و به پاکی و علم و عمل و نیکی و عبادت خود، فریفته مگرد.

مکارم الأخلاق : ۲/۳۵۰/۲۶۶۰.

حدیث ۲۸۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنْ عَيَّرَكَ أَخُوكَ الْمُسْلِمَ بِمَا يَعْلَمُ فِيكَ فَلَا تُعِزَّهُ بِمَا تَعْلَمُ فِيهِ ؛ يَكُونُ لَكَ أَجْرًا وَعَلَيْهِ إِثْمًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر برادر مسلمانت عیبی از تو بداند و به آن تو را سرزنش کند ، تو به واسطه عیب و گناهی که از او می دانی سرزنشش مکن تا برای تو پاداش باشد و بر او گناه .
تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۵۵ .

حدیث ۲۸۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا زَنَّتْ خَادِمٌ أَحَدِكُمْ فَلْيَجْلِدْهَا الْحَدَّ وَلَا يُعَيِّرْهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خدمتکار یکی از شما زنا داد ، باید او را حد بزند اما سرزنش نکند .

تنبيه الخواطر : ۱ / ۵۷

حدیث ۲۸۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أذَاعَ فَاحِشَتَهُ كَانَ كَمُتَدَبِّئِهَا ، وَمَنْ عَيَّرَ مُؤْمِنًا بِشَيْءٍ لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَرْكَبَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس زشتکاری و گناهی را فاش کند، مانند کسی است که آن را انجام داده است و هر که مؤمنی را به چیزی سرزنش کند، نمیرد تا خود مرتکب آن شود.

الکافی : ۲ / ۳۵۶

حدیث ۲۸۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَيَّرَ أَحَاهُ بِذَنْبٍ قَدْ تَابَ مِنْهُ لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَعْمَلَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس برادر خود را برای گناهی که از آن توبه کرده است سرزنش کند، نمیرد تا خود آن گناه را مرتکب شود.

تنبيه الخواطر : ۱ / ۱۱۳

حدیث ۲۸۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعِلْمُ وَالْمَالُ يَسْتُرَانِ كُلَّ عَيْبٍ ، وَالْجَهْلُ وَالْفَقْرُ يَكْشِفَانِ كُلَّ عَيْبٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دانش و دارایی، هر عیبی را می پوشانند و نادانی و ناداری، هر عیبی را آشکار می کنند.

کنز العمال : ۲۸۶۶۹

حدیث ۲۸۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِ الْمُؤْمِنِينَ؛ فَإِنَّهُ مَنْ تَتَّبَعَ عَوْرَاتِ الْمُؤْمِنِينَ تَتَّبَعَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ ، وَمَنْ تَتَّبَعَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ فَضَحَّهٗ وَلَوْ فِي جَوْفِ بَيْتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عیبهای مؤمنان را جستجو نکنید؛ زیرا هر که دنبال عیبهای مؤمنان بگردد خداوند عیبهای او را دنبال کند و هر که خداوند متعال عیبش را جستجو کند، او را رسوا سازد گرچه درون خانه اش باشد.

ثواب الأعمال : ۲۸۸ / ۱

حدیث ۲۸۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَلِمَ مِنْ أَخِيهِ سَيِّئَةً فَسَتَرَهَا ، سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از برادر خود گناهی بداند و آن را بپوشاند، خداوند در روز قیامت گناهان او را بپوشاند.
الترغیب والترهیب : ۳/۲۳۹/۷.

حدیث ۲۸۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَتَرَ عَلَيَّ مُؤْمِنٍ خَزِيئَةً فَكَأَنَّمَا أَحْيَا مُوؤودَةً مِنْ قَبْرِهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس زشتکاری مؤمنی را بپوشاند، چنان است که دختر زنده به گور شده ای را نجات داده باشد.
کنز العمال : ۶۳۸۷.

حدیث ۲۸۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفَى بِالْمَرْءِ عَيْبًا أَنْ يَنْظُرَ مِنَ النَّاسِ إِلَى مَا يَعْمَى عَنْهُ مِنْ نَفْسِهِ ، وَيَعْبُرَ النَّاسَ بِمَا لَا يَسْتَطِيعُ تَرْكَهُ ، وَيُؤْذِي جَلِيسَهُ بِمَا لَا يَعْنِيهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی را همین عیب بس که عیبی را در مردم ببیند و در خود نبیند و مردم را به خاطر کاری سرزنش کند که خود نمی تواند آن را ترک کند و همنشین خویش را با چیزهای نامربوط و بیهوده بیازارد.
الخصال : ۱۱۰/۸۱.

حدیث ۲۸۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زَيَّنُوا الْعِيدَ بِالتَّهْلِيلِ وَالتَّكْبِيرِ وَالتَّحْمِيدِ وَالتَّقْدِيسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عید فطر و قربان را با جملات «لا إله إلا الله و الله أكبر و الحمد لله و سبحان الله» آذین بخشید.
کنز العمال : ۲۴۰۹۵.

حدیث ۲۸۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زَيَّنُوا أعيَادَكُمْ بِالتَّكْبِيرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عیدهای خود را با گفتن الله اکبر، آذین بندید.
کنز العمال : ۲۴۰۹۴.

حدیث ۲۸۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفِدَا» - : إِنَّ الْوَفْدَ لَا- يَكُونُونَ إِلَّا رُكبانًا ، أُولَئِكَ رِجالٌ اتَّقَوْا اللَّهَ فَأَخْبَهُمُ اللَّهُ وَاخْتَصَّ بِهِمْ وَرَضِيَ أَعْمَالَهُمْ ، فَسَمَّاهُمُ الْمُتَّقِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - درباره آیه «روزی که پرهیزگاران را محشور کنیم که به «صورت و فُء» وارد شوند» - فرمود: «وَفُء» جز سواره نیستند. آنان مردانی هستند که تقوای خدا در پیش گرفتند. پس خداوند دوستدار آنها شد و برگزیدشان و از کارهایشان خشنود گردید و از این رو، آنان را پرهیزگاران نامید.

الکافی : ۸/۹۵/۶۹.

حدیث ۲۸۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُلُّ مَنْ وَرَدَ الْقِيَامَةَ عَطْشَانٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت ، همگان تشنه وارد می شوند .
 کنز العمال : ۳۸۹۳۸.

حدیث ۲۸۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمَيِّتُ يُبْعَثُ فِي ثِيَابِهِ الَّتِي يَمُوتُ فِيهَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرده ، با همان لباسی که مرده است ، مبعوث می شود .
 الترغیب والترهیب : ج ۴ ص ۳۸۳ ح ۱۰ .

حدیث ۲۸۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَمُوتُ الرَّجُلُ عَلَى مَا عَاشَ عَلَيْهِ ، وَيُحْشَرُ عَلَى مَا مَاتَ عَلَيْهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی آن گونه که زندگی کرده است ، می میرد و بر همان حالی که مرده است ، برانگیخته می شود .
 تنبیه الخواطر : ۲/۱۳۳.

حدیث ۲۸۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمَعَادُ مِضْمَارُ الْعَمَلِ ، فَمُعْتَبِطٌ بِمَا احْتَقَبَ غَانِمٌ ، وَمُبْتَسَسٌ بِمَا فَاتَهُ نَادِمٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : معاد ، میدان [رسیدگی به] عمل است . کسی که [در دنیا] کار کرده نکو حال و بهره مند باشد و آن که از دست داده اندوهگین و پشیمان باشد .
 أعلام الدین : ۳۴۱.

حدیث ۲۸۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا دِينَ لِمَنْ لَا عَهْدَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که پیمان شکن باشد ، دین ندارد .

النوادر للراوندى : ۹۱/۲۷ .

حدیث ۲۸۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا تَقَضَّوْا الْعَهْدَ سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ عَذَابَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه عهد شکنی کنند، خداوند دشمنشان را بر آنان مسلط گرداند.

بحار الأنوار : ۱۰۰/۴۶/۳ .

حدیث ۲۸۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُسْلِمُونَ عِنْدَ شُرُوطِهِمْ فِيمَا أُجِّلَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسلمانان به شروط خود در آنچه حلال دانسته شده است، پایبندند.

کنز العمال : ۱۰۹۱۹

حدیث ۲۸۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا مَنْ ظَلَمَ مُعَاهِدًا ، أَوْ انْتَقَصَهُ ، أَوْ كَلَّفَهُ فَوْقَ طَاقَتِهِ ، أَوْ أَخَذَ مِنْهُ شَيْئًا بَغَيْرِ طَيْبِ نَفْسٍ مِنْهُ ، فَأَنَا حَاجِبُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که هر کس به معاهدی (اهل ذمه) ستم کند، یا حقیش را کم بدهد، یا بیش از توانش او را

مکلف سازد، یا بدون رضایتش چیزی از او بگیرد، در روز قیامت من حجت آور (خصم و مدعی) او هستم.

کنز العمال : ۱۰۹۲۴ .

حدیث ۲۸۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا خَرَجَ مِنْ قَبْرِهِ صُورَ لَهُ عَمَلُهُ فِي صُورَةٍ حَسَنَةٍ ، فَيَقُولُ لَهُ : مَا أَنْتَ فَوَاللَّهِ إِنِّي لَأُرَاكَ أَمْرًا الصَّادِقِ ؟ ! فَيَقُولُ لَهُ : أَنَا

عَمَلُكَ ، فَيَكُونُ لَهُ [نورا] أَوْ قَائِدًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن هر گاه از گور خود بیرون آید، عملش به صورتی زیبا در برابرش مجسم می شود. مؤمن به او

می گوید : تو کیستی؟ به خدا قسم که تو را شخص خوب و درستی می بینم! او می گوید : من کردار تو هستم. پس، برای او نوری

می شود یا راهبری به سوی بهشت. و کافر چون از گورش بیرون آید کردارش به صورتی زشت و نوییدی بد در برابرش مجسم می

شود. او می گوید : تو کیستی؟ به خدا قسم که تو را بد شخصی می بینم! او می گوید : من کردار تو هستم. پس، او را می برد و

به آتش می افکند.

فی المصدر «نور» أو «قائد» .

حدیث ۲۸۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَعْمَالَكُمْ تُعْرَضُ عَلَيَّ كُلَّ يَوْمٍ ، فَمَا كَانَ مِنْ حَسَنٍ اسْتَرَدْتُ اللَّهَ لَكُمْ ، وَمَا كَانَ مِنْ قَبِيحٍ اسْتَعْفَرْتُ اللَّهَ لَكُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کارهای شما هر روز به من نشان داده می شود. اگر خوب باشد، از خدا می خواهم بر کارهای شما بیفزاید و اگر زشت باشد، برایتان از خدا آمرزش می طلبم.
 کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱/۱۹۱/۵۸۲.

حدیث ۲۸۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ ، فَمِنْ مُسْتَعْفِرٍ فَيُغْفَرُ لَهُ ، وَمِنْ تَائِبٍ فَيَتَابُ عَلَيْهِ ، وَيُرَدُّ أَهْلُ الضَّغَائِنِ بِضَغَائِنِهِمْ حَتَّى يَتُوبُوا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز دوشنبه و پنجشنبه، اعمال عرضه می شود. گناهان آمرزش خواه آمرزیده می شود و توبه توبه
 گر پذیرفته می گردد و کینه های کینه ورزان برگردانده می شود تا توبه کنند.
 الترغیب والترهیب : ۳/۴۵۸/۱۷.

حدیث ۲۸۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ إِذَا عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلًا أَنْ يُتَّقَنَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال دوست دارد که هرگاه فردی از شما کاری می کند آن را درست (بی عیب) انجام
 دهد.
 کنز العمال : ۹۱۲۸.

حدیث ۲۸۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا عَمِلَ مَنْ لَمْ يَحْفَظْ لِسَانَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که زبان خود را نگه ندارد، عمل نکرده است.
 بحار الأنوار : ۷۷/۸۵.

حدیث ۲۸۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ثَلَاثٌ مَنْ لَمْ تَكُنْ فِيهِ لَمْ يَقُمْ لَهُ عَمَلٌ : وَرَعٌ يَحْجُزُهُ عَنِ مَعَاصِي اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَخُلُقٌ يُدَارِي بِهِ النَّاسَ ، وَحِلْمٌ يُرَدُّ بِهِ جَهْلَ الْجَاهِلِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که در هر کس نباشد هیچ یک از اعمالش حاصلی ندارد : ورعی که او را از نافرمانی

خداوند عز و جل باز دارد، خُلق و خویی که به وسیله آن با مردم مدارا کند و بردباری ای که با آن جسارت نادان را دفع کند.
الخصال: ۱۲۵/۱۲۱.

حدیث ۲۸۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلَاثَةٌ لَا يَنْفَعُ مَعَهُنَّ عَمَلٌ: الشَّرْكَ بِاللَّهِ ، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ ، وَالْفِرَارُ مِنَ الرَّحْفِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که با وجود آنها هیچ عملی سود نمی بخشد : شرک آوردن به خدا، نافرمانی و آزردن پدر و مادر، و گریختن از جهاد.
کنز العمال : ۴۳۸۲۴ و ۴۳۹۳۷.

حدیث ۲۸۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَفْضَلُ الْعَمَلِ أَدْوَمُهُ وَإِنْ قَلَّ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین عمل، با دوامترین آنهاست هر چند اندک باشد.
تنبيه الخواطر : ۱/۶۳.

حدیث ۲۸۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ سُورُورٌ (الذی) تُدْخِلُهُ عَلَى الْمُؤْمِنِ ، تَطْرُدُ عَنْهُ جُوعَتَهُ أَوْ تَكْشِفُ عَنْهُ كُرْبَتَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محبوبترین کارها در پیشگاه خدا، شادی است که به مؤمن رسانی، گرسنگیش را بر طرف سازی یا اندوهش را بزدايي.
الکافی : ۱۱ / ۱۹۱ / ۲ .

حدیث ۲۸۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ أَحْمَرُهَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین عمل، استوارترین آنهاست.
بحار الأنوار : ۷۰/۱۹۱.

حدیث ۲۸۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كَمَا لَا يُجْتَنَى مِنَ الشُّوْكِ الْعَبْبُ كَذَلِكَ لَا يَنْزِلُ الْفُجَارُ مَنَازِلَ الْأَبْرَارِ ، وَهُمَا طَرِيقَانِ ، فَأَيُّهُمَا أَخَذْتُمْ أَدْرَكْتُمْ إِلَيْهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همچنان که از بوته خار، انگور چیده نمی شود، بدکاران نیز به جایگاه نیکوکاران نمی روند. پس

هر راهی را که می خواهید ببینید؛ که هر راهی را که ببینید بر اهل همان وارد شوید.
کنز العمال : ۴۳۶۷۶ .

حدیث ۲۸۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَتَّبِعُ الْمَيِّتَ ثَلَاثَةٌ : أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَعَمَلُهُ ، فَيَرْجِعُ اِثْنَانِ وَيَبْقَى وَاحِدٌ ؛ يَرْجِعُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَيَبْقَى عَمَلُهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز مرده را [تالاب گور] همراهی می کنند : خانواده اش، دارایی اش و عملش. دو تای آنها برمی گردند و یکی باقی می ماند. خانواده و دارایی او برمی گردند و عملش با او می ماند.
کنز العمال : ۴۲۷۶۱ .

حدیث ۲۸۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُسْطَلَ لَهُ فِي رِزْقِهِ وَيُنْسَأَ لَهُ فِي أَجَلِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خوش دارد روزیش زیاد و عمرش دراز شود، صله رحم به جا آورد.
الخصال : ۳۲/۱۱۲ .

حدیث ۲۸۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَكْثَرُ مِنَ الطَّهْرِ يَزِدُ اللَّهُ فِي عُمْرِكَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیاد با وضو باش، تا خداوند عمرت را دراز گرداند.
الأمالی للمفید : ۶۰/۵ .

حدیث ۲۸۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نُوْدِيَ : أَيْنَ أَبْنَاءُ السُّتَيْنِ ؟ وَهُوَ الْعُمَرُ الَّذِي قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : «أُولَئِكَ نَعَمَّرُكُمْ مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ» .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چون روز قیامت شود ندا آید: کجایند شصت ساله ها؟ و این همان عمری است که خداوند متعال فرموده است: «آیا شما را آن قدر عمر ندادیم که در این مدت پند گیرنده، پند گیرد» .
کنز العمال : ۲۹۲۴ .

حدیث ۲۸۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ الْعُمَرَ مَحْدُودٌ لَنْ يَتَجَاوَزَ أَحَدٌ مَأْقَدَرَهُ ، فَبَادِرُوا قَبْلَ نَفَاذِ الْأَجْلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مدت زندگانی، محدود است و هیچ کس از عمری که برایش مقدر شده است، هرگز فراتر نمی رود. پس، پیش از آن که عمر به سرآید بشتابید.
 أعلام الدین : ۳۳۶/۱۲ .

حدیث ۲۸۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُنْ عَلَى عُمُرِكَ أَشَحَّ مِنْكَ عَلَى دِرْهِمِكَ وَدِينَارِكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به عمر خود بخیل تر باش تا به درهم و دینارت.
 مکارم الأخلاق : ۲/۳۶۴/۲۶۶۱ .

حدیث ۲۸۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لَمَّا قِيلَ لَهُ : أَجِبْ أَنْ أَكُونَ أَعْلَمَ النَّاسِ - : إِتَّقِ اللَّهَ تَكُنْ أَعْلَمَ النَّاسِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - وقتی که به ایشان گفته شد: دوست دارم داناترین مردم باشم - فرمود : از خدا پروا داشته باش تا داناترین مردم باشی.
 كنز العمال : ۴۴۱۵۴ .

حدیث ۲۸۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَعْلَمُ النَّاسِ مَنْ جَمَعَ عِلْمَ النَّاسِ إِلَى عِلْمِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : داناترین مردم کسی است که دانش مردم را با دانش خود جمع کند.
 الأمالی للصدوق : ۷۳/۴۱ .

حدیث ۲۸۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عِلْمُ الْبَاطِنِ سِرٌّ مِنْ أَسْرَارِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَحُكْمٌ مِنْ حُكْمِ اللَّهِ ، يَقْدِفُهُ فِي قُلُوبِ مَنْ شَاءَ مِنْ عِبَادِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علم باطنی، رازی از رازهای خداوند عز و جل و حکمتی از حکمت‌های خداست و آن را در دل هر کس از بندگانش که خواهد، می افکند.
 كنز العمال : ۲۸۸۲۰ ؛ ۵۸۸۱

حدیث ۲۸۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَوْ خِفْتُمْ اللَّهَ حَقَّ خِيفَتِهِ لَعُلِّمْتُمْ الْعِلْمَ الَّذِي لَا جَهْلَ مَعَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر از خدا چنان که سزد می ترسیدید، هر آینه علمی به شما آموخته می شد که جهل و نادانی با آن همراه نیست.
کنز العمال : ۵۸۹۳ نحوه.

حدیث ۲۸۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَيْرُ الْعِلْمِ مَا نَفَعَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین دانش، آن است که سودمند باشد.
الأمالی للصدوق : ۵۷۶/۷۸۸.

حدیث ۲۸۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْعِلْمُ عِلْمَانِ: عِلْمُ الْأَدْيَانِ، وَعِلْمُ الْأَبْدَانِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علم بر دو قسم است: علم ادیان و علم ابدان.
بحار الأنوار : ۱/۲۲۰/۵۲.

حدیث ۲۸۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْعِلْمُ أَكْثَرُ مِنْ أَنْ يُحْصَى ، فَخُذْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ أَحْسَنَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دانش بیش از آن است که به شماره در آید؛ بنابراین، از هر چیزی نیکوترین آن را فرا گیر.
کنز الفوائد : ۲/۳۱.

حدیث ۲۸۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّمَا الْعِلْمُ ثَلَاثَةٌ : آيَةٌ مُحْكَمَةٌ أَوْ فَرِيضَةٌ عَادِلَةٌ، أَوْ سُنَّةٌ قَائِمَةٌ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا علم سه تاست: آیتی محکم، یا فریضه ای میانه، یا سنتی برپا و جاری . و جز اینها، همه فضل است.
یحتمل أن يكون المراد من «آية محكمة» العلم بالأصول الاعتقادية ، والمراد من «فريضة عادلة» العلم بالأعمال الحسنة ، والمراد من «سنة قائمة» العلم بمحاسن الأخلاق (راجع شرح أصول الكافي للمولى محمد صالح المازندراني : ج ۲ ، ص ۲۳) .

حدیث ۲۸۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- كَانَ يَقُولُ - : اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ ، وَمِنْ قَلْبٍ لَا يَخْشَعُ ، وَمِنْ نَفْسٍ لَا تَشْبَعُ ، وَمِنْ دَعْوَةٍ لَا يُسْتَجَابُ لَهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - عرضه می‌داشت -: بار خدایا! به تو پناه می‌برم از دانشی که سود نمی‌دهد و دلی که خشوع ندارد و دعایی که شنیده نمی‌شود و نفسی که سیر نمی‌گردد .
الترغیب والترهیب : ۱/۱۲۴/۱.

حدیث ۲۸۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَلَا إِنَّ شَرَّ الشَّرِّ شَرَّارُ الْعُلَمَاءِ ، وَإِنَّ خَيْرَ الْخَيْرِ خَيْرُ الْعُلَمَاءِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که بدترین بدها، عالمانِ بد و خوبترین خوب ها، عالمانِ خوبند.
منیة المرید : ۱۳۷.

حدیث ۲۸۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَزَادَ عِلْمًا وَلَمْ يَزِدْ هُدًى ، لَمْ يَزِدْ مِنَ اللَّهِ إِلَّا بُعْدًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که علمش افزونی گیرد و هدایتش افزون نشود، جز بر دوری او از خدا افزوده نگردد.
تنبيه الخواطر : ۲/۲۱.

حدیث ۲۸۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ أَهْلَ النَّارِ لَيَتَأَذُونَ مِنْ رِيحِ الْعَالِمِ التَّارِكِ لِعِلْمِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر آینه دوزخیان از بوی گند عالم بی عمل، در آزارند.
بحار الأنوار : ۲/۳۴/۳۰.

حدیث ۲۸۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَطَّلِعُ قَوْمٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ عَلَى قَوْمٍ مِنَ أَهْلِ النَّارِ فَيَقُولُونَ : مَا أَدْخَلَكُمُ النَّارَ وَقَدْ دَخَلْنَا الْجَنَّةَ لِفَضْلِ تَأْدِيبِكُمْ وَتَعْلِيمِكُمْ ؟ ! فَيَقُولُونَ : إِنَّا كُنَّا نَأْمُرُ بِالْخَيْرِ وَلَا نَفْعَلُهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گروهی از بهشتیان، به گروهی از دوزخیان می‌نگرند و می‌گویند: ما به برکت آموزش و پرورش شما به بهشت رفتیم. چه شده است که شما خود به دوزخ افتاده اید؟ گویند: ما به نیکی فرمان می‌دادیم و خود به آن عمل نمی‌کردیم.
مکارم الأخلاق : ۲/۳۶۴/۲۶۶۱.

حدیث ۲۸۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

هَمَّةُ الْعُلَمَاءِ الْوَعَايَةُ ، وَهَمَّةُ السُّفَهَاءِ الرُّوَايَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهتمام دانایان به فهمیدن است و اهتمام نادانان به روایت کردن.

کنز العمال : ۲۹۳۳۷.

حدیث ۲۸۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَنَاصَحُوا فِي الْعِلْمِ ؛ فَإِنَّ خِيَانَتَهُ أَحَدِكُمْ فِي عِلْمِهِ أَشَدُّ مِنْ خِيَانَتِهِ فِي مَالِهِ ، وَإِنَّ اللَّهَ سَأَلَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در دانش با یکدیگر یکرنگ باشید؛ زیرا خیانت هر یک از شما در علمش، بدتر از خیانت کردن در

مال است و در روز قیامت خداوند از شما بازخواست می کند.

الأمالی للطوسی: ۱۲۶/۱۹۸.

حدیث ۲۸۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَمِلَ عَلَى غَيْرِ عِلْمٍ كَانَ مَا يُفْسِدُ أَكْثَرَ مِمَّا يُصْلِحُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که بدون شناخت عمل کند، خراب کردنش بیشتر از درست کردن اوست.

المحاسن : ۱/۳۱۴/۶۲۱.

حدیث ۲۸۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُتَعَبِّدُ بِغَيْرِ فِقْهِهِ كَالْحِمَارِ فِي الْطَّاهُونَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که از روی فهم و شناخت عبادت نکند، مانند خر آسیاست.

کنز العمال : ۲۸۷۰۹.

حدیث ۲۸۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَالَ : أَنَا عَالِمٌ فَهُوَ جَاهِلٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بگوید : من دانا هستم ، او شخص نادانی است .

منیة المرید : ۱۳۷.

حدیث ۲۸۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى غَيْرِهِ كَفَضْلِ النَّبِيِّ عَلَى أُمَّتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برتری عالم بر دیگران، همچون برتری پیامبر بر امت خود است.
کنز العمال : ۲۸۷۹۸.

حدیث ۲۸۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْعُلَمَاءُ أَمْنَاءُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عالمان امانی خدا در میان خلق اویند.
کنز العمال : ۲۸۶۷۵

حدیث ۲۸۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا يَتِمُّ عَقْلُ الْمَرْءِ حَتَّى يَتِمَّ فِيهِ عَشْرُ خِلَالٍ ... لَا يَسْأَمُ مِنْ طَلَبِ الْعِلْمِ طَوْلَ عُمَرِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خرد آدمی کامل نگردد مگر آن گاه که ده خصلت در او فراهم آید... و تا زنده است از دانشجویی خسته نشود.
تنبيه الخواطر : ۲/۱۱۲.

حدیث ۲۸۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ اسْتَقْبَلَ الْعُلَمَاءَ فَقَدْ اسْتَقْبَلَنِي ، وَمَنْ زَارَ الْعُلَمَاءَ فَقَدْ زَارَنِي ، وَمَنْ جَالَسَ الْعُلَمَاءَ فَقَدْ جَالَسَنِي ، وَمَنْ جَالَسَنِي فَكَأَنَّمَا جَالَسَ رَبِّي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به استقبال دانشمندان رود، مرا استقبال کرده است و هر که به دیدار دانشمندان رود، مرا دیدار کرده است و هر که با دانشمندان نشیند، با من نشسته است و هر که با من نشیند، چنان است که با پرودگار من همنشینی کرده باشد.
کنز العمال : ۲۸۸۸۳.

حدیث ۲۸۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلَاثَةٌ لَا يَسْتَحْفُ بِحَقِّهِمْ إِلَّا مُنَافِقٌ : ذُو شَيْبَةٍ فِي الْإِسْلَامِ ، وَإِمَامٌ مُقْسِطٌ ، وَمُعَلِّمٌ الْخَيْرِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه نفرند، که جز انسان منافق در حق آنان بی حرمتی نمی کند: ریش سفید مسلمان، پیشوای دادگر و آموزنده خوبیها.
تنبيه الخواطر : ۲/۲۱۲.

حدیث ۲۸۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لِيُنْوَا لِمَنْ تَعَلَّمُونَ ، وَلِمَنْ تَتَعَلَّمُونَ مِنْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با کسی که به او علم می آموزید و با کسی که از او علم فرا می گیرید، نرم و ملایم باشید.
منیة المرید : ۱۹۳.

حدیث ۲۸۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ ابْتَغَى الْعِلْمَ لِيُخَدَعَ بِهِ النَّاسَ لَمْ يَجِدْ رِيحَ الْجَنَّةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس دانش را برای فریفتن مردم بجوید، بوی بهشت را نیابد.
مکارم الأخلاق : ۲/۳۶۴/۲۶۶۱.

حدیث ۲۸۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ لِغَيْرِ اللَّهِ تَعَالَى فَلْيَتَّبِعْ أَمَقْعَدَهُ مِنْ نَارٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دانش را برای غیر خدا بیاموزد، جایگاهش دوزخ باشد.
کنز العمال : ۲۹۰۳۵.

حدیث ۲۸۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْعِلْمُ دِينٌ ، الصَّلَاةُ دِينٌ ،
فَانظُرُوا عَمَّنْ تَأْخُذُونَ هَذَا الْعِلْمِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علم، دین است. نماز، دین است.
پس بنگرید که این علم را از چه کسی فرا می گیرید.
کنز العمال : ۲۸۶۶۶.

حدیث ۲۸۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ لِلَّهِ لَمْ يُصِبْ مِنْهُ بَابًا إِلَّا ازْدَادَ بِهِ فِي نَفْسِهِ ذُلًّا ، وَفِي النَّاسِ تَوَاضُعًا ، وَلِلَّهِ خَوْفًا ، وَفِي الدِّينِ اجْتِهَادًا ، وَذَلِكَ الَّذِي
يَنْتَفِعُ بِالْعِلْمِ فَلْيَتَعَلَّمْهُ ، وَمَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ لِلدُّنْيَا وَالْمَنْزِلَةِ عِنْدَ النَّاسِ وَالْحِظْوَةَ عِنْدَ السُّلْطَانِ لَمْ يُصِبْ مِنْهُ بَابًا إِلَّا ازْدَادَ فِي نَفْسِهِ عَظَمَةً ،
وَعَلَى النَّاسِ اسْتِطَالَةً ، وَبِاللَّهِ اغْتِرَارًا ، وَمِنَ الدِّينِ جَفَاءً ، فَذَلِكَ الَّذِي لَا يَنْتَفِعُ بِالْعِلْمِ ، فَلْيُكْفَ وَلْيَمْسِكْ عَنِ الْحُجَّةِ عَلَى نَفْسِهِ ،
وَالنَّدَامَةَ وَالخِزْيَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دانش را برای خدا بیاموزد، به هیچ بابی از آن نرسد مگر این که بیش از پیش خود را حقیرتر
بیند، با مردم افتاده تر شود، ترسش از خدا بیشتر گردد و در دین کوشا تر شود. چنین کسی از علم بهره مند می شود. پس، باید آن
را بیاموزد. اما کسی که دانش را برای دنیا و منزلت یافتن نزد مردم و موقعیت یافتن نزد سلطان و حاکم فرا گیرد، به هیچ بابی از آن
نرسد مگر این که خود بزرگ بین تر شود و بر مردم بیشتر بزرگی فروشد و از خدا بیشتر غافل شود و از دین بیشتر فاصله گیرد.

چنین کسی از دانش سود نمی برد؛ بنابراین، باید [از تحصیل دانش] خودداری ورزد و علیه خود حجّت و پشیمانی و رسوایی در روز قیامت فراهم نیاورد.
روضه الواعظین : ۱۶.

حدیث ۲۸۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَلَا أُخْبِرُكُمْ عَنِ الْأَجُودِ الْأَجُودِ ؟ اللَّهُ الْأَجُودُ الْأَجُودُ ، وَأَنَا أَجُودٌ وُلِدَ آدَمَ ، وَأَجُودُكُمْ مِنْ بَعْدِي رَجُلٌ عَلَّمَ عِلْمًا فَنَشَرَ عِلْمَهُ ، يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أُمَّةً وَحِدَةً ، وَرَجُلٌ جَادَ بِنَفْسِهِ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ حَتَّى يُقْتَلَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آیا شما را از بخشنده ترین بخشنده خیر ندهم؟ خداوند بخشنده ترین بخشنده است. و من بخشنده ترین فرزند آدم هستم و بعد از من بخشنده ترین شما، مردی است که دانش را آموزش دهد و از این راه دانش او پخش شود. او در روز قیامت به تنهایی همچون یک امت برانگیخته می گردد و نیز مردی که در راه خداوند عز و جل جانبازی کند تا کشته شود.
الترغیب والترهیب : ۱/۱۱۹/۵.

حدیث ۲۸۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَيُّمَا رَجُلٍ آتَاهُ اللَّهُ عِلْمًا فَكَتَمَهُ وَهُوَ يَعْلَمُهُ ، لَقِيَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُلْجَمًا بِلِجَامٍ مِنْ نَارٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر مردی که خداوند به او دانشی دهد و او آن را، با این که می داند، مخفی نگه دارد، در روز قیامت در حالی که لگامی از آتش بر او زده شده است خداوند عز و جل را دیدار کند.
الأمالی للطوسی : ۳۷۷/۸۰۸.

حدیث ۲۸۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ أَنْ يَعْلَمَ الْمَرْءُ عِلْمًا ثُمَّ يُعَلِّمَهُ أَخَاهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین صدقه این است که انسان علمی را بیاموزد و سپس آن را به برادر خود آموزش دهد.
منیة المرید : ۱۰۵.

حدیث ۲۸۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ طَالِبَ الْعِلْمِ لَيَسْتَغْفِرُ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ ؛ حَتَّى حَيْتَانُ الْبَحْرِ ، وَهَوَامُّ الْأَرْضِ ، وَسِبَاعُ الْبَرِّ وَأَنْعَامُهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر آینه همه اشیاء، حتی ماهیان دریا و حشرات و خزندگان روی زمین و درندگان و چرندگان صحرا، برای جوینده دانش آمرزش می طلبند.
الأمالی للمفید : ۲۹/۱.

حدیث ۲۸۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَانَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ كَأَنَّ الْجَنَّةَ فِي طَلْبِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در جستجوی دانش باشد، بهشت در جستجوی او برآید.
 کنز العمال : ۲۸۸۴۲.

حدیث ۲۸۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَطْلُبُ فِيهِ عِلْمًا ، سَلَكَ اللَّهُ بِهِ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در جستجوی دانشی راهی را پیماید، خداوند او را در راهی به سوی بهشت حرکت دهد.
 الأمالی للصدوق : ۱۱۶/۹۹ .

حدیث ۲۸۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ طَالِبَ الْعِلْمِ تَبَسَّطُ لَهُ الْمَلَائِكَةُ أَجْنِحَتَهَا وَتَسْتَغْفِرُ لَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا فرشتگان بالهای خود را زیر پاهای جوینده دانش می گسترانند؛ چون از او خشنودند.
 کنز العمال : ۲۸۷۴۵.

حدیث ۲۸۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 طَالِبُ الْعِلْمِ طَالِبُ الرَّحْمَةِ ، طَالِبُ الْعِلْمِ رُكْنُ الْإِسْلَامِ ، وَيُعْطَى أَجْرَهُ مَعَ النَّبِيِّينَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جویای دانش جویای رحمت است. جوینده دانش رکن اسلام است و پاداشش با پیامبران داده می شود.
 کنز العمال : ۲۸۷۲۹.

حدیث ۲۸۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ فَهُوَ كَالضَّائِمِ نَهَارَهُ ، الْقَائِمِ لَيْلَهُ ، وَإِنَّ أَبَا بَابَا مِنَ الْعِلْمِ يَتَعَلَّمُهُ الرَّجُلُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَكُونَ أَبُو قُبَيْسٍ ذَهَبًا فَأَنْفَقَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دانش بجوید، مانند کسی است که روز خود را به روزه گذراند و شبش را به عبادت. اگر کسی یک باب علم بیاموزد، برایش بهتر است از این که کوه ابو قبیس طلا باشد و او آن را در راه خدا انفاق کند.
 منیة المرید : ۱۰۰.

حدیث ۲۸۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ تَكَفَّلَ اللَّهُ لَهُ بِرِزْقِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دانش بجوید، خداوند روزی او را به عهده گیرد.
 کنز العمال : ۲۸۷۰۱

حدیث ۲۸۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا جَاءَ الْمَوْتُ لِطَالِبِ الْعِلْمِ وَهُوَ عَلَى هَذِهِ الْحَالَةِ مَاتَ وَهُوَ شَهِيدٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه مرگ دانش جویی در حال آموختن دانش فرا رسد، شهید مرده است.
 الترغیب والترهیب : ۱/۹۷/۱۶.

حدیث ۲۸۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى يَرْجِعَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در طلب دانش بیرون رود، تا زمانی که برگردد، در راه خدا گام برمی دارد.
 کنز العمال : ۲۸۷۰۲.

حدیث ۲۸۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنهُمَا لَا يَشْبَعُ طَالِبُهُمَا: طَالِبُ الْعِلْمِ وَطَالِبُ الدُّنْيَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو پُر خورند که هیچ گاه سیر نمی شوند: جوینده دانش و جوینده دنیا.
 کنز العمال : ۲۸۹۳۲ - ۲۸۹۳۳ نحوه.

حدیث ۲۸۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 طَالِبُ الْعِلْمِ بَيْنَ الْجُهَالِ كَالْحَيِّينَ الْأَمْوَاتِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جویای دانش در میان مردمان نادان، همچون شخص زنده است در میان مردگان.
 کنز العمال : ۲۸۷۲۶

حدیث ۲۸۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَلَبَ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ، أَلَا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ بُعَاةَ الْعِلْمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : طلب دانش بر هر مسلمانی واجب است. بدانید که خداوند جویندگان دانش را دوست دارد.
الکافی : ۱/۳۰/۱.

حدیث ۲۸۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ لَمْ يَصْبِرْ عَلَى ذُلِّ التَّعَلُّمِ سَاعَةً بَقِيَ فِي ذُلِّ الْجَهْلِ أَبَدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس بر خواری ساعتی دانش آموختن صبر نکند، برای همیشه در خواری نادانی بماند.
عوالی اللالی : ۱/۲۸۵/۱۳۵

حدیث ۲۸۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَطْلُبُوا الْعِلْمَ وَلَوْ بِالصَّيْنِ؛ فَإِنَّ طَلَبَ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دانش را فرا گیرید، گرچه در چین باشد؛ زیرا طلب دانش بر هر مسلمانی واجب است.
کنز العمال : ۲۸۶۹۷ ، ۲۸۶۹۸.

حدیث ۲۸۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النَّظَرُ فِي وَجْهِ الْعَالِمِ حُبًّا لَهُ عِبَادَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگاه مهرآمیز به چهره عالم، عبادت است.
النوادر للراوندي : ۱۱۰/۹۴ .

حدیث ۲۸۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَوْتُ الْعَالِمِ مُصِيبَةٌ لَا تُجَبَّرُ وَتَلْمَهُ لَا تُسَدُّ، وَهُوَ نَجْمٌ طُمِسَ، وَمَوْتُ قَبِيلِهِ أَيْسَرُ مِنْ مَوْتِ عَالِمٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ عالم مصیبتی جبران ناپذیر و رخنه ای بسته ناشدنی است. او ستاره ای است که غروب می کند. و مرگ یک قبیله آسانتر از مرگ یک عالم است.
کنز العمال : ۲۸۸۵۸.

حدیث ۲۸۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَأَلَذَى نَفْسٍ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ ! لَعَالِمٌ وَاحِدًا شَدُّ عَلَى إِبْلِيسَ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ؛ لِأَنَّ الْعَابِدَ لِنَفْسِهِ وَالْعَالِمَ لِغَيْرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سوگند به آن که جان محمد در دست اوست، هر آینه وجود یک عالم برای ابلیس سخت تر از

هزار عابد است؛ زیرا عابد به فکر خویشتن است و عالم در اندیشه دیگران.

کنز العمال : ۲۸۹۰۸.

حدیث ۲۸۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ بِسَبْعِينَ دَرَجَةً ، بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ حُضْرُ الْفَرَسِ سَبْعِينَ عَامًا ؛ وَذَلِكَ أَنَّ الشَّيْطَانَ يَصْعُقُ الْبِدْعَةَ لِلنَّاسِ فَيُبْصِرُهَا الْعَالِمُ فَيَنْهَى عَنْهَا ، وَالْعَابِدُ مُقْبِلٌ عَلَى عِبَادَتِهِ لَا يَتَوَجَّهُ لَهَا وَلَا يَعْرِفُهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عالم، هفتاد درجه بر عابد برتری دارد که فاصله هر درجه از دیگری به اندازه ای است که یک اسب هفتاد سال بدود. علت این برتری آن است که شیطان در میان مردم بدعتی می گذارد و دانشمند به آن پی می برد و مردم را از آن نهی می کند، اما عابد سرگرم عبادت خود است و به بدعت نه توجهی دارد و نه آن را می شناسد.

روضه الواعظین : ۱۷.

حدیث ۲۸۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فَضْلَ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الشَّمْسِ عَلَى الْكَوَاكِبِ ، وَفَضْلُ الْعَابِدِ عَلَى غَيْرِ الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ عَلَى الْكَوَاكِبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا برتری عالم بر عابد، همچون برتری خورشید است بر ستارگان و برتری عابد بر غیر عابد، همانند برتری ماه است بر ستارگان.

بحار الأنوار : ۲/۱۹/۴۹.

حدیث ۲۸۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَاعَةٌ مِنْ عَالِمٍ يَتَكَيُّ عَلَى فِرَاشِهِ يَنْظُرُ فِي عَمَلِهِ ، خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ الْعَابِدِ سَبْعِينَ عَامًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک ساعت تکیه زدن عالم بر بستر خویش و نگریستن در کار و عملش، بهتر از هفتاد سال عبادت عابد است.

روضه الواعظین : ۱۶.

حدیث ۲۸۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَوْمٌ مَعَ عِلْمٍ خَيْرٌ مِنْ صَلَاةٍ عَلَى جَهْلٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خواب توأم با علم و دانش، بهتر از نماز همراه با نادانی است.

منیة المرید : ۱۰۴.

حدیث ۲۸۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَلِيلُ الْعِلْمِ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرِ الْعِبَادَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اندکی دانش، بهتر از بسیاری عبادت است.

منیة المرید : ۱۰۵

حدیث ۲۸۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُوزَنُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ وَدِمَاءُ الشُّهَدَاءِ فَيَرْجَحُ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ عَلَى دِمَاءِ الشُّهَدَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت مرکب عالمان و خون شهیدان با هم وزن می شوند و مرکب عالمان بر خون شهیدان می چربد.

الدر المنثور : ۳/۴۲۳ .

حدیث ۲۸۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَقْرَبُ النَّاسِ مِنْ دَرَجَةِ التُّبَّوْءِ أَهْلُ الْجِهَادِ وَأَهْلُ الْعِلْمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نزدیکترین مردم به درجه پیامبری، مجاهدان و دانشمندانند.

کنز العمال : ۱۰۶۴۷ .

حدیث ۲۸۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْثَرُ النَّاسِ قِيَمَةً أَكْثَرُهُمْ عِلْمًا ، وَأَقَلُّ النَّاسِ قِيَمَةً أَقَلُّهُمْ عِلْمًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با ارزشترین مردم کسانی هستند که از دانش بیشتری برخوردارند و کم ارزشترین مردم کسانی هستند که از دانش کمتری بهره مندند.

الأمالی للصدوق : ۷۳/۴۱ .

حدیث ۲۸۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ... بِهِ يُطَاعُ الرَّبُّ وَيُعَيَّدُ ، وَبِهِ تُوَصَّلُ الْأَرْحَامُ ، وَيُعْرَفُ الْحَلَالُ مِنَ الْحَرَامِ ، الْعِلْمُ إِمَامُ الْعَمَلِ وَالْعَمَلُ تَابِعُهُ ، يُلْهَمُ بِهِ السُّعْدَاءُ ، وَيُحْرَمُهُ الْأَشْقِيَاءُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تحصیل دانش بر هر مسلمانی واجب است... با دانش است که پروردگار فرمانبری و پرستش می شود و با دانش است که پیوندهای خویشاوندی برقرار می ماند و روا از ناروا باز شناخته می شود. دانش پیشوای عمل است و عمل پیرو آن می باشد، به نیکبختان دانش الهام می شود و شوربختان از آن محروم می شوند.

الأمالی للطوسی : ۴۸۸/۱۰۶۹ .

حدیث ۲۸۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْعِلْمُ رَأْسُ الْخَيْرِ كُلِّهِ ، وَالْجَهْلُ رَأْسُ الشَّرِّ كُلِّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دانایی، سر همه خوبیهاست و نادانی سر همه بدیها.
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۷۵/۹.

حدیث ۲۸۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ذَنْبُ الْعَالِمِ وَاحِدٌ ، وَذَنْبُ الْجَاهِلِ ذُنُبَانِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گناه دانا یکی است و گناه نادان دو.
 کنز العمال : ۲۸۷۸۴.

حدیث ۲۸۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَلَا وَإِنَّ مِنْ عِلَامَاتِ الْعَقْلِ التَّجَافُعَ دَارِ الْغُرُورِ ، وَالْإِنَابَةَ إِلَى دَارِ الْخُلُودِ ، وَالتَّرَوُّدَ لِسُكْنَى الْقُبُورِ ، وَالتَّأَهُبَ لِيَوْمِ الشُّورِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید از نشانه های خرداست: دوری کردن از سرای فریب و روی آوردن به سرای جاودانی و توشه
 برگرفتن برای خانه گور و آماده شدن برای روز رستاخیز.
 أعلام الدین : ۳۳۳.

حدیث ۲۸۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَعْقَلُ النَّاسِ أَشَدُّهُمْ مُدَارَاةً لِلنَّاسِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خردمندترین مردم، مدارا کننده ترین آنها با مردم است.
 الأموال للصدوق : ۷۳/۴۱.

حدیث ۲۹۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 صَفَةُ الْعَاقِلِ أَنْ يَحْلُمَ عَمَّنْ جَهِلَ عَلَيْهِ ، وَيَتَجَاوَزَ عَمَّنْ ظَلَمَهُ ، وَيَتَوَاضَعَ لِمَنْ هُوَ دُونَهُ ، وَيُسَاقِقَ مَنْ فَوْقَهُ فِي طَلَبِ الْبِرِّ ، وَإِذَا أَرَادَ أَنْ
 يَتَكَلَّمَ تَدَبَّرَ ؛ فَإِنْ كَانَ خَيْرًا تَكَلَّمَ فَعَنِمَ ، وَإِنْ كَانَ شَرًّا سَكَتَ فَسَلِمَ ، وَإِذَا عَرَضَتْ لَهُ فِتْنَةٌ اسْتَعَصَمَ بِاللَّهِ وَأَمْسَكَ يَدَهُ وَلِسَانَهُ ، وَإِذَا
 رَأَى فَضِيلَةً انْتَهَزَ بِهَا ، لَا يُفَارِقُهَا الْحَيَاءُ ، وَلَا يَبْدُو مِنْهُ الْجِرْصُ ، فِتْلِكَ عَشْرُ خِصَالٍ يُعْرِفُ بِهَا الْعَاقِلُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ویژگی خردمند این است که در برابر رفتار جاهلانه نادان نسبت به خود بردباری نشان می دهد، از
 کسی که به او ستم کرده است در می گذرد، در برابر فرودست خود فروتن است، از فرادست خود در طلب نیکی پیشی می گیرد،

چون بخواهد سخن بگوید می اندیشد، اگر آنچه می خواهد بگوید خوب بود می گوید و بهره مند می شود و اگر بد بود خاموشی می گزیند و سالم می ماند، هر گاه با فتنه ای روبه رو شود به خدا پناه می برد و دست و زبان خود را نگه می دارد، هر گاه فضیلتی بیند آن را غنیمت می شمارد، شرم و حیا از او جدا نمی شود و آزمندی از او سر نمی زند؛ اینها ده خصلتند که خردمند به آنها شناخته می شود.

تحف العقول : ۲۸.

حدیث ۲۹۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العقل نورٌ خلقه الله للإنسان ، وجعله يضيء على القلب ؛ ليعرف به الفرق بين المشاهدات من المغيبات .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خرد نوری است که خداوند برای انسان آفرید و آن را روشنگر دل قرار داد، تا به وسیله آن تفاوت میان دیدنیها و نادیدنیها را بشناسد.

عوالی الآلی : ۱/۲۴۸/۴.

حدیث ۲۹۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ العقلَ عقالٌ من الجهل، والنفس مثل أخبث الدواب، فإن لم تُعقل حارت .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خرد، زانوبند نادانی است، و نفس [آماره] مانند شرورترین جنبدگان است که اگر پایش بسته نشود، بیراهه می رود.

تحف العقول : ۱۵.

حدیث ۲۹۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّما يُدرِكُ الخَيْرُ كُلُّهُ بالعقل، ولا دينَ لمن لا عقلَ له .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خیر و خوبی، تماما، با خرد به دست می آید و کسی که خرد ندارد دین ندارد.

تحف العقول : ۵۴.

حدیث ۲۹۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قوامُ المرءِ عقلُهُ ، ولا دينَ لمن لا عقلَ له .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جانمایه آدمی خرد اوست و کسی که خرد ندارد دین ندارد.

روضه الواعظین : ۹.

حدیث ۲۹۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا سَمِعَ رَجُلًا يَسْأَلُ اللَّهَ الصَّبْرَ - : سَأَلَتِ اللَّهَ الْبَلَاءَ ، فَاسْأَلَهُ الْمُعَافَاةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - چون شنید مردی از خداوند طلب صبر می کند - فرمود : از خدا بلا خواستی، از او عافیت بخواه.

کنز العمال : ۴۹۳۵

حدیث ۲۹۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما سُئِلَ اللَّهُ شَيْئًا أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يُسْأَلَ الْعَافِيَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خداوند چیزی خواسته نشده است که نزد او محبوبتر از عافیت باشد.

کنز العمال : ۳۲۷۲ ؛ ۳۱۳۰ - ۳۱۵۳.

حدیث ۲۹۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سُئِلُوا اللَّهَ الْمُعَافَاةَ ؛ فَإِنَّهُ لَمْ يُوْتَّ أَحَدٌ بَعْدَ الْيَقِينِ خَيْرًا مِنَ الْمُعَافَاةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خداوند عافیت طلب کنید؛ زیرا بعد از [نعمت] یقین، نعمتی بهتر از عافیت به کسی داده نشده است.

سنن ابن ماجه : ۲/۱۲۶۵/۳۸۴۹.

حدیث ۲۹۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صَلَّى عَلَيَّ مَرَّةً فَتَحَّ اللَّهُ عَلَيْهِ بَابًا مِنَ الْعَافِيَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس یک بار بر من صلوات فرستد، خداوند دری از عافیت به رویش بگشاید.

جامع الأخبار : ۱۵۳/۳۴۴.

حدیث ۲۹۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا سَأَلَتْهُ عَائِشَةُ عَنِ الدُّعَاءِ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ - : تَقُولِينَ : اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ ، فَاعْفُ عَنِّي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به سؤال عایشه از دعای شب قدر - فرمود : می گویی: بار خدایا! تو بخشایشگری و

گذشت و بخشش را دوست می داری؛ پس مرا ببخش.

سنن ابن ماجه : ۲/۱۲۶۵/۳۸۵۰.

حدیث ۲۹۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَفَا عِنْدَ الْقُدْرَةِ عَفَا اللَّهُ عَنْهُ يَوْمَ الْحُسْرَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در زمانی که قدرت [بر انتقام] دارد گذشت کند، خداوند در روز دشواری از او گذشت کند.

کنز العمال : ۷۰۰۷.

حدیث ۲۹۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَجَاوَزُوا عَنْ عَثْرَاتِ الْخَاطِئِينَ يَقْبَلُ اللَّهُ بِذَلِكَ سُوءَ الْأَقْدَارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از لغزشهای خطاکاران در گذرید تا بدین سبب خداوند شما را از مقدرات ناگوار نگه دارد. تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۰.

حدیث ۲۹۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَثُرَ عَفْوُهُ مُدَّ فِي عُمُرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که پرگذشت باشد، عمرش دراز شود.

أعلام الدین : ۳۱۵.

حدیث ۲۹۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَفْوٌ يُحِبُّ الْعَفْوَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بسیار باگذشت است و گذشت را دوست دارد.

کنز العمال : ۷۰۰۵.

حدیث ۲۹۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالْعَفْوِ ؛ فَإِنَّ الْعَفْوَ لَا يَزِيدُ الْعَبْدَ إِلَّا عِزًّا ، فَتَعَاَفَا يُعِزُّكُمْ اللَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد گذشت؛ زیرا که گذشت جز بر عزت بنده نمی افزاید. پس از یکدیگر گذشت کنید تا خداوند شما را عزت بخشد.

الکافی : ۲/۱۰۸/۵.

حدیث ۲۹۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا عَنَّتْ لَكُمْ غَضَبُهُ فَادْرُؤْوهَا بِالْعَفْوِ ؛ إِنَّهُ يُنَادِي مُنَادٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : مَنْ كَانَ لَهُ عَلَى اللَّهِ أَجْرٌ فَلْيَقُمْ ، فَلَا يَقُومُ إِلَّا الْعَافُونَ ، أَلَمْ تَسْمَعُوا قَوْلَهُ تَعَالَى : «فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ» ؟!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خشمی برای شما پیش آمد، با عفو و گذشت آن را از خود دور کنید؛ زیرا در روز رستاخیز آواز دهنده ای جار می زند: هر که به گردن خدا مزدی دارد، برخیزد. و کسی جز بخشاینده‌گان برنخیزند. آیا نشنیده اید که خداوند متعال می فرماید: «پس، هر که ببخشد و آشتی ورزد، مزدش با خداست»؟
اعلام الدین : ۳۳۷.

حدیث ۲۹۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا الْعَفَافُ : فَيَتَشَعَّبُ مِنْهُ الرِّضَا ، وَالِاسْتِكَانَةُ ، وَالْحِظُّ ، وَالرَّاحَةُ ، وَالتَّفَقُّدُ ، وَالْخُشُوعُ ، وَالتَّذَكُّرُ ، وَالتَّفَكُّرُ ، وَالْجُودُ ، وَالسَّخَاءُ ، فَهَذَا مَا يَتَشَعَّبُ لِلْعَاقِلِ بِعَفَافِهِ رِضَى بِاللَّهِ وَبِقِسْمِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آنچه از عفت منشعب می شود خشنودی است و خضوع و بهره مندی و آسایش و دلجویی و فروتنی و تذکر و تفکر و بخشندگی و سخاوت. اینها خصالی است که به سبب پارسایی برای خردمندی که از خدا و قسمت او خشنود است، حاصل می شود.
تحف العقول : ۱۷.

حدیث ۲۹۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مُوسَى - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - آجَرَ نَفْسَهُ ثَمَانِي سِنِينَ ، أَوْ عَشْرًا ، عَلَى عِقْفِهِ فَرَجِهِ وَطَعَامِ بَطْنِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : موسی علیه السلام در قبال پاک نگه داشتن شرمگاه و غذای شکمش، خود را به مدت هشت یا ده سال به مزدوری درآورد.
سنن ابن ماجه : ۲/۸۱۷/۲۴۴۴.

حدیث ۲۹۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْثَرُ مَا تَلُجُ بِهِ أُمَّتِي النَّارَ الْأَجْوَفَانِ : الْبَطْنُ وَالْفَرْجُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیشتر امت من به سبب دو میان تهی به آتش می روند : شکم و شرمگاه.
الکافی : ۲/۷۹/۵.

حدیث ۲۹۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْحَيَّ الْمُتَعَفِّفَ ، وَيُبْغِضُ الْبَدِيَّ السَّائِلَ الْمُلْحِفَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند شخص با حیای بااماعت طبع را دوست دارد و از سائل وقیح سمج نفرت دارد.

الأمالی للطوسی : ۳۹/۴۳.

حدیث ۲۹۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ مِنْ تَعْظِيمِ جَلَالِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ كَرَامَةَ ذِي الشَّيْبَةِ ، وَحَامِلِ الْقُرْآنِ ، وَالْإِمَامِ الْعَادِلِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : احترام نهادن به ریش سفید و حافظ قرآن و پیشوای دادگر، گونه ای بزرگداشت جلال و شکوه خداوند عز و جل است.
 کنز العمال : ۲۵۵۰۷.

حدیث ۲۹۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَمَثَلَ لَهُ الرَّجَالُ فَلْيَتَّبِعْ أَمَقْعَدَهُ فِي النَّارِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس دوست داشته باشد که او نشسته باشد و مردم در برابرش بایستند، جایگاهش در آتش است.
 بحار الأنوار : ۱۶/۲۴۰.

حدیث ۲۹۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ مَدَحَ سُلْطَانًا جَائِرًا وَتَخَفَّفَ وَتَضَعَّضَ لَهُ طَمَعًا فِيهِ كَانَ قَرِينَهُ إِلَى النَّارِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به خاطر چشمداشتی، حاکم ستمگر را بستاید، یا در برابرش کوچکی و خضوع کند، در آتش جهنم، در کنار او خواهد بود.
 أمالی الصدوق : ۳۴۷ / ۱.

حدیث ۲۹۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ عَزَّ ذِكْرُهُ يَعِصِمُ مَنْ أَطَاعَهُ، وَلَا يَعْتَصِمُ بِهِ مَنْ عَصَاهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای بلند نام کسی را که اطاعتش کند [از هر گونه شر و مکروهی] حفظ می کند و کسی که او را نافرمانی کند، به وسیله خدا حفظ نمی شود.
 الکافی : ۸/۸۲/۳۹.

حدیث ۲۹۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَيْسَ مِنَّا مَنْ دَعَا إِلَى عَصِيَّتِهِ ، وَلَيْسَ مِنَّا مَنْ قَاتَلَ (عَلَى) عَصِيَّتِهِ ، وَلَيْسَ مِنَّا مَنْ مَاتَ عَلَى عَصِيَّتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که به عصبیت فرا خواند و از ما نیست کسی که در راه عصبیت بجنگد و از ما نیست کسی که با برخورداری از عصبیت بمیرد.
سنن أبی داوود : ۴/۳۳۲/۵۱۲۱.

حدیث ۲۹۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ حَبَّةٌ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ عَصَبِيَّةٍ بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ أَعْرَابِ الْجَاهِلِيَّةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در دلش به اندازه دانه خردلی عصبیت باشد، خداوند در روز قیامت او را با اعراب جاهلیت برانگیزد.
الکافی : ۲/۳۰۸/۳ .

حدیث ۲۹۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : إِذَا كَانَ الْغَالِبُ عَلَى الْعَبْدِ الْاِسْتِغَالَ بِي جَعَلْتُ بُغْيَتَهُ وَلَذَّتَهُ فِي ذِكْرِي ، فَإِذَا جَعَلْتُ بُغْيَتَهُ وَلَذَّتَهُ فِي ذِكْرِي عَشِيَّتِي وَعَشِيَّتُهُ ، فَإِذَا عَشِيَّتِي وَعَشِيَّتُهُ رَفَعْتُ الْحِجَابَ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَهُ ، وَصَيَّرْتُ ذَلِكَ تَغَالِبًا عَلَيْهِ ، لَا يَسْهُو إِذَا سَهَا النَّاسُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید: هر گاه اشتغال به من بر جان بنده غالب آید، خواهش و لذت او را در یاد خودم قرار دهم و چون خواهش و لذتش را در یاد خودم قرار دهم عاشق من گردد و من نیز عاشق او. و چون عاشق یکدیگر شدیم پرده میان خود و او را بالا زنم و آن [مشاهده جلال و جمال خود] را بر جان او مسلط گردانم، به طوری که وقتی مردم دچار سهو و اشتباه می شوند، او دستخوش سهو نمی شود.
کنز العمال : ۱۸۷۲.

حدیث ۲۹۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ عَشِقَ فَكَتَمَ وَعَفَّ فَمَاتَ فَهُوَ شَهِيدٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که عاشق شود و عشق خویش را کتمان کند و پاکدامنی ورزد و با این حال بمیرد، او شهید است.
کنز العمال : ۷۰۰۰.

حدیث ۲۹۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَحْسِنُ مُصَاحَبَةً مَنْ صَاحَبَكَ تَكُنْ مُسْلِمًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با کسی که همنشین توست خوشرفتار باش تا مسلمان باشی.
الأمالی للصدوق : ۲۶۹/۲۹۵ .

حدیث ۲۹۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ عَزَى مُصَابَا كَانَ لَهُ مِثْلُ أُجْرِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که سوگواری را تسلیت دهد، همانند اجر او داشته باشد.
 بحار الأنوار : ۸۲/۹۴/۴۶.

حدیث ۲۹۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لِرَجُلٍ أَرَادَ الْجَبَلَ لِيَتَعَبَّدَ فِيهِ - : لَصَبْرٌ أَحَدِكُمْ سَاعَةً عَلَى مَا يَكْرَهُ فِي بَعْضِ مَوَاطِنِ الْإِسْلَامِ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَتِهِ خَالِيًا أَرْبَعِينَ سَنَةً .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به مردی که خواست برای عبادت به کوه رود - فرمود: اگر فردی از شما در نقطه ای از جهان اسلام آنچه را که برایش ناگوار است یک ساعت تحمل کند، بهتر است از این که چهل سال در خلوت و تنهایی به عبادت پردازد.
 الدر المنثور : ۱/۱۶۱.

حدیث ۲۹۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُؤْمِنُ الَّذِي يُخَالِطُ النَّاسَ
 وَيَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ أَفْضَلُ مِنَ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يُخَالِطُ النَّاسَ وَلَا يَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنی که با مردم می آمیزد و بر آزار و اذیت آنان صبر می کند، برتر از مؤمنی است که با مردم نمی آمیزد و آزار و اذیت آنان را تحمل نمی کند.
 کنز العمال : ۶۸۶.

حدیث ۲۹۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْعَزْلَةُ عِبَادَةٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گوشه گیری، عبادت است.
 أعلام الدین : ۳۴۱.

حدیث ۲۹۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيَغْيِرْهُ بِيَدِهِ ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فِلِسَانِهِ ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ وَذَلِكَ أَوْضَعُ الْإِيمَانِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر یک از شما منکری را دید باید با دست خود آن را تغییر دهد. اگر نتوانست، با زبانش تغییر دهد (اعتراض کند) و باز اگر نتوانست، در قلبش آن را انکار کند و این ضعیف ترین مرحله ایمان است.

الترغیب والترهیب : ۳/۲۲۳/۱.

حدیث ۲۹۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا لَا يَمْنَعَنَّ أَحَدَكُمْ هَيْبَةُ النَّاسِ أَنْ يَقُولَ الْحَقَّ إِذَا رَأَهُ أَنْ يَذَّكَّرَ بِعِظَمِ اللَّهِ ، لَا يُقَرَّبُ مِنْ أَجَلٍ وَلَا يُبْعَدُ مِنْ رِزْقٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان! مبادا ترس از مردم مانع از آن شود که فردی از شما حق را ببیند و نگوید. [که حق گویی] آنه
اجلی را نزدیک می کند و نه روزی را دور می گرداند.
کنز العمال : ۵۵۷۰.

حدیث ۲۹۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا قِيلَ لَهُ : لَا نَأْمُرُ وَلَا نَنْهَى إِلَّا بِمَا عَمِلْنَا بِهِ أَوْ انْتَهَيْنَا عَنْهُ كُلَّهُ - : لا ، بَلْ مُرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَإِنْ لَمْ تَعْمَلُوا بِهِ كُلَّهُ ، وَانْهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَإِنْ لَمْ تَنْتَهُوا عَنْهُ كُلَّهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - وقتی به ایشان عرض شد: ما تنها به چیزهایی امر و نهی می کنیم که خودمان به طور کامل آنها را
رعایت کنیم - فرمود : نه، بلکه به خوبیها فرمان دهید هر چند خودتان به همه آنها عمل نکنید و از زشتیها باز دارید، گرچه خود از
همه آنها خودداری نوزید.
تنبيه الخواطر : ۲/۲۱۳.

حدیث ۲۹۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَمَرَ بِمَعْرُوفٍ فَلْيَكُنْ أَمْرُهُ ذَلِكَ بِمَعْرُوفٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که به کار خوبی فرمان می دهد، باید این فرمان دادن را با شیوه خوبی انجام دهد.
کنز العمال : ۵۵۲۳ .

حدیث ۲۹۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَتَأْمُرَنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلَتَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ ، أَوْ لَيُعَمَّنَّكُمْ عَذَابُ اللَّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یا امر به معروف و نهی از منکر می کنید، یا عذاب خدا مسلماً همه شما را فرا می گیرد.
وسائل الشیعة : ۱۱/۴۰۷/۱۲ .

حدیث ۲۹۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِيُبْغِضَ الْمُؤْمِنَ الضَّعِيفَ الَّذِي لَا زَبْرَ لَهُ ، وَقَالَ : هُوَ الَّذِي لَا يَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند تبارک و تعالی مؤمن ضعیفی را که هیبت و صلابت ندارد دشمن می دارد. آن حضرت فرمود: او کسی است که نهی از منکر نمی کند.
معانی الأخبار: ۳۴۴/۱.

حدیث ۲۹۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَمَرَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَى عَنِ الْمُنْكَرِ فَهُوَ خَلِيفَةُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ ، وَخَلِيفَةُ رَسُولِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که امر به معروف و نهی از منکر کند، او جانشین خدا در زمین و جانشین رسول اوست.
مستدرک الوسائل: ۱۲/۱۷۹/۱۳۸۱۷.

حدیث ۲۹۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ رَدَّ عَنْ قَوْمٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ عَادِيَةَ مَاءٍ أَوْ نَارٍ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس از آسیب رساندن آب یا آتش به گروهی از مسلمانان جلوگیری کند، بهشت بر او واجب گردد.
الکافی: ۵/۵۵/۳.

حدیث ۲۹۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ بَنَى عَلَى ظَهْرِ الطَّرِيقِ مَا يُؤْيَعِبِرُ سَبِيلَ بَعْتَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى نَجِيبٍ مِنْ دُرٍّ ، وَوَجْهَهُ يُضِيءُ لِأَهْلِ الْجَنَّةِ نورا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در کنار راه سر پناهی برای رهگذران بسازد، خداوند در روز قیامت او را سوار بر اشتر نژاده ای از مروارید محشور فرماید ، در حالی که چهره اش برای بهشتیان نور افشانی می کند.
ثواب الأعمال: ۳۴۳/۱.

حدیث ۲۹۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
دَخَلَ عَبْدُ الْجَنَّةِ بِغَضَبٍ مِنْ شَوْكٍ كَانَ عَلَى طَرِيقِ الْمُسْلِمِينَ فَأَمَاطَهُ عَنْهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده ای به سبب برداشتن شاخه خاری از سر راه مسلمانان به بهشت رفت.
الخصال: ۳۲/۱۱۱.

حدیث ۲۹۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ قَادَ ضَرِيرًا أَرْبَعِينَ حُطْوَةً عَلَى أَرْضٍ سَيِّئَةٍ ، لَا يَفِي بِقَدْرِ إِبْرَةٍ مِنْ جَمِيعِهِ طَلَّاعِ الْأَرْضِ ذَهَبًا ، فَإِنْ كَانَ فِيهَا قَادَةٌ مَهْلِكَةٌ جَوَزَهُ عَنْهَا

وَجَدَ ذَلِكَ فِي مِيزَانِ حَسَنَاتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَوْسَعَ مِنَ الدُّنْيَا مِائَةَ أَلْفِ مَرَّةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس نابینایی را در دشتی چهل قدم راه برد، اگر همه زمین پر از طلا گردد [و به او داده شود] به اندازه سوزنی از پاداش این کار او داده نشده است. چنانچه او را از خطری که بر سر راهش قرار داشته باشد بگذرانند، روز قیامت این کار در ترازوی حسنات او صد هزار بار بزرگتر از دنیا باشد.
بحار الأنوار : ۷۵/۱۵/۸.

حدیث ۲۹۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُحَقِّرَنَّ شَيْئًا مِنَ الْمَعْرُوفِ ، وَلَوْ أَنْ تَلْقَى أَحَاكَ وَوَجْهَكَ مَبْسُوطٌ إِلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگز هیچ کار خوبی را دست کم نگیر، اگر چه [کاری مانند] گشاده رویی با برادرت باشد.
کنز الفوائد: ۱/۲۱۲.

حدیث ۲۹۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اسْتَمْتَأَمُ الْمَعْرُوفِ أَفْضَلُ مِنْ ابْتِدَائِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به سرانجام رساندن خوبی، برتر از آغاز کردن آن است.
الأمالی للطوسی : ۵۹۶/۱۲۳۵ ، کنز العمال : ۱۶۲۵۶.

حدیث ۲۹۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ عَلَى رَجُلٍ مَسْكِينٍ كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ ، وَلَوْ تَدَاوَلَهَا أَرْبَعُونَ أَلْفَ إِنْسَانٍ ثُمَّ وَصَلَتْ إِلَى مَسْكِينٍ كَانَ لَهُمْ أَجْرًا كَامِلًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به مرد مستمندی صدقه ای دهد، به مقدار آن پاداش بگیرد. و اگر این صدقه را چهل هزار انسان دست به دست گردانند و به دست مستمندی برسد، همه آنها اجر کامل می برند.
ثواب الأعمال : ۳۴۲/۱.

حدیث ۲۹۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اصْطَبَحَ الْخَيْرِ إِلَى مَنْ هُوَ أَهْلُهُ ، وَإِلَى مَنْ هُوَ غَيْرُ أَهْلِهِ ، فَإِنْ لَمْ تُصِبْ مَنْ هُوَ أَهْلُهُ فَأَنْتَ أَهْلُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوبی کن چه به کسی که شایسته آن است و چه به کسی که شایستگی آن را ندارد؛ زیرا اگر کسی که به او احسان کرده ای شایستگی احسان را نداشته باشد، تو به فضیلت احسان دست یافته ای.
عیون أخبار الرضا : ۲ / ۳۵ / ۷۶.

حدیث ۲۹۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَأْسُ الْعَقْلِ بَعْدَ الدِّينِ التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ ، وَاصْطِنَاعُ الْخَيْرِ إِلَى كُلِّ بَرٍّ وَفَاجِرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرلوحه خرد، بعد از دینداری، دوستی با مردم و خوبی کردن به هر آدمی، از نیک و بد، است.
بحار الأنوار : ۷۴/۴۰۱/۴۴.

حدیث ۲۹۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا أُسْرِيَ بِي إِلَى السَّمَاءِ بَلَغَ بِي جِبْرَائِيلُ مَكَانًا لَمْ يَطَّأهُ جِبْرَائِيلُ قَطُّ ، فَكُشِفَ لِي فَأَرَانِي اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مِنْ نُورِ عَظَمَتِهِ مَا أَحَبُّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن شب که مرا به آسمان بردند، جبرئیل مرا به جایی رساند که خودش هرگز در آن جا قدم نگذاشته بود. پس، پرده ها برای من کنار زده شد و خداوند عز و جل از نور عظمت خود، تا دوست داشت، به من نشان داد.
التوحید : ۱۰۸/۴.

حدیث ۲۹۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّوْحِيدُ نِصْفُ الدِّينِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : توحید، نصف دین است.
عیون أخبار الرضا : ۲/۳۵/۷۵.

حدیث ۲۹۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَفَكَّرُوا فِي خَلْقِ اللَّهِ ، وَلَا تَفَكَّرُوا فِي اللَّهِ فَتَهْلِكُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در آفرینش خدا بیندیشید، اما در [ذات] خدا نیندیشید که نابود می شوید.
کنز العمال : ۵۷۰۵.

حدیث ۲۹۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ بِاللَّهِ أَعْرَفَ كَانَ مِنَ اللَّهِ أَحْوَفَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خدا شناس تر باشد، خوفش از خدا بیشتر است.
بحار الأنوار : ۷۰/۳۹۳/۶۴.

حدیث ۲۹۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ عَرَفْتُمْ اللَّهَ حَقَّ مَعْرِفَتِهِ لَمْ شَيْتُمْ عَلَى الْبِحُورِ ، وَلَزَالَتْ بِدُعَائِكُمُ الْجِبَالُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر خدا را چنان که باید می شناختید، بر روی دریاها راه می رفتید و با دعایتان کوهها از جا کنده می شدند.

کنز العمال : ۵۸۹۳ .

حدیث ۲۹۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَرَفَ اللَّهَ وَعَظَّمَهُ مَنَعَ فَاهُ مِنَ الْكَلَامِ وَبَطَنَهُ مِنَ الطَّعَامِ ، وَعَنَى نَفْسَهُ بِالصَّيَامِ وَالْقِيَامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خدا را شناخت و به عظمتش پی برد، دهان خویش را از گفتار [بیهوده] و معده اش را از خوراک [زیادی و حرام] نگه داشت و با روزه و شب زنده داری جان خود را پاک کرد.

الأمالی للصدوق : ۶۴۷/۸۷۸ .

حدیث ۲۹۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نُورُ الْحِكْمَةِ الْجُوعُ ، وَالتَّبَاعُدُ

مِنَ اللَّهِ الشُّبْحُ ، وَالقُرْبَةُ إِلَى اللَّهِ حُبُّ الْمَسَاكِينِ وَالدُّنُو مِنْهُمْ ، لَا تَشْبَعُوا قَيْطَافًا نُورَ الْمَعْرِفَةِ مِنْ قُلُوبِكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گرسنگی ، نور حکمت است ، و سیری ، مایه دور شدن از خدا . و دوستی با بینوایان و نزدیک شدن به آنها موجب نزدیک

شدن به خداست . شکمهایتان را سیر نکنید ، که نور شناخت در دلهای شما می فسرد .

بحار الأنوار : ۷۰/۷۱/۲۰ .

حدیث ۲۹۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَدَّ عَنْ عَرِضِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ الْبَتَّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از آبروی برادر مسلمان خود دفاع کند، البته بهشت بر او واجب آید.

وسائل الشیعة : ۸/۶۰۶/۳ .

حدیث ۲۹۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُكُمْ إِيمَانًا أَفْضَلُكُمْ مَعْرِفَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از میان شما، کسی برترین ایمان را دارد که بهترین شناخت را داشته باشد .

جامع الأخبار : ۳۶/۱۸ .

حدیث ۲۹۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ رَدَّ عَنْ عَرَضِ أَخِيهِ كَانَ لَهُ حِجَابًا مِنَ النَّارِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از آبروی برادر خود دفاع کند، این کار حجابی میان او و آتش باشد.
 الأُمَالِي لِلْمَفِيدِ : ۳۳۸/۲ .

حدیث ۲۹۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ لَمْ يَقْبَلِ الْمَعْدِرَةَ مِنْ مُجِبِّ أَوْ مُبْطِلٍ ، لَمْ يَرِدْ عَلَيَّ الْحَوْضَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که عذرخواهی کسی را، چه عذرش موجه باشد یا نباشد، نپذیرد، در کنار حوض کوثر بر من وارد نشود.
 كنز العمال : ۷۰۳۲ .

حدیث ۲۹۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَعْدَى عَدُوِّكَ نَفْسُكَ الَّتِي بَيْنَ جَنَّتَيْكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین دشمن تو، نفسی است که میان دو پهلویت قرار دارد.
 تنبيه الخواطر : ۱/۲۵۹ .

حدیث ۲۹۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ لَاحَى الرَّجَالَ سَقَطَتْ مُرْوَعَتُهُ وَذَهَبَتْ كَرَامَتُهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که با مردم بستیزد ، انسانیتش ساقط شود و حرمتش از بین برود.
 الأُمَالِي لِلطُّوسِي : ۵۱۲/۱۱۱۹ .

حدیث ۲۹۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا عَهَدَ إِلَيَّ جَبْرِئِيلٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي شَيْءٍ مَا عَهَدَ إِلَيَّ فِي مُعَادَاةِ الرَّجَالِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جبرئیل علیه السلام درباره هیچ چیز به اندازه دوری کردن از دشمنی با مردم، به من سفارش نکرد.
 الكافي : ۲/۳۰۲/۱۱ .

حدیث ۲۹۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا نَهَيْتُ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَ عِبَادَةِ الْأَوْثَانِ مَا نَهَيْتُ عَنْ مُلَاحَاةِ الرَّجَالِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من بعد از نهی شدن از بت پرستی، از چیزی به اندازه کشمکش کردن با مردمان نهی نشدم.
تحف العقول : ۴۲ .

حدیث ۲۹۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَامَلَ النَّاسَ فَلَمْ يَظْلِمِ لَهُمْ، وَحَدَّ نَفْسَهُمْ فَلَمْ يَكْذِبْهُمْ، وَوَعَدَهُمْ فَلَمْ يُخْلِفْهُمْ، فَهُوَ مِمَّنْ كَمَلَتْ مُرُوَّتُهُ، وَظَهَرَتْ عَدَالَتُهُ، وَوَجِبَتْ أُخُوَّتُهُ، وَحُرِّمَتْ غَيْبَتُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در رفتار خود با مردم به ایشان ستم نکند و هرگاه با آنان سخن بگوید، دروغ نگوید و چون وعده شان دهد، خلف وعده نکند، انسانیتش کامل و عدالتش آشکار و دوستیش لازم و غیبتش حرام است.
الخصال : ۲۰۸/۲۸ .

حدیث ۲۹۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صَاحَبَ النَّاسَ بِالَّذِي يُحِبُّ أَنْ يُصَاحَبَهُ كَانَ عَدْلًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که با مردم چنان رفتار کند که دوست دارد آنان با او رفتار کنند، عادل است.
کنز الفوائد : ۲/۱۶۲ .

حدیث ۲۹۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مِنَ الْخَيْرِ مَا يُعَجَّلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند کار خیری را که با شتاب صورت گیرد، دوست دارد.
الکافی : ۲/۱۴۲/۴ .

حدیث ۲۹۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأَنَاءُ مِنَ اللَّهِ، وَالْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : درنگ از [صفات] خداست و شتابکاری از [خصلت‌های] شیطان.
المحاسن : ۱/۳۴۰/۶۹۸؛ کنز العمال : ۵۶۷۴ .

حدیث ۲۹۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا أَهْلَكَ النَّاسَ الْعَجَلَةَ، وَلَوْ أَنَّ النَّاسَ تَبَتُّوا لَمْ يَهْلِكْ أَحَدٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردم را، در حقیقت، شتابزدگی به هلاکت افکنده است. و اگر مردم آرام و از شتابکاری به دور بودند هیچ کس هلاک نمی شد.

المحاسن: ۱/۳۴۰/۶۹۷.

حدیث ۲۹۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي صِفَةِ الْعَاقِلِ - : يَسْتَكْتَرُ قَلِيلَ الْخَيْرِ مِنْ غَيْرِهِ، وَيَسْتَقِيلُ كَثِيرَ الْخَيْرِ مِنْ نَفْسِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در توصیف خردمند - فرمود : خوبی اندک دیگران را زیاد می بیند و خوبی های بسیار خود را اندک می شمارد.

الخصال : ۴۳۳/۱۷ .

حدیث ۲۹۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْتَبِرُوا؛ فَقَدْ خَلَّتِ الْمَثَلَاتُ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عبرت بگیرید که در میان پیشینیان شما درسهای عبرت هست .
کنز الفوائد : ۲/۳۱ .

حدیث ۲۹۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آفَةُ الْعِبَادَةِ الْفَتْرَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آفت عبادت، سستی است.

تحف العقول : ۶ .

حدیث ۲۹۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْظَمُ الْعِبَادَةِ أَجْرًا أَخْفَاهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزرگترین ثواب را آن عبادتی دارد که پنهان تر انجام گیرد.

قرب الإسناد : ۱۳۵/۴۷۵ .

حدیث ۲۹۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْفِقَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین عبادت، فقه (فهم دین) است.

الخصال : ۳۰/۱۴ .

حدیث ۲۹۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُسْنُ النَّظَرِ بِاللَّهِ مِنْ عِبَادَةِ اللَّهِ تَعَالَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گمان نیک داشتن به خداوند ، گونه ای از عبادت خداوند متعال است .

الدرّة الباهرة : ۱۸ .

حدیث ۲۹۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَظَرُ الْوَالِدِ إِلَى وَالِدِيهِ حُبًّا لَهُمَا عِبَادَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگاه مهرآمیز فرزند به پدر و مادرش عبادت است .

تحف العقول : ۴۶ .

حدیث ۲۹۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النَّظَرُ إِلَى الْعَالِمِ عِبَادَةٌ، وَالنَّظَرُ إِلَى الْإِمَامِ الْمُقْسِطِ عِبَادَةٌ، وَالنَّظَرُ إِلَى الْوَالِدَيْنِ بِرَأْفَةٍ وَرَحْمَةٍ عِبَادَةٌ، وَالنَّظَرُ إِلَى أَخٍ تَوَدُّهُ فِي اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ عِبَادَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگریستن به دانشمند عبادت است ، نگریستن به پیشوای دادگر عبادت است ، نگاه دلسوزانه و

مهرآمیز به پدر و مادر عبادت است و نگریستن به برادری که برای خداوند عز و جل دوستش داری عبادت است .

الأمالی للطوسی : ۴۵۴/۱۰۱۵ .

حدیث ۲۹۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعِبَادَةُ عَشْرَةٌ أَجْزَاءٍ، تِسْعَةٌ أَجْزَاءٍ فِي طَلَبِ الْحَلَالِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عبادت ده بخش است که نه بخش آن طلب روزی حلال می باشد .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۸/۸۱ .

حدیث ۲۹۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْبُدِ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ، فَإِنَّهُ يَرَاكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدا را چنان عبادت کن که گویی او را می بینی؛ و اگر تو او را نمی بینی او تو را می بیند.
کنز العمال : ۵۲۵۰.

حدیث ۲۹۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا عِبَادَةَ إِلَّا لِلَّهِ يَتَّقِينَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ عبادتی جز با یقین ارزش ندارد.
کنز الفوائد : ۱/۵۵.

حدیث ۲۹۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كَفَى بِالْعِبَادَةِ شُغْلًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین کار و سرگرمی عبادت است.
تحف العقول : ۳۵.

حدیث ۲۹۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَقُولُ رَبُّكُمْ : يَا بَنَ آدَمَ، تَفَرَّغْ لِعِبَادَتِي أَمْلَأُ قَلْبَكَ غِنًى وَأَمْلَأُ يَدَيْكَ رِزْقًا. يَا بَنَ آدَمَ، لَا تَبَاعِدْ مِنِّي فَأَمْلَأُ قَلْبَكَ فَقْرًا وَأَمْلَأُ يَدَيْكَ شُغْلًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پروردگارتان می فرماید: ای فرزند آدم! خود را به عبادت من مشغول ساز تا دلت را پر از بی نیازی کنم و دستانت را آکنده از روزی سازم. ای فرزند آدم! از من دوری مکن، که دلت را از فقر انباشته و دستانت را از گرفتاری آکنده می کنم .
کنز العمال : ۴۳۶۱۴.

حدیث ۲۹۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَفْضَلُ النَّاسِ مَنْ عَشِقَ الْعِبَادَةَ فَعَانَقَهَا، وَأَحَبُّهَا بَقَلْبِهِ، وَبِأَسْرَرِهَا بِجَسَدِهِ، وَتَفَرَّغَ لَهَا، فَهُوَ لَا يُبَالِي عَلَى مَا أَصْبَحَ مِنَ الدُّنْيَا : عَلَى عُسْرِ أَمٍ عَلَى يُسْرِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین مردم کسی است که عاشق عبادت شود؛ پس، دست در گردن آن آویزد و از صمیم دل دوستش بدارد و با پیکر خود با آن در آمیزد و خویشتن را وقف آن گرداند؛ پس چنین شخصی را باکی نباشد که دنیایش به سختی گذرد یا به آسانی.
الکافی : ۲/۸۳/۳.

حدیث ۲۹۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِحْتَرِسُوا مِنَ النَّاسِ بِسُوءِ الظَّنِّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با بدبینی ، خویشتن را از گزند مردم نگه دارید .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۵۸/۱۴۲ .

حدیث ۲۹۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا ظَنَنْتُمْ فَلَا تُحَقِّقُوا، وَإِذَا حَسَدْتُمْ فَلَا تَبْغُوا، وَإِذَا تَطَيَّرْتُمْ فَاْمُضُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه گمان بردید ، آن را حقیقت مپندارید و بدان عمل نکنید و هرگاه حسد ورزیدید آن را دنبال

نکنید و هرگاه فال بد زدید [اعتنا نکرده] کار خود را انجام دهید .

کنز العمال : ۷۵۸۵ .

حدیث ۲۹۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ؛ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الكَذِبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از گمان بپرهیزید ؛ زیرا گمان دروغترین دروغ است .

بحار الأنوار : ۷۵/۱۹۵/۸ .

حدیث ۲۹۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُطْلِبُ لِأَخِيكَ عُذْرًا، فَإِنْ لَمْ تَجِدْ لَهُ عُذْرًا فَالْتَمِسْ لَهُ عُذْرًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای گفتار و کرداری که از برادرت سر می زند ، عذری بجوی و اگر نیافتی ، عذری بتراش .

بحار الأنوار : ۷۵/۱۹۷/۱۵ .

حدیث ۲۹۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِتَّقُوا دَعْوَةَ المَظْلُومِ وَإِنْ كَانَ كَافِرًا؛ فَإِنَّهُ لَيْسَ دُونَهُ حِجَابٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از دعای ستمدیده بترسید ، گرچه کافر باشد ؛ زیرا هیچ چیز مانع دعای مظلوم نمی شود .

کنز العمال : ۷۶۰۲ .

حدیث ۲۹۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِتَّقُوا دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ؛ فَإِنَّمَا يَسْأَلُ اللَّهُ تَعَالَى حَقَّهُ، وَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يَمْنَعْ ذَا حَقٍّ حَقَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از دعای ستم‌دیده بترسید ؛ زیرا که او از خداوند عز و جل حق خود را می‌طلبد و خداوند هیچ حقداری را از حَقِّش محروم نمی‌کند .

کنز العمال : ۷۵۹۷

حدیث ۲۹۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَخَذَ لِلْمَظْلُومِ مِنَ الظَّالِمِ كَانَ مَعِيَ فِي الْجَنَّةِ مُصَاحِبًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که داد ستم‌دیده را از ستمگر بگیرد ، در بهشت با من یار و همنشین باشد .

بحار الأنوار: ۷۵/۳۵۹/۷۵

حدیث ۲۹۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نَادَى مُنَادٍ: أَيْنَ الظَّالِمَةُ وَأَعْوَانُهُمْ؟ مَنْ لاقَ لَهُمْ دَوَاءً، أَوْ رَبَطَ لَهُمْ كَيْسًا، أَوْ مَدَّ لَهُمْ مُدَّةَ قَلَمٍ، فَاحْشُرُوهُمْ مَعَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چون روز قیامت شود ندا دهنده ای ندا دهد : «کجایند ستمگران و یاران آنها؟ همان کسانی که دواتی برای آنان ليقه کرده ، یا سر کیسه ای را برای آنان بسته ، یا قلمی برای آنان در مرکب فرو برده اند . اینان را نیز با ستمگران محشور کنید» .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۷۲/۱۷

حدیث ۲۹۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الظُّلْمُ نَدَامَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ستم کردن ، پشیمانی دارد .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۲۲/۵۲

حدیث ۲۹۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَمِهُلُ الظَّالِمَ حَتَّى يَقُولَ: قَدْ أَهْمَلَنِي! ثُمَّ يَأْخُذُهُ أَخْذَهُ رَأِيَّةً، إِنَّ اللَّهَ حَمِدَ نَفْسَهُ عِنْدَ هَلَاكِ الظَّالِمِينَ، فَقَالَ: «فَقَطَّعَ دَابِرَ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به ستمگر چندان مهلت می‌دهد که می‌گوید : مرا وا گذاشته است، سپس او را به گرفتنی سخت فرو گرفت. خداوند پس از نابود کردن ستمگران، خود را حمد و سپاس گفته و فرموده است : «و دنباله گروهی که ستم می‌کردند قطع شد و خدا را سپاس که پروردگار جهانیان است» .

الأنعام : ۴۵ .

حدیث ۲۹۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اَشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى مَنْ ظَلَمَ مَنْ لَا يَجِدُ نَاصِرًا غَيْرَ اللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشم خداوند بر آن که به کسی ستم می کند که یاورى جز خدا نمى یابد، سخت است .
 کنز العمال : ۷۶۰۵.

حدیث ۲۹۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اتَّقُوا الظُّلْمَ؛ فَإِنَّهُ ظَلَمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ظلم کردن بپرهیزید که آن ، ظلمتهای روز قیامت است .
 الکافی : ۲/۳۳۲/۱۱.

حدیث ۲۹۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّهُ لَيَأْتِي الْعَبْدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَقَدْ سَرَّتَهُ حَسَنَاتُهُ، فَيَجِيءُ الرَّجُلُ فَيَقُولُ : يَا رَبِّ ظَلَمَنِي هَذَا، فَيُؤَخَذُ مِنْ حَسَنَاتِهِ فَيَجْعَلُ فِي حَسَنَاتِ الذِّي سَأَلَهُ، فَمَا يَزَالُ كَذَلِكَ حَتَّى مَا يَبْقَى لَهُ حَسَنَةٌ، فَإِذَا جَاءَ مَنْ يَسْأَلُهُ نَظَرَ إِلَى سَيِّئَاتِهِ فَجَعَلَتْ مَعَ سَيِّئَاتِ الرَّجُلِ، فَلَا يَزَالُ يُسْتَوْفَى مِنْهُ حَتَّى يَدْخُلَ النَّارَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت بنده خوشحال از حسنات خود وارد محشر می شود . مردی می آید و می گوید : پروردگارا ! این مرد به من ظلم کرده است . پس، از حسنات او برداشته و در حسنات آن مرد دادخواه گذاشته می شود . به همین ترتیب افرادی که در حق آنها ستم کرده است می آیند تا جایی که حتی یک حسنه برای او باقی نمی ماند . از آن پس اگر کسی بیاید و حق خود را از او بخواهد از گناهان آن مرد برداشته و به گناهان او افزوده می شود . بدین سان همچنان داد مردم از او گرفته می شود ، تا آن که به آتش درآید .
 روضه الواعظین : ۵۱۲.

حدیث ۲۹۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَيُّكُمْ وَالظُّلْمَ؛ فَإِنَّهُ يُخْرِبُ قُلُوبَكُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ستم کردن بپرهیزید ، که آن دل‌های شما را ویران می کند .
 کنز العمال : ۷۶۳۹.

حدیث ۲۹۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ يَمْنَعُ الدَّاءَ الْأَعْظَمَ، وَيُدْرِي الرِّزْقَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کوتاه کردن ناخنها از درد بزرگ تر جلوگیری می کند و روزی را زیاد می گرداند .
الکافی : ۶/۴۹۰/۱

حدیث ۲۹۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفَّارَةُ الطَّيْرَةِ التَّوَكُّلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کفاره فال بد ، توکل است .
الکافی : ۸/۱۹۸/۲۳۶

حدیث ۲۹۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا طَيْرَةَ وَلَا شُومَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نه فال بد درست است و نه شومی .
تفسیر نور الثقلین : ۴/۳۸۲/۳۵

حدیث ۳۰۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَصْدَقُ الطَّيْرَةِ الْفَالُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : راست ترین فال ، فال خوب است .
کنز العمال : ۲۸۵۸۴

از ۳۰۰۱ تا ۳۲۰۰

حدیث ۳۰۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَطَيَّرَ أَوْ تُطَيَّرَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که فال بد زند یا برایش فال بد زده شود (به فال بد دیگران نسبت به خود اعتقاد داشته باشد) .

الترغیب والترهیب : ۴/۳۳/۴

حدیث ۳۰۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ خَرَجَ يُرِيدُ سَفَرًا فَرَجَعَ مِنْ طَيْرٍ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که برای سفر خانه اش را ترک کند و بر اثر فال بد زدن باز گردد ، به آنچه بر محمد نازل شده کفر ورزیده است .

کنز العمال : ۲۸۵۷۰

حدیث ۳۰۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَدَّتْهُ الطَّيْرَةُ عَنْ حَاجَتِهِ فَقَدْ أَشْرَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که فال بد زدن او را از کارش باز دارد ، شرک ورزیده است .

کنز العمال : ۲۸۵۶۶

حدیث ۳۰۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّمَا امْرَأَةٍ اسْتَعْطَرَتْ فَمَرَّتْ عَلَى قَوْمٍ لِيَجِدُوا مِنْ رِيحِهَا فَهِيَ زَانِيَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر زنی که به خود عطر زند و از کنار عده ای [مرد] بگذرد ، تا بویش به مشام آنها رسد ، زناکار است .

سنن النسائی : ۸/۱۵۳ .

حدیث ۳۰۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَيْبُ النِّسَاءِ مَا ظَهَرَ لَوْنُهُ وَخَفِيَ رِيحُهُ، وَطَيْبُ الرِّجَالِ مَا ظَهَرَ رِيحُهُ وَخَفِيَ لَوْنُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عطر زنان، رنگش آشکار و بویش پنهان است و عطر مردان بویش آشکار و رنگش ناپیداست .

الکافی : ۶/۵۱۲/۱۷ .

حدیث ۳۰۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الرِّيحَ الطَّيِّبَةَ تَشُدُّ الْقَلْبَ وَتَزِيدُ فِي الْجَمَاعِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بوی خوش ، قلب را تقویت می کند و بر نیروی جنسی می افزاید .

الکافی : ۶/۵۱۰/۳ .

حدیث ۳۰۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَطَيَّبَ لِلَّهِ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَرِيحُهُ أَطْيَبُ مِنَ الْمِسْكِ، وَمَنْ تَطَيَّبَ لِغَيْرِ اللَّهِ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَرِيحُهُ أَنْتَنٌ مِنَ الْجِيفَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که برای خدا ، خود را خوشبو کند، در روز قیامت بویش خوشتر از مشک است و هر که برای جز خدا خوشبو کند ، در روز قیامت بویش گندتر از مردار است .
المصنّف لعبد الرزّاق : ۴/۳۱۹/۷۹۳۳ .

حدیث ۳۰۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَرْضَى سُلْطَانًا بِمَا يُسَخِّطُ اللَّهُ خَرَجَ عَنِ دِينِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس با انجام کاری که خدای را ناخشنود می کند فرمانروایی را خشنود سازد ، از دین خداوند عز و جل خارج شده است .
عیون أخبار الرضا : ۲/۶۹/۳۱۸ .

حدیث ۳۰۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّهُ لَا يُدْرِكُ مَا عِنْدَ اللَّهِ إِلَّا بِطَاعَتِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به آنچه نزد خداست جز باطاعت از او ، نتوان رسید .
وسائل الشيعة : ۱۱/۱۸۴/۲ .

حدیث ۳۰۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تُقْبَلُ صَلَاةٌ بغيرِ طَهْوَرٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ نمازی بدون طهارت ، پذیرفته نیست .
کنز العمال : ۲۶۰۰۶ .

حدیث ۳۰۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَوَّلُ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ طَهْوَرُهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین چیزی که بنده برای آن حسابرسی می شود ، طهارت است .
کنز العمال : ۲۶۰۱۰ .

حدیث ۳۰۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الطَّهْوَرُ شَطْرُ الْإِيمَانِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : طهارت، جزء [نصف] ایمان است .

کنز العمال : ۲۵۹۹۸

حدیث ۳۰۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِيَّاكَ وَالطَّمَعُ؛ فَإِنَّهُ فَقْرٌ حَاضِرٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از طمع بپرهیز که این خود فقری نقد است .
 کنز العمال : ۸۸۵۲ .

حدیث ۳۰۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الصَّفَاءَ الزُّلَالَ الَّذِي لَا تَثْبُتُ عَلَيْهِ أَقْدَامُ الْعُلَمَاءِ الطَّمَعُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لغزشگاهی که پای علما روی آن قرار نمی گیرد ، طمع است .
 تنبیه الخواطر : ۱/۴۹ .

حدیث ۳۰۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الطَّمَعُ يُدْهِبُ الْحِكْمَةَ مِنْ قُلُوبِ الْعُلَمَاءِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : طمع ، حکمت را از دلهای دانشمندان می برد .
 کنز العمال : ۷۵۷۶ .

حدیث ۳۰۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُبْغِضُ أَوْ يَلْعَنُ كُلَّ ذَوَّاقٍ مِنَ الرِّجَالِ، وَكُلَّ ذَوَّاقَةٍ مِنَ النِّسَاءِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل مردان و زنانی را که همواره تغییر همسر می دهند دشمن دارد، یا آنها را لعنت می کند.
 الکافی : ۶/۵۴/۱

حدیث ۳۰۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا أَحَلَّ اللَّهُ شَيْئًا أَبْغَضَ إِلَيْهِ مِنَ الطَّلَاقِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند چیزی را که نزد او منفورتر از طلاق باشد، حلال نکرده است .
 کنز العمال : ۲۷۸۷۱ .

حدیث ۳۰۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَجَنَّبِ الدَّوَاءَ مَا احْتَمَلَ بَدْنُكَ الدَّاءَ، فَإِذَا لَمْ يَحْتَمِلِ الدَّاءَ فَالدَّوَاءُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا هنگامیکه بدنت درد را تحمل می کند از دارو بپرهیز و آن گاه که درد را تحمل نکرد ، پس دارو

مکارم الأخلاق : ۲ / ۱۷۹ / ۲۴۶۴ .

حدیث ۳۰۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَطِيبٌ - : إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ الطَّيِّبُ، وَلَكِنَّكَ رَجُلٌ رَفِيقٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به یک پزشک - فرمود : طیب ، خداوند عز و جل است ، اما تو یاری مهربان هستی .

کنز العمال : ۲۸۱۰۰ و ۲۸۰۷۳ .

حدیث ۳۰۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْوَلِيمَةُ أَوْلُ يَوْمٍ حَقٌّ، وَالثَّانِي مَعْرُوفٌ، وَمَا زَادَ رِيَاءً وَسُمْعَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ولیمه دادن روز اول، حق است و روز دوم، احسان ؛ از دو روز که گذشت خودنمایی و شهرت

طلبی است .

الکافی : ۵/۳۶۸/۴ .

حدیث ۳۰۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الضَّيْفُ يُلَطَّفُ لَيْلَتَيْنِ، فَإِذَا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الثَّلَاثَةَ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ يَأْكُلُ مَا أَدْرَكَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میهمان تا دو شب پذیرایی می شود ؛ از شب سوم جزو اهل خانه به شمار می آید و هر چه رسید می

خورد .

الکافی : ۶/۲۸۳/۱

حدیث ۳۰۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الضَّيَافَةُ أَوْلُ يَوْمٍ وَالثَّانِي وَالثَّلَاثُ، وَمَا بَعْدَ ذَلِكَ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ تَصَدَّقُ بِهَا عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میهمانی، یک روز و دو روز و سه روز است . بعد از آن هر چه به او دهی صدقه محسوب می شود

الکافی : ۶/۲۸۳/۲

حدیث ۳۰۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُحِبَّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَلْيَأْكُلْ مَعَ ضَيْفِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس دوست دارد که خدا و رسولش او را دوست داشته باشند ، با میهمانان خود غذا بخورد .

تنبيه الخواطر : ۲/۱۱۶ .

حدیث ۳۰۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ إِلَى طَعَامٍ فَلَا يَسْتَعِينُ لَدَيْهِ؛ فَإِنَّهُ إِنْ فَعَلَ ذَلِكَ كَانَ حَرَامًا وَدَخَلَ عَاصِيًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما به میهمانی دعوت شد ، مبادا فرزندش را به دنبال خود ببرد که اگر چنین کند ،

کار حرامی کرده و با نافرمانی [خدا] وارد خانه میزبان شده است .

المحاسن : ۲/۱۸۱/۱۵۱۵ .

حدیث ۳۰۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يَسْتَقِيلَ مَا يُقَرَّبُ إِلَى إِخْوَانِهِ، وَكَفَى بِالْقَوْمِ إِثْمًا أَنْ يَسْتَقِيلُوا مَا يُقَرَّبُ إِلَيْهِمْ أُخُوهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرد [میزبان] را همین گناه بس که غذایی را که پیش برادران خود می گذارد کم شمارد، و

میهمانان را همین گناه بس که آنچه را برادرشان در برابرشان می گذارد کم شمارند .

المحاسن : ۲/۱۸۶/۱۵۳۳ .

حدیث ۳۰۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَتَكَلَّفَنَّ أَحَدٌ لَضَيْفِهِ مَا لَا يَقْدِرُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگز هیچ کس نباید بیش از توانش خود را برای میهمان به مشقت اندازد .

کنز العمال : ۲۵۸۷۶ .

حدیث ۳۰۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَأَبَى ذَرٌّ وَهُوَ يَعِظُهُ - : لَا تَأْكُلْ طَعَامَ الْفَاسِقِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در اندرز به ابوذر - فرمود : از غذای فاسقان تناول مکن .

بحار الأنوار : ۷۷/۸۴/۳ .

حدیث ۳۰۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنَ الْجَفَاءِ ... أَنْ يُدْعَى الرَّجُلُ إِلَى طَعَامٍ فَلَا يُجِيبُ أَوْ يُجِيبُ فَلَا يَأْكُلُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ادب به دور است ... که مردی به میهمانی دعوت شود و نپذیرد یا بپذیرد و از غذای آن نخورد .
 قرب الإسناد: ۱۶۰/۵۸۳ .

حدیث ۳۰۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَضِيفَ بِطَعَامِكَ مَنْ تُحِبُّ فِي اللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی را که به خاطر خدا دوستش داری ، به غذای خود میهمان کن .
 کنز العمال : ۲۵۸۸۱ .

حدیث ۳۰۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يُكْرَهُ إِجَابَةُ مَنْ يَشْهَدُ وَلِيَمَّتَهُ الْأَغْنِيَاءُ دُونَ الْفُقَرَاءِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پذیرفتن دعوت کسی که ثروتمندان در ولیمه او هستند و فقیران حضور ندارند کراهت دارد .
 الدعوات : ۱۴۱/۳۵۸ .

حدیث ۳۰۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَوْصَى الشَّاهِدَ مِنْ أُمَّتِي وَالْغَائِبَ أَنْ يُجِيبَ دَعْوَةَ الْمُسْلِمِ - وَلَوْ عَلَى خَمْسَةِ أَمْيَالٍ - ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ مِنَ الدِّينِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به حاضران و غایبان امت خود سفارش می کنم که دعوت مسلمان را - گرچه از فاصله پنج میل - بپذیرند ؛ زیرا این کار جزو دین است .
 المحاسن : ۲/۱۸۰/۱۵۱۰ .

حدیث ۳۰۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الرَّزْقُ أَسْرَعُ إِلَى مَنْ يُطْعِمُ الطَّعَامَ مِنَ السَّكِينِ فِي السَّنَامِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که اطعام می کند ، روزی به او سریعتر از سرعت فرورفتن کارد در کوهان شتر ، می رسد .
 المحاسن : ۲/۱۴۷/۱۳۸۸ .

حدیث ۳۰۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ بَيْتٍ لَا يَدْخُلُ فِيهِ الضَّيْفُ لَا تَدْخُلُهُ الْمَلَائِكَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به هر خانه ای که مهمان به آن وارد نشود، فرشتگان وارد نمی شوند.

جامع الأخبار : ۳۷۸/۱۰۵۸ .

حدیث ۳۰۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به خدا و روز واپسین ایمان دارد ، باید میهمانش را گرامی دارد .

جامع الأخبار : ۳۷۷/۱۰۵۳ .

حدیث ۳۰۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الضَّيْفُ يَنْزِلُ بِرِزْقِهِ، وَيَرْتَحِلُ بِذُنُوبِ أَهْلِ الْبَيْتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میهمان ، روزی خود را می آورد و گناهان اهل خانه را می برد .

بحار الأنوار : ۷۵/۴۶۱/۱۴ .

حدیث ۳۰۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَى الْيَدِ مَا أَخَذَتْ حَتَّى تُؤَدِّيَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دست، هر چه می ستاند ، ضامن است تا آن را برگرداند .

مستدرک الوسائل : ۱۷/۸۸/۲۰۸۱۹ .

حدیث ۳۰۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا يَنْصُرُ اللَّهُ هَذِهِ الْأُمَّةَ بضعيفها، بدعوتهم وصلاتهم وإخلاصهم.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در حقیقت خداوند این امت را به واسطه دعا و نماز و اخلاص ضعیفان آن ، یاری می کند .

الدر المنثور : ۲/۷۲۴ .

حدیث ۳۰۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَبْغُونِي فِي الضُّعْفَاءِ، فَإِنَّمَا تُرْزَقُونَ وَتُنصَرُونَ بضعفائكم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرا در میان ضعیفان بجویید ؛ زیرا که شما به واسطه مردمان ضعیف است که روزی می خورید و یاری می شوید .
کنز العمال : ۶۰۱۹ .

حدیث ۳۰۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشَرِّ عِبَادِ اللَّهِ؟ الْفَطْرُ الْمُتَكَبِّرُ، أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ عِبَادِ اللَّهِ؟ الضَّعِيفُ الْمُسْتَضْعَفُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آیا شما را از بدترین بندگان خدا آگاه نسازم؟ درشتخوی متکبر ؛ آیا شما را از بهترین بندگان خدا آگاه نسازم؟ ناتوان مستضعف .
کنز العمال : ۵۹۴۴

حدیث ۳۰۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَوْ تَعَلَّمُونَ مَا أَعَلَّمْتُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر آنچه را من می دانم شما نیز می دانستید ، قطعاً کم می خندیدید و بسیار می گریستید .
الأمالی للصدوق : ۲۸۹/۳۲۲ ، نور الثقلین : ۲/۲۴۹/۲۶۱ .

حدیث ۳۰۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِيَّاكَ وَكَثْرَةَ الضَّحِكِ؛ فَإِنَّهُ يُمِيتُ الْقَلْبَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زنده‌ار از خنده زیاد ، که آن دل را می میراند .
معانی الأخبار : ۳۳۵/۱ .

حدیث ۳۰۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الصَّوْمُ فِي الشِّتَاءِ الْغَنِيمَةُ الْبَارِدَةُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزه زمستان ، غنیمت بادآورده است .
کتاب من لا يحضره الفقيه : ۴ / ۳۵۶/۵۷۶۲ .

حدیث ۳۰۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مَنْ لَمْ تَصُمْ جَوَارِحُهُ عَنْ مَحَارِمِي فَلَا حَاجَةَ لِي فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ مِنْ أَجَلِي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید: کسی که جوارح و اندامهای خود را از حرامهای من نگاه ندارد ، من

نیازی به این ندارم که به خاطر من از خوردن و آشامیدن خودداری ورزد .

الفردوس : ۵/۲۴۲/۸۰۷۵ .

حدیث ۳۰۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صَامَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ كَانَ كَمَنْ صَامَ الدَّهْرَ كُلَّهُ؛ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ: «مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا»
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در هر ماه، سه روز روزه بگیرد ، مانند کسی است که همه عمر روزه گرفته باشد ؛ زیرا خداوند عز و جل می فرماید : «هر که یک کار نیک کند ده برابر آن برایش منظور شود» .
الأنعام : ۱۶۰ .

حدیث ۳۰۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صَامَ يَوْمًا تَطَوُّعًا فَلَوْ أُعْطِيَ مِلْءَ الْأَرْضِ ذَهَبًا مَا وَفَّى أَجْرَهُ دُونَ يَوْمِ الْحِسَابِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس یک روز داوطلبانه روزه بگیرد ، اگر به اندازه زمین، طلا به او داده شود، اجر خود را کامل دریافت نکرده است تا آن که روز حساب [و قیامت] اجر کاملش را دریافت کند .
معانی الأخبار: ۴۰۹/۹۱ .

حدیث ۳۰۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صَامَ يَوْمًا تَطَوُّعًا ابْتِغَاءَ ثَوَابِ اللَّهِ وَجَبَتْ لَهُ الْمَغْفِرَةُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که یک روز برای ثواب خدا داوطلبانه روزه بگیرد ، آمرزش او واجب شود .
الأمالی للصدوق : ۶۴۵/۸۷۴ .

حدیث ۳۰۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّوْمُ جُنَّةٌ مِنَ النَّارِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزه ، سپری در برابر آتش است .
الکافی : ۴/۶۲/۱ .

حدیث ۳۰۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ صَائِمٍ يَحْضُرُ قَوْمًا يَطْعَمُونَ إِلَّا سَبَّحَتْ أَعْضَاؤُهُ، وَكَانَتْ صَلَاةُ الْمَلَائِكَةِ عَلَيْهِ، وَكَانَتْ صَلَاتُهُمْ اسْتِغْفَارًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ روزه داری نیست که بر عده ای در حال غذا خوردن وارد شود ، مگر این که اندامهایش تسبیح

گویند و فرشتگان بر او درود فرستند و درود فرشتگان، آمرزش خواهی است .
ثواب الأعمال : ۷۷/۱ .

حدیث ۳۰۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
صُومُوا تَصِحُّوا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزه بگیرید تا سالم مانید .
الدعوات : ۷۶/۱۷۹ .

حدیث ۳۰۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الصائم في عبادة الله وإن كان نائمًا على فراشه، ما لم يعتب مسلمًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزه دار گرچه در بستر خویش خفته باشد ، تا زمانی که غیبت مسلمانی را نکند ، در حال عبادت خداست .
ثواب الأعمال : ۷۵/۱ .

حدیث ۳۰۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لكل شيء زكاةٌ وزكاةُ الأبدانِ الصيامُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی زکاتی دارد و زکات بدن‌ها، روزه است .
فضائل الأشهر الثلاثة : ۷۵/۵۷ .

حدیث ۳۰۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عليكم بالصوم؛ فإنه محسمةٌ للعروقِ ومذهبةٌ للأشْرِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد روزه گرفتن که آن رگها را می بُرد [شهوة را کم می کند] و سرمستی را می بُرد .
کنز العمال : ۲۳۶۱۰ .

حدیث ۳۰۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- في وصيته لأبي ذرٍّ - : يا أبا ذرٍّ ، اخفِضْ صَوْتَكَ عِنْدَ الْجَنَائِزِ ، وَعِنْدَ الْقِتَالِ ، وَعِنْدَ الْقُرْآنِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به ابوذر - فرمود : ای ابوذر! کنار جنازه ها و هنگام جنگ و وقتی قرآن خوانده می شود

، صدایت را پایین بیاور .

بحار الأنوار : ۷۷/۸۲ .

حدیث ۳۰۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الصَّوْتِ الْخَفِيضَ، وَيُبْغِضُ الصَّوْتِ الرَّفِيعَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند صدای آهسته را دوست دارد و صدای بلند را دشمن می‌دارد .

منیة المرید : ۲۱۳ .

حدیث ۳۰۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَظُمَتْ عِنْدَهُ مُصِيبَةٌ فَلْيَذْكَرْ مُصِيبَتَهُ بِي؛ فَإِنَّهَا سَتَهُونُ عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که برایش مصیبتی بزرگ پیش آید ، مصیبت در گذشت مرا یاد کند ؛ در این صورت مصیبتش

بر وی آسان خواهد شد .

بحار الأنوار: ۸۲/۸۴/۲۶ .

حدیث ۳۰۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا هَانَتْ عَلَيْهِ الْمُصِيبَاتُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که از دنیا دل برکند ، مصیبتها بر او آسان گردد .

کنز الفوائد : ۲/۱۶۳ .

حدیث ۳۰۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ كُتُوبِ الْبِرِّ: كِتْمَانُ الْمَصَائِبِ وَالْأَمْرَاضِ وَالصَّدَقَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پوشیده داشتن مصیبتها و بیماریها و صدقه ، از گنجهای نیکی است .

بحار الأنوار : ۸۲/۱۰۳/۵۰ .

حدیث ۳۰۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النِّيَاحَةُ عَمَلُ الْجَاهِلِيَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شیون کردن ، کار جاهلیت است .

بحار الأنوار : ۸۲/۱۰۳/۵۰ .

حدیث ۳۰۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَيْكَ بَطُولِ الصَّمْتِ فَإِنَّهُ مَطْرَدَةٌ لِلشَّيْطَانِ، وَعَوْنٌ لَكَ عَلَى أَمْرِ دِينِكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر تو باد به خاموشی بسیار که آن موجب طرد شیطان است و در کار دینت یاور تو .
 بحار الأنوار : ۷۱/۲۷۹/۱۹ .

حدیث ۳۰۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 -لَأَبَى ذَرٌّ وَهُوَ يَعِظُهُ - : أَرْبَعٌ لَا يُصَيِّهُنَّ إِلَّا مُؤْمِنٌ : الصَّمْتُ وَهُوَ أَوَّلُ الْعِبَادَةِ... .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در اندرز به ابوذر - فرمود : چهار چیز است که جز مؤمن به آنها دست نمی یابد : خاموشی که گام نخست عبادت است ...
 مکارم الأخلاق : ۲/۳۷۷/۲۶۶۱ .

حدیث ۳۰۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لَمَّا سُئِلَ عَنْ كَيْفِيَّةِ الصَّلَاةِ عَلَيْهِ - : قُولُوا : اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به پرسش از نحوه درود فرستادن بر ایشان - فرمود : بگویید : بار خدایا! بر محمد و آل محمد درود فرست ، همچنان که بر ابراهیم و آل ابراهیم درود فرستادی که تو ستوده و بزرگواری و به محمد و آل محمد برکت ده ، همچنان که به ابراهیم و آل ابراهیم برکت ارزانی داشتی که تو ستوده و بزرگواری .
 كنز العمال : ۳۹۹۳ .

حدیث ۳۰۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَبْخَلَ النَّاسِ مَنْ ذُكِرَتْ عِنْدَهُ وَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخیل ترین مردم ، کسی است که نام من نزد او برده شود و بر من درود نفرستد .
 كنز العمال : ۲۱۴۴

حدیث ۳۰۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الصَّلَاةُ عَلَيَّ نُورٌ عَلَى الصُّرَاطِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : درود فرستادن بر من ، نوری است بر روی صراط .

کنز العمال : ۲۱۴۹

حدیث ۳۰۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ صَلَّى عَلَيَّ فِي كِتَابٍ لَمْ تَزَلِ الْمَلَائِكَةُ تَسْتَغْفِرُ لَهُ مَا دَامَ اسْمِي فِي ذَلِكَ الْكِتَابِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در نوشته ای بر من درود فرستد ، تا زمانی که نام من در آن نوشته موجود باشد ، فرشتگان پیوسته برای او آمرزش طلبند .

کنز العمال : ۲۲۴۳

حدیث ۳۰۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَيْثُمَا كُنْتُمْ فَصَلُّوا عَلَيَّ ، فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ تَبْلُغُنِي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر جا که باشید بر من درود فرستید ؛ زیرا درود شما به من می رسد .

کنز العمال : ۲۱۴۷

حدیث ۳۰۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَتَى الْجُمُعَةَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا اسْتَأْنَفَ الْعَمَلَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از روی ایمان و به حساب خدا در نماز جمعه شرکت کند ، اعمالش را از نو آغازیده است [خداوند به پاداش آن گناهان گذشته اش را بیامرزد و نامه عمل جدیدی برایش باز کند] .
 کتاب من لا يحضره الفقيه: ۱/۴۲۷/۱۲۶۰ .

حدیث ۳۰۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ تَرَكَ ثَلَاثَ جُمُعٍ تَهَاوُنًا بِهَا طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که سه نماز جمعه را ، از روی اهمیت ندادن به آن ، ترک کند خداوند بر دل او مهر زند .
 وسائل الشیعة : ۵/۶/۲۵ .

حدیث ۳۰۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْجُمُعَةُ حَجٌّ الْمَسَاكِينِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نماز جمعه ، حج مستمندان است .

الدعوات : ۳۷/۹۱ .

حدیث ۳۰۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِنْ عَبْدٍ يُحَدِّثُ نَفْسَهُ بِقِيَامِ سَاعَةٍ مِنَ اللَّيْلِ فَيَنَامُ عَنْهَا إِلَّا كَانَ نَوْمُهُ صَدَقَةً تَصَدَّقَ اللَّهُ بِهَا عَلَيْهِ وَكُتِبَ لَهُ أَجْرُ مَانَوَى .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای نیست که قصد کند پاسی از شب را برای نماز برخیزد اما خواب بماند ، جز این که خوابش صدقه ای باشد که خداوند آن را از طرف او بدهد و ثواب نیتتی که کرده است ، برایش منظور گردد .
کنز العمال : ۲۱۴۷۵ .

حدیث ۳۰۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِقِيَامِ اللَّيْلِ ؛ فَإِنَّهُ دَابُّ الصَّالِحِينَ قَبْلَكُمْ ، وَإِنَّ قِيَامَ اللَّيْلِ قُرْبَةٌ إِلَى اللَّهِ ، وَمَنْهَاءٌ عَنِ الْإِثْمِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد شب زنده داری که آن شیوه صالحان پیش از شماست . شب زنده داری مایه تقرب به خدا و باز داشتن از گناه است .
کنز العمال : ۲۱۴۲۸ .

حدیث ۳۰۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا تَخَلَّى بِسَيِّدِهِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ وَنَاجَاهُ ، أَثْبَتَ اللَّهُ النُّورَ فِي قَلْبِهِ ... ثُمَّ يَقُولُ جَلَّ جَلَالُهُ لِمَلَائِكَتِهِ : يَا مَلَائِكَتِي ، انظُرُوا إِلَى عَبْدِي ، فَقَدْ تَخَلَّى بِي فِي جَوْفِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ وَالْبَطَّالُونَ لَاهُونَ ، وَالْغَافِلُونَ نِيَامٌ ، اشْهَدُوا أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه بنده در دل شب تاریک خود خلوت کند و با او به راز و نیاز پردازد ، خداوند دلش را نورانی گرداند ... سپس به فرشتگانش گوید : «ای فرشتگان من! به بنده ام بنگرید که در دل شب تاریک هرزه درایان به لَهو سرگرمند و غافلان خفته اند ، با من خلوت کرده است . گواه باشید که من او را آمرزیدم» .
الأمالی للصدوق : ۳۵۴/۴۳۲ .

حدیث ۳۰۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللَّهُ رَجُلًا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّى وَأَيَقِظَ امْرَأَتَهُ فَصَلَّتْ ، فَإِنْ أَبَتْ نَضَحَ فِي وَجْهِهَا الْمَاءَ . رَحِمَ اللَّهُ امْرَأَةً قَامَتْ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّتْ وَأَيَقِظَتْ زَوْجَهَا ، فَإِنْ أَبِي نَضَحَتْ فِي وَجْهِهِ الْمَاءَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رحمت خدا بر آن مردی باد که نیمه های شب برخیزد و نماز بخواند و همسرش را برای نماز خواندن بیدار کند و اگر بیدار نشد آب به صورتش پاشد . رحمت خدا بر آن زنی باد که نیمه های شب از خواب برخیزد و نماز بخواند و شوهرش را برای نماز بیدار کند و اگر امتناع کرد به صورتش آب پاشد .
سنن أبی داوود : ۲/۷۰/۱۴۵۰ .

حدیث ۳۰۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما زالَ جَبْرئیلُ یُوصِیْنی بِقیامِ اللَّیْلِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّ خَیْرَ أُمَّتِی لَنْ یَنَامُوا مِنَ اللَّیْلِ إِلَّا قَلِیلاً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جبرئیل پیوسته مرا به شب زنده داری سفارش می کرد ، چندان که گمان کردم نیکان امت من جز اندکی از شب را هرگز نخواهند خفت .
کنز العمال : ۲۱۴۲۵ .

حدیث ۳۰۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صَلَّى الخَمْسَ فی جَمَاعَةٍ فَظَنُّوا بِهِ خَیْرًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که نمازهای پنج گانه را با جماعت بخواند ، به او گمان نیک برسد .
الکافی : ۳/۳۷۱/۳ .

حدیث ۳۰۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فی أناسٍ أبَطَّوْا عَنِ الصَّلَاةِ فی الْمَسْجِدِ - : لَیُوشِکُ قَوْمٌ یَدْعُونَ الصَّلَاةَ فی الْمَسْجِدِ أَنْ نَأْمُرَ بِحَطْبٍ فَيُوضَعُ عَلَیْهِمْ ، فَتُوقَدَ عَلَیْهِمْ نَارٌ فَتُحْرَقَ عَلَیْهِمْ بُیُوتُهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - درباره عده ای از مسلمانان که برای نماز به مسجد نمی آمدند - : عده ای نماز در مسجد را ترک گفته اند ، چیزی نمانده که دستور دهیم هیزم بیاورند و بر در خانه های آنها بگذارند و بر آنها آتشی افروزند و خانه هایشان را بر سرشان بسوزانند .
وسائل الشیعه : ۲ / ۴۷۸ / ۳ .

حدیث ۳۰۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مابینَ المسلمِ وَبَیْنَ الْکَافِرِ إِلَّا أَنْ یَتْرُکَ الصَّلَاةَ الْفَرِیضَةَ مُتَعَمِّداً ، أَوْ یَتَهَاوَنَ بِهَا فَلَا یُصَلِّیْهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میان مسلمان و کافر فاصله ای جز این نیست که نماز واجب را عمدتاً ترک کند یا آن را سبک شمارد و نخواند .
ثواب الأعمال : ۲۷۵/۱ .

حدیث ۳۰۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَسْبُ الرَّجُلِ مِنْ دِینِهِ ، کَثْرَةُ مُحَافَظَتِهِ عَلَیْ إِقَامَةِ الصَّلَاةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در دینداری مرد همین بس، که بر گزاردن نمازها بسیار مواظبت کند.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث ۳۰۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا صَلَاةَ لِمَنْ لَا يُتِمُّ رُكُوعَهَا وَسُجُودَهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که رکوع و سجود نماز را کامل به جا نیاورد ، نمازش نماز نیست .

بحار الأنوار : ۷۲/۱۹۸/۲۶

حدیث ۳۰۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَرَفَ مَنْ عَلَى يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ مُتَعَمِّدًا فِي الصَّلَاةِ فَلَا صَلَاةَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در نماز کاری کند که بدانند در طرف راست و چپ او کیست ، نمازش درست نیست .

بحار الأنوار : ۸۴/۲۴۹/۴۱ .

حدیث ۳۰۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَكَعَتَانِ خَفِيفَتَانِ فِي (ال) تَتَفَكَّرُ خَيْرٌ مِنْ قِيَامٍ لَيْلَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو رکعت نماز سبک اما همراه تفکر ، بهتر است از شبی را تا به صبح نماز گزاردن .

ثواب الأعمال : ۶۸/۱ .

حدیث ۳۰۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْعَبْدَ لَيَصَلِّي الصَّلَاةَ لَا يُكْتَبُ لَهُ سُدُسُهَا وَلَا عَشْرُهَا، وَإِنَّمَا يُكْتَبُ لِلْعَبْدِ مِنْ صَلَاتِهِ مَا عَقَلَ مِنْهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [گاه] بنده نماز می خواند، اما یک ششم و یک دهم آن هم برایش نوشته نمی شود ؛ تنها آن مقدار

از نماز بنده به حساب می آید که با شناخت و توجه همراه باشد .

بحار الأنوار : ۸۴/۲۴۹/۴۱ .

حدیث ۳۰۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَقْبَلُ اللَّهُ صَلَاةَ عَبْدٍ لَا يَحْضُرُ

قَلْبُهُ مَعَ بَدَنِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند نماز بنده ای را که دلش

در کنار بدنش حضور ندارد ، نمی پذیرد .

المحاسن : ۱/۴۰۶/۹۲۱ .

حدیث ۳۰۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ لَمْ تُحَسَبْ صَلَاتُهُ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که شراب بخورد ، تا چهل صبح نمازش به حساب آورده نمی شود .

علل الشرائع : ۳۴۵/۱ .

حدیث ۳۰۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اغْتَابَ مُسْلِمًا أَوْ مُسْلِمَةً لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ تَعَالَى صَلَاتَهُ وَلَا صِيَامَهُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَلَيْلَةً، إِلَّا أَنْ يَغْفِرَ لَهُ صَاحِبُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از مردی مسلمان یا زنی مسلمان غیبت کند ، خداوند متعال تا چهل شبانه روز، نه نماز او را

می پذیرد و نه روزه اش را ، مگر این که غیبت شونده او را ببخشد .

جامع الأخبار : ۴۱۲/۱۱۴۱ .

حدیث ۳۰۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ أَنْ يَا أَخَا الْمُرْسَلِينَ، يَا أَخَا الْمُنْذِرِينَ، أَنْذِرْ قَوْمَكَ لَا يَدْخُلُوا بَيْتًا مِنْ بَيْتِي وَلَا أَحَدٍ مِنْ عِبَادِي عِنْدَ أَحَدِهِمْ مَظْلَمَةٌ؛ فَإِنِّي أَلْعَنُهُ مَا دَامَ قَائِمًا يُصَلِّي بَيْنَ يَدَيَّ حَتَّى يَرُدَّ تِلْكَ الْمَظْلَمَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به من وحی فرمود که : ای از تبار رسولان ، ای از تبار بیم دهندگان! به مردم خود هشدار ده

که تا وقتی نسبت به یکی از بندگان من به گردن خود مظلومه و حقی دارند وارد هیچ یک از خانه های من نشوند ؛ زیرا تا زمانی که

در پیشگاه من به نماز ایستاده اند ، آنان را لعنت می کنم مگر این که آن مظلومه را رد کنند .

بحار الأنوار : ۸۴/۲۵۷/۵۵ .

حدیث ۳۰۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ صَلَّيْتُمْ حَتَّى تَكُونُوا كَالْأوتَارِ، وَصُمْتُمْ حَتَّى تَكُونُوا كَالْحَنَائِبِ، لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ مِنْكُمْ إِلَّا بَوْرَعًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر چندان نماز بخوانید که چون چله کمان شوید ، و چندان روزه بگیرید که مانند کمان درآید ،

خداوند از شما نپذیرد مگر آن چه با پارسایی همراه باشد .

بحار الأنوار : ۲۵۸/۵۶ /۸۴

حدیث ۳۰۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْخُشُوعِ - : التَّوَاضُّعُ فِي الصَّلَاةِ، وَأَنْ يُقْبَلَ الْعَبْدُ بِقَلْبِهِ كُلَّهُ عَلَى رَبِّهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به این پرسش که خشوع چیست ؟ - فرمود : فروتنی در نماز و این که بنده با تمام دلش به پروردگار خود رو کند .

دعائم الإسلام : ۱/۱۵۸ .

حدیث ۳۰۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَا يَتَخَشَّعُ فِي صَلَاتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در نماز خود خشوع ندارد نمازش نماز نیست .

الفردوس : ۵/۱۹۵/۷۹۳۵ .

حدیث ۳۰۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا دُمَّتْ فِي الصَّلَاةِ فَإِنَّكَ تَقْرَعُ بَابَ الْمَلِكِ الْجَبَّارِ، وَمَنْ يُكْثِرُ قَرَعَ بَابِ الْمَلِكِ يُفْتَحَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا زمانی که در نماز هستی در خانه پادشاهی مقتدر را می کوبی و هر که در خانه پادشاه را بسیار بکوبد ، سرانجام آن در به رویش باز می شود .

مکارم الأخلاق : ۲/۳۶۶/۲۶۶۱ .

حدیث ۳۰۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ عَمُودَ الدِّينِ الصَّلَاةُ، وَهِيَ أَوَّلُ مَا يُنْظَرُ فِيهِ مِنْ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ، فَإِنْ صَحَّتْ نُظِرَ فِي عَمَلِهِ، وَإِنْ لَمْ تَصِحَّ لَمْ يُنْظَرْ فِي بَقِيَّةِ عَمَلِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ستون دین نماز است و نماز ، نخستین عمل فرزند آدم است که به آن رسیدگی می شود ؛ اگر درست بود به دیگر اعمالش رسیدگی می شود و اگر درست نبود سایر اعمالش هم رسیدگی نمی شود .

بحار الأنوار : ۸۲/۲۲۷/۵۴ .

حدیث ۳۰۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ لَمْ تَنْهَهُ صَلَاتُهُ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ لَمْ يَزِدْ مِنَ اللَّهِ إِلَّا بُعْدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که نمازش او را از کار زشت و ناپسند باز ندارد ، جز بر دوری او از خدا افزوده نشود .

کنز العمال : ۲۰۰۸۳ .

حدیث ۳۰۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّلَاةُ قُرْبَانُ كُلِّ تَقِيٍّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نماز ، مایه تقرب هر انسان پرهیزگار است .

الخصال : ۶۲۰/۱۰ .

حدیث ۳۰۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جَعَلَ اللَّهُ حِلَّ ثَنَاؤُهُ قُرَّةَ عَيْنِي فِيالصَّلَاةِ، وَحَبَّبَ إِلَيَّ الصَّلَاةَ كَمَا حَبَّبَ إِلَيَّ الْجَائِعِ الطَّعَامَ، وَإِلَى الظَّمَانِ الْمَاءَ، وَإِنَّ الْجَائِعَ إِذَا أَكَلَ شَبِعَ، وَإِنَّ الظَّمَانَ إِذَا شَرِبَ رَوِيَ، وَأَنَا لَا أَشْبِعُ مِنَ الصَّلَاةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند، جل ثناؤه، نور دیده مرا در نماز قرار داد و نماز را محبوب من گردانید ، همچنان که غذا را محبوب گرسنه و آب را محبوب تشنه . [با این تفاوت که] گرسنه هرگاه غذا بخورد سیر می شود و تشنه هرگاه آب بنوشد سیراب می شود ، اما من از نماز سیر نمی شوم .

مکارم الأخلاق : ۲/۳۶۶/۲۶۶۱ .

حدیث ۳۰۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ شَيْءٍ وَجْهٌ، وَوَجْهُ دِينِكُمُ الصَّلَاةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی چهره ای دارد و چهره دین شما نماز است .

دعائم الإسلام : ۱/۱۳۳ .

حدیث ۳۰۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَفْضَلِ مِنْ دَرَجَةِ الصَّيَامِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ ؟ إِصْلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ ؛ فَإِنَّ فَسَادَ ذَاتِ الْبَيْنِ هِيَ الْحَالِقَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید ! آیا شما را به چیزی با فضیلت تر از نماز و روزه و صدقه (زکات) آگاه نکنم؟ آن چیز

اصلاح میان مردم است ؛ زیرا اختلاف و خصومت میان مردم مُهلک و دین برانداز است .

کنز العمال : ۵۴۸۰ .

حدیث ۳۰۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنِّي لَسْتُ أَصَافِحُ النِّسَاءَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من با زنان دست نمی دهم .

کنز العمال : ۴۷۵ .

حدیث ۳۰۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَصَافَحُوا؛ فَإِنَّ التَّصَافِحَ يُذْهِبُ السَّخِيمَةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بایکدیگر دست دهید ؛ زیرا دست دادن کینه و کدورت را از بین می برد .
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۵۸/۱۴۹

حدیث ۳۰۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَصَافَحُوا؛ فَإِنَّهُ يَذْهَبُ بِالْغِلِّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با یکدیگر دست دهید که این کار کینه را می برد .
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۵/۲

حدیث ۳۰۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا التَّقِيْمُ فَتَلَاقُوا بِالتَّسْلِيمِ وَالتَّصَافِحِ ، وَإِذَا تَفَرَّقْتُمْ فَتَفَرَّقُوا بِالِاسْتِغْفَارِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه با هم روبه رو شدید با سلام گفتن و دست دادن روبه رو شوید و چون از یکدیگر جدا شدید ، با آمرزش خواهی [برای یکدیگر] جدا شوید .
 الکافی : ۲/۱۸۱/۱۱

حدیث ۳۱۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَرَامَةٌ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بازیگوشی (شیطنت) بچه در دوران کودکی ، موجب افزایش عقل او در بزرگسالی اش می باشد .
 العُرام: الشدة والقوة والشراسة (النهاية: ۳/۲۲۳) .

حدیث ۳۱۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَسْبَغِ الوُضُوءَ، تَمَرَّ عَلَى الصُّرَاطِ مَرَّ السَّحَابِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وضو را کامل بگیر تا از صراط همچون ابر بگذری .
 بحار الأنوار : ۷۶/۴/۸

حدیث ۳۱۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصُّرَاطُ أَذْقُ مِنَ الشَّعْرَةِ وَأَحَدٌ مِنَ السَّيْفِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صراط ، باریک تر از مو و تیزتر از شمشیر است .

بحار الأنوار : ۶۵/۲ / ۸ .

حدیث ۳۱۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَثْبَتُكُمْ قَدَمَا عَلَى الصُّرَاطِ أَشَدُّكُمْ حُبًّا لِأَهْلِ بَيْتِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پایدارترین شما بر صراط ، کسی است که محبتش به اهل بیت من بیشتر باشد .

فضائل الشيعة : ۴۸/۳ .

حدیث ۳۱۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَصَدَّقُوا مِنْ غَيْرِ مَخِيلَةٍ؛ فَإِنَّ الْمَخِيلَةَ تُبْطِلُ الْأَجْرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بی چشمداشت ، صدقه بدهید؛ زیرا که چشمداشت اجر را از بین می برد .

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۰ .

حدیث ۳۱۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ الْمِسْكِينُ بِالطَّوَّافِ، وَلَا بِالَّذِي تَرُدُّهُ التَّمْرَةُ وَالتَّمْرَتَانِ، وَاللُّقْمَةُ وَاللُّقْمَتَانِ، وَلَكِنَّ الْمِسْكِينَ الْمُتَعَفِّفُ الَّذِي لَا يَسْأَلُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَا يُفْطِنُ لَهُ فَيَتَصَدَّقُ عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسکین، نه آن گدای دوره گرد است و نه آن کسی که یکی دو دانه خرما و یکی دو لقمه نان می

گیرد و می رود ، بلکه مسکین آن ناداری است که مناعت و عزت نفس دارد ، به طوری که دست سؤال سوی مردم دراز نمی کند

و کسی به تهیدستی او پی نمی برد تا به وی صدقه دهد .

کنز العمال : ۱۶۵۵۲ .

حدیث ۳۱۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُعْتَدِي فِي الصَّدَقَةِ كَمَا نَعِيهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در صدقه دادن از حد بگذراند ، مانند کسی است که صدقه ندهد .

کنز العمال : ۱۶۲۴۶ .

حدیث ۳۱۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ فِي رَمَضَانَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین صدقه ، صدقه ای است که در ماه رمضان داده شود .

کنز العمال : ۱۶۲۴۹ .

حدیث ۳۱۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ ظِلُّ فُسْطَاطٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین صدقه ، سایه خیمه ای است که در جهاد برای خدا بر پا می شود .

کنز العمال : ۱۶۳۶۲

حدیث ۳۱۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَفْضَلِ الصَّدَقَةِ - : عَلَى ذِي الرَّحِمِ الْكَاشِحِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به پرسش از برترین صدقه - فرمود : صدقه ای که به خویشاوند کینه ورز داده شود .

ثواب الأعمال : ۱۷۱/۱۸ .

حدیث ۳۱۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَفْضَلَ الصَّدَقَةِ صَدَقَةُ اللِّسَانِ، تَحَقُّنُ بِهِ الدَّمَاءَ، وَتَدْفَعُ بِهِ الْكَرْيَهَةَ، وَتَجْرُ الْمَنْفَعَةَ إِلَى أَخِيكَ الْمُسْلِمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا برترین صدقه ، صدقه زبان است که با آن از ریختن خونها جلوگیری کنی و پیشامد ناخوشایند

را دفع کنی و به برادر مسلمانان سودی برسانی .

قصص الأنبياء : ۱۸۸/۲۳۵ .

حدیث ۳۱۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ أَنْ يَتَعَلَّمَ الْمَرْءُ الْمُسْلِمُ عِلْمًا ثُمَّ يُعَلِّمُهُ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین صدقه این است که شخص مسلمان علمی بیاموزد و سپس آن را به برادر مسلمان خود یاد

دهد .

کنز العمال : ۱۶۳۵۷ .

حدیث ۳۱۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ سِرٌّ إِلَى فَقِيرٍ وَجُهْدٌ مِنْ مُقِلٍّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین صدقه ، صدقه نهانی دادن به فقیر است و ایثار تنگدست .
کنز العمال : ۱۶۲۵۰ .

حدیث ۳۱۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ النَّاسِ رَجُلٌ يُعْطَى جُهْدَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین مردم کسی است که هر چه در توان دارد عطا می کند .
کنز العمال : ۱۶۰۸۴

حدیث ۳۱۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَفْضَلِ الصَّدَقَةِ - : أَنْ تَصِدَّقَ وَأَنْتَ صَيِّحٌ شَهِيجٌ ، تَأْمُلُ الْبَقَاءَ وَتَخَافُ الْفَقْرَ ، وَلَا تُمَهِّلُ حَتَّى إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ قُلْتَ : لِفُلَانٍ كَذَا وَلِفُلَانٍ كَذَا ، أَلَا وَقَدْ كَانَ لِفُلَانٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به سؤال از برترین صدقه - فرمود : این که وقتی سالم و تنگ چشم هستی ، [یعنی] به زندگی امیدواری و می ترسی به فقر دچار شوی ، صدقه بدهی و نگذاری تا وقتی که جانت به لب رسید (در آستانه مرگ قرار گرفتی) بگویی : این فلان باشد و آن قدر ، مال فلان کذا ، آلا و قد کان لفلان . چون در آن هنگام [خواهی نخواهی] مال دیگری خواهد بود .
بحار الأنوار : ۹۶/۱۷۸/۱۳ .

حدیث ۳۱۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَرَكَ الشَّرَّ صَدَقَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خودداری از بدی ، صدقه است .
بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۰/۱۶۸ .

حدیث ۳۱۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمْسِكْ لِسَانَكَ ؛ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ تَصَدَّقُ بِهَا عَلَى نَفْسِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زبانت را نگهدار ؛ زیرا این کار صدقه ای است که برای خودت می دهی .
الکافی : ۲/۱۱۴/۷ .

حدیث ۳۱۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کار نیکی ، صدقه است .
الخصال : ۱۳۴/۱۴۵ .

حدیث ۳۱۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَكْثَرُوا مِنَ الصَّدَقَةِ تُرْزُقُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیاد صدقه بدهید تا روزی داده شوید .
أعلام الدین : ۳۳۳ .

حدیث ۳۱۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الصَّدَقَةُ تَمْنَعُ مِيتَةَ الشُّوْءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صدقه، از مردن بد و دلخراش جلوگیری می کند .
بحار الأنوار : ۱۲۴/۳۵ / ۹۶ .

حدیث ۳۱۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَصَدَّقُوا وَدَاوُوا مَرْضَاكُمْ بِالصَّدَقَةِ؛ فَإِنَّ الصَّدَقَةَ تَدْفَعُ عَنِ الْأَعْرَاضِ وَالْأَمْرَاضِ، وَهِيَ زِيَادَةٌ فِي أَعْمَارِكُمْ وَحَسَنَاتِكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صدقه بدهید و بیماران خود را با صدقه درمان کنید ؛ زیرا صدقه از پیشامدهای ناگوار و بیماریها جلوگیری می کند و بر عمر و حسنات شما می افزاید .
کنز العمال : ۱۶۱۱۳ .

حدیث ۳۱۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّدَقَةُ تَمْنَعُ سَبْعِينَ نَوْعًا مِنَ أَنْوَاعِ الْبَلَاءِ، أَهْوَنُهَا الْجُدَامُ وَالْبَرَصُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صدقه ، هفتاد نوع بلا را دفع می کند که ساده ترین آنها جذام و پستی است .
کنز العمال : ۱۵۹۸۲ .

حدیث ۳۱۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّدَقَةُ تَشُدُّ سَبْعِينَ بَابًا مِنَ الشَّرِّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صدقه ، هفتاد درِ بلا را می بندد .

بحار الأنوار : ۹۶/۱۳۲/۶۴

حدیث ۳۱۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الصَّدَقَةَ لَتُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا صدقه ، خشم پروردگار را فرو می نشاند .

کنز العمال : ۱۶۱۱۴ .

حدیث ۳۱۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ امْرِئٍ فِي ظِلِّ صَدَقَتِهِ حَتَّى يُفْضَى بَيْنَ النَّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [روز قیامت] هر کسی در سایه صدقه خود است تا آن گاه که میان مردم داوری شود .

کنز العمال : ۱۶۰۶۸

حدیث ۳۱۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْضُ الْقِيَامَةِ نَارٌ، مَا خَلَا ظِلَّ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّ صَدَقَتَهُ تُظِلُّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زمین قیامت [یکپارچه] آتش است به جز سایه مؤمن؛ زیرا صدقه اش بر او سایه می افکند .

الکافی : ۶ / ۳ / ۴ .

حدیث ۳۱۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الْأَصْحَابِ مَنْ قَلَّ شِقَاقُهُ وَكَثُرَ وِفَاقُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین یاران کسی است که ناسازگاریش اندک باشد و سازگاریش بسیار .

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۳ .

حدیث ۳۱۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا خَيْرَ لَكَ فِي صُحْبَةٍ مَن لَّا يَرَى لَكَ مِثْلَ الَّذِي يَرَى لِنَفْسِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همنشینی با کسی که آنچه برای خودش می بیند و می پسندد برای تو نمی بیند، خیری برای تو در بر

ندارد .

الدرّة الباهرة : ۱۹ .

حدیث ۳۱۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَسْعَدُ النَّاسِ مَنْ خَالَطَ كِرَامَ النَّاسِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشبخت ترین مردم کسی است که با مردمان بزرگوار پیامیزد .
 بحار الأنوار : ۷۴/۱۸۵/۲ .

حدیث ۳۱۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمَرْءُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِلُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی بر آیین دوست خود است ؛ پس هریک از شما مواظب باشد که با چه کسی دوستی می کند .
 .
 الأموال للطوسی : ۵۱۸/۱۱۳۵ .

حدیث ۳۱۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَيْكُمْ بِالصَّدَقِ ؛ فَإِنَّهُ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد راستی که آن دری از درهای بهشت است .
 تاریخ بغداد : ۱۱/۸۲ .

حدیث ۳۱۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ يَتَصَبَّرْ يُصْبِرْهُ اللَّهُ ، وَمَنْ يَسْتَعْفِفْ يُعِفَّهُ اللَّهُ ، وَمَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللَّهُ ، وَمَا أُعْطِيَ عَبْدٌ عَطَاءً هُوَ خَيْرٌ وَأَوْسَعُ مِنَ الصَّبْرِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خود را به شکیبایی وا دارد خداوند او را شکیبایا گرداند ، و هر که طالب عفت باشد خداوند او را عقیف کند ، و هر که بی نیازی جوید خداوند بی نیازش سازد ، و به هیچ بنده ای عطایی بهتر و گسترده تر از شکیبایی داده نشده است .
 کنز العمال : ۶۵۲۲ .

حدیث ۳۱۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الصَّبْرُ رِضًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شکیبایی ، خرسندی است .
کنز العمال : ۶۴۹۹ ، ۶۵۱۸ .

حدیث ۳۱۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
بِالصَّبْرِ يُتَوَقَّعُ الْفَرَجُ ، وَمَنْ يُدْمِنُ قَرَعَ الْبَابَ يَلْجُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با شکیبایی ، انتظار گشایش می رود و کسی که پیوسته دری را بکوبد [عاقبت] آن در به رویش باز می شود .
بحار الأنوار : ۷۱/۹۶/۶۱ .

حدیث ۳۱۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ النَّصْرَ مَعَ الصَّبْرِ ، وَالْفَرَجَ مَعَ الْكَرْبِ ، وَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا پیروزی با صبر همراه است و گشایش با گرفتاری . و بی گمان با هر دشواری، آسانی هست .
بحار الأنوار : ۷۷/۸۸/۲ .

حدیث ۳۱۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَوْضِعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْابِرُ حَوْلَ الْعَرْشِ لِشِيعَتِي وَشِيعَةِ أَهْلِ بَيْتِي الْمُخْلِصِينَ فِي وَلَايَتِنَا ، وَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : هَلُمُّوا يَا عِبَادِي إِلَيَّ لِأَنْشُرَنَّ عَلَيْكُمْ كَرَامَتِي؛ فَقَدْ أُودِيتُمْ فِي الدُّنْيَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت برای شیعیان من و شیعیان اهل بیت من که در دوستی ما خالص اند ، منبرهایی پیرامون عرش گذاشته می شود و خداوند عز و جل می فرماید : ای بندگان من! سوی من آیید تا کرامت خود را در میانتان پخش کنم چرا که شما در دنیا آزار دیدید .
عیون أخبار الرضا : ۲/۶۰/۲۳۲ .

حدیث ۳۱۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مِنْ إِجْلَالِ اللَّهِ إِجْلَالُ ذِي الشَّيْبَةِ الْمُسْلِمِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : احترام نهادن به مسلمان سالخورده ، احترام به خداوند است .
الکافی : ۲/۱۶۵/۱ .

حدیث ۳۱۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنْ إِجْلَالِي تَوْقِيرَ الشَّيْخِ مِنْ أُمَّتِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : احترام نهادن به سالخورده امت من ، احترام نهادن به من است .
کنز العمال : ۶۰۱۳ .

حدیث ۳۱۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الشَّيْخُ شَابٌّ عَلَى حُبِّ أَنْبِيَاءِ ، وَطُولِ حَيَاةٍ ، وَكَثْرَةِ مَالٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیر ، در علاقه به همدم و زندگی دراز و مال فراوان ، جوان است .
بحار الأنوار : ۷۷/۱۷۴/۹ .

حدیث ۳۱۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَصَدَّقُوا عَلَيَّ أَيْحِكُمْ بِعِلْمٍ يُرْشِدُهُ وَرَأْيٍ يُسَدِّدُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با دانشی که برادر [دینی] شما را راهنمایی می کند و با نظری که راه درست را به او نشان می دهد ،
به وی صدقه بدهید .
بحار الأنوار : ۷۵/۱۰۵/۴۰ .

حدیث ۳۱۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِلْإِمَامِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : يَا عَلِيُّ ، لَا تُشَاوِرْ جَبَانًا فَإِنَّهُ يُضَيِّقُ عَلَيْكَ الْمَخْرَجَ ، وَلَا تُشَاوِرِ الْبَخِيلَ فَإِنَّهُ يَقْصِرُ بِكَ عَنْ غَايَتِكَ ، وَلَا تُشَاوِرْ حَرِيصًا فَإِنَّهُ يُزَيِّنُ لَكَ شَرَّهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به امام علی علیه السلام - : ای علی! با ترسو مشورت مکن ؛ زیرا او راه حل مشکل را بر تو تنگ می کند و با بخیل مشورت مکن ؛ زیرا او تو را از هدفت باز می دارد و با آدم حریص مشورت مکن ؛ زیرا او آزمندی را در نظرت نیکو جلوه می دهد .
علل الشرائع : ۵۵۹/۱ .

حدیث ۳۱۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِحَسْبِ الْمَرْءِ مِنَ الشَّرِّ - إِلَّا مَنْ عَصَمَهُ اللَّهُ مِنَ السُّوءِ - أَنْ يُشِيرَ النَّاسَ إِلَيْهِ بِالأَصَابِعِ فِي دِينِهِ وَدُنْيَاهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی را همین شرّ بس که در دین و دنیايش انگشت نمای خلق شود ؛ مگر کسی که خداوند از بدی نگاهش دارد .
شرح نهج البلاغه : ۲/۱۸۱ .

حدیث ۳۱۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا مِنْ أُمَّتِي قَدَفَ فِي قُلُوبِ أَصْفِيَائِهِ وَأَرْوَاحِ مَلَائِكَتِهِ وَسُكَّانِ عَرْشِهِ مَحَبَّتَهُ لِيُحِبُّوهُ ، فَذَلِكَ الْمُحِبُّ حَقًّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند بنده ای از امت مرا دوست بدارد ، محبت او را در دل‌های برگزیدگان خود و جانهای فرشتگان و ساکنان عرش خود بیفکند تا او را دوست بدارند . این است محبوب حقیقی .

بحار الأنوار: ۷۰/۲۴/۲۳.

حدیث ۳۱۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الرَّجُلِ الَّذِي يَعْمَلُ الْعَمَلَ مِنَ الْخَيْرِ، وَيَحْمَدُهُ النَّاسُ عَلَيْهِ - : تِلْكَ عَاجِلُ بُشْرَى الْمُؤْمِنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به سؤال درباره مردی که کار خوبی [برای آخرتش و نه ارائه به مردم] انجام می دهد و مردم او را می ستایند - فرمود : این همان بشارتی است که در دنیا به مؤمن می رسد .

صحیح مسلم: ۴/۲۰۳۴/۱۶۶

حدیث ۳۱۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ جُرِحَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رِيحُهُ كَرِيحِ الْمِسْكِ وَلَوْنُهُ لَوْنُ الزَّعْفَرَانِ ، عَلَيْهِ طَابِعُ الشُّهَدَاءِ ، وَمَنْ سَأَلَ اللَّهَ الشَّهَادَةَ مُخْلِصًا أَعْطَاهُ اللَّهُ أَجْرَ شَهِيدٍ وَإِنْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس در راه خدا مجروح شود ، در روز قیامت بویش همچون بوی مشک باشد و رنگش مانند رنگ زعفران و نشان شهیدان بر اوست و هر کس شهادت را خالصانه از خداوند بخواهد ، خداوند اجر شهید به وی دهد هر چند در بسترش بمیرد .

کنز العمال : ۱۱۱۴۴ .

حدیث ۳۱۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ مَاتَ شَهِيدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بر دوستی آل محمد بمیرد ، شهید مرده است .

بحار الأنوار : ۶۸/۱۳۷/۷۶

حدیث ۳۱۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قُتِلَ دُونَ مَظْلَمَتِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در راه دفع ستم از خود کشته شود ، شهید است .

کنز العمال : ۱۱۲۰۵

حدیث ۳۱۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَشِقَ فَكُنْتُمْ وَعَفَّ فَمَاتَ فَهُوَ شَهِيدٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که عاشق شود و عشق خود را ببوشاند و پاکدامنی ورزد و [از اندوه آن] بمیرد ، شهید است .

کنز العمال : ۱۱۲۰۳ .

حدیث ۳۱۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الشَّهَادَةَ بِصِدْقٍ بَلَغَهُ اللَّهُ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ وَإِنْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که صادقانه از خداوند شهادت را مسألت کند ، خداوند او را به منزلت‌های شهیدان برساند ، هر

چند در بستر خود بمیرد .

صحیح مسلم : ۳/۱۵۱۷/۱۵۷ .

حدیث ۳۱۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ نَفْسٍ تَمُوتُ لَهَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ سُرُّهَا أَوْ نَهَا تَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا ، وَلَا أَنْ لَهَا الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا ، إِلَّا الشَّهِيدَ ؛ فَإِنَّهُ يَتَمَنَّى أَنْ يَرْجَعَ فَيُقْتَلَ فِي

الدُّنْيَا ؛ لِمَا يَرَى مِنْ فَضْلِ الشَّهَادَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ کس نیست که پس از مرگ نزد خداوند از خیر بهره مند باشد و در عین حال خوش داشته

باشد که به دنیا برگردد ، گرچه همه دنیا به او داده شود ، مگر شهید که چون فضیلت شهادت را می داند ، آرزو می کند بر گردد

تا در دنیا کشته شود .

صحیح مسلم : ۳/۱۴۹۸/۱۰۸ .

حدیث ۳۱۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ لَقِيَ الْعَدُوَّ فَصَبَرَ حَتَّى يُقْتَلَ أَوْ يَغْلِبَ لَمْ يُفْتَنَ فِي قَبْرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که با دشمن رو به رو شود و پایداری ورزد تا کشته شود یا پیروز گردد ، در قبر خود معذب

نشود .

کنز العمال : ۱۰۶۶۲ .

حدیث ۳۱۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُغْفَرُ لِلشَّهِيدِ كُلِّ ذَنْبٍ إِلَّا الدَّيْنَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همه گناهان شهید بخشوده می شود مگر قرض .

کنز العمال : ۱۱۱۱۰

حدیث ۳۱۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوَدِدْتُ أَنِّي أَغْرُو فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَقْتُلُ ، ثُمَّ أَغْرُو فَأَقْتُلُ ، ثُمَّ أَغْرُو فَأَقْتُلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر آینه دوست دارم که در راه خدا بجنگم و کشته شوم و باز بجنگم و کشته شوم و باز هم بجنگم و کشته شوم .

صحیح مسلم : ۳/۱۴۹۶/۱۰۳ .

حدیث ۳۱۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَشْرَفُ الْمَوْتِ قَتْلُ الشَّهَادَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شرافتمندانه ترین مرگ ، شهادت است .

بحار الأنوار : ۱۰۰/۸/۴ .

حدیث ۳۱۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَوْقَ كُلِّ ذِي بَرٍّ حَتَّى يُقْتَلَ الرَّجُلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، فَإِذَا قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَيْسَ فَوْقَهُ بَرٌّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بالای هر نیکوکاری، نیکوکار [دیگری] است تا آن گاه که مرد در راه خدا کشته شود . پس ، چون در راه خدا کشته شد، بالاتر از آن نیکی (ارزشی) وجود ندارد .

الکافی : ۲/۳۴۸/۴ .

حدیث ۳۱۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

-وقد سُئِلَ عَنِ الشَّهَادَةِ - : هل تَرَى الشَّمْسَ ؟ عَلَى مِثْلِهَا فَاشْهَدْ أَوْ دَعُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به پرسش از شهادت - فرمود : آفتاب را می بینی؟ هر گاه موضوع به همین روشنی بود شهادت بده و گرنه خودداری کن .

وسائل الشیعه : ۱۸/۲۵۰/۳ .

حدیث ۳۱۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَجَعَ عَنْ شَهَادَتِهِ وَكَتَمَهَا ، أَطْعَمَهُ اللَّهُ لَحْمَهُ عَلَى رُؤُوسِ الْخَلَائِقِ ، وَيَدْخُلُ النَّارَ وَهُوَ يَلُوكُ لِسَانَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از شهادت خود برگردد و آن را کتمان کند ، خداوند در حضور خلائق گوشتش را به وی بخوراند و درحالی که زبان خود را می جود به دوزخ رود .

ثواب الأعمال : ۳۳۳ .

حدیث ۳۱۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَتَمَ شَهَادَةً إِذَا دُعِيَ إِلَيْهَا كَانَ كَمَنْ شَهِدَ بِالزُّورِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که چون برای شهادت دادن فراخوانده شود، آن را کتمان کند ، همانند کسی است که شهادت دروغ دهد .

کنز العمال : ۱۷۷۴۳ .

حدیث ۳۱۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ شَهِدَ شَهَادَةً حَقًّا لِيُحْيِيَ بِهَا حَقًّا امْرِيٍّ مُسْلِمٍ أَتَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَوْجْهَهُ نُورٌ مَدَّ الْبَصَرَ ، يَعْرِفُهُ الْخَلَائِقُ بِاسْمِهِ وَنَسَبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که برای زنده کردن حقّ یک نفر مسلمان شهادت حقّ بدهد ، روز قیامت در حالی آورده می شود که نور چهره اش تا چشم کار می کند دیده می شود و خلائق او را به نام و نسب می شناسد .

بحار الأنوار : ۱۰۴/۳۱۱/۹ .

حدیث ۳۱۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنِّي عَدْلٌ لَا أَشْهَدُ إِلَّا عَلَى عَدْلٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من عادل هستم و جز شهادت عادلانه نمی دهم .

کنز العمال : ۱۷۷۳۵ .

حدیث ۳۱۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ بَابَ شُكْرِ فَخَزَنَ عَنْهُ بَابَ الزِّيَادَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند در شکر را بر روی بنده ای نگشود که در فزونی [نعمت] را بر روی او ببندد .

الکافی : ۲/۹۴/۲ .

حدیث ۳۱۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ عِلَامَاتِ الشَّقَاءِ : جُمُودُ الْعَيْنِ ، وَقَسْوَةُ الْقَلْبِ ، وَشِدَّةُ الْحِرْصِ فِي طَلْبِ الرِّزْقِ ، وَالْإِصْرَارُ عَلَى الذَّنْبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از نشانه های بدبختی است : خشکی چشم و سختی دل و حرص زدن زیاد در طلب روزی و پافشاری بر گناه .

الخصال : ۲۴۳/۹۶ .

حدیث ۳۱۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَشَقَى الْأَشْقِيَاءِ مَنْ اجْتَمَعَ عَلَيْهِ فَقْرُ الدُّنْيَا وَعَذَابُ الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدبخت ترین بدبختها ، کسی است که فقر دنیا و عذاب آخرت در او جمع شود .

کنز العمال : ۱۶۶۸۳ .

حدیث ۳۱۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّعِيدُ مَنْ سَعِدَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ ، وَالشَّقِيُّ مَنْ شَقِيَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشبخت از همان شکم مادر خود خوشبخت است و بدبخت از همان شکم مادر خود ، بدبخت است .

کنز العمال : ۴۹۱ .

حدیث ۳۱۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي الْمُؤْمِنِينَ مَنْ يَشْفَعُ مِثْلَ رَبِيعَةَ وَمُضَرَ ، وَأَقْلُ الْمُؤْمِنِينَ شَفَاعَةُ مَنْ يَشْفَعُ لِثَلَاثِينَ إِنْسَانًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در میان مؤمنان کسانی هستند که به اندازه قبیله های ربیعه و مضر شفاعت می کنند و مؤمنانی که کمتر از همه حق شفاعت دارند برای سی نفر شفاعت می کنند .

بحار الأنوار: ۸/۵۸/۷۵ .

حدیث ۳۱۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي الْمُؤْمِنِينَ مَنْ يَشْفَعُ مِثْلَ رَبِيعَةَ وَمُضَرَ ، وَأَقْلُ الْمُؤْمِنِينَ شَفَاعَةُ مَنْ يَشْفَعُ لِثَلَاثِينَ إِنْسَانًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در میان مؤمنان کسانی هستند که به اندازه قبیله های ربیعه و مضر شفاعت می کنند و مؤمنانی که کمتر از همه حق شفاعت دارند برای سی نفر شفاعت می کنند .

بحار الأنوار: ۸/۵۸/۷۵ .

حدیث ۳۱۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَقْرَبَكُمْ مِنِّي عَدَا وَأَوْجَبُكُمْ عَلَيَّ شَفَاعَةٌ : أَصْدَقُكُمْ لِسَانًا ، وَأَدَاكُمْ لِلْأَمَانَةِ ، وَأَحْسَنُكُمْ خُلُقًا ، وَأَقْرَبُكُمْ مِنَ النَّاسِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا نزدیکترین شما به من در فردا [ی قیامت] و سزاوارترین شما به شفاعت من ، راستگوترین ، امانتدارترین ، خوش اخلاق ترین، و نزدیکترین شما به مردم است .
 الأُمَالِي لِلصَّدُوقِ : ۵۹۸/۸۲۶ .

حدیث ۳۱۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا شَفِيعَ أَنْجِحَ مِنَ التَّوْبَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شفیع کارآمدتر از توبه نیست .
 بحار الأنوار : ۸/۵۸/۷۵ .

حدیث ۳۱۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الشَّفَاعَةُ لِلْأَنْبِيَاءِ وَالْأَوْصِيَاءِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شفاعت کردن ، مخصوص پیامبران و اوصیا و مؤمنان و فرشتگان است .
 بحار الأنوار : ۸/۵۸/۷۵ .

حدیث ۳۱۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الشَّفَاعَةُ خَمْسَةٌ : الْقُرْآنُ ، وَالرَّحِمُ ، وَالْأَمَانَةُ ، وَنَبِيِّكُمْ ، وَأَهْلُ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شفاعت کنندگان پنج تاینند: قرآن ، خویشاوندی ، امانت ، پیامبر شما ، و اهل بیت پیامبرتان .
 بحار الأنوار : ۸/۴۳/۳۹ .

حدیث ۳۱۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ثَلَاثَةٌ يَشْفَعُونَ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَيُشَفَّعُونَ : الْأَنْبِيَاءُ ، ثُمَّ الْعُلَمَاءُ ، ثُمَّ الشُّهَدَاءُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه گروه نزد خدای عز و جل شفاعت می کنند و شفاعتشان پذیرفته می شود : پیامبران ، سپس عالمان، و بعد شهیدان .
 الخصال : ۱۵۶/۱۹۷ .

حدیث ۳۱۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِشَفَاعَتِي فَلَا أَنَالَهُ اللَّهُ شَفَاعَتِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که به شفاعت کردن من ایمان نداشته باشد ، خداوند شفاعت مرا به او نرساند .

عیون أخبار الرضا : ۱/۱۳۶/۳۵ .

حدیث ۳۱۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَنَالُ شَفَاعَتِي مَنْ اسْتَخَفَّ بِصَلَاتِهِ ، وَلَا يَرِدُ عَلَيَّ الْحَوْضَ لَا وَاللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که نماز را سبک بشمارد به شفاعت من دست نیابد، و به خدا سوگند که در کنار حوض

[کوثر] بر من وارد نشود .

المحاسن : ۱/۱۵۹/۲۲۳ .

حدیث ۳۱۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَجُلَانِ لَا تَنَالُهُمَا شَفَاعَتِي : صَاحِبُ سُلْطَانٍ عَسُوفٍ غَشُومٍ ، وَغَالٍ فِي الدِّينِ مَارِقٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شفاعت من به دو کس نمی رسد : قدرتمند مستبد و ستمگر، و غلو کننده خارج شده از دین .

الخصال : ۶۳/۹۳

حدیث ۳۱۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا شَفَاعَتِي فَفِي أَصْحَابِ الْكِبَائِرِ مَاخِلًا أَهْلَ الشُّرْكِ وَالظُّلْمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شفاعت من درباره مرتکبان گناهان کبیره است ، به جز مشرکان و ستمگران .

الخصال : ۳۵۵/۳۶ .

حدیث ۳۱۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ قَدْ دَعَا بِهَا وَقَدْ سَأَلَ سُؤلاً ، وَقَدْ خَبَأَتْ دَعْوَتِي لِشَفَاعَتِي لِأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر پیامبری به درگاه خدا دعایی کرده و از او چیزی خواسته است ، اما من خواهش خود [از خدا] را

برای شفاعت امتم در روز قیامت نگهداشته ام .

الخصال : ۲۹/۱۰۳ .

حدیث ۳۱۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَأَشْفَعَنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِمَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ جَنَاحٌ بَعُوضَةٌ إِيْمَانٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا من در روز قیامت کسی را که در دلش به اندازه بال پشه ای ایمان باشد ، شفاعت خواهم کرد

کنز العمال : ۳۹۰۴۳ .

حدیث ۳۱۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا قُمْتُ الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ تَشَفَّعْتُ فِي أَصْحَابِ الْكِبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي، فَيُشَفَّعُنِي اللَّهُ فِيهِمْ ، وَاللَّهِ لَا تَشَفَّعْتُ فِي مَنْ آذَى ذُرِّيَّتِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زمانی که به مقام ستوده برسم ، برای مرتکبان گناهان کبیره امت خود شفاعت می کنم و خداوند

شفاعت من درباره آنها را می پذیرد . به خدا سوگند برای کسانی که فرزندان مرا بیازارند شفاعت نخواهم کرد .

الأمالی للصدوق : ۳۷۰/۴۶۲ .

حدیث ۳۱۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَفَاعَتِي لِأُمَّتِي مَنْ أَحَبَّ أَهْلَ بَيْتِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شفاعت من شامل آن کس از امتم می شود که اهل بیت مرا دوست داشته باشد .

کنز العمال : ۳۹۰۵۷

حدیث ۳۱۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شِعَارُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الصُّرَاطِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : رَبِّ ، سَلِّمْ سَلِّمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت شعار مؤمنان بر روی صراط این است : خدای من! به سلامت دار ، به سلامت دار .

کنز العمال : ۳۹۰۳۰

حدیث ۳۱۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شِعَارُ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي ظُلَمِ الْقِيَامَةِ : لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در تاریکیهای قیامت ، شعار مؤمنان این است : خدایی جز تو نیست .

کنز العمال : ۳۹۰۳۳ .

حدیث ۳۱۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِسْفَعُوا تُوجَرُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میانجیگری کنید تا پاداش ببینید .

کنز العمال : ۶۴۸۹

حدیث ۳۱۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ شَفَعَ شَفَاعَةً يَدْفَعُ بِهَا مَغْرَمًا أَوْ يُحْيِي بِهَا مَغْنَمًا ، تَبَّتْ اللَّهُ تَعَالَى قَدَمَيْهِ حِينَ تَدْحَضُ الْأَقْدَامُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که با میانجیگری خود زینانی را دفع یا سودی را احیا کند ، خداوند متعال ، قدمهای او را استوار بدارد ، در روزی که قدمها می لغزد .

کنز العمال : ۶۴۹۶ .

حدیث ۳۱۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شِعَارُ الْمُسْلِمِينَ عَلَى الصَّرَاطِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت شعار مسلمانان به هنگام عبور از صراط این است : خدای جز الله نیست و توکل کنندگان باید به خدا توکل کنند .

جامع الأحادیث للقمی : ۸۹ .

حدیث ۳۱۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا أَمَرَ بِالشُّعَارِ قَبْلَ الْحَرْبِ - : لِيَكُنْ فِي شِعَارِكُمْ اسْمٌ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - پیش از آغاز جنگ، به شعار دادن فرمان داد و - فرمود : باید در شعارتان نامی از نامهای خدای متعال باشد .

دعائم الإسلام : ۱/۳۷۰ .

حدیث ۳۱۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِحَسَّانِ بْنِ ثَابِتٍ - : أَهْجُ الْمُشْرِكِينَ؛ فَإِنَّ جِبْرَائِيلَ مَعَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به حسان بن ثابت - فرمود : مشرکان را هجو کن که جبرئیل با توست .

الدر المنثور : ۶/۳۳۶ .

حدیث ۳۱۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنَ الشَّعْرِ لِحِكْمًا ، وَإِنَّ مِنَ الْبَيَانِ لَسِحْرًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برخی شعرها حکمت است و برخی بیانها افسون .

الأمالی للصدوق : ۷۱۸/۹۸۷ ، سنن أبی داوود : ۴/۳۰۳/۵۰۱۱ نحوه .

حدیث ۳۱۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الشَّعْرِ - : إِنَّ الْمُؤْمِنَ مُجَاهِدٌ بِسَيْفِهِ وَلِسَانِهِ ، وَالذِّي نَفْسِي بِيَدِهِ لَكَأَنَّمَا يَنْصَحُونَهُمْ بِالنَّبْلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - چون درباره شعر از ایشان پرسش شد - فرمود : همانا مؤمن با شمشیر و زبان خود جهاد می کند ؛

سوگند به آن که جانم در دست اوست ، شاعران [مؤمن] با شعر خود گویی به دشمن تیر می اندازند .

مجمع البیان : ۷/۳۲۶ .

حدیث ۳۱۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَيْنَمَا مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ جَالِسًا إِذْ أَقْبَلَ إِبْلِيسُ... قَالَ مُوسَى : فَأَخْبِرْنِي بِالذَّنْبِ الَّذِي إِذَا أُذْبِتَهُ ابْنُ آدَمَ اسْتَحَوَذَتْ عَلَيْهِ . قَالَ : إِذَا أُعْجِبَتْهُ نَفْسُهُ ، وَاسْتَكْتَرَ عَمَلَهُ ، وَصَغُرَ فِي عَيْنِهِ ذَنْبُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : موسی علیه السلام نشسته بود که ابلیس نزد او آمد . . . موسی فرمود : مرا از آن گناهی خبر ده که

اگر آدمی مرتکبش شود تو بر او استیلا- می یابی؟ ابلیس گفت : هر گاه خود پسند شود ، و عملش را زیاد ببیند ، و گنااهش در

نظرش خرد آید .

الکافی : ۲/۳۱۴/۸ .

حدیث ۳۱۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكَ وَمَا يُعْتَدَرُ مِنْهُ ، فَإِنَّ فِيهِ الشَّرْكَ الْخَفِيَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از کاری که موجب عذر خواهی می شود پرهیز ؛ زیرا در آن شرک خفی است .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۰۰/۲۸ .

حدیث ۳۱۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَعِبِدَ اللَّهُ بِنِ مَسْعُودٍ - : يَابْنَ مَسْعُودٍ ، إِيَّاكَ أَنْ تُشْرِكَ بِاللَّهِ طَرْفَةَ عَيْنٍ وَإِنْ نُثِرَتْ بِالْمِنْشَارِ ، أَوْ قُطِّعَتْ ، أَوْ صُلِبَتْ ، أَوْ أُحْرِقَتْ بِالنَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به عبد الله بن مسعود - : ای پسر مسعود! مبادا آنی به خدا شرک ورزی حتی اگر ازه شوی یا تکه

تکه ات کنند یا به دارت آویزند و یا به آتش سوزانند .

مکارم الأخلاق : ۲/۳۵۷ / ۲۶۶۰ .

حدیث ۳۱۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَكَلَّفُوا فِعْلَ الْخَيْرِ وَجَاهِدُوا نَفْسَكُمْ عَلَيْهِ؛ فَإِنَّ الشَّرَّ مَطْبُوعٌ عَلَيْهِ الْإِنْسَانُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای انجام کار خوب، خود را به رنج افکنید و در این راه با نفسهایتان بستیزید؛ زیرا انسان بر بدی سرشته شده است .
 تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۰ .

حدیث ۳۱۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ إِبْلِيسَ يَخْطُبُ شَيْطَانِيَّةً وَيَقُولُ: عَلَيْكُمْ بِاللَّحْمِ وَالْمُسْكِرِ وَالنِّسَاءِ، فَإِنِّي لَا أَجِدُ جَمَاعَ الشَّرِّ إِلَّا فِيهَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ابلیس برای شیطانهای خود سخنرانی می کند و می گوید : بر شما باد گوشت و مُسکر و زنان؛ زیرا من چیزی جز این سه را مجمع بدیها نمی یابم .
 بحار الأنوار : ۶۲/۲۹۳ .

حدیث ۳۱۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَصَلْتَانِ لَيْسَ فَوْقَهُمَا مِنَ الْبِرِّ شَيْءٌ: الْإِيمَانُ بِاللَّهِ وَالنَّفْعُ لِعِبَادِ اللَّهِ ، وَخَصَلْتَانِ لَيْسَ فَوْقَهُمَا مِنَ الشَّرِّ شَيْءٌ: الشُّرْكُ بِاللَّهِ وَالضُّرُّ لِعِبَادِ اللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو کار است که هیچ کار خوبی بالاتر از آن دو نیست : ایمان به خدا و سود رساندن به بندگان خدا؛ و دو کار است که بالاتر از آن دو بدی وجود ندارد : شرک و ورزیدن به خدا و زیان رساندن به بندگان خدا .
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۳۷/۲ .

حدیث ۳۱۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا مِنْ رَجُلٍ يَغْرِسُ غَرْسًا إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ قَدْرَ مَا يَخْرُجُ مِنْ ثَمَرِ ذَلِكَ الْغَرْسِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ مردی نیست که درختی بنشاند ، مگر این که خداوند به اندازه میوه ای که آن درخت می دهد برایش اجر بنویسد .
 كنز العمال : ۹۰۵۷ .

حدیث ۳۱۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ نَصَبَ شَجَرَةً وَصَبَرَ عَلَى حِفْظِهَا وَالْقِيَامِ عَلَيْهَا حَتَّى تُثْمِرَ ، كَانَ لَهُ فِي كُلِّ شَيْءٍ يُصَابُ مِنْ ثَمَرِهَا صَدَقَةٌ عِنْدَ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که درختی بنشانند و در نگهداری و رسیدگی به آن صبر به خرج دهد تا آن درخت به بار نشیند ، در قبال هر میوه ای از آن که روزی جوینده ای بخورد ، یک صدقه نزد خدا برایش منظور می شود .
کنز العمال : ۹۰۸۱ .

حدیث ۳۱۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَزْرَعُ زَرْعًا أَوْ يَغْرِسُ غَرْسًا فَيَأْكُلُ مِنْهُ طَيْرٌ أَوْ إِنْسَانٌ أَوْ بَهِيمَةٌ إِلَّا كَانَتْ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر مسلمانی بذری بیفشاند یا نهالی بنشانند و از حاصل آن بذر و نهال پرندگی یا انسانی یا چرندگی ای بخورد ، آن برای او صدقه محسوب شود .
کنز العمال : ۹۰۵۱

حدیث ۳۱۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنْ قَامَتِ السَّاعَةُ وَفِي يَدِ أَحَدِكُمْ فَسِيلَةٌ ، فَإِنْ اسْتَطَاعَ أَنْ لَا يَقُومَ حَتَّى يَغْرِسَهَا فَلْيَغْرِسْهَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر قیامت فرا رسد و در دست یکی از شما نهالی باشد ، چنانچه بتواند برنخیزد تا آن نهال را بکارد این کار را بکند .
کنز العمال : ۹۰۵۶

حدیث ۳۱۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حَلَالٌ بَيْنَ ، وَحَرَامٌ بَيْنَ ، وَشُبُهَاتٌ بَيْنَ ذَلِكَ ، فَمَنْ تَرَكَ الشُّبُهَاتِ نَجَا مِنَ الْمُحَرَّمَاتِ ، وَمَنْ أَخَذَ بِالشُّبُهَاتِ ارْتَكَبَ الْمُحَرَّمَاتِ وَهَلَكَ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حلالی روشن وجود دارد و حرامی روشن و در این میان اموری است مشتبه و مبهم ؛ پس هر که شبهات را رها کند ، از حرامها نجات یابد و هر که شبهات را پی گیرد مرتکب حرامها شود و ندانسته به هلاکت در افتد .
الکافی : ۱/۶۸/۱۰ .

حدیث ۳۱۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
دَعَّ مَا يَرِيْبُكَ إِلَى مَا لَا يَرِيْبُكَ ، فَمَنْ رَعَى حَوْلَ الْجِمَى يُوشِكُ أَنْ يَقَعَ فِيهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آنچه را که به شبهه ات می اندازد ، ترک کن ، و آن را به کار بند که برایت شبهه انگیز نیست؛ زیرا کسی که پیرامون منطقه قرق شده بچراند ، در آستان وارد شدن به قرقگاه قرار دارد .
تنبيه الخواطر : ۱/۵۲ .

حدیث ۳۲۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الشَّابَّ الَّذِي يُفْنِي شَبَابَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ تَعَالَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند جوانی را که جوانی خویش را در راه طاعت خداوند متعال بگذراند دوست می دارد .
کنز العمال : ۴۳۰۶۰ .

از ۳۲۰۱ تا ۳۴۰۰**حدیث ۳۲۰۱**

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَضَّلُ الشَّابَّ الْعَابِدِ الَّذِي تَعَبَّدَ فِيصِبَاهُ عَلَى الشَّيْخِ الَّذِي تَعَبَّدَ بَعْدَ مَا كَبُرَتْ سِنُّهُ كَفَضَّلِ الْمُرْسَلِينَ عَلَى سَائِرِ النَّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برتری جوان عابدی که در جوانی خود ره بندگی پیش گرفته بر پیری که در بزرگسالی به عبادت روی آورده همچون برتری فرستادگان الهی بر دیگر مردمان است .
کنز العمال : ۴۳۰۵۹

حدیث ۳۲۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الشَّابَّ النَّائِبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، جوان توبه کار را دوست دارد .
کنز العمال : ۱۰۱۸۵

حدیث ۳۲۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُبَاهِي بِالشَّابِّ الْعَابِدِ الْمَلَائِكَةَ ، يَقُولُ : أَنْظِرُوا إِلَى عَبْدِي ! تَرَكَ شَهْوَتَهُ مِنْ أَجْلِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال به وجود جوان عبادت پیشه بر فرشتگان می نازد و می فرماید : بنگرید این بنده مرا! به خاطر من از شهوت خویش دست کشیده است .
کنز العمال : ۴۳۰۵۷

حدیث ۳۲۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَعَلَّمَ فِي شَبَابِهِ كَانَ بِمَنْزِلَةِ الرَّسْمِ فِي الْحَجَرِ ، وَمَنْ تَعَلَّمَ وَهُوَ كَبِيرٌ كَانَ بِمَنْزِلَةِ الْكِتَابِ عَلَى وَجْهِ الْمَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در جوانی دانش آموزد علم او همچون نقشی است که بر سنگ حک شود ، و هر که در بزرگسالی بیاموزد کارش همچون نوشتن بر روی آب است .

بحار الأنوار: ۱/۲۲۲/۶.

حدیث ۳۲۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ شَبَابِكُمْ مَنْ تَشَبَهَ بِكُهُولِكُمْ ، وَشَرُّ كُهُولِكُمْ مَنْ تَشَبَهَ بِشَبَابِكُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین جوانان شما کسی است که به میانسالان شما همانندی جوید و بدترین میانسالان شما کسی است که رفتار جوانان شما از او سرزند .
 کنز العمال : ۴۳۰۵۸ .

حدیث ۳۲۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الشَّبَابُ شُعْبَةٌ مِنَ الْجُنُونِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جوانی ، شاخه ای از جنون است .
 الاختصاص : ۳۴۳ .

حدیث ۳۲۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اسْتَاكُوا عَرَضًا وَلَا تَسْتَاكُوا طُولًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دندانهایتان را از عرض (عمودی) مسواک بزنید نه از طول (افقی) .
 الدعوات للراوندي : ۱۶۱/۴۴۵ .

حدیث ۳۲۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 السُّوَاكُ يَزِيدُ الرَّجُلَ فَصَاحَةً .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسواک زدن ، بر زبان آوری مرد می افزاید .
 بحار الأنوار : ۷۶/۱۳۵/۴۸ .

حدیث ۳۲۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا زَالَ جِبْرِئِيلُ يُوصِيَنِي بِالسُّوَاكِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيَجْعَلُهُ فَرِيضَةً .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جبرئیل همواره مرا به مسواک زدن توصیه می کرد ، چندان که گمان کردم بزودی این کار را واجب خواهد کرد .
 بحار الأنوار : ۷۶/۱۲۶/۲ .

حدیث ۳۲۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 طَيِّبُوا أَفْوَاهَكُمْ بِالسَّوَاكِ؛ فَإِنَّهَا طُرُقُ الْقُرْآنِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دهانهای خود را با مسواک زدن خوشبو کنید ؛ زیرا دهانهای شما گذرگاههای قرآن است .
 کنز العمال : ۲۷۵۳ .

حدیث ۳۲۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْوُضُوءُ شَطْرُ الْإِيمَانِ ، وَالسَّوَاكُ شَطْرُ الْوُضُوءِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وضو ، نصف (جزء) ایمان است و مسواک زدن نصف (جزء) وضو .
 کنز العمال : ۲۶۲۰۰

حدیث ۳۲۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - أيضا :- يا عليّ ، عَلَيْكَ بِالسَّوَاكِ ، وَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ لَا تُقِلَّ مِنْهُ فافعلْ ، فَإِنَّ كُلَّ صَلَاةٍ تُصَلِّيْهَا بِالسَّوَاكِ تَفْضُلٌ عَلَى الَّتِي تُصَلِّيْهَا بغيرِ
 سِوَاكٍ أَرْبَعِينَ يَوْمًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به علی علیه السلام - فرمود : بر تو باد مسواک زدن ؛ اگر توانستی که از این کار کم
 نکنی چنین کن ؛ زیرا هر نمازی که با مسواک زدن بخوانی از چهل روز نمازی که بی مسواک زدن بگزارى برتر است .
 بحار الأنوار : ۷۶/۱۳۷/۴۸ .

حدیث ۳۲۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - فِي وَصِيَّتِهِ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : عَلَيْكَ بِالسَّوَاكِ عِنْدَ كُلِّ وُضُوءٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به علی علیه السلام - فرمود : بر تو باد مسواک زدن با هر وضویی .
 بحار الأنوار : ۷۷/۶۹/۸

حدیث ۳۲۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَوْلَا أَنْ أَشَقَّ عَلَى أُمَّتِي لِأَمْرِهِمْ بِالسَّوَاكِ مَعَ كُلِّ صَلَاةٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر ترس از سختگیری بر امتم نبود ، دستور می دادم که با هر نمازی مسواک زنند .
 الکافی : ۳/۲۲/۱ .

حدیث ۳۲۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السُّوقُ دَارُ سَهْوٍ وَغَفْلَةٍ ، فَمَنْ سَبَّحَ فِيهَا تَسْبِيحَهُ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِهَا أَلْفَ حَسَنَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بازار، سرای بی خبری و غفلت است . پس هر که در بازار یک تسبیح گوید خداوند هزار هزار ثواب برایش رقم زند .

کنز العمال : ۹۳۳۰ .

حدیث ۳۲۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَكُونَنَّ - إِنْ اسْتَطَعْتَ - أَوَّلَ مَنْ يَدْخُلُ السُّوقَ وَلَا آخِرَ مَنْ يَخْرُجُ مِنْهَا فَإِنَّهَا مَعْرَكَةُ الشَّيْطَانِ وَبِهَا يَنْصَبُ رَأْيَتُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر می توانی ، اولین کسی مباش که وارد بازار می شود و از همه آخرتر از آن بیرون می آید ، زیرا بازار آوردگاه شیطان است و پرچمش را در آن بر می افرازد .

تفسیر القرطبی : ج ۱۳ ص ۱۶ .

حدیث ۳۲۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَبَا ذَرٍّ ، إِيَّاكَ وَالتَّسْوِيفَ بِأَمْلِكَ ، فَإِنَّكَ بِيَوْمِكَ وَلَسْتَ بِمَا بَعْدَهُ ، فَإِنْ يَكُنْ غَدًا لَكَ فَكُنْ فِي الْغَدِ كَمَا كُنْتَ فِي الْيَوْمِ ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ غَدًا لَكَ لَمْ تَنْدَمْ عَلَى مَا فَرَّطْتَ فِي الْيَوْمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای ابوذر! زنهار که بر اثر آرزو ، کار امروز را به فردا فکنی ؛ زیرا که تو در امروز به سر میبری نه در فردا ؛ چه اگر فردایی برای تو بود ، در فردا نیز چنان باش که امروز بوده ای و اگر فردایی در کار نبود به خاطر کوتاهی کردن در کار امروزت پشیمان نشوی .

بحار الأنوار : ۷۷/۷۵/۳

حدیث ۳۲۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرور قوم ، خدمتگزار آنهاست .

کنز العمال : ۱۷۵۱۷ .

حدیث ۳۲۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحْيَا لَيْلَةَ الْعِيدِ وَلَيْلَةَ النُّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ ، لَمْ يَمُتْ قَلْبُهُ يَوْمَ تَمُوتُ الْقُلُوبُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که شب عید [فطر و قربان] و شب نیمه شعبان را احیا کند ، در آن روزی که دلها می میرند دل او نمیرد .

ثواب الأعمال : ۱/۱۰۲/۲ .

حدیث ۳۲۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا سَهْرَ بَعْدَ الْعِشَاءِ الْآخِرَةِ إِلَّا لِأَحَدٍ رَجُلَيْنِ : مُصَلٍّ أَوْ مُسَافِرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیدار ماندن بعد از نماز خفتن روا نباشد ، مگر برای دو کس : نماز گزار یا مسافر .
بحار الأنوار : ۷۶/۱۷۹/۵ .

حدیث ۳۲۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا سَهْرَ إِلَّا فِي ثَلَاثٍ : مُتَهَجِّدٍ بِالْقُرْآنِ ، وَفِي طَلَبِ الْعِلْمِ ، أَوْ عَرُوسٍ تُهْدَى إِلَى زَوْجِهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شب زنده داری جز برای سه چیز روا نیست : تلاوت قرآن ، تحصیل علم ، و یا فرستادن عروس به خانه شوهرش .

بحار الأنوار : ۷۶/۱۷۸/۳

حدیث ۳۲۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَنَّ سُنَّةً حَسَنَةً عَمِلَ بِهَا مِنْ بَعْدِهِ كَانَ لَهُ أَجْرُهُ وَمِثْلُ أَجُورِهِمْ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَجُورِهِمْ شَيْئًا ، وَمَنْ سَنَّ سُنَّةً سَيِّئَةً فَعَمِلَ بِهَا بَعْدَهُ كَانَ عَلَيْهِ وَزْرُهُ وَمِثْلُ أَوْزَارِهِمْ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْئًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که روش نیکویی بگذارد که پس از مرگش بدان عمل شود ، هم اجر خودش را دارد و هم به اندازه اجر کسانی که به آن عمل می کنند ؛ بی آن که از اجر ایشان چیزی کم شود. و هر که روش ناپسندی بنهد و پس از مرگش بدان رفتار شود ، گنهکار است و به اندازه گناهان کسانی که به آن سنت عمل می کنند نیز برایش گناه باشد ؛ بی آن که از گناه آنان چیزی کم شود .

کنز العمال : ۴۳۰۷۹ .

حدیث ۳۲۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَاحِبُ السُّنَّةِ إِنْ عَمِلَ خَيْرًا قَبْلَ مِنْهُ ، وَإِنْ خَلَطَ غُفِرَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پایبند سنت (روش پیامبر) اگر خوب عمل کند ، عملش پذیرفته است و اگر اشتباه کند بخشوده می شود .

کنز العمال : ۹۱۱ .

حدیث ۳۲۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُلُّ أَمْرٍ ذِي بَالٍ لَا يُبْدَأُ فِيهِ بِبِسْمِ اللَّهِ [الرحمن]
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کار مهمی که با بسم الله الرحمن الرحيم آغاز نشود ، بی فرجام است .
 مابین المعقوفین سقط من المصدر .

حدیث ۳۲۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِفْتَاحُ كُلِّ كِتَابٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بسم الله الرحمن الرحيم سرآغاز هر نوشته ای است .
 كنز العمال : ۲۴۹۰ .

حدیث ۳۲۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 سَمُّوا أَوْلَادَكُمْ أَسْمَاءَ الْأَنْبِيَاءِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندانان را به نامهای پیامبران بنامید .
 مکارم الأخلاق : ۱/۴۷۴/۱۶۲۶ .

حدیث ۳۲۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اسْتَحْسِنُوا أَسْمَاءَكُمْ ؛ فَإِنَّكُمْ تُدْعَوْنَ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ : قُمْ يَا فُلَانُ ابْنَ فُلَانٍ إِلَى نَوْرِكَ ، وَقُمْ يَا فُلَانُ ابْنَ فُلَانٍ لَا نُورَ لَكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نامهای نیکو بر خود نهید ؛ زیرا در روز قیامت شما را به آن نامها صدا می زنند [و می گویند]: فلان پسر فلان! برخیز به سوی نور خود برو، و فلان پسر فلان برخیز که نوری نداری .
 الکافی : ۶/۱۹/۱۰ .

حدیث ۳۲۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَمْسٌ لَا أَدْعُهُنَّ حَتَّى الْمَمَاتِ ... وَالتَّسْلِيمِ عَلَى الصَّبِيَانِ لِتَكُونَ سُنَّةً مِنْ بَعْدِي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پنج چیز است که تا زنده ام رهایشان نمی کنم ... و سلام کردن به کودکان تا بعد از من سنت شود

حدیث ۳۲۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يُسَلِّمُ الصَّغِيرَ عَلَى الْكَبِيرِ ،
 وَيُسَلِّمُ الْوَاحِدَ عَلَى الْآثْنَيْنِ ، وَيُسَلِّمُ الْقَلِيلَ عَلَى الْكَثِيرِ ، وَيُسَلِّمُ الرَّابِئَةَ عَلَى الْمَاشِي ، وَيُسَلِّمُ الْمَارَّ عَلَى الْقَائِمِ ، وَيُسَلِّمُ الْقَائِمَ عَلَى الْقَاعِدِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کوچکتر به بزرگتر سلام کند و یک نفر به دو نفر و عدّه کمتر به عدّه بیشتر و سواره به پیاده و رهگذر به ایستاده و ایستاده به نشسته .
 کنز العمال : ۲۵۳۲۱ .

حدیث ۳۲۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 السَّلَامُ تَطَوُّعٌ ، وَالرَّزْدُ فَرِيضَةٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سلام کردن ، مستحب است و جواب سلام ، واجب .
 کنز العمال : ۲۵۲۹۴ .

حدیث ۳۲۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ بَيْتَهُ فَلْيَسَلِّمْ ؛ فَإِنَّهُ يَنْزِلُهُ الْبَرَكَةُ ، وَتُؤَنِّسُهُ الْمَلَائِكَةُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما وارد خانه خود شد ، سلام کند ؛ زیرا سلام بر آن (خانه) برکت فرود می آورد و فرشتگان با آن (خانه) انس می گیرند .
 بحار الأنوار : ۷۶/۷/۲۵ .

حدیث ۳۲۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْبَادِيُّ بِالسَّلَامِ بَرِيءٌ مِنَ الْكِبْرِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آغازگر سلام ، از تکبر بدور است .
 کنز العمال : ۲۵۲۶۵ .

حدیث ۳۲۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ مَنْ بَدَأَ بِالسَّلَامِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نزدیکترین مردم به خدا و رسول او کسی است که آغازگر سلام باشد .

بحار الأنوار: ۷۶/۱۲/۵۰.

حدیث ۳۲۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَبْخَلَ النَّاسِ مَنْ بَخَلَ بِالسَّلَامِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا بخیل ترین مردم ، کسی است که در سلام کردن بخل ورزد .
 الأمالی للطوسی : ۸۹/۱۳۶ .

حدیث ۳۲۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَفْشِ السَّلَامَ يَكْثُرَ خَيْرٌ بَيْتِكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به همه سلام ده تا خیر و برکت خانه ات زیاد شود .
 الخصال : ۱۸۱/۲۴۶ .

حدیث ۳۲۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 السَّلَامُ تَحِيَّةٌ لِمَلَّتِنَا، وَأَمَانٌ لِدِمَّتِنَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سلام ، درود آیین ما و ایمنی عهد و زنهار ماست .
 كنز العمال : ۲۵۲۴۲ .

حدیث ۳۲۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَسَاسُ الْإِسْلَامِ حُبِّي وَحُبُّ أَهْلِ بَيْتِي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنیاد اسلام ، دوست داشتن من و اهل بیت من است .
 كنز العمال : ۳۷۶۳۱ .

حدیث ۳۲۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْإِسْلَامُ عُرْيَانٌ ؛ فَلِبَاسُهُ الْحَيَاءُ ، وَزِينَتُهُ الْوَفَاءُ ، وَمُرْوَةٌ تَهُ الْعَمَلُ الصَّالِحُ ، وَعِمَادُهُ الْوَرَعُ ، وَلِكُلِّ شَيْءٍ أَسَاسٌ وَأَسَاسُ الْإِسْلَامِ حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اسلام برهنه است . و پوشش آن حیاست، و زیورش وفا، و مردانگیش کار نیک، و ستونش پارسایی .
 هر چیزی بنیادی دارد و بنیاد اسلام دوست داشتن ما اهل بیت است .
 المحاسن : ۱/۴۴۵/۱۰۳۱ .

حدیث ۳۲۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُسْلِمُ مِرْآةُ الْمُسْلِمِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، آینه مسلمان است .
 کنز العمال : ۷۴۲ .

حدیث ۳۲۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهْتَمُّ بِأُمُورِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که روز خود را آغاز کند در حالیکه به امور مسلمانان اهتمام نرزد ، مسلمان نیست .
 الکافی : ۲/۱۶۳/۱ .

حدیث ۳۲۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ ، لَا يَخُونُهُ وَلَا يَكْذِبُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، برادر مسلمان است ، به او خیانت نمی کند ، به او دروغ نمی گوید و او را تنها و بی یاور نمی گذارد .
 کنز العمال : ۷۴۷

حدیث ۳۲۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ ، لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَشْتُمُهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، برادر مسلمان است . به او ستم نمی کند و ناسزایش نمی گوید .
 کنز العمال : ۷۴۵

حدیث ۳۲۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْإِسْلَامُ حُسْنُ الْخُلُقِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اسلام ، یعنی اخلاق نیکو .
 کنز العمال : ۵۲۲۵ .

حدیث ۳۲۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الإسلامُ أن تُسَلِّمَ قَلْبَكَ وَيَسْلَمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِكَ وَيَدَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اسلام آن است که دلت را تسلیم [حق] کنی ، و مسلمانان از دست و زبانت آسوده باشند .

کنز العمال : ۱۷

حدیث ۳۲۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحْسَنَ فِي الْإِسْلَامِ لَمْ يُؤَاخِذْ بِمَاعْمَلٍ فِي الْجَاهِلِيَّةِ ، وَمَنْ أَسَاءَ فِي الْإِسْلَامِ أَخَذَ بِالْأَوَّلِ وَالْآخِرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که اسلامش نیکو (راستین) باشد ، برای اعمالی که در جاهلیت کرده است بازخواست نشود و

هر که در مسلمانی اش نیز بدی کند، برای هر کاری که کرده و می کند مؤاخذه می شود .

الکافی : ۲/۴۶۱/۲ .

حدیث ۳۲۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الإسلامُ يَعْلُو وَلَا يُعْلَى عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اسلام برتر است و آیینی بالادست آن نیست .

کتاب من لا يحضره الفقيه : ۴/۳۳۴/۵۷۱۹ .

حدیث ۳۲۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السُّلْطَانُ الْعَادِلُ الْمُتَوَاضِعُ ظِلُّ اللَّهِ وَرُوحُهُ فِي الْأَرْضِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سلطانِ دادگرِ فروتن ، سایه خدا و نیزه او در زمین است .

کنز العمال : ۱۴۵۸۹ .

حدیث ۳۲۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَدَحَ سُلْطَانًا جَائِرًا وَتَخَفَّفَ وَتَضَعَّعَ لَهُ طَمَعًا فِيهِ ، كَانَ قَرِينَهُ إِلَى النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به طمع چیزی ، سلطان ستمگری را مدح گوید و خود را در برابر او خوار و پست سازد ،

همنشین او در آتش خواهد بود .

الأمالی للصدوق : ۵۱۳/۷۰۷ .

حدیث ۳۲۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ خَفَّ لِسُلْطَانٍ جَائِرٍ فِي حَاجَتِهِ كَانَ قَرِينَهُ فِي النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به خاطر نیازی در برابر سلطان ستمگری خضوع و کرنش کند ، همدم او در آتش باشد .
بحار الأنوار: ۷۶/۳۶۰/۳۰.

حدیث ۳۲۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَأَبْوَابَ السُّلْطَانِ وَحَوَاشِيهَا؛ فَإِنَّ أَقْرَبَكُمْ مِنْ أَبْوَابِ السُّلْطَانِ وَحَوَاشِيهَا أَبْعَدُكُمْ مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَمَنْ آثَرَ السُّلْطَانَ عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُ الْوَرَعَ وَجَعَلَهُ حَيْرَانَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زنهار از درگاه و درباریان سلطان ؛ زیرا که نزدیکترین شما به درگاه و درباریان سلطان دورترین شماست از خداوند عز و جل ؛ و هر که سلطان را بر خداوند عز و جلترجیح دهد ، خداوند پارسایی را از او ببرد و سرگشته و حیرانش سازد .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۷۲/۱۹ .

حدیث ۳۲۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ لَزِمَ السُّلْطَانَ أَقْتَبَ ، وَمَا يَزِدُكَ مِنَ السُّلْطَانِ قُرْبًا إِلَّا أَزَادَكَ مِنَ اللَّهِ بُعْدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که ملازمت سلطان اختیار کند به فتنه و گمراهی افتد ، و هر چه به سلطان نزدیکتر گردد از خدا دورتر شود .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۷۱/۱۳ .

حدیث ۳۲۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَمُخَالَطَةَ السُّلْطَانِ فَإِنَّهُ ذَهَابُ الدِّينِ ، وَإِيَّاكُمْ وَمُعُونَتَهُ فَإِنَّكُمْ لَا تَحْمَدُونَ أَمْرَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زنهار از مصاحبت با سلطان که آن دین را می برد ؛ و زنهار از کمک کردن به او ؛ زیرا شما کارهای او را نمی پسندید .

بحار الأنوار : ۱۰/۳۶۸/۷ .

حدیث ۳۲۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي وَصِيَّتِهِ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : يَا عَلِيُّ ، كَفَرَ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ عَشْرَةٌ : ... وَبَائِعِ السَّلَاحِ مِنْ أَهْلِ الْحَرْبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به علی علیه السلام - فرمود : ای علی ! از این امت ده تن به خدای بزرگ کافر باشند : ..
. و کسی که به اهل حرب (دشمنان در حال جنگ با مسلمانان) سلاح بفروشد .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۳۵۶/۵۷۶۲ .

حدیث ۳۲۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْجَنَّةُ تَحْتَ ظِلَالِ الشُّيُوفِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت زیر سایه شمشیرهاست.
کنز العمال : ۱۰۴۸۲ .

حدیث ۳۲۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْخَيْرُ كُلُّهُ فَيَالسَّيْفِ وَتَحْتَ ظِلِّ السَّيْفِ ، وَلَا يُقِيمُ النَّاسَ إِلَّا السَّيْفُ ، وَالشُّيُوفُ مَقَالِيدُ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خیر تماماً در شمشیر و زیرسایه شمشیر است و مردم را چیزی جز شمشیر درست نکند و شمشیرها، کلیدهای بهشت و دوزخند .
بحار الأنوار : ۱۰۰/۹/۱۰ .

حدیث ۳۲۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُدْخِلُ بِالسَّهْمِ الْوَاحِدِ ثَلَاثَةَ نَفَرٍ الْجَنَّةَ : صَانِعُهُ يَحْتَسِبُ فِي صَنْعَتِهِ الْخَيْرَ ، وَالرَّامِيَ بِهِ ، وَمُنْبِلُهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل به سبب [ساختن] یک تیر، سه نفر را به بهشت می برد : سازنده آن که از ساختنش نیت خیر داشته باشد ، پرتاب کننده آن، و کسی که آن تیر را به دست او بدهد .
سنن أبی داوود : ۳/۱۳/۲۵۱۳ .

حدیث ۳۲۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ بَاعَ مِنْكُمْ دَارًا أَوْ عَقَارًا ، فَلْيَعْلَمْ أَنَّهُ مَالٌ قَمَنُ أَنْ لَا يُبَارَكَ لَهُ فِيهِ إِلَّا أَنْ يَجْعَلَهُ فِي مِثْلِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر یک از شما منزلی یا ملکی بفروشد بداند که پول آن سزاوار برکت نیست ، مگر این که صرف خرید همانند آن کند .
کنز العمال : ۵۴۴۱ .

حدیث ۳۲۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ بَاعَ دَارًا ثُمَّ لَمْ يَجْعَلْ تَمَنَّهُافِي مِثْلِهَا لَمْ يُبَارَكَ لَهُ فِيهَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خانه ای بفروشد و با پول آن خانه ای دیگر نخرد ، مالش برکت نمی یابد .

کنز العمال : ۵۴۴۰

حدیث ۳۲۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ الْمَسْكِنُ الْوَاسِعُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خوشبختی مرد مسلمان ، داشتن مسکن فراخ است .
 الکافی : ۶ / ۵۲۶ / ۷

حدیث ۳۲۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لعبد الله بن مسعود - : يَابْنَ مَسْعُودٍ، إِحْذَرِ سُكْرَ الْخَطِيئَةِ ؛ فَإِنَّ لِلْخَطِيئَةِ سُكْرًا كَسُكْرِ الشَّرَابِ ، بَلْ هِيَ أَشَدُّ سُكْرًا مِنْهُ ، يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : «صُمُّ بَكُمْ عَمِّي فَهُمْ لَا يَزِجُونَ»
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به عبد الله بن مسعود - فرمود: ای پسر مسعود! از مستی گناه حذر کن ؛ زیرا گناه نیز همچون شراب ، مستی می آورد و بلکه مستی آن شدیدتر است . خداوند متعال می فرماید : «کرانند ، گنگانند، کورانند، پس آنان باز نمی گردند»
 .
 البقرة : ۱۸ .

حدیث ۳۲۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِحْذَرُوا كُلَّ مُسْكِرٍ ، فَإِنَّ كُلَّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از هر چه مستی آورد پرهیز کنید ؛ زیرا هر مستی آوری حرام است .
 کنز العمال : ۱۳۱۳۹ .

حدیث ۳۲۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لِيَشْرَبَ سَاقِي الْقَوْمِ آخِرَهُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آب دهنده گروه، باید آخر از همه آب بنوشد .
 بحار الأنوار: ۷۵/۴۵۵/۲۴ .

حدیث ۳۲۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا سَقَى امْرَأَتَهُ الْمَاءَ أُجِرَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر مرد به همسر خود آب بنوشاند ، اجر داده شود .

کنز العمال : ۱۶۳۸۰

حدیث ۳۲۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا كَثُرَتْ ذُنُوبُكَ فَاسْقِ الْمَاءَ عَلَى الْمَاءِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه گناهانت زیاد شد، پشت سر هم آب [به تشنگان] بنوشان .
 کنز العمال : ۱۶۳۷۷ .

حدیث ۳۲۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا خَرَجَ أَحَدُكُمْ إِلَى سَفَرٍ ثُمَّ قَدِمَ عَلَى أَهْلِهِ فَلْيَهْدِهِمْ وَلْيَطْرِفُهُمْ وَلَوْ حِجَارَةً !
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه یکی از شما به سفر رفت ، در بازگشت حتی اگر شده یک قطعه سنگ برای خانواده اش هدیه و تحفه بیاورد!
 بحار الأنوار: ۷۶/۲۸۳/۲ .

حدیث ۳۲۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا كَانَ ثَلَاثَةٌ فِي سَفَرٍ فَلْيُؤَمِّرُوا أَحَدَهُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه سه نفر همسفر شدند ، از میان خود یک نفر را به سالاری انتخاب کنند .
 کنز العمال : ۱۷۵۵۰ .

حدیث ۳۲۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ فِي السَّفَرِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرور مردم کسی است که در سفر خدمتگزار آنان باشد .
 مکارم الأخلاق : ۱/۵۳۶/۱۸۶۶ .

حدیث ۳۲۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 السَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنَ الْعَذَابِ ، وَإِذَا قَضَى أَحَدُكُمْ سَفَرَهُ فَلْيَسْرِعِ الْإِيَابَ إِلَى أَهْلِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسافرت کردن بخشی از عذاب (رنج) است و هرگاه فردی از شما سفرش را به پایان رساند، باید زود نزد خانواده خود رود .

بحار الأنوار : ۷۶/۲۲۲/۷ .

حدیث ۳۲۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَافِرُوا تَصِحُّوا وَتَعَنَّمُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسافرت کنید تا سالم بمانید ، و غنیمت (سود) به دست آورید .

کنز العمال : ۱۷۴۷۰ .

حدیث ۳۲۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَسْعَدُ النَّاسِ مَنْ خَالَطَ كِرَامَ النَّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشبخت ترین مردم ، کسی است که با مردمان بزرگوار معاشرت کند .

بحار الأنوار : ۷۴/۱۸۵/۲ .

حدیث ۳۲۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعَةٌ مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ : الْخُلَطَاءُ الصَّالِحُونَ ، وَالْوَالِدُ الْبَارُّ ، وَالْمَرْأَةُ الْمُؤَاتِيَةُ ، وَأَنْ تَكُونَ مَعِيشَتُهُ فِي بَلَدِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چهار چیز از خوشبختی مرد است : همنشینان شایسته ، فرزند نیکوکار ، زن سازگار ، و این که محل

کسب او در شهر خودش باشد .

النوادر للرواندى : ۱۱۰/۹۳ .

حدیث ۳۲۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : إِنَّ السَّعِيدَ حَقَّ السَّعِيدِ مَنْ أَحَبَّكَ وَأَطَاعَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - خطاب به امیر المؤمنین علیه السلام - فرمود : خوشبخت حقیقی کسی است که تو را دوست بدارد و

اطاعتت کند .

الأمالی للطوسی : ۴۲۶/۹۵۳ .

حدیث ۳۲۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُقَطَّعْ يَدُ السَّارِقِ إِلَّا فِي رُبْعِ دِينَارٍ فَصَاعِدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دست سارق فقط در [دزدی] یک چهارم دینار به بالا قطع می شود .

صحیح مسلم : ۳/۱۳۱۲/۲ .

حدیث ۳۲۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا خَيْرَ فِي السَّرْفِ ، وَلَا سَرْفٍ فِي الْخَيْرِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در اسراف ، خیری نیست و در [کارهای] خیر اسراف نیست .
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۵/۲

حدیث ۳۲۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ مِنَ السَّرْفِ أَنْ تَأْكُلَ كُلَّ مَا اشْتَهَيْتَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این که هر چه دلت بخواهد بخوری ، از اسراف است .
 كنز العمال : ۷۳۶۶ .

حدیث ۳۲۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَمَّا عَلَامَةُ الْمُسْرِفِ فَأَرْبَعَةٌ : الْفَخْرُ بِالْبَاطِلِ ، وَيَأْكُلُ مَا لَيْسَ عِنْدَهُ ، وَيَزْهَدُ فِي اصْطِنَاعِ الْمَعْرُوفِ ، وَيُنْكِرُ مَنْ لَا يَنْتَفِعُ بِشَيْءٍ مِنْهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه اسرافکار چهار چیز است : به کارهای باطل می نازد ، آنچه را فراخور حالش نیست می خورد ، در کارهای خیر بی رغبت است و هر کس را که بدو سودی نرساند ، انکار می کند .
 تحف العقول : ۲۲ .

حدیث ۳۲۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ سَرَّ مُؤْمِنًا فَقَدْ سَرَّنِي ، وَمَنْ سَرَّنِي فَقَدْ سَرَّ اللَّهَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که مؤمنی را شاد سازد ، مرا شاد ساخته و هر که مرا شاد کند ، خدا را شاد کرده است .
 الکافی : ۲/۱۸۸/۱

حدیث ۳۲۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ فِي الْجَنَّةِ دَارًا يُقَالُ لَهَا دَارُ الْفَرَحِ ، لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا مَنْ فَرَّحَ الصَّبِيَّانَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا در بهشت سرایی است به نام دار الفرح که تنها کسانی به آن در آیند که کودکان را شاد کنند .
 كنز العمال : ۶۰۰۹ .

حدیث ۳۲۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ دَارًا يُقَالُ لَهَا دَارُ الْفَرَحِ لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا مَنْ فَرَّحَ يَتَامَى الْمُؤْمِنِينَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا در بهشت سرایی است به نام دار الفرح (شادی سرا) که تنها کسانی وارد آن شوند که یتیمان مؤمنان را شاد کنند .

کنز العمال : ۶۰۰۸

حدیث ۳۲۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَسْحَى النَّاسِ مَنْ أَدَّى زَكَاةَ مَالِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخشنده ترین مردم ، کسی است که زکات مال خود را پردازد .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۱۲/۲

حدیث ۳۲۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَجَافَوْا عَنِ ذَنْبِ السَّخِيِّ فَإِنَّ اللَّهَ آخِذٌ بِئِدِهِ كُلَّمَا عَثَرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خطای شخص بخشنده درگذرید ؛ زیرا هر بار بلغزد ، خداوند دست او را می گیرد .

کنز العمال : ۱۶۲۱۲ .

حدیث ۳۲۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّخِيُّ قَرِيبٌ مِنَ اللَّهِ ، قَرِيبٌ مِنَ النَّاسِ ، قَرِيبٌ مِنَ الْجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شخص بخشنده به خدا و مردم و بهشت نزدیک است .

بحار الأنوار : ۷۳/۳۰۸/۳۷

حدیث ۳۲۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا جَبَلَ اللَّهُ وَلِيًّا لَهُ إِلَّا عَلَى السَّخَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند همه اولیای خود را بر خمیره بخشندگی سرشته است .

کنز العمال : ۱۶۲۰۴

حدیث ۳۲۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّخَاءُ خُلِقَ اللَّهُ الْأَعْظَمُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخشنده‌گی، بزرگترین خوی خداوند است .

کنز العمال : ۱۵۹۲۶

حدیث ۳۲۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَجْعَلُوا الْمَسَاجِدَ طُرُقًا حَتَّى تُصَلُّوا فِيهَا رَكَعَتَيْنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسجدها را گذرگاه خود قرار ندهید مگر آن که دو رکعت نماز در آنها بخوانید .

الأمالی للصدوق : ۵۰۹/۷۰۷ .

حدیث ۳۲۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ الْبَقْلَةِ الْمُتَنَبِّئَةِ [يَعْنِي الثُّومَ] فَلَا يَقْرَبَ مَسْجِدَنَا ، فَأَمَّا مَنْ أَكَلَهُ وَلَمْ يَأْتِ الْمَسْجِدَ فَلَا بَأْسَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که این سبزی بدبو (سیر) را بخورد به مسجد ما نزدیک نشود ، اما اگر کسی آن را بخورد ولی به

مسجد نیاید اشکالی ندارد .

بحار الأنوار : ۸۴/۹/۸۳ .

حدیث ۳۲۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَبَا ذَرٍّ ، إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُعْطِيكَ مَا دُمْتَ جَالِسًا فِي الْمَسْجِدِ بِكُلِّ نَفْسٍ تَنْفَسَتْ دَرَجَةً فِي الْجَنَّةِ ، وَتُصَلِّيَ عَلَيْكَ الْمَلَائِكَةُ ، وَتُكْتَبُ لَكَ بِكُلِّ نَفْسٍ تَنْفَسَتْ فِيهِ عَشْرُ حَسَنَاتٍ ، وَتُمْحَى عَنْكَ عَشْرُ سَيِّئَاتٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای ابوذر! تا زمانی که در مسجد نشسته ای خداوند متعال به تعداد هر نفسی که می کشی ، یک

درجه در بهشت به تو می دهد و فرشتگان بر تو درود می فرستند و برای هر نفسی که در مسجد می کشی ده حسنه برایت نوشته می

شود و ده گناه از تو پاک می گردد .

بحار الأنوار : ۷۷/۸۵/۳

حدیث ۳۲۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- وَقَدْ سَأَلَهُ أَبُو ذَرٍّ عَنْ كَيْفِيَّةِ عِمَارَةِ الْمَسَاجِدِ - : لَا تَرْفَعُ فِيهَا الْأَصْوَاتُ ، وَلَا يُخَاضُ فِيهَا بِالْبَاطِلِ ، وَلَا يُشْتَرَى فِيهَا وَلَا يُبَاعُ ، وَاتْرِكِ اللَّغْوَ

مَا دُمْتَ فِيهَا ، فَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَلَا تَلُومَنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا نَفْسَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به سؤال ابوذر از چگونگی آباد کردن مساجد - فرمود : [به این گونه که] در آنها صداها

بلند نشود، به سخنان و کارهای نادرست و بیهوده پرداخته نشود ، در آنها خرید و فروش صورت نگیرد و تا زمانی که در مسجد

هستی از کارهای لغو و بیهوده دست بکش . اگر چنین نکنی در روز قیامت نباید کسی جز خودت را ملامت کنی .
مکارم الأخلاق : ۲/۳۷۴/۲۶۶۱ .

حدیث ۳۲۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ مَشَى إِلَى مَسْجِدٍ يَطْلُبُ فِيهِ الْجَمَاعَةَ كَانَ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ سَبْعُونَ أَلْفَ حَسَنَةٍ ، وَيُرْفَعُ لَهُ مِنَ الدَّرَجَاتِ مِثْلُ ذَلِكَ ، وَإِنْ مَاتَ وَهُوَ عَلَى ذَلِكَ وَكَلَّ اللَّهُ بِهِ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ يُعُودُونَهُ فِي قَبْرِهِ ، وَيُؤْنِسُونَهُ فِي وَحْدَتِهِ ، وَيَسْتَغْفِرُونَ لَهُ حَتَّى يُبْعَثَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که برای شرکت در نماز جماعت به مسجدی رود ، برای هر قدمی که برمی دارد هفتاد هزار حسنه منظور شود و به همان اندازه درجاتش بالا رود و اگر در آن حال بمیرد ، خداوند هفتاد هزار فرشته بگمارد که در قبرش به عیادت او روند و انیس تنهایی او باشند و تا زمانی که برانگیخته شود برایش آمرزش طلبند .
بحار الأنوار : ۷۶/۳۳۶/۱

حدیث ۳۲۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا أُرِدَتْ أَنْ يَحْشُرَكَ اللَّهُ مَعِفَّاطِلِ السُّجُودِ بَيْنَ يَدَيْ اللَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر می خواهی خداوند تو را با من محشور فرماید ، در پیشگاه خدای واحد قهار سجده طولانی کن .
بحار الأنوار : ۸۵/۱۶۴/۱۲ .

حدیث ۳۲۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تَسُبُّوا الرِّيَّاحَ فَإِنَّهَا مَأْمُورَةٌ ، وَلَا تَسُبُّوا الْجِبَالَ وَلَا السَّاعَاتِ وَلَا الْأَيَّامَ وَلَا اللَّيَالِيَ فَتَأْتُمُوا وَتَرْجِعَ عَلَيْكُمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به بادهای ناسزا مگویید که آنها [از جانب خداوند] مأمورند ، و کوهها و ساعتها و لحظات و روزها و شبها را ناسزا نگویید که گنجهکار می شوید و به خودتان بر می گردد .
علل الشرائع : ۵۷۷/۱ .

حدیث ۳۲۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَعَنَ اللَّهُ ... مَنْ يَسُبُّ وَالِدَيْهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لعنت خدا بر ... کسی که پدر و مادرش را دشنام دهد .
مسند احمد بن حنبل : ج ۱ ص ۳۰۹ .

حدیث ۳۲۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنَ أَكْبَرِ الْكِبَائِرِ أَنْ يَسُبَّ الرَّجُلَ وَالِدَيْهِ ، قِيلَ : وَكَيْفَ يَسُبُّ وَالِدَيْهِ؟! قَالَ : يَسُبُّ الرَّجُلَ فَيَسُبُّ أَبَاهُ وَأُمَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از بزرگترین گناهان این است که آدمی پدر و مادر خود را دشنام دهد . عرض شد : چگونه کسی پدر و مادر خود را دشنام می دهد؟ فرمود : کس دیگری را دشنام می دهد و او متقابلاً به پدر و مادر وی ناسزا می گوید . بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۴۶ ح ۶ .

حدیث ۳۲۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَسُبُّوا النَّاسَ فَتَكْتَسِبُوا الْعَدَاوَةَ بَيْنَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به مردم ناسزا مگویید که با این کار در میان آنها دشمن پیدا می کنید . الکافی : ۲/۳۶۰/۳ .

حدیث ۳۲۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَسُبُّوا الشَّيْطَانَ وَتَعَوِّذُوا بِاللَّهِ مِنْ شَرِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به شیطان ناسزا مگویید ، بلکه از شر آن به خدا پناه برید . کنز العمال : ۲۱۲۰ .

حدیث ۳۲۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَبَابُ الْمُؤْمِنِ فُسُوقٌ ، وَقِتَالُهُ كُفْرٌ ، وَأَكْلُ لَحْمِهِ مِنْ مَعْصِيَةِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ناسزا گفتن به مؤمن فسق است و جنگیدن با او کفر و خوردن گوشت او (غیبت کردن از وی) معصیت خداست .

بحار الأنوار : ۷۵/۱۴۸/۶ .

حدیث ۳۲۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَابُّ الْمُؤْمِنِ كَالْمُشْرِفِ عَلَى الْهَلَكَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ناسزا گویی به مؤمن همچون کسی است که در آستانه هلاکت باشد . کنز العمال : ۸۰۹۳ .

حدیث ۳۲۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْظُرُوا إِلَى السَّائِلِ، فَإِنْ رَقَّتْ لَهُ قُلُوبُكُمْ فَأَعْطُوهُ، فَإِنَّهُ صَادِقٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به سائل بنگرید ، اگر دلتان به حال او سوخت ، عطایش دهید که او راست می گوید.
النوادر للراوندی: ۸۶/۹.

حدیث ۳۲۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَقْطَعُوا عَلَى السَّائِلِ مَسْأَلَتَهُ فَلَوْلَا أَنَّ الْمَسَاكِينَ يَكْذِبُونَ مَا أَفْلَحَ مَنْ رَدَّهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خواهش سائل را رد نکنید ؛ چرا که اگر دروغ گویی گدایان نبود ، دست رد زنده به سینه آنان هرگز رستگار نمی شد .
بحار الأنوار : ۹۶/۱۵۸/۳۷.

حدیث ۳۳۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَطْلُبُوا الْمَعْرُوفَ وَالْفَضْلَ مِنْ رُحَمَاءِ أُمَّتِي تَعِيشُوا فِي أَكْنَافِهِمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکی و بخشش را از بخشندگان و مهربانان امت من بخواهید تا در سایه آنان زندگی کنید .
بحار الأنوار : ۹۶/۱۶۰/۳۸.

حدیث ۳۳۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ يَأْخُذُ حَبْلًا فَيَأْتِي بِحُزْمِهِ حَطَبٍ عَلَى ظَهْرِهِ فَيَبِيعُهَا فَيَكْفُ بِهَا وَجْهَهُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر هر یک از شما ریسمانی برگیرد و پشته ای هیزم بیاورد و بفروشد و با این کار آبروی خود را حفظ کند ، بهتر از آن است که دست گدایی دراز کند .
بحار الأنوار : ۹۶/۱۵۸/۳۷.

حدیث ۳۳۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَأَلْنَا أَعْطَيْنَاهُ ، وَمَنْ اسْتَغْنَى أَعْنَاهُ اللَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از ما چیزی بخواهد به اومی دهیم ، و هر که چیزی نخواهد خداوند او را بی نیاز و توانگر گرداند .

الکافی : ۲/۱۳۸/۲ .

حدیث ۳۳۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَأَلَ عَنْ ظَهْرِ غِنَى فُضْدَاعٍ فِي الرَّأْسِ وَدَاءٌ فِي الْبَطْنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس با وجود بی نیازی ، دست سؤال دراز کند نتیجه اش دردی در سر و دردی در دل (بیماری های روانی) است!

بحار الأنوار : ۹۶/۱۵۶/۲۹

حدیث ۳۳۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ عَبْدٍ فَتَحَ عَلَى نَفْسِهِ بَابًا مِنَ الْمَسْأَلَةِ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ سَبْعِينَ بَابًا مِنَ الْفَقْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای دری از نیاز خواهی را به روی خود نگوید ، مگر آن که خداوند هفتاد در فقر را به روی او گشود .

جامع الأخبار : ۳۷۹ / ۱۰۶۱ .

حدیث ۳۳۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَبَا ذَرٍّ ، إِيَّاكَ وَالسُّؤَالَ فَإِنَّهُ ذُلٌّ حَاضِرٌ ، وَفَقْرٌ تَتَعَجَّلُهُ ، وَفِيهِ حِسَابٌ طَوِيلٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای ابوذر! زنهار از سؤال (گدایی) که در دنیا مایه خواری و فقر است و در روز قیامت حسابش طولانی است .

کتاب من لا يحضره الفقيه : ۴/۳۷۵/۵۷۶۲ .

حدیث ۳۳۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي وَصِيَّتِهِ لِأَبِي ذَرٍّ - : يَا أَبَا ذَرٍّ ، إِذَا سِئِلْتَ عَنْ عِلْمٍ لَا تَعْلَمُهُ فَقُلْ : لَا أَعْلَمُهُ تَنْجُ مِنْ تَبِعَتِهِ ، وَلَا تُقْتِ بِمَا لَا عِلْمَ لَكَ بِهِ تَنْجُ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به ابوذر - فرمود : ای ابوذر! اگر درباره چیزی از تو سؤال شد که نمی دانی ، بگو : نمی دانم، تا از پیامدهای آن خلاص شوی و درباره آنچه نمی دانی فتوا مده، تا از عذاب خدا در روز قیامت نجات یابی .

کارم الأخلاق: ۲/۳۶۴/۲۶۶۱ .

حدیث ۳۳۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ذُرُونِي مَا تَرَ كُنْتُكُمْ ، فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِكَثْرَةِ سُؤَالِهِمْ وَاخْتِلَافِهِمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ ، فَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِشَيْءٍ فَأَتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ ، وَإِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَدَعُوهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پس، تا من شما را واگذاشته ام، شما نیز مرا واگذارید . همانا پیشینیان شما به سبب همین پرس

وجوهای زیادشان و سؤال پیچ کردن پیامبران خود، هلاک شدند. بنابراین، هرگاه به شما دستوری دادم در حدّ توان آن را انجام دهید و هر گاه از چیزی نهی کردم از آن دوری کنید.

کنز العمال: ۹۱۶.

حدیث ۳۳۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حُسْنُ السُّؤَالِ نِصْفُ الْعِلْمِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوب پرسیدن نیمی از دانش است.
کنز العمال: ۲۹۲۶۲.

حدیث ۳۳۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
السُّؤَالُ نِصْفُ الْعِلْمِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پرسیدن، نیمی از دانش است .
کنز العمال: ۲۹۲۶۰.

حدیث ۳۳۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْعِلْمُ خَزَائِنٌ وَمَفَاتِيحُهُ السُّؤَالُ، فَاسْأَلُوا رَحِمَكُمُ اللَّهُ فَإِنَّهُ يُؤَجِّرُ أَرْبَعَةَ: السَّائِلُ، وَالْمُتَكَلِّمُ، وَالْمُسْتَمِعُ، وَالْمُحِبُّ لَهُمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دانش گنجینه هایی است و کلیدهای آنها پرسش است ؛ پس ، رحمت خدا بر شما ، پرسید که بر اثر آن چهار نفر پاداش می یابند : پرسنده ، گوینده ، شنونده و دوستدار آنان .
تحف العقول : ۴۱.

حدیث ۳۳۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَلَا- كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، فَالْأَمِيرُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ ، وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ بَعْلِهَا وَوَلَدِهِ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که همه شما سرپرست هستید و همه شما درباره زیردستانتان بازخواست می شوید . آن امیری که بر مردم فرمان می راند سرپرست است و نسبت به رعیتش بازخواست می شود ، مرد ، سرپرست خانواده خویش است و درباره آنها باید پاسخگو باشد و زن ، سرپرست خانه و فرزندان شوهر خود است و درباره آنها باید پاسخ دهد .
صحیح مسلم : ۳/۱۴۵۹/۲۰.

حدیث ۳۳۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحْسَنُ زِينَةِ الرَّجُلِ السَّكِينَةُ مَعَ إِيمَانٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکوترین زیور مرد، آرامش همراه ایمان است .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۳۷/۲ .

حدیث ۳۳۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ - إِذَا خَرَجَ عَبْدُهُ الْمُؤْمِنُ إِلَى أَخِيهِ - أَنْ يَتَهَيَّأَ لَهُ وَأَنْ يَتَجَمَّلَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند دوست دارد که هرگاه بنده مؤمنش نزد برادر خود می رود خویشتن را برای رفتن پیش او آماده و آراسته گرداند .

بحار الأنوار : ۷۹/۳۰۷/۲۳ .

حدیث ۳۳۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَتَدْفَنُ بَضْعَةَ مَنِّي بِأَرْضِ خُرَاسَانَ ، لَا يَزُورُهَا مُؤْمِنٌ إِلَّا أَوْجَبَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ الْجَنَّةَ وَحَرَّمَ جَسَدَهُ عَلَى النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زود باشد که پاره ای از تن من در خاک خراسان دفن شود . هیچ مؤمنی آن را زیارت نکند مگر آن که خداوند عز و جل بهشت را بر او واجب و بدنش را بر آتش دوزخ حرام گرداند .

بحار الأنوار : ۱۰۲/۳۱/۱ .

حدیث ۳۳۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا سَأَلَهُ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ : يَا أَبَتَاهُ ، مَا جَزَاءُ مَنْ زَارَكَ ؟ - : يَا بُنَيَّ ، مَنْ زَارَنِي حَيًّا وَمَيِّتًا أَوْ زَارَ أَبَاكَ أَوْ زَارَ أَخَاكَ أَوْ زَارَكَ كَانَ حَقًّا عَلَيَّ أَنْ أَزُورَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأُخَلِّصَهُ مِنْ ذُنُوبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به حسن بن علی علیه السلام که عرض کرد : پدر جان! پاداش کسی که شما را زیارت کند چیست؟ - فرمود : پسرکم! هر که زنده و مرده مرا یا پدر تو یا برادرت و یا خودت را زیارت کند ، بر من است که در روز قیامت دیدارش کنم و او را از گناهانش نجات دهم .

علل الشرائع : ۴۶۰/۵ .

حدیث ۳۳۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ زَارَ الْحَسَنَ فِي بَقِيْعِهِ ، ثَبَّتَ قَدَمُهُ عَلَى الصِّرَاطِ يَوْمَ تَرُلُّ فِيهِ الْأَقْدَامُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که حسن را در بقیع زیارت کند ، خداوند در آن روزی که پاها می لرزد ، پای او را بر صراط استوار گرداند .

بحار الأنوار: ۱۴/۱۴۱/۱۰۰

حدیث ۳۳۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زُرُّ غِبًّا تَرَدَّدُ حُبًّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک روز در میان دیدن کن، تا محبت بیشتر شود .

بحار الأنوار: ۷۴ / ۳۵۵ / ۳۶

حدیث ۳۳۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَتَانِي زَائِرًا كُنْتُ شَفِيعَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به زیارت من بیاید، در روز قیامت شفیع او باشم .

بحار الأنوار: ۱۸/۱۴۲/۱۰۰

حدیث ۳۳۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَلَّمَ عَلَيَّ فِي شَيْءٍ مِنَ الْأَرْضِ أُبَلِّغُهُ ، وَمَنْ سَلَّمَ عَلَيَّ عِنْدَ الْقَبْرِ سَمِعْتُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در هر نقطه ای از روی زمین به من سلام کند ، سلامش به من می رسد و هر که بر سر قبرم

به من سلام کند ، آن را می شنوم .

بحار الأنوار: ۴/۱۸۲/۱۰۰ .

حدیث ۳۳۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الزِّيَارَةُ تُنْبِتُ الْمَوَدَّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دید و بازدید بذر محبت را می رویاند .

بحار الأنوار: ۷۴ / ۳۵۵ / ۳۶

حدیث ۳۳۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَظْهَرُوا النِّكَاحَ وَأَخْفُوا الْخِطْبَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [مراسم] ازدواج را آشکار بر گزار کنید و خواستگاری را پنهان .

کنز العمال: ۴۴۵۳۲ .

حدیث ۳۳۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ زَارَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ إِلَى مَنْزِلِهِ لَا حَاجَةَ مِنْهُ إِلَيْهِ كَتَبَ مِنْ زُورِ اللَّهِ ، وَكَانَ حَقِيقًا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكْرِمَ زَائِرَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که نه به قصد نیاز خواهی بلکه به نیت دیدن برادر مؤمن خود به خانه او رود ، از دیدار کنندگان خدا انگاشته شود و بر خدا است که دیدار کننده خود را گرامی دارد .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۹۲/۱۱ .

حدیث ۳۳۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ إِلَى وِلِيمَةٍ عُرْسٍ فَلْيُجِبْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه یکی از شما به ولیمه عروسی دعوت شد ، بپذیرد .

کنز العمال : ۴۴۶۱۷ .

حدیث ۳۳۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْلِنُوا هَذَا النِّكَاحَ وَاجْعَلُوهُ فِي الْمَسَاجِدِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این ازدواج [ها] را علنی و آشکارا انجام دهید و آنها را در مساجد برگزار کنید .

کنز العمال : ۴۴۵۳۶ .

حدیث ۳۳۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا دُعِيتُمْ إِلَى الْعُرْسَاتِ فَأَبِطُوا فَإِنَّهَا تُذَكَّرُ الدُّنْيَا ، وَإِذَا دُعِيتُمْ إِلَى الْجَنَائِزِ فَأَسْرِعُوا فَإِنَّهَا تُذَكَّرُ الْآخِرَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه به مراسم عروسی دعوت شدید ، در رفتن کندی کنید ؛ زیرا این مراسم انسان را به یاد دنیا می اندازد ، اما هر گاه به مراسم تشییع جنازه فرا خوانده شدید شتاب ورزید ؛ زیرا این مراسم یادآور آخرت است .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۷۹/۲ .

حدیث ۳۳۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ دَخَلَ السُّوقَ فَاشْتَرَى تُخْفَةً فَحَمَلَهَا إِلَى عِيَالِهِ كَانَ كَحَامِلٍ صَدَقَةٍ إِلَى قَوْمٍ مَحَاوِيحٍ ، وَلْيَبْدَأْ بِالْأَنْثِ قَبْلَ الذُّكُورِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس وارد بازار شود و هدیه ای خرد و آن را برای خانواده خود ببرد ، همانند کسی است که برای گروهی نیازمند صدقه ای برد ، و باید در دادن هدیه از دختران شروع کند .

بحار الأنوار : ۱۰۴/۶۹/۲ .

حدیث ۳۳۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ مَتَاعِ الدُّنْيَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین متاع دنیا، زن شایسته است .
 کنز العمال : ۴۴۴۵۱ .

حدیث ۳۳۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ الزَّوْجَةُ الصَّالِحَةُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خوشبختی مرد ، داشتن زن شایسته است .
 الکافی : ۵/۳۲۷/۴ .

حدیث ۳۳۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 شَرُّ الْأَشْيَاءِ الْمَرْأَةُ السَّوِّءِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترین چیزها، زن ناشایست است .
 بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۴۰/۵۲ .

حدیث ۳۳۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا اسْتَفَادَ الْمُؤْمِنُ بَعْدَ تَقْوَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ خَيْرًا لَهُ مِنْ زَوْجَةٍ صَالِحَةٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، بعد از تقوای خداوند عز و جل ، بهره ای بهتر از زن شایسته نبرده است .
 کنز العمال : ۴۴۴۱۰

حدیث ۳۳۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ صَبَّرَتْ عَلَى سُوءِ خُلُقِ زَوْجِهَا أَعْطَاهَا مِثْلَ (ثَوَابِ) آسِيَّةَ بِنْتِ مُزَاحِمٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر زنی که در برابر بداخلاقی شوهرش شکیبایی ورزد ، خداوند همانند ثواب آسیه بنت مزاحم (همسر فرعون) به او عطا کند .
 بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۴۷/۳۰ .

حدیث ۳۳۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صَبَرَ عَلَى سُوءِ خُلُقِ امْرَأَتِهِ وَاحْتَسَبَهُ ، أَعْطَاهُ اللَّهُ تَعَالَى بِكُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ يَصْبِرُ عَلَيْهَا مِنَ الثَّوَابِ مَا أُعْطِيَ أَيُّوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى بَلَائِهِ ، وَكَانَ عَلَيْهَا مِنَ الْوِزْرِ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ مِثْلَ رَمْلٍ عَالِجٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر مردی که به خاطر خدا و به امید پاداش او در برابر بد اخلاقی همسرش صبر کند ، خداوند متعال برای هر روز و شبی که او شکیبایی می ورزد، همان ثوابی را به وی دهد که به ایوب علیه السلام در قبال گرفتاری اش، عطا کرد . و گناه زن نیز در هر روز و شب به اندازه ریگهای ریگستان باشد .
ثواب الأعمال : ۳۳۹/۱ .

حدیث ۳۳۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنِّي لَأَتَعَجَّبُ مِمَّنْ يَضْرِبُ امْرَأَتَهُ وَهُوَ بِالضَّرْبِ أُولَى مِنْهَا !

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من در شگفتم از کسی که زنش را کتک می زند ، در حالی که خودش به کتک خوردن سزاوارتر از اوست .
جامع الأخبار : ۱۲۵۹ / ۴۴۷ .

حدیث ۳۳۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُولَهُ بَرِيئَانِ مِمَّنْ أَضْرَبَ بِامْرَأَةٍ حَتَّى تَخْتَلِعَ مِنْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که خداوند عز و جل و رسول او بیزارند از کسی که زنش را چنان بیازارد تا آن زن طلاق خلع بگیرد .
ثواب الأعمال : ص ۳۳۸ ح ۱ .

حدیث ۳۳۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ لَهُ امْرَأَةٌ تُؤْذِيهِ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ صَلَاتَهَا وَلَا حَسَنَةً مِنْ عَمَلِهَا حَتَّى تُعِينَهُ وَتَرْضِيَهُ وَإِنْ صَامَتِ الدَّهْرَ ... وَعَلَى الرَّجُلِ مِثْلُ ذَلِكَ الْوِزْرِ وَالْعَذَابِ إِذَا كَانَ لَهَا مُؤْذِيًا ظَالِمًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کسی زنی داشته باشد که - آن زن - وی را بیازارد ، خداوند نه نماز آن زن را قبول کند و نه کار نیکش را ، هر چند همه عمر روزه بگیرد تا زمانی که به شوهرش کمک کند و او را خشنود سازد . . . مرد نیز اگر زن خود را بیازارد و به او ستم کند، همین گناه و عذاب را دارد .
وسائل الشیعة : ۱۴/۱۱۶/۱ .

حدیث ۳۳۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَجْلُوسُ الْمَرْءِ عِنْدَ عِيَالِهِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْ اعْتِكَافٍ فِي مَسْجِدِي هَذَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشستن مرد نزد زن و فرزندش ، نزد خدای متعال محبوبتر است از اعتکاف او در این مسجد من .
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث ۳۳۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الرَّجُلَ لَيُؤَجَّرُ فِي رَفْعِ اللَّقْمَةِ إِلَى فِي امْرَأَتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که به طرف دهان همسرش لقمه ای بالا برد پاداش برد .
المحجّة البيضاء : ۳/۷۰ .

حدیث ۳۳۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا سَقَى الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ أُجِرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه مرد به زن خود آبی بنوشاند ، پاداش برد .
کنز العمال : ۴۴۴۳۵ .

حدیث ۳۳۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقُّ الْمَرْأَةِ عَلَى زَوْجِهَا أَنْ يَسُدَّ جُوعَتَهَا، وَأَنْ يَسْتُرَ عَوْرَتَهَا، وَلَا يُقَبِّحَ لَهَا وَجْهًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حق زن بر شوهرش این است که شکمش را سیر کند و بدنش را بپوشاند و برای او روی در هم نکشد .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۵۴/۶۰ .

حدیث ۳۳۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَوْلُ الرَّجُلِ لِلْمَرْأَةِ : «إِنِّي أُحِبُّكَ» لَا يَذْهَبُ مِنْ قَلْبِهَا أَبَدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این سخن مرد به زن که «دوستت دارم» هرگز از دل زن بیرون نرود .
الکافی : ۵/۵۶۹/۵۹ .

حدیث ۳۳۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا زَالَ جَبْرَائِيلُ يُوصِيئُ الْمَرْأَةَ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهَا لَا تَبْغِي طَلَاقَهَا إِلَّا مِنْ فَاحِشَةٍ مُبِينَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جبرئیل پیوسته مرا درباره زن سفارش می کرد ، تا جایی که گمان بردم طلاق او جایز نیست مگر در

صورت زشتکاری آشکار .

بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۲۵۳/۵۸

حدیث ۳۳۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَتَزْوُجِ الْحَمَقَاءِ ، فَإِنَّ صُحْبَتَهَا ضِيَاعٌ وَوُلْدُهَا ضِبَاعٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ازدواج با زن احمق بپرهیزید ؛ زیرا همنشینی با او تباهی است و فرزندانش کفتار [صفت] هستند .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۳۷/۳۵ .

حدیث ۳۳۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْظَمُ النَّاسِ حَقًّا عَلَى الْمَرْأَةِ زَوْجُهَا ، وَأَعْظَمُ النَّاسِ حَقًّا عَلَى الرَّجُلِ أُمُّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزرگترین حق را بر زن ، شوهر او دارد و بزرگترین حق را بر مرد ، مادر او دارد .

کنز العمال : ۴۴۷۷۱ .

حدیث ۳۳۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَيْلٌ لِّمَرْأَةٍ أَغْضَبَتْ زَوْجَهَا ، وَطُوبَى لِّمَرْأَةٍ رَضِيَ عَنْهَا زَوْجُهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وای بر زنی که شوهرش را ناراحت کند و خوشا به حال زنی که شوهرش از او راضی باشد .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۴۶/۲۴

حدیث ۳۳۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَزَوَّجُوا فِي الْحِجْزِ الصَّالِحِ ، فَإِنَّ الْعِرْقَ دَسَّاسٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با خانواده خوب و شایسته وصلت کنید ؛ زیرا رگ و ریشه اثر دارد .

کنز العمال : ۴۴۵۵۹

حدیث ۳۳۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَخَيَّرُوا لِطَفِئِكُمْ ، فَإِنَّ النِّسَاءَ يَلِدْنَ أَشْبَاهَ إِخْوَانِهِنَّ وَأَخَوَاتِهِنَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای نطفه های خود گزینش کنید ؛ زیرا زنان بچه هایی همانند برادران و خواهران خود به دنیا می

آورند .

کنز العمال : ۴۴۵۵۷ .

حدیث ۳۳۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَفْضَلُ نِسَاءِ أُمَّتِي أَصْبَحُهُنَّ وَجْهًا وَأَقْلُهُنَّ مَهْرًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین زنان امت من ، خوب‌ترین و کم‌مهریه‌ترین آنان هستند .
 بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۳۷/۲۵ .

حدیث ۳۳۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ الصَّدَاقِ أَيْسَرُهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین مهریه، سبکترین آن است .
 کنز العمال : ۴۴۷۰۷ .

حدیث ۳۳۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يُخْتَارُ حَسَنُ وَجْهِ الْمَرْأَةِ عَلَى حَسَنِ دِينِهَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نباید حسن صورت زن را بر حسن دینداری او برگزید (برتری داد) .
 کنز العمال : ۴۴۵۹۰ .

حدیث ۳۳۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا جَاءَكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ دِينَهُ وَأَمَانَتَهُ يَخْطُبُ (إِلَيْكُمْ) فَرَوْجُوهُ ، إِنْ لَا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کسی به خواستگاری نزد شما آمد و دینداری و امانتداری او را پسندیدید ، به او زن دهید ؛
 که اگر چنین نکنید ، در روی زمین تبهکاری و فساد بزرگ پدید خواهد آمد .
 بحار الأنوار : ۱۰۳/۳۷۲/۳ .

حدیث ۳۳۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ تَزَوَّجَ امْرَأَةً لَا يَتَزَوَّجُهَا إِلَّا لِجَمَالِهَا لَمْ يَزْ فِيهَا مَا يُحِبُّ ، وَمَنْ تَزَوَّجَهَا لِأَمَالِهَا لَا يَتَزَوَّجُهَا إِلَّا وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ ، فَعَلَيْكُمْ بِذَاتِ الدِّينِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که با زنی به خاطر زیبایی اش ازدواج کند ، دلخواه خود را در او نبیند و هر که با زنی به خاطر مال و ثروتش ازدواج کند خداوند او را به همان مال و ثروت واگذارد ، پس بر شما باد [ازدواج با] زنان متدین .
 بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۳۵/۱۹ .

حدیث ۳۳۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شِرَارُكُمْ عَزَابُكُمْ ، رَكَعَتَانِ مِنْ مُتَأَهِّلٍ خَيْرٌ مِنْ سَبْعِينَ رَكْعَةً مِنْ غَيْرِ مُتَأَهِّلٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترین افراد شما عزبهای شمایند ؛ دو رکعت نماز فرد متأهل بهتر است از هفتاد رکعت نماز فرد غیر متأهل .

کنز العمال : ۴۴۴۸ .

حدیث ۳۳۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شِرَارُ مَوْتَاكُمْ الْعُزَابُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترین مردگان شما عزبهایند .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۲۰/۱۹ .

حدیث ۳۳۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اتَّخِذُوا الْأَهْلَ ؛ فَإِنَّهُ أَرْزَقُ لَكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زن بگیرید ؛ که ازدواج کردن روزی شما را بیشتر می کند .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱/۲۱۷ .

حدیث ۳۳۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَوْجُوا أَيَامَكُمْ ، فَإِنَّ اللَّهَ يَحْسِنُ لَهُمْ فِي أَخْلَاقِهِمْ ، وَيُوسِّعُ لَهُمْ فِي أَرْزَاقِهِمْ ، وَيَزِيدُهُمْ فِي مُرْوَاتِهِمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردان بی همسر خود را زن دهید ؛ زیرا با این کار خداوند اخلاق آنان را نیکو می گرداند و روزی هایشان را زیاد می کند و بر جوانمردیهای آنان می افزاید .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۳۸/۲۲۲ .

حدیث ۳۳۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ شَابٍّ تَزَوَّجَ فِي حَدَاثَةِ سِنِّهِ إِلَّا عَجَّ شَيْطَانُهُ : يَا وَيْلَهُ ، يَا وَيْلَهُ ! عَصَمَ مِنِّي ثُلْثِي دِينِهِ ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ الْعَبْدُ فَيَاثُلُثِ الْبَاقِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ جوانی نیست که در دوره جوانی اش ازدواج کند ، مگر آن که شیطان او فریاد برآورد که : ای وای ، ای وای ! دو سوم دینش را از [گزند] من حفظ کرد . بنابراین ، بنده باید برای حفظ یک سوم دیگر ، تقوای الهی در پیش گیرد .

بحار الأنوار: ۱۰۳/۲۲۱/۳۴.

حدیث ۳۳۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا تَزَوَّجَ الْعَبْدُ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ نِصْفَ الدِّينِ ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ فِي النُّصْفِ الْبَاقِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه آدمی ازدواج کند ، نصف دین را به دست آورده است و برای نصف دیگر باید تقوای خدا پیشه کند .

کنز العمال : ۴۴۴۰۳ .

حدیث ۳۳۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُتَزَوِّجُ النَّائِمُ أَفْضَلُ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ الْعَزَبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ازدواج کرده خفته ، نزد خدا فضیلت دارد بر ازدواج نکرده روزه گیر شب زنده دار .

بحار الأنوار: ۱۰۳/۲۲۱/۲۵.

حدیث ۳۳۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا بُئِيَ فِي الْإِسْلَامِ بِنَاءً أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَأَعَزَّ مِنَ التَّرْوِيجِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در اسلام هیچ بنایی ساخته نشد که نزد خداوند عز و جل محبوبتر و ارجمندتر از ازدواج باشد .

بحار الأنوار: ۱۰۳/۲۲۲/۴۰.

حدیث ۳۳۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النِّكَاحُ سُنَّتِي ، فَمَنْ رَغِبَ عَن سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ازدواج سنت من است ؛ پس هر که از سنت من روی گرداند از من نیست .

بحار الأنوار: ۱۰۳/۲۲۰/۲۳.

حدیث ۳۳۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ طَاهِرًا مَطَهَّرًا فَلْيَلْقَهُ بَرَّوَجَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد که پاک و پاکیزه خدا را دیدار کند ، با داشتن همسر به دیدارش رود .

بحار الأنوار: ۱۰۳/۲۲۰/۱۸.

حدیث ۳۳۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَزْهَدُ النَّاسِ مَنْ اجْتَنَّبَ الْحَرَامَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زاهدترین مردم کسی است که از حرام دوری کند .
 الأما لی للصدوق : ۷۲/۴۱ .

حدیث ۳۳۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا يُرِيحُ الْقَلْبَ وَالْبَدَنَ ، وَالرَّغْبَةُ فِيهَا تُتْعِبُ الْقَلْبَ وَالْبَدَنَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بی رغبتی به دنیا ، تن و جان را آسایش می بخشد و رغبت به آن ، تن و جان را به رنج می افکند .
 كنز العمال : ۶۰۶۰ .

حدیث ۳۳۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الزُّهْدُ لَيْسَ بِتَحْرِيمِ الْحَلَالِ ، وَلَكِنْ أَنْ يَكُونَ بِمَا فِي يَدَيْ اللَّهِ أَوْثَقَ مِنْهُ بِمَا فِي يَدَيْهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زهد ، به معنای حرام کردن حلال [بر خود] نیست ، بلکه بدین معناست که انسان اطمینانش به آنچه در دست خداست بیشتر باشد از آنچه در دست خود اوست .
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۷۲/۸

حدیث ۳۳۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا قَصْرُ الْأَمَلِ ، وَشُكْرُ كُلِّ نِعْمَةٍ ، وَالْوَرَعُ عَنْ كُلِّ مَا حَرَّمَ اللَّهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بی رغبتی به دنیا عبارت است از کوتاه کردن آرزو و به جای آوردن شکر هر نعمتی و پرهیز از هر آنچه خداوند حرام کرده است .
 تحف العقول : ۵۸ .

حدیث ۳۳۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَى كُلِّ نَفْسٍ مِنْ بَنِي آدَمَ كُتِبَ حَيْطٌ مِنَ الزُّنَا أَدْرَكَكَ ذَلِكَ لَا-مَحَالَةَ ، فَالْعَيْنُ زِنَاهَا النَّظْرُ ، وَالرَّجُلُ زِنَاهَا الْمَشْيُ ، وَالْأُذُنُ زِنَاهَا الْاسْتِمَاعُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر هر عضوی از اعضای انسان بهره ای از زنا نوشته شده که لاجرم به آن می رسد ؛ مثلاً زنا ی چشم نگاه کردن است و زنا ی پا ، رفتن و زنا ی گوش ، شنیدن .

کنز العمال : ۱۳۰۲۶ انظر تمام الحديث .

حدیث ۳۳۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ما تَعَبَدُوا لِلَّهِ بِشَيْءٍ مِثْلِ الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند را با هیچ عبادتی همانند دل برکندن از دنیا نپرستیدند .
 بحار الأنوار : ۷۰/۳۲۲ .

حدیث ۳۳۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا عَلِيُّ فِي الزَّانَا سِتُّ خِصَالٍ : ثَلَاثٌ مِنْهَا فِي الدُّنْيَا وَثَلَاثٌ فِي الْآخِرَةِ ، فَأَمَّا الَّتِي فِي الدُّنْيَا فَيَذْهَبُ بِالْبُهَاءِ ، وَيُعَجَّلُ الْفَنَاءَ ، وَيَقَطُّعُ الرِّزْقَ ،
 وَأَمَّا الَّتِي فِي الْآخِرَةِ فَسَوْءُ الْحِسَابِ ، وَسَخَطُ الرَّحْمَنِ ، وَالْخُلُودُ فِي النَّارِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! زنا شش پیامد دارد : سه پیامد در دنیا و سه دیگر در آخرت ؛ پیامدهای دنیایی اش این
 است که آبرو را می برد ، مرگ را شتاب می بخشد و روزی را می بُرد؛ و پیامدهای آخرتش حسابرسی سخت و دقیق ، خشم خدای
 رحمان ، و جاودانگی در آتش است .
 بحار الأنوار : ۷۹/۲۲/۱۵

حدیث ۳۳۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اِشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ عَلَى امْرَأَةٍ ذَاتِ بَعْلِ مَلَأَتْ عَيْنَهَا مِنْ غَيْرِ زَوْجِهَا أَوْ غَيْرِ ذِي مَحْرَمٍ مِنْهَا ، فَإِنَّهَا إِنْ فَعَلَتْ ذَلِكَ أَحْبَطَ اللَّهُ كُلَّ
 عَمَلٍ عَمِلَتْهُ ، فَإِنْ أَوْطَأَتْ فِرَاشَهُ غَيْرَهُ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُحْرِقَهَا بِالنَّارِ بَعْدَ أَنْ يُعَذِّبَهَا فِي قَبْرِهَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زن شوهرداری که مرد بیگانه ای یا نامحرمی چشمش را پر کرده باشد ، مورد خشم شدید خداوند
 عز و جل است ؛ زیرا که اگر چنین باشد ، خداوند همه اعمال او را باطل گرداند و اگر به شوهر خود خیانت ورزد ، بر خداست که
 او را بعد از عذاب دادن در قبر ، به آتش دوزخ بسوزاند .
 بحار الأنوار : ۷۶/۳۶۶/۳۰ .

حدیث ۳۳۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُثْرِيَ اللَّهُ مَالَكَ فَزَكِّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر می خواهی که خداوند دارایی تو را زیاد کند ، زکات آن را بپرداز .
 بحار الأنوار : ۹۶/۲۳/۵۴

حدیث ۳۳۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَغْرِسُ غَرْسًا أَوْ يَزْرَعُ زَرْعًا، فَيَأْكُلُ مِنْهُ طَيْرٌ أَوْ إِنْسَانٌ أَوْ بَهِيمَةٌ، إِلَّا كَانَ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر مسلمانی درختی بنشانند ، یا زراعتی بکارد و انسانی یا پرنده ای یا چرنده ای از محصول آن بخورد ، برای وی صدقه محسوب شود .

صحیح البخاری : ۲/۸۱۷/۲۱۹۵ .

حدیث ۳۳۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا اثْتَلَفَ، وَمَا تَنَافَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ارواح لشکریانی فراهم آمده هستند ؛ آنها که یکدیگر را بشناسند با هم انس می گیرند و آنان که همدیگر را نشناسند از هم جدا می شوند .

کنز العمال : ۲۴۶۶۰ .

حدیث ۳۳۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ لَمْ يُغْفَرْ لَهُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ فَمَا فِي شَهْرِ يَغْفَرُ لَهُ؟!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در رمضان آمرزیده نشود ، در کدام ماه آمرزیده می شود؟!

الأمالی للصدوق : ۱۰۷/۷۹ .

حدیث ۳۳۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي خُطْبَتِهِ عِنْدَ إِقْبَالِ شَهْرِ رَمَضَانَ - إِنَّ الشَّقِيَّ مَن حُرِمَ غُفْرَانَ اللَّهِ فِي هَذَا الشَّهْرِ الْعَظِيمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در خطبه اش به هنگام فرا رسیدن ماه رمضان - فرمود : همانا بدبخت کسی است که در این ماه بزرگ از آمرزش خداوند محروم ماند .

عیون أخبار الرضا : ۱/۲۹۵/۵۳ .

حدیث ۳۳۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَدْرَكَ شَهْرَ رَمَضَانَ فَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که ماه رمضان را دریابد و آمرزیده نشود ، خداوند او را [از رحمت خود] دور گرداند .

بحار الأنوار : ۷۴/۷۴/۶۲ .

حدیث ۳۳۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا اسْتَهَلَ رَمَضَانَ غُلِقَتْ أَبْوَابُ النَّارِ، وَفُتِحَتْ أَبْوَابُ الْجَنَانِ، وَصُفِّدَتِ الشَّيَاطِينُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چون هلال ماه رمضان پدید آید، درهای دوزخ بسته گردد و درهای بهشت گشوده شود و شیاطین به زنجیر کشیده شوند.

بحار الأنوار: ۹۶/۳۴۸/۱۴.

حدیث ۳۳۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ يَعْلَمُ الْعَبْدُ مَا فِي رَمَضَانَ لَوَدَّ أَنْ يَكُونَ رَمَضَانَ السَّنَةَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر بنده ارزش ماه رمضان را بداند، آرزو می کند که سراسر سال، رمضان باشد.

بحار الأنوار: ۹۶/۳۴۶/۱۲.

حدیث ۳۳۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْوَابَ السَّمَاءِ تُفْتَحُ فِي أَوَّلِ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ، وَلَا تُغْلَقُ إِلَى آخِرِ لَيْلَةٍ مِنْهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : درهای آسمان در نخستین شب ماه رمضان گشوده می شود و تا آخرین شب آن بسته نمی شود.

بحار الأنوار: ۹۶/۳۴۴/۸.

حدیث ۳۳۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا سُمِّيَ الرَّمَضَانُ لِأَنَّهُ يَرْمَضُ الذُّنُوبَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رمضان را رمضان نامیده اند چون گناهان را می سوزاند.

کنز العمال: ۲۳۶۸۸.

حدیث ۳۳۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ فِيهَا [أَي صِيْحْفِ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَام]... عَلَى الْعَاقِلِ مَا لَمْ يَكُنْ مَغْلُوبًا عَلَى عَقْلِهِ أَنْ يَكُونَ لَهُ سَاعَاتٌ : سَاعَةٌ يُنَاجِي فِيهَا رَبَّهُ عَزَّوَجَلَّ، وَسَاعَةٌ يُحَاسِبُ نَفْسَهُ، وَسَاعَةٌ يَتَفَكَّرُ فِيهَا مَا صَنَعَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَيْهِ، وَسَاعَةٌ يَخْلُو فِيهَا بِحِطِّ نَفْسِهِ مِنَ الْحَلَالِ؛ فَإِنَّ هَذِهِ السَّاعَةَ عَوْنٌ لِيَتَلَكَّ السَّاعَاتِ وَاسْتِجْمَامٌ لِلْقُلُوبِ وَتَوَزِيْعٌ لَهَا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در صحف ابراهیم آمده است که: خردمند، مادام که خردش از او گرفته نشده، باید ساعاتی را برای خود در نظر گیرد؛ زمانی برای مناجات با پروردگارش عز و جل، و زمانی برای محاسبه نفس، و زمانی برای اندیشیدن در آنچه که خداوند عز و جل به وی ارزانی داشته است و زمانی برای کامجویی خود از راه حلال؛ زیرا این زمان کمکی است به آن سه زمان دیگر و مایه آسودگی و رفع خستگی دلها.

الخصال: ۵۲۵/۱۳، معانی الأخبار: ۳۳۴/۱ و فيه «وتفریح لها» بدل «وتوزیع لها».

حدیث ۳۳۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي الرَّفْقِ الزِّيَادَةَ وَالْبَرَكَهَ، وَمَنْ يُحْرَمِ الرَّفْقَ يُحْرَمِ الْخَيْرَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا در ملایمت، فزونی و برکت است و کسی که از ملایمت محروم باشد، از خیر محروم شود .
الکافی: ۲/۱۱۹/۷.

حدیث ۳۳۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ هَذَا الدِّينَ مَتِينٌ فَأَوْغَلُوا فِيهِ بِرَفْقٍ، وَلَا تُكْرَهُوا عِبَادَةَ اللَّهِ إِلَى عِبَادِ اللَّهِ فَتَكُونُوا كَالرَّابِئِ الْمُنْبَتِّ الَّذِي لَا سَفْرًا قَطَعَ وَلَا ظَهْرًا أَبْقَى .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا این دین استوار است؛ پس با ملایمت در آن وارد شوید و عبادت خدا را بر بندگان خدا
تحمیل نکنید که در آن صورت به سوار در مانده ای می مانید که نه راهی را پیموده و نه مرکبی [با نشاط] به جا گذاشته است .
الکافی: ۲/۸۶/۱.

حدیث ۳۳۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْقَلَ النَّاسِ أَشَدُّهُمْ مُدَارَاةً لِلنَّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خردمندترین مردم ، با مداراترین آنها با مردم است .
الأمالی للصدوق: ۷۳/۴۱.

حدیث ۳۳۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرَّفْقَ فَيَأْمُرُ كُلَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل ملایم و مهربان است و ملایمت را در هر کاری دوست دارد .
کنز العمال: ۵۳۷۰.

حدیث ۳۳۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِأَهْلِ بَيْتٍ خَيْرًا أَدْخَلَ عَلَيْهِمْ بَابَ رَفْقٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند خیر خانواده ای را بخواهد باب ملایمت و مهربانی را به روی آنان بگشاید .
شرح نهج البلاغه: ۶/۳۳۹.

حدیث ۳۳۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما اصْطَحَبَ اثْنَانِ إِلَّا كَانَ أَحَدُهُمَا أَجْرًا وَأُخْرُهُمَا إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَرْفَقَهُمَا بِصَاحِبِهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ دو نفری با هم رفاقت نکنند جز این که اجر آن کس بیشتر و نزد خداوند عز و جلمحبوبتر است که با رفیقش ملایم تر باشد .
الکافی : ۲/۱۲۰/۱۵ .

حدیث ۳۳۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الرَّفَقَ لَمْ يَوْضِعْ عَلَى شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ ، وَلَا نُزِعَ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ملایمت و مهربانی با هیچ چیز همراه نشد جز این که آن را آراست و از هیچ چیز برداشته نشد ، مگر این که آن را زشت کرد .
الکافی : ۲/۱۱۹/۶ .

حدیث ۳۳۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْضٌ بِقَسَمِ اللَّهِ تَكُنُّ أَعْنَى النَّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به قسمت خدا راضی باش ، تا غنی ترین مردم باشی .
بحار الأنوار : ۶۹/۳۶۸/۴ .

حدیث ۳۳۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا ابْتَلَاهُ ، فَإِنْ صَبَرَ اجْتَبَاهُ ، وَإِنْ رَضِيَ اصْطَفَاهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خدا بنده ای را دوست بدارد، مبتلایش گرداند ؛ اگر صبر کرد، او را [برای خود] بر می گیرد و اگر خوشنود بود، او را بر می گزیند .
بحار الأنوار : ۸۲/۱۴۲/۲۶ .

حدیث ۳۳۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَسْتَرْضِعُوا الْحَمَقَاءَ ، وَلَا الْعَمَشَاءَ ؛ فَإِنَّ اللَّبْنَ يُعْدِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زنان کم خرد و زنان مبتلا به ضعف و آبریزش چشم را به دایگی مگیرید ؛ زیرا شیر اثر می گذارد .
بحار الأنوار : ۱۳/۱۰۳/۳۲۳ .

حدیث ۳۳۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَيْسَ لِلصَّبِيِّ لَبَنٌ خَيْرٌ مِنْ لَبَنِ أُمِّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای کودک ، شیری بهتر از شیر مادرش نیست .
عیون أخبار الرضا : ۲/۳۴/۶۹ .

حدیث ۳۳۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَعَنَ اللَّهُ الرَّاشِيَ وَالْمُرْتَشِيَ وَالرَّائِشَ الَّذِي يَمْشِي بَيْنَهُمَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدا لعنت کند رشوه دهنده و رشوه گیرنده و واسطه بین آن دو را .
کنز العمال : ۱۵۰۸۰ .

حدیث ۳۳۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِيَّاكُمْ وَالرِّشْوَةَ فَإِنَّهَا مَحْضُ الْكُفْرِ ، وَلَا يَشُومُ صَاحِبُ الرِّشْوَةِ رِيحَ الْجَنَّةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از رشوه گرفتن دوری کنید که آن کفر محض است و رشوه گیر بوی بهشت را استشمام نمی کند .
بحار الأنوار : ۱۰۴/۲۷۴/۱۲ .

حدیث ۳۳۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَيْرُ الرِّزْقِ مَا يَكْفِي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین روزی آن است که به قدر کفایت باشد .
بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۸/۴ .

حدیث ۳۳۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا قَلَّ وَكَفَى خَيْرٌ مِمَّا كَثُرَ وَأَلْهَى .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزی اندک و بسنده بهتر است از روزی بسیار و بازدارنده [از یاد خدا] .
الأمالی للصدوق : ۵۷۶/۷۸۸ .

حدیث ۳۳۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ ارزُقْ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ وَمَنْ أَحَبَّ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ ، وَارزُقْ مَنْ أَبْغَضَ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ الْمَالَ وَالْوَالِدَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدایا! به محمد و خاندان محمد و به کسی که محمد و خاندان او را دوست دارد ، خویشنداری و روزی به قدر کفاف عطا فرما و به هر که محمد و آل محمد را دشمن دارد مال و فرزند روزی کن .
الکافی : ۲/۱۴۰/۳ .

حدیث ۳۳۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ مَنْ ضَيَّعَ مَنْ يَعْوَلُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ملعون است ، ملعون است کسی که [به دلیل عدم تأمین هزینه] عائله خود ، آنان را ضایع کند .
بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۳/۶۲

حدیث ۳۳۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَكَلَ مِنْ كَدِّ يَدِهِ ، نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهِ بِالرَّحْمَةِ ثُمَّ لَا يُعَذِّبُهُ أَبَدًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از دسترنج خود بخورد ، خداوند با نظر رحمت به او بنگرد و هرگز عذابش نکند .
جامع الأخبار: ۳۹۰/۱۰۸۷ .

حدیث ۳۳۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَكَلَ مِنْ كَدِّ يَدِهِ ، مَرَّ عَلَى الصُّرَاطِ كَالْبَرْقِ الْخَاطِفِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از دسترنج خود بخورد، مانند برق جهنده از صراط بگذرد .
جامع الأخبار: ۳۹۰/۱۰۸۵

حدیث ۳۴۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ أَنْ يَرَى عَبْدَهُ تَعَبًا فِي طَلَبِ الْحَلَالِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال دوست دارد که بنده خود را در طلب [روزی] حلال خسته ببیند .
کنز العمال : ۹۲۰۰ .

از ۳۴۰۱ تا ۳۶۰۰

حدیث ۳۴۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَلَبُ الْحَلَالِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَمُسْلِمَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : طلب [درآمد] حلال ، بر هر مرد و زن مسلمانی واجب است .

جامع الأخبار: ۳۸۹/۱۰۷۹

حدیث ۳۴۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعِبَادَةُ عَشْرَةٌ أَجْزَاءُ تِسْعَةٌ أَجْزَاءُ فِي طَلَبِ الْحَلَالِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عبادت ده جزء دارد، که نه جزء آن طلب [روزی] حلال است .

بحار الأنوار: ۱۰۳/۹/۳۷

حدیث ۳۴۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْكَأَدُ عَلَى عِيَالِهِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که برای [کسب روزی] خانواده اش زحمت بکشد ، مانند مجاهد در راه خداست .

بحار الأنوار: ۱۰۳/۱۳/۵۹

حدیث ۳۴۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ حَبَسَ عَنْ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ شَيْئًا مِنْ حَقِّ حَرَمِ اللَّهِ عَلَيْهِ بَرَكَهَ الرِّزْقِ إِلَّا أَنْ يَتُوبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که حقی از حقوق برادر مسلمان خود را از او دریغ و باز دارد ، خداوند برکت روزی را بر او

حرام گرداند مگر آن که توبه کند .

الأمالی للصدوق: ۵۱۶/۷۰۷

حدیث ۳۴۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا قِيلَ لَهُ: أَحَبُّ أَنْ يُوسَّعَ عَلَيَّ فِي الرِّزْقِ؟ -: دُمْ عَلَى الطَّهَارَةِ يُوسَّعَ عَلَيْكَ فِي الرِّزْقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - آنگاه که به ایشان عرض شد : دوست دارم روزی ام گسترش یابد - فرمود : پیوسته در حال طهارت

باش ، روزی ات گسترش می یابد .

کنز العمال: ۴۴۱۵۴

حدیث ۳۴۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْثَرُوا مِنَ الصَّدَقَةِ تَرَزَّقُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیاد صدقه بدهید ، تا روزی داده شوید .

بحار الأنوار: ۷۷/۱۷۶/۱۰

حدیث ۳۴۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرِّزْقُ أَسْرَعُ إِلَى مَنْ يُطْعِمُ الطَّعَامَ ، مِنَ السَّكِينِ فِي السَّنَامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزی کسی که اطعام می کند ، سریعتر از فرو رفتن کارد در کوهان شتر ، به سویش می آید .

بحار الأنوار: ۷۴/۳۶۲/۱۷

حدیث ۳۴۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اسْتَبَطَّ الرِّزْقَ فَلْيُكَيِّرْ مِنَ التَّكْبِيرِ ، وَمَنْ كَثُرَتْ هُمُهُ وَعَمَّهُ فَلْيُكَيِّرْ مِنَ الاسْتِغْفَارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در روزی خود تأخیر و تنگی بیند ، باید زیاد تکبیر بگوید و کسی که اندوه و غمش زیاد

شود ، بسیار استغفار کند .

کنز العمال: ۹۳۲۵

حدیث ۳۴۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَنْعَمَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ نِعْمَةً فَلْيُحْمَدِ اللَّهَ تَعَالَى ، وَمَنْ اسْتَبَطَّ (عَلَيْهِ) الرِّزْقَ فَلْيَسْتَغْفِرِ اللَّهَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خداوند تعالی به او نعمتی ارزانی دارد ، باید خدای تعالی را حمد و سپاس گوید و هر که

روزی اش به تأخیر افتد از خداوند آمرزش بخواهد .

عیون أخبار الرضا: ۲/۴۶/۱۷۱

حدیث ۳۴۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: لِيُحْدِثَ عَبْدِي الَّذِي يَسْتَبِطُ رِزْقِي أَنْ أَغْضَبَ فَأَفْتَحَ عَلَيْهِ بَابًا مِنَ الدُّنْيَا!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند سبحان و بزرگ می فرماید : آن بنده ام که مرا در رساندن روزی گنبد می شمارد، بترسد از

این که به خشم آیم و دری از دنیا را به رویش بگشایم!

بحار الأنوار: ۸۱/۱۹۵/۵۲

حدیث ۳۴۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَهْتَمَّ لِرِزْقِ عَدِيٍّ فَإِنَّ كُلَّ عَدِيٍّ يَأْتِي بِرِزْقِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : غم روزی فردا را مخور؛ زیرا هر فردایی روزی را با خود می آورد .
بحار الأنوار : ۷۷/۶۷/۶ .

حدیث ۳۴۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَوْ أَنَّ ابْنَ آدَمَ فَرَّ مِنْ رِزْقِهِ كَمَا يَفِرُّ
مِنَ الْمَوْتِ لَأَدْرَكَهُ كَمَا يُدْرِكُهُ الْمَوْتُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر آدمی همچنان که از مرگ
می گریزد از روزی می گریخت ، باز روزی به او می رسید همچنان که مرگ به او می رسد .
مکارم الأخلاق : ۲/۳۷۷/۲۶۶۱ .

حدیث ۳۴۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْأ- وَإِنَّ الرُّوحَ الْأَمِينَ نَفَثَ فَيُرْوَعِي أَنَّهُ لَنْ تَمُوتَ نَفْسٌ حَتَّى تَسْتَكْمِلَ رِزْقَهَا ، فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَجْمِلُوا فِي الطَّلَبِ ، وَلَا يَحْمِلُ أَحَدُكُمْ
اسْتِطَاءً شَيْءٌ مِنَ الرِّزْقِ أَنْ يَطْلُبَهُ بغيرِ حِلِّهِ ، فَإِنَّهُ لَا يُدْرِكُ مَا عِنْدَ اللَّهِ إِلَّا بِطَاعَتِهِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا روح الامین در دلم چنین افکند که هیچ کس نمیرد تا روزی اش را به طور کامل دریافت کند
؛ پس، از خدا بترسید و در طلب روزی آرام باشید و دیر رسیدن روزی شمارا وادار نکند که آن را از راه غیر حلال بجوید؛ زیرا
آنچه نزد خداست جز با طاعت او به دست نمی آید .
الکافی : ۲/۷۴/۲ .

حدیث ۳۴۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ الرِّزْقَ لَا يَجُزُّهُ حِرْصٌ حَرِيصٍ وَلَا يَصْرِفُهُ كَرَاهِيَةٌ كَارِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نه حرص زدن حریص ، روزی را به سوی او می کشاند و نه ناخوش داشتن کسی، آن را از او باز
می دارد.
بحار الأنوار : ۷۷/۶۸/۷ .

حدیث ۳۴۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تَشَاغَلْ عَمَّا فُرِضَ عَلَيْكَ بِمَا
قَدْ ضُمِنَ لَكَ فَإِنَّهُ لَيْسَ بِفَاتِكِكَ مَا قَدْ قُسِّمَ لَكَ ، وَلَسْتَ بِلَاحِقٍ مَا قَدْ زُوِيَ عَنْكَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مبادا با پرداختن به کسب روزی
تضمین شده، از آنچه بر تو واجب شده است بازمانی؛ زیرا قسمت تو از روزی می رسد و آنچه قسمت تو نباشد به آن دست نمی

یابی .

بحار الأنوار: ۷۷/۱۸۷/۱۰.

حدیث ۳۴۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 صَلُّوا أَرْحَامَكُمْ وَلَوْ بِالسَّلَامِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صله رحم کنید ، گرچه با یک سلام .
 تحف العقول : ۵۷ .

حدیث ۳۴۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَنْزِلُ عَلَى قَوْمٍ فِيهِمْ قَاطِعٌ رَجِمَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا رحمت [خداوند] بر مردمی که در میان آنها قطع کننده رحم باشد ، فرود نمی آید .
 کنز العمال : ۶۹۷۴ .

حدیث ۳۴۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَقْطَعْ رَحِمَكَ وَإِنْ قَطَعْتَكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خویشاوند خود مبر گرچه او از تو ببرد .
 الکافی : ۲/۳۴۷/۶ .

حدیث ۳۴۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 سِرُّ سَنَّةِ صَلِّ رَحِمَكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای به جا آوردن صله رحم [حتی اگر شده] یک سال راه پیما .
 بحار الأنوار : ۷۴/۱۰۳/۶۱ .

حدیث ۳۴۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَعْجَلَ الْخَيْرِ ثَوَابًا صَلَّةُ الرَّحِمِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا ثواب صله رحم زودتر از ثواب هر کار خیر دیگری می رسد .
 الکافی : ۲/۱۵۲/۱۵ .

حدیث ۳۴۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَعَرَّضُوا لِرَحْمَةِ اللَّهِ بِمَا أَمَرَكُمْ بِهِ مِنْ طَاعَتِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با فرمان بردن از او امر خداوند ، خود را در معرض رحمت او قرار دهید .
 تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۰ .

حدیث ۳۴۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَوْ تَعَلَّمُونَ قَدْرَ رَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى لَأَتَّكَلْتُمْ عَلَيْهَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر اندازه رحمت خداوند متعال را می دانستید ، حتما به آن تکیه می کردید .
 کنز العمال : ۱۰۳۸۷ .

حدیث ۳۴۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ مِائَةَ رَحْمَةٍ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ، كُلُّ رَحْمَةٍ مِنْهَا طَبَاقٌ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ، فَأَهْبَطَ رَحْمَةً مِنْهَا إِلَى الْأَرْضِ فِيهَا تَرَاحِمَ الْخَلْقِ ، وَبِهَا تَعْطِفُ الْوَالِدَةُ عَلَى وَلَدِهَا ، وَبِهَا تَشْرَبُ الطَّيْرُ وَالْوَحُوشُ مِنَ الْمَاءِ ، وَبِهَا تَعِيشُ الْخَلَائِقُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال روزی که آسمانها و زمین را آفرید ، صد رحمت بیافرید که هر رحمتی به اندازه فاصله آسمان و زمین است . پس ، از آن رحمتها یکی را به زمین فرود آورد که به سبب آن خلائق به یکدیگر ترحم می کنند و مادر به فرزندش مهر می ورزد و پرندگان و حیوانات آب می نوشند و مردمان زندگی می کنند .
 کنز العمال : ۱۰۴۶۴

حدیث ۳۴۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اِرْحَمُوا عَزِيزًا ذَلَّ ، وَغَنِيًّا افْتَقَرَ ، وَعَالِمًا ضَاعَ فِي زَمَانٍ جُهَالٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به عزیزی که خوار گشته و توانگری که تهیدست شده و دانشمندی که در روزگار نادانان تباه گردیده است ، رحم و مهربانی کنید .
 بحار الأنوار: ۷۴/۴۰۵/۲ .

حدیث ۳۴۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اِرْحَمِ الْمَسَاكِينَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با مسکینان مهربانی کن .

کنز العمال : ۵۹۸۳ .

حدیث ۳۴۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُنَادِي مُنَادٍ فِي النَّارِ : يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ نَجِّنِي مِنَ النَّارِ ، فَيَأْمُرُ اللَّهُ مَلَكًا فَيُخْرِجُهُ حَتَّى يَتَقَفَ بَيْنَ يَدَيْهِ ، فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : هَلْ رَحِمْتَ عَصْفُورًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آواز دهنده ای در دوزخ فریاد می زند : مهربانا! بخشایشگر! مرا از آتش رهایی ده . پس خداوند فرشته ای را فرمان می دهد که او را از آتش بیرون می آورد و در پیشگاه پروردگار می ایستد . خداوند عز و جلیه او می فرماید : آیا تو به گنجشکی رحم کردی؟
کنز العمال : ۵۹۹۲ .

حدیث ۳۴۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَنُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ، اِرْحَمُوا مَنْ فِي الْأَرْضِ يَرْحَمَكُم مِّنَ السَّمَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای رحمان خجسته و والا، به مردمانِ دلرحم رحم می کند . به ساکنان زمین رحم کنید تا آن که در آسمان است به شما رحم کند .
کنز العمال : ۵۹۶۹

حدیث ۳۴۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دِرْهَمٌ رِبَا أَعْظَمُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنْ سَبْعِينَ زَنِيَةً كُلَّهَا بِذَاتِ مَحْرَمٍ فِي بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک درهم ربا نزد خداوند عز و جل بدتر از هفتاد بار زنا کردن است که همه آنها با محارم و در خانه خدا باشد .
کتاب من لا يحضره الفقيه : ۴/۳۶۷/۵۷۶۲ .

حدیث ۳۴۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَيْتُ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي عَلِيٍّ قَوْمٍ بَطُونُهُمْ كَالْبُيُوتِ فِيهَا الْحَيَاتُ تُرَى مِنْ خَارِجِ بَطُونِهِمْ ، فَقُلْتُ : مَنْ هَؤُلَاءِ يَا جَبْرَيْلُ ؟ قَالَ : هَؤُلَاءِ أَكَلَةُ الرَّبَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شبی که به معراج رفتم ، بر مردمی گذشتم که شکمهایشان چون خانه ای بود و در آنها مارهایی وجود داشت که از بیرون شکمهایشان دیده می شد . پرسیدم : ای جبرئیل! اینها کیستند؟ گفت : اینان ربا خوارانند .
کنز العمال : ۳۱۸۵۷ .

حدیث ۳۴۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَعَنَ أَكِلَ الرَّبَا وَمُوكَلَّهُ وَكَاتِبَهُ وَشَاهِدِيهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل ربا خوار و ربا دهنده و کاتب و گواهان بر آن را لعنت کرده است .
 الأُمالی للصدوق : ۵۱۱/۷۰۷ .

حدیث ۳۴۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الْوَالِيَّ إِذَا اجْتَهَدَ فَأَصَابَ الْحَقَّ فَلَهُ أَجْرَانِ، وَإِنْ اجْتَهَدَ فَأَخْطَأَ الْحَقَّ فَلَهُ أَجْرٌ وَاحِدٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حکمران اگر بکوشد و به حق دست یابد، دو اجر دارد و اگر بکوشد، اما به حق نرسد، یک اجر دارد .
 کنز العمال : ۱۴۱۱۰ .

حدیث ۳۴۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَعَمَّلُ هَذِهِ الْأُمَّةُ بُرْهَةً مِنْ كِتَابِ اللَّهِ، ثُمَّ تَعَمَلُ بُرْهَةً بِسُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ، ثُمَّ تَعَمَلُ بِالرَّأْيِ، فَإِذَا عَمِلُوا بِالرَّأْيِ فَقَدْ ضَلُّوا وَأَضَلُّوا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این امت مدّت زمانی به کتاب خدا عمل می کنند و سپس مدّتی به سنت رسول خدا و آن گاه مدّتی به رأی . پس هر گاه به رأی عمل کنند ، گمراه شوند و دیگران را نیز گمراه سازند .
 کنز العمال : ۹۱۵

حدیث ۳۴۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 السُّرُّ أَفْضَلُ مِنَ الْعَلَانِيَةِ، وَالْعَلَانِيَةُ لِمَنْ أَرَادَ الْاِقْتِدَاءَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [عبادت و حسنه] نهانی بهتر از آشکار است . انجام آشکار [این کارها] برای کسی [خوب] است که بخواهد الگو قرار گیرد .
 کنز العمال : ۵۲۷۳ .

حدیث ۳۴۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - جِئْنَا سَاءَ أَلْهٍ رَجُلًا : يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، فِيمَ النَّجَاهُ؟ - : أَنْ لَا يَعْمَلَ الْعَبْدُ بِطَاعَةِ اللَّهِ يُرِيدُ بِهَا النَّاسَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به مردی که پرسید: ای رسول خدا! نجات در چیست؟ - فرمود: در این که بنده طاعت خدا را به خاطر مردم انجام ندهد .

تنبيه الخواطر : ۱/۱۸۶ .

حدیث ۳۴۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبَلُ عَمَلًا فِيهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ رِيَاءٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند عملی را که در آن به وزن ذره ای ریا باشد نمی پذیرد .
 تنبيه الخواطر : ۱/۱۸۷

حدیث ۳۴۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الْمُرَائِيَّ يُنَادِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ : يَا فَاجِرُ! يَا غَادِرُ! يَا مُرَائِي! ضَلَّ عَمَلُكَ ، وَبَطَلَ أَجْرُكَ ، اذْهَبْ فَخُذْ أَجْرَكَ مِمَّنْ كُنْتَ تَعْمَلُ لَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت به ریاکار ندا می شود : ای نابکار ! ای فریبکار ! ای ریاکار ! عملت بر باد شد و مزدت از بین رفت ؛ برو و مزد خود را از همان بگیر که به خاطر او کار می کردی .
 منیة المرید : ۳۱۸ .

حدیث ۳۴۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَقُولُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ : إِنِّي أَعْنَى الشُّرَكَاءِ فَمَنْ عَمِلَ عَمَلًا ثُمَّ اشْرَكَ فِيهِ غَيْرِي فَأَنَا مِنْهُ بَرِيءٌ ، وَهُوَ لِلَّذِي اشْرَكَ بِهِ دُونِي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای سبحان می فرماید : همانا من بی نیازترین شریکم . پس، هر که کاری بکند و کسی جز مرا در آن شریک گرداند من از آن کار بیزارم و از آن کسی باشد که او را شریک من قرار داده است .
 عدة الداعي : ۲۰۳ .

حدیث ۳۴۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الْمَلَكَ لَيَصْعَدُ بِعَمَلِ الْعَبْدِ مُبْتَهَجًا بِهِ ، فَإِذَا صَعِدَ بِحَسَنَاتِهِ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : اجْعَلُوهَا فِي سَجِّينٍ إِنَّهُ لَيْسَ إِتْيَايَ أَرَادَ بِهَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرشته با خوشحالی عمل بنده را بالا می برد و چون کارهای نیکش را بالا برد ، خداوند عز و جل می فرماید : آنها را در سَجِّین گذارید ؛ این کارها برای من انجام نشده است .
 الکافی : ۲/۲۹۵/۷ .

حدیث ۳۴۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 وَيَلُّ لِلَّذِينَ يَجْتَلِبُونَ الدُّنْيَا بِالْإِيمَانِ ، يَلْبَسُونَ لِلنَّاسِ جُلُودَ الضَّالِّينَ مِنَ الْإِسْمَةِ ، كَلَامُهُمْ أَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ وَقُلُوبُهُمْ قُلُوبُ الذَّنَابِ ، يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : أَبِي يَغْتَرُّونَ !؟

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وای بر کسانی که دین را وسیله کسب دنیا می کنند و با زبان نرم خود در برابر مردم به لباس میش در می آیند ، گفتارشان از عسل شیرین تر است و دل‌هایشان دل گرگ است . خداوند متعال می فرماید : آیا به [رحمت] من غرّه می شوند؟!

أعلام الدین : ۲۹۵ .

حدیث ۳۴۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرؤیا لا تُقَصُّ إلّا علی مؤمنٍ خلا من الحسدِ والبغی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رؤیا را جز برای مؤمنی که از حسادت و فساد میراست نباید بازگو کرد .
الکافی : ۸/۳۳۶/۵۳۰ .

حدیث ۳۴۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا رأى أحدكم الرؤيا الحسنة فليفسرها وليخبر بها ، وإذا رأى الرؤيا القبيحة فلا يفسرها ولا يخبر بها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه یکی از شما خواب خوبی دید آن را تعبیر کند و برای دیگران بازگو کند و اگر خواب بدی دید آن را تعبیر نکند و به کسی هم نگوید .
کنز العمال : ۴۱۳۹۲ .

حدیث ۳۴۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فی قوله تعالى : «لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - درباره آیه «آنان را در زندگی دنیا و آخرت بشارت است ، هیچ تبدیلی در کلمات خدا (در وعده های او) نیست ، این است کامیابی بزرگ» - فرمود : آن بشارت ، خواب خوبی است که مؤمن می بیند و به وسیله آن در دنیایش نوید داده می شود .
یونس : ۶۴ .

حدیث ۳۴۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الموتُ كفارةٌ لذنوبِ المؤمنين .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ ، کفاره گناهان مؤمنان است .
الأمالی للمفید : ۲۸۳/۸ .

حدیث ۳۴۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ مَا بَيْنَهُمَا ، وَالْحَجَّةُ الْمُتَقَبَّلَةُ ثَوَابُهَا الْجَنَّةُ ، وَمِنَ الذُّنُوبِ ذُنُوبٌ لَا تُغْفَرُ إِلَّا بِعَرَفَاتٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این عمره تا آن عمره، کفاره گناہانی است که در فاصله آن دو صورت گیرد، و ثواب حج پذیرفته شده بهشت است، و گناہانی هست که جز در عرفات آمرزیده نمی شود .

بحار الأنوار : ۹۹/۵۰/۴۶ .

حدیث ۳۴۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَكَانَ مِنْ قَرْنِهِ إِلَى قَدَمِهِ ذُنُوبًا بَدَّلَهَا اللَّهُ حَسَنَاتٍ : الصَّدْقُ ، وَالْحَيَاءُ ، وَحُسْنُ الْخُلُقِ ، وَالشُّكْرُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چهار چیز است که هر کس داشته باشد، اگر سر تا پا غرق گناه باشد، خداوند آن گناهان را به حسنه و نیکی تبدیل می کند: راستی، حیا، خوشخویی و سپاسگزاری .

الکافی : ۲/۱۰۷/۷ .

حدیث ۳۴۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا عَمِلْتَ سَيِّئَةً فَاعْمَلْ حَسَنَةً تَمْحُوهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه کار بدی کردی، کار خوبی انجام بده که آن، بدی را پاک می کند .

الأمالی للطوسی : ۱۸۶/۳۱۲ .

حدیث ۳۴۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا أَصَابَ الْمُؤْمِنَ مِنْ نَصَبٍ وَلَا وَصَبٍ وَلَا حَزَنٍ حَتَّى الْهَمُّ يُهْمُهُ إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهِ عَنْهُ مِنْ سَيِّئَاتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ رنج و درد و اندوه و حتی نگرانی خاطری به مؤمن نرسد جز این که خداوند بدان گناہانش را بزدايد .

تحف العقول : ۳۸ .

حدیث ۳۴۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُمِّي لَيْلَةَ كَفَّارَةَ سَنَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک شب تب داشتن، کفاره یک سال [گناه] است .

بحار الأنوار : ۸۱/۱۸۶/۳۹ .

حدیث ۳۴۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السُّقْمُ يَمْحُو الذُّنُوبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیماری ، گناهان را پاک می کند .

بحار الأنوار : ۶۷/۲۴۴/۸۳

حدیث ۳۴۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ ، وَدَوَاءُ الذُّنُوبِ الْاسْتِغْفَارُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر دردی را دارویی است و داروی گناهان استغفار است .

الجعفریات : ۲۲۸ .

حدیث ۳۴۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِلْمُؤْمِنِ اثْنَانِ وَسَبْعُونَ سِتْرًا ، فَإِذَا أذْنَبَ ذَنْبًا انْهَتَكَ عَنْهُ سِتْرٌ ، فَإِنْ تَابَ رَدَّهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَسَبْعَةٌ مَعَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن در پوشش هفتاد و دوپرده است و چون گناهی کند یک پرده دریده شود و اگر توبه کرد

خداوند آن پرده را با هفت پرده دیگر به او باز گرداند .

النوادر للراوندي : ۹۷/۴۹ .

حدیث ۳۴۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزَالُ الْبَلَاءُ فِي الْمُؤْمِنِ وَالْمُؤْمِنَةِ فِي جَسَدِهِ وَمَالِهِ وَوَلَدِهِ حَتَّى يَلْقَى اللَّهَ وَمَا عَلَيْهِ مِنْ خَطِيئَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زن و مرد مؤمن پیوسته در جان و مال و فرزندش گرفتار بلا می شود تا آن که بدون گناه خدا را

دیدار کند .

بحار الأنوار : ۶۷/۲۳۶/۵۴ .

حدیث ۳۴۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ مِنَ الذُّنُوبِ تُعَجَّلُ عُقُوبَتُهَا وَلَا تُؤَخَّرُ إِلَى الْآخِرَةِ : عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ ، وَالْبَغْيُ عَلَى النَّاسِ ، وَكُفْرُ الْإِحْسَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه گناه است که کیفرشان در همین دنیا می رسد و به آخرت نمی افتد : آزردن پدر و مادر ،

زورگویی و ستم به مردم ، و ناسپاسی نسبت به خوبیهای دیگران .

الأمالی للمفيد : ۲۳۷/۱

حدیث ۳۴۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدَّٰنِبُ شُوْمٌ عَلَىٰ غَيْرِ فَاعِلِهِ ، اِنْ عَيَّرَهُ ابْتِلَىٰ ، وَاِنْ اِغْتَابَهُ اُثِمَ ، وَاِنْ رَضِيَ بِهِ شَارَكَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گناه برای غیر گنهکار [نیز] شوم است ؛ [زیرا] اگر با گنهکار مخالفت کند ، گرفتار شود ، اگر از او غیبت کند گنهکار شود و اگر به گناه رضایت دهد، در آن شریک شود .

الفردوس : ۲/۲۴۹/۳۱۶۹ .

حدیث ۳۴۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا كِبِيْرَ مَعَ الْاِسْتِغْفَارِ ، وَلَا صَغِيْرَ مَعَ الْاِصْرَارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با استغفار، کبیره نباشد و با اصرار، صغیره .

بحار الأنوار : ۷۳/۳۵۵/۶۲

حدیث ۳۴۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْكِبَائِرُ : الْاِشْرَاكُ بِاللّٰهِ ، وَعُقُوْقُ الْوَالِدِيْنَ ، وَقَتْلُ النَّفْسِ ، وَالْيَمِيْنُ الْعَمُوْسُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گناهان کبیره عبارتند از : شرک و رزیدن به خدا ، آزردن پدر و مادر ، قتل نفس (آدم کشی) و سوگند دروغ عمدی [برای ضایع کردن حقوق دیگران و خوردن مال مردم] .

کنز العمال : ۷۷۹۸

حدیث ۳۴۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَنْظُرُوْا اِلَىٰ صَغْرِ الذَّنْبِ وَلَكِنْ اَنْظُرُوْا اِلَىٰ مَنْ اَجْتَرَأْتُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به خردی گناه منگرید بلکه بنگرید که بر چه کسی گستاخی کرده اید .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۸/۶

حدیث ۳۴۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اِبْلِيسَ رَضِيَ مِنْكُمْ بِالْمُحَقَّرَاتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا ابلیس به گناهان خرد انگاشته شما خشنود است .

بحار الأنوار : ۷۳/۳۶۳/۹۳

حدیث ۳۴۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَرَى ذَنْبَهُ كَأَنَّهُ تَحْتَ صَخْرَةٍ يَخَافُ أَنْ تَقَعَ عَلَيْهِ ، وَالْكَافِرَ يَرَى ذَنْبَهُ كَأَنَّهُ ذُبَابٌ مَرَّ عَلَى أَنْفِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن گناه خود را چونان تخته سنگ بزرگی بر بالای سرش می بیند که می ترسد به روی او بیفتد و کافر گناه خویش را مانند مگسی می بیند که از جلوی بینی اش رد شود .
الأمالی للطوسی : ۵۲۷/۱۱۶۲ .

حدیث ۳۴۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالذُّنُوبَ الَّتِي لَا تُغْفَرُ : الْعُلُولَ فَمَنْ غَلَّ شَيْئًا يَأْتِي بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَأَكَلَ الرِّبَا فَإِنَّ الرِّبَا لَا يَقُومُ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از گناهایی که آمرزیده نمی شود پرهیزید : خیانت در غنایم ؛ زیرا هر که در چیزی از غنایم دست خیانت برد روز قیامت آن را با خود بیاورد و رباخواری ؛ زیرا رباخوار در روز قیامت چون کسی از قبر می خیزد که بر اثر بسودن شیطان دیوانه شده است .
کنز العمال : ح ۴۳۷۷۰ .

حدیث ۳۴۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ ذَنْبٍ تَوْبَةٌ إِلَّا سُوءَ الْخُلُقِ ، فَإِنَّ صَاحِبَهُ كُلَّمَا خَرَجَ مِنْ ذَنْبٍ دَخَلَ فِي ذَنْبٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گناهی توبه دارد مگر بداخلاقی ؛ زیرا آدم بداخلاق از هر گناهی که درآید (توبه کند) به گناهی دیگر می افتد .
بحار الأنوار : ۷۷/۴۸/۳ .

حدیث ۳۴۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَذَلُّ النَّاسِ مَنْ أَهَانَ النَّاسَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زبونترین مردم کسی است که مردم را خوار کند .
بحار الأنوار : ۷۵/۱۴۲/۲ .

حدیث ۳۴۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا ضَنَّ النَّاسُ بِالْدِّينَارِ وَالْدَّرْهِمِ وَتَبَايَعُوا بِالْعَيْنَةِ وَتَبِعُوا أَذْنَابَ الْبَقَرِ وَتَرَكَوا الْجِهَادَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، أَدْخَلَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ذُلًّا لَا يَرْفَعُهُ عَنْهُمْ حَتَّى يُرَاجِعُوا دِينَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه مردم به دینار و درهم بخیل شوند (انفاق نکنند) و مبادله عینه کنند و دنبال گاو خود روند و

جهاد در راه خدا را واگذارند ، خداوند آنان را به خواری افکند و طوق ذلت را از گردنشان بردارد مگر آن گاه که به دین خود برگردند .

کنز العمال : ۱۰۵۰۴ .

حدیث ۳۴۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَقْرَبَ بِالذُّلِّ طَائِعًا فَلَيْسَ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که آزادانه، خواری و زبونی را بپذیرد از ما خاندان نیست .

تحف العقول : ۵۸ .

حدیث ۳۴۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الذِّكْرِ الْخَفِيُّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین ذکر ، ذکر خفی [پنهان] است .

کنز العمال : ۱۷۷۱ .

حدیث ۳۴۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فَقَدْ ذَكَرَ اللَّهَ وَإِنْ قَلَّتْ صَلَاتُهُ وَصِيَامُهُ وَتَلَاوُتُهُ لِلْقُرْآنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس از خداوند عز و جل فرمان برد خدا را یاد کرده است، هر چند نماز خواندن و روزه گرفتن و

قرآن خواندنش اندک باشد .

بحار الأنوار : ۷۷/۸۶/۳ .

حدیث ۳۴۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْحَى اللَّهُ إِلَى نَبِيٍِّّ مِنْ أَنْبِيَائِهِ: ابْنِ آدَمَ ، اذْكُرْنِي عِنْدَ غَضَبِكَ أَذْكُرْكَ عِنْدَ غَضَبِي ، فَلَا أَمْحُكَ فِيمَنْ أَمْحُقُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به یکی از پیامبرانش وحی فرمود : ای پسر آدم! هنگام خشم به یاد من باش، تا من نیز در

هنگام خشم به یاد تو باشم و تو را با دیگران هلاک نگردانم .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۲۱/۵۰ .

حدیث ۳۴۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَذْكُرِ اللَّهَ عِنْدَ هَمِّكَ إِذَا هَمَمْتَ، وَعِنْدَ لِسَانِكَ إِذَا حَكَمْتَ ، وَعِنْدَ يَدِكَ إِذَا قَسَمْتَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه اراده کاری کردی خدا را به اراده خود یاد آوری کن ، هرگاه خواستی حکمی دهی خدا را به یاد زبان خود بیاور و هرگاه خواستی چیزی را تقسیم کنی خدا را به دست خود یاد آوری کن .
بحار الأنوار : ۷۷/۱۷۱/۷

حدیث ۳۴۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَكْثَرَ ذِكْرَ اللَّهِ أَحَبَّهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بسیار به یاد خدا باشد، خداوند دوستش بدارد .
بحار الأنوار : ۹۳/۱۶۰/۳۹

حدیث ۳۴۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَكْثَرَ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ فَقَدْ بَرِيءٌ مِنَ النِّفَاقِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خدا را بسیار یاد کند از نفاق به دور ماند .
الفردوس : ۳/۵۶۴/۵۷۶۸

حدیث ۳۴۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ذِكْرُ اللَّهِ شِفَاءُ الْقُلُوبِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یاد خدا، شفای دلهاست .
کنز العمال : ۱۷۵۱

حدیث ۳۴۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الذَّاكِرُ فِي الْغَافِلِينَ كَالْمُقَاتِلِ فِي الْفَارِّينَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در میان غافلان به یاد خدا باشد مانند کسی است که در میان فراریان [از جنگ] می جنگد .
مکارم الأخلاق : ۲/۳۷۳/۲۶۶۱

حدیث ۳۴۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كُلُّ أَحَدٍ يَمُوتُ عَطْشَانَ إِلَّا ذَاكِرَ اللَّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همه تشنه می میرند ، مگر ذاکر خدا .

بحار الأنوار: ۸۱/۲۴۰/۲۶

حدیث ۳۴۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا نَجَى رَبَّهُ عَزَّوَجَلَّ قَالَ: يَا رَبِّ، أُبْعِدُ أَنْتَ مِنِّي فَأُنَادِيكَ أَمْ قَرِيبٌ فَأُنَاجِيكَ؟ فَأَوْحَى اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ: أَنَا جَلِيسٌ مِّنْ ذَكَرْنِي.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : موسی بن عمران علیه السلام چون با پروردگار خویش به راز و نیاز پرداخت عرض کرد : پروردگار! آیا تو از من دوری تا آوازت دهم یا به من نزدیکی تا با تو نجوا کنم؟ خداوند جل جلاله وحی فرمود : من همنشین کسی هستم که مرا یاد کند .

بحار الأنوار: ۹۳/۱۵۳/۱۱.

حدیث ۳۴۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ سَاعَةٍ تَمُرُّ بِابْنِ آدَمَ لَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ فِيهَا إِلَّا حَسِرَ عَلَيْهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر لحظه ای که بر آدمی بگذرد در آن به یاد خدا نباشد ، در روز رستاخیز برای آن لحظه افسوس خورد .

کنز العمال: ۱۸۱۹.

حدیث ۳۴۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكَ بِتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ وَذِكْرِ اللَّهِ كَثِيرًا، فَإِنَّهُ ذِكْرٌ لَّكَ فِي السَّمَاءِ وَنُورٌ لَّكَ فِي الْأَرْضِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر تو باد تلاوت قرآن و بسیاری یاد خدا ؛ زیرا آن در آسمان برای تو نام (آوازه) است و در زمین نور .

الخصال: ۵۲۵/۱۳.

حدیث ۳۴۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَخْتَارَنَّ عَلَى ذِكْرِ اللَّهِ شَيْئًا فَإِنَّهُ يَقُولُ: «وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ».

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مبادا چیزی را بر یاد خدا ترجیح بدهی ؛ چرا که او می فرماید : «و یاد خدا بزرگتر است» .

بحار الأنوار: ۷۷/۱۰۷/۱.

حدیث ۳۴۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تعلل ورزیدن توانگر [در پرداخت بدهی] ظلم است .
الموطأ : ۲/۶۷۴/۸۴ .

حدیث ۳۴۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ يَمْطُلُ عَلَى ذِي حَقٍّ حَقَّهُ وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَى أَدَاءِ حَقِّهِ فَعَلَيْهِ كُلُّ يَوْمٍ خَطِيئَةٌ عَشْرًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر کسی بتواند حق کسی را بپردازد و تعلل ورزد، هر روز که بگذرد، گناه باجگیر برایش نوشته شود .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۴۶/۳ .

حدیث ۳۴۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَصْنَافٌ لَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ ، مِنْهُمْ مَنْ أَدَانَ رَجُلًا دِينًا إِلَى أَجَلٍ فَلَمْ يَكْتُبْ عَلَيْهِ كِتَابًا وَلَمْ يُشْهَدْ عَلَيْهِ شُهُودًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چند گروهند که دعایشان مستجاب نمی شود از جمله ، کسی که وام مدت دار به کسی بدهد اما آن را یادداشت نکند و بر آن چند گواه نگیرد .

بحار الأنوار : ۱۰۴/۳۰۱/۱ .

حدیث ۳۴۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالَّذِينَ ، فَإِنَّهُمْ بِاللَّيْلِ وَذُلٌّ بِالنَّهَارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از وام گرفتن بپرهیزید، که آن غصه شب و خواری روز است .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۴۱/۴ .

حدیث ۳۴۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ لَيُؤَيِّدُ هَذَا الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر آینه خداوند این دین را به وسیله مرد بدکار تقویت می کند .

کنز العمال : ۱۱۵

حدیث ۳۴۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يُؤَيِّدُ هَذَا الدِّينَ بِأَقْوَامٍ لَا خَلْقَ لَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند تبارک و تعالی این دین را به وسیله مردمانی بی بهره از خیر و دین تقویت می کند .
کنز العمال : ۲۸۹۵۶ .

حدیث ۳۴۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّ دِينَ اللَّهِ يُسْرٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! همانا دین خدا آسان است .

کنز العمال : ۵۴۱۸

حدیث ۳۴۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بُعِثْتُ بِالْحَنِيفِيَّةِ السَّمْحَةِ ، وَمَنْ خَالَفَ شَتَّى فَلَيْسَ مِنِّي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من برای آوردن دین راستین و آسان برگزیده شده ام و هر که با سنت و روش من مخالفت کند، از من نیست .

کنز العمال : ۹۰۰

حدیث ۳۴۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَعْزِنِي بِالرَّهْبَانِيَّةِ ، وَإِنَّ خَيْرَ الدِّينِ عِنْدَ اللَّهِ الْحَنِيفِيَّةُ السَّمْحَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند مرا برای [تبلیغ] رهبانیت برننگیخت ، بلکه بهترین دین نزد خدا، آیین راستین و آسان (اسلام) است .

کنز العمال : ۵۴۲۲ .

حدیث ۳۴۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَجَنَّبِ الدَّوَاءَ مَا احْتَمَلَ بَدْنُكَ الدَّاءَ ، فَإِذَا لَمْ يَحْتَمِلِ الدَّاءَ فَالدَّوَاءُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا زمانی که بدنت بیماری را تحمل می کند ، از مصرف دارو پرهیز کن و هرگاه آن را تحمل نکرد ، آن گاه به دارو روی آر .

بحار الأنوار : ۸۱/۲۱۱/۳۰ .

حدیث ۳۴۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَدَاوَوْا فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يُنَزِلْ دَاءً إِلَّا وَقَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ لَهُ شِفَاءً ، إِلَّا السَّامَ وَالْهَرَمَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خود را مداوا کنید ؛ زیرا خداوند متعال هیچ دردی نداد مگر آنکه برایش شفایی نهاد ، بجز مرگ و پیری [که دواایی ندارد] .
کنز العمال : ۲۸۰۸۸ .

حدیث ۳۴۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الدنیا ساعهٌ فاجعلوها طاعهً .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا ساعتی بیش نیست ، پس آن را در طاعت [خدا] بگذرانید .
بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۴/۲ .

حدیث ۳۴۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما الدنیا فی الآخِرَةِ إِلَّا مِثْلُ مَايَجْعَلُ أَحَدُكُمْ إِصْبَعَهُ فِي الْيَمِّ فَلْيَنْظُرْ بِمِ يَرْجِعُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا در برابر آخرت نیست مگر مانند این که یکی از شما انگشتش را در دریا فرو برد . پس بنگرد که چه چیز با خود می آورد .
بحار الأنوار : ۷۳/۱۱۹/۱۱۰ .

حدیث ۳۴۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَحَبَّ دُنْيَاهُ أَضَرَّ بِآخِرَتِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دنیایش را دوست بدارد ، به آخرتش زیان رساند .
بحار الأنوار : ۷۳/۸۱/۴۳ .

حدیث ۳۴۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَوْ أَنَّ الدُّنْيَا كَانَتْ تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ مَا سَقَى الْكَافِرَ وَالْفَاجِرَ مِنْهَا شَرْبَةً مِنْ مَاءٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر دنیا نزد خداوند عز و جل به اندازه پر پشه ای ارزش داشت ، هرگز کافر و تبهکار را جرعه ای آب از آن نمی نوشاند .
الأمالی للطوسی : ۵۳۱/۱۱۶۲ .

حدیث ۳۴۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ: لَوْلَا عَبْدِي الْمُؤْمِنُ لَعَصَبْتُ رَأْسَ الْكَافِرِ بِعَصَابِهِ مِنْ جَوْهَرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند می فرماید : اگر به خاطر بنده مؤمنم نبود بر سر کافر دستاری از جواهر می بستم .
التمحیص : ۴۷/۷۳ .

حدیث ۳۴۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدنيا لا تصفو لمؤمنٍ ، كيف وهى سجنه وبلاؤه ؟!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا به کام هیچ مؤمنی نیست ؛ چگونه چنین باشد در حالی که آن زندان و مایه رنج و گرفتاری اوست ؟!
کنز العمال : ۶۰۹۰ .

حدیث ۳۴۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنْ حُبِّ الدُّنْيَا طَلَبُ مَا يُصْلِحُكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جستن آنچه از دنیا که تو را اصلاح می کند دنیا دوستی نیست .
کنز العمال : ۵۴۳۹ .

حدیث ۳۴۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْبَرُ الْكِبَائِرِ حُبُّ الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزرگترین گناهان، دنیا دوستی است .
کنز العمال : ۶۰۷۴ .

حدیث ۳۴۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ الدُّنْيَا أَصْلُ كُلِّ مَعْصِيَةٍ وَأَوَّلُ كُلِّ ذَنْبٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا دوستی، ریشه هر معصیت و آغاز هر گناهی است .
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث ۳۴۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَسُبُّوا الدُّنْيَا فَنِعَمَتْ مَطِيئَةُ الْمُؤْمِنِ ، فَعَلَيْهَا يَبْلُغُ الْخَيْرَ وَبِهَا يَنْجُو مِنَ الشَّرِّ ، إِنَّهُ إِذَا قَالَ الْعَبْدُ : لَعَنَ اللَّهُ الدُّنْيَا قَالَتِ الدُّنْيَا : لَعَنَ اللَّهُ

أَعصَانَا لِرَبِّيَّهِ !

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به دنیا ناسزا مگویید که آن نیکو مَرکبی است برای مؤمن ؛ زیرا به وسیله آن به خیر و خوبی می رسد و از شرّ و بدی می رهد . هر گاه بنده بگوید : لعنت خدا بر دنیا ، دنیا گوید : لعنت خدا بر نافرمانترین ما نسبت به پروردگارش .

بحار الأنوار: ۷۷/۱۷۸/۱۰ .

حدیث ۳۴۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْحَى اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِلَى الدُّنْيَا: إِخْدَمِي مَنْ خَدَمَنِي ، وَأَتَّبِعِي مَنْ خَدَمَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند تبارک و تعالی به دنیا وحی فرمود : در خدمت آن کس باش که مرا خدمت می کند و آن را که در خدمت توست ، به رنج درافکن .

بحار الأنوار: ۷۷/۵۴/۳

حدیث ۳۵۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ وَمَلْعُونٌ مَا فِيهَا ، إِذَا مَا ابْتُغِيَ بِهِ وَجْهُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا و هر چه در آن می باشد ملعون است مگر آنچه به واسطه آن خشنودی خدای عز و جل طلب شود .

کنز العمال: ۶۰۸۸ .

حدیث ۳۵۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا مَزْرَعَةُ الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا کشتزار آخرت است .

عوالی اللالی: ۱/۲۶۷/۶۶ .

حدیث ۳۵۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا دَنِيَّةٌ خُلِقَتْ مِنْ دُونِ الْآخِرَةِ ، وَلَوْ خُلِقَتْ مَعَ الْآخِرَةِ لَمْ يَفْنَأْ أَهْلُهَا ، كَمَا لَا يَفْنَأُ أَهْلُ الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا ، پست و نزدیک [به ما] و پیش از آخرت آفریده شده است . اگر دنیا هم زمان با آخرت آفریده شده بود ، اهل آن فانی نمی شدند ، چنانچه اهل آخرت فنا نمی پذیرند .

علل الشرائع: ۳۳ / ۴۷۰

حدیث ۳۵۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ رَبَّكُمْ حَيٌّ كَرِيمٌ ، يَسْتَحْيِيَانِ يَبْسُطُ الْعَبْدُ يَدَيْهِ إِلَيْهِ فَيُرُدَّهُمَا صِفْرًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا پروردگار شما با حیا و بخشنده است و شرم دارد از این که بنده دست [خواهش] به سوی او بگشاید و دست خالی بازش گرداند .
 کنز العمال : ۳۱۲۸ .

حدیث ۳۵۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 سَأَلْتُ اللَّهَ أَنْ لَا يَسْتَجِيبَ دَعَاءَ حَبِيبٍ عَلَيَّ حَبِيبِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من از خداوند خواهش کردم که نفرین دوست را در حق دوستش مستجاب نکند .
 بحار الأنوار : ۹۳/۳۷۸/۲۱ .

حدیث ۳۵۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَاكُمْ وَدَعْوَةَ الْوَالِدِ ، فَإِنَّهَا أَحَدُ مِنَ السَّيْفِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از نفرین پدر بترسید که آن از شمشیر برنده تر است .
 بحار الأنوار : ۹۴ / ۸۴ / ۷۴ .

حدیث ۳۵۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 دَعَاءُ أَوْفَالِ أُمَّتِي مُسْتَجَابٌ مَا لَمْ يُقَارَفُوا الذُّنُوبَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعای کودکان امت من ، در صورتی که به گناهان آلوده نشده باشند ، مستجاب می شود .
 بحار الأنوار : ۹۳/۳۵۷/۱۴ .

حدیث ۳۵۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَقُولُ اللَّهُ : مَنْ شَغَلَهُ ذِكْرِي عَنْ مَسْأَلَتِي أُعْطِيَتْهُ فَوْقَ مَا أُعْطِيَ السَّائِلِينَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند می فرماید : هر کس چنان به یاد من باشد که فراموش کند چیزی از من بخواهد، بالاتر از آن چیزی را که به سؤال کنندگان می دهم، به او عطا کنم .
 کنز العمال : ۱۸۷۴ .

حدیث ۳۵۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : يَا بَنَ آدَمَ ، أَطِغْنِي فِيمَا أَمَرْتُكَ ، وَلَا تَعَلَّمْنِي مَا يُصْلِحُكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند تبارک و تعالی فرموده است : ای آدمیزاد! از فرمانی که به تو داده ام اطاعت کن و صلاح کار خود را به من نیاموز .

بحار الأنوار : ۷۱/۱۷۸/۲۴

حدیث ۳۵۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا طَلَبَ مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ حَاجَةً فَالْحَ فِي الدُّعَاءِ ، أُسْتَجِيبَ لَهُ أَوْ لَمْ يُسْتَجِبْ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدا رحمت کند بنده ای را که از خداوند عز و جل حاجتی بخواهد و در دعا [برای آن حاجت] پافشاری کند ، خواه دعایش اجابت شود و یا نشود .

الکافی : ۲/۴۷۵/۶

حدیث ۳۵۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَدْعُوا اللَّهَ وَأَنْتُمْ مُوقِنُونَ بِالْإِجَابَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند را با حال یقین به اجابت بخوانید .
بحار الأنوار : ۹۳/۳۰۵/۱

حدیث ۳۵۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَعْوَةٌ فِي السِّرِّ تَعْدِلُ سَبْعِينَ دَعْوَةً فِي الْعَلَانِيَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک دعای پنهانی برابر است با هفتاد دعای آشکار .
الدعوات : ۱۸/۷

حدیث ۳۵۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا دَعَا أَحَدُكُمْ فَلْيُعْظِمِ الرَّغْبَةَ ؛ فَإِنَّهُ لَا يَتَعَاطَمُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه فردی از شما دعا می کند ، تقاضاهای بزرگ بنماید ؛ زیرا بر خداوند ، هیچ چیزی بزرگ (سنگین) نمی آید .

لا يتعاطمني : أي لا يعظم عليّ (النهاية : ج ۳ ص ۲۶۰ «عظم»).

حدیث ۳۵۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا دَعَا أَحَدٌ فَلْيَعْمَمْ فَإِنَّهُ أَوْجِبُ لِلدُّعَاءِ ، وَمَنْ قَدَّمَ أَرْبَعِينَ رَجُلًا مِنْ إِخْوَانِهِ قَبْلَ أَنْ يَدْعُوَ لِنَفْسِهِ اسْتُجِيبَ لَهُ فِيهِمْ وَفِي نَفْسِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه یک نفر دعا می کند، برای همه دعا کند؛ زیرا این دعا به اجابت نزدیکتر است . و کسی که پیش از دعا کردن برای خود برای چهل نفر از برادرانش دعا کند ، آن دعا در حق آنان و در حق خودش مستجاب شود .
بحار الأنوار : ۹۳/۳۱۳/۱۷ .

حدیث ۳۵۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْحَى اللَّهُ إِلَى بَعْضِ أَنْبِيَائِهِ : ... لَوْ أَنَّ أَهْلَ سَبْعِ سَمَاوَاتٍ وَأَرْضِينَ سَأَلُونِي جَمِيعًا فَأَعْطَيْتُ كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ مَسْأَلَتَهُ ، مَا نَقَصَ ذَلِكَ مِنْ مُلْكِي مِثْلَ جَنَاحِ بَعُوضَةٍ ، وَكَيْفَ يَنْقُصُ مُلْكُكَ أَنَا قَيِّمُهُ؟!
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به یکی از پیامبرانش وحی فرمود : «... اگر اهل هفت آسمان و زمین ، همگی ، از من درخواست کنند و خواسته یکایک آنان را برآورم ، این ، به اندازه بال پشه ای از مُلک من نمی کاهد . چگونه مُلکی که من ، مُلکدار آنم ، کاهش می یابد؟!» .
الأمالی للطوسی : ص ۵۸۴ ح ۱۲۰۸ .

حدیث ۳۵۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُرَدُّ دُعَاءٌ أَوْلَهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعایی که با بسم الله الرحمن الرحيم آغاز گردد رد نمی شود .
الدعوات : ۵۲/۱۳۱ .

حدیث ۳۵۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ كُلَّ دُعَاءٍ لَا يَكُونُ قَبْلَهُ تَمْجِيدٌ فَهُوَ أَبْتَرٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر دعایی که پیش از آن ستایش [خدا] نشود نافرجام است .
بحار الأنوار : ۹۳/۳۱۷/۲۱ .

حدیث ۳۵۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اغْتَمِمُوا الدُّعَاءَ عِنْدَ الرَّقَّةِ فَإِنَّهَا رَحْمَةٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعا کردن را هنگام رقت قلب غنیمت شمیرید که رقت قلب ، رحمت است .
الدعوات : ۳۰/۶۰ .

حدیث ۳۵۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَجِيبُ دُعَاءَ مَنْ قَلِبٌ غَافِلٌ لَاهٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که خداوند ، دعایی را که از دلی غافل و بی خبر باشد نمی پذیرد .

بحار الأنوار : ۹۳/۳۲۱/۳۱ .

حدیث ۳۵۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَطْبَ كَسْبِكَ تُسْتَجَبُ دَعْوَتُكَ ، فَإِنَّ الرَّجُلَ يَرْفَعُ اللَّقْمَةَ إِلَى فِيهِ (حراما)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : درآمدت را پاک کن تا دعایت مستجاب شود؛ زیرا هرگاه آدمی لقمه [ای حرام] به دهان خود ببرد

تا چهل روز دعایی از او پذیرفته نمی شود .

ما بین القوسین اثبتناه من بحار الأنوار : ۹۳/۳۵۸/۱۶ نقلًا عن المصدر .

حدیث ۳۵۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْعَبْدَ لَيَرْفَعُ يَدَهُ إِلَى اللَّهِ وَمَطْعَمُهُ حَرَامٌ، فَكَيْفَ يُسْتَجَابُ لَهُ وَهَذَا حَالُهُ!؟

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا بنده دستش را [برای دعا] به درگاه خدا بالا می برد در حالی که خوراکش حرام است ؛ با

چنین حالی ، چگونه دعایش مستجاب شود ؟

إرشاد القلوب : ۱۴۹ .

حدیث ۳۵۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَسْتَجِيبَ لِعَبْدٍ أذِنَ لَهُ فِي الدُّعَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند بخواهد که خواهش بنده ای را بر آورد، اجازه (توفیق) دعا کردن به او عطا فرماید .

کنز العمال : ۳۱۵۶ .

حدیث ۳۵۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَلُّوا اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ مَا بَدَا لَكُمْ مِنْ حَوَائِجِكُمْ حَتَّى شِسَعَ النَّعْلُ ؛ فَإِنَّهُ إِنْ لَمْ يُسَّرْهُ

لَمْ يَتَسَّرْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای هر حاجتی که دارید ، حتی اگر بند کفش باشد ، دست خواهش به سوی خداوند عز و جل

دراز کنید؛ زیرا تا او آن را

آسان نگرداند آسان [برآورده] نشود .

بحار الأنوار : ۹۳/۲۹۵/۲۳ .

حدیث ۳۵۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَعَرَّفْ إِلَى اللَّهِ فِي الرَّخَاءِ يَعْرِفَكَ فِي الشَّدَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هنگام آسایش، خود را به خدا بشناسان تا هنگام گرفتاری و سختی، تو را بشناسد .

بحار الأنوار : ۷۷/۸۷/۳ .

حدیث ۳۵۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ادْفَعُوا أَبْوَابَ الْبَلَاءِ بِالْدُّعَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : انواع بلاها را با دعا برطرف کنید.

بحار الأنوار : ۹۳/۲۸۸/۳ .

حدیث ۳۵۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَرُدُّ الْقَضَاءَ إِلَّا الدُّعَاءُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قضا را چیزی جز دعا بر نمی گرداند .

مکارم الأخلاق : ۲/۷/۱۹۷۸ .

حدیث ۳۵۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الدُّعَاءُ ، فَإِذَا أذِنَ اللَّهُ لِلْعَبْدِ فِي الدُّعَاءِ فَتَحَ لَهُ بَابَ الرَّحْمَةِ ، إِنَّهُ لَنْ يَهْلِكَ مَعَ الدُّعَاءِ أَحَدٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین عبادت دعاست . هرگاه خداوند به بنده اذن (توفیق) دعا دهد در رحمت را به روی او

بگشاید . با وجود دعا هرگز کسی هلاک نمی شود .

تنبيه الخواطر : ۲/۲۳۷ .

حدیث ۳۵۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَعْجَزَ النَّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنِ الدُّعَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ناتوانترین مردم کسی است که از دعا کردن ناتوان باشد .

الأمالی للطوسی : ۸۹/۱۳۶ .

حدیث ۳۵۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الدُّعَاءُ سِلَاحُ الْمُؤْمِنِ وَعَمُودُ الدِّينِ وَنُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعا سلاح مؤمن ، ستون دین ، و نور آسمانها و زمین است .
 الکافی : ۲/۴۶۸/۱ .

حدیث ۳۵۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الدُّعَاءُ مُخُّ الْعِبَادَةِ ، وَلَا يَهْلِكُ مَعَ الدُّعَاءِ أَحَدٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعا مغز عبادت است و با وجود دعا هیچ کس هلاک نمی شود .
 بحار الأنوار : ۹۳/۳۰۰/۳۷ .

حدیث ۳۵۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مُدَارَاةُ النَّاسِ نِصْفُ الْإِيمَانِ ، وَالرَّفْقُ بِهِمْ نِصْفُ الْعَيْشِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مدارا کردن با مردم نصف ایمان است و نرمی و مهربانی کردن با آنان نصف زندگی است .
 الکافی : ۲/۱۱۷/۵ .

حدیث ۳۵۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ثَلَاثٌ مَنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ لِمَ يَتِمُّ لَهُ عَمَلٌ : وَرَعٌ يَحْبُزُهُ عَنِ مَعَاصِي اللَّهِ ، وَخُلُقٌ يُدَارِي بِهِ النَّاسَ ، وَحِلْمٌ يَرُدُّ بِهِ جَهْلَ الْجَاهِلِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که هر کس نداشته باشد هیچ عملی از او تمام و کامل نیست: پاکدامنی و ورعی که او را از نافرمانی خدا بازدارد و خویی که به سبب آن با مردم مدارا کند و بردباری و حلمی که به وسیله آن رفتار جاهلانه نادان را دفع کند .
 الکافی : ۲/۱۱۶/۱ .

حدیث ۳۵۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَمَرَنِي رَبِّي بِمُدَارَاةِ النَّاسِ كَمَا أَمَرَنِي بِإِدَاءِ الْفَرَائِضِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پروردگارم، همان گونه که مرا به انجام واجبات فرمان داده ، به مدارا کردن با مردم نیز فرمان داده است .
 الکافی : ۲/۱۱۷/۴ .

حدیث ۳۵۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أُجْرٍ فَاعِلِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اجر کسی که به کار خوبی راهنمایی کند، مانند اجر کسی است که آن را انجام دهد.
 صحیح مسلم : ۳/۱۵۰۶/۱۳۳ .

حدیث ۳۵۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا هَمَمْتَ بِأَمْرٍ فَاسْتَخِرْ رَبَّكَ فِيهِ سَبْعَ مَرَّاتٍ ، ثُمَّ انْظُرْ إِلَى الَّذِي يَسْبِقُ إِلَى قَلْبِكَ فَإِنَّ الْخَيْرَ فِيهِ ، يَعْنِي : افْعَلْ ذَلِكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه قصد انجام کاری کردی ، درباره آن هفت بار از خدا طلب خیر کن . سپس ، بنگر که چه چیز زودتر به دلت خطور می کند ، خیر در همان است ؛ یعنی به همان عمل کن .
 بحار الأنوار : ۹۱/۲۶۵/۱۹ .

حدیث ۳۵۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که به کار خوب راهنمایی کند، مانند کسی است که آن را انجام داده است .
 کنز العمال : ۱۶۰۵۲ .

حدیث ۳۵۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ الْأُمُورِ خَيْرُهَا عَاقِبَةٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین کارها نیک فرجامترین آنهاست .
 الأموال للصدوق : ۵۷۶/۷۸۸ .

حدیث ۳۵۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ الْأُمُورِ عَزَائِمُهَا ، وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین کارها فرایض است، و بدترین کارها بدعتهاست .
 الاختصاص : ۳۴۲ .

حدیث ۳۵۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِأَهْلِ بَيْتٍ خَيْرًا فَفَقَّهَهُمْ فِي الدِّينِ ، وَوَقَّرَ صِبْغَهُمْ كَبِيرَهُمْ ، وَرَزَقَهُمُ الرِّفْقَ فِي مَعِيشَتِهِمْ ، وَالْقَصْدَ فِي نَفَقَاتِهِمْ ، وَبَصَّرَهُمْ عِيُوبَهُمْ فَيَتُوبُوا مِنْهَا ، وَإِذَا أَرَادَ بِهِمْ غَيْرَ ذَلِكَ تَرَكَهُمْ هَمَلًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خداوند خوبی خانواده ای را بخواهد آنان را در دین فقیه و آگاه کند ، کوچک آنان بزرگشان را گرامی و محترم شمارد ، در معیشتشان ملایمت و مدارا و در هزینه هایشان میانه روی روزیشان کند ، به عیبهایشان بینا گرداند و در نتیجه از آنها دست بکشند و توبه کنند ؛ و اگر برای خانواده ای خوبی نخواهد آنان را به حال خود رها کند .
کنز العمال : ۲۸۶۹۱ .

حدیث ۳۵۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ فُتِحَ لَهُ بَابٌ خَيْرٍ فَلْيَنْتَهِزْهُ ، فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي مَتَى يُغْلَقُ عَنْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در کار خیری به رویش گشوده شود ، باید در استفاده از این فرصت بشتابد ؛ زیرا او نمی داند که این در کی به رویش بسته می شود .
بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۵/۲ .

حدیث ۳۵۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مِنَ الْخَيْرِ مَا يُعَجَّلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند آن کار خوب را دوست دارد که با تعجیل صورت گیرد .
الکافی : ۲/۱۴۲/۴ .

حدیث ۳۵۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِذَا أَرَادَ بِقَوْمٍ بَقَاءً أَوْ نَمَاءً رَزَقَهُمُ الْقَصْدَ وَالْعِفَافَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند تبارک و تعالی هر گاه ماندگاری یا رشد مردمی را بخواهد ، صرفه جویی و پاکدامنی روزیشان کند .
الدر المنثور : ۳/۲۷۰ .

حدیث ۳۵۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ خَيْرًا أَكْثَرُ فَقَهَاءَهُمْ وَأَقَلَّ جُهَالَهُمْ ، فَإِذَا تَكَلَّمَ الْفَقِيهُ وَجَدَ أَعْوَانَ ، وَإِذَا تَكَلَّمَ الْجَاهِلُ قَهَرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خداوند خوبی مردمی را بخواهد ، شمار دین شناسان آنان را زیاد گرداند ، و نادانان را کم

کند . پس چون فقیه سخنی بگوید، برای سخن خود یارانی بیابد و چون نادان سخنی بگوید شکست خورد .
کنز العمال : ۲۸۶۹۲ .

حدیث ۳۵۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا عَاتَبَهُ فِيمَا مِمَّا بِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خداوند عز و جل خوبی بنده ای را بخواهد او را در خواب سرزنش می کند .
کنز العمال : ۳۰۷۶۵ .

حدیث ۳۵۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِعَبْدٍ خَيْرًا فَفَقَّهَهُ فَيَالِدِّينِ، وَزَهَّدَهُ فَيَالدُّنْيَا، وَبَصَّرَهُ بِعُيُوبِ نَفْسِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خداوند عز و جل خوبی بنده ای را بخواهد او را در دین فقیه و آگاه گرداند ، به دنیا بی
اعتنائش کند، و بینای عیبهایش سازد .
بحار الأنوار : ۷۷/۸۰/۳ .

حدیث ۳۵۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَرْبَعٌ مَنْ أُعْطِيَهُنَّ فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ : بَدْنَا صَابِرًا ، وَلِسَانًا ذَاكِرًا ، وَقَلْبًا شَاكِرًا ، وَزَوْجَةً صَالِحَةً .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چهار چیز است که به هر کس داده شود خیر دنیا و آخرت به او داده شده است : بدن شکیبا، زبان
گویا به ذکر خدا ، دل سپاسگزار، و همسر شایسته .
الجعفریات : ۲۳۰ . انظر وسائل الشیعة : ۱۴/۲۳/۸ .

حدیث ۳۵۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
جَمَاعُ الْخَيْرِ خَشِيَةُ اللَّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترس از خدا، مجمع خوبیهاست .
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث ۳۵۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ يَزْرَعُ خَيْرًا يُوشِكُ أَنْ يَخْصِدَ خَيْرًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خوبی بکارد زودا که خوبی بدرود .

بحار الأنوار : ۷۷/۷۶/۳ .

حدیث ۳۵۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِفْشَاءُ سِرِّ أَخِيكَ خِيَانَةٌ ، فَاجْتَنِبْ ذَلِكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فاش کردن راز برادرت خیانت است ؛ پس از این کار دوری کن .
 بحار الأنوار : ۷۷/۸۹/۳ .

حدیث ۳۵۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَمَّا عَلَامَةُ الْخَائِنِ فَأَرْبَعَةٌ: عِضْيَانُ الرَّحْمَانِ ، وَأَذَى الْجِيرَانِ ، وَبُغْضُ الْأَقْرَانِ ، وَالْقُرْبُ إِلَى الطُّغْيَانِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه خیانتکار چهار چیز است : نافرمانی خدای رحمان ، آزار رساندن به همسایگان ، نفرت از همگنان ، و نزدیک شدن به طغیان و سرکشی .
 تحف العقول : ۲۲ .

حدیث ۳۵۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَيْسَ مِنَّا مَنْ خَانَ بِالْأَمَانَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که درامانت خیانت کند .
 بحار الأنوار : ۷۵/۱۷۲/۱۴ .

حدیث ۳۵۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ فَتَكُونَ مِثْلَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به کسی که به تو خیانت کرده است خیانت نکن که تو نیز چون او خواهی بود .
 بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۷۵/۳ .

حدیث ۳۵۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَخَفْ فِي اللَّهِ لَوْمَةً لَائِمَةً .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در راه خدا از سرزنش هیچ سرزنش کننده ای پروا به دل راه مده .
 الخصال : ۵۲۶/۱۳ .

حدیث ۳۵۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا سَلَطَ اللَّهُ عَلَى ابْنِ آدَمَ إِلَّا مَنْ خَافَهُ ابْنَ آدَمَ ، وَلَوْ أَنَّ ابْنَ آدَمَ لَمْ يَخَفْ إِلَّا اللَّهَ مَا سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ غَيْرَهُ وَلَا وَكَلَّ ابْنَ آدَمَ إِلَّا إِلَى مَنْ رَجَاهُ ، وَلَوْ أَنَّ ابْنَ آدَمَ لَمْ يَزُجْ إِلَّا اللَّهَ مَا وَكَلَّ إِلَى غَيْرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بر آدمی مسلط نکرد مگر کسی را که آدمی از او می ترسد . اگر آدمی از کسی جز خدا نمی ترسید خداوند جز خود کسی را بر او مسلط نمی کرد . و آدمی واگذار نشد مگر به کسی که به او امید بست . اگر آدمی جز به خدا امید نمی بست به غیر خدا واگذار نمی شد .

کنز العمال : ۵۹۰۹ .

حدیث ۳۵۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَى لِمَنْ شَعَلَهُ خَوْفُ اللَّهِ عَنِ خَوْفِ النَّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا آن که ترس از خدا او را از ترس از مردم باز داشته باشد .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۲۶/۳۲ .

حدیث ۳۵۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : وَعِزَّتِي وَجَلَالِي ، لَا أَجْمَعُ عَلَى عِبْدِي خَوْفِينَ ، وَلَا أَجْمَعُ لَهُ أَمْنِينَ ، فَإِذَا أَمِنَنِي فِي الدُّنْيَا أَحَقَّتْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَإِذَا خَافَنِي فِي الدُّنْيَا أَمِنْتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای تبارک و تعالی فرمود: به عزت و جلالم سوگند که برای بنده ام دو ترس و دو امنیت فراهم نمی آورم : اگر در دنیا خود را از من ایمن بدانند در روز رستاخیز او را هراسان کنم و اگر در دنیا از من بترسد در روز قیامت او را ایمن گردانم .

بحار الأنوار : ۷۰/۳۷۹/۲۸ .

حدیث ۳۵۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ خَافَ أَذْلَجَ ، وَمَنْ أَذْلَجَ بَلَغَ الْمَنْزِلَ . أَلَا إِنَّ سِلْعَةَ اللَّهِ غَالِيَةٌ ، أَلَا إِنَّ سِلْعَةَ اللَّهِ الْجَنَّةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که [از خطر راه و راهزنان] بترسد شبانه حرکت کند و کسی که شب رو باشد ، به منزل رسد . بدانید که کالای خدا گرانبهاست ، بدانید که کالای خدا بهشت است .

کنز العمال : ۵۸۸۵ .

حدیث ۳۵۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ تَعْلَمُونَ قَدْرَ رَحْمَةِ اللَّهِ لَا تَكَلَّمْتُمْ عَلَيْهَا وَمَا عَمِلْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا ، وَلَوْ تَعْلَمُونَ قَدْرَ غَضَبِ اللَّهِ لَظَنَنْتُمْ بِأَنْ لَا تَنْجُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر اندازه رحمت خدا را بدانید هر آینه بر آن تکیه خواهید کرد و جز اندکی عمل نخواهید کرد و اگر اندازه خشم خدا را بدانید هر آینه خواهید پنداشت که هرگز نجات نمی یابید .
کنز العمال : ۵۸۹۴ .

حدیث ۳۵۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ بِاللَّهِ أَعْرَفَ كَانَ مِنَ اللَّهِ أَخْوَفَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خداشناس تر باشد خدا ترس تر است .
بحار الأنوار : ۷۰/۳۹۳/۶۴ .

حدیث ۳۵۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرآمد حکمت ترس از خداست .
بحار الأنوار : ۷۷/۱۳۳/۴۳ .

حدیث ۳۵۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْلَى النَّاسِ مَنَزِلَةٌ عِنْدَ اللَّهِ أَخَوْفُهُمْ مِنْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بلند پایه ترین مردم نزد خدا ترسانترین آنها از اوست .
بحار الأنوار : ۷۷/۱۸۰/۱۰ .

حدیث ۳۵۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ مُنْجِيَّاتٌ ... خَوْفُ اللَّهِ فِي السَّرِّ كَأَنَّكَ تَرَاهُ ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز نجاتبخش است ... ترس از خدا در نهان چنان که گویی او را می بینی ؛ چه اگر تو او را نمی بینی او تو را می بیند .
بحار الأنوار : ۷۰/۷/۵ .

حدیث ۳۵۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ شَارِبِ الْخَمْرِ كَمَثَلِ الْكَبْرِيتِ ، فَاَحْذَرُوهُ لَا يُتِنُّكُمْ كَمَا يُتِنُّ الْكَبْرِيتُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شرابخوار به گوگرد می ماند ؛ به او نزدیک مشوید که شما را بدبو می کند همچنان که گوگرد بدبو می کند.

بحار الأنوار : ۷۹/۱۵۰/۶۴ .

حدیث ۳۵۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَارِبُ الْخَمْرِ لَا تُصَدِّقُوهُ إِذَا حَدَّثَ ، وَلَا تُزَوِّجُوهُ إِذَا خَطَبَ ، وَلَا تَعُودُوهُ إِذَا مَرِضَ ، وَلَا تَحْضَرُوهُ إِذَا مَاتَ ، وَلَا تَأْتَمِنُوهُ عَلَى أَمَانَةٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شرابخوار اگر سخنی گفت باور نکنید ، اگر خواستگاری کرد به او زن ندهید ، اگر بیمار شد به عیادتش نروید ، اگر مُرد بر جنازه اش حاضر نشوید ، و به او امانت مسپارید .

بحار الأنوار : ۷۹/۱۲۷/۷ .

حدیث ۳۵۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْخَمْرُ أُمُّ الْفَوَاحِشِ وَالْكَبَائِرِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شراب ، مادر زشتکاریها و گناهان بزرگ است .
کنز العمال : ۱۳۱۸۱ .

حدیث ۳۵۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جُمِعَ الشَّرُّ كُلُّهُ فِي بَيْتٍ ، وَجُعِلَ مِفْتَاحُهُ شُرْبَ الْخَمْرِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدیها همه در یک خانه جمع شده اند و کلید آن خانه شرابخواری است .
بحار الأنوار : ۱۴۸/۵۸/۷۹ .

حدیث ۳۵۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُجْمَعُ الْخَمْرُ وَالْإِيمَانُ فَيَجُوفُ أَوْ قَلْبِ رَجُلٍ أَبَدًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شراب و ایمان هرگز در درون یا دل کسی با هم جمع نمی شوند .
بحار الأنوار : ۷۹/۱۵۲/۶۴ .

حدیث ۳۵۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- وَقَدْ قِيلَ لَهُ : إِنَّ فَلَانَةَ تَصُومُ النَّهَارَ وَتَقُومُ اللَّيْلَ ، وَهِيَ سَيِّئَةُ الْخَلْقِ تُؤْذِي جِيرَانَهَا بِلِسَانِهَا - : لَا خَيْرَ فِيهَا ، هِيَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - [هنگامی که] به ایشان عرض شد: فلان زن روزها را روزه می‌گیرد و شبها را به عبادت می‌گذراند اما بد اخلاق است و همسایگانش را با زبان خود می‌آزارد - فرمود: خیری در او نیست؛ او دوزخی است .
بحار الأنوار: ۷۱/۳۹۴/۶۳ .

حدیث ۳۵۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
سُوءُ الْخُلُقِ ذَنْبٌ لَا يُعْفَرُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بد خوئی گناهی نابخشودنی است .
المحجَّه البيضاء: ۵/۹۳ .

حدیث ۳۵۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ الْعَبْدَ لَيَبْلُغُ... بِسُوءِ خُلُقِهِ أَسْفَلَ دَرَجَةٍ فِي جَهَنَّمَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا بنده... با بد اخلاقیش به پایین ترین درجه دوزخ می‌رسد .
المعجم الكبير: ۱/۲۶۰/۷۵۴ .

حدیث ۳۵۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من، در حقیقت، برای این برانگیخته شده‌ام که مکارم اخلاق را به کمال رسانم .
کنز العمال: ۵۲۱۷ .

حدیث ۳۵۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَعَالِيَ الْأَخْلَاقِ وَيَكْرَهُ سَفْسَافَهَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند خوبیهای والارا دوست دارد و خوبیهای پست را ناخوش می‌دارد .
کنز العمال: ۵۱۸۰ .

حدیث ۳۵۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن مؤمن ایمانش کاملتر است که اخلاقش نیکوتر باشد .

الأمالی للطوسی : ۱۴۰/۲۲۷ .

حدیث ۳۵۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَحَبُّكُمْ إِلَيَّ وَأَقْرَبُكُمْ مِنِّي يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَجْلِسًا أَحْسَنُكُمْ خُلُقًا، وَأَشَدُّكُمْ تَوَاضُعًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا محبوبترین شما نزد من و نزدیکترینتان به من در روز قیامت ، خوشخوترین و افتاده ترین شماست .
 بحار الأنوار : ۷۱/۳۸۵/۲۶ .

حدیث ۳۵۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا مِنْ شَيْءٍ أَثْقَلُ فِي الْمِيزَانِ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در ترازوی اعمال، چیزی سنگینتر از خوشخویی نیست .
 عیون أخبار الرضا : ۲/۳۷/۹۸ ، بحار الأنوار : ۷۱/۳۸۳/۱۷ .

حدیث ۳۵۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ صَاحِبَ الْخُلُقِ الْحَسَنِ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا انسان خوشخو را پاداشی همانند پاداش روزه گیر شب زنده دار است .
 الکافی : ۲/۱۰۰/۵ .

حدیث ۳۵۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الْعَبْدَ لَيُلَبِّغُ بِحُسْنِ خُلُقِهِ عَظِيمَ دَرَجَاتِ الْآخِرَةِ وَشَرَفِ الْمَنَازِلِ ، وَإِنَّهُ لَضَعِيفُ الْعِبَادَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده ، هر چند در عبادت ضعیف باشد ، مسلماً با اخلاق نیک خود در آخرت به درجات بزرگ و منزلتهای والایی دست می یابد .
 المعجم الكبير : ۱/۲۶۰/۷۵۴ .

حدیث ۳۵۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حُسْنُ الْخُلُقِ يُثَبِّتُ الْمَوَدَّةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حُسنِ خُلُقِ، رشته دوستی را استوار می کند .
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۴۸/۷۱

حدیث ۳۵۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حُسْنُ الْخُلُقِ نِصْفُ الدِّينِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکخویی ، نصف دین است .
 الخصال : ۳۰/۱۰۶ .

حدیث ۳۵۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْإِسْلَامُ حُسْنُ الْخُلُقِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اسلام ، خوشخویی است .
 کنز العمال : ۵۲۲۵ .

حدیث ۳۵۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُلُّ مَوْلُودٍ يُوَلَّدُ عَلَى الْفِطْرَةِ ، يَعْنِي عَلَى الْمَعْرِفَةِ بِأَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ خَالِقُهُ ، فَذَلِكَ قَوْلُهُ : «وَلَمَّا سَأَلْتُهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ» .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر نوزادی بر فطرت زاده می شود ، یعنی می داند که خداوند عز و جل آفریدگار اوست . پس این است معنای سخن خداوند که : «اگر از آنان پرسیدی چه کسی آسمانها و زمین را آفریده است هر آینه گویند : خدا» .
 التوحید : ۳۳۱/۹ .

حدیث ۳۵۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَوَّلَ مَا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ أَرْوَاحَنَا ، فَأَنْطَقَهَا بِتَوْحِيدِهِ وَتَمْجِيدِهِ ، ثُمَّ خَلَقَ الْمَلَائِكَةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین موجودی که خداوند عز و جلیبیا فریید ، ارواح ما بود ، و آن گاه آنها را به توحید و تمجید خود گویا کرد ، سپس فرشتگان را خلق فرمود .
 عیون أخبار الرضا : ۱/۲۶۲/۲۲ .

حدیث ۳۵۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَوَّلُ مَا خَلَقَ اللَّهُ نُورِي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین چیزی که خدا بیافرید ، نور من بود .
 بحار الأنوار : ۱/۹۷/۷ .

حدیث ۳۵۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَا خَلَقَ اللَّهُ الْعَقْلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین چیزی که خدا آفرید، عقل بود .

بحار الأنوار : ۱/۹۷/۸

حدیث ۳۵۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَوَّلَ شَيْءٍ خَلَقَهُ اللَّهُ الْقَلَمُ، فَأَمَرَهُ فَكَتَبَ كُلَّ شَيْءٍ يَكُونُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین چیزی که خدا آفرید، قلم بود و آن گاه به آن فرمان داد و قلم هر آنچه را که باید خلق می

شد، نوشت .

کنز العمال : ۱۵۱۱۵ .

حدیث ۳۵۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاءَ الدُّنْيَا مِنَ الْمَوْجِ الْمَكْفُوفِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند آسمان فرودین (اول) را از موج مهار شده آفرید .

کنز العمال : ۱۵۱۸۸ .

حدیث ۳۵۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ شَيْءٍ خُلِقَ مِنْ مَاءٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی از آب آفریده شده است .

کنز العمال : ۱۵۱۱۹

حدیث ۳۵۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اخْتَلَفَتْ أُمَّةٌ بَعْدَ نَبِيِّهَا إِلَّا ظَهَرَ أَهْلُهَا عَلَى أَهْلِ حَقِّهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ امتی پس از پیامبر خود گرفتار اختلاف نشد مگر آن که باطل گرایان آن بر حق خواهانش

پیروز گشتند .

کنز العمال : ۹۲۹ .

حدیث ۳۵۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ما أَخْلَصَ عَبْدٌ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا إِلَّا جَزَتْ يَتَابِعُ الْحِكْمَةَ مِنْ قَلْبِهِ عَلَى لِسَانِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای چهل روز برای خدا اخلاص نورزید، مگر آن که چشمه های حکمت از دلش به
 زبانش جاری شد .
 عیون أخبار الرضا : ۲/۶۹/۳۲۱ .

حدیث ۳۵۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : لَا أُطَّلِعُ عَلَى قَلْبِ عَبْدٍ فَأَعْلَمُ مِنْهُ حُبَّ الْإِخْلَاصِ لِطَاعَتِي لَوْجَهِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي إِلَّا تَوَلَّيْتُ تَقْوِيمَهُ وَسِيَاسَتَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل فرماید : هرگاه دل بنده ام را بنگرم و دریابم که از روی اخلاص و برای خشنودی
 من طاعتم را به جا می آورد ، اصلاح و تربیت او را خود به عهده گیرم .
 بحار الأنوار : ۸۵/۱۳۶/۱۶ .

حدیث ۳۵۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ لِكُلِّ حَقٍّ حَقِيقَةً ، وَمَا بَلَغَ عَبْدٌ حَقِيقَةَ الْإِخْلَاصِ حَتَّى لَا يُحِبَّ أَنْ يُحْمَدَ عَلَى شَيْءٍ مِنْ عَمَلٍ لِلَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا هر حقی را حقیقتی است و بنده به حقیقت اخلاص نرسد، مگر آن گاه که دوست نداشته
 باشد در برابر کاری که برای خدا می کند، تمجید و ستایش شود .
 بحار الأنوار : ۷۲/۳۰۴/۵۱ .

حدیث ۳۵۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَمَامُ الْإِخْلَاصِ اجْتِنَابُ الْمَحَارِمِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دوری کردن از حرامها، کمال اخلاص است .
 کنز العمال : ۴۴۳۹۹ .

حدیث ۳۵۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا عَمِلْتَ عَمَلًا فَأَعْمَلْ لِلَّهِ خَالِصًا ؛ لِأَنََّّهُ لَا يَقْبَلُ مِنْ عِبَادِهِ الْأَعْمَالَ إِلَّا مَا كَانَ خَالِصًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کاری کردی، آن را تنها برای خدا انجام ده ؛ زیرا او تنها اعمال خالص بندگانش را می
 پذیرد .

بحار الأنوار: ۷۷/۱۰۳/۱.

حدیث ۳۵۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَخْلِصْ قَلْبَكَ يَكْفِكَ الْقَلِيلُ مِنَ الْعَمَلِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دلت را خالص گردان ، کارِ اندک، تو را بس باشد .
 بحار الأنوار: ۷۳/۱۷۵/۱۵.

حدیث ۳۵۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْعُلَمَاءُ كُلُّهُمْ هَلَكِي إِلَّا الْعَامِلِينَ ، وَالْعَامِلُونَ كُلُّهُمْ هَلَكِي إِلَّا الْمُخْلِصِينَ ، وَالْمُخْلِصُونَ عَلَى خَطَرٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عالمان همه به هلاکت درافتند مگر آنان که به علم خود عمل کنند و عاملان همه هلاک شوند،
 مگر آنان که از روی اخلاص کار کنند، و مخلصان در خطرند.
 تنبیه الخواطر: ۲/۱۱۸ .

حدیث ۳۵۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «أَوْ أَثَرُهُ مِنْ عِلْمٍ»
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - درباره آیه «یا نشانه ای از دانش» - فرمود : مقصود، خط است .
 الأحقاف : ۴ .

حدیث ۳۵۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْخَطُّ الْحَسَنُ يَزِيدُ الْحَقَّ وَصَحَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خط زیبا ، حق را آشکارتر می کند .
 الفردوس : ج ۲ ص ۲۰۰ ح ۲۹۹۴ .

حدیث ۳۵۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَمَّا عَلَامَةُ الْخَاشِعِ فَأَرْبَعَةٌ : مُرَاقَبَةُ اللَّهِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ ، وَرُكُوبُ الْجَمِيلِ ، وَالتَّفَكُّرُ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ، وَالمُنَاجَاةُ لِلَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه خاشع چهار چیز است : حساب بردن از خدا در نهان و آشکار، انجام کارهای نیک ،
 اندیشیدن برای روز قیامت، و راز و نیاز با خدا .
 تحف العقول : ۲۰ .

حدیث ۳۵۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُنْفِقُ عُمَرُهُ فِي طَلَبِ الدُّنْيَا خَاسِرٌ الصَّفْقَةُ ، عَادِمُ التَّوْفِيقِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که عمر خود را در طلب دنیا صرف کند در این معامله زیان کرده و توفیق را از دست داده است .
 تنبیه الخواطر : ۲/۱۱۹ .

حدیث ۳۵۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْخَاسِرُ مَنْ غَفَلَ عَنِ إِصْلَاحِ الْمَعَادِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیانکار کسی است که از آباد کردن آخرت غافل ماند .
 تنبیه الخواطر : ۲/۱۱۸ .

حدیث ۳۶۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خِدْمَةُ الْمُؤْمِنِ لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ دَرَجَةٌ لَا يُدْرَكُ فَضْلُهَا إِلَّا بِمِثْلِهَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدمت کردن مؤمن به برادر مؤمنش، مقامی است که فضیلت و ثواب آن جز با همانند آن (خدمت) به دست نیاید .
 مستدرک الوسائل : ۱۲/۴۲۹/۱۴۵۲۴ .

از ۳۶۰۱ تا ۳۸۰۰**حدیث ۳۶۰۱**

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَيُّمَا مُسْلِمٍ خَدَمَ قَوْمًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ مِثْلَ عَدَدِهِمْ خُدَامًا فِي الْجَنَّةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر مسلمانی که گروهی از مسلمانان را خدمت کند، خداوند به تعداد آنان در بهشت به او خدمتکار دهد .
 الکافی : ۲/۲۰۷/۱ .

حدیث ۳۶۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا عَلَيْكُمْ أَنْ تُعْجَبُوا بِأَحَدٍ حَتَّى تَنْظُرُوا بِمَا يُحْتَمُّ لَهُ ، فَإِنَّ الْعَامِلَ يَعْمَلُ زَمَانًا مِنْ عُمَرِهِ أَوْ بُرْهَانًا مِنْ دَهْرِهِ بِعَمَلٍ صَالِحٍ لَوْ مَاتَ عَلَيْهِ دَخَلَ

الْجَنَّةَ، ثُمَّ يَتَحَوَّلُ فَيَعْمَلُ عَمَلًا سَيِّئًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا فرجام کسی بر شما معلوم نشده از [اعمال خوب] او به شگفت نیایید . چه آن که آدمی [گاه] زمانی دراز از عمر خود، یا برهه ای از روزگارش را کارهای شایسته می کند که اگر با همان وضع بمیرد به بهشت می رود، اما ناگهان تغییر می کند و کارهای ناشایست انجام می دهد .
کنز العمال : ۵۸۹ .

حدیث ۳۶۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزَالُ الْمُؤْمِنُ خَائِفًا مِنْ سُوءِ الْعَاقِبَةِ، لَا يَتَيَقَّنُ الْوُصُولَ إِلَى رِضْوَانِ اللَّهِ حَتَّى يَكُونَ وَقْتُ نَزْعِ رُوحِهِ وَظُهُورِ مَلَكِ الْمَوْتِ لَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن پیوسته از بدفرجامی هراسان است و تا زمان جان کندن و ظاهر شدن ملک الموت بر او یقین ندارد که به رضوان الهی خواهد رسید .
بحار الأنوار : ۷۱/۳۶۶/۱۳ .

حدیث ۳۶۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ الزَّمَنَ الطَّوِيلَ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، ثُمَّ يُخْتَمُ لَهُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [گاه] آدمی زمانی دراز عمل اهل بهشت را انجام می دهد، اما سرانجامش به عمل اهل دوزخ ختم می شود .
کنز العمال : ۵۴۵

حدیث ۳۶۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِيَسْتَحْيِيَ أَحَدُكُمْ مِنْ مَلَائِكَةِ اللَّذِينَ مَعَهُ، كَمَا يَسْتَحْيِي مِنْ رَجُلَيْنِ صَالِحِينَ مِنْ جِيرَانِهِ، وَهُمَا مَعَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هریک از شما باید از دو فرشته ای که با خود دارد شرم کند ، همچنان که از دو همسایه خوب خود که شب و روز در کنارش هستند شرم می کند .
کنز العمال : ۵۷۵۱ .

حدیث ۳۶۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اسْتَحْيِ مِنَ اللَّهِ اسْتِحْيَاءَكَ مِنْ صَالِحِي جِيرَانِكَ؛ فَإِنَّ فِيهَا زِيَادَةَ الْيَقِينِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خدا شرم کن همچنان که از همسایگان خوب خود شرم می کنی ؛ زیرا شرم کردن از خدا بر یقین می افزاید .
بحار الأنوار : ۷۸/۲۰۰/۲۸ .

حدیث ۳۶۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَمْ يَبْقَ مِنْ أُمَّتِ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ إِلَّا قَوْلُ النَّاسِ : إِذَا لَمْ تَشْتَحِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از مثل های پیامبران علیهم السلام ، جز این سخن مردم بر جای نمانده است : وقتی شرم نداشتی، هر کاری می خواهی بکن .
 عیون أخبار الرضا : ۲/۵۶/۲۰۷ .

حدیث ۳۶۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ لِكُلِّ دِينٍ خُلُقًا ، وَإِنَّ خُلُقَ الْإِسْلَامِ الْحَيَاءُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا هر دینی را خوبی است ، و خوی اسلام، شرم است .
 كنز العمال : ۵۷۵۷ .

حدیث ۳۶۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْحَيَاءُ حَيَاءُ إِنْ : حَيَاءُ عَقْلِ وَحَيَاءُ حُجْمٍ ، فَحَيَاءُ الْعَقْلِ الْعِلْمُ ، وَحَيَاءُ الْحُجْمِ الْجَهْلُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شرم دو گونه است : شرم خردمندانه و شرم احمقانه . شرم خردمندانه، دانش است، و شرم احمقانه، جهل و نادانی .
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۴۹/۷۵ .

حدیث ۳۶۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَلَا تَتَقَى اللَّهَ فِي هَذِهِ الْبَهِيمَةِ الَّتِي مَلَكَكَ اللَّهُ تَعَالَى إِيَّاهَا ؟! فَإِنَّهُ شَكَأَ إِلَيَّ أَنْكَ تُجِيعُهُ وَتُدْتَبُّهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آیا درباره این بی زبانی که خداوند در اختیار تو گذاشته است، از خدا نمی ترسی؟! او از درد و رنجی که به وی می رسانی نزد من شکایت کرد .
 كنز العمال : ۲۴۹۸۲ .

حدیث ۳۶۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَعَنَ اللَّهُ مَنْ مَثَلَ بِالْحَيَوَانِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لعنت خدا بر کسی که حیوانی را مثله کند .
 كنز العمال : ۲۴۹۷۱ .

حدیث ۳۶۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ غُفِرَ لَكُمْ مَا تَأْتُونَ إِلَى الْبَهَائِمِ لَغُفِرَ لَكُمْ كَثِيرًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر ستمی که به حیوانات می کنید بر شما بخشیده شود، بسیاری از گناهان شما بخشوده شده است .

کنز العمال : ۲۴۹۷۳

حدیث ۳۶۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَتَلَ عُصْفُورًا عَبَثًا عَجَّ إِلَى اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْهُ ، يَقُولُ : يَا رَبِّ ، إِنَّ فُلَانًا قَتَلَنِي عَبَثًا وَلَمْ يَقْتُلْنِي لِمَنْفَعَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس گنجشکی را بی سبب بکشد، آن گنجشک در روز قیامت از او به درگاه خدا بنالد و بگوید :

پروردگار من ! فلانی مرا نه برای استفاده که بی سبب کشت .

کنز العمال : ۳۹۹۷۱

حدیث ۳۶۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ دَابَّةٍ - طَائِرٍ وَلَا غَيْرِهِ - يُقْتَلُ بِغَيْرِ الْحَقِّ إِلَّا سُخِّصَ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر حیوانی - پرنده یا جز آن - که به ناحق کشته شود در روز قیامت از قاتل خود شکایت خواهد

کرد .

کنز العمال : ۳۹۹۶۸

حدیث ۳۶۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

غُفِرَ لِامْرَأَةٍ مُؤْمِسَةٍ مَرَّتْ بِكَلْبٍ عَلَى رَأْسِ رَكِيٍّ يَلْهَثُ كَادَ يَقْتُلُهُ الْعَطَشُ ، فَتَزَعَّتْ خُفَّهَا فَأَوْثَقَتْهُ بِخِمَارِهَا فَتَزَعَّتْ لَهُ مِنَ الْمَاءِ ، فُغْفِرَ لَهَا بِذَلِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زنی بدکاره سگی را دید که بر سر چاهی له له می زند و کم مانده است از تشنگی بمیرد . او کفش

خود را در آورد و آن را به روسری خود بست و به وسیله آن از چاه آب کشید [و به آن حیوان داد] ؛ و به سبب این کار آمرزیده

شد .

کنز العمال : ۴۳۱۱۶

حدیث ۳۶۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَضْرِبُوا الدَّوَابَّ عَلَى وُجُوهِهَا؛ فَإِنَّهَا تُسَبِّحُ بِحَمْدِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به صورت حیوانات نزنید؛ زیرا آنها حمد و تسبیح خدا می گویند.

الکافی : ۶/۵۳۸/۴ ، الخصال : ۶۱۸/۱۰ .

حدیث ۳۶۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِلدَّابَّةِ عَلَى صَاحِبِهَا سِتُّ خِصَالٍ : يَغْلُفُهَا إِذَا نَزَلَ ، وَيَعْرِضُ عَلَيْهَا الْمَاءَ إِذَا مَرَّ بِهِ ، وَلَا يَضْرِبُهَا إِلَّا عَلَى حَقٍّ ، وَلَا يُحْمَلُهَا مَا لَا تُطِيقُ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حیوان شش حق به گردن صاحب خود دارد : هر گاه از آن پیاده شد علفش دهد ، هر گاه از آبی گذشت آبش دهد ، به ناحق آن را نزند ، بیشتر از قدرتش آن را بار نکند ، بیشتر از توانش آن را راه نبرد و مدت زیادی روی آن درنگ نکند .

فی المصدر : «یطبق»، والتصویب من مستدرک الوسائل .

حدیث ۳۶۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ارْكَبُوا هَذِهِ الدَّوَابَّ سَالِمَةً وَاتَّدَعُوا سَالِمَةً ، وَلَا تَتَّخِذُوهَا كَرَاسِيٍّ لِأَحَادِيثِكُمْ فِي الطَّرِيقِ وَالْأَسْوَاقِ ، فَرَبَّ مَرْكُوبَةٍ خَيْرٌ مِنْ رَاكِبِهَا
وَأَكْثَرُ ذِكْرًا لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مِنْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چارپایان سالم را سوار شوید و آنها را سالم نگه دارید و آنها را کرسی خطابه و صحبت‌های خود در کوچه ها و بازارها نکنید؛ زیرا بسا مرکوبی که از سوارش بهتر و بیشتر از او به یاد خداوند تبارک و تعالی باشد.

کنز العمال : ۲۴۹۵۷ .

حدیث ۳۶۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرُّفُقَ وَيُعِينُ عَلَيْهِ ، فَإِذَا رَكَبْتُمُ الدَّوَابَّ الْعُجْفَ فَأَنْزِلُوهَا مَنَازِلَهَا ، فَإِنْ كَانَتِ الْأَرْضُ مُجْدِيَةً فَانْجُوا عَنْهَا ، وَإِنْ كَانَتْ
مُخْصِبَةً فَأَنْزِلُوهَا مَنَازِلَهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ملایمت و مدارا کردن را دوست دارد و بر انجام آن کمک می کند . پس ، هر گاه چارپایان لاغر را سوار شدید ، آنها را در منزل‌هایشان فرود آورید . اگر زمین خشک و بی گیاه بود با شتاب از آن بگذرید و اگر سرسبز و پر علف بود، آنها را در آن جا استراحت دهید .

الکافی : ۲/۱۲۰/۱۲ .

حدیث ۳۶۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا أَبْصَرَ نَاقَةً مَعْقُولَةً وَعَلَيْهَا جِهَازُهَا - : أَيْنَ صَاحِبُهَا ؟ مَرُوءٌ فَلَيْسَتْ عِدَّةً لِلْخُصُومَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - وقتی ماده شتری را دید که زانویش بسته شده و بارش همچنان بر پشت اوست - فرمود : صاحب او

کجاست ؟ به او بگویید خودش را برای شکایت [این شتر در قیامت] آماده کند .

بحار الأنوار: ۷/۲۷۶/۵۰.

حدیث ۳۶۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَضَى لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ حَاجَةً كَانَ كَمَنْ عَبَدَ اللَّهَ دَهْرَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس برای برادر مؤمن خود حاجتی برآورد، چنان است که همه عمرش را به عبادت خدا سر کرده باشد .

الأمالی للطوسی : ۴۸۱/۱۰۵۱ .

حدیث ۳۶۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَشَى فِي عَوْنِ أَخِيهِ وَمَنْفَعْتِهِ فَلَهُ ثَوَابُ الْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که برای کمک به برادر خود و نفع رساندن به او اقدام کند پاداش مجاهدان در راه خدا را خواهد داشت .

ثواب الأعمال : ۳۴۰/۱ .

حدیث ۳۶۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَعَى فِي حَاجَةِ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ فَكَأَنَّمَا عَبَدَ اللَّهَ تِسْعَةَ آلَافِ سَنَةٍ ، صَائِمًا نَهَارَهُ قَائِمًا لَيْلَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در راه برآوردن نیاز برادر مؤمن خود بکوشد، چنان است که نه هزار سال با روزه گرفتن و شب زنده داری خدا را عبادت کرده باشد .

بحار الأنوار: ۷۴/۳۱۵/۷۲ .

حدیث ۳۶۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَأَدَ الْحَلِيمِ أَنْ يَكُونَ نَبِيًّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدم بردبار به پیامبری نزدیک است .

بحار الأنوار: ۴۳/۷۰/۶۱ .

حدیث ۳۶۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَحِلُّ لِمَرِيٍّ مِنْ مَالِ أَخِيهِ شَيْءٌ إِلَّا بِطِيبِ نَفْسٍ مِنْهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای هیچ کس، چیزی از مال برادرش روا نیست، مگر با رضایت خود او .
کنز العمال : ۳۰۳۴۵ .

حدیث ۳۶۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِيَّاكُمْ وَالْيَمِينَ الْفَاجِرَةَ ؛ فَإِنَّهَا تَدْعُ الدِّيَارَ بِلَاغٍ مِنْ أَهْلِهَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از سوگند دروغ بپرهیزید، که آن، خانه ها را از ساکنانش خالی می کند .
ثواب الأعمال : ۲۷۰/۳

حدیث ۳۶۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْقَلْبُ يَتَحَمَّلُ الْحِكْمَةَ عِنْدَ خُلُوقِ الْبَطْنِ ، الْقَلْبُ يَمْجُجُ الْحِكْمَةَ عِنْدَ امْتِلَاءِ الْبَطْنِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن گاه که شکم خالی باشد، دل حکمت را می پذیرد ؛ زمانی که معده پر باشد، دل حکمت را بیرون می افکند .
تنبيه الخواطر : ۲/۱۱۹ .

حدیث ۳۶۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ أَشْرَفَ الْحَدِيثِ ذِكْرُ اللَّهِ ، وَرَأْسَ الْحِكْمَةِ طَاعَتُهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا بهترین سخن، ذکر خداست و سرآمد حکمت، اطاعت از اوست .
الأمالی للصدوق : ۵۷۶/۷۸۸ .

حدیث ۳۶۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ الرَّفْقَ رَأْسُ الْحِكْمَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا مدارا کردن، سرآمد حکمت است .
کنز العمال : ۵۴۴۴ .

حدیث ۳۶۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللَّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترس از خدا، سرآمد حکمت است .
کنز العمال : ۵۸۷۳ ، بحار الأنوار : ۷۸/۴۵۳/۲۳ .

حدیث ۳۶۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَلِمَةُ الْحِكْمَةِ يَسْمَعُهَا الْمُؤْمِنُ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سخن حکیمانه ای را که مؤمن بشنود بهتر از عبادت یک سال است .
 بحار الأنوار: ۷۷/۱۷۲/۸ .

حدیث ۳۶۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَادَ الْحَكِيمُ أَنْ يَكُونَ نَبِيًّا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حکیم، به پیامبری نزدیک است .
 کنز العمال : ۴۴۱۲۳ .

حدیث ۳۶۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُحْتَكِرُ فِي سُوقِنَا كَالْمُلْجِدِ فِي كِتَابِ اللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در بازار ما دست به احتکار زند به منزله کسی است که کتاب خدا را انکار کند .
 کنز العمال : ۹۷۱۷

حدیث ۳۶۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 بَيْسَ الْعَبْدِ الْمُحْتَكِرِ ، إِنَّ أَرْخَصَ اللَّهُ تَعَالَى الْأَشْعَارَ حَزْنَ ، وَإِنْ أَغْلَاها اللَّهُ فَرِحَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بد بنده ای است محتکر ! اگر خداوند متعال قیمتها را کاهش دهد، او اندوهگین می شود و اگر گران کند شاد می گردد .
 کنز العمال : ۹۷۱۵

حدیث ۳۶۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يُحْشِرُ الْحَكَارُونَ وَقَتْلَةُ الْأَنْفُسِ إِلَى جَهَنَّمَ فِي دَرَجَةٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محتکران و آدم کشان در جهنم همدرجه اند .
 کنز العمال : ۹۷۳۹ .

حدیث ۳۶۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ جَمَعَ طَعَامًا يَتَرَبَّصُّ بِهِ الْعَلَاءَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا فَقَدْ بَرِيَ مِنَ اللَّهِ وَبَرِيَ اللَّهُ مِنْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس خوراکی را به امید گران شدن چهل روز انبار کند از خداوند بری شده و خدا نیز از او بری و بیزار است .

بحار الأنوار : ۶۲/۲۹۲ .

حدیث ۳۶۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّمَا رَجُلٍ اشْتَرَى طَعَامًا فَكَبَسَهُ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا يُرِيدُ بِهِ عِلَاءَ الْمُسْلِمِينَ ، ثُمَّ بَاعَهُ فَتَصَدَّقَ بِثَمَنِهِ لَمْ يَكُنْ كَفَّارَةً لِمَا صَنَعَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس خوراکی را بخرد و برای این که آن را به مسلمانان گران بفروشد چهل روز انبار کند و پس از چهل روز آن را بفروشد و همه درآمد آن را هم صدقه بدهد کفاره گناه او نخواهد شد .

الأمالی للطوسی : ۶۷۶/۱۴۲۷ .

حدیث ۳۶۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُحْتَكِرُ مَلْعُونٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محتکر، ملعون (به دور از رحمت خدا) است .

بحار الأنوار : ۶۲/۲۹۲ ؛ کنز العمال : ۹۷۱۶ .

حدیث ۳۶۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَحْتَكِرُ إِلَّا الْخَوَّانُونَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جز خیانتکاران، احتکار نمی کنند .

کنز العمال : ۹۷۳۸

حدیث ۳۶۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَحْتَكِرُ إِلَّا خَاطِئٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی جز گنهکار، دست به احتکار نمی زند .

کنز العمال : ۹۷۲۳ .

حدیث ۳۶۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ حُقُوقَ اللَّهِ جَلَّ ثَنَاؤُهُ أَعْظَمُ مِنْ أَنْ يَقُومَ بِهَا الْعِبَادُ ، وَإِنَّ نِعَمَ اللَّهِ أَكْثَرُ مِنْ أَنْ يُحْصِيَهَا الْعِبَادُ ، وَلَكِنْ أَمْسُوا وَأَصْبِحُوا تَائِبِينَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حقوق خداوند جل ثناؤه بزرگتر از آن است که بندگان بتوانند آنها را به جای آورند و نعمتهای خدا بیشتر از آن است که بندگان شماره کنند ، اما شب و روز توبه کنید .
مکارم الأخلاق : ۲/۳۶۵/۲۶۶۱ .

حدیث ۳۶۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَقْبَلِ الْحَقَّ مِمَّنْ أَتَاكَ بِهِ - صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا - وَإِنْ كَانَ بَغِيضًا ، وَازْدُدِ الْبَاطِلَ عَلَى مَنْ جَاءَ بِهِ مِنْ صَغِيرٍ أَوْ كَبِيرٍ وَإِنْ كَانَ حَيِيًّا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حق را از هر کس که برایت آورد - کوچک یا بزرگ - بپذیر هر چند دشمنت باشد و باطل را هر که آورد کوچک یا بزرگ به خودش برگردان هر چند دوست باشد .
کنز العمال : ۴۳۱۵۲ .

حدیث ۳۶۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا لَا يَمْنَعَنَّ رَجُلًا مَهَابَةُ النَّاسِ أَنْ يَتَكَلَّمَ بِالْحَقِّ إِذَا عَلِمَهُ . أَلَا إِنَّ أَفْضَلَ الْجِهَادِ
كَلِمَةً حَقًّا عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان ! مبادا ترس از مردم مانع آن شود که کسی حق را بداند و نگوید . بدانید که
برترین جهاد سخن حقی است که در برابر فرمانروای ستمگر و منحرف گفته شود .
کنز العمال : ۴۳۵۸۸ .

حدیث ۳۶۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَقَى النَّاسَ مَنْ قَالَ الْحَقَّ فِيمَالَهُ وَعَلَيْهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با تقواترین مردم کسی است که حق را بگوید، چه به سودش باشد چه به زیانش .
الأمالی للصدوق : ۷۲/۴۱ .

حدیث ۳۶۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَسْبُ ابْنِ آدَمَ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يُحَقِّرَ أَحَاهُ الْمُسْلِمَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در بدی فرزند آدم همین بس که برادر مسلمان خود را تحقیر کند .
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث ۳۶۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُحَقِّرَنَّ أَحَدًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ، فَإِنَّ صَغِيرَهُمْ عِنْدَ اللَّهِ كَبِيرٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگز هیچ مسلمانی را خوار و حقیر مشمار؛ زیرا کوچک آنان هم نزد خداوند بزرگ است .

تنبيه الخواطر : ۱/۳۱

حدیث ۳۶۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اسْتَدَلَّ مُؤْمِنًا أَوْ مُؤْمِنَةً ، أَوْ حَقَّرَهُ لِفَقْرِهِ أَوْ قِلَّةِ ذَاتِ يَدِهِ ، شَهَرَهُ اللَّهُ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، ثُمَّ يَفْضَحُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس مرد یا زن مؤمنی را، به سبب تهیدستی یا کم بضاعتی، خوار و حقیر شمارد، خداوند متعال

در روز رستاخیز او را انگشت نما و سپس رسوایش کند .

بحار الأنوار : ۷۲/۴۴/۵۲ .

حدیث ۳۶۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزُرَنَّ أَحَدُكُمْ بِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي أَيُّهُمْ وَلِيُّ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ یک از شما نباید احدی از بندگان خدا را خوار و بی مقدار بشمرد؛ زیرا نمی داند که کدام

یک از آنها دوست خداست .

بحار الأنوار : ۷۵/۱۴۷/۲۱ .

حدیث ۳۶۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ يَذْهَبَنَّ النَّسِيَانَ وَيُحْدِثَنَّ الذِّكْرَ : قِرَاءَةُ الْقُرْآنِ ، وَالسَّوَاكُ ، وَالصِّيَامُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز فراموشی را از بین می برد و حافظه می آورد : تلاوت قرآن ، مسواک زدن و روزه .

بحار الأنوار : ۶۲/۲۶۶/۳۹ .

حدیث ۳۶۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ الَّذِي يَتَعَلَّمُ فِي صِغَرِهِ كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ ، وَمَثَلُ الَّذِي يَتَعَلَّمُ فِي كِبَرِهِ كَالَّذِي يَكْتُبُ عَلَى الْمَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حکایت کسی که در خرد سالی می آموزد همچون نقشی است که روی سنگ کنده می شود

و حکایت کسی که در کهنسالی می آموزد همانند کسی است که بر آب بنویسد .

کنز العمال : ۲۹۳۳۶ .

حدیث ۳۶۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَحْسِنُ إِلَى مَنْ أَسَاءَ إِلَيْكَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به کسی که در حق تو بدی کرده است ، خوبی کن .
کنز الفوائد : ۲/۳۱ .

حدیث ۳۶۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
جُبِلَتْ الْقُلُوبُ عَلَى حُبِّ مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْهَا ، وَبُغِضَ مَنْ أَسَاءَ إِلَيْهَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دلها بر محبت کسی که به آنها خوبی کند و بر نفرت از کسی که به آنها بدی روا دارد ، سرشته شده است .
تحف العقول : ۳۷ .

حدیث ۳۶۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
وَجِدْتُ الْحَسَنَةَ نُورًا فِي الْقَلْبِ ، وَزَيْنًا فِي الْوَجْهِ ، وَقُوَّةً فِي الْعَمَلِ ، وَوَجِدْتُ الْخَطِيئَةَ سَوَادًا فِي الْقَلْبِ ، وَوَهْنًا فِي الْعَمَلِ ، وَشَيْنًا فِي الْوَجْهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکی را نور دل و آرایه رخسار و نیروی کار یافتم، و بدی و گناه را سیاهی دل و سستی در کار و زشتی چهره .
کنز العمال : ۴۴۰۸۴ .

حدیث ۳۶۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ نَدَامَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، رَجُلٌ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پشیمانترین مردمان در روز رستاخیز کسی است که آخرت خود را برای دنیای دیگری بفروشد .
کنز العمال : ۱۴۹۳۶ .

حدیث ۳۶۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اسْتَعِينُوا عَلَى قَضَاءِ حَوَائِجِكُمْ بِالْكَتْمَانِ ، فَإِنَّ كُلَّ ذِي نِعْمَةٍ مَحْسُودٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در برآوردن نیازهای خود از کتمان کمک گیرید ، زیرا هر صاحب نعمتی محسود واقع می شود .
شرح نهج البلاغه : ۱/۳۱۶ .

حدیث ۳۶۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِمُوسَى بْنِ عِمْرَانَ: إِنَّ الْحَاسِدَ سَاخِطٌ لِنِعْمِي، صَادٌّ لِقِسْمِي الَّذِي قَسَمْتُ بَيْنَ عِبَادِي.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل به موسی بن عمران فرمود: حسود از نعمتهای من ناراحت است و از قسمتی که
 برای بندگانم مقرر داشته ام رویگردان .
 الکافی : ۲/۳۰۷/۶ .

حدیث ۳۶۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُحَاسِبُ كُلَّ خَلْقٍ إِلَّا مَنْ أَشْرَكَ بِاللَّهِ، فَإِنَّهُ لَا يُحَاسِبُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيُؤَمَّرُ بِهِ إِلَى النَّارِ.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل از همه خلائق حساب می کشد مگر از کسی که به خدا شرک ورزیده باشد . در
 روز قیامت دستور داده می شود که او را بدون حسابرسی به دوزخ افکنند .
 عیون أخبار الرضا : ۲/۳۴/۶۶ .

حدیث ۳۶۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: أَيْ عِبَادِي الَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِي، وَقَتَلُوا وَأُذُوا فِي سَبِيلِي، وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِي، اذْخُلُوا الْجَنَّةَ، فَيَدْخُلُونَهَا بغير
 عَذَابٍ وَلَا حِسَابٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال فرموده است : ای بندگان من که در راه من جنگیدید و در راه من کشته شدید و آزار
 دیدید و در راه من جهاد کردید! به بهشت درآید، پس ، آنان، بی آن که عذابی بینند و حسابرسی شوند، به بهشت درآیند .
 کنز العمال : ۱۶۶۳۵ .

حدیث ۳۶۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَسَنُ خُلُقِكَ يُخَفِّفُ اللَّهُ حِسَابَكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اخلاقت را نیکو گردان خداوند حساب تو را سبک می کند .
 بحار الأنوار : ۷۱/۳۸۳/۲۰ .

حدیث ۳۶۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَقْنَعُ بِمَا أُوتِيَتْهُ يَخْفَى عَلَيْكَ الْحِسَابُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به آنچه به تو داده شده است قناعت کن، تا کار حسابرسی بر تو آسان گردد .

أعلام الدین : ۳۴۴ .

حدیث ۳۶۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ : عَنْ عُمْرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ ، وَ (عَنْ) شَبَابِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ ، وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ ، وَعَنْ حُبِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت، بنده قدم از جای خود بر ندارد تا آن گاه که از چهار چیز باز خواست شود : از عمرش، که در چه راهی صرف کرده است؟ از جوانیش؛ که در چه راهی به سر آورده است؟ از مالش؛ که از کجا آورده و در کجا خرج کرده است؟ و از دوستی ما خاندان .

الخصال : ۲۵۳/۱۲۵ .

حدیث ۳۶۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ نَعِيمٍ مَسْئُولٌ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا مَا كَانَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَعَالَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت از هر نعمتی باز خواست می شود، مگر آنچه در راه خداوند متعال صرف شده باشد .
بحار الأنوار : ۷/۲۶۱/۱۰ .

حدیث ۳۶۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَا يُسْأَلُ عَنْهُ الْعَبْدُ حُبِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین چیزی که بنده درباره آن پرسش می شود، محبت ما خاندان است .
عیون أخبار الرضا : ۲/۶۲/۲۵۸ .

حدیث ۳۶۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا ، وَزِنُوهَا قَبْلَ أَنْ تُوزَنُوا ، وَتَجَهَّزُوا لِلْعَرْضِ الْأَكْبَرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیش از آن که مورد حسابرسی قرار گیرید، خود به حساب نفستان برسید و پیش از آن که سنجیده شوید، خود نفستان را در ترازوی سنجش بگذارید و برای آن حسابرسی بزرگ آماده شوید .
بحار الأنوار : ۷۰/۷۳/۲۶ .

حدیث ۳۶۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا وَإِنَّكُمْ فِي يَوْمٍ عَمَلٍ وَلَا حِسَابٍ فِيهِ ، وَيُوشِكُ أَنْ تَكُونُوا فِي يَوْمٍ حِسَابٍ لَيْسَ فِيهِ عَمَلٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هلا! اینک شما در روزی هستید که هنگام عمل است و حسابرسی در آن نیست، و زودا که به روزی برسید که روز حسابرسی است نه جای عمل .
 أعلام الدین : ۳۴۵ .

حدیث ۳۶۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ما عُبدَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَى مِثْلِ طَوْلِ الْحُزْنِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل با چیزی همانند اندوه طولانی عبادت نشده است .
 مکارم الأخلاق : ۲/۳۶۷/۲۶۶۱ .

حدیث ۳۶۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَيُّهَا النَّاسُ ، هَذِهِ دَارُ تَرْحٍ لَا دَارُ فَرْحٍ ، وَدَارُ التَّوَاءِ لَا دَارُ اسْتِوَاءٍ ، فَمَنْ عَرَفَهَا لَمْ يَفْرَحْ لِرَجَاءٍ ، وَلَمْ يَحْزَنْ لِشَقَاءٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم ! دنیا سرای غم است نه سرای شادی ، سرای دشواری است نه سرای آسودگی . پس ، هر که آن را شناخت با امیدی شاد نشد و با سختی و عسرتی اندوهگین نگشت .
 أعلام الدین : ۳۴۳ .

حدیث ۳۶۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قَوْلٌ : «لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» فِيهِ شِفَاءٌ مِنْ تِسْعَةِ وَتِسْعِينَ دَاءً ، أَدْنَاهَا الْهَمُّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جمله «لا حول ولا قوة الا بالله» نود و نه درد را شفا می دهد که ساده ترین آنها اندوه است .
 قرب الإسناد : ۷۶/۲۴۴ .

حدیث ۳۶۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ - بِحُكْمِهِ وَفَضْلِهِ - جَعَلَ الرَّوْحَ وَالْفَرْحَ فِي الْيَقِينِ وَالرِّضَا ، وَجَعَلَ الْهَمَّ وَالْحُزْنَ فِي الشَّكِّ وَالشُّحْطِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند - از روی حکمت و لطف خویش - آسایش و شادمانی را در یقین و خرسندی قرار داد و غم و اندوه را در شک و ناخرسندی [از خدا] .
 تحف العقول : ۶ .

حدیث ۳۶۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ نَظَرَ إِلَى مَا فِي أَيْدِي النَّاسِ طَالَ حُزْنُهُ ، وَدَامَ أَسْفُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که چشمش به دست مردم باشد، اندوهش دراز و افسوسش پایدار شود .
 أعلام الدین : ۲۹۴ .

حدیث ۳۶۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رَبُّ شَهْوَةٍ سَاعَةٌ تُورِثُ حُزْنَ طَوِيلًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بسا لذتی که دمی بیاید اما اندوهی دراز بر جای گذارد .
 الأمالی للطوسی : ۵۳۳/۱۱۶۲ .

حدیث ۳۶۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَكْبَسَكُمْ أَكْثَرُكُمْ ذِكْرًا لِلْمَوْتِ ، وَإِنَّ أَحْزَمَكُمْ أَحْسَنُكُمْ اسْتِعْدَادًا لَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا زیرکترین شما کسی است که بیشتر از دیگران به یاد مرگ باشد، و دور اندیش ترین شما آماده ترینتان برای آن است .
 أعلام الدین : ۳۳۳ .

حدیث ۳۶۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَحْزَمُ النَّاسِ أَكْظَمُهُمْ لِلْغَيْظِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دور اندیش ترین مردم کسی است که بیش از هر کس بر خشم خویش چیره آید .
 الأمالی للصدوق : ۷۳/۴۱ .

حدیث ۳۶۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يَقْدِرُ رَجُلٌ عَلَى حَرَامٍ ثُمَّ يَدْعُهُ ، لَيْسَ بِهِ إِلَّا مَخَافَةُ اللَّهِ ، إِلَّا أَبَدَلَهُ اللَّهُ فِي عَاجِلِ الدُّنْيَا قَبْلَ الْآخِرَةِ مَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ مِنْ ذَلِكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر مردی بتواند کار حرامی انجام دهد و آن را فقط به خاطر ترس از خدا فرو گذارد خداوند ، پیش از آخرت ، در همین دنیا بهتر از آن را به وی عوض دهد .
 كنز العمال : ۴۳۱۱۳ .

حدیث ۳۶۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ قَدَرَ عَلَى امْرَأَةٍ أَوْ جَارِيَةٍ حَرَامًا فَتَرَكَهَا مَخَافَةَ اللَّهِ حَرَّمَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَيْهِ النَّارَ ، وَآمَنَهُ اللَّهُ تَعَالَى مِنَ الْفَرْعِ الْأَكْبَرِ ، وَأَدْخَلَهُ اللَّهُ

الْجَنَّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس این امکان برایش پیش آید که با زن یا کنیزی به حرام نزدیکی کند اما از ترس خدا دست به این کار نزند، خداوند متعال آتش را بر او حرام گرداند و او را از آن هراس بزرگ ایمن دارد و به بهشتش برد .
ثواب الأعمال : ۳۳۴/۱ .

حدیث ۳۶۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعِبَادَةُ مَعَ أَكْلِ الْحَرَامِ كَالْبِنَاءِ عَلَى الرَّمْلِ - وَقِيلَ : عَلَى الْمَاءِ - .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عبادت کردن با وجود حرام خواری مانند ساختن بنایی است بر روی شن - و به قولی : بر روی آب -
عده الداعی : ۱۴۱ .

حدیث ۳۶۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَزَكُّ لُقْمَهُ حَرَامٌ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ صَلَاةِ الْفَمَى رَكَعَةً تَطَوُّعًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرو گذاشتن یک لقمه حرام، نزد خدا محبوبتر از خواندن دو هزار رکعت نماز مستحبی است .
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۰ .

حدیث ۳۶۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ الْمُخْتَرِفَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال بنده مؤمن شاغل را دوست دارد .
کنز العمال : ۹۱۹۹ .

حدیث ۳۶۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ ابْنَ آدَمَ لَحَرِيصٌ عَلَى مَا مَنَعَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا آدمی به آنچه از او باز دارند آزمند است .
کنز العمال : ۴۴۰۹۵ .

حدیث ۳۶۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اعْلَمُ يَا عَلِيُّ ، أَنَّ الْجُبْنَ وَالْبُخْلَ وَالْحِرْصَ غَرِيزَةٌ وَاحِدَةٌ ، يَجْمَعُهَا سُوءُ الظَّنِّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی ! بدان که ترسویی و بخل و آزمندی یک سرشتند و ریشه آنها بدگمانی [به خدا] است .
 علل الشرائع : ۵۵۹/۱ .

حدیث ۳۶۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ شَهَرَ سَيْفَهُ فَدَمَهُ هَدْرٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس [علیه دیگران] شمشیر برکشد مهدور الدم است .
 الجعفریات : ۸۳ .

حدیث ۳۶۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قِتَالُ الْمُسْلِمِ أَخَاهُ كُفْرٌ ، وَسِبَابُهُ فُسُوقٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جنگیدن مسلمان با برادر خود کفر است، و دشنام دادن به او فسق .
 کنز العمال : ۳۹۸۷۸ .

حدیث ۳۶۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يُقْتَلُ الرَّسُلُ وَلَا الرَّهْنُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرستادگان و گروگانها را نباید کشت .
 قرب الإسناد : ۱۳۱ / ۴۵۶ .

حدیث ۳۶۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَأَلَّفُوا النَّاسَ ، وَتَأَنَّنُوهُمْ ، وَلَا تُغَيِّرُوا عَلَيْهِمْ حَتَّى تَدْعُوهُمْ ، فَمَا عَلَى الْأَرْضِ مِنْ أَهْلِ بَيْتٍ مَدْرٍ وَلَا وَبَرٍ إِلَّا تَأْتُونِي بِهِمْ مُسْلِمِينَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ تَأْتُونِي بِنِسَائِهِمْ وَأَوْلَادِهِمْ وَتَقْتُلُوا رِجَالَهُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با مردم مدارا کنید و به آنها فرصت دهید و پیش از آن که به حقّ دعوتشان کنید بر ایشان متازید ؛ زیرا که اگر مردمان روی زمین را ، از شهرنشین و چادرنشین ، مسلمان نزد من آورید خوشتر دارم تا زنان و فرزندانشان را [به اسارت] نزد من آورید و مردانشان را بکشید .
 کنز العمال : ۱۱۳۰۰ ، ۱۱۳۹۶ مع تفاوت یسیر فی اللفظ .

حدیث ۳۶۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا حَدَّ عَلَى مُعْتَرِفٍ بَعْدَ بَلَاءٍ

رسول خدا صلی الله علیه و آله : کسی که پس از گرفتاری ، اعتراف [به گناه] کرده باشد ، حد ندارد .
بحار الأنوار: ۴۰ / ۲۷۷.

حدیث ۳۶۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَذْنَبَ ذَنْبًا فَأُقِيمَ عَلَيْهِ حَدُّكَ الذَّنْبِ فَهُوَ كَفَّارَتُهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که گناهی کند و حد آن گناه بر او جاری شود، همان کفاره اوست.
کنز العمال : ۱۲۹۶۴ ، ۱۲۹۶۶ ، ۱۳۳۶۶ ، ۱۳۳۶۷ مثله معنی .

حدیث ۳۶۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يُؤْتِي بَوَالٍ نَقَصَ مِنَ الْحَيْدِ سَوْطًا فَيَقُولُ : رَبِّ رَحِمَةً لِعِبَادِكَ ، فَيَقَالُ لَهُ : أَنْتَ أَرْحَمُ بِهِمْ مِنِّي؟! فَيُؤَمَّرُ بِهِ إِلَى النَّارِ ، وَيُؤْتِي بَمَنْ زَادَ سَوْطًا فَيَقُولُ : لَيْتَنَّهُوَ عَن مَعْصِيكَ! فَيُؤَمَّرُ بِهِ إِلَى النَّارِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [در روز قیامت] حاکمی را که یک تازیانه از حد کاسته است می آورند . او می گوید : پروردگارا ! از روی دلسوزی به بندگانت این کار را کردم . خداوند به او می فرماید : آیا تو به آنان از من دلسوزتری؟! آن گاه دستور داده می شود او را در آتش افکنند . سپس کسی را که یک تازیانه بیشتر زده است می آورند . او نیز می گوید : برای آن تازیانه ای بیشتر زدم تا از گناهانت باز ایستند! پس فرمان می رسد که او را نیز در آتش افکنند .
عوالی اللالی: ۲/۱۵۳/۴۲۷ .

حدیث ۳۶۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عن رسول الله صلى الله عليه وآله : أَنَّهُ نَهَى عَنِ الشَّفَاعَةِ فِي الْحُدُودِ ، وَقَالَ : مَنْ شَفَعَ فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ لِيُطْلَعَ وَسَيَعَى فِي إِبْطَالِ حُدُودِهِ عَذَّبَهُ اللَّهُ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
امام صادق علیه السلام از پدرش از پدرانیش از رسول خدا صلی الله علیه و آله نقل کرد که آن حضرت از شفاعت کردن در حدود نهی نمود، آنگاه امام علیه السلام فرمود: هر کس برای اجرا نشدن حدی از حدود الهی پادر میانی کند و در راه از کار انداختن حدود او بکوشد، خداوند متعال در روز قیامت عذابش کند .
مستدرک الوسائل : ۱۸/۲۴/۲۱۹۰۱ .

حدیث ۳۶۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَيُّمَا رَجُلٍ حَالَتْ شَفَاعَتُهُ دُونَ حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ ، لَمْ يَزَلْ فِي سَخَطِ اللَّهِ حَتَّى يَنْزِعَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس با وساطت خودمان جاری شدن حدی از حدود الهی شود پیوسته در خشم الهی به سر برد تا آن که وساطتش را پس بگیرد .

کنز العمال : ۴۳۸۳۷ .

حدیث ۳۶۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا شَفَاعَةَ وَلَا كِفَالَهَ وَلَا يَمِينَنَ فِيحَدُّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در حدّ، نه وساطت پذیرفته است، نه کفالت و نه سوگند .
 کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۷۴/۵۱۴۶ .

حدیث ۳۶۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَدُّ يُقَامُ فِي الْأَرْضِ أَرْكَى مِنْ عِبَادَةِ سِتِّينَ سَنَةً .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر پا شدن یک حدّ [الهی] در روی زمین، پاکیزه تر از عبادت شصت سال است .
 مستدرک الوسائل : ۱۸/۹/۲۱۸۴۳ .

حدیث ۳۶۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِقَامَةُ حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ مَطَرٍ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً فِي بِلَادِ اللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جاری کردن یک حدّ از حدود الهی، بهتر است از چهل شب بارش باران در سرزمینهای خدا .
 کنز العمال : ۱۴۵۹۹ ؛ الکافی : ۷/۱۷۴/۱ مع تفاوت یسیر فی اللفظ و فیه : «لَيْلَةً وَأَيَّامَهَا» .

حدیث ۳۶۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ادْرَوْا الْحُدُودَ بِالشُّبُهَاتِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کیفرها را با شبهات دور کنید .
 کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۷۴/۵۱۴۶ ، کنز العمال : ۱۲۹۷۲ .

حدیث ۳۶۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ادْرَوْا الْحُدُودَ عَنِ الْمُسْلِمِينَ مَا اسْتَطَعْتُمْ ، فَإِنْ وَجَدْتُمْ لِلْمُسْلِمِ مَخْرَجًا فَخَلُّوا سَبِيلَهُ ؛ فَإِنَّ الْإِمَامَ لَأَنْ يُخْطِئَ فِي الْعَفْوِ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يُخْطِئَ فِي الْعُقُوبَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا جایی که می توانید حدود و مجازاتها را از مسلمانان دور کنید. اگر برای مسلمان [گناهکار] محمل و مفرّی یافتید او را آزاد کنید؛ زیرا اگر امام در بخشودن خطا کند بهتر است که در کیفر دادن گرفتار خطا شود.
 کنز العمال : ۱۲۹۷۱ .

حدیث ۳۶۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تُحَدِّثُوا أُمَّتِي مِنْ أَحَادِيثِي إِلَّا بِمَا تَحْمِلُهُ عُقُولُهُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تنها آن دسته از احادیث مرا برای امتم بگویید که اندیشه آنها تحمل پذیرش آن را داشته باشد.
 کنز العمال : ۲۹۲۸۴ .

حدیث ۳۶۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا بَأْسَ فِي الْحَدِيثِ قَدَّمْتَ فِيهِ أَوْ أَخَّرْتَ ، إِذَا أَصَبْتَ مَعْنَاهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پس و پیش کردن کلمات حدیث، در صورتی که معنایش را درست برسانی، اشکالی ندارد.
 کنز العمال : ۲۹۱۷۹ .

حدیث ۳۶۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا جَاءَكُمْ عَنِّي مِنْ حَدِيثٍ مُوَافِقٍ لِلْحَقِّ فَأَنَا قُلْتُهُ ، وَمَا أَتَاكُمْ عَنِّي مِنْ حَدِيثٍ لَا يُوَافِقُ الْحَقَّ فَلَمْ أَقُلْهُ ، وَلَنْ أَقُولَ إِلَّا الْحَقَّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر حدیثی که از من به شما می‌رسد اگر موافق حق بود من آن را گفته‌ام و اگر با حق سازگار نبود من نگفته‌ام، زیرا من هرگز جز حق نمی‌گویم.
 معانی الأخبار : ۳۹۰/۳۰ .

حدیث ۳۶۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ رَدَّ حَدِيثًا بَلَغَهُ عَنِّي فَأَنَا مُخَاصِمُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فَإِذَا بَلَغَكُمْ عَنِّي حَدِيثٌ لَمْ تَعْرِفُوا فَقُولُوا : اللَّهُ أَعْلَمُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس حدیثی از من به او برسد و آن را انکار کند، در روز رستاخیز من شاکی او خواهم بود. پس هرگاه حدیثی از من به شما رسید که معنایش را نفهمیدید، بگویید : خدا بهتر می‌داند.
 بحار الأنوار : ۲/۲۱۲/۱۱۴ .

حدیث ۳۶۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اعْرِضُوا حَدِيثِي عَلَى كِتَابِ اللَّهِ ، فَإِنْ وَافَقَهُ فَهُوَ مِنِّي وَأَنَا قُلْتُهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حدیث مرا با کتاب خدا بسنجید، اگر موافق بود، از من است و من آن را گفته‌ام.
 کنز العمال : ۹۰۷ .

حدیث ۳۷۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس، به عمد، بر من دروغ بنهد جایگاهش آتش است.
 الأُمّالی للطوسی : ۲۲۷/۳۹۸ ، وفي معناه أحاديث كثيرة جدًا ، فراجع : بحار الأنوار : ۲/۱۵۸ باب ۲۱ و كنز العمال : ۱۰/۲۲۱ - ۲۲۳ وص ۲۳۰ - ۲۳۷ .

حدیث ۳۷۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ الْكِبَائِرِ أَنْ يَقُولَ الرَّجُلُ عَلَيَّ مَا لَمْ أَقُلْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از بزرگترین گناهان کبیره این است که کسی سخنی را به من نسبت دهد که من نگفته‌ام.
 كنز العمال : ۲۹۲۵۵ .

حدیث ۳۷۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ حَفِظَ عَلَيَّ أُمَّتِي أَرْبَعِينَ حَدِيثًا يَنْتَفِعُونَ بِهَا فِي أَمْرِ دِينِهِمْ ، بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَفِيهَا عَالِمًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که برای امت من چهل حدیث حفظ کند که در کار دینشان از آنها بهره مند شوند، خداوند در روز رستاخیز او را فقیه و عالم برانگیزد.
 بحار الأنوار : ۲/۱۵۶/۱۰ .

حدیث ۳۷۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَدَّى إِلَى أُمَّتِي حَدِيثًا يُقَامُ بِهِ سُنَّةٌ أَوْ يُثَلَّمُ بِهِ بِدْعَةٌ فَلَهُ الْجَنَّةُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به امت من حدیثی رساند که به سبب آن سنتی بر پا می‌شود ، یا در بدعتی رخنه افتد بهشت از آن او باشد .
 بحار الأنوار : ۲/۱۵۲/۴۳ .

حدیث ۳۷۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ حَجَّ بِمَالٍ حَرَامٍ فَقَالَ : لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ ، قَالَ اللَّهُ لَهُ : لَا لَبَّيْكَ وَلَا سَعْدِيكَ ، حُجُّكَ مَرْدُودٌ عَلَيْكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس با مال حرام حج رود و بگوید: لبیک اللهم لبیک، خداوند به او فرماید: لا لبیک و لا سعدیک، حجّت از آن خودت باد!

الدر المنثور: ۲/۶۳.

حدیث ۳۷۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ سَوَّفَ الْحَجَّ حَتَّى يَمُوتَ بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَهُودِيًّا أَوْ نَصْرَانِيًّا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در رفتن حج چندان تعلل ورزد تا مرگش فرا رسد، خداوند او را در روز رستاخیز یهودی یا نصرانی برانگیزد.
 بحار الأنوار: ۷۷/۵۸/۳.

حدیث ۳۷۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْحَجَّ يَنْفِي الْفَقْرَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حج، فقر و تهیدستی را از بین می برد.
 تحف العقول: ۷.

حدیث ۳۷۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی با کسی است که دوستش دارد.
 كنز العمال: ۲۴۶۸۴ - ۲۴۶۸۵

حدیث ۳۷۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَحِبُّوا اللَّهَ لِمَا يَغْدُوكُمْ بِهِ مِنْ نِعْمِهِ ، وَأَحِبُّوا اللَّهَ لِحُبِّ اللَّهِ ، وَأَحِبُّوا أَهْلَ بَيْتِي لِحُبِّي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدا را به خاطر نعمتهایی که به شما ارزانی می دارد دوست بدارید و مرا به سبب آن که خدا را دوست دارید دوست بدارید و خانواده ام را به سبب آن که مرا دوست دارید دوست بدارید.
 علل الشرائع: ۱/۱۳۹، الأملی للطوسی: ۲۷۸/۵۳۱ و فيه «بما يغذوكم» بدل «لما يغدوكم» .

حدیث ۳۷۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يُؤْمَنُ عَبْدٌ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ نَفْسِهِ ، وَتَكُونَ عِثْرَتِي إِلَيْهِ أَعَزَّ مِنْ عِثْرَتِهِ ، وَيَكُونَ أَهْلِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَهْلِهِ ، وَتَكُونَ ذَاتِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ ذَاتِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای ایمان ندارد مگر آن گاه که مرا از خودش دوست تر بدارد و خاندان مرا از خاندان

خودش و خانواده مرا از خانواده
خودش و جان مرا بیشتر از جان خودش دوست بدارد.
علل الشرائع : ۱۴۰/۳ .

حدیث ۳۷۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- لَبِعِضٍ أَصْحَابِهِ - : يَا عَبْدَ اللَّهِ ، أَحْبَبَ فِي اللَّهِ ، وَأَبْغَضَ فِي اللَّهِ ، وَوَالٍ فِي اللَّهِ ، وَعَادٍ فِي اللَّهِ ، فَإِنَّهُ لَا تُنَالُ وَلَا يَهُدَى اللَّهُ إِلَّا بِذَلِكَ ،
وَلَا يَجِدُ رَجُلٌ طَعَمَ الْإِيمَانَ - وَإِنْ كَثُرَتْ صِيَلَاتُهُ وَصِيَامُهُ - حَتَّى يَكُونَ كَذَلِكَ ، وَقَدْ صَارَتْ مُؤَاخَاهُ النَّاسِ يَوْمَكُمْ هَذَا أَكْثَرَهَا فِي الدُّنْيَا
، عَلَيْهَا يَتَوَادُّونَ ، وَعَلَيْهَا يَتَبَاغَضُونَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به یکی از اصحاب خود - فرمود : ای بنده خدا! به خاطر خدا دوست بدار، به خاطر خدا نفرت داشته
باش، به خاطر خدا دوستی کن، به خاطر خدا دشمنی ورز؛ زیرا دوستی خدا جز با اینها به دست نیاید و آدمی تا چنین نباشد طعم
ایمان را نچشد هر چند نماز و روزه اش بسیار باشد. امروزه دوستی و برادری مردم با یکدیگر بیشتر به خاطر دنیاست. برای دنیا با هم
دوستی می کنند و برای دنیا دشمنی می ورزند.
علل الشرائع : ۱۴۰/۱ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱/۲۹۱/۴۱ ، الأمالی للصدوق : ۶۱/۲۱ ، معانی الأخبار : ۳۹۹/۵۸ .

حدیث ۳۷۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ تَعَالَى .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین کارها دوستی و دشمنی کردن به خاطر خداوند متعال است.
کنز العمال : ۲۴۶۳۸ .

حدیث ۳۷۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِدَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَحْبَبْتَنِي وَحَبَّبْتَنِي إِلَى خَلْقِي . قَالَ : يَا رَبِّ ، نَعَمْ أَنَا أَحْبَبْتُكَ ، فَكَيْفَ أَحْبَبْتَنِي إِلَى خَلْقِكَ ؟ قَالَ :
إِذْ كَرَّ أَيْدِيَّ عِنْدَهُمْ ، فَإِنَّكَ إِذَا ذَكَرْتَ لَهُمْ ذَلِكَ أَحْبَبْتَنِي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل به داوود علیه السلام فرمود: مرا دوست بدار و نزد خلقم نیز محبوب گردان. عرض
کرد: پروردگارا! من که دوستت دارم اما چگونه تو را نزد بندگان محبوب گردانم؟ فرمود: نعمتهایی را که به آنان داده ام
گوشزدشان کن که اگر خوببیم را یادآورشان شوی مرا دوست خواهند داشت.
قصص الأنبياء : ۲۰۵/۲۶۶ .

حدیث ۳۷۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حُبُّ الدُّنْيَا وَحُبُّ اللَّهِ لَا يَجْتَمِعَانِ فِي قَلْبٍ أَبَدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دوستی دنیا و دوستی خدا هرگز در یک دل گرد نمی آیند.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث ۳۷۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ : مَا تَحَبَّبَ إِلَيَّ بَشَرٌ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتَهُ عَلَيَّ ، وَإِنَّهُ لَيَتَحَبَّبُ إِلَيَّ بِالنَّافِلَةِ حَتَّى أُحِبَّهُ ، فَإِذَا أُحِبَّبْتُهُ كُنْتُ سَمْعُهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ ، وَبَصَرُهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ ، وَلِسَانَهُ الَّذِي يَنْطِقُ بِهِ ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا ، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا ، إِذَا دَعَانِي أُجِبُّهُ ، وَإِذَا سَأَلَنِي أُعْطِيْتُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند فرمود: بنده ام با هیچ کاری دوست داشتنی تر از انجام واجبات، محبوب من نمی شود و با انجام مستحبات وسیله جلب محبت مرا فراهم می آورد چندان که محبوب من می شود و چون دوستش بدارم گوش شنوای او می شوم و چشم بینای او و زبان گویای او و دست نیرومند او و پای رهپوی او. هرگاه مرا بخواند پاسخش دهم و هرگاه از من چیزی بخواهد عطایش کنم.

المحاسن : ۱/۴۵۴/۱۰۴۷ .

حدیث ۳۷۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَامَةُ حُبِّ اللَّهِ تَعَالَى حُبُّ ذِكْرِ اللَّهِ ، وَعَلَامَةُ بُغْضِ اللَّهِ تَعَالَى بُغْضُ ذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه دوست داشتن خداوند متعال دوست داشتن یاد او است و نشانه ناخوش داشتن خداوند متعال ناخوش داشتن یاد خداوند عزوجل است.

کنز العمال : ۱۷۷۶ .

حدیث ۳۷۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ أَنْفَعُهُمْ لِعِبَادِهِ ، وَأَقْوَمُهُمْ بِحَقِّهِ ، الَّذِينَ يُحِبُّونَ إِلَيْهِمُ الْمَعْرُوفَ وَفِعَالَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محبوبترین بندگان خدا نزد خداوند کسی است که به حال بندگانش سودمندتر و در ادای حق خدا کوشاتر باشد. همانان که خوبی و انجام کارهای نیک محبوبشان است.

تحف العقول : ۴۹ .

حدیث ۳۷۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْحَيَّ الْحَلِيمَ الْعَفِيفَ الْمُتَعَفِّفَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند انسان با حیای بردبار پاکدامن با مناعت را دوست دارد.

الکافی : ۲/۱۱۲/۸ .

حدیث ۳۷۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّكَ لِلشَّيْءِ يُعْمِيوُ بِصِمِّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عشق تو به چیزی، کور و کورت می کند.

عوالی اللالی : ۱/۲۹۰/۱۴۹ .

حدیث ۳۷۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي حُقُوقِ الْجَارِ - : إِنْ اِسْتِغَاثَكَ اَعْتَتُهُ ، وَإِنْ اِسْتَفْرَضَكَ اَفْرَضْتُهُ ، وَإِنْ اِفْتَقَرَ عُدَّتْ عَلَيْهِ ، وَإِنْ اَصَابَتْهُ مُصِيبَةٌ عَزَّيْتَهُ ، وَإِنْ اَصَابَهُ خَيْرٌ هَنَأْتَهُ ، وَإِنْ مَرِضَ عَمِدْتَهُ ، وَإِنْ مَاتَ اَتَّبَعْتَ جَنَازَتَهُ ، وَلَا تَسْتَبْطِلْ عَلَيْهِ بِالْبِنَاءِ فَتَحْجَبَ عَنْهُ الرِّيحُ اِلَّا بِاِذْنِهِ ، وَإِذَا اشْتَرَيْتَ فَاِكْهَهُ فَاُهْدِ لَهُ ، فَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَاَدْخِلْهَا سِرًّا ، وَلَا تُخْرِجْ بِهَا وُلْدَكَ تَغِيْظُ بِهَا وُلْدَهُ ، وَلَا تُؤْذِهِ بِرِيحِ قَدْرِكَ اِلَّا اَنْ تَعْرِفَ لَهُ مِنْهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - درباره حقوق همسایه - فرمود : [حق اوست که] اگر از تو کمک خواست کمکش کنی، اگر از تو قرض خواست به او قرض دهی، اگر نیازمند شد نیازش را برطرف سازی، اگر مصیبتی دید او را دلداری دهی، اگر خیر و خوبی به او رسید به وی تبریک گویی، اگر بیمار شد به عیادتش روی، وقتی مُرد در تشییع جنازه اش شرکت کنی، خانه ات را بلندتر از خانه او نسازی تا جلوی جریان هوا را بر او بگیری مگر آن که خودش اجازه دهد، هرگاه میوه ای خریدی برای او تعارف بفرستی و اگر این کار را نکردی مخفیانه میوه را به خانه ات ببر، فرزندت را همراه میوه بیرون میاور که بچه او با دیدن میوه در دست او ناراحت شود، با بوی و دود دیگت او را ناراحت نکن مگر آن که مقداری از غذای آن را برای او بفرستی.

مسکن الفؤاد : ۱۰۵ .

حدیث ۳۷۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤْذِي جَارَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به خدا و روز واپسین ایمان داشته باشد نباید همسایه خود را آزار دهد.

الکافی : ۲/۶۶۷/۶ .

حدیث ۳۷۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُرْمَةُ الْجَارِ عَلَى الْإِنْسَانِ كَحُرْمَةِ أُمِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : احترام همسایه بر انسان، همانند احترام مادرش است .

مکارم الأخلاق : ۱/۲۷۴/۸۳۴ .

حدیث ۳۷۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَجْوَدُ النَّاسِ مَنْ جَادَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخشنده ترین مردمان ، آن کس است که جان و مال خود را در راه خدا ببخشد.
النوادر للراوندى : ۱۳۸/۱۸۳ .

حدیث ۳۷۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ إِيْمَانٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس ذره ای ایمان در دلش باشد، [سرانجام] از آتش بیرون می آید.
کنز العمال : ۲۸۴ .

حدیث ۳۷۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ قَتَلَ نَبِيًّا ، أَوْ قَتَلَهُ نَبِيٌّ ، وَإِمَامٌ ضَلَّالَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سخت ترین عذاب را در روز رستاخیز، مردی می چشد که پیامبری را کشته، یا به دست پیامبری کشته شده باشد، و پیشوایی که مردم را به گمراهی افکند .
الدّر المنثور : ۱/۱۷۸ .

حدیث ۳۷۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَالِمٌ لَمْ يَنْفَعُهُ عِلْمُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سخت ترین عذاب را در روز قیامت ، عالمی می چشد که علمش برای او سودی نداشته است.
کنز العمال : ۲۸۹۷۷ .

حدیث ۳۷۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَذْنَى أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا يَنْتَعِلُ بِنَعْلَيْنِ مِنَ نَارٍ ، يَغْلِي دِمَاغُهُ مِنْ حَرَارَةِ نَعْلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کم عذابترین اهل دوزخ ، دو کفش از آتش به پا دارد که از حرارت آنها مغزش به جوش می آید.
کنز العمال : ۳۹۵۰۷ .

حدیث ۳۷۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ النَّارَ أَمِيرٌ مُتَسَلِّطٌ لَمْ يَعْدِلْ ، وَذُو ثُرْوَةٍ مِنَ الْمَالِ لَمْ يُعْطِ الْمَالَ حَقَّهُ ، وَفَقِيرٌ فَخُورٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین کسانی که به دوزخ می روند، فرمانروای قدرتمندی است که دادگری نکند و توانگری که حقوق مالی خود را نپردازد، و تهیدست متکبر.
عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲/۲۸/۲۰ .

حدیث ۳۷۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَوْ أَنَّ دَلْوًا صُبَّ مِنْ غَسَلَيْنِ فِي مَطَلَعِ الشَّمْسِ لَعَلَّتْ مِنْهُ جَمَاعَةٌ مِنْ فِي مَغْرِبِهَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر یک سطل از چرک و خون دوزخیان در شرق عالم ریخته شود بر اثر آن، جمجمه کسانی که در غرب عالمند به جوش آید.
الأمالی للطوسی : ۵۳۳/۱۱۶۲ .

حدیث ۳۷۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مِنَ الْجَهْلِ أَنْ تُظْهَرَ كُلُّ مَا عَلِمْتَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از نادانی است که هر چه می دانی فاش سازی.
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث ۳۷۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ الْجَاهِلَ مَنْ عَصَى اللَّهَ وَإِنْ كَانَ جَمِيلَ الْمَنْظَرِ عَظِيمِ الْخَطَرِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نادان کسی است که خدا رانافرمانی کند هر چند خوش سیما و بلند پایه باشد.
بحار الأنوار: ۱/۱۶۰/۳۹ .

حدیث ۳۷۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
صِفَةُ الْجَاهِلِ : أَنْ يَظْلَمَ مَنْ خَالَطَهُ ، وَيَتَعَدَّى عَلَى مَنْ هُوَ دُونَهُ ، وَيَتَطَاوَلَ عَلَى مَنْ هُوَ فَوْقَهُ ، كَلَامُهُ بَغَيْرِ تَدْبِيرٍ ... .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خصوصیت نادان این است که درباره هر کس که با او رفت و آمد می کند ستم روا دارد، به فرو دستش دراز دستی کند، بر زبر دستش گردنفرازی نماید، و ناسنجیده زبان به گفتار گشاید... .
تحف العقول : ۲۹ .

حدیث ۳۷۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَفْضَلُ الْجِهَادِ مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهُمُّ بِظُلْمِ أَحَدٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین جهاد، جهاد کسی است که صبح خود را با این نیت آغاز کند که به احدی ستم روا ندارد.

المحاسن : ۱۰۵۳/۱۴۵۶

حدیث ۳۷۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَشَدُّ النَّاسِ اجْتِهَادًا مَنْ تَرَكَ الدُّنُوبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سخت کوشترین مردم کسی است که گناهان را فرو گذارد.

الأمالی للصدوق : ۷۳/۴۱ .

حدیث ۳۷۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جَاهِدُوا أَنْفُسَكُمْ عَلَى شَهَوَاتِكُمْ تَحِلَّ قُلُوبِكُمُ الْحِكْمَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با خواهشهای نفس خودبستیزید، دلهایتان را حکمت فرا می گیرد.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲

حدیث ۳۷۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جَاهِدُوا أَنْفُسَكُمْ بِقِلَّةِ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ ، تُظَلِّكُمُ الْمَلَائِكَةُ وَيَفِرُّ عَنْكُمُ الشَّيْطَانُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با کم خوردن و کم آشامیدن به جنگ نفسهای خود روید، فرشتگان بر سر شما سایه می افکنند و

شیطان از شما می گریزد.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث ۳۷۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِالْمُجَاهَدَةِ يُغْلَبُ سُوءُ الْعَادَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با مجاهدت می توان بر عاداتهای بد چیره آمد.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۱۹

حدیث ۳۷۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ فَيَا لَلَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مجاهد کسی است که به خاطر خدا با نفس خود مبارزه کند.

کنز العمال : ۱۱۲۶۱ ؛ تنبیه الخواطر : ۱/۹۶ .

حدیث ۳۷۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَرَسُ لَيْلَةٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ لَيْلَةٍ يُقَامُ لَيْلَهَا وَيُصَامُ نَهَارُهَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک شب نگهبانی دادن در راه خدا برتر است از هزار شبانه روز که شبهایش به عبادت و روزهایش به روزه داری سپری شود.
 کنز العمال : ۱۰۷۳۰ .

حدیث ۳۷۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَيْنَانِ لَا تَمَسُّهُمَا النَّارُ : عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ، وَعَيْنٌ بَاتَتْ تَحْرُسُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو چشمند که آتش به آن ها نرسد : چشمی که از ترس خدا بگرید و چشمی که شبها در راه خدا نگهبانی دهد.
 سنن الترمذی : ۴/۱۷۵/۱۶۳۹ .

حدیث ۳۷۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُلُّ عَمَلٍ مُتَقَطِّعٍ عَنْ صَاحِبِهِ إِذَا مَاتَ إِلَّا الْمُرَابِطَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، فَإِنَّهُ يُنْمَى لَهُ عَمَلُهُ وَيُجْرَى عَلَيْهِ رِزْقُهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر عملی پس از مرگ صاحبش از او جدا می شود مگر عمل کسی که در راه خدا مرزبانی کند؛ عمل چنین کسی رشد می کند و تا روز قیامت روزیش داده می شود.
 کنز العمال : ۱۰۶۱۱

حدیث ۳۷۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رِبَاطُ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک روز مرزبانی در راه خدا بهتر است از دنیا و هر چه در آن است.
 کنز العمال : ۱۰۵۰۸

حدیث ۳۷۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 فَمَنْ تَرَكَ الْجِهَادَ أَلْبَسَهُ اللَّهُ ذُلًّا فِي نَفْسِهِ، وَفَقْرًا فِي مَعِيشَتِهِ، وَمَحْقًا فِي دِينِهِ. إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَعَزُّ أُمَّتِي بِسَيِّئَاتِكُمْ خَلِيلَهَا وَمَرَكَزِ رِمَاحِهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس جهاد را واگذارد خداوند جامه خواری بر جان او پوشاند و زندگیش را دستخوش فقر سازد و دینش را از بین ببرد. خداوند تبارک و تعالی عزت و اقتدار امت مرا در سُمهای اسبانشان و نوک نیزه هایشان قرار داده است. الأُمالی للصدوق : ۶۷۳/۹۰۶ .

حدیث ۳۷۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 صَلَاةُ الرَّجُلِ مُتَقَلِّدًا بِسَيِّفِهِ تَفْضُلٌ عَلَى صَلَاتِهِ غَيْرِ مُتَقَلِّدٍ بِسَبْعِمِائَةٍ ضَعِيفٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نمازی که مرد با شمشیر حمایل شده بخواند هفتصد بار برتر از نمازی است که بدون حمایل کردن شمشیر بخواند.
 کنز العمال: ۱۰۷۹۱ .

حدیث ۳۷۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اتَّقُوا أَدَى الْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، فَإِنَّ اللَّهَ يَعْضِبُ لَهُمْ كَمَا يَعْضِبُ لِلرُّسُلِ ، وَيَسْتَجِيبُ لَهُمْ كَمَا يَسْتَجِيبُ لَهُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از آزدن مجاهدان در راه خدا پرهیزید؛ زیرا خداوند به خاطر آنان به خشم می آید همچنان که به خاطر پیامبران به خشم می آید و دعای آنان را اجابت می کند همچنان که دعای پیامبران را اجابت می کند .
 کنز العمال: ۱۰۶۶۴

حدیث ۳۷۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ بَلَغَ رَسُولًا غَازٍ كَانَ كَمَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً ، وَهُوَ شَرِيكُهُ فِي بَابِ «ثَوَابِ» غَزْوَتِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس نامه رزمنده ای را برساند همچون کسی است که بنده ای را آزاد کند و در ثواب جنگ ، با وی شریک باشد.
 وسائل الشیعة : ۱۱/۱۴/۲ .

حدیث ۳۷۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا بِسِلْكِ أَوْ إِزْرَةٍ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس رزمنده ای را به یک نخ یا سوزن مجهز کند خداوند گناهان گذشته و آینده او را ببخشد.
 مستدرک الوسائل : ۱۱/۲۴/۱۲۳۳۳ .

حدیث ۳۷۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السُّيُوفُ مَفَاتِيحُ الْجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شمشیرها کلیدهای بهشتند.

مستدرک الوسائل : ۱۱/۱۳/۱۲۲۹۳ .

حدیث ۳۷۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا أَعْمَالُ الْعِبَادِ كُلِّهِمْ عِنْدَ الْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا كَمِثْلِ خُطَافٍ أَخَذَ بِمِنْقَارِهِ مِنْ مَاءِ الْبَحْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اعمال همه بندگان در مقایسه با ارزش جهاد مجاهدان در راه خدا نیست مگر به اندازه مقدار آبی که پرستویی دریایی با منقار خود از دریا برداشته است.

کنز العمال : ۱۰۶۸۰ .

حدیث ۳۷۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَغْزُ ، وَلَمْ يُحَدِّثْ بِه نَفْسَهُ ، مَاتَ عَلَى شُعْبَةٍ مِنْ نِفَاقٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که جهاد نکرده یا آرزوی جهاد نداشته باشد و بمیرد به نوعی نفاق مرده است.

صحیح مسلم : ۳/۱۵۱۷/۱۵۸ .

حدیث ۳۷۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الشَّبَابُ شُعْبَةٌ مِنَ الْجُنُونِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جوانی شاخه ای از دیوانگی است.

الاختصاص : ۳۴۳ .

حدیث ۳۷۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّكُمْ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ ، إِلَّا مَنْ شَرَدَ عَلَى اللَّهِ شِرَادَ الْبَعِيرِ عَلَى أَهْلِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همه شما به بهشت می روید مگر کسی که از طاعت خدا بگریزد همچنان که شتر از دست صاحب خود می رمد و می گریزد.

کنز العمال : ۱۰۲۲۱ .

حدیث ۳۷۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لعنای علی علیه السلام - : إِنَّ أَوَّلَ أَرْبَعَةٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ: أَنَا وَأَنْتَ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - فرمود : نخستین چهار نفری که وارد بهشت می شوند من هستم و تو و حسن و حسین .

المعجم الكبير : ۱/۳۱۹/۹۵۰ .

حدیث ۳۷۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ الْفُقَرَاءُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین خلق خدا که وارد بهشت می شوند فقیرانند .

کنز العمال : ۱۶۶۳۶ .

حدیث ۳۷۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ شَهِيدٌ وَعَبْدٌ أَحْسَنَ عِبَادَةَ رَبِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین کسی که داخل بهشت می شود شهید است و بنده ای که پروردگارش را نیکو عبادت کرده باشد .

تنبيه الخواطر : ۱/۵۷ .

حدیث ۳۷۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ خَبٌّ وَلَا خَائِنٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ حيله گر و خیانتکاری به بهشت نمی رود .

کنز العمال : ۴۳۷۷۷ .

حدیث ۳۷۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اسْتَرْعَى رَعِيَّةً فَعَشَّهَا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس سرپرست ملتی شود و به آنها خیانت ورزد خداوند بهشت را بر او حرام می گرداند .

تنبيه الخواطر : ۲/۲۲۷ .

حدیث ۳۷۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْجَنَّةُ لَهَا ثَمَانِيَةٌ أَبْوَابٍ... مَنْ أَرَادَ الدُّخُولَ مِنْ هَذِهِ الْأَبْوَابِ الثَّمَانِيَةِ فَلْيَتَمَسَّكَ بِأَرْبَعِ خِصَالٍ : الصَّدَقَةِ وَالسَّخَاءِ وَحُسْنِ الْخُلُقِ وَكَفِّ

الأذی عَن عِبَادِ اللَّهِ تَعَالَى

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت را هشت دروازه است ... هر که خواهد از این هشت دروازه وارد شود باید به چهار خصلت چنگ زند : صدقه دادن ، بخشندگی ، خوشخویی و نیازردن بندگان خدا .
الفضائل : ص ۱۲۹ .

حدیث ۳۷۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ دَرَجَةً لَا يَنَالُهَا إِلَّا إِمَامٌ عَادِلٌ ، أَوْ ذُو رَحِمٍ وَصُولٌ ، أَوْ ذُو عِيَالٍ صَبُورٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در بهشت درجه ای است که به آن دست نمی یابد مگر پیشوای دادگر یا خویشاوندی که زیاد صله رحم به جا آورد و یا عیالوار صبور .
الخصال : ۹۳/۳۹ .

حدیث ۳۷۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَقَبَّلُوا لِي بَسْتًا أَتَقَبَّلُ لَكُمْ بِالْجَنَّةِ : إِذَا خَدَّثْتُمْ فَلَا- تَكْذِبُوا ، وَإِذَا وَعَدْتُمْ فَلَا- تُخْلِفُوا ، وَإِذَا اتُّمِّمْتُمْ فَلَا- تَخُونُوا ، وَغَضُّوا أَبْصَارَكُمْ ، وَاحْفَظُوا فُرُوجَكُمْ ، وَكُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَلْسِنَتَكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شش چیز را برای من به عهده گیرید، من برای شما بهشت را به عهده می گیرم: هر گاه سخن گفتید دروغ مگویید، هر گاه وعده دادید خلف وعده نکنید، هر گاه امین تان دانستند خیانت نورزید، چشمانتان را [از حرام] فرو بندید، شهوت خویش را حفظ کنید، و دست و زبان خود را نگه دارید.
الأمالی للصدوق : ۱۵۰/۱۴۷ .

حدیث ۳۷۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَحْرُمُ الْجَنَّةُ عَلَى ثَلَاثَةٍ : عَلَى الْمَنَانِ ، وَعَلَى الْمُعْتَابِ ، وَعَلَى مُدْمِنِ الْخَمْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت بر سه کس حرام است: منت گذارنده [بر خدا]، غیبت کننده و میگسار.
الزهد للحسين بن سعيد : ۹/۱۷ .

حدیث ۳۷۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ ضَمِنَ لِي مَا بَيْنَ لِحْيَتَيْهِ وَمَا

بَيْنَ رِجْلَيْهِ ضَمِنْتُ لَهُ الْجَنَّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به من تضمین دهد که زبان و شهوت خویش را حفظ کند، من بهشت را برای او ضمانت می کنم.

معانی الأخبار: ۴۱۱/۹۹.

حدیث ۳۷۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ حُتِمَ لَهُ بِجِهَادٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَوْ قَدَرَ فَوَاقٍ نَافِقَةٍ دَخَلَ الْجَنَّةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به اندازه فاصله زمانی میان دو دوشیدن شتر، جهاد در راه خدا نصیبش شود وارد بهشت می گردد.
 دعائم الإسلام: ۱/۲۱۹.

حدیث ۳۷۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ثَلَاثٌ مَنْ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بِهِنَّ دَخَلَ الْجَنَّةَ مِنْ أَيِّ بَابٍ شَاءَ : مَنْ حَسَنَ خُلُقَهُ ، وَخَشِيَ اللَّهَ فِي الْمَغِيبِ وَالْمَحْضَرِ ، وَتَرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُجِحًّا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که هر کس با آنها خداوند عز و جل را دیدار کند از هر دری که بخواهد وارد بهشت می شود: کسی که خوشخو باشد، و در آشکار و نهان از خدا بترسد، و بحث و ستیزه را رها کند اگر چه حق با او باشد.
 الکافی: ۲/۳۰۰/۲.

حدیث ۳۷۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْثَرُ مَا تَلَجُّ بِهٖ أُمَّتِي الْجَنَّةَ : تَقْوَى اللَّهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امت من بیشتر به سبب دو چیز وارد بهشت می شوند: خدا پروری و خوشخویی.
 الکافی: ۲/۱۰۰/۶.

حدیث ۳۷۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْجَمَالُ فِي اللِّسَانِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیبایی در زبان است.
 تحف العقول: ۳۷.

حدیث ۳۷۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ اتَّخَذَ شَعْرًا فَلْيُحْسِنْ وَلَا يَتَّهْ ، أَوْ لِيُجْزَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس مو بگذارد، باید خوب به آن برسد و گرنه کوتاهش کند.

وسائل الشیعه: ۱/۴۳۲/۱.

حدیث ۳۷۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الشَّعْرُ الْحَسَنُ مِنْ كِسْوَةِ اللَّهِ فَأَكْرَمُوهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : موی زیبا پوششی خدایی است، پس به آن رسیدگی کنید.
وسائل الشیعه: ۱/۴۳۲/۲

حدیث ۳۷۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اطلبوا الخیر عند حسان الوجوه ، فإنَّ فعالمهم أحرى أن تكون حسنا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوبی را نزد خوبرویان بجوید ، زیرا کرده های آنان به زیبایی زینده تر است .
عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۷۴ / ۳۴۴ .

حدیث ۳۷۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
آفَةُ الْجَمَالِ الْخِيَالُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آفت زیبایی، غرور است.
بحار الأنوار : ۷۷/۵۹/۳.

حدیث ۳۷۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَيْرٌ مَا أُعْطِيَ الرَّجُلُ الْمُؤْمِنُ خُلُقٌ حَسَنٌ، وَشَرٌّ مَا أُعْطِيَ الرَّجُلُ قَلْبٌ سَوِيٌّ فِي صُورَةٍ حَسَنَةٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین چیزی که به مرد مؤمن داده شده خوی نیکوست و بدترین چیزی که به انسان داده شده دل بد در چهره زیباست.
کنز العمال : ۵۱۷۰.

حدیث ۳۷۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لِيَأْخُذَ أَحَدُكُمْ مِنْ شَارِبِهِ وَالشَّعْرِ الَّذِي فِي أَنْفِهِ، وَلِيَتَعَاهَدَ نَفْسَهُ ، فَإِنَّ ذَلِكَ يَزِيدُ فِي جَمَالِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سیل و موهای بینی خود را کوتاه کنید و به خودتان برسید؛ زیرا این کارها بر زیبایی شما می افزاید.
قرب الإسناد : ۶۷/۲۱۵.

حدیث ۳۷۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَنْ عَبْدَهُ إِذَا خَرَجَ إِلَى إِخْوَانِهِ أَنْ يَتَهَيَّأَ لَهُمْ وَيَتَجَمَّلَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند دوست دارد وقتی بنده اش نزد برادران خود می رود با هیئتی آماده و آراسته برود.
مکارم الأخلاق : ۱/۸۵/۱.

حدیث ۳۷۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ ، وَيُحِبُّ أَنْ يَرَى أَثَرَ نِعْمَتِهِ عَلَى عَبْدِهِ ، وَيُبْغِضُ الْبُؤْسَ وَالتَّبَاؤُسَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال زیباست، زیبایی را دوست دارد و دوست دارد اثر نعمت خود را در بنده اش ببیند. او فقر و فقرنمایی را دشمن می دارد.
کنز العمال : ۱۷۱۶۶.

حدیث ۳۷۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَوْمَ الْجُمُعَةِ يَوْمٌ عِبَادَةٌ فَتَعَبَّدُوا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فِيهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز جمعه ، روز عبادت است ، پس خداوند عزیز و ارجمند را در آن عبادت کنید .
الخصال : ج ۲ ص ۳۸۳ .

حدیث ۳۷۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ ، عَلَى النَّاسِ كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ الْغُسْلُ ، فَاغْتَسِلْ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ وَلَوْ أَنَّكَ تَشْتَرِي الْمَاءَ بِقُوتِ يَوْمِكَ وَتَطْوِيهِ ، فَإِنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ مِنْ التَّطَوُّعِ أَعْظَمَ مِنْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! مردم باید هر هفت روز یک بار غسل کنند (حمام روند). بنا بر این هر جمعه غسل کن حتی اگر لازم شود برای تهیه آب آن ، خوراک روزانه ات را بفروشی و گرسنه بمانی؛ زیرا هیچ امر مستحبی بالاتر از غسل جمعه نیست .

بحار الأنوار : ۸۱/۱۲۹/۱۸.

حدیث ۳۷۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَوْمَ الْجُمُعَةِ سَيِّدُ الْأَيَّامِ ، وَأَعْظَمُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ يَوْمِ الْأَضْحَى وَيَوْمِ الْفِطْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز جمعه آقای روزهاست و نزد خداوند عز و جل از روز قربان و روز فطر نیز بزرگتر است.

بحار الأنوار: ۸۹/۲۶۷/۵

حدیث ۳۷۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَدْ اللّٰهَ مَعَ الْجَمَاعَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دست خدا با جماعت است.
 کنز العمال : ۲۰۲۴۱

حدیث ۳۷۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْجَمَاعَةُ رَحْمَةٌ وَالْفُرْقَةُ عَذَابٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جماعت (یکپارچگی) رحمت است و پراکندگی عذاب.
 کنز العمال : ۲۰۲۴۲ .

حدیث ۳۷۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - وَقَدْ سُئِلَ : مَا جَمَاعَةٌ أُمَّتِكَ ؟ - : مَنْ كَانَ عَلَى الْحَقِّ وَإِنْ كَانُوا عَشْرَةً .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به این سؤال که جماعت امت تو چیست؟ - فرمود : آنان که بر حق باشند هر چند ده نفر باشند!
 معانی الأخبار : ۱۵۴/۲ .

حدیث ۳۷۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَدْ اللّٰهَ عَلَى الْجَمَاعَةِ ، فَإِذَا اشْتَدَّ الشَّادُّ مِنْهُمْ اخْتَطَفَهُ الشَّيْطَانُ كَمَا يَخْتَطِفُ الذُّبُّ الشَّادَّةَ مِنَ الْغَنَمِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دست خدا بر سر جماعت است؛ هر گاه فردی از جماعت جدا شود شیطان او را می رباید، همچنان که گرگ گوسفند جدا مانده از گله را.
 کنز العمال : ۱۰۳۲

حدیث ۳۷۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَيُّهَا النَّاسُ ، عَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ ، وَإِيَّاكُمْ وَالْفُرْقَةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! به جماعت (یکپارچگی) روی آرید و از پراکندگی بپرهیزید.
 کنز العمال : ۱۰۲۸

حدیث ۳۷۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَمَسَّكُوا وَأَجْبُوا الْمَسَاكِينَ، وَجَالِسُوهُمْ وَأَعِينُوهُمْ، تَجَافَوْا صُحْبَةَ الْأَغْنِيَاءِ وَارْحَمُوهُمْ وَعَفَّوْا عَنْ أَمْوَالِهِمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسکین وار باشید و مسکینان را دوست بدارید و با آنان بنشینید و کمکشان کنید. از همنشینی با توانگران دوری ورزید و بر آنان رحم و دلسوزی کنید و از اموالشان چشم برگیرید.
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۰.

حدیث ۳۷۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَجْلِسُوا إِلَيَّ عِنْدَ كُلِّ عَالِمٍ يَدْعُوكُمْ مِنْ خَمْسٍ إِلَى خَمْسٍ : مِنَ الشَّكِّ إِلَى الْيَقِينِ ، وَمِنَ الرِّيَاءِ إِلَى الْإِخْلَاصِ ، وَمِنَ الرَّغْبَةِ إِلَى الرَّهْبَةِ ، وَمِنَ الْكِبْرِ إِلَى التَّوَاضُّعِ ، وَمِنَ الْغِشِّ إِلَى النَّصِيحَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تنها در محضر دانشمندانی نشینید که شما را از پنج چیز به پنج چیز فرا می خوانند: از دودلی به یقین، از ریا به اخلاص، از دنیا خواهی به دنیا گریزی، از تکبر به فروتنی و از ناخالصی به خلوص.
بحار الأنوار : ۷۴/۱۸۸/۱۸.

حدیث ۳۷۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالُوا [الْحَوَارِيُّونَ لِعِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ] : يَا رُوحَ اللَّهِ ، فَمَنْ نُجَالِسُ إِذَا ؟ قَالَ : مَنْ يُدْكَرُكُمْ اللَّهُ رُؤْيَتُهُ ، وَيَزِيدُ فِي عِلْمِكُمْ مَنْطِقَهُ ، وَيُرْعَبُّكُمْ فِي الْآخِرَةِ عَمَلُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حواریان عیسی علیه السلام عرض کردند: یا روح الله! پس با چه کسی همنشین شویم؟ فرمود: با آن که دیدارش شما را به یاد خدا اندازد و گفتارش بر دانش شما بیفزاید و کردارش شما را به آخرت ترغیب کند.
تحف العقول : ۴۴، الأمالی للطوسی : ۱۵۷/۲۶۲ مع تفاوت سیر فی اللفظ ، وانظر الذکر : باب ۱۳۴۳.

حدیث ۳۷۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ كَفَّارَةَ الْمَجْلِسِ : سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ، رَبِّ تَبَّ عَلَيَّ وَاعْفِرْ لِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کفاره نشستن (در مجلس غفلت) این است که بگویی: سبحانک اللهم و بحمدک لا اله الا انت، رب تبت علی و اعفر لی (خدایا! پاک و منزهی تو و ستایش از آن توست. خدایی جز تو نیست. پروردگار من! مرا ببخش و ببامرز).
بحار الأنوار : ۷۵/۴۶۷/۱۷.

حدیث ۳۷۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِرْتَعُوا فِي رِيَاضِ الْجَنَّةِ . قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا رِيَاضُ الْجَنَّةِ ؟ قَالَ : مَجَالِسُ الذِّكْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در باغهای بهشت گردش کنید . عرض کردند : ای رسول خدا ! باغهای بهشت چیست ؟ فرمود : مجالس ذکر .

بحار الأنوار : ۹۳ / ۱۶۳ / ۴۲ .

حدیث ۳۷۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَجَالِسُ ثَلَاثَةٌ : غَانِمٌ وَسَالِمٌ وَشَاجِبٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مجلسها سه گونه است: سودمند، سالم، و موجب هلاکت . مجلس سودمند مجلسی است که در آن ذکر خدا شود، محفل سالم محفل خاموش است، و محفل موجب هلاکت آن است که در آن به باطل پرداخته شود.

كَذَا فِي الْمَصْدَرِ وَالصَّحِيحِ «شَاجِبٌ» ؛ أَي هَالِكٌ .

حدیث ۳۷۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَجَالِسُ بِالْأَمَانَةِ ، وَإِفْشَاءِ سِرِّ أَخِيكَ خِيَانَةٌ ، فَاجْتَنِبْ ذَلِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مجلس ها امانت اند و فاش کردن راز برادرت خیانت است. از این کار دوری کن .

بحار الأنوار : ۷۷/۸۹/۳

حدیث ۳۷۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُفْحِشْ فِي مَجْلِسِكَ لِكَيْ يَخْذَرُوكَ بِسُوءِ خَلْقِكَ ، وَلَا تَنَاجِ مَعَ رَجُلٍ وَأَنْتَ مَعَ آخَرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در مجلس ، وقاحت به خرج نده تا مردم به دلیل اخلاق بدت از تو حذر کنند و وقتی کسی کنار تو نشسته است با دیگری درگوشی سخن مگو.

بحار الأنوار : ۸۴/۳۵۴/۲

حدیث ۳۷۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ شَرَفًا وَإِنْ أَشْرَفَ الْمَجَالِسِ مَا اسْتَقْبَلَ بِهِ الْقِبْلَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی شرافتی دارد و شریفترین نحوه نشستن ، آن است که رو به قبله باشد.

بحار الأنوار : ۷۵/۴۶۹/۴

حدیث ۳۷۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَسْأَلُوا الْفَاجِرَةَ : مَنْ فَجَرَ بِكَ ؟ فَكَمَا هَانَ عَلَيْهَا الْفُجُورُ ، يَهُونُ عَلَيْهَا أَنْ تَرْمِيَ الْبِرَّ الْمُسْلِمَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از زن بد کاره نپرسید: چه کسی با تو فسق کرد؟ زیرا همان گونه که به راحتی مرتکب فحشا می شود به راحتی هم مسلمان بی گناهی را بدنام می کند.

تهذیب الأحکام : ۱۰ / ۴۸ / ۱۷۷.

حدیث ۳۷۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ : إِنَّكَ إِذَا اتَّبَعْتَ عَوْرَاتِ النَّاسِ أَفْسَدْتَهُمْ أَوْ كَدَتِ أَنْ تُفْسِدَهُمْ .

سنن ابو داوود به نقل از یکی از اصحاب پیامبر صلی الله علیه و آله : از پیامبر خدا شنیدم که می فرمود : اگر تودر پی کشف اسرار و عیوب مردم باشی ، آنها را تباہ می کنی و یا در صدد تباہ کردن آنها برآمده ای .

سنن أبي داود : ج ۲ ص ۴۵۳ ح ۴۸۸۸ .

حدیث ۳۷۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَطْلُبُوا عَوْرَاتِ الْمُؤْمِنِينَ ؛ فَإِنَّ مَنْ تَتَبَعَ عَوْرَاتِ أَخِيهِ تَتَبَعَ اللَّهُ عَوْرَاتِهِ ، وَمَنْ تَتَبَعَ اللَّهُ عَوْرَاتِهِ يَفْضَحْهُ وَلَوْ فِي جَوْفِ بَيْتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لغزشهای مسلمانان رانجویید که هر کس لغزشهای برادرش را پی جوید خداوند لغزشهای او را پیگیری می کند و هر که را که خداوند عیبجویی کند رسوایش می سازد هر چند در اندرون خانه خود باشد.

الکافی : ۲/۳۵۵/۵.

حدیث ۳۷۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنِّي لَمْ أَوْمَرْ أَنْ أَنْقُبَ عَنْ قُلُوبِ النَّاسِ وَلَا أَشُقَّ بَطُونَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من مأمور نیستم که دل‌های مردم را بکاوم و درونشان را بشکافم.

کنز العمال : ۳۱۵۹۷ ، ۱۵۰۳۵ .

حدیث ۳۷۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ ، فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ ، وَلَا تَحَسَّسُوا ، وَلَا تَجَسَّسُوا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از گمان دوری کنید؛ زیرا گمان دروغترین سخن است. در پی شنیدن سخنان مردم و کشف عیب آنان نباشید.

قال العلماء : التحسس : الاستماع لحديث القوم ، والتجسس : البحث عن العورات ، وقيل : هو التفتيش عن بواطن الأمور ، وأكثر ما يقال في الشر ، والجاسوس صاحب سر الشر ، والناموس صاحب سر الخير (هامش المصدر) .

حدیث ۳۷۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 صَوْتَانِ يُبَغِضُهُمَا اللَّهُ : إِعْوَالٌ عِنْدَ مُصِيبَةٍ ، وَمِزْمَارٌ عِنْدَ نِعْمَةٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو آواز است که خداوند دشمن می دارد: شیون و فغان هنگام مصیبت ، و ساز و آواز هنگام شادی.
 تحف العقول : ۴۰.

حدیث ۳۷۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا ضَلَّ قَوْمٌ إِلَّا أَوْثَقُوا الْجَدَلَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ قومی گمراه نشد مگر آن که به بحث و جدال تکیه کرد .
 بحار الأنوار : ۲/۱۳۸/۵۲.

حدیث ۳۷۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَحْسَسَ مِنْ نَفْسِهِ جُبْنَا فَلَا يَغْزُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس می ترسد ، نجنگد .
 دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۳۴۲.

حدیث ۳۷۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يُحْشَرُ الْجَبَّارُونَ وَالْمُتَكَبِّرُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي صُورَةِ الذَّرِّ ، يَطَّأُهُمُ النَّاسُ لِهَوَانِهِمْ عَلَى اللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در رستاخیز ، جباران و گردنفرزان به شکل مورچه محشور می شوند و مردم آنها را لگدمال می کنند؛ چون که نزد خداوند خوار و بی مقدارند.
 تنبيه الخواطر : ۱/۱۹۹.

حدیث ۳۸۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ مَنْ أَبِي أَنْ يَقُولَ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جبار حق ستیز هر آن کسی است که از گفتن لا اله الا الله سر برتابد.
 التوحيد : ۲۰/۹.

حدیث ۳۸۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 یَخْرُجُ نَاسٌ مِنَ الْمَشْرِقِ فَيُوطِئُونَ لِلْمَهْدِيِّ سُلْطَانَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردمی از مشرق قیام می کنند و زمینه حاکمیت مهدی را فراهم می آورند.
 کنز العمال : ۳۸۶۵۷.

حدیث ۳۸۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ رَجُلًا قَالَ يَوْمًا : وَاللَّهِ ، لَا- يَغْفِرُ اللَّهُ لِفُلَانٍ! فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : مَنْ ذَا الَّذِي تَأَلَّى عَلَيَّ أَنْ لَا أَغْفِرَ لِفُلَانٍ؟! فَإِنِّي قَدْ غَفَرْتُ لِفُلَانٍ ، وَأَخْبَطْتُ عَمَلَ الثَّانِي بِقَوْلِهِ: لَا يَغْفِرُ اللَّهُ لِفُلَانٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزی مردی گفت: به خدا قسم که خداوند فلانی را نمی آمرزد! پس، خداوند عز و جلفرمود: که بود که بر من حتم کرد فلانی را نمی آمرزم؟! من آن کس را آمرزیدم و عمل [صالح] آن دومی را باطل گردانیدم، چون گفت: خداوند فلانی را نمی بخشد.
 وسائل الشیعة : ۱۱/۲۶۷/۱۳.

حدیث ۳۸۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 وَيُلُّ لِلْمُتَّكِلِينَ مِنْ أُمَّتِي ، الَّذِينَ يَقُولُونَ : فُلَانٌ فِي الْجَنَّةِ ، وَفُلَانٌ فِي النَّارِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وای بر حتم کنندگان امت من؛ همانان که می گویند: فلان کس بهشتی است و بهمان کس دوزخی.
 کنز العمال : ۷۹۰۲.

حدیث ۳۸۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَحَدْتُ لِكُلِّ ذَنْبٍ تَوْبَةً ، السَّرُّ بِالسَّرِّ وَالْعَلَانِيَةُ بِالْعَلَانِيَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای هر گناهی توبه ای قرار ده، برای گناه پنهانی توبه پنهانی و برای گناه آشکار توبه آشکار.
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۲۷/۳۳.

حدیث ۳۸۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - وَقَدْ سُئِلَ عَنِ التَّوْبَةِ النَّصُوحِ - : هُوَ النَّدْمُ عَلَى الذَّنْبِ حِينَ يَفْرُطُ مِنْكَ ، فَتَسْتَغْفِرُ اللَّهُ بِبِنْدَامَتِكَ عِنْدَ الْحَافِرِ ، ثُمَّ لَا تَعُودُ إِلَيْهِ أَبَدًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به سؤال از توبه نصوح - فرمود : توبه نصوح ، پشیمانی از گناهی است که از تو سر می

زند، [سپس] فوراً با پشیمانی خود، از خدا آمرزش بخواهی و دیگر هرگز به آن برنگردی.
کنز العمال: ۱۰۴۲۷.

حدیث ۳۸۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ تَابَ قَبْلَ أَنْ يُعَايِنَ قَبْلَ اللَّهِ تَوْبَتَهُ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس، پیش از مشاهده، توبه کند خداوند توبه اش را می پذیرد.
الکافی: ۲/۴۴۰/۲

حدیث ۳۸۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
النَّدَمُ تَوْبَةٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پشیمانی، توبه است.
کنز العمال: ۱۰۳۰۱.

حدیث ۳۸۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كُلُّ بَنِي آدَمَ خَطَّاءٌ، وَخَيْرُ الْخَطَّائِينَ التَّوَّابُونَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همه آدمیان خطا می کنند و بهترین خطاکاران توبه کنندگانند.
الدر المنثور: ۱/۶۲۶.

حدیث ۳۸۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَهُ أَفْرَحُ بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ مِنَ الْعَقِيمِ الْوَالِدِ، وَمِنَ الضَّالِّ الْوَاجِدِ، وَمِنَ الظَّمَانِ الْوَارِدِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر آینه شادی خداوند از توبه بنده خود بیشتر است تا شادی نازایی که بچه می آورد و گم کرده ای که گمشده خود را می یابد و تشنه ای که به آب می رسد.
کنز العمال: ۱۰۱۶۵.

حدیث ۳۸۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَمَّا عَلَامَةُ التَّائِبِ فَأَرْبَعَةٌ: النَّصِيحَةُ لِلَّهِ فِي عَمَلِهِ، وَتَرْكُ الْبَاطِلِ، وَتُزْوَمُ الْحَقِّ، وَالْحِرْصُ عَلَى الْخَيْرِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه توبه گر چهاراست: اخلاص عمل برای خدا، فرو گذاشتن باطل، پایبندی به حق و آزمندی به نیکی.

تحف العقول : ۲۰.

حدیث ۳۸۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که از گناه توبه کند مانند کسی است که گناهی نکرده است.
کنز العمال : ۱۰۱۷۴.

حدیث ۳۸۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَيْسَ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنَ الْمُؤْمِنِ تَائِبٍ أَوْ مُؤْمِنَةٍ تَائِبَةٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نزد خدا چیزی محبوبتر از مرد یا زن مؤمن توبه گر نیست.
بحار الأنوار : ۶/۲۱/۱۵.

حدیث ۳۸۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
التَّوْبَةُ تَجِبُ مَا قَبْلَهَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : توبه ، گذشته ها را از بین می برد.
عوالی اللآلی : ۱/۲۳۷/۱۵۰.

حدیث ۳۸۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَاجِرُ الدُّنْيَا مُخَاطِرٌ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ ، وَتَاجِرُ الْآخِرَةِ غَانِمٌ رَابِحٌ ، وَأَوَّلُ رِبْحِهِ نَفْسُهُ ثُمَّ جَنَّةُ الْمَأْوَى .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تاجر دنیا خود و مالش را به خطر می افکند و تاجر آخرت غنیمت و سود می برد. نخستین سود او نفس اوست و سپس بهشت برین.
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۰.

حدیث ۳۸۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كُلُّ مَا أَبْصَرْتَهُ بَعَيْنِكَ وَاسْتَخْلَاهُ قَلْبُكَ فَاجْعَلْهُ لِلَّهِ ، فَذَلِكَ تِجَارَةُ الْآخِرَةِ ، لِأَنَّ اللَّهَ يَقُولُ : «مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَاعِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ»
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چه دیدگان دید و خوش آیند دلت شد آن را به خداوند واگذار؛ زیرا این است تجارت آخرت
چرا که خداوند می فرماید: «آنچه نزد شماست رفتنی است و آنچه نزد خداست ماندنی است» .
النحل : ۹۶.

حدیث ۳۸۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلَاثَةٌ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِمْ ... وَالْمَرْكِيُّ سِلْعَتَهُ بِالْكَذِبِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه نفرند که خداوند به آنها نظر نمی کند : ... و کسی که از کالای خود تبلیغ دروغ کند.
بحار الأنوار : ۷۵/۲۱۱/۶.

حدیث ۳۸۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
التَّاجِرُ الْأَمِينُ الصَّدُوقُ الْمُسْلِمُ مَعَ الشَّهَادَةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تاجر درستکار، راستگو و مسلمان ، در قیامت با شهیدان است.
کنز العمال : ۹۲۱۶

حدیث ۳۸۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
التَّاجِرُ الصَّدُوقُ تَحْتَ ظِلِّ الْعَرْشِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تاجر راستگو در روز قیامت زیر سایه عرش است.
کنز العمال : ۹۲۱۸ .

حدیث ۳۸۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَا عَلِيُّ ، لَا تُمَازِكِسْ فِي أَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ : فِي شِرَاءِ الْأَضْحِيَّةِ ، وَالْكَفَنِ ، وَالنَّسَمَةِ ، وَالْكَزْيِ إِلَى مَكَّةَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی ! در چهار چیز چانه نزن: در خرید قربانی، کفن، برده، و کرایه برای مکه .
الخصال : ۲۴۵/۱۰۳.

حدیث ۳۸۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَا مَعْشَرَ التُّجَّارِ ، إِنَّ هَذَا الْبَيْعَ يَحْضُرُهُ اللَّغْوُ وَالْحَلْفُ ، فَشُوبُوهُ بِالصَّدَقَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای جماعت تاجران ! این معاملات [معمولاً] با سخن لغو و سوگند همراه است، پس آن را با صدقه
درآمیزید.
کنز العمال : ۹۴۳۹

حدیث ۳۸۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا سَمَحًا إِذَا بَاعَ ، سَمَحًا إِذَا اشْتَرَى ، سَمَحًا إِذَا قَضَى ، سَمَحًا إِذَا اقْتَضَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای رحمت کناد بنده ای را که در فروش و خرید و پس دادن وام و پس گرفتن آن آسان گیر باشد!

کنز العمال : ۹۴۵۳.

حدیث ۳۸۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا وَرَزْتُمْ فَأَرْجِحُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه وزن می کنید سنگینتر وزن کنید.

کنز العمال : ۹۴۴۲.

حدیث ۳۸۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ بَاعَ وَاشْتَرَى فَلْيَجْتَنِبْ خَمْسَ خِصَالٍ ، وَإِلْمَا فَلَـ بَيِّعَنَّ وَلَاـ يَشْتَرِيَنَّ : الرِّبَا ، وَالْحَلْفَ ، وَكَيْثْمَانَ الْعَيْبِ ، وَالْحَمْدَ إِذَا بَاعَ ، وَالذَّمَّ إِذَا اشْتَرَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که خرید و فروش می کند باید از پنج کار دوری ورزد و گرنه نباید خرید و فروش کند: ربا، سوگند، پوشاندن عیب کالا، تعریف و تبلیغ در موقع فروش و بدگویی از کالا در موقع خرید آن.
بحار الأنوار: ۱۰۳/۹۵/۱۸.

حدیث ۳۸۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ ... رَجُلٌ بَايَعَ إِمَامًا لَا يُبَايِعُهُ إِلَّا لِلدُّنْيَا ، إِنْ أُعْطِيَ مِنْهَا مَا يُرِيدُ وَفِي لَهْ ، وَإِلَّا كَفَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند با سه کس سخن نمی گوید : ... مردی که تنها برای اغراض دنیوی با امامی بیعت کند. اگر خواسته اش را بر آورد به پیمانش وفادار می ماند و اگر بر نیآورد دست می کشد.

الخصال : ۱۰۷/۷۰.

حدیث ۳۸۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا رَأَيْتُمْ أَهْلَ الْبَلَاءِ فَاحْمَدُوا اللَّهَ وَلَا تُسْمِعُوهُمْ ، فَإِنَّ ذَلِكَ يَحْزُنُهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه بلازدگانی را دیدید خدا را شکر کنید، اما نه چنان که آنها بشنوند ؛ زیرا ناراحت می شوند.

بحار الأنوار : ۱۸ / ۳۴ / ۷۱

حدیث ۳۸۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ بَهَّتَ مُؤْمِنًا أَوْ مُؤْمِنَةً أَوْ قَالَ فِيهِ مَا لَيْسَ فِيهِ أَقَامَهُ اللَّهُ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى تَلٍّ مِنْ نَارٍ حَتَّى يَخْرُجَ مِمَّا قَالَ فِيهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به مرد یا زن مؤمنی بهتان زند یا درباره او چیزی بگوید که از آن مبراست خداوند متعال در روز رستاخیز وی را بر تلی از آتش نگه می دارد تا این که از آنچه درباره او گفته است خارج شود [و آن را اثبات کند].
بحار الأنوار: ۷۵/۱۹۴/۵.

حدیث ۳۸۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الْعِفْرِيَّةَ النَّفْرِيَّةَ الَّتِي لَمْ يُزْرَأْ فِي جَسْمِهِ وَلَا مَالِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند انسان خبیث شیطان صفت را که بلای جسمی و مالی نمی بیند دشمن می دارد.
بحار الأنوار: ۸۱/۱۷۴/۱۱.

حدیث ۳۸۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ لَيُغْذِي عَبْدَهُ الْمُؤْمِنَ بِالْبَلَاءِ كَمَا تُغْذِي الْوَالِدَةُ وَلَدَهَا بِاللَبَنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بنده مؤمن خود را با بلا و گرفتاری تغذیه می کند ، همچنانکه مادر فرزند خود را با شیر .
بحار الأنوار: ۸۱/۱۹۵/۵۲.

حدیث ۳۸۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ خَيْرًا ابْتَلَاهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند خیر مردمی را بخواهد آنان را مبتلا می کند.
جامع الأخبار: ۳۱۰/۸۵۵.

حدیث ۳۸۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى أَيُّوبَ: هَيْلَ تَدْرِي مَا ذُنُوبُكَ إِلَيَّ حِينَ أَصَابَكَ الْبَلَاءُ؟ قَالَ: لَا. قَالَ: إِنَّكَ دَخَلْتَ عَلَيَّ فِرْعَوْنَ فَمَدَاهُنْتَ فِي كَلِمَتَيْنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال به ایوب وحی فرمود: آیا می دانی گناه تو نزد من چه بود که بلا به تو رسید؟ عرض کرد: نه؛ فرمود: تو نزد فرعون رفتی و در دو کلمه سازش به خرج دادی .
الدعوات: ۱۲۳/۳۰۴ .

حدیث ۳۸۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَسْلَمَ عَلَيَّ يَدِيهِ رَجُلٌ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس بدست او شخصی اسلام آورد ، بهشت برایش واجب خواهد شد .
 المعجم الكبير : ۱۷ / ۲۸۵ / ۷۸۶ .

حدیث ۳۸۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا مِنْ دَاعٍ يَدْعُو إِلَى هُدًى إِلَّا كَانَ لَهُ مِثْلُ أُجْرٍ مَنْ أَتَبَعَهُ ، لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر دعوت کننده ای به هدایت همسان با پاداش آن که از او پیروی کند پاداش خواهد داشت ، بی آن که چیزی از پاداش آنان کاسته شود .
 الموطأ : ۱ / ۲۱۸ / ۴۱ .

حدیث ۳۸۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خِيَارُ أُمَّتِي مَنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى ، وَحَبَّبَ عِبَادَهُ إِلَيْهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین امت من کسی است که به سوی خداوند متعال فراخواند و بندگانش را با او دوست سازد .
 كنز العمال : ۲۸۷۷۹ .

حدیث ۳۸۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا عَلِيُّ ، لِأَنَّ يَهْدِي اللَّهُ عَلَى يَدَيْكَ رَجُلًا خَيْرٌ لَكَ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی ، اگر خداوند به دستان تو انسانی را هدایت کند از آنچه خورشید بر آن تابیده برای تو بهتر است .
 المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۶۹۱ / ۶۵۳۷ .

حدیث ۳۸۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَبَّبُوا لِلَّهِ إِلَى عِبَادِهِ يُحِبُّكُمْ اللَّهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدا را برای مردم محبوب سازید تا خداوند شما را دوست داشته باشد .
 المعجم الكبير : ۸ / ۹۱ / ۷۴۶۱ .

حدیث ۳۸۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شِرَارُ أُمَّتِي الثَّرَاوُونَ ، وَالْمُتَشَدِّقُونَ الْمُتَفَيِّهُونَ ، وَخِيَارُ أُمَّتِي أَحْسَنُهُمْ أَخْلَاقًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدان امت من ، پرگویان و لاف زنان متکبرند و خوبان امتم خوش اخلاق هایند .

کنز العمال : ح ۷۹۱۰ .

حدیث ۳۸۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا وَإِنِّي أُحَدِّدُ الْقَوْلَ : أَلَا فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ، وَآتُوا الزَّكَاةَ ، وَأَمُرُوا بِالْمَعْرُوفِ ، وَانْهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ . أَلَا وَإِنَّ رَأْسَ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ أَنْ تَنْتَهَوْا إِلَى قَوْلِي ، وَتُبَلِّغُوهُ مَنْ لَمْ يَحْضُرْ ، وَتَأْمُرُوهُ بِقَبُولِهِ ، وَتَنْهَوُهُ عَنِ مُخَالَفَتِهِ ؛ فَإِنَّهُ أَمْرٌ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَمَنِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آگاه باشید که من این سخن را تکرار می کنم : هان ، نماز را بپای دارید ، و زکات را بپردازید ، و امر به معروف و نهی از منکر کنید . بدانید که اساس امر به معروف و نهی از منکر این است که به سخن من بفرجامد و آن را به کسی که حاضر نیست برسانید و او را به پذیرش آن فرمان دهید و از مخالفتش او را بازدارید که آن فرمانی از جانب خداوند من است .

الاحتجاج : ۱ / ۱۵۷ / ۳۲ .

حدیث ۳۸۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ عَلَامَاتِ الشَّقَاءِ جُمُودُ الْعَيْنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از نشانه های شقاوت، خشکیدگی چشم است.

بحار الأنوار : ۱۱ / ۵۲ / ۷۰

حدیث ۳۸۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي خُطْبَةِ الْوُدَاعِ - : وَمَنْ ذَرَفَتْ عَيْنَاهُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ كَانَ لَهُ بِكُلِّ قَطْرَةٍ مِنْ دُمُوعِهِ مِثْلُ جَبَلٍ أُحُدٍ يَكُونُ فِي مِيزَانِهِ مِنَ الْأَجْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در خطبه حجّه الوداع - فرمود : هر کس چشمانش از ترس خدا اشک ریزد برای هر قطره اشک او به اندازه کوه احد در ترازوی اعمالش پاداش می نهند.

بحار الأنوار : ۲۵ / ۳۳۴ / ۹۳

حدیث ۳۸۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَبْعَةٌ فِي ظِلِّ عَرْشِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ ... وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خَالِيًا ففَاصَتْ عَيْنَاهُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در آن روز که سایه ای جز سایه عرش خداوند عز و جل نیست هفت تن در سایه عرش اویند: ...

ومردی که در خلوت، یاد خداوند عزوجل کند و از ترس خدا اشک از دیدگانش سرازیر شود.

بحار الأنوار: ۸۴/۲/۷۱

حدیث ۳۸۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ خَرَجَ مِنْ عَيْنَيْهِ مِثْلُ الذُّبَابِ مِنَ الدَّمْعِ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ آمَنَهُ اللَّهُ بِهِ يَوْمَ الْفَرَجِ الْأَكْبَرِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس از ترس خدا به اندازه مگسی اشک از چشمش خارج شود خداوند او را در آن روز ترس بزرگ ایمن می گرداند.

بحار الأنوار: ۹۳/۳۳۶/۳۰

حدیث ۳۸۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَى لِمَنْ نَظَرَ اللَّهَ إِلَيْهَا تَبْكِي عَلَى ذَنْبٍ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، لَمْ يَطَّلِعْ عَلَى ذَلِكَ الذَّنْبِ غَيْرُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا چهره ای که خداوند به آن می نگردد در حالی که از ترس خدا بر گناهی که کرده و جز او کسی از آن گناه آگاه نیست، می گرید .

بحار الأنوار: ۹۳/۳۳۱/۱۵

حدیث ۳۸۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَعْجَلَ الشَّرِّ عُقُوبَةَ الْبِغْيِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کیفر تعدی (سرکشی) زودتر از کیفر هر کردار زشت دیگری دامنگیر انسان می شود.

الکافی: ۲ / ۳۲۷ / ۱.

حدیث ۳۸۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَبَّ إِلَيْكُمْ دَاءُ الْأُمَمِ قَبْلَكُمْ : الْبَغْضَاءُ وَالْحَسَدُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیماری اقوام پیشین به شما سرایت کرده است: نفرت و حسادت.

معانی الأخبار: ۱ / ۳۶۷.

حدیث ۳۸۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ شَيْءٌ أَبْغَضَ إِلَى اللَّهِ مِنْ بَطْنٍ مَلَأَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نزد خداوند چیزی منفورتر از شکم پُر نیست.

عیون أخبار الرضا : ۲ / ۳۶ / ۸۹.

حدیث ۳۸۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا شَيْءٌ أَبْغَضَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنَ الْبَخْلِ وَسُوءِ الْخُلُقِ ، وَإِنَّهُ لَيُفْسِدُ الْعَمَلَ كَمَا يُفْسِدُ الطَّيْنَ الْعَسَلُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چیزی در نزد خداوند عزیز و ارجمند ، بدتر از بخل و بد اخلاقی نیست . و همانا بخل عمل را ضایع می کند همان گونه که گل عسل را .
 بحار الأنوار : ۱۶ / ۲۳۱

حدیث ۳۸۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَبْغَضَ الْخَلْقِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى الْعَالِمُ يَزُورُ الْعَمَالَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : منفورترین افراد نزد خداوند متعال دانشمندی است که به ملاقات کارگزاران [جور] می رود.
 كنز العمال : ۲۸۹۸۵

حدیث ۳۸۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَبْغَضُكُمْ إِلَى اللَّهِ الْمَشَاوُونَ بِالنَّمِيمَةِ ، الْمُفَرِّقُونَ بَيْنَ الْإِخْوَانِ ، الْمُتَمَسِّقُونَ لِلْبُرْءِ الْعَثْرَاتِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : منفورترین شما نزد خداوند کسانی هستند که سخن چینی می کنند، میان برادران جدایی می افکنند، و در پی یافتن خطا و لغزش برای افراد بی گناه هستند.
 بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۸۳ / ۱۷.

حدیث ۳۸۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَبْغَضُ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ ثَلَاثَةٌ : مُلْحِدٌ فِي الْحَرَمِ ، وَمُبْتَغٍ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ ، وَمُطَلَبٌ دَمِ امْرِيٍّ بغيرِ حَقِّ لِيُهِرِيقَ دَمَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مبغوض ترین مردمان نزد خدا سه نفرند: آن که در حرم (مکه) ستم کند، و آن که در اسلام پیگیر سنتی جاهلی باشد و آن که خواهان به ناحق ریخته شدن خون کسی باشد.
 كنز العمال : ۴۳۸۳۳.

حدیث ۳۸۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَبْغَضَ الْخَلْقِ إِلَى اللَّهِ ثَلَاثَةٌ : الرَّجُلُ يُكْثِرُ النَّوْمَ بِالنَّهَارِ وَلَمْ يُصَلِّ مِنَ اللَّيْلِ شَيْئًا ، وَالرَّجُلُ يُكْثِرُ الْأَكْلَ وَلَا يُسَمِّي اللَّهَ عَلَى طَعَامِهِ وَلَا يَحْمَدُهُ ، وَالرَّجُلُ يُكْثِرُ الضَّحْكَ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه کس نزد خدا از همه مبعوض ترند: کسی که روز زیاد می خوابد در حالی که شب اصلاً نمازی نخوانده است ، و کسی که زیاد می خورد و هنگام غذا خوردن نام و حمد خدا نمی گوید، و کسی که بی دلیل زیاد می خندد.
کنز العمال : ۲۱۴۳۱

حدیث ۳۸۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ رَجُلًا يَدْخُلُ عَلَيْهِ فِي بَيْتِهِ وَلَا يُقَاتِلُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند عز و جل از مردی که به خانه اش در آید و او نجنبند نفرت دارد.
عیون أخبار الرضا : ۲ / ۲۸ / ۲۴.

حدیث ۳۸۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُبْغِضُ كُلَّ جَعْفَرٍ يَجُوزُ سَخَابٍ فِي الْأَسْوَاقِ ، جِيفَةٍ بِاللَّيْلِ ، حِمَارٍ بِالنَّهَارِ ، عَالِمٍ بِالدُّنْيَا ، جَاهِلٍ بِالْآخِرَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند متعال نفرت دارد از هر درشتخوی متکبر عربده جوی در کوچه و بازار که در شب مانند مرده می افتد و در روز مانند الاغ است و به کار دنیا آگاه است و به آخرت نادان.
کنز العمال : ۴۳۶۷۹.

حدیث ۳۸۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يُبْغِضُ كُلَّ عَالِمٍ بِالدُّنْيَا جَاهِلٍ بِالْآخِرَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند تبارک و تعالی از هر کس که به دنیا عالم و به آخرت جاهل باشد نفرت دارد.
کنز العمال : ۲۸۹۸۲

حدیث ۳۸۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الشَّيْخَ الزَّانِي ، وَالْعَنَى الظُّلْمَ ، وَالْفَقِيرَ الْمُخْتَالَ ، وَالسَّائِلَ الْمُلْحِفَ ، وَيُحِبُّ أَجْرَ الْمُعْطَى الْمَنَّانِ ، وَيَمُتُّ الْبَدِيحَ الْجَرِيَّ الْكَذَّابَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند از پیرمرد زناکار، توانگرِ ستمکار، تهیدستِ گردنفرافراز و گدای سمج نفرت دارد و بخشنده منت گذار را بی اجر می گذارد و گردنکشِ گستاخِ دروغگو را دشمن می دارد.
تحف العقول : ۴۲.

حدیث ۳۸۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ الْأَعْمَى مَن يَعْمَى بَصْرَهُ، إِنَّمَا الْأَعْمَى مَن تَعْمَى بِصِيرَتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کور آن نیست که چشمش نابینا باشد بلکه کور [واقعی] آن کسی است که دیده بصیرتش کور باشد.

کنز العمال : ۱۲۲۰.

حدیث ۳۸۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُسْنُ الْبِشْرِ يَذْهَبُ بِالسَّخِيمَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشرویی، کینه را می زداید.

الکافی : ۲ / ۱۰۳ / ۶

حدیث ۳۸۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِلْقَ أَخَاكَ بِوَجْهِ مُتَبَسِّطٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با برادرت گشاده رو برخورد کن.

الکافی : ۲ / ۱۰۳ / ۳

حدیث ۳۸۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّكُمْ لَنْ تَسْعَوْا النَّاسَ بِأَمْوَالِكُمْ، فَالْقَوْمُ بِطَلَاقِهِ الْوَجْهِ وَحُسْنِ الْبِشْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شما هرگز نمی توانید همه مردم را از اموال خود بهره مند سازید، پس با آنان با گشاده رویی و خوشرویی تمام برخورد کنید.

الکافی : ۲ / ۱۰۳ / ۱ .

حدیث ۳۸۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَيْلُوا طَعَامَكُمْ، فَإِنَّ الْبَرَكَهَ فِي الطَّعَامِ الْمَكِيلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوراک (غلات) خود را کیل کنید که برکت در خوراک کیل و پیمانانه شده است.

کنز العمال : ۹۴۳۴ .

حدیث ۳۸۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَمَامُ الْبِرِّ أَنْ تَعْمَلَ فِي السَّرِّ عَمَلُ الْعَلَانِيَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکی کامل آن است که رفتار نهان و آشکارت یکسان باشد.
کنز العمال : ۵۲۶۵ .

حدیث ۳۸۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا عَلَامَةُ الْبَارِّ فَعَشْرَةٌ : يُحِبُّ فِي اللَّهِ ، وَيُبْغِضُ فِي اللَّهِ ، وَيُصَاحِبُ فِي اللَّهِ ، وَيُفَارِقُ فِي اللَّهِ ، وَيَغْضَبُ فِي اللَّهِ ، وَيَرْضَى فِي اللَّهِ ، وَيَعْمَلُ لِلَّهِ ، وَيَطْلُبُ إِلَيْهِ ، وَيَخْشَعُ لِلَّهِ خَائِفًا مَخُوفًا طَاهِرًا مُخْلِصًا مُسْتَحْيَا مُرَاقِبًا ، وَيُحْسِنُ فِي اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه نیکوکار ده چیز است: برای خدا دوست می دارد، برای خدا دشمنی می ورزد، برای خدا یار و همراه می شود، برای خدا جدا می شود، برای خدا خشم می گیرد، برای خدا خشنود می شود، برای خدا کار می کند، خدا جوست، در برابر خدا

خاشع و ترسان و هراسان و پاک و با اخلاص و با حیا و مراقب خود است و برای خدا احسان و نیکی می کند.
تحف العقول : ۲۱ .

حدیث ۳۸۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَسْرَعَ الْخَيْرِ ثَوَابَ الْبِرِّ ، وَإِنَّ أَسْرَعَ الشَّرِّ عِقَابَ الْبُغْيِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پاداش نیکی زودتر از هر کار خوب دیگری می رسد و کیفر ستم و تجاوز زودتر از هر کار بد دیگری گریبان می گیرد.
الخصال : ۸۱ / ۱۱۰ .

حدیث ۳۸۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ مِنْ أَبْوَابِ الْبِرِّ : سَخَاءُ النَّفْسِ ، وَطِيبُ الْكَلَامِ ، وَالصَّبْرُ عَلَى الْأَذَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز از درهای نیکی است: سخاوتمندی جان، گفتار نیکو، و شکیبایی در برابر آزار و اذیت.
تحف العقول : ۸

حدیث ۳۸۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزِيدُ فِي الْعُمْرِ إِلَّا الْبِرُّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر عمر نمی افزاید مگر نیکی.
بحار الأنوار : ۳ / ۱۶۶ / ۷۷ .

حدیث ۳۸۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أُنْبِيَ اللَّهُ لَصَاحِبِ الْبِدْعَةِ بِالتَّوْبَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند توبه بدعتگذار را نمی پذیرد.
 بحار الأنوار : ۷۲ / ۲۱۶ / ۸ .

حدیث ۳۸۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا ظَهَرَتِ الْبِدْعُ فِي أُمَّتِي فَلْيُظْهِرِ الْعَالِمُ عِلْمَهُ ، فَمَنْ لَمْ يَفْعَلْ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه بدعتها در میان ائمتّم پدیدار شوند بر عالم است که علم خود را آشکار سازد. پس هر کس
 چنین نکند، لعنت خدا بر او باد.
 الکافی : ۱ / ۵۴ / ۲ .

حدیث ۳۸۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَمَلٌ قَلِيلٌ فِي سُنَّةٍ خَيْرٌ مِنْ عَمَلٍ كَثِيرٍ فِي بَدْعَةٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عمل اندک مطابق با سنت، بهتر است از عمل بسیار که با بدعت همراه باشد.
 الأُمّالی للطوسی : ۳۸۵ / ۸۳۸ .

حدیث ۳۸۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَهْلُ الْبِدْعِ شَرُّ الْخَلْقِ وَالْخَلِيقَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدعتگذاران، بدترین مردم و موجودات هستند.
 کنز العمال : ۱۰۹۵ و ۱۱۲۶

حدیث ۳۸۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَهْلُ الْبِدْعِ كِلَابٌ أَهْلِ النَّارِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدعتگذاران، سگهای اهل دوزخ هستند.
 کنز العمال : ۱۱۲۵

حدیث ۳۸۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَعْرَضَ عَنِ صَاحِبِ بَدْعِهِ ، بُغِضَ لَهُ ، مَلَأَ اللَّهُ قَلْبَهُ أَمْنًا وَإِيمَانًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به نفرت و دشمنی از بدعتگذار روی گرداند، خداوند دل او را از آرامش و ایمان لبریز می سازد.

کنز العمال : ۵۵۹۹ .

حدیث ۳۸۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَبَسَّمَ فِي وَجْهِ مُبْتَدِعٍ فَقَدْ أَعَانَ عَلَى هَدْمِ دِينِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به روی بدعتگذار لبخند بزند، همانا به نابود کردن دین خود کمک کرده است.

بحار الأنوار : ۴۷ / ۲۱۷ / ۴ .

حدیث ۳۸۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَمِلَ فِي بَدْعِهِ خَلَّاهُ الشَّيْطَانُ وَالْعِبَادَةُ ، وَأَلْقَى عَلَيْهِ الْخُشُوعَ وَالتَّبَكَاءَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به بدعتی عمل کند، شیطان او را با عبادت تنها می گذارد و حالت خشوع و گریه بر او می افکند.

بحار الأنوار : ۷۲ / ۲۱۶ / ۸ .

حدیث ۳۸۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكَ أَنْ تَسَنَّ سُنَّةَ بَدْعِهِ ؛ فَإِنَّ الْعَبْدَ إِذَا سَنَّ سُنَّةَ سَيِّئَةٍ لِحَفِّهِ وَزُرُّهَا وَوَزُرُّ مَنْ عَمِلَ بِهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مبادا سنتی را بدعت گذاری؛ زیرا اگر بنده سنت بدی را به وجود آورد گناه آن و گناه کسی که به آن عمل کند به گردن اوست.

بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۰۴ / ۱ .

حدیث ۳۸۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا ، أَلَا وَكُلُّ بَدْعٍ ضَلَالَةٌ ، أَلَا وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترین امور آن است که بدعت باشد. بدانید هر بدعتی گمراهی است. بدانید که هر گمراهی فرجامش آتش است.

الأمالی للمفید : ۱۴ / ۱۸۸ .

حدیث ۳۸۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَبْخَلَ النَّاسَ مَنْ بَخَلَ بِمَا افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخیل ترین مردم کسی است که در پرداخت آنچه خدا بر او واجب گردانیده است، بخل ورزد.
 بحار الأنوار: ۲ / ۳۰۰ / ۷۳

حدیث ۳۸۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَبْخَلَ النَّاسِ مَنْ بَخَلَ بِالسَّلَامِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخیل ترین مردم کسی است که در سلام کردن بخل ورزد.
 بحار الأنوار: ۱۱ / ۴ / ۷۶

حدیث ۳۸۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّمَا الْبَخِيلُ حَقُّ الْبَخِيلِ الَّذِي مَنَعَ الزَّكَاةَ الْمَفْرُوضَةَ فِي مَالِهِ ، وَيَمْنَعُ الْبَائِئَةَ فِي قَوْمِهِ ، وَهُوَ فِي مَا سِوَى ذَلِكَ يُبْذَرُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخیل واقعی کسی است که از پرداخت زکات واجب مال خود سرپیچد و از بخشش به قوم و خویشان خود دریغ ورزد و در غیر این موارد اسراف و ولخرجی کند.
 معانی الأخبار: ۴ / ۲۴۵

حدیث ۳۸۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْبَخِيلُ حَقًّا مَنْ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخیل حقیقی کسی است که نام من نزد او برده شود و بر من درود نفرستد.
 بحار الأنوار: ۲۸ / ۳۰۶ / ۷۳

حدیث ۳۸۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَقَلُّ النَّاسِ رَاحَةً الْبَخِيلُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کم آسایش ترین مردم، بخیل است.
 بحار الأنوار: ۲ / ۳۰۰ / ۷۳

حدیث ۳۸۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آفَةُ الظُّرْفِ الصَّلْفُ ، وآفَةُ الشَّجَاعَةِ البَغْيُ ، وآفَةُ السَّمَاحَةِ المُنُّ ، وآفَةُ الجَمَالِ الخِيَلَاءُ ، وآفَةُ العِبَادَةِ الفُتْرَةُ ، وآفَةُ الحَدِيثِ الكِذْبُ ، وآفَةُ العِلْمِ النُّشْيَانُ ، وآفَةُ الجِلْمِ السَّفَهُ ، وآفَةُ الحَسَبِ الفَخْرُ ، وآفَةُ الجُودِ السَّرْفُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آفت زیر کی غرور است، آفت شجاعت تجاوز، آفت بخشندگی منت، آفت زیبایی تکبر، آفت عبادت سستی، آفت سخن دروغ، آفت علم فراموشی، آفت بردباری سبکسری، آفت بزرگی فخر فروشی و آفت سخاوت، زیاده روی.

کنز العمال : ۴۴۰۹۱

حدیث ۳۸۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آفَةُ الدِّينِ الهَوَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آفت دین، هوای نفس است.

کنز العمال : ۴۴۱۲۱

حدیث ۳۸۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ شَيْءٌ خَيْرًا مِنْ أَلْفٍ مِثْلِهِ إِلَّا الْإِنْسَانُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ چیزی نیست که از هزار همتای خود بهتر باشد، مگر انسان.

کنز العمال : ۳۴۶۱۵ .

حدیث ۳۸۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ خَرَجَ مِنْ ذُلِّ المَعْصِيَةِ إِلَى عِزِّ الطَّاعَةِ أَنَسَهُ اللهُ عِزًّا وَجَلَّ بَعِيرٌ أَنَيْسٌ ، وَأَعَانَهُ بَعِيرٌ مَالٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از خواری گناه به سرفرازی طاعت درآید، خداوند عز و جل انیس او می شود، بی آنکه همدمی داشته باشد و او را کمک می رساند، بی آنکه مال و ثروتی داشته باشد.

بحار الأنوار : ۷۵ / ۳۵۹ / ۷۴ .

حدیث ۳۸۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُسْلِمُونَ إِخْوَةٌ ، تَتَكَافَأُ دِمَاؤُهُمْ ، يَسْعَى بِدِمَتِهِمْ أَذْنَاهُمْ ، وَهُمْ يَدُّ عَلَى مَنْ سِوَاهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسلمانان برادرند، خون هایشان یکسان است، کمترین آنها امان می دهد و در برابر بیگانگان یکدست و متحدند.

بحار الأنوار : ۱۰۰ / ۴۶ / ۶ .

حدیث ۳۸۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يُجِيرُ عَلَى أُمَّتِي أَدْنَاهُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کمترین فرد امت من می تواند از طرف آنها امان دهد.
 کنز العمال : ۱۰۹۳۲ .

حدیث ۳۸۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَمَّنَ رَجُلًا عَلَى دَمِهِ فَقَتَلَهُ فَأَنَا بَرِيءٌ مِنَ الْقَاتِلِ ، وَإِنْ كَانَ الْمَقْتُولُ كَافِرًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که کسی را امان (پناه) دهد و او را بکشد، من از آن قاتل بیزارم، اگر چه آن مقتول کافر باشد.
 کنز العمال : ۱۰۹۳۰ .

حدیث ۳۸۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا أَمِنَكَ الرَّجُلُ عَلَى دَمِهِ فَلَا تَقْتُلْهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر کسی بر جان خود از تو امان خواست، او را نکش.
 کنز العمال : ۱۰۹۰۹ .

حدیث ۳۸۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَيْتَمَنَ غَيْرَ أَمِينٍ فَلَيْسَ لَهُ عَلَى اللَّهِ ضَمَانٌ ، لِأَنَّهُ قَدْ نَهَاهُ أَنْ يَأْتِمِنَهُ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که به فردی غیر امین امانت بسپارد، خداوند ضامن او نیست؛ زیرا خداوند او را از سپردن امانت به غیر امین نهی کرده است.
 بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۱۷۹ / ۳ .

حدیث ۳۸۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْأَمَانَةُ تَجْلِبُ الْغَنَاءَ ، وَالْخِيَانَةُ تَجْلِبُ الْفَقْرَ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امانتداری توانگری می آورد، و خیانت در امانت ناداری.
 بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۱۴ / ۶ .

حدیث ۳۸۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ يُحَقِّرُ الْأَمَانَةَ حَتَّى يَسْتَهْلِكَهَا إِذَا اسْتُودِعَهَا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست آن که امانت را بی اهمیت شمارد و بدین سبب امانتی را که به او سپرده شده است ضایع گرداند.

بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۷۲ / ۱۳ .

حدیث ۳۸۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان ندارد کسی که امانتدار نیست.

بحار الأنوار : ۷۲ / ۱۹۸ / ۲۶ ، غرر الحکم : ۱۰۷۶۷ .

حدیث ۳۸۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ إِيمَانٌ مَن رَأَى بَعْجَبٍ وَلَكِنَّ الْعَجَبَ لِقَوْمٍ رَأَوْا أَوْرَاقًا فِيهَا سَوَادٌ فَأَمَنُوا بِهِ أَوَّلِهِ وَآخِرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان آوردن کسی که مرا دیده شگفت آور نیست بلکه شگفتی بسیار از مردمانی است که [تنها] برگه هایی نوشته شده دیدند و از ابتدا تا انتها به آن، ایمان آوردند.

کنز العمال : ۷۰۴

حدیث ۳۸۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَقُولُ جَهَنَّمَ لِلْمُؤْمِنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : جُزْ يَا مُؤْمِنٌ فَقَدْ أَطْفَأَ نُورَكَ لَهَبِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جهنم ، در روز قیامت به مؤمن می گوید : ای مؤمن ، تو عبور کن که نور تو شعله های مرا خاموش کرد .

تاریخ بغداد : ج ۵ ص ۱۹۴ و ج ۱۲ ص ۱۱۱ .

حدیث ۳۸۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- يَصِفُ الْمُؤْمِنَ - : لَطِيفُ الْحَرَكَاتِ ، حُلُوُّ الْمَشَاهِدِ ... يَطْلُبُ مِنَ الْأُمُورِ أَعْلَاهَا ، وَمِنَ الْأَخْلَاقِ أَسْفَلَهَا ... لَا يَحِيفُ عَلَى مَنْ يُبْغِضُ ، وَلَا - يَأْتُمُّ فِيمَنْ يُحِبُّ ... قَلِيلُ الْمُؤْمِنَةِ ، كَثِيرُ الْمَعُونَةِ ... يُحْسِنُ فِي عَمَلِهِ كَأَنَّهُ نَاطِرٌ إِلَيْهِ ، غَضُّ الطَّرْفِ ، سَيْخِي الْكَفِّ ، لَا يَزُدُّ سَائِلًا ... يَزِنُ كَلَامَهُ ، وَيُخْرِسُ لِسَانَهُ ... لَا - يَقْبَلُ الْبَاطِلَ مِنْ صَدِيقِهِ ، وَلَا يَزُدُّ الْحَقَّ عَلَى عَدُوِّهِ ، وَلَا يَتَعَلَّمُ إِلَّا لِيَعْلَمَ ، وَلَا يَعْلَمُ إِلَّا لِيَعْمَلَ ... إِنْ سَلَكَ مَعَ أَهْلِ الدُّنْيَا كَانَ أَكْسَهُمْ ، وَإِنْ سَلَكَ مَعَ أَهْلِ الْآخِرَةِ كَانَ أَوْرَعَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در وصف مؤمن - فرمود : حرکات و رفتارهایش ملایم و مهربان است و دیدارش شیرین ... از هر

چیز عالیترین آن را می جوید و از خویها والاتریشان را ... بر دشمنش ستم نمی کند و به خاطر کسی که دوستش دارد مرتکب گناه نمی شود، ... کم خرج و زحمت است و بسیار کمک و یاری می رساند ... کارش را به خوبی انجام می دهد به طوری که گویی آن را می بیند، چشمانش فروهسته است، دست بخشنده دارد، و دست رد به سینه سائل نمی زند ... سخنش را می سنجد و زبان در کام می کشد ... باطل را از دوستش نیز نمی پذیرد و حق را حتی از دشمنش انکار نمی کند، دانش نمی آموزد مگر برای دانستن و نمی آموزد مگر برای عمل کردن ... اگر با دنیاطلبان همراه شود زیرکترین آنهاست و هرگاه با آخرت جوینان برود پارساترین آنها.

بحار الأنوار: ۶۷ / ۷۱ / ۳۴ و ص ۳۱۰ / ۴۵

حدیث ۳۸۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ سَرَّتَهُ حَسَنَتُهُ وَسَاءَتْهُ سَيِّئَتُهُ فَهُوَ مُؤْمِنٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از کار نیک خود شادمان باشد و از کار بد خویش ناراحت، او مؤمن است.
 کنز العمال : ۷۰۰ .

حدیث ۳۸۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُؤْمِنُ الَّذِي نَفْسُهُ مِنْهُ فِي عَنَاءٍ ، وَالنَّاسُ فِي رَاحَةٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن کسی است که نفسش از او در رنج است و مردم در آسایش.
 کنز العمال : ۷۵۲ .

حدیث ۳۸۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُؤْمِنُ يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ ، وَالْمَنَافِقُ يَقُولُ : حَتَّى يُبْدَأَ بِي !
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ابتدا سلام می کند، ولی منافق می گوید: باید به من سلام شود.
 کنز العمال : ۷۷۸ .

حدیث ۳۸۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُؤْمِنُ يَأْلَفُ وَيُؤَلَّفُ ، وَلَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يَأْلَفُ وَلَا يُؤَلَّفُ ، وَخَيْرُ النَّاسِ أَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن الفت می گیرد و با او الفت می گیرند و کسی که الفت نگیرد و الفت پذیر نباشد از خیر و برکت بی بهره است. و بهترین مردمان کسی است که برای مردم سودمندتر باشد.
 کنز العمال : ۶۷۹ .

حدیث ۳۸۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُؤْمِنُ مَنْ آمَنَهُ النَّاسُ عَلَى دِمَائِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن کسی است که مردم او را بر جان و مال خود امین کرده باشند.
 کنز العمال : ۷۳۹

حدیث ۳۹۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُؤْمِنُونَ تَتَكَافَأُ دِمَاؤُهُمْ ، وَهُمْ يَدُّ عَلَى مَنْ سِوَاهُمْ ، وَيَسْعَى بِدِمَائِهِمْ أَذْنَاهُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنان خونهایشان برابر است، در برابر دیگران یکدست هستند و اگر کمترین آنها [به دشمن] امان دهد دیگران به آن احترام می گذارند.
 کنز العمال : ۴۰۲ .

حدیث ۳۹۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُؤْمِنُ هَيِّنٌ لَيِّنٌ ، حَتَّى تَخَالَهُ مِنَ اللَّيْنِ أَحْمَقُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن رام و ملایم است، چندان که از شدت ملایمت، می پنداری احمق است.
 کنز العمال : ۶۹۰

حدیث ۳۹۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادُّهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ ؛ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهْرِ وَالْحُمَى .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنان در دوستی، عطف و مهرورزی نسبت به هم چونان یک پیکرند؛ که هرگاه عضوی از آن به درد آید، دیگر اعضا را بی خوابی و تب فرا می گیرد.
 مسند ابن حنبل : ۶ / ۳۷۹ / ۱۸۴۰۸ .

حدیث ۳۹۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ جَلٌّ تَنَاوُهُ يَقُولُ : وَعِزَّتِي وَجَلَالِي ، مَا خَلَقْتُ مِنْ خَلْقِي خَلْقًا أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، جل ثناؤه ، می فرماید: به عزت و جلالم سوگند آفریده ای نیافریده ام که نزد من محبوبتر از بنده مؤمنم باشد.
 بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۵۸ / ۷۱ .

حدیث ۳۹۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُؤْمِنُ أَكْرَمُ عَلَى اللَّهِ مِنْ مَلَائِكَتِهِ الْمُقَرَّبِينَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن نزد خدا گرامی تر از فرشتگان مقرب اوست.
 کنز العمال : ۸۲۱ .

حدیث ۳۹۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَصْلَتَانِ لَا تَجْتَمِعَانِ فِي مُؤْمِنٍ :
 الْبُخْلُ ، وَسُوءُ الظَّنِّ بِالرِّزْقِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو خصلت است که در مؤمن گرد نمی آیند: بخل و بد گمانی به روزی.
 بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۷۲ / ۸

حدیث ۳۹۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خُلُقَانِ لَا يَجْتَمِعَانِ فِي مُؤْمِنٍ : الشُّحُّ ، وَسُوءُ الخُلُقِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو خوی در مؤمن فراهم نمی آیند: بخل و بدخویی.
 بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۷۳ / ۸ .

حدیث ۳۹۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يُطْبَعُ الْمُؤْمِنُ عَلَى كُلِّ خَصْلَةٍ وَلَا يُطْبَعُ عَلَى الكَذِبِ وَلَا عَلَى الخِيَانَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن با هر خصلتی سرشته می شود، اما با دروغگویی و خیانت سرشته نمی شود.
 تحف العقول : ۵۵

حدیث ۳۹۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَدْنَى الكُفْرِ أَنْ يَسْمَعَ الرَّجُلُ مِنْ أَخِيهِ الكَلِمَةَ فَيُحْفَظُهَا عَلَيْهِ يُرِيدُ أَنْ يَفْضَحَهُ بِهَا ، أَوْلَيْكَ لَا خَلْقَ لَهُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کمترین کفر این است که انسان از برادرش سخنی بشنود و آن را نگه دارد تا او را با آن رسوا سازد.
 این افراد بویی از انسانیت نبرده اند.
 بحار الأنوار: ۷۷/۱۹۳/۱۱.

حدیث ۳۹۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ أَكْثَرَ هَمِّهِ نَيْلَ الشَّهَوَاتِ نُزِعَ مِنْ قَلْبِهِ حَلَاوَةُ الْإِيمَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس بیشترین هم و غمش رسیدن به خواهشهای نفسانی باشد، حلاوت ایمان از قلبش گرفته می شود.

تنبيه الخواطر : ۱۱۶ / ۲ .

حدیث ۳۹۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ ذَاقَ طَعْمَ الْإِيمَانِ: مَنْ كَانَ لَا شَيْءَ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ، وَمَنْ كَانَ لَأَنْ يُحْرَقَ بِالنَّارِ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يَزْتَدَّ عَنْ دِينِهِ ، وَمَنْ كَانَ يُحِبُّ لِلَّهِ وَيُبْغِضُ لِلَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که هر کس داشته باشد طعم ایمان را چشیده است: کسی که هیچ چیزی را بیشتر از خدا و پیامبر او دوست نداشته باشد و کسی که اگر او را با آتش بسوزانند برایش بهتر است تا اینکه از دینش دست شوید و کسی که برای خدا دوستی و دشمنی ورزد .

کنز العمال : ۷۲ .

حدیث ۳۹۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْثَقُ الْعُرَى كَلِمَةُ التَّقْوَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : استوارترین دستگیره های ایمان، کلمه تقواست (گفتن کلمه «لا إله إلا الله»).

تنبيه الخواطر : ۳۳ / ۲ .

حدیث ۳۹۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْثَقُ عُرَى الْإِيمَانِ: الْوَلَايَةُ فِي اللَّهِ ، وَالْحُبُّ فِي اللَّهِ ، وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محکمترین دستگیره های ایمان، پیوند به خاطر خدا، دوستی به خاطر خدا و دشمنی به خاطر خداست.

کنز العمال : ۴۳۵۲۵ .

حدیث ۳۹۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْإِيمَانُ فِي عَشْرَةٍ: الْمَعْرِفَةُ ، وَالطَّاعَةُ ، وَالْعِلْمُ ، وَالْعَمَلُ ، وَالْوَرَعُ ، وَالْاجْتِهَادُ ، وَالصَّبْرُ ، وَالْيَقِينُ ، وَالرِّضَا ، وَالتَّسْلِيمُ ، فَأَيُّهَا فَقَدْ صَاحِبُهُ بَطَّلَ نِظَامَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان در ده چیز است: شناخت، فرمانبری [از خدا]، علم، عمل، پارسایی، سختکوشی، شکیبایی، یقین، خشنودی و تسلیم [در برابر خدا]. هر یک از این ده رکن کم شود رشته ایمان از هم می‌گسلد.

بحار الأنوار: ۶۹ / ۱۷۵ / ۲۸

حدیث ۳۹۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الإيمان بضع وسبعون شعبه، فأفضلها قول لا إله إلا الله، وأدناها إماطة الأذى عن الطريق، والحياء شعبه من الإيمان. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان هفتاد و اندی شاخه است که برترین آنها قول «لا إله إلا الله» است و کمترین آنها برداشتن چیزهای آزارنده از سر راه مردم؛ و حیا [نیز] شاخه ای از ایمان است. کنز العمال: ۵۲.

حدیث ۳۹۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضل الإيمان الصبر والسماحة.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین ایمان، شکیبایی و بخشندگی است.

کنز العمال: ۷۴

حدیث ۳۹۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضل الإيمان أن تعلم أن الله معك حيث ما كنت.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین ایمان آن است که بدانی خداوند همه جا با تو هست.

کنز العمال: ۶۶

حدیث ۳۹۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يكمل عبد الإيمان بالله حتى يكون فيه خمس خصال: التوكل على الله، والتفويض إلى الله، والتسليم لأمر الله، والرضا بقضاء الله، والصبر على بلاء الله. إنه من أحب في الله، وأبغض في الله، وأعطى لله، ومنع لله، فقد استكمل الإيمان.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان بنده به خدا کامل نباشد مگر پنج خصلت در او باشد: توکل به خدا، واگذاشتن کارها به خدا، سر نهادن به فرمان خدا، خشنود بودن به قضای خدا، و شکیبایی کردن بر بلای خدا. هر کس به خاطر خدا دوست بدارد، به خاطر خدا دشمنی ورزد، برای خدا داد و دهش کند و برای خدا از بخشش باز ایستد، هر آینه ایمان را به سر حد کمال رسانده است.

بحار الأنوار: ۷۷ / ۱۷۷ / ۱۰

حدیث ۳۹۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَسْتَكْمِلُ عَبْدٌ الْإِيمَانَ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ ، وَحَتَّى يَخَافَ اللَّهَ فِي مِرَاجِهِ وَجِدِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده به کمال ایمان نمی رسد مگر آن که آنچه را برای خود دوست دارد برای برادرش نیز دوست بدارد، و در شوخی و جدی خود از خدا بترسد.

کنز العمال : ۱۰۶ .

حدیث ۳۹۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ يَسْتَكْمِلُ إِيْمَانَهُ : رَجُلٌ لَا يَخَافُ فِي اللَّهِ لَوْمَةً لَائِمًا ، وَلَا يُرَائِي بِشَيْءٍ مِنْ عَمَلِهِ ، وَإِذَا عَرَّضَ عَلَيْهِ أَمْرَانِ أَحَدُهُمَا لِلدُّنْيَا وَالْآخِرِ لِلْآخِرَةِ ، اخْتَارَ أَمْرَ الْآخِرَةِ عَلَى الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که هر که داشته باشد ایمانش کامل است: مردی که در راه خدا از سرزنش هیچ نکوهشگری نهراسد و در هیچ کار خود ریا و خودنمایی نکند و هرگاه دو چیز بر او عرضه شود که یکی دنیایی است و دیگر آخرتی، کار آخرت را بر دنیا ترجیح دهد.

کنز العمال : ۴۳۲۴۷

حدیث ۳۹۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَرَأَى لَإِلَهٍ إِلَّا اللَّهَ تَنْفَعُ مَنْ قَالَهَا حَتَّى يُسْتَخَفَّ بِهَا ، وَالْإِسْتِخْفَافُ بِحَقِّهَا أَنْ يَظْهَرَ الْعَمَلُ بِالْمَعَاصِي فَلَا يُنْكَرُوهُ وَلَا يُغَيِّرُوهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : «لا إله إلا الله» همواره برای گوینده آن سودمند است مگر زمانی که آن را خوار شمارد، و خفیف شمردن حق آن به این است که گناهکاری آشکار شود و آن را زشت نشمارند و در صدد از میان بردن گناهکاری برنیایند.

کنز العمال : ۲۲۳ .

حدیث ۳۹۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُخْرِجُ الْمُؤْمِنَ مِنْ إِيْمَانِهِ ذَنْبٌ ، كَمَا لَا يُخْرِجُ الْكَافِرَ مِنْ كُفْرِهِ إِحْسَانٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ گناهی مؤمن را از ایمانش خارج نمی سازد، همچنان که هیچ کار نیکی کافر را از کفرش به در نمی برد.

کنز العمال : ۱۳۳۳

حدیث ۳۹۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْإِيمَانُ وَالْعَمَلُ أَخَوَانِ شَرِيكَانِ فِي قَرْنٍ ، لَا يَقْبَلُ اللَّهُ أَحَدَهُمَا إِلَّا بِصَاحِبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان و عمل دو برادر بسته به یک ریسمانند که خداوند یکی را بدون دیگری نمی پذیرد.

کنز العمال : ۵۹

حدیث ۳۹۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لُعِنَتِ الْمُرْجِئَةُ عَلَى لِسَانِ سَبْعِينَ نَبِيًّا ، الَّذِينَ يَقُولُونَ : الْإِيمَانُ قَوْلٌ بِلا عَمَلٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرجنه همانان که می گویند: ایمان گفتار است بی کردار، از زبان هفتاد پیامبر لعنت شده اند.
کنز العمال : ۶۳۷ .**حدیث ۳۹۲۴**

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى يُحِبَّ لِلنَّاسِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ مِنَ الْخَيْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای مؤمن نیست مگر آن که هر خوبی که برای خود می خواهد برای مردم نیز بخواهد.
کنز العمال : ۹۵ .**حدیث ۳۹۲۵**

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَحِقُّ الْعَبْدُ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَعْضَبَ لِلَّهِ وَيَرْضَى لِلَّهِ ، فَإِذَا فَعَلَ ذَلِكَ فَقَدْ اسْتَحَقَّ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده آنگاه به ایمان حقیقی دست می یابد که برای خدا به خشم آید و برای خدا خشنود شود . پس ، هر گاه چنین باشد سزای ایمان حقیقی گشته است .

کنز العمال : ۹۹

حدیث ۳۹۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْإِيمَانُ ، الصَّبْرُ وَالسَّمَاحَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان، شکیبایی و بخشش است.

کنز العمال : ۵۷

حدیث ۳۹۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ حَقِيقَةً ، وَمَا بَلَغَ عَبْدٌ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَهُ وَمَا أَخْطَأَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا هر چیزی حقیقتی دارد. و هیچ بنده ای به حقیقت ایمان نمی رسد مگر آن که بداند آنچه به او رسیده نمی توانست نرسد و آنچه به او نرسیده نمی توانست برسد.

کنز العمال : ۱۲

حدیث ۳۹۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَيْسَ الْإِيمَانُ بِاللِّحَى وَلَا بِاللَّمَنَى ، وَلَكِنَّ الْإِيمَانَ مَا خَلَصَ فِي الْقَلْبِ وَصَدَقَهُ الْأَعْمَالُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان نه به ظاهر است و نه به آرزو، بلکه ایمان آن است که در دل خالص باشد و عمل آن را تصدیق کند.
 بحار الأنوار : ۶۹ / ۷۲ / ۲۶ ، کنز العمال : ۱۱ نحوه .

حدیث ۳۹۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْإِيمَانُ مَعْرِفَةٌ بِالْقَلْبِ ، وَقَوْلٌ بِاللِّسَانِ ، وَعَمَلٌ بِالْأَرْكَانِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان، شناخت با دل است و گفتن با زبان و عمل با ارکان.
 کنز العمال : ۲

حدیث ۳۹۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَخْرُجُ فِي آخِرِ أُمَّتِي الْمَهْدِيُّ ، يَشْقِيهِ اللَّهُ الْعَيْثُ ، وَتُخْرِجُ الْأَرْضُ نَبَاتَهَا ، وَيُعْطَى الْمَالُ صِحَاحًا ، وَتَكْثُرُ الْمَاشِيَةُ ، وَتَعْظُمُ الْأُمَّةُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در میان واپسین امتم، مهدی ظهور می کند. خداوند به او باران عطا می کند، زمین گیاهش را برمی رویند، مال به یکسان و بی کم و کاست عطا می شود، دامها و چارپایان زیاد می شوند، و امت سربلند و بزرگ می گردد.
 کنز العمال : ۳۸۷۰۰ .

حدیث ۳۹۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَفْضَلُ أَعْمَالِ أُمَّتِي أَنْتَظَارُ فَرَجِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین کارهای امت من ، انتظار فرج از خداوند عز و جل است.
 بحار الأنوار : ۵۲ / ۱۲۲ / ۲

حدیث ۳۹۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ بَشِيرًا ، إِنَّ الثَّابِتِينَ عَلَى الْقَوْلِ بِهِ فِي زَمَانِ غَيْبَتِهِ لَأَعَزُّ مِنَ الْكِبْرِيَةِ الْأَحْمَرِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سوگند به آن که به حق مرا نوید دهنده برانگیخت، آنان که در روزگار غیبت او بر اعتقاد به او استوار بمانند از کبریت احمر کمیابترند.
 کمال الدین : ۲۸۸ / ۷ .

حدیث ۳۹۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَمْتَلِيَنَّ الْأَرْضُ ظُلْمًا وَعُدْوَانًا ، ثُمَّ يُخْرِجُ رَجُلٌ مِّنْ عِترَتِي فَيَمْلَأُهَا قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مَلَأْتُ ظُلْمًا وَعُدْوَانًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قیامت بر پا نمی شود تا زمانی که زمین از ستم و دشمنی آکنده شود، آن گاه مردی از خاندان من
 قیام می کند و زمین را، همچنان که از ظلم و جور آکنده شده، از عدل و داد پر می کند.
 کنز العمال : ۳۸۶۹۱

حدیث ۳۹۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَلْبِرُ جُلٌّ مِّنْ أَهْلِ بَيْتِي يُوَاتِعُ اسْمَهُ اسْمِي ، لَوْ لَمْ يَبْقَ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا يَوْمٌ لَطَوَّلَ اللَّهُ ذَلِكَ الْيَوْمَ حَتَّى يَلِي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردی از خاندان من حکومت خواهد کرد که نامش با نام من یکی است . اگر از دنیا جز یک روز
 نمانده باشد خداوند آن روز را دراز می گرداند تا او حکومت را به دست گیرد .
 کنز العمال : ۳۸۶۶۱

حدیث ۳۹۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمَهْدِيُّ رَجُلٌ مِّنْ وُلْدِي ، وَجْهُهُ كَالْكَوْكَبِ الدَّرِّيِّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مهدی مردی از فرزندان من است و چهره اش چون ستاره درخشان.
 کنز العمال : ۳۸۶۶۶

حدیث ۳۹۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أُبَشِّرِي يَا فَاطِمَةُ ، فَإِنَّ الْمَهْدِيَّ مِنْكِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بشارت باد تو را ای فاطمه که مهدی از توست.
 کنز العمال : ۳۴۲۰۸

حدیث ۳۹۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لَمَّا سَأَلَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ عَنِ الْأَئِمَّةِ فِي صُلْبِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : ... وَيَخْرُجُ مِنْ صُلْبِ عَلِيٍّ (الرِّضَا) ابْنُهُ مُحَمَّدٌ الْمَحْمُودُ أَطَهَّرَ
 النَّاسَ خَلْقًا وَأَحْسَنَهُمْ خُلُقًا
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به سؤال عبد الله بن مسعود از امامان از نسل حسین علیه السلام - فرمود : ... و از صلب

علی (امام رضا) فرزندش محمد ستوده شده به دنیا می آید ، که پاکترین مردم از نظر خلقت و خوش خلق ترین آنهاست .
کفایه الأثر : ص ۸۴ .

حدیث ۳۹۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا جابرُ ، یولمُ لابنی الحسینِ ابنُ یقالُ له : علیُّ ، إذا کانَ یومُ القیامه نادی مُنادٍ : لیتَمَّ سیدُ العابدینَ ، فیقومُ علیُّ بنُ الحسینِ . ویولمُ لعلیِّ ابنُ یقالُ له : محمدٌ . یا جابرُ ، إن رأیتَهُ فأقرنهُ مِنی السَّلامَ ، واعلمُ أنَّ بقاءَکَ بعدَ رؤیتِهِ یسیرُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جابر! برای فرزندم حسین، پسری به دنیا می آید به نام علی. در روز رستاخیز آواز دهنده ای آواز می دهد که سرور عابدان برخیزد و علی بن الحسین بر می خیزد. برای علی نیز پسری به دنیا می آید به نام محمد. ای جابر! اگر او را دیدی سلام مرا به وی برسان. بدان که زندگی تو بعد از دیدن او زمانی کوتاه خواهد پایید.
بحار الأنوار : ۴۶ / ۲۲۷ / ۹ .

حدیث ۳۹۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِجَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ - : إِنَّكَ سَتَدْرُكُ رَجُلًا مِنِّي اسْمُهُ اسْمِي وَ شَمَائِلُهُ شَمَائِلِي يَبْقُرُ الْعِلْمَ بَقْرًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - خطاب به جابر بن عبدالله انصاری - فرمود : به زودی تو مردی از (خاندان) من را درک می کنی (می بینی) ، نام او همنام من و شمائل او شمائل من است ، او علم را می شکافد شکافتنی .
بحار الأنوار : ۴۶ / ۲۲۵ / ۵ .

حدیث ۳۹۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا كانَ یومُ القیامه ینادی مُنادٍ : أينَ زینُ العابدینِ ؟ فکأنی أنظرُ إلى ولدی علی بن الحسین بن علی بن ابی طالب یخطِرُ بین الصُّفوفِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز رستاخیز آواز دهنده ای صدا می زند: کجاست زین العابدین (زیور پرستشگران) ؟ و من فرزندم علی بن حسین بن علی بن ابی طالب را می بینم که صفها را می شکافد [و پیش می رود].
بحار الأنوار : ۴۶ / ۳ / ۱ .

حدیث ۳۹۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى أَحَبِّ أَهْلِ الْأَرْضِ إِلَى أَهْلِ السَّمَاءِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى الْحُسَيْنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس که دوست دارد به محبوبترین فرد روی زمین در نزد اهل آسمان نگاه کند به حسین بنگرد .
المناقب لابن شهر آشوب : ۴/۷۳ .

حدیث ۳۹۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا الْحُسَيْنُ فَإِنَّهُ مِنِّي وَهُوَ ابْنِي وَوَلَدِي وَخَيْرُ الْخَلْقِ بَعْدَ أَخِيهِ وَهُوَ إِمَامُ الْمُسْلِمِينَ وَمَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ وَخَلِيفَةُ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَغِيَاثُ الْمُسْتَغِيثِينَ وَكَهْفُ الْمُسْتَجِيرِينَ وَحُجَّةُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ أَجْمَعِينَ وَهُوَ سَيِّدُ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَبَابُ نَجَاةِ الْأُمَّةِ أَمْرُهُ أَمْرِي وَطَاعَتُهُ طَاعَتِي مَنْ تَبِعَهُ فَإِنَّهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَاهُ فَلَيْسَ مِنِّي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اما حسین ، او از من است ، او پسر من و زاده من است و بهترین انسانها پس از برادرش می باشد . او امام مسلمانان است و مولای مؤمنان و خلیفه پروردگار جهانیان و یاور یاریخواهان و پناه پناهجویان و حجت خداوند بر همه خلق او . او سرور جوانان بهشت و دروازه نجات امت است . فرمان او فرمان من است ، و اطاعت از او اطاعت از من ، هر که از او پیروی کند از من است و هر که نافرمانی او کند از من نیست .

الأمالی للصدوق : ۱۰۱ .

حدیث ۳۹۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ إِنِّي أُحِبُّهُ فَأُحِبُّهُ ، وَأُحِبُّ مَنْ يُحِبُّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - نیز با اشاره به حسن علیه السلام - فرمود : خدایا! من او را دوست دارم، تو نیز دوستش مدار و دوستدارانش را هم دوست مدار.

کنز العمال : ۳۷۶۴۰ .

حدیث ۳۹۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَسَنٌ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ ، أَحَبَّ اللَّهُ مَنْ أَحَبَّهُ ، الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سِبْطَانِ مِنَ الْأَسْبَاطِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حسن از من است و من از اویم. هر که او را دوست بدارد خداوند دوستش دارد. حسن و حسین دو سبط از اسباط هستند.

بحار الأنوار : ۴۳ / ۳۰۶ / ۶۶ .

حدیث ۳۹۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ - : إِنَّ اللَّهَ يَغْضَبُ لِعُضْبِكَ ، وَيَرْضَى لِرِضَاكِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به فاطمه علیها السلام - فرمود : خداوند با خشم تو به خشم می آید و با خشنودی تو خشنود می شود.

کنز العمال : ۳۷۷۲۵ .

حدیث ۳۹۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا ابْنَتِي فَاطِمَةُ فَإِنَّهَا سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مِنَ الْأُولَى وَالْآخِرِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اما دخترم فاطمه، او سرور زنان عالم، از پیشینیان و پسینیان است.
الأمالی للصدوق : ۱۷۵ / ۱۷۸ .

حدیث ۳۹۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ابْنَتِي فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دخترم فاطمه، سرور زنان عالم است.
بحار الأنوار : ۴۳ / ۲۲ / ۱۳ .

حدیث ۳۹۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فاطمه ، سرور زنان اهل بهشت است .
مسند ابن حنبل : ۳ / ۸۰ .

حدیث ۳۹۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فَاطِمَةَ بَضْعَةٌ مِنِّي ، وَهِيَ نُورٌ عَيْنِي ، وَثَمَرَةٌ فُؤَادِي ، يَسُوؤُنِي مَا سَاءَ مَا ، وَيَسُرُّنِي مَا سَرَّهَا ، وَإِنَّهَا أَوْلُ مَنْ يَلْحَقُنِي مِنْ أَهْلِ بَيْتِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا فاطمه پاره تن من است. او نور دیده و میوه دل من است. آنچه او را ناراحت کند، مرا نیز ناراحت می کند و آنچه او را شاد سازد، مرا شاد می سازد. او نخستین فرد از خاندان من است که به من می پیوندند.

الأمالی للصدوق : ۵۷۵ / ۷۸۷ .

حدیث ۳۹۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّي ، مَنْ سَرَّهَا فَقَدْ سَرَّنِي وَمَنْ سَاءَ مَا فَقَدْ سَاءَ نِي ، فَاطِمَةُ أَعَزُّ النَّاسِ عَلَيَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فاطمه پاره تن من است، هر که او را شاد سازد مرا شاد ساخته و هر که او را ناراحت کند مرا ناراحت کرده است. فاطمه عزیزترین فرد برای من است.

بحار الأنوار : ۴۳ / ۲۳ / ۱۷ .

حدیث ۳۹۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّمَا سُمِّيتِ ابْنَتِي فَاطِمَةُ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فَطَمَهَا وَفَطَمَ مَنْ أَحَبَّهَا مِنَ النَّارِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دخترم به این دلیل فاطمه نامیده شده است که خداوند عز و جل او و دوستدارانش را از آتش [دوزخ] به دور داشته است .
 الأُمالي للطوسي : ۳۰۰ .

حدیث ۳۹۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ذَكَرْتُ عَلِيَّ عِبَادَةً .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یاد و ذکر علی، عبادت است .
 تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۵۶ / ۸۹۴۹

حدیث ۳۹۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَفَىٰ وَكَفَىٰ عَلِيٌّ فِي الْعَدْلِ سَوَاءً .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دست من و دست علی در [اجرای] عدالت یکسان است .
 تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۶۹ / ۸۹۶۳

حدیث ۳۹۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ عَلِيًّا وَشِيعَتَهُ هُمُ الْفَائِزُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی و شیعیان او همان رستگاران در روز رستخیزند .
 تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۳۳ / ۸۹۰۰

حدیث ۳۹۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 صَاحِبُ سِرِّي عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی بن ابی طالب، رازدار من است .
 تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۱۷ / ۸۸۷۲

حدیث ۳۹۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَقُّ عَلِيٍّ عَلَى هَذِهِ الْأُمَّةِ كَحَقِّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَلَدِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حَقُّ عَلِيٍّ بِرِائِنِ أُمَّتٍ هَمَّجُونِ حَقِّ پَدْرِ اسْتِ بِرِ فِرْزَنْدَش .
 بحار الأنوار : ۱ / ۵ / ۳۶ .

حدیث ۳۹۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلِيٌّ يَعْسُوبُ الْمُؤْمِنِينَ ، وَالْمَالُ يَعْسُوبُ الْمُنَافِقِينَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عَلِيٌّ مَهْتَرُ مُؤْمِنَانَ اسْتِ وَ مَالٌ وَ ثِرْوَتٌ ، مَهْتَرُ مُنَافِقَانَ .
 تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۰۴ / ۸۸۳۸ .

حدیث ۳۹۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ آذَى عَلِيًّا فَقَدْ آذَانِي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هَرِ كِه عَلِيٍّ رَا بِيَا زَارْدِ مَرَا آ زَرْدِه اسْتِ .
 بحار الأنوار : ۱ / ۶۹ / ۵ .

حدیث ۳۹۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلِيٌّ سَيِّدُ الْمُؤْمِنِينَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عَلِيٌّ ، سِرْوَرُ مُؤْمِنَانَ اسْتِ .
 الکافی : ۱ / ۲۹۴ / ۱ .

حدیث ۳۹۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلِيٌّ عَمُودُ الدِّينِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عَلِيٌّ ، سْتُونِ دِينِ اسْتِ .
 الکافی : ۱ / ۲۹۴ / ۱ .

حدیث ۳۹۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنِ ارَادَ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى آدَمَ فَيَعْلَمَ تَهَهُ ، وَإِلَى نُوحٍ فِي فَهْمِهِ ، وَإِلَى إِبْرَاهِيمَ فِي حِلْمِهِ ، وَإِلَى يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا فِي زُهْدِهِ ، وَإِلَى مُوسَى بْنِ
 عِمْرَانَ فِي بَطْشِهِ ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که می خواهد دانش آدم را ببیند و بینش نوح و بردباری ابراهیم و زهد یحیی بن زکریا و قدرت موسی بن عمران را، به علی بن ابی طالب بنگرد.
تاریخ دمشق: ۴۲ / ۳۱۳ / ۸۸۶۲ .

حدیث ۳۹۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- لِعَلِّي عَلَيْهِ السَّلَامُ - : أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - فرمود : تو برای من همچون هارون برای موسی هستی جز آن که پس از من پیامبری نیست.
کنز العمال : ۳۲۸۸۱ .

حدیث ۳۹۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- عِنْدَمَا ذُكِرَتِ الْإِمَارَةُ أَوْ الْخِلَافَةُ
عِنْدَهُ - : إِنَّ وَكَلْتُمُوهَا عَلَيْنَا وَجَدْتُمُوهَا هَادِيًا مَهْدِيًا ، يَسْلُكُ بِكُمْ عَلَى الطَّرِيقِ الْمُسْتَقِيمِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - آن گاه که از موضوع فرمانروایی
یا خلافت نزد آن حضرت سخن به میان آمد - فرمود : اگر آن را به علی بسپارید خواهید دید که رهنمایی رهیافته است و شما را در
راه راست می برد.
تاریخ دمشق : ۴۲ / ۴۱۹ / ۹۰۱۲

حدیث ۳۹۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلِّيٌّ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ رَأْسِي مِنْ بَدَنِي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی نسبت به من به منزله سر من است برای پیکرم.
کنز العمال : ۳۲۹۱۴

حدیث ۳۹۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ عَلِيًّا لَحُمَةٌ مِنْ لَحْمِي وَدَمَةٌ مِنْ دَمِي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا گوشت علی از گوشت من است و خون او از خون من.
کنز العمال : ۳۲۹۳۶ .

حدیث ۳۹۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

علیٌّ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی از من است و من از اویم.

سنن ابن ماجه : ۱ / ۴۴ / ۱۱۹ .

حدیث ۳۹۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِعَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : أَنْتَ أَخِي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - فرمود : تو در دنیا و آخرت برادر من هستی.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۵۲ / ۸۳۸۵ .

حدیث ۳۹۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا وَعَلِيٌّ مِنْ شَجَرَةٍ وَاحِدَةٍ ، وَالنَّاسُ مِنْ أَشْجَارٍ شَتَّى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من و علی از یک درختیم و دیگر مردمان از درختهای گوناگون.

کنز العمال : ۳۲۹۴۳ .

حدیث ۳۹۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا مِيزَانُ الْحِكْمَةِ وَعَلِيٌّ لِسَانُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من ترازوی حکمتم و علی زبانه آن .

الغدیر : ۶ / ۸۰ .

حدیث ۳۹۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلِيٌّ مَعَ الْحَقِّ وَالْقُرْآنِ ، وَالْحَقُّ وَالْقُرْآنُ مَعَ عَلِيٍّ ، وَلَنْ يَتَفَرَّقَا حَتَّى يَرِدَا عَلِيَّ الْحَوْضَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی با حق و با قرآن است و حق و قرآن با علی، و هرگز از هم جدا نمی شوند تا کنار حوض، نزد آمدند.

فرائد السمطين : ۱ / ۱۷۷ / ۱۴۰ .

حدیث ۳۹۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا مدينة العلم وعليّ بأبها ، فمن أراد العلم فليأت الباب .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من شهر علم هستم و علی دروازه آن است. پس، هر که علم می خواهد، باید از دروازه در آید.

کنز العمال : ۳۲۸۹۰

حدیث ۳۹۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا دار الحكمة وعليّ بأبها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من سرای حکمتم و علی در آن است.

کنز العمال : ۳۲۸۸۹ .

حدیث ۳۹۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عليّ مع الحقّ والحقّ مع عليّ ، ولن يتفرقا حتى يردا عليّ الحوض يوم القيامة .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی با حق و حق با علی است و هرگز از هم جدا نمی شوند تا در روز قیامت کنار حوض (کوثر)

نزدم آیند.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۴۴۹ / ۹۰۲۵ .

حدیث ۳۹۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

من كنت مولاة فعليّ مولاة .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که من مولای اویم، پس علی مولای اوست.

تاریخ دمشق : ۴۲/۱۸۸/۸۶۳۷

حدیث ۳۹۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ عليّا منّي وأنا منه ، وهو وليّ كلّ مؤمنٍ بعدى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی از من است و من از او. او بعد از من ولی هر مؤمنی است.

تاریخ دمشق : ۴۲/۱۹۷/۸۶۶۳ .

حدیث ۳۹۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عليّ مع الحقّ والحقّ مع عليّ ، يدور حَيْثُما دار

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی با حق و حق با علی است و بر محور او می گردد.

شرح نهج البلاغه: ۲ / ۲۹۷ .

حدیث ۳۹۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْحَقُّ مَعَ عَلِيٍّ أَيْنَمَا مَالَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حق با علی است هر جا که رو کند.

الکافی : ۱ / ۲۹۴ / ۱ .

حدیث ۳۹۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- مُشِيرًا إِلَى عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : إِنَّ هَذَا أَخِي وَوَصِيِّي وَخَلِيفَتِي فِيكُمْ ، فَاسْمَعُوا لَهُ وَأَطِيعُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - با اشاره به علی علیه السلام - فرمود : این برادر و وصی و جانشین من در میان شماست. پس گوش

به فرمانش باشید و اطاعتش کنید .

کنز العمال : ۳۶۴۱۹ .

حدیث ۳۹۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَخِي وَوَصِيِّي وَوَزِيرِي وَخَلِيفَتِي فِي أَهْلِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، يَقْضِي دِينِي ، وَيُنْجِزُ مَوْعِدِي يَا بَنِي هَاشِمٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای بنی هاشم! همانا برادر من، وصی من، وزیر من و جانشین من در میان خانواده ام علی بن ابی

طالب است. او بدهی مرا می پردازد و وعده ام را به انجام می رساند.

الأمالی للطوسی: ۶۰۲/۱۲۴۴.

حدیث ۳۹۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ عَهَدَ إِلَيَّ فِي عَلِيٍّ عَهْدًا، قُلْتُ : يَا رَبِّ بَيِّنْهُ لِي . قَالَ : اسْمَعُ . قُلْتُ : قَدْ سَمِعْتُ ، قَالَ : إِنَّ عَلِيًّا رَأْيُهُ الْهُدَى وَإِمَامُ أَوْلِيَائِي

وَنُورٌ مِّنْ أَطَاعَنِي ، وَهُوَ الْكَلِمَةُ الَّتِي أَلْزَمْتُهَا الْمُتَّقِينَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند عز و جل درباره علی بن ابی طالب به من سفارشی فرمود. گفتم: بار پروردگارا! آن را

برایم روشن فرما. فرمود: بشنو! عرض کردم: گوش به فرمانم. فرمود: همانا علی پرچم هدایت و پیشوای دوستان من و روشنایی [راه

[آسانی است که مرا اطاعت می کنند. اوست آن کلمه ای که پرهیزگاران را ملزم به همراهی آن کردم. هر که او را دوست بدارد

مرا دوست داشته و هر که از او اطاعت کند از من اطاعت کرده است.

يمكن أن يكون تلميحا للآية ۲۶ من سورة الفتح: «وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى»، راجع تفسير نمونه: ۲۲ / ۹۷ .

حدیث ۳۹۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِعَلِّي عَلَيْهِ السَّلَامُ - : لَا يُجِبُّكَ إِلَّا مُؤْمِنٌ ، وَلَا يُبَغِضُكَ إِلَّا مُنَافِقٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - فرمود : تو را جز مؤمن دوست ندارد و جز منافق دشمنت نمی دارد.

کنز العمال : ۳۲۸۷۸

حدیث ۳۹۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلِيٌّ إِمَامُ الْبَرَّةِ ، وَقَاتِلُ الْفَجْرَةِ ، مَنْصُورٌ مَنْ نَصَرَهُ ، مَخْذُولٌ مَنْ خَذَلَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی پیشوای نیکوکاران است و کُشنده بدکاران، هر که او را یاری کند ، یاری می شود و هر که از یاری او دست شوید، بی یار می ماند.

کنز العمال : ۳۲۹۰۹ .

حدیث ۳۹۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْحَى إِلَيَّ فِي عَلِيٍّ بَثَلَاتُ خِصَالٍ : أَنَّهُ سَيِّدُ الْمُسْلِمِينَ ، وَإِمَامُ الْمُتَّقِينَ ، وَقَائِدُ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : درباره علی سه ویژگی به من وحی شده که او سرور مسلمانان ، پیشوای پرهیزگاران و رهبر روسپیدان است.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۰۳ / ۸۸۳۵ .

حدیث ۳۹۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ عَلِيٍّ يَأْكُلُ الذُّنُوبَ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دوستی علی گناهان را می خورد همچنان که آتش هیمة را.

کنز العمال : ۳۳۰۲۱

حدیث ۳۹۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عُنْوَانُ صَحِيفَةِ الْمُؤْمِنِ حُبُّ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرلوحه کارنامه مؤمن، دوستی علی بن ابی طالب است.

کنز العمال : ۳۲۹۰۰

حدیث ۳۹۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا ثَبَّتَ اللَّهُ حُبَّ عَلِيٍّ فِي قَلْبِ مُؤْمِنٍ فَرَلَتْ بِهِ قَدَمٌ إِلَّا ثَبَّتَ اللَّهُ قَدَمًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى الصِّرَاطِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خداوند عشق و دوستی علی را در دل مؤمنی استوار سازد و با این حال قدمش بلغزد (خطایی از او سرزند) خداوند قدمش را در روز قیامت بر صراط ، استوار نگه می دارد.

کنز العمال : ۳۳۰۲۲

حدیث ۳۹۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ عِدَّةَ الْخُلَفَاءِ بَعْدِي عِدَّةُ نُبَاءِ مُوسَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شمار جانشینان من به تعداد نُبای موسی است.

کنز العمال : ۱۴۹۷۱ .

حدیث ۳۹۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزَالُ أَمْرُ النَّاسِ مَاضِيًا مَا وَلِيَهُمْ اثْنَا عَشَرَ رَجُلًا ... كُلُّهُمْ مِنْ قَرِيشٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کار مردم پیوسته بگذرد تا آن که دوازده مرد بر آنها فرمان برانند ... این دوازده نفر همگی از قریش هستند.

صحیح مسلم : ۳ / ۱۴۵۲ / ۶ .

حدیث ۳۹۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فِيكُمْ كَمَثَلِ سَفِينَةِ نُوحٍ ؛ مَنْ رَكِبَهَا نَجَا، وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا غَرِقَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا مثل خاندان من در میان شما به کشتی نوح می ماند که هر که بر آن سوار شد نجات یافت و هر که از آن بازماند غرق شد.

بحار الأنوار : ۲۳ / ۱۰۵ / ۳ .

حدیث ۳۹۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنِّي قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ ، مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا بَعْدِي، وَأَحَدُهُمَا أَكْبَرُ مِنَ الْآخَرِ : كِتَابُ اللَّهِ حَبْلٌ مَمْدُودٌ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ، وَعِزَّتِي أَهْلُ بَيْتِي ، أَلَا وَإِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من در میان شما دو شیء گرانبها گذاشته ام که تا وقتی به آنها چنگ آویزید هرگز پس از من گمراه نمی شوید و یکی از آن دو بزرگتر از دیگری است: کتاب خدا که ریسمانی است از آسمان به زمین کشیده و عترت و خاندان من. بدانید که این دو هرگز از هم جدا نمی شوند تا کنار حوض [کوثر] نزد من آیند.

بحار الأنوار: ۲۳ / ۱۰۶ / ۷، انظر: بحار الأنوار: ۲۳ / ۱۰۴ / ۷، كنز العمّال: ۸۷۰-۸۷۳، ۸۹۸، ۹۴۲-۹۴۷، ۹۵۱-۹۵۳، ۹۵۸، ۱۶۵۰، ۱۶۵۷، ۱۶۶۷.

حدیث ۳۹۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یا علیُّ، أربعةٌ مِنْ قِوَاصِمِ الظَّهْرِ: إِمَامٌ يَعِصِي اللَّهَ وَيُطَاعُ أَمْرُهُ ... .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! چهار چیز کمرشکن است: پیشوایی که خدا را نافرمانی می کند ولی فرمانش را می برند...
الخصال: ۲۴ / ۲۰۶.

حدیث ۳۹۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا طاعةَ لِمَنْ لَمْ يُطِيعِ اللَّهَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از کسی که فرمانبردار خدا نیست، نباید فرمان برد.
كنز العمّال: ۱۴۸۷۲.

حدیث ۳۹۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ أُمَّتَكُمْ قَادَتُكُمْ إِلَى اللَّهِ ، فَانظُرُوا بِمَنْ تَقْتَدُونَ فِي دِينِكُمْ وَصَلَاتِكُمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا امامان شما راهبران شما به سوی خداوندند، پس، بنگرید که در دین و نماز خود به چه کسانی اقتدا می کنید.
بحار الأنوار: ۲۳/۳۰/۴۶.

حدیث ۳۹۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ أُمَّتَكُمْ وَفَدُكُمْ إِلَى اللَّهِ ، فَانظُرُوا مَنْ تُوفِدُونَ فِي دِينِكُمْ وَصَلَاتِكُمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا امامان شما نمایندگان شما نزد خدایند؛ پس، بنگرید که در دین و نماز خود چه کسانی را نماینده می کنید.
بحار الأنوار: ۲۳/۳۰/۴۶.

حدیث ۳۹۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ مَاتَ بِغَيْرِ إِمَامٍ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بدون داشتن امام بمیرد به مرگ جاهلی مرده است.
کنز العمال : ۴۶۴ .

حدیث ۳۹۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ مَاتَ وَهُوَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بمیرد و امام خود را نشناخته باشد به مرگ جاهلی مرده است.
بحار الأنوار: ۲۳/۷۶/۱ .

حدیث ۳۹۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي كُلِّ مُنَافِقٍ عَلِيمِ اللِّسَانِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وحشتناکترین چیزی که بر ائمت می ترسم، منافق زبان باز است.
کنز العمال : ۲۸۹۶۹ و ۲۸۹۶۸ و ۲۸۹۷۰ .

حدیث ۳۹۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَخَوْفُ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي زَهْرَةُ الدُّنْيَا وَكَثْرَتُهَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترسناکترین چیزی که از آن برای امت خود می ترسم زرق و برق و وفور متاع دنیا است.
تفسیر الطبری : ۱۳ / الجزء ۲۵ / ۳۰ .

حدیث ۳۹۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ الشُّرُكُ الْأَصْغَرُ . قَالُوا : وَمَا الشُّرُكُ الْأَصْغَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : هُوَ الرِّيَاءُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترسناکترین چیزی که می ترسم به آن مبتلا شوید شرک اصغر است؛ گفتند: ای رسول خدا! شرک اصغر چیست؟ فرمود: ریا.
بحار الأنوار : ۷۲ / ۳۰۳ / ۵۰ .

حدیث ۴۰۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي الْهَوَى وَطُولُ الْأَمَلِ ؛ أَمَا الْهَوَى فَإِنَّهُ يُصَدُّ عَنِ الْحَقِّ ، وَأَمَا طُولُ الْأَمَلِ فَيُنْسِي الْآخِرَةَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آنچه مرا بیش از همه نگران ائمت کرده است دو خصلت است: خواهشهای نفس و آرزوی دراز؛ زیرا هوا و هوس ، آدمی را از حق باز می دارد و آرزوی دراز ، آخرت را از یاد می برد.

بحار الأنوار: ۳ / ۷۵ / ۷۰

از ۴۲۰۰ تا ۴۰۰۱

حدیث ۴۰۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَتَخَوَّفُ عَلَى أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي : هَذِهِ الْمَكَاسِبُ الْمُحَرَّمَةُ ، وَالشَّهْوَةُ الْخَفِيَّةُ ، وَالرِّبَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترسناکترین چیزهایی که بعد از خود بر امت می ترسم اینهاست: درآمدهای ناروا، شهوت‌های نهفته، و ربا.

بحار الأنوار: ۳ / ۱۵۸ / ۷۳

حدیث ۴۰۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَشَدُّ مَا يُتَخَوَّفُ عَلَى أُمَّتِي ثَلَاثَةٌ : زَلَّةُ عَالِمٍ ، أَوْ جِدَالٌ مُنَافِقٍ بِالْقُرْآنِ ، أَوْ دُنْيَا تَقَطَّعَ رِقَابُكُمْ فَاتَّهَمُوهَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آنچه بیش از هر چیز درباره امت نگران کننده است ، سه چیز می باشد : لغزش عالم ، یا مجادله منافق به وسیله قرآن ، یا دنیایی که گردنهای شما را می زند ؛ پس از دنیا بر خویش بترسید .
الخصال : ۲۱۴ / ۱۶۳ .

حدیث ۴۰۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ أَخَافُهُنَّ عَلَى أُمَّتِي : الضَّلَالَةُ بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ ، وَمُضِلَّاتُ الْفِتَنِ ، وَشَهْوَةُ الْبَطْنِ وَالْفَرْجِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که از آنها بر امت خود بیمناکم: گمراهی بعد از شناخت، فتنه‌های گمراه کننده، و شکمبارگی و شهوترانی.
الأمالی للطوسی : ۱۵۷ / ۲۶۳ .

حدیث ۴۰۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي ثَلَاثًا : شُحًّا مُطَاعًا ، وَهَوًى مُتَّبَعًا ، وَإِمَامًا ضَالًّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا من از سه چیز بر امت خود بیم دارم: گردن نهادن به فرمان آزمندی و بخل، پیروی از هوا و هوس ، و پیشوای گمراه.

بحار الأنوار: ۷۷ / ۱۶۱ / ۱۷۸ .

حدیث ۴۰۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا عَظَّمْتُ أُمَّتِي الدُّنْيَا نَزَعَ اللَّهُ مِنْهَا هَيْبَةَ الْإِسْلَامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه امت من دنیا را بزرگ بدانند، خداوند شکوه اسلام را از آنان می گیرد.
تنبيه الخواطر : ۱/۷۵ .

حدیث ۴۰۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ عَشْرِينَ وَمِائَةً صَفًّا ، أُمَّتِي مِنْهَا ثَمَانُونَ صَفًّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در بهشت یکصد و بیست صف است که هشتاد صف آن ، امت من است.
بحار الأنوار : ۷/۱۳۰/۳ .

حدیث ۴۰۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا أَكْثَرُ النَّبِيِّينَ تَبَعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز رستاخیز، من بیش از هر پیامبری پیرو دارم.
بحار الأنوار : ۷/۱۳۰/۱ .

حدیث ۴۰۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَرَالُ هَذِهِ الْأُمَّةُ تَحْتَ يَدِ اللَّهِ وَفِي كَفِّهِ مَا لَمْ يُدَاهِنْ قُرَاؤَهَا أَمْرَاءَهَا ، وَلَمْ يُزَكِّ عُلَمَاؤَهَا فُجَارَهَا ، وَمَا لَمْ يُهَنْ خِيَارُهَا أَشْرَارَهَا ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ رَفَعَ اللَّهُ عَنْهُمْ يَدَهُ ثُمَّ سَلَطَ عَلَيْهِمْ جَبَابِرَتَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا زمانی که قاریان این امت با فرمانروایانش سازش نکنند و علمای آن گنهکارانش را تبرئه و بی گناه معرفی نکنند و نیکان آنان بدانند پشتمانی نکنند، دست خدا بر سر این امت خواهد بود و در سایه حمایت او به سر خواهند برد. اما چنانچه این کارها را مرتکب شوند، خداوند دست قدرت خود را از سر آنها برخواهد داشت و ستمگرانشان را بر ایشان مسلط خواهد کرد.

تنبيه الخواطر : ۱/۸۴ وفيه «يزل» بدل «يزك» وهو تصحيف .

حدیث ۴۰۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَرَالُ أُمَّتِي بِخَيْرٍ مَا تَحَابُّوا وَأَدَّوْا الْأَمَانَةَ ، وَاجْتَنَبُوا الْحَرَامَ ، وَقَرَّوْا الضَّيْفَ ، وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ ، وَآتَوْا الزَّكَاةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امت من، تا زمانی که یکدیگر را دوست بدانند، امانت را [به صاحبش] بازگردانند، از حرام دوری کنند، میهمان را گرامی بدانند، نماز بگذارند و زکات بپردازند، پیوسته در خیر و خوبی خواهند بود.
بحار الأنوار : ۶۹/۳۹۴/۷۷ .

حدیث ۴۰۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ أُمَّتِي مَنْ إِذَا سُفِهَ عَلَيْهِمْ اِحْتَمَلُوا ، وَإِذَا جُيِعَ عَلَيْهِمْ غَفَرُوا ، وَإِذَا أُودُوا صَبَرُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین افراد امت من آنانند که هرگاه نسبت به آنان جسارتی شود، تحمل و بردباری می نمایند، و چون در حق آنان جرم و ستمی شود گذشت می کنند، و هرگاه آزار و اذیت شوند شکیبایی می ورزند.
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۳ .

حدیث ۴۰۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ أُمَّتِي مَنْ هَدَمَ شَبَابَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ ، وَفَطَمَ نَفْسَهُ عَنِ لَذَاتِ الدُّنْيَا وَتَوَلَّهَ بِالْآخِرَةِ ، إِنَّ جَزَاءَهُ عَلَى اللَّهِ أَعْلَىٰ مَرَاتِبِ الْجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین فرد امت من کسی است که جوانی خویش را در طاعت خدا گذراند و نفس خویش را از خوشیهای دنیا باز دارد و به آخرت دل بندد. بالاترین درجه بهشت پاداش خداوند به اوست.
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۳ .

حدیث ۴۰۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ أُمَّتِي أَرْهَدُهُمْ فِي الدُّنْيَا ، وَأَرْعَبُهُمْ فِي الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین افراد امت من آنهاییند که به دنیا بی اعتنا تر و به آخرت مشتاق تر باشند.
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۳ .

حدیث ۴۰۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَشْرٌ هَذِهِ الْأُمَّةَ بِالسَّنَاءِ ، وَالِدِّينِ ، وَالرَّفْعَةِ ، وَالنَّصْرِ ، وَالتَّمْكِينِ فِي الْأَرْضِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بشارت باد این امت را به ارجمندی، دینداری، سربلندی، پیروزی و قدرت یافتن در روی زمین.
کنز العمال : ۳۴۴۶۵ .

حدیث ۴۰۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُمَّتِي هَذِهِ أُمَّةٌ مَرْحُومَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این امت من، امتی مرحوم (در سایه رحمت حق) است.

کنز العمال : ۳۴۴۵۲

حدیث ۴۰۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّكُمْ تُتَّبَعُونَ سَبْعِينَ أُمَّةً، أَنْتُمْ خَيْرُهَا وَأَكْرَمُهَا عَلَى اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شما هفتادمین امت هستید و شما بهترین و گرامیترین آنها نزد خداوندید.

کنز العمال : ۳۴۴۶۲

حدیث ۴۰۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُمَّتِي أُمَّةٌ مُبَارَكَةٌ، لَا يُدْرِي أَوْلَاهَا خَيْرٌ أَوْ آخِرُهَا خَيْرٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امت من خجسته ای است که معلوم نیست که اول آن بهتر است یا آخر آن.

کنز العمال : ۳۴۴۵۱

حدیث ۴۰۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : لَأَقْطَعَنَّ أَمَلَ كُلِّ مُؤْمِنٍ أَمَلَ دُونِي بِالْإِيَّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید: بی گمان ، امید هر مؤمنی را که به غیر من امید بندد، قطع می کنم.

صحیفه الإمام الرضا : ۲۷۶/۲۰ .

حدیث ۴۰۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لابن مسعود - : قَضَرُ أَمَلِكُ ، فَإِذَا أَضِيبَحْتَ فَقُلْ : إِنِّي لَا أُمِسِّي ، وَإِذَا أُمْسَيْتَ فَقُلْ : إِنِّي لَا أُصْبِحُ ، وَاعْزِمِ عَلَى مُفَارَقَةِ الدُّنْيَا ، وَأَجِبْ لِقَاءَ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به ابن مسعود - فرمود : آرزویت را کوتاه گردان و چون صبح شد [پیش خود] بگو: من روز را به شب نخواهم رساند. و چون شب درآمد بگو: من تا صبح زنده نخواهم بود، و بر جدا شدن از دنیا مصمم باش و دیدار خدا را دوست بدار.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۰۱/۱

حدیث ۴۰۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ يَأْمَلُ أَنْ يَعِيشَ غَدًا فَإِنَّهُ يَأْمَلُ أَنْ يَعِيشَ أَبَدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که پیوسته آرزو داشته باشد که فردا زنده بماند آرزوی زندگی همیشگی کرده است.

بحار الأنوار : ۷۳/۱۶۷/۳۱ .

حدیث ۴۰۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْأَمَلُ رَحْمَةٌ لِّأُمَّتِي ، وَلَوْلَا الْأَمَلُ مَا أَرْضَعَتْ وَالِدَةٌ وَلَدَهَا ، وَلَا عَرَسَ غَارِسٌ شَجْرًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آرزو، برای امت من رحمت است. و اگر آرزو نبود ، هیچ مادری فرزند خود را شیر نمی داد و هیچ باغبانی درختی بر نمی نشاند.
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۷۳/۸ .

حدیث ۴۰۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا كَانَ أَمْرًاؤُكُمْ خَيْرًاكُمْ ، وَأَعْتَبَاؤُكُمْ سَيِّئًاكُمْ ، وَأَمْرُكُمْ سُورَى بَيْنِكُمْ ؛ فَظَهَرُ الْأَرْضِ خَيْرٌ لَّكُمْ مِنْ بَطْنِهَا . وَإِذَا كَانَ أَمْرًاؤُكُمْ شَرًّاكُمْ ، وَأَعْتَبَاؤُكُمْ بُحْلًاكُمْ ، وَأُمُورُكُمْ إِلَى نِسَائِكُمْ ؛ فَبَطْنُ الْأَرْضِ خَيْرٌ لَّكُمْ مِنْ ظَهْرِهَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه فرمانروایان شما نیکانتان باشند و توانگران شما بخشندگانتان و کارهایتان با شور و مشورت، روی زمین از درون آن برای شما بهتر است، و هرگاه فرمانروایانتان بدان شما باشند و ثروتمندانتان بخیلانتان و کار شما به دست زنانتان افتد، زیر خاک از روی زمین برایتان بهتر است.
 تحف العقول : ۳۶ .

حدیث ۴۰۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ الْمُؤْمِنِينَ مَنْ كَانَ مَأْلَفَةً لِلْمُؤْمِنِينَ ، وَلَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يُؤْلَفُ وَلَا يَأْلَفُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین مؤمنان کسی است که مؤمنان بدو الفت می گیرند ، و در کسی که با دیگران الفت نگیرد و دیگران نیز با او الفت نیابند خیری نیست.
 بحار الأنوار : ۷۵/۲۶۵/۹ .

حدیث ۴۰۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُكُمْ أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا ، الَّذِينَ يَأْلَفُونَ وَيُؤْلَفُونَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین شما خوش خوترین شماست؛ آنان که الفت می گیرند و الفت می پذیرند.
 تحف العقول : ۴۵ .

حدیث ۴۰۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَكَلَ وَدَّو عَيْنَيْنِ يَنْظُرُ إِلَيْهِ وَلَمْ يُؤَاسِهِ ، ابْتُلِيَ بِدَاءٍ لَا دَوَاءَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در حال خوردن غذا باشد و جاننداری او را بنگرد و وی او را شریک غذای خود نکند به دردی بی درمان گرفتار می آید .
تنبيه الخواطر : ۱/۴۷ .

حدیث ۴۰۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ بِشَهْوَةِ أَهْلِهِ ، وَالْمُنَافِقُ يَأْكُلُ أَهْلَهُ بِشَهْوَتِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن به میل خانواده خود غذا می خورد و منافق، خانواده اش به میل او چیز می خورند.
بحار الأنوار : ۶۲/۲۹۱ .

حدیث ۴۰۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كُلْ وَأَنْتَ تَشْتَهِي ، وَأَمْسِكْ وَأَنْتَ تَشْتَهِي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وقتی غذا بخور که اشتها داری و از خوردن دست بشوی در حالی که هنوز اشتها داری .
بحار الأنوار : ۶۲/۲۹۰ .

حدیث ۴۰۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
طُوبَى لِمَنْ طَوَى وَجَاعَ وَصَبَرَ ، أَوْلَيْكَ الَّذِينَ يَشْبَعُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا به حال آن که اندرون از طعام خالی دارد و گرسنگی بکشد و شکیبایی ورزد. اینان کسانی هستند که در روز قیامت سیر می شوند.
بحار الأنوار : ۷۵/۴۶۲/۱۷ .

حدیث ۴۰۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِيَّاكُمْ وَفُضُولَ الْمَطْعَمِ ؛ فَإِنَّهُ يَسْمُ الْقَلْبَ بِالْقَسْوَةِ ، وَيُبْطِئُ بِالْجَوَارِحِ عَنِ الطَّاعَةِ ، وَيُصِمُّ الْهَيْمَمَ عَنِ سَمَاعِ الْمَوْعِظَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خوردن بیش از حد پرهیزید که آن دل را سخت می گرداند و اعضای بدن را در اطاعت خدا تنبل می سازد و گوش همتها را از شنیدن پند و اندرز کر می کند .
بحار الأنوار : ۷۷/۱۸۲/۱۰ .

حدیث ۴۰۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا يَدْخُلُ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مَنْ مَلَأَ بَطْنَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که شکم خود را پر کند، به ملکوت آسمانها و زمین وارد نمی شود .
تنبيه الخواطر : ۱/۱۰۰.

حدیث ۴۰۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ قَلَّ طَعْمُهُ صَحَّ بَطْنُهُ وَصَفَا قَلْبُهُ، وَمَنْ كَثُرَ طَعْمُهُ سَقَمَ بَطْنُهُ وَقَسَا قَلْبُهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که غذا کم خورد معده اش سالم می ماند و صفای دل می یابد. و هر که پرخور باشد معده اش بیمار و قلبش سخت می شود.
تنبيه الخواطر : ۱/۴۶.

حدیث ۴۰۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا مَلَأَ آدَمِيَّ وَعَاءٌ شَرًّا مِنْ بَطْنِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی ظرفی را بدتر از شکم، پر نکرده است .
تنبيه الخواطر : ۲/۱۱۹.

حدیث ۴۰۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ نَظَرَ إِلَى مُؤْمِنٍ نَظْرَةً يُخِيفُهُ بِهَا أَخَافَهُ اللَّهُ تَعَالَى يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به مؤمنی نگاه ترسناکی کند، خداوند متعال او را در روزی که سایه ای جز سایه او نیست، بترساند.
بحار الأنوار : ۷۵/۱۵۰/۱۳.

حدیث ۴۰۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَحْزَنَ مُؤْمِنًا ثُمَّ أَعْطَاهُ الدُّنْيَا لَمْ يَكُنْ ذَلِكَ كَفَّارَتَهُ ، وَلَمْ يُؤْجَرْ عَلَيْهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که مؤمنی را اندوهناک سازد و سپس دنیا را به او بدهد، گناهش بخشوده نمی شود و در برابر آن پاداشی نمی بیند.
بحار الأنوار : ۷۵/۱۵۰/۱۳.

حدیث ۴۰۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ آذَى مُؤْمِنًا فَقَدْ آذَانِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که مؤمنی را بیازارد مرا آزار داده است.

بحار الأنوار : ۶۷/۷۲/۴۰

حدیث ۴۰۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُفَّ أَذَاكَ عَنِ النَّاسِ ؛ فَإِنَّهُ صَدَقَهُ تَصَدَّقْ بِهَا عَلَى نَفْسِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به مردم آزار نرسان، که بی آزاری صدقه ای است که برای خودت می پردازی.

بحار الأنوار : ۵۴/۱۹/۷۵

حدیث ۴۰۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا عَلِيُّ ، إِذَا وُلِدَ لَكَ غُلَامٌ أَوْ جَارِيَةٌ فَأَذِّنْ فِي أُذُنِهِ الْيَمْنَى وَأَقِمِ فِي الْيُسْرَى ؛ فَإِنَّهُ لَا يَضُرُّهُ الشَّيْطَانُ أَبَدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یا علی ! هرگاه پسری یا دختری برایت به دنیا آمد، در گوش راستش اذان بگو و در گوش چپ او

اقامه؛ در این صورت شیطان هرگز به او گزند نمی رساند.

تحف العقول : ۱۳.

حدیث ۴۰۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الشَّيْطَانَ إِذَا سَمِعَ النِّدَاءَ بِالصَّلَاةِ هَرَبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شیطان چون بانگ دعوت به نماز را بشنود، بگریزد.

کنز العمال : ۲۰۹۵۱

حدیث ۴۰۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ لَا يَسْمَعُونَ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ شَيْئًا إِلَّا الْأَذَانَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهل آسمان از ساکنان زمین چیزی جز اذان نمی شنوند.

کنز العمال : ۲۰۹۳۴

حدیث ۴۰۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُغْفَرُ لِلْمُؤَدِّنِ مَدُّ صَوْتِهِ وَبَصَرِهِ ، وَيُصَدَّقُهُ كُلُّ رَطْبٍ وَيَابِسٍ ، وَلَهُ مِنْ كُلِّ مَنْ يُصَلِّي بِأَذَانِهِ حَسَنَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤذن تا جایی که صدایش می رسد و نگاهش کار می کند به همان اندازه آمرزیده می شود و هر

خشک و تری [گفته] او را تصدیق می کند و به تعداد هر نفری که با اذان او نماز بگذارد حسنه ای برایش منظور می شود.
بحار الأنوار: ۸۴/۱۰۴/۲.

حدیث ۴۰۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
قُمْ يَا بِلَالُ فَأَرِحْنَا بِالصَّلَاةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بلال! برخیز و ما را با نماز آسایش بخش.
کنز العمال: ۲۰۹۵۴

حدیث ۴۰۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْوَلَدُ سَبْعُ سِنِينَ ، وَعَبْدٌ سَبْعَ سِنِينَ ، وَوَزِيرٌ سَبْعَ سِنِينَ ، فَإِنْ رَضِيتَ أَخْلَاقَهُ لِاحْدَى وَعَشْرِينَ ، وَإِلَّا فَاصْرِبْ عَلَى جَنْبِهِ ، فَقَدْ أَعْدَرْتَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند، هفت سال آفاست، هفت سال بنده و هفت سال وزیر. اگر تا ۲۱ سالگی اخلاق و رفتار او را پسندیدی [که خوب] و گرنه به حال خود رهاش کن که تو در پیشگاه خداوند متعال معذوری.
مکارم الأخلاق: ۱/۴۷۸/۱۶۴۹.

حدیث ۴۰۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلِّمُوا أَوْلَادَكُمْ الصَّلَاةَ إِذَا بَلَغُوا سَبْعًا ، وَاصْرِبُوهُمْ عَلَيْهَا إِذَا بَلَغُوا عَشْرًا ، وَفَرَّقُوا بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندان خود را در هفت سالگی نماز بیاموزید، و چون ده ساله شدند آنها را بر ترک نماز تنبیه کنید، و بسترهایشان را از هم جدا سازید.
کنز العمال: ۴۵۳۳۰.

حدیث ۴۰۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ وَأَحْسِنُوا آدَابَهُمْ يُغْفَرْ لَكُمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به فرزندان خود احترام گذارید و آنان را آداب نیکو بیاموزید تا آمرزیده شوید .
بحار الأنوار: ۱۰۴/۹۵/۴۴.

حدیث ۴۰۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حُسْنُ الْأَدَبِ زِينَةُ الْعَقْلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ادب نیکو، زیور خرد است.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۳۱/۴۱.

حدیث ۴۰۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِلْقَ أَخَاكَ بوجهٍ مُّبْسِطٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با برادرت با گشاده رویی برخورد کن.

بحار الأنوار : ۷۴/۱۷۱/۳۸

حدیث ۴۰۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا آخَى أَحَدُكُمْ رَجُلًا فَلْيَسْأَلْهُ عَنِ اسْمِهِ وَاسْمِ أَبِيهِ وَقَبِيلَتِهِ وَمَنْزِلِهِ ؛ فَإِنَّهُ مِنْ وَاجِبِ الْحَقِّ وَصَافِي الْإِخَاءِ ، وَإِلَّا فَهِيَ مَوَدَّةٌ حَمَقَاءُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما با کسی طرحبرادری افکند از او نام، نام پدر، طایفه و محل سکونتش را بپرسد،

که این کار از حقوق لازم و مایه صفا و خلوص برادری است؛ در غیر این صورت، این دوستی، دوستی ای نابخردانه است.

بحار الأنوار : ۷۴/۱۶۶/۳۰

حدیث ۴۰۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا فِي أُمَّتِي عَبْدٌ أَلْفَ أَخَاهُ فِي اللَّهِ بِشَيْءٍ مِنْ لُطْفٍ إِلَّا أَخَدَمَهُ اللَّهُ مِنْ خَدَمِ الْجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده ای از امتم نیست که به برادر دینی خود مهر و محبتی ورزد مگر آن که خداوند از خدمتکاران

بهشتی به خدمت او درمی آورد.

الکافی : ۲/۲۰۶/۴.

حدیث ۴۰۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ مِرَاءُ لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ ، يَنْصَحُهُ إِذَا غَابَ عَنْهُ ، وَيُمِيطُ عَنْهُ مَا يَكْرَهُ إِذَا شَهِدَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن آینه برادر مؤمن خویش است. در غیابش برای او خیرخواهی می کند و در حضورش،

ناخوشایندی ها را از او دور می گرداند.

بحار الأنوار : ۷۴/۲۳۳/۲۹

حدیث ۴۰۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا رَأَيْتَ مِنْ أَخِيكَ ثَلَاثَ خِصَالٍ فَارْجُءْ : الْحَيَاءُ ، وَالْأَمَانَةُ ، وَالصَّدْقُ . وَإِذَا لَمْ تَرَهَا فَلَا تَرْجُءْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر سه خصلت در برادر خود دیدی بدو امید ببند : حیا، امانتداری و راستی. اگر این سه را ندیدی به او امید مبیند.

کنز العمال : ۲۴۷۵۵.

حدیث ۴۰۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ أَعَانَكَ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ ، وَصَدَّكَ عَنْ مَعْصِيَةِ ، وَأَمَرَكَ بِرِضَاةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین برادر تو کسی است که در راه اطاعت خدا یاری ات رساند و از نافرمانیهای او بازت دارد و به خشنودی او فرمانت دهد.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۳.

حدیث ۴۰۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الْمُدَاوَمَةَ عَلَى الْإِخَاءِ الْقَدِيمِ ، فَدَاوِمُوا عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال مداومت بر برادری دیرینه را دوست می دارد، پس، آن را مداومت دهید .

کنز العمال : ۲۴۷۵۹.

حدیث ۴۰۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَقْلُ مَا يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ أَخٌ يُوثَقُ بِهِ أَوْ دِرْهَمٌ مِنْ حَلَالٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کمیاب ترین چیز در آخر الزمان برادری قابل اعتماد، یا درهمی حلال است.

تحف العقول : ۵۴

حدیث ۴۰۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ صَاحِبَهُ أَوْ أَخَاهُ فَلْيَعْلَمْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما رفیق یا برادر خود را دوست دارد، آن را به او اظهار کند.

المحاسن : ۱/۴۱۵/۹۵۳.

حدیث ۴۰۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اسْتَفَادَ امْرُؤٌ مُسْلِمٌ فَائِدَةً بَعْدَ فَائِدَةِ الْإِسْلَامِ مِثْلَ أَخٍ يَسْتَفِيدُهُ فِي اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : انسان مسلمان، بعد از به دست آوردن سود اسلام، سودی همچون برادری که برای خدا به دست می آورد، کسب نکرده است.
تنبيه الخواطر : ۲/۱۷۹.

حدیث ۴۰۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
النَّظَرُ إِلَى الْأَخِ تَوَدُّهُ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عِبَادَةٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگاه کردن به برادری که به خاطر خداوند عز و جل دوستش می داری، عبادت است.
بحار الأنوار : ۷۴/۲۷۹/۱.

حدیث ۴۰۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اسْتَكْبَرُوا مِنَ الْإِخْوَانِ ؛ فَإِنَّ لِكُلِّ مُؤْمِنٍ شَفَاعَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شمار برادران خود بیفزایید؛ زیرا در روز قیامت هر مؤمنی را شفاعتی است.
کنز العمال : ۲۴۶۴۲.

حدیث ۴۰۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ، تَتَكَافَى دِمَاؤُهُمْ، وَهُمْ يَدُّ عَلَى مَنْ سِوَاهُمْ ، يَسْعَى بِدِمَتِهِمْ أَدْنَاهُمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنان برادرند، خونشان برابر است، در برابر دیگران یکدستند و کمترین آنها [می تواند] کسی را به امان و زنده‌ی همه شان در آورد.
الأمالی للمفید : ۱۸۷/۱۳.

حدیث ۴۰۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اعْمَلْ لِدُنْيَاكَ كَأَنَّكَ تَعِيشُ أَبَدًا ، وَاَعْمَلْ لِآخِرَتِكَ كَأَنَّكَ تَمُوتُ غَدًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای دنیای خود چنان کار کن که گویی تا ابد زنده‌ای، و برای آخرت چنان کار کن که گویی همین فردا خواهی مُرد.
تنبيه الخواطر : ۲/۲۳۴.

حدیث ۴۰۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَصْبَحَ وَأَمْسَى وَالْآخِرَةُ أَكْبَرُ هَمِّهِ جَعَلَ اللَّهُ الْغِنَى فِي قَلْبِهِ، وَجَمَعَ لَهُ أَمْرَهُ، وَلَمْ يَخْرُجْ مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يَسْتَكْمِلَ رِزْقَهُ . وَمَنْ أَصْبَحَ

وَأَمْسَى وَالدُّنْيَا أَكْبَرُ هَمِّهِ جَعَلَ اللَّهُ الْفَقْرَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ، وَشَتَّتَ عَلَيْهِ أَمْرَهُ، وَلَمْ يَنْلُ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا مَا قُسِمَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر آن کس که در شب و روز، بزرگترین همش آخرت باشد ، خداوند بی نیازی را در دل او جای می دهد و کارش را سامان می بخشد و از دنیا نمی رود مگر وقتی که روزی اش را کامل دریافت کرده باشد. و هر آن کس که شب و روز، بزرگترین همش دنیا باشد، خداوند فقر را در بین دو چشم او قرار می دهد (همیشه چشمش گرسنه دنیا است) و کارش را پریشان می سازد و از دنیا به چیزی بیش از قسمت خود نمی رسد.

بحار الأنوار: ۷۷/۱۵۱/۱۰۴.

حدیث ۴۰۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ ظَلَمَ أَجِيرًا أَجْرَهُ أَحْبَطَ اللَّهُ عَمَلَهُ وَحَرَّمَ عَلَيْهِ رِيحَ الْجَنَّةِ ، وَإِنْ رِيحَهَا لَتَوْجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ خَمْسِمَائَةِ عَامٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که مزد اجیری را کم دهد ، خداوند عملش را باطل می گرداند و بوی بهشت را که از مسافت پانصد ساله به مشام می رسد، بر وی حرام می کند.

الأمالی للصدوق: ۵۱۳/۷۰۷.

حدیث ۴۰۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ظُلْمُ الْأَجِيرِ أَجْرَهُ مِنَ الْكِبَائِرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کم دادن مزد اجیر (کارگر) ، از گناهان کبیره است.

بحار الأنوار: ۱۰۳/۱۷۰/۲۷.

حدیث ۴۰۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْطُوا الْأَجِيرَ أَجْرَهُ قَبْلَ أَنْ يَجِفَّ عَرَقُهُ ، وَأَعْمَلُهُ أَجْرَهُ وَهُوَ فِي عَمَلِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مزد کارگر را پیش از آن که عرقش خشک شود بدهید و در همان حال ، مزدش را برایش مشخص کنید .

کنز العمال: ۹۱۲۶.

حدیث ۴۰۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَقَى النَّاسِ مَنْ قَالَ الْحَقَّ فِيمَا لَهُ وَعَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : باتقواترین مردم، کسی است که حقیقت را به سود و زیان خود بگوید.

الأمالی للصدوق: ۷۲/۴۱.

حدیث ۴۰۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اِعْمَلْ بِفَرَائِضِ اللَّهِ تَكُنْ أَتَقَى النَّاسِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به واجبات خدا عمل کن، تا با تقواترین مردم باشی.
 بحار الأنوار : ۷۱/۱۹۶/۴.

حدیث ۴۰۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ أَتَقَى النَّاسِ فَلْيَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد با تقواترین مردم باشد، باید به خدا توکل کند.
 معانی الأخبار : ۱۹۶/۲.

حدیث ۴۰۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ اِكْتَوَى أَوْ اسْتَرْقَى ، فَقَدْ بَرَّئِمِنَ التَّوَكَّلِ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خود را داغ نهد یا تعویذ ببندد، از توکل بی بهره است.
 سنن ابن ماجه : ۲/۱۱۵۴/۳۴۸۹.

حدیث ۴۰۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ أَقْوَى النَّاسِ فَلْيَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد نیرومندترین مردم باشد، باید به خدا توکل کند.
 جامع الأخبار : ۳۲۱/۹۰۴.

حدیث ۴۰۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لِرَجُلٍ قَالَ لَهُ : أَعْقَلُهَا (یعنی دایته) وَأَتَوَكَّلُ ، أَوْ أَطْلُقُهَا وَأَتَوَكَّلُ ؟ - : إِعْقَلُهَا وَتَوَكَّلْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به مردی که به ایشان عرض کرد: زانوی اشترم را ببندم و به خدا توکل کنم یا رهایش بگذارم و توکل کنم؟ - فرمود : با توکل زانوی اشتر را ببند.
 سنن الترمذی : ۴/۶۶۸/۲۵۱۷.

حدیث ۴۰۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : مَا مِنْ مَخْلُوقٍ يَعْتَصِمُ بِمَخْلُوقٍ دُونِي إِلَّا قَطَعْتُ أَبْوَابَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ دُونَهُ ، فَإِنْ دَعَانِي لَمْ أُجِبْهُ ، وَإِنْ سَأَلَنِي لَمْ أُعْطِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید: هیچ مخلوقی نیست که به جای من، به مخلوقی چنگ زند مگر اینکه درهای آسمان ها و زمین را به روی او ببندم . پس، چون مرا بخواند جوابش ندهم و چون از من بخواهد، به او عطا نکنم.
کنز العمال : ۸۵۱۲.

حدیث ۴۰۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَتَّكِلْ إِلَىٰ غَيْرِ اللَّهِ فَيَكِلَكَ اللَّهُ إِلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به کسی غیر از خدا تکیه نکن، که خداوند تو را به همو وا می گذارد.
مستدرک الوسائل : ۱۱/۲۱۷/۱۲۷۹۰.

حدیث ۴۰۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِكُلِّ شَجَرَةٍ ثَمَرَةً ، وَثَمَرَةُ الْقَلْبِ الْوَلَدُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر درختی میوه ای دارد و میوه دل فرزند است.
کنز العمال : ۴۵۴۱۵.

حدیث ۴۰۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْلَادُنَا أَكْبَادُنَا ، صُغَرَاؤُهُمْ أُمْرَاؤُنَا ، وَكِبْرَاؤُهُمْ أَعْدَاؤُنَا ، فَإِنْ عَاشُوا فَتُّونَا ، وَإِنْ مَاتُوا أَحْزُنُونَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندان ما جگر گوشه های ما هستند، خردسالانشان فرمانروایان ما هستند و بزرگترهایشان دشمنان ما، اگر زنده باشند مایه آزمایش ما هستند و اگر بمیرند، باعث غم و اندوه ما می شوند.
جامع الأخبار : ۲۸۳/۷۵۵.

حدیث ۴۰۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْوَلَدُ مَجْبِيئَةٌ مَبْخَلَةٌ مَحْزَنَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندان، ترسو کننده و بخل و اندوه آورند.
بحار الأنوار: ۱۰۴/۹۷/۶۰.

حدیث ۴۰۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَجِبُوا الصُّبَّانَ وَارْحَمُوهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کودکان را دوست بدارید و با آنان مهربان باشید.

الکافی : ۶/۴۹/۳

حدیث ۴۰۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي رَجُلٍ قَالَ : مَا قَبَلْتُ صَبِيًّا قَطُّ ، فَلَمَّا وُلِّيَ قَالَ - : هَذَا رَجُلٌ عِنْدِي أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - درباره مردی که گفت: من هرگز کودکی را نبوسیده‌ام. وقتی که رفت - فرمود: این مرد در نظر من از دوزخیان است.

الکافی : ۶/۵۰/۷

حدیث ۴۰۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ عِنْدَهُ صَبِيٌّ فَلْيَتَصَابَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس کودکی دارد، باید با او کودکانه رفتار کند.

کتاب من لا يحضره الفقيه : ۳/۴۸۳/۴۷۰۷

حدیث ۴۰۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْوَلَدَ الصَّالِحَ رِيحَانَةٌ مِنْ رِيَاحِينِ الْجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند صالح، دسته گلی از گل‌های بهشت است.

الکافی : ۶/۳/۱۰

حدیث ۴۰۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْوَلَدُ الصَّالِحُ رِيحَانَةٌ مِنَ اللَّهِ ، قَسَمَهَا بَيْنَ عِبَادِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند شایسته، دسته گلی است از جانب خداوند که میان بندگانش قسمت می‌کند.

الکافی : ۶/۲/۱

حدیث ۴۰۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ سَعَادَةِ الرَّجُلِ الْوَلَدُ الصَّالِحُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خوشبختی مرد، داشتن فرزند شایسته است.

بحار الأنوار : ۱۰۴/۹۸/۶۷

حدیث ۴۰۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَكْرَهُوا الْبَنَاتَ ؛ فَإِنَّهُنَّ الْمُؤَنَسَاتُ الْغَالِيَاتُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دختران را بد ندانید؛ زیرا آنها مونس های گرانبهایی هستند.

کنز العمال : ۴۵۳۷۴

حدیث ۴۰۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْبَنَاتُ هُنَّ الْمَشْفِقَاتُ الْمَجْهَزَاتُ الْمُبَارَكَاتُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این دخترانند که دلسوز و مددکارو بابرکتند .

کنز العمال : ۴۵۳۹۹

حدیث ۴۰۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَلَى الْإِنَاثِ أَرَأْفُ مِنْهُ عَلَى الذُّكُورِ ، وَمَا مِنْ رَجُلٍ يُدْخِلُ فَرْحَهُ عَلَى امْرَأَةٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا حُرْمَةً ، إِلَّا فَرَّحَهُ اللَّهُ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند تبارک و تعالی به زنان مهربانتر از مردان است. هیچ مردی نیست که زنی از محارم خود را

خوشحال سازد، مگر

اینکه خداوند متعال در روز قیامت او را شادمان گرداند.

الکافی : ۶/۶/۷

حدیث ۴۰۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ فِي التُّحْلِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میان فرزندان خود در عطا و بخشش به عدالت رفتار کنید، همچنان که دوست دارید آنان نیز، در

احترام و محبت، میان شما عادلانه عمل کنند.

التُّحْلِ : الْعَطِيَّةُ وَالْهَبَةُ ابْتِدَاءً مِنْ غَيْرِ عَوَاضٍ وَلَا اسْتِحْقَاقٍ. (النهاية : ۵/۲۹).

حدیث ۴۰۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا سُئِلَ عَنْ حَقِّ الْوَالِدَيْنِ عَلَيَّ وَوَالِدَيْهِمَا - : هُمَا جَنَّتَكَ وَنَارُكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به سؤال از حق پدر و مادر بر فرزندشان - فرمود : آن دو ، بهشت و دوزخ تو هستند.

الترغیب والترهیب : ۳/۳۱۶/۱۰

حدیث ۴۰۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ بَرَّ وَالِدَيْهِ طُوبَى لَهُ ، زَادَ اللَّهُ فِي عُمْرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به پدر و مادرش نیکی کند، خوشا به حالش، خداوند عمرش را زیاد کند.

الترغیب والترهیب : ۳/۳۱۷/۱۷

حدیث ۴۰۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رِضَا اللَّهِ فِي رِضَا الْوَالِدِ ، وَسَخَطُ اللَّهِ فِي سَخَطِ الْوَالِدِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشنودی خدا در خشنودی پدر است و ناخشنودی خدا در ناخشنودی پدر.

الترغیب والترهیب : ۳/۳۲۲/۳۰

حدیث ۴۰۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا سُئِلَ عَنْ بَرِّ الْوَالِدَيْنِ بَعْدَ مَوْتِهِمَا - : نَعَمْ ، الصَّلَاةُ عَلَيْهِمَا ، وَالِاسْتِغْفَارُ لَهُمَا ، وَإِنْفَاذُ عَهْدِهِمَا مِنْ بَعْدِهِمَا ، وَصِلَةُ الرَّحِمِ

الَّتِي لَا تُوصَلُ إِلَّا بِهِمَا ، وَإِكْرَامُ صَدِيقِهِمَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به سؤال از نیکی کردن به پدر و مادر بعد از فوت آنان - فرمود : آری، دعا کردن برای

آنها، آمرزش خواستن برایشان و اجرا کردن وصیت هایشان بعد از مرگ آنها وصله رحم کردن با خویشان آنها، و

احترام گذاشتن به دوستان آنان.

الترغیب والترهیب : ۳/۳۲۳/۳۲

حدیث ۴۰۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ الْأُمَّهَاتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت ، زیر پای مادران است.

کنز العمال : ۴۵۴۳۹

حدیث ۴۰۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُقَالُ لِلْعَاقِّ : اِعْمَلْ مَا شِئْتَ فَإِنِّي لَا أُغْفِرُ لَكَ .

پیامبر خدا علیه السلام : به فرزند نافرمان گفته می شود: هر کار [عبادی] که می خواهی بکن که من تو را نمی آمرزم.
بحار الأنوار : ۷۴/۸۰/۸۲.

حدیث ۴۰۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحْرَزَنَ وَالِدَيْهِ فَقَدْ عَقَّهُمَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که پدر و مادر خود را اندوهگین کند، آنان را عاق کرده است.
کنز العمال : ۴۵۵۳۷.

حدیث ۴۰۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ حَقِّ الْوَالِدِ عَلَى وَلَدِهِ - : لَا يُسَمِّيهِ بِاسْمِهِ ، وَلَا يَمْشِي بَيْنَ يَدَيْهِ ، وَلَا يَجْلِسُ قَبْلَهُ ، وَلَا يَسْتَسِبُّ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به سؤال از حق پدر بر فرزندش - فرمود : او را به اسم صدا نزنند، جلوتر از او راه نرود، پیش از او ننشیند و برایش دشنام نخرد.
الکافی : ۲/۱۵۹/۵.

حدیث ۴۰۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِرَجُلٍ قَالَ لَهُ : إِنَّ أَبِي يُرِيدُ أَنْ يَسْتَبِيحَ مَالِي - : أَنْتَ وَمَالُكَ لِأَبِيكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به مردی که به ایشان عرض کرد: پدرم می خواهد مال مرا از آن خود کند - فرمود : تو و مال تو از آن پدرت هستی.
کنز العمال : ۴۵۹۳۳.

حدیث ۴۰۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ حَقِّ الْوَالِدِ عَلَى وَالِدِهِ ثَلَاثَةٌ : يُحَسِّنُ اسْمَهُ ، وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَةَ ، وَيُرَوِّجُهُ إِذَا بَلَغَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از جمله حقوق فرزند بر پدرش سه چیز است: برایش نام خوب انتخاب کند، سواد به او بیاموزد و هر گاه به سن بلوغ رسید، او را همسر دهد.
مکارم الأخلاق : ۱/۴۷۴/۱۶۲۷.

حدیث ۴۰۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقُّ الْوَلَدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُحَسِّنَ اسْمَهُ ، وَيُحَسِّنَ مَوْضِعَهُ ، وَيُحَسِّنَ أَدَبَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حق فرزند بر پدرش این است که نام خوب بر او بنهد و حرفه خوبی به او بیاموزد و خوب تربیتش کند.

کنز العمال : ۴۵۱۹۳.

حدیث ۴۰۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ وَأَحْسِنُوا آدَابَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به فرزندان خود احترام بگذارید و آنها را نیکو تربیت کنید.

کنز العمال : ۴۵۴۱۰.

حدیث ۴۰۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَدَّبُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ : حُبِّ نَبِيِّكُمْ ، وَحُبِّ أَهْلِ بَيْتِهِ ، وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندان خود را بر سه خصلت تربیت کنید: دوست داشتن پیامبرتان، دوست داشتن اهل بیت او و خواندن قرآن.

کنز العمال : ۴۵۴۰۹.

حدیث ۴۰۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلِّمُوا أَوْلَادَكُمْ السَّبَاحَةَ وَالرَّمَايَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به کودکان خود شنا و تیراندازی یاد دهید.

وسائل الشیعه : ۱۲/۲۴۷/۱۳.

حدیث ۴۰۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْوَلَدُ سَيِّدٌ سَبْعَ سِنِينَ ، وَخَادِمٌ سَبْعَ سِنِينَ ، وَوَزِيرٌ سَبْعَ سِنِينَ ، فَإِنْ رَضِيَتْ مُكَانَفَتُهُ لِأَحَدٍ وَعِشْرِينَ ، وَإِلَّا فَاضْرِبْ عَلَى كَتِفِهِ ، قَدْ أَعْدَرْتَ إِلَيَّ اللَّهُ فِيهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند هفت سال سرور است، هفت سال نوکر و هفت سال وزیر و دستیار. اگر در بیست و یک سالگی از کمک کار بودن او راضی بودی که خوب و گر نه بر شانه او بزن (به حال خود رهاش کن) که تو درباره او نزد خداوند معذوری.

کنز العمال : ۴۵۳۳۸.

حدیث ۴۰۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : إِذَا عَصَانِي مِنْ خَلْقِي مَنْ يَعْرِفُنِي سَلَّطْتُ عَلَيْهِ مِنْ خَلْقِي مَنْ لَا يَعْرِفُنِي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل فرمود: هر گاه از خلق من کسی که مرا می شناسد نافرمانیم کند، از میان خلق خود کسی را که مرا نمی شناسد بر او مسلط گردانم.
 کتاب من لا يحضره الفقيه : ۴/۴۰۴/۵۸۷۱.

حدیث ۴۱۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَمَا تَكُونُوا يُؤَلَّى عَلَيْكُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گونه شما باشید، همان گونه بر شما حکومت می شود.
 كنز العمال : ۱۴۹۷۲.

حدیث ۴۱۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا فَعَشَّهْمُ فَهُوَ فِي النَّارِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که زمام کاری از کارهای مسلمانان را به دست گیرد و به آنان خیانت ورزد، او در آتش است.
 الترغيب والترهيب : ۳/۱۷۶/۴۰.

حدیث ۴۱۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ اسْتَعْمَلَ رَجُلًا مِنْ عِصَابِيْ ، وَفِيهِمْ مَنْ هُوَ أَرْضَى لَلَّهِ مِنْهُ ، فَقَدْ خَانَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس مردی را از میان گروهی به کار گمارد و بین آنها خداپسندتر از او باشد، به خدا و رسول او و مؤمنان خیانت کرده است.
 الترغيب والترهيب : ۳/۱۷۹/۱.

حدیث ۴۱۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّا وَاللَّهِ لَا نُؤَلَّى عَلَى هَذَا الْعَمَلِ أَحَدًا سَأَلَهُ ، وَلَا أَحَدًا حَرَصَ عَلَيْهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به خدا سوگند ما کسی را که متقاضی این مقام یا بر آن حریص باشد، به این کار نمی گماریم.
 صحيح مسلم : ۳/۱۴۵۶/۱۴.

حدیث ۴۱۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةَ - : يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ سَمُرَةَ ، لَا تَسْأَلِ الْإِمَارَةَ ؛ فَإِنَّكَ إِذَا أُعْطِيَتْهَا عَنْ مَسْأَلَتِهِ وُكِلَتْ فِيهَا إِلَى نَفْسِكَ ، وَإِنْ أُعْطِيَتْهَا عَنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ أُعِنْتَ عَلَيْهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به عبدالرحمان بن سمره - فرمود : ای عبدالرحمان بن سمره! متقاضی مقام مشو؛ زیرا اگر با تقاضای تو این منصب به تو سپرده شود در اداره آن تنها می مانی و اگر بدون تقاضا به تو واگذار شود، در اداره آن یاری می شوی.
سنن أبی داوود : ۳/۱۳۰/۲۹۲۹.

حدیث ۴۱۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُولَى النَّاسِ بِالَّتُّهْمَةِ مَنْ جَالَسَ أَهْلَ التُّهْمَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سزاوارترین مردم به تهمت کسی است که با متهمان و افراد مظنون همنشینی کند .
الأمالی للصدوق : ۷۳/۴۱.

حدیث ۴۱۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ كَهَاتَيْنِ فَيَالجَنَّةِ إِذَا اتَّقَى اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ - وَأَشَارَ بِالسَّبَابَةِ وَالْوَسْطَى - .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - آنگاه که انگشت اشاره و میانی خود را نشان داد - فرمود: من و سرپرست یتیم - در صورتی که از خداوند عز و جل پروا کند - در بهشت مانند این دو [انگشت کنار هم] هستیم.
تفسیر نور الثقلین : ۵/۵۹۷/۲۳.

حدیث ۴۱۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ دَارًا يُقَالُ لَهَا : دَارُ الْفَرَحِ ، لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا مَنْ فَرَّحَ يَتَامَى الْمُؤْمِنِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در بهشت سرایی است که به آن «شادی سرا» گفته می شود و تنها کسی وارد آن می شود که ایتم مؤمنان را شاد سازد.
کنز العمال : ۶۰۰۸.

حدیث ۴۱۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِرَجُلٍ يَشْكُو قَسْوَةَ قَلْبِهِ - : أَتُحِبُّ أَنْ يَلِينَ قَلْبُكَ ، وَتُدْرِكَ حَاجَتَكَ ؟ إِرْحَمِ الْيَتِيمَ وَامْسَحْ رَأْسَهُ ، وَأَطْعِمْهُ مِنْ طَعَامِكَ ، يَلِينَ قَلْبُكَ وَتُدْرِكَ حَاجَتَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به مردی که از سنگدلی خود شکایت کرد - فرمود: آیا دوست داری نرمدل شوی و به خواسته ات برسی؟ به یتیم مهربانی کن و دست محبت بر سر او کش و از غذایت به او بخوران؛ در این صورت دلت نرم می شود و به خواسته ات می رسی.

الترغیب والترهیب : ۳/۳۴۹/۱۴.

حدیث ۴۱۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ الْمَأْكَلِ أَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ ظُلْمًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترین خوراک ها، به ناحق خوردن مال یتیم است.

الأمالی للصدوق : ۵۷۷/۷۸۸ .

حدیث ۴۱۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرٌ مَا أَلْقَى فِي الْقَلْبِ الْيَقِينُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین چیزی که در دل افکنده شده، یقین است.

الأمالی للصدوق : ۵۷۶/۷۸۸ .

حدیث ۴۱۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ : ثَلَاثُ خِصَالٍ غَيَّبْتُهُنَّ عَنْ عِبَادِي لَوْ رَأَهُنَّ رَجُلٌ مَا عَمِلَ سُوءًا أَبَدًا : لَوْ كَشَفْتُ غِطَائِي فَرَآنِي حَتَّى يَسْتَيَقِنَ ، وَيَعْلَمَ كَيْفَ أَفْعَلُ بِخَلْقِي إِذَا أُمَّتُهُمْ ... .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال می فرماید: سه چیز است که آنها را از دید بندگانم پنهان نگه داشته ام و اگر فردی آنها را مشاهده کند، هرگز عمل بد انجام نمی دهد: اگر پرده خود را کنار زنم و مرا ببیند به طوری که یقین پیدا کند و بداند که بعد از میراندن آفریدگانم با آنها چه می کنم... .

کنز العمال : ۲۹۸۵۸ .

حدیث ۴۱۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا عَلَامِيَةُ الْمُؤَقِنِ فَبَيِّنَةٌ : أَيَقِنَ بِاللَّهِ حَقًّا فَأَمَّنَ بِهِ ، وَأَيَقِنَ أَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ فَحَذِرُهُ ، وَأَيَقِنَ أَنَّ الْبَعْثَ حَقٌّ فَخَافَ الْفُضِيحَةَ ، وَأَيَقِنَ أَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ فَاشْتَاقَ إِلَيْهَا ، وَأَيَقِنَ أَنَّ النَّارَ حَقٌّ فَظَهَرَ سَعْيُهُ لِلنَّجَاةِ مِنْهَا ، وَأَيَقِنَ أَنَّ الْحِسَابَ حَقٌّ فَحَاسَبَ نَفْسَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه اهل یقین شش چیز است: به حقیقت خدا یقین پیدا کرده و لذا به او ایمان آورده است، یقین پیدا کرده که مرگ راست است و لذا از آن بر حذر است، یقین پیدا کرده که رستاخیز راست است و از این رو از رسوایی [در آن روز] می ترسد، یقین پیدا کرده که بهشت راست است و از این رو مشتاق آن است، یقین پیدا کرده که دوزخ راست است و از این

رو برای نجات از آن می کوشد و یقین پیدا کرده که حساب راست است و از این رو از خود حساب می کشد. تحف العقول : ۲۰.

حدیث ۴۱۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ما أخافُ على أمتي إلاَّ ضعفَ اليقينِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من برای امت خود از چیزی جز سستی یقین، نمی ترسم.
 کنز العمال : ۷۳۳۲.

حدیث ۴۱۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ مِنْ ضَعْفِ الْيَقِينِ أَنْ تُرْضِيَ النَّاسَ بِسَخَطِ اللَّهِ تَعَالَى ، وَ أَنْ تَحْمَدَهُمْ عَلَى رِزْقِ اللَّهِ تَعَالَى ، وَ أَنْ تَدْمَهُمْ عَلَى مَا لَمْ يُؤْتِكَ اللَّهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از سستی یقین است که با به خشم آوردن خداوند متعال مردم را خوشنود گردانی و برای روزی ای که خداوند متعال به تو داده است آنان را بستایی و برای آنچه خداوند به تو نداده است، مردم را نکوهش کنی.
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۸۵/۳۰.

حدیث ۴۱۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الْبَيْتَ إِذَا كَثُرَ فِيهِ تِلَاوَةُ الْقُرْآنِ كَثُرَ خَيْرُهُ وَاتَّسَعَ أَهْلُهُ وَأَضَاءَ لِأَهْلِ السَّمَاءِ كَمَا تُضِيءُ نُجُومُ السَّمَاءِ لِأَهْلِ الدُّنْيَا؛
 خانه ای که در آن قرآن فراوان خوانده شود، خیر آن بسیار گردد و اهل آن وسعت یابند و برای آسمانیان بدرخشد، چنان که ستارگان آسمان برای زمینیان می درخشند.
 کافی، ج ۲، ص ۶۱۰، ح ۱.

حدیث ۴۱۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَلَا مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ وَعَمِلَ بِمَا فِيهِ فَأَنَا لَهُ سَائِقٌ إِلَى الْجَنَّةِ وَدَلِيلٌ إِلَى الْجَنَّةِ؛
 بدانید هر کس قرآن را بیاموزد و به دیگران آموزش دهد و به آنچه در آن است عمل کند، من جلودار و راهنمای او به سوی بهشت هستم.
 کنز العمال، ح ۲۳۷۵.

حدیث ۴۱۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ اِتِّغَاءً وَجِهَ اللّٰهِ وَتَفَقُّهَا فِي الدِّينِ كَانَ لَهُ مِنَ الثَّوَابِ مِثْلَ جَمِيعِ مَا اَعْطِيَ الْمَلَائِكَةُ وَالْاَنْبِيَاءُ وَالْمُرْسَلُونَ؛

هر کس برای رضایت خدا و آگاهی در دین قرآن بیاموزد، ثوابی مانند همه آنچه که به فرشتگان و پیامبران و رسولان داده شده، برای اوست.

وسائل الشیعه، ج ۶، ص ۱۸۳، ح ۷۶۸۳.

حدیث ۴۱۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَمَرَنِي رَبِّي بِسَبْعِ خِصَالٍ: حُبِّ الْمَسَاكِينِ وَالِدُّنُوِّ مِنْهُمْ وَاَنْ اَكْثَرَ مِنْ «لَا- حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ» وَاَنْ اَصِلَ بِرَحْمِي وَاِنْ قَطَعَنِي وَاَنْ اَنْظُرَ اِلَى مَنْ هُوَ اَسْفَلَ مِنِّي وَلَا اَنْظُرَ اِلَى مَنْ هُوَ فَوْقِي وَاَنْ لَا- يَأْخُذَنِي فِي اللّٰهِ لَوْمَةٌ لَّا يَمُ وَاَنْ اَقُولَ الْحَقَّ وَاِنْ كَانَ مُرًّا وَاَنْ لَا اَسْأَلَ اَحَدًا شَيْئًا؛

پروردگارم مرا به هفت خصلت امر نموده است: دوست داشتن بینوایان و نزدیک شدن به آنها، ذکر لا حول و لا قوة الا بالله را بسیار گفتن، با خویشاوندان رابطه برقرار کردن؛ هر چند آنان قطع رابطه کنند، [و در مسائل مادی]، به پایین تر از خود نگاه کنم نه به بالاتر، در راه خدا سرزنش ملامتگران را به خود نگیرم، حق را بگویم اگر چه تلخ باشد و از کسی چیزی نخواهم. الاصول الستة عشر، ص ۷۵.

حدیث ۴۱۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنْ قَدَرْتَ اَنْ تُصْبِحَ وَ تُمَسِيَ وَ لَيْسَ فِي قَلْبِكَ غَشٌّ لِاحِدٍ فَاَفْعَلْ وَ ذَلِكَ مِنْ شِيَّتِي وَ مَنْ اَحْبَبَ شِيَّتِي فَقَدْ اَحْبَبَنِي وَ مَنْ اَحْبَبَنِي كَانَ مَعِيَ فِي الْجَنَّةِ؛

تا می توانی بکوش که صبح و شب در قلبت قصد نیرنگ کسی نباشد؛ چرا که این از سنت های من است و کسی که سنتم را زنده کند، مرا زنده کرده است و کسی که مرا زنده کند، در بهشت با من خواهد بود.

سنن ترمذی، ج ۴، ص ۱۵۱.

حدیث ۴۱۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّكُمْ رَاعٍ وَ كَلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ؛

همه شما مسئول هستید و همتان درباره زیردستانتان بازخواست می شوید.

جامع الأخبار، ص ۱۱۹.

حدیث ۴۱۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَصْبَحَ لَا يَهْتَمُّ بِاُمُورِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ مِنْهُمْ وَ مَنْ سَمِعَ رَجُلًا يُنَادِي يَا لِلْمُسْلِمِينَ فَلَمْ يُجِبْهُ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ؛

هر کس صبح کند و به امور مسلمانان همت نوردد، از آنان نیست و هر کس فریاد کمک خواهی کسی را بشنود و به کمکش نشتابد، مسلمان نیست.

کافی، ج ۲، ص ۱۶۴، ح ۵.

حدیث ۴۱۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَرْتُ أَنْ أَخَذَ الصَّدَقَةَ مِنْ أَغْنِيَاءِكُمْ فَأَرُدَّهَا فِي فَقَرَاءِكُمْ؛

من مأمورم که صدقه (و زکات) را از ثروتمندان بگیرم و به فقرا بدهم.

مستدرک الوسائل، ج ۷، ص ۱۰۵.

حدیث ۴۱۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا حَقُّ الْوَالِدِ؟ قَالَ: أَنْ تُطِيعَهُ مَا عَاشَ. قِيلَ: وَ مَا حَقُّ الْوَالِدَةِ؟ فَقَالَ: هَيْهَاتَ، هَيْهَاتَ، لَوْ أَنَّ نَهْ عِدَدَ رَمْلِ عَالِجٍ وَ قَطْرِ الْمَطْرِ أَيَّامَ الدُّنْيَا قَامَ بَيْنَ يَدَيْهَا مَا عَدَلَ ذَلِكَ يَوْمَ حَمَلْتَهُ فِي بَطْنِهَا؛

گفته شد: ای رسول خدا! حق پدر چیست؟ فرمودند: تا وقتی زنده است از او اطاعت شود. گفته شد: پس حق مادر چیست؟ فرمودند: هرگز! هرگز! اگر کسی به اندازه ریگ های پراکنده بیابان و به عدد قطرات باران در طول دنیا در خدمت مادر بایستد، نمی تواند حق یک روز را که مادر، او را در شکمش حمل کرده است، ادا کند.

عوالی اللالی، ج ۱، ص ۲۶۹، ح ۷۷.

حدیث ۴۱۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَمَامُ الْبِرِّ أَنْ تَعْمَلَ فِي السِّرِّ عَمَلَ الْعَلَانِيَةِ؛

اوج نیکوکاری آن است که در پنهان، همان رفتاری را داشته باشی که در آشکار داری.

کنز العمال، ح ۵۲۶۵.

حدیث ۴۱۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَوْقَ كُلِّ ذِي بَرٍّ بَرٌّ حَتَّى يُقْتَلَ الرَّجُلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَيْسَ فَوْقَهُ بَرٌّ؛

بالتر از هر نیکوکاری، نیکوکار دیگری هست، تا آن که شخص در راه خدا کشته شود که بالاتر از وی نیکوکاری نیست.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۶۰، ح ۲۵.

حدیث ۴۱۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا عَلَامَةُ الْبَارِّ فَعَشْرَةٌ يُحِبُّ فِي اللَّهِ وَ يُبْغِضُ فِي اللَّهِ ، وَ يُصَاحِبُ فِي اللَّهِ ، وَ يُفَارِقُ فِي اللَّهِ وَ يُغْضِبُ فِي اللَّهِ ، وَ يَرْضَى فِي اللَّهِ ، وَ يَعْمَلُ لِلَّهِ ، وَ يَطْلُبُ إِلَيْهِ ، وَ يَخْشَعُ لِلَّهِ خَائِفًا مَخَوْفًا طَاهِرًا مُخْلِصًا مُسْتَحْيَا مُرَاقِبًا ، وَ يُحْسِنُ فِي اللَّهِ .

نیکوکار، ده نشانه دارد: برای خدا دوستی و دشمنی می کند؛ برای خدا همراهی می کند و جدا می شود؛ برای خدا خشم می گیرد و خشنود می شود؛ برای خدا کار می کند و خواسته هایش را فقط از او می خواهد؛ و در برابر خدا، با ترس و بیم و پاکی و اخلاص و حیا و مراقبت از نفس، فروتنی می ورزد و به خاطر خدا نیکی می کند.

تحف العقول، ص ۲۱.

حدیث ۴۱۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ دِينَ اللَّهِ تَعَالَى لَنْ يَنْتَصِرَهُ إِلَّا مَنْ حَاطَهُ مِنْ جَمِيعِ جَوَانِبِهِ؛

هرگز دین خدا را جز کسی که به تمام جوانب آن احاطه داشته باشد، نمی تواند یاری کند.

کنز العمال، ح ۲۸۸۸۶.

حدیث ۴۱۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عن جبرئیل علیه السلام : عن الله عزَّ وَّ جَلَّ ، قَالَ : قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى : ... إِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ يُرِيدُ الْبَابَ مِنَ الْعِبَادَةِ فَأَا كُفَّهُ عَنْهُ ، لِئَلَّا يَدْخُلَهُ عُجْبٌ فَيَفْسِدَ لَهُ ذَلِكَ ، وَ إِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ لَا يَصْلُحُ إِيْمَانُهُ إِلَّا بِالْفَقْرِ وَ لَوْ أَعْنَيْتُهُ لَأَفْسَدَهُ ذَلِكَ ، وَ إِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ لَا يَصْلُحُ إِيْمَانُهُ إِلَّا بِالْغِنَاءِ وَ لَوْ أَفْقَرْتُهُ لَأَفْسَدَهُ ذَلِكَ ، وَ إِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ لَا يَصْلُحُ إِيْمَانُهُ إِلَّا بِالسُّقْمِ وَ لَوْ صَيَّحَحْتُ جِسْمَهُ لَأَفْسَدَهُ ذَلِكَ ، وَ إِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ لَا يَصْلُحُ إِيْمَانُهُ إِلَّا بِالصَّحَّةِ وَ لَوْ أَسْقَمْتُهُ لَأَفْسَدَهُ ذَلِكَ ، إِنْ أَدْبَرَ عِبَادِي لِعِلْمِي بِقُلُوبِهِمْ ، فَأَنْتَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ؛

به نقل از جبرئیل: خداوند تبارک و تعالی فرمود: ... بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که می خواهند از راه عبادت، به درگاه من وارد شوند، ولی من مانع می شوم، به خاطر این که غرور در آنان به وجود نیاید تا فاسدشان کند. و بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با فقر، درست نمی شود، که اگر بی نیازشان کنم، بی نیازی فاسدشان می کند. و بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با ثروت، درست نمی شود که اگر نیازمندشان کنم، نیازمندی فاسدشان می کند. و بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با بیماری، درست نمی شود، که اگر به آنان تن درستی ببخشم، تن درستی فاسدشان می کند. و بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با تن درستی، درست نمی شود که اگر بیمارشان کنم، بیماری فاسدشان می کند. در حقیقت، من، بندگان را با آگاهی ای که از دل هایشان دارم اداره می کنم؛ چراکه من دانای آگاهم.

توحید، ص ۳۹۹، ح ۱.

حدیث ۴۱۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ثَنَاؤُهُ يَقُولُ : وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي ، مَا خَلَقْتُ مِنْ خَلْقِي خَلْقًا أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ عِبْدِي الْمُؤْمِنِ وَ لِتَدْلِكَ سَمِيَّتُهُ بِاسْمِي مُؤْمِنًا ،

لَا حَرْمَةَ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَ هِيَ خَيْرٌ لَّهُ مِنِّي وَإِنِّي لَأَمْلِكُهُ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَ هِيَ خَيْرٌ لَّهُ مِنِّي ، فَلْيَرْضَ بِقَضَائِي ، وَ لِيَصْبِرْ عَلَيَّ بَلَائِي وَ لِيَشْكُرْ نِعْمَائِي ، أَكْتُبُهُ يَا مُحَمَّدُ مِنَ الصَّادِقِينَ عِنْدِي ؛

خداوند - که نام او بلند باد - می فرماید: «به عزت و جلالم سوگند، از میان آفریدگانم آفریده ای که نزد من محبوب تر از بنده مؤمنم باشد، نیافریدم و بدین جهت، او را به اسم خودم، مؤمن، نام نهادم. البته [گاه] او را از آنچه میان مشرق و مغرب است، محروم می سازم و این انتخاب من برای اوست و [گاه] او را از آنچه میان مشرق و مغرب است، بهره مند می سازم و آن، انتخاب من برای او است. پس باید به خواست من، خشنود باشد و بر بلای من، صبر کند و نعمت های مرا شکر نماید. ای محمد! او را در شمار صدیقین (بندگان راستین) خود می نویسم».

مشکاة الأنوار ، ص ۷۳ ، ح ۱۳۶ .

حدیث ۴۱۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَكَى نَبِيٌّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ إِلَى رَبِّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَقَالَ : يَا رَبِّ يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ عِبِيدِكَ يُؤْمِنُ بِكَ وَ يَعْمَلُ بِطَاعَتِكَ ، فَتَرَى عَنْهُ الدُّنْيَا ، وَ تَعْرِضُ لَهُ الْبَلَاءَ ، وَ يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ عِبِيدِكَ يَكْفُرُ بِكَ وَ يَعْمَلُ بِمَعَاصِيكَ ، فَتَرَى عَنْهُ الْبَلَاءَ وَ تَعْرِضُ لَهُ الدُّنْيَا . فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهِ : إِنَّ الْبِلَادَ وَالْعِبَادَ لِي ، وَ أَنَّهُ لَيْسَ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُنِي وَ يُهَلِّلُنِي وَ يُكَبِّرُنِي ، وَ أَمَّا عَبْدِي الْمُؤْمِنُ فَلَهُ سَيِّئَاتٌ فَازَى عَنْهُ الدُّنْيَا ، وَ أَعْرِضُ لَهُ الْبَلَاءَ حَتَّى يَأْتِيَنِي فَأَجْزِيَهُ بِحَسَنَاتِهِ ، وَ أَمَّا عَبْدِي الْكَافِرُ فَلَهُ حَسَنَاتٌ فَازَى عَنْهُ الْبَلَاءَ ، وَ أَعْرِضُ لَهُ الدُّنْيَا حَتَّى يَأْتِيَنِي فَأَجْزِيَهُ بِسَيِّئَاتِهِ ؛

یکی از پیامبران به پروردگارش شکوه نمود و گفت: پروردگارا! بنده ای از بندگانت به تو ایمان می آورد و طبق فرمان تو عمل می کند و تو، دنیا را از او باز می داری (او را از دنیا محروم می کنی) و در معرض بلا قرارش می دهی. و بنده ای از بندگانت به تو کفر می ورزد و تو را نافرمانی می کند و تو، بلا را از او باز می داری و دنیا را به او ارزانی می کنی! خداوند عز و جل به او وحی فرمود: «سرزمین ها و بندگان، از آن من اند و هیچ چیزی نیست، جز این که مرا منزله و یگانه و بزرگ می داند. اما بنده مؤمنم، گناهانی دارد و من دنیا را از او باز می دارم و او را در معرض بلا قرار می دهم تا این که [در قیامت] نزد من بیاید و پاداش خوبی هایش را بدهم. و امّا بنده کافر، خوبی هایی دارد، و من بلا را از او باز می دارم و دنیا را به او عرضه می کنم تا نزد من بیاید و کیفر گناهانش را بدهم».

المعجم الكبير ، ج ۱۲ ، ص ۱۱۷ ، ح ۱۲۷۳۵ .

حدیث ۴۱۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ : إِنِّي إِذَا ابْتَلَيْتُ عَبْدًا مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنًا فَحَمِدَنِي عَلَى مَا ابْتَلَيْتُهُ ، فَإِنَّهُ يَقُومُ مِنْ مَضْجَعِهِ ذَلِكَ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ مِنَ الْخَطَايَا . وَ يَقُولُ الرَّبُّ عَزَّ وَ جَلَّ : أَنَا قَيْدْتُ عَبْدِي وَ ابْتَلَيْتُهُ ، وَ أَجْرُوا لَهُ كَمَا كُنْتُمْ تُجْرُونَ لَهُ وَ هُوَ صَحِيحٌ ؛

خداوند عز و جل می فرماید: «هرگاه من یکی از بندگان مؤمنم را گرفتار ساختم و به خاطر آن گرفتاری، ستایشم نمود، بی گمان از بسترش همانند روزی که از مادر متولد شده، بدون گناه بر می خیزد» و می فرماید: «من بنده ام را گرفتار و مبتلا ساختم. شما، پاداش او را همانند زمان سلامتتش به او بدهید».

مسند ابن حنبل ، ج ۶ ، ص ۷۷ ، ح ۱۷۱۱۸ .

حدیث ۴۱۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِیْ أَنْذِرْتُمْ وَبِعَلَىٰ بْنِ أَبِي طَالِبٍ اهْتَدَيْتُمْ... وَبِالْحَسَنِ أُغْطِيتُمْ الْإِحْسَانَ وَبِالْحُسَيْنِ تَسْعَدُونَ وَبِهِ تَشْقُونَ أَلَا وَإِنَّ الْحُسَيْنَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ مَنْ عَادَاهُ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ رِيحَ الْجَنَّةِ؛

به وسیله من هشدار داده شدید و به وسیله علی علیه السلام هدایت می یابید و به وسیله حسن احسان می شوید و به وسیله حسین خوشبخت می گردید و بدون او بدبخت. بدانید که حسین دری از درهای بهشت است، هر کس با او دشمنی کند، خداوند بوی بهشت را بر او حرام می کند.

مأه منقبة، ص ۲۲ .

حدیث ۴۱۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الرَّجُلَ لَيُذْرِكُ بِالْجَلْمِ دَرَجَةَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ، وَإِنَّهُ لَيُكْتَبُ جَبَّارًا وَلَا يَمْلِكُ إِلَّا أَهْلَ بَيْتِهِ؛

انسان، گاهی به خاطر بُردباری اش، به درجه روزه گيران شب زنده دار می رسد و گاه نیز، با آن که حاکم هیچ کس و هیچ چیز بجز خانواده خودش نیست، در پیشگاه خدا، از جباران (گردن کشان) شمرده می شود.

کنز العمال، ح ۵۸۰۹.

حدیث ۴۱۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ خِيَارَكُمْ أَوْلُوا النَّهْيِ، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَنْ أَوْلُوا النَّهْيِ؟ قَالَ: هُمْ أَوْلُوا الْأَخْلَاقِ الْحَسَنَةَ وَالْأَحْلَامَ الرَّزِينَةَ وَصِلَةَ الْأَرْحَامِ وَالتَّوَدُّةَ بِالْأُمَّهَاتِ وَالْأَبَاءِ وَالْمُتَعَاهِدِينَ لِلْفُقَرَاءِ وَالْجِيرَانَ وَالتَّيَامِي وَتَطْعَمُونَ الطَّعَامَ وَيُفْشُونَ السَّلَامَ فِي الْعَالَمِ وَيُصَلُّونَ وَالنَّاسُ نِيَامًا غَافِلُونَ؛ «بهترین شما صاحبان عقل هستند». گفته شد: «ای رسول خدا! صاحبان عقل، چه کسانی اند؟». فرمودند: آنان که دارای اخلاق

خوب اند، بردبار و باوقارند، صله رحم می نمایند، به پدران و مادران نیکی می کنند، به فقرا، همسایگان و یتیمان رسیدگی می نمایند، اطعام می کنند، آشکارا به همه سلام می کنند و هنگامی که مردم در خواب و غافلند، نماز (نماز شب) می گذارند.

کافی، ج ۲، ص ۲۴۰، ح ۳۲.

حدیث ۴۱۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا وَإِنَّ أَعْقَلَ النَّاسِ عَبْدٌ عَرَفَ رَبَّهُ فَطَاعَهُ وَعَرَفَ عَدُوَّهُ فَعَصَاهُ وَعَرَفَ دَارَ إِقَامَتِهِ فَاصْلَحَهَا وَعَرَفَ سُرْعَةَ رَحِيلِهِ فَتَرَوَدَّ لَهَا؛

بدانید که عاقل ترین مردم کسی است که پروردگارش را بشناسد و از او پیروی کند، دشمنان خدا را بشناسد و از آنان نافرمانی کند، جایگاه ابدی خود را بشناسد و آن را آباد کند و بداند به زودی به آنجا سفر خواهد کرد و برای آن، توشه بردارد.

اعلام الدین، ص ۳۳۷، ح ۱۵.

حدیث ۴۱۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِفَةُ الْعَاقِلِ أَنْ يَحْلُمَ عَمَّنْ جَهِلَ عَلَيْهِ وَيَتَجَاوَزَ عَمَّنْ ظَلَمَهُ وَيَتَوَاضَعُ لِمَنْ هُوَ دُونَهُ وَيُسَابِقُ مَنْ فَوْقَهُ فِي طَلَبِ الْبِرِّ وَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَتَكَلَّمَ تَدَبَّرَ فَإِنْ كَانَ خَيْرًا تَكَلَّمَ فَغَنِمَ وَإِنْ كَانَ شَرًّا سَكَتَ فَسَدِمَ وَإِذَا عَرَضَتْ لَهُ فِتْنَةٌ اسْتَعْصَمَ بِاللَّهِ وَأَمْسَكَ يَدَهُ وَلِسَانَهُ وَإِذَا رَأَى فَضِيلَةً ائْتَهَرَ بِهَا، لَا يُفَارِقُهَا الْحَيَاءُ وَلَا يَبْدُو مِنْهُ الْحِرْصُ فَتِلْكَ عَشْرُ خِصَالٍ يُعْرِفُ بِهَا الْعَاقِلُ؛

ویژگی عاقل، آن است که در برابر نادان بردباری کند، از آن کس که به او ظلم کرده بگذرد، نسبت به زیردستان متواضع باشد، با بالادستان در خوبی‌ها رقابت کند، هرگاه خواست سخن بگوید، بیندیشد، اگر خوب بود بگوید و بهره‌بردار و اگر بد بود، سکوت کند و سالم بماند، اگر بلا و امتحانی برایش پیش آمد به خدا پناه ببرد و دست و زبان خود را نگه دارد، اگر فضیلتی دید، به سرعت از آن بهره‌گیرد، حیا از او جدا نگردد و حرص از او سر نزند، اینها خصلت‌های دهگانه‌ای است که عاقل با آنها شناخته می‌شود. تحف العقول، ص ۲۸.

حدیث ۴۱۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورٍ مَنْ تَبِعَهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا وَمَنْ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ آثَامٍ مَنْ تَبِعَهُ لَا يَنْقُصُ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئًا؛

هر کسی، به هدایتی راهنمایی کند، پاداشی را که برای پیروان هدایت وجود دارد، برای او نیز خواهد بود؛ بی آن که از پاداش پیروان کاسته شود، و هر کس به گمراهی‌ای راهنمایی کند گناهی که برای پیروان آن وجود دارد، برای او نیز خواهد بود؛ بی آن که از گناه آنها کاسته شود. منیة المرید، ص ۱۰۲.

حدیث ۴۱۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَعْظَمَ النَّاسِ مَنْزِلَةً عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْشَاهُمْ فِي أَرْضِهِ بِالنَّصِيحَةِ لِخَلْقِهِ؛

بلند مرتبه‌ترین مردم نزد خداوند در روز قیامت کسی است که در روی زمین بیشتر در خیرخواهی و ارشاد مردم قدم بردارد. کافی، ج ۲، ص ۲۰۸، ح ۵.

حدیث ۴۱۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا جَعَلَ لَهُ وَاعِظًا مِنْ نَفْسِهِ يَأْمُرُهُ وَيَنْهَاهُ؛

هرگاه خداوند خیر بنده‌ای را بخواهد، واعظی از درون او برایش قرار می‌دهد که او را به کار نیک وادارد و از کار بد باز دارد. نهج الفصاحه، ح ۱۵۴.

حدیث ۴۱۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُرْوَى عَنْ رَبِّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى - حُقِّتْ مَحَبَّتِي عَلَى الْمُتَرَاوِرِينَ فِيَّ وَحُقِّتْ مَحَبَّتِي عَلَى الْمُتَبَاذِلِينَ فِيَّ وَهُمْ عَلَى مَنَابِرٍ مِنْ نُورٍ يُعْبِطُهُمُ النَّبِيُّونَ وَالصَّادِقُونَ بِمَكَانِهِمْ؛

خداوند متعال می فرماید: بر خود واجب کرده ام دوست داشتن کسانی را که به خاطر من به دیدار یکدیگر می روند و کسانی که در راه من به یکدیگر بخشش می نمایند، چنین کسانی (روز قیامت) بر منابری از نورند به گونه ای که پیامبران و صدیقین به جایگاه آنان غبطه می خورند.

صحیح ابن حبان، ج ۲، ص ۳۳۸.

حدیث ۴۱۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّخِيُّ قَرِيبٌ مِنَ اللَّهِ ، قَرِيبٌ مِنَ النَّاسِ ، قَرِيبٌ مِنَ الْجَنَّةِ؛ سخاوتمند به خدا، مردم و بهشت نزدیک است.

بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۳۰۸، ح ۳۷.

حدیث ۴۱۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَمَامُ النَّعْمَةِ دُخُولُ الْجَنَّةِ وَالْفَوْزُ مِنَ النَّارِ؛

بالاترین نعمت، ورود به بهشت و نجات از جهنم است.

کنز العمال، ح ۲۹۶۵.

حدیث ۴۱۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الْمُؤْمِنِينَ مَنْ كَانَ مَا لَفَهُ لِلْمُؤْمِنِينَ، وَلَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يُؤْلَفُ وَلَا يَأْلَفُ؛

بهترین مؤمن کسی است که با مؤمنان، انس و اُلفت گیرد و کسی که اُلفت نپذیرد و اُلفت نگیرد خیری در او نیست.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۶۵، ح ۹.

حدیث ۴۱۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَرَكَ التَّرْوِيحَ مَخَافَةَ الْعَيْلَةِ فَقَدْ آسَأَ ظَنَّهُ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ: إِنْ يَكُونُوا فَقَرَاءَ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ؛

هر کس از ترس فقر ازدواج نکند به خداوند بد گمان شده است زیرا خداوند می فرماید: اگر تهیدست باشند، خداوند آنان را از فضل خود، بی نیاز می کند.

کافی، ج ۵، ص ۳۳۰، ح ۵.

حدیث ۴۱۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زَوْجُوا أَيَامَكُمْ فَإِنَّ اللَّهَ يُحْسِنُ لَهُمْ فِي أَخْلَاقِهِمْ وَيُوسِعُ لَهُمْ فِي أَرْزَاقِهِمْ وَيَزِيدُهُمْ فِي مَرْوَاتِهِمْ؛

بی همسران خود را همسر دهید که خداوند اخلاق ایشان را نیکو می کند و روزیشان را افزایش داده و بر مرّوت آنها می افزاید.
بحار الأنوار، ج ۱۰۳، ص ۲۲۲، ح ۳۸.

حدیث ۴۱۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ شَابٍّ تَزَوَّجَ فِي حَدَائِثِهِ سِنَّهُ إِلَّا عَجَّ شَيْطَانُهُ: يَا وَيْلَهُ! يَا وَيْلَهُ! عَصَمَ مِنِّي ثُلُثِي دِينِهِ. فَلْيَتَّقِ اللَّهَ الْعَبْدُ فِي الثُّلُثِ الْبَاقِي؛

هیچ جوانی نیست که در دوره جوانی خود ازدواج کند، مگر آن که شیطان او فریاد برمی آورد که: «ای وای! ای وای! دو سوم دینش را از [گزند] من حفظ کرد!» پس بنده باید برای حفظ یک سوم دیگر دینش، تقوای الهی پیشه کند.
بحار الأنوار، ج ۱۰۳، ص ۲۲۱، ح ۳۴.

حدیث ۴۱۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ كُلُّهُمْ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ عَوْنُهُ: الْغَازِي فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَالْمُكَاتِبُ الَّذِي يُرِيدُ الْآدَاءَ، وَالنَّاكِحُ الَّذِي يُرِيدُ التَّعْفُفَ؛

سه کس اند که خداوند حتما یاری شان می کند: جنگاور راه خدا، برده قراردادی ای که می خواهد بهای آزادی خود را بپردازد و آزاد شود و کسی که به قصد پاکدامنی ازدواج می کند.
سنن ابن ماجه، ح ۲۵۱۸.

حدیث ۴۱۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَبْعَثُ اللَّهُ الْمُقْتَطِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُغْلَبَةً وَجُوهُهُمْ - يَعْنِي غَلَبَةَ السَّوَادِ عَلَى الْبِيَاضِ - فَيَقَالُ لَهُمْ: هُوَ؟ لِأَيِّ الْمُقْتَطُونَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ؛

روز قیامت، خداوند، ناامید کنندگان مردم [از رحمت خود] را در حالی بر می انگیزد که رنگ صورتشان برگشته است و سیاهی رویشان، بیشتر از سفیدی است و گفته می شود: اینان، ناامید کنندگان مردم از رحمت خدا هستند!
بحار الأنوار، ج ۲، ص ۵۵، ح ۳۰.

حدیث ۴۱۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَحَفَّظُوا مِنَ الْأَرْضِ فَإِنَّهَا أُمَّكُمْ وَ لَيْسَ فِيهَا أَحَدٌ يَعْمَلُ خَيْرًا أَوْ شَرًّا إِلَّا وَهِيَ مُخْبِرَةٌ بِهِ؛

مراقب زمین باشید؛ چرا که زمین، مادر شماست و هیچ کس نیست که بر روی آن، کار خوب یا بدی انجام دهد، مگر این که زمین، آن را [به پروردگار خویش] گزارش می دهد.

بحار الأنوار، ج ۷، ص ۹۷.

حدیث ۴۱۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَرَّ عِيسَىٰ بِنِ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِقَبْرِ يُعَذَّبُ صَاحِبُهُ، ثُمَّ مَرَّ بِهِ مِنْ قَابِلٍ فَإِذَا هُوَ لَيْسَ يُعَذَّبُ، فَقَالَ: يَا رَبِّ! مَرَرْتُ بِهَذَا الْقَبْرِ عَامَ أَوَّلِ وَهُوَ يُعَذَّبُ، وَ مَرَرْتُ بِهِ الْعَامَ وَ هُوَ لَيْسَ يُعَذَّبُ! فَأَوْحَى اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ إِلَيْهِ: يَا رُوحَ اللَّهِ! قَدْ أَدْرَكَكَ لَهُ وَلَمْ تُدْ صَالِحٌ فَاصْلِحْ طَرِيقًا وَ آوَى يَتِيمًا، فَغَفَرْتُ لَهُ بِمَا عَمِلَ ابْنُهُ؛

عیسی بن مریم علیه السلام از کنار قبری گذشت که صاحب آن عذاب می شد سال بعد نیز از کنار همان قبر گذشت و دید دیگر عذاب نمی شود. عرض کرد: پروردگارا! سال گذشته از این قبر عبور کردم و صاحبش عذاب می شد و امسال که از آن می گذرم، دیگر عذاب نمی شود؟ خداوند جلّ جلاله به او وحی فرمود: ای روح خدا! او فرزند صالحی داشت که بزرگ شد و راهی را بازسازی کرد و یتیمی را سرپرستی نمود و من هم به خاطر این کارهای فرزندش، او را آمرزیدم.

وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۵۶۰، ح ۲.

حدیث ۴۱۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَوْلَدُ الصَّالِحِ رِيحَانَةٌ مِنَ اللَّهِ قَسَمَهَا بَيْنَ عِبَادِهِ؛

فرزند شایسته، گلی خوشبو از جانب خداست که نصیب بندگانش کرده است.

کافی، ج ۶، ص ۲، ح ۱.

حدیث ۴۱۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا الْعِلْمُ، فَيَتَشَدَّعُ مِنْهُ الْغِنَىٰ وَ أَنْ كَانَ فَقِيرًا، وَ الْجُودُ وَ أَنْ كَانَ بَخِيلًا وَ الْمَهَابَةُ وَ أَنْ كَانَ هَيِّنًا، وَ السَّلَامَةُ وَ أَنْ كَانَ سَقِيمًا، وَ الْقُرْبُ وَ أَنْ كَانَ قَصِيًّا وَ الْحَيَاءُ وَ أَنْ كَانَ صَدِيفًا، وَ الرَّفْعَةُ وَ أَنْ كَانَ وَضِيعًا وَ الشَّرْفُ وَ أَنْ كَانَ رَذَلًا وَ الْحِكْمَةُ وَ الْحُطُوهُ فَهَذَا مَا يَتَشَدَّعُ لِلْعَاقِلِ بِعِلْمِهِ فَطُوبَى لِمَنْ عَقَلَ وَ عَلِمَ؛

اما علم: اگر انسان فقیر باشد، از آن بی نیازی حاصل می شود، اگر بخیل باشد، سخاوت، اگر خوار باشد، عزت، اگر بیمار باشد، سلامتی، اگر دور باشد، نزدیک می شود، اگر هرزه باشد، حیا، اگر پست باشد، والایی، اگر حقیر باشد، شرافت و حکمت و مقام. پس اینها چیزهایی هستند که از دانش خردمند به دست می آید. پس خوشا به حال آن کس که عاقل بود و دانست.

تحف العقول، ص ۱۶.

حدیث ۴۱۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ جَاءَهُ الْمَوْتُ وَ هُوَ يَطْلُبُ الْعِلْمَ لِيُحْيِيَ بِهِ الْإِسْلَامَ كَانَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ الْأَنْبِيَاءِ دَرَجَةٌ وَاحِدَةٌ فِي الْجَنَّةِ؛

هر کس در جستجوی دانش باشد تا با آن اسلام را زنده کند و مرگ او فرا رسد، در بهشت میان او و پیامبران تنها یک درجه فاصله

است.

منیة المرید ، ص ۱۰۰ .

حدیث ۴۱۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤَاخِيزُ كَافِرًا وَلَا يُخَالِطُنَّ فَاجِرًا. وَمَنْ آخَى كَافِرًا أَوْ خَالَطَ فَاجِرًا كَانَ كَافِرًا فَاجِرًا؛
هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد، نباید با هیچ کافری برادری کند و با هیچ گناهکاری معاشرت نماید. هر کس با کافری،
برادری یا با گناهکاری معاشرت کند، خود، کافری گناهکار است.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۹۷، ح ۳۱.

حدیث ۴۱۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِغَاثَةَ اللَّهْفَانِ؛

خداوند فریاد رسی دلسوختگان و درماندگان را دوست دارد.

نهج الفصاحه، ح ۷۵۶.

حدیث ۴۱۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّعِيدُ مَنْ اخْتَارَ بَاقِيَهُ يَدْوُمُ نَعِيمُهَا عَلَى فَاتِيئِهِ لَا يَنْفَدُ عَذَابُهَا وَقَدَّمَ لِمَا يَقْدِمُ عَلَيْهِ مِمَّا هُوَ فِي يَدَيْهِ قَبْلَ أَنْ يُخَلِّفَهُ لِمَنْ يَسْعَدُ بِإِنْفَاقِهِ وَ قَدْ شَقِيَ هُوَ بِجَمْعِهِ؛

خوشبخت کسی است که سرای باقی را که نعمتش پایدار است، بر سرای فانی که عذابش بی پایان است برگزیند و از آنچه در اختیار دارد برای سرایی که به آنجا می رود پیش فرستد؛ قبل از آن که آنها را برای کسی بگذارد که او با انفاق آن خوشبخت می شود ولی خودش با گردآوری آن (دارایی ها) بدبخت شده است.

اعلام الدین، ص ۳۴۵ .

حدیث ۴۱۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَكَلَّفُوا فِعْلَ الْخَيْرِ وَ جَاهِدُوا نُفُوسَكُمْ عَلَيْهِ، فَإِنَّ الشَّرَّ مَطْبُوعٌ عَلَيْهِ الْإِنْسَانُ؛

در کار خیر، خود را به زحمت اندازید و در این راه با هوا و هوس خود مبارزه کنید، زیرا طبیعت انسان به بدی تمایل دارد.

تنبيه الخواطر، ج ۲، ص ۱۲۰ .

حدیث ۴۱۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشِرَارِكُمْ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ . قَالَ: الْمَشَاوُونَ بِالنَّمِيمَةِ، الْمُفَرَّقُونَ بَيْنَ الْأَحْبَةِ الْبَاغُونَ لِلْبُرَاءِ الْعَيْبُ؛
 آیا شما را از بدترین افرادتان آگاه نکنم؟ عرض کردند: چرا، ای رسول خدا! فرمودند: کسانی که سخن چینی می کنند، آنان که
 میان دوستان جدایی می اندازند، کسانی که برای افراد پاک و بی گناه، عیب می تراشند.
 خصال، ص ۱۸۳، ح ۲۴۹.

حدیث ۴۱۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَلْمَعَادُ مِضْمَارُ الْعَمَلِ مُعْتَبَرٌ بِمَا احْتَقَبَ غَانِمٌ، وَمُبْتَسَسٌ بِمَا فَاتَهُ نَادِمٌ؛
 قیامت، میدان [عرضه] عمل است. آن جا، یکی به زاد و توشه ای که با خود برده خوش است و دیگری به خاطر فرصت هایی که از
 دست داده، پشیمان [و اندوهگین] است.
 اعلام الدین، ص ۳۴۱.

حدیث ۴۱۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّهُمْ لَيَعْبُونَ عَلَى مَنْ يَقْتَدِي بِسَيِّئِي فَرَانَضَ اللَّهُ ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: «فَاتَّخَذُوا مِثْلَهُمْ سِخْرِيًا حَتَّى أَسْوَأَكُمْ ذِكْرِي وَكُنْتُمْ مِنْهُمْ تَضْحَكُونَ
 إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ»؛
 آنان [که ایمان نیاورده اند]، بر کسانی که با پیروی از سنت من فرمان های خدا را به جا می آورند، ایراد می گیرند. خداوند متعال
 [در روز قیامت] به آنان می فرماید: «شما آنها را به مسخره گرفتید و این کار [چنان ذهن شما را مشغول داشت که] یاد خدا را از
 خاطرتان برد و به آنها می خندیدید. امروز، به آنها در عوضِ شکیبایی شان پاداش دادم و آنها همان رستگاران اند».
 بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۰۲، ح ۱.

حدیث ۴۱۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الْمُسِيئَةَ تَهْزِينٌ يُفْتَحُ لِأَحَدِهِمْ بَابُ الْجَنَّةِ، فَيَقَالُ: هَلُمَّ! فَيَجِيءُ بِكَرْبِهِ وَغَمِّهِ فَيَأْخُذُ بِأُذُنَيْهِ فَيُفْتَحُ لَهُ بَابٌ آخَرٌ... فَمَا يَزَالُ
 كَذَلِكَ حَتَّى إِنَّ الرَّجُلَ لَيُفْتَحُ لَهُ الْبَابُ فَيَقَالُ لَهُ: هَلُمَّ هَلُمَّ فَمَا يَأْتِيهِ؛
 در بهشت، به روی یکی از مسخره کنندگان باز می شود و به او گفته می شود: «بیا!». او با وجود سختی و اندوهی که دارد، جلو می
 رود و چون آمد، در به رویش بسته می شود. سپس در دیگری به رویش باز می شود... و این کار، مرتباً تکرار می شود تا جایی که
 در به رویش باز می گردد و گفته می شود: «بیا، بیا!». اما او دیگر جلو نمی رود.
 کنز العمال، ح ۸۳۲۸.

حدیث ۴۱۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَا مِنْ مَخْلُوقٍ يَغْتَصِمُ دُونِي إِلَّا قَطَعْتُ أَسْبَابَ السَّمَاوَاتِ وَأَسْبَابَ الْأَرْضِ مِنْ دُونِهِ فَإِنْ سَأَلَنِي لَمْ أُعْطِهِ وَإِنْ دَعَانِي

لَمْ أُجِبْهُ؛

خداوند عزوجل می فرماید: هیچ مخلوقی نیست که به غیر من پناه ببرد، مگر این که دستش را از اسباب و ریسمان های آسمانها و زمین کوتاه کنم، پس اگر از من بخواهد عطایش نکنم و اگر مرا بخواند جوابش ندهم.
أمالی طوسی، ص ۵۸۵، ح ۱۲۱۰.

حدیث ۴۱۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُنْ لِلْيَتِيمِ كَالأَبِ الرَّحِيمِ، وَاعْلَمْ أَنَّكَ تَزْرَعُ كَذَلِكَ تَحْصِدُ؛

برای یتیم چون پدر مهربان باش، و بدان که هر چه کشت کنی همان می دروی.
بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۷۱، ح ۷.

حدیث ۴۱۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ فِي ظِلِّ الْعَرْشِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَوْمٌ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ... وَامْرَأَةٌ مَاتَ زَوْجُهَا وَتَرَكَ عَلَيْهَا أَيْتَامًا صَغَارًا وَقَالَتْ: لَا أَتَزَوَّجُ عَلَى أَيْتَامِي حَتَّى يَمُوتُوا أَوْ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ...؛

سه کس روز قیامت، هنگامی که سایه ای جز سایه عرش نیست، در سایه آن جای دارند... و زنی که شوهرش بمیرد و اطفال صغیری باقی گذارد و او گوید من با وجود یتیمان خود شوهر نمی کنم تا بمیرند یا خداوند آنها را بی نیاز کند.
نهج الفصاحه، ح ۱۲۲۰.

حدیث ۴۱۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا أُسْرِى بِي إِلَى السَّمَاءِ رَأَيْتُ قَوْمًا تُصَدِّفُ فِي أَجْوَاهِهِمُ النَّارَ وَتَخْرُجُ مِنْ أَدْبَارِهِمْ، فَقُلْتُ: مَنْ هَؤُلَاءِ يَا جِبْرَيْلُ؟ فَقَالَ: هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَى ظُلْمًا؛

شبی که به آسمان برده شدم، گروهی را دیدم که در شکم های آنان آتش افکنده می شود و از مخرجشان خارج می گردد. گفتم: ای جبرئیل، اینها کیستند؟ گفت: اینها کسانی هستند که اموال یتیمان را به ناحق می خورند.
بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۲۶۷، ح ۲.

حدیث ۴۱۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَزَالُ أُمَّتِي بِخَيْرٍ مَا تَحَابَبُوا وَتَهَادَوْا وَأَدَّوْا الأَمَانَةَ؛

امت من تا هنگامی که یکدیگر را دوست بدارند، به یکدیگر هدیه دهند و امانتداری کنند، در خیر و خوبی خواهند بود.
عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۳۲، ح ۲۵

حدیث ۴۱۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ خِيَارَ عِبَادِ اللَّهِ أَلْمُوفُونَ الْمُطِيبُونَ؛
 به راستی که بهترین بندگان خدا، کسانی هستند که به عهد و وعده خود، وفا می کنند و مایه آرامش و دلگرمی دیگران اند.
 کنز العمال، ح ۱۰۹۴۱.

حدیث ۴۱۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا وَضَعَتِ الْمَاءَ تَدُهُ حَفَّتْهَا أَرْبَعَةُ آلَافٍ مَلَائِكَةٍ، فَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ: بِسْمِ اللَّهِ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ: بَارَكَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فِي طَعَامِكُمْ ثُمَّ يَقُولُونَ لِلشَّيْطَانِ أُخْرِجْ يَا فَاسِقُ، لَا سُلْطَانَ لَكَ عَلَيْهِمْ؛
 هرگاه سفره پهن می شود، چهار هزار فرشته در اطراف آن گرد می آیند. چون بنده بگوید: «بسم الله» فرشتگان می گویند: «خداوند، به غذایتان برکت دهد!» سپس به شیطان می گویند: «ای فاسق! بیرون شو. تو بر آنان، راه تسلط نداری».
 کافی، ج ۶، ص ۲۹۲، ح ۱.

حدیث ۴۱۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 وَآمُرُكُمْ أَنْ تَذْكُرُوا اللَّهَ فَإِنَّ مَثَلَ ذَلِكَ كَمَثَلِ رَجُلٍ خَرَجَ الْعِدُوُّ فِي أَثَرِهِ سَرَّاعًا حَتَّى إِذَا أَتَى عَلَى حِصْنٍ حَصِينٍ فَأَخْرَزَ نَفْسَهُ مِنْهُمْ، كَذَلِكَ الْعَبْدُ لَا يُخْرِزُ نَفْسَهُ مِنَ الشَّيْطَانِ إِلَّا بِذِكْرِ اللَّهِ؛
 حضرت یحیی علیه السلام از جانب خداوند فرمان یافت که بگوید: شما را فرمان می دهم که خدا را یاد کنید؛ زیرا یاد کننده خدا مانند مردی است که دشمن به سرعت در تعقیب اوست و او به قلعه نفوذناپذیری رسیده و خود را از آزار او محفوظ داشته است، بنده نیز با یاد خدا خود را از گزند شیطان می رهاوند.
 سنن ترمذی، ج ۵، ص ۱۴۸.

حدیث ۴۱۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ مِنْ تَمَامِ إِيْمَانِ الْعَبْدِ أَنْ يَسْتَشْنِيَ فِي كُلِّ شَيْءٍ؛
 از نشانه های کامل بودن ایمان بنده، این است که در هر کاری، ان شاء الله بگوید.
 کنز العمال، ح ۵۴۶۸.

حدیث ۴۱۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَنْ يَعْمَلَ ابْنُ آدَمَ عَمَلًا أَعْظَمَ عِنْدَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مِنْ رَجُلٍ قَتَلَ نَبِيًّا أَوْ إِمَامًا، أَوْ هَدَمَ الْكَعْبَةَ الَّتِي جَعَلَهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ قِبْلَةً لِعِبَادِهِ،

أَوْ أَفْرَغَ مَاءَهُ فِي امْرَأَةٍ حَرَامًا؛

هیچ گناه انسان در نزد خداوند تبارک و تعالی سنگین تر از این نیست که پیامبر یا امامی را بکشد، یا کعبه را - که خدای عز و جل قبله بندگانش قرار داده - ویران کند، یا با زنی زنا کند.

بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۲۰، ح ۹.

حدیث ۴۱۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْوَلَدَ الصَّالِحَ رِيحَانَةٌ مِنْ رِيَّاحِينَ الْجَنَّةِ؛

فرزند شایسته، گلی از گل های بهشت است.

کافی، ج ۶، ص ۳، ح ۱۰.

حدیث ۴۱۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ رَجُلًا غَشِيَ امْرَأَتَهُ وَفِي الْبَيْتِ صَبِيٌّ مُسْتَقِيمٌ يَرَاهُمَا وَيَسْمَعُ كَلَامَهُمَا وَنَفْسَهُمَا مَا أَفْلَحَ أَبَدًا؛ إِذَا كَانَ غُلَامًا كَانَ زَانِيًا أَوْ جَارِيَةً كَانَتْ زَانِيَةً؛

سوگند به کسی که جانم به دست اوست، اگر کسی با همسرش در آمیزد و در اتاق، کودکی بیدار باشد که آنان را ببیند و سخن گفتن و صدای نفس آنان را بشنود، هرگز رستگار نمی شود. اگر پسر باشد، مردی زناکار و اگر دختر باشد، زنی زناکار می گردد.

کافی، ج ۵، ص ۵۰۰، ح ۲.

حدیث ۴۱۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِذَا أَنْعَمَ عَلَى عَبْدٍ أَنْ يَرَى أَثَرَ نِعْمَتِهِ عَلَيْهِ وَيُبْغِضُ الْبُؤْسَ وَالْتِبُؤَسَ؛

خداوند دوست دارد وقتی به بنده ای نعمت داد اثرش در او دیده شود و فقر و تظاهر به فقر را دشمن می دارد.

تحف العقول، ص ۵۶.

حدیث ۴۱۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ أَخْلَصَ قَلْبَهُ لِلْإِيمَانِ، وَجَعَلَ قَلْبَهُ سَلِيمًا، وَلِسَانَهُ صَادِقًا، وَنَفْسَهُ مُطْمَئِنَّةً، وَخَلِيقَتَهُ مُسْتَقِيمَةً، وَأَذُنَهُ مُسْتَمِعَةً، وَعَيْنَهُ نَاطِرَةً؛

هر کس دلش را خالصانه پذیرای ایمان گردانید و قلبش را سالم [و پاک] ساخت و زبانش را راستگو و روانش را آرام و اخلافتش را درست و گوشش را شنوا و چشمش را بینا کرد، به یقین، رستگار خواهد شد.

در المنثور، ج ۲، ص ۷۲۴.

حدیث ۴۱۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْإِيْمَةُ مِنْ وُلْدِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ؛ مَنْ أَطَاعَهُمْ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ، وَ مَنْ عَصَاهُمْ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ. هُمْ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى، وَ هُمْ الْوَسِيلَةُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ؛

امامان، از نسل حسین هستند. هر کس آنان را اطاعت کند، خدا را اطاعت کرده است و هر کس آنان را نافرمانی کند، خدای عز و جل را نافرمانی کرده است. آنان، دستاویزهای محکم و وسیله های تقرب به خداوند عز و جل هستند. عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۵۸، ح ۲۱۷.

حدیث ۴۱۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَقْرَبَكُمْ مِنِّي عَدَا وَ أَوْجَبَكُمْ عَلَيَّ شَفَاعَةٌ أَصَدَقُكُمْ لِسَانًا، وَ آدَاكُمْ لِلْإِمَانَةِ، وَ أَحْسَنُكُمْ خُلُقًا، وَ أَقْرَبُكُمْ مِنَ النَّاسِ؛

نزدیک ترین شما به من در روز قیامت و سزاوارترین شما به شفاعت من، راستگوترین، امانتدارترین، خوش اخلاق ترین و نزدیک ترین شما به مردم است. أمالی صدوق، ص ۵۹۸، ح ۵.

حدیث ۴۱۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللَّهُ أَبَا الْبَنَاتِ؛ الْبَنَاتُ مُبَارَكَاتٌ مَبَشَّرَاتٌ، وَ الْبَنُونَ مُبَشَّرَاتٌ، وَ هُنَّ الْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ؛

خداوند، پدری را که دختر دارد، رحمت کند! دخترها، با برکت و دوست داشتنی هستند و پسرها خوش قدم اند و همگی [برای والدیشان]، باقیات صالحات هستند. جامع احادیث شیعه، ج ۲۱، ص ۲۱.

حدیث ۴۱۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِمَّا يَلْحَقُ الْمُؤْمِنَ مِنْ عَمَلِهِ وَ حَسَنَاتِهِ بَعْدَ مَوْتِهِ: عِلْمًا عَلَّمَهُ وَ نَشَرَهُ، وَ وَلَدًا صَالِحًا تَرَكَهُ، أَوْ مُصْحَفًا وَرَّثَهُ، أَوْ مَسْجِدًا بَنَاهُ، أَوْ بَيْتًا لِابْنِ السَّبِيلِ بَنَاهُ، أَوْ نَهْرًا أَجْرَاهُ أَوْ صَدَقَةً أَخْرَجَهَا مِنْ مَالِهِ فِي صِحَّتِهِ وَ حَيَاتِهِ تَلَحُّقُهُ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهِ؛

از اعمال صالح و نیکی های مؤمن که [ثواب آنها] پس از مرگش همچنان به وی می رسد، این است که: دانشی تعلیم دهد و منتشر سازد یا فرزند صالحی از خود برجای گذارد یا نسخه ای از قرآن به ارث نهد [که آن را بخوانند] یا مسجدی بسازد یا ساختمانی برای مسافران بنا کند یا نهر آبی ایجاد نماید یا در زمان سلامت و زندگی اش، از دارایی خود، صدقه ای بدهد که ثواب آن، پس از مرگش به او برسد.

الترغیب و الترهیب، ج ۱، ص ۹۹، ح ۲۴.

حدیث ۴۱۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ سَأَلَ لَهُ رَجُلٌ فَقَالَ: اسْتَأْذِنُ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلَى أُمِّي؟ فَقَالَ: نَعَمْ. فَقَالَ: إِنِّي مَعَهَا فِي الْبَيْتِ! فَقَالَ: اسْتَأْذِنُ عَلَيْهَا. فَقَالَ الرَّجُلُ: إِنِّي خَادِمُهَا! فَقَالَ: أَتُحِبُّ أَنْ تَرَاهَا عُرْيَانَةً؟! قَالَ: لَا. قَالَ: فَاسْتَأْذِنُ عَلَيْهَا؛

کسی از پیامبر خدا پرسید: ای پیامبر خدا! آیا برای وارد شدن بر مادرم، اجازه بگیرم؟ فرمودند: آری. گفت من در خانه با او زندگی می کنم. فرمودند: برای وارد شدن بر او اجازه بگیر. مرد گفت: من خدمتگزار او هستم حضرت فرمودند: آیا دوست داری او را برهنه ببینی؟! گفت: نه. فرمودند: پس برای وارد شدن بر او، اجازه بگیر.

سنن الکبری، ج ۷، ص ۱۵۷، ح ۱۳۵۵۸.

حدیث ۴۱۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَصْدَقُ الْقَوْلِ وَأَبْلَغُ الْمَوْعِظَةِ وَأَحْسَنُ الْقَصَصِ كِتَابُ اللَّهِ؛

راست ترین سخن، رساترین پند و زیباترین حکایت، کتاب خدا (قرآن) است.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۱۶، ح ۸.

حدیث ۴۱۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا التَّبَسَّتْ عَلَيْكُمْ الْفِتْنُ كَقَطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ فَعَلَيْكُمْ بِالْقُرْآنِ ... وَ لَهُ ظَهْرٌ وَ بَطْنٌ فَظَاهِرُهُ حُكْمٌ وَ بَاطِنُهُ عِلْمٌ ... فِيهِ مَصَابِيحُ الْهُدَى وَ مَنَارُ الْحِكْمَةِ وَ دَلِيلٌ عَلَى الْمَعْرِفَةِ لِمَنْ عَرَفَ الصِّفَةَ؛

هنگامی که فتنه ها چون پاره های شب تاریک بر شما مشتبه شود ، به قرآن روی بیاورید ... برای قرآن ظاهری و باطنی است . ظاهر آن حکمت و باطن آن دانش است ... در قرآن چراغ های هدایت و نشانه های حکمت و راهنمای معرفت هست، برای کسی که ویژگی اش را شناخت .

کافی، ج ۲، ص ۵۹۹، ح ۲.

حدیث ۴۱۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَ خَيْرَ الْهُدَى هُدَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِوَ شَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا؛

بهترین سخن، کتاب خدا و بهترین روش، روش پیامبر صلی الله علیه و آله و بدترین امور بدعت هاست (پدیده های مخالف دین).

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۲۲، ح ۲۳.

حدیث ۴۱۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ عَنْ قَوْلِهِ: «أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا» فَقَالَ: أَيْكُمْ أَحْسَنُ عَقْلاً، ثُمَّ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ: أَتُمُّكُمْ عَقْلاً وَ

أَشَدُّكُمْ لِلَّهِ خَوْفًا وَأَحْسَنَكُمْ فِيمَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ وَنَهَى عَنْهُ نَظْرًا وَإِنْ كَانَ أَقَلَّكُمْ تَطَوُّعًا؛

از پیامبر صلی الله علیه و آله از معنی آیه «تا بیازماید [کدامیک عملتان بهتر است] پرسیدند. فرمودند: یعنی کدامیک عاقل ترید. سپس فرمودند: مقصود، کسی است که عقلش کامل تر، از خدا بیمناک تر و در امر و نهی خداوند دقیق تر است؛ هر چند مستحباتش کمتر باشد.

بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۲۳۳.

حدیث ۴۱۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مُشَاوَرَةُ الْعَاقِلِ النَّاصِحِ رُشْدٌ وَيُمْنٌ وَتَوْفِيقٌ مِنَ اللَّهِ فَإِذَا أَشَارَ عَلَيْكَ النَّاصِحُ الْعَاقِلُ فَإِيَّاكَ وَالْخِلَافَ فَإِنَّ فِي ذَلِكَ الْعَطَبَ؛

مشورت کردن با عاقل خیرخواه مایه هدایت و میمنت است و توفیقی است از جانب خداوند، پس هرگاه خیرخواه عاقل تو را راهنمایی کرد، مبادا مخالفت کنی که موجب نابودی می شود.

محاسن، ج ۲، ص ۶۰۲، ح ۲۵.

حدیث ۴۱۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَجَدْتُ الْحَسَنَةَ نُورًا فِي الْقَلْبِ وَزَيْنًا فِي الْوَجْهِ وَقُوَّةً فِي الْعَمَلِ وَوَجْدْتُ الْخَطِيئَةَ سُودًا فِي الْقَلْبِ وَوَهْنًا فِي الْعَمَلِ وَشَيْنًا فِي الْوَجْهِ ؛

من، نیکی را نوری در دل و آراستگی ای در رخسار و توانایی ای در کار، تشخیص داده ام و بدی را سیاهی ای در دل و سستی ای در کار و زشتی ای در رخسار.

کنز العمال، ح ۴۴۰۸۴.

حدیث ۴۱۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ، وَلَعَلَّ أَنْ يَكُونَ قَدِ قَرَّبَ مِنِّي خُفُوفٌ مِنْ بَيْنِ أَظْهُرِكُمْ؛ فَمَنْ كُنْتُ أَصَيْبْتُ مِنْ عَرَضِهِ أَوْ مِنْ شَعْرِهِ أَوْ مِنْ بَشَرِهِ أَوْ مِنْ مَالِهِ شَيْئًا، هَذَا عَرِضٌ مُحَمَّدٍ وَشَعْرُهُ وَبَشَرُهُ وَمَالُهُ فَلْيَقُمْ فَلْيَقْتَصَّ! وَلَا يَقُولَنَّ أَحَدٌ مِنْكُمْ: إِنِّي أَخَوْفٌ مِنْ مُحَمَّدٍ الْعَدَاوَةَ وَالشَّخْنَاءَ، أَلَا وَإِنَّهُمَا لَيْسَتَا مِنْ طَبِيعَتِي وَلَيْسَتَا مِنْ خُلُقِي؛

ای مردم! جز این نیست که من هم مانند شما بشری هستم و شاید که رفتن من از میان شما نزدیک باشد. پس، اگر به آبرو یا مو یا پوست و یا مال کسی لطمه ای زده ام، اینک این آبروی محمد و مو و پوست و مال او! برخیزد و قصاص کند! و هرگز کسی از شما نگوید: من از دشمنی و کینه محمد می ترسم! بدانید که این دو خصلت، از طبیعت و اخلاق من به دورند.

کنز العمال، ح ۳۹۸۳۱.

حدیث ۴۱۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ! أَحْيُوا الْقِصَاصَ وَأَحْيُوا الْحَقَّ، وَلَا تَفَرَّقُوا، وَأَسْلِمُوا وَسَلِّمُوا؛ تَسَلَّمُوا؛

ای مردم! قصاص را زنده نگه دارید و حق را زنده کنید و پراکنده نشوید و مسلمان و تسلیم [حق] باشید تا سالم بمانید.
 أمالی مفید، ص ۵۳، ح ۱۵.

حدیث ۴۱۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا سَادَ الْقَوْمَ فَاسِقُهُمْ، وَ كَانَ زَعِيمَ الْقَوْمِ أَذْلَهُمْ، وَأَكْرَمَ الرَّجُلِ الْفَاسِقُ، فَلْيَنْتَظِرِ الْبَلَاءَ؛
 هنگامی که فاسقان به سروری برسند و فرومایگان، زمامداری یابند و به فاسق، احترام گذاشته شود، باید منتظر بلا بود.
 بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۳۹، ح ۱۰.

حدیث ۴۱۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَكْرَمَ فَاسِقًا فَقَدْ أَغْلَنَ عَلَى هَدْمِ الْإِسْلَامِ؛
 هر کس به فاسقی احترام بگذارد، آشکارا به نابودی اسلام پرداخته است.
 احیاء العلوم، ج ۲، ص ۹۰۰.

حدیث ۴۱۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الَّذِينَ دَيْنَانِ فَمَنْ مَاتَ وَ هُوَ يَتَوَى قِضَاءَهُ فَأَنَا وَ لِيَّهِ، وَ مَنْ مَاتَ وَ لَا يَتَوَى قِضَاءَهُ فَذَاكَ الَّذِي يُؤْخَذُ مِنْ حَسَنَاتِهِ، لَيْسَ يَوْمَئِذٍ دِينَارٌ وَ لَا دِرْهَمٌ؛
 بدهی، دو نوع است: کسی که قصد پس دادن بدهی اش را داشته باشد و مرگ، امانش ندهد، [روز قیامت،] من خودم عهده دار کار او هستم؛ اما کسی که قصد پس ندادن بدهی اش را داشته باشد و بمیرد، [روز قیامت،] در برابر آن بدهی، از کارهای نیک او برداشت می شود؛ چرا که در آن روز، دینار و درهمی در کار نیست.
 نهج الفصاحه، ح ۱۶۰۹.

حدیث ۴۱۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا عَلِيُّ! أَرْبَعَةٌ يَذْهَبْنَ ضِیَاعًا: الْأَكْلُ عَلَى الشَّبَعِ وَ السَّرَاجُ فِي الْقَمَرِ وَ الزَّرْعُ فِي السَّبْحَةِ وَ الصَّنِيعَةُ عِنْدَ غَيْرِ أَهْلِهَا؛
 ای علی! چهار چیز هدر می رود: ۱. خوردن بعد از سیری، ۲. روشن کردن چراغ در مهتاب (جائی که روشن است)، ۳. زراعت در زمینی که شوره زار است، ۴. نیکی کردن به کسی که لایق آن نیست.
 من لا یحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۷۳، ح ۵۷۶۲.

حدیث ۴۱۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذَا عَنَّتْ لَكُمْ غَضَبُهُ فَادْرُوْهَا بِالْعَفْوِ، اِنَّهُ يُنَادِي مُنَادٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: مَنْ كَانَ لَهُ عَلَيَّ اللّٰهُ اَجْرٌ فَلْيُقِمْ فَلَا يَقُوْمُ اِلَّا الْعَافُوْنَ، اَلَمْ تَسْمَعُوْا قَوْلَهُ تَعَالٰى: «فَمَنْ عَفَا وَاَصْلَحَ فَاجْزُهُ عَلَيَّ اللّٰهُ»!؟

هرگاه خشمی برای شما پیش آمد، با عفو و گذشت، آن را دور کنید؛ همانا در روز قیامت، آواز دهنده ای جار می زند: «هر کس از خدا مزدی طلب دارد، برخیزد» و جز عفو کنندگان، کسی بر نمی خیزد. آیا نشنیده اید که خدای تعالی می فرماید: «پس، هر کس گذشت کند و آشتی نماید، مزدش با خداست»؟
اعلام الدین، ص ۳۳۷.

حدیث ۴۱۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَجَاوَزُوا عَنِ الذَّنْبِ مَا لَمْ يَكُنْ حَدًّا؛
از گناه دیگران، تا زمانی که هنوز موجب حدّ شرعی نشده است، گذشت کنید.
تنبيه الخواطر، ج ۲، ص ۱۲۰.

حدیث ۴۱۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا ضَرَرَ وَلَا اِضْرَارَ فِي الْاِسْلَامِ، فَالْاِسْلَامُ يَزِيْدُ الْمُسْلِمَ خَيْرًا وَلَا يَزِيْدُهُ شَرًّا؛
در اسلام هیچ ضرری نیست و ضرر زدن به دیگران نیز ممنوع است، پس اسلام به مسلمان خیر می رساند و شر نمی رساند.
الفقيه، ج ۴، ص ۳۳۴، ح ۵۷۱۸.

حدیث ۴۱۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِذَا مَاتَ اَحَدُكُمْ فَقَدْ قَامَتْ قِيَامَتُهُ، يَرَى مَا لَهُ مِنْ خَيْرٍ وَ شَرٍّ؛
هرگاه یکی از شما بمیرد، قیامتش برپا می شود و خوبی ها و بدی های خود را می بیند.
کنز العمال، ح ۴۲۱۲۳.

حدیث ۴۱۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا اسْرَرَ عَبْدٌ سَرِيْرَةً اِلَّا اَلْبَسَهُ اللّٰهُ رِدَاءَهَا اِنْ خَيْرًا فَخَيْرٌ وَاِنْ شَرًّا فَشَرٌّ؛
هیچ کس نیتی را در دل پنهان نمی کند، مگر اینکه خداوند آن نیت را (در رفتار و کردار او) همانند لباس ظاهر می کند، با نیت خوب ظاهر خوب و با نیت بد ظاهر بد خواهد داشت.
کنز العمال، ح ۵۲۷۵.

حدیث ۴۱۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَمْؤُ؟ مِنْ مَنْ أَمِنَهُ النَّاسُ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ وَدِمَائِهِمْ؛

مؤمن، کسی است که مردم، او را بر جان و مال و خون خویش، امین می دانند.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۸۵.

حدیث ۴۱۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مَثَلَ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ النَّخْلَةِ إِنْ صَاحَبْتَهُ نَفَعَكَ، وَإِنْ شَاوَرْتَهُ نَفَعَكَ، وَإِنْ جَالَسْتَهُ نَفَعَكَ، وَكُلُّ شَأْنِهِ مَنَافِعٌ؛

مؤمن، همچون زنبور عسل است. اگر با او همراهی کنی یا مشورت نمایی یا همنشین شوی، [در همه حال] برایت سودمند است و کارهای مؤمن، همه اش منفعت رسانی [به دیگران] است.

بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۲۳۸.

حدیث ۴۲۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فِي الصَّلَاةِ مَا يُحِبُّ فِي الْقِتَالِ: «صَفَا كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرُصُوصٌ»؛

خداوند آنچه را که در جنگ دوست دارد، در نماز هم دوست دارد و آن صفی (متحد و منظم) همچون بنیانی پولادین و محکم است.

الدر المنثور، ج ۶، ص ۲۱۳.

از ۴۲۰۱ تا ۴۴۰۰

حدیث ۴۲۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِيهِنَّ مَا أُخِذْنَ إِلَّا بِسِهْمِهِ حِرْصًا عَلَى مَا فِيهِنَّ مِنَ الْخَيْرِ وَالْبَرَكَاتِ: التَّأْدِينُ بِالصَّلَاةِ وَالتَّهَجُّرُ بِالْجَمَاعَاتِ وَ الصَّلَاةُ فِي أَوَّلِ الصُّفُوفِ؛

سه چیز است که اگر مردم آثار آن را می دانستند، به جهت حریص بودن به خیر و برکتی که در آنها هست، به قرعه متوسل می شدند: اذان نماز، شتاب به نماز جماعت و نماز در صف اول.

کنز العمال، ح ۴۳۲۳۵.

حدیث ۴۲۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ فَرَضَ عَلَيْكُمْ الْجُمُعَةَ فَمَنْ تَرَكَهَا فِي حَيَاتِي وَبَعْدَ مَمَاتِي وَلَهُمْ إِمَامٌ عَادِلٌ إِسْتِخْفَافًا بِهَا وَجُحُودًا لَهَا فَلَا جَمَعَ اللَّهُ شَمْلَهُ وَلَا بَارَكَ لَهُ فِي أَمْرِهِ إِلَّا وَلَا صَلَاةَ لَهُ إِلَّا وَلَا زَكَاةَ لَهُ إِلَّا وَلَا حَجَّ لَهُ إِلَّا وَلَا صَوْمَ لَهُ إِلَّا وَلَا بَرَكَهَ لَهُ حَتَّى يَتُوبَ؛

بدانید که خداوند متعال نماز جمعه را بر شما واجب ساخته است. پس آنان که در زندگی و پس از مرگ من، از روی سبک شمردن و یا انکار، آن را ترک کنند، با وجود این که پیشوای عادل دارند، خداوند وحدتشان نبخشد و در کارشان برکت ندهد، آگاه باشید نه زکات، نه نماز، نه حج و نه روزه آنان پذیرفته است. بدانید که زندگی آنان برکتی نخواهد داشت، مگر توبه کنند. عوالی اللالی، ج ۲، ص ۵۴، ح ۱۴۶.

حدیث ۴۲۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَشَاغَلْ عَمَّا فُرِضَ عَلَيْكَ بِمَا قَدْ ضَمِنَ لَكَ فَإِنَّهُ لَيْسَ بِفَائِتِكَ مَا قَدْ قُسِمَ لَكَ وَ لَسْتَ بِبَلَاغٍ مَا قَدْ زُوِيَ عَنْكَ؛

مبادا با پرداختن به کسب روزی تضمین شده، از آنچه بر تو واجب شده است، بازمانی؛ زیرا قسمت تو از روزی می رسد و آنچه قسمت تو نباشد، به آن دست نمی یابی.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۸۷ .

حدیث ۴۲۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَرْسٌ لَيْلَةٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ لَيْلَةٍ يُقَامُ لَيْلُهَا وَيُصَامُ نَهَارُهَا؛

یک شب نگهبانی در راه خدا، برتر است از هزار شبانه روز که شب هایش به عبادت و روزهایش به روزه داری سپری شود. کنز العمال، ح ۱۰۷۳۰.

حدیث ۴۲۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّلَاةُ مِنْ شَرَائِعِ الدِّينِ وَ فِيهَا مَرْضَاةُ الرَّبِّ عَزَّ وَجَلَّ وَ هِيَ مِنْهَاجُ الْأَنْبِيَاءِ وَ لِلْمُصَيِّمِ لِي حُبُّ الْمَلَائِكَةِ وَ هُدًى وَ إِيْمَانٌ وَ نُورُ الْمَعْرِفَةِ وَ بَرَكَهٌ فِي الرِّزْقِ؛

نماز، از آیین های دین است و رضای پروردگار، در آن است. و آن راه پیامبران است. برای نماز گزار، محبت فرشتگان، هدایت، ایمان، نور معرفت و برکت در روزی است.

خصال، ص ۵۲۲، ح ۱۱.

حدیث ۴۲۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا عَمِلَ ابْنُ آدَمَ شَيْئًا أَفْضَلَ مِنَ الصَّلَاةِ وَ صَلَاحِ ذَاتِ الْبَيْنِ وَ خُلِقَ حَسَنًا؛

انسان هیچ کاری بهتر از نماز، اصلاح میان مردم و خوش اخلاقی نکرده است.

نهج الفصاحه، ح ۲۶۵۱.

حدیث ۴۲۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَرَالُ أُمَّتِي بِخَيْرٍ مَا تَحَابُّوا وَ آذَوْا الْأَمَانَةَ وَ اجْتَنَبُوا الْحَرَامَ وَ قَرَّوُا الضَّيْفَ وَ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ آتَوْا الزَّكَاةَ؛

امت من، تا زمانی که یکدیگر را دوست بدارند، امانت را به صاحبش باز گردانند، از حرام ها دوری کنند، میهمان را گرامی بدارند، نماز بگزارند و زکات بپردازند، پیوسته در خیر و خوبی خواهند بود.

بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۳۹۴، ح ۷۶.

حدیث ۴۲۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا إِنَّ خَيْرَ عِبَادِ اللَّهِ التَّقِيُّ النَّقِيُّ الْخَفِيُّ وَإِنَّ شَرَّ عِبَادِ اللَّهِ الْمُشَارُّ إِلَيْهِ بِالْأَصَابِعِ؛

آگاه باشید، به درستی که بهترین بندگان خدا کسی است که با تقوا، پاک و گمنام باشد و بدترین بندگان خدا کسی است که انگشت نما باشد.

بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۱۱۱، ح ۱۲.

حدیث ۴۲۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُنْ بِالْعَمَلِ بِالتَّقْوَى أَشَدَّ اهْتِمَامًا مِنْكَ بِالْعَمَلِ فَإِنَّهُ لَا يَقِلُّ عَمَلٌ بِالتَّقْوَى، وَ كَيْفَ يَقِلُّ عَمَلٌ يُتَّقَبَلُ؟! يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ: «إِنَّمَا يُتَقَبَلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ»؛

در انجام دادن عمل [صالح]، به این که عملت آمیخته با تقوا باشد، بیشتر اهمیت بده تا افزودن بر مقدار عمل؛ چرا که هیچ عملی، اگر آمیخته با تقوا باشد، اندک نیست و چگونه اندک باشد، در حالی که مقبول [درگاه الهی] واقع شده است؟ خدای عز و جل می فرماید: «خداوند، تنها از تقوای پیشگان می پذیرد».

مکارم الأخلاق، ج ۲، ص ۳۷۵، ح ۲۶۶۱.

حدیث ۴۲۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا صَدَقَةً وَ ذَوْرَجِمٍ مُّحْتَاجٍ؛

تا زمانی که خویشاوند نیازمند است، به کسی دیگر نباید صدقه داد.

من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۸، ح ۱۷۴۰.

حدیث ۴۲۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ أَنْ تَصَدَّقَ وَ أَنْتَ صَيِّحِيحٌ شَحِيحٌ تَأْمُلُ الْعَيْشَ وَ تَخْشَى الْفَقْرَ وَ لَا تُمَهِّلُ حَتَّى إِذَا بَلَغَتِ الْخُلُقُومَ قُلْتَ لِفُلَانٍ كَذَا وَ لِفُلَانٍ كَذَا أَلَا وَقَدْ كَانَ لِفُلَانٍ؛

بهترین صدقه آن است که وقتی سالم هستی و به زندگی امیدداری و از دچار شدن به فقر می ترسی، صدقه بدهی و نگذاری وقتی

که جانت به لب رسید (و در بستر مرگ افتادی) بگویی: این مقدار مال فلان باشد و آن مقدار مال بهمان، چون در آن هنگام مال فلان و بهمان خواهد شد.
کنز العمال، ح ۱۶۲۵۱.

حدیث ۴۲۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَحْسَنَ إِلَى يَتِيمٍ أَوْ يَتِيمَةٍ كُنْتُ أَنَا وَهُوَ فِي الْجَنَّةِ كَهَاتَيْنِ؛
هر کس به پسر و یا دختر یتیمی نیکی کند، من و او در بهشت مانند این دو انگشت همسایه یکدیگریم.
کنز العمال، ح ۵۹۹۹.

حدیث ۴۲۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْصَّدَقَةُ عَلَى وَجْهِهَا وَاصْطِنَاعُ الْمَعْرُوفِ وَ بَرُّ الْوَالِدَيْنِ وَصِلَةُ الرَّحِمِ تُحَوِّلُ الشَّقَاءَ سَعَادَةً وَتَزِيدُ فِي الْعُمُرِ وَتَقِي مَصَارِعَ الشُّوْءِ؛
صدقه بجا، نیکوکاری، نیکی به پدر و مادر و صله رحم، بدبختی را به خوش بختی تبدیل و عمر را زیاد و از پشامدهای بد جلوگیری می کند.
نهج الفصاحه، ح ۱۸۶۹.

حدیث ۴۲۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَلَا أُخْبِرُكُمْ وَأَدُلُّكُمْ عَلَى صَدَقَةٍ يُحِبُّهَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ؟ تُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ إِذَا تَفَاسَدُوا وَتَبَاعَدُوا؛
آیا به شما خبر ندهم و راهنمایی تان نکنم به صدقه ای که خدا و رسولش آن را دوست می دارند؟ [آن صدقه، این است که] وقتی روابط بین مردم، خراب می شود و از هم فاصله می گیرند، میانشان را اصلاح کنی.
تنبيه الخواطر، ص ۶.

حدیث ۴۲۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ مَشَى فِي صَلْحٍ بَيْنَ اثْنَيْنِ صَلَّى عَلَيْهِ مَلَائِكَةُ اللَّهِ حَتَّى يَرُوجَ وَأُعْطِيَ ثَوَابَ لَيْلَةِ الْقَدْرِ، وَ مَنْ مَشَى فِي قَطِيعَةٍ بَيْنَ اثْنَيْنِ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْوِزْرِ بِقَدْرِ مَا لِمَنْ أَصْلَحَ بَيْنَ اثْنَيْنِ مِنَ الْأَجْرِ مَكْتُوبٌ عَلَيْهِ «لَعْنَةُ اللَّهِ» حَتَّى يَدْخُلَ جَهَنَّمَ فَيُضَاعَفَ لَهُ الْعَذَابُ؛
هر کس برای آشتی میان دو کس قدم بردارد، فرشتگان خدا بر او درود می فرستند تا [وقتی که] باز گردد و پاداش شب قدر به او داده می شود و هر کس برای قطع رابطه میان دو کس قدم بردارد، وبال گناه او به اندازه ثواب کسی است که میان دو نفر آشتی برقرار نماید و لعنت خدا بر او نوشته می شود تا با ورود به دوزخ، عذابش دو چندان گردد.
وسائل الشیعه، ج ۱۳، ص ۱۶۳، ح ۷.

حدیث ۴۲۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 شَرُّ الْمَغْدِرَةِ حِينَ يَحْضُرُ الْمَوْتُ؛
 بدترین عذرخواهی، زمانی است که مرگ فرا رسد.
 بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۳۳، ح ۴۳.

حدیث ۴۲۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا حَمَلَتِ الْمَرْأَةُ كَانَتْ بِمَنْزِلَةِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ الْمُجَاهِدِ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، فَإِذَا وَضَعَتْ كَانَ لَهَا مِنَ الْأَجْرِ مَا لَا تَدْرِي مَا هُوَ لِعِظَمِهِ ، فَإِذَا أَرْضَعَتْ كَانَ لَهَا بِكُلِّ مَضِيَّةٍ كَعَدَلِ عَتِقٍ مُحَرَّرٍ مِنْ وُلْدِ إِسْمَاعِيلَ ، فَإِذَا فَرَعَتْ مِنْ رَضَاعِهِ ضَرَبَ مَلَكٌ عَلَى جَنْبِهَا وَقَالَ : اسْتَأْنَفِي الْعَمَلَ ، فَقَدْ غُفِرَ لَكَ ؛
 هنگامی که زن باردار می شود ، همانند روزه دار شب زنده دار و مجاهدی است که با جان و مالش در راه خدا جهاد می کند و هنگامی که فارق شود ، پاداشی دارد که نمی دانی عظمت آن چه قدر است و هنگامی که شیر بدهد ، در هر بار مکیدن ، پاداش آزاد کردن یکی از فرزندان اسماعیل علیه السلام برای اوست و آن گاه که شیردادن تمام شود ، فرشته ای بر پهلو او می زند و می گوید : «عمل را از نو آغاز کن که بی تردید ، آمرزیده شدی» .
 أمالی صدوق ، ص ۴۹۶، ح ۶۷۸ .

حدیث ۴۲۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَيْسَ لِلصَّبِيِّ لَبَنٌ خَيْرٌ مِنْ لَبَنِ أُمِّهِ ؛
 برای کودک ، هیچ شیری بهتر از شیر مادرش نیست .
 عیون اخبار الرضا علیه السلام ، ج ۱، ص ۳۸، ح ۶۹ .

حدیث ۴۲۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَقَبَّلُوا لِي بِسِتٍّ أَوْ تَقَبَّلْ لَكُمْ بِالْجَنَّةِ: إِذَا حَدَّثْتُمْ فَلَا تَكْذِبُوا، وَإِذَا وَعَدْتُمْ فَلَا تُخْلِفُوا، وَإِذَا أَوْثُمْتُمْ فَلَا تَخُونُوا، وَغَضُّوا أَبْصَارَكُمْ، وَاحْفَظُوا فُرُوجَكُمْ، وَكُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَلْسِنَتَكُمْ؛
 شش چیز را از من بپذیرید [در عوض]، من هم برای شما بهشت را تضمین می کنم: هر گاه سخن گفتید، دروغ نگویند و هر گاه وعده دادید، تخلف نکنید و هر گاه امیتان دانستند، خیانت نکنید و چشمانتان را [از حرام] فرو بندید و عفاف پیشه کنید و دست و زبان خود را نگه دارید.
 أمالی صدوق، ص ۱۵۰، ح ۲.

حدیث ۴۲۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَفَهُ الْعَاقِلُ أَنْ يَحْلُمَ عَمَّنْ جَهِلَ عَلَيْهِ وَيَتَجَاوَزَ عَمَّنْ ظَلَمَهُ وَيَتَوَاضَعَ لِمَنْ هُوَ دُونَهُ وَيُسَاقِبَ مَنْ فَوْقَهُ فِي طَلَبِ الْبِرِّ وَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَتَكَلَّمَ تَدَبَّرَ فَإِنْ كَانَ خَيْرًا تَكَلَّمَ فَغَنِمَ وَإِنْ كَانَ شَرًّا سَكَتَ فَسَلِمَ وَإِذَا عَرَضَتْ لَهُ فِتْنَةٌ اسْتَعْصَمَ بِاللَّهِ وَأَمْسَكَ يَدَهُ وَلِسَانَهُ وَإِذَا رَأَى فَضِيلَةً ائْتَهَرَ بِهَا لَا يُفَارِقُهُ الْحَيَاءُ وَلَا يَبْدُو مِنْهُ الْحِرْصُ فَتِلْكَ عَشْرُ خِصَالٍ يُعْرَفُ بِهَا الْعَاقِلُ؛

ویژگی عاقل این است که در برابر رفتار جاهلانه بردباری کند، از کسی که به او ظلم کرده درگذرد، در برابر زیر دست خود متواضع باشد، با بالا دست خود در طلب نیکی رقابت کند، هرگاه بخواهد سخن بگوید بیندیشد، اگر خوب بود بگوید و سود برد و اگر بد بود سکوت کند و سالم ماند، هرگاه با فتنه ای روبه رو شود به خدا پناه برد، دست و زبان خود را نگاه دارد، هرگاه فضیلتی ببیند آن را غنیمت شمارد، شرم و حیا از او جدا نشود و حریص نباشد، اینها ده خصلت اند که عاقل با آنها شناخته می شود.

تحف العقول، ص ۲۸.

حدیث ۴۲۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الْقُلُوبِ أَوْعَاها لِلْخَيْرِ وَشَرُّ الْقُلُوبِ أَوْعَاها لِلشَّرِّ، فَأَعْلَى الْقَلْبِ الَّذِي يَعِي الْخَيْرَ مَمْلُوءٌ مِنَ الْخَيْرِ إِنْ نَطَقَ نَطَقَ مِأْجُورًا وَإِنْ أَنْصَتَ أَنْصَتَ مَأْجُورًا؛

بهترین قلب ها، قلبی است که ظرفیت بیشتری برای خوبی دارد و بدترین قلب ها، قلبی است که ظرفیت بیشتری برای بدی دارد، پس عالی ترین قلب، قلبی است که خوبی را در خود دارد و لبریز از خوبی است. اگر سخن بگوید، سخنش در خور پاداش است و اگر سکوت کند، سکوتش در خور پاداش است.

جعفریات، ص ۱۶۸.

حدیث ۴۲۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَعَّ مَا يُرِيْبُكَ إِلَى مَا لَا يُرِيْبُكَ، فَإِنَّ الْخَيْرَ طَمَأْنِينَةٌ وَالشَّرُّ رِيْبَةٌ؛

آنچه تو را به شک و تردید می اندازد رها کن و به سراغ آنچه تو را به شک و تردید نمی اندازد برو؛ زیرا خوبی مایه آرامش و بدی مایه تشویش و دودلی است.

کنز العمال، ح ۷۳۰۸.

حدیث ۴۲۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صَافَحَ امْرَأَةً حَرَامًا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَغْلُوبًا ثُمَّ يُؤْتَى بِهَا إِلَى النَّارِ، وَمَنْ فَآكَهَ امْرَأَةً لَا يَمْلِكُهَا حُسْبٌ بِكُلِّ كَلِمَةٍ كَلَّمَهَا فِي الدُّنْيَا أَلْفَ عَامٍ فِي النَّارِ؛

هر کس با زن نامحرمی دست بدهد، در روز قیامت، او را با غل و زنجیر خواهند آورد و سپس به سوی آتش، رانده می شود و هر کس که با نامحرمی بدون ضرورت، هم صحبت گردد، در ازای هر سخنی در دنیا هزار سال در آخرت، گرفتار آتش خواهد بود.

ثواب الاعمال، ص ۳۳۴.

حدیث ۴۲۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اِتَّقُوا اللَّهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ فَإِنَّ اللَّهَ يَصْلِحُ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛
 تقوای الهی داشته باشید و اصلاح کنید میان خودتان را زیرا خداوند در روز قیامت میان مؤمنین را اصلاح می کند.
 محجۀ البیضاء، ج ۳، ص ۳۷۳.

حدیث ۴۲۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا مَعْشَرَ قُرَاءِ الْقُرْآنِ! اتَّقُوا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فِيمَا حَمَلَكُم مِنْ كِتَابِهِ، فَإِنِّي مَسْئُولٌ وَإِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ إِنِّي مَسْئُولٌ عَنْ تَبْلِيغِ الرِّسَالَةِ، وَأَمَّا أَنْتُمْ فَتَسْأَلُونَ عَمَّا حَمَلْتُمْ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَسُنَّتِي؛
 ای جماعت قاریان قرآن! درباره کتاب خدا که به دوش شما گذاشته شده است، تقوای خدای عز و جل را رعایت کنید؛ زیرا که هم من و هم شما بازخواست می شویم. من درباره تبلیغ رسالت، بازخواست می شوم و شما درباره کتاب خدا و سنت من که بر دوش گرفته اید، بازخواست می شوید.
 کافی، ج ۲، ص ۶۰۶، ح ۹.

حدیث ۴۲۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَلْعَسَلُ شِفَاءٌ لَطَرْدِ الرِّيحِ وَالْحُمَى؛
 عسل، درمانی برای رفع باد و تب است.
 مستدرک الوسائل، ج ۱۶، ص ۳۶۷، ح ۵.

حدیث ۴۲۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَمْسٌ يَذْهَبْنَ بِالنَّسِيَانِ وَيَزِدْنَ فِي الْحِفْظِ وَيَذْهَبْنَ بِالْبَلْغَمِ: السُّوَاكُ، وَالصِّيَامُ، وَقِرَاءَةُ الْقُرْآنِ، وَالْعَسَلُ، وَاللُّبَانُ؛
 پنج چیز، فراموشی را درمان و حافظه را زیاد می کنند و بلغم را از بین می برند: مسواک زدن، روزه گرفتن، قرآن خواندن، عسل خوردن و کندر جویدن.
 مکارم الأخلاق، ج ۱، ص ۳۵۹، ح ۱۴.

حدیث ۴۲۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُكُمْ مَنْ يُرْجَى خَيْرُهُ وَيُؤْمَنُ شَرُّهُ؛

بهترین شما کسی است که به خیرش امیدوار و از شرش در امان باشند.
نهج الفصاحه، ح ۱۵۲۶.

حدیث ۴۲۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خيارُ أُمَّتِي مَنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَحَبَّبَ عِبَادَهُ إِلَيْهِ؛
بهترین امت من کسانی هستند که مردم را به سوی خدا دعوت و بندگانش را محبوب او کنند (با اطاعت از امر و نهی خداوند
محبت او بدست می آید).
نهج الفصاحه، ح ۱۴۷۱.

حدیث ۴۲۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ وَقِيَ شَرَّ لِقَائِهِ وَفَبَقِيَهِ وَدَبَّدَبِهِ فَقَدْ وَجِبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ؛
هر کس از شر بدزبانی و سخن چینی و شکم پروری خودش در امان بماند، بهشت بر او واجب می شود.
بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۳۱۵، ح ۷.

حدیث ۴۲۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْمُؤْمِنُ هَيِّنٌ سَمِحٌ لَهُ خُلُقٌ حَسَنٌ، وَالْكَافِرُ فَظٌّ غَلِيظٌ لَهُ خُلُقٌ شَيْئٌ ءَ وَفِيهِ جَبْرِيَّةٌ؛
مؤمن، آسان گیر و بلند نظر است و اخلاقی خوش دارد. و کافر، بد خلق و سختگیر است.
مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۷۲.

حدیث ۴۲۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَجْبُو الْمَعْرُوفَ وَ أَهْلَهُ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ الْبِرَّ كَهَّ وَالْعَافِيَةَ مَعَهُمَا؛
نیکی و نیکوکاران را دوست بدارید. سوگند به آن که جانم به دست اوست، برکت و تندرستی، با نیکی و نیکوکاران است.
کنز العمال، ح ۱۵۹۷۴.

حدیث ۴۲۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
شَرُّ النَّاسِ مَنْ أَكْرَمَهُ النَّاسُ اتِّقَاءَ شَرِّهِ؛
بدترین مردم کسی است که دیگران از ترس شرش به او احترام بگذارند.
مکارم الأخلاق، ص ۴۳۳.

حدیث ۴۲۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْكِبَائِرُ تِسْعٌ: أَعْظَمُهُنَّ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَقَتْلُ النَّفْسِ الْمُؤْمِنَةِ، وَآكُلُ الرِّبَا، وَآكُلُ مَالِ الْيَتِيمِ، وَقَذْفُ الْمُحْصَنَةِ، وَالْفِرَارُ مِنَ الزَّحْفِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ، وَاسْتِحْلَالُ الْبَيْتِ الْحَرَامِ، وَالسَّحْرُ فَمَنْ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَهُوَ بَرِيءٌ مِنْهُنَّ كَانَ مَعِيَ فِي جَنَّةٍ مَصَارِبُهَا مِنْ ذَهَبٍ؛

گناهان بزرگ، نه تاست: شریک قائل شدن برای خدای عز و جل - که بزرگ ترین آنهاست - و کشتن مؤمن و رباخواری و خوردن مال یتیم و تهمت زدن به زن پاک دامن و فرار از میدان جهاد و بی احترامی به پدر و مادر و بی حرمتی به خانه خدا و جادوگری. هر کس پاک از این نه گناه، خدای - عز و جل - را دیدار کند، با من در بهشت خواهد بود که درهای آن از طلاست. بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۷۰، ح ۷.

حدیث ۴۲۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالْحَسَدُ، فَإِنَّهُ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ؛

از حسادت بپرهیزید؛ زیرا حسد، نیکی ها را می خورد چنان که آتش هیزم را می خورد. جامع الأخبار، ص ۴۵۱.

حدیث ۴۲۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا لَمْ تَغُلِّ أُمَّتِي لَمْ يَقُمْ لَهَا عَدُوٌّ أَبَدًا؛

هرگاه امت من نسبت به یکدیگر کینه نداشته باشند، هرگز دشمنی در برابر آنها قد علم نمی کند. کنز العمال، ح ۱۱۰۴۴.

حدیث ۴۲۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَصْبَحْتَ فَتَصَدَّقْ بِصَدَقَةٍ تُذْهِبُ عَنْكَ نَحْسَ ذَلِكَ الْيَوْمِ، وَإِذَا أَمْسَيْتَ فَتَصَدَّقْ بِصَدَقَةٍ تُذْهِبُ عَنْكَ نَحْسَ تِلْكَ اللَّيْلَةِ؛

چون روز خدا را آغاز کردی، صدقه ای بده تا شومی آن روز را از تو دور گرداند و چون شب شد، صدقه ای بده تا شومی آن شب را از تو دور سازد.

بحار الأنوار، ج ۹۶، ص ۱۷۶، ح ۳.

حدیث ۴۲۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ عَبَّاسَ: إِنَّ نَفَرًا مِنَ الصَّحَابَةِ حِينَ أَمَرُوا بِالنَّفَقَةِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَوَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالُوا: إِنَّا لَا نَدْرِي مَا هَذِهِ النَّفَقَةُ الَّتِي أَمَرْنَا بِهَا فِي أَمْوَالِنَا، فَمَا تُنْفِقُ مِنْهَا؟ فَمَا نَزَلَ اللَّهُ: «وَيَسِّرْ لَوْنِكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلِ الْعَفْوَ»، وَكَانَ قَبْلَ ذَلِكَ يُنْفِقُ مَالَهُ حَتَّى مَا يَجِدُ مَا يَتَصَدَّقُ بِهِ، وَلَا مَالًا يَأْكُلُ حَتَّى يَتَصَدَّقَ عَلَيْهِ؛

ابن عباس می گوید: هنگامی که فرمان انفاق (خرج کردن) در راه خدا نازل شد، گروهی از صحابه نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمدند و عرض کردند: این انفاقی که فرمان یافته ایم تا از اموال خود بپردازیم، نمی دانیم چیست. چه قدر از مالمان را انفاق کنیم؟ پس خداوند، این آیه را نازل فرمود: «از تو می پرسند که چه انفاق کنند. بگو: مازاد را». تا پیش از این آیه، پیامبر صلی الله علیه و آله مال خود چندان انفاق می کرد که دیگر چیزی نمی یافت تا صدقه بدهد و هیچ غذایی نمی خورد، مگر این که از آن مقداری صدقه می داد.

در المنثور، ج ۱، ص ۶۰۷.

حدیث ۴۲۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ! هَذِهِ دَارُ تَرَحٍّ لَا دَارُ فَرَحٍ، وَدَارُ التَّوَاءِ لَا دَارُ اسْتِوَاءٍ فَمَنْ عَرَفَهَا لَمْ يَفْرَحْ لِرَجَائِ، وَ لَمْ يَحْزَنْ لِشَقَاءٍ؛
ای مردم! دنیا، سرای اندوه است و نه شادی! و جای دشواری است و نه آسودگی! به همین خاطر، هر کس آن را بشناسد، با امیدی شاد نمی شود و با سختی ای اندوهگین نمی گردد.

أعلام الدین، ص ۳۴۳.

حدیث ۴۲۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا دُولٌ، فَمَا كَانَ لَكَ مِنْهَا آتَاكَ عَلَى ضَعْفِكَ، وَ مَا كَانَ عَلَيْكَ لَمْ تَدْفَعْهُ بِقُوَّتِكَ، وَ مَنْ انْقَطَعَ رَجَاؤُهُ مِمَّا فَاتَ اشْتَرَاخَ يَدَيْهِ، وَ مَنْ رَضِيَ بِمَا رَزَقَهُ اللَّهُ قَرَّتْ عَيْنُهُ؛

دنیا دست به دست می شود. آنچه از آن نصیب تو باشد، اگر ناتوان هم باشی، به تو می رسد و آنچه به زیان تو باشد، به زور نمی توانی آن را از خود دور کنی. هر کس که از آنچه از دستش رفته دل بکند، جسمش آسوده می گردد و هر کس به آنچه خدا روزی اش نموده خشنود شود، چشمش روشن [و دلش شادمان] می گردد.

أمالی طوسی، ص ۲۲۵، ح ۳۹۳.

حدیث ۴۲۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا عَمِلْتَ سَيِّئَةً فَأَخَذْتُ عَنْدَهَا تَوْبَةً السِّرِّ بِالسِّرِّ وَالْعَلَانِيَةَ بِالْعَلَانِيَةِ؛

هرگاه کار بدی از تو سر زد، از آن توبه کن، برای گناه پنهانی، توبه پنهانی و برای گناه آشکار، توبه آشکار.
نهج الفصاحه، ح ۲۲۲.

حدیث ۴۲۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الرِّجَالِ مِنْ أُمَّتِي الَّذِينَ لَا يَتَطَاوَلُونَ عَلَى أَهْلِيهِمْ وَيَجْنُونَ عَلَيْهِمْ وَلَا يَظْلِمُونَهُمْ؛

بهترین مردان امت من کسانی هستند که نسبت به خانواده خود خشن نباشند، اهانت نکنند، دلسوزشان باشند و به آنان ظلم نکنند. مکارم الأخلاق، ص ۲۱۶.

حدیث ۴۲۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بُعِثْتُ بِالْحَنِيفِيَّةِ السَّمْحَةِ، وَمَنْ خَالَفَ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي؛

من برای آوردن دین پاکیزه و آسان، برگزیده شده ام و هر کس با روش من مخالفت کند، از من نیست. ۲۴۱. بهترین احکام، آسان ترین آن است
کنز العمال، ح ۹۰۰.

حدیث ۴۲۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِبْنُ الْأَدْرِعِ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ رَأَى رَجُلًا يُصَلِّي فِتْرَاهُ بِبَصِيرِهِ سَاعَةً فَقَالَ: أَرَأَاهُ يُصَلِّي صَادِقًا؟ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَذَا أَكْثَرُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ صَلَاةً! فَقَالَ: لَا تُسْمِعُهُ فَتُهْلِكَهُ. وَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ إِنَّمَا أَرَادَ بِهَذِهِ الْأُمَّةِ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِهِمُ الْعُسْرَ؛

ابن ادرع می گوید: رسول خدا صلی الله علیه و آله مردی را در حال نماز خواندن دیدند و لحظاتی به او نگریستند. سپس فرمودند: آیا فکر می کنی او به راستی نماز می خواند؟ عرض کردم: ای رسول خدا! او از همه مردم مدینه بیشتر نماز می خواند. فرمودند: این حرف را به خود او نگو که نابودش می کنی. سپس فرمودند: خداوند، حقیقتاً خواستار راحتی این امت است و نمی خواهد که آنها به زحمت بیفتند.

در المنثور، ج ۱، ص ۴۶۴.

حدیث ۴۲۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَسْرُوا وَلَا تُعْسِرُوا، وَسَكَّنُوا وَلَا تُنْفِرُوا؛

آسان بگیرید و سخت نگیرید و جذب کنید و فراری ندهید.

در المنثور، ج ۱، ص ۴۶۵.

حدیث ۴۲۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَبْعَنِي بِالرَّهْبَانِيَّةِ، وَإِنَّ خَيْرَ الدِّينِ عِنْدَ اللَّهِ الْحَنِيفِيَّةُ السَّمْحَةُ؛

خداوند، مرا برای رهبانیت (گریز از دنیا) نفرستاده است و بهترین دین نزد خدا، دین پاکیزه و آسان است.

کنز العمال، ح ۵۴۲۲.

حدیث ۴۲۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَجِيءُ الرَّجُلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَهُ مِنَ الْحَسَنَاتِ كَالسَّحَابِ الرُّكَامِ أَوْ كَالْجِبَالِ الرَّوَاسِي فَيَقُولُ: يَا رَبِّ، أَنْتَ لِي هَذَا وَلَمْ أَعْمَلْهَا؟ فَيَقُولُ: هَذَا عِلْمُكَ الَّذِي عَلَّمْتَهُ النَّاسَ يُعْمَلُ بِهِ مِنْ بَعْدِكَ؛

انسان، در روز قیامت می آید و با خود کارهای نیکی چون ابرهای انبوه یا کوه های سر به فلک کشیده دارد، پس می گوید: پروردگارا! این ها را که من انجام نداده ام، اینها از کجايند؟ [خداوند] می فرماید: این، دانش توست که به مردم آموختی و پس از تو، به آن عمل کردند.

بصائر الدرجات ، ص ۲۵، ح ۱۶ .

حدیث ۴۲۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِعَلِّي عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي ذِكْرِ صِفَاتِ الْمُؤْمِنِ - : لَا يَرُدُّ الْحَقُّ مِنْ عَدُوِّهِ، لَا يَتَعَلَّمُ إِلَّا لِيَعْلَمَ ، وَلَا يَعْلَمُ إِلَّا لِيَعْمَلَ؛

به علی علیه السلام درباره صفات مؤمن فرمودند: حق را از دشمنش می پذیرد، نمی آموزد مگر برای آن که بداند و نمی داند مگر برای آن که عمل کند.

التمحيص ، ص ۷۵، ح ۱۷۱ .

حدیث ۴۲۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ مَائِدَةٍ أَعْظَمَ بَرَكَهَ مِنْ مَائِدَةٍ جَلَسَ عَلَيْهَا يَتِيمٌ؛

هیچ سفره ای با برکت تر از سفره ای نیست که یتیم بر سر آن بنشیند.

کنز العمال، ح ۶۰۴۰ .

حدیث ۴۲۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا إِلَّا لِإِطْعَامِهِ الطَّعَامَ، وَصَلَاتِهِ بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ؛

خداوند، ابراهیم را به عنوان خلیل خود (دوست صمیمی خود) برگزید، مگر به خاطر غذا دادنش به مردم و نماز شب خواندنش، وقتی همگان در خواب بودند.

علل الشرايع، ص ۳۵، ح ۴ .

حدیث ۴۲۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَوْلُنَا: إِنَّ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلُ اللَّهِ فَإِنَّمَا هُوَ مُشْتَقٌّ مِنَ الْخَلَّةِ أَوْ الْخُلَّةِ، فَأَمَّا الْخَلَّةُ فَإِنَّمَا مَعْنَاهَا الْفَقْرُ وَالْفَاقَةُ، وَقَدْ كَانَ خَلِيلًا إِلَى رَبِّهِ فَقِيرًا، وَإِلَيْهِ

مُنْقَطِعًا، وَ عَنِ غَيْرِهِ مُتَعَفِّفًا مُعْرِضًا مُسْتَعْنِيًا، وَ ذَالِكَ لَمَّا أُرِيدَ قَذْفُهُ فِي النَّارِ فَرَمَى الْمُنَجِّقُ فَبَعَثَ اللَّهُ إِلَى جِبْرِئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ قَالَ لَهُ: أَدْرِكْ عَبْدِي. فَجَاءَهُ فَلَقِيَهُ فِي الْهَوَاءِ، فَقَالَ: كَلَّفَنِي مَا يَدَا لَكَ، قَدْ بَعَثَنِي اللَّهُ لِنُصْرَتِكَ. فَقَالَ: بَلْ حَسْبِيَ اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ، إِنِّي لَا أَسْأَلُ غَيْرَهُ وَ لَا حَاجَةَ إِلَّا إِلَيْهِ. فَسَمَاهُ خَلِيلَهُ أَيْ فَقِيرَهُ وَ مُحْتَاجَهُ وَ الْمُنْقَطِعَ إِلَيْهِ عَمَّنْ سِوَاهُ؛

این که می‌گوییم: «ابراهیم، خلیل خداست» کلمه خلیل، برگرفته از خَلَّةٌ یا خَلَّةٌ است. خَلَّةٌ به معنای فقر و نیازمندی است؛ چرا که او نیازمند به پروردگار خود بود و از همه بُرید و به او روی آورد و از غیر او روی گرداند و اظهار بی‌نیازی کرد و زمانی که خواستند او را در آتش بیندازند و با منجنیق، پرتابش کردند، خداوند به جبرئیل علیه السلام پیغام فرستاد که: بنده ام را دریاب. پس جبرئیل، خود را به ابراهیم - که در میان هوا - بود رسانید و گفت: به هر چه می‌خواهی مرا فرمان ده که خداوند، مرا برای یاری تو فرستاده است: ابراهیم علیه السلام فرمود: نه! خداوند، مرا کفایت می‌کند و او خوب حمایتگری است. من جز از او نمی‌خواهم و به هیچ کس جز از نیازی ندارم. پس خداوند، او را خلیل خود نامید، یعنی فقیر و نیازمند به خود و کسی که از همه بُریده و به او روی آورده است.

تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۵۵۴، ح ۵۸۲.

حدیث ۴۲۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ مَلِكُ الْأَمْلاكِ. لَا مَلِكَ إِلَّا اللَّهُ؛

خشم خدا بر کسی که خیال کند مالک [حقیقی] دنیا است، سخت خواهد بود؛ چرا که مالکی جز خدا نیست.
کنز العمال، ح ۴۵۲۴۴.

حدیث ۴۲۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ نِسَاءِ الْجَنَّةِ: مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ، وَ خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ، وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ، وَ آسِيَةُ بِنْتُ مُزَاحِمٍ امْرَأَةٌ فِرْعَوْنَ؛

بهترین زنان بهشت، مریم دختر عمران، خدیجه دختر خویلد، فاطمه دختر محمد و آسیه دختر مزاحم (همسر فرعون) هستند.
بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۲۰۱، ح ۱۰.

حدیث ۴۲۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- أَنَّهُ قَالَ فِي فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ وَ مَا يُصِيبُهَا مِنَ الظُّلْمِ بَعِيدَةٌ -: ثُمَّ تَرَى نَفْسَهَا ذَلِيلَةً بَعِيدَةً أَنْ كَانَتْ فِي أَيَّامِ أَبِيهَا عَزِيزَةً، فَعِنْدَ ذَالِكَ يُونُسُهَا اللَّهُ تَعَالَى بِالْمَلَانِكَةِ فَادَّثَهَا بِمَا نَادَتْ بِهِ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ، فَتَقُولُ: يَا فَاطِمَةُ «إِنَّ اللَّهَ أَصِيفُكَ وَ طَهَّرَكَ وَ أَصِيفُكَ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ»، يَا فَاطِمَةُ أَقْتَمِي لِرُبِّكَ وَ اسْجُدِي وَ ارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ. ثُمَّ يَبْتَدِي بِهَا الْوَجْعَ فْتَمْرُضُ، فَيَبْعَثُ اللَّهُ إِلَيْهَا مَرْيَمَ بِنْتَ عِمْرَانَ تَمْرُضُهَا وَ تُنْسِئُهَا فِي عِلَّتِهَا؛

درباره فاطمه و ظلمی که پس از ایشان به وی می‌شود فرمود: سپس خود را پس از عزتی که در زمان پدرش داشت، خوار می‌بیند. این جاست که خدای متعال، فرشتگان را مونس او می‌کند و آنان با همان ندایی که به مریم کردند، می‌گویند: ای فاطمه! خداوند، تو را برگزید و پاک کرد و بر همه زنان جهان، سرآمد کرد. ای فاطمه! به پیشگاه پروردگارت راز و نیاز کن و به سجده روی آور

و همراه رکوع کنندگان، رکوع کن. آن گاه درد به وی رو می آورد و بیمار می شود و خداوند، مریم دختر عمران را برایش جهت پرستاری می فرستد، که در دوران بیماری اش مونس او می شود.

بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۲۰۵، ح ۲۲.

حدیث ۴۲۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ مَنْ أَكَلَ الْحَلَالَ صَفَا دِينَهُ، وَ رَقَّ قَلْبُهُ، وَ دَمَعَتْ عَيْنَاهُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ تَعَالَى وَ لَمْ يَكُنْ لِدَعْوَتِهِ حِجَابًا؛

ای علی! هر کس حلال بخورد، دینش صفا می یابد، رقت قلب پیدا می کند، چشمانش از ترس خداوند متعال پر اشک می شود و برای (استجابت) دعایش مانعی نیست. ۲۵۱. خدایا! روزی حلال نصیبم گردان

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۱۸، ح ۲.

حدیث ۴۲۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعِبَادَةُ مَعَ أَكْلِ الْحَرَامِ كَالْبِنَاءِ عَلَى الرَّمْلِ - وَقِيلَ: عَلَى الْمَاءِ؛

عبادت با خوردن حرام، همانند ساختن بنایی است بر روی شن «و به قولی: بر روی آب».

عده الداعی، ص ۱۴۱.

حدیث ۴۲۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى حَدَّ لَكُمْ حُدُودًا فَلَا تَتَعَدَّوْهَا ... وَ عَفَا لَكُمْ عَنْ أَشْيَاءَ رَحِمَهُ مِنْهُ مِنْ غَيْرِ نَشْيَانٍ فَلَا تَكَلَّفُوهَا؛

خدای تبارک و تعالی برای شما حدودی را معین کرده است، پس از آن حدود، خارج نشوید ... و چیزهایی را هم از روی رحمت و مهربانی، نه از سر فراموشی، بر شما بخشیده [و از آنها یاد نکرده] است. پس [برای دانستن آنها و تقید به آنها] خود را به زحمت نیندازید.

أمالی طوسی، ص ۵۱۱، ح ۱۱۱۶.

حدیث ۴۲۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّهُمْ أَمَرُوا بِأَدْنَى بَقْرَةٍ وَ لَكِنَّهُمْ لَمَّا شَدَّدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ شَدَّدَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ، وَ أَيْمَ اللَّهُ! لَوْ لَمْ يَسْتَنْوَا مَا بَيَّنَّتْ لَهُمْ إِلَى آخِرِ الْأَبَدِ؛

بنی اسرائیل [در داستان گاو که در سوره بقره آمده است]، به ذبح یک ماده گاو معمولی مکلف شدند؛ اما وقتی بر خودشان سخت گرفتند [و جزئیات بیشتری را درباره آن سؤال کردند]، خدا هم بر آنان سخت گرفت. به خدا قسم چنانچه نمی گفتند «اگر خدا بخواهد» تا ابد برای آنان معلوم نمی شد که گاو مورد نظر، چه گاوی است.

تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۸۹، ح ۲۴۳.

حدیث ۴۲۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ عَلَيْكُمُ الْحَجَّ. فَقَامَ عُكَّاشَةُ ابْنُ مِحْصَنٍ - وَيُزَوِي سُرَادِقَةُ بْنُ مَالِكٍ - فَقَالَ: أَمَّا كَلُّ عامٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَأَعْرَضَ عَنْهُ، حَتَّى عَادَ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: وَيَحْكُ! وَمَا يَوْمُكَ؟ مَنَكَ أَنْ أَقُولَ: «نَعَمْ»؟! وَاللَّهِ وَ لَوْ قُلْتُ: «نَعَمْ» لَوَجِبْتُ، وَ لَوْ وَجِبْتُ مَا اسْتِطَعْتُمْ، وَ لَوْ تَرَكْتُمْ كَفَرْتُمْ. فَاتُّرَكُونِي مَا تَرَكْتُمْ، فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِكَثْرَةِ سُؤْلِهِمْ وَ اخْتِلَافِهِمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ، فَإِذَا أَمَرْتُمْ بِشَيْءٍ فَاتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ، وَإِذَا نَهَيْتُمْ عَنْ شَيْءٍ فَاجْتَنِبُوهُ؛

خداوند، حج را بر شما واجب کرده است. سُرَادِقَةُ بْنُ مَالِكٍ، تعریف می کند که عُكَّاشَةُ بْنُ مِحْصَنٍ برخاست و گفت: ای رسول خدا! آیا هر سال، واجب است؟ پیامبر صلی الله علیه و آله به وی اعتنایی نکردند، تا آن که عکاشه، دو یا سه بار سؤالش را تکرار کرد. در این هنگام، رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: «وای بر تو! از کجا مطمئنی که من نمی گویم: آری؟ به خدا قسم، اگر بگویم: آری، حتما بر شما واجب می شود و اگر واجب شود، توان انجام دادن آن را ندارید و اگر انجامش ندهید، کافر شده اید. پس تا من شما را به حال خودتان واگذاشته ام، شما نیز مرا واگذارید. در حقیقت، گذشتگان شما، به خاطر سؤال کردن زیاد و پایبند پیامبران خود شدن، هلاک شدند. پس هرگاه به شما دستوری دادم، در حد توانتان آن را انجام دهید و هرگاه شما را از چیزی نهی کردم، از آن، دوری کنید.

تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۶۸۲، ح ۴۰۶.

حدیث ۴۲۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكَلَ الْحَلَالَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا نَوَّرَ اللَّهُ قَلْبَهُ. وَقَالَ: إِنَّ لِلَّهِ مَلَكَ يُنَادِي عَلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ كُلَّ لَيْلَةٍ: مَنْ أَكَلَ حَرَامًا لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ مِنْهُ صَرْفًا وَلَا عَدْلًا وَ الصَّرْفُ النَّافِلَةُ وَ الْعَدْلُ الْفَرِيضَةُ؛

هر کس چهل روز حلال بخورد، خداوند قلبش را نورانی فرماید. و فرمودند: خدای را فرشته ای است در بیت المقدس که هر شب ندا می دهد: هر کس حرام خورد، خداوند کار مستحب و واجبی را از او قبول نمی کند.

سفینه البحار، ج ۲، ص ۳۷۷.

حدیث ۴۲۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الظُّلْمُ ثَلَاثَةٌ: فَظُّلْمٌ لَا يَغْفِرُهُ اللَّهُ وَ ظُلْمٌ يَغْفِرُهُ وَ ظُلْمٌ لَا يَبْتَرُكُهُ، فَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي لَا يَغْفِرُهُ اللَّهُ فَالشُّرْكُ قَالَ اللَّهُ: «إِنَّ الشُّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ» وَ أَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي يَغْفِرُهُ اللَّهُ فَظُّلْمُ الْعِبَادِ أَنْفُسَهُمْ فِيمَا بَيْنَهُمْ وَ بَيْنَ رَبِّهِمْ وَ أَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي لَا يَبْتَرُكُهُ اللَّهُ فَظُّلْمُ الْعِبَادِ بَعْضُهُمْ بَعْضًا؛

ظلم، سه قسم است: ظلمی که خدا نمی آمرزد، ظلمی که می آمرزد و ظلمی که از آن نمی گذرد. اما ظلمی که خدا نمی آمرزد، شرک است. خداوند می فرماید: «حقا که شرک ظلمی بزرگ است». و اما ظلمی که خدا می آمرزد، ظلم بندگان به خودشان میان خود و پروردگارشان است. اما ظلمی که خدا از آن نمی گذرد، ظلم بندگان به یکدیگر است.

نهج الفصاحه، ح ۱۹۲۴.

حدیث ۴۲۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّهُ لَيُعْجِبُنِي أَنْ يَحْمِلَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ فِي يَدِهِ يَكُونُ مَهْنًا لِأَهْلِهِ يَدْفَعُ بِهِ الْكِبَرَ عَنْ نَفْسِهِ؛

به راستی که خوش دارم مرد با خوشحالی و افتخار چیزی را با دست خودش برای خانواده اش ببرد و بدین وسیله تکبر را از خود دور کند.

تنبيه الخواطر، ج ۱، ص ۲۰۱.

حدیث ۴۲۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَبْعُدُكُمْ بِي سَبَّهَا: الْبَخِيلُ الْبَدِيُّ الْفَاحِشُ؛

بی شباقت ترین شما به من، آدم بخیل بدزبان بی شرم است.

تحف العقول، ص ۴۴.

حدیث ۴۲۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعٌ يُفْسِدُنَ الْقَلْبَ وَيُثْبِتُنَ النَّفَاقَ فِي الْقَلْبِ كَمَا يُثْبِتُ الْمَاءَ الشَّجَرُ: اسْتِمَاعُ اللَّهْوِ، وَالتَّيْدَاءُ، وَاتِّيَانُ بَابِ السُّلْطَانِ، وَطَلَبُ الصَّيْدِ ۲۵۷.

بزرگ ترین مصیبت ها، نادانی است

چهار چیز، دل را تباه می کند و در آن نفاق می رویاند، همچنان که آب، درخت را می رویاند: گوش دادن به سخنان بیهوده، بدزبانی، رفت و آمد به درگاه حاکمان، و شکار.

خصال، ص ۲۲۷، ح ۶۳.

حدیث ۴۲۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ هَرَبَ مِنْ رِزْقِهِ لَتَبِعَهُ حَتَّى يُدْرِكَهُ كَمَا أَنَّ هَرَبَ مِنْ أَجَلِهِ تَبِعَهُ حَتَّى يُدْرِكَهُ. مَنْ خَانَ خِيَانَةً حَسِبَتْ عَلَيْهِ مِنْ رِزْقِهِ وَكُتِبَ عَلَيْهِ وَرْزُهَا؛

اگر هر یک از شما از روزی خود بگریزد، روزی در پی اش می آید تا به وی برسد، همچنان که اگر از اجل خود بگریزد، اجل به دنبالش می آید تا به وی برسد. و کسی که خیانتی کند [و مالی به دست آورد]، به همان مقدار، از روزی اش کم می شود و گناه

آن هم برایش نوشته می گردد.

کافی، ج ۵، ص ۳۰۴، ح ۲.

حدیث ۴۲۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَكْرُ وَالْحَدِيْعَةُ وَالْخِيَانَةُ فِي النَّارِ؛

نیرنگ و فریب و خیانت، جایشان در جهنم است.

مستدرک الوسائل، ج ۹، ص ۸۰، ح ۱۰۲۶۵.

حدیث ۴۲۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذَا اتَى أَحَدُكُمْ أَهْلَهُ فَلْيَسْتَبْرِ، فَإِنَّهُ إِذَا لَمْ يَسْتَبِرْ اسْتَحْيَتِ الْمَلَائِكَةُ وَخَرَجَتْ، وَحَضَرَتِ الشَّيَاطِينُ ۲۵۹. رنج را منتقل نکنید هرگاه کسی از شما خواست با همسرش آمیزش کند، باید خود را بپوشاند، چرا که اگر نپوشاند، فرشتگان حیا می کنند و خارج می شوند و شیطان حاضر می شود.

کنز العمال، ح ۴۴۸۳۵.

حدیث ۴۲۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ جَامَعَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ فَخَرَجَ الْوَلَدُ مَجْدُومًا أَوْ أَبْرَصَ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ؛ هر کس با همسرش در حال حیض، آمیزش کند و فرزندش با جذام یا پسی متولد شود، کسی جز خود را سرزنش نکند. من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۹۶، ح ۲۰۱.

حدیث ۴۲۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَجَاوَزُوا عَنْ عَثْرَاتِ الْخَاطِئِينَ يَتَّقِيكُمْ اللَّهُ بِذَلِكَ سِوَاءَ الْأَقْدَارِ؛ از لغزش های خطاکاران، درگذرید که خداوند در عوض آن، شما را از پیشامدهای ناگوار، حفظ خواهد کرد. تنبيه الخواطر، ج ۲، ص ۱۲۰.

حدیث ۴۲۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أُوقِفَ الْعِبَادُ نَادَى مُنَادٍ: لِيَقُمْ مَنْ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَيُدْخِلِ الْجَنَّةَ. قِيلَ: مَنْ ذَا الَّذِي أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ؟ قَالَ: أَلْعَافُونَ عَنِ النَّاسِ؛ هنگامی که بندگان [در صحرای محشر] گردآورده می شوند، آواز دهنده ای جار می زند: کسی که مزدش با خداست؛ برخیزد و به بهشت برود. گفته شد: [ای رسول خدا!] چه کسانی مزدشان با خداست؟ فرمودند: آنها که از مردم، گذشت کرده اند. کنز العمال، ح ۷۰۰۹.

حدیث ۴۲۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَهْدِيُّ أُمَّتِي الَّذِي يَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مِلْتُ جُورًا وَظُلْمًا؛ مهدی امت من، کسی است که هنگام پر شدن زمین از بیداد و ظلم، آن را پر از قسط و عدل خواهد کرد.

کتاب سلیم بن قیس، ص ۴۲۹.

حدیث ۴۲۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَحْمِلُ هَذَا الدِّينَ فِي كُلِّ قَزْنٍ عُذُولٌ يَنْفُونَ عَنْهُ تَأْوِيلَ الْمُبْطِلِينَ وَ تَحْرِيفَ الْغَالِينَ وَ انْتِحَالَ الْجَاهِلِينَ، كَمَا يَنْفِي الْكَبِيرُ حَبْثَ الْحَدِيدِ؛
این دین را در هر نسلی، افراد عادل حفظ می کنند که تفسیرهای غلط اهل باطل و تحریف غلوکنندگان و دستبرد نادانان را از آن،
می زدایند، چنان که کوره، زنگار آهن را می زداید.

بحار الأنوار، ج ۲، ص ۹۳، ح ۲۲..

حدیث ۴۲۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلْبَنَاتُ هُنَّ الْمُشْفِقَاتُ الْمُجَهَّزَاتُ الْمُبَارَكَاتُ، مَنْ كَانَتْ لَهُ ابْنَةٌ وَاحِدَةٌ جَعَلَهَا اللَّهُ لَهُ سِتْرًا مِنَ النَّارِ، وَ مَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ ابْنَتَانِ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ
بِهِمَا، وَ مَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ ثَلَاثُ بَنَاتٍ أَوْ مِثْلَهُنَّ مِنَ الْأَخْوَاتِ وَضِعَ عَنْهُ الْجِهَادُ وَ الصَّدَقَةُ؛

دختران، دلسوز، مددکار و بابرکت اند. هر کس یک دختر داشته باشد، خداوند، او را پوششی از دوزخ قرار می دهد و هر کس
دو دختر داشته باشد، به خاطر آن وارد بهشت می شود و هر کس سه دختر یا مانند آن خواهر داشته باشد، جهاد و صدقه از او
برداشته می شود.

کنز العمال، ح ۴۵۳۹۹.

حدیث ۴۲۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللَّهُ أَبَا الْبَنَاتِ، أَلْبَنَاتُ مُبَارَكَاتٌ وَ مُحَبَّبَاتٌ وَ الْبَنُونَ مُبَشَّرَاتٌ وَ هُنَّ الْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ؛

رحمت خدا بر پدری که دخترانی دارد! دختران، با برکت و دوست داشتنی اند و پسران، مزده آورند. دختران، باقیات الصالحات
(بازماندگان شایسته) اند.

مستدرک الوسائل، ج ۱۵، ص ۱۱۵، ح ۱۷۷۰۰.

حدیث ۴۲۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ النَّصْرَ مَعَ الصَّبْرِ، وَ الْفَرْجَ مَعَ الْكَرْبِ، وَ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا؛

پیروزی، همراه با صبر است و گشایش، همراه با سختی، و مسلماً پس از هر دشواری ای آسایشی خواهد بود (پایان شب سیه، سپید
است)

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۸۸.

حدیث ۴۲۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ بَشِيرًا لَا يُعَذِّبُ اللَّهُ بِالنَّارِ مُوَحَّدًا أَبَدًا؛

سوگند به آن کس که مرا نویددهنده برانگیخت، خداوند هرگز یکتاپرست را در آتش عذاب ندهد.

التوحيد، ص ۲۹، ح ۳۱.

حدیث ۴۲۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّخِيُّ بِمَا مَلَكَ وَ أَرَادَ بِهِ وَجَهَ اللَّهِ ، وَ أَمَّا السَّخِيُّ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ فَحَمَّالُ سَيْخِطِ اللَّهِ وَ غَضَبِهِ ، وَ هُوَ أَبْخَلُ النَّاسِ عَلَى نَفْسِهِ فَكَيْفَ لِيُغَيِّرَهُ!

سخاوتمند، کسی است که مال خود را ببخشد و این کار را برای رضای خدا انجام دهد، اما کسی که در راه معصیت خدا، دست و

دل باز باشد، بارکش خشم و ناخشنودی خداست. چنین کسی بخیل ترین مردمان نسبت به خود است، چه رسد به دیگران!

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۵۵، ح ۱۷.

حدیث ۴۲۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَشَفَ عَوْرَةَ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ كَشَفَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ حَتَّى يَفْضَحَهُ بِهَا فِي بَيْتِهِ؛

هر کس عیب و زشتی برادر مسلمان خود را فاش کند، خداوند زشتی او را آشکار سازد، تاجایی که او را در درون خانه اش رسوا سازد.

الترغيب والترهيب، ج ۲، ص ۲۳۹، ح ۹.

حدیث ۴۲۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَامَةُ الصَّابِرِ فِي ثَلَاثٍ: أَوْلَاهَا أَنْ لَا يَكْسِلَ، وَ الثَّانِيَةُ أَنْ لَا يَضْجِرَ، وَ الثَّلَاثَةُ أَنْ لَا يَشْكُوَ مِنْ رَبِّهِ تَعَالَى لِأَنَّهُ إِذَا كَسِلَ فَقَدْ ضَمِيَ الْحَقُّ، وَ إِذَا ضَجِرَ لَمْ يُؤَدِّ الشُّكْرَ، وَ إِذَا شَكََا مِنْ رَبِّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَقَدْ عَصَاهُ؛

صبور، سه نشانه دارد: اول آن که سستی نمی کند، دوم آن که افسرده و دلتنگ نمی شود و سوم آن که از پروردگار خود شکوه نمی کند؛ زیرا اگر سستی کند، حق را ضایع کرده، و اگر افسرده و دلتنگ باشد، شکر نمی گذارد و اگر از پروردگار شکوه کند، او را معصیت کرده است.

علل الشرايع، ج ۲، ص ۴۹۸، ح ۱.

حدیث ۴۲۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ عَمَلٍ مُنْقَطِعٍ عَنْ صَاحِبِهِ إِذَا مَاتَ إِلَّا الْمُرَابِطَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنَّهُ يُنْمَى لَهُ عَمَلُهُ وَ يُجْرَى عَلَيْهِ رِزْقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛

هر عملی، پس از مرگ صاحبش، از او جدا می شود، مگر عمل کسی که در راه خدا مرزبانی کند؛ عمل چنین کسی رشد می کند

و تا روز قیامت، روزی داده می شود.

کنز العمال، ح ۱۰۶۱۱.

حدیث ۴۲۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رِبَاطُ يَوْمٍ خَيْرٌ مِنْ صِيَامِ شَهْرٍ وَ قِيَامِهِ؛

یک روز مرزبانی، بهتر از یک ماه روزه داری و شب زنده داری است.

کنز العمال، ح ۱۰۵۱۰.

حدیث ۴۲۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رِبَاطُ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا؛

یک روز مرزبانی در راه خدا، بهتر است از دنیا و هر چه در آن است.

کنز العمال، ح ۱۰۵۰۸.

حدیث ۴۲۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثُ خِصَالٍ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ خِصَالَ الْإِيمَانِ: الَّذِي إِذَا رَضِيَ لَمْ يُدْخِلْهُ رِضَاءً فِي بَاطِلٍ وَإِنْ غَضِبَ لَمْ يُخْرِجْهُ مِنَ الْحَقِّ وَ لَوْ قَدَرَ لَمْ يَتَعَاطَ مَا لَيْسَ لَهُ؛

سه ویژگی است که در هر کس یافت شود، ویژگی های ایمان کامل می گردد: آن که وقتی خشنود گردد، خشنودی اش او را به باطل نکشاند و خشمش او را به هنگام خشم، از حق برون نبرد و هر گاه توان یافت، به آنچه از او نیست، دست درازی نکند.

الأصول الستة عشر، ص ۳۵.

حدیث ۴۲۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَغْفِرُ لِلْمُذْنِبِينَ إِلَّا مَنْ لَا يُرِيدُ أَنْ يُغْفَرَ لَهُ! قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَنْ الَّذِي يُرِيدُ أَنْ لَا يُغْفَرَ لَهُ؟ قَالَ: مَنْ لَا يَسْتَغْفِرُ؛

خدای متعال، گنه کاران را می آمرزد، مگر کسی را که خودش نخواهد آمرزیده شود. عرض کردند: ای پیامبر خدا! چه کسی خواهان آن است که آمرزیده نشود؟ فرمودند: کسی که آمرزش نمی طلبد.

مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۱۲۲، ح ۱۳۶۸۵.

حدیث ۴۲۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكْثَرَ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ جَعَلَ اللَّهُ لَهُ مِنْ كُلِّ هَمٍّ فَرْجًا وَمِنْ كُلِّ ضَيْقٍ مَخْرَجًا وَ رَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ؛

هر کس بسیار استغفار کند، خدا برای او از هر غمی گشایش، از هر تنگنایی رهایی و از جایی که انتظار ندارد روزی می دهد. نهج الفصاحه، ح ۲۹۴۱.

حدیث ۴۲۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْسَ: قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، الرَّجُلُ يَكُونُ حَسَنَ الْعَقْلِ كَثِيرَ الذُّنُوبِ؟ قَالَ: مَا مِنْ آدَمِيٍّ إِلَّا وَ لَهُ ذُنُوبٌ وَ حَطَايَا يَتَقَرَّبُ بِهَا، فَمَنْ كَانَتْ سَجِيَّتُهُ الْعَقْلَ وَ غَرِيزَتُهُ الْيَقِينَ لَمْ تَضُرَّهُ ذُنُوبُهُ. قِيلَ: كَيْفَ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: لِأَنَّهُ كُلَّمَا أَخْطَأَ لَمْ يَلْبَثْ أَنْ تَدَارَكَ ذَلِكَ بِتَوْبَتِهِ وَ نَدَامَتِهِ عَلَى مَا كَانَ مِنْهُ فَيَمْحُو ذُنُوبَهُ وَ يَبْقَى لَهُ فَضْلٌ يَدْخُلُ بِهِ الْجَنَّةَ؛

آنس گوید: سؤال شد: «ای رسول خدا! ممکن است کسی از عقل نیکو برخوردار باشد و گناهان بسیار داشته باشد؟». پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: هیچ انسانی نیست، مگر این که گناهان و خطاهایی مرتکب می شود، ولی هر کس سرشتش، عقل و نهادش، یقین باشد، گناهانش به او آسیب نمی رساند.

گفته شد: «ای رسول خدا! چگونه است این؟». فرمودند: «زیرا عاقل هرگاه مرتکب خطایی گردد، بی درنگ آن را با توبه و پشیمانی جبران کند و با این کار، گناهانش را پاک می گرداند و خوبی هایی برایش باقی می ماند که با آن، وارد بهشت می گردد».

ربیع الأبرار، ج ۳، ص ۱۳۷.

حدیث ۴۲۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْصَّدَقَةُ تَدْفَعُ الْبَلَاءَ وَ هِيَ أَنْجَحُ دَوَاءٍ وَ تَدْفَعُ الْقَضَاءَ وَ قَدْ أُبْرِمَ إِبْرَامًا وَ لَا يَذْهَبُ بِالْأَدْوَاءِ إِلَّا الدُّعَاءُ وَ الصَّدَقَةُ؛

صدقه، بلا را دفع می کند و مؤثرترین داروست. صدقه، قضای حتمی را دفع می کند. و درد بیماری ها را چیزی جز دعا و صدقه از بین نبرد.

بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۱۳۷، ح ۷۱.

حدیث ۴۲۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ الْمَسْكِينُ بِالطَّوَّافِ وَ لَا بِالذِّي تَرُدُّهُ التَّمْرَةُ وَ التَّمْرَتَانِ وَ اللَّقْمَةُ وَ اللَّقْمَتَانِ وَلَكِنَّ الْمَسْكِينِ الْمُتَعَفِّفُ الَّذِي لَا يَسْأَلُ النَّاسَ شَيْئًا وَ لَا يُفْطِنُ لَهُ فَيَصَّدَقَ عَلَيْهِ؛

مسکین، نه آن گدای دوره گرد است و نه آن کسی که یکی دو دانه خرما و یکی دو لقمه نان می گیرد و می رود، بلکه مسکین آن ناداری است که مناعت و عزت نفس دارد، به طوری که دست سؤال به سوی مردم دراز نمی کند و کسی به تهیدستی او پی نمی برد تا به وی صدقه دهد.

کنز العمال، ح ۱۶۵۵۲.

حدیث ۴۲۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ رَجُلٍ أَقْطَعَ مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ بِيَمِينِهِ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَأَوْجِبَ لَهُ النَّارَ فَقِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَإِنْ كَانَ شَيْئًا يَسِيرًا؟ قَالَ: وَإِنْ كَانَ سِوَاكَ مِنْ أَرَكَ؛

بدون تردید، هر کس با سوگند [دروغ]، مال مسلمانی را به چنگ آورد، خداوند، بهشت را بر او حرام و جهنم را بر او واجب می گرداند. گفتند: ای پیامبر خدا! حتی اگر مالی اندک [و ناچیز] باشد؟! فرمودند: اگر چه مسواکی از [چوب] درخت آراک باشد. بحار الأنوار، ج ۱۰۴، ص ۲۰۷، ح ۹.

حدیث ۴۲۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَفَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِرَجُلٍ كَانَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانَ سَهْلًا إِذَا بَاعَ، سَهْلًا إِذَا اشْتَرَى، سَهْلًا إِذَا قَضَى، سَهْلًا إِذَا أَقْضَى؛
خداوند - عز و جل - در میان گذشتگان شما، کسی را آمرزید که در خرید و فروش و در دادن و پس گرفتن قرض، آسان گیر بود. بحار الأنوار، ج ۱۰۳، ص ۹۵، ح ۱۷.

حدیث ۴۲۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا كَثُرَ الزُّنَا بَعْدِي كَثُرَ مَوْتُ الْفُجَاءَةِ وَإِذَا طُفِفَ الْمِكْيَالُ أَخَذَهُمُ اللَّهُ بِالسِّنِينَ وَالنَّقْصِ وَإِذَا مَنَعُوا الزَّكَاةَ مَنَعَتِ الْأَرْضُ بَرَكَاتِهَا مِنَ الزَّرْعِ وَالشَّمَارِ وَالْمَعَادِنِ وَإِذَا جَارُوا فِي الْحُكْمِ تَعَاوَنُوا عَلَى الظُّلْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِذَا نَقَضُوا الْعَهْدَ سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ عَدُوَّهُمْ ... ؛
چون پس از من زنا زیاد شود، مرگ ناگهانی زیاد می شود و چون کم فروشی کنند، خداوند آنان را به قحطی و کمبود مبتلا می گرداند و چون زکات ندهند، زمین، برکات خود مانند غلات و میوه ها و معادن را از آنان دریغ می دارد و چون در قضاوت، ستم نمایند، بر ظلم و تجاوز، یکدیگر را یاری کنند و چون عهد و پیمان ها را بشکنند، خداوند دشمنشان را بر آنان مسلط کند ... . تحف العقول، ص ۵۱.

حدیث ۴۲۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَيْتُ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي عَلَى قَوْمٍ بَطُونُهُمْ كَالثُّبُوتِ فِيهَا الْحَيَاتُ تُرَى مِنْ خَارِجِ بَطُونِهِمْ. فَقُلْتُ: مَنْ هَؤُلَاءِ يَا جَبْرِئِيلُ؟ قَالَ: هَؤُلَاءِ أَكَلَةُ الرَّبَا؛
شبی که به معراج رفتم بر مردمی گذشتم که شکم هایشان چون خانه ای بود و در آنها مارهایی وجود داشت که از بیرون شکم هایشان دیده می شد. پرسیدم: ای جبرئیل اینها کیستند؟ گفت: اینان رباخوارانند. کنز العمال، ح ۹۷۶۶.

حدیث ۴۲۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّهُ مَعَ الْبِرِّ وَهُمَا فِي الْجَنَّةِ وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ فَإِنَّهُ مَعَ الْفُجُورِ وَهُمَا فِي النَّارِ؛
شما را سفارش می کنم به راستگویی، که راستگویی با نیکوکاری همراه است و هر دو در بهشت اند و از دروغگویی پرهیزید که

دروغگویی همراه با بدکاری است و هر دو در جهنم اند.

نهج الفصاحه، ح ۱۹۷۶ .

حدیث ۴۲۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْصُّدُقُ طُمَأْنِينَةٌ وَ الْكَذِبُ رَيْبَةٌ؛

راستگویی، مایه آرامش و دروغگویی، مایه تشویش است.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۶۴ .

حدیث ۴۲۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ شَهِدَ شَهَادَةً زُورٍ عَلَى رَجُلٍ مُسْلِمٍ أَوْ ذِمِّيٍّ أَوْ مَنْ كَانَ مِنَ النَّاسِ، عُلِقَ بِلسَانِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ هُوَ مَعَ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ؛

هر کس درباره انسانی مسلمان یا اهل کتاب یا هر انسان دیگری شهادت دروغ بدهد، در روز قیامت، از زبانش آویزان می شود و

همراه منافقان، در طبقه زیرین جهنم خواهد بود.

بحار الأنوار، ج ۱۰۴، ص ۳۱۰، ح ۳.

حدیث ۴۲۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَ مَنْ شَهِدَ شَهَادَةً حَقًّا لِيُحْيِيَ بِهَا حَقًّا أَمْرِي ۚ مُسْلِمٍ أَوْ ذِمِّيٍّ أَوْ مَنْ كَانَ مِنَ النَّاسِ، لَوْ جَهَّ نَوْراً مَدَّ الْبَصَرَ تَعْرِفُهُ الْخَلِيقُ بِاسْمِهِ وَ نَسَبِهِ؛

کسی که برای زنده کردن حق یک مسلمان، شهادت حق بدهد، روز قیامت در حالی آورده می شود که پرتو نور چهره اش، تا

چشم کار می کند دیده می شود و خلائق او را به نام و نسب می شناسند.

کافی، ج ۷، ص ۳۸۱، ح ۱ .

حدیث ۴۲۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَعَنَ اللَّهُ الْخَمْرَ وَ عَاصِرَهَا وَ غَارِسَهَا وَ شَارِبَهَا وَ سَاقِيَهَا وَ بَائِعَهَا وَ مُشْتَرِيَهَا وَ آكَلَ ثَمَنَهَا وَ حَامِلَهَا وَ الْمَحْمُولَةَ إِلَيْهِ؛

لعنت خدا بر شراب و سازنده شراب و آن کس که درختی را برای تهیه شراب بکارد و بر شرابخوار و ساقی شراب و فروشنده و

خریدار آن و کسی که پول شراب فروشی را بخورد و کسی که شرابی را جابه جا کند و کسی که شراب برایش حمل شود.

أمالی صدوق، ص ۵۱۱، ح ۷۰۷.

حدیث ۴۲۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُجَالِسُوا مَعَ شَارِبِ الْخَمْرِ، وَلَا تُعَوِّدُوا مَرْضَاهُمْ، وَلَا تُشَيِّعُوا جَنَائِزَهُمْ، وَلَا تُصَيِّمُوا عَلَى أَمْوَاتِهِمْ فَإِنَّهُمْ كِلَابُ النَّارِ، كَمَا قَالَ اللَّهُ: «إِحْسُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُون»؛

با شراب خواران، هم نشین نشوید، و به عیادتشان نروید، جنازه شان را تشییع نکنید، و بر مرده اشان نماز نگزارید؛ زیرا آنان سگ های جهنم هستند، چنان که خداوند فرموده است: «در آتش، گم شوید و با من سخن نگویید».

بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۱۴۸، ح ۵۸.

حدیث ۴۲۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَنْ شَكْلِ بْنِ حُمَيْدٍ، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ! عَلَّمَنِي دُعَاءً أَنْتَفِعُ بِهِ. قَالَ: قُلْ: اللَّهُمَّ عَافِنِي مِنْ شَرِّ سَمْعِي وَبَصَرِي وَلِسَانِي وَقَلْبِي، وَمِنْ شَرِّ مَيِّبِي - يَعْنِي ذَكَرَهُ -؛

شکل بن حمید گوید: عرض کردم: ای رسول خدا! به من دعایی بیاموزید که از آن بهره بگیرم. فرمودند: بگو «خدایا! مرا از شر گوشم، چشمم، زبانم، قلبم و امیال جنسی ام، سلامتی کرامت کن».

سنن نسائی، ج ۸، ص ۲۶۰.

حدیث ۴۳۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ قَلْبٍ لَا يَخْشَعُ، وَعِلْمٍ لَا يَنْفَعُ، وَدُعَاءٍ لَا يُسْمَعُ، وَنَفْسٍ لَا تَشْبَعُ، وَمِنْ الْجُوعِ فَإِنَّهُ يَبْسُ الضَّجِيعُ؛

خدایا! به تو پناه می برم از دلی که اهل طاعت [و بندگی] نیست و از دانشی که سودی نمی بخشد و از دعایی که شنیده [و اجابت] نمی شود و از نفسی که سیری ناپذیر است و از گرسنگی که بد همدمی است.

کنز العمال، ح ۲۱۳۴.

حدیث ۴۳۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ وَهَمَزِهِ وَنَفْخِهِ وَنَفْتِهِ؛

خدایا! از شیطان رانده شده و از وسوسه و سحر و جادویش، به تو پناه می برم.

کنز العمال، ح ۳۷۶۶.

حدیث ۴۳۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا شَيْءٌ أَكْرَمَ عَلَى اللَّهِ مِنْ ابْنِ آدَمَ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَلَا الْمَلَائِكَةُ؟! قَالَ: الْمَلَائِكَةُ مَجْبُورُونَ، بِمَنْزِلَةِ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ؛

هیچ چیز نزد خدا گرامی تر از فرزند آدم نیست. عرض شد: ای پیامبر خدا! حتی فرشتگان؟! فرمودند: فرشتگان، همانند خورشید و

ماه، مجبور [به اطاعت] اند. ۲۸۴. بهتر از فرشتگان، به شرط!

کنز العمال، ح ۳۴۶۲۱.

حدیث ۴۳۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لِأَدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ - : قُمْ عِنْدَ الْمِيزَانِ فَانظُرْ مَا يُرْفَعُ إِلَيْكَ مِنْ أَعْمَالِهِمْ فَمَنْ رَجَحَ مِنْهُمْ خَيْرُهُ عَلَى شَرِّهِ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فَلَهُ الْجَنَّةُ حَتَّى تَعْلَمَ أَنِّي لَا أُدْخِلُ النَّارَ مِنْهُمْ إِلَّا ظَالِمًا؛

در روز قیامت، خداوند به آدم علیه السلام می فرماید: نزد ترازو بایست و به آنچه از اعمال آنها به طرف تو می آید، بنگر. پس هر کس خوبی هایش به وزن ذره ای بر بدی هایش بچربد، بهشت از آن او خواهد بود، تا بدانی که من جز ستمکار را به جهنم نمی برم.

کنز العمال، ح ۳۹۷۶۸.

حدیث ۴۳۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَا يَوْضَعُ فِي مِيزَانِ الْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حُسْنُ خُلُقِهِ؛

نخستین چیزی که روز قیامت در ترازوی اعمال بنده گذاشته می شود، اخلاق خوب اوست.

قرب الإسناد، ص ۴۶، ح ۱۴۹.

حدیث ۴۳۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَرْكَبَ سَيْفِينَةَ النَّجَاهِ، وَيَسْتَمْسِكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى، وَيَعْتَصِمَ بِخَيْلِ اللَّهِ الْمَتِينِ الْوَالِ عَلَيْهِ بِعِدِي، وَيُعَادِ عِدُوهُ، وَيَأْتِمَّ بِالْإِئْمَةِ الْهُدَاةِ مِنْ وُلْدِهِ، فَإِنَّهُمْ خُلَفَائِي وَأَوْصِيَائِي ... حَزْبُهُمْ حَزْبِي، وَحَزْبِي حَزْبُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَحَزْبُ أَعْدَائِهِمْ حَزْبُ الشَّيْطَانِ؛

هر کس دوست دارد بر کشتی نجات بنشیند و به دستگیره محکم چنگ زند و به ریسمان ناگسستنی خداوند بیاویزد، پس بعد از من، با علی دوستی کند و با دشمنش دشمنی ورزد و از امامان هدایتگر نسل او پیروی کند؛ زیرا که آنان جانشین و وصی من هستند ... حزب آنان، حزب من و حزب من، حزب خدای - عز و جل - است و حزب دشمنان آنان، همان حزب شیطان است.

عیون اخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۹۲، ح ۴۳.

حدیث ۴۳۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الْكَلَامِ مَا دَلَّ وَجَلَّ وَقَلَّ وَلَمْ يُمِلَّ؛

بهترین سخن، آن است که قابل فهم و روشن و کوتاه باشد و خستگی نیاورد.

أنوار العلویه، ص ۴۸۹.

حدیث ۴۳۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ مِنَ الشُّعْرِ لِحِكْمًا، وَإِنَّ مِنَ الْبَيَانِ لَسِحْرًا؛
 برخی از شعرها، حکمت است و برخی از بیان ها، جادو.
 أمالی صدوق، ص ۷۱۸، ح ۶.

حدیث ۴۳۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لَمَّا سُئِلَ عَنِ الشُّعْرَاءِ - : إِنَّ الْمُؤْمِنَ مُجَاهِدٌ بِسَيْفِهِ وَ لِسَانِهِ، وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَكَأَنَّ مَا يَنْضَحُونَهُمْ بِاللَّيْلِ؛
 چون درباره شاعران از ایشان سؤال شد، فرمودند: مؤمن با شمشیر و زبان خود، جهاد می کند. سوگند به آن که جانم در دست
 اوست، شاعران [مؤمن]، با شعر گفتنشان، مثل آن است که دشمن را تیرباران می کنند.
 تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۷۰، ح ۱۰۵.

حدیث ۴۳۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَفَى بِالْمَرْءِ فِي دِينِهِ فِتْنَةً أَنْ يَكْثُرَ خَطْوُهُ، وَيَنْقُصَ عَمَلُهُ، وَ تَقِلَّ حَقِيقَتُهُ، وَ جِيفُهُ بِاللَّيْلِ، بَطَالٌ بِالنَّهَارِ، كَسُولٌ هَلْوَعٌ رَتْوَعٌ؛
 برای آشفته شدن دین انسان، همین بس که خطایش بسیار و عمل صالحش اندک و ارزشش [در نظر مردم] ناچیز باشد، چنان که
 شب ها را چون مردار [بدون انس با خدا] سپری کند و روزها را به بطالت بگذراند و تنبل و حریص و پُرخور باشد.
 كنز العمال، ح ۴۳۸۳۹.

حدیث ۴۳۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ذُرُّوا الْمِرَاءَ فَإِنَّهُ لَا تُفْهَمُ حِكْمَتُهُ وَ لَا تُؤْمَنُ فِتْنَتُهُ؛
 بگو مگو را کنار بگذارید؛ چرا که در [جریان] آن، نه حکمتی فهمیده می شود و نه از لغزش، گریزی هست.
 بحار الأنوار، ج ۲، ص ۱۳۸، ح ۵۰.

حدیث ۴۳۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا عَلِيُّ! إِنَّ الْقَوْمَ سَيُفْتَنُونَ بِأَمْوَالِهِمْ، وَ يَمْنُونَ بِدِينِهِمْ عَلَى رَبِّهِمْ، وَ يَتَمَنَّوْنَ رَحْمَتَهُ، وَ يَأْمَنُونَ سَيْطَوْتَهُ، وَ يَسْتَحِلُّونَ حَرَامَهُ بِالشُّبُهَاتِ
 الْكَادِبِيَّةِ وَ الْأَهْوَاءِ السَّاهِيَّةِ فَيَسْتَحِلُّونَ الْخَمْرَ بِالنَّبِيذِ وَ السُّحْتِ بِالْهَدْيَةِ، وَ الرِّبَا بِالْبَيْعِ. [قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:] فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! فَبَائِ
 الْمَنَازِلِ أُتْرَلُهُمْ عِنْدَ ذَلِكَ: أَمْ بِمَنْزِلَةِ رِدَّةٍ، أَمْ بِمَنْزِلَةِ فِتْنَةٍ؟ فَقَالَ: بِمَنْزِلَةِ فِتْنَةٍ؛
 ای علی! امت من، پس از من، به وسیله ثروت خود، دچار لغزش می شوند و با دین خود، بر پروردگارشان متّ می گذارند و با این
 حال، [باز هم] رحمت او را آرزو می کنند و خود را از عذاب او در امان می دانند، در حالی که حرامش را با توسّل به توجیه های
 ناصحیح و هوس های غفلت آفرین، حلال می سازند، از جمله به نام آب انگور، شراب را و به نام هدیه، رشوه را و به نام خرید و

فروش، ربا را جایز می‌شمردند. عرض کردم: ای رسول خدا! وقتی [امت تو] چنین شدند، آنها را در چه جایگاهی قرار دهم؟ آیا آنها را مُرْتَد [و خارج شده از اسلام] به حساب آورم یا [مسلمان اند؛ اما] دچار لغزش شده اند؟ فرمودند: [مسلمان اند و] دچار لغزش شده اند.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۹، ص ۲۰۵، از خطبه ۱۵۷.

حدیث ۴۳۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِقِيَامِ اللَّيْلِ فَإِنَّهُ دَابُّ الصَّالِحِينَ قَبْلَكُمْ، وَإِنَّ قِيَامَ اللَّيْلِ قُرْبَى إِلَى اللَّهِ، وَمَنْهَاةٌ عَنِ الْإِثْمِ، وَتَكْفِيرُ السَّيِّئَاتِ، وَمَطْرَدَةٌ الدَّاءِ فِي الْجَسَدِ؛

شب زنده داری کنید که روش صالحان پیش از شماست و شب خیزی [برای عبادت]، وسیله نزدیکی به خدا و دور ماندن از گناه و بخشودگی بدی ها و موجب دفع بیماری ها از بدن است.

بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۲۳.

حدیث ۴۳۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ غُرَفًا يُرَى ظَاهِرُهَا مِنْ بَاطِنِهَا وَبَاطِنُهَا مِنْ ظَاهِرِهَا، يَسْكُنُهَا مِنْ أُمَّتِي مَنْ أَطَابَ الْكَلَامَ، وَأَطَعَمَ الطَّعَامَ، وَأَفْشَى السَّلَامَ، وَصَلَّى بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ؛

در بهشت، اتاق هایی است که بیرونشان از درون و درونشان از بیرون دیده می‌شود و کسانی از امت من در آنها سکونت می‌کنند که سخن پاکیزه می‌گویند و [به گرسنگان] غذا می‌دهند و ضیاع [و صفا و مسالمت] را رواج می‌دهند و در حالی که مردم در خواب اند، نماز شب می‌خوانند.

بحار الأنوار، ج ۸۸، ص ۷، ح ۱۰.

حدیث ۴۳۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزَالُ الْعَبْدُ يَقْبَلُ الرَّغْبَةَ وَالرَّهْيَةَ حَتَّى يَسْفِكَ الدَّمَ الْحَرَامَ، فَإِذَا سَفَكَهُ نُكِسَ قَلْبُهُ، صَارَ كَأَنَّهُ كَبِيرٌ مُحْمٍ أَسْوَدٌ مِنَ الذَّنْبِ لَا يَعْرِفُ مَعْرُوفًا وَلَا يُنْكِرُ مُنْكَرًا؛

دل بنده، همیشه پذیرای ترس و امید است، تا آن گاه که خونی را به ناحق بریزد. پس چون خون ریخت، دلش زیر و رو می‌گردد و بر اثر گناه، مانند کوره آهنگری تفتیده و سیاه می‌شود و دیگر نه کار خوب را، خوب می‌داند و نه کار بد را، بد.

کنز العمال، ح ۳۹۹۵۱.

حدیث ۴۳۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَزَوَالِ الدُّنْيَا جَمِيعًا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ دَمٍ سَفَكَ بِغَيْرِ حَقٍّ؛

نابود شدن همه دنیا، اهمیتش نزد خدا، کمتر از این است که خونی به ناحق ریخته شود.

الترغیب والترهیب، ج ۳، ص ۲۹۳، ح ۶.

حدیث ۴۳۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَجِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُّسْلِمٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَّا بِأَحَدِي ثَلَاثٍ: رَجُلٌ زَنَى بَعْدَ إِحْصَانٍ فَإِنَّهُ يُؤْجَمُ، وَ رَجُلٌ خَرَجَ مُحَارِبًا لِلَّهِ وَ رَسُولِهِ فَإِنَّهُ يُقْتَلُ أَوْ يُصَلَّبُ أَوْ يُنْفَى مِنَ الْأَرْضِ، أَوْ يُقْتَلُ نَفْسًا فَيُقْتَلُ بِهَا؛

ریختن خون مسلمانی که به یگانگی خدا و پیامبری من گواهی می دهد، جایز نیست، مگر در سه مورد: کسی که مرتکب زناى مُحَصَّنَه شده باشد. چنین کسی باید سنگسار شود. کسی که با سلاح به جنگ خدا و پیامبرش برخیزد. چنین کسی یا کشته می شود یا به دار آویخته می گردد و یا تبعید می شود، و کسی که دیگری را کشته باشد که در این صورت، باید او را [قصاص کرد و] کشت.

کنز العمال، ح ۳۶۷.

حدیث ۴۳۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَشْنَى قَوْمٌ بِحَضْرَتِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ عَلَى رَجُلٍ حَتَّى ذَكَرُوا جَمِيعَ خِصَالِ الْخَيْرِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ: كَيْفَ عَقَلَ الرَّجُلُ؟ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ نُخْبِرُكَ عَنْهُ بِاجْتِهَادِهِ فِي الْعِبَادَةِ وَ أَصْنَانِ الْخَيْرِ تَسَاءَلْنَا عَنْ عَقْلِهِ! فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ: إِنَّ الْأَحْمَقَ يُصِيبُ بِحُفْمِهِ أَكْثَرَ مِنْ فُجُورِ الْفَاجِرِ، وَ إِنَّمَا يَزْتَفِعُ الْعِبَادُ عَدَا فِي الدَّرَجَاتِ وَ يَنَالُونَ الزُّلْفَى مِنْ رَبِّهِمْ عَلَى قَدْرِ عَقُولِهِمْ؛

گروهی در حضور پیامبر اسلام، مردی را ستایش کردند و همه ویژگی های خوب را برایش بر شمردند. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: «عقل او چگونه است؟». گفتند: «ای رسول خدا! ما از جدیت او در عبادت و دیگر خوبی ها سخن می گوئیم و شما از عقل او می پرسید؟». فرمودند: نادان از روی نادانی، به زشتی هایی بزرگ تر از زشتی های انسان گنه کار، دست می زند. همانا بندگان، به میزان عقلشان در روز قیامت به درجه بالاتر نائل و به پروردگارش نزدیک می شوند.

تحف العقول، ص ۵۴.

حدیث ۴۳۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَخَلَقْتُ كُلَّهُمْ عِيَالٌ اللَّهُ، فَآخِذْهُمْ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ نَقُفُّهُمْ لِعِيَالِهِ؛

مردم، همگی خانواده [و نانخور] خدایند و به همین خاطر، محبوب ترین مردم در نزد خدای - عز و جل - کسی است که به خانواده [و نانخوران] خدا، بیشتر انفاق کند.

بحار الأنوار، ج ۹۶، ص ۱۱۸، ح ۱۵.

حدیث ۴۳۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْفِقُوا وَأَرْضِحُوا، وَلَا تُخْصُوا فَيُحْصَى عَلَيْكُمْ، وَلَا تَوْعُوا فَيَوْعَى عَلَيْكُمْ؛

انفاق کنید و متواضعانه رفتار کنید، و انفاق هایتان را نشمارید که آن وقت، به ضرر شما هم شمارش خواهد شد، و به خاطر نسیارید که اگر چنین کنید، به ضرر شما هم به خاطر سپرده خواهد شد.
کنز العمال، ح ۱۶۱۳۸.

حدیث ۴۳۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَقَدْ أَقَامَ نُوحٌ فِي قَوْمِهِ وَدَعَاهُمْ أَلْفَ سِنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا، ثُمَّ وَصَّيَ فَهَمُّ اللَّهُ تَعَالَى فَقَلَّلَهُمْ فَقَالَ: «وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ» وَ لَقَدْ تَبِعَنِي فِي سِنِّي الْقَلِيلَةَ وَ عُمُرِي الْيُسْرِي مَا لَمْ يَتَّبِعْ نُوحًا فِي طَوْلِ عُمُرِهِ وَ كَبَرِ سِنِّهِ؛
نوح علیه السلام در میان قوم خود، زندگی کرد و نهصد و پنجاه سال، آنها را به ایمان، دعوت کرد؛ اما خدای متعال، مؤمنان قوم نوح را اندک شمرده و فرموده است: «از قوم او، جز گروهی اندک، کسی ایمان نیاورد»، در حالی که در سال های اندک دعوت من و عمر کوتاهم، آن اندازه مردم به من گرویده اند که از ایمان آورندگان به نوح علیه السلام با آن عمر طولانی اش بیشترند.
تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۱۵۴، ح ۱۹.

حدیث ۴۳۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذْ مَنَّا لِي سَيِّئًا مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَضْمَنَ لَكُمْ الْجَنَّةَ: أَصْدُقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ وَ أَوْفُوا إِذَا وَعَدْتُمْ وَ أَدُوا إِذَا أَتَيْتُمْ وَ أَحْفَظُوا فُرُوجَكُمْ وَ غَضُّوا أَبْصَارَكُمْ وَ كَفُّوا أَيْدِيَكُمْ؛
شش چیز را برای من ضمانت کنید تا من بهشت را برای شما ضمانت کنم: راستی در گفتار، وفای به عهد، بر گرداندن امانت، پاک دامنی، چشم بستن از گناه و نگه داشتن دست (از غیر حلال).
نهج الفصاحه، ح ۳۲۱.

حدیث ۴۳۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَا تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَلَا تُوْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا أَفَلَا أُبَيِّنُكُمْ بِشَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ؟ أَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ؛
به خدایی که جان محمد در دست (قدرت) اوست، به بهشت نمی روید تا مؤمن شوید و مؤمن نمی شوید تا یکدیگر را دوست بدارید. آیا می خواهید شما را به چیزی خبر دهم که با انجام آن، یکدیگر را دوست بدارید؟ سلام کردن بین یکدیگر را رواج دهید.
نهج الفصاحه، ح ۱۵۵۵.

حدیث ۴۳۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ دَارًا يُقَالُ لَهَا دَارُ الْفَرَحِ، لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا مَنْ فَرَّحَ يَتَامَى الْمُؤْمِنِينَ؛

در بهشت، خانه ای هست که آن را شادی سرا گویند و جز آنان که یتیمان مؤمنان را شاد کرده اند وارد آن نمی شوند.
نهج الفصاحه، ح ۸۶۴.

حدیث ۴۳۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا بُنَيَّ! لَا تَعْفُلْ عَنْ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ فَإِنَّ الْقُرْآنَ يُحْيِي الْقَلْبَ وَيُنْهِي عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ؛

فرزندم! از خواندن قرآن غافل مباش؛ زیرا که قرآن، دل را زنده می کند و از فحشا و زشتی و ستم، باز می دارد.
کنز العمال، ح ۲۳۷۵.

حدیث ۴۳۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَرْضَكُمْ عَيْشَ السُّعِيدَاءِ وَمَوْتَ الشَّهِدَاءِ وَالنَّجَاةَ يَوْمَ الْحَشِيرَةِ وَالظَّلَّ يَوْمَ الْحُرُورِ وَالْهُدَى يَوْمَ الصَّلَاةِ، فَاذْرُسُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ كَلَامُ الرَّحْمَانِ وَحِزْزٌ مِنَ الشَّيْطَانِ وَرُجْحَانٌ فِي الْمِيزَانِ؛

اگر زندگی سعادت‌مندان، مرگ شهیدان، نجات روز حسرت (قیامت)، سایه روز سوزان و هدایت در روز گمراهی را می خواهید، قرآن را یاد بگیرید که آن سخن خدای مهربان است و سپری است در مقابل شیطان و سنگینی در ترازوی اعمال.
جامع الأخبار، ص ۴۱.

حدیث ۴۳۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَشْبَهِكُمْ بِي؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَالَ: أَحْسَنُكُمْ خُلُقًا وَالْأَيْنُكُمْ كَنَفًا وَأَبْرُكُمْ بِقَرَابَتِهِ وَأَشَدُّكُمْ حُبًّا لِأَخْوَانِهِ فِي دِينِهِ وَ أَصْبَرُكُمْ عَلَى الْحَقِّ وَأَكْظَمُكُمْ لِلْغَيْظِ وَأَحْسَنُكُمْ عَفْوًا وَأَشَدُّكُمْ مِنْ نَفْسِهِ أَنْصَافًا فِي الرِّضَا وَالْغَضَبِ؛

آیا شما را از شبیه ترینان به خودم با خبر نسازم؟ گفتند: آری ای رسول خدا! فرمودند: هر کس خوش اخلاق تر، نرم خوتر، به خویشانش نیکو کارتر، نسبت به برادران دینی اش دوست دارتر، بر حق شکیباتر، خشم را فروخورنده تر و با گذشت تر و در خرسندی و خشم، با انصاف تر باشد.

کافی، ج ۲، ص ۲۴۰، ح ۳۵.

حدیث ۴۳۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا يَشْتَعْنِي رَجُلٌ عَنِ مَشُورَةٍ؛

هیچ کس، از مشورت بی نیاز نیست.

نهج الفصاحه، ح ۱۶۳۷.

حدیث ۴۳۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّا أُمْرُنَا مَعَاشِرَ الْأَنْبِيَاءِ بِمُدَارَاةِ النَّاسِ، كَمَا أُمْرُنَا بِإِقَامَةِ الْفَرَائِضِ؛
 ما پیامبران، همان گونه که به برپا داشتن واجبات مأمور شده ایم، به مدارا کردن با مردم نیز مأمور شده ایم.
 امالی طوسی، ص ۵۲۱.

حدیث ۴۳۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الْأَتْقِيَاءَ الْأَبْرَارَ الْأَخْفِيَاءَ الَّذِينَ إِذَا حَضَرُوا لَمْ يُعْرَفُوا وَإِذَا غَابُوا لَمْ يُفْتَقَدُوا، قُلُوبُهُمْ مَصَابِيحُ الْهُدَى يَنْجُونَ مِنْ كُلِّ
 غَبْرَاءٍ مُظْلِمَةٍ؛

خداوند تعالی، بندگان پرهیزگار نیکوکار گمنام را دوست دارد؛ کسانی که چون حاضرند، شناخته نمی شوند و آنگاه که غایب اند
 سراغشان را نمی گیرند، قلب هایشان چراغ های هدایت است و از هر تیرگی و تاریکی، نجات می یابند.
 نثر الدر، ج ۱، ص ۱۵۶.

حدیث ۴۳۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يَحِبُّ مَعَالِيَ الْأَخْلَاقِ وَيَكْرَهُ سَفْسَافَهَا؛
 خداوند، خصلت های والای اخلاقی را دوست دارد و از خصلت های پست، بیزار است.
 کنز العمال، ح ۵۱۸۰.

حدیث ۴۳۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي حُبَّكَ وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّكَ وَحُبَّ مَا يُقَرِّبُنِي إِلَى حُبِّكَ وَاجْعَلْ حُبَّكَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنَ الْمَاءِ الْبَارِدِ؛
 خدایا! روزی کن مرا محبت خودت و محبت دوستدارانت را و محبت آنچه مرا به تو نزدیک می کند. و محبت خودت را نزد من،
 از آب خنک، محبوب تر گردان.
 محبته البيضاء، ج ۸، ص ۵.

حدیث ۴۳۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مِنَ الْخَيْرِ مَا يُعَجَّلُ؛
 خداوند، کار خیری را که به آن شتاب شود، دوست دارد.

کافی، ج ۲، ص ۱۴۲، ح ۴.

حدیث ۴۳۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! إِذَا حَضَرَ وَقْتُ صَلَاتِكَ فَتَهَيَّأْ لَهَا وَإِلَّا شَغَلَكَ الشَّيْطَانُ وَإِذَا نَوَيْتَ خَيْرًا فَعَجِّلْ وَإِلَّا مَنَعَكَ الشَّيْطَانُ عَنْ ذَلِكَ؛
ای علی! هرگاه وقت نمازت رسید، آماده آن شو، وگرنه شیطان تو را سرگرم می کند و هرگاه قصد [کار] خیری کردی، شتاب کن، وگرنه شیطان تو را از آن باز می دارد.
میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۲۰، ح ۱۸.

حدیث ۴۳۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اشْتَقَ إِلَى الْجَنَّةِ سَارَعَ فِي الْخَيْرَاتِ؛
هر کس مشتاق بهشت است، برای انجام خوبی ها، سبقت می گیرد.
بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۹۶، ح ۱.

حدیث ۴۳۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا سَلَطَ اللَّهُ عَلَى ابْنِ آدَمَ إِلَّا مَنْ خَافَهُ ابْنُ آدَمَ، وَلَوْ أَنَّ ابْنَ آدَمَ لَمْ يَخَفْ إِلَّا اللَّهَ مَا سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ غَيْرَهُ؛
خداوند، بر فرزند آدم مسلط نمی کند مگر کسی را که فرزند آدم از او می ترسد. و اگر فرزند آدم، از کسی جز خدا نمی ترسید،
خداوند، دیگری را بر او مسلط نمی کرد.
کنز العمال، ح ۵۹۰۹.

حدیث ۴۳۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا يَمْنَعَنَّ أَحَدَكُمْ رَهْبَةُ النَّاسِ أَنْ يَقُولَ بِحَقِّ إِذَا رَأَاهُ أَوْ شَهِدَهُ، فَإِنَّهُ لَا يَقْرَبُ مِنْ أَجْلِ وَلَا يُبَاعِدُ مِنْ رِزْقٍ أَنْ يَقُولَ بِحَقِّ، أَوْ يُذَكَّرَ بِعَظِيمٍ؛
آگاه باشید! مبادا ترس از مردم، کسی از شما را پس از دیدن حقیقتی یا شاهد آن بودن، از گفتن حق، باز دارد؛ زیرا گفتن حق و یا
یادآوری امری مهم، نه مرگ را نزدیک می کند و نه روزی را دور می سازد.
مسند احمد، ج ۴، ص ۱۰۲، ح ۱۱۴۷۴.

حدیث ۴۳۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَعَاهَدُوا النَّاسَ بِالتَّذَكُّرِ، وَاتَّبِعُوا الْمُوعِظَةَ، فَإِنَّهُ أَقْوَى لِلْعَامِلِينَ عَلَى الْعَمَلِ بِمَا يُحِبُّ اللَّهُ وَلَا تَخَافُوا فِي اللَّهِ لَوْمَةً لَائِمَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي
إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ؛

پیوسته مردم را یادآوری و نصیحت کنید؛ چرا که این کار، برای کسانی که می‌خواهند به خواسته‌های خدا عمل کنند، بهترین تقویت کننده است. و نیز در راه خدا، از سرزنش هیچ سرزنش کننده‌ای نترسید و از خدایی که در پیشگاه او محشور می‌شوید، پروا کنید.

الفردوس، ج ۲، ص ۴۴، ح ۲۲۵۲.

حدیث ۴۳۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! مَنْ دَعَا نَاسًا إِلَى الْهُدَى فَاتَّبَعُوهُ، كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورِهِمْ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْءٌ؛

ای علی! هر کس گروهی را به هدایت دعوت کند، و آنان از او پیروی کنند، برای او پاداشی مانند پاداش آنان خواهد بود، بی آن که از پاداش آنان چیزی کاسته شود.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۲۸، ح ۷۵.

حدیث ۴۳۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! إِذَا لَمْ يَكُنِ الْعَالِمُ تَقِيًّا تَائِبًا، زَلَّتْ مَوْعِظَتُهُ عَنْ قُلُوبِ النَّاسِ كَمَا تَرُلُّ الْقَطْرَةُ عَنْ بَيْضَةِ النَّعَامِ وَالصَّفَا؛

ای علی! هرگاه عالم، باتقوا و توبه کار نباشد، موعظه اش از دل مردم می‌لغزد، همچنان که قطره آب از روی تخم شتر مرغ و سنگ صاف می‌لغزد.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۲۹، ح ۸۱.

حدیث ۴۳۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ، كِتَابَ اللَّهِ وَعِزَّتِي أَهْلَ بَيْتِي، مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا؛

من دو چیز ارزشمند در میان شما می‌گذارم: کتاب خدا، و عترت و اهل بیتم. اگر به آنها چنگ بزنید، هرگز گمراه نمی‌شوید. غایه المرام، ج ۱، ص ۱۱۵.

حدیث ۴۳۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالتَّوَلَّوْنَ فِي دِينِ اللَّهِ فَإِنَّ جَمَاعَتَهُ فِيمَا تَكْرَهُونَ مِنَ الْحَقِّ خَيْرٌ مِنْ فُرْقَةٍ فِيمَا تُحِبُّونَ مِنَ الْبَاطِلِ وَإِنَّ اللَّهَ سَيُجَاهِدُكُمْ لَمْ يُعْطِ أَحَدًا بِفُرْقَةٍ خَيْرًا مِمَّنْ مَضَى وَلَا مِمَّنْ بَقِيَ؛

از چند رنگی و اختلاف در دین خدا بپرهیزید، زیرا یکپارچگی در آنچه حق است ولی شما آن را ناخوش می‌دارید، از پراکندگی در آنچه باطل است اما خوشایند شما می‌باشد، بهتر است. خدای سبحان به هیچ یک از گذشتگان و باقی ماندگان بر اثر تفرقه و جدایی خیر و خوبی عطا نکرده است.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۷۶.

حدیث ۴۳۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّمَا مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فِيكُمْ، كَمَثَلِ سَفِينَةِ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ، مَنْ دَخَلَهَا نَجَا وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا غَرِقَ؛
 مثل اهل بیت من، همانند کشتی نوح است که هر کس داخل آن شد، نجات یافت و هر کس رهاش کرد، غرق گردید.
 امالی طوسی، ص ۳۴۹، ح ۷۲۱.

حدیث ۴۳۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا وُكِّلَ ابْنُ آدَمَ إِلَّا إِلَىٰ مَنْ رَجَاهُ وَلَوْ أَنَّ ابْنَ آدَمَ لَمْ يَزُجْ إِلَّا اللَّهُ مَا وُكِّلَ إِلَىٰ غَيْرِهِ؛
 انسان به همان کسی واگذار می شود که به او امید بسته است و اگر انسان جز به خدا امید نبندد، به غیر خدا واگذار نمی شود.
 کنز العمال، ح ۵۹۰۹.

حدیث ۴۳۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الطَّيْرَةُ شِرْكُكَ وَمَا مِنَّا إِلَّا وَلِكِنَّ اللَّهَ يُذْهِبُهُ بِالتَّوَكُّلِ؛
 فال بد زدن، شرک است و هیچ کس از ما نیست مگر این که به نحوی دستخوش فال بد زدن می شود، اما خداوند، با توکل به او
 آن را از بین می برد.
 سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۱۱۷۰، ح ۳۵۳۸.

حدیث ۴۳۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا، فَفَهَّهُ فِي الدِّينِ وَزَهَّدَهُ فِي الدُّنْيَا وَبَصَّرَهُ غُيُوبَهُ؛
 خداوند، چون خیر بنده ای را بخواهد، به او فهم دین می دهد و او را به دنیا، بی رغبت می گرداند و به عیوبش، آگاهی می سازد.
 کنز العمال، ح ۲۸۶۸۹.

حدیث ۴۳۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قَلِيلُ الْفَقْهِ، خَيْرٌ مِنْ كَثِيرِ الْعِبَادَةِ؛
 کسی که اندکی آگاهی از دین داشته باشد، بهتر است از کسی که بسیار عبادت می کند (اما آگاهی ای از دین ندارد).
 کنز العمال، ح ۲۸۷۹۴.

حدیث ۴۳۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ - عَزَّ وَجَلَّ - ، فَقَدْ ذَكَرَ اللَّهَ وَانِ قَلَّتْ صَلَاتُهُ وَصِيَامُهُ وَتِلَاوَتُهُ لِلْقُرْآنِ؛

هر کس خدای - عز و جل - را اطاعت کند، خدا را یاد کرده است، هر چند نماز خواندن و روزه گرفتن و قرآن خواندنش، اندک باشد.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۸۶، ح ۳.

حدیث ۴۳۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحْسَنُ زِينَةِ الرَّجُلِ السَّكِينَةُ مَعَ إِيْمَانٍ؛

بهترین زینت انسان، آرامش همراه با ایمان است.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۳۷، ح ۲.

حدیث ۴۳۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَزَقَ تَقَى، فَقَدْ رَزِقَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

هر کس تقوا، روزی اش شود، خیر دنیا و آخرت، روزی او شده است.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۱۵.

حدیث ۴۳۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ - : إِذَا أَرَدْتُ أَنْ أَجْمَعَ لِلْمُسْلِمِ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، جَعَلْتُ لَهُ قَلْبًا خَاشِعًا وَ لِسَانًا ذَاكِرًا وَجَسَدًا عَلِيَّ الْبَلَاءِ صَابِرًا وَ زَوْجَةً مُؤْمِنَةً تَسْرُهُ إِذَا نَظَرَ إِلَيْهَا وَتَحْفَظُهُ إِذَا غَابَ عَنْهَا فِي نَفْسِهَا وَمَالِهَا؛

خداوند می فرماید: هر گاه بخواهم، خیر دنیا و آخرت را نصیب مسلمانی کنم، برای او قلبی خاشع، زبانی ذاکر و بدنی صبور در برابر بلا، قرار می دهم و به او زنی مؤمن می دهم که هر گاه به او نظر کند، شادش نماید و هر گاه غایب گردد، حافظ ناموس و مال او باشد.

کافی، ج ۵، ص ۳۲۷، ح ۲.

حدیث ۴۳۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّمَا هُوَ اللَّهُ وَالشَّيْطَانُ، وَالْحَقُّ وَالْبَاطِلُ، وَالْهُدَى وَالضَّلَالَةُ، وَالرُّشْدُ وَالْغَيُّ، وَالْعَاجِلَةُ وَالْآجِلَةُ وَالْعَاقِبَةُ، وَالْحَسَنَاتُ وَالسَّيِّئَاتُ، فَمَا كَانَ مِنْ حَسَنَاتٍ، فَلِلَّهِ وَمَا كَانَ مِنْ سَيِّئَاتٍ فَلِلشَّيْطَانِ، لَعَنَهُ اللَّهُ؛

ای مردم! جز این نیست که خداست و شیطان، حق است و باطل، هدایت است و ضلالت، رشد است و گمراهی، دنیاست و آخرت، خوبی هاست و بدی ها. هر چه خوبی است، از آن خداست و هر چه بدی است، از آن شیطان ملعون است.

کافی، ج ۲، ص ۱۶، ح ۲.

حدیث ۴۳۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِخْتَبِرُوا النَّاسَ بِاِخْتِدَانِهِمْ، فَإِنَّ الرَّجُلَ يُخَادِنُ مَنْ يُعْجِبُهُ؛

مردم را از دوستانشان بشناسید؛ زیرا انسان با کسی رفاقت می کند که او را می پسندد.

نهج الفصاحه، ح ۱۰۶.

حدیث ۴۳۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! أَصْدَقُ وَأَنْ ضَرَّكَ فِي الْعَاجِلِ، فَإِنَّهُ يَنْفَعُكَ فِي الْأَجْلِ، وَلَا تَكْذِبْ وَأَنْ يَنْفَعُكَ فِي الْعَاجِلِ، فَإِنَّهُ يَضُرُّكَ فِي الْأَجْلِ؛

ای علی! راست بگو، اگر چه اکنون به ضررت باشد، ولی در آینده به نفع توست و دروغ نگو، اگر چه در حال حاضر به نفعت باشد، ولی در آینده به ضرر توست.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۲۷، ح ۶۵.

حدیث ۴۳۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنْ نَفْسٍ بَرَّةٍ وَلَا فَاجِرَةٍ إِلَّا وَتَلَوْمٌ نَفْسَهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، إِنْ عَمِلْتَ خَيْرًا: كَيْفَ لَمْ أَرِدْ، وَإِنْ عَمِلْتَ شَرًّا، قَالَتْ: لَيْتَنِي! كُنْتُ قَصْرَتْ؛

هیچ نیکوکار و بدکاری نیست، مگر این که در روز قیامت، خودش را سرزنش می کند. اگر خیری انجام داده باشد، می گوید: چرا به آن نیفزودم و اگر شری مرتکب شده باشد، می گوید: ای کاش! مرتکب نمی شدم.

بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۹.

حدیث ۴۳۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ يَغْفِرُ، يَغْفِرِ اللَّهُ لَهُ وَمَنْ يَعْفُ، يَعْفُ اللَّهُ عَنْهُ؛

هر کس از خطاها درگذرد، خدایش از او درگذرد و هر کس گذشت کند، خدا نیز از او گذشت کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۸۰۹.

حدیث ۴۳۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ الصَّلَاةُ لَوْفِئِهَا، ثُمَّ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ، ثُمَّ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؛

دوست داشتنی ترین کارها نزد خداوند: نماز اول وقت، سپس نیکی به پدر و مادر و سپس جهاد در راه خداست.

نهج الفصاحه، ح ۷۰.

حدیث ۴۳۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الرُّكْعَتَانِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ، أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا؛
دو رکعت نماز در دل شب، نزد خدا از دنیا و آنچه در آن است، محبوب تر است.
بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۴۸، ح ۲۳.

حدیث ۴۳۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَوْ كَانَ عَلَى بَابِ دَارِ أَحَدِكُمْ نَهْرٌ، فَأَعْتَسَلَ فِي كُلِّ يَوْمٍ مِنْهُ خَمْسَ مَرَّاتٍ، أَوْ كَانَ يَبْقَى فِي جَسَدِهِ مِنَ الدَّرَنِ شَيْءٌ؟ قُلْنَا: لَا. قَالَ: فَإِنَّ
مَثَلَ الصَّلَاةِ كَمَثَلِ النَّهْرِ الْجَارِي، كُلَّمَا صَلَّيْتَ صَلَاةً، كَفَّرْتَ مَا بَيْنَهُمَا مِنَ الذُّنُوبِ؛
اگر بر در خانه یکی از شما، جویی بود و هر روز پنج بار خود را در آن می شست، آیا در بدن وی چرکی باقی می ماند؟ گفتیم:
نه. فرمودند: پس به راستی، نماز، مانند همان جوی روان است که هر گاه به جا آورده شود، گناهان میان دو نماز را پاک می کند.
تهذیب الأحکام، ج ۲، ص ۲۳۷، ح ۹۳۸.

حدیث ۴۳۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تَرَالُ أُمَّتِي بِخَيْرٍ مَا تَحَابَبُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَقْرَبُوا الضَّيْفَ، فَإِنْ لَمْ يَفْعَلُوا ابْتُلُوا بِالسِّنِينَ وَالْجَدْبِ؛
اقتم، همواره در خیر و خوبی اند تا وقتی که یکدیگر را دوست بدارند، نماز برپا دارند، زکات بدهند و میهمان را گرامی بدارند،
پس اگر چنین نکنند، به قحطی و خشک سالی گرفتار می شوند.
امالی طوسی، ص ۶۴۷، ح ۱۳۴۰.

حدیث ۴۳۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْخُشُوعِ: التَّوَاضُّعُ فِي الصَّلَاةِ وَأَنْ يُقْبَلَ الْعَبْدُ بِقَلْبِهِ كُلَّهُ عَلَى رَبِّهِ؛
در پاسخ به این پرسش که خشوع چیست، فرمودند: تواضع در نماز و این که بنده با تمامی قلبش، به پروردگار خود رو کند.
دعائم الاسلام، ج ۱، ص ۱۵۸.

حدیث ۴۳۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَيَنْتَهِيَنَّ أَقْوَامٌ مِنْ وَدَعِهِمُ الْجُمُعَاتِ، أَوْ لَيُخْتَمَنَّ عَلَى قُلُوبِهِمْ ثُمَّ لَيَكُونَنَّ مِنَ الْغَافِلِينَ؛
عده ای که نماز جمعه را ترک کرده اند، یا از این کار خود دست بردارند و یا بر دل هایشان مهر زده می شود و آن گاه از غافلان

خواهند بود.

وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۶، ح ۲۷.

حدیث ۴۳۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ الْجَنَّةِ؟ مَنْ لَا يَشْعَلُهُ عَنِ الْجُمُعَةِ حَرٌّ شَدِيدٌ وَلَا بَرْدٌ شَدِيدٌ وَلَا رَدْعٌ؛

آیا شما را از اهل بهشت آگاه نسازم؟ [اهل بهشت] کسی است که گرما و سرمای شدید و گِل و لای، او را از شرکت در نماز جمعه باز ندارد.

کنز العمال، ح ۲۱۰۸۵.

حدیث ۴۳۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّبْرُ ثَلَاثَةٌ: صَبْرٌ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ، وَ صَبْرٌ عَلَى الطَّاعَةِ وَ صَبْرٌ عَنِ الْمَعْصِيَةِ؛

صبر، سه نوع است: صبر در هنگام مصیبت، صبر بر طاعت و صبر بر ترک گناه.

کافی، ج ۲، ص ۹۱، ح ۱۵.

حدیث ۴۳۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اسْتَوُوا، تَسْتَوِ قُلُوبُكُمْ وَ تَمَاسُوا، تَرَاخَمُوا؛

[در نماز جماعت] صف‌ها را هماهنگ و منظم نمایید تا دل‌هایتان هماهنگ شود و به یکدیگر (شانه به شانه) متصل گردید تا با هم مهربان شوید.

کنز العمال، ح ۲۰۵۷۵.

حدیث ۴۳۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ، أَفْضَلُ مِنْ صَلَاةِ الْفَرْدِ بِخَمْسٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً؛

فضیلت نماز جماعت، بیست و پنج برابر نماز فرادا است.

خصال، ص ۵۲۱، ح ۹.

حدیث ۴۳۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَكَعَتَيْنِ بِسِوَاكَ، أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ - عَزَّ وَجَلَّ - مِنْ سَبْعِينَ رَكْعَةً بِغَيْرِ سِوَاكَ؛

دو رکعت نماز با مسواک، نزد خداوند - عزّ و جلّ -، محبوب تر از هفتاد رکعت نماز بدون مسواک است.
خصال، ص ۴۸۱، ح ۵۲.

حدیث ۴۳۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ مَنَعَهُ الصَّوْمُ مِنْ طَعَامٍ يَشْتَهِيهِ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُطْعِمَهُ مِنْ طَعَامِ الْجَنَّةِ وَيَسْقِيَهُ مِنْ شَرَابِهَا؛
هر کس روزه، او را از خوردن غذایی که اشتهای آن را دارد، باز دارد، بر خداست که او را از غذای بهشت، سیرش کند و از نوشیدنی بهشت، به او بنوشاند.
بحار الأنوار، ج ۴۰، ص ۳۳۱، ح ۱۳.

حدیث ۴۳۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اللَّهُمَّ! لَكَ صُغْنَا وَ عَلَى رِزْقِكَ أَفْطَرْنَا، فَتَقَبَّلْهُ مِنَّا، ذَهَبَ الظَّمَاءُ وَ ابْتَلَّتِ العُرُوقُ وَ بَقِيَ الأَجْرُ؛
بار خدایا! برای تو، روزه گرفتیم و با روزی تو، افطار می کنیم، پس آن را از ما بپذیر. تشنگی رفت و رگ ها شاداب شد و پاداش ماند.
کافی، ج ۴، ص ۹۵، ح ۱.

حدیث ۴۳۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا يَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَ لَا يَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ إِلَّا مَنْ كَانَ فِيهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ: رَفِيقٌ بِمَا يَأْمُرُ بِهِ، رَفِيقٌ فِيْمَا يَنْهَى عَنْهُ، عَدْلٌ فِيْمَا يَأْمُرُ بِهِ، عَدْلٌ فِيْمَا يَنْهَى عَنْهُ؛
امر به معروف و نهی از منکر نکند مگر کسی که سه خصلت در او باشد: در امر و نهی خود مدارا کند، در امر و نهی خود میانه روی نماید و به آنچه امر و نهی می کند، دانا باشد.
بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۸۷، ح ۶۴.

حدیث ۴۳۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا أَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ تَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَ التَّقْوَى، فَإِذَا لَمْ يَفْعَلُوا ذَلِكَ، نُزِعَتْ مِنْهُمْ الْبَرَكَاتُ، وَ سُلِّطَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ، وَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ نَاصِرٌ فِي الأَرْضِ وَ لَا فِي السَّمَاءِ؛
تا زمانی که مردم، امر به معروف و نهی از منکر نمایند و در کارهای نیک و تقوا به یاری یکدیگر بشتابند، در خیر و سعادت خواهند بود، اما اگر چنین نکنند، برکت ها از آنان گرفته شود و گروهی بر گروه دیگر سلطه پیدا کنند و نه در زمین یابری دارند و نه در آسمان.
تهذیب الأحکام، ج ۶، ص ۱۸۱، ح ۲۲.

حدیث ۴۳۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَفْضَلُ الْجِهَادِ مَنْ أَصْبَحَ لایَهُمْ يَطْلُمُ أَحَدٌ؛
 برترین جهاد آن است که انسان روز خود را آغاز کند در حالی که در اندیشه ستم کردن به احدی نباشد.
 محاسن، ج ۱، ص ۲۹۲، ح ۱۴۴۹.

حدیث ۴۳۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرَّجُلَ الْقَوِيَّ الْمُعِدِّيَّ الْمُعِيدَ عَلَى الْفَرَسِ الْمُعِدِّيِّ الْمُعِيدِ؛
 خداوند، مرد نیرومندی را که همیشه برای جهاد پا به رکاب است، دوست دارد.
 بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۱۸۴، ح ۴۰.

حدیث ۴۳۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أُعْطِيَ أَرْبَعَ خِصَالٍ فِي الدُّنْيَا فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَفَازَ بِحَظِّهِ مِنْهُمَا؛ وَرَعَ يَعِصَهُ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ وَحَسُنَ خُلُقٍ يَعِيشُ بِهِ فِي النَّاسِ وَحِلْمٌ يَدْفَعُ بِهِ جَهْلَ الْجَاهِلِ وَزَوْجَةٌ صَالِحَةٌ تُعِينُهُ عَلَى أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛
 به هر کس در دنیا چهار خصلت داده شود، خیر دنیا و آخرت به او داده شده و بهره خویش را از آن دو بر گرفته است: تقوایی که او را از حرام های خدا باز دارد، اخلاق خوشی که با آن در میان مردم زندگی کند، حلمی که با آن جهالت نادان را از خود دور سازد و زنی شایسته که در کار دنیا و آخرت او را یاری رساند.
 بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۴۰۴، ح ۱۰۶.

حدیث ۴۳۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ فَتَحَ بَابَ مَسْأَلَةٍ فَتَحَ اللَّهُ لَهُ بَابَ فَقْرٍ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَنْ فَتَحَ بَابَ عَطِيئَةٍ ابْتِغَاءً لَوَجْهِ اللَّهِ أَعْطَاهُ اللَّهُ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛
 هر کس در درخواستی از مردم را به روی خود باز کند، خداوند برای او در فقری را در دنیا و آخرت باز می کند و هر کس در بخششی را برای مردم به خاطر خدا باز کند، خداوند او را خیر دنیا و آخرت عطا می فرماید.
 کنز العمال، ح ۱۶۷۴۵.

حدیث ۴۳۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ دَفَعَ غَضَبَهُ دَفَعَ اللَّهُ عَنْهُ عَذَابَهُ وَمَنْ حَفِظَ لِسَانَهُ سَتَرَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ؛
 هر کس خشمش را برطرف سازد، خداوند کیفرش را از او بردارد و هر کس زبانش را نگه دارد، خداوند عییش را بپوشاند.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۰۴.

حدیث ۴۳۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ نَفَسَ مِنْ مُسْلِمٍ كُرْبِيَةً مِنْ كُرْبِ الدُّنْيَا نَفَسَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبِيَةً مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَمَنْ يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ يَسَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَنْ سَتَرَ عَلَى مُسْلِمٍ سَتَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

هر کس غمی از غم های دنیا را از مسلمانی برطرف نماید، خداوند غمی از غم های روز قیامت را از او برطرف کند و هر کس بر شخص تنگدستی آسان بگیرد، خداوند در دنیا و آخرت بر او آسان گیرد و هر کس راز مسلمانی را بپوشاند، خداوند در دنیا و آخرت راز پوش وی شود.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۵۶.

حدیث ۴۳۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعَةٌ تَلْزُمُ كُلَّ ذِي حِجْبٍ وَعَقْلٍ مِنْ أُمَّتِي. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَا هُنَّ؟ قَالَ: إِسْتِمَاعُ الْعِلْمِ وَحِفْظُهُ وَنَشْرُهُ وَالْعَمَلُ بِهِ؛

چهار چیز بر هر عاقل و خردمندی از امت من واجب است. گفته شد: «ای پیامبر خدا! آن چهار چیز کدام اند؟». فرمودند: «گوش فرا دادن به دانش، نگهداری، نشر و عمل به آن».

تحف العقول، ص ۵۷.

حدیث ۴۳۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَجْلِسُوا مَعَ كُلِّ عَالِمٍ، إِلَّا عَالِمًا يَدْعُوكُمْ مِنَ الْخَمْسِ إِلَى الْخَمْسِ: مِنَ الشُّكِّ إِلَى الْيَقِينِ وَمِنَ الْعِدَاوَةِ إِلَى النَّصِيحَةِ وَمِنَ الْكِبْرِ إِلَى التَّوَّاضِعِ وَمِنَ الزِّيَادَةِ إِلَى الْإِحْلَاصِ وَمِنَ الرَّغْبَةِ إِلَى الرَّهْدِ؛

با هر عالمی ننشینید، مگر عالمی که شما را از پنج چیز، به پنج چیز دعوت کند: از شک به یقین، از دشمنی به خیرخواهی، از تکبر به تواضع، از ریا به اخلاص و از علاقه به دنیا، به بی اعتنایی به آن.

تاریخ بغداد، ج ۵، ص ۷۰، ح ۲۴۲۱.

حدیث ۴۳۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَعَ الْعِلْمِ وَشَرُّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَعَ الْجَهْلِ؛

خیر دنیا و آخرت، با دانش و شر دنیا و آخرت، با نادانی است.

بحار الأنوار، ج ۱، ص ۲۰۴، ح ۲۳.

حدیث ۴۳۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لُقْمَانَ قَالَ لِأَبْنِهِ: يَا بُنَيَّ! عَلَيْكَ بِمَجَالِسِ الْعُلَمَاءِ وَاسْتِمْعِ كَلَامَ الْحُكَمَاءِ، فَإِنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْقَلْبَ الْمَيِّتَ بِنُورِ الْحِكْمَةِ كَمَا يُحْيِي الْأَرْضَ الْمَيِّتَةَ بِوَابِلِ الْمَطَرِ؛

لقمان به پسرش گفت: فرزندم! همواره در مجلس دانشمندان باش و سخنان حکیمان را بشنو، که خداوند، دل مرده را به نور حکمت زنده می کند؛ همان گونه که زمین مرده را با باران سیل آسا، زنده می گرداند.

معجم الکبیر، ج ۸، ص ۱۹۹، ح ۷۸۱۰.

حدیث ۴۳۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَخْلَصَ لِلَّهِ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا، ظَهَرَتْ يَنَابِيعُ الْحِكْمَةِ مِنْ قَلْبِهِ عَلَى لِسَانِهِ؛

هر کس چهل روز خود را برای خدا خالص کند، چشمه های حکمت از قلب وی بر زبانش جاری می شود.

نهج الفصاحه، ح ۲۸۳۶.

حدیث ۴۳۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ، فَإِنَّ تَعَلُّمَهُ حَسَنَةٌ وَمُدَارَسَتَهُ تَسْبِيحٌ وَالْبَحْثُ عَنْهُ جِهَادٌ وَتَعْلِيمُهُ مَنْ لَا يَعْلَمُهُ صَدَقَةٌ وَبَذْلُهُ لِأَهْلِهِ قُرْبَةٌ؛ لِأَنَّهُ مَعَالِمُ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ وَسَالِكٌ بِطَالِبِهِ سَبِيلَ الْجَنَّةِ وَهُوَ أُنَيْسٌ فِي الْوَحْشَةِ وَصَاحِبٌ فِي الْوَحِيدَةِ وَدَلِيلٌ عَلَى السَّرَاءِ وَالضَّرَاءِ وَسِتْلَاحٌ عَلَى الْأَعْيَادِ وَزَيْنٌ لِلْإِخْلَاءِ. يَرْفَعُ اللَّهُ بِهِ أَقْوَامًا يَجْعَلُهُمْ فِي الْخَيْرِ أَيْمَةً يُقْتَدَى بِهِمْ، تُزْمَقُ أَعْمَالُهُمْ وَتُقْتَبَسُ آثَارُهُمْ وَتَرْغَبُ الْمَلَائِكَةُ فِي خَلَّتِهِمْ يَمْسَحُونَهُمْ فِي صَلَاتِهِمْ بِأَجْنِحَتِهِمْ وَيَسْتَعْفِرُ لَهُمْ كُلُّ شَيْءٍ حَتَّى حَيْتَانَ الْبُحُورِ وَهَوَامِّهَا وَسِبَاعِ الْبَرِّ وَأَنْعَامِهَا؛ لِأَنَّ الْعِلْمَ حَيَاةُ الْقُلُوبِ وَنُورُ الْأَبْصَارِ مِنَ الْعَمَى وَقُوَّةُ الْأَيْدِي مِنَ الضَّعْفِ. يُنْزِلُ اللَّهُ حَامِلَةَ مَنَازِلِ الْأَخْيَارِ وَيَمْنَحُهُ مَجَالِسَ الْأَبْرَارِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. بِالْعِلْمِ يُطَاعُ اللَّهُ وَيُعْبَدُ وَبِالْعِلْمِ يُعْرَفُ اللَّهُ وَيُؤَخَذُ وَبِالْعِلْمِ تُوَصَّلُ الْأَرْحَامُ وَبِهِ يُعْرَفُ الْحَلَالُ وَالْحَرَامُ وَالْعِلْمُ إِمَامُ الْعَمَلِ وَالْعَمَلُ تَابِعُهُ يُلْهِمُهُ اللَّهُ السُّعْدَاءَ وَيَحْرِمُهُ الْأَشْقِيَاءَ؛

علم بیاموزید که آموختن آن، نیکی است و خواندن و دوره کردن آن، تسبیح و بحث آن، جهاد و آموزشش به کسی که آن را نمی داند، صدقه و بذل آن به اهلش، مایه نزدیکی به خداست؛ چرا که علم، نشان دهنده حلال و حرام است و جوینده اش را به بهشت راهبری می کند و در وحشت، مونس و در تنهایی، همراه و در خوشی و ناخوشی، راهنما و ستیلاحی علیه دشمنان و زیوری برای همدلان است. خداوند، کسانی را با آن بالا- می برد و آنها را پیشوایان نیکی قرار می دهد که به ایشان اقتدا می کنند و به اعمالشان می نگرند و از آثارشان استفاده می شود و فرشتگان به دوستی آنها رغبت دارند و با بال هایشان آنها را در نماز لمس می کنند و هر چیزی، حتی ماهیان و جانوران دریاها و درندگان و چهارپایان خشکی برای آنها آمرزش می طلبند؛ چرا که دانش، حیات دلها و روشنایی دیدگان از نابینایی و توانایی پیکرها از ناتوانی است. خدا، حاملان دانش را به جایگاه های برگزیدگان می رساند و مجالس نیکان را در دنیا و آخرت ارزانی شان می گرداند. با علم، خداوند اطاعت و عبادت و شناخته و به خدایی گرفته می شود. با دانش، صله رحم انجام و حلال و حرام شناخته می شود. دانش، پیشوای عمل است و عمل، پیرو آن. خدا، آن را به نیکبختان الهام می کند و تیره بختان را از آن، محروم می دارد.

خصال، ص ۵۲۲، ح ۱۲.

حدیث ۴۳۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَعْمَى الْعَمَى عَمَى الضَّلَالَةِ بَعْدَ الْهُدَى وَ شَرُّ الْعَمَى عَمَى الْقَلْبِ؛
 کورترین کوری، کوری گمراهی بعد از هدایت است و بدترین کوری، کوری دل است.
 نور الثقلین، ج ۳، ص ۱۹۷، ح ۳۵۶.

حدیث ۴۳۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا عَلِيُّ! أَلْعَقْلُ مَا اكْتَسَبَتْ بِهِ الْجَنَّةُ وَ طَلَبَ بِهِ رِضَى الرَّحْمَنِ؛
 ای علی! عقل، چیزی است که با آن، بهشت و خشنودی خداوند مهربان به دست می آید.
 من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۶۹، ح ۵۷۶۲.

حدیث ۴۳۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّمَا يُدْرِكُ الْخَيْرُ كُلَّهُ بِالْعَقْلِ، وَ لَا دِينَ لِمَنْ لَا عَقْلَ لَهُ؛
 همه خوبی ها، با عقل شناخته می شوند و کسی که عقل ندارد، دین ندارد.
 تحف العقول، ص ۵۴.

حدیث ۴۳۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قَلْبٌ لَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ مِّنَ الْحِكْمَةِ، كَيْتِ خَرِبٍ، فَتَعَلَّمُوا وَ عَلَّمُوا وَ تَفَقَّهُوا وَ لَا تَمُوتُوا جُهَالًا، فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَغْزِرُ عَلَى الْجَهْلِ؛
 دلی که در آن حکمت نیست، مانند خانه ویران است؛ پس بیاموزید و تعلیم دهید، بفهمید و نادان نمیرید. به راستی که خداوند،
 بهانه ای را برای نادانی نمی پذیرد.
 کنز العمال، ح ۲۸۷۵۰.

حدیث ۴۳۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَعْدَلُ النَّاسِ مَنْ رَضِيَ لِلنَّاسِ مَا يَرْضَى لِنَفْسِهِ وَ كَرِهَ لَهُمْ مَا يَكْرَهُ لِنَفْسِهِ؛
 عادل ترین مردم، کسی است که برای مردم، همان را بپسندد که برای خود می پسندد و برای آنان نپسندد آنچه را برای خود نمی
 پسندد.
 نهج الفصاحه، ح ۳۴۰.

حدیث ۴۳۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهْمُ بِظُلْمِ أَحَدٍ غَفَرَ اللَّهُ مَا اجْتَرَمَ؛

هر کس صبح کند و قصد ظلم کردن به کسی را نداشته باشد، خداوند، جرم و گناه او را می بخشد.

کافی، ج ۲، ص ۳۳۲، ح ۸.

حدیث ۴۳۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْصَّدَقَةُ عَلَى وَجْهِهَا وَاضْطِنَاعُ الْمَعْرُوفِ وَبِرُّ الْوَالِدَيْنِ وَصِلَةُ الرَّحِمِ، تُحَوِّلُ الشَّقَاءَ سَعَادَةً وَتَزِيدُ فِي الْعُمْرِ وَتَقِي مَصَارِعَ الشُّوْءِ؛

صدقه بجا و نیکوکاری و نیکی به پدر و مادر و صله رحم، بدبختی را به خوشبختی تبدیل و عمر را زیاد و از مرگ بد، جلوگیری می کند.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۶۹.

حدیث ۴۳۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنْ أَحْبَبْتُمْ أَنْ يُحِبَّكُمْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَأَدُّوا إِذَا اتَّيَمْتُمْ وَأَصْدُقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ وَأَحْسِنُوا جَوَارَ مَنْ جَاوَرَكُمْ؛

اگر می خواهید که خدا و پیغمبر، شما را دوست بدارند، وقتی امانتی به شما سپردند به سلامت برگردانید و چون سخن گویند، راست گویند و با همسایگان خود به نیکی رفتار نمایید.

نهج الفصاحه، ح ۵۵۴.

حدیث ۴۳۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَدْلُ سَاعَةٍ، خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَبْعِينَ سَنَةً، قِيَامٌ لَيْلِهَا وَصِيَامُ نَهَارِهَا؛

ساعتی عدالت، بهتر از هفتاد سال عبادت است که شب هایش به نماز و روزهایش به روزه بگذرد.

مشکاة الأنوار، ص ۵۴۴.

حدیث ۴۳۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا حَكَمُوا بِغَيْرِ عَدْلٍ، إِزْتَفَعَتِ الْبَرَكَاتُ؛

هنگامی که به غیر عدالت حکم کنند، برکت ها از بین می روند.

معدن الجواهر، ص ۷۳.

حدیث ۴۳۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَقَى النَّاسَ مَنْ قَالَ الْحَقَّ فِيمَا لَهُ وَعَلَيْهِ؛

با تقواترین مردم، کسی است که حق را بگوید؛ به سودش باشد یا به ضررش.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۹۵، ح ۵۸۴۰.

حدیث ۴۳۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا لَا يَمْنَعَنَّ رَجُلًا مَهَابَةُ النَّاسِ أَنْ يَتَكَلَّمَ بِالْحَقِّ إِذَا عَلِمَهُ، أَلَا إِنَّ أَفْضَلَ الْجِهَادِ كَلِمَةُ حَقٍّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ؛

هان! مبادا ترس از مردم، مانع حق گویی کسی شود که حقیقت را می داند. بدانید که بالاترین جهاد، گفتن سخن حق در برابر حاکم ستمگر است.

مسند ابن حنبل، ج ۴، ص ۳۹، ح ۱۱۱۴۳.

حدیث ۴۳۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّابِقُونَ إِلَى ظِلِّ الْعَرْشِ، طُوبَى لَهُمْ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَمَنْ هُمْ؟ فَقَالَ: الَّذِينَ يَقْبَلُونَ الْحَقَّ إِذَا سَمِعُوهُ وَيَبْذُلُونَهُ إِذَا سُئِلُوهُ وَيَحْكُمُونَ لِلنَّاسِ كَحُكْمِهِمْ لِأَنْفُسِهِمْ؛

خوشا به سعادت سبقت جوینان به سایه عرش. گفتند: ای رسول خدا! آنان کیانند؟ فرمودند: آنان که چون حق را بشنوند بپذیرند و هرگاه حق از آنان خواسته شود، دریغ نکنند و برای مردم همان گونه قضاوت کنند که برای خود می کنند.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۹، ح ۱۹.

حدیث ۴۳۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ آتَاكُمْ مَعْرُوفًا فَكَافَرُوا، وَإِنْ لَمْ تَجِدُوا مَا تُكَافِرُونَهُ فَادْعُوا اللَّهَ لَهُ حَتَّى تَظُنُّوا أَنَّكُمْ قَدْ كَافَرْتُمُوهُ؛

هر کس به شما نیکی کرد، جبران کنید و اگر نتوانستید، آن قدر برای او دعا کنید که مطمئن شوید تلافی کرده اید.

تحف العقول، ص ۲۱۸.

حدیث ۴۳۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ آتَى إِلَيْهِ مَعْرُوفٌ فَوَجَدَ فُلَيْتَيْنِ عَلَيْهِ، فَإِنَّ مَنْ أَتَى عَلَيْهِ فَقَدْ شَكَرَهُ، وَمَنْ كَتَمَهُ فَقَدْ كَفَرَهُ؛

هر کسی که به او احسانی می شود و او توان [جبران] آن را دارد، باید جبران کند و اگر توان [جبران] ندارد، باید از آن، قدردانی کند؛ زیرا کسی که از احسانی قدردانی می کند، در واقع، شکر آن را به جا آورده است و هر کس که احسان دیگران را نادیده می گیرد، در واقع، کفران نعمت کرده است.

کنز العمال، ح ۱۶۵۶۷.

حدیث ۴۳۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ رَبَّكُمْ وَاحِدٌ وَإِنَّ آبَاءَكُمْ وَاحِدٌ وَدِينَكُمْ وَاحِدٌ وَنَبِيِّكُمْ وَاحِدٌ، وَلَا فَضْلَ لِعَرَبِيٍّ عَلَى عَجَمِيٍّ وَلَا عَجَمِيٍّ عَلَى عَرَبِيٍّ وَلَا أَحْمَرَ عَلَى أَسْوَدَ وَلَا أَسْوَدَ عَلَى أَحْمَرَ إِلَّا بِالتَّقْوَى؛

پروردگار، پدر، دین و پیامبر شما، یکی است، هیچ عربی بر غیر عرب و هیچ غیر عربی بر عرب و هیچ سرخ پوستی بر سیاه پوست و هیچ سیاه پوستی بر سرخ پوست برتری ندارد، جز به تقوا.

کنز العمال، ح ۵۶۵۵.

حدیث ۴۳۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ أَنْ يَكُونَ أَعَزَّ النَّاسِ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ - عَزَّ وَجَلَّ -؛

هر کس می خواهد عزیزترین مردم باشد، باید تقوای الهی پیشه کند.

کنز الفوائد، ص ۱۶۴.

حدیث ۴۴۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جِمَاعُ التَّقْوَى فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ»؛

عصاره تقوا در این گفته خداوند آمده است: خداوند، به عدالت و نیکی فرمان می دهد.

مشکاة الأنوار، ص ۹۵.

از ۴۴۰۱ تا ۴۶۰۰**حدیث ۴۴۰۱**

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا رَأَيْتَ مِنْ أَخِيكَ ثَلَاثَ خِصَالٍ، فَارْجُهُ: الْحَيَاءُ وَالْأَمَانَةُ وَالصِّدْقُ؛

هر گاه در برادر (دینی) خود، سه صفت دیدی، به او امیدوار باش: حیا، امانتداری و راستگویی.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۵.

حدیث ۴۴۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَنْظُرُوا إِلَى كَثْرَةِ صَلَاتِهِمْ وَصَوْمِهِمْ وَكَثْرَةِ حَجِّهِ وَالْمَعْرُوفِ وَطَنَطْنَتِهِمْ بِاللَّيْلِ، وَلَكِنْ انظُرُوا إِلَى صِدْقِ الْحَدِيثِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ؛

به زیادی نماز و روزه و حج و نیکی و ورد و ذکر شبانه مردم نگاه نکنید، بلکه به راستگویی و امانتداری آنان توجه نمایید.
عیون اخبار الرضا، ج ۱، ص ۵۶، ح ۱۹۷.

حدیث ۴۴۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ أَتَقَى النَّاسِ فَلْيَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ؛
هر کس دوست دارد با تقواترین مردم باشد، باید به خدا توکل کند.
من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۴۰۰، ح ۵۸۵۸.

حدیث ۴۴۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: مَنْ أَتَقَى النَّاسِ؟ قَالَ: أَمَرَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَوْصَلَهُمْ لِلرَّحِمِ؛
از رسول خدا صلی الله علیه و آله سؤال شد: با تقواترین مردم کیست؟ فرمودند: کسی که بیشتر امر به معروف و نهی از منکر و صله
رحم نماید.
کنز العمال، ح ۸۴۷۴.

حدیث ۴۴۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا يَكُونُ الرَّجُلُ مِنَ الْمُتَّقِينَ حَتَّى يُحَاسِبَ نَفْسَهُ أَشَدَّ مِنْ مُحَاسِبَةِ الشَّرِيكِ شَرِيكُهُ، فَيَعْلَمَ مِنْ أَيْنَ مَطْعَمُهُ وَمِنْ أَيْنَ مَشْرَبُهُ وَمِنْ أَيْنَ
مَلْبَسُهُ، أَمِنْ جِلِّ أُمَّ مِنْ حَرَامٍ؛
از تقوایبندگان نیست مگر کسی که از خود، سخت تر از حسابرسی شریک از شریک، حساب کشی کند و بداند که خوراک،
آشامیدنی و لباسش از کجا آمده، آیا از حلال است یا حرام؟
مکارم الأخلاق، ص ۴۶۸.

حدیث ۴۴۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِعْمَلْ بِفَرَائِضِ اللَّهِ تَكُنْ أَتَقَى النَّاسِ؛
به واجبات خدا عمل کن، تا با تقواترین مردم باشی.
کافی، ج ۲، ص ۸۲، ح ۴.

حدیث ۴۴۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَمَامُ التَّقْوَى أَنْ تَعْلَمَ مَا جَهِلْتَ وَتَعْمَلَ بِمَا عَلِمْتَ؛

تمام تقوا این است که آنچه را نمی دانی، بیاموزی و بدانچه می دانی، عمل کنی.

تنبيه الخواطر، ج ۲، ص ۱۲۰.

حدیث ۴۴۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلْعِلْمُ حَيَاةُ الْإِسْلَامِ وَعِمَادُ الْإِيمَانِ وَمَنْ عَلِمَ عِلْمًا، أَتَمَّ اللَّهُ لَهُ أَجْرَهُ وَمَنْ تَعَلَّمَ فَعَمِلَ، عَلَّمَهُ اللَّهُ مَا لَمْ يَعْلَمْ؛

علم، حیات اسلام و تکیه گاه ایمان است و هر کس علمی بیاموزد، خداوند، پاداش او را تمام گرداند و هر کس بیاموزد و عمل کند، خداوند، تعلیم دهد به او آنچه را که نمی داند.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۱۹.

حدیث ۴۴۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنَّهُ تَلَا... «الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيُبَلِّغَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا» قَالَ: أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَقْلًا وَأَوْرَعُ عَنِ مَحَارِمِ اللَّهِ وَأَشْرَعُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ؛

نقل شده که پیامبر صلی الله علیه و آله این آیه را تلاوت فرمودند: «آن کس که مرگ و زندگی را آفرید تا شما را بیازماید که کدام یک از شما بهتر عمل می کنید». سپس فرمودند: (تا بیازماید) کدام یک از شما، عاقل تر، از محرمات الهی، پرهیزکارتر و در طاعت الهی، شتابان تر است.

بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۲۳۳.

حدیث ۴۴۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ فَقَدْ قَامَتْ قِيَامَتُهُ، يَرَى مَا لَهُ مِنْ خَيْرٍ وَشَرٍّ؛

هرگاه یکی از شما بمیرد، قیامتش برپا می شود و خوبی ها و بدی های خود را می بیند.

کنز العمال، ح ۴۲۱۲۳.

حدیث ۴۴۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُلْهِينَكَ الدُّنْيَا وَشَهَوَاتِهَا، فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: «أَفْحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ»؛

دنیا و هوس های آن تو را سرگرم نکند؛ زیرا خداوند متعال می فرماید: «آیا گمان کردید که شما را بیهوده آفریده ایم و به سوی ما باز گردانده نمی شوید؟!»

مکارم الأخلاق، ص ۴۵۳.

حدیث ۴۴۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَى لِلْمُخْلِصِينَ، أَوْلَيْكَ مَصَابِيحُ الْهُدَى تَنْجَلِي عَنْهُمْ كُلُّ فِتْنَةٍ ظَلَمَاءُ؛

خوشا به سعادت بندگان مُخلص خدا! آنان چراغ های هدایت اند که هر فتنه تاریکی، به وسیله آنها برطرف می شود.

الترغیب والترهیب، ج ۱، ص ۵۴، ح ۵.

حدیث ۴۴۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِنْفَانِ مِنْ أُمَّتِي إِذَا صَلَحَا، صَلَحَتْ أُمَّتِي وَإِذَا فَسَدَا، فَسَدَتْ أُمَّتِي. قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَمَنْ هُمَا؟ قَالَ: أَلْفُقَهَاءُ وَالْأُمَرَاءُ؛

دو گروه از امت من، اگر صالح شوند، امت صالح می شوند و اگر فاسد شوند، امت فاسد می شوند. عرض شد: ای رسول خدا! آن دو گروه کدامند؟ فرمودند: عالمان و حاکمان.

خصال، ص ۳۷.

حدیث ۴۴۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَمَالِكُمْ أَعْمَالِكُمْ، كَمَا تَكُونُونَ يُؤَلَّى عَلَيْكُمْ؛

کارگزاران شما [نتیجه] اعمال شما هستند، همان گونه که هستید، بر شما حکومت می شود.

شرح شهاب الأخبار، ص ۲۶۰.

حدیث ۴۴۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْصِفِ النَّاسَ مِنْ نَفْسِكَ وَأَنْصِحِ الْأُمَّةَ وَأَرْحَمْهُمْ، فَإِذَا كُنْتَ كَذَلِكَ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَى أَهْلِ بَلَدِهِ أَنْتَ فِيهَا وَارَادَ أَنْ يُنْزَلَ عَلَيْهِمُ

الْعَذَابَ، نَظَرَ إِلَيْكَ فَرَحِمَهُمْ بِكَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: «وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقَرْيَةَ بِظُلْمٍ وَأَهْلِهَا مُصْلِحُونَ»؛

با مردم، منصفانه رفتار کن و خیرخواه و مهربان آنان باش؛ زیرا اگر چنین بودی و خداوند، بر مردم آبادی که تو در آن به سر می بری، خشم گرفت و خواست بر آنان عذاب فرو فرستد، به تو نگاه می کند و به خاطر تو، به آنان رحم می کند. خدای متعال می

فرماید: «و پروردگار تو، هرگز بر آن نبوده که شهرهایی را که مردمش درستکارند، به ستمی، هلاک کند».

مکارم الأخلاق، ص ۴۵۷.

حدیث ۴۴۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ اسْتِخَارَةُ اللَّهِ وَرِضَاهُ بِمَا قَضَى اللَّهُ وَ مِنْ شِقْوَةِ ابْنِ آدَمَ تَزْكُهُ اسْتِخَارَةُ اللَّهِ وَ سَخَطُهُ بِمَا قَضَى اللَّهُ؛

از خوشبختی انسان، درخواست خیر از خداوند و خشنودی به خواست اوست. و از بدبختی انسان است که از خدا، درخواست خیر نکند و به خواست او ناخشنود باشد.

تحف العقول، ص ۵۵.

حدیث ۴۴۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكَلِّمْ خَيْرًا أَوْ لِيَسْكُتْ؛
 هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد، باید سخن خیر بگوید یا سکوت نماید.
 نهج الفصاحه، ح ۲۹۱۵.

حدیث ۴۴۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا وَقَفَ الْعِبَادُ نَادَى مُنَادٍ لِيَقُمَ مَنْ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَيَدْخُلِ الْجَنَّةَ. قِيلَ: مَنْ ذَا الَّذِي أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ؟ قَالَ: الْعَافُونَ عَنِ النَّاسِ؛
 هنگامی که بندگان در پیشگاه خدا می ایستند، آوازدهنده ای ندا دهد: آن کس که مزدش با خداست برخیزد و به بهشت رود.
 گفته می شود: چه کسی مزدش با خداست؟ می گوید: گذشت کنندگان از مردم.
 کنز العمال، ح ۷۰۰۹.

حدیث ۴۴۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِقْبَلِ الْحَقَّ مِمَّنْ آتَاكَ بِهِ، صَغِيرٍ أَوْ كَبِيرٍ، وَإِنْ كَانَ بَغِيضًا، وَازْدُدِ الْبَاطِلَ عَلَى مَنْ جَاءَ بِهِ، مِنْ صَغِيرٍ أَوْ كَبِيرٍ وَإِنْ كَانَ حَبِيبًا؛
 حق را از هر کس که برایت آورد، کوچک باشد یا بزرگ، بپذیر، هر چند دشمنت باشد و باطل را، کوچک یا بزرگ، هر کس
 گوید، به خودش برگردان، هر چند دوست باشد.
 کنز العمال، ح ۴۳۱۵۲.

حدیث ۴۴۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَعَاَفَوْا تَشَقُّطِ الصَّغَائِرِ بَيْنَكُمْ؛
 از یکدیگر گذشت کنید، تا کینه های میان شما از بین برود.
 کنز العمال، ح ۷۰۰۴.

حدیث ۴۴۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ عَفَا عَنْ مَظْلَمَةٍ، أَبَدَلَهُ اللَّهُ بِهَا عِزًّا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛
 هر کس از ظلمی که در حق او شده، گذشت کند، خداوند، به جای آن، در دنیا و آخرت به او عزت می بخشد.
 امالی طوسی، ص ۱۸۲.

حدیث ۴۴۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَقْرَبُكُمْ عِدَا مَنِّي فِي الْمُؤَقَفِ، أَصْدَقُكُمْ لِلْحَدِيثِ وَأَدَاكُمْ لِلْأَمَانَةِ وَأَوْفَاكُمْ بِالْعَهْدِ وَأَحْسَنُكُمْ خُلُقًا وَأَقْرَبُكُمْ مِنَ النَّاسِ؛

نزدیک ترین شما به من در قیامت: راستگوترین، امانتدارترین، وفادارترین به عهد و پیمان، خوش اخلاق ترین و نزدیک ترین شما به مردم است.

امالی طوسی، ص ۲۲۹.

حدیث ۴۴۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُفِئِ إِذَا وَعَدَ؛

هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد، هرگاه وعده می دهد، باید وفا کند.

کافی، ج ۲، ۳۶۴، ح ۲.

حدیث ۴۴۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ لَيْسَ لِأَحَدٍ مِنَ النَّاسِ فِيهِنَّ رُخْصَةٌ: بَرُّ الْوَالِدَيْنِ مُسْلِمًا كَانَ أَوْ كَافِرًا وَالْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ لِمُسْلِمٍ أَوْ كَافِرًا وَأَدَاءُ الْأَمَانَةِ إِلَى مُسْلِمٍ كَانَ أَوْ كَافِرًا؛

سه چیز است که ترک آن برای هیچ کس جایز نیست: نیکی به پدر و مادر، مسلمان باشند یا کافر، وفای به عهد با مسلمان یا کافر و ادای امانت به مسلمان یا کافر.

جامع الصغیر، ج ۲، ص ۷۱۶، ح ۳۴۶۹.

حدیث ۴۴۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَامَلَ النَّاسَ فَلَمْ يَظْلِمْهُمْ وَحَدَّ ثَمَّ فَلَمْ يَكْذِبْهُمْ وَوَعَدَهُمْ فَلَمْ يَخْلِفْهُمْ فَهُوَ مِمَّنْ كَمَلَتْ مَرْوَتُهُ وَظَهَرَتْ عَدَالَتُهُ وَوَجِبَتْ أُخُوَّتُهُ وَحُرِّمَتْ غَيْبَتُهُ؛

هر کس در معاشرت با مردم به آنان ظلم نکند، دروغ نگوید، خلف وعده ننماید، جوانمردیش کامل، عدالتش آشکار، برادری با او واجب و غیبتش حرام است.

خصال، ص ۲۰۸.

حدیث ۴۴۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَهِيَ رَاجِعَةٌ عَلَى صَاحِبِهَا: الْبَغْيُ وَالْمَكْرُ وَالنَّكْثُ؛

سه خصلت است که در هر کس باشد (آثارش) به خود او بر می‌گردد: ظلم کردن، فریب دادن و تخلف از وعده. نهج الفصاحه، ح ۱۲۸۱.

حدیث ۴۴۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ مَنْ لَمْ تَكُنْ فِيهِ فَلَيْسَ مِنِّي وَلَا مِنَ اللَّهِ - عَزَّ وَجَلَّ - . قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَمَا هُنَّ؟ قَالَ: حِلْمٌ يَرُدُّ بِهِ جَهْلَ الْجَاهِلِ وَحُسْنَ خُلُقٍ يَعِيشُ بِهِ فِي النَّاسِ وَوَرَعٌ يَحْجُزُهُ عَنِ مَعَاصِي اللَّهِ - عَزَّ وَجَلَّ - ؛

سه چیز است که هر کس نداشته باشد، نه از من است و نه از خدای - عز و جل - . عرض شد: ای رسول خدا! آنها کدامند؟ فرمودند: بردباری که به وسیله آن جهالت نادان را دفع کند، اخلاق خوش که با آن در میان مردم زندگی کند و پارسایی که او را از نافرمانی خدا باز دارد.

خصال، ص ۱۴۵، ح ۱۷۲.

حدیث ۴۴۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَهُمُّ الْعَبْدُ بِالْحَسَنَةِ فَيَعْمَلُهَا فَإِنْ هُوَ لَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ عَشْرًا، وَيَهُمُّ بِالسَّيِّئَةِ أَنْ يَعْمَلَهَا فَإِنْ لَمْ يَعْمَلْهَا لَمْ يُكْتَبْ عَلَيْهِ شَيْءٌ وَإِنْ هُوَ عَمِلَهَا أُجِّلَ سَبْعَ سَاعَاتٍ، وَقَالَ صَاحِبُ الْحَسَنَاتِ لِصَاحِبِ السَّيِّئَاتِ وَهُوَ صَاحِبُ الشَّمَالِ لَا تَعْجَلْ عَسَى أَنْ يُتْبِعَهَا بِحَسَنَةٍ تَمْحُوهَا، فَإِنَّ اللَّهَ - عَزَّ وَجَلَّ - يَقُولُ: «إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ» أَوْ الْأَسْتِغْفَارِ، فَإِنْ هُوَ قَالَ: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَاتَّوْبُ إِلَيْهِ، لَمْ يُكْتَبْ عَلَيْهِ شَيْءٌ، وَإِنْ مَضَتْ سَبْعَ سَاعَاتٍ وَلَمْ يُتْبِعْهَا بِحَسَنَةٍ وَاسْتَغْفَرَ قَالَ صَاحِبُ الْحَسَنَاتِ لِصَاحِبِ السَّيِّئَاتِ: أَكْتُبُ عَلَى الشَّقِيِّ الْمَحْرُومِ؛

بنده، قصد می‌کند کار خوبی انجام دهد، اگر [مانعی پیش می‌آید و] آن کار را انجام ندهد، خداوند به سبب تبت خوب او یک ثواب برایش می‌نویسد و اگر آن را انجام دهد، ده ثواب برایش می‌نویسد و اگر تصمیم بگیرد کار بدی انجام بدهد، اگر آن را انجام ندهد، گناهی برایش نوشته نمی‌شود و اگر انجامش دهد، هفت ساعت مهلت داده می‌شود و فرشته مأمور ثبت خوبی‌ها، به فرشته ثبت بدی‌ها که فرشته سمت چپ است، می‌گوید: شتاب مکن. شاید به دنبال آن کار بد، کار خوبی انجام دهد که آن بدی را پاک نماید؛ زیرا خدای - عز و جل - می‌فرماید: «همانا، خوبی‌ها، بدی‌ها را از بین می‌برند» یا شاید آمرزش بخواند. پس اگر بگوید: «اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَاتَّوْبُ إِلَيْهِ» گناهی بر او نوشته نمی‌شود؛ ولی چنانچه هفت ساعت بگذرد و بعد از آن گناه، ثوابی نکند و آمرزش نخواهد، فرشته مأمور ثبت خوبی‌ها، به فرشته مأمور ثبت بدی‌ها و گناهان می‌گوید: بنویس بر ضد این بدبخت محروم!

کافی، ج ۲، ص ۴۲۹، ح ۴.

حدیث ۴۴۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّهُ مَعَ الْبِرِّ وَهُمَا فِي الْجَنَّةِ وَإِنَّاكُمْ وَالْكَذِبَ فَإِنَّهُ مَعَ الْفُجُورِ وَهُمَا فِي النَّارِ؛

شما را سفارش می‌کنم به راستگویی، که راستگویی با نیکی همراه است و هر دو در بهشت اند و از دروغگویی پرهیزید که

دروغگویی همراه با بدکاری است و هر دو در جهنم اند.

نهج الفصاحه، ح ۱۹۷۶.

حدیث ۴۴۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا زَعِيمٌ بَيْتِي فِي رَبِّصِ الْجَنَّةِ وَبَيْتِي فِي وَسْطِ الْجَنَّةِ وَبَيْتِي فِي أَعْلَى الْجَنَّةِ، لِمَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا وَلِمَنْ تَرَكَ الْكُذْبَ وَ
إِنْ كَانَ هَازِلًا وَلِمَنْ حَسَّنَ خُلُقَهُ؛

من برای کسی که بگومگو را رها کند، هر چند حق با او باشد، و برای کسی که دروغ گفتن را اگر چه به شوخی باشد، ترک
گوید، و برای کسی که اخلاقش را نیکو گرداند، خانه ای در حومه بهشت و خانه ای در مرکز بهشت و خانه ای در بالای بهشت
ضمانت می کنم.

خصال، ص ۱۴۴، ح ۱۷۰.

حدیث ۴۴۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّمَا مُسْلِمِينَ تَهَاَجَرَا فَمَكَثْنَا ثَلَاثًا لَا يَصِيحُ طَلْحَانُ إِلَّا كَانَا خَارِجِينَ مِنَ الْأَسْلَامِ، وَلَمْ يَكُنْ بَيْنَهُمَا وَلَا يَهُمَا سَبَقَ إِلَى كَلَامِ أَخِيهِ كَانَ
السَّابِقَ إِلَى الْجَنَّةِ يَوْمَ الْحِسَابِ؛

دو مسلمانی که سه روز با هم قهر کنند و آشتی ننمایند، هر دو از اسلام بیرون می روند و میان آنان هیچ پیوند دینی نیست. و هر
کدام از آنها پیش از دیگری با برادرش حرف بزند، در روز قیامت زودتر به بهشت می رود.

کافی، ج ۲، ص ۳۴۵، ح ۵.

حدیث ۴۴۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْإِخْتِلَافَ وَالتَّنَازُعَ وَالتَّشَبُّطَ، مِنْ أَمْرِ الْعَجْزِ وَالضَّعْفِ وَهُوَ مِمَّا لَا يُجِبُهُ اللَّهُ وَلَا يُعْطَى عَلَيْهِ النَّصْرَ وَالظَّفَرَ؛

اختلاف و کشمکش و پشت هم اندازی، از ناتوانی و سستی است و خداوند، نه آن را دوست دارد و نه با آن یاری و پیروزی می
دهد.

بحار الأنوار، ج ۲۰، ص ۱۲۶

حدیث ۴۴۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ أَنْ تُسْتَجَابَ دَعْوَتُهُ وَأَنْ تُكْشَفَ كُرْبَتُهُ فَلْيَفْرَجْ عَنْ مُعْسِرٍ؛

هر کس می خواهد دعایش مستجاب شود و غمش از بین برود، باید گره از کار گرفتاری باز کند.

نهج الفصاحه: ح ۲۹۶۱.

حدیث ۴۴۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الطَّاعِمُ الشَّاكِرُ، لَهُ مِنَ الْأَجْرِ كَأَجْرِ الصَّائِمِ الْمُحْتَسِبِ، وَالْمُعَافَى الشَّاكِرُ، لَهُ مِنَ الْأَجْرِ كَأَجْرِ الْمُبْتَلَى الصَّابِرِ، وَالْمُعْطَى الشَّاكِرُ، لَهُ مِنَ الْأَجْرِ كَأَجْرِ الْمَحْرُومِ الْقَانِعِ؛

سیرِ سپاسگزار، اجرش همانند روزه داری است که برای خدا روزه می گیرد. تندرستِ سپاسگزار، همانند آن اجری را دارد که بیمارِ شکیبا، و بخشنده سپاسگزار، همان اجر را دارد که تنگدست قانع.

کافی، ج ۲، ص ۹۴، ح ۱.

حدیث ۴۴۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جِمَاعُ الْخَيْرِ خَشْيَةُ اللَّهِ؛

عصاره همه خوبی ها، ترس از خداست.

المواعظ العددیه، ص ۳۲.

حدیث ۴۴۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْبُكَاءُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ نَجَاةٌ مِنَ النَّارِ؛

گریه از ترس خدا، مایه نجات از دوزخ است.

جامع الأحادیث، ص ۶۴.

حدیث ۴۴۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَامَلَ النَّاسَ فَلَمْ يَظْلِمْهُمْ وَ حَرَدَتْهُمْ فَلَمْ يَكْدِبْهُمْ وَ وَعَدَهُمْ فَلَمْ يَخْلِفْهُمْ فَهُوَ مِمَّنْ كَمَلَتْ مُرُوَّتُهُ وَ ظَهَرَتْ عَدَالَتُهُ وَ وَجِبَتْ أُخُوَّتُهُ وَ حُرِّمَتْ غَيْبَتُهُ؛

هر کس در معاشرت با مردم به آنان ظلم نکند، دروغ نگوید و خلف وعده ننماید، جوانمردیش کامل، عدالتش آشکار، برادری با او واجب و غیبتش حرام است.

خصال، ص ۲۰۸، ح ۲۸.

حدیث ۴۴۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَلَا تَأْتُوا حَتَّى تَحَابُّوا أَوْ لَا أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ؟ أَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ؛

به خدایی که جانم در اختیار اوست، وارد بهشت نمی شوید مگر مؤمن شوید و مؤمن نمی شوید، مگر این که یکدیگر را دوست

بدارید. آیا می خواهید شما را به چیزی راهنمایی کنم که با انجام آن، یکدیگر را دوست بدارید؟ سلام کردن بین یکدیگر را رواج دهید.

مشکاة الأنوار، ص ۱۵۷.

حدیث ۴۴۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ النَّارِ؟ كُلُّ عُتْلٍ جَوَاطِ مُسْتَكْبِرٍ؛

آیا شما را از اهل دوزخ آگاه نکنم؟ هر درشتخویِ خشنِ متکبر.

الترغیب والترهیب، ج ۳، ص ۵۶۳، ح ۱۶.

حدیث ۴۴۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُعَذِّبُ اللَّهُ اللِّسَانَ بِعَذَابٍ لَا يُعَذِّبُ بِهِ شَيْئًا مِنَ الْجَوَارِحِ. فَيَقُولُ: أَي رَبِّ! عَذَّبْتَنِي بِعَذَابٍ لَمْ تُعَذِّبْ بِهِ شَيْئًا؟! فَيُقَالُ لَهُ: خَرَجْتَ مِنْكَ كَلِمَةً فَبَلَعْتَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا، فَسَفِكَ بِهَا الدَّمَ الْحَرَامَ وَانْتَهَبَ بِهَا الْأَمْالَ الْحَرَامَ وَانْتَهَكَ بِهَا الْفُرْجَ الْحَرَامَ؛

خداوند! زبان را عذابی دهد که هیچ یک از اعضای دیگر را چنان عذابی ندهد. زبان گوید: ای پروردگار! مرا عذابی دادی که هیچ چیز را چنان عذاب ندادی؟! در پاسخش گفته شود: سخنی از تو بیرون آمد و به شرق و غرب زمین رسید و به واسطه آن خونی به ناحق ریخته شد و مالی به غارت رفت و ناموسی هتک شد.

کافی، ج ۲ ص ۱۱۵، ح ۱۶.

حدیث ۴۴۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الذَّنْبُ شَوْمٌ عَلَى غَيْرِ فَاعِلِهِ إِنْ عَيَّرَهُ ابْتُلِيَ بِهِ وَإِنْ أَعْتَابَهُ أُنِّمَ وَإِنْ رَضِيَ بِهِ شَارَكَهُ؛

گناه برای غیر گناهکار نیز شوم است. اگر گناهکار را سرزنش کند، به آن مبتلا می شود، اگر از او غیبت کند گناهکار شود و اگر به گناه او راضی باشد، شریک وی است.

نهج الفصاحه، ح ۱۶۲۳.

حدیث ۴۴۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُؤْتِي بِأَحَدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَوْفَقُ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَيُدْفَعُ إِلَيْهِ كِتَابُهُ فَلَا يَرَى حَسَنَاتِهِ، فَيَقُولُ: إِلَهِي! لَيْسَ هَذَا كِتَابِي فَإِنِّي لَا أَرَى فِيهَا طَاعَتِي! فَيُقَالُ لَهُ: إِنَّ رَبَّكَ لَا يَضِلُّ وَلَا يَنْسَى. ذَهَبَ عَمَلُكَ بِأَعْتِيَابِ النَّاسِ. ثُمَّ يُؤْتِي بِأَخْرَ وَيُدْفَعُ إِلَيْهِ كِتَابُهُ فَيَرَى فِيهِ طَاعَاتٍ كَثِيرَةً، فَيَقُولُ:

إِلَهِي مَا هَذَا كِتَابِي فَإِنِّي مَا عَمِلْتُ هَذِهِ الطَّاعَاتِ! فَيُقَالُ: لِأَنَّ فُلَانًا اغْتَابَكَ فَدَفَعَتْ حَسَنَاتُهُ إِلَيْكَ؛

روز قیامت، فردی را می آورند و او را در پیشگاه خداوند ننگه می دارند و کارنامه اش را به او می دهند، اما حسنات خود را در آن نمی بیند. عرض می کند: الهی! این کارنامه من نیست! زیرا من در آن، طاعات خود را نمی بینم! به او گفته می شود: پروردگار تو،

نه خطا می کند و نه فراموش. عمل تو به سبب غیبت کردن از مردم بر باد رفت. سپس مرد دیگری را می آورند و کارنامه اش را به او می دهند. در آن طاعت بسیاری را مشاهده می کند. عرض می کند: الهی! این کارنامه من نیست! زیرا من این طاعات را بجا نیاورده ام! گفته می شود: فلانی از تو غیبت کرد، حسنات او به تو داده شد.
جامع الأخبار، ص ۴۱۲.

حدیث ۴۴۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ النَّاسِ الظَّانُّونَ وَ شَرُّ الظَّانِّينَ الْمُتَجَسِّسُونَ وَ شَرُّ الْمُتَجَسِّسِينَ الْقَوَالُونَ وَ شَرُّ الْقَوَالِينَ الْهَتَّاكُونَ؛

بدترین مردم، بدگمانانند و بدترین بدگمانان، تجسس کنندگانند و بدترین تجسس کنندگان، بازگوکنندگانند و بدترین بازگوکنندگان، پرده درانند.

مستدرک الوسائل، ج ۹، ص ۱۴۷، ح ۱۵.

حدیث ۴۴۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلْغَيْبَةُ أَسْرَعُ فِي دِينِ الرَّجُلِ الْمُسْلِمِ مِنَ الْأَكْلَةِ فِي جَوْفِهِ؛

غیبت کردن، در (نابودی) دین مسلمان، مؤثرتر از خوره در درون اوست.

کافی، ج ۲، ص ۳۵۷، ح ۱.

حدیث ۴۴۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَرَعُونَ عَنْ ذِكْرِ الْفَاجِرِ حَتَّى يَعْرِفَهُ النَّاسُ؟! فَادُّكُرُوا الْفَاجِرَ بِمَا فِيهِ يَخْذَرُهُ النَّاسُ؛

آیا از بردن نام بدکار برای این که مردم او را بشناسند خودداری می کنید؟ بدکار را با اعمال و کردارش معرفی کنید، تا مردم از او برحذر باشند.

کنز العمال، ح ۸۰۷۰.

حدیث ۴۴۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَتَرَ أَخَاهُ فِي فَاحِشَةٍ رَأَاهَا عَلَيْهِ، سَتَرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

هر کس از برادر [دینی] خود، کار زشتی مشاهده کند و آن را بپوشاند، خداوند، در دنیا و آخرت، عیب پوش او خواهد بود.

کنز العمال، ح ۶۳۹۲.

حدیث ۴۴۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اتَّقُوا دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ وَإِنْ كَانَ كَافِرًا فَإِنَّهَا لَيْسَ دُونَهَا حِجَابٌ؛

از نفرین مظلوم بترسید اگر چه کافر باشد؛ زیرا در برابر نفرین مظلوم، پرده و مانعی نیست.

نهج الفصاحه، ح ۴۸.

حدیث ۴۴۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ النَّاسَ إِذَا رَأَوْا الظَّالِمَ فَلَمْ يَأْخُذُوا عَلَى يَدَيْهِ أَوْشَكَ أَنْ يَعْمَهُمُ اللَّهُ بِعِقَابٍ مِنْهُ؛

مردم آنگاه که ظالم را ببینند و او را باز ندارند، انتظار می رود که خداوند همه را به عذاب خود گرفتار سازد.

نهج الفصاحه، ح ۸۳۳.

حدیث ۴۴۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَدَّبُوا أَوْلَادَكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِهِمْ. قِيلَ: وَكَيْفَ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ: بِإِطْعَامِهِمُ الْحَلَالَ؛

فرزندانتان را در رحم مادرانشان تربیت کنید. سؤال شد: این چطور ممکن است، ای رسول خدا؟ فرمودند: با خوراندن غذای حلال

(به مادرانشان).

جنگ مهدوی، ص ۱۳۲.

حدیث ۴۴۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَيْتٌ لَا صَبِيَّانَ فِيهِ لَا بَرَكَهَ فِيهِ؛

خانه ای که کودک در آن نباشد، برکت ندارد.

کنز العمال، ح ۴۴۴۲۵.

حدیث ۴۴۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصَابَ فِي الدُّنْيَا ذَنْبًا فَعَقِبَ بِهِ، فَاللَّهُ أَعْدَلُ مِنْ أَنْ يُنْصِيَ عِقَابَتَهُ عَلَى عَبْدِهِ، وَمَنْ أَذْنَبَ ذَنْبًا فِي الدُّنْيَا فَسَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ، فَاللَّهُ أَكْرَمُ

مَنْ أَنْ يَعُودَ فِي شَيْءٍ قَدْ عَفَا عَنْهُ؛

هر کس در دنیا به گناهی گرفتار شود و به خاطر آن، مجازات گردد، خداوند، عادل تر از آن است که [در قیامت] مجازات آن گناه

را بر بنده اش تکرار نماید و هر کس در دنیا گناهی مرتکب شود و خداوند، آن را بپوشاند (ببخشد)، خدا بزرگوارتر از آن است که

عفو خود را باز پس گیرد.

سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۸۶۸، ح ۲۶۰۴.

حدیث ۴۴۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلِيُّ! ... لَا تُصَادِقُ أَكِلَ الرِّبَا فَإِنَّهُ يُبَارِزُ اللَّهَ ، لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ: «فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَادْنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ»؛ ای علی! با رباخوار رفاقت نکن؛ زیرا او با خداوند به مبارزه برخواسسته. چون خداوند متعال می فرماید: «اگر دست از رباخواری برنداشتید، پس به خدا و رسولش اعلان جنگ دهید».

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۴۶، ح ۱۸۹.

حدیث ۴۴۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكَلَ الرِّبَا مَلَأَ اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ - بَطْنَهُ مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ بِقَدْرِ مَا أَكَلَ، وَإِنْ اِكْتَسَبَ مِنْهُ مَالًا لَا يَقْبَلُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْهُ شَيْئًا مِنْ عَمَلِهِ، وَ لَمْ يَزَلْ فِي لَعْنَةِ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ مَا كَانَ عِنْدَهُ مِنْهُ قِيرَاطٌ (وَاحِدٌ)؛ هر کس ربا بخورد، خداوند - عز و جل - به اندازه ربایی که خورده، شکمش را از آتش دوزخ پر کند و اگر از طریق ربا، مالی به دست آورد، خدای تعالی هیچ عمل او را نپذیرد و تا زمانی که قیراطی (کمترین مقدار) از مال ربا نزدش باشد، پیوسته خداوند و فرشتگانش او را نفرین کنند.

ثواب الأعمال، ص ۲۸۵.

حدیث ۴۴۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا ظَهَرَ الزُّنَا وَالرِّبَا فِي قَرْيَةٍ، فَقَدْ أَحَلَّوْا بِأَنْفُسِهِمْ عَذَابَ اللَّهِ ؛ هرگاه زنا و ربا در جایی آشکار شود، مردم آنجا خود را در عذاب خدا افکنده اند.

نهج الفصاحه، ح ۲۱۸.

حدیث ۴۴۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَرَأَيْتُ عَلَى بَابِهَا: الصَّدَقَةُ بِعَشْرَةٍ وَالْقَرْضُ بِثَمَانِيَةِ عَشْرٍ؛ قَالَ: لِأَنَّ الصَّدَقَةَ تَقَعُ عَلَى يَدِ الْغَنِيِّ وَالْفَقِيرِ وَالْقَرْضُ لَا يَقَعُ إِلَّا فِي يَدِ مَنْ يَحْتَاجُ إِلَيْهِ؛ وارد بهشت شدم، دیدم بر در آن نوشته است: (ثواب) صدقه، ده برابر است و قرض هجده برابر. گفتم: ای جبرئیل! چرا صدقه ده برابر و قرض هجده برابر است؟ گفت: زیرا صدقه به دست نیازمند و بی نیاز می رسد، اما قرض جز به دست کسی که به آن نیاز دارد، نمی رسد.

کنز العمال، ح ۱۵۳۷۳.

حدیث ۴۴۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَخَذَ أَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيدُ آدَاءَهَا، أَدَّى اللَّهُ عَنْهُ وَمَنْ أَخَذَهَا يُرِيدُ إِثْلَافَهَا أَتْلَفَهُ اللَّهُ ؛

هر کس اموال مردم را بگیرد و قصد پرداخت آن را داشته باشد، خداوند، آن را بپردازد (او را یاری می کند) و هر کس اموال مردم را بگیرد و قصد تلف کردن داشته باشد، خداوند، آن را تلف کند.
نهج الفصاحه، ح ۲۹۷۹.

حدیث ۴۴۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَقْرَضَ مَلْهُوفاً فَاحْسَنَ طَلَبْتَهُ اشْتَأْنَا نَفَّ الْعَمَلِ وَأَعْطَاهُ اللَّهُ بِكُلِّ دِرْهَمٍ أَلْفَ قَنْطَارٍ مِنَ الْجَنَّةِ؛
هر کس به گرفتار و درمانده ای، قرض بدهد و در پس گرفتن آن، خوش رفتاری کند، [گناهانش پاک شده] اعمالش را دوباره شروع می کند و خداوند در برابر هر درهم، هزار قنطار (ثروتی فراوان) در بهشت به او عطا کند.
ثواب الأعمال، ص ۲۸۹.

حدیث ۴۴۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ اخْتِاجَ إِلَيْهِ أَخُوهُ الْمُسْلِمِ فِي قَرْضٍ وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَيْهِ فَلَمْ يَفْعَلْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ رِيحَ الْجَنَّةِ؛
کسی که برادر مسلمانش در قرضی به او نیاز پیدا کند و او بتواند قرض بدهد و چنین نکند، خداوند، بوی بهشت را بر او حرام می کند.
أمالی صدوق، ص ۵۱۶.

حدیث ۴۴۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَا ابْنَ آدَمَ! تَفَرَّغْ لِعِبَادَتِي، أَهْلًا صَدْرَكَ غِنَى، وَأَسَدَّ فَقْرَكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ، مَلَأْتُ صَدْرَكَ شُغْلًا وَلَمْ أَشَدَّ فَقْرَكَ؛
ای فرزند آدم! برای عبادت من، خود را فارغ گردان تا دلت را از بی نیازی پُر کرده، فقرت را برطرف کنم. و اگر چنین نکنی، دل مشغولیت را فراوان نموده، فقرت را برطرف نکنم.
سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۱۳۷۶، ح ۴۱۰۷.

حدیث ۴۴۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ لَيَبْتَلِي الْعَبْدَ بِالرِّزْقِ لِيَنْظُرَ كَيْفَ يَعْمَلُ فَإِنْ رَضِيَ، بَوَّرَكَ لَهُ وَإِنْ لَمْ يَرْضَ، لَمْ يُبَارِكْ لَهُ؛
خداوند، انسان را با روزی آزمایش می کند، تا ببیند چگونه عمل می کند؛ اگر راضی شود، برکت داده می شود و اگر راضی نشود، برکت داده نمی شود.
کنز العمال، ح ۷۱۲۱.

حدیث ۴۴۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَلْعَلُّمُ رَأْسُ الْخَيْرِ كُلِّهِ، وَالْجَهْلُ رَأْسُ الشَّرِّ كُلِّهِ؛
 دانایی، سرآمد همه خوبی‌ها و نادانی، سرآمد همه بدی‌هاست.
 بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۷۵، ح ۹.

حدیث ۴۴۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَسْرَعَ الْخَيْرِ ثَوَابًا أَلْبَرُ وَإِنَّ أَسْرَعَ الشَّرِّ عِقَابًا أَلْبَغْيُ؛
 پاداش نیکوکاری، زودتر از هر کار خوب دیگری می‌رسد و کیفر ستم و تجاوز، زودتر از هر کار بد دیگری گریبان می‌گیرد.
 خصال، ص ۱۱۰، ح ۸۱.

حدیث ۴۴۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ! لَقَدْ عَجِبْتُ مِنْ أَمْرٍ وَإِنَّهُ لَعَجَبٌ، إِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَزَوَّجُ الْمَرْأَةَ وَ مَا رَأَاهَا وَ مَا رَأَتْهُ قَطُّ حَتَّى إِذَا ابْتَنَى بِهَا اضْطَحَبَا وَ مَا شَيْءٌ أَحَبُّ إِلَيْهِمَا مِنَ الْآخِرِ! فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: «وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَ رَحْمَةً»؛
 مردی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسید و عرض کرد: ای پیامبر خدا! چیزی مرا به تعجب واداشته و واقعا عجیب است: مردی با زنی ازدواج می‌کند که وی را قبلاً ندیده و زن نیز او را هرگز ندیده بوده است؛ ولی پس از ازدواج، چنان علاقه و صمیمیتی بین آنان ایجاد می‌گردد که هیچ کسی نزد آنان محبوب‌تر از دیگری نیست! [علت آن چیست؟] رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: [در قرآن آمده است که] «[خداوند]، بین شما [همسران]، دوستی و رحمت قرار داد».
 تفسیر ثعلبی، ج ۷، ص ۲۹۹.

حدیث ۴۴۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ وَ أَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي. مَا أَكْرَمَ النِّسَاءَ إِلَّا كَرِيمٌ وَ لَا أَهَانَهُنَّ إِلَّا لَثِيمٌ؛
 بهترین شما کسی است که برای خانواده اش بهتر باشد، و من از همه شما برای خانواده ام بهترم. زنان را گرامی نمی‌دارد، مگر انسان بزرگوار و به آنان اهانت نمی‌کند، مگر شخص پست و بی‌مقدار.
 نهج الفصاحه، ح ۱۵۲۰.

حدیث ۴۴۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ الرِّجَالِ مِنْ أُمَّتِي الَّذِينَ لَا يَتَطَاوَلُونَ عَلَى أَهْلِيهِمْ وَ يَحْتُونَ عَلَيْهِمْ وَ لَا يَظْلِمُونَهُمْ؛
 بهترین مردان امت من کسانی هستند که نسبت به خانواده خود، خشن نباشند، اهانت نکنند، دلسوزشان باشند و به آنان ظلم ننمایند.
 مکارم الأخلاق، ص ۲۱۶.

حدیث ۴۴۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُؤْمِنَ وَيُحِبُّ أَهْلَهُ وَوَلَدَهُ وَأَحَبُّ شَيْءٍ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى أَنْ يَرَى الرَّجُلَ مَعَ إِمْرَأَتِهِ وَوَلَدِهِ عَلَى مَا بَدَأَهُ يَأْكُلُونَ، فَيَأْذَا اجْتَمَعُوا عَلَيْهَا نَظَرَ إِلَيْهِمْ بِالرَّحْمَةِ لَهُمْ، فَيَغْفِرُ لَهُمْ قَبْلَ أَنْ يَنْفَرُوا مِنْ مَوْضِعِهِمْ؛

خداوند، مؤمن و خانواده و فرزندان را دوست دارد. محبوب ترین چیز نزد خداوند آن است که مرد را با زن و فرزندان بر سفره ای ببیند که از آن غذا می خورند. پس در آن هنگام که بر سفره گرد آیند، به آنها نگاهی مهربانانه می کند و آنها را پیش از آن که از جای خود متفرق شوند، می آمرزد.

تنبيه الغافلین، ص ۳۴۳، ح ۴۹۸.

حدیث ۴۴۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَطِيعِي زَوْجَكَ يَكْفِكَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَبِرِّي وَالِدَيْكَ يَكْثُرُ خَيْرُ بَيْتِكَ؛

شوهرت را اطاعت کن تا خیر دنیا و آخرت کفایت شود و به پدر و مادرت نیکی کن تا خیر خانه ات زیاد شود.

کنز العمال، ح ۴۳۳۸۸.

حدیث ۴۴۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ خَيْرَ نِسَائِكُمُ الْوَلُودُ الْوَدُودُ الْعَفِيفَةُ، الْعَزِيزَةُ فِي أَهْلِهَا، الدَّلِيلَةُ مَعَ بَعْلِهَا، الْمُتَبَرِّجَةُ مَعَ زَوْجِهَا، الْلِحْصَانُ عَلَى غَيْرِهِ الَّتِي تَسْمَعُ قَوْلَهُ وَتُطِيعُ أَمْرَهُ وَإِذَا خَلَّابَهَا بَدَلَتْ لَهُ مَا يُرِيدُ مِنْهَا؛

بهترین زنانستان، زن زایا، بسیار مهربان و پاک دامن است که نزد خویشاوندان خود عزیز باشد و در برابر شوهرش فروتن و مطیع، خود را برای شوهرش بیاراید و از غیر او بپوشاند، سخن شوهرش را بشنود و فرمان او را اطاعت نماید و چون شوهرش با او خلوت کند، خود را در اختیار او قرار دهد.

کافی، ج ۵، ص ۳۲۴، ح ۱.

حدیث ۴۴۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ لَهُ امْرَأَةٌ تُؤْذِيهِ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ صَلَاتَهَا وَلَا حَسَنَةً مِنْ عَمَلِهَا حَتَّى تُعِينَهُ وَتَرْضِيَهُ وَأَنْ صَامَتِ الدَّهْرَ وَقَامَتِ اللَّيْلَ وَأَعْتَقَتِ الرَّقَابَ وَأَنْفَقَتِ الْأَمْوَالَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَكَانَتْ أَوَّلَ مَنْ يَرِدُ النَّارَ. ثُمَّ قَالَ: وَعَلَى الرَّجُلِ مِثْلُ ذَلِكَ الْوِزْرِ وَالْعَذَابِ إِذَا كَانَ لَهَا مُؤْذِيًا ظَالِمًا؛

هر زنی که شوهرش را آزار دهد، اگر تمام عمرش را روزه بگیرد و شب ها عبادت کند و بنده ها آزاد نماید و مال ها در راه خدا انفاق کند، خداوند، هیچ نماز و کار نیکی را از او نمی پذیرد، تا آن گاه که به شوهرش کمک کند و او را از خود راضی نماید و گرنه آن زن، اولین کسی است که به جهنم می رود. سپس فرمودند: مرد، هم اگر همسر خود را اذیت کند یا به او ظلم نماید، چنین گناه و عذابی خواهد داشت.

ثواب الأعمال، ص ۳۳۵، ح ۱.

حدیث ۴۴۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا؛

یکدیگر را به رفتار نیک با زنان سفارش کنید.

بحار الأنوار، ج ۳۳، ص ۶۲۸، ح ۷۴۴.

حدیث ۴۴۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْنَّظْرَةُ سَهْمٌ مَسْمُومٌ مِنْ سِهَامِ ابْلِيسَ، فَمَنْ تَرَكَهَا خَوْفًا مِنَ اللَّهِ أَعْطَاهُ اللَّهُ إِيْمَانًا يَجِدُ حَلَاوَتَهُ فِي قَلْبِهِ؛

نگاه [حرام]، تیری زهر آگین از تیرهای ابلیس است که هر کس از ترس خدا آن را ترک کند، خداوند به او ایمانی عطا می فرماید

که شیرینی آن را در دلش احساس نماید.

مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۲۶۸، ح ۱۶۶۸۰.

حدیث ۴۴۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَنْظُرُ امْرَأَةً أَوْ لَ رَمَقَهُ ثُمَّ يَغْضُ بَصَرَهُ إِلَّا أَحَدَّثَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ عِبَادَةً يَجِدُ حَلَاوَتَهَا فِي قَلْبِهِ؛

هیچ مرد مسلمانی نیست که نگاهش به زنی بیفتد و چشم خود را پایین نیندازد مگر این که خدای متعال به او توفیق عبادتی دهد که

شیرینی آن را در دل خویش بیابد.

کنز العمال، ح ۱۳۰۵۹.

حدیث ۴۴۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ عَيْنٍ بَاكِيَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا ثَلَاثَ أَعْيُنٍ: عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ حَشْيَةِ اللَّهِ، وَعَيْنٌ غَضَّتْ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ، وَعَيْنٌ بَاتَتْ سَاهِرَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ؛

هر چشمی در روز قیامت، گریان است، مگر سه چشم: چشمی که از ترس خداوند متعال بگرید، چشمی که از نگاه به حرام های

خدا بسته شود و چشمی که در راه خدا، شب بیدار باشد.

من لايحضره الفقيه، ج ۱، ص ۳۱۸، ح ۹۴۲.

حدیث ۴۴۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اسْتَدَّ غَضْبُ اللَّهِ - عَزَّ وَ جَلَّ - عَلَى امْرَأَةٍ ذَاتِ بَعْلِ مَلَأَتْ عَيْنَهَا مِنْ غَيْرِ زَوْجِهَا أَوْ غَيْرِ ذِي مَحْرَمٍ مِنْهَا؛

خداوند، به شدت خشم می گیرد بر زن شوهرداری که چشم خود را از غیر شوهر خود یا از کسی که محرم او نیست، پُر کند.

ثواب الأعمال، ص ۳۳۸، ح ۱.

حدیث ۴۴۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِذَا ارَادَ اللهُ بِقَوْمٍ خَيْرًا ابْتَلَاهُمْ؛
خداوند، هر گاه خیر ممتی را بخواهد آنان را گرفتار می کند.
جامع الأخبار، ص ۳۱۰، ح ۸۵۵.

حدیث ۴۴۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الرَّجُلُ رَاعٍ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَىٰ بَيْتِ بَعْلِهَا وَوَلَدِهِ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ؛
مرد، سرپرست خانواده است و درباره آنان از او سؤال می شود و زن، سرپرست خانه شوهرش و فرزندان اوست و درباره آنان از وی سؤال می شود.
صحیح بخاری، ج ۳، ص ۱۲۵.

حدیث ۴۴۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِذَا ارَادَ اللهُ بِأَهْلِ بَيْتٍ خَيْرًا فَفَهَّهُمْ فِي الدِّينِ وَوَقَّرَ صِيغَهُمْ كَبِيرَهُمْ وَرَزَقَهُمُ الرِّفْقَ فِي مَعِيشَتِهِمْ وَالْقَصِيدَ فِي نَفَقَاتِهِمْ وَبَصَّرَهُمْ عُيُوبَهُمْ فَيَتُوبُوا مِنْهَا وَإِذَا ارَادَ بِهِمْ غَيْرَ ذَلِكَ تَرَكَهُمْ هَمَلًا؛
هر گاه خداوند برای خانواده ای خیر بخواهد، آنان را در دین دانا می کند، کوچک ترها بزرگ ترهایشان را احترام می نمایند، مدارا در زندگی و میانه روی در خرج کردن را روزیشان می نماید و به عیوبشان آگاهشان می سازد، تا آنها را برطرف کنند و اگر برای آنان جز این بخواهد، به خودشان واگذارشان می نماید.
نهج الفصاحه، ح ۱۴۷.

حدیث ۴۴۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَلَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ «قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا» فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! كَيْفَ نَقِي أَهْلَنَا نَارًا؟ قَالَ: تَأْمُرُونَهُمْ بِمَا يُحِبُّ اللَّهُ وَتَنْهَوْنَهُمْ عَمَّا يَكْرَهُهُ اللَّهُ؛
رسول خدا صلی الله علیه و آله این آیه را تلاوت فرمودند: «خود و خانواده تان را از آتش دوزخ حفظ کنید»، گفتند: ای رسول خدا! چگونه خانواده مان را از آتش دوزخ حفظ کنیم؟ فرمودند: به آنچه خدا دوست دارد امرشان کنید و از آنچه خدا نمی پسندد، نهیشان ننمائید.
الدر المنثور، ج ۶، ص ۲۴۴.

حدیث ۴۴۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ - عَزَّ وَ جَلَّ - اِذْ كَانَ الْغَالِبُ عَلَى الْعَبْدِ الْأَشْتِغَالُ بِي، جَعَلْتُ بُعَيْتَهُ وَ لَدَّتَهُ فِي ذِكْرِي فَإِذَا جَعَلْتُ بُعَيْتَهُ وَ لَدَّتَهُ فِي ذِكْرِي عَشَقْنِي وَ عَشَقْتُهُ فَإِذَا عَشَقْنِي وَ عَشَقْتُهُ رَفَعْتُ الْحِجَابَ فِيمَا بَيْنِي وَ بَيْنَهُ وَ صَيَّرْتُ ذَلِكَ تَغَالِبًا عَلَيْهِ لَا يَسْهُو إِذَا سَهَا النَّاسُ أَوْلَيْكَ كَلَامُهُمْ كَلَامُ الْأَنْبِيَاءِ أَوْلَيْكَ الْأَبْطَالُ حَقًّا؛

خدای - عز و جل - می فرماید: هر گاه یاد من بر بنده ام غالب شود، خواهش و خوشی او را در یاد خود قرار دهم و چون خواهش و خوشی او را در یاد خود قرار دهم، عاشق من شود و من نیز عاشق او گردم و چون عاشق یکدیگر شدیم، حجاب میان خود و او را بردارم و عشق خود را بر جان او چیره گردانم، چندان که مانند مردم دچار سهو و غفلت نمی شود، سخن اینان، سخن پیامبران است، اینان به راستی قهرمانند.

کنز العمال، ح ۱۸۷۲.

حدیث ۴۴۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَبَّلَ وَلَدَهُ، كَتَبَ اللَّهُ - عَزَّ وَ جَلَّ - لَهُ حَسَنَةً وَ مَنْ فَرَّحَهُ، فَرَّحَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَ مَنْ عَلَّمَهُ الْقُرْآنَ، دُعِيَ بِالْأَبْوَيْنِ فَيُكْسِيَانِ حُلَّتَيْنِ يُضِيءُ مِنْ نُورِهِمَا وَجْهَ أَهْلِ الْجَنَّةِ؛

هر کس فرزندش را ببوسد ، خداوند - عز و جل - برای او ثواب می نویسد و هر کسی که او را شاد کند ، خداوند روز قیامت او را شاد خواهد کرد و هر کس قرآن به او بیاموزد ، پدر و مادرش دعوت می شوند و دو لباس بر آنان پوشیده می شود که از نور آنها ، چهره های بهشتیان نورانی می گردد .

کافی ، ج ۶، ص ۴۹، ح ۱.

حدیث ۴۴۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ لَيَرْضَى عَنِ الْعَبْدِ أَنْ يَأْكُلَ الْأَكْلَةَ فَيَحْمَدُهُ عَلَيْهَا أَوْ يَشْرِبَ الشَّرْبَةَ فَيَحْمَدُهُ عَلَيْهَا؛

خداوند، از بنده ای که پس از خوردن لقمه ای غذا و یا آشامیدن جرعه ای، او را سپاس می گوید، خشنود می گردد. نهج الفصاحه، ح ۷۹۱.

حدیث ۴۴۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْحَيَّيَّ الْحَلِيمَ الْعَفِيفَ الْمُتَعَفِّفَ؛

خداوند، انسان با حیای بردبار با عفتی را که پاک دامنی می ورزد، دوست دارد.

کافی، ج ۲، ص ۱۱۲، ح ۸.

حدیث ۴۴۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَا دَامَ مِنْ عَمَلٍ صَالِحٍ وَإِنْ كَانَ يَسِيرًا؛
خداوند، عمل صالح مداوم را هر چند اندک باشد، دوست دارد.
کنز العمال، ح ۵۳۴۸.

حدیث ۴۴۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ يَضْمَنْ لِي بَرَّ الْوَالِدَيْنِ وَصَلَةَ الرَّحِمِ أَضْمَنْ لَهُ كَثْرَةَ الْمَالِ وَزِيَادَةَ الْعُمْرِ وَالْمَحَبَّةَ فِي الْعَشِيرَةِ؛
هر کس نیکی به پدر و مادر و صله رحم را برایم ضمانت کند، من نیز زیادی ثروت، طول عمر و محبت او را در دل خویشاوندان،
ضمانت می نمایم.
مستدرک الوسائل، ج ۱۵، ص ۱۷۶، ح ۱۲.

حدیث ۴۴۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَظَرُ الْوَالِدِ إِلَى الْوَالِدِيَّةِ حُبًّا لَهُمَا عِبَادَةٌ؛
نگاه محبت آمیز فرزند به پدر و مادرش، عبادت است.
تحف العقول، ص ۴۶.

حدیث ۴۴۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ مَنْ أَطْعَمَ مِنْ جُوعٍ أَوْ دَفَعَ عَنْهُ مَغْرَمًا أَوْ كَشَفَ عَنْهُ كَرْبًا؛
محبوب ترین کارها نزد خدا، سیر کردن گرسنه یا پرداختن بدهی یا برطرف کردن گرفتاری اوست.
نهج الفصاحه، ح ۷۶.

حدیث ۴۴۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ وَمَا وَقَى بِهِ الْمَرْءُ عِرْضَهُ كُتِبَ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ؛
هر کار نیکی صدقه است و هر چیزی که به وسیله آن آبروی کسی حفظ شود برای او صدقه نوشته می شود.
بحار الأنوار، ج ۹۶، ص ۱۸۲، ح ۲۹.

حدیث ۴۴۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْفِقُوا وَأَرْضُخُوا وَلَا تُخْصُوا فَيُحْصَى عَلَيْكُمْ وَلَا تُوعُوا فَيُوعَى عَلَيْكُمْ؛

انفاق کنید و هدیه بدهید و شمارش نکنید که درباره شما شمارش می شود و [انفاق شده را] به خاطر مسپارید که بر ضد شما به خاطر سپرده خواهد شد.
کنز العمال، ح ۱۶۱۳۸.

حدیث ۴۴۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ! لَا يُؤْمِنُ بِي عَبْدٌ بَيْتِ شَبْعَانَ وَ أَخُوهُ - أَوْ قَالَ: جَارُهُ - الْمُسْلِمِ جَائِعٌ؛

سوگند به آن که جان محمد در دست اوست! بنده ای که شب را سیر بخوابد و برادر مسلمانش - یا فرمودند: همسایه مسلمانش - گرسنه باشد، به من ایمان نیاورده است.
امالی طوسی ص ۵۹۸، ح ۱۲۴۱.

حدیث ۴۴۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! إِذَا بَكَى الْيَتِيمَ اهْتَزَّ الْعَرْشُ، فَيَقُولُ اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ - لَجِبْرَائِيلَ: وَسَّعْ فِي النَّارِ لِمَنْ أَبْكَاهُ فَإِنِّي أَبْكِيهِ، وَ وَسَّعْ فِي الْجَنَّةِ لِمَنْ أَضْحَكَهُ فَإِنِّي أَضْحِكُهُ؛

ای علی! هرگاه یتیم بگرید، عرش به لرزه می افتد، سپس خداوند - عز و جل - به جبرئیل می فرماید: آتش دوزخ را برای کسی که او را گریاند، گسترش بده که من او را خواهم گریاند. و برای کسی که او را خندانند در بهشت جایی باز کن که من او را خندان سازم.

وصیه النبی صلی الله علیه و آله لعلی علیه السلام (میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۴۸، ح ۱۹۸).

حدیث ۴۴۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُحْسَنُ إِلَيْهِ وَ شَرُّ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُسَاءُ إِلَيْهِ. أَنَا وَ كَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا؛
بهترین خانه های مسلمانان، خانه ای است که در آن یتیمی باشد و به او نیکی کنند و بدترین خانه های مسلمانان، خانه ای است که در آن یتیمی باشد و با او بدی کنند. من و سرپرست یتیم، در بهشت مانند دو انگشت همراهیم.
نهج الفصاحه، ح ۱۵۱۰.

حدیث ۴۴۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَالَ يَتِيمًا حَتَّى يَسْتَعْنِيَ عَنْهُ أَوْجَبَ اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ - لَهُ بِذَلِكَ الْجَنَّةَ كَمَا أَوْجَبَ اللَّهُ لِأَكْلِ مَالِ الْيَتِيمِ النَّارَ؛
هر کس یتیمی را سرپرستی کند تا آن که بی نیاز گردد، خداوند به سبب این کار بهشت را بر او واجب سازد، همچنان که آتش دوزخ را بر خورنده مال یتیم واجب ساخته است.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۴، ح ۸.

حدیث ۴۴۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتُحِبُّ أَنْ يَلِينَ قَلْبِكَ وَ تُدْرِكَ حَاجَتَكَ؟ إِرْحَمِ الْيَتِيمَ وَ امْسَحْ رَأْسَهُ وَ اطْعِمْهُ مِنْ طَعَامِكَ يَلِينُ قَلْبَكَ وَ تُدْرِكَ حَاجَتَكَ؛
آیا دوست داری نرمدل شوی و به خواسته ات برسی؟ به یتیم مهربانی کن و دست محبت بر سر او بکش و از غذایت به او بخوران،
تا دلت نرم شود و به خواسته ات برسی.
نهج الفصاحه، ح ۲۷.

حدیث ۴۴۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْإِنْفَاقَ وَ يُبْغِضُ الْإِقْتَارَ، فَانْفِقْ وَ اطْعَمْ وَ لَا تُصْرَصِرْ فَيُعَسِرَ عَلَيْكَ الطَّلَبُ؛
خداوند، خرج کردن را دوست دارد و با سخت خرج کردن دشمن است؛ پس انفاق و اطعام کن و به ثروت اندوزی میپرداز که
کسب ثروت تو را به سختی می اندازد.
بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۲۸۲، ح ۴۳.

حدیث ۴۴۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَسُبُّوا النَّاسَ فَتَكْتَسِبُوا الْعَدَاوَةَ بَيْنَهُمْ؛
به مردم دشنام ندهید؛ چرا که در میان آنها دشمنی پیدا خواهید کرد.
کافی، ج ۲، ص ۳۶۰، ح ۳.

حدیث ۴۴۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عِيَاضُ بْنُ حَمَادٍ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله! الرَّجُلُ مِنْ قَوْمِي يَسُبُّنِي وَ هُوَ دُونِي، فَهَلْ عَلَيَّ بَأْسٌ أَنْ أَتَّصِرَ مِنْهُ؟ فَقَالَ:
الْمُتَسَابَانِ شَيْطَانَانِ يَتَعَاوَيَانِ وَ يَتَهَاتِرَانِ؛
عياض بن حماد گوید: عرض کردم: ای رسول خدا! کسی از قبیله ام که مقام و منزلتش از من پایین تر است، به من ناسزا می گوید.
آیا اشکال دارد که من هم به تلافی کارش او را دشنام دهم؟ پیامبر فرمودند: دو کس که به یکدیگر ناسزا می گویند، هر دو شیطان
اند که عوعو می کنند و به جان هم می افتند.
تنبيه الخواطر، ج ۱، ص ۱۱۱.

حدیث ۴۴۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنْ كَانَ أَحَدُكُمْ سَابًا لِصَاحِبِهِ لَا مَحَالَةَ فَلَا يَفْتَرِ عَلَيْهِ وَلَا يُسَبُّ وَالِدَيْهِ وَلَا يُسَبُّ قَوْمَهُ، وَ لَكِنْ إِنْ كَانَ يَعْلَمُ ذَلِكَ فَلْيَقُلْ: إِنَّكَ لَبَخِيلٌ، أَوْ لَيَقُلْ: إِنَّكَ لَجَبَانٌ، أَوْ لَيَقُلْ: إِنَّكَ لَكَذُوبٌ، أَوْ لَيَقُلْ: إِنَّكَ لَتَوَّومٌ؛

اگر یکی از شما ناچار شد رفیقش را دشنام دهد، مبادا به او تهمت بزند یا به پدر و مادرش ناسزا بگوید یا خویشاوندان او را دشنام بدهد؛ بلکه بگوید: تو بخیلی! یا بگوید: تو ترسویی! یا بگوید: تو دروغگویی! یا بگوید: تو همیشه خوابی! به شرط آن که بداند او واقعا این صفات را دارد.

کنز العمال، ح ۸۱۳۳

حدیث ۴۴۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَفْضَلِ مَنْ دَرَجَةُ الصَّيَامِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ؟ صَلَاحِ ذَاتِ الْبَيْنِ، فَإِنَّ فَسَادَ ذَاتِ الْبَيْنِ هِيَ الْحَالِقَةُ؛

آیا شما را به چیزی با فضیلت تر از نماز و روزه و صدقه (زکات)، آگاه نکنم؟ آن چیز، اصلاح میان مردم است؛ زیرا تیره شدن رابطه میان مردم، ریشه کن کننده دین است.

نهج الفصاحه، ح ۴۵۸

حدیث ۴۴۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّمَا مُسْلِمِينَ تَهَاَجَرَا فَمَكَثَا ثَلَاثًا لَا يَصِيحُ طَلْحَانٍ إِلَّا كَانَا خَارِجِينَ مِنَ الْإِسْلَامِ، وَلَمْ يَكُنْ بَيْنَهُمَا وَلَا يَهُ فَا يُهْمَا سَبَقَ إِلَى كَلَامِ أَخِيهِ كَانَ السَّابِقَ إِلَى الْجَنَّةِ يَوْمَ الْحِسَابِ؛

هر دو مسلمانی که با هم قهر کنند و سه روز به قهر خود ادامه دهند و آشتی نکنند، هر دو از اسلام بیرون روند و میان آنان هیچ پیوند دینی نباشد. و هر کدام از آنها پیش از دیگری با برادرش حرف بزند، در روز حسابرسی، زودتر به بهشت می رود.

کافی، ج ۲، ص ۳۴۵، ح ۵.

حدیث ۴۵۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصَابَ مَالًا مِنْ مَّا تَمَّ فَوْضَلَ بِهِ رَحِمًا أَوْ تَصَدَّقَ بِهِ أَوْ أَنْفَقَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، جَمَعَ اللَّهُ لَهُ ذَلِكَ جَمِيعًا ثُمَّ قَدَفَهُ فِي النَّارِ؛

هر کس از راه گناه، ثروتی به دست بیاورد و با آن، صله رحم نماید و یا آن را صدقه بدهد و یا در راه خدا انفاق کند، خداوند، همه آن را برای وی جمع می کند و در آتش می اندازد.

محبته البيضاء، ج ۳، ص ۲۰۵.

حدیث ۴۵۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالرَّشْوَةَ، فَإِنَّهَا مَحْضُ الْكُفْرِ، وَلَا يُشْتَمُّ صَاحِبُ الرَّشْوَةِ رِيحَ الْجَنَّةِ؛

از رشوه گرفتن پرهیزید که کفر محض است و رشوه گیر، بوی بهشت را استشمام نمی کند.

بحار الأنوار، ج ۱۰۴، ص ۲۷۴، ح ۱۲.

حدیث ۴۵۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ عَظِيمَ الْبَلَاءِ يُكَافَأُ بِهِ عَظِيمُ الْجَزَاءِ، فَإِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا ابْتِلَاةً بِعَظِيمِ الْبَلَاءِ، فَمَنْ رَضِيَ فَلَهُ عِنْدَ اللَّهِ الرِّضَا، وَمَنْ سَخِطَ الْبَلَاءَ فَلَهُ عِنْدَ اللَّهِ السَّخَطُ؛

به راستی که گرفتاری بزرگ، پاداش بزرگ دارد. پس هرگاه خداوند، بنده ای را دوست بدارد، او را به گرفتاری بزرگ، مبتلا می کند هر کس به آن گرفتاری، راضی و تسلیم شود، نزد خدا، در مقام رضایت و تسلیم، جای دارد و هر کس از آن گرفتاری، ناراضی و ناخشنود شود، نزد خدا، در جایگاه ناراضیان خواهد بود.

کافی، ج ۲، ص ۲۵۳، ح ۸.

حدیث ۴۵۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي تَفْسِيرِ آيَةِ «مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ» أَلْفَنَاعَةٌ وَ الرِّضَا بِمَا قَسَمَ اللَّهُ؛

در تفسیر آیه «هر مؤمنی مرد یا زن، کار نیکی انجام دهد و مؤمن باشد، قطعاً او را با زندگی پاکیزه ای، حیات (حقیقی) می بخشیم و مسلماً به آنان بهتر از آنچه انجام داده اند پاداش خواهیم داد»، زندگی پاک، یعنی قناعت و رضایت به آنچه خداوند مقدر نموده است.

مجمع البیان، ج ۶، ص ۱۹۸.

حدیث ۴۵۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْبَدُ النَّاسِ مَنْ أَقَامَ الْفَرَائِضَ؛

عابدترین مردم، کسی است که واجبات را به پا دارد.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۱۴.

حدیث ۴۵۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلْجَنَّةُ بِنَاؤُهَا لَبَنٌ مِنْ فِضَّةٍ وَ لَبَنٌ مِنْ ذَهَبٍ وَ مِلَاطُهَا الْمِسْكُ الْأَذْفَرُ وَ حَضْبَاؤُهَا اللَّوْلُؤُ وَ الْيَاقُوتُ وَ تَرْبَتُهَا الرَّغْفَرَانُ ...؛

ساختمان بهشت، خشتی از نقره و خشتی از طلاست. گِل آن، مُشک بسیار خوشبو و سنگریزه آن، لؤلؤ و یاقوت و خاک آن، زعفران است ...

نهج الفصاحه، ح ۱۳۲۷.

حدیث ۴۵۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 فِي الْجَنَّةِ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ؛
 در بهشت، چیزهایی هست که نه چشمی دیده و نه گوشی شنیده و نه به خاطر کسی گذشته.
 نهج الفصاحه، ح ۲۰۶۰.

حدیث ۴۵۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ كُلَّ يَوْمٍ: أَنَا رَبُّكُمْ الْعَزِيزُ، فَمَنْ أَرَادَ عِزَّ الدَّارَيْنِ فَلْيَطِيعِ الْعَزِيزَ؛
 خدای تعالی هر روز می فرماید: من، پروردگار عزیز شما هستم، پس هر کس خواهان عزت دو جهان است باید که از خدای عزیز اطاعت کند.
 کنز العمال، ح ۴۳۱۰۱.

حدیث ۴۵۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَنْ يَشْبَعَ الْمُؤْمِنُ مِنْ خَيْرٍ يَسْمَعُهُ حَتَّى يَكُونَ مُتَّهَاهُ الْجَنَّةَ؛
 هرگز مؤمن از شنیدن خیر و خوبی، سیر نمی شود، تا آن که سرانجامش بهشت گردد.
 نهج الفصاحه، ح ۲۲۹۲.

حدیث ۴۵۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 طُوبَى لِمَنْ طَابَ خُلُقُهُ، وَ طَهَّرَتْ سَجِيئَتَهُ، وَ صَيَّلَحَتْ سِرِيرَتُهُ، وَ حَسِنَتْ عَلَانِيَتُهُ وَ أَنْفَقَ الْفَضْلَ مِنْ مَالِهِ وَ أَمْسَكَ الْفَضْلَ مِنْ قَوْلِهِ، وَ أَ نَصَفَ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ؛
 خوشا به سعادت کسی که خوش اخلاق، خوش رفتار، خوش باطن و خوش ظاهر باشد و زیادی ثروتش را در راه خدا ببخشد، از زیاده گویی خودداری کند و با مردم، منصفانه رفتار نماید.
 کافی، ج ۲، ص ۱۴۴، ح ۱.

حدیث ۴۵۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 طُوبَى لِمَنْ يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ جَوْفُهُ مَحْشُورٌ بِالْقُرْآنِ وَ الْفَرَائِضِ وَ الْعِلْمِ؛
 خوشا به سعادت کسی که روز قیامت در حالی برانگیخته می شود که دل و جانش لبریز از قرآن و احکام الهی و دانش است.
 الفردوس، ج ۲، ص ۴۴۸، ح ۳۹۳۲.

حدیث ۴۵۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا مِنْ أُمَّتِي قَدَفَ فِي قُلُوبِ أَصِيَابِيهِ وَأَرْوَاحِ مَلَائِكَتِهِ وَسُكَّانِ عَرْشِهِ مَحَبَّتَهُ لِيُحِبُّهُ، فَذَلِكَ الْمُحِبُّ حَقًّا، طُوبَى لَهُ وَ لَهُ شَفَاعَةٌ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛

خداوند، هر گاه بنده ای از امت مرا دوست بدارد، محبت او را در دل برگزیدگان خود و در جان فرشتگان و ساکنان عرش می اندازد، تا او را دوست بدارند. این است محبوب حقیقی. خوشا به حال او! و در قیامت، شفاعت او در پیشگاه خداوند، پذیرفته می شود.

مصباح الشریعه، ص ۵۲۴.

حدیث ۴۵۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا سَأَلَهُ أَبُو ذَرٍّ عَنِ الرَّجُلِ الَّذِي يَعْمَلُ الصَّالِحَ لِنَفْسِهِ وَيَحْمَدُهُ النَّاسُ : تِلْكَ عَاجِلُ بُشْرَى الْمُؤْمِنِ؛

در پاسخ ابوذر - که عرض کرد: مردی برای خودش کار نیک انجام می دهد و مردم، او را می ستایند - فرمودند: این، همان شادی و مژده ای است که در دنیا به مؤمن می رسد [و شادی و مژده آخرت، به جای خود، باقی است].

کنز العمال، ح ۸۴۳۳.

حدیث ۴۵۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَفَرَّغُوا مِنْ هُمُومِ الدُّنْيَا مَا اسْتِطَعْتُمْ فَإِنَّهُ مَنْ أَقْبَلَ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى بِقَلْبِهِ جَعَلَ اللَّهُ قُلُوبَ الْعِبَادِ مُنْقَادَةً إِلَيْهِ بِالْوُدِّ وَالرَّحْمَةِ وَ كَانَ اللَّهُ إِلَيْهِ بِكُلِّ خَيْرٍ أَسْرَعُ؛

تا می توانید خود را از هم و غم دنیا فارغ سازید؛ زیرا هر کس با دل خویش به جانب خدا روی آورد، خداوند دل های بندگان را از سر مهر و محبت مطیع او می کند و هر خیری را به او زودتر می رساند.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۶۶، ح ۳.

حدیث ۴۵۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! وَ لِلصَّالِحِ ثَلَاثُ عِلَامَاتٍ: يُصْلِحُ مَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ اللَّهِ تَعَالَى بِالْعَمَلِ الصَّالِحِ وَ يُصْلِحُ دِينَهُ بِالْعِلْمِ وَ يَرْضَى لِلنَّاسِ مَا يَرْضَى لِنَفْسِهِ؛

ای علی! انسان صالح سه نشانه دارد: با عمل شایسته، میان خود و خداوند را اصلاح می کند، با علم، دینش را اصلاح می نماید و آنچه برای خودش می خواهد برای مردم می خواهد.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۳۵، ح ۱۲۲.

حدیث ۴۵۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا عَلَامَةُ التَّائِبِ فَارْبَعَةٌ: النَّصِيحَةُ لِلَّهِ فِي عَمَلِهِ وَتَرْكُ الْبَاطِلِ وَكَرُّهُمُ الْحَقِّ وَالْحِرْصُ عَلَى الْخَيْرِ؛

نشانه توبه کننده، چهار است: عمل خالصانه برای خدا، رها کردن باطل، پابندی به حق و حریص بودن بر کار خیر. تحف العقول، ص ۲۰.

حدیث ۴۵۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! مَنْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَشَكَرَ وَإِذَا ابْتُلِيَ فَصَبَرَ وَإِذَا آسَاءَ اسْتَغْفَرَ دَخَلَ الْجَنَّةَ مِنْ أَيِّ بَابٍ شَاءَ؛

ای علی! هر کس شکرگزار نعمت خدا باشد و چون گرفتار شد صبر نماید و اگر مرتکب گناهی شد توبه کند، از هر دری که بخواهد وارد بهشت می شود.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۳۱، ح ۹۹.

حدیث ۴۵۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْثَرُ مِنَ الطَّهْوَرِ يَزِدُ اللَّهُ فِي عُمْرِكَ، وَإِنْ اسْتِطَعْتَ أَنْ تَكُونَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ عَلَى طَهَارَةٍ فَافْعَلْ؛ فَإِنَّكَ تَكُونُ إِذَا مِتَّ عَلَى الطَّهَارَةِ شَهِيدًا؛

تا آن جا که می توانی با وضو باش تا خداوند، عمر تو را زیاد کند، و اگر توانستی شب و روز با طهارت (با وضو) باشی، چنین باش؛ چرا که اگر در حال طهارت بمیری، شهید خواهی بود.

أمالی مفید، ص ۶۰، ح ۵.

حدیث ۴۵۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ، سَخِيٌّ يُحِبُّ السَّخَاءَ، نَظِيفٌ يُحِبُّ النَّظَافَةَ؛

خداوند، زیباست و زیبایی را دوست دارد، بخشنده است و بخشش را دوست دارد، پاکیزه است و پاکیزگی را دوست دارد. نهج الفصاحه، ح ۶۹۰.

حدیث ۴۵۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلْفَاجِرُ الرَّاجِي لِرَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى أَقْرَبُ مِنْهَا مِنَ الْعَابِدِ الْمُقْنَطِ؛

گنهکار امیدوار به رحمت خدای متعال، به رحمت خدا نزدیک تر از عابد ناامید است.

کنز العمال، ح ۵۸۶۹.

حدیث ۴۵۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: يَا بَنَ آدَمَ! ... لَا تُقْنَطِ النَّاسَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ تَرْجُوهَا لِنَفْسِكَ؛

خدای تبارک و تعالی فرمود: ای فرزند آدم! مردم را از رحمت خدای متعال، نومید نگردان، در حالی که آن را برای خودت امید داری.

صحیفه الرضا، ۷، ص ۸۷، ح ۱۵.

حدیث ۴۵۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ذَنْبٌ لَا يُغْفَرُ وَ ذَنْبٌ لَا يُتْرَكُ وَ ذَنْبٌ يُغْفَرُ، فَأَمَّا الَّذِي لَا يُغْفَرُ فَالشُّرْكَ بِاللَّهِ وَ أَمَّا الَّذِي يُغْفَرُ فَذَنْبُ الْعَبْدِ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ اللَّهِ - عَزَّ وَ جَلَّ - وَ أَمَّا الَّذِي لَا يُتْرَكُ فَظُلْمُ الْعِبَادِ بَعْضُهُمْ بَعْضًا؛

گناهی هست که بخشیدنی نیست و گناهی هست که از آن نگذرند و گناهی هست که قابل بخشش است. آنچه بخشیدنی نیست، شرک به خداست و آنچه قابل بخشش است، گناه بنده میان خود و خدای - عز و جل - است و آنچه از آن نگذرند، ظلم کردن بندگان به یکدیگر است.

نهج الفصاحه، ح ۱۶۲۴.

حدیث ۴۵۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ إِبْلِيسُ: وَ عِزَّتِكَ لَا أَبْرُحُ أُغْوَى عِبَادَكَ مَا دَامَتْ أَرْوَاحُهُمْ فِي أَجْسَادِهِمْ. فَقَالَ: وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي، لَا أَزَالُ أَعْفِرُ لَهُمْ مَا اسْتَعْفَرُونِي؛ ابليس [به خدا] گفت: به عزتت سوگند! تا بندگانت جان در بدن دارند، گمراهشان می کنم. خدا در پاسخ فرمود: به عزت و جلالم سوگند! تا هر زمان از من آمرزش بطلبند، آنان را می آمرزم.

الترغيب والترهيب، ج ۲، ص ۴۶۷، ح ۳.

حدیث ۴۵۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيَّ أَمَانِينَ لِأُمَّتِي: «وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَ مَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَ هُمْ يَسْتَعْفِرُونَ». فَإِذَا مَضَيْتُ تَرَكْتُ فِيهِمْ الْإِسْتِغْفَارَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛

[آن جا که فرمود:] خداوند، دو امان برای امتم بر من نازل نمود «تا تو در میان آنان هستی، خدا عذابشان نمی کند و تا آمرزش می طلبند، خدا آنان را عذاب نمی کند». پس اگر خودم نیز از میانشان بروم [و امان اول، باطل شود]، باز، آمرزش طلبیدن را [که امان دوم است]، تا روز قیامت، در میانشان باقی گذاشته ام.

کنز العمال، ح ۲۰۸۱.

حدیث ۴۵۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إَتَّقِ اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ وَأَتَّبِعِ السَّبِيلَةَ الْحَسَنَةَ تَمَحُّهَا؛

هر کجا هستی تقوای الهی پیشه کن و به دنبال گناه، کار نیک انجام بده تا آن را محو کند.

نهج الفصاحه، ح ۴۶.

حدیث ۴۵۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَكَانَ مِنْ قَرْنِهِ إِلَى قَدَمِهِ ذُنُوبًا، بَدَّلَ اللَّهُ حَسَنَاتٍ: الصَّدَقُ وَالْحَيَاءُ وَحُسْنُ الْخُلُقِ وَالشُّكْرُ؛

چهار چیز است که هر کس داشته باشد، اگر سر تا پا غرق گناه باشد، خداوند آن گناهان را به حسنه و نیکی تبدیل می کند: راستگویی، حیا، خوش اخلاقی و شکر.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۷، ح ۷.

حدیث ۴۵۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ فَعَلْتُمُوهُ تَبَاعَدَ الشَّيْطَانُ مِنْكُمْ كَمَا تَبَاعَدَ الْمَشْرِقُ مِنَ الْمَغْرِبِ؟ قَالُوا: بَلَى. قَالَ: الصَّوْمُ يُسَوِّدُ وَجْهَهُ وَالصَّدَقَةُ تَكْسِرُ ظَهْرَهُ وَالْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْمُؤَاذَرَةُ عَلَى الْعَمَلِ الصَّالِحِ يَقْطَعَانِ دَابِرَهُ، وَالْإِسْتِغْفَارُ يَقْطَعُ وَتَيْنَهُ؛

آیا شما را از چیزی خبر ندهم که اگر به آن عمل کنید شیطان از شما دور شود، چندان که مشرق از مغرب دور است؟ عرض کردند: چرا. فرمودند: روزه، روی شیطان را سیاه می کند و صدقه، پشت او را می شکند و دوست داشتن برای خدا و هم یاری در کار نیک، ریشه او را می کند و استغفار، شاهرگش را می زند.

امالی صدوق، ص ۱۱۷.

حدیث ۴۵۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا بَلَغَ الرَّجُلُ أَرْبَعِينَ سَنَةً وَلَمْ يَغْلِبْ خَيْرُهُ شَرَّهُ قَبَّلَ الشَّيْطَانُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ وَقَالَ: هَذَا وَجْهٌ لَا يُفْلِحُ؛

هر گاه انسان چهل ساله شود و خویشتن بیشتر از بدیش نشود، شیطان بر پیشانی او بوسه می زند و می گوید: این چهره ای است که روی رستگاری را نمی بیند.

مشکاة الأنوار، ص ۲۹۵.

حدیث ۴۵۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزَالُ الشَّيْطَانُ يَدْعُبُ مِنْ بَنِي آدَمَ مَا حَافَظَ عَلَى الصَّلَاةِ الْخُمْسِ فَإِذَا ضَيَّعَهُنَّ تَجَرَّءَ عَلَيْهِ وَأَوْقَعَهُ فِي الْعِظَائِمِ؛

شیطان تا آنگاه که انسان مراقب نمازهای پنجگانه اش است، از او می ترسد و چون نمازهایش را تباہ کرد بر او جرأت پیدا می کند و او را در گناهان بزرگ فرو می برد.

بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۲۰۲، ح ۲.

حدیث ۴۵۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّمَا هُوَ اللَّهُ وَالشَّيْطَانُ، وَالْحَقُّ وَالْبَاطِلُ وَالْهُدَى وَالضَّلَالَةُ وَالرُّشْدُ وَالْغَيُّ وَالْعَاجِلَةُ وَالْأَجَلَةُ وَالْعَاقِبَةُ وَالْحَسَنَاتُ وَالسَّيِّئَاتُ، فَمَا كَانَ مِنْ حَسَنَاتٍ فَلِلَّهِ وَمَا كَانَ مِنْ سَيِّئَاتٍ فَلِلشَّيْطَانِ لَعَنَهُ اللَّهُ؛

ای مردم! جز این نیست که خداست و شیطان، حق است و باطل، هدایت است و ضلالت، رشد است و گمراهی، دنیاست و آخرت، خوبی هاست و بدی ها، پس همه خوبی ها از آن خداست و همه زشتی ها از آن شیطان ملعون است.

کافی، ج ۲، ص ۱۵، ح ۲.

حدیث ۴۵۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! إِذَا حَضَرَ وَقْتُ صَلَاتِكَ فَتَهَيَّأْ لَهَا وَإِلَّا سَعَلَكَ الشَّيْطَانُ وَإِذَا تَوَيْتَ خَيْرًا فَعَجِّلْ وَإِلَّا مَنَعَكَ الشَّيْطَانُ عَنْ ذَلِكَ؛

ای علی! هرگاه وقت نمازت رسید، آماده آن شو وگرنه شیطان تو را سرگرم می نماید و هرگاه قصد (کار) خیری کردی، شتاب کن وگرنه شیطان تو را از آن منع می کند.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۲۰، ح ۱۸.

حدیث ۴۵۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا لَا يَخْلُونَ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ إِلَّا كَانَ تَالِثُهُمَا الشَّيْطَانُ؛

بدانید که هیچ مردی با زن نامحرم خلوت نمی کند، جز آن که سومی آنها شیطان است.

نهج الفصاحه، ح ۴۷۸.

حدیث ۴۵۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْصِيكُمْ بِالشُّبَّانِ خَيْرًا فَإِنَّهُمْ أَرْقُ أَفْئِدَةً، إِنَّ اللَّهَ بَعَثَنِي بِشِيرَا وَنَذِيرًا فَحَالَفَنِي الشُّبَّانُ وَخَالَفَنِي الشُّيُوخُ. ثُمَّ قَرَأَ «فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ»؛

شما را به نیکی با جوانان سفارش می کنم؛ چرا که آنان، دل های رقیق تری دارند. به راستی که خداوند، مرا بشارت دهنده و هشداردهنده برانگیخت، جوانان با من هم پیمان شدند و پیران با من به مخالفت برخاستند. آن گاه این آیه را خواندند: «و عمر آنان به درازا کشید و دل هایشان سخت گردید».

سفینه البحار، ج ۲، ص ۱۷۶.

حدیث ۴۵۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَهُوَ مُنَافِقٌ وَإِنْ كَانَتْ فِيهِ وَاحِدَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَصِيلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدْعَهَا: مَنْ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ، وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ؛

چهار خصلت اند که اگر در کسی جمع شوند، او منافق است و اگر یکی از آنها در کسی باشد، خصلتی از نفاق در او هست، تا این که آن را رها کند: این که هر گاه سخن گوید، دروغ بگوید و هر گاه وعده دهد، خُلف وعده کند و هر گاه پیمان بدهد، بشکند و هر گاه دشمنی کند، از حد انصاف تجاوز نماید.

خصال، ص ۲۵۴، ح ۱۲۹.

حدیث ۴۵۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِيَتَزَوَّدَ الْعَبْدُ مِنْ دُنْيَاهِ لِآخِرَتِهِ ، وَمِنْ حَيَاتِهِ لِمَوْتِهِ ، وَمِنْ شَبَابِهِ لِهَرَمِهِ ، فَإِنَّ الدُّنْيَا خُلِقَتْ لَكُمْ وَأَنْتُمْ خُلِقْتُمْ لِلْآخِرَةِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : بنده باید برای سرای آخرتش از دنیا، و برای مرگش از زندگی، و برای پیری اش از جوانی، توشه بگیرد؛ زیرا که دنیا برای شما آفریده شده و شما برای آخرت آفریده شده اید.

تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۱ .

حدیث ۴۵۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّ لَكُمْ مَعَالِمَ فَانْتَهُوا إِلَى مَعَالِمِكُمْ ، وَإِنَّ لَكُمْ نَهَائَةً فَانْتَهُوا إِلَى نَهَائَتِكُمْ ، إِنَّ الْمُؤْمِنَ بَيْنَ مَخَافَتَيْنِ : يَوْمَ قَدْ مَضَى لَا يَدْرِي مَا اللَّهُ قَاضٍ فِيهِ ، وَيَوْمَ قَدْ بَقِيَ لَا يَدْرِي مَا اللَّهُ صَانِعٌ بِهِ ، فَلْيَأْخُذِ الْعَبْدُ لِنَفْسِهِ مِنْ نَفْسِهِ ، وَمِنْ دُنْيَاهِ لِآخِرَتِهِ ، وَمِنْ شَبَابِهِ لِهَرَمِهِ ، وَمِنْ صِحَّتِهِ لَشِقَمِهِ ، وَمِنْ حَيَاتِهِ لَوَفَاتِهِ ، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ وَمَا بَعَدَ الْمَوْتِ مِنْ مُسْتَعْتَبٍ ، وَلَا بَعَدَ الدُّنْيَا مِنْ دَارٍ إِلَّا الْجَنَّةُ أَوْ النَّارَ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : ای مردم! برای شما نشانه‌هایی است . به سوی آنها حرکت کنید، و برای شما پایانی است . به سوی آن بشتابید . به راستی که مؤمن، میان دو هراس قرار دارد : روزی که [بر او] گذشته است و نمی داند خداوند، چگونه درباره اش داوری می کند، و روزی که باقی مانده و نمی داند خداوند با او چه خواهد کرد . پس، بنده باید از خود برای خویش مایه بر گیرد، و از دنیایش برای سرای آخرت، و از جوانی اش برای پیری، و از تن درستی اش برای بیماری، و از زندگی اش برای مرگ . سوگند به آن که جانم در دست اوست، پس از مرگ، راهی برای کسب خوش بختی و پس از دنیا، سرایی جز بهشت و دوزخ نیست .

أعلام الدین : ص ۳۳۳ .

حدیث ۴۵۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأُمُورُ مَرْهُونَةٌ بِأَوْقَاتِهَا .

پیامبر صلی الله علیه و آله : کارها در گرو زمان خویش اند .

عوالی اللالی : ج ۱ ص ۲۹۳ ح ۱۸۰ .

حدیث ۴۵۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُفْتَحُ لِلْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى كُلِّ يَوْمٍ مِنْ أَيَّامِ عُمُرِهِ أَرْبَعٌ وَعِشْرُونَ خِزَانَةً عَدَدَ سَاعَاتِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ فِخْزَانَةٌ يَجِدُهَا مَمْلُوءَةً نُورًا وَسُرُورًا فَيُنَالُهَا عِنْدَ مُشَاهَدَتِهَا مِنَ الْفَرَحِ وَالسُّرُورِ مَا لَوْ وُزِعَ عَلَى أَهْلِ النَّارِ لَأَدْهَشَهُمْ عَنِ الْإِحْسَاسِ بِأَلَمِ النَّارِ ، وَهِيَ السَّاعَةُ الَّتِي أَطَاعَ فِيهَا رَبُّهُ ، ثُمَّ يُفْتَحُ لَهُ خِزَانَةٌ أُخْرَى فَيَرَاهَا مُظْلَمَةً مُنْتَبَهَةً مُفْزِعَةً فَيُنَالُهَا مِنْهَا عِنْدَ مُشَاهَدَتِهَا مِنَ الْفَرَجِ وَالْجَزَعِ مَا لَوْ قُسِمَ عَلَى أَهْلِ الْجَنَّةِ لَنُغِصَ بِبِامِيرِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : در قیامت ، برای هر روز از ایام عمر بندگان ، ۲۴ پرونده به تعداد ساعت های شبانه روز ، گشوده می شود . [بنده] ، پرونده ای را پُر از روشنی و شادی می یابد و از دیدنش چنان شادی و فرح به وی دست می دهد که اگر بر دوزخیان تقسیم شود ، احساس کردن رنج آتش را از آنان ، بازمی دارد ، و این ، ساعتی است که پروردگارش را در آن ، اطاعت کرده است . سپس ، پرونده ای دیگر گشوده می شود و [بنده] آن را تاریک ، بدبو و ترس آور می بیند و از مشاهده اش چنان بی تابی و ترس به وی دست می دهد که اگر بر بهشتیان تقسیم گردد ، خوشی را از آنان ، باز می ستاند و این ، لحظه هایی است که پروردگارش را در آن ، نافرمانی کرده است . سپس ، پرونده ای دیگر برایش گشوده می شود و آن را تُهی می بیند؛ نه چیزی در آن است که او را شادمان کند ، و نه چیزی که ناراحت سازد ، و این ، ساعتی است که خوابیده و یا به کارهای مباح دنیایی سرگرم بوده است . آن گاه ، به جهت از دست دادن این لحظه ها ، احساس حسرت و تأسف به وی دست می دهد؛ چرا که می توانست آن را از نیکی های بی شمار ، پُر سازد و این سخن خداوند : (آن [روز] ، روز حسرت خوردن است) بدین اشاره دارد .

فی المصدر : «لنقص» ، وما أثبتناه هو الصحيح كما في البحار .

حدیث ۴۵۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا سَاعَةٌ فَاجْعَلْهَا طَاعَةً .

پیامبر صلی الله علیه و آله : دنیا ، ساعتی است . آن را برای اطاعت [خداوند] قرار ده .

بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۶۸ ح ۱۴ .

حدیث ۴۵۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَزُولُ قَدَمُ ابْنِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ عِنْدِ رَبِّهِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ خَمْسٍ : عَنْ عُمُرِهِ فِيمَ أَفْنَاهُ ، وَعَنْ شَبَابِهِ فِيمَ أَبْلَاهُ ، وَمَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَ أَنْفَقَهُ ، وَمَاذَا عَمِلَ فِيمَا عَلِمَ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : آدمی در روز قیامت ، از نزد خداوند ، قدمی بر نمی دارد ، جز آن که درباره پنج چیز از او پرسش می شود : از عمرش که در چه راهی سپری کرده؛ و از جوانی اش که در چه راهی هدر داده؛ و از ثروتش که چگونه به دست آورده و چگونه خرج کرده است؛ و از این که به دانسته هایش چگونه عمل کرده است .

سنن الترمذی : ج ۴ ص ۶۱۲ ح ۲۴۱۶ .

حدیث ۴۵۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَرَوُلُ قَدَمًا عَدِيدَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ عَنْ عُمُرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ ، وَعَنْ شَبَابِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ ، وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ ، وَعَنْ حُبِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : بنده ، در روز قیامت ، گام از گام بر نمی دارد ، مگر آن که از چهار چیز پرسیده شود : از عمرش که چگونه سپری ساخته ، و از جوانی اش که چگونه هدر داده ، و از ثروتش که از کجا به دست آورده و چگونه خرج کرده است ؛ و از دوستی ما اهل بیت [پیامبر صلی الله علیه و آله] .

الخصال : ص ۲۵۳ ح ۱۲۵ .

حدیث ۴۵۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْصِيكُمْ بِالشُّيَاطِينِ خَيْرًا فَمَا نَهَمُ أَرْقُ أَفْتَدَهُ ، إِنَّ اللَّهَ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ فَحَالَفَنِي الشُّيَاطِينُ وَخَالَفَنِي الشُّيُوخُ ، ثُمَّ قَرَأَ «فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ»

پیامبر صلی الله علیه و آله : شما را به نیکی با جوانان سفارش می کنم؛ زیرا نرم ترین دل ها را دارند . به راستی که خداوند ، مرا بشارت دهنده و هشداردهنده برانگیخت . جوانان ، با من پیمان بستند و پیران ، با من به مخالفت برخاستند . [آن گاه ، این آیه را خواند] : (و عمر آنان به درازا کشید ، و دل هایشان سخت گردید) .

الحدید : ۱۶ .

حدیث ۴۵۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَعَلَّمَ فِي شَبَابِهِ كَانَ بِمَنْزِلَةِ الْوَشْمِ فِي الْحَجَرِ ، وَمَنْ تَعَلَّمَ وَهُوَ كَبِيرٌ كَانَ بِمَنْزِلَةِ الْكِتَابِ عَلَى وَجْهِ الْمَاءِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : آن که در جوانی اش بیاموزد ، آموخته اش مانند نقش بر سنگ است و آن که در بزرگ سالی بیاموزد ، مانند نوشتن بر روی آب باشد .

النوادر للراوندي : ص ۱۳۲ ح ۱۶۹ .

حدیث ۴۵۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا شَابًا .

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند ، هیچ پیامبری را جز در جوانی ، مبعوث نکرد .

کنز العمال : ج ۱۱ ص ۴۷۵ ح ۳۲۲۳۳ .

حدیث ۴۵۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا بَعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ نَبِيًّا إِلَّا وَهُوَ شَابٌّ ، وَلَا أُوتِيَ عِلْمًا إِلَّا وَهُوَ شَابٌّ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل ، هیچ پیامبری را جز در جوانی ، مبعوث نکرد ، و به هیچ دانشمندی ، جز در جوانی ، دانش عطا نشد .

الفردوس : ج ۴ ص ۸۲ ح ۶۲۵۴ .

حدیث ۴۵۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ، إِنِّي وَاللَّهِ مَا أَعْلَمُ شَابًّا فِي الْعَرَبِ جَاءَ قَوْمَهُ بِأَفْضَلِ مِمَّا جِئْتُكُمْ بِهِ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِخَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : ای فرزندان عبدالمطلب! به راستی ، به خداوند سوگند ، جوانی را در میان عرب نمی شناسم که بهتر از آنچه من برایتان آوردم ، [برای جامعه خویش] آورده باشد . به راستی برای شما خوبی های دنیا و آخرت را آوردم .

الأمالی للطوسی : ص ۵۸۳ ح ۱۲۰۶ .

حدیث ۴۵۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُومُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ رَجُلٌ مِنْ عِزَّتِي شَابٌّ حَسَنُ الْوَجْهِ أَقْنَى الْأَنْفِ يَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا ، كَمَا مُلِئْتُ ظُلْمًا وَجُورًا .

پیامبر صلی الله علیه و آله : در آخر زمان ، مردی از خاندانم که جوانی است زیباروی و بینی کشیده ، قیام می کند و زمین را پُر از عدل می نماید ، همان گونه که پُر از ظلم شده است .

عقد الدرر : ص ۳۹ .

حدیث ۴۵۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ فِي شَبَابِهِ اخْتَلَطَ بِلَحْمِهِ وَدَمِهِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که قرآن را در جوانی اش فراگیرد ، با گوشت و خونس عجین می گردد .

کنز العمال : ج ۱ ص ۵۳۲ ح ۲۳۸۱ .

حدیث ۴۵۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ شَيْءٍ عِمَادٌ ، وَعِمَادُ هَذَا الدِّينِ الْفِقْهُ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر چیزی را ستونی است و ستون این دین ، فهم (آگاهی ژرف) است .

بحار الأنوار : ج ۱ ص ۲۱۶ ح ۳۰ .

حدیث ۴۵۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعِلْمُ خَزَائِنٌ وَمِفْتَاحُهَا السُّؤَالُ ، فَاسْأَلُوا رَحِمَكُمُ اللَّهُ ، فَإِنَّهُ يُؤَجِّرُ أَرْبَعَةً : السَّائِلُ ، وَالْمُتَكَلِّمُ ، وَالْمُسْتَمِعُ ، وَالْمُحِبُّ لَهُمْ .
پیامبر صلی الله علیه و آله : دانش ، گنجینه هایی است که کلید آن ، پرسش است . پیرسید . خداوند ، شما را رحمت کند که چهار گروه ، پاداش می برند : سؤال کننده ، پاسخ دهنده ، شنونده ، و دوستدار آنان .
تحف العقول : ص ۴۱ .

حدیث ۴۵۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ يُدْمِنُ قِرْعَ الْبَابِ يَلِجُ .
پیامبر صلی الله علیه و آله : آن که پیوسته ، کوبه در را بزند ، داخل می شود .
کنز الفوائد : ج ۱ ص ۱۳۹ .

حدیث ۴۵۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ كَفَاهُ مُؤَنَّتَهُ وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ .
پیامبر صلی الله علیه و آله : آن که بر خدا توکل کند ، خدا ، هزینه اش را برعهده می گیرد و ازجایی که گمان نمی برد ، او را روزی می دهد .
کنز العمال : ج ۳ ص ۱۰۳ ح ۵۶۹۳ .

حدیث ۴۵۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
فَضْلُ الشَّابِّ الْعَابِدِ الَّذِي تَعَبَّدَ فِي صِبَاهُ عَلَى الشَّيْخِ الَّذِي تَعَبَّدَ بَعْدَ مَا كَبُرَتْ سِنُهُ كَفَضْلِ الْمُرْسَلِينَ عَلَى سَائِرِ النَّاسِ .
پیامبر صلی الله علیه و آله : برتری جوان عبادت پیشه که در نورسی به عبادت رو آورده ، بر پیرانی که در بزرگی به عبادت رو آورده اند ، مانند برتری پیامبران بر دیگر مردمان است .
کنز العمال : ج ۱۵ ص ۷۷۶ ح ۴۳۰۵۹ .

حدیث ۴۵۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : الشَّابُّ الْمُؤْمِنُ بِقَدَرِي الرَّاضِي بِكِتَابِي ، الْقَانِعُ بِرِزْقِي ، التَّارِكُ لِشَهْوَتِهِ مِنْ أَجَلِي هُوَ عِنْدِي كَبَعْضِ مَلَائِكَتِي .
پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید : «جوان معتقد به قضا و قدرم ، خشنود از کتابم ، قناعت کننده به روزی ام ، و رهاکننده خواسته های نفس به خاطر من ، مانند یکی از فرشتگان من است» .
کنز العمال : ج ۱۵ ص ۷۸۶ ح ۴۳۱۰۷ ، راجع : ح ۱۲۴ .

حدیث ۴۵۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الشَّابَّ الَّذِي يُفْنِي شَبَابَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ تَعَالَى .

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند بزرگ ، جوانی را که جوانی اش را در راه بندگی خدا سپری کند ، دوست می دارد .
کنز العمال : ج ۱۵ ص ۷۷۶ ح ۴۳۰۶۰ .

حدیث ۴۵۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُبَاهِي بِالشَّابِّ الْعَابِدِ الْمَلَائِكَةَ كَ ، يَقُولُ : أَنْظِرُوا إِلَى عَبْدِي ! تَرَكَ شَهْوَتَهُ مِنْ أَجْلِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند بزرگ ، به جوان عبادت پیشه ، نزد فرشتگان افتخار می کند ، در حالی که می فرماید : «بنده ام را بنگرید . برای من ، خواسته های نفس خود را کنار نهاده است» .
کنز العمال : ج ۱۵ ص ۷۷۶ ح ۴۳۰۵۷ .

حدیث ۴۵۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ شَابٍّ يَدْعُ لَذَّةَ الدُّنْيَا وَلَهْوَهَا وَيَسْتَقْبِلُ بِشَبَابِهِ طَاعَةَ اللَّهِ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ أَجْرَ اثْنَيْنِ وَسَبْعِينَ صَدِيقًا ، ثُمَّ قَالَ : يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : أُيُّهَا الشَّابُّ التَّارِكُ شَهْوَتَهُ لِي ، الْمُبْتَدِلُ شَبَابَهُ لِي أَنْتَ عِنْدِي كَبْعُضِ مَلَائِكَتِي .

پیامبر صلی الله علیه و آله : هیچ جوانی خوشی های دنیا و سرگرمی های آن را کنار نهد و در جوانی به استقبال بندگی خدا نرفت ، مگر آن که خداوند به وی ، پاداش ۲ علیه السلام صدیق بخشد . آن گاه فرمود : «خداوند بزرگ [خطاب به وی] می فرماید : ای جوان رها کننده شهوت به خاطر من ، و سپری کننده جوانی اش برای من! تو در پیشگاه من ، مانند برخی فرشتگانی» .
حلیه الأولیاء : ج ۴ ص ۱۳۹ .

حدیث ۴۵۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحْسَنَ عِبَادَةَ اللَّهِ فِي شَبَابِهِ ، لَقَاهُ اللَّهُ الْحِكْمَةَ عِنْدَ شَبَابِهِ ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : «وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ ءَاتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا» ثُمَّ قَالَ تَعَالَى : «وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ»

پیامبر صلی الله علیه و آله : آن که در جوانی نیک بندگی خدا کند ، خداوند ، در پیری به وی حکمت آموزد . خدای متعال می فرماید : (و چون به رشد و کمال خویش رسید ، به او حکمت و دانش عطا کردیم) و در ادامه آیه می فرماید : (و نیکوکاران را چنین پاداش می دهیم) .
القصص : ۱۴ .

حدیث ۴۵۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ : إِمَامٌ عَادِلٌ ، وَشَابٌّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ...

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل ، هفت گروه را در سایه خویش بدارد ، آن روزی که جز سایه اش ، سایه ای نیست : پیشوای عدالت پیشه ؛ و جوانی که در بندگی خداوند عز و جل رشد کرده است ... .
الخصال : ص ۳۴۳ ح ۷ .

حدیث ۴۵۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَيُّمَا نَاشٍ نَشَأَ فِي الْعِلْمِ وَالْعِبَادَةِ حَتَّى يَكْبُرَ أَعْطَاهُ اللَّهُ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَوَابَ اثْنَيْنِ وَسَبْعِينَ صَدِيقًا .
پیامبر صلی الله علیه و آله : هر جوانی که در دانش و عبادت رشد کند تا بزرگ شود ، خداوند متعال ، در قیامت ، پاداش ۷۲ صدیق به وی می بخشد .
منیة المرید : ص ۱۰۴ .

حدیث ۴۵۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَا أَبَادَرُّ ، مَا مِنْ شَابٍّ يَدْعُ لِلَّهِ الدُّنْيَا وَلَهْوَهَا وَأَهْرَمَ شَبَابَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ أَجْرَ اثْنَيْنِ وَسَبْعِينَ صَدِيقًا .
پیامبر صلی الله علیه و آله : ای ابو ذر! هیچ جوانی نیست که دنیا و خوشی اش را به خاطر خداوند ، کنار نهد و جوانی اش را در راه بندگی خدا سپری کند ، مگر آن که خداوند ، به وی پاداش ۲ علیه السلام صدیق ببخشد .
الأمالی للطوسی : ص ۵۳۵ ح ۱۱۶۲ .

حدیث ۴۵۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَيْرُ أُمَّتِي مَنْ هَدَمَ شَبَابَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ ، وَفَطَمَ نَفْسَهُ عَنِ لَذَاتِ الدُّنْيَا وَتَوَلَّى بِالْآخِرَةِ ، إِنَّ جَزَاءَهُ عَلَى اللَّهِ أَعْلَى مَرَاتِبِ الْجَنَّةِ .
پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین امت من ، کسی است که جوانی اش را در فرمانبری از خداوند ، سپری کند و خود را از خوشی های دنیا وا گیرد و شیفته آخرت باشد . به راستی که پاداش او نزد خداوند ، برترین جایگاه بهشت است .
المواعظ العددیة : ص ۳۴ .

حدیث ۴۵۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ هَذَا الدِّينَ مَتِينٌ فَأَوْغَلُوا فِيهِ بَرَفِي ، وَلَا تُكْرَهُوا عِبَادَةَ اللَّهِ إِلَى عِبَادِ اللَّهِ ، فَتَكُونُوا كَالزَّائِكِ الْمُبْتَلِّ الَّذِي لَا سَفْرًا قَطَعَ وَلَا ظَهْرًا أَبْقَى .
پیامبر صلی الله علیه و آله : به راستی که این دین ، استوار است . پس با مدارا در آن ، درآیید . عبادت خدا را نزد بندگانش ناگوار مسازید تا مانند سوار کار تازه کار شوید که نه راهی پیموده و نه مرکبی باقی گذارده است .
الکافی : ج ۲ ص ۸۶ ح ۱ .

حدیث ۴۵۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمَرْءُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِلُ .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : آدمی بر دین (روش) دوست خود است . پس هر یک از شما باید بنگرد که چه کسی را به دوستی می
 گیرند .
 الأُمالی للطوسی : ص ۵۱۸ ح ۱۱۳۵ .

حدیث ۴۵۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ الْإِخْوَانِ الْمُسَاعِدُ عَلَى أَعْمَالِ الْآخِرَةِ .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین برادران ، یاور بر کارهای آخرتی است .

حدیث ۴۵۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ أَعَانَكَ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ ، وَصَدَّكَ عَنِ مَعَاصِيهِ ، وَأَمَرَكَ بِرِضَاهُ .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین برادرت ، کسی است که بر فرمانبری از خداوند ، تو را یاری رساند و از گناهان ، باز دارد و تو را
 به خشنودی خداوند ، وا دارد .

حدیث ۴۵۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ إِخْوَانِكُمْ مَنْ أَهْدَى إِلَيْكُمْ غُيُوبَكُمْ .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین برادر شما ، کسی است که عیبتان را به شما هدیه کند .
 . تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۲۳ .

حدیث ۴۵۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَيُّ الْجُلَسَاءِ خَيْرٌ ؟ - : مَنْ ذَكَرَكُمْ بِاللَّهِ رُؤْيْتُهُ ، وَزَادَكُمْ فِي عِلْمِكُمْ مَنْطِقُهُ ، وَذَكَرَكُمْ بِالْآخِرَةِ عَمَلُهُ
 پیامبر صلی الله علیه و آله - وقتی از ایشان پرسیده شد :-
 ای پیامبر خدا! بهترین همنشین کیست؟ : آن که دیدنش شما را به یاد خدا بیندازد ، و سخنش بر دانش شما بیفزاید ، و رفتارش شما
 را به یاد قیامت ، وا دارد .
 الأُمالی للطوسی : ص ۱۵۷ ح ۲۶۲ .

حدیث ۴۵۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالُوا [الْحَوَارِيُّونَ لِعِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ]: يَا رُوحَ اللَّهِ ، فَمَنْ نُجَالِسُ إِذَا؟
 قَالَ : مَنْ يُذَكِّرُكُمْ اللَّهَ رُؤْيَيْتُهُ ، وَيَزِيدُ فِي عِلْمِكُمْ مَنْطِقُهُ ، وَيُرْعَبُكُمْ فِي الْآخِرَةِ عَمَلُهُ

پیامبر صلی الله علیه و آله : همراهان عیسی علیه السلام به وی گفتند : ای روح خدا! با چه کسی همنشینی کنیم؟

فرمود : «آن که دیدنش شما را به یاد خدا اندازد ، و سخنش بر دانش شما بیفزاید ، و رفتارش شما را به سوی آخرت بکشاند» .
 تحف العقول : ص ۴۴ .

حدیث ۴۵۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَى لِمَنْ أَسْلَمَ وَكَانَ عَيْشُهُ كَفَافًا وَقُوَاهُ سَدَادًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا به حال آن که اسلام آورد و [امکانات] زندگی اش به اندازه لازم باشد و نیروهایش استوار .
 النوادر للراوندى : ص ۹۰ ح ۲۳ .

حدیث ۴۵۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ وَفِي كُلِّ خَيْرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن نیرومند ، بهتر و نزد خداوند ، محبوب تر از مؤمن ناتوان است ، و در هر کدام خوبی هایی است .

صحیح مسلم : ج ۴ ص ۲۰۵۲ ح ۳۴ .

حدیث ۴۵۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: وَعَلَى الْعَاقِلِ مَا لَمْ يَكُنْ مَغْلُوبًا عَلَى عَقْلِهِ أَنْ يَكُونَ لَهُ سَاعَاتٌ : سَاعَةٌ يُنَاجِي فِيهَا رَبَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَسَاعَةٌ يُحَاسِبُ نَفْسَهُ ، وَسَاعَةٌ يَتَفَكَّرُ فِيهَا مَا صَنَعَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِيهَا ، وَسَاعَةٌ يَخْلُو فِيهَا بِحَظِّ نَفْسِهِ مِنَ الْحَلَالِ ؛ فَإِنَّ هَذِهِ السَّاعَةَ عَوْنٌ لِيَتَلَكَّ السَّاعَاتِ وَاسْتِجْمَامٌ لِلْقُلُوبِ ، وَتَوْزِيْعٌ لَهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در گزارش تعالیم صحف ابراهیم - : بر خردمند است تا عقلش شکست نخورده ، [برنامه] وقت هایش چنین باشد : زمانی را با پروردگار عز و جل ، راز و نیاز کند ، و زمانی را به حسابرسی از خود اختصاص دهد ، و زمانی را در آنچه خداوند عز و جل برایش آفریده بیندیشد ، و زمانی را برای بهره بردن از خوشی های حلال بگذارد؛ زیرا این زمان ، یاری کننده دیگر زمان ها باشد و دل ها را آرام و فارغ گرداند .

الخصال : ص ۵۲۵ ح ۱۳ .

حدیث ۴۵۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَتَّبِعِي لِلْعَاقِلِ إِذَا كَانَ عَاقِلًا أَنْ يَكُونَ لَهُ أَرْبَعُ سَاعَاتٍ مِنَ النَّهَارِ : سَاعَةٌ يُنَاجِي فِيهَا رَبَّهُ ، وَسَاعَةٌ يُحَاسِبُ فِيهَا نَفْسَهُ ، وَسَاعَةٌ يَأْتِي أَهْلَ الْعِلْمِ الَّذِينَ يُبَصِّرُونَهُ أَمْرَ دِينِهِ وَيَنْصَحُونَهُ ، وَسَاعَةٌ يُخَلِّي بَيْنَ نَفْسِهِ وَلَدَّتْهَا مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا فِيمَا يَحِلُّ وَيَجْمَلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر خردمند است تا هنگامی که عقلش پایدار است ، برنامه روزانه اش چهار بخش باشد : زمانی را به راز و نیاز با پروردگار پردازد؛ و زمانی را به حسابرسی از خود ، اختصاص دهد ؛ و زمانی نزد دانشمندان برود تا او را در کار دین ، بینا کنند و وی را اندرز دهند؛ و زمانی را به خوشی های حلال و زیبای دنیا اختصاص دهد .
روضه الواعظین : ص ۸ .

حدیث ۴۵۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ يَفْرَحُ بِهِنَّ الْجِسْمُ وَيَرْبُو : الطَّيِّبُ ، وَلبَاسُ اللَّيْنِ ، وَشُرْبُ الْعَسَلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که بدن با آن ، شاداب و سرزنده می شود : بوی خوش ، لباس نرم ، و خوردن عسل .
طب النبوی صلی الله علیه و آله : ص ۶ .

حدیث ۴۵۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الطَّيِّبُ يَسُرُّ ، وَالْعَسَلُ يَسُرُّ ، وَالنَّظَرُ إِلَى الْخُضْرَةِ يَسُرُّ ، وَالرُّكُوبُ يَسُرُّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بوی خوش ، شاد می کند . خوردن عسل ، شادی می آورد . نگاه کردن به سبزه ، شادی می آورد .
سوارکاری ، شادی می آفریند .
صحیفه الإمام الرضا علیه السلام : ص ۲۳۹ ح ۱۴۴ عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۴۵۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِلْهَوَا وَالْعَبَا فَإِنِّي أَكْرَهُ أَنْ يُرَى فِي دِينِكُمْ غِلْظَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرگرمی داشته باشید و تفریح کنید؛ چرا که خوش نمی دارم در دین شما درشتی و سختی دیده شود .

شُعب الإيمان : ج ۵ ص ۲۴۷ ح ۶۵۴۲ .

حدیث ۴۵۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرٌ لَهُوَ الْمُؤْمِنِ السَّبَّاحُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین تفریح مؤمن ، شناست .

کنز العمال : ج ۱۵ ص ۲۱۱ ح ۴۰۶۱۱ .

حدیث ۴۵۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَّمُوا أَوْلَادَكُمْ السَّبَاحَةَ وَالرَّمَايَةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به فرزندان خود ، شنا و تیراندازی بیاموزید .
 الکافی : ج ۶ ص ۴۷ ح ۴ .

حدیث ۴۵۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَقُّ الْوَلَدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُعَلِّمَهُ الْكِتَابَةَ وَالسَّبَاحَةَ وَالرَّمَايَةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از حقوق فرزند بر پدر ، آن است که به او نوشتن ، شنا و تیراندازی بیاموزد .
 کنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۴۳ ح ۴۵۳۴۰ .

حدیث ۴۵۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَحَبُّ اللَّهِوِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى إِجْرَاءُ الْخَيْلِ وَالرَّمْيِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دوست داشتنی ترین تفریح نزد خداوند متعال ، اسب سواری و تیراندازی است .
 کنز العمال : ج ۴ ص ۳۴۴ ح ۱۰۸۱۲ .

حدیث ۴۵۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا يَشْهَدُ الْمَلَائِكَةُ كُ مِنْ لَهْوِكُمْ إِلَّا الرَّهَانَ وَالنُّضَالَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از سرگرمی های شما ، تنها در مسابقه اسب سواری و تیراندازی ، فرشتگان حضور می یابند .
 المعجم الكبير : ج ۱۲ ص ۳۰۵ ح ۱۳۴۷۴ .

حدیث ۴۵۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رِهَانُ الْخَيْلِ طَلْقٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسابقه اسب سواری ، حلال است .
 کنز العمال : ج ۴ ص ۳۴۴ ح ۱۰۸۱۵ .

حدیث ۴۵۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ خَرَجَ مِنْ ذُلِّ الْمَعْصِيَةِ إِلَى عِزِّ الطَّاعَةِ أَنْسَهُ اللَّهُ عِزَّ وَجَلْبَغِيرَ أُنَيْسٍ ، وَأَعَانَهُ بِغَيْرِ مَالٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس از خواری نافرمانی [خدا] به عزت پیروی [از او] ، روی آورَد ، خداوند عز و جل ، بدون همنشینی ، به وی آرامش می دهد و بدون ثروت ، او را یاری می کند .
بحار الأنوار : ج ۷۵ ص ۳۵۹ ح ۷۴ .

حدیث ۴۵۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَقْدِرُ رَجُلٌ عَلَى حَرَامٍ ، ثُمَّ يَدْعُهُ لَيْسَ بِهِ إِلَّا مَخَافَةُ اللَّهِ ، إِلَّا أَبَدَلَهُ اللَّهُ فِي عَاجِلِ الدُّنْيَا قَبْلَ الْآخِرَةِ مَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ مِنْ ذَلِكَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس بر حرامی دست یابد و به خاطر ترس از خدا آن را رها سازد ، خداوند ، در دنیا و پیش از قیامت ، بهتر از آن را برایش مقدر می کند .
کنز العمال : ج ۱۵ ص ۷۸۷ ح ۴۳۱۱۳ .

حدیث ۴۵۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ أَنْبَتَ اللَّهُ تَعَالَى لِطَائِفَةٍ مِنْ أُمَّتِي أَجْنِحَةً ، فَيَطِيرُونَ مِنْ قُبُورِهِمْ إِلَى الْجَنَانِ يَسْرَحُونَ فِيهَا وَيَتَنَعَّمُونَ كَيْفَ شَاءُوا ، فَتَقُولُ لَهُمُ الْمَلَائِكَةُ كُ: هَلْ رَأَيْتُمُ الْحِسَابَ؟
فَيَقُولُونَ: مَا رَأَيْنَا حِسَابًا .
فَيَقُولُونَ: هَلْ جُزْتُمُ الصِّرَاطَ؟
فَيَقُولُونَ: مَا رَأَيْنَا صِرَاطًا .
فَيَقُولُونَ: هَلْ رَأَيْتُمْ جَهَنَّمَ؟
فَيَقُولُونَ: مَا رَأَيْنَا شَيْئًا .
فَتَقُولُ الْمَلَائِكَةُ كُ: مِنْ أُمَّةٍ مِنْ أَنْتُمْ؟
فَيَقُولُونَ: مِنْ أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .
فَيَقُولُونَ: نَشَدْنَاكُمْ اللَّهُ ، حَدَّثُونَا مَا كَانَتْ أَعْمَالُكُمْ فِي الدُّنْيَا؟
فَيَقُولُونَ: حَصَلْتَانِ كَانَتَا فِيْنَا ، فَبَلَّغْنَا اللَّهُ هَذِهِ الدَّرَجَةَ بِفَضْلِ رَحْمَتِهِ .
فَيَقُولُونَ: وَمَا هُمَا؟
فَيَقُولُونَ: كُنَّا إِذَا خَلَوْنَا نَسْتَحِي أَنْ نَعْصِيَهُ ، وَنَرْضَى بِالْيَسِيرِ مِمَّا قُسِمَ لَنَا .
فَتَقُولُ الْمَلَائِكَةُ كُ: حَقٌّ لَكُمْ هَذَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه قیامت بر پا شود ، خداوند ، برای گروهی از امت من ، بال هایی قرار می دهد که با آنها ، از قبرها به سوی بهشت پرواز کنند ، در آن گردش نمایند و هر گونه خواستند ، از نعمت ها بهره برند . فرشتگان به آنان می گویند :
آیا حسابرسی را دیدید؟

می گویند : ما حسابرسی ندیدیم .

می پرسند : از صراط ، عبور کردید؟

می گویند : ما صراطی ندیدیم .

می پرسند : جهنم را دیدید؟

می گویند : چیزی ندیدیم .

آن گاه ، فرشتگان می گویند : از امت چه کسی هستید؟

می گویند : از امت محمد صلی الله علیه و آله .

می گویند : شما را به خدا سوگند ، بگویند رفتارتان در دنیا چه بود؟

می گویند : دو خصلت در ما بود و بدان دو خصلت ، خداوند ، ما را بدین پایه از رحمت خویش رسانید .

می پرسند : آن دو خصلت چیست؟

می گویند : هر گاه در خلوت بودیم ، شرم داشتیم نافرمانی خدا کنیم و به اندکی که روزی ما بود ، خشنود بودیم .

فرشتگان می گویند : این منزلت ، سزاوار شماست .

بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۵ ح ۳۱ .

حدیث ۴۵۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّوْبَةُ حَسَنٌ وَلَكِنْ فِي الشَّبَابِ أَحْسَنُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : توبه زیباست و از جوان ، زیباتر است .

کنز العمال : ج ۱۵ ص ۸۹۶ ح ۴۳۵۴۲ .

حدیث ۴۵۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ شَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ شَابِّ تَائِبٍ ، وَمَا مِنْ شَيْءٍ أَبْغَضَ إِلَيَّ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ شَيْخٍ مُقِيمٍ عَلَى مَعَاصِيهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ چیز نزد خداوند متعال ، محبوب تر از جوان توبه کننده نیست ؛ و هیچ چیز نزد خداوند ،

مبغوض تر نیست از پیری که بر نافرمانی خدا ، اصرار می ورزد .

کنز العمال : ج ۴ ص ۲۱۷ ح ۱۰۲۳۳ .

حدیث ۴۵۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الشَّابَّ التَّائِبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به راستی که خداوند ، جوان توبه کننده را دوست می دارد .

کنز العمال : ج ۴ ص ۲۰۹ ح ۱۰۱۸۵ .

حدیث ۴۵۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَهُ أَفْرَحُ بِتَوْبِهِ عَبْدِهِ مِنَ الْعَقِيمِ الْوَالِدِ ، وَمِنَ الضَّالِّ الْوَاجِدِ ، وَمِنَ الظَّمَانِ الْوَارِدِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل بیشتر از نازایی که صاحب فرزند شود و یا گم کرده ای که گم شده اش را بیابد ، و یا تشنه ای که بر آب ، وارد شود ، از توبه بنده شادمان می شود .

کنز العمال : ج ۴ ص ۲۰۵ ح ۱۰۱۶۵ .

حدیث ۴۵۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دُعَاءُ الْوَالِدِ لِلْوَالِدِ كَالْأَخِذِ بِالْيَدِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعای فرزند برای پدر و مادر ، مانند یاری کردن آنان است .

الفردوس : ج ۲ ص ۲۱۳ ح ۳۰۳۸ .

حدیث ۴۵۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَرَجَ ثَلَاثَ نَفَرٍ يَسِيحُونَ فِي الْأَرْضِ ، فَبَيْنَمَا هُمْ يَعْبُدُونَ اللَّهَ فِي كَهْفٍ فِي قَلْبِ جَبَلٍ حَتَّى يَدَّتْ صَيْحْرَةٌ مِنْ أَعْلَى الْجَبَلِ حَتَّى التَّقَمَتْ بَابَ الْكَهْفِ ، فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ : عِبَادَ اللَّهِ وَاللَّهِ لَا يُنْجِيكُمْ مِمَّا وَقَعْتُمْ إِلَّا أَنْ تَصَدَّقُوا اللَّهَ ، فَهَلُمُّ مَا عَمِلْتُمْ لِلَّهِ خَالِصًا ، فَإِنَّمَا ابْتَلَيْتُمْ بِالذُّنُوبِ .

فَقَالَ أَحَدُهُمْ : اللَّهُمَّ إِن كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي طَلَبْتُ امْرَأَةً لِحُسْنِهَا وَجَمَالِهَا فَأَعْطَيْتُ فِيهَا مَالًا - ضَخْمًا حَتَّى إِذَا قَدَرْتُ عَلَيْهَا وَجَلَسْتُ مِنْهَا مَجْلِسَ الرَّجُلِ مِنَ الْمَرْأَةِ ذَكَرْتُ النَّارَ فَقَمْتُ عَنْهَا فَرَقَا مِنْكَ اللَّهُمَّ فَارْفَعْ عَنَّا هَذِهِ الصَّخْرَةَ ، فَانصَدَعَتْ حَتَّى نَنظُرُوا إِلَى الصَّدْعِ .

ثُمَّ قَالَ الْآخَرُ : اللَّهُمَّ إِن كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي اسْتَأْجَرْتُ قَوْمًا يَحْرُثُونَ كُلَّ رَجُلٍ مِنْهُمْ بِنَصْفِ دِرْهَمٍ فَلَمَّا فَرَّغُوا أَعْطَيْتُهُمْ أُجُورَهُمْ .

فَقَالَ أَحَدُهُمْ : قَدْ عَمِلْتُ عَمَلًا اثْنَيْنِ وَاللَّهِ لَا أَخْذُ إِلَّا دِرْهَمًا وَاحِدًا وَتَرَكَ مَالَهُ عِنْدِي فَيَذَرْتُ بِذَلِكَ النِّصْفِ الدَّرْهَمِ فِي الْأَرْضِ فَأَخْرَجَ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ رِزْقًا

وَجَاءَ صَاحِبُ النِّصْفِ الدَّرْهَمِ فَأَرَادَهُ فَدَفَعْتُ إِلَيْهِ ثَمَانِي عَشْرَةَ أَلْفًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه نفر برای گشت و گذار ، از خانه بیرون رفتند . در حالی که در غاری بر نوک کوهی خداوند را عبادت می کردند ، سنگی بزرگ ، از بالای کوه فرو افتاد و در غار را بست . یکی از آن سه گفت : بندگان خدا! از گرفتاری ، نجات پیدا نمی کنید ، مگر آن که با خداوند ، صادق باشید . هر یک از شما آنچه را خالصانه انجام داده ، بر ملا سازد؛ چرا که اینک به خاطر گناهان ، گرفتار آمده اید .

یکی از آنان گفت : بار خدایا! تو می دانی که من به خاطر زیبایی زنی در پی اش بودم و ثروتی بسیار در این راه ، خرج کردم . وقتی بر او دست یافتم و در کنارش قرار گرفتم ، آتش [دوزخ] را یاد کردم ، و به سبب ترس از تو از کنارش برخاستم . بار خدایا! این سنگ را از جلوی غار ، بردار .

سنگ ، شکافته شد و آنان ، بدان نگرستند .

نفر دوم گفت : بار خدایا! تو می دانی که من ، گروهی را برای کشاورزی به کارگری گرفتم که به هر کدام ، نصف درهم پرداخت کنم . وقتی از کار ، دست کشیدند ، مزدشان را پرداختم .

یکی از آنان گفت : من به اندازه دو نفر کار کردم . به خدا سوگند ، کمتر از یک درهم نمی گیرم و نصف درهم را نزد من

انداخت . من هم آن را خرج بدر

زمین کردم و خداوند ، از آن ، روزی بسیار نصیب کرد . روزی آن مرد آمد و نصف درهم خود را طلب کرد . من هم هجده هزار درهم به وی دادم . خدایا! اگر آن کار را از ترس تو انجام دادم ، این سنگ را از در غار بردار . سنگ ، کمی کنار رفت ، به اندازه ای که یکدیگر را می دیدند .

سومی گفت : بار خدایا! تو می دانی که پدر و مادرم در خواب بودند و من برای آنان ، کاسه ای بزرگ ، شیر آوردم . ترسیدم اگر ظرف شیر را بگذارم ، حشره ای یا گزنده ای در آن بیفتد و نخواستم آنان را از خواب ، بیدار کنم و آنان را ناراحت سازم . پس خودم همان جا ایستادم تا بیدار شدند و شیر را نوشیدند . بار خدایا! اگر این کار را برای تو انجام دادم ، این سنگ را از جلوی ما بردار .

آن گاه ، سنگ ، کاملاً به کنار رفت و راه آنان باز شد .

سپس پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود : هر که با خداوند راستی کند ، پیروز می شود .
فی المصدر : «ثمان عشرة آلاف» ، والصحيح ما أثبتناه .

حدیث ۴۵۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَلَبَ الْحَلَالَ فَرِيضَةً عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَمُسْلِمَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به دست آوردن [روزی] حلال ، بر هر زن و مرد مسلمان ، واجب است .
بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۹ ح ۳۵ .

حدیث ۴۵۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ إِذَا عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلًا أَنْ يُتَّقِنَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به راستی که خداوند متعال ، دوست می دارد که هر یک از شما وقتی کاری انجام می دهد ، آن را استوار (محکم) گرداند .

کنز العمال : ج ۳ ص ۹۰۷ ح ۹۱۲۸ .

حدیث ۴۵۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهْتَمُّ بِأُمُورِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که صبح کند و به کار مسلمانان اهتمام نرزد ، مسلمان نیست .
الکافی : ج ۲ ص ۱۶۳ ح ۱ .

حدیث ۴۵۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الأمانة غنني .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امانتداری ، توانگری است .

مسند الشهاب : ج ۱ ص ۴۴ ح ۱۶ .

حدیث ۴۵۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، زیباست و زیبایی را دوست می دارد .

صحیح مسلم : ج ۱ ص ۹۳ ح ۱۴۷ .

حدیث ۴۵۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الشَّعْرُ الْحَسَنُ مِنْ كِسْوَةِ اللَّهِ تَعَالَى فَأَكْرَمُوهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : موی زیبا ، از جامه های خداوند متعال است . آن را عزیز بدارید .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۱ ص ۱۲۹ ح ۳۲۷ .

حدیث ۴۵۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اتَّخَذَ شَعْرًا فَلْيُحْسِنْ وَلَا يَتَّهْ ، أَوْ لِيُجْزَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که مویش را بلند گذاشت ، از آن نیکو مراقبت کند ؛ وگرنه آن را کوتاه کند .

الکافی : ج ۶ ص ۴۸۵ ح ۲ .

حدیث ۴۵۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قُصُوا أَظْفِيرَكُمْ ، وَلِلنِّسَاءِ : أُتْرُكْنَ فَإِنَّهُ أَزِينُ لَكُنَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به مردان فرمود : «ناخن هایتان را کوتاه کنید» و به زنان فرمود : «ناخن بگذارید؛ زیرا برایتان زیباتر

است» .

الکافی : ج ۶ ص ۴۹۱ ح ۱۵ .

حدیث ۴۵۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا برانگیخته شدم تا کرامت های اخلاقی را کامل کنم .

السنن الکبری: ج ۱۰ ص ۳۲۳ ح ۲۰۷۸۲.

حدیث ۴۶۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ صَالِحَ الْأَخْلَاقِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا برانگیخته شدم تا اخلاق نیکو را کامل کنم .
 مسند ابن حنبل: ج ۳ ص ۳۲۳ ح ۸۹۶۱.

از ۴۶۰۱ تا ۴۸۰۰

حدیث ۴۶۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 جَعَلَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ صَلََّةً بَيْنَهُ وَبَيْنَ عِبَادِهِ ، فَحَسْبُ أَحَدِكُمْ أَنْ يَتَمَسَّكَ بِخُلُقٍ مُتَّصِلٍ بِاللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند سبحان ، کرامت های اخلاقی را پیوندی میان خود و بندگانش قرار داد . پس ، کافی است
 هر یک از شما به خُلق و خوبی مُتصل به خداوند ، تمسک جوید .
 تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۲۲ .

حدیث ۴۶۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا مَعْشَرَ شَبَابِ قُرَيْشٍ احْفَظُوا فُرُوجَكُمْ ، أَلَا مَنْ حَفِظَ فَرْجَهُ فَلَهُ الْجَنَّةُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای جوانان قریش! پاک دامنی پیشه کنید . بدانید هر که خود را در برابر شهوت حفظ کند ، بهشت ،
 از آن اوست .
 المعجم الأوسط : ج ۷ ص ۶۱ ح ۶۸۵۰ .

حدیث ۴۶۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَنْظُرُ إِلَى مَحَاسِنِ امْرَأَةٍ أَوْ لَمَرَّةٍ ، ثُمَّ يَغْضُ بَصَرَهُ إِلَّا أَحَدَتْ اللَّهُ لَهُ عِبَادَةً يَجِدُ حَلَاوَتَهَا
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر مسلمانی که به زیبایی های زنی نظر ابتدایی افکند ، آن گاه چشم بپوشد ، خداوند ، برایش
 عبادتی قرار می دهد که شیرینی اش را بچشد .
 مسند ابن حنبل: ج ۸ ص ۲۹۹ ح ۲۲۳۴۱ .

حدیث ۴۶۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَعَنَ اللَّهُ الْمُتَشَبِّهَاتِ بِالرِّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ ، وَلَعَنَ اللَّهُ الْمُتَشَبِّهِينَ مِنَ الرِّجَالِ بِالنِّسَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، لعنت کند زنانِ مردنما [در لباس و پوشش] را ؛ و خداوند ، لعنت کند مردانِ زن نما [در پوشش و آرایش] را .

الکافی : ج ۵ ص ۵۵۲ ح ۴ .

حدیث ۴۶۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِنْ شَابٍ تَزَوَّجَ فِي حَدَاثِهِ سِنَّهُ إِلَّا عَجَّ شَيْطَانُهُ : يَا وَيْلَهُ ، يَا وَيْلَهُ ! عَصَمَ مِنِّي ثُلْثِي دِينِهِ ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ الْعَبْدُ فِي الثُّلْثِ الْبَاقِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر جوانی که در سن کم ازدواج کند ، شیطان ، فریاد بر می آورد که : «وای بر من ، وای بر من ! دو سوم دینش را از دستبرد من ، مصون نگه داشت» . پس بنده در یک سوم باقی مانده ، تقوای الهی پیشه سازد .

بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۲۱ ح ۳۴ .

حدیث ۴۶۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ عَلَيْكُمْ بِالْبَاهِ ، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعُوهُ فَعَلَيْكُمْ بِالصَّيَامِ فَإِنَّهُ وَجَاؤُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای جماعت جوان ! بر شما باد ازدواج . اگر نمی توانید ، بر شما باد روزه گرفتن که روزه ، مهارِ شهوت است .

الکافی : ج ۴ ص ۱۸۰ ح ۲ .

حدیث ۴۶۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا شَابُ تَزَوَّجْ وَإِيَّاكَ وَالزَّانَا ؛ فَإِنَّهُ يَنْزِعُ الْإِيمَانَ مِنْ قَلْبِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای جوان ! ازدواج کن و از زنا بپرهیز ؛ چرا که زنا ، ایمان را از دل بر می کند .

مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۳۰ ح ۱۴۶۱ .

حدیث ۴۶۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا جَاءَكُم مَن تَرَضَوْنَ خُلُقَهُ وَدِينَهُ فَزَوِّجُوهُ «إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه کسی نزد شما آمد که اخلاق و دینداری اش را می پسندید ، به او همسر بدهید ؛ و (اگر چنین نکنید ، در زمین ، فتنه و فساد بزرگ ، روی خواهد داد) .

الأنفال : ۷۳ .

حدیث ۴۶۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زَوَّجْتُ الْمُقَدَّادَ وَزَيْدًا لِيَكُونَ أَشْرَفُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَحْسَنَكُمْ خُلُقًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من ، مقداد و زید را همسر دادم تا بدانید که گرامی ترین شما نزد خداوند ، خوش خلق ترین شماست .

کنز العمال : ج ۳ ص ۲۰ ح ۵۲۴۸ .

حدیث ۴۶۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَزَوَّجُوا الشَّوَابَّ فَإِنَّهُنَّ أَغْرُ أَخْلَاقًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با دختران جوان ازدواج کنید؛ زیرا آنان ، خوش اخلاق ترند .

المجازات النبویة : ص ۳۱۲ ح ۲۳۸ .

حدیث ۴۶۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تُنَكِّحُ الْمَرْأَةَ عَلَى أَرْبَعِ خِلَالٍ : عَلَى مَالِهَا ، وَعَلَى دِينِهَا ، وَعَلَى جَمَالِهَا ، وَعَلَى حَسَبِهَا وَنَسَبِهَا ، فَعَلَيْكَ بِذَاتِ الدِّينِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با زنان به خاطر چهار خصلت ، ازدواج می شود : ثروت ، دینداری ، زیبایی ، و اصل و نسب . بر تو باد زن دیندار!

کنز العمال : ج ۱۶ ص ۳۰۳ ح ۴۴۶۰۲ .

حدیث ۴۶۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَزَوَّجَ امْرَأَةً لَا يَتَزَوَّجُهَا إِلَّا لِجَمَالِهَا لَمْ يَرِ فِيهَا مَا يُحِبُّ ، وَمَنْ تَزَوَّجَهَا لِأَمَالِهَا لَا يَتَزَوَّجُهَا إِلَّا وَكَلَّهُ اللَّهُ إِلَيْهِ ، فَعَلَيْكُمْ بِذَاتِ الدِّينِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس با زنی فقط برای زیبایی اش ازدواج کند ، آنچه دوست می دارد ، در او نخواهد یافت و هر کس با زنی فقط برای ثروتش ازدواج کند ، خداوند ، او را به خود ، وا می گذارد . پس بر شما باد زنان دیندار!

بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۳۵ ح ۱۹ .

حدیث ۴۶۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ نَكَحَ امْرَأَةً بِمَالٍ حَلَالٍ غَيْرَ أَنَّهُ أَرَادَ بِهَا فَخْرًا وَرِيَاءً لَمْ يَزِدْهُ اللَّهُ عِزًّا وَجَلْبَذِلَكَ إِلَّا ذُلًّا وَهَوَانًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس با زنی به خاطر ثروت حلال ، ازدواج کند ، لیکن قصدش فخرفروشی و ریاکاری باشد ، خداوند عز و جل ، جز بر خواری و زبونی اش نمی افزاید .

بحار الأنوار : ج ۷۶ ص ۳۶۲ ح ۳۰ .

حدیث ۴۶۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَزَوَّجُوا فِي الْحُجْرِ الصَّالِحِ ، فَإِنَّ الْعِرْقَ دَسَّاسٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [باکسانی] از دامان شایسته ازدواج کنید؛ چرا که اصل و نسب ، تأثیر گذار است .
مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۳۲ ح ۱۴۷۴ .

حدیث ۴۶۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَحَيَّرُوا لِنُطْفِكُمْ ، فَإِنَّ النِّسَاءَ يَلِدْنَ أَشْبَاهَ إِخْوَانِهِنَّ وَأَخَوَاتِهِنَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای فرزندان [مادر شایسته] انتخاب کنید؛ زیرا زنان ، شبیه برادران و خواهران خود ، فرزند به دنیا می آورند .

د - ازدواج فامیلی

کنز العمال : ج ۱۶ ص ۲۹۵ ح ۴۴۵۵۷ .

حدیث ۴۶۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِغْتَرَبُوا ، لَا تُضْوُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با غریبه ازدواج کنید [، نه با خویشاوندان] تا فرزندانان نحیف (لاغر / ناتوان) نشوند .
المجازات النبویة : ص ۹۲ ح ۵۹ .

حدیث ۴۶۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَنْكَحُوا الْقَرَابَةَ الْقَرِيبَةَ فَإِنَّ الْوَلَدَ يُخَلِّقُ ضَاوِيَا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با خویشاوندان بسیار نزدیک ، ازدواج نکنید ؛ زیرا فرزند ، نحیف به دنیا می آید .
المحجبة البيضاء : ج ۳ ص ۹۴ .

حدیث ۴۶۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمْ يَبَقَ مِنْ أَمْثَالِ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ إِلَّا قَوْلُ النَّاسِ : إِذَا لَمْ تَسْتَحِي فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از مثل های پیامبران ، جز این سخن مردم ، چیزی باقی نمانده است : «اگر حیا نمی کنی ، هر چه می خواهی بکن» .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ج ۲ ص ۵۶ ح ۲۰۷ .

حدیث ۴۶۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْحَيَاءُ خَيْرٌ كُلُّهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حیا ، همه اش خیر است .

یعنی إِنَّ الْحَيَاءَ يَكْفِي ذَا الدِّينِ وَمَنْ لَا دِينَ لَهُ عَنِ الْقَبِيحِ ؛ فهو جماع كل جميل .

حدیث ۴۶۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْحَيَاءُ حَيَاءَانِ : حَيَاءٌ عَقْلٍ وَحَيَاءٌ حُمُقٍ ، فَحَيَاءُ الْعَقْلِ هُوَ الْعِلْمُ ، وَحَيَاءُ الْحُمُقِ هُوَ الْجَهْلُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حیا ، دو گونه است : حیاى خردمندانه و حیاى احمقانه . حیاى خردمندانه ، آگاهی است و حیاى احمقانه ، نادانی است .

الکافی : ج ۲ ص ۱۰۶ ح ۶ .

حدیث ۴۶۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ شَبَابِكُمْ مَنْ تَزَيَّا بِزِيِّ كَهُولِكُمْ ، وَشَرُّ كَهُولِكُمْ مَنْ تَزَيَّا بِزِيِّ شَبَابِكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین جوانانِ شما آنان اند که خود را با هیئت بزرگ سالان (وقار) بیاریند و بدترین بزرگ سالان ، کسانی اند که خود را شبیه به جوانان کنند .

إرشاد القلوب : ص ۴۱ .

حدیث ۴۶۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ ابْنَ عَشْرِينَ إِذَا كَانَ شِبَهَ ابْنِ ثَمَانِينَ ، وَيُبْغِضُ ابْنَ سِتِّينَ إِذَا كَانَ شِبَهَ ابْنِ عَشْرِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، جوان بیست ساله را دوست دارد ، اگر مانند مرد هشتاد ساله باشد ، و دشمن می دارد مرد شصت ساله ای را که مانند جوان بیست ساله باشد .

کنز العمال : ج ۳ ص ۵۲۵ ح ۷۷۳۲ .

حدیث ۴۶۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيَعْجَبُ مِنَ الشَّابِّ لَيْسَتْ لَهُ صَبَوَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل خوش می دارد جوانی را که در او سبکی نیست .

مسند ابن حنبل : ج ۶ ص ۱۳۴ ح ۱۷۳۷۶ .

حدیث ۴۶۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الصَّحِيحَ الْفَارِغَ ، لَا فِي شُغْلِ الدُّنْيَا وَلَا فِي شُغْلِ الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، انسان سالم و بیکار را که نه به کار دنیا مشغول است و نه به کار آخرت ، دشمن می دارد .

شرح نهج البلاغه : ج ۱۷ ص ۱۴۶ .

حدیث ۴۶۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا إِنَّ كُلَّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ ، وَكُلِّ مُخَدَّرٍ حَرَامٌ ، وَ مَا سُكَّرَ كَثِيرُهُ حَرَامٌ قَلِيلُهُ ، وَ مَا خَمَّرَ الْعَقْلَ فَهُوَ حَرَامٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید هر مست کننده ای حرام است ، هر ماده تخدیرگری حرام است ، و آنچه بسیارش مست کند ، اندک آن نیز حرام است و آنچه عقل را زایل می کند ، حرام است .

کنز العمال : ج ۵ ص ۳۶۸ ح ۱۳۲۷۳ .

حدیث ۴۶۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَيَأْتِي زَمَانٌ عَلَيَّ أُمَّتِي يَأْكُلُونَ شَيْئًا إِسْمُهُ الْبَنْجُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزگاری بر امت من خواهد آمد که ماده ای به نام «بَنگ» می خورند . من از این مردمان ، بیزارم و آنان از من دورند .

البنج : نبت معروف له حَبِّ يُسْكَرُ ، معرَّب (مجمع البحرين : ج ۱ ص ۱۹۱).

حدیث ۴۶۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَلِّمُوا عَلَيَّ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى وَ لَا تُسَلِّمُوا عَلَيَّ أَكِلِ الْبَنْجِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر یهودیان و مسیحیان سلام کنید؛ ولی بر بَنگی ، سلام نکنید .

مستدرک الوسائل : ج ۱۷ ص ۸۶ ح ۲۰۸۱۵ .

حدیث ۴۶۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ مَثَلُ الْعَطَارِ ؛ إِنْ لَمْ يُعْطِكَ مِنْ عَطْرِهِ أَصَابَكَ مِنْ رِيحِهِ ، وَمَثَلُ الْجَلِيسِ السَّوِّءِ مَثَلُ الْقَيْنِ ؛ إِنْ لَمْ يُحْرِقْ ثَوْبَكَ أَصَابَكَ مِنْ رِيحِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همنشین شایسته ، مانند عطر فروش است . اگر از عطرش به تو ندهد ، بوی عطرش به تو خواهد

رسید و همنشین بد ، مانند آهنگر است . اگر لباس را نسوزاند ، از بویش به تو می رسد .
کنز العمال : ج ۹ ص ۲۲ ح ۲۴۷۳۶ .

حدیث ۴۶۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
:اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ صَاحِبِ غَفْلَةٍ ، وَقَرِينِ سَوْءٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - همیشه می فرمود - : بار خدایا! به تو پناه می برم از یارِ غافل و همنشین بد .
الزهد لابن المبارک : ص ۳۰۳ ح ۸۷۵ .

حدیث ۴۶۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤَاخِئَنَّ كَافِرًا ، وَلَا يُخَالِطَنَّ فَاجِرًا ، وَ مَنْ آخَى كَافِرًا أَوْ خَالَطَ فَاجِرًا كَانَ كَافِرًا فَاجِرًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که به خداوند و روز قیامت ایمان دارد ، نباید با کافری برادری کند و با فاجری آمد و شد نماید .
هرکس با کافری برادری کند یا با فاجری همنشینی نماید ، کافر و فاجر خواهد بود .
بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۱۹۷ ح ۳۱ .

حدیث ۴۶۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تَصْحَبُوا الْفُجَّارَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با فاجران ، همنشینی نکنید .
إرشاد القلوب : ص ۲۰ .

حدیث ۴۶۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تُصَادِقُوا شَارِبَ الْخَمْرِ ، فَإِنَّ مُصَادَقَتَهُ نَدَامَةٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با می گسار ، دوستی نکنید که دوستی با او [موجب] پشیمانی است .
جامع الأخبار : ص ۴۲۸ ح ۱۱۹۸ .

حدیث ۴۶۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَوَقَّوْا مُصَاحِبَةَ كُلِّ ضَعِيفِ الْخَيْرِ قَوِيٍّ الشَّرِّ خَبِيثِ النَّفْسِ ، إِذَا خَافَ خَنْسَ ، وَإِذَا أَمِنَ بَطَشَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از همنشینی با افراد کم خیر و پُر شر و بُد باطن دوری کنید ؛ آنها که اگر بترسند ، دست می کشند
و اگر احساس امنیت کنند ، یورش می برند .

تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۲۱ .

حدیث ۴۶۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الشَّبَابُ شُعْبَةٌ مِنَ الْجُنُونِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جوانی ، شاخه ای از دیوانگی است .
کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۷۷ ح ۵۷۷۴ .

حدیث ۴۶۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
النَّظْرَةُ الْأُولَى خَطَأٌ ، وَالثَّانِيَةُ عَمْدٌ ، وَالثَّلَاثَةُ تَدْمَرُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگاه اول ، خطاست ، نگاه دوم ، عمدی است و نگاه سوم ، ویران می کند .
کنز العمال : ج ۵ ص ۳۲۹ ح ۱۳۰۷۳ .

حدیث ۴۶۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى امْرَأَةٍ ذَاتِ بَعْلِ مَلَأتْ عَيْنَهَا مِنْ غَيْرِ زَوْجِهَا أَوْ غَيْرِ ذِي مَحْرَمٍ مِنْهَا ، فَإِنَّهَا إِنْ فَعَلَتْ ذَلِكَ أَحْبَطَ اللَّهُ كُلَّ عَمَلٍ عَمِلَتْهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشم خداوند عز و جل فرونی می گیرد بر زن شوهرداری که چشمش را از غیر شوهرش یا نامحرم ، پُر کند؛ چرا که اگر چنین کند ، خداوند ، هر کاری را که انجام داده ، تباہ می سازد .
ثواب الأعمال : ص ۳۳۸ .

حدیث ۴۶۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِيَّاكُمْ وَفُضُولَ النَّظْرِ ؛ فَإِنَّهُ يَبْذُرُ الْهَوَى ، وَيُولِّدُ الْغَفْلَةَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بپرهیزید از بسیار نگاه کردن ، که بذر هوس می کارد و غفلت می زاید .
بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۱۹۹ ح ۲۹ .

حدیث ۴۶۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ كَانَ أَكْثَرَ هَمِّهِ نَيْلَ الشَّهَوَاتِ نَزَعَ مِنْ قَلْبِهِ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که بیشتر همتش رسیدن به هوس ها باشد ، شیرینی ایمان از دلش کُنده می شود .

تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۱۶ .

حدیث ۴۶۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يَبِيتُ فِي مَوْضِعٍ تَسْمَعُ نَفْسَهُ امْرَأَةً لَيْسَتْ لَهُ بِمَحْرَمٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که به خدا و آخرت ، ایمان دارد ، در مکانی که زن نامحرم نفس او را می شنود ، نمی خوابد .

بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۵۰ ح ۱۶ .

حدیث ۴۶۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَدَّرَ عَلَى امْرَأَةٍ أَوْ جَارِيَةٍ حَرَامًا فَتَرَكَهَا مَخَافَةَ اللَّهِ حَرَّمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهِ النَّارَ ، وَآمَنَهُ اللَّهُ تَعَالَى مِنَ الْفَرْعِ الْأَكْبَرِ ، وَأَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که بر زن یا کنیزی از راه حرام دست یابد و به خاطر ترس از خداوند ، از آن کار صرف نظر کند ، خدای عز و جل ، آتش را بر او حرام می گرداند و خدای متعال ، او را از هراس روز قیامت ، در امان می دارد و خداوند ، او را به بهشت ، داخل می کند .

ثواب الأعمال : ص ۳۳۴ .

حدیث ۴۶۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَرَّضَتْ لَهُ فَاحِشَةً أَوْ شَهْوَةً فَاجْتَنَبَهَا مِنْ مَخَافَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ ، وَآمَنَهُ مِنَ الْفَرْعِ الْأَكْبَرِ ، وَأُنْجَزَ لَهُ مَا وَعَدَهُ فِي كِتَابِهِ فِي قَوْلِهِ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - : «وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس ، زنا یا شهوت جنسی [دیگری] برایش فراهم آید و او از ترس خداوند عز و جل از آن اجتناب ورزد، خداوند، آتش را بر او حرام می گرداند و از هراس روز قیامت، در امان می دارد و آنچه را در کتابش در این سخن وعده داده، به وی می دهد: «و برای کسی که از مقام پروردگار بترسد، دو بهشت است» .

الرحمن : ۴۶ .

حدیث ۴۶۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَشِقَ فَكُنْتُمْ وَعَفَّ فَمَاتَ فَهُوَ شَهِيدٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که عاشق شود و کتمان کند و پاک دامنی پیشه سازد تا از دنیا برود ، شهید است .

کنز العمال : ج ۳ ص ۳۷۲ ح ۷۰۰۰ .

حدیث ۴۶۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْعِشْقُ مِنْ غَيْرِ رِيْبَةٍ كَفَّارَةٌ لِلذُّنُوبِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عشق پاک ، کفاره گناهان است .
 الفردوس : ج ۳ ص ۹۴ ح ۴۲۶۶ .

حدیث ۴۶۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ عَشِقَ وَكَنَمَ وَعَفَّ وَصَبَرَ ، غَفَرَ اللَّهُ لَهُ وَأَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که عاشق شود و کتمان کند و پاک دامنی پیشه سازد و پایداری کند ، خداوند ، او را می بخشد
 و او را به بهشت ، داخل می کند .
 کنز العمال : ج ۳ ص ۳۷۳ ح ۷۰۰۲ .

حدیث ۴۶۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خِيَارُ أُمَّتِي الَّذِينَ يَعْقُونَ إِذَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنَ الْبَلَاءِ شَيْئًا .
 قالوا : وأى البلاء؟
 قال : العِشْقُ .
 کنز العمال - به نقل از ابن عباس ، از پیامبر خدا - : بهترین های امت من ، کسانی هستند که چون خداوند عز و جل آنان را به بلا
 گرفتار کند ، پاک دامنی ورزند .
 گفتند : کدام بلا؟
 فرمود : عشق!
 کنز العمال : ج ۳ ص ۳۷۳ ح ۷۰۰۱ و ص ۷۷۹ ح ۸۷۳۲ کلاهما نقلاً عن الدیلمی ، الفردوس : ج ۲ ص ۱۷۴ ح ۲۸۶۷ و لیس فی
 النسخة التي بأيدينا «قالوا : وأى البلاء؟ قال» .

حدیث ۴۶۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَكُونُوا إِعْمَةً ، تَقُولُونَ : إِنْ أَحْسَنَ النَّاسُ أَحْسَنًا ، وَإِنْ ظَلَمُوا ظَلَمْنَا ! وَلَكِنْ وَطَّنُوا أَنْفُسَكُمْ إِنْ أَحْسَنَ النَّاسُ أَنْ تُحْسِنُوا ، وَإِنْ أَسَاؤُوا
 فَلَا تَظْلِمُوا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سبست رأی و دهن بین مباشید که بگویید : «اگر مردم خوبی کردند ، خوبی می کنیم ، و اگر ستم
 کردند ، ستم می کنیم» ؛ لیکن خود را چنین آماده کنید که اگر مردم نیکی کردند ، نیکی کنید ، و اگر بدی کردند ، ستم نکنید .
 سنن الترمذی : ج ۴ ص ۳۶۴ ح ۲۰۰۷ .

حدیث ۴۶۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ عَلِمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ شَيْئًا مِنَ الْعُقُوقِ أَدْنَى مِنْ أُفٍّ لَحَرَّمَهُ فَلْيَعْمَلِ الْعَاقُ مَا شَاءَ فَلَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر خداوند عز و جل نافرمانی ای کمتر از «اف» می شناخت ، آن را حرام می کرد . نافرمان [پدر و مادر] ، هر چه می خواهد [عبادت] ، انجام بدهد ، ولی هرگز وارد بهشت نمی گردد .
الفردوس : ج ۳ ص ۳۵۳ ح ۵۰۶۳ .

حدیث ۴۶۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَوْءُ الْخُلُقِ ذَنْبٌ لَا يُغْفَرُ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : بد اخلاقی ، گناهی است که بخشیده نمی شود .
کنز العمال : ج ۳ ص ۴۴۳ ح ۷۳۶۳ .

حدیث ۴۶۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا قِيلَ لَهُ إِنَّ فُلَانَةً تَصُومُ النَّهَارَ وَتَقُومُ اللَّيْلَ ، وَهِيَ سَيِّئَةُ الْخُلُقِ تُؤْذِي جِيرَانَهَا بِلِسَانِهَا - : لَا خَيْرَ فِيهَا ، هِيَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله - وقتی به ایشان گفته شد : فلانی روزها را روزه می گیرد و شب ها را عبادت می کند؛ ولی بد اخلاق است و همسایه ها را با زبانش آزار می دهد - : خیری در او نیست . او از دوزخیان است .
بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۳۹۴ ح ۶۳ .

حدیث ۴۶۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آفَةُ الْجَمَالِ الْخِيَلَاءُ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : آفت زیبایی ، خودپسندی است .
کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۳۷۳ ح ۵۷۶۲ .

حدیث ۴۶۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالْكَبِيرَ ؛ فَإِنَّ الْكَبِيرَ يَكُونُ فِي الرَّجُلِ وَإِنْ عَلَيْهِ الْعِبَاءُ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : از خودبزرگ بینی پرهیزید؛ چرا که کبر می تواند در آدمی که جز یک عبا بر تن ندارد نیز یافت شود .
کنز العمال : ج ۳ ص ۵۲۶ ح ۷۷۳۵ .

حدیث ۴۶۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ ابْنَ آدَمَ لَحَرِيصٌ عَلَى مَا مَنَعَهُ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : به راستی که فرزندان آدم ، بر آنچه از آن منع شوند ، حریص اند .

کنز العمال : ج ۱۶ ص ۱۱۳ ح ۴۴۰۹۵ .

حدیث ۴۶۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: إِيَّاكَ وَخَصَلْتَيْنِ : الضَّجْرَ وَالْكَسَلَ ، فَإِنَّكَ إِنْ ضَجَرْتَ لَمْ تَصْبِرْ عَلَى حَقِّ ، وَإِنْ كَسَلْتَ لَمْ تُؤَدِّ حَقًّا .

پیامبر صلی الله علیه و آله - خطاب به علی علیه السلام - : از دو خصلت بپرهیز : بی قراری (دل تنگی) و سستی؛ چرا که اگر بی قراری کنی ، بر حقی استوار نمی مانی و اگر سستی ورزی ، حقی را به جا نخواهی آورد .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۵۵ ح ۵۷۶۲ .

حدیث ۴۶۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالتَّعَمُّقَ فِي الدِّينِ ، فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ جَعَلَهُ سَهْلًا ، فَخُذُوا مِنْهُ مَا تُطِيقُونَ ، فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَا دَامَ مِنْ عَمَلٍ صَالِحٍ ، وَإِنْ كَانَ يَسِيرًا .

پیامبر صلی الله علیه و آله : از سختگیری (تندروی) در دین بپرهیزید؛ چرا که خداوند ، دین را آسان قرار داده است . آنچه می توانید ، از دین بگیرید؛ زیرا خداوند ، کار شایسته ای را که دوام یابد ، دوست می دارد ، گرچه اندک باشد .

کنز العمال : ج ۳ ص ۳۵ ح ۵۳۴۸ .

حدیث ۴۶۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَشَبَهَ بِالرِّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ ، وَلَا مَنْ تَشَبَهَ بِالنِّسَاءِ مِنَ الرِّجَالِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : زنانی که شبیه مردان شوند ، و مردانی که شبیه زنان شوند ، از ما نیستند .

کنز العمال : ج ۱۵ ص ۳۲۴ ح ۴۱۲۳۷ .

حدیث ۴۶۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِنْفَانِ مِنَ أَهْلِ النَّارِ لَمْ أَرَهُمَا . قَوْمٌ مَعَهُمْ سَيِّئَاتٌ كَأَذْنَابِ الْبَقَرِ يَضْرِبُونَ بِهَا النَّاسَ ، وَنِسَاءٌ كَأَسْيَاطِ عَارِيَاتٍ ، مُمِيلَاتٌ مَائِلَاتٌ ، رُؤُوسُهُنَّ كَأَسْنِمَةِ الْبُخْتِ الْمَائِلَةِ ، لَا يَدْخُلْنَ الْجَنَّةَ وَلَا يَجِدْنَ رِيحَهَا ، وَإِنَّ رِيحَهَا لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ كَذَا وَكَذَا .

پیامبر صلی الله علیه و آله : دو گروه از دوزخیان را هرگز نمی بینم : گروهی که تازیانه ای مانند دم گاو در دست دارند و مردم را بدان می زنند ، و زنان پوشیده برهنه ، که دیگران را به شهوت می اندازند و خود به سوی شهوت ها میل می کنند . سرهای آنان ، مانند کوهان شتر است . آنان ، هرگز وارد بهشت نمی شوند و با آن که بوی بهشت از فاصله های طولانی ، استشمام می شود ، بوی

بهشت را نیز استشمام نمی کنند .

صحیح مسلم : ج ۳ ص ۱۶۸۰ ح ۱۲۵ .

حدیث ۴۶۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْخَمْرُ أُمُّ الْفَوَاحِشِ وَالْكَبَائِرِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : می گساری ، ریشه زشتی ها و گناهان بزرگ است .

کنز العمال : ج ۵ ص ۳۴۹ ح ۱۳۱۸۱ .

حدیث ۴۶۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْخَمْرُ أُمُّ الْخَبَائِثِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : می گساری ، ریشه پلیدی هاست .

کنز العمال : ج ۵ ص ۳۴۹ ح ۱۳۱۸۳ .

حدیث ۴۶۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جُمِعَ الشَّرُّ كُلُّهُ فِي بَيْتٍ ، وَجُعِلَ مِفْتَاحُهُ شُرْبَ الْخَمْرِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : تمام بدی ها در یک خانه جمع شده و کلید آن ، می گساری است .

بحار الأنوار : ج ۷۹ ص ۱۴۸ .

حدیث ۴۶۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ بَاتَ سَكَرَانَ بَاتَ عَرُوسًا لِلشَّيْطَانِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : آن که شب را به مستی بگذراند ، شب را عروسِ شیطان بوده است .

بحار الأنوار : ج ۷۹ ص ۱۴۸ ح ۵۸ .

حدیث ۴۶۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمَعْصِيَةَ إِذَا عَمِلَ بِهَا الْعَبْدُ سِرًّا لَمْ تَضُرَّ إِلَّا عَامِلَهَا ، وَإِذَا عَمِلَ بِهَا عَلَانِيَةً وَلَمْ يُغَيِّرْ عَلَيْهِ أَضْرَّتْ بِالْعَامَّةِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : گناه ، هر گاه پنهانی انجام شود ، فقط انجام دهنده آن ، زیان دیده است ، و اگر آشکارا انجام شود و با

آن مقابله نشود ، به همگان زیان می رساند .

بحار الأنوار : ج ۱۰۰ ص ۷۴ ح ۱۵ .

حدیث ۴۶۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَلْزَمُ الْوَالِدَ مِنَ الْحَقُّوقِ لَوْلَادِهِ مَا يَلْزَمُ الْوَالِدَ مِنَ الْحَقُّوقِ لِيُوَالِدِهِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : فرزند ، بر پدر و مادر ، حقوقی دارد ، مانند حقوقی که پدر و مادر بر فرزند دارند .

کنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۴۴ ح ۴۵۳۴۴ .

حدیث ۴۶۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَلْزَمُ الْوَالِدَيْنِ مِنَ الْعُقُوقِ لَوْلَادِهِمَا مَا يَلْزَمُ الْوَالِدَ لِهَاتَمَا مِنَ عُقُوقِهِمَا .

پیامبر صلی الله علیه و آله : پدر و مادر ، عاق فرزند می شوند ، مانند عاق شدن فرزند از جانب پدر و مادر .

الکافی : ج ۶ ص ۴۸ ح ۵ .

حدیث ۴۶۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَلْزَمُ الْوَالِدَيْنِ مِنَ الْعُقُوقِ لَوْلَادِهِمَا - إِذَا كَانَ الْوَالِدُ صَالِحًا - مَا يَلْزَمُ الْوَالِدَ لِهَاتَمَا .

پیامبر صلی الله علیه و آله : پدر و مادر ، از جانب فرزندشان - اگر فرزند صالحی باشد - ، عاق می شوند ، مانند عاق شدن فرزند از جانب پدر و مادر .

الخصال : ص ۵۵ ح ۷۷ .

حدیث ۴۶۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْوَالِدُ سَيِّدٌ سَبْعَ سِنِينَ ، وَعَبْدٌ سَبْعَ سِنِينَ ، وَوَزِيرٌ سَبْعَ سِنِينَ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : فرزند ، هفت سال رئیس (فرمانده) است ، و هفت سال بنده (فرمانبردار) است ، و هفت سال وزیر (کمک کار) .

مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۸ ح ۱۶۴۹ .

حدیث ۴۶۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ بَلَغَ وَلَدَهُ النِّكَاحَ وَعِنْدَهُ مَا يُنِكَحُهُ ، فَلَمْ يُنِكَحْهُ ثُمَّ أَحْدَثَ

حَدَّثًا فَلَايْتُمُ عَلَيْهِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس فرزندش به سن ازدواج برسد و بتواند برایش همسر برگزیند و

چنین نکند ، هر حادثه ای پیش آید ، گناهش بر عهده اوست .

کنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۴۲ ح ۴۵۳۳۷ .

حدیث ۴۶۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اَعْدِلُوا بَيْنَ اَوْلَادِكُمْ اَعْدِلُوا بَيْنَ اَوْلَادِكُمْ .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : میان فرزندان خود ، به عدالت رفتار کنید .
 السنن الکبری : ج ۶ ص ۲۹۳ ح ۱۱۹۹۹ .

حدیث ۴۶۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 دُعَاءُ الْوَالِدِ لِوَلَدِهِ كَدُعَاءِ النَّبِيِّ لِأُمَّتِهِ .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : دعای پدر و مادر برای فرزند ، مانند دعای پیامبر برای امت خویش است .
 مشکاه الأنوار : ص ۲۸۲ ح ۸۵۳ .

حدیث ۴۶۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 دُعَاءُ الْوَالِدِ لِلوَلَدِ كَالْمَاءِ لِلزَّرْعِ بِصَلَاحِهِ .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : دعای پدر و مادر برای فرزند ، مانند آب برای زراعت ، سودمند است .
 الفردوس : ج ۲ ص ۲۱۳ ح ۳۰۳۸ .

حدیث ۴۶۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رَحِمَ اللهُ مَنْ اَعَانَ وَاَلَدَهُ عَلٰى بَرِّهِ ، وَهُوَ اَنْ يَعْفُوَ عَنِ سَيِّئَتِهِ ، وَيَدْعُوَ لَهُ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللهِ .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خدای رحمت کند کسی را که فرزندش را بر نیکی یاری رساند؛ یعنی از بدی اش درگذرد و در خلوت خود با خدا برایش دعا کند .
 بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۹۸ ح ۷۰ .

حدیث ۴۶۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَدْعُوا عَلٰى اَوْلَادِكُمْ اَنْ تَوَافِقَ مِنْ اللهِ اِجَابَةً .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : فرزندان خود را نفرین نکنید ، مبدا مورد اجابت خداوند قرار گیرد .
 تاریخ اصبهان : ج ۲ ص ۲۹۶ ح ۱۷۸۴ .

حدیث ۴۶۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَدْعُوا عَلٰی اَنْفُسِكُمْ ، وَلَا تَدْعُوا عَلٰی اَوْلَادِكُمْ ، وَلَا تَدْعُوا عَلٰی اَمْوَالِكُمْ ، لَا تَوَافِقُوا مِنْ اللّٰهِ سَاعَةً يُسْأَلُ فِيهَا عَطَاءٌ فَيَسْتَجِيبُ لَكُمْ .
پیامبر صلی الله علیه و آله : خود را نفرین نکنید ، فرزندان خویش را نفرین نکنید . خدمت گزاران خود را نفرین نکنید . ثروت خود را نفرین نکنید ، مبادا در ساعتی باشد که بخشش الهی فرود می آید و مورد اجابت قرار گیرد .
صحیح مسلم : ج ۴ ص ۲۳۰۴ ح ۳۰۰۹ .

حدیث ۴۶۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَمَنُّوا هَلَاكَ شَبَابِكُمْ وَإِنْ كَانَ فِيهِمْ غَرَامٌ ؛ فَإِنَّهُمْ عَلٰی مَا كَانَ فِيهِمْ عَلٰی خِلَالٍ ، إِمَّا أَنْ يَتُوبُوا فَيَتُوبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ ، وَإِمَّا أَنْ تُرَدِّيَهُمُ الْآفَاتُ ، إِمَّا عَدُوًّا فَيَقَاتِلُوهُ ، وَإِمَّا حَرِيقًا فَيُطْفِئُوهُ ، وَإِمَّا مَاءً فَيَسُدُّوهُ .
پیامبر صلی الله علیه و آله : نابودی جوانانتان را آرزو مکنید ، گرچه بدی های بسیار در آنان باشد؛ زیرا آنان با آن بدی ها چند دسته اند : یا توبه می کنند و خداوند هم توبه آنان را می پذیرد ، و یا این که آفت ها ، آنان را از پای درمی آورد ، یا [اگر زنده ماندند ، در زندگی به شما کمک می کنند ، مانند این که :] با دشمن می جنگند ، یا آتش خاموش می کنند و یا جلوی آبی را می بندند .

حلیة الأولیاء : ج ۵ ص ۱۱۹ .

حدیث ۴۶۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْسَعُوا لِلشَّبَابِ فِي الْمَجْلِسِ ، وَأَفْهَمُوهُمْ الْحَدِيثَ ، فَإِنَّهُمْ الْخُلُوفُ وَأَهْلُ الْحَدِيثِ .
پیامبر صلی الله علیه و آله : برای جوانان در مجلس ها جا باز کنید و حدیث را به آنان بفهمانید؛ زیرا آنان جانشین [پدران خویش] اند و اهل حدیث اند .
الفردوس : ج ۱ ص ۹۸ ح ۳۲۰ .

حدیث ۴۶۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اتَّخَذَ اللّٰهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا إِلَّا لِإِطْعَامِهِ الطَّعَامَ ، وَصَلَاتِهِ بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ .
پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند ، ابراهیم را به دوستی نگرفت ، مگر به خاطر غذا دادنش [به مردم] و نماز خواندنش در شب ، به هنگامی که مردم در خواب اند .
علل الشرائع : ص ۳۵ ح ۴ .

حدیث ۴۶۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَى بِإِبْرَاهِيمَ يَوْمَ النَّارِ إِلَى النَّارِ ، فَلَمَّا بَصُرَ بِهَا قَالَ : حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : ابراهیم علیه السلام را در روز آتش به سوی آتش آوردند . وقتی آتش را دید ، گفت : «خدا برای ما کافی است و او بهترین وکیل است» .

حلیه الأولیاء : ج ۱ ص ۱۹ .

حدیث ۴۶۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ قَوْلَنَا : إِنَّ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلُ اللَّهِ فَإِنَّمَا هُوَ مُشْتَقٌّ مِنَ الْخَلَّةِ أَوْ الْخُلَّةِ ، فَأَمَّا الْخَلَّةُ فَإِنَّمَا مَعْنَاهَا الْفَقْرُ وَالْفَاقَةُ ، وَقَدْ كَانَ خَلِيلًا إِلَى رَبِّهِ فَقِيرًا وَإِلَيْهِ مُنْقَطِعًا وَعَنْ غَيْرِهِ مُتَعَفِّفًا مُعْرِضًا مُسْتَعْنِيًا ، وَذَلِكَ لَمَّا أُرِيدَ قَذْفُهُ فِي النَّارِ فَرَمِيَ بِهِ فِي

الْمَنْجِنِقِ فَبَعَثَ اللَّهُ تَعَالَى جِبْرَائِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُ : أَدْرِكَ عَبْدِي .

فَجَاءَهُ فَلَقِيَهُ فِي الْهَوَاءِ ، فَقَالَ : كَلَّفَنِي مَا بَدَأَ لَكَ قَدْ بَعَثَنِي اللَّهُ لِنُصْرَتِكَ .

فَقَالَ : بَيْلَ حَسْبِيَ اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ، إِنِّي لَا أَسْأَلُ غَيْرَهُ وَلَا حَاجَةَ لِي إِلَّا إِلَيْهِ ، فَسَمَّاهُ خَلِيلَهُ ، أَيْ فَقِيرَهُ وَمُحْتَاجَهُ وَالْمُنْقَطِعَ إِلَيْهِ عَمَّنْ سِوَاهُ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : این که می گوئیم ابراهیم ، خلیل الله است ، خلیل یا از «خَلَّه» گرفته شده و یا از «خُلَّه» . اگر ریشه خلیل ، خَلَّه باشد ، به معنای نیازمندی و تهی دستی است و ابراهیم علیه السلام نیازمند به درگاه خداوند بود و به سوی او روی کرده بود و از غیر خدا ، خوددار و روی گردان و بی نیاز بود؛ زیرا وقتی خواستند

او را در آتش افکنند و از منجنیق پرتاب شد ، خداوند ، جبرئیل علیه السلام را فرستاد و به وی گفت : «بنده ام را دریاب» . جبرئیل علیه السلام نزد ابراهیم علیه السلام آمد و با او در هوا برخورد کرد و گفت : آنچه می خواهی به من بگو که خداوند ، مرا برای یاری تو فرستاده است .

ابراهیم علیه السلام گفت : «خدا ، برایم بس است و او بهترین وکیل (کارساز) است . من از غیر او چیزی درخواست نمی کنم و مرا نیازی نیست ، جز به درگاه او» . از این پس ، او را «خلیل» خویش نامید؛ یعنی نیازمند و محتاج به خداوند و بُریده از غیر خداوند .
الاحتجاج : ج ۱ ص ۳۲ .

حدیث ۴۶۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ، إِنِّي وَاللَّهِ مَا أَعْلَمُ شَابًا فِي الْعَرَبِ جَاءَ قَوْمَهُ بِأَفْضَلِ مِمَّا قَدْ جِئْتُكُمْ بِهِ ؛ إِنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِخَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : ای فرزندان عبدالمطلب! به خدا سوگند ، جوانی را در میان عرب نمی شناسم که برای قوم خود ، بهتر از آنچه من برای شما آوردم ، آورده باشد . به راستی که من ، خیر دنیا و آخرت را برای شما آوردم .

الأمالی للطوسی : ص ۵۸۳ ح ۱۲۰۶ .

حدیث ۴۶۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مُوسَىَ آجَرَ نَفْسَهُ ثَمَانِي سِنِينَ أَوْ عَشْرًا ، عَلَى عِفَّةٍ فَرَجِهِ وَ
طَعَامِ بَطْنِهِ

پیامبر صلی الله علیه و آله : به راستی که موسی علیه السلام ، خود را هشت سال یا ده سال ، اجیر کرد تا عفت جنسی و غذایش را حفظ کند .

سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۸۱۷ ح ۲۴۴۴ .

حدیث ۴۶۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَأَبُوهُمَا خَيْرٌ مِنْهُمَا .

پیامبر صلی الله علیه و آله : حسن و حسین ، دو سرور جوانان بهشت اند و پدرشان از آنان بهتر است .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ج ۲ ص ۳۳ ح ۵۶ .

حدیث ۴۶۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا يَمْنَعُ الْمُؤْمِنَ أَنْ يَتَّخِذَ أَهْلًا ، لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَرْزُقَهُ نَسَمَةً

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شخص باایمان ، نباید از تشکیل خانواده امتناع ورزد ؛ [زیرا با این اقدام] امید می رود خداوند ، فرزندان روزی او گرداند که زمین را با «لا اله الا الله» ، گران بها سازند .

النَّسَمَةُ : الْإِنْسَانُ (الصحاح : ج ۵ ص ۲۰۴۰ «نسم»).

حدیث ۴۶۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خِيَارُ أُمَّتِي الْمُتَأَهِّلُونَ ، وَ شِرَارُ أُمَّتِي الْعُرَابُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همسراران ، بهترین امت من ، و بی همسران ، بدترین امت من هستند .

جامع الأخبار : ص ۲۷۳ ح ۷۴۸ ، بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۲۱ ح ۳۲ .

حدیث ۴۶۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا يُبْنَىٰ بِنَاءً فِي الْإِسْلَامِ أَحَبُّ إِلَيَّ إِلَهِي تَعَالَىٰ مِنَ التَّرْوِيجِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در اسلام ، هیچ بنایی نزد خداوند متعال ، دوست داشتنی تر از ازدواج نیست .

کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۳ ص ۳۸۳ ح ۴۳۴۳ عن عبدالله بن الحكم عن الإمام الباقر عليه السلام ، مكارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۲۹ ح ۱۴۵۶ .

حدیث ۴۶۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِتَّخِذُوا الْأَهْلَ ؛ فَإِنَّهُ أَرْزَقُ لَكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خانواده تشکیل دهید ، که مایه فزونی روزی شماست .

الکافی : ج ۵ ص ۳۲۹ ح ۶ عن ابن القدّاح عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام ، بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۱۷ ح ۱ .

حدیث ۴۶۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُطْبِئُوا الْوَلَدَ وَ التَّمِسُوهُ ؛ فَإِنَّهُ قُرَّةُ الْعَيْنِ ، وَ رِيحَانَةُ الْقَلْبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند بخواهید و آن را طلب کنید ؛ چرا که مایه روشنی چشم و شادی قلب است .

مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۸۰ ح ۱۶۶۵ ، الفردوس : ج ۱ ص ۷۹ ح ۲۴۲ کلاهما عن ابن عمر .

حدیث ۴۶۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَدَعُ أَحَدُكُمْ طَلَبَ الْوَلَدِ ؛ فَإِنَّ الرَّجُلَ إِذَا مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ وَ لَدَّ انْقَطَعَ اسْمُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ یک از شما نباید فرزند خواهی را وا گذارد ؛ چرا که وقتی انسان بمیرد و فرزندی نداشته باشد ،

از نام و آوازه می افتد .

المعجم الكبير : ج ۲۳ ص ۲۱۰ ح ۳۶۹ عن حفصه ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۲۸۱ ح ۴۴۴۶۹ .

حدیث ۴۶۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَيْتٌ لَا صَبِيَّانَ فِيهِ لَا بَرَكَهَ فِيهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خانه ای که کودک در آن نباشد ، برکت در آن نیست .

الفردوس : ج ۵ ص ۳۵۹ ح ۸۴۳۵ عن ابن عباس ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۲۷۴ ح ۴۴۴۲۵ .

حدیث ۴۶۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا وُلِدَ فِي أَهْلِ بَيْتِ غُلَامٍ إِلَّا أَصْبَحَ فِيهِمْ عِزٌّ لَمْ يَكُنْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در هیچ خانواده ای پسری زاده نشده ، مگر آن که عزتی یافتند که پیش از آن نداشتند .

المعجم الأوسط : ج ۷ ص ۲۴۴ ح ۷۳۹۵ ، تاریخ اصبهان : ج ۲ ص ۷۷ ح ۱۱۳۹ کلاهما عن ابن عمر .

حدیث ۴۶۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رِيحُ الْوَلَدِ مِنْ رِيحِ الْجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بوی فرزند ، [نسیمی] از بوی بهشت است .
المعجم الأوسط : ج ۶ ص ۸۲ ح ۵۸۶۰ عن ابن عباس، روضه الواعظین : ص ۴۰۳.

حدیث ۴۶۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْوَلَدُ لِلْوَالِدِ رِيحَانَةٌ مِنَ اللَّهِ يَشْتُمُّهَا، (فَسَمَّهَا) بَيْنَ عِبَادِهِ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند برای پدر ، گلی خوش بو از جانب خداست که آن را می بوید . [این گل را خداوند] میان
بندگانش تقسیم کرده است .
عدّه الداعی : ص ۷۶ ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۹۸ ح ۶۸ .

حدیث ۴۶۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْوَلَدُ ثَمَرُ الْقَلْبِ، وَ إِنَّهُ مَجْبَنَةٌ مَبْخَلَةٌ مَحْزَنَةٌ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند ، میوه دل است و همو ، مایه ترس و بخل و اندوه است .
مسند أبی یعلی : ج ۲ ص ۱۰ ح ۱۰۲۸ عن أبی سعید ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۲۸۴ ح ۴۴۴۸۶ .

حدیث ۴۶۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ ثَمْرَةً، وَ ثَمْرَةَ الْقَلْبِ الْوَلَدُ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی میوه ای دارد و میوه دل ، فرزند است .
الفردوس : ج ۱ ص ۲۰۴ ح ۷۷۹ ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۵۷ ح ۴۵۴۱۵ نقلًا عن البزار وفيه «شجره» بدل «شئ» و كلاهما عن ابن
عمر .

حدیث ۴۶۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مِنْ سَعَادَةِ الرَّجُلِ الْوَلَدُ الصَّالِحُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از سعادت مرد ، داشتن فرزند شایسته است .
الکافی : ج ۶ ص ۳ ح ۱۱ عن السكونی عن الإمام الصادق علیه السلام و ح ۶ ، عدّه الداعی : ص ۷۶ .

حدیث ۴۶۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ الْوَلَدَ الصَّالِحَ رِيحَانَةٌ مِنْ رِيَاحِينَ الْجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا فرزند شایسته ، گلی از گل های بهشت است .

الکافی : ج ۶ ص ۳ ح ۱۰ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۸۱ ح ۴۶۸۸ .

حدیث ۴۶۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْوَلَدُ الصَّالِحُ رِيحَانَةٌ مِنَ اللَّهِ قَسَمَهَا بَيْنَ عِبَادِهِ، وَإِنَّ رِيحَانَتِي مِنَ الدُّنْيَا الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ، سَمَّيْتُهُمَا بِاسْمِ سَبْطَيْنِ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ : شَبْرًا وَ شَبِيرًا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند شایسته ، گلی است که خداوند ، آن را میان بندگانش تقسیم کرده است و دو گل من از دنیا ، حسن و حسین هستند . آنها را به نام دو تن از فرزندان اسرائیل (یعقوب) ، شَبْر و شَبِير ، نام نهادم .
الکافی : ج ۶ ص ۲ ح ۱ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۴۶۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ نِعْمَةِ اللَّهِ عَلَى الرَّجُلِ أَنْ يُشَبِّهَهُ وَلَدُهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از نعمت خدا بر مرد ، آن است که فرزندش شبیه او باشد .

الکافی : ج ۶ ص ۴ ح ۱ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۸۴ ح ۴۷۰۸ ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۷ ح ۱۶۴۵ .

حدیث ۴۶۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَزَوَّجُوا بِكِرًا وَلَوْ دَا، وَ لَا تَزَوَّجُوا حَسَنَاءَ جَمِيلَةً عَاقِرًا؛ فَإِنِّي أَبَاهِي بِكُمْ الْأُمَّمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با دختران باکره و فرزندزا ازدواج کنید و با زنان نیکو و زیبا ، اما نازا ، ازدواج نکنید ؛ چرا که من روز قیامت ، در برابر دیگر امت ها ، [با آنها] به شما افتخار می کنم .
الکافی : ج ۵ ص ۳۳۳ ح ۲ عن محمد بن مسلم عن الإمام الباقر علیه السلام .

حدیث ۴۶۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَزَوَّجُوا الْوَدُودَ الْوَلُودَ؛ فَإِنِّي مُكَاثِرٌ بِكُمْ الْأُمَّمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با زنِ مهربانِ فرزندزا ازدواج کنید ؛ چرا که من ، روز قیامت به فراوانی شما بر دیگر امت ها افتخار می کنم .

تاریخ بغداد : ج ۱۲ ص ۳۷۷ ح ۶۸۲۹ عن ابن عمر ، کنز العمال : ج ۱۶ ص ۳۰۲ ح ۴۴۵۹۸ عن عمر .

حدیث ۴۶۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَعُوا الْحَسَنَاءَ الْعَاقِرَ ، وَ تَزَوَّجُوا السُّودَاءَ الْوَلُودَ ؛ فَإِنِّي أَكْثِرُ بِكُمْ الْأُمَّمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زن زیبای نازا را رها کنید و با زن زشت فرزندزا ، ازدواج کنید ؛ چرا که من ، روز قیامت به فراوانی شما بر دیگر امت ها افتخار می کنم .

المصنّف لعبد الرزاق : ج ۶ ص ۱۶۰ ح ۱۰۳۴۳ عن محمد بن سيرين ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۲۹۳ ح ۴۴۵۴۵ نقلًا عن الترمذی .

حدیث ۴۷۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْثَرُوا الْوَلَدَ أَكْثَرُ بِكُمْ الْأُمَّمَ غَدًا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندانان را زیاد کنید ، که من فردا با فراوانی شما بر دیگر امت ها افتخار می کنم .

الكافی : ج ۶ ص ۲ ح ۳ عن محمد بن مسلم عن الإمام الصادق عليه السلام ، الخصال : ص ۶۱۵ وفيه «اطلبوا» بدل «اکثروا».

حدیث ۴۷۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ يُمِنِ الْمَرْأَةَ أَنْ يَكُونَ بِكَرْهٍ جَارِيَةً.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از مبارکی زن این است که فرزند نخست او ، دختر باشد .

الجعفریات: ص ۹۹ عن الامام الكاظم عن آبائه عليهم السلام، النوادر للراوندي: ص ۱۵۱ ح ۲۲۰.

حدیث ۴۷۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رِيحُ الْوَالِدِ مِنْ رِيحِ الْجَنَّةِ ، وَ لَا يُحِبُّ الْبَنَاتِ إِلَّا مُؤْمِنًا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بوی فرزند ، از بوی بهشت است و دختران را جز مؤمن ، کسی دوست ندارد .

الفردوس : ج ۲ ص ۲۷۲ ح ۳۲۶۳ عن عائشة.

حدیث ۴۷۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعَمَ الْوَالِدُ الْبَنَاتُ الْمُخَدَّرَاتُ ، مَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ وَاحِدَةٌ جَعَلَهَا اللَّهُ سِتْرًا لَهُ مِنَ النَّارِ ، وَمَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ اثْنَانِ أَدْخَلَهُ اللَّهُ بِهِمَا الْجَنَّةَ ، وَ إِنْ كُنَّ ثَلَاثًا أَوْ مِثْلَهُنَّ مِنَ الْأَخْوَاتِ ، وَضَعَ عَنْهُ الْجِهَادَ وَ الصَّدَقَةَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دختران پوشیده ، خوب فرزندان هستند . هر کس یکی داشته باشد ، خداوند ، آن را برای وی پوششی از آتش [دوزخ] قرار می دهد و هر کس دو تا داشته باشد ، خداوند ، به خاطر آنان ، او را وارد بهشت سازد و اگر سه دختر یا مانند آن خواهر داشته باشد ، جهاد و صدقه [ی استجابی] را از او برمی دارد .

مكارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۲ ح ۱۶۱۳ ، روضة الواعظین : ص ۴۰۴.

حدیث ۴۷۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْبَنَاتُ هُنَّ الْمُسْفِقَاتُ الْمُجَهَّزَاتُ الْمُبَارَكَاتُ، مَنْ كَانَتْ لَهُ ابْنَةٌ وَاحِدَةٌ جَعَلَهَا اللَّهُ لَهُ سِتْرًا مِنَ النَّارِ، وَ مَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ ابْنَتَانِ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ بِهِمَا، وَ مَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ ثَلَاثُ بَنَاتٍ أَوْ مِثْلَهُنَّ مِنَ الْأَخْوَاتِ وَضِعَ عَنْهُ الْجِهَادُ وَالصَّدَقَةُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دختران ، دلسوز ، مددکار و بابرکت اند . هر کس یک فرزند دختر داشته باشد ، خداوند ، آن را پوششی از دوزخ قرار می دهد و هر کس دو دختر داشته باشد ، به خاطر آنان وارد بهشت شود و هر کس سه دختر یا مانند آن خواهر داشته باشد ، جهاد و صدقه [ی استجابی] از او برداشته می شود .

کنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۵۴ ح ۴۵۳۹۹ نقلاً عن الدیلمی عن أنس .

حدیث ۴۷۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَالَ جَارِيَتَيْنِ حَتَّى تُدْرِكَا دَخَلْتُ الْجَنَّةَ أَنَا وَهُوَ كَهَاتَيْنِ - وَأَشَارَ بِاصْبَعِيهِ السَّبَابَةَ وَالْوَسْطَى - .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس دو دختر را سرپرستی کند تا بزرگ شوند ، من و او ، همانند این دو [در کنار هم] وارد بهشت می شویم» و به دو انگشت اشاره و میانه اشاره کرد .

المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۱۹۶ ح ۷۳۵۰ ، الأدب المفرد : ص ۲۶۴ ح ۸۹۴ کلاهما عن أنس ، جامع الأخبار : ص ۲۸۵ ح ۷۶۶ عن أنس .

حدیث ۴۷۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَالَ ثَلَاثَ بَنَاتٍ حَتَّى يُبْنِيَهُنَّ ، كُنَّ لَهُ حِجَابًا مِنَ النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس سه دختر را سرپرستی کند تا ازدواج کنند ، مانع او از آتش [دوزخ] باشند .

تاریخ بغداد : ج ۸ ص ۳۱۶ عن أنس ، کنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۵۱ ح ۴۵۳۸۵ .

حدیث ۴۷۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ دَخَلَ السُّوقَ فَاشْتَرَى تُحْفَةً ، فَحَمَلَهَا إِلَى عِيَالِهِ ، كَانَ كَحَامِلٍ صَدَقَةٍ إِلَى قَوْمٍ مَحَاوِيَجٍ ، وَ لِيَبْدَأَ بِالْإِنَانِ قَبْلَ الذُّكُورِ ؛ فَإِنَّهُ مَنْ فَرَّخَ أُنْثَى فَكَأَنَّمَا عَتَقَ رَقَبَتَهُ مِنْ وُلْدِ إِسْمَاعِيلَ ، وَ مَنْ أَقْرَبَ بَعِينِ ابْنِ فِكَأَنَّمَا بَكَى مِنْ حَشِيَّةِ اللَّهِ ، وَ مَنْ بَكَى مِنْ حَشِيَّةِ اللَّهِ أُدْخِلَهُ اللَّهُ جَنَّاتِ النَّعِيمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس وارد بازار شود و چیزی خریده ، و آن را برای خانواده اش ببرد ، مانند کسی است که صدقه ای را برای گروهی نیازمند می برد و باید پیش از پسران ، از دختران آغاز کند ؛ چرا که هر کس دختری را شاد کند ، گویا برده ای از فرزندان اسماعیل را آزاد کرده است و هر کس چشمِ پسری را روشن کند ، گویا از ترس خداوند گریسته است و هر کس از ترس خداوند بگریزد ، خداوند ، او را وارد بهشت های پُر نعمت می سازد .

ثواب الأعمال: ص ۲۳۹ ح ۱، الأمالی للصدوق: ص ۶۷۲ ح ۹۰۴ کلاهما عن ابن عباس.

حدیث ۴۷۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَكْرَهُوا الْبَنَاتِ ؛ فَإِنَّهُنَّ الْمُؤَنَسَاتُ الْغَالِيَاتُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دختران را ناخوش ندارید ؛ چرا که آنان ، همدمانی گران بها هستند .

مسند ابن حنبل : ج ۶ ص ۱۳۴ ح ۱۷۳۷۸ ، المعجم الكبير : ج ۱۷ ص ۳۱۰ ح ۸۵۶ کلاهما عن عقبه بن عامر ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۴۹ ح ۴۵۳۷۴.

حدیث ۴۷۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُنْظِرْ فِي أَيِّ نِصَابٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگاه کن فرزندان را در کدام رَجِم قرار می دهی ؛ چرا که [اصل و] ریشه ، تأثیرگذار است .
نِصَابُ كُلِّ شَيْءٍ : أَصْلُهُ يُقَالُ : فَلَانٌ يَرْجِعُ إِلَى نِصَابٍ صَدَقَ ، وَأَصْلُهُ : مَنِبْتَهُ وَمَحْتِدُهُ (لسان العرب : ج ۱ ص ۷۶۱ «نصب»).

حدیث ۴۷۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النَّاسُ مَعَادِنٌ ، وَ الْعِرْقُ دَسَّاسٌ ،

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردم ، معدن اند ، و ریشه ، تأثیرگذار است و تربیت بد ، همانند ریشه بد است .

العِرْقُ دَسَّاسٌ : أَي دَخَالَ ، لِأَنَّهُ يَنْزِعُ فِي خِفَاءٍ وَلُطْفٍ .

حدیث ۴۷۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَزَوَّجُوا فِي الْحِجْرِ الصَّالِحِ ؛ فَإِنَّ الْعِرْقَ دَسَّاسٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با خانواده های شایسته ازدواج کنید ؛ چرا که ریشه ، تأثیرگذار است .

الفردوس : ج ۲ ص ۵۱ ح ۲۲۹۱ عن أنس ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۲۹۶ ح ۴۴۵۵۹ ، مكارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۳۲ ح ۱۴۷۴ عن الإمام الصادق عليه السلام.

حدیث ۴۷۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَحَيَّرُوا لِطُفِكُمْ ؛ فَإِنَّ النِّسَاءَ يَلِدْنَ أَشْبَاهَ إِخْوَانِهِنَّ وَأَخَوَاتِهِنَّ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای نطفه های خود ، بهترین [رَجِم ها] را برگزینید ؛ چرا که زنان ، فرزندان همانند برادران و

خواهران خود به دنیا می آورند .

تاریخ دمشق: ج ۵۲ ح ۳۶۲ ح ۱۱۰۶۸ عن عائشه، كشف الخفاء: ج ۲ ص ۳۳۹ ح ۲۹۱۷.

حدیث ۴۷۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِغْتَرَبُوا؛ لَا تُضَوُّوا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: با غریبه ازدواج کنید تا فرزند ضعیف نیاورید.

إِغْتَرَبُوا لَا تُضَوُّوا: أى تزوجوا الغرائب دون القرائب، و معنى لا- تُضَوُّوا: لا تأتوا بأولادٍ ضاویین؛ أى ضُعفاء نُحفاء (النهاية: ج ۳ ص ۱۰۶ «ضوا»).

حدیث ۴۷۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

لَا تَنْكِحُوا الْقَرَابَةَ الْقَرِيبَةَ؛ فَإِنَّ الْوَلَدَ يُخْلَقُ ضَاوِيًا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: با خویشان نزدیک، ازدواج نکنید؛ چرا که فرزند ضعیف، پدید می آید.

المحجّة البيضاء: ج ۳ ص ۹۴.

حدیث ۴۷۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

يَابْنَ مَسْعُودٍ: لَا تَأْكُلِ الْحَرَامَ، وَلَا تَلْبَسِ الْحَرَامَ، وَلَا تَأْخُذْ مِنَ الْحَرَامِ، وَلَا تَعَصِ اللَّهَ؛ لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ لِإِبْلِيسَ: «وَأَسْتَفْزِرُ مِنْ أَسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلَبَ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجْلِكَ وَشَارِكُهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعِدَّهُمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: ای پسر مسعود! حرام نخور، حرام نپوش، از [راه] حرام [زن] مگیر و نافرمانی خدا نکن؛ چرا که خداوند متعال به ابلیس می فرماید: «و با بانگ خود، هر که را می توانی، از جای برکن و با سوارگانت و پیادگانت بر آنان بتاز و در اموال و فرزندان آنان شریک شو و به آنان، وعده بده، و شیطان، جز فریب وعده شان نمی دهد».

الإسراء: ۶۴.

حدیث ۴۷۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

أَطْعِمُوا الْمَرْأَةَ فِي شَهْرِهَا الَّذِي تَلِدُ فِيهِ التَّمْرَ؛ فَإِنَّ وَلَدَهَا يَكُونُ حَلِيمًا نَقِيًّا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: به زن در ماهی که زایمان کرده، خرما بدهید؛ چرا که فرزند او بردبار و پاک می شود.

مکارم الأخلاق: ج ۱ ص ۳۶۵ ح ۱۲۰۲، بحار الأنوار: ج ۶۶ ص ۱۴۱ ح ۵۸.

حدیث ۴۷۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

أَطْعِمُوا حَبَالَكُمْ اللَّبَانَ؛ فَإِنَّ الصَّبِيَّ إِذَا غَدَّى فِي بَطْنِ أُمِّهِ بِاللَّبَانِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به زنان باردار خود ، کُندر دهید ؛ چرا که کودک ، اگر در شکم مادر با کُندر تغذیه شود ، دلش استوار و عقلش افزون می شود . اگر پسر باشد ، شجاع می گردد و اگر دختر باشد ، سیرین او درشت می شود و مورد علاقه شوهرش قرار می گیرد .
اللُّبَانُ : الْكُنْدَرُ (لسان العرب : ج ۱۳ ص ۳۷۷ «لبن»).

حدیث ۴۷۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَطْعَمُوا نِسَاءَ كُمْ الْحَوَامِلَ اللَّبَانَ ؛ فَإِنَّهُ يَزِيدُ فِي عَقْلِ الصَّبِيِّ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به زنان باردارتان کُندر دهید ؛ چرا که بر خرد کودک می افزاید .
مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۲۳ ح ۱۴۳۹ ، بحار الأنوار : ج ۶۶ ص ۴۴۴ ح ۸ ، الفردوس : ج ۱ ص ۱۰۱ ح ۳۳۱ عن ابن عمر .

حدیث ۴۷۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا مِنْ امْرَأَةٍ حَامِلَةٍ أَكَلَتْ الْبَطِيخَ بِالْجُبْنِ إِلَّا يَكُونُ مَوْلُودُهَا حَسَنَ الْوَجْهِ وَالْحُلُقِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ زن بارداری نیست که خربزه با پنیر بخورد ، مگر این که نوزادش خوش چهره و خوش خو می گردد .
طب النبی صلی الله علیه و آله : ص ۲۸ ، بحار الأنوار : ج ۶۲ ص ۲۹۹ .

حدیث ۴۷۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَطْعَمُوا حَبَالَاكُمْ السَّفْرَجَلَ ؛ فَإِنَّهُ يُحَسِّنُ أَخْلَاقَ أَوْلَادِكُمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به زنان باردارتان به بدھید ؛ چرا که اخلاق فرزندانان را نیکو می گرداند .
الدعوات : ص ۱۵۱ ح ۴۰۵ ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۳۷۲ ح ۱۲۳۰ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۶۶ ص ۱۷۷ ح ۳۷ .

حدیث ۴۷۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
رَائِحَةُ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ رَائِحَةُ السَّفْرَجَلِ ، وَ رَائِحَةُ الْحَوْرِ الْعَيْنِ رَائِحَةُ الْأَسِّ ،
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بوی پیامبران ، بوی به و بوی حورالعین ، بوی [گیاه خوش بوی] آس و بوی فرشتگان ، بوی گل است و بوی دخترم فاطمه زهرا ، بوی به و آس و گل است . خداوند ، هیچ پیامبر و هیچ وصی ای را برنینگیخت ، مگر آن که او بوی به می داد . پس آن را بخورید و به زنان باردارتان بدهید ، که فرزندانان زیبا می شوند .
الأس : شَجَرَةٌ وَرَقُهَا عَطِرٌ (لسان العرب : ج ۶ ص ۱۹ «أوس»).

حدیث ۴۷۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَلُوا السَّفْرَجَلَ وَ تَهَادَوْهُ بَيْنَكُمْ ؛ فَإِنَّهُ يَجْلُو الْبَصَرَ ، وَ يُنْبِتُ الْمَوَدَّةَ فِي الْقَلْبِ ، وَأُطْعِمُوهُ حَبَالًاكُمْ ؛ فَإِنَّهُ يُحَسِّنُ أَوْلَادَكُمْ .
وفی روایت: يُحَسِّنُ أَخْلَاقَ أَوْلَادِكُمْ .

مکارم الأخلاق - به نقل از پیامبر خدا - : «بِه بخورید و به یکدیگر هدیه دهید ؛ چرا که چشم را جلا می دهد و دوستی را در دل می رویاند و آن را به زنان باردارتان بدهید ؛ چرا که فرزندانتان را زیبا می گرداند» .
و در روایتی دیگر آمده که فرمود : «اخلاق فرزندانتان را نیکو می سازد» .
مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۳۷۲ ح ۱۲۳۰ ، بحار الأنوار : ج ۶۶ ص ۱۷۶ ح ۳۷ .

حدیث ۴۷۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْخُلُقُ الْحَسَنُ لَا يُنْزَعُ إِلَّا مِنْ وَلَدٍ حَيْضَةٍ ، أَوْ وَلَدٍ زَيْنَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوش اخلاقی ، جز از فرزند حیض و یا فرزند زنا ، ستانده نمی شود .
الفردوس : ج ۲ ص ۲۰۰ ح ۲۹۹۲ عن أبي هريرة، كنز العمال : ج ۳ ص ۳ ح ۵۱۳۶ .

حدیث ۴۷۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ لَمْ يَسْتَحِ فِيمَا قَالَ ، أَوْ قِيلَ لَهُ فَهُوَ لِعَيْرِ رَشْدِهِ ، أَوْ حَمَلَتْ بِهِ أُمُّهُ عَلَى غَيْرِ طَهْرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس از آنچه می گوید یا به او گفته می شود ، شرم نکند ، یا فرزند ناپاکی است یا مادرش در حال ناپاکی به او باردار شده است .
أسد الغابة : ج ۲ ص ۶۴۳ ح ۲۴۶۱ ، الفردوس : ج ۳ ص ۶۲۳ ح ۵۹۴۷ كلاهما عن شويفع ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۲۵ ح ۵۷۹۴
نقلاً عن الطبرانی .

حدیث ۴۷۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ جَامَعَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ فَخَرَجَ الْوَلَدُ مَجْدُومًا أَوْ أَبْرَصَ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس با همسرش در حال حیض آمیزش کند و فرزندش با جذام یا پیسی متولد شود ، کسی جز خود را نباید سرزنش کند .
کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۱ ص ۹۶ ح ۲۰۱ ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۵۹ ح ۱۵۵۷ .

حدیث ۴۷۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى كَرِهَ لَكُمْ - أُيْتُهُا الْأُمَّةُ - أَرْبَعًا وَعِشْرِينَ خَصَلَةً ، وَنَهَاكُمْ عَنْهَا : ... كَرِهَ لِلرَّجُلِ أَنْ يَغْشَى امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ ، فَإِنْ غَشِيَهَا فَخَرَجَ الْوَلَدُ مَجْدُومًا أَوْ أُبْرَصَ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان ، ای امت! خداوند - تبارک و تعالی - ۲۴ ویژگی را برای شما نمی پسندد و شما را از آنها نهی کرده است : ... برای مرد نمی پسندد که با همسرش در حال حیض درآمیزد ، که اگر درآمیزد و فرزند با جذام یا پیسی زاده شود ، کسی جز خود را نباید سرزنش کند .
کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۵۵۶ ح ۴۹۱۴ ، الخصال : ص ۵۲۰ ح ۹ ، الأملی للصدوق : ص ۳۷۸ ح ۴۷۸ کلها عن الحسین بن زید عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام .

حدیث ۴۷۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ وَطِئَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ فَقَضَى بَيْنَهُمَا وَلَدٌ فَأَصَابَهُ جُذَامٌ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که با همسرش در حال حیض آمیزش کند و فرزندی از آن دو به وجود آید که مبتلا به جذام باشد ، کسی جز خود را نباید سرزنش کند .
المعجم الأوسط : ج ۳ ص ۳۲۶ ح ۳۳۰۰ عن أبي هريرة ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۳۵۲ ح ۴۴۸۸۵ .

حدیث ۴۷۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَا لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ يَقُولُ حِينَ يَأْتِي أَهْلَهُ : «بِسْمِ اللَّهِ ، اللَّهُمَّ جَنِّبْنِي الشَّيْطَانَ ، وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا» ثُمَّ قُدِّرَ بَيْنَهُمَا فِي ذَلِكَ - أَوْ قَضَى وَلَدٌ -

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آگاه باشید ، اگر کسی هنگامی که به همسرش درمی آید ، بگوید : «به نام خدا ، بارالها! شیطان را از من دور ساز و شیطان را از آنچه روزی ما کرده ای ، دور ساز» و سپس ، در این [آمیزش] فرزندی میان آنان مقدر و یا قطعی شود ، شیطان ، هرگز به او زیان نمی رساند .
الظاهر إن التردید من الراوی .

حدیث ۴۷۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ ، إِذَا جَامَعْتَ فَعَلْ : «بِسْمِ اللَّهِ ، اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنِي» ، فَإِنْ قَضَى أَنْ يَكُونَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ لَمْ يَضُرَّهُ الشَّيْطَانُ أَبَدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! هرگاه آمیزش کردی ، بگو : «به نام خدا .
بارخدا! شیطان را از ما دور ساز و شیطان را از آنچه روزی ام کردی ، دور ساز» . با این اقدام ، اگر تقدیر [خدا] چنین شد که فرزندی از شما دو نفر به وجود آید ، شیطان ، هرگز به او زیان نمی رساند .
تحف العقول : ص ۱۲ ، الاختصاص : ص ۱۳۴ عن الخدری .

حدیث ۴۷۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُكْرَهُ أَنْ يَغْسِيَ الرَّجُلُ الْمَرْأَةَ وَقَدْ احْتَلَمَ حَتَّى يَغْتَسِلَ مِنَ احْتِلَامِهِ الَّذِي رَأَى، فَإِنْ فَعَلَ وَخَرَجَ الْوَلَدُ مَجْنُونًا فَلَا يَلُومَنَّ إِيَّاهُ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ناپسند است که مرد ، در حال احتلام به همسر خود درآید تا آن که از جنابتی که دیده است ، غسل کند ، که اگر در جنابت چنین کرد و فرزند مجنون زاده شد ، جز خود را نباید سرزنش کند .

تهذيب الأحكام : ج ۷ ص ۴۱۲ ح ۱۶۴۶ عن محمد بن العيص عن الإمام الصادق عليه السلام ، كتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۳ ص ۵۵۷ ح ۴۹۱۴ عن الحسين بن زيد بن علي بن الحسين عليهما السلام عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه وآله .

حدیث ۴۷۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ أَهْلَهُ فَلْيَسْتَبِرْ؛ فَإِنَّهُ إِذَا لَمْ يَسْتَبِرْ اسْتَحَبَّتِ الْمَلَائِكَةُ وَخَرَجَتْ، وَحَضَرَهُ الشَّيْطَانُ، فَإِذَا كَانَ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ كَانَ الشَّيْطَانُ فِيهِ شَرِيكٌ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه کسی از شما به همسرش درآید ، باید خود را بپوشاند ؛ چرا که اگر نپوشاند ، فرشتگان شرم می کنند و خارج می شوند و شیطان ، حاضر می شود و اگر فرزندی به وجود آید ، شیطان در [نطفه] او شریک می شود .

كذا في المصدر و في كنز العمال: «كان للشيطان فيه شرك» و هو الصواب .

حدیث ۴۷۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ وُلِدَ لَهُ فَأَذَنٌ فِي أُذُنِهِ الْيَمْنَى وَأَقَامَ فِي أُذُنِهِ الْيُسْرَى ،
لَمْ يَضُرَّهُ أُمَّ الصَّبِيَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس صاحب فرزند شود و در گوش راست او اذان و در گوش چپ او اقامه گوید ، ام صبیان به او زیان نرساند .

مسند أبي يعلى : ج ۶ ص ۱۸۱ ح ۶۷۴۷ ، الفردوس : ج ۳ ص ۶۳۲ ح ۵۹۸۲ كلاهما عن الإمام الحسين عليه السلام ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۵۷ ح ۴۵۴۱۴ .

حدیث ۴۷۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ وُلِدَ لَهُ مَوْلُودٌ فَلْيُؤَدِّ فِي أُذُنِهِ الْيَمْنَى بِأَذَانِ الصَّلَاةِ ، وَلْيُثِمِّ فِي الْيُسْرَى ؛ فَإِنَّهَا عِصْمَةٌ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای هر کس فرزندی زاده شود ، باید در گوش راست او اذان نماز و در گوش چپ او اقامه بگوید ؛ چرا که مایه ایمنی از شیطان رانده شده است .

الكافي : ج ۶ ص ۲۴ ح ۶ عن السكوني عن الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث ۴۷۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُحَنِّكُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کام نوزاد ، با آب گرم برداشته می شود .

حَنَكُ الصَّبِيِّ : إذا مضغ تمرًا أو غيره فدلکه بَحَنَكه كَحَنَكه (القاموس المحيط : ج ۳ ص ۳۰۰ «حنك»).

حدیث ۴۷۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعَمَ الْأَسْمَاءِ : عَبْدُ اللَّهِ وَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ ؛ الْأَسْمَاءُ الْمُعَبَّدَةُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین نام ها ، عبد الله و عبد الرحمان و نام های بندگی است .

النوادر للراوندى : ص ۱۰۴ ح ۷۵ ، الجعفریات : ص ۱۹۰ وفيه «المعتادة» بدل «المعبدة» و كلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام، بحار الأنوار: ج ۱۰۴ ص ۱۳۰ ح ۲۱.

حدیث ۴۷۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا إِنَّ خَيْرَ الْأَسْمَاءِ : عَبْدُ اللَّهِ وَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ وَ حَارِثَةُ وَ هَمَامٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آگاه باشید که بهترین نام ها عبد الله ، عبد الرحمان ، و حارثه و همام است .

الخصال : ص ۲۵۱ ح ۱۱۸ عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۱۲۷ ح ۲ .

حدیث ۴۷۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

«إِذَا سَمَّيْتُمُ الْوَلَدَ مُحَمَّدًا فَأَكْرَمُوهُ ، وَ أَوْسِعُوا لَهُ فِي الْمَجْلِسِ ، وَ لَا تُقَبِّحُوا لَهُ وَجْهًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه فرزند را «محمد» نام نهادید ، او را اکرام کنید و در مجلس ، برایش جا باز کنید و به رویش چهره درهم نکشید .

تاریخ بغداد : ج ۳ ص ۹۱ عن زيد بن الحسن عن أبيه عن الإمام علي عليه السلام ، شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد : ج ۱۹ ص ۳۶۹ عن الإمام علي عليه السلام عنه صلی الله علیه و آله .

حدیث ۴۷۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا سَمَّيْتُمُ مُحَمَّدًا فَلَا تُقَبِّحُوهُ ، وَ لَا تَجْبَهُوهُ ،

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کسی را «محمد» نام نهادید ، او را زشت شمارید و با چهره درهم با او روبه رو نشوید و او

را نزنید . مبارک باد خانه ای که در آن ، محمد باشد و مجلسی که در آن محمد باشد و هم سفرانی که در آنها محمد باشد!

جِبَّهَةٌ: ضَرَبَ جِبَّهَتَهُ وَرَدَّهُ (مجمع البحرین: ج ۱ ص ۲۷۰ «جبه»).

حدیث ۴۷۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ بَيْتٍ فِيهِ اسْمُ مُحَمَّدٍ إِلَّا أَوْسَعَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الرِّزْقَ ، فَإِذَا سَمَّيْتُمُوهُمْ فَلَا تَضْرِبُوهُمْ ، وَلَا تَشْتِمُوهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ خانه ای نیست که نام «محمد» در آن باشد ، مگر آن که خداوند ، روزی را بر آنها می گسترد . پس هر گاه آنان را [محمد] نامیدید ، آنان را نزنید و دشنام ندهید .

تنبيه الخواطر: ج ۱ ص ۳۲ عن جابر؛ شرح نهج البلاغه لابن أبي الحديد: ج ۱۹ ص ۳۶۶ عن جابر.

حدیث ۴۷۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تُسَمُّونَ مُحَمَّدًا ثُمَّ تَسُبُّونَهُ !

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محمد می نامید ، آن گاه ، دشنامش می دهید !؟

كنز العمال: ج ۱۶ ص ۴۲۲ ح ۴۵۲۲۲ نقلًا عن عبد بن حميد عن أنس .

حدیث ۴۷۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ وُلِدَ لَهُ أَرْبَعَةٌ أَوْلَادٍ لَمْ يُسَمَّ أَحَدُهُمْ بِاسْمِي ، فَقَدْ جَفَانِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس صاحب چهار فرزند شود و یکی را به نام من ننماید ، بر من جفا کرده است .

الکافی: ج ۶ ص ۱۹ ح ۶ عن عاصم الكوزي عن الإمام الصادق عليه السلام، تهذيب الأحكام: ج ۷ ص ۴۳۸ ح ۱۷۴۷ عن الإمام الباقر عليه السلام عنه صلی الله علیه و آله .

حدیث ۴۷۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَسَمَّوْا بِأَسْمَاءِ الْأَنْبِيَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به نام پیامبران ، نام گذاری کنید .

سنن أبي داود: ج ۴ ص ۲۸۸ ح ۴۹۵۰، مسند أبي يعلى: ج ۶ ص ۳۵۱ ح ۷۱۳۳ كلاهما عن أبي وهب الجشمي .

حدیث ۴۷۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ أَهْلِ بَيْتٍ فِيهِمْ اسْمُ نَبِيِّ إِلَّا بَعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِمْ مَلَكًا يُقَدِّسُهُمْ مِنْ صَلَاةِ الْغَدَاةِ إِلَى الْعِشَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ خانواده ای نیست که نام پیامبری در آن باشد ، مگر این که خداوند عز و جلفرشته ای را برایشان برمی انگیزد تا آنان را صبح و شب ، تقدیس کند .

الأمالی للطوسی : ص ۵۱۱ ح ۱۱۱۷ عن الأصبغ عن الإمام علیّ علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله و بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۱۲۹ ح ۱۴.

حدیث ۴۷۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تُسَمُّوا أَوْلَادَكُمْ الْحَكَمَ، وَلَا أَبَا الْحَكَمِ؛ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَكَمُ.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندانتان را حَکَم و ابو الحکم ننماید؛ چرا که خداوند ، حَکَم (داور) است .
 علل الشرایع : ص ۵۸۳ ح ۲۳ عن الإمام علیّ علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۶ ص ۱۷۵ ح ۲.

حدیث ۴۷۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تُسَمُّوا شِهَابَ فَإِنَّ شِهَابَ اسْمٌ مِنْ أَسْمَاءِ النَّارِ.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شهاب ، نام نگذارید ؛ چرا که شهاب ، نامی از نام های دوزخ است .
 النوادر للراوندى : ص ۱۰۴ ح ۷۵، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۱۳۰ ح ۲۱.

حدیث ۴۷۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تُسَمِّينَ غَلَامَكَ يَسَارًا، وَلَا رَبَاحًا، وَلَا نَجِيحًا، وَلَا أَفْلَحَ.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندت را یسار و رباح و نجیح و افلح ، نام مگذار .
 صحیح مسلم : ج ۳ ص ۱۶۸۵ ح ۱۲ ، سنن أبی داوود : ج ۴ ص ۲۹۰ ح ۴۹۵۸ کلاهما عن سمره بن جندب ، کنز العمال : ج ۱ ص ۴۶۵ ح ۲۰۲۳ .

حدیث ۴۷۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 شَرُّ الْأَسْمَاءِ : ضِرَارٌ، وَ مُرَّةٌ، وَ حَرْبٌ، وَ ظَالِمٌ.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترین نام ها ضرار ، و مُرّه ، حرب و ظالم است .
 الخصال : ص ۲۵۰ ح ۱۱۸ عن جابر عن الإمام الباقر علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۱۲۷ ح ۲.

حدیث ۴۷۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْرَهُ «مُبَارَكٌ» وَ «نَافِعٌ» وَ «بَشِيرٌ» وَ «مَيْمُونٌ» ؛
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [نام های] مبارک و نافع و بشیر و میمون را ناخوش می دارم تا این که گفته نشود : «مبارک ، آن جاست ؟ بشیر ، آن جاست ؟ میمون ، آن جا هست» ؟ ، و در پاسخ گفته شود : نه .

کذا فی المصدر، و الصحیح : «مبارک و نافع و بشیرا و میمونا».

حدیث ۴۷۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُلُّ غُلَامٍ رَهِينَةٌ بِعَقِيْقَتِهِ ، يُذْبِحُ عَنْهُ يَوْمَ سَابِعِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر پسری در گرو عقیقه اش است که روز هفتم ، برای او ذبح می شود.
 سنن الدارمی : ج ۱ ص ۵۱۱ ح ۱۹۰۳ ، السنن الکبری : ج ۹ ص ۵۱۰ ح ۱۹۲۹۰ کلاهما عن سمره .

حدیث ۴۷۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 طَهَّرُوا أَوْلَادَكُمْ يَوْمَ السَّابِعِ ؛ فَإِنَّهُ أَطْيَبُ وَأَطْهَرُ وَأَسْرَعُ لِنَبَاتِ اللَّحْمِ ، وَإِنَّ الْأَرْضَ تَنْجَسُ مِنْ بَوْلِ الْأَغْلَفِ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز هفتم [تولد] ، فرزندان را [با ختنه] پاک کنید ؛ چرا که مایه تمیزی و پاکیزگی بیشتر و رویش
 شتابنده تر گوشت است و زمین ، چهل روز از بول شخص ختنه نشده ، آلوده می شود .
 الکافی : ج ۶ ص ۳۵ ح ۲ ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۴۵ ح ۱۷۷۸ کلاهما عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۴۷۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا حَمَلَتِ الْمَرْأَةُ كَانَتْ بِمَنْزِلَةِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ ، الْمُجَاهِدِ بِنَفْسِهِ وَ مَالِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، فَإِذَا وَضَعَتْ كَانَ لَهَا مِنَ الْأَجْرِ مَا لَا تَدْرِي مَا هُوَ
 لِعِظْمِهِ ، فَإِذَا أَرْضَعَتْ كَانَ لَهَا بِكُلِّ مَصَّةٍ كَعَدْلِ عَتَقِ مُحَرَّرٍ مِنْ وُلْدِ إِسْمَاعِيلَ ، فَإِذَا فَرَعَتْ مِنْ رِضَاعِهِ ضَرَبَ مَلَكٌ عَلَى جَنْبِهَا ، وَقَالَ :
 اسْتَأْنَفِي الْعَمَلَ ؛ فَقَدْ غَفِرَ لَكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هنگامی که زن باردار می شود ، به سان روزه دارِ شب زنده دار و مجاهدی است که با جان و مالش
 در راه خدا جهاد می کند و هنگامی که باز بگذارد ، پاداشی دارد که نمی دانی عظمت آن چه قدر است و هنگامی که شیر بدهد ،
 در هر مک زدن ، پاداش آزاد کردن یکی از فرزندان اسماعیل برای اوست و آن گاه که شیر دادن تمام شود ، فرشته ای
 بر پهلو او می زند و می گوید : «عمل را از نو آغاز کن که بی تردید ، آمرزیده شدی» .
 الأملی للصدوق : ص ۴۹۶ ح ۶۷۸ عن أبي خالد الكعبی عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۱۰۶ ح ۱ .

حدیث ۴۷۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَيْسَ لِلصَّبِيِّ لَبَنٌ خَيْرٌ مِنْ لَبَنِ أُمِّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای کودک ، هیچ شیری بهتر از شیر مادرش نیست .
 عیون أخبار الرضا : ج ۲ ص ۳۴ ح ۶۹ ، صحیفه الإمام الرضا علیه السلام : ص ۱۰۱ ح ۴۲ کلاهما عن أحمد بن عامر بن سلیمان
 الطائی عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام .

حدیث ۴۷۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حدیث ۴۷۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَوَقَّوْا عَلٰی اَوْلَادِكُمْ لَبَنَ الْبَغِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کودکان خود را از شیر زنان بدکاره و دیوانه ، دور نگه دارید ؛ چرا که شیر ، [ویژگی های دایه را] سرایت می دهد .

الْبَغِي : المرأة الفاجرة (مجمع البحرين : ج ۱ ص ۱۷۲ «بغی»).

حدیث ۴۷۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَسْتَرْضِعُوا الْحَمَقَاءَ وَلَا الْعَمَشَاءَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از زن احمق و زنی که چشمش ضعیف بوده ، آب ریزش دارد ، درخواست شیر نکنید ؛ چرا که شیر [ویژگی های دایه را] سرایت می دهد .

الْعَمَشُ : ضَعْفُ رُؤْيَةِ الْعَيْنِ مَعَ سِيلَانِ دَمْعِهَا (لسان العرب : ج ۶ ص ۳۲۰ «عمش»).

حدیث ۴۷۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَسْتَرْضِعُوا الْحَمَقَاءَ؛ فَإِنَّ اللَّبَنَ يُعَدِي، وَإِنَّ الْغُلَامَ يَنْزَعُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از زن احمق ، درخواست شیر دادن [به فرزند] نکنید ؛ چرا که شیر [ویژگی های دایه را] سرایت می دهد و فرزند ، شباهت به [صاحب] شیر می برد ؛ یعنی در حماقت و نادانی ، همانند دایه می شود .

نَزَعَ إِلَيْهِ : أَشْبَهَهُ (القاموس المحيط : ج ۳ ص ۸۸ «نزع»).

حدیث ۴۷۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ الَّذِي يَتَعَلَّمُ فِي صِغَرِهِ كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ، وَمَثَلُ الَّذِي يَتَعَلَّمُ فِي كِبَرِهِ كَالَّذِي يَكْتُبُ عَلَى الْمَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حکایت کسی که در کودکی می آموزد ، همانند نقش کردن بر سنگ است و حکایت کسی که در بزرگ سالی می آموزد ، همانند کسی است که بر آب می نویسد .

کنز العمال : ج ۱۰ ص ۲۴۹ ح ۲۹۳۳۶ نقلاً عن الطبرانی ، الفردوس : ج ۴ ص ۱۳۵ ح ۶۴۲۰ وفيه «كمثل الوشم على الصخرة» بدل «كالنقش في الحجر» و كلاهما عن أبي الدرداء .

حدیث ۴۷۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقُّ الْوَالِدِ عَلَى وَالِدِهِ أَنْ يُحْسِنَ اسْمَهُ، وَيُحْسِنَ مِنْ مَرْضِعِهِ، وَيُحْسِنَ أَدَبَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حقّ فرزند بر پدرش این است که نام نیک بر او بگذارد و دایه نیک برایش گزیند و او را به نیکی تربیت کند .

شعب الإیمان : ج ۶ ص ۴۰۱ ح ۸۶۶۷ عن عائشه، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۱۷ ح ۴۵۱۹۳.

حدیث ۴۷۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا وَرَثَ وَالِدٌ وَوَلَدًا خَيْرًا مِنْ أَدَبٍ حَسَنٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ پدری چیزی بهتر از تربیت نیک برای فرزندش به ارث نگذاشته است .

المعجم الأوسط : ج ۴ ص ۷۷ ح ۳۶۵۸ عن سالم بن عبد الله عن أبيه، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۶۰ ح ۴۵۴۳۵ نقلًا عن العسكري وابن النجار.

حدیث ۴۷۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا نَحَلَ وَالِدٌ وَوَلَدًا مِنْ نُحْلٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ پدری ، هدیه ای برتر از تربیت نیک به فرزندش نبخشیده است .

النُّحْلُ : العَطِيَّةُ والهبةُ ابتداءً من غير عوض ولا استحقاق (النهاية : ج ۵ ص ۲۹ «نحل»).

حدیث ۴۷۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْرَمُوا أَوْلَادَكُمْ، وَأَحْسِنُوا أَدَبَهُمْ ؛ يُغْفَرُ لَكُمْ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندانان را تکریم کنید و آنان را به نیکی تربیت کنید که آمرزیده می شوید .

مكارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۸ ح ۱۶۵۱، سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۱۲۱۱ ح ۳۶۷۱، تاريخ دمشق : ج ۱۷ ص ۱۳۸ ح ۴۰۷۲ كلاهما عن أنس وليس فيهما «يغفر لكم».

حدیث ۴۷۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ حَقِّ الْوَالِدِ عَلَى وَالِدِهِ أَنْ يُحْسِنَ أَدَبَهُ، وَ أَلَّا يَجْحَدَ نَسَبَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از حقّ فرزند بر پدرش این است که او را به نیکی تربیت کند و نسب او را انکار نکند .

تاريخ المدينة : ج ۲ ص ۵۶۸ عن ابن عباس، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۷۳ ح ۴۵۵۱۲ نقلًا عن تاريخ دمشق عن ابن مسعود وابن عباس .

حدیث ۴۷۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا- كُتِبَ رَاعٍ وَ كُتِبَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ؛ فَالْأَمِيرُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ وَ هُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَ هُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ ، وَ الْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ بَعْلِهَا وَ وُلْدِهِ وَ هِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ ، وَ الْعَبْدُ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَ هُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُ ، أَلَا فَكُتِبَ رَاعٍ وَ كُتِبَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که همه شما مسئولید و همه شما نسبت به زیردستانش بازخواست می شوید . فرمان روای مردم ، مسئول مردم است و نسبت به زیردستانش بازخواست می شود . مرد ، سرپرست خانواده است و نسبت به آنان ، بازخواست می شود .

زن ، مسئول خانه شوهر و فرزندان اوست و در برابر آنان ، بازخواست می شود . برده ، مسئول مال مالک خود است و در برابر آن ، مسئول است . پس بدانید که همه شما مسئولید و همه تان در برابر زیردستان خود ، بازخواست می شوید . صحیح مسلم : ج ۳ ص ۱۴۵۹ ح ۲۰ ، سنن ابی داوود : ج ۳ ص ۱۳۰ ح ۲۹۲۸ کلاهما عن ابن عمر .

حدیث ۴۷۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَبِّي صَغِيرًا حَتَّى يَقُولَ : «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» لَمْ يُحَاسِبْهُ اللَّهُ عِزًّا وَ جَلًّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که خردسالی را تربیت کند تا بگوید : «لا إله إلا الله» ، خداوند عز و جل از او حساب نمی کشد .

المعجم الأوسط : ج ۵ ص ۱۳۰ ح ۴۸۶۵ عن عائشة ، الجامع الصغير : ج ۲ ص ۶۰۳ ح ۸۶۹۶ نقلًا عنه .

حدیث ۴۷۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَفْصَحَ أَوْلَادُكُمْ فَعَلِّمُوهُمْ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» ، ثُمَّ لَا تُبَالُوا مَتَى مَاتُوا ، وَإِذَا اتَّعَرُوا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه کودکانتان زبان گشودند ، «لا إله إلا الله» را به آنان بیاموزید . سپس بیم نداشته باشید که چه وقت مُردند و هر گاه دندان [شیری] آنها افتاد ، آنان را به نماز ، امر کنید . الإِتَّعَارُ: سُقُوطُ سِنِّ الصَّبِيِّ وَ نَبَاتِهَا (النهاية: ج ۱ ص ۲۱۳ «تغر»).

حدیث ۴۷۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِفْتَحُوا عَلَى صِبْيَانِكُمْ أَوَّلَ كَلِمَةٍ ب «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» ، وَلَقِّنُوهُمْ عِنْدَ

الْمَوْتِ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» ، فَإِنَّهُ مَنْ كَانَتْ أَوَّلَ كَلِمَةٍ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» وَ آخِرَ كَلِمَةٍ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» ثُمَّ عَاشَ أَلْفَ سَنَةٍ ، مَا سُئِلَ عَنْ ذَنْبٍ وَاحِدٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زبان کودکانتان را با «لا إله إلا الله» باز کنید و هنگام مرگ ،

«لا اله إلا الله» را به آنان تلقین کنید؛ چرا که هر کس اولین سخنش «لا اله إلا الله» و آخرین سخنش «لا اله إلا الله» باشد و هزار سال هم عمر کند، از هیچ گناهی بازخواست نمی شود.

شعب الإیمان: ج ۶ ص ۳۹۸ ح ۸۶۴۹ عن ابن عباس، کنز العمال: ج ۱۶ ص ۴۴۱ ح ۴۵۳۳۲.

حدیث ۴۷۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

أَدَّبُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ: حُبِّ نَبِيِّكُمْ، وَحُبِّ أَهْلِ بَيْتِهِ، وَعَلَى قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: فرزندانان را بر سه ویژگی تربیت کنید: دوستی پیامبرتان، دوستی اهل بیت او و خواندن قرآن. الصواعق المحرقة: ص ۱۷۲، ینابیع الموده: ج ۲ ص ۴۵۷ ح ۲۶۸، کنز العمال: ج ۱۶ ص ۴۵۶ ح ۴۵۴۰۹.

حدیث ۴۷۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

: إِذَا عَزَفَ يَمِينُهُ مِنْ شِمَالِهِ فَمَرَوْهُ بِالصَّلَاةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: - هنگامی که از ایشان پرسیده شد کودک، چه هنگام نماز بخواند؟ - هرگاه دست راستش را از دست چپش شناخت، او را به نماز، وا دارید.

سنن أبی داوود: ج ۱ ص ۱۳۴ ح ۴۹۷، المعجم الأوسط: ج ۳ ص ۲۳۵ ح ۳۰۱۹ کلاهما عن معاذ بن عبدالله بن خبيب الجهني.

حدیث ۴۷۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ قَبْلَ أَنْ يَحْتَلِمَ فَقَدْ أُوتِيَ الْحُكْمَ صَيِّبًا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: کسی که پیش از بلوغ قرآن بخواند، به تحقیق، در کودکی به او حکمت داده شده است. شعب الإیمان: ج ۲ ص ۳۳۰ ح ۱۹۴۹، الدر المنثور: ج ۵ ص ۴۸۵ کلاهما عن ابن عباس.

حدیث ۴۷۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

خِيَارُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بهترین شما کسی است که قرآن را بیاموزد و بیاموزاند.

الأمالی للطوسی: ص ۳۵۷ ح ۷۳۹ عن النعمان بن سعد عن الإمام علي عليه السلام، سنن ابن ماجه: ج ۱ ص ۷۷ ح ۲۱۳ عن مصعب بن سعد عن أبيه.

حدیث ۴۷۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مَا مِنْ رَجُلٍ عَلَّمَ وَلَدَهُ الْقُرْآنَ إِلَّا تَوَجَّحَ أَبُوَاهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِتَاجِ الْمَلِكِ، وَكُوسَى حُلَّتَيْنِ لَمْ يَرَ النَّاسُ مِثْلَهُمَا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ کس نیست که به فرزندش قرآن بیاموزد ، مگر آن که روز قیامت ، بر سر پدر و مادرش تاج پادشاهی گذاشته می شود و دو لباس بر آنها پوشانده می شود که مردم ، همانند آن را ندیده اند .
تاریخ دمشق : ج ۱۸ ص ۹۹ عن معاذ بن جبل ، کنز العمال : ج ۱ ص ۵۴۰ ح ۲۴۲۱ .

حدیث ۴۷۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
سورَةُ الْوَاقِعَةِ سورَةُ الْغِنَى ، فَأَقْرَؤُوهَا ، و عَلِّمُوها أَوْلَادَكُم .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سوره واقعه ، سوره بی نیازی است . آن را بخوانید و به فرزندانان بیاموزید .
الدر المنثور : ج ۸ ص ۳ عن أنس .

حدیث ۴۷۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَنْ يُحَدِّثَ رَبَّهُ فَلْيَقْرَأِ الْقُرْآنَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه کسی از شما خواست با پروردگارش سخن بگوید ، باید قرآن بخواند .
الفردوس : ج ۱ ص ۳۰۲ ح ۱۱۹۵ ، تاریخ بغداد : ج ۷ ص ۲۳۹ ح ۳۷۳۳ نحوه کلاهما عن أنس .

حدیث ۴۷۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَعْطَاهُ اللَّهُ حِفْظَ كِتَابِهِ لَوْ ظَنَّ ، أَنَّ أَحَدًا أَوْتِيَ أَفْضَلَ مِمَّا أَوْتِيَ فَقَدْ غَمَطَ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس که خداوند ، حفظ کتابش را به او عطا کند و گمان کند که به کسی چیزی برتر از هدیه او داده شده است ، بی گمان ، بزرگ ترین نعمت را ناسپاسی کرده است .
الغَمَطُ : الإِسْتِهَانَةُ و الإِسْتِحْقَارُ (النهاية : ج ۳ ص ۳۸۷ «غمط»).

حدیث ۴۷۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حَقُّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُعَلِّمَهُ الْكِتَابَةَ وَ السَّبَّاحَةَ وَالرَّمَى ، و أَنْ يُورَثَهُ طَبِيبًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حق فرزند بر پدر ، آن است که [خواندن و]نوشتن ، شنا کردن و تیراندازی را به او یاد دهد و مال حلال برایش به ارث بگذارد .
السنن الكبرى : ج ۱۰ ص ۲۶ ح ۱۹۷۴۲ ، شعب الإيمان : ج ۶ ص ۴۰۱ ح ۸۶۶۵ کلاهما عن أبي رافع .

حدیث ۴۷۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لِكُلِّ شَيْءٍ حِيلَةٌ ، وَ حِيلَةُ الصَّحَّةِ فِي الدُّنْيَا أَرْبَعٌ خِصَالٌ : قِلَّةُ الْكَلَامِ ، وَ قِلَّةُ الْمَنَامِ ، وَ قِلَّةُ الْمَشْيِ ، وَ قِلَّةُ الطَّعَامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کاری را چاره ای است و چاره تن درستی در دنیا ، چهار چیز است : کم سخن گفتن ، کم خفتن ، کم راه رفتن ، و کم خوردن .
الفضائل : ص ۱۲۹ عن ابن مسعود ، بحار الأنوار : ج ۸ ص ۱۴۴ ح ۶۷.

حدیث ۴۷۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أُمَّ جَمِيعِ الْأَدْوِيَةِ قَلَّةُ الْأَكْلِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مادر همه داروها ، کم خوری است .
المواعظ العددیة : ص ۲۱۳ .

حدیث ۴۷۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْمَعِدَةُ بَيْتٌ كُلُّ دَاءٍ ، وَالْحِمِيَّةُ رَأْسُ كُلِّ دَوَاءٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : معده ، خانه همه دردهاست و پرهیز ، ریشه همه درمان ها .
طَبُّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : ص ۱۱ .

حدیث ۴۷۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلِّمُوا أَوْلَادَكُمْ السَّبَاحَةَ وَالرَّمَايَةَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به فرزندانان ، شنا و تیراندازی یاد دهید .
الکافی : ج ۶ ص ۴۷ ح ۴ عن الإمام علی علیه السلام ، أسد الغابة : ج ۱ ص ۴۱۲ ح ۴۸۸ وفيه «أبناءكم» بدل «أولادكم» عن عبدالله بن الربيع الأنصاري .

حدیث ۴۷۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلِّمُوا أَبْنَاءَكُمْ السَّبَاحَةَ وَالرَّمِيَّ ، وَالْمَرْأَةَ الْمِغْزَلَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به پسرانان ، شنا و تیراندازی یاد دهید و به دختر ، ریسندگی .
شعب الإيمان : ج ۶ ص ۴۰۱ ح ۸۶۶۴ عن ابن عمر ، الجامع الصغير : ج ۲ ص ۱۶۱ ح ۵۴۷۷ .

حدیث ۴۷۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلِّمُوا بَنِيكُمْ الرَّمِيَّ ؛ فَإِنَّهُ نِكَايَةُ الْعَدُوِّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به پسرانتان ، تیراندازی یاد دهید ؛ چراکه مایه پیروزی بر دشمن است .
الفردوس : ج ۳ ص ۱۱ ح ۴۰۰۸ عن جابر، کنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۴۳ ح ۴۵۳۴۱.

حدیث ۴۷۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْوَالِدُ سَيِّدٌ سَبْعَ سِنِينَ، وَعَبْدٌ سَبْعَ سِنِينَ، وَوَزِيرٌ سَبْعَ سِنِينَ، فَإِنْ رَضِيَتْ مُكَانَفَتُهُ لِإِحْدَى وَعِشْرِينَ وَإِلَّا فَاضْرِبْ عَلَى جَنْبِهِ؛ فَقَدْ اعْتَدَرْتَ
إِلَى اللَّهِ عِزَّ وَجَلَّ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند ، هفت سال ، آقاست ، هفت سال خدمتکار و هفت سال وزیر است . اگر در ۲۱ سالگی از
تربیت او راضی بودی که خوب ؛ وگرنه ، به پهلویش بزنی [تا دنبال کار خودش برود] که نزد خداوند ، معذوری .
المعجم الأوسط : ج ۶ ص ۱۷۰ ح ۶۱۰۴ عن أبي جبير، الفردوس : ج ۴ ص ۴۳۰ ح ۷۲۵۲ وفيه «وخدم» بدل «وعبد»، مكارم
الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۸ ح ۱۶۴۹ وفيه «أخلاقه» بدل «مكافته».

حدیث ۴۷۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ، وَأَحْسِنُوا أَدَبَهُمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کودکانتان را تکریم کنید و آنان را خوب تربیت کنید .
سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۱۲۱۱ ح ۳۶۷۱، تاریخ بغداد : ج ۸ ص ۲۸۸ ح ۴۳۸۹، الفردوس : ج ۱ ص ۶۷ ح ۱۹۶ كلاهما عن أنس .

حدیث ۴۷۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الصَّبِيُّ وَالصَّبِيَّةُ، وَالصَّبِيُّ وَالصَّبِيَّةُ يُفَرَّقُ بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ لِعَشْرِ سِنِينَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بسترهای پسر و پسر ، دختر ، و دختر را از ده سالگی از هم جدا کنید .
کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۳ ص ۴۳۶ ح ۴۵۰۹ عن عبدالله بن ميمون عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام وفي ح ۴۵۰۸
وروى «انه يفرق بين الصبيان في المضاجع ست سنين» ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۹۶ ح ۵۰ .

حدیث ۴۷۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا بَلَغَ أَوْلَادُكُمْ سَبْعَ سِنِينَ فَفَرِّقُوا بَيْنَ فُرْشِهِمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کودکانتان به هفت سالگی رسیدند ، بسترهایشان را جدا کنید .
المستدرک على الصحيحين : ج ۱ ص ۳۱۷ ح ۷۲۱، سنن الدار قطنی : ج ۱ ص ۲۳۰ ح ۱ .

حدیث ۴۷۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ لِلْوَالِدَيْنِ أَنْ يَنْظُرَا إِلَى عَوْرَةِ الْوَالِدِ ، وَلَيْسَ لِلْوَالِدِ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى عَوْرَةِ الْوَالِدِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای پدر و مادر ، روا نیست که به شرمگاه فرزند نگاه کنند و برای فرزند روا نیست که به شرمگاه پدر ، نگاه کند .

الکافی : ج ۶ ص ۵۰۳ ح ۳۶ عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۴۷۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا بَلَغَتِ الْجَارِيَةُ سِتَّ سِنِينَ فَلَا تُقْبَلُهَا ، وَالْغُلَامُ لَا يُقْبَلُ الْمَرْأَةَ إِذَا جَاوَزَ سَبْعَ سِنِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چون دختر شش ساله شد ، او را مبوس و پسر نیز چون از هفت سالگی گذشت ، زن را نبوسد .
مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۹ ح ۱۶۵۹ ، کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۳ ص ۴۳۷ ح ۴۵۱۰ عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۴۷۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لَوْ أَنَّ رَجُلًا غَشِيَ امْرَأَتَهُ فِي الْبَيْتِ صَبِيًّا مُسْتَقِطًا يَرَاهُمَا وَيَسْمَعُ كَلَامَهُمَا وَنَفْسَهُمَا مَا أَفْلَحَ أَبَدًا ؛ إِذَا كَانَ غُلَامًا كَانَ زَانِيًا ، أَوْ جَارِيَةً كَانَتْ زَانِيَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سوگند به کسی که جانم به دست اوست ، اگر کسی با همسرش در آمیزد و در اتاق ، کودکی بیدار باشد که آنان را ببیند و سخن گفتن و صدای نفس آنان را بشنود ، هرگز رستگار نمی شود . اگر پسر باشد ، مردی زناکار ، و اگر دختر باشد ، زنی زناکار می گردد .

الکافی : ج ۵ ص ۵۰۰ ح ۲ عن الحسين بن زيد عن الإمام الصادق علیه السلام ، عوالی اللآلی : ج ۳ ص ۳۰۵ ح ۱۱۱ و لیس فیہ «ونفسهما» .

حدیث ۴۷۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَبَلَ وَلَدَهُ كَتَبَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ حَسَنَةً ، وَمَنْ فَرَّحَهُ فَرَّحَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَمَنْ عَلَّمَهُ الْقُرْآنَ دُعِيَ بِالْأَبْوَيْنِ فَيُكْسِيَانِ حُلَّتَيْنِ يُضِيءُ مِنْ نَوْرِهِمَا وَجُوهَ أَهْلِ الْجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس فرزندش را ببوسد ، خداوند عز و جل برای او حسنه می نویسد و کسی که او را شاد کند ، خداوند ، روز قیامت او را شاد می سازد و کسی که قرآن به او بیاموزد ، پدر و مادرش فراخوانده شده و دو لباس بر آنان پوشیده می شود که از نور آن ، چهره های بهشتیان نورانی می گردد .

الکافی : ج ۶ ص ۴۹ ح ۱ عن الفضل بن أبي قره عن الإمام الصادق علیه السلام ، عدّة الداعی : ص ۷۹ .

حدیث ۴۷۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ بَكَى صَبِيًّا لَهُ فَأَرْضَاهُ حَتَّى يُسْكِنَهُ ، أَعْطَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الْجَنَّةَ حَتَّى يَرْضَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر کسی کودک گریانش را خشنود کند تا آرام گیرد ، خداوند عز و جلآن قدر از نعمت های بهشت به او عطا می کند تا خشنود شود .
الفردوس : ج ۳ ص ۵۴۹ ح ۵۷۱۵ عن ثوبان .

حدیث ۴۷۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كَانَ [صَلِيَ اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ] يَمُرُّ بِالصَّبِيَّانِ فَيَسَلُّمُ عَلَيْهِمُ .
کنز العمال - به نقل از انس - پیامبر خدا ، هرگاه بر کودکان می گذشت ، به آنان سلام می کرد .
۳۵۵ . سنن الترمذی - به نقل از انس - : با پیامبر خدا بودم که بر کودکان گذر کرد و به آنان ، سلام داد .
کنز العمال : ج ۷ ص ۱۵۶ ح ۱۸۴۹۷ نقلاً عن البخاری عن أنس .

حدیث ۴۷۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حَمْسٌ لَا أَدْعُهُنَّ حَتَّى الْمَمَاتِ : الْأَكْلُ عَلَى الْحَضِيضِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پنج چیز است که تا هنگام مرگ ، آنها را ترک نمی کنم : غذا خوردن روی زمین با بردگان ، سوار شدن بر دراز گوش پالان دار ، دوشیدن شیر با دست خودم ، پوشیدن لباس پشمینه ، و سلام کردن به کودکان ، تا پس از من ، سنت شود .
الْحَضِيضُ : الْأَرْضُ (لسان العرب : ج ۷ ص ۱۳۷ «حَضَضَ»).

حدیث ۴۷۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَا بَنَ مَسْعُودٍ ، لَا تَحْمِلَنَّكَ
الشَّفَقَةَ عَلَى أَهْلِكَ وَوُلْدِكَ عَلَى الدُّخُولِ فِي الْمَعَاصِي وَالْحَرَامِ ، فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ : «يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ * إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ»
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : - خطاب به عبدالله بن مسعود - ای ابن مسعود! دلسوزی نسبت به خانواده و فرزندان ، نباید تو را به نافرمانی ها [ای از خدا] و حرام ، وادار سازد ؛ چرا که خداوند متعال می فرماید :
«قیامت [روزی [است] که نه مال سود می دهد و نه فرزندان * مگر کسی که با دلی سالم ، نزد خدا آید» .
الشعراء : ۸۸ و ۸۹ .

حدیث ۴۷۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
سَوَّوْا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ فِي الْعَطِيَّةِ ، فَلَوْ كُنْتُمْ مُفَضَّلًا أَحَدًا لَفَضَّلْتُ النِّسَاءَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در هدیه دادن میان فرزندانان به مساوات عمل کنید. اگر می‌خواستم کسی را برتری دهم ، هر آینه ، زنان را برتری می‌دادم .

السنن الکبری : ج ۶ ص ۲۹۴ ح ۱۲۰۰۰ ، المعجم الکبیر : ج ۱۱ ص ۲۸۰ ح ۱۱۹۹۷ کلاهما عن ابن عباس .

حدیث ۴۷۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ فِي الْعَطِيَّةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در هدیه دادن میان فرزندانان ، عدالت ورزید .

صحیح البخاری : ج ۲ ص ۹۱۳ عن ابن عباس .

حدیث ۴۷۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ فِي النَّحْلِ ، كَمَا تُحِبُّونَ أَنْ يَعْدِلُوا بَيْنَكُمْ فِي الْبِرِّ وَاللُّطْفِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میان فرزندانان ، در بخشیدن عدالت ورزید ، همان گونه که دوست دارید آنان در نیکی و ملاحظت میان شما عدالت ورزند .

صحیح ابن حبان : ج ۱۱ ص ۵۰۳ ح ۵۱۰۴ عن النعمان بن بشیر ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۳ ح ۱۶۲۴ .

حدیث ۴۷۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ حَتَّى فِي الْقَبْلِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، دوست دارد که میان فرزندانان عدالت ورزید ، حتی در بوسیدن .

کنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۴۵ ح ۴۵۳۵۰ نقلاً عن ابن النجار عن النعمان بن بشیر .

حدیث ۴۷۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحْبُوا الصَّبِيَّانَ وَارْحَمُوهُم ، وَإِذَا وَعَدْتُمُوهُم شَيْئًا فَفُوا لَهُمْ ؛ فَإِنَّهُمْ لَا يَدْرُونَ إِلَّا أَنَّكُمْ تَرزُقُونَهُمْ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کودکان را دوست بدارید و با آنان ، مهربان باشید و هرگاه چیزی را به آنان وعده دادید ، بدان وفا کنید ؛ زیرا آنان ، باوری جز این ندارند که شما روزی آنها را می‌دهید .

الکافی : ج ۶ ص ۴۹ ح ۳ ، تهذیب الأحکام : ج ۸ ص ۱۱۳ ح ۳۸۹ و فيه «احتوا» بدل «احبوا» کلاهما عن عبدالله بن محمد البجلي عن الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث ۴۷۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا وَعَدَ أَحَدُكُمْ صَبِيَّهُ فَلْيُنْجِزْ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه یکی از شما به کودکش وعده داد ، باید بدان عمل کند .
الجعفریات : ص ۱۶۶ عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۴۸۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ دَارًا يُقَالُ لَهَا : الْفَرْحُ ، لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا مَنْ فَرَّحَ الصَّبِيَّانَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خانه ای در بهشت است که به آن ، [خانه] شادی گفته می شود . جز کسی که کودکان را شاد کرده باشد ، وارد آن نمی گردد .

الکامل فی ضعفاء الرجال : ج ۱ ص ۲۰۳ عن عائشة ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۷۰ ح ۶۰۰۹ .

از ۴۹۰۴ تا ۴۸۰۱

حدیث ۴۸۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اشْتَرُوا لِصَبِيَّانِكُمُ اللَّحْمَ ، وَذَكَّرُوهُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای کودکانتان ، گوشت بخريد و روز جمعه را به یاد آنان بیاورید .
مستدرک الوسائل : ج ۶ ص ۹۹ ح ۶۵۲۵ نقلاً عن القطب الراوندي في لب اللباب .

حدیث ۴۸۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ دَارًا يُقَالُ لَهَا : دَارُ الْفَرْحِ ، لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا مَنْ فَرَّحَ يَتَامَى الْمُؤْمِنِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خانه ای در بهشت است که خانه شادی نام دارد . جز کسی که یتیمانِ اهل ایمان را خرسند ساخته ، وارد آن نمی شود .

كنز العمال : ج ۳ ص ۱۷۰ ح ۶۰۰۸ نقلاً عن ابن النجار عن عقبه بن عامر .

حدیث ۴۸۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَالَ يَتِيمًا حَتَّى يَسْتَعْنِيَ ، أَوْجَبَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ بِذَلِكَ الْجَنَّةَ ، كَمَا أَوْجَبَ لِأَكْلِ مَالِ الْيَتِيمِ النَّارَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که یتیمی را سرپرستی کند تا بی نیاز گردد ، خداوند عز و جل در برابر این کار ، بهشت را بر او واجب کرده است ، همان گونه که خداوند برای خورنده مال یتیم ، آتش [دوزخ] را واجب کرده است .

الکافی : ج ۷ ص ۵۱ ح ۷ عن عبد الرحمان بن الحجاج عن الإمام الكاظم عن الإمام عليّ عليهما السلام ، كتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۱۹۰ ح ۵۴۳۳ عن سليم بن قيس عن الإمام عليّ عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : ج ۴۲ ص ۲۴۸ ح ۵۱ .

حدیث ۴۸۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَرَامَةٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بازی گوشه (شیطنت) بچه در کودکی ، مایه فزونی خرد او در بزرگ سالی است .
العُرام : الشدة والقوة والشراسة (النهاية : ج ۳ ص ۲۲۳ «عرم»).

حدیث ۴۸۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ كَانَ عِنْدَهُ صَبِيٌّ فَلْيَتَّصَبْ لَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نزد هر کس کودکی هست ، باید با او کودکی کند .
کتاب من لا يحضره الفقيه: ج ۳ ص ۴۸۳ ح ۴۷۰۷، عوالی اللآلی: ج ۳ ص ۳۱۱ ح ۱۴۱.

حدیث ۴۸۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ التُّرَابَ رَبِيعُ الصَّبِيَانِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خاک ، تفریحگاه کودکان است .
المعجم الكبير : ج ۶ ص ۱۴۰ ح ۵۷۷۵ عن سهل بن سعد، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۵۸ ح ۴۵۴۳.

حدیث ۴۸۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُحِبُّ الصَّبِيَانَ لِخَمْسٍ : الْأَوَّلُ : أَنَّهُمْ هُمُ الْبَكَاءُونَ ، وَالثَّانِي :

يَتَمَرَّغُونَ بِالتُّرَابِ ، وَالثَّالِثُ : يَخْتَصِمُونَ مِنْ غَيْرِ حَقْدٍ ، وَالرَّابِعُ : لَا يَدَّخِرُونَ لِعَدِّ شَيْئًا ، وَالخَامِسُ : يُعَمَّرُونَ ثُمَّ يُخَرَّبُونَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کودکان را به خاطر پنج چیز دوست می دارم : اول آن که

بسیار می گریند ؛ دوم آن که با خاک بازی می کنند؛ سوم آن که بدون کینه دشمنی می کنند؛ چهارم آن که چیزی برای فردا ذخیره نمی کنند؛ پنجم آن که می سازند و سپس، خراب می کنند .

المواعظ العددية : ص ۲۵۹.

حدیث ۴۸۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دُعَاءُ الْوَالِدِ لِلْوَلَدِ كَالْمَاءِ لِلزَّرْعِ بِصَلَاحِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعای پدر برای فرزند، همانند آب مفید برای زراعت است .

الفردوس : ج ۲ ص ۲۱۳ ح ۳۰۳۸ عن ابن عمر.

حدیث ۴۸۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 دُعَاءُ الْوَالِدِ لَوْلَدِهِ مِثْلُ دُعَاءِ النَّبِيِّ لِأُمَّتِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعای پدر برای فرزندش، همانند دعای پیامبر خدا برای امتش است .
 تاریخ اصبهان : ج ۱ ص ۲۲۶ ح ۳۴۴ ، الفردوس : ج ۲ ص ۲۱۲ ح ۳۰۳۷ کلاهما عن أنس .

حدیث ۴۸۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رَحِمَ اللَّهُ مَنْ أَعَانَ وَلَدَهُ عَلَى بَرِّهِ ؛ وَهُوَ أَنْ يَعْفُوَ عَن سَيِّئِهِ ، وَيَدْعُوَ لَهُ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رحمت خدا بر کسی که فرزندش را در نیکو بودنش یاری کند ، و آن به این است که از لغزش
 هایش درگذرد و میان خود و خدا، برای او دعا کند .
 بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۹۸ ح ۷۰ نقلًا عن عدّه الداعی .

حدیث ۴۸۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَدْعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ ، وَلَا تَدْعُوا عَلَى أَوْلَادِكُمْ ، وَلَا تَدْعُوا عَلَى أَمْوَالِكُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خودتان را نفرین نکنید ، فرزندانتان را نفرین نکنید و دارایی هایتان را نفرین نکنید .
 صحیح مسلم : ج ۴ ص ۲۳۰۴ ح ۳۰۰۹ ، سنن أبي داوود : ج ۲ ص ۸۸ ح ۱۵۳۲ کلاهما عن جابر بن عبد الله .

حدیث ۴۸۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَدْعُوا عَلَى أَوْلَادِكُمْ أَنْ تُوَافِقَ مِنَ اللَّهِ إِجَابَةً .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندانتان را نفرین نکنید، مبادا با اجابت از جانب خداوند ، همراه شود .
 تاریخ اصبهان : ج ۲ ص ۲۹۶ ح ۱۷۸۴ عن عبدالله بن دينار بن عمر .

حدیث ۴۸۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ يُحِبُّ الطَّيِّبَ ، نَظِيفٌ يُحِبُّ النَّظَافَةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بی تردید ، خداوند ، پاک است و پاکان را دوست دارد ؛ پاکیزه است و پاکیزگی را دوست دارد .
 سنن الترمذی : ج ۵ ص ۱۱۲ ح ۲۷۹۹ ، مسند أبي يعلى : ج ۱ ص ۳۶۸ ح ۷۸۶ کلاهما عن سعد بن أبي وقاص .

حدیث ۴۸۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَنْظَفُوا بِكُلِّ مَا اسْتَطَعْتُمْ؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى بَنَى الْإِسْلَامَ عَلَى النَّظَافَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با هر چه توانستید ، خود را پاکیزه کنید ؛ چرا که خداوند متعال ، اسلام را بر پاکیزگی بنا نهاده است .

کنز العمال: ج ۹ ص ۲۷۷ ح ۲۶۰۰۲ نقلاً عن أبي الصعاليك الطرسوسي في جزئه عن أبي هريرة.

حدیث ۴۸۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْإِسْلَامَ نَظِيفٌ فَتَنْظَفُوا؛ فَإِنَّهُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا نَظِيفٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اسلام ، پاکیزه است . پس پاکیزه باشید ؛ چرا که جز شخص پاکیزه وارد بهشت نمی شود . تاریخ بغداد : ج ۵ ص ۱۴۳ ح ۲۵۷۶ عن عائشة .

حدیث ۴۸۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ أَنْ يَغْتَسِلَ فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ يَوْمًا ، يَغْسِلُ فِيهِ رَأْسَهُ وَجَسَدَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر هر مسلمانی لازم است که هفته ای یک بار ، خود را بشوید و سر و بدنش را شستشو دهد . صحیح البخاری : ج ۱ ص ۳۰۵ ح ۸۵۶ ، مسند ابن حنبل : ج ۳ ص ۲۴۶ ح ۸۵۱۱ و فيه «حقّ الله» بدل «حقّ» كلاهما عن أبي هريرة.

حدیث ۴۸۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الْوَسِخَ وَالشَّعَثَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بی تردید ، خداوند عز و جل از چرکی و ژولیدگی ، نفرت دارد . رَجُلٌ شَعَثٌ : وَسِخُ الْجَسَدِ ، شَعَثُ الرَّأْسِ أَيْضًا وَهُوَ أَشْعَثُ : أُغْبِرَ (المصباح المنير: ص ۳۱۴ «شعث»).

حدیث ۴۸۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الرَّجُلَ الْقَاذِرَةَ. قِيلَ: وَمَا الْقَاذِرَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: الَّذِي يَتَأَفَّفُ

کنز الفوائد - به نقل از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - : بی تردید ، خداوند از انسان قاذوره نفرت دارد . پرسیده شد : قاذوره چیست ، ای پیامبر خدا ؟

فرمود : کسی که [از ناپاکیزگی و بدبویی ،] همنشین خود را ناراحت می کند .

الأفّ: كَلِمَةٌ تَصْجُرُ ، يُقَالُ ذَلِكَ عِنْدَ اسْتِقْدَارِ الشَّيْءِ (لسان العرب: ج ۹ ص ۶ «أفف»).

حدیث ۴۸۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اتَّخَذَ ثَوْبًا فَلْيَنْظِفْهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که لباسی تهیه می کند ، باید آن را پاکیزه نماید .

الکافی : ج ۶ ص ۴۴۱ ح ۳ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام، قرب الإسناد : ص ۷۰ نحوه.

حدیث ۴۸۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اغْسِلُوا ثِيَابَكُمْ ... وَتَرَيْنَا وَتَنْظِفُوا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لباستان را بشویید . . . و خودتان را آراسته و پاکیزه گردانید .

تاریخ دمشق : ج ۳۶ ص ۱۲۴ عن عبدالله بن میمون القداح عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، كنز العمال : ج ۶ ص ۶۴۰ ح

۱۷۱۷۵.

حدیث ۴۸۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اسْتَاكُوا وَتَنْظِفُوا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسواک بزید و خود را پاکیزه کنید .

المصنّف لابن أبي شيبة : ج ۱ ص ۱۹۷ ح ۲۵ عن سليمان بن سعيد، المعجم الأوسط : ج ۷ ص ۲۵۹ ح ۷۴۴۲ عن سليمان بن سرد.

حدیث ۴۸۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالسُّوَاكِ ، فَنِعَمَ الشَّيْءِ السُّوَاكُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد به مسواک زدن ، که کار خوبی است .

كنز العمال : ج ۹ ص ۳۱۴ ح ۲۶۱۸۳، الجامع الصغير : ج ۲ ص ۱۶۹ ح ۵۵۳۱ كلاهما نقلًا عن عبد الجبار الخولاني في تاريخ داريا

عن أنس .

حدیث ۴۸۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ الْفِطْرَةَ الْمَضْمَضَةَ وَالْاسْتِشْقَ وَالسُّوَاكُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آب در دهان چرخانیدن و به بینی کشیدن و مسواک زدن ، فطری (سازگار با سرشت انسان) است .

سنن ابن ماجه : ج ۱ ص ۱۰۷ ح ۲۹۴، السنن الكبرى : ج ۱ ص ۸۸ ح ۲۴۲ كلاهما عن عمار بن ياسر.

حدیث ۴۸۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَظَفُوا لثَاتِكُمْ مِنَ الطَّعَامِ وَاسْتَاكُوا ، وَلَا تَدْخُلُوا عَلَيَّ فُخْرًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لثه هایتان را از غذا پاک کنید و مسواک بزنید و با فخر فروشی و دهان بدبو بر من وارد نشوید .
 کذا فی کنز العمال ، وفی الجامع الصغیر : «فُخْرًا» ، والظاهر أَنَّ الصواب «قُلْحًا» . قال القرطبی فی تفسیره بعد أن ذکر حدیثا قریبا من
 هذا الحدیث ما نصّه : «المحفوظ عندي قُلْحًا وَقُلْحًا . . . قال رسول الله صلی الله علیه و آله : استاکوا مالکم تدخلون علی قُلْحًا»
 (تفسیر القرطبی : ج ۲ ص ۱۰۴) . والقُلْح : صُفْرَةٌ فی الأسنان ووسیخ یرکبها من طول ترک السواک (لسان العرب : ج ۲ ص ۵۶۵
 «قُلْح»).

حدیث ۴۸۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ بَاتَ وَفِي يَدِهِ عَمْرٌ فَأَصَابَهُ شَيْءٌ ، فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که بخوابد و دستش چرب باشد و آسیبی به او برسد ، کسی را جز خود ، نباید سرزنش کند .
 سنن الترمذی : ج ۴ ص ۲۸۹ ح ۱۸۵۹ ، مسند ابن حنبل : ج ۳ ص ۲۵۱ ح ۸۵۳۹ کلاهما عن أبي هريرة .

حدیث ۴۸۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا نَامَ أَحَدُكُمْ وَفِي يَدِهِ رِيحٌ غَمَرٍ فَلَمْ يَغْسِلْ يَدَهُ فَأَصَابَهُ شَيْءٌ ، فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما بخوابد و در دست او بوی چربی باشد ، ولی آن را نشوید و آسیبی به او برسد ،
 کسی را جز خود ، نباید سرزنش کند .
 سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۱۰۹۶ ح ۳۲۹۷ عن أبي هريرة .

حدیث ۴۸۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا لَا يَلُومَنَّ امْرُؤٌ إِلَّا نَفْسَهُ ، يَبِيتُ وَفِي يَدِهِ رِيحٌ غَمْرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آگاه باشید ، آن که با دستانی آلوده به بوی چربی غذا می خوابد ، نباید کسی را جز خود ، سرزنش
 کند .

سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۱۰۹۶ ح ۳۲۹۶ عن الإمام الحسين عن أمه فاطمة عليهما السلام ، كنز العمال : ج ۱۵ ص ۲۴۲ ح ۴۰۷۵۹ نقلًا
 عنه .

حدیث ۴۸۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَقْلِيمُ الْأَطْفَارِ يَمْنَعُ الدَّاءَ الْأَعْظَمَ ، وَيُدْرِي الرِّزْقَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کوتاه کردن ناخن ها ، از بیماری بزرگ ، جلوگیری می کند و روزی را [به سوی انسان ، اروان می
 سازد .

الکافی: ج ۶ ص ۴۹۰ ح ۱ عن الحسن بن راشد، ثواب الأعمال: ص ۴۲ ح ۴ عن أبي بصير، جامع الأخبار: ص ۳۳۴ ح ۹۴۳
 كلاهما عن الإمام الصادق عن آباءه عليهم السلام صلى الله عليه و آلهوفيهما «ويزيد في الرزق» بدل «ويدرّ الرزق»، الخصال: ص
 ۶۱۱ ح ۱۰ عن أبي بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آباءه عليهم السلام، تحف العقول: ص ۱۰۱ كلاهما عن الإمام
 عليّ عليه السلام، بحار الأنوار: ج ۷۶ ص ۱۱۹ ح ۲.

حدیث ۴۸۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قُصُوا أَظْفِيرَكُمْ ؛ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مَا بَيْنَ اللَّحْمِ وَالظُّفْرِ.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ناخن های خود را کوتاه کنید، چرا که شیطان، میان گوشت و ناخن به حرکت درمی آید.
 تاریخ دمشق: ج ۵۳ ص ۲۴۷ ح ۱۱۲۳۷، الفردوس: ج ۲ ص ۱۶۸ ح ۲۸۴۳ كلاهما عن جابر بن عبدالله الأنصاری.

حدیث ۴۸۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قُصُوا أَظْفِيرَكُمْ ، وَادْفُنُوا قُلَامَاتِكُمْ ، وَنَقُّوا بَرَاجِمَكُمْ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ناخن های خود را کوتاه کنید و چیده آن را خاک کنید و انگشتانتان را پاکیزه سازید .
 البراجِمُ : هي العُقَدُ التي في ظهور الأصابع يجتمع فيها الوَسَخُ (النهاية: ج ۱ ص ۱۱۳ «يرجم»).

حدیث ۴۸۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 هُمَا جَنَّتَكَ وَنَارُكَ.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - هنگامی که از ایشان درباره حق پدر و مادر بر فرزندشان پرسیده شد -: آنان بهشت و دوزخ تو
 هستند .

سنن ابن ماجه: ج ۲ ص ۱۲۰۸ ح ۳۶۶۲ عن أبي أمامة، كنز العمال: ج ۱۶ ص ۴۶۳ ح ۴۵۴۵۳ نقلاً عنه .

حدیث ۴۸۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رِضَا الرَّبِّ فِي رِضَا الْوَالِدِ، وَسَخَطُ الرَّبِّ فِي سَخَطِ الْوَالِدِ.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رضایت خدا، در رضایت پدر است و نارضایتی خدا، در نارضایتی پدر .
 سنن الترمذی: ج ۴ ص ۳۱۱ ح ۱۸۹۹، المستدرک علی الصحیحین: ج ۴ ص ۱۶۸ ح ۷۲۴۹ كلاهما عن عبدالله بن عمرو.

حدیث ۴۸۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنْ حَقِّ الْوَالِدِ عَلَى وَلَدِهِ أَنْ يَخْضَعَ لَهُ فِي الْعَضْبِ وَالتَّعْبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از جمله حقوق پدر بر فرزندش ، این است که هنگام خشم و ناراحتی ، در برابر او فروتن [و آرام] باشد .

تاریخ المدینه المنوره : ج ۲ ص ۵۶۸ عن ابن عباس ، کنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۷۳ ح ۴۵۵۱۲ نقلاً عن تاریخ دمشق .

حدیث ۴۸۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُقَالُ لِلْعَاقِّ : اِعْمَلْ مَا شِئْتَ مِنَ الطَّاعَةِ فَإِنِّي لَا أُغْفِرُ لَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به نافرمان پدر و مادر گفته می شود : هر اندازه می خواهی ، طاعت به جای آور که من ، تو را نمی آمرزم .

حلیة الأولیاء : ج ۱۰ ص ۲۱۶ عن عائشة ، روضة الواعظین : ص ۴۰۳ نحوه .

حدیث ۴۸۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحْرَزَنَ وَالِدَيْهِ فَقَدْ عَقَّهُمَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که پدر و مادرش را ناراحت سازد ، بی تردید ، نسبت به آنان ، سرکشی کرده است . کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۷۲ ح ۵۷۶۲ عن حماد بن عمرو و أنس بن محمّد عن أبيه جميعاً عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، الخصال : ص ۶۲۱ ح ۱۰ عن أبي بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام عليّ عليهم السلام .

حدیث ۴۸۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: لَا يُسْمِيهِ بِاسْمِهِ ، وَلَا يَمْشِي بَيْنَ يَدَيْهِ ، وَلَا يَجْلِسُ قَبْلَهُ ، وَلَا يَسْتَسِبُّ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - هنگامی که از ایشان ، درباره حق پدر بر فرزند ، پرسیده شد - : او را به نام صدا نزنند ، جلوی او راه نرود ، پیش از او ننشینند و برای او دشنام خواهی نکند .

الکافی : ج ۲ ص ۱۵۸ ح ۵ عن درست بن أبي منصور ، مشكاة الأنوار : ص ۲۷۷ ح ۸۳۳ كلاهما عن الإمام الكاظم عليه السلام .

حدیث ۴۸۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُمَدَّ لَهُ فِي عُمَرِهِ وَيُزَادَ لَهُ فِي رِزْقِهِ ؛ فَلْيَبْرِّ

وَالِدَيْهِ ، وَلْيَصِلْ رَحِمَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که از طولانی شدن عمر و زیاد شدن روزی اش

خوش حال می شود ، باید به پدر و مادرش نیکی کند و با خویشاوندانش ارتباط برقرار کند .

مسند ابن حنبل : ج ۴ ص ۵۳۰ ح ۱۳۸۱۲ و ص ۴۵۸ ح ۱۳۴۰۰ ، مکارم الأخلاق لابن أبي الدنيا : ص ۱۷۸ ح ۲۴۴ فیهما «من أحبّ» بدل «من سرّه» و کلّها عن أنس .

حدیث ۴۸۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 سَيِّدُ الْأَبْرَارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ بَرٌّ وَالِدِيهِ بَعْدَ مَوْتِهِمَا.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سِرور نیکوکاران در روز قیامت، کسی است که پس از درگذشت پدر و مادرش به آنان، نیکی کرده است .
 بحار الأنوار: ج ۷۴ ص ۸۶ ح ۱۰۰ نقلًا عن كتاب الإمامة والتبصرة عن السكوني عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۴۸۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ بَرَّ وَالِدِيهِ طُوبَى
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا به حال کسی که به پدر و مادرش نیکی کند . خداوند عز و جلبر عمر او بیفزاید!
 طُوبَى : قیل : هو اسم شجرة فى الجنة ، وقيل : بل إشارة إلى كل مستطاب فى الجنة ؛ من بقاء بلا فناء ، وعز بلا زوال ، وغنى بلا فقر (مفردات ألفاظ القرآن : ص ۵۲۸ «طیب»).

حدیث ۴۸۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ تَعَلَّمَتْ مِنْهُ حَرْفًا، صِرَتْ لَهُ عِبَادًا.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که حرفی از او بیاموزی ، بنده اش شده ای .
 عوالی اللآلی: ج ۱ ص ۲۹۲ ح ۱۶۳، بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۱۶۵ ح ۲ .

حدیث ۴۸۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ غَضَّ صَوْتَهُ عِنْدَ الْعُلَمَاءِ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى مِنْ أَصْحَابِي، وَلَا خَيْرَ فِي التَّمَلُّقِ وَالتَّوَضُّعِ إِلَّا مَا كَانَ فِي اللَّهِ عِزٌّ وَجَلٌّ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که نزد دانشمندان ، صدایش را فرو آورد ، روز قیامت با کسانی از یاران من آید که خداوند ، قلب های آنان را به پرهیزگاری آزموده است . خیری در چاپلوسی و فروتنی نیست ، مگر آنچه در راه خداوند عز و جل برای دانش آموزی باشد .
 فردوس الأخبار: ج ۴ ص ۱۸۱ ح ۶۰۷۶ عن سعيد الشامي.

حدیث ۴۸۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ثَلَاثَةٌ لَا يَسْتَحْفُ بِبِهِمْ إِلَّا مُنَافِقٌ بَيْنَ نِفَاقِهِ : ذُو شَيْبَةٍ فِي الْإِسْلَامِ، وَمُعَلِّمُ الْخَيْرِ، وَإِمَامٌ عَادِلٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه گروه اند که جز منافقی که نفاقش آشکار است ، آنان را خوار نمی شمرد : صاحب موی سفید در اسلام ، آموزگار خوبی ، و پیشوای عادل .

تاریخ بغداد : ج ۸ ص ۲۷ ح ۴۰۷۴ ، أسد الغابۃ : ج ۶ ص ۳۵۴ ح ۶۴۳۹ کلاهما عن عمارۃ القرشی عن أبیه عن جدّه .

حدیث ۴۸۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ احْتَقَرَ صَاحِبَ الْعِلْمِ فَقَدْ احْتَقَرَنِي، وَمَنْ احْتَقَرَنِي فَهُوَ كَافِرٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که صاحب دانش را کوچک شمارد ، بی شک ، مرا کوچک شمرده است و کسی که مرا کوچک شمارد ، کافر است .

إرشاد القلوب : ص ۱۶۵ .

حدیث ۴۸۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُسَلِّمُ الصَّغِيرُ عَلَى الْكَبِيرِ ، وَالْمَارُّ عَلَى الْقَاعِدِ ، وَالْقَلِيلُ ، عَلَى الْكَثِيرِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [لازم است] کوچک بر بزرگ ، عبور کننده بر نشسته ، و [جمعیت] کم بر [جمعیت] بسیار ، سلام کند .

صحیح البخاری : ج ۵ ص ۲۳۰۱ ح ۵۸۷۷ عن أبي هريرة، الكافي : ج ۲ ص ۶۴۶ ح ۱ عن جراح المدائنی عن الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث ۴۸۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ مَنْ بَدَأَ بِالسَّلَامِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نزدیک ترین مردم به خدا و پیامبرش ، کسی است که با سلام کردن آغاز کند .

الكافي : ج ۲ ص ۶۴۴ ح ۳ عن السكونی عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۶ ص ۱۲ ح ۵۰ .

حدیث ۴۸۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَطْوَعُكُمْ لِلَّهِ الَّذِي يَبْدَأُ صَاحِبَهُ بِالسَّلَامِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرمان برترین شما نسبت به خدا ، کسی است که سلام کردن به دوستش را آغاز می کند .

كنز العمال : ج ۹ ص ۱۱۶ ح ۲۵۲۵۳ نقلاً عن الطبرانی عن أبي الدرداء .

حدیث ۴۸۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ، يَقْضَى بَعْضُهُمْ حَوَائِجَ بَعْضٍ، فَبِقِضَاءِ بَعْضِهِمْ حَوَائِجَ بَعْضٍ يَقْضِي اللَّهُ حَوَائِجَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهل ایمان ، برادرند . برخی ، نیازهای برخی را برآورده

می سازند . به جهت برآوردن نیازهای برخی توسط دیگران ، خداوند ، نیازهای همه آنان را در روز قیامت ، برآورده می سازد .
الأمالی للمفید : ص ۱۵۰ ح ۸ عن الحسين بن زيد، مصادقه الإخوان : ص ۱۶۰ ح ۵ كلاهما عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام نحوه .

حدیث ۴۸۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ فِي حَاجَةٍ أَخِيهِ فَإِنَّ اللَّهَ فِي حَاجَتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در کار [برآوردن] نیاز برادرش باشد ، به تحقیق ، خداوند در کار [برآوردن] نیاز او خواهد بود .

سنن أبی داوود : ج ۴ ص ۲۷۳ ح ۴۸۹۳، مسند ابن حنبل : ج ۲ ص ۴۰۰ ح ۵۶۵۰ كلاهما عن عبدالله بن عمر، الأمالی للطوسی : ص ۹۷ ح ۱۴۷ عن محمد بن يحيى المدني عن الإمام الصادق عليه السلام وفيه «أخيه المؤمن المسلم» بدل «أخيه» وزاد في آخره «ما كان في حاجة أخيه».

حدیث ۴۸۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكْرَمَ أَخَاهُ فَإِنَّمَا يُكْرِمُ اللَّهَ ، فَمَا ظَنُّكُمْ بِمَنْ يُكْرِمُ اللَّهَ بِأَنْ يُفْعَلَ بِهِ؟!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که برادرش را گرامی بدارد ، همانا خداوند را گرامی داشته است ، و چه می گوید در این باره که خداوند ، با کسی که او را گرامی داشته ، چه می کند ؟

ثواب الأعمال : ص ۳۳۹ عن أبي هريرة وعبدالله بن عباس، عدّة الداعی : ص ۱۷۶ عن الإمام علی عليه السلام .

حدیث ۴۸۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْرَمَ مَنْ وَدَّكَ، وَاصْفَحَ عَن عَدُوِّكَ؛ يَتِمَّ لَكَ الْفَضْلُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی را که تو را دوست دارد ، گرامی بدار و با گذشت، از دشمنان تو تا فضیلت تو کامل گردد .

غرر الحکم : ح ۲۳۶۸.

حدیث ۴۸۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ نَصَرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ وَهُوَ يَسْتَطِيعُ ذَلِكَ ، نَصَرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که بتواند و برادر مسلمانش را یاری دهد ، خداوند ، در دنیا و آخرت ، او را یاری می دهد .
حلیة الأولیاء : ج ۳ ص ۲۵ ، شعب الإیمان : ج ۶ ص ۱۱۲ ح ۷۶۳۹ نحوه و کلاهما عن عمران بن حصین .

حدیث ۴۸۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، در کار کمک به بنده است تا وقتی که بنده ، در کار کمک به برادرش باشد .
صحیح مسلم : ج ۴ ص ۲۰۷۴ ح ۳۸ ، سنن الترمذی : ج ۵ ص ۱۹۵ ح ۲۹۴۵ کلاهما عن أبي هريرة، الكافي : ج ۲ ص ۲۰۰ ح ۵ عن
ذريح المحاربي عن الإمام الصادق عليه السلاموفيه «المؤمن» بدل «العبد» في الموضعين .

حدیث ۴۸۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْقَى أَخَاكَ بِوَجْهِ مُتَبَسِّطٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برادرت را با روی گشاده ، ملاقات کن .
الكافي : ج ۲ ص ۱۰۳ ح ۳ عن أبي بصير عن أبي جعفر عليه السلام، تحف العقول : ص ۴۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۱۷۱ ح ۳۸ .

حدیث ۴۸۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ ؛ حَيْثُ يَغِيبُ يَحْفَظُهُ مِنْ وَرَائِهِ، وَيُكْفِي عَنْهُ ضَيْعَتَهُ، وَالْمُؤْمِنُ مِرْآةُ الْمُؤْمِنِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، برادر مؤمن است ؛ وقتی حاضر نباشد، در نبودنش او را پاسداری می کند و تباهی را از او
باز می دارد . مؤمن ، آینه مؤمن است .
شعب الإیمان : ج ۶ ص ۱۱۳ ح ۷۶۴۴ ، كنز العمّال : ج ۱ ص ۱۵۲ ح ۷۵۶ نقلاً عن الخرائطي في مكارم الأخلاق و کلاهما عن
المطلب بن عبد الله بن حنطب .

حدیث ۴۸۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْمُؤْمِنُ مِرْآةٌ لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ ؛ يَنْصَحُهُ إِذَا غَابَ عَنْهُ، وَيُمِيطُ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، آینه برادر مؤمن خود است ؛ وقتی حاضر نباشد ، خیر خواه اوست . و آن گاه که هست ،
آنچه را ناخوشایند است ، از او می زداید و در مجلس برای او جا باز می کند .
إمطاء الأذى : أَى تَنْجِيئِهِ (النهاية : ج ۴ ص ۳۸۰ «ميط»).

حدیث ۴۸۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِيَنْصَحَ الرَّجُلُ مِنْكُمْ أَخَاهُ كَنَصِيحَتِهِ لِنَفْسِهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر یک از شما باید برای برادرش خیرخواهی کند ، همان گونه که برای خودش خیرخواهی می کند .

الکافی : ج ۲ ص ۲۰۸ ح ۴ ، الأملی للطوسی : ص ۲۳۱ ح ۴۱۰ کلاهما عن جابر عن الإمام الباقر علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۳۵۸ ح ۷ .

حدیث ۴۸۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ ؛ لَا يَدْعُ نَصِيحَتَهُ عَلَى كُلِّ حَالٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، برادر مؤمن است ؛ در هر حالی از خیرخواهی برای او فروگذاری نمی کند .
الجامع الصغير : ج ۲ ص ۶۶۲ ح ۹۱۵۶ ، كنز العمال : ج ۱ ص ۱۴۲ ح ۶۸۷ کلاهما نقلاً عن ابن النجار عن جابر .

حدیث ۴۸۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ إِخْوَانِكُمْ مَنْ أَهْدَى إِلَيْكُمْ غُيُوبَكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین برادران شما ، کسی است که عیب هایتان را به شما هدیه دهد .
تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۲۳ .

حدیث ۴۸۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَذَلُّ النَّاسِ مَنْ أَهَانَ النَّاسَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوارترین مردم ، کسی است که مردم را ناچیز بشمارد .
کتاب من لا- يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۳۹۶ ح ۵۸۴۰ عن يونس بن ظبيان، معانى الأخبار : ص ۱۹۵ ح ۱ عن أبي حمزة الثمالي
وكلاهما عن الإمام الصادق عن أبيه عن آبائه عليهم السلام، بحار الأنوار : ج ۷۵ ص ۱۴۲ ح ۲ .

حدیث ۴۸۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ آذَى مُؤْمِنًا فَقَدْ آذَانِي، وَمَنْ آذَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ، وَمَنْ آذَى اللَّهَ فَهُوَ مَلْعُونٌ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالزَّبُورِ وَالْفُرْقَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس مؤمنی را بیازارد ، مرا آزرده است و هر کس مرا بیازارد ، بی شک ، خداوند عز و جل را آزرده است و هر کس خدا را بیازارد ، در تورات و انجیل و زبور و قرآن ، نفرین شده است .
مشكاة الأنوار : ص ۱۴۹ ح ۳۵۸ ، روضة الواعظین : ص ۳۲۱ ، بحار الأنوار : ج ۶۷ ص ۷۲ ح ۴۰ .

حدیث ۴۸۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا اشْتَرَيْتَ فَاحْكُمَها فَاهْدِلْهُ ، فَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَأَدْخِلْها سِرًّا ، وَلَا يَخْرُجْ بِها وَلَدُكَ لِيَغِيظَ بِها وَلَدَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در بیان حقوق همسایه - : هرگاه میوه ای خریدی ، به او (همسایه) هدیه کن و اگر چنین نکردی ، پنهانی وارد [خانه] کن ، و نباید فرزندان با آن بیرون آمده، موجب ناراحتی فرزندان او گردند .

الترغیب و الترهیب : ج ۳ ص ۳۵۷ ح ۲۰ ؛ مسکن الفؤاد : ص ۱۰۵ کلاهما عن عمرو بن شعيب عن أبيه عن جده، بحار الأنوار : ج ۸۲ ص ۹۴ ح ۴۶ .

حدیث ۴۸۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَدَّبُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَيَّ حُبِّي

و حُبِّ أَهْلِ بَيْتِي وَ الْقُرْآنِ .

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

فرزندان خود را با محبت من

و محبت اهل بیت من و محبت قرآن تربیت کنید.

نکته : ایجاد پیوند میان نوجوانان و اهل بیت، مانع به فساد کشیده شدن آنان است.

احقاق الحق ۱۸/۴۹۸

حدیث ۴۸۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اسْمَعُوا وَ اطِيعُوا لِمَنْ وَاوَلَهُ اللهُ الْأَمْرَ ،

فَإِنَّهُ نِظَامُ الْأَسْلَامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

از کسی که خداوند به او «ولایت امر» داده است،

حرف شنوی و اطاعت داشته باشید،

چرا که این اطاعت، نظام بخش اسلام است.

نکته : ولایت ورهبری، رمز وحدت و عزت مسلمانان است.

امالی مفید، ص ۱۴

حدیث ۴۸۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّ فِي اللَّهِ وَ ابْغِضْ فِي اللَّهِ

وَ وَالٍ فِي اللَّهِ وَ عَادٍ فِي اللَّهِ

فَإِنَّهُ لَنْ تُنَالَ وُلايَةَ اللَّهِ إِلَّا بِذَلِكَ ،

وَلَا يَجِدُ رَجُلٌ طَعَمَ الْإِيمَانَ
وَأَنْ كَثُرَتْ صَلَاتُهُ وَصِيَامُهُ
حَتَّى يَكُونَ كَذَلِكَ.

حضرت رسول روزی به یکی از اصحاب خویش فرمود:
در راه خدا دوست بدار و برای خدا دشمن بدار،
برای خدا موالات و دوستی کن و برای خدا دشمنی کن،
یقیناً جز با این، به ولایت خدا نخواهی رسید.
و هرگز کسی طعم ایمان را نمی یابد،
هر چند نماز و روزه اش فراوان باشد،
مگر آنکه چنین باشد.

نکته: عمق بخشیدن به محبتها و کینه ها و بُعد مکتبی دادن به دوستی و دشمنی.
وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۴۴۰

حدیث ۴۸۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حُبِّي وَ حُبُّ أَهْلِ بَيْتِي نَافِعٌ فِي سَبْعَةِ مَوَاطِنَ
أَهْوَالُهُنَّ عَظِيمَةٌ:

عِنْدَ الْوَفَاءِ

و فِي الْقَبْرِ

وَ عِنْدَ النُّشُورِ

وَ عِنْدَ الْكِتَابِ

وَ عِنْدَ الْحِسَابِ

وَ عِنْدَ الْمِيزَانِ

وَ عِنْدَ الصَّرَاطِ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

محبت من و محبت اهل بیت من در هفت جا که هراس آنها بسیار بزرگ است، سودمند است:

۱- هنگام مرگ،

۲- در قبر،

۳- هنگام برانگیخته شدن،

۴- هنگام دریافت نامه اعمال،

۵- هنگام حسابرسی،

۶- هنگام سنجش اعمال،

۷- هنگام عبور از صراط.

امالی صدوق، ص ۱۸

حدیث ۴۸۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ!

إِنَّ رَبَّكُمْ وَاحِدٌ وَإِنَّ أَبَاكُمْ وَاحِدٌ

كُلُّكُمْ لِآدَمَ وَآدَمُ مِنْ تُرَابٍ

«إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقِيكُمْ»

وَلَيْسَ لِعَرَبِيٍّ عَلَيَّ عَجَمِيٌّ فَضْلٌ إِلَّا بِالتَّقْوَى.

رسول خدا صلی الله علیه و آله در خطبه «حجّه الوداع» فرمود:

ای مردم! پروردگارتان یکی است، پدرتان هم یکی است، همه شما از آدمید و آدم از خاک است. «گرامی ترین شما نزد خداوند، پرهیزکارترین شماست»

عرب را بر عجم هیچ برتری نیست، مگر به تقوا.

نکته : تفاخرات قومی و نژادی و افتخار به زبان و رنگ و ... از نظر اسلام مردود است، تقوا ملاک برتری است.

تحف العقول، ص ۳۴

حدیث ۴۸۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ مَنْ آمَنَهُ الْمُسْلِمُونَ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَدِمَائِهِمْ

وَالْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ يَدِهِ وَلسَانِهِ،

وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ السَّيِّئَاتِ.

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله فرمود:

مؤمن کسی است که مسلمانان او را بر مال و جان خویش، امین بدانند، مسلمان کسی است که مسلمانان از دست و زبانش در امان باشند. مهاجر کسی است که از بدی ها هجرت کند و گناهان را واگذارد.

من لایحضره الفقیه، ج ۴ ص ۳۶۲

حدیث ۴۸۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهْتَمُّ بِأُمُورِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ مِنْهُمْ،

وَمَنْ سَمِعَ رَجُلًا يُنَادِي يَا لِلْمُسْلِمِينَ

فَلَمْ يُجِبْهُ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ.

حضرت محمد صلی الله علیه و آله فرمود:

هرکس صبح کند، در حالی که به کارهای مسلمانان اهمیتی نمی دهد (و به فکر مسلمین نیست)، او از آنان نیست. و هرکس بشنود

که کسی مسلمانان را به کمک فرامی خواند ولی پاسخش ندهد، مسلمان نیست.

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۵۵۹

حدیث ۴۸۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بَعَثَ بِسَرِيَّةٍ فَلَمَّا رَجَعُوا قَالَ:

مَرْحَبًا بِقَوْمٍ قَضَوْا الْجِهَادَ الْأَصْغَرَ

وَبَقِيَ لَهُمُ الْجِهَادُ الْأَكْبَرُ.

قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَمَا الْجِهَادُ الْأَكْبَرُ؟

قَالَ: جِهَادُ النَّفْسِ.

راوی

رسول خدا صلی الله علیه و آله گروهی را در پی یک مأموریت نظامی (سریه) فرستاد. چون بازگشتند، فرمود:

درود بر گروهی که «جهاد کوچک» را انجام دادند

و جهاد بزرگتر برای آنان باقی مانده است.

گفتند: ای رسول خدا، جهاد بزرگتر چیست؟

فرمود: جهاد با نفس.

نکته: نفس اماره دشمن درونی است و جهاد با آن دشوارتر است. قهرمان کسی است که در این جبهه، فاتح باشد.

الاختصاص، ص ۲۴۰

حدیث ۴۸۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْجَلِيسُ الصَّالِحُ خَيْرٌ مِنَ الْوَحْدَةِ وَالْوَحْدَةُ خَيْرٌ مِنَ جَلِيسِ السُّوءِ وَإِمْلَاءُ الْخَيْرِ خَيْرٌ مِنَ السُّكُوتِ وَالسُّكُوتُ خَيْرٌ مِنَ إِمْلَاءِ الشَّرِّ.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

همنشین شایسته و خوب، بهتر از تنهایی است

و تنهایی بهتر از همنشین بد است.

یاد دادن نیکی بهتر از سکوت است

و سکوت، بهتر از یاد دادن بدی است.

بحارالانوار، ج ۷۴ ص ۸۴

حدیث ۴۸۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ يَسْمَعُ لَهُ وَ يُطِيعُ،

مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

هر کس از دنیا برود، در حالی که او را امام و پیشوایی نباشد که مطیع و گوش به فرمان او باشد، به مرگ جاهلیت مرده است.
نکته: در عصر غیبت هم تبعیت از «ولایت و رهبری»، نشانه زندگی مکتبی است.

الاختصاص، ص ۲۶۹

حدیث ۴۸۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ الرِّيَاسَةَ لَا تَصْلُحُ إِلَّا لِأَهْلِهَا،
فَمَنْ دَعَا النَّاسَ إِلَى نَفْسِهِ وَفِيهِمْ مَنْ هُوَ أَعْلَمُ مِنْهُ
لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

ریاست، جز برای اهلس، شایسته و روا نیست. پس هر کس مردم را به سوی خود بخواند، در حالی که میان مردم داناتر از او هست، خداوند در روز قیامت به او نگاه نخواهد کرد.

نکته: در سپردن مسؤولیت های اجتماعی، اولویت دادن به معیارها و ملاکها و شایستگیها، نه اشخاص و رابطه ها!

الاختصاص، ص ۲۵۱

حدیث ۴۸۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

لِلْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ سَبْعَةٌ حُقُوقٍ وَاجِبَةٌ مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ عَلَيْهِ:
الْأَجْلَالُ فِي عَيْنِهِ،
وَالْوُدُّ لَهُ فِي صَدْرِهِ،
وَالْمُؤَاسَاةُ لَهُ فِي مَالِهِ،
وَأَنْ يُحَرِّمَ غَيْبَتَهُ
وَأَنْ يَعُودَهُ فِي مَرَضِهِ،
وَأَنْ يُشَيِّعَ جَنَازَتَهُ
وَأَنْ لَا يَقُولَ فِيهِ بَعْدَ مَوْتِهِ إِلَّا خَيْرًا.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

مؤمن بر گردن برادر مؤمنش هفت حق واجب دارد که از سوی خدا بر او واجب شده است:

۱- در چشمش به دیده احترام به او بنگرد.

۲- در دلش محبت او را داشته باشد.

۳- در مالش او را هم شریک سازد.

۴- غیبت او را حرام بشمارد.

۵- هنگام بیماری از او عیادت کند.

۶- جنازه اش را تشییع کند.

۷- پس از مرگش، جز خیر و خوبی درباره او نگوید.

من لایحضره الفقیه، ج ۴ ص ۳۹۸

حدیث ۴۸۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحْسَنُ الْهَدْيِ هَدْيُ الْأَنْبِيَاءِ،

وَأَشْرَفُ الْقَتْلِ قَتْلُ الشُّهَدَاءِ.

وَأَعْمَى الْعَمَى الضَّلَالَةُ بَعْدَ الْهُدَى،

وَأَخَيْرُ الْأَعْمَالِ مَا نَفَع،

وَأَخَيْرُ الْهُدَى مَا تَبِعَ،

وَأَشْرُّ الْعَمَى عَمَى الْقَلْبِ.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

بهترین روش و سلوک، راه و روش پیامبران است،

برترین مرگ، کشته شدن شهیدان است،

بدترین و کورترین کوری، گمراهی پس از هدایت است،

بهترین کارها آن است که سودمند باشد، بهترین هدایت، آن است که مورد پیروی قرار گیرد

و بدترین کوری، کوری دل است.

الاختصاص، ص ۳۴۲

حدیث ۴۸۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَشْرَارِكُمْ؟

قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ. قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ:

الْمَشَاوُونَ بِالنَّمِيمَةِ، الْمَفْرُقُونَ بَيْنَ الْأَجْبَةِ، الْبَاغُونَ لِلْبِرَاءِ الْعَيْبِ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله به اصحاب خویش فرمود:

آیا به شما خبر دهم که بدترین شما کیست؟

گفتند: آری ای رسول خدا.

فرمود: سخن چینیان،

آنان که میان دوستان تفرقه ایجاد می کنند،

و آنان که برای افراد بی گناه، در پی عیب هستند.

من لایحضره الفقیه، ج ۴ ص ۳۷۵

حدیث ۴۸۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَمَانِيَةٌ أَنْ أَهِنُوا فَلَا يُلُومُوا إِلَّا أَنْفُسَهُمْ:

الذَّاهِبُ إِلَى مَائِدَةٍ لَمْ يُدْعَ إِلَيْهَا، وَالْمُتَأَمِّرُ عَلَى رَبِّ الْبَيْتِ، وَطَالِبُ الْخَيْرِ مِنْ أَعْدَائِهِ، وَطَالِبُ الْفَضْلِ مِنَ النَّامِ، وَالِدَاخِلُ بَيْنَ اثْنَيْنِ فِي سِرٍّ لَمْ يُدْخِلَاهُ فِيهِ، وَالْمُسْتَخْفُ بِالسُّلْطَانِ، وَالْجَالِسُ فِيمَجْلِسٍ لَيْسَ لَهُ بِأَهْلٍ وَالْمُقْبِلُ بِالْحَدِيثِ عَلَى مَنْ لَا يَسْمَعُ مِنْهُ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

هشت نفرند که اگر مورد اهانت قرار گرفتند،

جز خودشان کس دیگری را سرزنش نکنند:

۱- کسی که به مهمانی و سفره ای رود که دعوت نشده است.

۲- مهمانی که به صاحب خانه دستور دهد.

۳- کسی که از دشمنانش خیر و نیکی بطلبد.

۴- کسی که از فرومایگان انتظار فضل و نیکی داشته باشد.

۵- کسی که در یک کار سرّی میان دو نفر وارد شود که او را وارد آن راز نکرده اند.

۶- کسی که حکومت را سبک بشمارد.

۷- کسی که جایی نشیند که شایسته آنجا نیست.

۸- کسی که سخن خود را به کسی بگوید که از او حرف شنوایی ندارد.

من لایحضره الفقیه، ج ۴ ص ۳۵۵

حدیث ۴۸۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِلَّا أَدُلُّكُمْ عَلَى خَيْرِ أَخْلَاقِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؟

تَصِلُ مَنْ قَطَعَكَ وَتُعْطَى مَنْ حَرَمَكَ

وَتَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَكَ.

رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

آیا شما را به بهترین اخلاق دنیا و آخرت راهنمایی کنم؟

آن است که با هر کس که از تو گسسته است، بیبندی

به هر کس که تو را محروم کرده، عطا کنی

و هر کس را که به تو ستم کرده است، عفو کنی.

تحف العقول، ص ۴۵

حدیث ۴۸۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِالْعِلْمِ يُطَاعُ اللَّهُ وَيُعْبَدُ، وَبِالْعِلْمِ يُعْرَفُ اللَّهُ وَيُؤَخَّدُ،
وَبِهِ تُوَصَّلُ الْأَرْحَامُ وَتُعْرَفُ الْحَلَالُ وَالْحَرَامُ
وَ الْعِلْمُ أَمَامَ الْعَقْلِ.

حضرت محمد صلی الله علیه و آله فرمود:

به وسیله علم، خداوند اطاعت و پرستیده می شود، به وسیله علم، خداوند شناخته می شود و یکتا شمرده می گردد، به وسیله علم،
صله رحم می شود و حلال و حرام شناخته می شود، و علم، جلودار عقل است.

تحف العقول، ص ۲۸

حدیث ۴۸۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَصِدْقِ الْحَدِيثِ
وَالْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ وَتَرْكِ الْخِيَانَةِ وَ لِينِ الْكَلَامِ وَبَذْلِ السَّلَامِ وَحِفْظِ الْجَارِ وَرَحْمَةِ الْيَتِيمِ وَحُسْنِ الْعَمَلِ وَقَصْرِ الْأَمَلِ.

حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود:

تو را سفارش می کنم به تقوای خدا، راستگویی، وفای به عهد، امانت داری، ترک خیانت، نرمش در گفتار، بذل سلام، حفظ
همسایه، مهربانی با یتیم، نیکوکاری و کوتاه ساختن آرزو.

تحف العقول، ص ۲۶

حدیث ۴۸۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ مَنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ لَمْ يَقُمْ لَهُ عَمَلٌ:
وَرَعٌ يَحْجُزُهُ عَنِ مَعَاصِي اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ،
وَ عِلْمٌ يَرُدُّ بِهِ جَهْلَ السَّفِيهِ،
وَ عَقْلٌ يُدَارِي بِهِ النَّاسَ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

سه چیز است که در هر کس نباشد، هیچ کار او استواری و قوام نیابد:

۱- پرهیزکاری و ورعی که او را از معصیتهای خدای متعال نگه دارد،

۲- دانشی که به وسیله آن، نادانی سفیه را برگرداند،

۳- و عقل و خردی که به وسیله آن با مردم مدارا کند.

تحف العقول، ص ۷

حدیث ۴۸۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْتَيْنِمْ خَمْسًا قَبْلَ خَمْسٍ:

شَبَابِكَ قَبْلَ هَرْمِكَ،
وَصِحَّتِكَ قَبْلَ سُقْمِكَ،
وَعِثَّتِكَ قَبْلَ فُقْرِكَ،
وَفَرَاغِكَ قَبْلَ شُغْلِكَ،
وَحَيَاتِكَ قَبْلَ مَوْتِكَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

پنج چیز را قبل از پنج چیز، غنیمت شمار،

۱- جوانی ات را قبل از پیری ات،

۲- تندرستی ات را قبل از بیماری ات،

۳- توانگری ات را قبل از تهیدستی ات،

۴- آسودگی ات را قبل از گرفتاری ات،

۵- زندگی ات را قبل از مرگت.

نکته: بهره‌وری از «داشته‌ها» در مسیر معنویت و هدف و شناخت نعمتهای الهی.

مکارم الاخلاق، ص ۴۵۹

حدیث ۴۸۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مَنْ اشْتَقَ إِلَى الْجَنَّةِ سَارَعَ إِلَى الْخَيْرَاتِ،

وَمَنْ خَافَ النَّارَ تَرَكَ الشَّهَوَاتِ،

وَمَنْ تَرَقَّبَ الْمَوْتَ أَعْرَضَ عَنِ اللَّذَاتِ،

وَمَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا هَانَتْ عَلَيْهِ الْمُصِيبَاتُ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

هر کس مشتاق بهشت باشد، برای انجام کارهای نیک می شتابد،

هر کس از آتش دوزخ بیمناک باشد، شهوت‌ها را رها می کند،

هر کس چشم به راه مرگ باشد، از لذتها اعراض می کند،

و هر کس در دنیا پارسایی پیشه کند، مصیبتها برای او آسان می گردد.

مکارم الاخلاق، ص ۴۴۷

حدیث ۴۸۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

أَجْبُوا الصَّبِيَّانَ وَارْحَمُوهُمُ، فَإِذَا وَعَدْتُمُوهُمُ

فَقُفُوا لَهُمْ، فَإِنَّهُمْ لَا يَرَوْنَ إِلَّا أَنَّكُمْ تَرُزِقُونَهُمْ.

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله فرمود:

کودکان را دوست بدارید و به آنان مهربانی کنید، هرگاه به آنان وعده ای دادید، به وعده خود وفا کنید، چون شما را جز اینگونه نمی بینند که شما باید که روزی آنها را می دهید!

نکته: توجه به ظرایف مهم در برخورد با کودکان، برای اولیا و مربیان بسیار کارساز است.

مکارم الاخلاق، ص ۲۱۹

حدیث ۴۸۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

أَيُّمَا امْرَأَةٍ أَعَانَتْ زَوْجَهَا عَلَى الْحَجِّ وَالْجِهَادِ أَوْ طَلَبِ الْعِلْمِ أَعْطَاهَا اللَّهُ مِنَ الثَّوَابِ مَا يُعْطَى امْرَأَةً أَيُّوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

هر زنی که در کار حج، جهاد، یا آموختن علم و دانش، شوهرش را یاری و همکاری کند، خداوند به او پاداشی خواهد داد که به همسر ایوب (به خاطر صبوری اش) عطا می کند.

نکته: در کارهای علمی، مبارزاتی و عبادی، همکاری و همراهی همسران از عوامل موفقیت است.

مکارم الاخلاق، ص ۲۰۱

حدیث ۴۸۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

عَجَبًا لِمَنْ يَخْتَمِي مِنَ الطَّعَامِ مَخَافَةً مِنَ الدَّاءِ، كَيْفَ لَا يَخْتَمِي مِنَ الذُّنُوبِ مَخَافَةً مِنَ النَّارِ.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

شگفت از کسی که از بیم مرض و بیماری، از غذا پرهیز می کند، ولی از ترس آتش دوزخ، از گناه پرهیز نمی کند!

نکته: اهمیت مسائل فرهنگی و تربیتی، بیش از مسائل رفاهی و اقتصادی است.

مکارم اخلاق، ص ۱۴۷

حدیث ۴۸۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

صِنْفَانِ مِنْ أُمَّتِي إِذَا صَلَحَا صَلَحَتْ أُمَّتِي وَ إِذَا فَسَدَا فَسَدَتْ أُمَّتِي.

قیل: يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ مَنْ هُم؟

قال صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله: الْفُقَهَاءُ وَ الْأُمَرَاءُ.

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله فرمود:

دو صنف و گروه از امت من هستند که اگر صالح باشند، امت من هم خوب و شایسته می شوند و اگر فاسد شوند، امت من نیز به فساد می گرایند. پرسیدند: ای رسول خدا! آن دو گروه کدامند؟

فرمود: فقیهان و زمامداران.

نکته: این هم نوعی از عملکرد و موضعگیری «خواص» و آثار آن در جامعه است.

بحارالانوار، ج ۷۴ ص ۱۵۴

حدیث ۴۸۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

اِذَا رَأَيْتُمْ أَهْلَ الرَّيْبِ وَالْبَدْعِ مِنَ بَعْدِي
فَاطْهَرُوا الْبِرَاءَةَ مِنْهُمْ وَ أَكْثَرُوا مِنْ سَبِّهِمْ
وَ الْقَوْلِ فِيهِمْ وَ الْوَقِيعَةَ وَ بَاهْتُوهُمْ،
كَيْلًا يَطْمَعُوا فِي الْفَسَادِ فِي الْإِسْلَامِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

پس از من هرگاه شک آفرینان و بدعت گذاران در دین را دیدید، از آنان ابراز براءت کنید و به آنان زیاد دشنام بگویید و از معایب آنان بگویید و متهمشان کنید، تا مبادا طمع در خراب کردن اسلام کنند!

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۵۰۸

حدیث ۴۸۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مَنْ عَمِلَ عَلَى غَيْرِ عِلْمٍ
كَانَ مَا يُفْسِدُ أَكْثَرَ مِمَّا يُصْلِحُ.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

هر کس که بدون علم و آگاهی کار کند،
بیش از آنکه اصلاح کند، خراب می کند!

نکته: سپردن کارها به کاردان، مراعات کارآیی و صلاحیت در اداره امور، و... پرهیز از دخالت در محدوده خارج از صلاحیت علمی.

بحارالانوار، ج ۷۴ ص ۱۵۰

حدیث ۴۸۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

أَلْعَلُّمُ خَزَائِنُ وَ مَفَاتِيحُ السُّؤَالِ،
فَاسْأَلُوا رَحِمَكُمُ اللَّهُ فَإِنَّهُ يُؤَجِّرُ أَرْبَعَةً:
السَّائِلِ وَالْمُتَكَلِّمِ وَالْمُسْتَمِعِ وَالْمُحِبِّ لَهُمْ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

دانش، گنجینه هایی است که کلید آن «سؤال» است. پس بپرسید، خدا رحمتتان کند، چرا که در پرسش چهار نفر بهره و اجر می برند: ۱- سؤال کننده، ۲- گوینده، ۳- شنونده، ۴- دوستدار آنان.

نکته: توجه به جایگاه «سؤال و جواب» در کارهای آموزشی و علمی.

بحارالانوار، ج ۷۴ ص ۱۴۴

حدیث ۴۸۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

یا اباذر!

اِذَا ارَادَ اللّٰهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا فَكَفَّهٗ فِي الدِّينِ
وَزَهَّدَهُ فِي الدُّنْيَا وَبَصَّرَهُ بِعُيُوبِ نَفْسِهِ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله در سخنانی به ابوذر غفاری فرمود:

ای ابوذر! هرگاه خداوند درباره بنده ای اراده خیر کند،

او را در دین، دانا می سازد و در دنیا پارسا می گرداند

و او را به عیبهای خودش بینا می سازد.

بحارالانوار، ج ۷۴ ص ۸۰

حدیث ۴۸۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

شَرُّ النَّاسِ عِنْدَ اللّٰهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
الَّذِينَ يُكْرَمُونَ اتِّقَاءَ شَرِّهِمْ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

در روز قیامت، بدترین مردم نزد خدا آنانند که

به خاطر پرهیز از شرّ و بدی شان

مورد احترام مردم قرار می گیرند.

نکته: برخی بر دلها حکومت می کنند،

بعضی بر جمجمه ها!

اصول کافی، ج ۲ ص ۳۲۷

حدیث ۴۸۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

طُوبَى لِمَنْ طَابَ خُلُقُهُ وَطَهَّرَتْ سَجِيَّتَهُ
وَصَلَحَتْ سَرِيرَتُهُ وَحَسَنَتْ عِلَاقَتُهُ
وَانْفَقَ الْفَضْلَ مِنْ مَالِهِ وَامْسَكَ الْفَضْلَ مِنْ قَوْلِهِ
وَانْصَفَ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ.

حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود:

خوشا برای کسی که اخلاقش نیکو، خصلتهایش پاکیزه، درونش صالح و بیرونش نیکو باشد، مال اضافی خود را انفاق کند، سخنان اضافه را نگه دارد (ونگوید) و با مردم نسبت به خودش باانصاف رفتار کند.

اصول کافی، ج ۲ ص ۱۴۴

حدیث ۴۸۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْمَلْ بِفَرَائِضِ اللَّهِ ، تَكُنْ مِنْ أَتَقَى النَّاسِ ، وَارْضَ بِقِسْمِ اللَّهِ ، تَكُنْ مِنْ أَعْنَى النَّاسِ ، وَكُفَّ عَنِ مَحَارِمِ اللَّهِ ، تَكُنْ أَوْرَعَ النَّاسِ ، وَأَحْسَنُ مُجَاوِرَةً مَنْ جَاوَرَكَ تَكُنْ مُؤْمِنًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

به واجبات خدا عمل کن،

تا با تقواترین مردم باشی،

به تقسیم خدایی راضی باش،

تا بی نیازترین مردم شوی،

از حرامهای خدا پرهیز کن،

تا پرهیزکارترین مردم باشی،

با کسی که همسایه توست، خوشرفتاری کن،

تا مؤمن باشی.

امالی مفید، ص ۳۵۰

حدیث ۴۸۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفَى بِالْمَرْءِ عَيْبًا

أَنْ يَنْظُرَ مِنَ النَّاسِ إِلَى مَا يَعْجَمِي عَنْهُ مِنْ نَفْسِهِ ،

أَوْ يُعَيِّرَ النَّاسَ بِمَا لَا يَسْتَطِيعُ تَرْكَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

در عیب یک انسان همین بس، که در مردم به عیبی بنگرد که در خودش نیز هست و از دیدن آن ناینیاست، یا مردم را بر چیزی

سرزنش کند که خودش نمی تواند آن را ترک کند.

امالی مفید، ص ۶۷

حدیث ۴۸۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

... إِخْوَانِي الَّذِينَ يَأْتُونَ مِنْ بَعْدِكُمْ ، يُؤْمِنُونَ بِي وَ يُحِبُّونِي وَ يُنْصِرُونِي وَ يُصَدِّقُونِي وَ مَا رَأُونِي ، فَيَالَيْتَ قَدْ لَقِيتُ إِخْوَانِي !

روزی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

کاش برادرانم را می دیدم.

ابوبکر و عمر گفتند: مگر ما برادران تو نیستیم که ایمان آورده و هجرت کرده ایم؟ فرمود:

شما ایمان آورده و هجرت کرده اید، ولی کاش برادرانم را دیدار می کردم.

آن دو، آن حرف را تکرار کردند. حضرت فرمود:

شما اصحاب من هستید، ولی ... برادران من کسانی اند که پس از شما می آیند، و با آنکه مرا ندیده اند، به من ایمان می آورند،

مرا دوست دارند و مرا یاری و تصدیق می کنند. کاش آن برادرانم را دیدار می کردم!

نکته: اهمیت ایمان و دینداری در عصر غیبت و دوره آخر الزمان.

امالی مفید، ص ۶۳

حدیث ۴۸۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَجِمَ اللَّهُ وَلَدًا أَعَانَ وَالْإِدْيَةَ عَلَى بَرِّهِ، وَرَجِمَ اللَّهُ وَالِدًا أَعَانَ وَلَدَهُ عَلَى بَرِّهِ، وَرَجِمَ اللَّهُ جَارًا أَعَانَ جَارَهُ عَلَى بَرِّهِ، وَرَجِمَ اللَّهُ رَفِيقًا أَعَانَ رَفِيقَهُ عَلَى بَرِّهِ.

رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

خدا رحمت کند فرزندی را که در کار نیک، به پدر و مادرش کمک کند،

خدا رحمت کند پدری را که در کار نیک، پسرش را یاری کند،

خدا رحمت کند همسایه ای را که در کار نیک، به یاری همسایه بشتابد،

و خدا رحمت کند دوستی را که در کار نیک دوستش، به او کمک کند.

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۵۹۲

حدیث ۴۸۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَنَائِعُ الْمَعْرُوفِ يَتَّقِي مَصَارِعَ السُّوءِ،

وَالصَّدَقَةُ خَفِيًّا تُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ

وَ صِلَةُ الرَّجِمِ زِيَادَةٌ فِي الْعُمْرِ

وَ كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ.

رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

کارهای خوب، انسان را از مرگهای بد، نکه می دارد،

صدقه پنهانی، خشم خدا را خاموش می سازد،

صله رحم، عمر را زیاد می کند،

و هر کار نیکی، صدقه است.

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۵۳۶

حدیث ۴۸۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تُعْرَضُ عَلَيَّ أَعْمَالُكُمْ عَشِيَّةَ الْإِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ،
 فَمَا كَانَ مِنْ عَمَلٍ صَالِحٍ حَمَدْتُ اللَّهَ عَلَيْهِ،
 وَمَا كَانَ مِنْ عَمَلٍ سَيِّئٍ اسْتَغْفَرْتُ اللَّهَ لَكُمْ.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
 شامگاه هر دو شنبه و پنج شنبه،
 کارهای شما بر من عرضه و گزارش می شود.
 هر چه که کار شایسته و خوب باشد،
 خدا را بر آن شکر می کنم
 و آنچه که کار زشت باشد،
 برای شما از خداوند، آمرزش می طلبم.
 نکته : توجه به این حدیث و عرضه اعمال ما نزد پیامبر و معصومین دیگر، نقش مهمی در ترک گناه دارد.
 وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۳۸۸

حدیث ۴۸۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا،
 وَزِنُوهَا قَبْلَ أَنْ تُوزَنُوا وَتَجْهَرُوا لِلْعَرْضِ الْأَكْبَرِ.
 رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
 پیش از آنکه به حسابتان برسند، به حساب خویش برسید، و پیش از آنکه شما را بسنجند و بکشند، خود را وزن کنید، و برای آن
 عرضه بزرگتر (در قیامت) آماده شوید.
 نکته : «محاسبه» یکی از سودمندترین و لازمترین برنامه های خودسازی و تهذیب نفس است.
 وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۳۸۰

حدیث ۴۹۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 طُوبَى لِمَنْ وَجَدَ فِي صَحِيفَتِهِ عَمَلَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
 تَحْتَ كُلِّ ذَنْبٍ «اسْتَغْفِرُ اللَّهَ».
 رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
 خوشا به حال آن کس که روز قیامت، در نامه
 عملش زیر هر گناهی یک «استغفر الله» بیابد

(یعنی پس از هر گناه، توبه کرده باشد).

نکته: توبه، راهی به سوی کمال است. برای انسان هرگز همه راهها بسته نیست.

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۳۵۵

حدیث ۴۹۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ مِنْ أَسْرَاطِ الْقِيَامَةِ إِضَاعَةُ الصَّلَاةِ وَاتِّبَاعُ الشَّهَوَاتِ وَالْمَيْلُ مَعَ الْأَهْوَاءِ وَتَعْظِيمُ الْمَالِ وَبَيْعُ الدُّنْيَا بِالْدِّينِ، فَعِنْدَهَا يُذَابُ قَلْبُ الْمُؤْمِنِ فِي جَوْفِهِ كَمَا يُذَابُ الْمِلْحُ فِي الْمَاءِ مِمَّا يَرَى مِنَ الْمُنْكَرِ فَلَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُعَيَّرَهُ.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در سخنرانی خویش در حجّه الوداع، فرمود:

از نشانه‌های فرا رسیدن و نزدیک شدن قیامت، تباه ساختن نماز، پیروی از شهوتها، تمایل به هوسها، بزرگداشت ثروت و فروختن دین به دنیاست. در آن شرایط، همچنان که نمک در آب حل می‌شود، قلب مؤمن در درونش آب می‌شود، به خاطر منکراتی که می‌بیند و توان تغییر دادن ندارد.

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۲۷۶

حدیث ۴۹۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

بَكَى شُعَيْبٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ حُبِّ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ حَتَّى عَمِيَ، فَرَدَّ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَيْهِ بَصِيرَةً، ثُمَّ بَكَى حَتَّى عَمِيَ، فَرَدَّ اللَّهُ عَلَيْهِ بَصِيرَةً، ثُمَّ بَكَى حَتَّى عَمِيَ، فَلَمَّا كَانَتِ الرَّابِعَةَ أَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ:

يَا شُعَيْبُ، إِلَى مَتَى يَكُونُ هَذَا أَبَدًا مِنْكَ؟ إِنْ يَكُنْ هَذَا خَوْفًا مِنَ النَّارِ فَقَدْ أُجْرْتُكَ، وَإِنْ يَكُنْ هَذَا شَوْقًا إِلَى الْجَنَّةِ فَقَدْ أَبْخْتُكَ. قَالَ: إِلَهِي وَسَيِّدِي، أَنْتَ تَعَلَّمْتُ أَنِّي مَا بَكَيْتُ خَوْفًا مِنْ نَارِكَ وَلَا شَوْقًا إِلَى جَنَّتِكَ، وَلَكِنْ عُقِدَ حُبُّكَ عَلَيَّ قَلْبِي فَلَسْتُ أَصْبِرُ أَوْ أَرَاكَ. فَأَوْحَى اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ إِلَيْهِ: أَمَا إِذَا كَانَ هَذَا هَكَذَا فَمِنْ أَجْلِ هَذَا سَأُخَذِمُكَ كَلِمِي مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

شعیب از عشق خدای متعال چندان گریست که نابینا شد. پس خداوند بینایش را به او باز گرداند؛ دیگر بار گریست تا آنکه نابینا شد؛ خداوند دوباره بینایش را به او باز پس داد، باز هم آن قدر گریست که کور شد و خدا دوباره بینایش کرد، مرتبه چهارم خداوند به او وحی فرمود: ای شعیب! تا کی به این وضع ادامه خواهی داد؟ اگر از بیم جهنم گریه می‌کنی، تو را امان دادم و اگر به شوق بهشت است، آن را ارزانیت داشتم.

شعیب عرضه داشت: معبود من و سرورم! تو می‌دانی که گریه من نه از بیم دوزخ است و نه به شوق بهشت، بلکه دلم بسته محبت و عشق توست پس صبوری نمی‌توانم مگر آنکه تو را ببینم.

خدای عز و جل به او وحی فرمود:

حال که چنین است، همسخنم موسای کلیم را خدمتگذار تو خواهم کرد.

علل الشرایع، ص ۷۴ ح ۱۹

حدیث ۴۹۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَى بِإِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَوْمَ النَّارِ إِلَى النَّارِ، فَلَمَّا أَبْصَرَهَا قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

روزی که می خواستند حضرت ابراهیم علیه السلام را به آتش افکنند، او را که به سوی آتش می بردند، چون چشمش به آتش افتاد، فرمود:

خداوند ما را کافی است

و او خوب پشتیبان و حمایتگری است.

میزان الحکمه به نقل از کنز العمال: ح ۳۲۲۸۸

حدیث ۴۹۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا رَبِّ، مَرَرْتُ بِهَذَا الْقَبْرِ عَامَ أَوْلٍ وَهُوَ يُعَذَّبُ، وَ مَرَرْتُ بِهِ الْعَامَ وَهُوَ لَيْسَ يُعَذَّبُ!
فَأَوْحَى اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ إِلَيْهِ:

يَا رُوحَ اللَّهِ قَدْ أَدْرَكَ لَكَ وَلَدٌ صَالِحٌ فَأَصْلِحْ طَرِيقًا وَآوَى يَتِيمًا، فَغَفَرْتُ لَكَ بِمَا عَمِلَ ابْنُهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: حضرت عیسی علیه السلام از قبری گذشت که صاحب آن عذاب می کشید. سال بعد نیز بر همان قبر گذشت، اما دید که دیگر عذاب نمی شود، عرض کرد:

پروردگارا! پارسال که از این گور گذشتم، صاحبش را عذاب می کردند، امسال که می گذرم عذابش نمی کنند!

خداوند به او وحی فرمود:

ای روح الله! فرزند صالحی از او بزرگ شد و راهی را تعمیر نمود و یتیمی را سرپرستی کرد، من هم به خاطر کارهای فرزندش، او را آمرزیدم.

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۵۶۰ ح ۲

درباره مرکز

بسم الله الرحمن الرحيم

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن

خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیت های گسترده مرکز:

الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه

ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...

د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...

ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی:

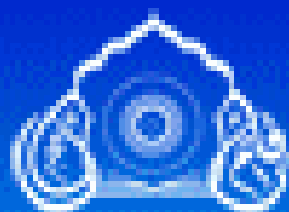
www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳-۲۳۵۷۰۲۳ (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور

کاربران (۰۳۱۱)۲۳۳۳۰۴۵

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده ولی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گام‌ها

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

